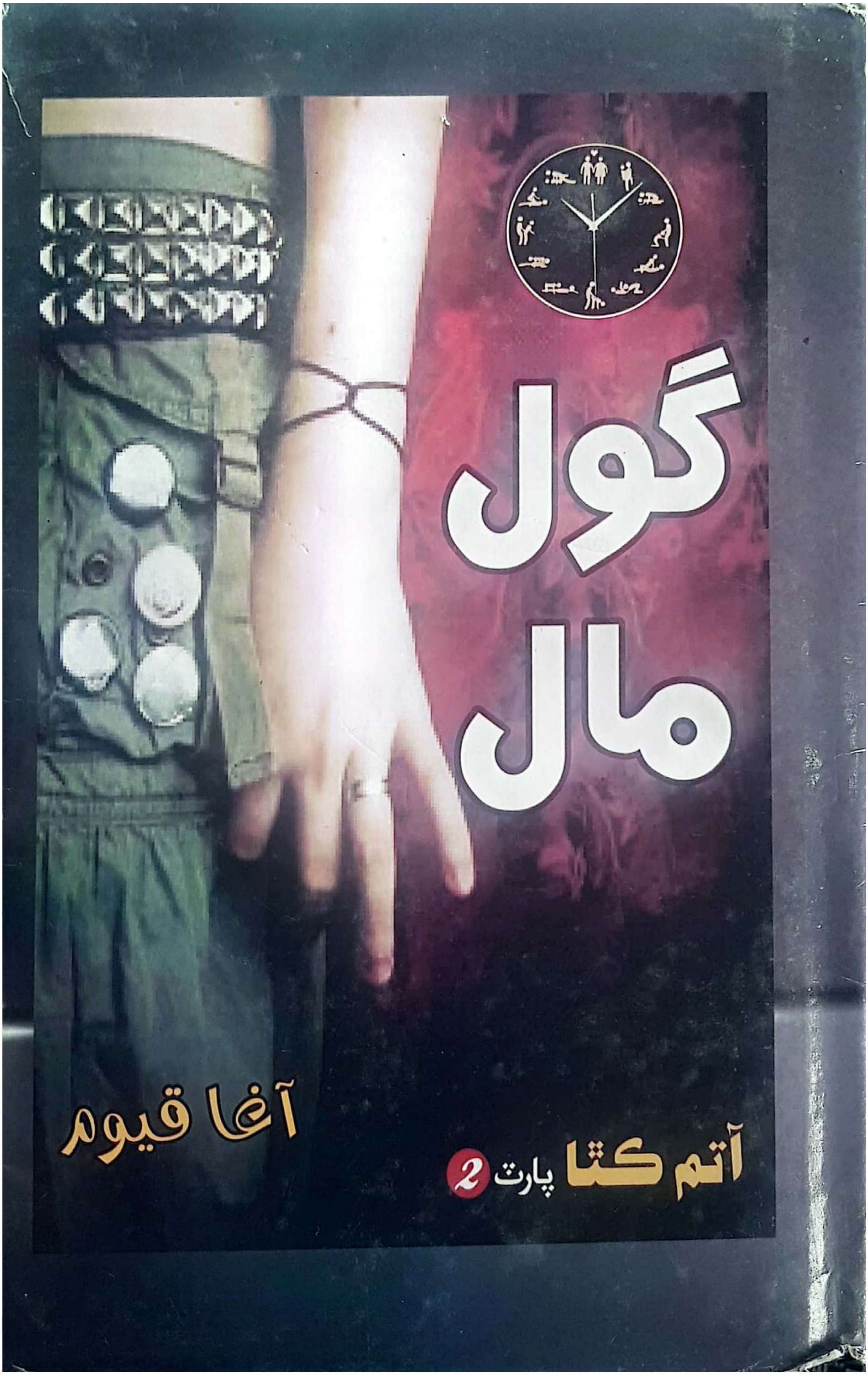

Scanned with CamScanner

2026-03-22

بقول سنگت جي مونکان وڏيڪ دنيا ۾ ڪا به چيز خوفناڪ ٿي نٿي سگهي.

هند–سنڌ ۾ هڪ ٿي وقت ڏوم مچائيندڙ ڪتاب

SHER ALI CHANDIO
SINDH
CHANDIA GOTH QASIMABAD

گول مال

آتم ڪٿا

پارٽ II

هي سچ جي سونهن سان نڪريل ڪتاب گول مال سنئو سڌو آهي.
خالص سچ هن ڪتاب ۾ منهنجو مول ۽ متو آهي.
هن ڪتاب جو سمورو ساهه سيڪس ۽ سمورو سنئو سچ آهي
[redacted] ۽ سچ ئي هن ڪتاب جي اهميت جو اهڃاڻ آهي.

آغا قيوم

ٽونگ ٽي وي
2015ع حيدرآباد [redacted]

Scanned with CamScanner

[سمورا حق رکيل]
(بهترين ليکڪ جي مڃتا طور ڪيئي ايوارڊ ماڻيل)
(جنوري 2015 کان جون 2015 تائين هٽئون هٽ
چار ايڊيشن وڪرو ڪيل)

گول مال (آتم ڪٿا)

ليکڪ: آغا قيوم
سائيز: 40انچ
پنجون ايڊيشن: نومبر 2015ع
چپرائيندڙ ۽ ٽائيٽل تصوير: سونو
ڇپارن: ٽونگ ٽي وي حيدرآباد
رابطي لاءِ: موبائيل نمبر 0313-3036137
0308-2060905
0348-3407762
روبرو ملاقات: صرف رات جو 9 کان 1:30 تائين
سب رنگ برگر
ايگريڪلچر ڪامپليڪس
وحدت ڪالوني چونڪ حيدرآباد
هر ملهه تي جو گوپر قيمت: (رعايت سان) [redacted]
(ڪنهن به تحرير تي اعتراض واري سگهجي ٿو ليکڪ وٽ ٺوس ثبوت آهن)

ALL RIGHTS RESERVED

GOOL MALL (AUTOBIOGRAPHY)
WRITER: AGHA QAYOOM
FIFTH EDITION: NOVEMBER-2015
PUBLISHER: SONU
PUBLISHED BY: TUNG T.V
POSTAL ADDRESS: HOUSE NO: 297/2 AL-SHAHBAZ COLONY OPP: BABY BOY SCHOOL NEAR OLD WAHDAT COLONY 71000-HYDERABAD, SINDH, PAKISTAN
CELL: 0313-3036137-0308-2060905-0348-3407762
PRICE: [redacted]

DEDICATION To the distinguished saint **Mullah Luttur**, possessing the fabulous and largest pennies, throughout the world, since its begning.

انتساب ‎ پيتا

تصوف ۽ ويدانت ۾ گرو يا مرشد جي وڏي اهميت هوندي آهي. هونئن ته منهنجو هي مرشد جسماني طور تي حيات ناهي. پر روحاني طور تي ته موجود آهي. پنهنجي روحاني مرشد مولانا عبدالرحمن عرف ملان لٽر جي نانءُ جنهن جو ڪو مٽ يا ثاني نه هو، جيڪو پنهنجو مٽ پاڻ هو، بلند رتبي تي پهتل هن ولي الله بزرگ جو بنا ڪنهن شڪ شبهي جي تمام اعليٰ مقام هو، هي بزرگ جيڪو سنڌ جي تاريخي شهر ٺٽي جي قديم تاريخي مقام مڪلي ۾ سوا لک ولي الله جي وچ ۾ مدفون آهي. الله جو هي پيارو، جيڪو وتائي فقير جيان رب سان حجتي توتڪن ۽ قصن جي حوالي سان سڃاتو وڃي ٿو. چوڻ وارا چون ٿا ته "هن بزرگ جو قد ته نوگز اوچو هو پر سندس لن مبارڪ سندس جي قدڪان چوڻ (چار گناهه) وڌيڪ هو. هن جي لن مبارڪ جي ڊيگهه 36 وال ڪن هئي. جلهه لن!! هي بزرگ جڏهن سنڌوءَ ڪناري تي ويهندو هو ته سندس لن مبارڪ ٻئي ڪناري تائين پهچندو هو. ماڻهو هن جي لن مان پل جو ڪم وٺندا هئا، نصير مرزا ۽ طارق عالم ابڙو پڻ هن جي لن جو ديدار ڪري چڪا آهن، طارق عالم ابڙي پنهنجي مشهور ناول "رهجي ويل منظر" ۾ هن بزرگ جي لن جو نهايت شان به شان نموني ذڪر ڪيو آهي. شوقين ۽ بي اولاد عورتن جو هڪ وڏو انگ اڄ به هن بزرگ جي مزار تي منت ڪٽي ايندي نظر اچي ٿو. شرط آهي ته ملان لٽر جي هن مزار تي حاضرين دعا گهرڻ وقت، جيڪڏهن پنهنجي ڪل بيهاري سگهيا ته سندس دعا يا مطلب جلد پورو ٿيندو. اهي مرد جن جو لن ٿلهو لڙڪي يا جيڪي جلدي ڇوٽيو وڃن يا جن جو لن سنهو يا ننڍو آهي. پنهنجو لن ٿلهو يا ڊيگهه ڪرڻ جي دعا لاءِ پڻ وڏي تعداد ۾ اچن ٿا، مونکي يقين آهي ته آخرت جي ڏينهن يوم حساب وقت، جڏهن مان رب جي دربار ۾ حاضر ٿيڻ ايندس ته منهنجو هي مرشد مونکي پنهنجي لن تي ويهاري وٺي ايندو ۽ مون گنگهار ڇيلي کي ڇوٽڪارو ضرور ڏياريندو، حق سچا مرشد

ارپنا وچ به آ وسڪارو به آهي — عشق اسانجو آڪم سمجهيو (استاد بخاري)

آڪم جي روح روان ۽ منهنجي ادبي مرشد مرحيات سائين نثار حسيني (محترم نيڪ محمد شاهه) جي نانءُ جنهن مونکي هٿ ۾ قلم جهلڻ سڪاريو.

Scanned with CamScanner

فهرست

عنوان	صفحو
باب پهريون: انٽروڊڪشن	
گول مال	
حق ۽ واسطا	
انتساب، پيتا، ارپنا	
فهرست	
پاڻ مرادو سينسر ڪيل ڪردار	
وقت جو ڪانٽو: منڍ	13
سچ جو آواز	13
سچ ۽ ڪوڙ جو سبق	16
مڃتا ايوارڊ	16
بيسٽ سيلر بوڪ	18
The Naked Truth حسام ميمڻ	20
سوشل ميڊيا تي تبصري بازي	21
پارٽ ون حوالو: استاد بخاري	34
ڪمينٽس - راءِ جو اظهار	
مصلحت خداوندي: اياز گل	34
ڪڙوءِ ڪرو لکي ٿو: ادل سومرو	34
بي حد پيارو دوست: نصير مرزا	34
سچ پچ لالي هو: مرتضيٰ سيال	34
پهريون اعزاز: نثار حسيني	35
ضمير جي پيش نظر لکي ٿو: جعفر ميمڻ	35
ڪو حق ناهي؟: قاضي خادم	36
آغا قيوم زور آ: سرور نواز ڀڳيو	36
ڪتاب جو چوپول: محمد علي ڏيپلائي	36
مکڻ جو ڪونواءِ: علي نواز پلي	36
انقلابي ڪتاب: طالب پنهور	36
اندر ۾ سچ لکيل: چمن پٽي	37
جاڳهن لکيو خوب لکيو: مولا بخش محبتي	37
هڪ سچو ۽ کرو ماڻهو: چيتن ڪمار	37
جنم ڏينهن: الحاج شاهنواز مسافر	37
اگهاڙو ماڻهو (انٽرويو) سليم جمالي	37
ڇڪلوري شروع	45
تباهيءَ جي شوق ۾ انتها	49
مرشد زور هئا	53
ميان مٺو	53
چيو آکيو معاف ڪندا	54
لالي گيت	56
منهنجو تعارف	56
اگهاڙو آئينو	58
اگهاڙين اکين جو مشاهدو	59
اگهاڙو پورٽريٽ	60
اگهاڙو لباس	63
طالب ڊيشڪ	64
جي هجي ها دادو	64
باب ٻيو: منهنجا گناهه	
انوکي ڊائري	65
منهنجي گناهن جي لسٽ	65
گناهه	68
عمده ثواب ۽ گندا گناهه	68
گناهن جو اعتراف	69
دعا: چڊ چوٽ - معافي	69
سبق پهريون: لن	
ڪٽ	70
وليمو	70
وڪيل ۽ ڪورٽ جي معنيٰ	71
باقي بچو لن	71
لن ڏن	72
هڪ سونهري موقعو، ٽٽا ٽاور	73
عمران خان ۽ نواز شريف	74
جهل دپءِ	75
لن جي سيف گارڊ جي ڇانٽيءَ	75
ٽئون مسلمان	76
جڏهن سڀ ڪجهه لن ڇڙهي ويندو	76
گل دا گل تي لل دا لل	77
لن کي لونگو ۽ ڪڙڪ جلال	77
لن تي ٽيڪس	78

عنوان	صفحو
غريب عوام کي لن مليو	78
لن ڪاٽڻ ۾ پورا	79
محترم ڊاڪٽر قادر منگسي	80
حڪيم دُر منگي جا ڪشتا	80
ڪامريڊ شمن جو لن	81
لن چارٽ	81
شولنگ	82
لن جي پوڄا	82
ديوتا جو لن	83
توپ جيڏو لن	83
لن جهڙو ميوو	83
لن ٽريڊ مارڪ ڪا آٽا	84
منهنجو انتخابي نشان لن	84
لن جي وصف	84
لن جو علاج	87
پاڪستان جو لن ۽ پيلا	87
لن جي اوقر	87
هندو مسلم لنن جي ويڙهه	88
اڱرين جو هترادو لن	88
هڪ نرالي شي لن	88
لن جو معتقد	88
غيرتي لن	89
بي غرت لن	90
ڪُتيءَ سان دلچسپي	90
مني ڇٽي	91
سبق ٻيو: ڪُتي	
ڪُتي ڇهو	93
معياري پهچڻ شرط ڪُتي ۾ خارش	93
ڪلي ڦهاڙي - اورنگي ٽائون	
ڪُتي جي وصف	94
هيرو گيت گول مال	94
گول مال گيت جي ڪهاڻي	95
هر ڳالهه پر نظر	96

عنوان	صفحو
وائيڙي ڪُتي	97
ڪُتي جي ڪشتي	97
نياز شيخ جي ڪُتي کي ٽاڪا	98
ڪُتي لاڙ جمعدار	99
ڪامريڊ اظهر جي واڪي ٽاڪي	100
قائم علي شاهه جي لوڙ	100
محترم اياز لطيف پليجو	101
مهاتما گانڌيءَ کي گڏي	101
سبق ٽيون ڇڏ	
ماءُ جي ڇڏ قوم	102
ڇڏ مان نڪتل ليڊر	102
باب ٽيون : سيڪس	
سيڪس	103
چتون شل آباد هجن	104
ڀائن جو شان	105
مان ۽ منهنجو سيڪس	106
پرل ڊسٽ جيان ڪڙڪ	107
ٽانگ جو ڪاڌل نوڙيءَ ڪان ٻڌي	108
سنگت سان ڪمڙا ليڪا	110
جڏهن مون ممنوع حد پار ڪئي	110
ميزبان جي پٽ جي ميزباني	111
ڪتيءَ جو فارم پرچ	111
مال ئي مال	112
گڏهن کي باجماعت پرچ	112
لونڊي باز چارٽ	113
موگاهي جي اولما کي شاديءَ جي آڇ	113
هم جنس پرستي	114
لونڊا ڪلچر	114
جنسي ڏاڍائي جو شڪار ٻار	118
فورس ۾ سيڪس	118
جيلن ۾ سيڪس	118
لونڊي بازي، سنڌ جي ثقافت	119
شڪاري	120

عنوان	صفحه
باباءِ لونڊي باز	121
عوام دوست لونڊي باز	121
سيڪس جو جن	121
ڇورن جو سيلاب	121
رٽائر لونڊي باز	122
ڇتون واري ڇُوت	122
ڀرڻ جي شرط	122
ڀائٽ جي نيت	123
ڀائٽ جي مراد	124
ڀائٽ جي آس	124
ڀائٽ جي پرهيز	124
پٽڙي تان لٿل	124
ڇتون ٽري	125
مظوم ٽائيپ گانڊو	125
توبه شاهه صاحب اوهان به	125
سپنن ۾ پڏل	126
ڇتون جو عالمي ڏينهن	126
تجربو	126
عادت جو سبب	126
جين Genes	127
لطف	127
خود جنسي لذت	127
بدتميز يار	129
بس ۾ ڊبل مزو	129
مٺ هڻڻ جا طريقا	129
مُٺ جا نقصان	130
گرومرائي گانڊ ڇيلا اڳي ڇتون ڪدڙا	131
عرفان جو ڪيو	135
گرو گلان	136
مور ڈانسر ماسٽر غلام حسين	136
جهانزيب مورت	136
مورت جو روپ	136
عورت پٺي جي مردانگي	137
مرد پٺجڻ جا سبب	138
قمر شهباز جي محبوبه جانڪي	138
غزالا سولنگي	138
ڪنول	139
لزبيان (ڇپٽي بازي)	140
عورت	141
چوڏري جي معنيٰ	143
زالن جي پڙوت ڪندڙ مڙس	143
زال جي بي لباس پينٽنگ	144
نامرد مرد	144
شادي شده لونڊي باز	144
مون پڻ ڏوڙ پاتي	145
روپ سروپ جي راڻي	145
ريشمان جوان هوگئي	145
قيمتي تحفو	146
جنسي ڏاڍائي جون شڪار نينگريون	146
لڄ جي حفاظت	146
ملڪ قلوپطرا	147
رنڊي	147
عزت پريا رجسٽرڊ چڪلا	148
سري گمات	149
گهر گهر چڪلو	150
پڙوا	150
مجڻ واري محفل	151
لڇمڻ جي ماءُ ۽ نائيٽ ڪلب	152
گلان ماڇياڻي	153
سيڪس ۽ مذهب	153
بي اولاد عورتون	155
درگاهه ڇلن شاهه مست	156
محترم سائين بهادر شاهه	156
اگهاڙيون گاريون	158
مثالي گاريون	160

Scanned with CamScanner

عنوان	صفحو
سيڪسي ڀماڪا	160
ڍو تي پادر	160
رسم طاقت	161
قوم سردار جا ٺٽ	161
آڊٽ پارٽي	161
رت ۾ ڳاڙهو رومال	161
گولڊن ڪيس	162
محبت جو معراج	162
باب چوٿون - سونو منهنجو محبوب	
چلو معنيٰ لونڊو	164
سردار علي محمد مهر جا شوق	164
آغا غلام نبي جو ورل	164
پلوڙ راڳي ضامن علي	164
اپي چند سرمد جو محبوب	165
ڪمپليٽ گرائف	165
عشق	166
دلبر معشوق	167
پنهل جون ڳالهيون	168
سونو Sonu	169
پهرين ملاقات	170
عاشقي	171
گلاب جو گل	172
جن اکين قهر ڪيا	173
سهڻل جي سونهن	174
سورنهن سينگار	174
سونو جي ماڊلنگ	175
يار جون ياترائون	176
جڻ پاڪر ۾ گذاري وئي زندگي	176
يار جا عيب ۽ ثواب	177
سونو ڪي ڏنل چُميون	178
ڪليو ڪير	178
سليم جمالي جي فليٽ تي ڇا ٿيو؟	179
ٽتي ۾ ملهايل جنم ڏينهن	179
لذيذ ۽ لست پريو	180
اگهاڙا سپنا	181
سونو جڏهن پار هو	181
جڏهن نمازين جا وضو ٽٽا	182
پيٽ جي چڏ شي	183
سدا پرائو	183
گانڊ جي ڪمائي	184
ٽڪوڏئي پرائو پار ڪارڻ	185
جڏهن مون هن کي مار ڏني	186
ڪوئي دکي نہ دکي	188
سونو جو جڙتو پيءُ	189
ناچيز جو بنيادي خاڪو	190
اسپيشل برانچ جو بي تاج بادشاهہ	190
چولي ڪي پيڇي ڪيا هي؟	190
جنسي پلو	191
قبرستان ۾ قرب	192
ڇورن ٿاسائڻ جو فارمولو	193
ناچيز جا پڙوا	193
ڪيل ختم پئسا هضم	194
عش پوڙها نہ ٿيوي	194
وظيفي تي رکيل ڇورا	195
سونو جي ونگار	197
ناچيز جي چيز	198
مور موٽائڻ	198
ناچيز جي ناچاڪائي	199
باچيز جو موت	200
گڏيل معشوق	200
جڏهن گهمي ٿو غير سان	201
جڏهن پنڇيءَ کي آزادي ملي	202
۽ هو چاهہ جون چاهتون پوڙي ويو	203
جو عشق جو هم سي روٺ گيا	204
جڻ نظر لڳي وئي	204
سونو جي دبيءَ روانگي	205

عنوان	صفحو
پرين جي ياد	206
اڪيلائي ۽ تنهائي	208
محبوب جي گلي	209
توکي شل الله آڻي	209
آيا آس ٿيا ۾	210
مادر چوت ٺڳ	211
ملڻ محال	211
پريم جا پيالا	212
سيڪسي ڪولر	213
ٽرڙو سپاهي منور ڏيوڙ	213
رولو ڏيور	214
اگهاڙي سواري	216
باب پنجون - زندگيءَ جا دوست	
دوستن جي نالن جو چارٽ	217
اسان ۾ ڪا مڪلي ڀہ آهي	217
دوست	217
زندگيءَ جون دوستيون	218
منافق دوست	219
دوستن جو تعارف	220
محترم صفدر صديقي	220
محترم پرويز بشني	221
محترم طالب ڀنيرو	222
ڊاڪٽر نورل ڪانڊڙو	224
محترم طارق عباسي	226
محترم ضمير حسين	227
محترم ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيو	227
محترم رحيم ٻنگالي	227
محترم فهيم زرداري	227
رفيق سولنگي	227
اسد ٻرڙو	228
محترم احسان صديقي	228
نر سپاهي	229
توصيف جتوئي واندو ٽٽو	229
محترم عبدالغفور سومرو	230
محترم شمس الدين ميمڻ	230
شعور جو شعاع	230
هڪ قابل استاد تنوير قريشي	231
سدورو منهنجو غريب دوست	231
باب ڇهون: فلم اسٽار شهباز دراني	
او ڇوڪري (گيت)	234
ٽاڪ: منهنجو ٽڪاٽو	235
محترم شهباز دراني	237
هن جي ذات	240
هن جو اچڻ	241
هن جي چانهہ	242
هن جا سگريٽ	243
هن جو مذهب	244
هن جو ناراضپو	244
هن جا تڪرار	245
هن جي پُڇاڻي	246
هن کي ڇڏي اچڻ جو آزار	247
منظور ڪباڙي	249
فلم اسٽار نوشين شيخ	251
تصديق نامو	251
محفل نہ رهي	253
رونا ليليٰ	253
سيد سليمان شاهہ	254
ڀاءُ ڀيڻ نازيا حسن ۽ ذوهيب حسن	255
محترم دانش آرائين	257
محترم پير بخش سمون	258
محترم سهيل اديب بچاڻي	260
محترم آغا سهيل DDO	260
خان جي گهوڙي	260
لالا هاڏي بخش جو چيلو	261
چالاڪ ٻلي	262
عثمان چارڻ ۽ پاڙي جو ڪتو	263

Scanned with CamScanner

عنوان	صفحو
باب ستون: اديب	
اديبن جي لسٽ	264
مان ۽ منهنجو ادب	265
ادبي تنقيد	267
ساڃي ۽ ڪاهي ڌر	268
سنڌي ادب جا لاجواب شاهڪار	268
پنهور ڪي باهيون لسٽ	270
علامه غلام مصطفيٰ قاسمي	271
ڊاڪٽر غلام علي الانا	272
البيلو شاعر حسن درس	272
هڪ ڀيانڪ حادثو	273
حسن درس ڪي ڀيتا	274
چٽون اديب	276
ڪهاڻيڪار منظور جوکيو	277
نصير مرزا جي ٻار ڪي ٽيوشن	278
حسن مجتبيٰ	279
ذوالفقار هاليپوٽو	281
منصور قادر جوٽيجو	284
زمين ۽ آڪاش	285
ناز سهتو	286
سليم چنا	286
ڪامران ڀٽي	286
ذوالفقار شاهه (ڪوڪر محلي وارو)	286
طارق عالم ابڙي جو نر ڏاڏو	286
وهي ڪاتي وارو لڇمڻ ڪومل	286
اڇي مٽي وارو انڪل	286
اغلام بازي	287
يوسف ثاني	287
شاعر فراز گور ڪپوري	287
گناهه جا مرتب	289
لڇو ناچو	289
بدبخت ڇوڪرو	289
ويچارو سپاهي	291

عنوان	صفحو
لوڏبو	291
گنگو جي غار ۾	291
گانڊبو	292
قائم علي شاهه واري ڀنگ	292
صحافي (اخبار باز)	292
مها آفت	294
محترم محمد عثمان ڏيپلائي	295
سنڌي ٽوپي پائڻ کان انڪار	297
ايڪتا جو ڍهاڙو	297
ماءُ سان وچن	299
باب اٺون: سنڌ نامو	
مهانگائي	301
بڪ	301
غربت جو مزو	302
سنڌ نامو	302
مان ۽ منهنجي جيجل سنڌ	302
منهنجي ديس جي مٽي	303
محترم بشير خان قريشي	303
محترم گل ملاح	304
پناهگير مهاجر	304
حڪومتي اتحادي MQM	305
سنڌ ورهائڻ جي سازش	305
زنده قبرستان	306
مارا ماري	306
لاشون جو سوداگر عبدالستار ايڌي	307
پيداگير ۽ ڀتاخور	307
قبضي خور	309
ڪل نائيڪ	309
سنڌ جا غدار	310
قمر ڪري چڙهئي	311
ديوان ڪي ڪاڪوس ۾ بند ڪرڻ	313
اڇوت ۽ جهالت سان جنگ ڪريون	314
4 مارچ جا زيرو	315

Scanned with CamScanner

عنوان	صفحو
جيئي سنڌ جا ڏڍا	316
جيئي سنڌ وارن جي دماغي ڪيفيت	316
تنھنجو پيءُ بہ ڏيندو آزادي	317
چٽيو سچ	319
ڪماڙي ڇاپ امن	319
ڪماڙي رهزنن جو هٿيار	321
17 مارچ سازش جو ڏينھن	321
ذاتون	322
عجيب و غريب ذاتون	322
"ي" تي ختم ٿيندڙ ذاتون	322
باب نائون - پوليس - وڪيل ۽ جج	
پاپي پوليس	323
پوليس کاتي جا نر آفيسر	325
بي گناھ ضدي	325
پوليس جي ٽارگيٽ ڪلنگ	326
SP چوڌري اسلم جو قتل	328
وڪيل	328
جج	330
خولي بيان	333
جرم ۽ خطا	334
باب ڏهون - مذهب	
مذهب	334
مان ۽ مذهب	335
الله	336
خدا جو راز	336
الله جا گهر	337
فطرت سان بغاوت	337
وڏو گهر	338
قدرتي آفت	339
مسجد مذهبي ڪاليون	339
توهم پرستي	340
قدم گاھ جو شهادي	340
فقير سائين رحمان بابا	341

عنوان	صفحو
شيطان بابا	341
پاپوش بابا	341
وحدت الوجود	341
شاھ حسين بن منصور علاج	341
مراقبو	342
باب يارهون: حيسڪو	
بجلي جي کاٽي	344
اداري جي ڊيوٽي	344
منھنجي وڏن وارن جو آزار	347
صبر جو ڦل	348
اڪيلي آفت ۽ فوج	348
حيسڪو جي آفيسرن جي لسٽ	350
محترم محمد سليم جاٽ	352
محترم سيد عمران علي عسڪري	352
محترم ايوب آفريدي	353
محترم شفيق ميمڻ	353
محترم مانجهي خان هنگورجو	354
محترم محمد صادق کُهر	355
محترم لونگ خان جکراڻي	357
محترم عثمان ميمڻ	357
مئدم پشمينا شيخ	358
محترم يعقوب گوپانگ	359
محترم اقبال ميمڻ	359
محترم عبدالعزيز نظاماڻي	359
محترم علي انور جوکيو	360
محترم ظفر اقبال اعواڻ	360
محترم عبدالقادر جمالي	362
118 هيلپ لائن جي روڙي	364
آفيسر شاهي جي خداوندي	365
پاور ۾ هٿ	366
المساوي دريا	367
بي قياس بي رحم آفيسر	368
سنڌي آفيسرن جي دماغي ڪيفيت	368

Scanned with CamScanner

عنوان	صفحو
پائو هڙ ڪائي ويا	369
حيسڪو جي اندر جون ڳالهيون	371
عشق جا ڪُورا	371
ايڊمن برانچ	372
جي حضور	373
محترم مرتضيٰ مشوري	374
ڪاسبي ڪنجر محترم طاهر مغل	374
محترم عبدالشڪور ميمڻ	375
محترم انور امام	375
فيصل جمن ڪوري	375
محترم الهه ورايو پنيرو	375
علي سنڌي (اُچڻ)	375
بابر لاڙڪ	376
شراب خور	377
محترم عبداللطيف نظاماڻي	377
سچا ورڪر	379
ساز شوق	379
ٻيٺي پير بدلي	380
محترم ساجن پنهور ڏانهن ڪليل خط	380
ڪاڪ جو ميندرو	383
پري پيڙيءَ ۾ واٽيون ڳورو	383
ٺوڪٽي مان هوا نڪرڻ	384
باب ٻارهون - فيملي ۽ رشتا	
عيد (گيت)	385
عيد برائون	387
راڻي باغ	388
سامان جي ٻُجڪي	389
منهنجي فيمليءَ جو تعارف	389
ٽين تارا (ڏيءَ)	391
شاهه رخ خان (پٽ)	391
ماهه رخ خان (پٽ)	392
هالار جبل جا گيت	392
هالار (پٽ)	393
اچو ته درد جو حال ٻڌايان	394
رشتا	395
يتيميءَ جو ٿياڳ	396
رشتن جو مان	397
ڦرڪو ڦريل	397
الٽي ڪوپڙي آغا رشيد	398
پڙوا به پائر تا سڏائين	399
چرين ۾ مستن جو جهيڙو	400
ٻاءَ جي پيڻ سان شڪايت	400
ڪنجرن جو ڪاچ	400
ٽڪ چاپ رشتا	401
وڇوڙي جي ويل	401
زندگيءَ ڪي خطرو	401
جان جان هئي جئيري	401
باب تيرهون: موت	
چڳ ٻلائي ڪان عليلائي جو سفر	403
موت جا گيت	404
موت ڇا آهي؟	405
موت جا قسم	406
مهمان مٽيءَ جو آن	407
سائين سيد عباس علي شاهه	407
مولانا ملڪاڻي جو ڏوليءَ ۾ سير	408
سائين حاجن شاهه ماڙيءَ وارو	408
الطاف حسين جو يادگار	408
منهنجو محبوب موت	409

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

Scanned with CamScanner

پاڻ مرادو سينسر ڪيل ڪردار

جئين تہ هي ڪتاب گول مال گھٽو وزني ٿي ويو، آهي ان لاءِ مون هن مان هيٺيان 24 ڪردار پاڻ مرادو سينسر ڪيا آهن اهي خوش نصيب شخصيتون هي آهن.
تاج جويو، ناز سهتو، ناز سنائي، بخشڻ مهراڻوي، زبير سومرو، زوار نقوي، جبل ملڪ، علي نواز ڦل، سليم جمالي، غلام مصطفيٰ سولنگي، رئوف چانڊيو، پروفيسر عبدالرحمان سيال، ڊاڪٽر آڪاش انصاري، رسول بخش درس، سرور سهتو، پروانو ڀٽي، دستگير ڀٽي، مدد علي سنڌي، علي حسن BBC وارو، مرحوم اسرار شام، مرحوم استاد لائق سهتو، مرحوم ڪامريڊ لڪانو سيال، مرحوم غلام مصطفيٰ دادوي ۽ مور ڊانسر ماستر غلام حسين ۽ تنهن ڪانسواءِ محترم علي قاضيءَ جا ننڍپڻ ڪان جواني تائين پنهنجي محبوبائون کي لکيل خط يا سندس محبوبائون جا کين لکيل جوابي خط (جيڪي پوسٽ ٿيا يا پوسٽ ٿي نہ سگھيا) جيڪي هن جي هڪ اندر جلي ميمڻ محبويا وٽ محفوظ هئا جيڪي هاڻ مون وٽ محفوظ آهن. جن کي مون ڪمپوز ڪرڻ ڪانپوءِ بہ هتي ڏيڻ مناسب نہ سمجهيو قاضي صاحب جي انهن محبوبائن مان ڪي هن وقت شادي شده ۽ ٻاربچن واريون آهن تہ ڪي هن دنيا ۾ ئي ڪا نہ رهيو آهين. جئين تہ عورتون منهنجو سبجيڪٽ ناهين، جي اهي چوڪرا هجن ها تہ مان هتي ضرور ڏيان ها. مان هنن نياڻن جي زندگيءَ ۽ نيڪ نامي برباد ڪرڻ نٿو چاهيان چاڪاڻ تہ مان نياڻين جي عزت ڪرڻ سکيو آهيان مان هاڻ مٿيان سڀ ڪردار ۽ هي خط ڏيان ٿو ڪريان تہ جئين هي ڪتي شايع ٿي نہ سگھن ۽ ان سان گڏ اگھاڙي سچ جي هن سلسلي کي پڻ هميشہ هميشہ لاءِ دفن ٿو ڪري ڇڏيان، هاڻ هنن دوستن کي بہ گھرجي تہ مان سان سٺو رويو رکن تہ جئين اگھاڙي سچ وارو ليڪ آغا قيوم ٻيهر نہ جاڳي.

Scanned with CamScanner

باب پهريون: انٽروڊڪشن

وقت جو ڪانٽو

وقت جيڪو بہ گذريو گذاري ڇڏيوسون-پياسو جي آيو پياري ڇڏيوسون
مليو جيڪو بہ تنهن کان يهائي ڇڏيوسون-هر درد تڪليف جو وساري ڇڏيوسون
(آغالالي)

اڏ صدي جو دور پل ڪن ۾ گذري ويو. ڄڻ زندگيءَ جو سفر اک ڇنڀ ۾ پورو ٿي ويو. ان دم گذر اڏ صدي جو دور ايترو ٿورڙو ڇو ڇا؟ حياتيءَ جي ڄمار ۾ن ڦرلانگن جو ڪوئي فاصلو آهي، زندگي هڪ وهڪرو هئي، جنهن ۾ پنجاهہ ورهيہ پاڻي وانگر وهي ويا. عجيب زندگي هئي، هاڻ مان پنهنجا اهي وڃڙي ويل پل واپس ورائي نٿو سگهان. هر دور کي پنهنجي گهرج ۽ قلر ٿين ٿا. پل پل کي پنهنجي ڪهاڻي آهي، هر پل هڪ تاريخ هوندي آهي. حال جو ماضيءَ سان اٽوٽ رشتو جوڙيل آهي. ماضيءَ جي تسلسل کي برقرار رکڻ ڏيو. هر ماڻهو پنهنجي ماضيءَ جي سنهري دور کي ياد ڪري خوشي پيو محسوس ڪندو آهي. ڪجهہ پيانڪ يادون ياد ڪري انسان غم زده بہ ٿي ويندو آهي. ڪهڙي عجيب ڳالهہ آهي جو اسان انهن لمحن کي وسارڻ چاهيندي بہ وساري نہ سگهندو آهي. مان پڻ پنهنجي يادون جو اسير آهيان، منهنجي ماضيءَ جي اڌ صدي جي يادون جو هڪ سمنڊ آهي. مان پنهنجي هڪ هڪ ياد کي سانڍي سنڀالي گڏ ڪرڻ چاهيان ٿو، مان پنهنجي يادون جي پڪچر گيلري سجائي نمائش ڪرڻ چاهيان ٿو، مان ماضي کي اجاگر ڪري هن حال کي پريو آهي. منهنجي هن ڪتاب جي چوڏاري زندگي ڦري ٿي. هي منهنجي زندگيءَ جا اهي يادگار پل آهن، جن مونکي امر بڻائي ڇڏيو آهي. دنيا جي ڪهاڻي ۾ منهنجي هڪ عجيب ڪهاڻي آهي. منهنجي زندگيءَ جي ڪهاڻي تمام ڏکي آهي. هي تہ زندگيءَ جو صرف هڪ حصو آهي. منهنجو سمورو ماضي يادگار ۽ شاهڪار آهي. مان زندگيءَ جي فطرت جا سمورا القاءَ ڏسي چڪو آهيان، مان ايتري خوشي سان مڪمل جئيو آهيان جو، هاڻ مونکي ڪو بہ افسوس ڪونهي تہ مان مري رهيو آهيان، مان هڪ وهي ڪاڏل پنجاهہ ورهين کان ٽپي چڪو آهيان. پاڻ کي سمنڊ جي لهرن ۾ بيٺل محسوس ڪريان پيو ۽ اهو احساس ٿئي ٿو، ڄڻ پيرن هيٺان زمين کسڪي رهي آهي. منهنجي پيڙيل مٺ مان ريتي ائين سرڪي ٻاهر نڪري رهي آهي، جئين ڪنهن زماني واري، واريءَ جي گهڙي مان واري هڪ حصي مان ٻئي حصي ۾ مسلسل ڪرندي آهي. وقت جو ڪانٽو بلڪل ترين جيان ڊوڙي رهيو آهي ۽ منهنجي زندگي ٽر جي واري جيان اڏامي رهي آهي.

سچ جو آواز

هڪڙو ماڻهو ڪافي آهي، جي کو سچ چوي ٿو. هڪڙو لک لهي ٿو (شيخ اياز)
منهنجي سچ تي ڪروڙ ۽ کن جي ڪوڙ تي واهہ واهہ ٿي وئي. (اياز گل)
مين سچ بولون گي، پهر بهي هار جاونگي، او جهوٽ بولي گا اور لاجواب ڪر ديگا، (پروين شاڪر) خاڪ آهيان خاڪ ٿيندس ڇا ٻڌايان ذات جي، منهنجي ڪا ذات ڪانهي، سچائي منهنجي ذات آهي، پنهنجي ذات کي علامت بنائي سچ چوڻ کان نہ گسيو آهيان. سچ تہ هر ڪنهن جي فطرت هوندي آهي، رب کي بہ رڳو سچ ئي ٿو وڻي. سچ

Scanned with CamScanner

سڀ کان بھتر ۽ مفيد پڻ آهي، سچ جو ڪو ملھہ ناهي، سچائي جو ملھہ ڪير بہ ڏئي نٿو سگھي. سچ چُڪائڻ سولو آهي، سچ خريدڻ اوکو آهي، سچ ڪڏهن بہ پنهنجو وجود نہ وڃائيندو، سچ ئي اهو وکر آهي، جيڪو پراڻو يا ضايع نہ ٿو ٿئي ۽ ان وکر سان انسان دنيا ۾ سرخرو ٿئي ٿو. ماڻھو عظيم تڏهن ٿيندو آهي، جڏهن اهو پنهنجي پاڻ سان سچو هوندو آهي. سچ جيڪو ڪڙو ٿيندو آهي ۽ ڪم ظرف ماڻھو ان ڪي برداشت نہ ڪندو آهي، سچائي مرندي ناهي، هر شي ڪي فنا آهي بقا صرف سچ ڪي آهي. سدا حيات زندگي سچ جي آهي. هي سچ پريو حقيقت نامو آهي. هي سچ جو آواز آهي. سچي ڳالھہ ماڻھن ڪي آتڙبي نہ آهي، سچ ڪي ظاهر نٿو ڪري سگھجي اهو تہ اڳ ۾ ئي اوهانجي اندر ۾ موجود آهي. ان ڪي جاڳائي سگھجي ٿو. اها واحد شي جيڪا جاڳي ٿي اهو ئي سچ آهي. تاهم سچ ڪي اجاگر ڪرڻ ۾ ڪو عيب نہ آهي. سچ ڳالھائڻ، سچ ٻڌڻ، سچ پڙهڻ ۽ سچ لکڻ بہ هڪ عبادت آهي. سچ ۽ حق جي آواز ڪي بلند ڪرڻ هڪ وڏي همت ۽ حوصلي جي ڳالھہ آهي. مون جڏهن چوڌاري نظر ڦيرائي تہ مونکي ڪٿي بہ سچ ڏسڻ ۾ نہ آيو. سچ ڪي ڪهاڻي چئي نٿو سگھجي. مان توهان ڪي سچ ٿو ٻڌايان تہ هي پارس جهڙي سچائي تي مبني ڪهاڻي سچ پچ منهنجي انوکي ڪهاڻي آ. هن بيمار معاشري ۾ جيڪڏهن ڪو سچ جو جهنڊو ڪٽي ٿو. تنهن ڪي صفع هستي تان ميسارڻ جي ڪوشش ڪئي ٿي وڃي، مان سچ جو علمدار آهيان. مان حقيقت ۾ سچ جو نعرو هڻيو آهي. مان هڪ حقيقي سچ آهيان، مان سچ جي ماءُ آهيان، منهنجي سچ سان محبت آهي، مبنهنجو من اُجرو آهي، مان سچي سون جيان خالص آهيان. مان پنهنجي وچن ۽ ويچارن ۾ سچو رهيو آهيان. مون پاڻ ڪي بدنام صرف سچ جي عزت خاطر ڪيو آهي، مونکي فخر آهي تہ مان سچ جو اهڃاڻ آهيان، مونکي خبر آهي تہ مان پاڻ ڇا آهيان ۽ سچ ڇا آهي؟ مان ان خوش فهمي ۾ مبتلا نہ آهيان تہ مان ڪو ڳاڻون سچار آهيان، مان سچ جي ڀري پري لئين سر سچ ڪٽي آيو آهيان، مان نئين سچ ڪي ڳولهي ورتو آهي. مان سچ جو سندرو ٻڌي ميدان ۾ لٿو آهيان، مون پنهنجا سڀ گھوڙا سچ جي ڪڍ ڊڪايا آهن. هن ڊوڙ ۾ سچ جو سائين مون سان گڏ آهي. هن سچ جي وکر جي سوغات مونکي سائين نثار حسيني جي عطا ڪيل آهي، جنهن ڪي مان ضايع ٿيڻ نہ ڏيندس. مونکي قدرت طرفان پڻ سچائي واري ساٿ جي سگھہ مليل آهي. مون هميشہ سچ جو ساٿ ڏنو آهي، مان سچ جي پچر ڪو نہ ڇڏيندس، مان پنهنجي سچائي ۽ ايمانداري جو سفر جاري رکندس. مان پلجي بہ صداقت سچائي ۽ سچ ڪي هٿان نہ ڇڏيندس. حقيقي ۽ ابدي سچ ڪي بيان ڪرڻ جو ڪو بہ طريقو ڪونهي، سچ لکڻ ڪا سولي ڳالھہ ناهي، سچي ليکڪ ڪي جهوريون نہ پوندڀون آهن. قلمڪار بهادر ٿئي ٿو معاشري ڪان نٿو ڊڄي، قلم ڪيس سچ لکرائي ٿو، هڪ سچو ليکڪ پنهنجي تحريرون سان رڳو تڏهن ئي انصاف ڪري سگھي ٿو جڏهن هو پاڻ بہ انهن سان سچو هجي، ڇا سچ جي ڪا بہ ڪٿا لاش ٿي پوندي آهي. يادگيرن ڪي ائين ئي رهڻ ڏجي تہ بھتر آهي، اهائي انهن جي خوبصورتي آهي ۽ اهائي سچائي آهي. مان ٻي ڊپو ۽ سچو قلمڪار آهيان، مان قلم جي طاقت ڪان واقف آهيان، مان پنهنجو پاڻ ڪي سچ لکڻ ڪان اڳي ڇڏيو آهي، سچ لکڻ ڪان مونکي دنيا جي ڪا بہ طاقت روڪي نٿي سگھي، مان سچ لکندس پوءِ ڀلي جان ڇو نہ وڃي، مان هتي

جيڪي ڪجهه به لکندس سچ لکندس، مان هر حال ۾ سچ لکندس، مان سچ لکڻ لاءِ آخري حد تائين ويندس، مونکي خوشي آهي ته مون ڪالهه به سچ لکيو هو ۽ وڏي واڪي لکيو هو. مان اڄ به سچ لکان پيو جيڪو سچ ۽ صحيح آهي، پڪ اٿم ته سڀاڻي به سچ ئي لکندس، مون اندر جو اظهار انتهائي بهادري، بيباڪي، حقيقت پسندي ۽ دل جي سچائي سان ڪيو آهي، مان ڪنهن سان سچو هجان نه هجان پر گهٽ ۾ گهٽ مان پنهنجي لکڻي سان ته سچو رهيس. مان هتي سچ بيان نه ڪيو آهي. مان ڪري به نٿو سگهان، مان ته رڳو سچ کي جاڳايو آهي ۽ ان کي اڀاريو آهي. ڇئبو سچ، ڳالهيون سموريون ڪريون ۽ سچيون ڪبيون، ڪوڙا قصا نه، من گهڙت ڳالهيون نه، سچا قصا ۽ واقعا ثبوتن ۽ پوري سچائين سان پيش ڪندس، مان اڄ به پنهنجي چيل سچ تي بيٺو آهيان. مان جڏهن سچ لکندو آهيان ته اگهاڙو ٿي پوندو آهيان ۽ منهنجا لفظ مون سان ننگو ناچ ڪندا آهن. سچ ته، سچ لکڻ جي جنون يا سچ جي نشي ۾ مغمور ٿي هن آتم ڪٿا ۾ لاشعوري طور الائي ڇاڇا چئي ويو آهيان. جي جپ رهان پيو ته سچ گٽجي پيو. مون سچ جي شروعات پنهنجي گهر کان شروع ڪئي، مان سچ چوڻ ۾ ڪنهن کي به بخشڻ وارو نه آهيان، مان حق سچ منهن تي چئي ڏيندو آهيان، پل اڳلو چڙي ته چڙي چڙهي لن تي، مان حق سچ چوڻ ۾ خدا کان سواءِ ڪنهن کان نه ڏيڄان، مان خوشامد يا چمچه گيري نٿو ڪري سگهان، مان ڇا ڪيا منهنجي دل انهن ڳالهين لاءِ مڃي ئي نٿي. مان ذاتي حيثيت ۾ پنهنجي ليکي ڪجهه به نه آهيان، هي خالص سچائي جي بنيادن تي لکيل ڪتاب گول مال سنو سوڻ آهي. هي گهڙيل ڪوڙ نه پر خالص سچ آهي. هن ڪتاب جو سمورو ساهه سيڪس ۽ سمورو ساءُ سچ آهي. سچ هن ڪتاب ۾ منهنجو مول ۽ مٿو آهي، سچ ئي هن ڪتاب جي اهميت جو اهڃاڻ آهي. هي سچ جي سونهن سان نڪريل ڪتاب سورنهن آنا سچو ڪتاب آهي. هن ڪتاب جي انفراديت ۽ خصوصيت اها به آهي ته مون پنهنجي عزت کي داءُ تي لڳائي سچ کي اهميت ڏني آهي. اها ئي منهنجي نيت جي سچائي آهي، هي سچ منهنجي اڻ ٿڪ محنت جو ڦل آهي. سچ ڳالهائڻ ۽ سچ لکڻ جي ڪري سچائي سان پڙهندڙن جي دل ۾ منهنجي لاءِ عزت احترام ۽ پيار پلجي پيو آهي، بس شوق ۽ سچائي رنگ ڏيکاريو بس اهوئي سچ منهنجي عظمت جو اهڃاڻ ۽ منهنجي ميچتا جو سبب بڻيو ۽ هند سنڌ ۾ منهنجي سچ جي ڀرپور آجيان ٿي. سچ ڏاڍو تکو آهي جنهن تي به ڪرندو آهي، اُن کي ڦٽي رتو رت ڪندو آهي، رت ۽ سچ جو رنگ ساڳيو اهي. پر سچا ڪڏهن ٻڏندا ناهين، مان سچ جي سچ تي ستو آهيان، مون سچ جي لذت ماڻي آهي. مان سچ ۽ آس جي هڪ لاٽ ٻاري ڪئين آهي، اها مان اُجهائڻ ڪو نه ڏيندس، اها سچائي واري جوت رسائڻ ڪنهن جي به وس جي ڳالهه ناهي. مون سچ جي سج کي تري تي ڪٽي ڏيکاريو آهي. مون هي جيڪي حق سچ جو مچ مچايو آهي، تنهن مچ ۾ جلي جان ڏيندس. جيئن سچا عاشق سچ جي عشق ۾ پاڻ فنا ڪندا آهن، هونءَ به سچائي جي پروانن جي حياتي ٿوري هوندي آهي. منهنجي مچايل هن سچ جي مچ جا هي لفظ ڳاڙها ٽانڊا ٿي تپش کي وڌائي رهيا آهن، هي ٻرندڙ لفظ آخر ڻري ڪوئلو ٿي قيمت ڪندا يا وري مان ڪاٺين وانگر جلي خاڪ ٿي ويندس، پل سچ کي چوانن تي سنگهار ڪيو وڃي، تب سچ کي ٻولڻو آهي، سچ چوڻ وارا سولي چڙهيا. سچ ۾ مچي

سوليءَ تي چڙهڻو پوي ٿو، سچ پچ سولي تي ماڻهو موت کي سامهون نچندو ڏسي ٿو، سچ چوڻ واري جو موت ئي مقدر ۽ موت ئي معراج آ. سچ تي جان يا حق تي قرباني ڏيڻ شهادت آهي. سچ کي مارڻ سان سچ نٿو مري سگهي. مان سچ کي هڪ موت ڏئي، هڪ قبر کوٽي بنا ڪفن جي دفنائي نٿو سگهان، ناميد ٿي مرڻ کان بهتر آهي ته سچ ۾ غرق ٿي مرجي. آخر اڳي يا پوءِ ته مرڻو آهي، پل ته سچ جي راهه ۾ فنا ٿيان. هنن ياد گيرين ۽ سچائين جو انت خبر ناهي ڪٿي ٿيندو، وقت منهنجي بيان ڪيل ڳالهين جي سچائي کي ثابت ڪندو. مون جيڪي ڪجهه به لکيو آهي، جيڪڏهن اهو سچ آهي ته اهو باقي ۽ برقرار رهندو. سيان مان نه هوندس پر منهنجي سچائي ته هوندي.

سچ ۽ ڪوڙ جو سبق

مون سچ ۽ ڪوڙ جي وچ ۾ سبق ڏيکاريو آهي. منهنجي سچ ۽ ڪوڙ سان هڪ ئي وقت منهن ڏيندي عمر گذري ويئي. مان صاف دل کرو ۽ سچو ماڻهو آهيان، مونکي ڪوڙ ٺڳي ۽ منافقت کان سخت نفرت آهي، مونکي ڪوڙ جي هر ناپسنديده قلم کان نفرت آهي، مون سچ کي سيني سان لائي هر ڪوڙ کي مات ڏني آهي. هي جهان هڪ ڪوڙو وهم آهي، ان کي ڪا سچي هستي ناهي، ڇڏيو ڪوڙي دنيا جي خفن ۾ چار ڪيو آهي. هي سچو ڪلچر ئي ڪوڙو آهي، چوندا آهن "سچ سچ ۽ ڪوڙ ڪوڙ هوندو آهي". ڪوڙ کي نه هٿ آهن نه پير، اوهان ئي ٻڌايو ته مان ڪوڙ ۽ سچ مان ڪنهن کي رد ڪريان. ڪير ڪوڙو آهي ۽ ڪير سچو آهي. اها ڳالهه پڌري پٽ آهي، بهرحال اهو سچ يا ڪوڙ جهٽ ظاهر ٿي پوندو، اوهان کي پنهنجو ڪوڙو نقاب (ماسڪ) لاهڻو پوندو، منهنجو هي ڪوڙ کان پاڪ ڪتاب، ڪوڙن جي ڏيس جو سچو ڪتاب آهي، منهنجو هي ڪتاب ڪوڙي ڪلچر مٿان ڪهاڙو آهي. مون هن ۾ وقت جي سربراهن جيان نه وڏا وڏا ڪوڙ هنيان آهن، نه ئي سنڌي اخبارن جيان سچ لڪائي ڪوڙ لکيو آهي. سنڌي ميڊيا جا چنگا مڙس جيڪي سچ کي ڪوڙ ۽ ڪوڙ کي سچ ڪرڻ جا ماهر آهن. جن جي سچي زندگي جئي آئت ڪوڙ تي هوندي آهي. سچ لکڻ وارو جڏهن ڪوڙ لکندو آهي ته اها هن جي بزدلي جي نشاني نه مصلحت يا مجبوري هوندي آهي. منهنجي سچ لکڻ تي جيڪڏهن ڪنهن جي دل جهري آهي ته مان اهڙو ڪوڙ لکندس جنهن سان متل جهيڙا ٿري پوندا.

مڃتا ايوارڊ

منهنجي جڳ مشهور آتم ڪٿا اگهاڙو سچ جي مڃتا طور مونکي ڪيئي ننڍا وڏا ايوارڊ ۽ سرٽيفڪيٽ مليا جن لاءِ مان محترم وڪيل منگريو، محترم رميش ڪمار، محترم آزاد گوپانگ، محترم غلام نبي راهي، محترم شيراز ميمڻ، محترم خير محمد پاٽوجو، محترم گل حسن گل، محترم منظور مراد، محترم مڪيش ڪمار، محترم طالب پنيرو، محترم علي احمد جمالي، محترم شفيع چانڊيو ۽ محترم سليم جمالي جو ٿورائتو آهيان.

WAR آرٽ سرڪل پاران، سال 2011 جي بهترين ليکڪ طور سينئر اداڪار محترم شهباز دراني ايوارڊ 2011 ماڻيل

WAR آرٽ سرڪل پاران، سال 2012 جي بهترين ليکڪ طور شهباز دراني گولڊن جوبلي ايوارڊ 2012 ماڻيل.

Scanned with CamScanner

WAR آرٽ سرڪل پاران، سال 2013 جي بهترين ليڪ طور اداڪار محترم شهباز دراني ايوارڊ 2013 ماڻيل.

WAR آرٽ سرڪل پاران، سال 2014 جي بهترين ليڪ طور سينيئر اداڪار محترم شهباز دراني ايوارڊ 2014 ماڻيل.

ميگ انٽرٽينمنٽ پروڊڪشن پاران، سال 2011 جي بهترين ليڪ طور مرحوم اداڪار يعقوب ذڪريا ايوارڊ 2011 ماڻيل.

ليڊي ڊائينا فائونڊيشن پاران، سال 2011 جي بهترين ليڪ طور ليڊي ڊائينا ايوارڊ 2011 ماڻيل.

سنڌپت ڪلچرل فورم پاران، سال 2012 جي بهترين ليڪ طور مهمان ادار مشتاق چنگيزي ايوارڊ 2012 ماڻيل.

STP ڪلچرل فورم پاران سال 2012 جي بهترين ليڪ طور سنڌ ايوارڊ 2012 ماڻيل.

حمزا ملٽي ميڊيا پروڊڪشن پاران سال 2013 جي بهترين ليڪ طور ليڊي ڊائينا ايوارڊ 2013 ماڻيل.

ويزن پروڊڪشن پاران سال 2014 جي بهترين ليڪ طور اسٽار نائيٽ شو ايوارڊ 2014 ماڻيل.

ٽنگ ٽي وي پاران سال 2011 جي بهترين ليڪ طور ٽرنگ ايوارڊ 2011 ماڻيل

ينگ ٽرنگ ميگزين پاران سال 2014 جي بهترين ليڪ طور ليڪ ايوارڊ 2014 ماڻيل.

مورت ڪميونٽي پاران سال 2014 جي بهترين ليڪ طور مورت ايوارڊ 2014 ماڻيل

لونڊي باز ايسوسيئيشن پاران 2014 جي مها لونڊي باز ليڪ طور لونڊي باز ايوارڊ 2014 ماڻيل.

تنهن کان سواءِ سنڌ دوست، اسٽڊي سرڪل ڪيڙ شهر (بدين) پاران جاري ڪيل سلسليوار ڏياريءَ جي نومبر 2012 جي خاص پرچي ۾ پاءُ پارومل لٽاڻي، ام عمراڻي ءُ پڳت نهال جا ٿورا جن ميگزين ۾ ڊنڊ ۾ گم ٿيل اگهاڙو ماڻهو جي عنوان سان لکيل سليم جمالي جي مون تي لکيل تاثر ٽائٽل سان نمايا ڪري شايع ڪيو.

2013 ۾ موسيٰ پبليڪيشن ڄامشورو پاران سليم جمالي جي ڪتاب سريءَ گهاٽ ڪان هيرا منڊي ۾ اگهاڙو ماڻهو جي عنوان سان منهنجو انٽرويو شايع ڪيو ان ڪتاب جي ارپنا پڻ مون کي ڪيل هئي پر پوءِ الائي ڇو سليم جماليءَ يوسف سنڌي يا اسحاق منگريي جي چوڻ تي ان مان منهنجو نالو ڪٽي ڇڏيو ءِ ارپنا ۾ رڳو سوال جي نشاني؟ ڏني وئي.

سپ ڪان پهرين 17 مارچ 2011ع تي پاءُ حسام ميمڻ The Naked Truth جي عنوان سان Facebook تي منهنجي آتم ڪٿا اگهاڙو سچ تي ڀرپور تبصرو ڪيو.

Scanned with CamScanner

بيسٽ سيلر بڪ

هر ماڻهو کي حق آهي تہ هو پنهنجو موقف بيان ڪري ۽ پنهنجي راءِ ڪليل نموني پيش ڪري، پوءِ اهو ضروري ناهي تہ ٻيا ساڻس اتفاق ڪن. ڪنهن جي بہ لکڻين تي نہ اعتراض هڻڻ کپي ۽ نہ هي ڪائي پابندي مڙهڻ کپي. هونئن بہ لکڻ واري جي سوچن تي پهرا وهارڻ ڏاڍو ڏکيو بلڪ ناممڪن آهي.

پڙهندڙن لاءِ حيرانيون کٽي ايندڙ منهنجي يادگيرن تي مبني مشهور آتم ڪٿا ”اگهاڙو سچ“ جي نالي سان شايع ٿي، جنهن ۾ مون پنهنجا تجربا، مشاهدا، خيال ۽ ويچار کليل نموني پيش ڪيا. مونکي اختلاف راءِ جي اهميت کان انڪار ناهي، پڙهندڙ مونکي قبول ڪرڻ يا رد ڪرڻ جو پورو پورو حق رکن ٿا. مان پڙهندڙن جو نهايت ٿورائيتو آهيان، جو هنن مون کي قبول ڪيو ۽ ڀرپور موٽ ڏني. مونکي خوشي آهي تہ عام پڙهندڙن منهنجي هن لکڻي کي سٺيڪار ڪيو. جن منهنجي هن ڪتاب اگهاڙو سچ کي خريد ڪري پڙهي پسند ڪيو تن جا ٿورا ميان ٿو. سڀ ڪنهن پنهنجي نقطي نگاهہ کان مونکي پسند تہ ڪيو پر هڪ ليکڪ جي پنيان ان جي پڙهندڙن جي حمايت ۽ مخالفت بہ هوندي آهي. منهنجو تحريرون ڪنهن کي خراب لڳن ٿيون تہ، سو دفعا لڳن. جن کي مان پسند آهيان تن منهنجي هن ڪتاب کي پسند ڪيو، جن کي منهنجي نالي کان بہ نفرت آهي، تن هن ڪتاب کي خراب ڪوٺيو. سمجهہ وارن قدر ڪيو، بي سمجهن ڏڪاريو. ڪن کي ڳالهہ وٽي ڪن کي اصل نہ وٽي، سٺن سارهيو، ساڙيلن ساڙ ۾ ٺٺڪاريو، هي منهن تي نيڪي ۽ ساراهہ ڪرڻ وارا پرپٺ برو سڏي گلا ڪندڙ منافق آهن. جن منافقن کي منهنجو هي ڪتاب سٺو ڪو نہ لڳو، سي بہ هن ڪتاب جون ڪاپيون محفوظ رکيو ويٺا آهن. بهرحال مونکي خراب سمجهندڙن جي ڀيٽ ۾ مونکي سٺو سمجهڻ وارن جو تعداد وڌيڪ آهي، ڪي ماڻهو ڪيئي سالن تائين لکڻ ۽ ڪيترائي ڪتاب ڇپائڻ جي باوجود بہ سماج ۾ ڪو اثر نہ ڇڏي سگهندا آهن. مان دنيا جو واحد خوش قسمت ليکڪ آهيان جنهن جي هڪ ئي ڪتاب اگهاڙو سچ پنهنجي نئين طرز ۽ نوح ڪري بي پناهہ شهرت ماڻي. مون هن تخليق کي پنهنجي ذات، ڏان ۽ هنر سان عام مان خاص بڻيو، پنهنجي لکڻين جي صلاحيتن جي بنياد تي پنهنجي حيثيت مڃرائي مڃتا حاصل ڪئي. هن ڪتاب ذريعي مون جيڪا ڀرپور مقبوليت ماڻي ۽ جيڪا مونکي موٽ ۽ مڃتا ملي ۽ لائق پڙهندڙن جي دل ۾ مون جيڪا جاءِ جوڙي اها ڳالهہ ان ڳالهہ جي نشاندهي ڪري ٿي تہ بيشڪ سچ جو بول بالا آهي. مان ڪڏهن بہ ٻهرين پوزيشن تي نہ رهيس. مان ڪنهن سان بہ مقابلو نہ پيو ڪريان، منهنجي جاءِ ڪٿي جڙي ٿي، مان ڪهڙي قطار ۾ ۽ ڪهڙي شمار ۾ آهيان، مونکي خبر ناهي، هن ڪتاب مونکي بلند درجي تي رسايو آهي، فرش تان ڪٽي عرش تي پهچايو آهي. مون منڊ کان وٺي هيستائين ادب ۾ رڳو ٻانبڙا پي پاتا. پر هن هڪ ئي ڪتاب

مونکي ڊوڙڻ سکاريو، ممکن آهي تہ مان هن جي هن ئي جلد گول مال تائين گهٽن کي سهڪائي نہ وجها. عوامي ۽ ادبي حلقن ۾ منهنجي هن ڪتاب کي تمام گهڻو پسند ڪيو ويو، جاڙي تاڙي، هر هنڌ هن ڪتاب جي پچار ۽ هاڪ هئي، هن ڪتاب چوطرف ڌوم مچائي ڇڏي. ڪتاب ڇپجڻ کانپوءِ مونکي جيڪا زبردست ۽ ٺاهوڪي موٽ ملي، اها منهنجي اندازي کان تمام گهڻي هئي. ماڻهن کي شوق هو، تڏهن تہ هٿن تي پي ڪتاب وڪيا. هي ڪتاب اُگهاڙو سچ سڀ کان وڌيڪ پڙهندڙ ڪتاب بڻجي ويو، هي ڪتاب هيروئين جيان وڪرو ٿيڻ لڳو، هن ڪتاب وڪري جا تمام رڪارڊ ٽوڙي ڇڏيا، هن ڪتاب جو ڳاٽيتو سوَن ۾ نہ پر هزارن ۾ ويو، هن مهل تائين ذري گهٽ اڌ لک کي وڃي پهتو آهي. وقت گذرڻ سان گڏوگڏ ڪتاب جي کپت ۾ اڃا بہ رڪارڊ ٽوڙ اضافو ٿيندو رهي ٿو. بليڪ تي وڪرو ٿيندڙ هن ڪتاب جي ڪڏاڄ بہ ماڻهو چريا آهن، اسلام آباد جهڙي شهر ۾ هن جي فوٽو ڪاپي هڪ هزار روپين ۾ وڪرو ٿي. انڊيا ۾ بہ هن ڪتاب ڌوم مچائي ڇڏي. مونکي هاڻ هي جهان سڃاڻي ٿو. اهو اعزاز سنڌ جي ڪنهن بہ ليکڪ کي حاصل نہ آهي. مان هڪ جدا حيثيت ٺاهي آهي. هن وقت ادبي حلقن ۾ مونکي هڪ بهترين ليکڪ طور سڃاتو وڃي ٿو. ليڪن ۾ هاڻ منهنجو نالو معتبر نالو تسليم ڪيو وڃي ٿو. ايڏي زبردست پذيرائي، مليل موٽ ۽ ڏس مڃتا کان پوءِ، نہ مان پنهنجو پاڻ کي مهان يا عظيم ٿو سمجهان، نہ ئي ڪو وڏو ليکڪ، منهنجو هي يادگار ڪتاب جس جي لائق يا مڃتا جي قابو هو يا نہ پر مان تہ گوءِ ڪٽي ويس، بهرحال هي معمولي خسيس يا ردي ڪتاب نہ هو. پڙهندڙن هن کي قبوليت جو ڳو تسليم ڪيو، تن لاءِ پڙهندڙ جي مهرباني. هي ڪتاب لکي مان ڪا ڪيپ ناهي ڪئي، نہ ڪي وڏيون نيڪيون ڪمايون آهن. ڪتاب اهڙو لکيو جو ماڻهن جي دل پاٽمرادو منهنجي عزت ڪرڻ تي مجبور ٿي يا ماسهو پنهنجي ذلت جي خوف کان منهنجي عزت ڪرڻ لڳا. هي ڪتاب مون لاءِ عزت ۽ شان اهي. منهنجي لکڻين کي مان ملڻ لڳو تہ مان عزت دولت ۽ شهرت ماڻي، منهنجو قدر ٿيو، منهنجي لاءِ وڏي اعزاز جي ڳالهہ آهي. سڄي سنڌ اندر مڃتا ماڻي ۽ مڃتا ايوارڊ ۽ انعامن سان نوازيو ويو، منهنجي مان ۽ شان مطابق 16 ايوارڊ ڏنا ويا. هي ڪتاب اڃا بہ ڪيترائي ايوارڊ حاصل ڪندو. منهنجي زندگيءَ جو هي ٻيو ڪتاب گول مال اڄڻ سان پڻ وڏو ڪن ٿيندو، اڃا هي ڪتاب مارڪيٽ ۾ آيو ئي نہ آهي تہ ملڪ ۾ اڳئي ٽڙ ڦوٽ پئجي ويئي آهي، هي اُگهاڙو ڪتاب ملڪ ۾ ٻاهر ڪتو ۽ ٻائيتال مچائي ڇڏيندو. هي آتم ڪٿا جو ٻيون حصو (گول مال) اڳين حصي اُگهاڙو سچ کي ڏوئي ڇڏيندو يا گوءَ ڪٽي ويندو خدا معلوم.

مهاڳ

اگهاڙو سچ "The Naked Truth"

Autography written by Agha Qayoom

(The most vulgar book ever published in Sindhi)

Link: http://www.facebook.com/album.php? aid=276951593081&saved

Note:

We are sharing the introduction of the book, just for information, we are not agreed with the writer regarding his social, sexual and other observations and experiences. The world is full of good and bad people; in the name of freedom of expression, some times all lines are crossed; this book is just like the wiki leaks of personal approaches. Not necessary to be agreed with **Agha Qayoom's** approach and he may be reproached as per one's moral values; or praised, we do not impose nothing, things are open for everybody. No doubt, he has written so many ill-things with ill intentions, he was raped by the teacher his childhood, his teacher was homo sexual and pedophile. So many pedophile are still surviving in the society, who rape children and kill them without any shame. As for as the matter of rape is concerned with the life of **Agha Qayoom**, we are so sad for the event, but after being raped, he found his own path to run with an orientation of homosexuality in society and he still confesses to be homo and says that he has eaten many children. (To eat children means he has had intercourse) he has abused, insulted, blamed and done the worst with many people by writing their names in the book to defame them. I cannot not write names even he has assaulted the Sindhi nationalists with very abusive language, which really hurts the souls of the people, who love their leaders.

He is very stingy, mean and leacherous, while writing on topic of sex in his hook; he never cares what to write and what will be the impact over society. It is just like and explosion of bomb and feelings are smashed and shattered and one feels very sorry to read so many abusive write-ups in the book. Some of the pieces are nicely written, but they are in a very few number. Most of the book depicts the things in a very vulgar style and writer himself has written on the title of the book "the most vulgar Book on sex in Sindhi Language", It is perhaps, vulgarity, the book has been hot cake and sold in black.

Yes, there are truths, but may not be so many truths, because such books are written in a very spicy way, the writer keeps in the mind how to make the book spicy and fascinating as it is sold as hot cake in the market. Things are made sexually attractive as the viewers and clients may be caught and attracted to the commodity to be marketed extensively, as advertisements are made spicy or high in adventures. Sex is an important element used for marketing purpose accordingly.

Simply the writer is freak out, bewildered and obnoxious in his writings, it shows he has avenged some people due to some personal reasons as he has written regarding friends that they have not done good with him, hence, he has put their names and made them naked due to their sexual orientation, character and acts etc. He has given "The List of My Sins" منهنجي گناهن جي

لسٽ in which he has pointed out the attributes of those friends, he enjoyed sex together with or they did certain acts collectively.
اگھاڙو سچ (Ughaaro Sach = The Naked Truth) the most vulgar and pornographic book ever published in Sindhi Language by **Agha Qayoom** alias **Laali** (لالي) in February 2011 published by Tung TV (ٽنگ ٽي وي), Tung is a Sindhi word used for "asshole" even an illustration of asshole is there on the title of the book at gutter.
The book has been dedicated to the President of Pakistan **Mr. Asif Ali Zardari**. The book consists on more than 400 pages. The writer is **Agha Qayoom**, who properly belongs to **Shikarpur** with **Pathan community**, he was born on 18th March 1961 there but he migrated to Hyderabad and having job in WAPDA (HESCO). He celebrated his golden jubilee on 50 years of age is Hyderabad. He has lasted his most of the life in Hyderabad. He remained very close to **the famous writers, peots and journalists of Hyderabad, Shikarpur and Sindh. This is the best seller book in Sindh, some one told me that 4th edition of the book has been published within 2 moths.**
Agha Qayoom is a writer, poet and he edited magazine for children with the title of "**Lali – لالي**," and that magazine gained very good reputation in 80s in Sindh, even the copies of the magazines were posted to India as well, very renowned writers wrote in Lali like **Amar Jalil, Najam Abbasi** and **Shaikh Ayaz** praised that magazine as well. Apart from this he edited a news paper with the title of "JALAWATA – جلاوطن = The Exiled" and he worked on Eunuchs (کدڙا/هيجڙا) and produced very good reports regarding this diverse group of the society.
So many autobiographies have been published in Sindhi but this is beyond the boldness, the writer has sharpened his pen more that enough and peels the people off with stingy and grudging sentences pierce through that soul and create sorrow and repentance to be his friend, he has divulged the secrets of sexual journey throughout the life. He has broken the words and promises; he deceived his companions, who shared very personal life matters with him on the basis of certain secret relation. He is very despotic to break the tradition of confidence and reliance, he never cares to hide, and he crosses all the lines. He would have been an iconoclast, if he had written his autobiography in a creative literary style and positively as it is said in Sindhi that "things wrapped in the handkerchief" but he opens up each and ever thing, he does-not let even a bit of thing to be a secret. He is vulgar, bohemian and seductive in his writing that is why; he is completely pornographic writer of Sindh and he is pretty joyous to be called so and so.
People can read him and observe what does he write, want and what is the impact of his autobiography on the reader, and it should be left on the mental approach and values of the reader.
Hisam Memon
17th March 2011

Scanned with CamScanner

My Shikarpur's Pictures – Group on Facebook
Autobiography آگهاڙو سچ The Naked Truth

Abdullah Dayo, Ayaz Agha, Jan Magsi and 20 others like this.

Rozeena Shams Thank you brother for the information about new book in Sindhi and it is amazing the writer belongs to Shikarpur, I want to read this book, is it online?
March 18, 2011 at 4:32am

Rozeena Shams What is Autobiography? The word autobiography was first used deprecatingly by William Taylor in 1797 in the English periodical the Monthly Review, when he suggested the word as a hybrid but condemned it as "pedantic" but its next recorded use was in its present sense by Robert Southey in 1809. [1] The form of autobiography however goes back to antiquity. Biographers generally rely on a wide veriety of documents and viewpoints; an autobiography, however, may be based entirely on the writer's memory. Closely associated with autobiography (and sometimes difficult to precisely distinguish from it) is the form of memoir.
http//en.wikipedia.org/wiki/autobiography.
March 18, 2011 at 4:51am

Rozeena Shams deprecatingly: In an deprecating manner; in a manner that deprecates; disapprovingly
March 18,2011 at 4:57am

Abdul Majeed Soomro
آغا قيوم يا آغا لالي ڳالهہ مڙئي ساڳي آهي. آغا لالي ڪيترو عرصو ڪدڙن سان گڏ رهندو هيو جنهن ڪي سنڌيءَ ۾ پانڌي چوندا آهيون. ھن صاحب ان ڪان اڳ بہ سنڌ ٽي وي تي ڪدڙن جو ڀرپور پروگرام ڪيو هيو. حيدرآباد جا سڀ ڪدڙا هنجا واقف آهن. (ڪدڙا).............. پاڻ سمجهو تا

March 18, 2011 at 6:30am

Gul Agha Fascinating!
March 18, 2011 at 2:51pm

Saim Ali Soomro He shouldnt be condemned..this is universal behavior and why in America and Europe Homosexuality and marriages allowed…many asian nations like India, thialand are preparing to follow, because its scientifically proven and atleast more than 70 genes has been identified which are directly related to Homosexual behaviour, but true homo sexuals also can be bisexuals, its present all over the globe, I have seeen it in Arab Bediounes, Bisexuals, its present all over the globe in have seen it in arab bediounes Africans and every society, recently a holly wood movie released on a real character of a politician who started the Gay movement in USA in our culture many non genetic homosexuals are also present because societies where opposite sex is not easily accessible its always present. Jails Hostels and Maddressahs are always places where homosexuality is common. This is very long discussion and we are born Munafiks, I have seen or knew many Gays in our ruling elite section, who force or used to force the young and healthy men. Its very inresting but a TABOO thing in our society…..!!!
March 19, 2011 at 2:56 am

Amar Fayaz I think it's our stereo behavior. One side we read **Khushwant Singh's** books, Arundhati Roy's God of small things and Nancy Friday's books, with curiosity and enjoyed the work. And second side we are like feudal of typical clergymen when same sort of job anyone is doing from our own society. Then we feel tha, the castle of our moral is like collapsed due to that work!

Although I've not red this book even I'd heard this book here. But when I've read the critic lines, I feel wonder, what's wrong in it? Simply ….. Just imagine, Isn't this happening in our society? If yes then is someone elaborates it with his own words and stylistics then what's wrong in it?
Here I am saying loudly that in my teenage, a so called great Sindhi leader had tried to attempt on me for that bullshit act …. So? Why you think that our leaders are like son of sacred gods? They are fleshy humans and some extent some are more vulgar in their lonesome….. So?
What's wrong? If **Agha's** work is wrong then you must say that we all are wrong in our courses.
March 19. 2011 at 3:09am
Amar Fayaz Abdul Majeed Soomro
آغا قيوم يا آغا لالي ڳالهہ مڙئي ساڳي آهي. آغا لالي ڪيترو عرصو ڪڏڻ سان گڏ رهندو هيو جنهن ڪي سنڌيءَ ۾ پانڌي چوندا آهيون. هن صاحب ان ڪان اڳ بہ سنڌ ٽي وي تي ڪڏڻ جو ڀرپور پروگرام ڪيو هيو. حيدر آباد جا سڀ ڪدڙا هن جا واقف آهن. (ڪدڙا) ......پاڻ سمجهو ٿا سائين عرض آهي تہ ڇا ٿي پيو؟ مان پاڻ ريسرچ ڪئي آهي ڪڏڻ تي، ۽ منهنجا آرٽيڪل شايع ٿيل آهن. ها مون تي تمام وڏو اعتراض بہ ٿيو پر مان سمجهان پيو تہ اهو اعتراض سماج جي جمود جي ڪري آهي. سو مان نظر انداز ڪندو ان ريسرچ ۾ رڏل رهيم، ۽ مان ان ڪي عالمي اخبار ۾ ڇپرايو، مان وري بہ چوان ٿو تہ اهو عمل هڪ شخص جي سنڌن ذاتي آزاديءَ وارو عمل آهي. هن جيڪڏهن ڪنهن تي اگر ڪئي بہ آهي تہ اهو سندس عمل آهي. اهو ليڊر يا وڏي عزت وارو ماڻهو جواب ڏي تہ هالي..... اسان ڇو پرائي جج ۾ ابدالن وانگر نچون؟
March 19, 2011 at 3:18am
Rozeena Shams I have gotten a book and those who have commented without reading should save rational self, Sex orientation and to stigmatize others artwo different things. I will comment soon. I feel amazing again how people comment so high and hefty without reading book. This is not good and it shows how people are serious and wise.
Marc 20. 2011 at 2:45am
My Shikarpu's Pictures شڪارپور جون تصويرون
مان دوستن ڪي ٻڌائڻ چاهيان ٿو تہ جي ڪنهن جو رخ فطري طور هم جنس پرستيءَ ڏانهن آهي تہ اسان ڪي ڪو اعتراض ناهي، جيڪڏهن **آغا قيوم** هم جنس پرست آهي تہ اسان ڪي ڪو اعتراض ناهي، هر ماڻهوءَ جو هڪ ذاتي ڪردار آهي، پر هر سماج جا پنهنجا قدر ٿين ٿا، ڪجهہ انهن جو خيال ڪرڻ گهرجي باقي رهي ڳالهہ فياض امر واري تہ ماڻهو فلاڻن فلاڻن ڪي پڙهن ٿا تہ مان صرف ايترو چوندس، مثال طور نيئسي فرائيڊي لکي ٿي تہ بنيادي طور تي هوءَ جنسي ۽ نفسياتي مسئلا حل ڪري ٿي، ۽ آمريڪا يا يورپ جا ماڻهو جيڪي هن ڏي خط پٽ لکن ٿا اهي پنهنجا مسئلا حل ڪرائڻ لاءِ هن ڪان مشورا وٺن ٿا. هرو ڀرو بہ هوءَ ڪنهن جي ماءُ ڀيڻ يا ڪنهن بہ فرد تي بداخلاقيءَ سان پيش نٿي اچي.
March 21, 2011 at 3:53am
My Shikharpur's Picture's شڪارپور جون تصويرون

هڪ پهلو نيئسي فرائيڊي جو آهي، ٻيو اهو تہ جنهن سماج ۾ جنهن سماج لاءِ هوءَ لکي ٿي تہ اتي اهڙا قدر اڳ ئي موجود آهن، ظاهر آهي اتي اهڙيون شيون ٿين ٿيون، ۽ ڪافي شيون قانوني طور هلن ٿيون، ان ڪري اتي اهڙيون شيون ماڻهن ڪان هضم ٿين ٿيون.

March 21, 2011 at 3:55am
Amar Fayaz

بابا مالڪ آهيو، اوهان صحيح ئي چوندا هوندا.

March 21, 2011 at 3:56am
My Shikarpur's Picture's شڪارپور جون تصويرون

رهي ڳالهہ خوشونت سنگهہ جي تہ هو ڪو ڪريل يا واهيات ماڻهو ناهي، ۽ نہ وري هن جو ڪو اهو مقصد آهي تہ پورنو گرافڪ ڪتاب لکي نالو ۽ پيسو ڪمائين، هن جي عزت هن جي سالڊ ڪم جي ڪري آهي، مثال طور خشونت سنگهہ جي آٽوبايو گرافي ائين ناهي جيئن آغا قيوم صاحب لکي آهي، تہ ڪو ليڊر آهي تہ ان جي بہ ماءُ پيڻ ناهي ڇڏٽي جي ڪو ٻيو ماڻهو آهي تہ ان کي بہ خراب ڪرٽو آهي. ڪنهن جي ذاتي راز کي فاش ڪرڻ تہ اڄ جي سيني جديد فلسفن ۽ عهدنامي جي خلاف آهي، مثال طور پرائيسي هڪ حق آهي، يعني رائيٽ انڪري جي ان کي ڪو فاش ڪري ٿو تہ اهو سماجي ڏوهہ آهي، اهي مان ٻڌائيندو هلان تہ اهي سڀ قانون بہ مغرب جا ٺهيل آهن نڪي ايشيا جا، مونکي بہ حيرت ٿئي ٿي تہ بنا ٻڌجڻ يا پڙهڻ جي ڪير بہ هجي مڪمل راءِ ڪيئن ٿي ڏئي سگهجي، پر مونکي اهو محسوس ٿيندو آهي تہ اسان وٽ تڪڙ ڪجهہ سرس ٿيندي آهي، مون اهڙا ماڻهو بہ ڏٺا آهن جيڪي رڳو ڪتاب جو مهاڳ پڙهي چوندا آهن تہ هو سڄو ڪتاب سمجهي ويا انڪري ان کي وڌيڪ پڙهڻ جي ضرورت ناهي، اهڙا مهاڳي قسم جا ماڻهو بہ سماج ۾ ڪوڙ آهن.

March 21, 2011 at 4:03am
My Shikarpur's Picture's شڪارپور جون تصويرون

رهي ڳالهہ آغا قيوم صاحب جي تہ هن جي آتم ڪٿا اُگهاڙو سچ ڪرب، پيڙا، احساس ڪمتري، ڪاوڙ ۽ سوز سان ڀري پئي آهي، ڪتاب پڙهڻ ڪان پوءِ ماڻهوءَ جو هڪ وزن نهندو آهي تہ فلاڻي ماڻهوءَ اصل ۾ ڳالهہ چوڻ ڪهڙي چاهي آهي ۽ هو ڇئي چاويو آهي، ان ڪان پوءِ ڪتاب جي ڪارج تي ڪم ٿيندو آهي، تہ هي ڪتاب پڙهڻ سان سماج کي نوجوانن کي عورتن کي يا ڪنهن بہ گروپ کي ڪهڙو فائدو ٿيو، جيڪي ڪو ڪتاب فائدو ڏئي ئي نٿو تہ پوءِ لکڻ جو فائدو، ظاهر آهي تہ هڪ ئي فائدو ٿيندو اهڙي صورت ۾ تہ ماڻهوءَ جي پنهنجي ذات کي تسلي ملندي آهي ۽ ڪيس سڪون ايندو آهي، مثال طور پاڻ وٽ سنڌ ۾ تمام گهڻا شاعر آهن حد ڪان وڌيڪ شاعر آهي، ڇاهر ماڻهوءَ کي سڀ شاعر پسند ايندا آهن، اهو تہ ممڪن ئي ناهي، بلڪل اهڙي طرح ضروري ناهي تہ جيترا بہ سيڪس تي ڪتاب آيل آهن اهي سڀ ماڻهوءَ کي وڻن يا ڪو فائدو ڏئي.

March 21, 2011 at 4:07am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جو تصويرون

آغا قيوم جو هي ڪتاب اگهاڙو سچ بهتر ٿي پئي سگهيو جي هو ٿورو گهڻو ٻين جو خيال ڪري ها، مثال طور ڪيترائي ماڻهو آهن جيڪي سائين جي ايم سيد تي تنقيد ڪندا آهن، هن سان اختلاف ڪندا آهن ۽ ائين ڪرڻ هڪ بنيادي ۽ جمهوري انساني حق

آهي پر اهو حق ڪنهن ڪنهن کي ڏنو ته حوالي جي، بنا ثابتيءَ جي اوهان ويهي اهڙي ماڻهوءَ کي ڪچيون پڪيون گاريون ڏيو، اوهان ڪير به آهيو ۽ اوهان ڇا به آهيو اهو مسئلو ناهي، پر جڏهن اوهان ٻين تي اينترو چتو ۽ اڍنگي انداز ۾ ويهي ڳالهائيندا ته ان جو ڪو فائدو نه آهي، اوهان سليقي سان به ته ساڳيو اختلاف رکي سگهو ٿا، گاريون ڏيڻ نفساتي پرابلم آهي، ۽ هم جنس پرست هئڻ به نفسياتي سماجي لاڙو يا رجحان آهي، پر ڪير ڪٿي ڪير به هجي اهو درست ناهي ته اسين ويهي ڪري ان جا پول کولي ويهي سماجَ ۾ ان کي ننگو ڪري ۽ ٻين کي بليڪ ميل ڪيون، هاڻي مان اوهان کي ٻڌايان ته هڪ ٽاپڪ آهي ڪتاب ۾ سيڊ وچ سيڪس دوستن کي چوان ٿو اوهان اهو پڙهي ڏسو، ان ۾ هن پنهنجي دوست سان ۽ ان جي زال سان غير اخلاقي رابطا رکيا ۽ مٿان اهو به لکي ٿو ته هن جي دوست جو هن تي وڏو اعتما د آهي، پوءِ اوهان وري اڳتي پڙهندا ته ان دوست جو نالو به آهي ته جهڙو ڪا ايڊريس به، ان مان ويهي اندازو لڳائجي ته هو آخر ائين ڇو پيو ڪري، هر ماڻهوءَ جي پرسنل زندگيءَ ۾ الائي ڪيترا واقعا ٿين ٿا، ڪير به ڪير جو ڏو تل ڪونهي، پر ڇيو ويندو آهي ته بهتر آهي ته راز کي راز رهڻ ڏيو، اهڙي طرح بريون شيون ڍڪڻ ڪان رکبيون آهن، پر ٻين جا راز فاش ڪري، انهن جي عزتن کي نيلام ڪري پنهنجو نالو ڪڍڻ ڪتان جي دانشوري آهي.

March 21, 2011 at 4:17am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

آغا قيوم شڪارپور جو آهي، هو اتي ڄايو آهي، هن شڪارپور کي گهرائيءَ سان ڏٺو آهي ۽ هن ڪجهه سٺيون ڳالهيون به لکيون آهن، جيڪي هتي تڪر هلائي سٺيون شيون ته شيئر ڪرڻ گهرجن

March 21, 2011 at 4:18am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

مان وري به چوان ته آغا قيوم جي هم جنس پرست هجڻ تي ماڻهن کي اعتراض هئڻ نه گهرجي، باقي اهو اعتراض ته ماڻهن جو حق آهي ته هن اخلاق ڪان هٽي ڪري جيڪو ڪجهه ڪيو آهي، مان هتي ڪتاب جو عڪس انڪري هلايو ته جيئن شڪارپور جي دوستن کي خبر پوي ته هي به شڪارپور جو ليکڪ آهي، ڇڱا ۽ لڳا جتي ڪٿي ٿين ٿا، اسان پنهنجي ماڻهن کي ويهي ڪري ٻڌايو ته يه به ڪتاب آيو آهي دوست پڙهي پوءِ پاڻ فيصلو ڪرڻ ته انهن کي ڇا مليو، هر ماڻهوءَ جي پنهنجي راءِ ۽ ذهني سطح آهي.

March 21, 2011 at 4:21am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

ڪنهن اخبار هن ڪتاب تي تبصرو نه ڪيو آهي، دوست چون ٿا ته اهو هڪ احتجاج آهي، چون ٿا ته هنن ان ڪتاب کي اگنور ڪيو آهي، پر مان چوندو آهيان ته سيني شين کي لوهان اسپيس ڏيو، حقيقت ۾ ماڻهو پريشان ٿي ويا آهن، ۽ ڊپ ۾ ور تل آهن، آغا قيوم کي جيڪو سمجهه ۾ آيو آهي هن لکيو آهي، پر جيڪي ٻيا دوست جيڪي خاموش آهن جي هن کي سٺو سمجهن ٿا ته اهي به ڳالهائن، جي برو سمجهن ٿا ته اهي به ڳالهائين.

March 21, 2011 at 4:25am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

آخر ۾ ڳالهہ ڪندو هلان تہ آغا قيوم پنهنجي ڪتاب تي پاڻ لکيو آهي تہ سنڌيءَ ۾ هي فحش ترين ڪتاب آهي.

March 21, 2011 at 4:26am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

آغا قيوم هي بہ لکيو آهي تہ نياڻيون هن ڪتاب کي نہ پڙهن

March 21, 2011 at 4:26am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

آغا قيوم هي بہ لکيو آهي تہ هو هاڻي ڪان پوءِ چاسڊرنڊو هن کي سڪرٽو ئي ناهي.

March 21, 2011 at 4:27am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

مان ڏاڍو نيوترل ٿي لکان ٿو تہ ڪتاب کي پڙهي ڪري راءِ ڏجي ۽ هن مان سبق پرائجي. ڇو تہ آغا قيوم پنهنجي دوستن کان ڏاڍو ناراض آهي، هن کي دوستن تي ڪاوڙ آهي ۽ هي نفسياتي طور ڪاوڙيل آهي ۽ رد عمل ۾ آغا صاحب هنن کي گاريون گند ڪيا آهن. مان سبق جي ڳالهہ ڪئي انڪري تہ دوستن کي گهرجي تہ دوستن سان سٺو هلن يا وري دوستيون رکن ئي نہ، جي رکن تہ نباهن، جي نباهيو تہ آغا قيوم پيدا نہ ٿيندا جي نہ نباهيو تہ ڪيترائي آغا قيوم پيدا ٿيندا.

March 21, 2011 at 4:31am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

دنيا کي پيار سان فتح ڪري سگهجي ٿو، مان سمجهان ٿو جيڪي دوست صونياڻي خيالن جا آهن انهن کي وڏيڪ پتو هوندو تہ پيار جي ڇا اهميت آهي، آغا قيوم مونکي هن جي آتم ڪٿا پڙهي لڳو تہ آغا قيوم تہ هڪ ٽٽل، ۽ پورا پور ٿيل ماڻهو آهي، ماڻهن کي پرزا پرزا ٿيڻ کان ماڻهو ئي بچائي سگهن ٿا، آغا قيوم ڪاوڙ ۾ سڀ ليڪا لتاڙي ويو آهي، هڪ تہ ڪاوڙ ٻيو نفسياتي طور نالو ڪمائڻ بہ آهي، ڪيترائي جذبا ملي جلي ويا آهن تڏهن هي اگهاڙو سچ ڪتاب مارڪيٽ ۾ آهي.

March 21, 2011 at 4:34am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

مونکي ڪجهہ دوستن تہ اهو بہ چيو تہ "اهو ڪتاب جاءِ شڪارپور تي اچڻ ئي نہ گهرجي" پر مون کين چيو تہ "اسان کي هر شيءِ آڻڻ گهرجي، ماڻهو شين کي صفا نہ لنوائي ماڻهو راءِ جو اظهار ڪن، مٺان ڪو بحث مان اهڙو گفتگو نڪري اچي جو آغا قيوم اهڙين شين کي لکڻ کان پاسو ڪري، سڀ دوست ڪوشش ڪندا تہ ڪجهہ نہ ڪجهہ ضرور ٿيندو باقي خاموشي ڪيترائي آغا قيوم پيدا ڪندا."

March 21, 2011 at 4:38 am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

ڊاڪٽر علي مرتضيٰ ڌاريجو سيڪس تي ڪتاب لکيو هيو هڪ بہ ٻيا بہ هئا بهترين ڪتاب هيا، هي سائنسي ۽ ميڊيڪل جي دائري ۾ لکيل هيا جيڪي نوجوانن لاءِ بهتر آهن اهڙن ڪتاب جي اسان جي سماج ۾ کوٽ آهي اهڙا ڪتاب اچڻ گهرجن.

March 21, 2011 at 4:43am
Amar Fayaz

سائين، مان اوهان جي ڳالهين کي سمجهي رهيو آهيان، ۽ خوب سمجهو ٿا، پر هڪ ڳالهه واهه جي ٿي وئي آهي ته اوهان هتي آغا قيوم جي مفت ۾ واهه جو شهرت ڪرائي ڇڏي، هاڻي هي ڪتاب اگهاڙو سچ پهريون بيسٽ سيلر هجي نه پر خير سان هاڻي ته ٿي ئي ويندو، اوهان کي پنهنجي شڪارپور سان بي پناهه دل صحيح پر آغا قيوم صاحب ته اڃي اوهان جا هٿ چمي، ڇو ته اوهان هن جي هٿ بدنام ٿي ڪرائي پر واهه جو نالو جمرائي ڇڏيو....... سلامت رهو سائين

March 21, 2011 at 4:46

My Shikarpur's Pictures شڪاپور جون تصويرون

خيرپور جي هڪ هندو ڊاڪٽر هڪ ڪتاب لکيو هيو شايد ڪتاب جو نالو هيس جنس ۽ سماج اهو ڪتاب ٻه سٺو هيو ۽ معلوماتي ۽ ڳالهيون سائنسي بنيادن تي ٽيل هيون ۽ جنس کي ايجوڪيٽ ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي ليکڪ جو نالو ڊاڪٽر پرڀو مل هيو هن پهريون دفعو ٻڌايو ته مشت زني يعني ميسٽرشن سان ڪو نقصان ناهي، احتلام جو ڪو ٻه نقصان ناهي، عورت جيڪڏهن پيٽ سان هجي ته زال ۽ مڙس کي ڪهڙي پوزيشن ۾ مباشرت ڪرڻ گهرجي ايستائين جو هن پوزيشنس ٻه ڪارٽونن جي روپ ۾ ڏنيون هيون ۽ جنسي ڏند ڪٿائن تي بحث ڪيو هيو، ۽ ٻي اهم ڳالهه ان ڪتاب جي اها هئي ته هن جنسي عضون جا نالو لوڪل سنڌي ٻولي ۾ وارا ڏنا هيا،

March 21, 2011 at 4:47am

My Shikarpur's Pictures شڪاپور جون تصويرون

آغا قيوم پنهنجي آتم ڪٿا اگهاڙو سچ جي ٽائيٽل تي لکيو آهي ته هي سنڌي ۾ جو فحش ترين ڪتاب آهي، يعني هن ۾ عيش عشرت، مزي ۽ لطف جي ڳالهه آهي، نڪي هن اها ڳالهه ڪئي آهي ته هي ڪتاب ڪو سيڪس تي معلوماتي يا تعليمي ڪتاب آهي.

Marc 21, 2011 at 4:50am

Rozeena Shams Dear brother **Hisam** you always have done well to share very wonderful things regarding shikarpur, I always appreciate and defend your case, but the book of mr. **Agha Qayoom** is real shil and full of fith. That is of no use to write for this more. I request to stop this fuss to be spread out more.

Marc 21, 2011 at 4:52pm

Rozeena Shams the write has tried to earn the cheapest gianto abuse and insult others. Let me say he is the mean of the meanest people. It is opinion after reading it, he rael hell boy, he has played havoc with whole sindhi nation. He should be ignored once for all. Thank you.

March 21, 2011 at 4:59pm

Moheen Alee well good to know about as many thing, one of them is tha. Ada **hisam** is elaborated each every thing, what is say more?.,, just would say I would now read this book, as adi Rozeena said, onle? So may I know how I read online this book please.

March 22, 2011 at 8:35am

Zahoor Soomro Ada **Hisam** as you have written a little bit introduction about the book which actually provide the gralnce of the book. If such cheapest thigs are highlighted in the way to gain negative publicity and earn through insulting other's self esteem, must be knocked down immediately.

March 22, 2011 at 3:33pm

Scanned with CamScanner

Zahoor Soomro Sindhi culture is the superb culture and have strong moralty and respect for others. The love peace and hormony is the massage of sindhi nation.
However discussing different dimensions of sexuality can not be the problem but the problem is the vulgarity and the cheap way of expression used in the write up, I strongly condemn such write up. I think people collectively shall sue him in the court of law.
March 22, 2011 at 3:36pm
Rozeena Shams agreed with zahoor, but this should not be deleted, it is a like mirror and the record of my shikarpur
March 23, 2011 at 3:23am
Moheen Alee Exactly you correct
March 23, 2011 at 4:29am
Amar Fayaz

ته ادا حسام! اڃان تائين اهو "لاهوتيءَ واري اعلان" وانگر پنڊڻ هلي ٿو!

مونکي سچ ۾ تعجب ٿئي ٿو.

ٻ منهنجي ڀيڻ روزينه شمس صاحبه ڳالهه صرف اها ناهي ته "منهنجي شڪارپور" ۾ جيڪي ڪجهه وهي واپري ٿو اهو هتي آٽڻو آهي، ٻ اسان ائين ڪري به نه ٿا سگهون، ڇو ته ڳالهه جيڪڏهن اخلاقيات جي آهي ته پوءِ هتي اسان وري متضاد رويا ڇو ٿا رکون؟ مثال جيڪڏهن گهر ۾ اها ساڳي روش شروع ٿي ته هوند ماءُ پيءُ پنهنجي ٻارن سان پنهنجي نجي رابطا به سلين؟ ڇا اهو ممڪن آهي؟ قطعي طور تي اها ڳالهه قابل قبول نه ٿيندي. ڇو ته اظهار راءِ به هڪ مخصوص جڳهه تي ٻيهجي پوندي آهي. مان پير حسام الدين جي ان قول جو پڪو قائل آهيان ته "هر ڳالهه، هر ماڻهوءَ سان، هر جڳهه تي ٻ هر وقت نه ڪبي آهي، جيڪو ائين ڪندو سو جٺ آهي." آغا قيوم جيڪا حرڪت ڪئي آهي، جي غور سان ڏسو ته ٺيڪ اها ئي حرڪت آهي جيڪا پير صاحب جي ڳالهه جي ابت ۾ ڪبي آهي، هن غلط ڳالهه غلط جڳهه تي غلط ماڻهن سان ٻ غلط وقت تي ڪئي. بس قصو ڪوتاهه ٿئي ٿو اتي. پر جيڪڏهن هن پاڻ واري ڳالهه کي وٺنداسين ته ڇا اسان به اها ئي حرڪت نه ڪري رهيا آهيون؟ مان سمجهان ٿو ته هتي اها ڳالهه رکڻي ئي نه هئي. ان جا دليل هاڻ ٻڌو مهرباني ڪري.

نمبر هڪ: ڇا فيس بوڪ تي اسان سڀ هڪ ئي نفسيات جا مالڪ آهيون؟ نه، ته پوءِ هن موضوع کي هتي رکي اسان ڇا ٻڌائڻ چاهيون ٿا؟ ته اسان اهڙا هيون؟ ڪنهن چيو ته اسان اهڙا آهيون؟ پر اسان مفت ۾ هن ڪريل ئي سهي پر ان جي مشهوري نه ڪري رهيا آهيون نه؟ ڇا ائين ناهي؟ هن وٽ اخلاق جا جيڪي پئمانا آهن اهي پاڻ وارن پئمانن کان مختلف آهن، جنهن ۾ هن لاءِ جيڪي عزت جا سبب آهن اهي اسان وٽ بيعزتيءَ جا ٻ اسان وٽ جيڪي عزتن جا سبب آهن سا هن وٽ بيعزتيءَ جا، اوهان ائين ئي ته ٻڌائڻ چاهيو آنه؟ ته پوءِ هتي اسان هن کي خوار نه پر عزت بخشي رهيا آهيون. اها منهنجي ڳالهه وري غور سان سوچيو.

نمبر ۲. مارڪس فلسفي تحت هن دنيا ۾ اصل اقتصاديات آهي باقي ٻيون سڀ شيون ثانوي حيثيت رکن ٿيون. سو اسان هتي آغا قيوم سان گڏ هن جي فضول ڪتاب اگهاڙي سچ جي بہ ليڪ ٽاڪ مشهوري ڪري رهيا آهيون. هتي اوهان کي ڏسو، گهڻن دوستن جي دل ۾ هن ڪتاب کي پڙهڻ جو اتساهہ پيدا ٿيو آهي. معنيٰ اهو ڪتاب هاڻي خريد ڪيو ويندو! ۽ واقعي هاڻي ان ڪتاب جي گهرج وڌي ويئي، ۽ جيترو بہ ڪتاب خريد ڪيو ويندو، ان ۾ ڪنهن کي فائدو ملندو؟ اوهان کي يا آغا کي؟ مان سمجهان ٿو تہ هوئڻ اهو ڪتاب بيسٽ سيلر نہ هجي پر اسان هاڻي ڪري ڇڏيو، ٻي طرح سان ڏسجي تہ اسان اڻ سڌي طرح سان آغا قيوم کي معاشي طرح اجان مضبوط پيا ڪريون. ڇا ائين ناهي؟

ادا سائين اسان جا جڪ ڪائڻ سهي آهن پر ٻيلي عقل ڪان بہ ڪم وٺڻ گهرجي يا دهل وڄي دوسو مڙي وانگر اسان لڳا پيا هجون تبصري بازيءَ ۾ ۽ هو اسان تي وينو کلي؟

ڪي واقعا اهڙا هوندا آهن جن کي نظر انداز ڪبو آهي. ڀلي دل ۾ زهر جي ڍڪ پرٽا پون. ڇو تہ اڪثر نظر اندازي دنيا جي تمام وڏي بيعزتي هوندي آهي. پر معاف ڪجو اوهان ان ڏاهپ کا ڪم نہ ورتو، ۽ جذباتي ٿي آغا صاحب کي وڏي عزت بخشي ڇڏي. لوهان ٺيڪ اهائي حرڪت ڪريو ٿا جيڪا هڪ فلمي ايڪٽريس پنهنجي پاڻ کي مشهور بنائڻ لاءِ پاڻ تي ڪوڙا جنسي اسڪينڊل ٺهرائي پئسا ڀري ميڊيا ۾ عام ڪندي آهي، ۽ ميڊيا ٺيڪ ٺاڪ نموني سان اها ونگار وهندي آهي. ڪٿي اوهان بہ تہ اها ونگار وهو ٿا؟

خدا جي واسطي مونکي غلط نہ سمجهجو، مان هاڻي سمجهان ٿو جڏهن لوهان فون ڪري ٻڌايو، ۽ مان توهان کي جهليو تہ فوري طور تي اهو هن کي مشهور ڪرڻ بند ڪريو، پر اها اسٽوري اجان هتي آهي، مان ان جي معنيٰ ڇا سمجهان؟

مان پنهنجي ٻچن کي ڏسي ۽ انهن جو قسم کڻي چوان ٿو تہ آغا قيوم هڪ ڪريل حرڪت ڪئي آهي، پر اها ساڳي حرڪت ڪنهن ٻي نموني سان اسان ڇو ٿا ڪريون؟

منهنجو بس ايترو ئي عرض آهي.

دعاگو

امر فياض

Zahoor Soomro Agreed with **Rozeena**, we shall keep this on My shikarpur, Even the evil side is the part of society and need to be discussed rather then ignoring it. The solution to the problems can be discovered by highlighting the problems. This is the reason the west has found out the ways to deal with different sexual orientations of people by providing them freedom of pursuing their own preferences, where as the same behaviours prevail in our society but by ignoring them the problems may get even worst.

The tragedy of people over there is that they hide the issues and problems rather than discussing them. That's the reason evil behaviours such as "Karo Kari" sati and other issues still prevails and cause the damages to the people.

March 24, 2011 at 12:22pm

Scanned with CamScanner

My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

ادا فياض اوهان جي ڳالهه اکين تي، مان پاڻ به اوهان کي چيو هيو ته هيءَ پوسٽنگ ختم ڪرڻ گهرجي، پر مون پوءِ سوچيو ته دوستن سان صلاح مشورو ڪجي ڇو ته جيڪي دوست ماءِ شڪارپور تي ويٺا آهن انهن جو خيال ڪرڻ گهرجي، پوءِ مان دوستن سان موبائيل تي ڪانٽيڪٽ ڪيو ته ڇا هيءَ پوسٽ ڊليٽ ڪرڻ گهرجي، پوءِ مان ماڻهن کان رايا ورتا ته اها ڳالهه سوچي ته ان شيءَ کي اهڙي طريقي سان حل ڪجي جو سهڻي طريقي سان مسئلو حل ٿي وڃي، پوءِ مان سوچيو ته جمهوري حوالي سان جيترا رايا گهڻا ملندا پوءِ اهو فيصلو ڪيو، جي اهي رايا گهڻا آيا ته هيءَ پوسٽ ڊليٽ ڪرڻ گهرجي ته مان ڊليٽ ڪندس، جي ٿورڙا آيا ته مان ڊليٽ نه ڪندس.

March 25, 2011 at 2:08pm
Amar Fayaz

ادا سائين اوهان جي مرضي، فقير رمتا ڀلا

March 25, 2011 at 2:00am
My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

ٻي ڳالهه اها به سوچڻ جي آهي ته جي ڪي ڪتاب اهڙا اچن ٿا ته ڇا انهن جو جائزو نه وٺڻ گهرجي؟ ڇا انهن ڪتابن کي بنهه وساري ڇڏجي؟ ڇا دوستن جي ذهني لاڙن ۽ معلومات کي اگنور ڪجي؟ مان هڪ مثال ڏيان ٿو، شايد اهو 2009 جو سال هيو جڏهن سرڪش سنڌيءَ جي آتم ڪٿا جو جلد ٻيو ”جوليون جيءَ جهان جون“ مارڪيٽ ۾ آيو، ڪتاب ڇا آيو، واويلا مچي وئي، فيمينسٽ عورتون جاڳي پيون، دانشور اٿي ڪڙا ٿيا، صحافين پاڻ مو ڪيو، روز سرڪش خلاف مضمون، آرٽيڪل، تقريرن ۾ وڏي انساني ليول جون ڳالهيون، انساني حقن جي باقائده پوئواري ڪئي وئي، تان جو وڃي سرڪش تي ڪيس ڪيو ويو ۽ هن ڪينسر جي مريض کي ڪورٽ جا چڪر ڪاٽڻا پيا، هن پنهنجي آتم ڪٿا ۾ هڪ عورت شاعره لاءِ اها ڳالهه ڪئي هئي ته هن کي ڪاري قرار ڏنو وڃي، دوستن کي اها شيءَ محسوس ٿي ته هڪ اهڙو شاعر جڏهن هن ديس مٿان آمريت جو راڄ ڇانيل هيو، يعني ضيا جو مارشلائي دور ته ان وقت هن پير جو ڳوٺ ۾ پنهنجو شاندار نظم پڙهي نه رڳو فوجين کي حيران ڪيو هيو، پر الله داد ٻوهيو ڪنهن پوهي ۾ اچي ويو هيو ته آخر هن شاعر ڇا پڙهيو آهي جو هي سڀ ماڻهو جهومي اٿيا آهن، ان وقت ”ادب جا فڪري محرڪ“ جو ليکڪ الله داد ٻوهيو صاحب تعليم کاتي ۾ DEO هيو، مونکي اجازت ڏيو ته اهو نظم هتي پيش ڪيان.

سرڪش سنڌيءَ جو شاندار نظم
امنگ دل جي ڏري پئي آ
چپن جي ڇپجي ٽري پئي آ
ڪڇون پڇون ڪيئن،

Scanned with CamScanner

لڇون جسون ٽٽا
زبان رت سان ڀري پئي آ

جهڳي اسان جي ڪکن پنن جي
نظر انهيءَ ۾ به دشمنن جي
لڪي لڪي ويا وڪوڙي ويري
ڪکن تي ڪوسي رکي ويا ڪيري
دکي دکي سا ٻري پئي آ
زبان رت سان ڀري پئي آ

اسان جي نَس نَس وڍي وئي آ
اسان جي رڳ رڳ رڏي وئي آ
ڀڳيا ڀڳيا تي چرون پرون ٿا
ڀڳل ٽٽل ڪي ڀڳنڊڻ گهرون ٿا
جگر جليو دل ٻري پئي آ

اسان جي دنيا ۾ ويل آهي
اسان جي جذبن ڪي نيل آهي
ڳليءَ ڳليءَ ۾ آيو آ قاتل
اتي تمنا پڄي نه منزل
ڏسي تڏي تي مري وئي آ
زبان رت سان ڀري پئي آ

هجي ڪو لمحو، تئي نه غم ڪو
هجي مهينو، سڙي نه سينو
نه سال جو ڪو سوال آهي
سمورو جيون وبال آهي
سڄي حياتي ڪري پئي آ
زبان رت سان ڀري پئي آ

جنهن وقت اهو نظم پيش ٿيو ته اهو ضيا مارشلا جو شروعاتي دور هيو. 80 جو ڏهاڪو سنڌ ۾ شعور جو ڏهاڪو رهيو آهي ۽ 88 کان پوءِ شعور ڍهڻ شروع ٿيو. خير، جنهن وقت اهو نظم پڙهيو ويو ته ان وقت استاد بخاري به اتي موجود هيو ته ڊاڪٽر تنوير

SHER ALI CHANDIO
SINDH
CHANDIA GOTH QASIMABAD

Scanned with CamScanner

عباسي بہ، مان لفظ اھو ٿو چوان تہ اھڙي شاعر جڏھن پنھنجي ڪتاب ۾ ھڪ عورت تي ڳالھايو يا الزام تراشي ڪئي تہ سڄي سنڌ جاڳي پئي، ان تي لکيو ويو، مان سوچيان ٿو آغا قيوم جيڪو لکيو آھي ان تي سڄي سنڌ خاموش ڇو آھي؟ ڪير قلم ڇو ڪو نہ ٿو کڻي؟ ڪاڏي ويا دانشور، ڪاڏي ويا سڀ اڪاري، پڇون تہ چوندا "اسان اگنور ڪيو آھي" مان پڇان ٿو ڇو؟ جي اھا برائي آھي تہ ان سان بہ وڙھو نہ ان تي بہ ڪيس ڪيو نہ جيئن سرڪش کي برو ڪري ون ون ڪئي وئي، بلڪل جيڪي ماڻھو ايڏي وڏي پئماني تي ويھي انسان ذات کي ذليل ڪن، ڇا انھن جي اھڙي ڪرتوتن تي ھڪ لفظ لکڻ پاپ آھي، جي اھو سمجھيو وڃي ٿو تہ ائين ڪرڻ سان برائي ڦھلجي ٿي تہ مان اھا ڳالھہ مڃي نٿو سگھان، ڇو تہ دوستن جيڪي دليل سان ۽ برجستا خيال پنھنجي ڪمينٽس ۾ ڏنا آھن، ڇا اھا شيءِ ۽ ڏاھي ڇڏجي، مثال طور جيڪو فياض امر لکيو آھي اھو ڏاھي ڇڏيان، يا ٻين ماڻھن جيڪو لکيو آھي ڏاھي ڇڏيان.

ھا جي منھنجي ڏاھڻ سان برائي ڍڪجي ٿي وڃي، تہ مان اھو ڪم ڪرڻ لاءِ تيار آھيان، پر مان نٿو سمجھان تہ اسانجي خاموشيءَ سان بلا ٽري ويندي يا ائين ڪجي جيئن ڪبوتر ڪندو آھي يا خطرو ڏسي شتر مرغ پنھنجي منڊي واريءَ ۾ لڪائي سمجھندو آھي تہ ھر بلا ٽري وئي ان سوچ کي انگريزيءَ ۾ Ostrich approach چوندا آھن.

الائي ڪيترا ليڪڪ آھن، الائي ھو ڇا ڇا لکن ٿا، پر جي ليڪڪ ٻين جي ذاتي زندگين کي اڇاليندا تہ ڇا سڄي سنڌ خاموش ٿي ويھندي. مان ھڪ نئون مثال ٿو ڏيان تہ اڄ ئي منھنجي فيس بوڪ جي وال تي شڪارپور لاءِ جاڪوڙيندڙ اياز ابڙو، جنھن 18 مارچ 2011 تي شڪارپور ۾ ڪامياب پروگرام "شيخ اياز ڪانفرين" جي سري ھيٺ ڪيو ۽ اوريان پريان ماڻھن کي ميڙيو ۽ شڪارپور جي زمين تان انقلابي گيتن جي گونج تي، تبديليءَ جي ڳالھہ ڪئي وئي، ماڻھن جا روح تازا ٿيا، ان ھمراھہ اڄ ئي منھنجي وال تي لکيو آھي تہ!

"تاج بلوچ ماھوار سوجھرو جي مارچ 2011 واري تازي شماري ۾ سنڌ جي مھان شاعر شيخ اياز بابت ايڊيٽوريل ۾ جيڪا غير اخلاقي ۽ غير مھذب ٻولي استعمال ڪئي آھي سا مذمت جوڳي آھي، تاج بلوچ ھميشہ سنڌي اديبن ۽ شاعرن کي گھٽ وڌ ڳالھائيندو رھيو آھي. ڇا اھو ضروري آھي تہ اسان خاموش رھون ۽ ھر ڀيري ھن جي ذھن جو گند پڙھندا رھون؟ اڇو تہ سڀ گڏجي تاج بلوچ ۽ سوجھرو جو ادبي بائيڪاٽ ڪيون"

مان چوان ٿو ھرڪ کي ڳڻڻ گھرجي، ماڻھو خاموش ڪيترو ويندو. خاموشي ايجا ڊپريشن وڌائيندي، مان اھو نٿو چوان تہ رڳو آغا قيوم لاءِ الي ڪڙا ٿيو، پر ھن ڪان ڪير تہ پڇاڻو ڪري تہ آخر ڇو ٿو ٻين جي عزتون نيلام ڪيون آھن. ڀلا ائين ڪرڻ سان تو کي مليو ڇا، يا ڇا ملندو؟ اھڙو بہ ڪير نہ پڇي تہ پوءِ مھرانگي لڳي ٿي.

March 25, 2011 at 3:18am

Jahanzeb Khan The autor **Agha Qayoom "Lali"** does not explain the homosexuality among our young geenraion but, he elaborates the current situations of rural areas of the interior parts of the Sindhin his notions. Homosexuality not only explained by the author but, it has been take place in our lower areas since many years. Numerous teenage guys enjoys handloom and after they cry over spilit milk, Every one knows the results of it, Such as (LOSS OF MEMORY, WEAKNESS & OTHER PROBLEMS). The main cause of its spreading is the abundance of naked photos, videos at every where, it is not only the sin of media except entire public of society, Our yougs should keep aloof themselves from it. It is better for them...

March 27, 2011 at 1:57 am

Salman Soomro Dear. Hisam, you have dared to share such a thing which is strange to our society. **Agha Qayoom** has written this in a very abusive language if he had written this in literary language it could be a master piece.

Marc 28, 2011 at 11:41am

My Shikarpur's Pictures شڪارپور جون تصويرون

Agha Shoaib Ahmed Khan wrote this on My Shikapur (group on facebook) I cut his comments and published in this thread: Asslam Ale kum Mr. Hisam Memon Sahib it is indeed your prerogative to publish what ever your publish as for as your comment regarding agha Lalis book that it is a constructive work I m not agrred with your ideas. As far as my post on your wall is concerened I m extermly sory if your got hurt post I m sorry again.

March 29. 2011 at 3:46 am

Jan Magsi Qayoom Shb tawhan wado mazkayo athave....

October 6, 2011 at 1:21pm

Fayaz Khakheli

هن چتو آغا قيوم پنهنجي سستي شهرت حاصل ڪرڻ لاءِ ڪتاب ۾ سائين جي ايم سيد جهڙي شخصيت خلاف من گهڙت سازشي عنصرن جي چُرچ تي بڪواس ڪئي آهي جنهن کي اسان مڪمل طور تي رد ڪريون ٿا.

Janauary 14, 2012 at 2:51am

Abdullah Dayo **Agha Lali** is mind blowing writer who has portrayed the catastroplhe of his life. I love his writing style and loved his idea of protecting the rights of sexual monorities including LGBT rights.

February 10, 2012 at 12:14pm

Sajjad Ali

April 7, 2012 at 10:37am

هن ڪتاب جي اربعا صدر زرداري جي دالي ڪڻي الس... وري مثال انهي جي تقرير ۾ صدر صاحب جي عضون کي دو ليهٽ ڪرڻ..... ها ها ها......

Scanned with CamScanner

پارٽ ون جي حوالي سان

پاڻيءَ جي ڪوٽ خلاف انوکو احتجاج

ڪن ڪيو پر سو به ڪهڙو احتجاج، جهڙو تهڙو جڻ ته ڪدڙو احتجاج. (استاد بخاري)

سنڌوءَ منڇر

سنڌوءَ جو ٻڪ منڇر جو ڍُڪ – هڪ امرت پيو زم زم سمجهيو (استاد بخاري)

راءِ جو اظهار: اديبن جا ڪمينٽس

مصلحت خداوندي

چوندا آهن، ديوارُن کي ڪَنَ ٿين ٿا،
پر اهو به چڱو ٿيو جو، ديوارُن کي ناهي زبان!
نه ته، ته جيڪر ڪيئي راز اُگهاڙا ٿين ها،
ڪي ئي قصا، اونداهين جو سينو چيري عام ٿين ها،
خول شرافت جا چهرن تان لهي وڃن ها،
۽ هيئان جي ظاهر ٿين ها، چهرا، ڪيڏا ڇهَڪَ ڏين ها!؟
ڪئي سونا لڳندڙ ماڻهو، رولڊ–گولڊ جا ثابت ٿين ها،
سپنا پنهنجي ساپيائن تي روئي ڏين ها،
ويساهن جي ورڪڙ تي سپ، سُندر سوچون وهه پيئن ها،
(جاڙ جيئن ڦا، جي جيئن ها!)
چڱو ٿيو جو ديوارُن کي ناهي زبان (اياز گل)

ڪڙوءَ ڪرو لکي ٿو

آغا نيوم هڪ باصلاحيت ۽ سَچاڻ ليکڪ آهي. هي اُگهاڙي سچ جو دعويدار آهي. ڪڙو لکي ٿو ۽ ڪرو لکي ٿو. جيڪڏهن انهن سچائين کي وڏيڪ تخليقي انداز سان، علامت ۽ هين لني خوبين سان سينگاري، ڪنهن ادبي حد بنديءَ اندر لکجي ته پوءِ ماڻهن کان لڪائي چوريءَ پڙهڻ جي ضرورت محسوس نه ٿيندي.

آغا نيوم انهيءَ ڳالهه کي سمجهي ٿو، پر هي چاهي ٿو ته ماڻهو سندس ڪتاب کي عام ڪتابن وانگر نه پڙهن. (ادل سومرو)

بي حد پيارو دوست

آغا نيوم منهنجو جان من دوست آهي جنهن سان زندگيءَ جا بهترين سال گذ گذاريا آهن. سنڌ جو سير – ڪيئي يادگار گڏجاڻيون ۽ هن نڊلي پڙا وانگر هر هنڌ منهنجي بي پناهه عزت ڪئي ۽ احترام ڏنو ۽ اهو سڀ منهنجي زندگيءَ جو بهترين سرمايو آهي. هن انتهائي بولڊ موضوع تي هي ڪتاب لکيو آهي ۽ نڊلي ڪڏهن اهڙي ڪتاب لکڻ جي جرئت هن ئي ڪئي آهي زنده باد آغا نيوم زنده باد. (نصير مرزا)

جڏهن هي سچ پچ لالي هو

صلاحيتون ته هر ماڻهوءَ ۾ موجود هونديون آهن، پر انهن صلاحيتن کي صحيح رخ ۾ استعمال ڪرڻ سان منزل ڏانهن وڌي سگهجي ٿو. انسان مجموعي طور سائين ۽ خرابين جو مرڪب هجي ٿو، جنين جنين هو شعور جون منزلون طئه ڪري ٿو

تئين تئين آن ۾ ميچوئرٽي اچي ٿي ۽ هو پاڻ کي بئلنس ڪري سماج لاءِ ڪو قبوليت جوڳو بڻائي ٿو پر ساڳي وقت سماج ۾ انسان ذات لاءِ لاباڻو بڻائي ٿو.

آغا قيوم عرف لاليءَ کي آئون 1980ع واري ڏهاڪي کان سڃاڻان جڏهن هي سچ پچ لالي هو. هن ۾ تمام گهڻيون صلاحيتون موجود آهن، هن ٻاراڻي رسالي لالي ذريعي تمام گهڻي مڃتا ماڻي، هن جون لکڻيون ادبي رس چس سان ڀرپور آهن، پر مونکي سندس ان انداز سان سخت اعتراض آهي. جنهن کي هو اگهاڙو سچ چوي ٿو. منهنجي خواهش آهي تہ هو پنهنجن صلاحيتن کي هاڪاري اندازي ۾ استعمال ڪري ۽ پنهنجي لکڻين ذريعي پنهنجو اهڙو ڪردار ادا ڪري جنهن سان پاڻ بہ مطمئن ٿي سگهي ۽ سندس دوست بہ خوشي محسوس ڪن. مرتضيٰ سيال

ڀڙيون اعزاز

سيڪس اهم پرابيلم آهي ۽ دنيا جي هر عظيم تخليق جو انسينٽو رهيو آهي، سيڪس جو تخليق ۾ ذڪر ضروري آهي، ڪرڻ ٺيڪ بلڪ نيچرل آهي، پر دوستن جي گهر وارين يا رستي هلندي، برقي پوش نياڻين جي پيرن تي نظر پوندي بہ واڇ گودو ٿي وڃي ۽ اها تخليق ۾ تنيبجي وڃي اها سيڪسي فرسٽريشن آهي ۽ اُن جو علاج شادي دفتر ۾ موجود آهي، باقي آغا قيوم جي اها پيچ يا لائين ناهي هونءَ بہ هي بادشاهہ ماڻهو آهي، هن تي ڪهڙي معيار ۽ ها آغا قيوم جنهن جي ڀڙين سڃاڻپ لالي نالي ٻارن جو اهو رسالو آهي، جنهن 1981 کي ساهت سال ڪري ملهائڻ جي اعلان ڪان پوءِ ساهت سال جي حوالي سان سڀ کان ڀڙين ڇپجي مارڪيٽ ۾ اچي اهو اعزاز ماڻيو پر افسوس سان چوڻو پوي ٿو تہ سنڌي ساهت سال جي تاريخ مرتب ڪندڙن تاريخ ۾ هن جو ذڪر ڪرڻ مناسب نہ سمجهيو، 1981 کي سنڌي ساهت سال ڪري ملهائڻ جو اعلان حيدرآباد جي پارس هوٽل تي سنڌي ادبي بورڊ جي سرواڻ سائين علامہ غلام مصطفيٰ قاسميءَ جي صدارت ۾ ٿيو. جنهن ۾ هڪ ائڊهاڪ ڪميٽي ٺاهي وئي. جنهن جو سيڪريٽري سائين غلام علي الانا کي ڪيو ويو، اسسٽنٽ سيڪريٽري سائين خان محمد پنهور ۽ خزانچي سليم قريشي کي مقرر ڪيو ويو هو. 31 ڊسمبر 1981 ۾ انهيءَ سلسلي ۾ سائين خان محمد پنهور سنڌي ساهت سال هڪ جائزو لکيو هو. اهو مذڪوره مضمون سنڌ جي سمورين اخبارون ۾ ڇپيو هو جيڪو بعد ۾ هڪ ريڪارڊ جي صورت ۾ محفوظ ڪيو ويو هو. پر افسوس تہ ان ۾ اها گهٽتائي رهي وئي جيڪا هن شخص آغا قيوم سان بي انصافي هئي. (نثار حسيني)

ضمير جي پيش نظر لکي ٿو

آغا قيوم جون لکڻيون پڙهي ڪڏهن بہ اهو ناهي لڳندو تہ ڪو اهي ڪن خيالن جي بنياد تي لکيون ويون آهن. سندس ڀڙيون اگهاڙو سچ ۽ ان بعد آيل ٻيون گول مال ڪتاب ظاهر ڪن ٿا تہ سنڌي ٻوليءَ ۾ اڃا بہ اهڙا ليکڪ آهن، جيڪي نهايت ئي دل جي گهراين سان، ذهن ۽ ضمير جي پيش نظر اهو سڀ ڪجهہ لکي سگهن ٿا، جيڪو نظرياتي اديب بہ لکي ناهن سگهندا. سنڌي ٻولي ۾ اهڙي سگهاري سوچ سان لکندڙ سهڻي آغا قيوم کي سلام پيش ڪجي ٿو. (جعفر ميمڻ)

ليکڪ کي ڪو حق ناهي

آتم ڪٿا يا آتم ڪهاڻي، پنهنجي زندگيءَ جي پيرائتي احوال کي چئبو آهي، ليڪن ان ۾ هر گز ڪنهن ٻئي جي عيب جوئي ڪرڻ جو ليکڪ کي ڪو حق ناهي.

(قاضي خادم)

آغا قيوم زور آ

(سرور نواز ٻگهيو)

ڪتاب جو ڏاڍو چوٻول آهي

بزم روح رهاڻ جا مون تي ڪيترائي احسان آهن. تمام گهڻن سينئر اديبن ۽ عالمن سان هتي گهڻي وقت کان پوءِ وري ملاقاتون ٿيون. نون اديبن سگهڙن، عالمن ۽ شاعرن سان بہ نياز حاصل ٿيو. انهن مهربانن مان نهايت پياري شخصيت جو مالڪ آغا قيوم صاحب پڻ آهي، سندس ڪتاب اگهاڙو سچ نظر مان تہ نہ گذريو آهي پر انهيءَ ڪتاب جو ڏاڍو چوٻول آهي. اهاڪا رواجي ڳالهہ نہ آهي ڪنهن ڪتاب جو ذڪر هر محفل ۾ ٿئي (پوءِ پلي اُهو ناراضگيءَ جي اظهار طور هجي) هڪ وڏي ڳالهہ آهي. بيٺل پاڻيءَ ۾ پٿر ڪرندو تہ چنڊا تہ ضرور اُٿندا، اڳتي هلي آغا صاحب مونکي ڪجهہ پراڻيون تصويرون ڏيکاريون جيڪي سندن ننڍپڻ واري دور سان تعلق رکن ٿيون. انهن تصويرن ۾ سندن ڪيترائي رفيق ڏسجن ٿا جن ۾ اڪثريت ڏيپلائي ميمڻ جي آهي پاڻ محمد عثمان ڏيپلائي صاحب بابت هڪ ٻاراڻو ناول لکڻ جو بہ ارادو رکن ٿا الله تعاليٰ کين خوش ۽ آباد رکي.

محمدعلي ڏيپلائي

مکڻ جو ڪونواءِ

حبيبن هيڪار منهنجا مَهُرَ سڏ ڪيم

ساري سپ چمار اورڻ اوءِ ٿيو.

لالي آغا قيوم جڏهن مونکي بزم روح رهاڻ جي هفتيوار گڏجاڻي ۾ مليو تہ سندس رنگ ڍنگ گفتار، لباس گفتگو جو سيلقو الڳ لڳو جڏهن واقفيت ڪرايم تہ پنهنجائپ محسوس ٿي، لڳو سالن کان واقفڪار آهي. بحرحال لالي تمام پيارو محبت ڪندڙ فقير طبيعت جو مالڪ، منهنجي خيال ۾ اُگهاڙي سچ ڪي لکي نہ رڳو جُرئت جو مظاهرو ڪيو پر معاشري اهڙي رنگ جي ترجماني ڪئي آهي. لالي واقع بہ اسان جي معاشري جي حالتن مان رچي لال ٿيل آهي. سندس لکڻ جو سواد مُٺو لفظن جي تسلسل ڇاڻي ٿو، سنڌي ٻولي کي مکڻ جو ڪونواءَ آهي.

نياز مند – علي نواز پلي

انقلابي ڪتاب

آغا قيوم هڪ سچو، بهار ۽ جرئتمندانہ سوچ جو مالڪ آهي، جنهن اگهاڙو سچ ۽ ان کان اڳ ٻاراڻي ادب ۾ لالي جو رسالو ڏنو. اڄ تائين سنڌي زبان ۾ اهڙو اُگهاڙو سچ جهڙو انقلابي ڪتاب نہ لکيو ويو آهي نہ پڙهيو ويو آهي. مون آغا قيوم جي هڪ سالگرهہ تي هن جي زندگيءَ تي طويل نظم لکيو هو، جيڪو هڪ يادگار آهي. دنيا هن شخص کي پسند ڪري يا نہ ڪري. اسان جي هن سان دلڙي آهي. اسان هن سان هر صورت ۾ ناتو نڀائيندا رهنداسين.

(طالب پنيرو)

هن جي اندر ۾ سچ لڪيل آهي

آغا قيوم ڪي جنهن روپ رنگ نظر سان ڏسو ٿا، اصل هن جي اندر ۾ جو ڪجهه سچ لڪل آهي. انهيءَ ڪان گهڻا ماڻهو شايد واقف ناهن، پر هن ماڻهو جي اندر ۾ سچ ۽ لفظن جو ذخيرو لڪل آهي. انهيءَ ڪي پرکڻ ضروري آهي. اگهاڙو سچ ڪتاب پڙهڻ سان گهڻا ماڻهو انکي ڳلا سمجهن ٿا، پر وقت حالتن جي ڳالهه ڪان منهن نه موڙجي. او هان هن شخص ڪان پريشان نه ٿيو. حساب ڪتاب وٺڻ وارو اجا ڪو پيو آهي او هان ناهيون.
(جمن پٽي)

هن جڏهن لکيو خوب لکيو

لالي آغا ڏاڍو سنو لکي سگهندو آهي، اجا گهڻو ڪجهه لکي سگهي ٿو، هن جڏهن لکيو آهي خوب لکيو آهي، جنهن ۾ ادبي رنگ موجود آهي. پر هن جيڪو منفي انداز اختيار ڪيو آهي ان سان گهڻا اديب يا ليکڪ مُتفق ناهن. ان سان لالي ڪي ڪو به فرق ڪو نه ٿو پوي. هن جي طبيعت بردبار آهي. بس دعا آهي ته خوش و خرم ۽ شاد ۽ آباد رهي.
(مولا بخش محبتي)

هڪ سچو ۽ کرو ماڻهو

آغا قيوم لالي جي شخصيت ڪان اڳي ئي واقف هئس. پر هن سان منهنجي روبرو واقفيت محترم حميد سنڌيءَ جي گهر بزم روح رهاڻ ۾ ٿي. هن ڪي اڳي آئون ڏسي حيرت ڪائيندو هئس، پر جڏهن هن بزم ۾ ڪچهري ڪيم ته خبر پئي ته هي ڪيڏو نه رڳو دلچسپ پر سچو ۽ کرو ماڻهو لڳو، هن اگهاڙو سچ ۾ نه صرف پنهن بابت صاف صاف ڳالهيون چيو اٿس پر پاڻ ڪي به بخش نه ڪيو اٿس، اها ئي هن جي بهادري ۽ سچائي آهي، دنيا ۾ اهڙا ماڻهو تمام گهٽ آهن، سنڌ ڀاڳن واري آهي جو هتي به اهڙو آئيني جهڙو ليکڪ رهي ٿو، مونکي يقين آهي ته ڪو به شخص جيڪڏهن هن جي لکڻي جو هڪ پنو پڙهندو ته هن جي ڪتاب ڪي مڪمل پڙهڻ ڪان سواءِ رهي نه سگهندو.
(چيتن ڪمار منگيهوار)

قطعو: لاليءَ جو جنم ڏينهن

ماڻهو جمن گهڻا ٿا پر خوش ميزاج لالي
چيڙاڪ ڪي نه چاهي، چاهي سماج لالي
هتِ ڪيڪ جنم ڪاٽي، عزت ۽ مانُ ماڻيو
روح رهاڻ طرفان اَحسن خراجَ لالي
(الحاج شاهنواز "مسافر"

سليم جمالي جي رولاڪين جي ڪتاب سري گهاٽ ڪان هيرا منڊي
ڪي ڏنل آغا قيوم جو خصوصي انٽرويو جيڪو ڪيڻ مان نڪرندڙ سلسليوار ڏياڙيءَ ۾ پڻ ڇپيو

اگهاڙو ماڻهو

پنهنجي زندگيءَ جي گولڊن جوبلي ٿي هن پنهنجي لاءِ لکيو، پيٽ ئي نه پئي اڌ صدي جيترو عرصو گذري ويو، هي حسين زندگي ائين گذري ويئي جڻ مان آڌي رات جو اوچتو ننڊ مان اٿي پيو، ٽان هيٺ لهي، ٻيلي پير باٿ روم وڃي پيشاب ڪري موٽيو هجان، ڪنهن وانگر پوڪندي پوڪندي بس گذاري ڇڏي زندگي، وقت جڻ منهنجي

منهن تي پُوئدو ڏئي گذري ويو. وقت جي اسٽيج تي منهنجي بنا ٽڪيٽ جي جڻ ننگي نمائش لڳي، مان سڀ ڇمار تماشو بڻجي رهيس.

ها!! مان ان ڏنڌ ۾ گم ٿيل شخص جو ذڪر ڪري رهيو آهيان، جيڪو منڪر نڪيرن جي هن ديس ۾ بنھ انوکو، نرالو، منفرد، وڪريل، ڇڙواڳ، بي ڊپو ۽ اگهاڙو ماڻهو آهي. هن پنهنجي ڪتاب ”اگهاڙو سچ“ ۾ ڪلي دل سان سچ بڪيو آهي. سندس ذاتي زندگي تي پڌل هن ڪتاب ۾ سندس زندگي بابت ڇرڪائيندڙ پوز ڪنهن بلو پرنٽ فلم جيان پروجيڪٽ تي ڏيکاري رهيو آهي. سندس چوڻ موجب، ”منهنجي هي آتم ڪٿا تهذيب جي نئين چادر تي ڇڻ مني جي داغ جيان بلڪل چٽي آهي. هن ”مهذب ۽ تهذيب يافته معاشري“ ۾ بيهودا ۽ واهيات ترين ڪتاب آهي، ڇاڪاڻ ته منهنجو هر سچ اگهاڙو سچ آهي. اهڙي سچائي ۽ جرئت جو ڪير سوچي نه ٿو سگهي. منهنجي جيون ڪهاڻي ”اگهاڙو سچ“ دراصل منهنجي سموري زندگي جو هڪ مڪمل بلو پرنٽ آهي. مان مزاجن ڇڙواڳ خيالن جو مالڪ آهيان، مان فطرتن ننگو آهيان، منهنجي تحريرن کي پنهنجي انفراديت آهي، مان پنهنجي بي غسل ۽ بي ڪفن ماضي جو داستان آهيان، مان هڪ جيئري جاڳندي ڪهاڻي آهيان، منهنجي اندر ۾ غلاظت ۽ گندگي جا ڍير آهن جيڪي مان سڀ زندگي سانڍي پئي هليس، تن جي مون هڪ نئين تاريخ لکي آهي. مان پنهنجي فطري ۽ غير فطري ڏوهن ۽ گناهن کي لڪائڻ ۾ ڪامياب نه ويس، منهنجو هر گناهه نرڙ تي سجدن جي نشان وانگر چٽو آهي. هن ڪتاب اگهاڙي سچ جون ڪهاڻيون ڇڻ منهنجو يوم حساب آهن. مون جيڪو ڪجهه ڪيو، اهو آئون سرعام اعتراف ڪريان ٿو. قبر ۾ ملائڪ جڏهن مونکان حساب ڪتاب پڇندا ته مان ڪين پنهنجي سمورن عيبن ۽ ثوابن جي ڪهاڻي پنهنجي هي آتم ڪٿان ”اگهاڙي سچ“ ڪين اعزازي ڪاپي طور ڏيندس ته بابا سائين!! هي اٿئو اچو ڪارو سڀ ڪجهه“

18 مارچ 1961ع تي شڪارپور ۾ جنم وٺندڙ سڀي ڄمار حيدرآبادي نه نر نه مادي ٿي رهندڙ آغا قيوم جنهن کي ڪيترائي ماڻهو پيار مان ”لالي“ سڏين ٿا، سندس نالو مون پهريون دفعو 11 اپريل 2001ع تي سنڌ جي سمورين سنڌي، اردو ۽ انگريزي اخبارون ۾ پڙهيو. جڏهن هن پارٽي جي ڪوٽ خلاف حيدرآباد پريس ڪلب اڳيان ڪدڙن فقيرن سان گڏجي ڪدڙن جو روپ ڌاري پيرن ۾ ڇير ٻڌي رقص ڪري انوکو احتجاج رڪارڊ ڪرايو هو، هي برصغير جي تاريخ ۾ سنڌ اندر پنهنجي نوعيت جو پهريون غير معمولي ۽ انوکو احتجاج هو. ڪامريڊ مير محمد ٽالپر لکيو، ”آئون ڪدڙن فقيرن کي سنڌ جو نمڪ حلالي سمجهان ٿو، سنڌ جي موقع پرست ۽ سرڪاري دلال وڏيرن جي منهن تي هنن ڪدڙن دانگي ڦيري ڇڏي.“ انهي احتجاج ولري تصوير جي هيٺيان حسن مجتبيٰ جو هي نظم،

هي ڪراڙ جي ڪنڌي
ڇڻ فرات جي ندي
هي مارويون ملير جون
ڪربلا جي سنڌ ۾ نئين ڪٿا لکن پيون
پر فقير قافلو پنهنجي راهه تي رميل
هي اسير قافلو پنهنجي ڳالهه تي ڄميل.

Scanned with CamScanner

جنهن منهنجي وجود جي سانت ۾ مالار ۾ ٿل ٻرپا ڪيو، وڏو عرصو گذري ويو، اوچتو 2011ع جي شروعات ۾ سنڌي ادب جي ايوان ۾ هڪ ڪتاب وڏو گوڙ ڪيو، پلوڙ شاعر عزيز ڪنگراڻي بقول "آغا جو هي ڪتاب "اگهاڙو سچ" ڪنهن سٽل شهر مٿان ڪرندڙ اوچتي بم وانگر آهي." پوءِ ڪافي دفعا هن ماڻهو سان مون ملاقات ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي، پر ناڪو مون کان وڏيڪ رول پارٽي نڪتو ۽ ملي نه سگهيو. هڪ دفعي اوچتو رات جي پهر ۾ اڌ اگهاڙي ڊريس ۾ چپن تي سگريٽ لڳائي ايگريڪلچر ڪامپليڪس جي پر شور پر هجوم ڪوئيٽا بخارا هوٽل ۾ لاهوڪن ريڊيميٽ ڇورن سان گڏ وڏا ٽهڪ ڏئي رهيو هو، مختصر عليڪ سليڪ ڪانپوءِ هن ماڻهون سان مون ڪافي ڏکيون ڪچهريون ڪيون ۽ هن پنهنجي اندر جو روڳ مون سان شيئر ڪيو. پنهنجي پياري دوست اياز دوست گائنچي جي اصرار تي آغا جي مختصر بي وضو جيون ڪهاڻي ڪجهه هن ريت آهي.

"توهان ڪهڙي قسم جا ماڻهو آهيو............؟؟"

حيراني وچان منهنجو منهن تڪي، هلڪو ٽهڪ ڏيئي چيائين، "هي دنيا حرامي ٻار جيان آهي ۽ انهي حرامزادي ٻار جي ننگي تصوير آهيان مان. مان هڪ صدي اڳ ڄاول انسان آهيان، ڪنهن آسماني حساب ڪتاب جي غلطي سبب هڪ صدي اڳ پيدا ٿيو آهيان. منهنجي ڪهاڻي انهن ڏينهن کان شروع ٿئي ٿي، جڏهن مون هن دنيا ۾ اک کولي هئي. خدا مون کي بنا ڪنهن منهنجي عمل دخل يا مرضي جي هن جڳ ۾ آندو. نه منهنجي پيدائش منهنجي هٿ ۾ هئي، نه هي وهيءَ جيڪا گذري پئي منهنجي وس ۾ آهي. منهنجو پيدا ٿيڻ ڪو چرچو يا مسخري نه هئي، اڪثر ٻار ماءُ جي پيٽان مٽي ۾ ايندا آهن ۽ مان پيرن ڀر "پيرڙيو" ٿي اوندو آيس، ڄمڻ سان اوندو هئس ته اڄ تائين هر عمل ۾ اوندو آهيان. منهنجا ڪپڙا ماڻهن جهڙا نه آهن، منهنجي پوشاڪ براءِ نام هوندي آهي. مون لاءِ هر قسم جي لباس جي آزادي آهي، بدن جا سمورا عيب ڍڪڻ لاءِ منهنجي لڱن تي پورو لٽو به نه هوندو آهي. منهنجي شخصيت شيشي وانگر آهي جنهن ۾ هر شي صاف نظر اچي ٿي، اگهاڙي ٻار جيان بلڪل ننگو آهيان."

"الف" اگهاڙو ٿي رهڻ جو ڪو خاص سبب؟؟"

"هر ماڻهو اگهاڙو آهي، مون ته تن جا ڪپڙا لاٿا آهن. ماڻهو اندر ۾ ائين آهن جيئن مان آهيان، رڳو ڪپڙن جو فير آهي. مان ٻاهران اگهاڙو آهيان ۽ اهي اندران، ڳالهه مڙني ساڳي آهي. سڀ ننگا آهيون، آئون اگهارو ماڻهو آهيان، آئون جڏهن پورا ڪپڙا پائيندس ته اهو صرف ۽ صرف منهنجو ڪفن هوندو، پر منهنجي آخري خواهش اها هوندي ته مونکي بنا ڪفن جي ننگو دفن ڪجو ڇو ته مان بي ڪفن ماضي جو ننگو ليکڪ آهيان هوندين به مان ننگو آيس ۽ ننگو وڃڻ ٿو چاهيان.

"توهان هم جنس پرست آهيو............؟؟!"

"ها! مان هم جنس پرست آهيان."

"خير مان.......... ڪو خاص سبب؟؟"

"ها ها ها ....(وڏو ٽهڪ ڏئي) جمالي صاحب! آسماني ڪتابن موجب اڌ جڳ ڄاد ڪان انسان ذات ۾ اها ڇوس آهي، 90 سيڪڙو کان وڌيڪ ماڻهو حياتي ۾ گهٽ ۾

گهٽ هڪ پيرو ائين ضرور ڪيو هوندو. نفسياتي ماهر چون ٿا ته "پهريون جنسي عمل وڏي اهميت جو حامل هوندو آهي، جيڪڏهن اوهان جو پهريون جنسي تجربو مرد سان ٿئي ٿو ته پڪ ڄاڻو اوهان هم جنس پرست ٿي ويندا."

"توهان ڪيئن ٿيا..........؟؟"

" منهنجي ننڍپڻ واري اسڪولي جيون جو هي واقعو جيڪو يقينن خوف سان لاڳاپيل آهي، سڄي جيون تي حاوي رهيو، ڇهين ڪلاس ۾ استاد کان مليل ان "اُبتي سبق ۽ اکر" منهنجي زندگي بدلائي ڇڏي. استاد مان مون جيڪو فيض پرايو، تنهن مونکي هم جنس پرست بنائي ڇڏيو. هو شوقين مڙس هو. ٿاهو ڪا هميشه پاڻ سان کڻندو هو، هو موچارن شاگردن جا ڳل پٽيندو هو. سهڻن شاگردن تي ساهه ڏيندو هو، پنهنجي هڙان وڙان تن جي مدد ڪندو هو ۽ ڪڏهن ڪڏهن شاگردن کان زور به ڏياريندو هو.

سو اهڙي ريت ڳلن تي جڏهن اڀرندڙ جواني جا موهيڙا ظاهر ٿيا، جواني جڏهن جسم ۾ پچڻ شروع ڪيو. منهنجي جسم ۾ عجيب گدگدي ٿي، سيڪس ۾ اها ڦير گهير رات توڙي ڏينهن منهنجي ننڊ حرام ڪري ڇڏي، چوندا آهن ته "علت وڃي، پر عادت نه وڃي. سو مان تيرهن ورهين جي عمر ۾ هم جنس پرست ٿيس ۽ اڄ مان 52 ورهين جو هم جنس پرست آهيان. مون بي شمار جسمن ۾ پنهنجي شهوت ورهائي، جوڀن ۾ منهنجي "چنڊ" تي ڪيئي چڪور چريا ٿي پيا. مان اها ڙال هئس جنهن جا ڪيئي مڙس هئا ۽ مان اهو مڙس هئس، جنهن جو ڪيئي ڙالون هيون. مون پنهنجي وجود جي تڪميل انيڪ جسمن مان ڪئي، سڄي زندگي ڪنهن نه ڪنهن ڀورل سان منهنجو تعلق رهيو، مونکي جتي به حُسن نظر آيو مون انکي ڪاريگري ۽ منفرد فن سان پنهنجي زندگي جي سونهن بڻايو. منهنجي زندگي ۾ ايترا ته محبوب آيا جو مان صرف انهن جي نالن جو هار ٺاهي پنهنجي ڳچي ۾ وجهان ته هار جي وزن ۾ منهنجو ساهه نڪري ويندو."

"ڇا سيڪس توهان جي سموري حياتي جو سرواڻ عنصر رهيو آهي؟؟"

"مون ننڍپڻ کان ئي سيڪس جا ڪيترائي مشاهدا ڪيا آهن. مونکي سيڪس جي انو کائي بي حد پسند آهي. مون سيڪس جي نوان خاطر ڪا به وٿي نه ڇڏي آهي. مونکي سيڪس جو روايتي روپ هرگز پسند نه آهي. منهنجي زندگي فقط سيڪس تائين محدود رهي آهي سواءِ هم جنس پرستي جي منهنجي ڪا ٻي وندر ناهي، مان هم جنس پرستي جو قائل آهيان. سنڌ ۾ هم جنس پرستن جي قطارن ۾ مان توهان کي پهرين صفن ۾ بيٺل ملندس، مان پنهنجي هم جنس پرستي کي قبول ڪريان ٿو، مان تسليم شده هم جنس پرست آهيان."

"ڪڏهن انگريزن جي زد ۾ آيا؟؟"

" مان يورپ ۽ آمريڪ ۾ رهندڙ ماڻهن جهڙو مزاج رکندڙ شخص آهيان، مونکي سيڪس لڪائڻ جو هنر اچي ئي ڪو نه ٿو، مان دنيا جي نظر ۾ ڪريڪٽر ليس آهيان، پر دنيا جي مونکي پرواهه ناهي، مونکي ليڪچر ڏيندڙ ڪيترائي اعليٰ اسڪولن ڪاليجن ۽ يونيورسٽين جا معتبر استاد ۽ پروفيسر موٽ ۾ مون وٽان

Scanned with CamScanner

انبرويئر ۾ آلاٽ ڪٽي ويا هوندا. مونکي برائين جي سند ۽ تمغا ڏيندڙ ڪيئي دانشور ۽ مها شاعر اڄ بہ منهنجي هينڊي ڪيمپ ڪئميرا ۾ ننگا ڏسجن ٿا. اڄ جيڪي منهنجا دوست منهنجي ڪردار تي آڱر اپي ڪن ٿا، انهن جي اڪثريت بہ ذاتي طور ايتري بدعنوان ۽ بدڪردار آهي. مون مٿي فحاشي جا الزام آهن، هتي پاڪ دامن ڪوئي ڪونهي، هتي هر مطلب، رنگ ۽ ڍنگ جا نرالا ماڻهو رهن ٿا، رڳو ڳوليو اوهان کي مطلب جو ماڻهو ملي ويندو، بظاهر نظر ايندڙ نهايت شريف اندروني ڪيترو ڪميڻو هوندو آهي، اهو سَر چنڊئي ڪاهوڙين کي معلوم آهي."

"لکڻ پڙهڻ طرف ڪيئن مائل ٿيا؟؟"

"بابي جي وفات کان فورن بعد اسان مٿان مصيبتن جا پهاڙ اچي ٽٽا، اسان زيرو تي اچي وياسون. ريشم گلي حيدرآباد جي محبوب ڪلاٿ مارڪيٽ ۾ يونس پائي وٽ سيلز مين جي نوڪري ڪئي، ان ڪانپوءِ ماروئي ميوزڪ سينٽر تي اسٽاف بواءِ جي نوڪري ڪئي، اتي طارق اشرف سان ملاقات ٿي، جيڪو مونکي سهڻي پريس وٺي آيو، جتي ڪهاڻيڪار نسيم ڪرل جي ڪنهن ڪتاب جا پروف گم ٿي ويا. طارق جي ڪاوڙ سبب مون نوڪري ڇڏي، جتان وري عثمان ڏيپلائي صاحب جي انسان اڪيڊمي ۾ چائلڊ اسسٽنٽ تي لڳس، جتان پوءِ مدد علي سنڌي مونکي سنڌ نيوز پريس ۾ پروف ريڊر ڪري رکيو، جتان سائين نثار حسيني وٺي ويو ۽ مان آگم پبليشنگ ايجنسي جو ٿي رهجي ويس. ڪو زمانو هو، جڏهن حيدرآباد شهر سياسي، سماجي ۽ ادبي سرگرمين جو مرڪز هو. ان زماني ۾ سڄاڻ ليکڪن، سياسي ڪارڪنن ۽ صحافين لاءِ معتبر بيٺڪ آگم هئي، جنهن جو روح روان سائين نيڪ محمد شاهہ هو. سنڌي ڪيتر جي هي تاريخ ساز شخصيت ادبي حلقن ۾ نثار حسيني جي نالي سان سڃاتي وڃي ٿي. آگم منهنجو آستانو رهيو تہ منهنجي ادبي اوسر ۽ پذيرائي جو سبب بہ جتي لاتعداد اديبن، شاعرن ۽ ڪهاڻيڪارن سان ڏيٺ ويٺ ٿي. آگم هميشہ ياد رکڻ جهڙو ادارو آهي، هتي گهاريل گهڙيون منهنجي زندگي جون انمول گهڙيون هيون. 80 واري ڏهاڪي ۾ مون سنڌي ٻولي ۾ ٻارن جي ذهن کي وسيع ڪندڙ هڪ منفرد رسالو "لالي" ڪڍيو، جنهن هڪ حد تائين سنڌي ٻاراڻي ادب کي نئون موڙ ڏنو."

"معاف ڪجو، هڪ ڳالهہ تہ توهان ٻاراڻي ادب طرف ڪيئن آيا؟؟"

"ننڍي وهيءَ ۾ منهنجا ويچار پنهنجي ڄمار جي ڇوڪرن کان اڳيرا ۽ اُسريل هئا. اهڙي ريت مان ترت سرگرم ۽ پرجوش بڻجي ويس. پندرهن ورهين جي ڄمار ۾ مون علي بابا چاليهہ چور، چار درويش، حاتم طائي، الف ليليٰ ۽ امير حمزه جهڙا داستان پڙهي ڇڏيا. منهنجي سدائين ٻارن سان محبت رهي آهي، سنڌ ۽ سنڌ جي ٻارن سان مونکي بي پناهہ پيار آهي. ٻارن سان مونکي بلڪل ٻار ٿيڻو پوي ٿو. منهنجي اندر جو هي ٻار ڏاڍو شوخ ۽ شرارتي آهي. مان محسوس ڪندو آهيان تہ مان اڃا وڏو ٿيو ئي نہ آهيان يا عمر ۾ وڏي بہ اڃا ٻارڙن جيان نادان آهيان. اهڙي ريت زندگي جي اوائلي ڏينهن ۾ ٻاراڻي عمر کان وٺي ڪتابن سان نفسياتي لڳاءُ هئڻ سبب مون ڪتابن تي ٻين شين کان وڌيڪ ترجيح ڏني. تن ڏينهن ۾ سواءِ گل ڦل جي سنڌي ۾ ٻارڙن لاءِ ڪو معياري رسالو نہ هو، ٿورو پوءِ هلال پاڪستان پاران محمود يوسفاڻي جي سرواڻي ۾ گلن جهڙا ٻارڙا جهڙو

Scanned with CamScanner

رسالو آيو، پر او ڇتو پنهنجو وجود وڃائي ويٺو. لالي جو پنڌ اتان شروع ٿيئي ٿو جتان گلن جهڙا ٻارڙا دم ڏنو. آگم جي ڪال ڪوٺڙي ۾ لالي کي جنم ڏيندڙ آغا قيوم لالا مان لالي بڻجي وڃي ٿو. لالي جي آبياري ٿئي ٿي ۽ لالي جي مهانتا وڌڻ لڳي ٿي. ٻارن جي جماعت بندي ٿي، ٻالڪ سنگت بہ جڙي هن تنظيم ۾ پيرين اگهاڙار پيٽ بکيا ٻار بہ هئا جنن ڪڏهن بہ خوبصورت رانديڪن سان راند نہ ڪئي هئي. جنن هميشہ پيڙائن، تڪليفن ۽ ڏکيائين جي رانديڪن سان راند ڪئي هئي. منهنجي اهي ننڍرا معصوم ساٿي لالي جا اضافي هٿ هئا. آهستي آهستي لالي سنڌ جي وهاڻ وستي ڳوٺ ڳوٺ، شهر شهر ۾ ٻارن جو مقبول رسالو بڻيو. مون هڙان وڙان ڪري هن قافلي کي پئي هلايو. جڏهن لالي جو تعداد هڪ هزار کان وڌي اٺن هزارن تائين پهتو تہ هن مقبول رسالي لاءِ ڊاڪٽر نجم عباسي کان وٺي امر جليل جهڙن ليکڪن تائين جون ٻارن لاءِ ڪهاڻيون بہ اچڻ شروع ٿيون. تہ استاد بخاري جا ٻاراڻا ٻول بہ ان ڪانپوءِ سنڌي ادبي حلقن ۾ منهنجي ڄاڻ سڃاڻ لالي جي نالي سان ٿئي. "لالي" تخلص ۾ هڪ عجيب ڪشش ۽ پهنجائپ هئي. لالي جي ڪمن کي ڏسي شيخ اياز مونکي آٽو گراف ڏيندي لکيو تہ "کهڙو ٻار لالي سان ڪِتي ڪري سگهندو؟" ٻارن لالي سان ڪتي ڪانہ ڪئي، پر لالي ٻارن سان ڪتي ڪري هليو ويو. مان ڪجهہ وقت ٻاراڻي ادب ۾ جن بڻجي آيس ۽ پوءِ دونهون ٿي گم ٿي ويس."

"جنسي ادب طرف ڪيئن آيا؟؟"

"ها ها.......... (وڏو ٽهڪ) هي دنيا هڪ چڪلو آهي، جتي رڳو ڪنجريون، ڪدڙا، لونڊا ۽ ڀڙوا رهن ٿا. ان ڪدڙي دنيا ۾ ليکڪ کي پنهنجي پڙهندڙ لاءِ رنڊي بڻجي وندرائڻو پوي ٿو. منهنجي دلال دل جي چڪلي اندر منهنجون سوچون جڏهن ننگو ناچ ڪن ٿيون، تڏهن مان وقت جي مُجري ۾ جذبن جي ڇير ٻڌي لفظن کي نچائيندو آهيان. سنڌي ٻولي جي علم ادب سان منهنجو بي پناهہ عشق آهي، منهنجي هر سوچ ۽ تخليق سنڌي زبان تائين محدود رهي آهي. مون صرف پنهنجي ٻولي ۾ لکيو آهي، پنهنجي ٻولي ۾ لکڻ عبادت آهي. مان پيدائشي ليکڪ نہ آهيان، پر منهنجو ننڍپڻ کان علم ادب سان لڳاءُ رهيو آهي. منهنجو عقيدو آهي تہ بهترين اديب بهترين انسان هجڻ کپي. مون بهتر انسان ٿيڻ جي ناڪام ڪوشش ڪئي، نہ ٿيس تہ ٻچي جان ڇڏائي، منهنجو اديبن سان بيزاري جو سبب مون ڏٺو تہ سڀ سنڌي شاعر ۽ اديب چڱا انسان نہ آهن، ملڪ نديم لکيو.

سنڌ ۾ سردار وڌي ويا آهن،
سر دار؟
سوري تي سر رکڻ وارا؟
اڙي نہ نہ،
ڪيترائي انهن مان Gays آهن.

سو ڏري گهٽ سمورا سنڌي اديب Gay آهن. اسان جا ڪيئي ٻرک ڏاها، معتبر شاعر، اديب ۽ صحافي وغيره هم جنس پرست آهن. مون وٽ اهڙين اديبن جي وسيع فهرست آهي، جيڪي پرسنل ۽ نجي محفلن ۾ ويهي سيڪس متعلق اوپن ڊسڪس

ڪن ٿا پر عام پبلڪ ۾ سيڪس کي بيهودا ۽ واهيات ڪم ڪو لين ٿا ۽ انهي ڳالهه تان، سچ پڇيو فقط انهي ڳالهه تان مون کي چڙ لڳندي آهي."

"جيون جي آکاڙي ۾ ڏکن سان سنگت رهي؟؟"

"جمالي صاحب!! جيون جي آکاڙي ۾ ڏک، درد فل اسٽاپ ۽ ڪاما آهن، اهو کهڙو انسان آهي جنهن جي زندگي ڏکن سکن جي ساز کان خالي هجي ٿي، منهنجي زندگي ۾ فقط هڪ ئي ساز وڄندو رهيو آهي، ڏکن جو ساز...... پر مان دنيا کان پنهنجا ڏک لڪائيندو وڏا وڏا ٽهڪ ڏيندو آهيان، منهنجي ٽهڪن پويان ڳهري درد جو پڙاڏو ٻڌڻ ۾ ايندو آهي. پنهنجي ٽٽل ۽ ڪريل وجود کي دنيا جي نظر کان لڪائي ٽڪجي رات جي اونداهي ۾ بستري تي هيڪلائي ۾ پور پور ٿي وکري ويندو آهيان، مان ڏينهن جي اُجالي ۾ دنيا وارن آڏو فقط ٽهڪ ڏيندو آهيان ۽ رات جي هيڪلائي ۾ روئيندو آهيان. مون زندگي جي راند ۾ هر بازي هارائي آهي ڇڻ مون شڪستن جي عمر ڀر جو ٺيڪو کنيو هجي. منهنجي قسمت جو باب لکندي شايد ڪاتب کي ننڊ جو جهوٽو اچي ويو، منهنجي نصيب جي قرهي ڇڻ بنا لکڻ جي رهي. منهنجا ڀاڳ مونکي ائين ڇڏي ويا جيئن نمازي مسجد ٻاهران جتي ڇڏي ويندا آهن."

"52 سالن جا ٿي ويا آهيو، اڃا به رول آهيو؟"

" مان راتين جو رولاڪ آهيان، مون انهن آسماني احڪامن جي ڪڏهن به پيروي نه ڪئي، جنهن ۾ لکيل اهي ته "رات آرام لاءِ ڏينهن ڪمائڻ لاءِ" مون کي اگهاڙيون راتيون پسند آهن، ٻانهن جي جنت ۾ ڪيئي سرمئي راتيون گذاريم صبح ٿيندي ئي پاڻ کي دوزخ ۾ ڏٺم. منهنجي پيرن ۾ سڪ نه آهي، منهنجي وجود ۾ هلچل آهي. اڄ هتي سڀاڻي ٻئي هنڌ مهنجي هستي ۾ رول پائي آهي. مونکي محسوس ٿيندو آهي ته مان جنم جنم کان ڀٽڪندڙ روح آهيان. مونکي لڳندو آهي ته منهنجي وجود ۾ ڪنهن جپسي جو روح سمايل آهي. اڪثر مان سوچيندو آهيان. ته "ناناڻي يا ڏاڏاڻي آ ڪهه ۾ ته ڪو خانابدوش نه هو؟!"

مان ننڍي هوندي کان ئي رول پارٽي هئس، مان گهر کان وڌيڪ رستن بازارن ۾ وڌو ٿيو آهيان مونکي، آزاد ۽ کليل فضا ۾ ساهه کڻڻ ۾ مزو ايندو آهي. مان جيڪو رول پارٽي آهيان، رات سڄي جاڳي ڏينهن ڪندو آهيان. مان جيڪو گهر کان ڪٽيل ۽ دنيا سان ڳنڍيل آهيان. مس مس دوستن سان آواره گردي کي ڪجهه لغام مليو آهي. هاڻي مان گهر، آفيس ۽ هوٽل جي ٽڪنڊي ۾ قيد آهيان، گهر کان آفيس، آفيس کان گهر، گهر کان هوٽل ۽ هوٽل کان واپس وري گهر واري شيطاني چڪر مان اڃا آجو نه آهيان. اڃا الائي ڪيترو وقت ان ئي چڪر ۾ چاڪي جي ڏاند جهڙي زندگي گذاريندي هڪ ڏينهن موت جي آدمخوار جو ڪاچ ٿيجي ويندس."

"آغا قيوم عرف "لالي" ڪڏهن سڌرندو؟؟"

"ها ها ها.... اڪثر منهنجا شريف دوست ۽ مٽ مائٽ مونکان ڦيريون ئي سوال ڪندا آهن ته "تون ڪڏهن سڌرندين؟" دنيا سڌري وئي، پر تون نه سڌرئين. ته مان ڪين جواب ڏيندو آهيان ته ناممڪن آهي مان هن جنم ۾ سڌران.

Scanned with CamScanner

کجھ ماڻھن جي زندگي ناقابل فراموش ڪهاڻين وانگر آهي، منھنجي زندگي پنھنجي ڍنگ سان نرالي آهي. مان زندگي جو عام ڪردار نہ آهيان، مون وٽ زندگي جون پنھنجون معنائون ۽ جيئڻ جا پنھنجا جواز آهن. مان پنھنجي زندگي کي پنھنجي نظر ۽ اک سان ڏسان ٿو، مون پنھنجي ڏن ۾ پنھنجي پوري حياتي گذاري ڇڏي.

"آغا!! ڪو اهڙو واقعو يا حادثو جنھن کي توهان اڄ تائين وساري نہ سگهيا آهيو؟؟"

("ٿڌو ڏگهو ساهہ کڻندي) ٻن نوجوان دوستن جي ڪمهلي موت کي اڄ بہ وساري ناهيان سگهيو. هڪ صرير پنھور ۽ ٻيو عرفان مهدي، اسان پيار مان صرير کي ايم کي سڏيندا هئاسون، ايم ڪي اڄ بہ منھنجي يادن ۾ زنده آهي سندس شخصيت جو مڪمل خاڪو جڏهن منھنجي ذهن ۾ جڙڻ لڳي ٿو تڏهن منھنجو هانءُ پرجي اچي ٿو. منھنجي اکين ۾ آب اوتجي پوي ٿو. صرير ڪو نہ مئو آهي، ڇڻ منھنجو سرير مري ويو هجي، ڇڻ مان مري ويو هجان. هي جيڪو مون جيان وقت کان اڳ اڻ مدائتو پيدا ٿيو ۽ هميشہ ان فت رهي اڻ مدائتو مري ويو. مان صرير پنھور کي ڪيئن ٿو وساري سگهان. جنھن سان مرڪن ۽ ٽهڪن کان وٺي پريل پاڪرن تائين جا رشتا هئا. هي منھنجو اوسيڙو ائين ڪندو هو جيئن مان ڪو هن جو محبوب هجان. اسان ڇڻ هڪ ٻئي جا عاشق معشوق هئاسون. مان اڃا تائين سمجهي نہ سگهيو آهيان تہ مان هن جو معشوق هئس يا هو منھنجو معشوق هو؟!

جنھن سال 4 اپريل 1991ع تي صرير پنھور وفات ڪئي، انهي سال 8 آگسٽ 1991ع تي منھنجي هڪ پياري دوست عرفان مهدي پڻ خودڪشي ڪري ڇڏي. عرفان مهدي منھنجو دوست نہ پر منھنجو محبوب هو. هي سونهن ۾ يوسف ثاني پاڻ چمڻ جهڙو هو، پر هن دنيا کي چميو. هي اسٽيج جو بادشاهہ منھنجي سمورن سالگرهن جو اسٽيج سيڪريٽري ٿي رهيو. هاراٽي لکهي ۾ مجيل پبلشرن جي سٽ ۾ لالي ۽ عرفي خوب نالو ڪمايو. هي جڏهن چوڏهن سالن جو هو ۽ مان 19 سالن جو، تڏهن هن دوستي وڌائڻ جي سموري ڪوشش جو آدر پاڻ ڪيو. سنڌي ادب جي ليڙو لياقت رضوي، عرفان مهدي ۽ آغا قيوم کي ڪو بہ ادبي توڙي سياسي منافق توڙي نہ سگهيو."

"آخري خواهش؟؟"

"آمريڪا جي رياست ڪيلفورنيا گهمڻ جو شوق آهي."

"آغا!! سگريٽ تہ ڏي؟؟"

ڪيسي کي هٿ هڻي، "يار سگريٽ تہ ڪونهي."

"اچان ڪجهہ؟؟"

"افسوس، شراب پي رهاهون تنها"

ليڪ آهي، چانهہ ماني جا پئسا ڏئي جڏ جانءِ اسان هلون ٿا. اوچتو موٽر کي ڪڪ هڻي اياز ۽ آئون روانا ٿي وياسين ۽ هو وڏي سر رڙيون ڪندو رهيو "پيهو..... پيهو.... قسم سان مون وٽ ٽڪو ئي ڪونهي."

نوٽ:

جئين تہ اياز دوست گاڏيچي ۽ مون ڪيس سندس تاڪ تان نيرون ڪوٽ ۾ ونڊ ڪرائڻ لاءِ ڪنيو هو. ڊرڪڻ ڪان پوءِ بل ڏيڻ مهل اسان هن سان اندو ڏهر طور سين ڪري وياسون. هن پوءِ ڪيئن منهن ڏنو هئا ڏو ڪڙن ۽ هنا سواري جي گهر ڪيئن پهتو هي اڄ تائين نلو هٽائي.

سليم جمالي

ڪتاڪار پاران

چو ٻين جا عيب چسڪيءَ سان ٻڌائيندو ٿو وتين
پهرين تون پنهنجي اندر جي گندگيءَ جي ڳالهه ڪر. (شبير عاطف)

چڪلو وري شروع

چتي ڪوريءَ واري ڊيگهه بازي چڙي، پنهنجي سورن جو قصو ڪٿان ٿو جيڪو فقيراڻو حال آهي، ساهي پٽڻ ڪانپوءِ رهيل سلسلو جڙڻ لاءِ مان انهيءَ هنڌ کان شروع ڪندس جتي مون ڇڏيو هو. چڪلو وري پيهر ٿا شروع ڪريون ته اچا ڪيل ختم ٿيو ناهي، اچا منهنجي زندگيءَ جي ڪهاڻي ڪٿي ناهي اڌوري ۽ اڻ پوري آهي. پانيان ٿو ته اچا دل جو غبار هلڪو ٿيو ناهي. اچا ڪسر باقي رهيل آهي. مان وري سانوڻ وانگر پرجي پيو آهيان. مون وٽ اچا ڪيئي ٻيا راز آهن، ڪيترن ئي جنمن جي ڪاوڙ جا ڏڳ لڳا پيا آهن. منهنجي سيني ۾ ڪيئي ڪتاب لڪيل آهن. ڪيئي ڳالهين جا پندار پريا پيا آهن. چچ ڳالهين جا آهن جيڪي مونکي هتڙي اورڻا آهن. اجان اڳيان گهٽا ڦاٽ ڦاٽندا، پيد ڪلندا ته ڪيئي راز فاش ٿيندا ڪيترائي پول پڌرا ٿيندا. مان هتي پنهنجو ڪيل ۽ اڻ ڪيل ڳالهيون پڌريون ڪندس، ڪيل ڳالهين کي مان ٻنجو ڏئي نٿو سگهان ۽ اڻ ڪيل ڳالهيون وري مان لڪائي نٿو سگهان، منهنجو ياد ماضي چئين جلدن تي مبني آهي اڳهاڙو سچ منهنجي آتم ڪٿا جو پهريون جلد هو، اوهان جا پاڪ هٿ هن وقت جنهن ناپاڪ ڪتاب کي ڇهي رهيا آهن، اهو مڪرو ڪتاب (گول مال) خوش قسمتيءَ يا بدقسمتيءَ سان منهنجي زندگيءَ جو ٻيو جلد آهي. منهنجي زندگيءَ جو هي اڳهاڙو ڪتاب اگهاڙي سچ جو ٻيو جنم آهي. منهنجي هن ڇرڪائيندڙ اگهاڙي ڪتاب جو ٻيو نالو زهر آهي، مون شو جيان سمنڊ ولوڙي امرت ۽ زهر ڪڍيو آهي. امرت دنيا کي ڏنو ۽ زهر مون پاڻ پيتو آهي، اهو پنهنجو مرض مون پاڻ ڳوليو آهي. هي اچ جو زهر سياڻي جو آب حيات آهي. اهو ٻيانڪ ڪتاب جنهن جي پڙهڻ سان لنگ ڪاندارجو وڃن ٿا. اهو غير معمولي، حيرت انگيز، نرالو ۽ منفرد ڪتاب، منهنجو سياڳ ۽ نياڳ آهي. هن ڪتاب جا وڏا دور رس ۽ تباهه ڪن نتيجا نڪرندا، هي ڪتاب پنهنجا وڏا نشان ڇڏيندو، هي اهم ترين ڪتاب ڪنهن ٻي معنيٰ ۾ لکيل آهي، هي ڪتاب اجان اور آهي. مون هن ڪتاب ۾ پنهنجي حڪمت عملي بدلائي آهي. هي روايتي آتم ڪٿا نه آهي، هن ۾ انفراديت آهي، هن ڪتاب کي سمجهڻ لاءِ عقل جي ضرورت آهي. هي هڪ ٻي چين شخص جي ڪٿا آهي، هي منهنجا جذباتي احساس آهن، هي منهنجي اندر جو آواز آهي. هي ياداشت نامو منهنجي املهه لمحن جو يادگار آهي. هي منهجو بنيادي دستاويز آهي، هي تخليق منهنجي وجود جي سڃاڻپ آهي، وڏو انسان اهو آهي، جيڪو پنهنجي غلطين کي مڃي ۽ ان جو ازالو ڪري مون هن ڪتاب ۾ پاڻ کي اگهاڙو ڪيو آهي. مون اهو سبق پڪو ڪيو آهي جيڪو سبق سڀ کان بڇڙو

Scanned with CamScanner

آهي. هي ڪتاب هڪ ڪيس آهي جنهن ۾ مان ئي فريادي ۽ مان ئي جوابدار آهيان. هي حقيقت پسندي ۽ بيباڪاڻه نموني سان بيان ڪيل ڪيس, دراصل هڪ اعتراف آهي.

هونءَ ته هن عيار, مڪار, هوشيار ۽ چالاڪ جڳ ۾ ڪميڻن جي ڪائي کوٽ ڪونهي پر ڪنهن ۾ به اها جرئت ڪونهي ته هو اهو اعتراف ڪري ته هو ڪيترو ڪميڻو آهي, مون دنيا ۾ وڏا وڏا, ڪميڻا, ڏٺا ۽ پڙهيا, پر مون ڪان وڌو ڪميڻو نه اڳ ڪنهن ماءُ ڄڻيو هو, نه مون کان پوءِ ڪا ماءُ ڄڻيندي. ڇو جو مون ۾ شرم حياءُ ۽ ضمير نالي ڪا شي ناهي. ادب ۾ ته اخلاقيات ٽٽي ٿي پر مون ادب ۾ بي ادبي ڪري, اهي تمام حدون اورانگهيون آهن. اوت پتانگ ڳالهين ۽ خرابين سان ڀريل هن ڪتاب ۾ مون جيڪا فحش نگاري ڪئي آهي, تنهن ۾ مون اگهاڙپ کي به شرمايو آهي. هي منهنجو بداخلاقي ۽ بي حيائي سان ڀريل بڇڙو ۽ ٺُو ٺُو ڪتاب غير اخلاقي, ذلت آميز, قابل اعتراض, ناقابل برداشت, ناقابل شرم ۽ مڪمل ناپاڪ قرار ڏنل آهي. هي تڪراري ڪتاب, جيڪو پڙهندڙن تي برو اثر ڇڏيندو, بدپرهيزي منهنجي هن ڪتاب کان پرهيز ڪن ته بهتر ٿيندو. منهنجي زندگيءَ جو هي اگهاڙو ڪتاب (گول مال) جنهن کي ڪو پبلشر ڇپڻ لاءِ تيار نه هو, تنهن کي آٽڻ کان سواءِ مون وٽ ڪو چارو نه هو, ڪو ٻيو رستو نه هو, ته هن کي پاڻ ئي ڇاپي ۽ پاڻ ئي وڪرو ڪيان, ڪنهن کي کهڙي خبر ته ڪير کهڙو ۽ ڪيترو گند ڀريل هو. منهنجي آتم ڪٿا جي پهرين جلد اگهاڙي سچ ۾ اُوچلايل زندگيءَ جي ڊونڊ ۽ گند جي ڍپ اجا تائين ماڻهن جو ساهه منجهائي رهي آهي. پر مان پنهنجي هستي مان سڄو گند ڪچرو ڪڍي ڦٽو ڪرڻ چاهيان ٿو ته جيئن مان صاف سٿرو ۽ پاڪيزه ٿي وڃان, مذهب سياست, سماج ۽ ادب ۾ ڪردار وڏي شي آهي. عزتون محبتون ۽ احترام گهرڻ سان ناهن ملندا, عزت ۽ وقار حاصل ڪرڻ لاءِ انسان وڏيون قربانيون ڏيندو آهي. پنهنجي زندگي بابت ڪنهن به قسم جو اشارو ڪرڻ به خراب سمجهيو ويندو آهي. هر ڪو پنهنجا عيب ڍڪڻ چاهيندو آهي. ڪير ڏرو به ظاهر نه ڪندو آهي. ڪو به پنهنجو اوڻت ناهي ڏيندو. رب به اسان جا لڪل راز ۽ عيب ڄاڻي ٿو, تب ئي ڍڪي ٿو. جهان ڪان ته هر ڪو لڪي ڄاڻي پر پاڻ ڪان ماڻهو لڪي نٿو سگهي. حقيقت حقيقت هوندي آهي, اها سامهون هوندي آهي, انهيءَ کي ڪير جهٽلائي نٿو سگهي, ڪير به پنهنجي هٿن سان پنهنجو پٽڪو ناهي لاهيندو, مان سنڌي ادبي دنيا ۾ هڪ نئون انقلاب آندو, مان اعتراف لکي سوانح نگاري کي نئون موڙ ڏنو, خود تنقيد ڪري پنهنجي ذلت جي انتها ڪري ڇڏي, پنهنجي لڪيل گناهن ۽ عملن جو سڄي دنيا اڳيان فخر سان اعلان ڪيو, مان مڪمل طور تي پنهنجو پاڻ کي داءُ تي لڳائي ڇڏيو, پنهنجي عزت مٽيءَ ۾ ملائي, پاڻ کي ذلو ڪري, پنهنجي خودي کي چٽ ۽ برباد ڪري, پاڻ پڌرو ڪري لعنتائو ورتو, ڀل مان هر عمل ۾ بڇڙو نظر اچان, ڀل ماڻهن جي نظر ۾ ڪريل رهان, ڀل منهنجا ئي لڪيل ڪتاب منهنجي رسوائي جو باعث بڻجن, ٿب لعنت جو اهو ٻوڙ مون لاءِ ناڪافي آهي, مونکي اجا هڪ لعنتائي مان گذرڻو آهي, مونکي جسم جي ڏهڻ مان مڪتي تڏهن ملندي, منهنجو هي ڪتاب خطرناڪ آهي, جنهن سبب رڳو تباهي ئي تباهي آهي, هن ڪتاب ڀنڀور ۾ باهيون لڳائي ڇڏيون آهن. مان ننايين ڳالهين کي وڌو ڪري تيليءَ مان ٿلهي ۽ چڻنگ کي ٻهيٽ بنائڻ وارو ماڻهو نه

آهيان، مون هن تحريرون مان پنهنجي دل جي ٻاهه ڪڍي هنياءُ ٺارهيو آهي. مان ذاتي طور تي تڏي طبيعت وارو مرد آهيان، جڏهن ته مان ڦاٽندو آتش فشان وانگر آهيان. هي ڪتاب منهنجي دل جو تتو ريج (لاوا) آهي. خيالن جو جوالا مکي ڦاٽي ٿو، جنهن مان منهجون آهون ۽ دانهون لاوي جيان، لکڻي جي صورت ۾ نڪرن ٿيون، اهي شعلا ۽ آتش ڪٽي مان پاڻ سان گڏ سڀ ڪي تباهه ڪري ڇڏيندس، هر ماڻهو جا احتجاجي طريقا جدا جدا هوندا آهن، هي منهنجي ڪاوڙ ۽ نفرت جو انوکو روپ آهي. هي منهنجي زندگي جو ڀرپور احتجاج آهي، منهنجا لفظ نه رڳو باهه جا شعلا آهن، پر مان هن هنڌ تي بارود رکي رهيو آهيان. هي سڄين سڌي آپگهات جي واردات آهي. مان ادب جو ڦهريون خدڪش بمبار آهيان ۽ سچ ته هي ڪتاب گول مال واقعي ڪنهن ائٽم بم جي تباهي کان گهٽ ڪونهي، منهنجي هن بم جو ڌڌڪو اوهان پڻ محسوس ڪيو هوندو. هي ائٽم بم جيڪو صدين تائين ائين ڌماڪي سان ڦاٽندو رهندو. سٽلن کي خواب مان جاڳائڻ لاءِ بم جي ضرورت پوندي آهي، هي بم مون احتجاجن اڇلايو آهي، هي گولاباري ڪري مون پنهنجي وجود کان آگاهه ڪيو آهي، پڙهندڙن جي دل تي وڄ وانگر ڪرندڙ هن ڪتاب ۾ مون پنهنجي قلم کي ڏياٽيون بنائي روشني ۽ آگاهي جا ڀنيٽ پڙڪايا آهن، مان بارود ٻٽجي جنگ جي ميدان ۾ لٿو آهيان، مان هن جنگ جي هر صلع نامي پويان هڪ ٻي جنگ جي تياري ۾ آهيان، مان هر هر اها جنگ ڪندس، پل ته موت منهنجو مقدر ٻڻجي. مان هن هڪ ڪتاب تي ٻاڙي ڪين مات ڏئي نٽو سگهان، منهنجو هي هڪڙو ڪتاب هن غافل سماج جي ضمير کي جاڳائڻ لاءِ ۽ قومن جون تقديرون بدلائڻ لاءِ ناڪافي آهي. سڄي دنيا رونشي ڪوڏي آهي، هر نئين ڳالهه ماڻهن کي پاڻ ڏانهن راغب ڪري ٿي. مون ۾ نوان نوان انڪشاف ملندا، منهنجي فطرت جي خمير ۾ سدائين نواڻ جي تلاش رهي آهي، ڪجهه نئون، انوکو ۽ حيران ڪندڙ ڪم ڪرڻ جي جستجو، هر وقت منهنجي اندر ۾ موجود رهي ٿي. منهنجي دل چيو ته اهڙو منفرد ڪم ڪجي جيڪو اڳ ڪئين نه ڪيو هجي، مون ڏٺو ته هاڻ ڪجهه ڪرڻ جو وقت اچي ويو آهي ته مون اهو انقلابي قدم کنيو، اها ڳالهه جيڪا ڏاڍي نرالي ۽ نئين پڻ هئي، اهو ڪم جنهن کي ڪرڻ جي ڪنهن ۾ جرئت نه هئي، مون اهو ڪري ڏيکاريو، منهنجي هن اُبتي ۽ حيرت زده ڪم، دنيا کي اچرج ۾ وجهي ڇڏيو، منهنجي زندگيءَ جو هي مکيه ڪم هو، جنهن مونکي لاثاني شهرت بخشي. جيستائين منهنجو تعلق آهي ته اڃان منهنجو هي ڪم مڪمل ٿيو ناهي اڌورو ۽ اڻ پورو آهي.

هر ليکڪ جو پنهنجو رنگ روپ ۽ مزاج هوندو آهي، منهنجي لکڻين ۾ منهنجو پنهنجو رنگ ۽ انداز آهي. منهنجي محسوس ڪرڻ، ڳالهائڻ، بيان ڪرڻ ۽ لکڻ جو ڍنگ به مون وانگر غير روايتي آهي، منهنجو ڏنلو ڪتاب لکڻ ناهي، پر هر جنم ۾ مون لکيو آهي. مون ۾ لکڻ جو ڏانءُ موجود آهي. ڏاتر مونکي اهڙي ڏات ڏني آهي. لکڻ منهنجو ذوق، شوق ۽ جنون آهي. مان رومال ۾ ويڙهي ڳالهه ڪرڻ ته سکيو ئي نه آهيان، مان پنهنجي مستي ۾ مست آهيان. مان جيڪو ڪجهه لکيو آهي من موجي انداز ۾ لکيو آهي، مان پڙهندڙن کي پنهنجي وهڪري ۾ لوڙهيو آهي. منهنجي لکڻي جي درياءُ ۾ وڏا وڏا تارو به ٻڏي ويا، مان بي خوف بي پرواهه ٿي لکندو آهيان، اهڙي

Scanned with CamScanner

بي ڏڙڪ انداز ۾ اهو ئي لکي سگهي ٿو، جنهن جا جذبا بهادر ۽ دل بي ڊپي هوندي آهي.
مان ماڻهن جي دلين ۾ لهي ماڻهن ڪاڻ لکندو آهيان، هڪ ڪامياب ليکڪ اهو آهي، جيڪو ماڻهن جي دل و ٿان ڳالهيون ڪري ۽ ماڻهن جي روح کي خوش ڪري. ڪنهن جو سر قلم ڪرڻ آسان آهي، لکڻ ڏاڍو ڏکيو آهي. عاقل علم ۽ جاهل ڪلاشن ڪڻندا آهن. قلم ڪهاڙو آهي، مون قلم کي هٿيار بنائي قلم جي مار ڏني آهي، مان اهو قلم جو هٿيار ڇڏي نٿو سگهان. مان پنهنجي لکڻين تان هٽ ڪٽي نٿو سگهان، مان پوئتي وري نٿو سگهان، پوئتي ورڻ جي ماءُ لولي ڏني ناهي. منهنجي سرير ۾ ڪا سگهه يا طاقت ناهي، سواءِ هن تخليقي قوت ۽ هن قلم جي طاقت جي، اظهار جي قوت ۾ پنهنجي تخليقن جي سگهه آهي. بيان ڪرڻ جي لفظي سگهه، قوت ۽ ترتيب هئڻ ڪپي، اسان کي پنهنجي ناليِ سان گڏ پنهنجي ذات جو به اعلان ڪرڻ ڪپي، منهنجي لکڻي موسيقي جي ستن رنگن ۾ ورتل هوندي آهي. منهجي لکڻي ۾ موسيقت، منهنجي مزاج ۾ نغمنگي ۽ منهنجي لفظن ۾ ترنم هوندو آهي. مون وٽ لفظن جا انبار آهن. مان ڪوري ڪاغذ تي قرب پري قلم کي ساٿي بنائي باڪ ۽ سچائپ کي ظاهر ڪندو آهيان، مان پڙهندڙ جي پسند ۽ مزاج و ٿان لکندو آهيان، مان نجي زندگي جا واقعا ۽ مشاهده لکندو آهيان، مان پنهنجي اندر جا اڌ مان ۽ احساس لکندو آهيان. مان دلجي ڪيفيت کولي بيان ڪندو آهيان. مان قلم جي نوڪ سان پنهنجي ۽ ٻين متعلق حقيقتون نروار ڪندو آهيان، مان حقيقت کي ڇهندڙ لکڻيون لکندو آهيان. مان پنهنجي غلطين کي قلم بند ڪندو آهيان، مان خود کي وساري نٿو سگهان. مان سماج خلاف قلم جي جنگ جوتي آهي، ائين ڪلم ڪلا مخالفت لاءِ جگر ڪپي، ائين لکڻ سترو ناهي، مونکي پنهنجي گفتار جي قيمت جي خبر آهي، هر ڪلا جي ڪالي ديوي انساني جي گرم ۽ تازي رت تي پلي آهي. مون جڏهن به لکيو آهي، جيڪو به لکيو آهي اهو بي مسئل ۽ لاثاني تي پيو آهي.

مان هتي نوان نوان مسئلا قبر ماڻ ڪوتي ڪيڻ نٿو چاهيان مان هتي قصن جون قبرون ڪوٽڻ نه پر حقيقتن ۾ ساهه وجهڻ آيو آهيان. هي منهنجو تحريرون زنده تحريرون آهن، مان پاڻ هنن قصن جو ڪردار آهيان، مان ماحول مان ڪردارن جي چونڊ ڪئي آهي، هي منهنجي زندگيءَ جا ڪردار آهن. مان هنن ڪردارن سان گڏ گهاريو آهي، هنن سان منهنجي دلڙي رهي آهي. هي سڀ اُهي ڪردار آهن، جيڪي منهنجي يادن جي مالها ۾ ڳنڍيل آهن. هڪ ٻن ڪردارن کان سواءِ سڀ جو سڀ زنده ۽ جيئرا جاڳندا آهن، جن سان اوهان به ڪٿي نه ڪٿي ضرور مليا هوندا. منهنجي من ۾ دفن ٿيل هنن جئيرن ڪردارن کي موت پلي ماريو هجي پر مون وٽ اڄ به زندهه آهن. مان اهي وچڙي ويل مئا مقام مان اثاري جئيرا آهن (مئلن کي ميڙي غير ضروري طور تي قبرن ڪوٽي هاڻ ڪيڻ جو کهڙو فائدو انهن کي خاموش سان سمهڻ ڏيو) هي ڪردار منهنجي ڪردار جي مڪمل ترجماني آهن، ڪو هنن ڪردارن کي پڙهي، يا نه پڙهي پر مون هنن کي تاريخ جي پنن تي لکي هميشه جي لاءِ زنده ۽ امر بڻائي ڇڏيو آهي، هن ڪتاب اچڻ جي صورت ۾ جيڪو رد عمل ٿيو جيڪا اذيت پو ڳي، جيڪي تڪليفون برداشت ڪيون، اهي زياد تيون ۽ ڏاڍايون بيان ڪري نٿو سگهان، انهن جو ذڪر ڪرڻ هاڻ اجايو آهي. ذاتي رنجشن ۽ ناراضگين جو هڪ وڏو سيلاب هو، جتان مونکي

Scanned with CamScanner

اَڪرڻو پيو. لاليءَ تي ڪهڙي ميار ئي مونکي موت جي منهن مان بچايو، مون جيڪو اونت اوهان کي ڏنو آهي، انهن يادگيرن جو خبر ناهي انت ڪٿي ٿيندو، مان پنهنجي زندگيءَ جا باقي رهيل جلد به ڏسڻ چاهيان ٿو، پر امڪان گهٽ آهي. مان اوهان لاءِ هي ڪتاب ڇڏي پيو وڃان، مان ڏات ڏٺي آهيان هڪ ڏات ڏٺي ته مري سگهي ٿو پر ان جي ڪلا امر آهي. جي مان فنا ٿي ويندس ته به هي ڪتاب مونکي جيارينداو، جي لکڻ جي سگهه رهي ته تادم لکندو رهندس، جي ڪا به ياد باقي نه رهي ته لکڻ ڇڏي ڏيندس، جي زندگي ساٿ ڏنو ۽ دل گهريو ته ڪجهه نه ڪجهه لکبو رهبو، فل لحال هي ڊوز ڪافي آهي، زندگي رهي ته پيهر ايندس، نه ته دعائن ۾ ياد رکجو ۽ پنهنجو خيال رکجو يار زندهه محبت باقي،

فقط اوهان کان ڪڏهن به نه وسرندڙ اوهانجو پنهنجو

آغا قيوم

تباهيءَ جي شوق ۾ تباهيءَ جي انتها

اُگهاڙو سچ لکي مون اهو ڇا ڪيو، اهو ائين ٿيٽو هو. مان سماج سان ٽڪر کائڻ جي فيصلي ۾ سينو ساهي ميدان تي نڪري آيس، مان مستقبل جي نتيجن جي پرواهه ڪرڻ بنا پنهنجو سڀ ڪجهه پنهنجي جان مال پنهنجي عزت پنهنجو گهر ٻار داءُ تي لڳائي ڇڏيو، پنهنجو سڀ ڪجهه داءُ تي لڳائي پنهنجي جان جوکي ۾ وجهي ڪو به سستي شهرت نه چاهيندو آهي مثا، هن ڏکي ۽ اڻ ڏٺل رستي اختيار ڪرڻ جي مونکي وڏي قيمت ادا ڪرڻي پئي. مونکي هن اهڙي قدم کڻڻ تي ”ليني کي ديني پڙ گئي“، هاڻ منهنجي ته ڪا به ڪنڌي ڪانهي. مان پاڻ کي ڄاڻي واڻي تڪليف ۾ وجهندو آهيان. مان پاڻ سان ٽڪرايو آهي. ان نقصان ڏيندڙ عمل جي مون پاڻ ئي چونڊ ڪئي آهي، مون پنهنجي تباهي کي پاڻ دعوت ڏني آهي. مان ئي ان جو ذميوار آهيان. مون پنهنجي تباهي جي شوق ۾ تباهيءَ جي انتها ڏٺي. مونکي پنهنجو پاڻ ڪانسواءِ هاڻي ٻيو ڪو به شخص بچائي نٿو سگهي. مان ان اونهي ڪوٺيل کوهه ۾ ۽ هر قسم جي بليڪ هول ۾ ڏکهي اذيت ۾ رهيس. هر وک امتحان هو. هڪ آزمائش هئي. مون پاڻ کي انهيءَ آگ ۾ ڪاڙهيو آهي ڪڙي رڳي لال ٿيو آهيان. آگ ساڙي ڪندن ڪيو آهي. بهرحال هڪ ڏکهي اذيت ناڪ زندگي کان پوءِ روح کي مس وڃي ڪا راحت ملي آهي. منهنجي قسمت ۾ رڳو ڦڏا ۽ فساد لکيل آهن. منهنجي سڄي زندگي بدقسمتي سان ٻري پئي آهي. مان سڄي حياتي مصيبت ۾ رهيس. مون پنهنجي سڄي حياتي ائين وڙهندي گذاري ڇڏي. منهنجو محبت جي راهه کان ڦڙڪي نفرت جي لهر ۾ لوڙهي وڃڻ جو سبب صرف اهو هو ته بي عزتي حد کان وڌي وئي، اها اذيت برداشت نه پئي ٿي. جڏهن مون ڏٺو ته هيٺ چو گرد، ڏيڻ وڌي وئي آهي ۽ مٿي پاڻي سر کان به مٿي چڙهي ويو آهي. آخر مونکي به ته ساهه هو. جڏهن صبر جو پيالو لبريز ٿي ويو ۽ جڏهن سهپ جو ڳڻو آمر نه رهيو ته آخر مان صفا باغي ٿي ويس ۽ هن ذلالت واري زندگي کان بغاوت ڪئي، مان سڀني امڪاني حوالن سان چوڪس رهيس. مان هن عمل جي نتيجن کي به سمجهي سگهان پيو، مون سان اها ڪار ٿي جا ڇچڙ ڪري ڪٽي سان، منهنجي اندر ۾ اڻ ڳڻيون چريائيون گڏ ٿي چڪيون آهن، مان سڄون سيبتو مڪمل طور تي چريو آهيان. مان

Scanned with CamScanner

مٿي ڦريل پاڳل آهيان، منهنجي مت موڙي ۽ منجهيل آهي، مون ۾ عملن سراسري پاڳل پڻون، چرپائپ ۽ بي وقوفي آهي، مون ۾ عقل، سوچ ۽ ڏاهپ جي ڪمي آهي، تنهنڪري مونکي ڪنهن جو ڊپ ڪونهي، مان ڪنهن کان ڪو نه ڊڄندس. ڪنهن جي ڪاڻ ڪڍي، جيڪو دل ۾ آيو چئي ڏنم. مون ۾ رک رکاءُ نه آهي ڪاڻ. منهنجي ڪنهن سان به ڪا رعايت ناهي. ڪنهن کي به بخشڻو نه آهي. ڪنهن جو به لحاظ رکڻو ناهي، پلي ڪاني کان ڇو نه هجي. جڏهن مون هنن کي اصليت جو عڪس ڏيکاريو ته هي پنهنجي تنقيد هضم ڪري نه سگهيا. هي منهنجي جدت پسندي برداشت ڪري نه سگهيا. مونکي هر طرف کان اڪيچار ڌمڪيون مليون. مونکي اها ڌمڪي به ڏني وئي ته مان پنهنجي قبر تيار ڪري رکان. تمام ڌمڪين ملڻ جي باوجود مان ڊنل ناهيان. مونکي ڊڄڻ ڇو کپي. بهادر کي ڪنهن جو ڌڙڪو يا ڌهمان ڇا ڪندو. مون انهن جا ٺاهوڪا پادر به ڪاڏا. ڪجهه مارون هرو ڀرو مليون، جئين بابر لاڙڪ ڪيو. ڪن بشنيءَ جي چرچ تي ۽ پوءِ معافي ورتي ڪجهه پادر هٽ وٺي ڪاڏا. مان بي ڊپو شخص آهيان مان نود آهيان. مونکي ڪنهن جي به پرواهه ناهي مونکي ڪو به شخص هرو ڀرو ڊيڄاري نٿو سگهي. ڪو به ڊپ هيسائي نٿو سگهي. مان ڀڙون کان ڀؤ ڪو نه ڪريان، مونکي اهڙن ڀڙون جو نه اڳ ڊپ هو نه هاڻي خوف آهي. مان پنهنجي ارادن سان اڄ به اٽل آهيان مان ڪنهن کان به ڊڄي هٿيار ڦٽي ڪرڻ وارو شي نه آهيان. ڪو به شخص طوفان کي روڪي نٿو سگهي. پر مان پنهنجي حوصلي کي پاش پاش ٿيڻ نه ڏيندس. ڪو به طوفان مونکي ڪمزور نه بلڪه طاقتور بنائيندو. ڪا ڳالهه نه آهي منهنجي زندگيءَ ۾ اهڙا لاها چاڙها ايندا رهندا آهن. تمام تڪليفون ۽ پريشانين جي باوجود پاڻ کي لهر نه کي لوڏو، مان مشڪلاتن کي منهن ڏيڻ ۾ خوش ٿيندو آهيان. منهنجي دل هنن کي سهي سگهي ٿي. مان سڄي ڄمار عذاب سهندي گذاريا آهن. هر ڪنهن کي سهپ جو پنهنجو پيمانو آهي. مان پنهنجي سگهه کي آزمائڻ ٿو چاهيان ته مون ۾ سگهه ۽ اهليت ڪيتري آهي. مان ڪيتري پاڻي ۾ آهيان، ڇا مون ۾ ڪنهن وڏي طاقت جي مخالفت جو دم آهي. مان دشمنن جو ڪيتري دير تائين ۽ ڪيتري قوت سان مقابلو ڪري ٿو سگهان. حالانڪه مان هڪ ڪمزور انسان آهيان. انسان ڀلي جسماني طرح ڪمزور ڇو نه هجي پر جي هن جا عزائم فولادي آهن ته سڀ دشمن گڏجي به هن جو ڪجهه به بگاڙي نٿا سگهن. الائي ڇو ماڻهن کي هرو ڀرو مون منجهان خطرو محسوس ٿئي ٿو پر مان جيترو خطرناڪ نظر اچان پيو او ترو ئي سياڄهڙو پڻ آهيان، ها پر منهنجو ڪم خطرناڪ آهي. بلڪل مان خطرن کي پسند ڪريان ٿو. مان ضرورت کان وڌيڪ خطره ڪشان ٿو. مان هر وقت خطرو کڻڻ لاءِ تيار هوندو آهيان. منهنجي زندگي ۾ خطرن جو ڪو حساب ناهي. مان هاڻ به جان جي خطري کان لاپرواهه ٿي هڪ وڏي خطري واري راند کيڏي رهيو آهيان.

"هر ظلم تنهنجو ياد آهي وسريو ته ناهي،" جن هميشه منهنجي راهن ۾ ڪنڊا وڇايا، دشمنيون ڪيون ۽ ٺلهرتون ڏنيون، ڇا انهن کي وساري سگهجي ٿو. ظاهر آهي جن قدم قدم تي منهنجي لاءِ ڪنڊا وڇايا مان تن لاءِ رستي ۾ گل ته ڪو نه وڇائيندس، مان ظاهر جا اختلاف پنهنجي ويندو آهيان، مان وقتي ڪنهن تي ناراض ٿيندو آهيان نه به

دل ۾ بغض نہ رکندو آهيان. مان جڏهن ڪنهن ڳالھ جو فيصلو نہ ڪري سگهندو آهيان تہ وڏيڪ نہ سوچيندو آهيان، معاملو وقت ۽ حالتن تي ڇڏي ڏيندو آهيان. مان ڪاوڙ ڪي جوش ۾ اچي عملي صورت ڏيڻ بجاءِ لکي زباني جوش ڪان اڳتي نہ وڌندو آهيان، مان جڏهن جوش ۾ اچي ويندو آهيان تہ ڪنهن ڪان بہ ڪو نہ مڙندو آهيان. منهنجو ڪو بہ دشمن ڪو نہ هو. مان ڇاٽي واٽي دشمن پيدا ڪيا آهن، هن ڪتاب اچڻ ڪان پوءِ نئوا دوست تہ ٿيا پر منهنجا ڪيترائي دشمن پيدا ٿيا. منهنجا ويري ۽ دشمن ڏينهون ڏينهن وڌندا ٿا وڃن. هر طرف مون لاءِ نفرت ۽ ڪروڌ جي جوت جلي رهي آهي. هڪ طرف مان تہ ٻي طرف منهنجا دشمن باقاعده مورچا ٺاهيون هر ڪنڊ وسايو وينا آهن. هنن مونکي وقتي طور بتال ۽ وائڙو ڪري ڇڏيو آهي. خوف اهڙي بري شي آهي، جيڪو ماڻهو کي حواسن مان ڪڍيو ڇڏي. مان شتر مرغ وانگر پنهنجي ڳچي واري ۾ وجهي پاڻ کي محفوظ سمجھڻ لڳس. اکيون بند ڪرڻ يا پوتڻ جو مطلب اهو هرگز ڪونهي تہ ڪو دشمن غائب ٿي ويو آهي، مان ظاهر ظهور دوست نما دشمنن کي للڪاريو آهي. منهنجا دشمن منهنجي دو کي ۾ ماريا ويا. مان دشمنن سان هر طريقي سان نبرڻ چاهيان ٿو. مشڪلاتن ۽ مصيبتن کي منهن ڏيڻ جي جرئت آهي مون ۾، مان پاڻ کي هيٺو ٿيڻ نہ ڏيندس. منهنجي دشمنن کي پنهنجي هٿيار جي طاقت تي ۽ مونکي پنهنجي قلم تي ناز آهي.

هر عمل جو رد عمل اٽٽر آهي. ايڪشن جو تہ ريئڪشن ٿيندو. هي هنن جو مچريل ردعمل هو. لازمي نتيجو جوابي ڪاروائي هو ۽ ائين ئي متوقع هو. اهو منهنجو مشغلو ناهي تہ مان باهہ ٻاريان، مون تہ سچ جي لاٽ جلائي آهي. ائين بہ ناهي تہ مون سان ڪو ڦٽائيندو تہ مان هروڀرو سندس سچا ڪوڙ فحاش ڪندس. مان جڏهن کان هوش سنڀاليو آهي، سک جو ساهہ ڪنيو ئي نہ آهي. حرامين مونکي آرام سان ويهڻ ئي ڪو نہ ڏنو آهي، هڪ نہ ٻيو حرامي دڳ جهليو بيٺو آهي، منهنجي حرامين سان جنگ آهي. جڏهن زمانو اصولن ۾ رنڊڪون وجهي تہ انهن سان لڙڻ ڪپي، يا مان پنهنجي روش تبديل ڪري هنن منافقن سان ملي وڃان، يا شينهن وانگر ويڙهہ ڪري زندهہ رهڻ جي ڪوشش ڪيان، هن وقت مان هر طرف کان خطري ۾ آهيان، ٻيو ڪو بہ رستو ڪونهي، هن ويڙهہ جاري رکڻ کان سواءِ، اصولن جي ويڙهہ ۾ ڪڏهن جهيڙو ٻين سان تہ ڪڏهن پنهنجو پاڻ سان آهي. مان جنهن موت مار ۽ ڀيانڪ جنگ ۾ ڪاهي پيو آهيان، ان جو دائرو تمام وڏو آهي، خندقن ۽ مورچن مان ٺاٺبل بندوقون واري حقيقي جنگ ۽ هڪ نفسياتي جنگ لاءِ گهرجي ٿو. انسان اصل ۾ حيوانن جي ترقي يافتہ صورت آهي، منهنجي حيوانن سان ويڙهہ آهي، هي ڪا معمولي ويڙهہ ناهي، هي ويڙهہ هر ڪو نہ ٿو وڙهي سگهي، هن ويڙهہ وڙهڻ لاءِ وڏي دل ٿي ڪپي، جان جو کي جو ڪم آهي، هن ويڙهاند ۾ ڪمزور جي مدد ڪرڻ لاءِ ڪو بہ نہ ايندو، مان هٿين خالي ايمان جي جذبي سان همت جهلي هنن کي للڪاريو آهي. منهنجي ويڙهہ جا ڪيترائي محاذ آهن. مان هڪ ئي وقت ڪئي محاذن تي وڙهي رهيو آهيان. ڪنهن پڇيو تہ "مان ايترن سارن ماڻهن سان ڪئين ٿو وڙهان". سڀ کي پهچي نٿو سگهجي، جي مون اٿان Syrdender ڪيو تہ شطرنج جي سڄي بازي منهنجي خلاف ٿي ويندي، عارضي مشڪلاتون اينديون آهن، تن کي مڙس ٿي منهن ڏيڻ کپي، جان ڇڏائڻ ڪائرن جو ڪم آهي. دشمن سان مهاڏو

Scanned with CamScanner

اتڪائڻ جي همت ساري اٿم، مونکي هن سچ سان عشق جي جنگ ۾ ڀرپور شڪست به ملي ٿي سگهي. پل ته هر شي هارائي وڃڻ جو خطرو چو نه هجي پل ته هار منهنجي مقدر ۾ چو نه لکيل هجي، پر مان ائين جلدي آڻ مڃڻ وارو نه آهيان. دوستن ۽ درويشن جي دعا سان انهن مصيبتن ۽ ڪشالن جي ڪاهه مون تي غالب پئجي نه سگهندي. مان ميدان ماريندس، مونکي سوڀ جي خاطري آهي. اصولن جي جنگ ۾ هميشه مون ئي کٽيو آهي. بهرحال جيت منهنجي ٿيندي. پر جي پاڻ کي بچائڻ جا سڀ وسيلا بيڪار ثابت ٿيا. جڏهن هار جو حوصلو به باقي نه رهندو. جڏهن درد دل جو ساٿ ڇڏي ويندا ۽ جڏهن هار يا جيت ڪا معنيٰ نه رکندي، ها تڏهه مان هارائي ويندس. ڪڏهن ڪڏهن انسان سيکڻ هارائي به کٽي ويندو آهي ۽ کو سيکڻ کٽي به ڇڻ کٽي نه سگهندو آهي. ان گهڙي مونکي ڪنهن به شخص جي مدد حاصل نه ٿي، منهنجي واهر لاءِ ڪو به هلي نه آيو. مان هڪ سچو ڪرو ۽ بي ڊپو ماڻهو آهيان، تنهنڪري مونکي پنهنجا ۽ پراوا نه سهندا آهن. جنهن ڪري مان ماڻهن کي پسند ڪو نه اچان. ان مقابلي ۾ منهنجي مخالفت وڌندي وئي. رسي صورتحال منهنجي خلاف ٿي وئي. منهنجا سڀ دوست ساٿي ۽ رفيق سري ويا. مائٽن مٽن منهن ڦيري ڇڏيو. پاڙي وارن ويچا وڌائي ڇڏيا. منهنجا استاد منهنجا مرشد ۽ منهنجا خيرخواهه سڀ ناراض ٿي پيا. آفيس ۾ اٿڻ ويهڻ بند ٿي ويو. سيني گڏجي مونکي پاڻ کان لاتعلق ڪري اڪيلو ڪري ڇڏيو. مونکي دنيا کان ڌڪار ملي. مون لاءِ سڀ رستا سڀ دروازا هميشه لاءِ بند ڪيا ويا. مان معاشري کان ڪٽجي بلڪل الڳ ٿي ويس، مون لاءِ ڌرتي تنگ ٿي وئي ۽ جڏهن منهنجي سماجي زندگي مفلوج ٿي وئي ته ڇڻ منهنجو وجود ئي ختم ٿي ويو. پر پوءِ به مون اڪيلي سر مڙس ٿي انهن ڳالهين کي منهن ڏنو. پل مونکي ڳالهين ۽ طعنن سان ماريو وڃي، پل ڪو به شخص مون سان نه ڳالهائي، ڪنهن جو به مون سان ناهه يا چاهه نه رهي پر جيستائين منهنجو قلم جو سچ مون سان گڏ آهي تيستائين منهنجو وجود باقي رهندو.

سنڌي ۾ چوڻي آهي ته "وڙهندي اهو ڪجي جو پرچندي ڪم اچي" هنن منهنجو هتي رهڻ زهر ڪري ڇڏيو آهي. هتي رهڻ مون لاءِ سلامتي وارو نه رهيو آهي. جيئرو رهڻ لاءِ مونکي پنهنجو بچاءُ به ته ڪرڻو آهي. مون سوچيو هو ته مان "لوڪ وچان لڏي جهنگ منهن ڪري گوشه نشين ٿي ويندس." مونکي ڪجهه دوست صلاح به ڏني هئي ته "مان هتان پڃي وڃان،" پر هتان پڃڻ جي ڪا به واهه نه ٿي لڀي. جڏهن مان ڏسندو آهيان ته مان پڃي نه سگهندس ته پوءِ مان هر شي داءُ تي لڳائي ڇڏيندو آهيان. "مٽان ڪنهن جي دل ۾ شڪ هجي ته مان هتان الطاف حسين جيان پڃي ويندس." هتي منهنجي ماءُ پيءُ ڀيڻ ڀاءُ جون قبرون آهن. مان پنهنجي پيءُ ماءُ جي ڌرتي ڇڏي ڪاڏي به ڪو نه ويندس. وطن کي ڪيئن ڇڏبو. جاوا وطن ۾ آهيون ته مربو به وطن ۾، مان هتي آهيان ۽ مان هتي ئي رهندس، مونکي هتي ئي جيئڻو ۽ هتي ئي مرڻو آهي. مان هتي عزت جي موت مرڻ مناسب ٿو سمجهان. مان پاڻ پنهنجي هٿان موت قبوليو آهي. مان پنهنجو موت خريد ڪري پنهنجو پاڻ کي ماري ڇڏيو آهي، ٻين جي هٿان جهيري مرڻ کان بهتر آهي ته ماڻهو پنهنجي هٿن سان پاڻ مري. مان نه رڳو تن جو لانگو لاٿو آهي پر

Scanned with CamScanner

سر جو سانگو بہ لاهي ڇڏيو آهي، هن پستول ڪڍي مونکي ڌمڪي ڏني تہ "جيڪڏهن مان هن جي خلاف هڪ لفظ بہ لکيو تہ هي مونکي شوٽ ڪندو." تنهنجو پڻ ڪهڙو بہ هجي هن لکڻ جي پڻ مونکي سزا اچي، اها لکت منهنجي زندگي جي دشمن بڻجي سگهي ٿي. هي مون تي تشدد ڪري ڊيڄارڻ يا مرڻ جي ڪوشش ڪندا. اهڙن خيالن رکڻ ڪري انتها پسند مذهبي اڳواڻا يا عالم مونکي زنده سازي بہ سگهن ٿا. ٿي سگهي ٿو مونکي شهيد ڪيو وڃي ۽ مونکي جان ڏيڻي پئي. پلي منهنجي منڍي ڪپي ڇڏين، "جي حق سچ جي راه ۾ شهيد ٿيس تہ پرواهہ ناهي" مان موت کان ڇو ڊڄان. موت جو تہ هڪ ڏينهن مقرر آهي جنهن ڏينهن منهنجي رب چاهيو پيو ڏينهن نہ ٿيندو. باقي ڪنهن کي ڪهڙي طاقت آهي. منهنجي گهر تي پٿراءُ ٿيو، مون مٿان سڌا فائر ٿيا. مون تي خوني حملو ٿيو. پڻ هزارين پيرا حملا ٿين. هنن غنڊا گردي ۽ خون خرابي جي صورت ۾ منهنجي سڄي فيملي جي زندگي خطري ۾ هئي، هاڻ بہ منهنجي جان ۽ مال جي سلامتي جي ڪابہ گارنٽي ڪانهي. مونکي قتل ڪرڻ لازمي تہ نہ آهي. مونکي سامهون کان گولي جو انتظار آهي، پر هي بندوق ئي ناز ڪرڻ وارا بزدل مون تي سامهون کان نہ بلڪل پويان کان حملو ڪندا. هي هڪ ڏک سان منهنجو ساهہ نہ ڪڍندا پر تڙپائي تڙپائي ماريندا. مان جيڪڏهن پاڙين پڙون هٿان ماريو بہ ويس تہ اهو سودو گهاٽي جو نہ آهي. مان تہ پوءِ بہ تاريخ ۾ امر ٿي ويندس. پلي منهنجو رت وهائن، منهنجو موت هنن کي ڏاڍو مهانگو پوندو. هنن کي منهنجي رت جي هڪ هڪ ڦڙي جو حساب ڏيڻو پوندو. پر مان پنهنجي قاتلن کي معاف ڪري ٿو ڇڏيان. وڏن وڏن دشمن کي معاف ڪري ڇڏڻ جو حوصلو صرف بهادر انسانن ۾ ئي هوندو آهي، ها جڏهن موت اچڻ جي پوندو تہ مان غير فطري ۽ غير طبعي موت مرندس. مونکي جان جو نذرانو ڏئي موت کان بہ مٿي وڃڻو آهي، پر جي مان بچي ويس تہ منهنجو بچي وڃڻ يقينن هڪ معجزو هوندو.

مرشد زور هئا

جڏهن قدرت مهربان هوندي آهي تہ ناممڪن بہ ممڪن ٿي ويندو آهي. منهنجو بخت زور هو. اها منهنجي خوشقسمتي هئي، پر قسمت سدائين ڪنهن جو ساٿ ڪو نہ ڏيندي آهي. غنڊا گردي وغيره سبب ڪو وڏو فتنو فساد نہ ٿيو. ڪو ذاتي نقصان نہ ٿيو. ڪا ڪرهڙ نہ ٿي، رب سڄي ڪرهڙ کي پاڙئون اکيڙي ڇڏيو. ڪا مصيبت مونکي نہ رسي، ڪو وار ونگو نہ ٿيو. ڪالهہ آئي وئي ٿي ۽ في الحال جهيڙو ٽري ويو. رب جي سٿائي ٿي، دوستن يارن جو قرب شامل رهيو. درويشن جون دعائون ڪم آيون. مرشد جي نيڪ بختي مون عيبدار کي نوازي ڇڏيو.

ميان ملو

مون اعتراف ڪيو آهي، مان مهان نہ تہ مونکان غلطيون ٿيون آهن. مان غلطي تي غلطي ڪندو پيو وڃان، پر مان ڪجهہ چڱا ڪم بہ تہ ڪيا هوندا. هر ماڻهو ۾ سموريون خوبيون، سموريون شيون ۽ سمورا اسلا عمل ٿي نٿا سگهن. ٺيڪ آهي تہ مان ڪو چڱو ماڻهو ڪو نہ آهيان مون ۾ سڀ عيب آهن پر هتي فرشتو ڪوئي ڪونهي، پنهنجي ليکي پاڻ يا پنهنجي منهن ميان ملو ٿيڻ نہ کپي مان پنهنجي ياد ماضي ۽ جي

ھن جلدن ۾ پنھنجي ماضيءَ کي چمڪائي ڪو نہ لکيو آھي. پر مون پاڻ کي جيئين جو تيئين پيش ڪيو آھي. قلم منھنجي ھٿ ۾ ھو مان پنھنجا عيب ڍڪي ٿي سگھيس، مان پنھنجي واکاڻ ڪري پاڻ کي عظيم انسان بڻائي ٿي سگھيس مان پاڻ کي آدرشي ۽ مان پنھنجي معياري زندگي کي بلند ۽ پنھنجي عظمت کي نمايان بہ تہ ڪري ٿي سگھيس پر مون ائين نہ ڪيو، ڇو تہ مان پنھنجي شان کي سڃاڻان، مان زبان سان يا قلم سان پنھنجي ساراھ ڇو ڪريان، ٻيو ڪري تہ مزو آھي. مان پنھنجو ھي ڪتاب فيس بڪ تي رکي داد تحسين لاءِ واجھائڻ وارن مان نہ آھيان. ڇا مان اھو لکي ڇاپي ۽ ڪتاب ٺاھي نہ ٻيو سگھان تہ مان ھڪ متقي پرھيزگار ۽ سخي آھيان، مان الحاج آغا قيوم رمضان جا پورا روزا رکندو آھيان. رقم سخا ۽ سماجي ڀلائي جي سوين ڪمن ۾ صرف ڪندو آھيان، مان سخاوت جي جذبي تحت بيوھن، مسڪينن ۽ يتيمن جي دل کولي مدد ڪندو آھيان. مان ڪنھن انسان کي مايوس ٿيڻ نہ ڏنو، مان ڪنھن غريب کي بکيو سمھڻ نہ ڏنو، منھنجي سخاوت مان ھزارين فرد ۽ ادارا فيضاب ٿيا. منھنجي سموري سنڌ بلڪ سڄي پاڪستان ۾ سخاوت جي ھاڪ آھي. مان ڪنھن جي تڪليف ۾ يڪدم اتي حاضر ٿي ويندو آھيان، اسپتالن ۾ دوستن جي پرگھور لھڻ لاءِ سڀ کان اڳي ھوندو آھيان، بيمار جي تيمارداري ڪرڻ بلند اخلاق، انسانذات جو خير خواھ ڪرڻ وارو سخي ۽ خلق جو خادم آھيان. مواليِن کان مولائين تائين سڀ سان ھمدردي ۽ دعا سلام رکندو آھيان. سڀ جي دعائن ۾ شرڪت ڪندو آھيان، سنڌ کي سڌارڻ ۽ وڌائڻ لاءِ مان ڪا بہ ڪمي نہ ڇڏي، ملڪ ۽ ماڻھن جي ڀلائي جو ڪو بہ اھڙو ڪم ناھي، جنھن ۾ مان حصو نہ ورتو ھجي، عوامي ڀلائي واسطي، بيروزگار نوجوانن جي روزگار جو بندوبست ڪرڻ ۽ ڏتڙيلين جي سھائتا ڪرڻ منھنجو خاص مشغلو رھيو آھي. لنگر خانا کولي ماڻھن کي خيراتي کاڌو ڏيندو آھيان. ڳوٺ وسايا، شھر جوڙيا، ميدان ھموار ڪرائڻ ۾ دلچسپي ورتي ڪشادا ۽ ھوادار گھر ٺھرائي غريبن کي مفت ڏنا، انھن جاين جوڙائڻ کان سواءِ مسجدون، بزرگن جا مقبرا، مسافر خانہ جوڙيا روڊ رستا، پليون، ڊرينيج، واٽر ورڪس تعمير ڪرايا، اسپتالون پارڪ، گونگن ۽ انڌن جا مرڪز قائم ڪيا. مٺي پاڻي لاءِ نوان واھ ۽ کوھ کوٽايا، اسڪول، ڪاليج، يونيورسٽيون کولي ليبارٽريون قائم ڪيون، صحت صفائي ۽ تعليم جي واڌاري لاءِ گھڻو پاڻ پتوڙيو، مڪمل ڏاج سميت ڪنوارن جا گھر وسيا. مان سنڌ جو تمام وڏو اديب ۽ ليکڪ آھيان، مون وٽ وڏا مفڪر ۽ اسڪالر سکڻ اچن ٿا. مونکان ھوشيار، چالاڪ ۽ سياڻو دنيا ۾ ڪوئي ناھي ۽ جيئين شاعر ڊاڪٽر آڪاش انصاريءَ ڪڏھن بہ پھايو ناھي، ائين مون بہ ڪڏھن پھايو ناھي.

ڇيو آکيو معاف ڪندا

اھو خدا جو فيصلو آھي، ”جنھن کي ذلت ڏي جنھن کي عزت ڏئي“. باقي عزت تہ اچڻي ويڃڻي شي آھي. جيستائين رب نہ چاھي ڪو بہ ڪنھن شريف، ايماندار، ضمير واري ماڻھو تي ھرو ڀرو جو الزام مڙھي ان جي نيڪ نامي برباد ڪري نٿو سگھي. ڪير بہ ڪنھن جي شان ۾ گستاخي ڪري ڪين ھين جي نظرن ۾ ڪيرائي سندس مٽي پليت ڪري نٿو سگھي. جنھن جي ھو راڻو چاھيندو عزت ۽ عظمت برقرار رھندي. ڪي الزام ۽ ملامتون اوھان لاءِ بہ منتظر ھئا. ھي زھر نيٽ تہ ڪنھن کي پيٽو ھو، ڪوھن ۽ ماڻھن جا وات ڪير بند ڪندو، مونکي زھر پياريندڙ مون مان آب زم زم جي توقع تہ نہ

Scanned with CamScanner

رڪن، باقي شهر جا شريف چڱا مڙس پنهنجي خواري جي خوف يا پنهنجا پٽڪا بچائڻ جو فڪر نہ ڪن ۽ ناهي تري مونکان پاسو ڪن. اوهان پنهنجي دل مان اها سوچ ڪڍي ڇڏيو تہ ڪو مان توهان جو ازلي دشمن آهيان، جيڪڏهن مان توهان جو دوست نہ آهيان تہ دشمن بہ تہ نہ آهيان. بحرحال پنهنجي عزت ڪان مٿي ڪنهن جي عزت نہ آهي. مون ڪنهن کي پنهنجو ڪيو، ڪنهن کي ڏڪاريو، بي زباني جي صورت ۾ مون ڪيئي ڳالهيون واضع ڪيون هونديون ۽ جولائي جي صورت ۾ ڪئي راز فاش ڪيا هوندا. ان ماحول جي شروعات ٭ون گهر ڪان ڪئي جتي مون پهريون پيرو اک کولي. منهنجو قلم وڇون يا نانگ تہ ڪونهي، اهو غلط آهي تہ مان جنهن تنهن جو پٽڪو لاهيندي دير ئي ڪا نہ ڪندو آهيان، مان پنهنجي ڪتاب ۾ اها ڪوشش ڪئي آهي تہ هرورو ڪنهن اشراف کي بدنام نہ ڪريان، باقي مان پڙون ۽ منافقن تي دل کولي لکيو آهي، ضروري نہ آهي تہ منهنجي راءِ مستند هجي، وسيع نظر ڪليل دل ۽ دماغ رکڻ کپي، پاڻ تي تنقيد ٻڌڻ بہ گهرجي ۽ جيڪر انهيءَ تنقيد جو جواب ڏيڻو آهي تہ انهيءَ لاءِ منفي رويا اختيار ڪرڻ بدران مثبت فڪري دليلن سان اهي جواب ڏنا وڃن. حقيقت حقيقت هوندي آهي جا سامهون هوندي آهي. سڄو سماج ڪونهي، زمانو خراب ناهي بلڪ اوهان جا ارڪان خراب آهن، جن کي الله ڪنو ڪري پيدا ڪيو آهي، اُهي ڪنائي رهندا، مان ڪرو ڳالهيندو آهيان، مان سچ لکندو آهيان. منهنجو من ميرو نہ آهي، منهنجو اندر چٽو آهي، مان شخصي طرح صاف نيت وارو ماڻهو آهيان، منهنجي دل ۾ ڪنهن جي لاءِ بہ ڪاوڙ نہ هوندي آهي نہ وري ڪنهن ڪان نفرت، منهنجو ڪنهن سان بہ ڪو ذاتي وير ناهي، مون تہ ڪنهن کي حسد جو نشانو بنايو ناهي. مان ڪنهن کي بدنام ڪرڻ لاءِ هي ڪتاب نہ لکيو آهي. مان ڪڏهن بہ ڪو لفظ ڪنهن جو پٽڪو لهرائڻ لاءِ استعمال نہ ڪيو هوندو. مان نٿو چاهيان تہ ڪو هرورو منهنجي ڪري پريشان ٿي. مان دراصل ڪنهن جي دل رنجائڻ نٿو چاهيان، دليون رنجائي مونکي ڇا ملندو؟ غلطيون هر انسان ڪان ٿينديون آهن، ضروري ناهي تہ مان صحيح هجان، مان غلط بہ ٿي سگهان ٿو. هن ڪتاب ذريعي، مون جن کي پريشان ڪيو، جن کي بي چين ڪيو. جن جي جذبات کي ڏکيو، جن کي صدمو رسيو، جن جي نيڪ نامي کي منهنجي لفظن برباد ڪيو، ڪو اکر ڪو فقرو ڪو جملو ناگوار گذريو. پَل ڇُڪ ۾ جي ڍوز ڪجهہ وڏيڪ اچي ويو هجي. منهنجي اوٺاين کي دل تان وساري ڪاوڙ ترڪ ڪري درگذر ڪندا، اوهان جي دل تي جيڪو گذريو. خدارا دل ۾ نہ ڪندا، چيو آکيو معاف ڪندا، مان تن سيني ڪان معافي جو طلبگار آهيان. مونکي يقين آهي تہ وڏي دل وارا دوست مونکي معاف ڪندا. بحرحال پهريائين پٽڪو لاهي پوءِ معافي وٺڻ بہ تہ غلط آهي، منهنجا دوستو مونکان پاسو نہ ڪيو، صفا ويڙهجي نہ وڃون، مونکان نہ لنوايو مان اوهان جو دشمن تہ نہ آهيان، مان تہ ڪوڙي ۽ منافق جو دشمن آهيان. منهنجي قلم جو مارو تہ تن تي آهي، اڃان دل کي قرار ناهي. جيون جا اڃان ڪيئي راز رهيل آهن. جي زندگي رهي ۽ رب چاهيو تہ هن ڪتاب جو پارٽ ٽيون بہ تہ اچي سگهي ٿو. جن دوستن جو ذڪر هنن ٻنهي پارٽن ۾ نہ اچي سگهيو آهي اهي ايندڙ ٽين پارٽ ۾ يقينن شامل هوندا، انهن لاءِ ايترو چوندس تہ اُهي فل الحال ڪلمو پڙين ۽ هوشياري وٺن.

لالي جا گيت

لالي تنهنجي لالٽا موهيو منهنجو من
آءُ نہ تنهنجو ونءُ تون چمڪين سج جيئان (شيخ اياز)

اَپ جي ڳل تي لالي!، رات ڪٽڻ تي آهي. (اياز گل)

اک سرخ، ڳتا لال، لبن تي لالي (استاد بخاري)

تو کان سواءِ ڪين سمهندس مان. ڪيئن لالي لبن تان چمندس مان.
(شيرل "بيوس" باڍاهي)

گنَيرَ گت سکن، چلڻ جي چاه پئي، هندوا حيرت ۾ پيا لالي ڪي لبن،
چمڪن چو ڏس چنڊ جئن، وچڙيون وهسن، لوچن تا لطيف چئي، پسڻ لاءِ پرين.
ڪيسر قريبن، سنباهي ساڻ ڪنيا. (شاهہ لطيف)

سارنگ سائي ست، جهڙي لالي لاک جي، ائن سي اُبن اَنگيا، جئن سي چني چٽ،
برسيو پاسي پٽ، پريائين ڪن ڪراڙ جا. (شاهہ لطيف)

اڇي ياد ويئي لالي چپن جي – اُفق رنگ لالاڻ هاري گنو! (ايوب کوسو)

نہ ڪائي ڳل تي لالي آ – ڪٿي ٺ نہ درد ڪي رگجي! (ايوب کوسو)

من من جي آ منڇر مائي! چڳ چڳ چيڙون چيڙون آهن.
لالي، ياڳي، ڳل جون پوتيون، ڏس تون ليڙون ليڙون آهن. (ايوب کوسو)

اپ او ڳاڇي لالي آ – جر ۾ جرڪي پئي آڇر، (حليم باغي)

چمين جي آلان، او ليڙن جي لالاڻ، سُرهي سُرهي سُرهاڻ،
هٿين پيرين چتڙا، او مهڪي ميندي منڙا، شفق ڏلي ڳاڙهاڻ، (ڊاڪٽر مرتضيٰ کوسو)
شفق لالي تائين، الا اُفق کان. چوري چولو چاتي، پگهر ۾ شم،
ڏاڏا منا سائين، سنگڙا سونا، هور هور ڪري! (ڊاڪٽر مرتضيٰ کوسو)

شفق لالي سنڌو ڪناري، گهور نظرن سان نهاري.
لڙيون لڙيون لڙيون اکيون، اڙيون اڙيون اڙيون اکيون. (ڊاڪٽر مرتضيٰ کوسو)

Scanned with CamScanner

منهنجو تعارف

آغا قيوم ويچارو نہ اٿس ھٽي نہ ڪو ھارو
بس رڳو اٿس چورن تي گذارو

(هي ڪلام منهنجي دوست ماستر غلام حسين چانڊيو عرف ڪرڪ جلال يڪتاري جهڙي تي ڳايو آهي) لالي جنهن جو نانءُ آ—اهو آغا قيوم آ، اسان کي جنهن تي ناز آ اهو آغا قيوم آ.

(هي گيت صدارتي ايوارڊ پرائيڊ آف پرفارمنس ماڻيل محترم خانصاب استاد فتح علي خان جي ڪمپوزنگ ۾ سندس آواز ۾ ڳايل آهي.)

آغا قيوم آيارن جو يار

(منهنجي پياري دوست محترم عزيز چنہ هن مشڪل ۽ ڪلاسيڪل گيت ۾، پنهنجي پياري شاعري کي پنهنجي خوبصورت آواز جو روپ ڏئي سر ۾ ڳايو پڻ آهي. ڇا تہ ڪمال جو ڳايو آهي. تنهن کان سواءِ مرشد سائين عباس علي شاھ جو منهنجي سالگره تي لکيل گيت اڪبر جروار جي آواز ۾ ۽ محترم طالب ڀنڀرو جو گيت بہ منهنجي سالگره جي موقعي تي طالب جو ڳايل رڪارڊ آهي اهڙي ريت جان محمد سولنگي، اڪبر ملاح، فقيرو چانڊيو، بشيرو چانڊيو، گل حسن گل ۽ آغا ثناءُ الله جي پياري آواز ۾ منهنجي معتلق گيت ڪمپوز ڪيل آهن.

هونئن تہ منهنجي تعارف جي ڪا بہ ضرورت ڪونهي پر تب ڪجھ پنهنجي هسٽري کان واقت ڪرڻ مناسب ٿو سمجهان، ڪٿي مان ڄائس، ڇا ڏٺم، ڇا ڪيم وغيره. اصل ۾ مان وقت کان اڳ ۾ ڄمي چڪو هوس، "مان غلط وقت تي پيدا ٿيل صحيح ماڻهو يا صحيح وقت تي پيدا ٿيل غلط ماڻهو آهيان". مان پنهنجي ڌرتي جي زمين چيري زوري ڦٽي نڪتو آهيان. مونکي پنهنجي ڄمڻ تي ندامت نہ آهي. مان هن بي حس روايتي سماجي سرشتي ۾ اوپرو ۽ مس فٽ آهيان. منهن مهانڊو ڏسي ڇٺي رات منهنجو نالو آغا قيوم رکيو ويو، جيڪو سڄي زندگي منهنجي سڃاڻپ رهندو. مان ظاهر ظهور آهيان، مان ڪا چيز ٿي ہي آهيان مان ڄڻ PK آهيان. منهنجي هڪ انوکي دنيا آهي. منهنجي هڪ ڌار سڃاڻپ ۽ حيثيت آهي، مان هڪ الڳ ۽ جدا سوچ جو مالڪ آهيان. مان خود پنهنجي وجود ۾ هڪ ڪائنات آهيان. مان انسان تہ ڇا ماڻهو ٿيڻ جي بہ لائق نہ آهيان. مان دنيا مان بيزار دنيا مون مان بيزار آهي. مونکي منهنجي غير روايتي هجڻ سبب سڃاتو وڃي ٿو. مان غير معمولي انسان آهيان، مان سڌو سنئون ماڻهو آهيان مان حق گو انسان آهيان، مون جهڙي انوکي ماڻهوءَ جو ڪو متبادل ٿي نٿو سگهي. مان ٿورو ناخوش ٿورو ڏکويل آهيان، مان انسان دوست، کل مک ۽ خوش مزاج انسان آهيان، ٺهڪن سان پُر زندگي هر ڪنهن جي نصيب ۾ ڪونهي، پر خدا اهي خوبيون مون ۾ ڏنيون آهن. مان طبيعتن پلاڻ آهيان، ان لاءِ ڪجھ ڪرو پڻ آهيان. هوا وانگر بي پرواھ ۽ آزاد آهيان، ماڻهو لهوارو وهن تہ مان او ڀارو. مان دائرن ۾ گهمڻ جو عادي نہ آهيان، جيڪو سنڌ جي شهرن جو حال آهي اهو منهنجو حال آهي. مان تباھ حال آهيان، مان نهايت ننڍڙو ويچارو ۽ نياڻو شخص آهيان، مان تہ اٿي ٿي ڇٽي آهيان. منهنجو مقدر ۽ نصيب عرش تي لڪندڙ پنهنجي حيثيت آهر لکيو، بدقسمتي منهنجو اڃا پيڇو نہ ڇڏيو آهي، مان ڪپڙن لٽن ۾ سادو ۽ گهٽ ڏيک ڏيکاءُ وارو رهيو آهيان، اهو ئي پاڻم جيڪو نصيب ۾ هو، اهو ئي ڪجھ مليو، جيڪو زندگي ڏيئي سگهي، جيڪو مليو يا ڄاتي مليو، جي مليو تہ مهرباني، جي نہ مليو تہ مڙئي خير، نہ شڪوا نہ شڪايت

Scanned with CamScanner

اسان لاءِ تہ ڇڻ دنيا ئي ڪونهي. منزل ۽ رستي جي خبر ڪونهي، ڪا ڇوتي سر ڪرڻ چاهيان ٿو، پراڻن ۽ آزمايل پيچرن جي چونڊ ڪري منزل مقصود تي پهچڻ چاهيان ٿو، مون لاءِ صرف اُهن پيچرن جي ٽڪائيندڙ چاڙهي آهي، جتي اڪيلي سر سفر ڪري هلندو رهيو آهيان. مهرباني ڪري مونکي پنهنجي رستي تي هلڻ ڏيو مان پنهنجي ئي طريقي سان جيئڻ چاهيان ٿو. مان سالن ڪان ساڳي جاءِ تي بيٺلو آهيان. تيز ڊوڙڻ سان ماڻهو پهچي سگهي ٿو پر مان شايد اهو بدنصيب آهيان جو ڪيترو بہ تيز ڊوڙان پر ڪڏهن بہ پهچي نہ سگهندس. مان عام ماڻهن جيان نارمل رهي نٿو سگهان. اهو ئي سبب آهي جو مان اڃ تائين ڪنهن بہ منزل تي نہ رسيو آهيان. دنيا جي ساگر جي تيز وهڪري ۾ پئي رهيس، مان ڇوتي تان پاتال ۾ ڪري پيس ۽ اهو پاتال ئي تہ منهنجي منزل آهي. منهنجو اندر ٻاهر ڇتو آهي، جيڪو ٻاهر آهيان اندر بي اهو ئي آهيان منافقي مون ۾ ڪونهي. ڪرو ماڻهو آهيان، جيڪو دل ۾ هوندو اٿم سوئي وات تي هوندو اٿم. مان جيڪو لڪٽين ۾ آهيان تهڙو روبرو آهيان. مونکي جنهن بہ ڏنو جئين بہ ڏٺو تہ ائين ئي ڏٺو. مان ڄڳ سان ڄڳ جهڙو تي نٿو سگهان. مان ماحول مطابق پنهنجي عادت ۽ نضيلت تبديل ڪري نٿو سگهان، حالتون بدليون پر مان پاڻ ڪي بدلائي نہ سگهيس، منهنجي حالت اڄ بہ ساڳي آهي. منهنجي سوچ ناهي بدلي، مان هڪ انچ بہ بدليو نہ آهيان. مونکي ماڻهو ٽيڻ لاءِ اجا وقت ڪپي، مان مڪمل طور تي نئون ماڻهو بڻجي نٿو سگهان. ضروري ناهي تہ سڀ ماڻهو هڪ خيال جا هجن. هر ماڻهو قطعي هڪجهڙو تي نٿو سگهي، ضروري ناهي تہ هر هڪ مان جهڙو هجي. مان تبديلين جي سڀني موقعن کي ختم ڪري ڇڏيو آهي، مونکي ڪنهن بهتري جي گهرج ڪونهي، بس مان جتي آهيان اتي قائم رهندس. مان جيڪو ڪجهہ بہ آهيان، اها منهنجي چونڊ آهي. جڏهن اهڙو نہ رهندس جهڙو هاڻ آهيان تہ معنيٰ مان هن دنيا ۾ ئي نہ رهندس. انسان سدائين هڪجهڙو نہ آهي رهندو. ماڻهو جيستائين جيئرو آهي، ان لاءِ ڪا اٽل راءِ قائم ڪرڻ غلط آهي. هن دنيا ۾ مونکان سواءِ هر ماڻهو سڌريل آهي. مان هڪ منٽ لاءِ بہ سڌري نٿو سگهان. مونکي پنهنجو پاڻ کانسواءِ ٻيو ڪو بہ شخص سڌاري نٿو سگهي. پر ”مان تہ سڌرڻ لاءِ ڄائو ئي نہ آهيان.“ مونکي رڳو اهو افسوس آهي ۽ رهندو تہ مونکي ڪڏهن بہ ڪنهن سمجهيو ناهي، شايد ڪڏهن ڪو سمجهي بہ نہ سگهندو. مونکي پاڻ بہ خبر ناهي تہ مان ڇا آهيان. مونکي صرف دل وارا ئي سمجهي سگهن ٿا مان سڀ لاءِ سوچيندو آهيان، مان سڀني جو ڀلو گهرندو آهيان. پنهنجي سمورين ڪچاين ڦڪائين هوندي بہ مان ڌرتي جي سڀني جيان ويڪرو آهيان، مون وٽ ايترا وسيلا مهيا ڪونهن جيڪي مونکي ڪنهن ڪم لاءِ ڪهربل آهن، نہ تہ مان الائي ڇا ڪري ڇڏيان.

اگهاڙو آئينو

دماغ اڳ آهي ۽ سوچون پوءِ. دماغ سوچون سانڍي ٿو، سوچون رڳو تصور آهن، عڪس آهن، ڪنهن نہ ڪنهن مادي جو، جنهن کي حواسن وسيلي محسوس ڪري سگهجي ٿو. هر ڳالهہ ڪنهن نہ ڪنهن حقيقت جو عڪس هوندي آهي. اڳ ۾ حقيقت آهي ۽ پوءِ ئي ان جو عڪس، حقيقت نہ هوندي تہ عڪس بہ نہ هوندو، حقيقت اڳ پيش ٿيڻ گهرجي ان جو اولڙو، عڪس يا تصور پوءِ ئي ٿي سگهي ٿو، آئيني ۾ هر

Scanned with CamScanner

شي جو اولڙہ نهي ٿو، آئينو عڪس کي دوکو نہ آهي ڏيندو. ڇڏيو، عڪس ڏيکاريندڙ آئيني ۾، پاڻ کي ڏسڻ ڏيو. آئيني جي سامهون اوهانجي وچ وارو حجاب ختم ٿي ويندو، جيستائين آئيني سامهون ڪا بہ شي نہ آئي آهي، تيستائين آئيني ۾ ڪو بہ عڪس نہ نهندو. آئيني سامهون بيٺل ماڻهو هٽي وڃي تہ ان جو عڪس بہ گم ٿي ويندو، آئينو تہ هر رنگ ۽ لقاءُ ڏيکاري ٿو. آئينو تہ اسان جا اصل چهرا اسان کي ڏيکاري ٿو. منهنجو هي ڪتاب گول مال هڪ مڪمل آئينو آهي. جنهن ۾ هر هڪ کي پنهنجو عڪس نظر ايندو. هي ڪتاب منهنجي دور جو عڪس پڻ آهي. هن ڪتاب ۾ منهنجي حياتي جا عڪس چٽيل آهن، هي منهنجي جذبن جي عڪاسي پڻ ڪري ٿو. منهنجي دماغ ۾ جيڪي ڪجھ آهي، اهو حقيقتن جو عڪس ۽ اولڙو آهي. منهنجا خيال تہ رڳو عڪس آهن، اولڙا آهن، ۽ احساس آهن، پاهرين حقيقتن جا، مان صرف پنهنجي ماحول جي عڪاسي ڪئي آهي. بس مان رڳو آئيني وانگر عڪس ڇڏيا آهن، حقيقت جا، اهي عڪس ۽ اولڙا هن بي حسن سماج جي برائين جا چهرا آهن. جيڪي مان پڌرا ڪيا آهن. هي ڪتاب سندن زندگي جا آئينا آهن، مان ايذا ڏيندڙ يادون کي ورجائي آهي، عڪس نئين سر نوان ڪيا آهن. مان آئيني جي اولڙي ۾ پاڻ سان گڏ ڪين بہ اگهاڙو ڏسان ٿو. مان ڇا ڪريان مان وٽ سڀ جا سڀ آئينا ننگا آهن. مونکي آئيني ۾ جيڪو ڪجھ بہ نظر آيو ان بابت مان پنهنجي راءِ ڏئي ڇڏي آهي. منهنجي زندگي جي آئيني جي عڪس ۾ اڃان ڪجھ لاڳاپيل اولڙا باقي آهن، مان کي پڪ آهي تہ منهنجو هي اگهاڙ آئينو انهن حقيقي عڪسن کي دوکو نہ ڏيندو.

اگهاڙين اکين جو مشاهدو

رب راڻو آهي، جنهن کي چاهي ڍڪي، جنهن کي چاهي اگهاڙو ڪري. اگهاڙپ ۽ فحاشيءَ جي شروعات مذهب جي ڇانوَ ۾ ٿي، پر مذهب اسلام اگهاڙپ کي هنجو ڏئي ڇڏيو آهي. اگهاڙپ کي غير اخلاقي حرڪت سمجهيو وڃي ٿو. اگهاڙو هئڻ ڪو لازمي ناهي. اگهاڙپون بي اجايون ناهن. اگهاڙا اهي هوندا آهن جن کي ڪجھ بہ ناهي هوندو. انسان هونهن بہ سياسي، معاشي ۽ اخلاقي طرح اگهاڙو ٿي ويو آهي. جنهن تي اگهاڙپ بہ شرمائي ٿي، هي قوم من البحث اگهاڙي ٿيل آهي، جت اگهاڙپ بہ عجب منجھ ونجي ويئي آهي. صفا اگهاڙا بي لباس ۽ ننگا اُهي مسڪين نہ آهن جن جي تن تي هڪ لٽو بہ ناهي، انهن جي بہ اگهاڙپ لڪيل ناهي، جيڪي شرافت جو ڪوڙو لباس لوڍي. اگهاڙپ جي پوشاڪ ۾ صاف سٿرا ٿيو ڦرن ٿا. سڀ ماڻهون اگهاڙا آهن لباس جسم جي اگهاڙپ کي تہ ڍڪي سگهي ٿو، پر اندر جي اوگهڙ کي نہ، ڪپڙن ۾ تہ رڳو ڀرم آهي. لباس تہ عيش وارو اٿن پر سندن بدن عذاب ۾ اٿن، چوطرف اگهاڙپ آهي، ماڻهو ڪيڏانهن وڃي. منهن اگهاڙو آهي، نگاهون اگهاڙيون آهن، ٿهر جي رات اگهاڙي آهي، وجود جو هر صبح اگهاڙو آهي. سرءُ جي موسم ۾ تہ وڻ بہ اگهاڙا ٿي وڃن ٿا. خنجر، تير، تلوار اگهاڙي آهي ۽ اگهاڙي عبادت گهرن ۾ ڪتائون بہ تہ اگهاڙيون آهن. منهنجا منظر ۽ منهنجون يادون بہ تہ اگهاڙيون آهن.

هندستان ۾ اگهاڙي ٿيڻ کي خراب نٿو سمجهيو وڃي. جين مت جو هڏ بہ تہ اگهاڙو رهندو هو. مهاوير هڪ بادشاهہ جو پٽ هو. جيڪو سڀني انسان کان وڌيڪ خوبصورت انسان هو، سندس جسم ڏسڻ جهڙو هو، هن جو جسم ڪپڙن کان آجو هو.

هي سرعام اگهاڙو ٿي گهمندو هو. مهاوير اگهاڙو رهندو هو تنهنڪري سندس پوئلڳ اگهاڙا رهندا هئا. جنين جا چوويهه تيرٿ آنڪر به اگهاڙا هوندا هئا ۽ اڃان به هزارين ساڌو اگهاڙا رهن ٿا.

اگهاڙو پورٽريٽ

کو اگهاڙو اعتراف پلا ڪير ڪري؟ شهر جو شهر برخلاف پلا ڪير ڪري؟
پاڻ بيٺاسين ڏس وري به پاڻهون ھڏي. دلبرن سان اختلاف پلا ڪير ڪري؟
(استاد بخاري)

سيئي ڏوهه پنهنجا ميون ٿا. مگر هو سماجن جا رکوالا رهزن
شرافت جا برقعا جي پائي گهمن ٿا. انهن جي به ناهي اگهاڙپ لڪل ڪا.
اکيون کولي تن جابه ڪرتوت توريو. جي راتين ۾ چاتين تي ڏاڙا هڻن ٿا.
بزارون شباڻن جون کولي ويهن ٿا. انهن جي به ناهي اگهاڙپ لڪل ڪا.
(ايوب کوسو)

باهوءِ پهايو ته ڪنهن نه ڏٺو، منهنجي پينٽ ڦاٽي ته ڳيئي دنيا ڏٺي. پينٽ ڦاٽڻ کان پوءِ منهنجي اها اگهاڙپ ڏسندڙ شرارتين لاءِ تماشو بڻجي ويئي، ۽ مان اڄ تائين پنهنجي اها ڳيئي ڍڪي نه سگهيو آهيان، ”ڍڪي اگهاڙن کي، ڪين ڍڪيائن پاڻ.“ هڪ سئي ننگن کي ڪپڙا ٿي پهرائي، پر پاڻ اگهاڙي آهي. مان فطري طور تي اهي ڪپڙا پائي نٿو سگهان جيڪي عام طور تي پاتا وڃن ٿا. اگهاڙپ ئي منهنجو لباس آهي، مان ائين اگهاڙو آهيان، جئين تلوار مياڻ کان ٻاهر اگهاڙي هوندي آهي. جڏهن ڏٺيءَ هي جهان خلقيو ته منهنجي ابي آدم کي اگهاڙو خلقيو هئين ۽ مان پڻ اگهاڙو ئي ڄائو ئس، هتان انسان پڻ اگهاڙو ئي ويندو، ڪفن ۾ ته رڳو ڀرم آ. اگهاڙپ جيڪا حقيقت ۾ ڪو گناهه ڪونهي، ڪائنات ۾ مان هڪ ته اگهاڙو نه آهيان، خدا جا پيارا ولي به ته ننگا هئا. منهنجي اگهاڙپ کي خدا به نه ڍڪيو ته مان ڪئين ڍڪيان. اگهاڙپ منهنجو مقدر آ. اگهاڙپ منهنجو ڪل سرمايو آ. مان نهايت نيچرل ماڻهو آهيان، مان بي شرمي جي حد تائين بيباڪ ۽ ننگو آهيان، مان ديوانگيءَ جي حد تائين اگهاڙو آهيان. ائين لڪڻين کي به بنهه اگهاڙو هڻڻ گهرجي، منهنجي آتم ڪٿا جو هي اگهاڙو ڪتاب (گول مال) پنهنجي سيني عضون سوڌو ائين اگهاڙو آهي، جئين مان پاڻ اگهاڙو آهيان. هن ڪتاب ۾ مان بنهه ننگو ٿي نڪتو آهيان. دوستو اڄ مان وري اگهاڙو آيو آهيان، جڏهن ته ان کان اڳ پڻ اگهاڙو هئس، هتي سڀ ڪجهه کليل آهي، رڳو مون کوليو ته ڇا قيامت اچي وئي. هتي سڀڪجهه اگهاڙو آهي. چمن جو شيهه چڊ سان مشابهت رکي ٿو چڊ ته ڍڪيل آهي، پر اهي سيڪسي چپ ته اگهاڙا آهن. آڱريون، آڱرين جا اشارا، ڳل، پيشاني، پيشاب، پکر، باٿ روم ۾ پاڻ آڌو پاڻ ماڻهو اگهاڙو آهي. مڙس زال آڌو ۽ زال مڙس آڌو اگهاڙي آهي. پٽ آڌو ڌيءَ ڏيندڙ ماءُ، ننڍپڻ، جواني ۽ ٻڍاپو، پيار، شفقت، ڪاوڙ، عشق، مشڪ، ڀاڳ نڀاڳ، غم، خوشي، مهيني، ڏيهه رات، ڏينهن، صبح، شام، آسمان، زمين، چانڊوڪي، چنچل هوا، رستا، گس، منظر، چوڪ چڪلا سڀ اگهاڙا آهن، سرءِ جي منڊ ۾ وڻ، شراب جي بوتل، شيشي جو گلاس، برف، ٻاهه، سون چاندي، نعرو، نغما، اسڪول جو گهنڊ، گهڙيال، عبادت گاهون، مندر، مسجد، چرچ سڀ جو سڀ ته ننگا آهن. منهنجي تنهائي، منهنجا احساس

Scanned with CamScanner

۽ جذبا منهنجون صحبتون، محبتون، حجتون چاهتون ۽ شرارتون سڀ جو سڀ ننگا آهن. مان بدخصلتو بيهودا ۽ بدڪردار انسان آهيان، مان انسانذات جي ڏراڙ تي بدنما داغ آهيان. منهنجو من هميشه بدڪارين ڏانهن ڦرندو رهي ٿو، مان پنهنجون بڇڙيون خصلتون ڇڏي نٿو سگهان، ماڻهو مونکي غير پسنديده ڳالهين سبب پسند ڪن ٿا. جڏهن منهنجي عمر پرجي نيڪ نامي برباد ڪئي ويئي تہ مان پنهنجي سموري بدنامي گڏ ڪٺي آيس، مونکي جڏهن سٺي ماڻهو جي حيثيت ۾ قبول نہ ڪيو ويو تہ مان خراب ماڻهو تي نالو ڪمايو. ”بدنام هوا تو ڪيا هوا نام تو هوا“ دراصل مان لالي يا منهنجو هي ڪتاب گول مال اگهاڙو نہ آهي، پر هتي هر ماڻهو اگهاڙو آهي. پڙهندڙ فحاشيءَ جي اخلاقي جوازن جو نہ چاهيندي بہ حامي آهي، جنس جو موضوع جيتوڻيڪ هر ماڻهو جي دلچسپي جو مرڪز رهي ٿو، پر پوءِ بہ اسان وٽ سرعام ان موضوع تي ڳالهائڻ بہ معيوب سمجهيو وڃي ٿو. پراڻي زماني جا سڀ نندا وڏا مصنف جنسي معاملن تي نهايت آزادي سان لکندا هئا. ڪوڙ سارا ڪتاب جيڪي اڄڪلهہ اخلاق کان ڪريل سمجهيا وڃن ٿا، ان زماني ۾ آزادي سان شايع ٿيندا هئا. اهو سڀ خواهشون جن کي اڄ اسان اخلاق کان ڪريل ۽ فطرت کان هٽيل سمجهون ٿا، اهي سڀ اُن زماني ۾ جائز سمجهيون ويندڙيون هيون. مذهبي ڪتاب جيڪي آسماني يا الهامي هجڻ جا دعويدار آهن، تن ۾ بہ سيڪس پڙيل آهي. جنس سان لاڳاپيل Sex (سيڪس) جهڙي منع موضوع تي مان هي هڪ ڪتاب لکيو آهي. سيڪس جي موضوع جي ڪري هي خاص دلچسپي جو مرڪز رهيو. منهنجي هن بدنام زمانہ ڪتاب اگهاڙو سڄ ملڪ ۾ رڻ ٻاري ڏنو. هن ئي جلد (پارٽ 2) ۾ پڻ جنسي اخلاقيات بابت نهايت مفيد معلومات گڏ ڪيل آهي، سيڪس سان لڳاءُ رکندڙن لاءِ هي ڪتاب مفيد ثابت ٿيندو. سيڪسي ادب ۾ منهنجو هي ڪتاب اهم درجو رکي ٿو. پر ادب جي تاريخ ۾ هن ڪتاب جو حوالو يا ذڪر ڪي ڏوهہ سمجهيو وڃي ٿو. هن ڪتاب ۾ اوهان کي غير فطري جذبن جي عڪاسي ملندي. مان زندگيءَ جي ڪهاڻي ابتدا کان وٺي ڪٿڻ چاهي، پر سيڪس هڪ اهڙي چيز آهي، جنهن کي نہ ابتدا آهي نہ ئي انتها، هي لامحدود ۽ لا انتها آهي. مان هن ۾ پنهنجو سمورو سيڪس ميڙيو آهي ۽ باقي زندگي پاسي تي رکي آهي. منهنجي هن ڪتاب کي پنهنجو سيڪس آهي. دنيا ۾ موضوع تمام گهٽا آهن، جن تي ڀرپور نموني لکي سگهجي ٿو، پر منهنجو موضوع، صرف ۽ صرف سيڪس رهيو آهي. مان جتي جتي پير پاتو اتي فحاشي بہ مان سان گڏو گڏ پهتي، مان لاءِ هر چرندڙ شي سيڪس آهي، انهيءَ ڪري هتي صرف سيڪسي پهلو جو ذڪر ڪيو اٿم، منهنجو لاڙو سيڪس طرف گهڻو رهيو آهي. سيڪس منهنجي مزاج جو حصو آهي. منهنجي ذهني حواس تي هر وقت سيڪس حاوي رهي ٿو. مان سيڪس سواءِ ٻي ڪا واٽ سکيو نہ آهيان، سو مان سڀ ڄمار ڪل رکو اهو ئي سکيو. سيڪس منهنجي حياتي جي خوشي جو جزو لازمي ٿيو هجي، منهنجي زندگيءَ مان جيڪڏهن هي سيڪس ڪڍي ڇڏجي تہ، مان ڪجهہ بہ نہ آهيان. منهنجي لکڻين ۾ حد کان وڌيڪ سيڪس پڙيل آهي. منهنجو هي ڪتاب Trial Sex (آزمائشي سيڪس) آهي. مان پنهنجي سڄي زندگي جي سيڪس کي هن ڪتاب ۾ پلٽيو آهي، اها منهنجي ماضيءَ جي سيڪس جي الاڻ ۽ لاڻ آهي، هن

۾ منهنجي هر شي ٻاهر اچي ويئي آهي. سيڪس جي ڀرپور لذت سان ڀريل هن لطف انگيز ڪتاب ۾ جنسيات تي ڪلي نموني لکيو آهي، مان عياشي جي فن جا هڙئي راز کولي ڇڏيا آهن. هن ۾ جوش جذبي اپارڻ وارا قصا ۽ ڪهاڻيون آهن، هن ۾ هر واقعي جو پنهنجو الڳ جائز ۽ ناجائز داستان آهي. مهنجي هي، نرم گرم ڪتاب اخلاقيات کان مڪمل پاڪ ۽ حد کان وڌيڪ اگهاڙپ، شهوت انگيزي ۽ بي حيائي سان ڀريل آهي. مان هتي بنا لڄ ۽ شرم جي پنهنجي لڇين عادتن ۽ افعالن جو ڪاتو کوليو آهي. جن سيڪس جو طوفان مچائي ڇڏيو آهي، بس زندگيءَ ۾ مونکي رڳو لطف ٿو گهرجي، بس منهنجي اگهاڙپ جو اهو ئي مقصد آهي. هتي مان صرف سيڪس جو ورد ناهي ڪيو. سيڪس کان هتي ڪري هن ڪتاب ۾ ڀيو لاياڻتو مواد پڻ ڏنل آهي. هن ۾ سڀ ڪنهن لاءِ سڀ ڪجهه آهي. هن ڪتاب ۾ اوهان کي هر پل نئين چاڻ ملندي. هن جي هر پيج جو پنهنجو ذائقو ۽ هر باب جي پنهنجي خوشبو آهي. منهنجو هر احساس ته اشاعت واسطي نه آهي، ڪجه ڳالهيون اهڙيون آهن، جيڪي لکي به نه ٿيون سگهجن. مان ته پاڻ کي گهٽو ئي لڪايو پر منهنجي هن قلم ان کي ظاهر ڪري ڇڏيو. اڳ هٿ ۾ تيز جهليل هو، هاڻ هٿ ۾ قلم جهليو اٿم. تيز جهلڻ جو پنهنجو مزو هو ۽ قلم جهلڻ جو پنهنجو مزو آهي. مان ڇا ڪريان منهنجي قلم تي سيڪس سوار آهي، منهنجي قلم جي نوڪ ننگي آهي، منهنجو اگهاڙو قلم لسي ڪاغذ تي ننگي ٿو پوي، مان هي قلم منيءَ ۾ ٻوڙي لکي رهيو آهيان. جڏهن ته ٻيا ليڪڪ شايد رت ۾ ٻوڙي پوءِ لکندا آهن. مان پنهنجي لفظن کي بي حجاب ڪيو آهي. منهنجا نقطه ۽ لفظ به هڪ ٻئي سان سيڪس ڪن ٿا. جڏهن منهنجي هن قلم ۾ مڙسي نه رهندي. جڏهن هي قلم نامرد، هجڙو يا کدڙو ٿي ويندو، تڏهن شايد مان لکڻ ڇڏي ڏيان، فل الحال ته مان هن قلم سان راڄ پڻهي رهيو آهيان، مان رڳو سيڪس جو سر چڙهيو ٿو لاهيان، شايد مان ڪنهن ڪني رن جيان آهيان، اها ڪني رن جنهن جا يار به گهڻا آهن ته ٻار به گهڻا.

پڙهندڙن کي ريجهائڻ آسان ڪم نه آهي. انهن نامردن جي لن کي زوري ننگائيٽو پوي ٿو. مون هي اگهاڙو ڪتاب او گهڙ ۾ اگهاڙو تي لکيو آهي، پڙهندڙ کي به گهرجي ته هن کي اگهاڙو ٿي پڙهي، نه ته هن کي پڙهڻ کانپوءِ ڪيس هر هر ڪپڙا مٽڻ لاءِ اگهاڙو ٿيٽو پوندو. باقي ڪتاب کي نه پڙهندڙ پلي پنهنجا ڪپڙا پائي ونن، منهنجو هي ڪتاب دراصل فضيلت ڀريو، شرميلو ۽ خاموش ڪتاب آهي. هن جا اکر هن جا ورق بلڪل خاموش آهن. هن کي ڪٽي به رکي ڏسو، هن سان ڇيڙ ڇاڙ نه ڪندا ته هي اوهان کي ڪجهه به نه چوندو، پر جيڪڏهن اوهان منهنجي هن ڪتاب جو اڳٽ چوڙي يا هن جي زپ کولي هن کي بي حجاب ڪندا يا هن جي ڳيي ۾ آڱر ڪندا. هن جا ورق اٿلائي هن کي پڙهندا ته هي اوهان جي ماءُ پيڻ هڪ ڪندو. پڙهندڙ کي گاريون ته ڪائيٽون پونديون، "پئسا ڏئي خريد ڪري پڙهي، گاريون کائڻ جو مزو به پنهنجو آهي." هن ڪتاب ۾ اهڙي مستي آهي، جهڙي روبرو سيڪس انجواءِ ڪرڻ ۾، حقيقت مطابق پورو پورو لطف حاصل ٿيندو. جن کي سيڪس مهيسر ناهي (پروفيسر هدايت الله مهيسر نه) اهي منهنجي هن ڪتاب سان همبستر ٿي ڏسن. تن کي هن ڪتاب جي کوساڻ آلاڻ محسوس ٿيندي. اوهان تائي ڪريو، ٿورو مزو چکي سرور ۾ اچي ويندا. جن کي

منهنجي پهرين پيپگ (پهرين ڪتاب) جا خمار لٿا هن، تن لاءِ منهنجو هي ٻيو پيگ (ٻيو ڪتاب) هڪدم ٻيهر خومار چاڙهيندو. منهنجي هن ڪتاب گول مال ۾ منهنجي عادتن جي خلاصي ڪانسواءِ انهن دوستن جو به ذڪر ملندو، جن سان منهنجا جنسي ناتا رهيا. مان وٽ جنسي تعلق بغير ڪنهن لڪ يا پردي جي قائم رهندو آهي. هونئن به اهڙي ڳالهه لڪي نٿي سگهي، مان هر ان شخص سان لاڳاپو يا ناتو رکيو، جنهن جو مان سان واسطو هو. مان هر ان شخص لاءِ لکندس، جنهن مان سان اهو ناتو رکيو، ته جئين ان جو اصل چهرو ڏسڻ ۾ اچي، پر تنهن هوندي به مان ڪوشش ڪئي آهي ته ڪجهه نه ڪجهه ٻوز گهٽ ڪريان، ڇاڪاڻ ته ڪجهه يادون جي لڄ به ته رکڻي اٿم. مونکي خبر آهي ته مان ڇا پيو لکڻ وڃان. مان اهو ڪجهه لکيو آهي، جيڪو مونکي استادن سيکاريو آهي. مان اهو ئي ڪجهه ڏيندس جيڪو مان حاصل ڪيو آهي. مان وٽ جيڪي ڇاڻ آهي، اها ئي آهي، منهنجي شخصيت جو ڪل اهو ئي آهي.

سيڪس جي هوا مغز ۾ اهڙي ويهي ويئي آهي جو طوطي واري ٻولي زبان تي پئي هلي. چون ٿا ته ”ڪنهن جو به اصل بڻ بنياد ڳولڻو آهي ته، ان جو سولو رستو اهو آهي ته ان جي ٻولي کي جانچ جي“. مان پنهنجي احساسن کي زبان بخشڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. اهي زباني ڳالهيون جيڪي لکت ۾ ڪو نه آيون آهن، تن جو هتي ذڪر ڪيو آهي. هڪ سڌي ۽ نئين لهجي ۾ جئين جو تئين بيان ڪيو اٿم. مان صرف آس پاس واري ماحول کي اگهاڙي ٻولي ڏني آهي، مان غير پارليماني، غير روايتي ۽ غير اخلاقي ٻولي استعمال ڪئي آهي، ڇاڪاڻ ته مان انهن ٻول ٻوليندڙن کي، انهن جي ٻولي ۾ جواب ڏنو آهي. هي اگهاڙو ڪتاب جڏهن مون اگهاڙي زبان ۾ لکيو ته انهيءَ جو سبب اهو آهي ته ٻي ڪا زبان آهي به ڪو نه، مان اهڙا ٻاجهارا لفظ ڪٿان آڻيان. منهنجي ٻولي اوهان کي ڪنهن به ڪتاب ۾ نه ملندي. آتم ڪٿا جي موضوع تي جيترا به ڪتاب ڇپيا آهن، انهن منجهان اگهاڙي ٻولي، پنهنجي الڳ ۽ منفرد جاءِ والاري ٿي. حقيقت پسند لومن وٽ گندا لفظ ادب جو هڪ اڻ ٽٽ حصو هوندا آهن، پر هت اسان کي مٺا ۽ ميارون ملن ٿيون، اهو تفاوت ڇو آهي؟ ۽ آخر ۾ بس مان ايترو عرض ڪندس ته هن ڪکڙ ۾ ڪڙو وجهندڙ اگهاڙي ڪتاب کي نوٽيس بورڊ سمجهي ان تي پنهنجا اگهاڙا ۽ اڌ اگهاڙا (So Colled) رايا چنبڙايو ته اوهان جا لک ٿورا ۽ ڪروڙين قرب ٿيندا.

اگهاڙو لباس

صدائن ۾ خدا رهي ٿو، اگهاڙپون ۾ پي اجايون ناهن
تڏهن ته سرمد! صديءَ صديءَ ۾، اڃان به تنهنجي پچار هي ٿي. (ايوب ڪوسو)

لڳن تي لٿو ناهي بلڪل ننگو آهيان، مون جڏهن به پاڻ کي ڏٺو آهي ته اگهاڙو ئي ڏٺو آهي. اگهاڙپ منهنجو پسنديده لباس آهي، مان حد کان وڌيڪ اگهاڙپ کان ڪم وٺندو آهيان. اگهاڙپ منهنجو مقدر بڻجي چڪي آهي. مان پنهنجو جسم اگهاڙو ڏيکارڻ ۾ ڪنهن قسم جو شرم محسوس نه ڪندو آهيان. ڪيڙن ۾ به منهنجي جسم کي محسوس ڪري سگهجي ٿو، مان پنهنجي جسم جي هر عضوي کي ڏيکارڻ جي شوق ۾ اهڙيڪو لباس پائي گهمندو آهيان. مونکي نيڪر، ڪڇي، چڏي ۽ انڊرويئر سان خاص لڳاءُ آهي، مان رڳو ڪڇي ۽ ٽي شرٽ ۾ ٻاهر نڪرندو آهيان. مان ڪڇو پائي، فنڪشن، مذهبي ميلن درگاهن، شادي جي تقريبن توڙي ڪنهن جي موت تي ۽

قبرستان ۾ دفنائڻ تائين ڪچي ۾ هوندو آهيان. مان برسات جي مند ۾ آفس بہ ڇٻي ۾ ويندو آهيان. مان عيد سڳوري تي بہ ڪپڙا ڪونہ پايان، اهو منهنجي چاهتن جو ڪليل اظهار آهي، جو هڪ حقير ڇٻي اوهان کي ڏسڻ تي مجبور ٿي ڪري. منهنجي ان ڇٻيءَ کي بہ اعتراض جو ڳيو سمجهيو وڃي ٿو. مان ڇٻي ٿو پايان تہ اسلام خطري ۾ پئجي ٿو وڃي ۽ مان پينٽ جا پاچا ٿورا مٿي ٿو ڪريان تہ آفيس جو ڊيڪورم ٿو خراب ٿي. اگهاڙپ منهنجا حوش حواس ڪيسي وٺندي آهي، مان گهر کان ٻاهر هوندو آهيان ۽ جڏهن اتفاق سان لائيٽ هلي ويندي آهي تہ مان گرمي محسوس ڪندو آهيان. تڏهن مان پنهنجي جينس جي پينٽ لاهي رڳوانڊرويئر ۾ ويهندو آهيان، جينس لاهي انڊرويئر پائي ويهڻ مون لاءِ عام ڳالهہ آهي، خدا صرف مونکي هڪڙي شي ڏني آهي تہ منهنجو جسم وٽندڙ آهي، اهو گارڊ گفتيڊ جسم ماڻهن جو ڏيان ڇڪائي ٿو. مان جڏهن گهر ۾ بہ اڪيلو هوندو آهيان تہ پنهنجي جسم تي پاتل سڀ ڪپڙا لاهي ڇڏيندو آهيان.

منهنجي اگهاڙپ کي مختلف دليل ڏئي ڊڪڻ چاهيو تہ بہ ڊڪي نہ ٿا سگهو. مونکي پنهنجي اگهاڙپ جو سبب خبر ناهي مان ڇا ڪريان مون وٽ سڀ جا سڀ آئينا ننگا آهن، مان جڏهن سچ ڳالهيندو آهيان تہ اگهاڙو ٿي پوندو آهيان ۽ مان جڏهن گناهہ لڪائيندو آهيان تہ نصيب ننگا ٿي پوندا آهن.

طالب ڊيشڪ جهڙا

جيڪي مرد نفسياتي خواهشن جا طالب هوندا آهن طالب ڊيشڪ جهڙا اهي عورتن جي پنيان پڇندا آهن. منهنجو هي پيارو دوست تمام گهٽي حد تائين رنڊي باز آهي. هي هر عورت طرف بري نگاهہ سان ڏسند آهي. هي جواري، زاني ۽ شرابي مجبور ۽ لاچار عورتن سان ڪارو منهن ڪندو آهي. هي حوس ۽ شهرت پرست دوستن جي نجي محفل ۾ پاڪ دامن عورتون وٺي ايندو آهي. ۽ انهن مان لطف اندوز ٿيندو آهي ۽ پوءِ هٿي شيطان آهي ۽ طالب ڊيشڪ گڏجي اهو ٻاڪرو گوشت کائيندا آهيون.

جي هجي ها دادو

منهنجو هي پيارو دوست آهي طالب ڊيشڪ جنهن کي پنهنجون ڪئي ذاتي مزدائون آهن، ڇنڇر آچر مونکي آفس مان موڪل هوندي آهي، هي انهن ڏينهن ۾ جتان جو بہ ڀاڙو ڪٽندو آهي، مان هن سان گڏيو ويندو آهيان، بس انجواءِ ٿيندي آهي. تازو حيدرآباد کان سجاول لاءِ رينجرس جو ڀاڙو لڳو، اسان جڏهن بيدمشڪ جي مزدا پري وياسون تہ موٽ تي بلوري کان ٽنڊو محمد خان لاءِ ڊورن جو ڀاڙو لڳو، اسان کي صبح جو نڪرڻو هو، ان لاءِ رات اُتي هڪ اوپن مسافر خاني ۾ رهي پياسون. اُتي هڪ خوبصورت نوجوان ماليشي آيو. ٽڪ بہ هو، پهرين طالب ڊيشڪ ماليس ڪرائي ۽ پوءِ مون پڻ ماليش ڪرائي. جڏهن ماليشي مالش ڪري رهيو هو تہ مون پنهنجا سمورا ڪپڙا لاهي ڇڏيا ۽ ننگو ٿي اونڌو ٿي ويس. بس اتي رڳو قيامت هئي، مسافر ويچارا صبح تائين سمهي نہ سگهيا. مان ننگو هئس، منهنجو بستر ننگو هو ۽ منهنجي رات ننگي هئي. منهنجي تنهائي ننگي هئي، منهنجا احساس جذبات ننگا هئا. شڪر جو اهو رفيق عيساڻي جو تر بلورو هو جتي لونڊي باز اٽليپ آهن، هجي ها دادو تہ وزن جي خبر پئجي وڃي ها.

Scanned with CamScanner

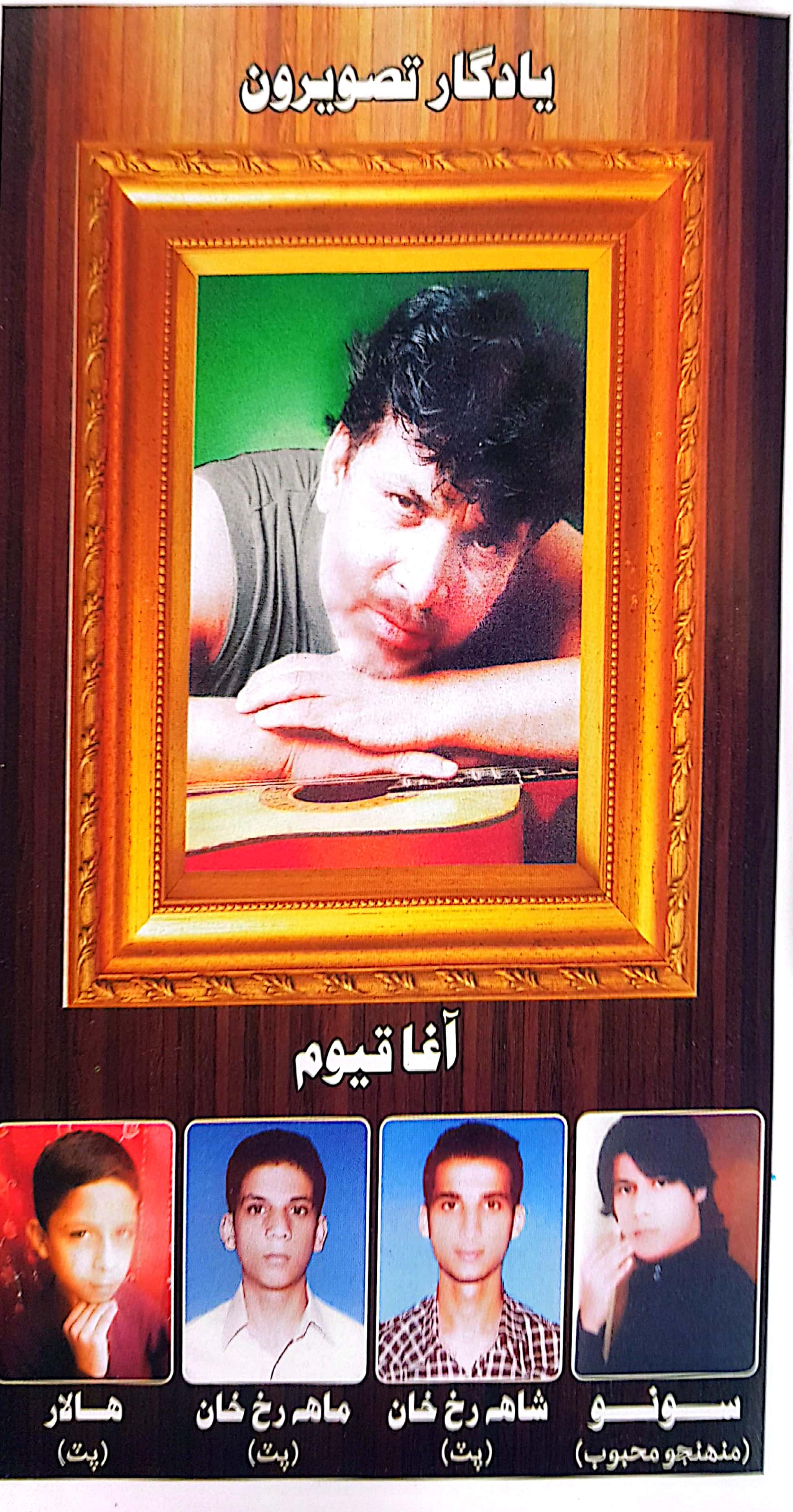

Scanned with CamScanner

آغا قيوم جهيل سيف الملوڪ تي تفريح ڪندي

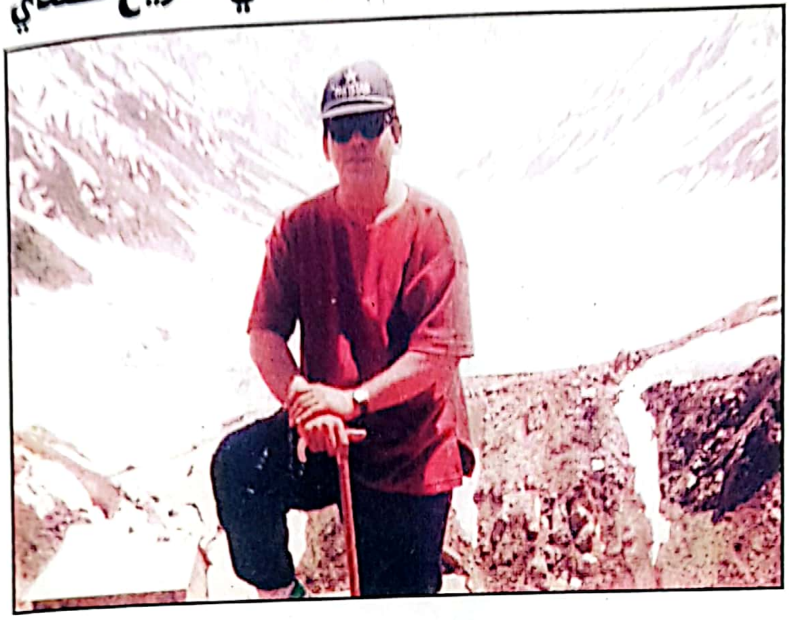

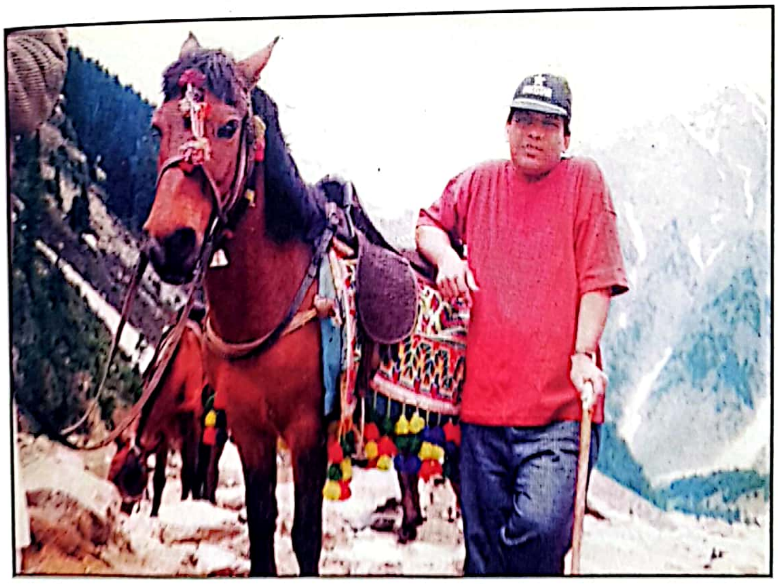

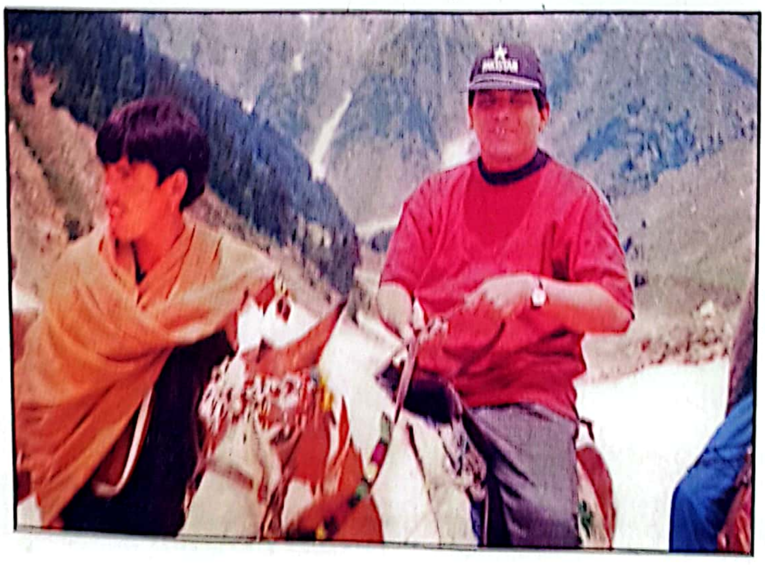

Scanned with CamScanner

باب ڀيو: منهنجا گناهه

انوکي ڊائري

عدالت ۾ ڪيس هلندي جج هن کان پڇيو تہ ”ڇا تو وٽ اهڙي ڪا ڊائري آهي. جو تون اشراف ماڻهو کي بليڪ ميل ڪرڻ لاءِ ان ۾ اهو لکين ٿو تہ فلاڻو فلاڻو بہ منهنجو يهدل آهي، ڇا تو يهدلن جي اهڙي ڪا لسٽ ٺاهي آهي؟ آخر ۾ جج فيصلو ڏيندي چيو ”عدالت تنهنجي ٻچن تي قياس ڪندي هيل تو کي معاف ڪندي آزاد ٿي ڪري ۽ تنهنجي اها ڊائري ضبط ڪندي تو کي آخري وارننگ ٿي ڏئي تہ تون اڳتي ائين ڀيهر هرگز نہ ڪندي.“ هن ڊائري ضبط ٿيڻ کان اڳ جج کان پڇو ”سر اوهانجو نالو عبدالرشيد شيخ آهي نہ اڳ اوهان پراڻي وحدت ڪالوني حيدر آباد ۾ رهندا هئا. هاڻ شايد پرهياڙ ڳوٺ ۾ ٿا رهو. اوهان کي ننڍي هوندي دوست رشو ڪري سڏيندا هئا.“ جج چيو ”بلڪل درست، تون ٺيڪ پيو چوين.“ هن جج کي ڊائري ڏيڻ وقت آخر ۾ هڪ نئين نالي جو اضافو ڪيو تہ اهو عبدالرشيد شيخ عرف رشو جيڪو اڄڪلهہ جج آهي اهو پڻ منهنجو يهدل آهي. هاڻي ڏي منهن اهو جج ڪئين ٿو سرڪاري رڪارڊ ۾ ڊائري ضبط ڪرائي جنهن جو پاڻ نالو يهدلن جي لسٽ ۾ شامل هجي. هن جج دل ۾ سوچيو ”نہ نہ مونکان پوءِ ايندڙ جج جڏهن هن ڪرسيءَ تي ويهندا تہ هر هر هن ڊائري ۾ منهنجو نالو پڙهي هڪ هڪ جج کي ڏيکاريندا تہ فلاڻو جج ڪو چٽون هو.“ هن لاچار اها ڊائري موٽائيندي مجرم کي چيو ”هي بلا ڪڻ ۽ هتان تري وڃ.

منهنجي گناهن جي لسٽ (پارٽ 2)

مان پنهنجي سيڪس جي هن تمام ڊگهي فهرست کي ٻ ڀ تڪميل تائين پهچايان ٿو. گناهن جي هن قابل ذڪر لسٽ ۾ کهڙن جا نانءُ ڪٽي کهڙن جا ڪٽجن. مون وٽ پنهنجي گناهن جو هڪ ڳجهو ۽ يادگار رڪارڊ موجود آهي. جن ۾ وڏا معتبر نالا ملن ٿا تن کي ظاهر ڪري نٿو سگهجي، اهو فعل هنن ۽ منهنجي وچ ۾ هو. حقيقت ۾ اهو هڪ راز رهندو. مون پاڻ کي هر قسم جي شيطاني ڪمن ۾ ملوث ڪري ڇڏيو. جن جو ڪو ڪاتو ئي ڪونهي، ممڪن آهي تہ ڪئي غير رجسٽر ڏوهہ ۽ گناهہ مونکي ياد نہ بہ هجن، مان تہ پنهنجي انهيءَ بيباڪي ڪري دنيا جي نظرن جو مرڪز بڻيس، پر اهي ڪيترائي، نئوا پراڻا، قدرا بي قدرا، عاجز، زوراور، دوست، دشمن، ادبي، سياسي، سماجي، عظيم برڪ ڏاها، مدبر صحافي، مذهبي اڳواڻ، استاد مرشد وڏيرا، ڪامورا، بالا آفيسر اڻ ڇاتل ۽ ڇاتل سڃاتل ماڻهو، انسان ۽ عظيم شخصيتون جن کان اهي گناهہ سرد ٿيا يا جيڪي منهنجي انهن گناهن ۾ شريڪ گناهہ رهيا. جن مان ڪي حال حيات آهن تہ ڪي مرحيات (مردن کي قبر مان ڪوتي ڪڍڻ نہ ڪپي) اهو ممڪن ئي ناهي تہ اهو ڪوڙ يا وڏائُ هجي پر اها حقيقت ۽ سچ آهي. مان هتي ڪجهہ حقيقي نالا ڏنا آهن تہ ڪي رڳو نالا مٽ آهن ڪن جا تہ مون نالا ئي نہ ڪنيا آهن. مان معافي جو طلبگار آهيان. نالن ٻالن جي پيڙ ڪي يهو، پاڻ کي ايان تيون ۽ چوٿون ڪتاب بہ تہ ڪڍڻو آهي. آخري ڪتاب ۾ پاڻ اڳو پوءِ هنن معتبرن جي ماءُ يهنداسون فلحال ڊڪي پلي آهي. ڪجهہ خاص ۽ مبارڪ نالا هيٺ ڏجن ٿا ٿي سگهي تہ توهان مان گهڻن جو هنن مان ڪنهن سان واسطو پيو هجي. تن کي يقينن هنن متعلق مونکان بہ وڌيڪ ڇاڻ هوندي. هنن مشهور ۽ گم

نامر شخصيتن سان لوهان کي فورن لهه و چڙ پر اچڻ کپي، هنن خير خوان جي حوصلا افزائي ٿيڻ کپي، هي سيڪس جون خدمتون سرانجام ڏيڻ ۾ بهترين ڪردار ادا ڪري سگهن ٿا.

استاد پروانو پٽي	علم جي جوت جلائي، شعور جو سوجهرو ڏنو
حڪيم جلال	ڪنو ڀلو حلال
مرتضيٰ امر	هي يهائڻ وقت شرم ۾ ٻڏي وينلو آهي، باقي سب خير آهي.
پنهل خاصخيلي	هن جي ماءُ جون چوويهه ڪلاڪ اکيون در ۾ هونديون هيون ته ڪڏهن تو هن جو پنهل پٽ اچي.
وقار درس	هي رٽائرڊ ڳانڊو اڄڪلهه پينشن تي آهي.
سلمان چوهاڻ نومان 39 وليداد ڏيتو	درد جي ته ڪيس خبر اسان کي ته ڏاڍو مزو آيو ڪا ڳالهه ناهي هن وهيءَ ۾ ته هر ڪو يهائيندو آهي. هي آسرو ڏئي ويو ته وري ڪو نه آيو.
ڏٺي بخش خاصخيلي دانش پٽي	هر سال ميلي جو افتتاح پاڻ ڏٺي ڪندو آهي هي هڪ مٽ ۾ ٻه گدرا ڪٽڻ جو شوقين آهي
گلاب سولنگي لطيف نيازي اياز جت رفيق سولنگي	مونکي هن حرام ڪائڻ جي پرهيز ٿيل آهي وري اڄ لن تي چڙهي ڪنا منا پيرون ڪاءِ صبر جو ميوو منو هوندو آهي بدبنياد جو ميوو منو مور نه هوندو آهي
سدا گلاب پٽي	تنهنجي وات ۾ گلاب
الياس جتوئي	رڳو عادت کان مجبور
علي ڏنو خاصخيلي	ڀي ڪنهن جي هٽ جاءِ ناهي
زوار نقوي عمون ماڊل بخشڻ مهراڻوي غفور سومرو	سيدن ڪنهن کي فيض ڏنو آهي جو اسان کي ڏيندا هي ته هميشه وٺندا آهن اهو موتي چور جو لڏو مون به کاڌو ٻانگي جي ٻانگ تي تون ڏاڍو ياد ايندو آهين. هي ذاتي طور تي ٿڌي طبيعت وارو مرد آهي، جڏهن ته هي ڦاٽندو آتش فشان وانگر آهي.
اويس سنڌي	جئين تو ڪيو ملا، تئين ڪنهن نه ڪيو
چپ پٽ جمالي	گونگن جي ٻولي آگرين سان
رولي مهر	من تنهنجا ٻاهئي پاسا گهور وڃان
حسن مجتبيٰ ڊاڪٽر شاهزيب راول بابل بادشاهه رافع عديل	هي سچو ڏيڏهن ٻيڙيون ٻڪيندو هو هن جي قميض تي تي سٺو سٺ ٽنگ هئا ڪڏ جانءِ ته ڳالهه وٺي ڪن ته سائين منهنجا، بابل سائين بادشاهي برقرار پنهنجي مفاد جي ڳالهه پهرياڻين ڪندو هي به چوٽ تي چڙهيو

شاڪر سمراٽ مرتضیٰ سيال	ڪاڻجي سگهجندڙ. سهڻا سائين تنهنجي ڳالهه ڪٿين ڪجي
علي احمد جمالي علي حيدر حيدري احسن رانجهاڻي PK چوٽا ذوالفقار هاليپوٽو	چئي ڏيان ڪن نه هر صورت ۾ سهڻو پر سندس لهجو خراب پڙ ڪڍي بيٺو مڙس سندس جي مٽ ۾ هو تاريخ ۾ نالو سونهري اکرن ۾ لکاڻ لو چاهي
انور نظاماڻي صدام حسين	ڇپر ڪان وڏا ڪچا. مون پڇي جان ڇڏائي مون هن سان ڪا رعايت ڪانه ڪئي
شهباز سهتو	هي بازي مون ئي هارائي
نظير بلال گجو نعمت الله نيازي	ٻلالن جي تن ٻيڙهين جو مان لڳاتار پرستار رهيس ڪوٽ سوٽ ۾ نعمت
گلشاد چانڊيو تاج جويو	وڻ ويجهو وڃي ڇڏيو سندس دوستن ناجائز فائدا ورتا پر هن مسڪين ڪجهه نه ڪيو
ارشاد شيخ ناز سنائي ذوالقرنين حيدر قريشي وقاص ذوالفقار پنهور وڃي جيون	ڏسندي ڪاٿي آن جواني ۾ سندس ڪردار ڪو چڱو ڪو نه هو. هن جا ٽورا مون ڪوهه ۾ ٻوڙي ڇڏيا هي پٽ به تخت تي ويٺو هن واڇت وڃائي ڇڏيا وري ڪو ڪرم ڪر
شفقت ابڙو	هن مسڪين جو جيڪو حال هو پيش پريان نال
ماڇي وحيد جعفري واجد ٽنيو	هي پوءِ نه جهلي سگهيو هن سان صحبتون هزار هيون. ان لاءِ هي ڪڏهن لن ڪڍائي نه سگهيو افسوس يار جي صحبت ختم ٿي وئي
قيوم ٻائي	هن نالي ٻائي جو ڪرم ۽ ڪرامت به ياد آئي
ايلائچي والي بابا	هي مٽ ۾ به ايلائچي وجهي پوءِ پئيندو آهي.
عرفان جوکيو علي سوڍاني	هن جي اچ وڃ ڪلاسي آهي. هن ڪڏهن وڏا وڏا ٻنڊ پيا اصل ڳئي ڦاڙي ڇڏين
سيوا اڏاري ڪائونسلر امجد شيخ زبير سومرو گوينڊا لغاري	پاڙي اوڙي ۾ اشراف هن جي دوستي ۽ وڏو ڪم ڏنو هن ڪي موڪلان ٻهاڻ جو ايجان سنهري موقعو ڪانه مليو آهي هن مسڪين به مراور ٽا
فيضان دل اقرار وحيد علي	مهل سر سڏ ڏيڻ جهڙو، دل به حاضر ملا مهرباني ڪرم نوازش وڏا لورا تنهنجا

Scanned with CamScanner

گناھ

ڪوڙ گناھ جي جڙ آھي ۽ ھزارين عبادتن کان ڀاري آھي ھڪ گناھ. گناھن کان پاڪ ھتي ڪوئي ڪونھي، وڏو نيڪ ۽ پارسا ماڻھو بہ ڪنھن نہ ڪنھن طرح گناھگار ھوندو آھي. خودي، بيخودي يا رضامندي سان ڪيل گناھ بہ تہ آخر گناھ آھي. ثواب سولو ۽ آسان آھي، ڪنھن کي پاڻي جو ھڪ گلاس پيارڻ بہ ثواب حاصل ڪري سگھجي ٿو. پر گناھ ڏکيو ۽ مشڪل عمل آھي. جيڪي ماڻھو بخشش جا طلبگار ھجن، تنھن لاءِ گناھ ڪرڻ لازمي آھي. گناھ جو احساس ٿيڻ کان پوءِ ان جي سدباب لاءِ ڪوشش ڪرڻ کپي، پوءِ ھن مان رحم جي توقع ڪرڻ کپي، جو تہ ھو رحمان، رحيم آھي، ھونءَ بہ رحم تہ گناھگار جو حق آھي. چڱا چڱايون تا ڪن ۽ برا برايون، خطائون ۽ غفلتون ڪنھن کان نہ ٿيون ٿين، فرشتو ڪو بہ ڪونھي ديانتدار صرف الله جي ذات آھي. احتساب رڳو رب وٽ آھي.

عمده ثواب ۽ گندہ گناھ

شاھ لطيف فرمائي ٿو تہ "آھسب اي گناھ، جي ڪاڪري پڌري" (معنيٰ) جي ڪجھ ظاھر ڪري وڌائين تہ اھو ھن لاءِ گناھ آھي. حافظ شيرازي وري ھيئن فرمان ٿا تہ "گناھ اگرچہ بنود اختيار ما، تو در طريق ادب ڪوش بگو گناھ من است (معنيٰ) جيتوڻيڪ گناھ ڪرڻ اسان جي اختيار ۾ تہ نہ ھو، پر تون ادب جي طريقي ۾ رھڻ جي ڪوشش ڪري چئو تہ "آئون گنگھار آھيان." ھي خطا نہ پر عادي ڏوھاري آھي، جيڪڏھن ڪنھن کان ڪا ورلي خطا ٿي وئي آھي يا ڪو گناھ ٿيو آھي ۽ ڳالھ آئي وئي تہ انجو ڍڪڻ افضل آھي. ٻيا اھي گناھ جن جو واسطو اجتماعي زندگيءَ سان آھي ۽ انھن برائين جو ڪندڙ عادي ڏوھاري آھي تہ اھڙن ڏوھن تي پردو وجھڻ جائز نہ آھي. ظالمن ۽ بدمعاشن تي پردو وجھڻ ڇٽڪ ڏوھ ڪي ھٿي ڏيڻ آھي. جنھن ڪنھن مسلمان جي پرده پوشي ڪئي تہ الله رب العزت ڪيس دنياءِ آخرت ۾ ڍڪيندو. "بيھودگيءَ جون ڳالھيون ظاھر ھجن يا لڪل انھن ڏانھن ويجھو نہ وڃو" (قرآن)

گناھن تي لڪڻ لاءِ گناھگار ٿيڻ ضروري آھي. فرشتا تہ اڇي گناھ نہ ڪندا، گناھ آخر انسان ئي تہ ڪندو. منھنجي عيبن سان آشاني آھي، مان ڏاڍو گناھگار ۽ عيبدار آھيان، منھنجو ھر ڪم ھر عمل ڇڻ گناھ ھجي، منھنجو ھوٽ ڏسڻ بہ گناھ آھي. ھر انسان جي پنھنجي فطرت آھي، مان پنھنجي فطرت کان مجبور آھيان. منھنجو ھر پل گناھ ۾ گذريو. مان سچي چمار مڪرو ماڻھن جي ميڙ ۾ رھيس. سيني انسانن جي گھمراھ ھجومن ۾ مان اڪيلو عيبدار ۽ گناھگار تہ نہ آھيان. مونکي پنھنجي گناھن جو پتو آھي، ڪيئي داغ آھن. تن داغن ڪي جيڪر ڌوئي سگھجي ھا. ماضي جي غلطين ۽ گناھن کي متائي بہ تہ نٿو سگھجي. اسان تہ يارو گناھ يا راز بہ لڪائي نہ ڇاتو، جڏھن مان گناھ لڪائيندو آھيان، تہ منھنجا نصيب ننگا ٿي پوندا آھن، مان ماضيءَ جي عمدن ثوابن کان وڌي گندن گناھن تائين جي ھڪ تاريخ لکي آھي. مان گداگر جي ڪوڏڙي جيان من ۾ ڪو بہ گناھ يا ثواب رکيو ناھي. مان آھي گناھ بہ ظاھر ڪيا آھن، جن گناھن جو ڪو بہ ثبوت ملائڪن وٽ بہ ڪونھي. ھن ۾ منھنجا ڳجھا توڙي پڌرا گناھ آھن. ھي منھنجا پاپ ۽ مھا پاپ آھن. ھن ڪتاب ۾ عيبن جا انبار آھن، منھنجي لفظ لفظ ۾ گناھ لڪيل آھي، ھي منھنجي ماضيءَ جي ناپاڪ گناھن جو پاڪ مشاھلو

Scanned with CamScanner

آهي، هي منهنجي ڪيل گناهن جو اعتراف آهي، هن گناهن ۾ جيڪي مان سان پائيوار هئا. مان صرف سندن غير رجسٽرڊ ڏوهن ۽ گناهن کي رجسٽرڊ ڪيو آهي، ته ڪي راز فاش ڪيا آهن. مان هتي جيڪي ڪاڳرن تي جيڪي ڪجهه ظاهر ڪيو آهي. اهو گناهه آهي ته، مان پنهنجا سڀ گناهه ظاهر ڪندس مان پنهنجا نوان پراڻا سڀ گناهه ۽ عيب ورجائيندس. مان جئين جئين پيا پيو لڪان تيئن تيئن نوان گناهه ۽ ڏوهه پيو ڪيان. مان اٿلو پاڻ تي گناهه پيو چاڙهيان، مان ڇا ڪريان منهنجي عمر ۾ جي سمورين نيڪين کي منهنجا سمورا گناهه ڪائي ويا. اهي گناهه جيڪي اڪين آڏو آهن تن گناهن ۾ ڪائي گهٽتائي نه آئي. مونکي خبر آهي ته هي گناهن جو ڪتاب لکي مان ثواب نه پيو ڪمايان ڇا منهنجي مٿي پڇاڙان منهنجا گناهه پيا ڳائبا.

گناهن جو اعتراف

مان عيبدار ۽ گناهگار ترين انسان آهيان، منهنجا گناهه آنيڪ آهن، منهنجي گناهن جو ڪو شمار ڪونهي. مون ڏوهن ۽ گناهن جو دوزخ ٺاهي ڇڏيو آهي. هر ڏينهن نوان نوان ڏوهه پيا چڙهن. مون لاءِ جهڙو ڏوهه تهڙو ثواب آهي. مان گناهه ماڻهن جي روبرو ۽ عبادت لوڪ کان لڪي ڪندو آهيان. مان پنهنجي ڏوهن تي پردو ڪو نه وجهندو آهيان، منهنجا نوان پراڻا گناهه آڏو آهين. مان پنهنجي گناهن جو اعتراف ڪري الٽو پاڻ تي گناهه پيو چاڙهيان. مان هن جهان مان گناهگار ٿي لڏڻ ٿو چاهيان. مان پنهنجي اڳيان پراڻا گناهه ڏوئڻ جي چڪر ۾ نه رهيو آهيان. منهنجون برايون ڏسي شيطان به شرمائجي وڃي ٿو. مونکي نه دوزخ جو خوف آهي نه بهشت جي تمنا، مون کان منهنجي ڏوهن جو پڇاڻو ته منهنجو رب ڪندو، منهجو حساب ڪتاب هاڻي اڳين دنيا ۾ ٿيندو، منهنجي جاءِ في الحال جهنم آهي. منهنجي پڇاڻي دوزخ تائين آهي. منهنجو انجام دوزخ آهي ته دوزخ ٿي اڪين تي.

دعا (ڇڏ ڇوٽ) معافي

چون ٿا ته "جيڏي دوا ڪوڙي آهي، تيڏي دعا مٺي آهي" رب پاڪ فرمايو آهي ته "مان انسان جي شهه رڳ جي ويجهو آهيان. مونکان گهرو ڇو ته مان اوهان جو آهيان"، خدا جي خدائي ۾ بيشمار رحمتون ۽ نعمتون آهن. خدا جون مهربانيون ايتريون گهڻون ڇو آهن ۽ بندي جا گناهه ايترا ٿورا ڇو آهن؟ انسان جي گناهن جي آخر حد ختم ٿي وڃي ٿي پر رب جي رحمت جي ڪا به حد ناهي. هو سڀ ڄاڻي ٿو جيڪو اوهان ڪيو ٿا، ڪرڻ وڃون ٿا يا ڪندا. خدا جا سمورا گهر، گهر نه پر توبهه گهر آهن، جتي سرعام توبهون ڪيون وڃن ٿيون. اها توبهه زاري هر وقت جاري آ. منهنجي زندگيءَ ۾ تمام دعائن ۽ بددعائن جو اثر رهيو. خدا جو ڪرم هو جو امڙ اندر مان جو لفظ ڪڍندي هئي اهو لفظ دعا بڻجي لڳندو هو. ڪڏهن به نگاهه مٿي ڪري دعا ڪا نه گهري، جڏهن به گهري اڪيلائي ۾ اکيون بند ڪري دل سان گهري. اي رب هي مگٽهار تونکان ٿو پني. اي منهنجا رب مونکي ڇڱا ڀلائي جي خوشي ڏي ۽ مون ٿان ڏک لاهي، اي رب هن ديس جو امن سلامت رک، مون بي حساب گناهه ڪيا هوندا ۽ هو سخي آهي، حامي ۽ مددگار آهي، مون سڀ ڪجهه پنهنجي رب جي حوالي ڪري ڇڏيو آهي، هو مونکي پنهنجي پناهه ۾ رکندو، هو ٻيهڻ ته مونکي سڌاريندو ۽ منهنجون ٻلريون اوٽايون مون مان ٽڙي

Scanned with CamScanner

ڪندو، هو رب پارس آهي ۽ مان لوهه، هو مون گناهگار کي پنهنجي نظر سان نوازيندو ته مان به سون ٿي پوندس. بس شل راضي خدا ۽ الله جو حبيب هجي. چون ٿا ته ”جيڪڏهن ڪو گنگهار ماڻهو پنهنجي پراڻيءَ زندگيءَ کان توبهه تائب ٿئي ٿو ته قدرت به مهربان ٿئي ٿي.“ توبه ڪان پوءِ انسان جو ميرو من ائين ڌوپجي آجرو ٿي پوي ٿو جئين برسات ڪان پوءِ ڌرتي ڌوپجي اجري ٿي پوندي آهي.

سبق پهريون: لن

سبق پهريون

ڪٽ:
هيءَ ڪٽ آهي.
هن ڪٽ تي ٿيندو ڏڪ پٽ آهي.
لن:
هي لن آهي.
پر سمجهه ته ڪوڏر جو گن آهي،
وڪيل منگريو آيو هار پائي،
آغا قيوم ڏنس لن گپائي،
صفدر صديقي چيو هي ڇا آهي
طارق عباسي چيو ماستر آهي،
ڊاڪٽر نورو سبق پورو،
ماستر اتحاد زنده آباد
پڙهو ته پڙهو نه ته لن تي چڙهو
اسانجو پگهار ڪڙهو

ڪٽ

ڪٽ آ قبر جي ۽ اڄ سفيد چادر ۾ شخص سو ستو آهي (شمشير سليرو)
ڪٽ کي موت جي پاٿاري به چوندا آهن، مان هن ڪٽ تي ويهندو، لڪندو ۽ سمهندو آهيان، بس منهنجي سڄي آسائش اها ئي ڪٽ آهي، اها ساهورن جي اڌ صدي پراڻي هالا جي ڪٽ جنهن جا رنگين جنڊيل پاوا ڪجهه ڏنڌل ۽ ميرانجهڙا ٿي چڪا آهن، اها جنڊءَ جي ويڪري ڪٽ جنهن تي منهنجي سس ۽ سوري پنهنجي پنهنجي وقت تي دم ڏنو، ان نياڻي ڪرار ڏنل غير ضروري ڪٽ کي، ضروري سمجهي منهنجي گهر واري گهر ڪٽي آئي. ان غير ضروري ڪٽ تي مان غير ضروري ماڻهو سمهندو آهيان. اها ڪٽ ئي منهنجي قبر آهي، انهيءَ جي اڇي چادر تي ئي مان هڪ نه هڪ ڏينهن دم ڏيندس.

وليمو

وليمو شادي ڪانپوءِ پهڻ جي مبارڪي جو اهو پٽ آهي جيڪو لن جي شان ۾ ملهايو ويندو آهي.

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

Scanned with CamScanner

وڪيل

ماما مرحوم، ”لالا نياز خان پٺاڻ“ پڙهيل گهٽ هو پر علم ۽ تجربو وڏو هوس، وڪيل جي ڊيفينيشن (معنيٰ) ٻڌائي اصل دل خوش ڪري ڇڏيندو هو. هو چوندو هو.

و معنيٰ (و.ر و ڪڙ)
ڪ معنيٰ (دڪوڙ)
ي معنيٰ (يخ يخ)
ل معنيٰ (لن)

وڪيل معنيٰ آخر ۾ سڀ ڪي لن

پاڻ هاڻي ماما مرحيات، لالا نياز خان پٺاڻ وارو اهو سبق ٻہ ياد ڪريون ٿا تہ :۔

ڪورٽ

ڪ معنيٰ (ڪوڙ)
و معنيٰ (ور و ڪڙ)
ر معنيٰ (رينگٽ)
ٽ معنيٰ ۽ ٽٽو (لن)

ڪورٽ معنيٰ آخر ۾ سڀ ڳالھ ڪان ٽٽو هٿ ۾ لن تي ٺنڊ ڪورٽ ٿي بند.

باقي بچو لن

گهڙو ڀڳو، مُنڊَ مئي، وسيلا ويا
ٽنهان پوءِ سُٽيا، سهڻيءَ سڌ ميهار جا

نااهل حڪومت هر ڀيري صرف اهو چوندي رهي تہ ”حساس بندن تي نگراني سخت ڪئي وئي آهي ڪم جاري آهي.“

جڏهن سنڌ ٻوڏ واري صورتحال مان گذري رهي هئي تہ بند تي دٻاءُ وڌي ويو، درياءُ جي چاڙھ سبب ٻوڏ وڏي تباهي مچائي ڇڏي. درياءَ جو پاڻي تيزي سان وڌڻ ڪري شڪارپور ضلعي جي ڪچي واري علائقي جا 200 ڪان وڌيڪ قديمي ڳوٺ پاڻي هيٺ اچي ويا. ڪئي ڪچا گهر ڊهي پٽ پئيجي ويا، سوين گهر دريائي وهڪرن جي گهيري ۾ اچي لڙهي ويا. ڪچي واري علائقي جا متاثر ڳوٺاڻا پاڻمرادو محفوظ هنڌن ڏانهن لڏ پلاڻ ڪري منتقل ٿيا. ويچارن جو سڀ ڪجھ لڙهي ويو هنن مسڪينن رڳو جانيون بچائي بچاءُ بندن تي وڃي پناھ ورتي، حڪومت جي نااهلي ۽ ضلعي انتظاميہ پاران ڪا بہ پرگهور نہ لهڻ ڪري ٻوڏ ۽ برسات ۾ هزارين ماڻهو بي گهر ٿيا.

جڏهن سڀ ڪجھ لڙهي ٻڏي ويو تہ ڀنگ جي مهان موالي سنڌ جي تاحيات وڏي وزير محترم قائم علي شاھ کي پوري هوش آيو، هوش ۾ اچڻ ڪانپوءِ جلدي سنڌ جو وڏو وزير، سُڌ سماءُ ۽ آبپاشي جي سينيئر صوبائي وزير محترم نثار کهڙي، حد جي چڱي مڙس سنڌ اسيمبلي جي اسپيڪر آغا سراج خان دراني، شڪارپور جي انتظاميہ ۽ سرڪاري ڪامورن سان وڏي پروٽوڪول سان تڪليف ۾ آيل ماڻهن جي سارسنڀال لهڻ ڪاڻ رستم جي ڪچي ۾ پهتو، بچاءُ بند تي پهچي ٻيڙي ۾ چڙهي متاثرا علائقي جو دورو ڪيو ۽ ٻارن ٻچن سميت ڊپ ۾ وڻن تي چڙهيلن ڪي لاٿو. هن بچاءُ بند تي ٻوڏ جي متاثرن سان دلي همدردي پڻ ڪئي ۽ چيو تہ ”مونکي افسوس آهي تہ اوهان کي ٻوڏ

سبب بي گهر ٿيٽو پيو. اسان ٻوڏ متاثرن جو هر ممڪن خيال رکندا رهنداسين ۽ کين هن تڪليف ۾ اڪيلو نه ڇڏينداسين" انهي موقعي تي آتي کليل آسمان هيٺ انگ اگهاڙي ٻارن سان ويٺل بي يارو مددگار هڪڙي پير سن مرد کان همدردي طور پڇهو ته "چاچا ٻوڏ ۾ توهان جو ڇا ڇا لڙهي ويو آهي؟" پوڙهي زهر جو ڍڪ ڀري گوڏ مٿي ڪري چيو "ابا هي هڪڙو لن وڃي بچو آهي باقي سڀ ٽپڙ لڙهي ويا آهن."

لن ڏَن (لنڊن) LONDON

انگلينڊ جنهن کي پاڻ برطانيه به چون ٿا. ان برطانيه اسان کي غلام بڻائي، اسان تي 100 سالن تائين حڪومت پڻ ڪئي. انگلينڊ جي گاديءَ جو هنڌ لنڊن LONDON آهي. لفظ لنڊن يوناني يا رومن جي لفظ لنڊئيم مان نڪتل آهي، جنهن جي معني ته اڄ تائين ڪنهن کي خبر ناهي پر چون ٿا ته "لنڊن تي اهو نالو هڪ بادشاهه لنڊ LUND جي نالي پٺيان رکيو ويو هو"، پر ان نالي جي اصل ڪهاڻي ته مان ٿو اوهانکي ٻڌايان، "ٿيو هئين جو هن خطي جي وڌندڙ آباديءَ کي مدنظر رکندي عوام جي بي حد اسرار تي برطانوي حڪومت هڪ قديم ڳوٺڙي کي نئين شهر جي صورت ڏئي آباد ڪرڻ پئي چاهيو اهو"

(هڪ ميل چورس نئون وڏو شهر) ONE SQUIRE MILE NEW CITY

جيڪو مستقبل ۾ هڪ اهم ۽ مُکي شهر جي حيثيت قائم رکندو، ان نئين گاديءَ واري شهر جو نالو تجويز ڪرڻ لاءِ سڄي دنيا جهان مان باقاعده ڀاڙو ڏئي مها ڏاها گهرايا ويا. جنهن ۾ سنڌ مان مون جهڙو اڻ پڙهيل ۽ ڇُهوت قسم جو جڙتو ڏاهو سفارش تي مها ڏاهو بڻجي جهاز ۾ انگلينڊ اچي نڪتو. ان مُکي شهر جي هڪ معتبر هنڌ تي اهو گجهو، مخفي ۽ هنگامي اجلاس شروع ٿيو، جنهن ۾ دنيا جهان جا مها ڏاها گڏجي معتبر ٿي ويٺا. پر افسوس جو ٽي ڏينهن گذري وڃڻ جي باوجود به اهو اهم اجلاس گهربل نتيجا ڏيڻ ۾ ڪامياب ٿي نه سگهيو. ان اهم ميڙ ۾ رڳو دنيا جهان جي واندن لٽن مفت جا مزا پي ورتا، ان ڏکهي بور، فضول ۽ غيرضروري اجلاس ۾ ويهي ويهي اسان واري سنڌي همراه جي ڳُٺي اصل پهچي پئي، دل ۾ سوچين هنن ماءُ جي ڇُڏن ته حد ڪري ڇڏي، سو آخر بيزار ۽ ڪڪ ٿي پيٽ جي سئور جو ناٽڪ ڪري نٽائي ٻُوٽ ٻُڄڙو ڪري هلندڙ اجلاس مان پڇي آيو. اڃا ٻاهر اچي ڪلمو مس پڙهئين ته ٽن ڏينهن کان ٻاهر ويٺل عالمي ميڊيا جي بي چين، بي قرار ۽ جاڪوڙي صحافين خبر ڪوٺڻ لاءِ ڪيس اچي چوطرف کان ورائي ورتو، ذات رپورٽرن ۽ لوڌ فوٽوگرافرن جي ڏسي همراه وائڙو ٿي ويو، اچي سوگهو ڪندڙ صحافين لن ڪائڻ شروع ڪيئس.

(WHAD NAME OF THE NEW CITY WAS DONE) نئين شهر جو

نالو ڇا چونديو ويو؟ همراه کي هنن جي انگريزي سمجهه ۾ نه پئي آئي رڳو ڪن تي DONE, DONE (ڏن ڏن) جو آواز پئي آيس، سو همراه کي اندر وارن کان هن ٻاهر وارن وڌيڪ بيزار ڪيو ته لونت لوڏيندي چوڻ لڳو لن ڏن LUN, DONE سو رپورٽر ان ڪاميابي تي وڏا خوش ٿيا. هن همراه کي مهرباني چئي پنهنجي اخبار ۾ سڀ کان اڳ خبر ڏيڻ جي چڪر ۾ هتان کسي ويا ٿوري دير ۾ دنيا جي مشهور اهم اخبارن پنهنجا خصوصي پرچا جاري ڪيا جنهن ۾ اسان واري هن همراه جي تصوير پڻ هئي جنهن ۾ هي

Scanned with CamScanner

اجرڪ ۽ ٽوپي پاٽل همراه موچون وٽي رهيو هو ۽ (HEADLINE) سرخي هجي ته نئين شهر جو نالو لنڊن چونڊيو ويو

NAME OF THE NEW CITY DONE AS LONDON جڏهن اهي اخبارون هلندڙ اجلاس ۾ پهتيون ته اهو شانائيتو نانءُ لن ڏن LUN, DONE ڪين به بي حد پسند آيو ۽ آخر پيڄاڙي اهو ئي ڏن ڪيون. خدا جو شڪر ادا ٿي ويو ۽ سڄي ملڪ ۾ مڃايون ورهائجي ويون ۽ اڄ ڏينهن تي اهو اهم شهران نالي سان وڏي شهرت ماڻي چڪو آهي.

اهڙو ئي هڪ شهر برلن جرمنيءَ جي گاديءَ جو هنڌ آهي، اهو برلن اسان واري دانشور جامي چانڊئي کي ڏاڍو پسند آهي.

هڪ سونهري موقعو

ٽَنگ ٽاون جي شاندار ڪاميابي ڪان پوءِ، 50 سالا خدمتون حاصل ڪندڙ، L&L مارڪيٽنگ وڌندڙ هم جنس پرستيءَ کي نظر ۾ رکندي، اوهان جي شهر حيدر آباد ۾ پهريون پيرو هڪ ڳئي ٽاڙ منصوبو پيش ڪن ٿا.

ٽٽا ٽاور

ڳئي جي شان مطابق —لن ڪان به رتبي ۾ مٿي

اسٽينڊ باءِ – سيلف اسٽارٽ – خودبخود حرڪت ڪندڙ – آٽو ميٽڪ، ارجنٽ موشن، فضيلت پريو، نيچرل، بلند سائيز، شاهي، مضبوط، تسلي بخش، مطمئين ڪندڙ، فائديمند، ڪارائيتو، ترو تازا، تيز تر، بيمثال، پسند مطابق، شاندار، دلڪش، پرڪشش، عمده، جاذبي نظر، ۽ خوبصورت ايليويشن، اهڙو جنهنجي هر ڪو ڪري خواهش....... هن دور ۾ اهڙو ملڻ ناممڪن، پرائيم لوڪيشن مين آٽو ڀان روڊ، هيرو چوڪ، چرين جي اسپتال لڳ، جنهن کي ڏسي اوهان يقينن چريا ٿي پوندا. خدمت مفت حاصل ڪندا، خود خدمت پيشڪش، بي لوث خدمت، لاجواب سروس، ماڊل معائني لاءِ تيار آهي. ذوق ۽ شوق رکندڙ خواهشمند موقعو ملي ته ضرور ايندا، اچو ۽ ماڊل ڏسي فيصلو ڪيو ڇا هو اوهان لاءِ ڪافي آ؟

ڇا اوهان جي هٿن ۾ چٽون واري لڪير ناهي، تب اسان اوهانجي قسمت بدلائي سگهون ٿا. ممڪن آهي اوهانجي به قسمت بدلجي وڃي، ڪنهن به ماسٽر پيس ڳئي کي خالي نه موٽائڻ جو عزم ڪيل (نوٽ) گهٽ معيار وارو ٿرڊ ڪلاس چٽون رجوع ڪرڻ جي تڪليف يا ظهمت نه ڪن ته بهتر آ.

يهڻ جو وسيع تجربو رکندڙ ماهرن جي موجودگيءَ ۾ چوويهه ڪلاڪ يهائڻ جي تينگ مفت بيڪ وقت سائيٽ تي يهائڻ جي آڪسترا سهوليت موجود.

چُٽن لاءِ سٺو ۽ بهتر روزگار، غيرتين لاءِ الڳ ۽ بي غيرتن لاءِ الڳ پورشن، منڊ کان چڙي تائين جديد لفٽ جي سهوليت دستياب، ڳئي جي باقاعده انشورنس، ڳئي ٽاڙڻ ڪانپوءِ ايمرجنسي ۾ ڪٽائي وڃڻ لاءِ ايمبوليس سروس جي سهوليت مفت.

وسيع تر ڪورڊ پيلا پارڪنگ، لن جو تحفظ ۽ آسودگي جو احساس گڏ جي سوائي جو پرڪشش لطف، ڊيڪن جهٽڪن، اولن جولن، رولن ٽولن ڪان پاڪ، ٻارن جي کيڏڻ لاءِ وسيع پارڪ ۽ پسند مطابق 3_4 ۽ 5 فوٽن ۽ هر سائيز جا پرڪشش گفٽ هيمپرز،

Scanned with CamScanner

نئون مسلمان

جڏهن مسلمان اسلام، ڪرسچن عيسائيت يا هندو پنهنجو ڌرم ڇڏي ٻئي مذهب ۾ وڃي ٿو ته ان جهڙو ڀڙوو ۽ ڪنجر ڪو به ڪو نه هوندو. مذهب مٽائڻ سڀ کان وڏي ڀڙوت آهي. جيڪو مذهب جو نه ٿيو، جيڪو ماءُ پيءُ جو نه ٿيو، جيڪو ڌرتيءَ جو نه ٿيو، اهو ڪنهن به نه ٿيندو آهي. ڳالهه ٿا ڪن ته هڪ مسلمان اسلام الدين پنهنجي غير مسلم پاڙيسري لوڀڻ داس کي پليون پڙهائي آخر مسلمان ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿي ويو. جڏهن هٽ واڻيو ٿيڪرن ۾ اڇي مسلمان ٿيو ته مذهب مٽجڻ جون چوڌاري مٺايون ورهائجي ويون. رمضان جو پلارو مهينو هو، بسم الله پهرين روزي کان ٿي نئين مسلمان، پراڻي مسلمان سان گڏجي رات جاڳي سحري ڪئي، روزي جي نيت ڪري سڄو ڏينهن بک ۽ اُڃ مئو، مس وڃي الله الله ڪري افطاري جو وقت ٿيو. خير سان روزو کوليو، روز روز، روزا رکڻ ۽ کولڻ تي فروٽ تي خرچ هن ڪنجوس واڻيءَ جي ته جڙ پينگ تي وئي. سال ۾ به ڪپڙن جو وڳو نه مٽائيندڙ روز تڙ ڪيو نئون وڳو پيو پائي. دڪان مس کولي ته مٿان وري ٻانگ، وري دڪان بند، نماز ۾ موبائيل بند، ڳالهائڻ بند. هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ بند تڏ قوس بند، بک ۽ اُڃ تي سڄو ڏينهن صبح کان رات تائين نمازن جي پيڙ پيڙان، ڊگهيون ترابيون، ڊگهيون دعائون، ڊگهيون تسبيون. مسجد کان ٻاهر نڪري ته جوتيون گم. ائين پورو رمضان گذري ويو. ان وچ ۾ واڻيو صفا پاڙي تي پيو. مذهب آ، جنجال آ، ٻانگ پيو ٻڌي ته ڇرڪ پيو پري، واڻيءَ ڏٺو ته جيڪڏهن ائين ڏينهن رات اسلام جي ڪڍ لڳس ته پويان منهنجي رن ئي رولي ويندي. ان کان ته پويون مذهب ڀلو هو بس رام رام باقي ڊيگهه کان لن.“

ڏور آسارا شاهه بلوط! تون پنهنجو ٻوتو ٻار! (شيخ اياز)

جڏهن سڀ ڪجهه لن چڙهي ويندو

قيامت به هڪ راز آهي. قيامت جو هر وقت دل ۾ خوف هجڻ کپي. جڏهن دين ايمان مٽجي ويندو، تڏهن هڪ مخصوص ڏينهن تي قيامت ايندي. عزرائيل جي ڊيوٽي سخت آهي روزانو لکين ماڻهن جا روح قبض ڪري ٿو. هن مولائي جي ته ڊيوٽي ڪري رن ئي رلي ويئي آهي. باقي چاچي اسرافيل جا وڏا مزا آهن. جڏهن کان دنيا وجود ۾ آئي آهي، لکين بلڪه ڪروڙين سال ٿي ويا آهن. رڳو وٺي ٿو ننڌارو هٿ ۾ ڪنيو، جڏهن ڪيس حڪم ٿئي. ان ڏينهن اسرافيل جي وڏي لئي هوندي. ننڌاري جي ڪٽي جو اهڙي ٺوڪ ڏيندو جو چئني طرف دهشت ڦهلجي ويندي. مطلب ۾ سڀ ڪجهه لن چڙهي ويندو. لوڙي لڳڻ کانپوءِ ڪک به باقي نه رهندو، پوءِ خدا گناهن ۽ ثوابن جون ڊگهيون لسٽون کڻي حساب ڪتاب ڪندو. جنتين کي (سرگ) بهشت ۽ اسان پاپين دوزخين کي (نرڳ) دوزخ جهنم ڏيندو، پاڻ دوزخ جو خوف خطرو يا ٽينشن ڪو نه رکون، باقي جنت ته هونءَ به اسان جي مقدر ۾ ناهي. جڏهن ڇهرا ڇڏا ڇڏا اڇي ڏاڙهين وارا مذي خارج جنتي، بهشت جو پاڪ ۽ ٿڌا مبارڪ شراب، شرابن طهورا پيئي بهشت جون زيرو ميٽر حورون ۽ غلمان ملن هڪ ئي وقت مزو وٺندا ته اسان دوزخين جي گهڻي پليتن سڙندي، تڏهن اسان کي پلو ايندو ته واقعي نفس ڪتو آهي. سڀئي مادي لذتن کي خير آباد چئي، نفس کي نهوڙي ڪاش اُن ڪتي نفس کي ماري ڇڏيون ها، ڪاش نماز پڙهڻ وقت سجدي ۾ لڳن جو سر

هيٺ زمين تي ۽ ڏکي جي ڳڪي سڀ کان مٿي رکون ها. ڪاش اهو مذهبي فلسفو سمجهه ۾ اچي ها ته اسين دنيا ۾ مهمان آهيون. اسان ته ڪائي پئي موج مستي ڪئي، اسان سمجهو هيڏانهن جي ڪا به دنيا ڪونهي، ماڻهو جيڪو پوکيندو اهو ئي ته لڻندو. اسان ڪجهه ڪيون ها ته عرش جا فرشتا، جنت جون حورون ۽ بهشت جا غلمان اڄ اسان جا غلام هجن ها. "چڪلي جو سموريون رنڍيون ان جون غلام آهن بابا"، عزيز ڪوپانگ صاحب پوءِ انهن جو ڇا ٿيندو، دوزخ جا فرشتا ان سان به گهٽ نه ڪندا. بهرحال، ٻر جي مونکي جنت جا غلمان نه مليا ته مان دوزخ جي غلمانن مان به نه مڙندس.

گل دا گل تي لل دا لل

اخبار ۾ اشتهار ڇپيو ته هڪ هوٽل ۾ منيجر جي جاءِ خالي آهي. ڏکڻ لڻ وارا نورن رابطو ڪن. شرط اهو آهي ته سيني اميدوارن ۾ جنهن جو لڻ سڀ کان ڏگهو هوندو ان کي مينيجر مقرر ڪيو ويندو. ڪئي مولائي قسمت آزمائڻ آيا پر مايوس ٿي موٽي ويا. هڪ همراهه خوشي خوشي هوٽل ۾ داخل ٿيڻ پئي ويو هن جو گوڏي جيڏو لڻ ڏسي گيٽ ڪيپر ڪيس موٽ ۾ پنهنجو لڻ پاڇيءَ مان ڪڍي ڏيکاريندي چيو "ميان موٽڻ جي ڪر تون به منيجر نه ٿين. مون جيڏي لڻ جا مالڪ هتي گيٽ ڪيپري پيا ڪن". تنهن کان پوءِ هڪ پٺاڻ ڪوٽ جي ڪلر تي گل تنگي تيار تي قسمت آزمائڻ لاءِ آيو. گيٽ ڪيپر ڪيس به مال چيڪ ڪرائڻ لاءِ چيو ته هن پٺاڻ سيني تي سجيل هڪ وڏي گل ڏانهن اشارو ڪيو. دراصل اهو گل پٺاڻ جو لڻ هو جيڪو هن سٿڻ جي پاڇي مان ڪڍي ست وڪڙ ڏئي گل ناهي سيني تي سجائي رکيو هو ۽ چوڻ لڳو گل دا گل تي لل دا لل.

ڪڙڪ جلال جي سالي جي لن کي ٿونگو

منهنجو هي پيارو دوست غلام حسين چانڊيو جنهن کي پاپ راڳي گل حسن گل ڪڙڪ جلال جو نالو ڏنو. جيڪو هاڻ ان نالي سان مشهور آهي. هي يڪتاري ڇيڙي جو بهترين راڳي آهي. هي چانڊيو چور، بشني يا ڳنڍ جوڙ هرگز ناهي. نه هي هيرا ڦيري ڪرڻ ڄاڻي. هي چانڊيو ته هر ڪم ۾ هٿ جي صفائي جو ماهر آهي. هي اڻ پڙهيل آگوٺي ڇاپ، معاشري ۾ رد ڪيل ذهانت جو حاصل نه هوندي به ذهين ترين انسان مڃيو وڃي ٿو، هي اڻ پڙهيل ضروري آهي پر گفتار ۽ ٻول ٻڌائي ٻڌندڙن کي وائڙو ڪري ڇڏيندو آهي. هي ظاهر ۽ علم ۾ ٻين کان گهٽ ضرور آهي پر سندس تجربو ٻين کان گهڻو مٿي آهي. صحافت ۽ ميڊيا ۾ هن جو استاد پارس رياض آهي، هو جتي به ويو هن کي گڏ ڪٺي ويو. غلام حسين آواز TV سان گڏو گڏ روزاني الف اخبار ۾ پڻ سائٽس گڏ ڪم ڪري ٿو. هي بهترين راڳي، بهترين صحافي، بهترين فوٽو گرافر ۽ بهترين انسان پڻ آهي. هي عظيم انسان مونکي جتي به ملندو آهي آغا جان جتي ٻيرين پئي ملندو آهي، اهو هن جو مون سان قرب آهي. هڪ ڀيرو مان معمول مطابق ڇنڇر ۾ اڏا اکهاڙو ٿيو پنهنجي اسپارٽ تي وياو هوس ته هي اتفاق سان اتان گذريو، هن سان گڏ ڳوٺان آيل هن جو سالو به هو. هي مونکي ٻيرين پئي مليو ته سندس سالي سمجهيو مان ڪو پهتل بزرگ آهيان سو هو به ثواب کٽڻ لاءِ پيرين جهڪيو ته مان عادت کان مجبور ڪيس ٿڏ تي هٿ جو لوڪو هنيو، غلام حسين کي ته پڪ هئي اهين ٿيندو پر نهڪر انهي او جتي عمل تي

Scanned with CamScanner

پھرين تہ وائڙو پوءِ شرمندو ۽ آخر ۾ صفابخيل تي پيو. ڪيس تڏو ڪرڻ لاءِ مهمان جو مان رکڻ لاءِ غلام حسين مونکي اک هڻي دٻ پتيندي چيو ”آغا جان منهنجي سالن سان اهڙي ڪيس نہ ڪندو ڪر اسان چانڊين جا لن گڏهہ جيڏا ڊگها اٿئي، ڏٻ جهلي نہ سگهندي.“ مون ڪيس موت ۾ جواب ڏنو ”ٻڌ ميان، ڇا اوهان چانڊين ڪي ڪو ايڏي ڊگهي لن وارو چانڊيو ڪانہ مليو جو اوهان پيڻ ٻڌي ... ڏنو اٿو يڌي غلام حسين اول تہ صفاباهہ ٿي ويو پوءِ پيچي جان ڇڏئين.

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

لن تي ٽيڪس

قسمت سان بجت اچي ٿي عيد ۽ تهوارن وانگي
گڏهہ تي گهوڙي تي ۽ گهر جي لوڙي تي ٽيڪس
اونچي ماڙي تي ۽ پڙوي پاڙي تي ٽيڪس.
پيڙيءَ جي پن تي، امير جي ڪن تي ۽ غريب جي ٻتي تي ٽيڪس
مڪ تي نونشيءَ تي، ٽڪ تي، ٻجي تي، گار تي، گند تي، پادر تي ٽيڪس
هوا تي، هوا جي پکي تي، پکي جي ٻتڻ تي، ٻتڻ جي ڪلڻ تي ٽيڪس
صابڻ تي، صابڻ ڏاٽي تي، صابڻ هٽڻ تي، صابڻ جي گج تي ٽيڪس
ڪٽ تي، ڪٽ تي وڇايل ريلي تي، چادر تي، وهاٽي تي وهاٽي جي ڇوءَ تي ٽيڪس
جلدي سمهڻ تي، جلدي اٿڻ تي ۽ دير تائين سمهڻ تي ٽيڪس
مچن تي، بليٽ تي، قلم تي، سليٽ تي ٽيڪس
بوٽ تي، پالش تي، جسم جي مالش تي ۽ هٿ جي خارش تي ٽيڪس
وات تي، ڪنگهڻ تي ڪنگ جي سيرپ تي، سيرپ جي پيئڻ تي ٽيڪس
د ں تي، دل جي بوج تي، دل جي دلداري تي ٽيڪس
شهپر تي، شهپر جي وٽڻ تي، پاٽي جي مٽ تيءَ، مٽ ست تي ٽيڪس
مُتڻ تي، هنگڻ تي، اوپاسي تي، ڇڪ تي ۽ تت ٿوس تي ٽيڪس

غريب عوام ڪي ڇا مليو لن

حڪومت جو خزانو ڪٽي ويو آهي. سنڌ جو پاٽي ڪٽي ويو آهي ۽ رشتن مان ٿرب ڪٽي ويو آهي. ”لٽيون جهلي پولڙو ڪٽيو ڪائي ڦقير“ هنن سياستدانن غريب عوام کي ڏيڻ تہ سکيو ئي ناهي، رڳو وٺڻ سکيو آهي. غريب عوام ووٽ ڏئي تہ ٻہ ڏچي ۾ جي نہ ڏئي تہ ٻہ ڏچي ۾، عوام ۾ سياسي شعور ناهي. عوام جو احمق هجوم رڳو پڙوت ۾ پورو آهي. هي تاڙيون وڄائيندڙ، ٻغليو٠، هٽندڙ، جهمريون پائيندڙ ۽ نعره هڻندڙ، هي سچو ۽ پولو پالو عوام، رڳو هش ۾ خوش آهي. هي قرباني جو اصلي روپ جنهن ڪيترائي ظلم جا، ناحق جا ڪڙا ڪوٽ ڊاهي انهن بدران حق انصاف ۽ پاٻپي جا ميلا مچايا آهي، سڀ هن عوام جا ڪارناما آهن. انهن ڪرشمن ۾ هن جو ٻہ ونڊ آهي. شروع ڪان ئي هن غريب عوام انهن ڏکن جي اذيتون ۽ عذاب سهي پنهنجو ڊينگو ڊير ڪيو آهي. پر هن ڪروڏ ڪندڙ عوام جي نصيب رڳو ڪروڏ ئي لکيل آهي. سارو ڪروڏ ڪاوڙ نفرت ۽ حسد هن جي حصي ۾ آيل آهي. غريب عوام جي ڳالهہ ڪندڙ هنن اجهي؛ اتي ۽ لتي وارن رڳو پنهنجو پيٽ ڀريا آهن، باقي مخلوق کي ٺٺو ٺڳائي هٿ ۾ ڏنو آهي. هنن هن ٿريل طبقي جي اذيتون ڏئي بک ۽ اُڃ مارڻ کان سواءِ ٻيو ڏنو ڇا آهي. هنن تہ

Scanned with CamScanner

عوام جي رت جو آخري قطرو به چوسي ورتو آهي. انهن، هنن ووٽ ڏيندڙ ماڻهن کي ڏوهي جي ڪٽي وانگر نه گهر جو نه گهاٽ جو ڇڏيو آهي، قوم جي پيئڻ ٽي ويئي آهي، باقي بيو ڪل خير آهي. هر شي کان لٽ، جمو وڏا ٽيو. شادي ڪيو، ٻار پيدا ڪيو، ووٽ وجهو ۽ مري وڃون، گونگا، ٻوڙا ۽ انڌا ٿي وڃون، ڪشتو ۽ ڪشڪول کڻي پنو، رت پيو، زهر پيو، جهنڊا کڻو، نعرا کڻو، ڏنڊا کڻو. چادر کڻو، هوا کڻو، وڃي ڊوڙ پايو، پر اسان جو لن نه کڻو.

لن کائڻ ۾ پورا

يه بازي خون کي بازي هي، يه بازي آج هم ئي هارين گي
يهان اشڪ پري هين آنکون ۾، تم آج ڦر ڀٽو مارو گي

ظلم جو مارئيي ڀيڻ بينظير کي ۽ ڀٽي جا دشمن اسين ڳولي ڳولي مارينداسين جي ڏن تي دهل شرنائين سان رقص ڪندڙ جاهل ڀيلن بينظير مارائي وڌي. انهن بزدل ليڊرن جي بي حسي جي ڪري هي پاڻ ته سڀ بچي ويا ۽ بينظير مفت مارجي وئي. اهي شهيد ڀٽي جي نياڻي نماڻي پورب جائي، سنڌ جائي سونيتي سنڌ راڻي جيڪا پنڊي ۾ هڪ عوامي شخصيت ڪروڙين دلين تي راڄ ڪندڙ بهادر نياڻي جيڪا ڪروڙين پرستارن، مداحن، شيدائين ۽ لکين جيالن هوندي ڪٽي وئي. يا الله يا رسول بينظير بي قصور، اها چئني صوبن جي زنجير، اها ڀٽي جي تصوير، اها بينظير جيڪا حياتي ۾ هر نقط نگاهه کان بينظير هئي، ضدي ذوالفقار علي ڀٽو 4 اپريل 1979ع تي ڦاسي چڙهي سدا جيئاڪ بڻجي ويو. بينظير جي ور محترم آصف زرداري؁ بهتر انتقام وٺي سنڌي ٽوپي ۽ اجرڪ پائي صدارتي عهدي جو چشڪو وٺي پنهنجو شهپر وٽي پيرڊ پورو ڪري اچي گهر ويٺو، هاڻ پي پي جو ننڍڙو چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري جمهوريت جي جوتي پائي سياست جي غلاظت ۾ ڪاهي پيو آهي ۽ ماڻ جي هاريل شمع جاري رکندو، اڳلي باري ڀهر ڇوٽا زرداري جيئسين هي ملوو هاف ڪاسٽ بلاول ڀٽو زرداري وزير اعظم ٿي تيئسين انتظار فرمائو. تيئسين او سيٽڙي ۾ بکن ۾ پاهه ٿي مري وڃو يا ڀٽي ۽ بينظير جي مزارن تي وينا ڏيڻا هاريو، ڪجهه ڪجهه به نه ڄاڪاڻ ته بينظير جي روح تڙپندي. ابو مئو، ادي جائي، ادي مئي ڪڪو جائو، اسين او ترا جو او ترا. اسان رڳو جيئي جيئي ڪري لن کائڻ ۾ پورا آهيون، اسان نه پنائي نه رنگي مشڪرا اسان جو وس پڄي ته ڳڻي کي به ته رنگون ڪيو وٺون، اسان پيهلا رڳو ڪڏڻ ۽ ناچون وانگر تاڙيون وڄائڻ، جهمريو پائڻ ۽ نچڻ ۾ پورا آهيون، باقي ڪم کان لن. اسان پي پي جا پليت ۽ بيغيرت ايم اين ايز ۽ ايم پي ايز آهيون. اسان هڪ ٽيهر سان ٻه شڪار ڪندا آهيون، هڪ سنڌي عوام ٻي ٻيو پنهنجي پارٽي؁ تي، اسان پارٽي؁ ۾ رڳو غدار پيدا ڪيا آهن، اسان جي منهن ٽي دانگي ملهيو، اسان جو منهن ڪارو ڪري گڏهه ٽي چاڙهيو، اسان جي گهرن ٽي ڪارا ٽوا ٽنگيو ته من اسان ۾ ڪا غيرت اچي. اسان انڌير نگري چرپٽ راجا وارو دور پورو ڪري قسمت سان پنهنجي نڪ ۾ آيا آهيون. اسان کي پيئڻ جو ڪو ڪونهو پيارو، هاڻي اسان پنهنجي نه عوام جي تقدير بدلائينداسون، اسان پنهنجي پارٽي؁ جي پرخلوص ۽ مکيه ڪارڪنن کي گڏ ڪٽي هلنداسون. اسان پنهنجو پاڻ کي جمهوريت تان قربان ڪري ڇڏينداسون. اسان فوج خلاف بيان ڏئي ڪين ٽيڻا ڏينداسون اسان ذوالفقار مرزا وانگر هڪڙي جي ماءُ ڀيڻ هڪ

ڪنداسون. اسان هاڻ سائيڪل، سلائي مشين، گيهه جي هڪ دٻي يا اٽي جي هڪ ٿيلهيءَ تي پنهنجو ايمان نه وڪڻنداسون، اسان قائم علي شاهه وانگر وائڙا، پير مظهر وانگر ٻي پير، آغا سراج وانگر معتبر، نثار کهڙي وانگر ٻوڙا، مولا بخش چانڊيي وانگر دنبا، اياز سومري وانگر ٻي نڪتا، خورشيد شاهه وانگر خوشامندڙا ۽ شرجيل ميمڻ وانگر تڙڙا نه ٿينداسون، جو ٻه ڏسين جتي ٻه ڏسين پليٽ ڪو پيپلو، هڻ گڏي تنهن گانڊو ڪي ڏسي من ڏيپلو، ۽ هاڻ اسان منظور وساڻ وانگر ڪو خراب خواب به نه ڏسنداسون ڇو ته خواب تو ڪانچ سي ڀي ذادا نازڪ هين، تو ٽني سي جني بچهانا هي. پي پي سي پيار ڪا سلسل پرانا هي، هاڻي اسانجون سوچون يڪسر بدلجي ويون آهن، عوام جا جذبا پنهنجي جاءِ تي اسان جي جذبن جو خيال ڪريو، پيلا ميٽڻ ڇڏيو، پارٽيءَ جو بند آفيسون کوليو ته لونڊي بازي ۽ نعري بازي شروع ڪريون. ڪا پاليسي ٺاهيو. ڪا عوام جي خدمت ڪريون ته جئين پنجن سالن جو وري ڪو موقعو ملي. فلحال اوهان لاءِ اها خوش خبر آهي ته بينظير ۽ ڀٽي صاحب جي مزار پڪي ڪئي پئي وڃي پر واري زمين به خالي ڪرائي ميدان کي وسيع ڪيو پيو وڃي ته جئين ڀٽي صاحب ۽ بينظير جي ورسي ۽ سالگره ۾ وڌ ۾ وڌ عوام شريڪ ٿي سگهي، بڪون ته اسان سنڌين جي نصيب ۾ لکيل آهن اسان ڇا ٿا ڪري سگهون. باقي رزق جو واعدو ته رب ڪيو آهي. اهو رب ڄاڻي ۽ ان جو رزق ڄاڻي، پنهنجو ڪم ته آهي ڪوشش ڪرڻ، باقي جيئي ڀٽو ياڙو ڇتو ته هونهن ئي آهي. باقي اسان کي ڇا لن ڪپي.

صحت مند ليڊر محترم ڊاڪٽر قادر مگسي صاحب

هي ماشاءَ الله مڇي مواڙ ٽيل، سنڌ ڌرتي جي قدرتي آفت، جنهن کي پاڻ ڊاڪٽر قادر منگسي چون ٿا، دل ۾ هيبت پيدا ڪندڙ ڪنهن ڊيڄاريندڙ خواب جو ڄڻ ڪو راڪاس هجي. ليڊر ٿيڻ لاءِ هن وانگر سخت جان، صحتمند (جيڪو ميل ڪن ٻه ڊڪي نه سگهي) ۽ شير دل ٿيڻ لازمي آهي، ڏسو هڪ ڪوئو ڪئين نه گارڊن سان شينهن ٿي پيو گهمي. هي گهر ڪان هائوس ايندي ويندي سخت پهري ۾ هوندو آهي، ائين جئين جيل مان قيدي ايندو آهي، ماما ڏاهو ٿي، مونکي ڏس تو ساڻ دشمني پالڻ ڪان پوءِ به مان اڪيلو بنا هٿيار جي رب جي آسري پيو هلان، موت جو هڪ ڏينهن مقرر آهي ڇا ٻه ٿي پئي اهو ته اڇٽو آهي. اهي گارڊ ٻه ان کي روڪي نٿا سگهن. هي لوٽا، چوٽا ۽ موٽا ليڊر سڀ جو سڀ ڪوٽا ناهن هوندا. سنڌ ترقي پسند پارٽي جي هن چيئرمين ڊاڪٽر قادر منگسي جو ته لن چوسي پيلا ڏوئي پئجن ڇو جو جڏهن سنڌ ۾ سنڌيت جو قتل عام پي ٿيو ته هن ڏارين جا اهڙا ته دست ڪڍي ڇڏيا جيڪي اڄ سوڌو بند ناهن ٿيا. هن جي جرئت کي سلام آ. باقي ٻين ليڊرن لاءِ هڪ ئي سٽ ڪافي آهي ته ڪير ڪوئل جي ٻوليءَ ۽ گدڙ شينهن جيان گجگوڙ نٿو ڪري سگهي.

حڪيم دُر منگي جا ڪشتا

مردانگي طاقت حاصل ڪرڻ لاءِ حڪمت ۾ صحافي الله بخش ڪنير جو سورو مرحوم راڄي دُر منگي اصل پڙي هو. هن وٽ مردانگي طاقت حاصل ڪرڻ جا انيڪ نسخا هئا جيڪي هن هڙ جاهڙ محترم ڊاڪٽر قادر منگسي تي آزمايا اچڪلهه قادر منگسي سيڪس ۾ سُور ٿيو وتي. شڪر جو پنهنجي پارٽي اٿس جنهن ۾ مشڪل ڪا هڪ ٻه رن هجي. جي هي پليجي جي پارٽي ۾ هجي ها ته سموريون ڪائي چٽ ڪري ها. باقي ڪيس لونڊي بازي ڪان

پرهيز آهي نہ تہ اياز لطيف پليجي جو بہ وارو وڃائي ها. جئين راجا ميمڻ جو وارو شفيع محمد برفت ۽ ليڊر پٽ ارشاد خاصخيلي ولري وتي سان وڃائي رهيا آهن. باقي حيدر شلهاٽي تائين ڪشتا پهچڻ کان اڳ ويچارو حڪيم ڏرمنگي الله کي پيارو ٿي ويو.

ڪامريڊ شمن ميمڻ جو لن

دراصل جسم يا لن فولاد نہ هوندو آهي پر جذبا فولاد هوندا آهن

ڊيوٽي ۽ ڏرتي جو هي فرض شناس پٽ ڪامريڊ شمن ميمڻ جا بغل، ڪڇا ۽ مٿو تہ اڃو ٽيل آهي هاڻ تہ سندس پرون بہ اڇيون ٽيڻ لڳيون آهن. هن جو اڄڪلهہ جوهر جهڪو آهي. هي ڪشتا ڪارائي لن کي ٽاٽ ڪري تيار شده لن جي ٽيڪ تي سينو ساهي ميدان تي نڪري ايندو آهي. ۽ پوءِ پنهنجي نندڙي سنگيتاٽي مان ملاقات ۾ قرب وندڙي فيضاب ٿي ايندو آهي. ڪشتا ڪائي ڪائي لن کي گسائي ڪسائي لن جو ٻيڙو ٻوڙي لن جي اصل ماءُ ئي پهئي ڇڏي اٿس. لن کي لن چڙي ڇڏيو اٿس.

لن چارٽ

مونکي هر اکر ۾. هر لفظ ۾ هر سٽ ۾ هر خيالن ۾ لن پيو نظر اچي مان ڇا ڪريان. هوتلن جي ڪٽولن تي ويهي ڇولن جي پاڇي ڪاڏيسين

مسئلن. مسٽالن. مٿلا	اصولن	زلزلن	بدشڪلن
حالن. احوالن	اسڪولن	جبلن	بدحالن
بي عقلن. جاهلن. نااهلن	ڪاملن	فاصلن	رولن
قابلن	دلالن	توالن	تولن
اولن. جولن	نمڪ حلالن	پيالن	شرميلن
اڪيلن. گڏيلن. گنديلن	جنجالن	پاچولن	ڇيلن
ريٽلن. سوالن	حملن	اَجهالن	جاڳيلن
مقالن. مقابلن	هڙتالن	استولن	جهڪيلن
قلعن قافلن	نامعقولن	بزدلن	ٽڪيلن
گهڙيلن اڻ گهڙيلن	نسلن	موڪلن	گاريلن
ڪاڏلن پيٽلن	غزلن	محلن	گليلن
فيصلن معملن	رسالن	ساحلن	ڍلن ڍالن
ٽريلن ڏاڙيلن	رومالن	جملن	ٿهلن
ڪٽيلن سٽيلن	قاتلن	ڪوئيلن	ولولن
ٻولن ٽولن	مقتولن	نالن	هريلن
گلن ٽلن	بادلن	گاڏيلن	ڇيلن
وڪيلن دليلن	ازلن	پڙڪيلن	نزلن
ميلن	اٽڪلن	پيلن	ڪوڪلن
سالن	بالن	ڪالن	ويٽلن
زالن	بخيلن	ڪيلن	سٽلن

Scanned with CamScanner

شولنگ

هندو عورتون شولنگ جي پوڄا ڪن ٿيون، عورتپڻي جي سکھ ۾ پنھنجي مردائي سکھ (سادينتي سکھ) پيدا ڪندڙ ڀڳوان، شو جي مندرن ۾ شولنگ هڪ سنگ مرمر جو مخروطي اڀار جھڙو هوندو آهي، جيڪو مردائي جنسي عضوي جي بدليل شڪل آهي. هن جي شڪل مشابهت بيھڪ ۽ مهانڊو بلڪل لن جھڙو آهي جيڪو جماع جي عمل لاءِ تيار حال ۾ ڊيڪاريل آهي. دراصل اهو سنگ مرمر جو خوبصورت ۽ وٽندڙ ٺهلو ۽ ڏگهو لن هيٺ سنگ مرمر جي ڇڏ مان اڀريل هوندو آهي هندو عورتون علامتي طور تي انهي جي پوڄا ڪن ٿيون. ”اي پاڪ ۽ مقدس عورت تون اهڙو ڪم ڪر جنھن سان تنھنجو ”لن ديوتا“ خوشي ٿي ۽ تنھنجي ڏتل شي (تحفي) کي قبول ڪري“. اهي بي اولاد عورتون يا اُهي ديوداسيون جيڪي ديوتا سان شاديون ڪن ٿيون اُهي مقدس رنڊيون، جوان ٿيڻ کان اڳ ڪجھ سالن لاءِ اهڙن مندرن ۾ رهنديون آهن يا جنسي مريض عورتون اگھاڙيون ٿي ڇڏ کي مقدس تيل مکي اهو هٿرادو ناهيل لن ڇڏ ۾ اندر پهچائينديون آهن. جن کي وڏيڪ مونجھ چڙهندي آهي ته گھران ئي ڇڏ کي تيل مکي نڪرنديون آهن، هي جڏهن اگھاڙيون ٿي ديوتا اڳيان بيهنديون آهن ته هنن جي شهوتي جذبن کي اڀارڻ لاءِ خاص پادري اڳيان ايندا آهن. پوءِ انهن گنجن ۽ ڏگهن لنن وارن جا وڏا مزا ۽ ٺٺ هوندا آهن. اهي پاڻ کي ڀڳوان جا مقرر ڪيل نمائيندا سڏيندا آهن. ”او پاڪ دامن عورت تون خوش ٿي جو اها هستي جيڪا رات توسان گڏ ستي هئي، اهو ديوتا پاڻ هو“. شو جي ميلي جي موقعي تي عورتن وٽان ڪجھ اهڙو هٿرادو ميڻ جا لن پڻ هٿ ڪيا ويا، جن کي ڏسي آئين پئي لڳو ڄڻ انهن کي تازو استعمال ۾ آندو ويو هجي. اسان کي ٻڌايو ويو آهي ته نفس ڪتو آهي. سڀني مادي لذتن کي خير آباد چئي نفس کي نچوڙي ان ڪتي نفس کي ماري ڇڏڻو آهي. نيائين جو قرآن پاڪ سان نڪاح، ديوداسين جي ديوتا سان شادي، يورپ ۾ ڪليسا جون ڪنواريون جيڪي علامتي طور حضرت عيسيٰ جون زالون سڏجن ٿيون. اهي سڀ سڄي عمر پاڪ دامن ٿي گذارينديون آهن.

لن جي پوڄا

هندن ۾ شو جا پيروڪار اڄ به لنگ پوڄا جي ڪري مشهور آهن. مندر جي هڪ خاص جاءِ تي هوبهو مردائي عضوي لن جي شڪل جھڙو هڪ وڏو پٿر زمين ۾ کوڙيل آهي. جنهي ان لن جي پوڄا ڪئي ويئي ٿي. تنهن کان سواءِ مندر جي اندرين ڀتين تي جيڪي مردانا بت ٺاهيا ويا آهن، پڻ بلڪل اگھاڙا هجن ٿا، جن جا لن خاص طور تي تمام وڏا ڏيکاريا ويا آهن ته اهڙا ته خوبصورت ۽ تراشيل هجن ٿا، جو اتي ايندڙ جي دل انهن کي ڏسي پاڻ مرادو پهائڻ چاهيندي آهي. هر سال شيو جي مندرن ۾ شيو جو ساليانو ميلو لڳندو آهي، جتي بي اولاد عورتون ۽ جنسي مريض مرد توڙي عورتون وڏي تعداد ۾ اچي شريڪ ٿين ٿا. اهي سڀ انهي خاص ڏينهن تي بلڪل آزاد هجن ٿا ۽ پوري جوش و خروش سان عيش عشرت ڪن ٿا. ان مقدس جاين تي اهي غير اخلاقي حرڪتون ڏسڻ وٽان آهن. هن ميلي ۾ شريڪ اهي شهوت پرست عورتون ديوتائن کان اولاد ڏيڻ جي التجا جي بهاني انهي عضو سان چهي نهايت بيهودا مذاق ڪن ٿيون. اهي بي اولاد عورتون اولاد حاصل ڪرڻ لاءِ اگھاڙيون

Scanned with CamScanner

تي پنهنجو جسم ديوتا اڳيان پيش ڪنديون آهن. پوءِ انهن جڳهين تي لن ڪم لاءِ خاص پوڄاري مقرر ڪيل هوندا آهن. جن جا لن به گهڻا وڏا هوندا آهن جيڪي ديوتا جا چونڊيل انسان نمائيندا هوندا آهن. جيڪي اها پيشڪش وڏي خوشيءَ سان قبول ڪندا آهن. ديوتا سان جنسي ناتا رکڻ جو اهي خواهشمند عورتون ديوتا جي جنسي عضوي سان فحش حرڪتون ڪندي انهن لن ڪڍي ويلن نمائندن جي لڙ سان به ڪينچل ڪرڻ شروع ڪري ڏينديون آهن پوءِ اهي ڪين پيڙي ڏيندا آهن. مزو ئي مزو، ديوتا به خوش ماڻهو به خوش بي اولاد زال مڙس به خوش ميلي جو ميلو مزي جو مزو، اهو رڳو اسان جو نياڳو مسلم لن آهي جنهن لن جي تڪي جهڙي به عزت ناهي ٻين مذهبن ۾ لن جا وڏا مزا آهن.

ديوتا جو لن

آفريڪا جي ڪانگو وادي اوسينه ديوتا جو هڪ وڏو اگهاڙو بت آهي. جنهنجو لن بت کان به وڏو آهي. ديوتا جي اُن لن ۾ وڏيون رسيون ٻڌل آهن جيڪي هيٺ تائين لٽڪيل آهن. انهن رسين کي اهي زيارتي عورتون ڇڪن ٿيون جيڪي بي اولاد آهن اهي شهوتي عورتون ان ديوتا جو لن ڪمائين ذريعي ٿڳائي لوڏڻ شروع ڪن ٿيون ۽ پوءِ انهي حرڪت سان برڪت پيدا ٿئي ٿي. واه ديوتا تنهنجا ياڳ.

توپ جيڏو لن

چون ٿا ته ڪنهن وڏي جنگ هلندي تڙ تڪڙ ۾ ”ولنديزن“ جي ڪا هڪ وڏي توپ جهنگ ۾ رهجي وئي. اُتي به پرويز بشني جهڙا ونتي حرامي رهن ٿا. جن رونشئي خاطر اها ڳالهه ٿلائي ته اها توپ دراصل يورپ جي ڪنهن ديوتا جو لن آهي، اها خبر پوندي اتان جي ٻڪين ۽ واندن ٿتن عورتن کي انهي لن جي پوڄا ڪرڻ جي هدايت ڪئي. ذات عورتون اچي نڪتيون، قطارون لڳي ويون، بي اولاد عورتن جي ڄڻ ته عيد ٿي وئي. پري پري کان مرد پنهنجي عورتن کي وٺي اچي پهتا. شهوتي عورتون لوڪ اڳيان اگهاڙيون ٿي توپ تي گهوڙي وانگر ويهي چڏ گسائڻ لڳيون. ڏڙا ڏڙ ٻار پيدا ٿيندا رهيا. ملڪ جي آبادي ڏينهون ڏينهن وڌڻ لڳي. اتان جي پاپوليشن پلاننگ وارن آخر اڪ پٽي، بار بار شڪايت تي حڪومت ليٽ بيرلز ٿي پچائي جو ان نامراد توپ ديوتا کي هڪ وڏي کڏ کٽي دفنائو ويو تڏهن وڃي ڪو ملڪ لريو.

ڏور آسارا شاهه ٻلوط! تون پنهنجو ٻوٽو ٻار! (شيخ اياز)

لن جهڙو ميوو

زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام ۾ مرحوم صرير پنهور (ايم ڪي) هارٽي ڪلچر (شاهي باغ) ڏانهن ويندڙ رستي ۾ هڪ عجيب و غريب وڻ ڏيکاريو. شايد شاهه بلوط جو وڻ هو. ان وڻ ۾ گل يا ميوو لڳندو آهي، اهو ميوو جڏهن بلڪل ڪچو هوندو آهي ته ان جي شڪل يا شبهي بلڪل انساني لن جي ٽوپي وانگر هوندي آهي، اهڙن ان ميووي کي ٻنهي پاسن لن جي ٽوپي جهڙا به ملهن هوندا آهن. ڪجهه وقت گذرڻ کان پوءِ اهين لڳندو آهي ڄڻ زناني چڏ ۾ مردانو لن وڌل هجي (چڏ سوڌو لن) اهو عجيب و غريب لن، صرير پنهور مونکان سواءِ محترم بشير خان قريشي، حسن مجتبيٰ، حسن درس، عزيز ڪنڀار، بخشڻ مهرانوي، ذوالفقار هاليپوٽو، حفيظ ميمڻ (پپو)، فضل جوڻيجي، مقصود مگرٽي عرف ناني، اقبال جمالي، اڪبر سومري، اڪبر ساگر ۽ ظفور سومري کي

تي پنهنجو جسم ديوتا اڳيان پيش ڪنديون آهن. پوءِ انهن جڳهين تي ان ڪم لاءِ خاص پوڄاري مقرر ڪيل هوندا آهن. جن جا لن به گڏهه جيڏا هوندا آهن. جيڪي ديوتا جا چونڊيل انسان نمائيندا هوندا آهن، جيڪي اها پيشڪش وڏي خوشيءَ سان قبول ڪندا آهن. ديوتا سان جنسي ناتا رکڻ جو اهي خواهشمند عورتون ديوتا جي جنسي عضوي سان فحش حرڪتون ڪندي انهن لن ڪدي ويڙلن نمائندن جي تپڙ سان به ڪينچل ڪرڻ شروع ڪري ڏينديون آهن پوءِ اهي ڪين پيڙي ڏيندا آهن. مزو ٿي مزو، ديوتا به خوش ماڻهو به خوش بي اولاد زال مڙس به خوش ميلي جو ميلو مزي جو مزو، اهو رڳو اسان جو نياڳو مسلم لن آهي جنهن لن جي تڪي جهڙي به عزت ناهي ٻين مذهبن ۾ لن جا وڏا مزا آهن.

ديوتا جو لن

آفريڪا جي ڪانگو وادي اوسينه ديوتا جو هڪ وڏو اگهاڙو بت آهي. جنهنجو لن بت کان به وڏو آهي. ديوتا جي ان لن ۾ وڏيون رسيون ٻڌل آهن جيڪي هيٺ تائين لٽڪيل آهن. انهن رسين کي اهي زيارتي عورتون ڇڪن ٿيون جيڪي بي اولاد آهن اهي شهوتي عورتون ان ديوتا جو لن ڪمائين ذريعي ٽڳائي لوڏڻ شروع ڪن ٿيون ۽ پوءِ انهي حرڪت سان برڪت پيدا ٿئي ٿي. واه ديوتا تنهنجا ڀاڳ.

توپ جيڏو لن

چون ٿا ته ڪنهن وڏي جنگ هلندي ٽڙ تڪڙ ۾ "ولنديزن" جي ڪا هڪ وڏي توپ جهنگ ۾ رهجي وئي. اُتي به پرويز بشني جهڙا ونتي حرامي رهن ٿا. جن رونشئي خاطر اها ڳالهه ڦلائي ته اها توپ دراصل يورپ جي ڪنهن ديوتا جو لن آهي، اها خبر پوندي اتان جي ٻڪين ۽ وانڊن تتن عورتن کي انهي لن جي پوڄا ڪرڻ جي هدايت ڪئي. ذات عورتون اچي نڪتيون، قطارون لڳي ويون، بي اولاد عورتن جي ڄڻ ته عيد ٿي وئي. پري پري کان مرد پنهنجي عورتن کي وٺي اچي پهتا. شهوتي عورتون لوڪ اڳيان اگهاڙيون ٿي توپ تي گهوڙي وانگر ويهي چڙ گسائڻ لڳيون. ڏڙا ڏڙ ٻار پيدا ٿيندا رهيا. ملڪ جي آبادي ڏينهون ڏينهن وڌڻ لڳي. اتان جي پاپوليشن پلاننگ وارن آخر اڪ پتي، بار بار شڪايت تي حڪومت نيٺ بيراز ٿي پڇاڙي جو ان نامراد توپ ديوتا کي هڪ وڏي کڏ کٽي دفنائو ويو تڏهن وڃي ڪو ملڪ ٽريو.

ڏور آسارا شاهه بلوط! تون پنهنجو پوتو ٻار! (شيخ اياز)

لن جهڙو ميوو

زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام ۾ مرحوم صرير پنهور (ايم ڪي) هارٽي ڪلچر (شاهي باغ) ڏانهن ويندڙ رستي ۾ هڪ عجيب و غريب وڻ ڏيڪاريو. شايد شاهه بطوط جو وڻ هو. ان وڻ ۾ گل يا ميوو ٿيندو آهي، اهو ميوو جڏهن بلڪل ڪچو هوندو آهي ته ان جي شڪل يا شبهي بلڪل انساني لن جي ٽوپي وانگر هوندي آهي، ائين ان ميووي کي ڇهي پاسن لن جي ٽوپي جهڙا ٻه منهن هوندا آهن. ڪجهه وقت گذرڻ کان پوءِ ائين لڳندو آهي ڄڻ زناني چڏ ۾ مردانو لن وڌل هجي (چڏ سوڌو لن) اهو عجيب و غريب لن، صرير پنهور موٽڪان سواءِ محترم بشير خان قريشي، حسن مجتبيٰ، حسن درس، عزيز ڪوپانگ، بخشڻ مهراڻوي، ذوالفقار هاليپوٽي، حفيظ ميمڻ (پپي)، فضل جوٽيجي، مقصود مگرٽي عرف ناني، اڪبر سومري، اقبار جماڻي، اڪبر ساگر ۽ غفور سومري کي

به ڏيکاريو هو. ادل سومري کان وٺندي اياز گل تائين ان لن جو ديدار ڪري چڪا آهن اسان سڀ جڏهن به زرعي يونيورسٽي ايندا هئاسون ته هن لن جو ديدار اسان لاءِ فرض هو. پهرين فرصت ۾ محترم تاج جوئي ۽ ناز سهتي کي گهرجي ته ان لن جو ديدار ضرور ڪن. منهنجو زرعي يونيورسٽي ٽنڊو ڄام جي VC صاحب کي عرض آهي ته هو اتان جي واندن استادن کي پابند بڻائن ته هو نئون ايندڙ شاگردن کي پڙهڻ کان اڳ ان لن جو ديدار لازم ڪرائڻ. هندو عورتون ڪڏهن نه ختم ٿيندڙ سونهن ۽ جوانيءَ لاءِ ان وڻ جو اهو برڪتي ميوو کائينديون آهن. هي ميوو بي اولاد عورتن لاءِ پڻ فائديمند آهي، ان وڻ جي مهرباني جو ان ميوو جي صورت ۾ اسان کي مهرباني جو ڦل ڏنو. هن وڻ جي هر مُند ۾ سدا بهاري ڏسي قدرت جي ابديت جو خيال دل ۾ پختو ٿيندو آهي.

لن ٽريڊ مارڪ ڪا آتا

منهنجي وڏي وقت کان اها حسرت رهي آهي ته ڪا پڙل يا ڀڙل اٽي جي چڪي ڪينءَ بيزار مالڪ کان ٺيڪي تي وٺان. منهنجي ياٺتيءَ آغا آصف پٺاڻ جي هڪ اٽي جي چڪي گدو ناڪي وٽ آهي، جنهن مان هي بيزار آهي، هي چڪي هر وقت ڪنهن نه ڪنهن جي ٺيڪي ۾ رهي ٿي ۽ هڪ ٻي اٽي جي چڪي بابن شاهه قبرستان جي پويان جمالي جي به آهي. جمالي صاحب، سائين بهادر شاهه جيڪو سائين چتن شاهه مست جو گادي نشين مريد آهي. سو پڻ پنهنجي چڪيءَ مان تنگ آهي. ٻئي چڪيون هٿ ۾ آهن ڪڏهن به ملي سگهن ٿيون. جڏهن مليوءَ ته پوءِ ڏسنداسون. جيئن هين مشهور چڪين جو ٽريڊ مارڪ يا مونو گرام بال، چتري، باز يا ڊبل گهوڙا آهي ائين منهنجي اٽي جي چڪي جو ٽريڊ مارڪ وري لن هجي ها. ”لن جيڪو اعليٰ معيار جي نشاني آ.“ سلوگين هجي ها ”لنڊ مارڪ ڪا بهترين آتا“ يا ”آن آ ته لن آ“ چڪي تي تجربي لاءِ هڪ جدا ڪمرو به هجي ها جتي اٽو خريد ڪندڙ پهرين ڳئي ڦاڙائي مطمئن ٿي، مڻ اٽي سان گڏ ڳئي به ڪٽائي پوءِ وڃن ها. حڪومت سان سهڪار ڪري ڪوٽ سوٽ ۾ اهو لن ڇاپ اٽو غريب عوام کي سستي اگهه تي پڻ فراهم ڪجي ها. گهٽ ۾ گهٽ آس پاس تر جا اهي نامرد اهو مردانگي سان ڀرپور اٽو کائي مرد ته بڻجن ها. پر مونکي نٿو لڳي ته منهنجو ڪو اهو اٽي جي چڪي جو خواب ڪو پورو ٿيندو.

منهنجو انتخابي نشان لن: ٺپي تي ٺپو لن تي ٺپو

منهنجي هنن منافق سياستدانن سان ڀوي ٿي ڪا نه، تنهنڪري مان ڪڏهن ڪنهن خاص سياسي پارٽي سان لاڳاپيل نه رهيس، ڇا مونکي ڪنهن سياسي تحريڪ سان لاڳاپيل هئڻ گهرجي؟ مان جيڪڏهن سياست ۾ آيس ته مان پنهنجي هڪ الڳ سياسي پارٽي ناهيندس ۽ پوءِ اليڪشن وڙهندس. منهنجو اتنخابي (چونڊ) نشان هوندو لن يا ڳئي. جي ڪٽيس ته ڪم کان لن ۽ پوءِ عوام کي ڳئي ڏيکاري ويندس جي ووٽ مليو ته واه واه، جي نه مليو ته چڙهن لن تي.

حرامي جانور (لن جي وصف)

هر گهڙي تيار پاسبان هين هم — پاڪستاني فوج ڪي جوان هين هم

دنيا جو سڀ کان خطرناڪ ناڱ شلوار ناڱ آهي، جيڪو مرد جي شلوار يا انڊرويئر ۾ رهي ٿو. هن لنڊ بلا جي ڊيگهه هونءَ ته 2 کان 3 انچ ٿئي پر جڏهن هي ڪاوڙ ۾ هجي ٿو

ته 6 کان 8 انچن جو ٿيو وڃي، هن جو مٿو ننڍپڻ ۾ ئي ڪٽيو ويندو آهي، تڏهن ئي زور نه ڪري ٿو هن جون اکيون نه هونديون آهن پر هي ڏنگڻ جي جڳهه پاڻ ئي ڳولي لهي ٿو. هي نانگ اڪثر رات جي وقت عورت جي ٽنگون ۾ گهڙي ڏنگي ٿو. جنهن جي ڏنگڻ جي زهر سان عورت 9 مهينا تڪليف ۾ رهي ٿي. دادو، لاڙڪاڻو، مٽياري، سانگهڙ، ملي، پشاور، بنون ۽ مردان ۾ هي نانگ ڇوڪرن کي به ڏنگيندو ڏٺو ويو آهي. اوهان جي معنيٰ خيز مسڪراهٽ ٻڌائي ٿي ته اهو نانگ اوهان به ڏٺو آهي.

لن جي خاصيت، خصلت ۽ خصوصيت، هن جي عرفيت، تخلص، هن جو خاندان، قبلو هن جو خاڪو صرف ۽ صرف اهو آهي ته هي لن آهي ۽ بس، اها الف جي شڪل جهڙي بنا هڏين جي گوشت جي ٺهيل هوندي آهي، اها جڙي ٻوٽي، اها نرالي، انوکي، عجيب و غريب شي، اها انمول شي اها سڀ کان ننڍي مخلوق جنهن کي پاڻ سنڌي ۾ لن چئون ٿا. اهو لنڊ، لوڙو، ٽٽو، ٽپڙ، ليکم، للي، للڙي اهو هٿيار اوزار هٿوڙو، مترڪو، ڏنڊو، همام دستو، ويلڻ، تيڪم ۽ ڪمي جي مُنڊي سان مشابهت رکي ٿو. اها آٽو ميٽڪ (خودبخو حرڪت ڪرڻ واري ڊرل مشين) اهو برمو، ڪاٺ ڪهاڙي وانگر ڪم ڪري ٿو. اها ناچيز ۽ معمولي شي ڪيتري ڪارآمد ۽ ڪم جي شي آهي. هي ننڍڙو جانور گهٽ نه آهي. هي حرام خور وڏو حرامي، ڏاڍو ڏنگو شرارتي شيطان آهي. لن مرد جي جڻيري جسم جو جڻيرو جاڳندڙ حصو ۽ عضوو آهي. انسان جي انگ جي ٻين اهم عضون ۽ هن خاص مخصوص مرداڻي عضوي ۾ فرق آهي. لن مرد جي جسم جو نازڪ ترين حصو آهي. لن ماڻهو جو واڌو ۽ اضافي هٿ آهي. حقيقت ۾ لن ماڻهو جو وڏو هٿيار آهي ماڻهو هن کي هٿيار بنائي مڙسي ڏيکاريندو آهي. هن ۾ دم آهي ته مڙسي آهي نه ته بس، ماڻهون لن کان سواءِ بي وس ۽ لاچار آهي. هن مرداڻي جنسي عضوي جو وڏو شان ۽ مان آهي. لن کي احترام جي نگاهن سان ڏٺو وڃي ٿو. لن جي زيارت ڪرڻ به ثواب آهي. هن لن جا وڏا ڏائنٽ ۽ وڏا مزا آهن. هن بي پيري جو ڪو پير مرشد ناهي. هن پاپي جو پيٽ ڪڏهن به ڀرئو ناهي. انهن ٻن انگورن ۽ هڪ ڪيلي جو اثر پذير ۽ ڪرامت وارو ٻوٽو، اها درد دوا صحت بخش ۽ شفا بخش آهي. اهو لن جيڪو صرف ۽ صرف زال جي امانت آهي ماڻهو پاڻ ڪيڏو وڏو آهي ۽ سنڌس ٽپڙ يا لوڙو ڪيترو ننڍڙو آهي. ڪن ماڻهون جا لن معمولي ته ڪن جا سرس هوندا آهن. ڪن جا لن ته خاص طور تي ضرورت کان وڌيڪ وڏا ۽ تمام ٿلها هوندا آهن. لن ننڍو وڏو، ڇوٽو ڊگهو، سنهو ٿلهو، موٽو موڪرو، ڪارو اڇو، ڳاڙهو، ڳاڙهي ڪجر جهڙو به ٿي. ضروري ناهي ته جنهن جو قلبت ڇوٽو يا ننڍو هجي ته ان جو ٽپڙ به ننڍو هوندو. انهن ڇوٽن ٻوٽن جو ٽپڙ به ڪڏهن ڊگهو ٿي سگهي ٿو. هر انسان کي پنهنجي ٽپڙ جو ڪاڇو يا اندازو ضرور هوندو آهي. ننڍي پيمائي پر ڇهيج کان ٿلهو يا پورو پنو لن ٻالش سان ڪاٿو ڪري سگهجي ٿو. پر فل سائيز ايڪسٽرا لارج، ڪرائي کان ٿوڪ تائين ٻانهن جيڏو لن، منڍ کان ڇيڙي تائين جو فاصلو پيمائش ڪرڻ لاءِ اسڪيل يا فٽ پٽي سان ماپي سگهجي ٿو. ڪن جا لن عمده جاذب نظر، دلڪش ۽ خوبصورت هوندا آهن ته ڪن جا ڀي سرا ۽ مردار هوندا آهن، ڪن جا لن ته ڪامي جا هوندا آهن ته ڪي پنل جي هوندي اٿن، لن ۾ حرڪت سان برڪت پيدا ٿيندي آهي. اهو ٽڪيل، مکو ماٺيل ٽپڙ حرڪت ڪرڻ سان لڳي ڪڙو تڙو ٿي ڇڪجي سخت گير ۽ اڙيل ٿي پوندو آهي. اهو جهنجهڻ يا رانديڪو واندڪائي جي ونڊر ۽ مفت جي تفريح به

آهي، هي جڏهن ڪو مائيل هجي ٿو ته ائين ٿو لڳي ڄڻ هن مسڪين تي ڪو رولر يا پل ڊوزر چڙهي ويو هجي. لن ۾ ساهه آهي، هن ۾ سگهه لڪيل آهي. هي ڄڻ لڪين منڊ ۾ لڪين سر سلو ڪيڏي ڦٽڻ لڳندو آهي ڪومائجي ويل لن. سلوموشن ۾ آهستي آهستي هوريان، هوريان جاڳڻ لڳندو آهي. ساهه وٺي جوٽ ۾ اچي بود ۾ پر جڻ ڪان پوءِ پنهنجي ڪرت نيائڻ شروع ڪري ڏيندو آهي. جيئن تلوار مياڻ ۾ هوندي آهي تڏهن سنڌس هنر ۽ فن لڪيل هوندو آهي ائين شلوار، پينٽ، ٽائوزر يا چڏي ۾ لن جو هنر ۽ فن به لڪيل هوندو آهي. هن جي دهشت نڪرڻ ڪان پوءِ ڏسي سگهجي ٿي اها ساهه ۽ لاهه ڪيندڙ شيءِ اها اذيتناڪ، دهشتناڪ، خوفناڪ مخلوق، اها مصيبت، شامت آفت جان لنڊي بلا، چرڪائي، ڏهڪائي، ڪيڪرات، رانيات ۽ چيڪات ڪڍي ڇڏيندي آهي. ڇگيون پليون ڦٽيون به هن ڦٽي ڦاڙ لن جي دٻ جهلي ناهين سگهنديون. برداشت ڪندڙ ڪي وزن جي خبر پئجي ويندي آهي. برداشت ڪرڻ لاءِ به همت ۽ جرت هئڻ کپي، خدا جو شان آهي. صبح جو هي آلارم آٽوميٽڪ وڄندو آهي. هر انسان جو لن صبح جو غير ارادتن پاڻ مرادو نڪرندو آهي، ساهه ڪٽي ڦندڻ ڪان پوءِ سيٽجي تيار ٿي ڏڪر ٿيو وڃي ڄڻ نانگ جو ڦڻ هجي. ائين ته بس ڪنهن جو ٻار جو به نڪرندو آهي. لن ۾ ساهه آهي هي ڏسي نه ٿو انڌو آهي ته پوءِ ڇا آهي. هي ويچارو پوءِ به هٽ پير هٽي ٿو. بکيو ته نه رهندو، هن کي پنهنجو جوهر ڏيکارڻ جو موقعو ملڻ کپي. ظاهر آهي ته ماڻهو لن پٽر تي رڳڙي پنهنجي سيڪس جي باهه ته ختم ڪا نه ڪندو. ان لاءِ ڪيس ڪجهه ته ڪرڻو پوندو. باهه کي لاڳتو برندو ته نه رکندو. اها دل ۾ سمايل برهه جي باهه ناهي پر لن جي باهه آهي، جا نڪري نروار ٿيڻ تي چاهي. اها لن جي ڪاوڙ، اهو تپيل تاندو، اهو شعلو پنيٽ اها باهه، باهه ويسائيندڙ فائربر گيڊ به وسائي نٿي سگهي. ڪي مسڪين لن اهڙا به هوندا آهن جو مٺ تي به گذارو ڪري شرم ۾ ٻڏي ويندا آهن. لن تنگ جاين جو عادي هوندو آهي. لن بي گهر آهي. هن جو گهر ناهي. هي رنگ مٽائيندڙ ساندو پرائي گهرن، چيرن تنگن ۽ سرنگ ۾ گهڙڻ جو عادي ڏوهاري آهي. هي مهمان لن صاحب، ميزبان جي گهر پيلا پويان پارڪنگ ۾ ڇڏي پاڻ اڪيلو لوڙهو لنگهي ويندو آهي، لن جو ڇڊ ياڳئي سان چولي دامن جو ساٿ هوندو آهي. جيئن چاٻي يا ڪنجي جو تالي يا ڪلف سان، پن جو ڪاغذ سان، ٽاچني جو ڪپڙي سان ۽ سئي جو ڌاڳي سان، اهو ئي پٽڻ جو نه ٽٽندڙ تعلق آهي. جسماني ورزش، جسماني عضو کي سگهارو بڻائي ۽ وڌائي ٿي. ٿيڙ مبارڪ کي روزانو تيل مالش ڪري ٽاٽ ڪرڻ کپي. لن کي ڪاوڙ ۽ غيرت به ايندي آهي، ته لن کي باهه به لڳندي آهي. لن کي بک به لڳندي آهي. لن ڪائبو، چانبو ۽ چوسبو به آ. لن ني چڙهو به آ. لن جي مار به ٿيندي آهي. لن جي مک به هوندي آهي ۽ ان جو پاڻ به هوندو آهي.

"سٺو ڌنڌو چيو ماٺس بابلا لن جي ٿيڪ ٿي نه هل، ڊيوٽي ڪر پر هن کي لن جي پرواهه، ڊيوٽي ڪان لن، آخر چڙهيو نه لن تي، ڏو ڪري لن چڙهي ويس، پوءِ لن جهڙي شڪل ڪري ملهي لن سان واپس اچي نڪتو، هالي اڪيلو واندڪائي ۾ ويلو ڪٽي وانگر پنهنجو لن پاڻ ڏاٿي"

هي ڪتوارو ٽٽو هو به لن جي لائق پلي وڃي چڙهي لن ٿي. اسان کي لن جي پرواهه.

Scanned with CamScanner

لن جو علاج

دنيا جو سڀ کان وڏو مسئلو آبادي کي ڪنٽرول ڪرڻ آهي، جيڪو هن اداري پاپوليشن پلاننگ وارن کان لن ٿو حل ٿئي. دنيا ۾ فساد جي جڙ اصل ۾ اهو نامراد لن ئي ته آهي، اهو لن مڙڻ گوسري کان هجي ئي نه ها. ان لن جي غير موجودگي ۾ سڀ مسئلا پاڻ مرادو حل ٿي وڃن ها. ”نه هجي ها بانس نه وڃي ها بانسري.“ ڪن ماڻهن جي تخم ۾ ٻج پکيڙڻ يا ريزي جي قوت ناهي هوندي. هڪ يا ٻن جهٽڪن ۾ پورا ٿي وڃن ٿا. حد کان وڌيڪ رنگين زندگي گذارڻ ۽ لن جو بيجا استعمال ڪرڻ ڪري هنن مڙسن ۾ مڙسي يا مردانگي نه آهي رهندي. سچائيءَ ۾ سگهه ناهي رهندي. مرداني طاقت ۽ جوان مردي خلاص ٿي ويندي آهي، جنسي عضوي جي ڪمزوري، پنهنجي قوت ۾ ڪوتائي. جنسي خواهش جو نه اڀرڻ، فطري تقاضائن کي پورو ڪري نه سگهڻ سبب مايوسي ۽ شرمندي ٿئي ٿي. ائين ڪٿي چئجي ته پنهنجي ڪمزوري لڪائڻ لاءِ، پنهنجي وڃايل قوت کي جاڳائڻ لاءِ، پڊاپي ۾ جوان ٿيڻ لاءِ، نئون جوش ۽ جذبو آڻي مڙسي ڏيکارڻ لاءِ ۽ پنهنجا ستل سور جاڳائي پنهنجي آس ۽ تمنا پوري ڪرڻ لاءِ هي گوريون کائي فتافت تيار ٿي وڃن ٿا. نفسياتي ۽ جنسي خواهش کي اڀاري جوش ۾ آڻي قوت توانائي بحال ڪندڙ آهي گوريون جنسي قوت سئو پيرا وڌائي ته سگهي ٿي پر لن کي بلڪل سَن ڪري ڇڏي. آخر گورين جي آسري ماڻهو ڪيترو وقت هلندو. جيڪو ٿيڻو هو سو ٿي ويو. هاڻ الله ڪرڻ ڪپي.

پاڪستان جو لن ۽ پيلا

پاڪستان جو لن مينار پاڪستان آهي جيڪو لاهور ۾ ڏسي سگهجي ٿو. سنڌس هڪ پيلو قاعده اعظم جي مزار جي صورت ۾ ڪراچي ۾ آهي ۽ ٻيو پيلو هي ٻي پير قاعدي تحريڪ آهي جو لنڊن ۾ رهي ٿو. جيڪو مرڻ کان پوءِ نائن زيرو تي نسب ڪيو ويندو. ائين هر شهر کي پنهنجو هڪ مخصوص لن آهي. جيئن سکر کي، شڪارپور کي، حيدرآباد کي، ڪراچي کي، جيڪب آباد کي، لاڙڪاڻي کي.

لن جي اوذر

جي لن چوڙين تي لت هجي ها ۽ پاڻي يا پيچ ڪش سان اسڪرو ڍرا ڪري کڻي سگهجي ها، ڇري چاقو يا ڪاراتيءَ سان ڪٽڻ کانپوءِ به ڪار آمد هجي ها ته عادت کان مجبور ماڻهو ماچيس وانگر اهو به پاڻ نه رکن ها ٻئي کان ڦورن، گهرڻ لاءِ اپلاءِ ڪن ها. ڪوٽ سوٽ ۾ هڪ ٻئي جي لن ۾ آسرو رکي ويهن ها. ”ڦرب ڪر منالج رک پنجن منٽن ۾ موٽائي ٿو ڏيان“. ڏيڻ وارو ڏي ته ها پر ڪرڪي ڏي ها. ”منا مهرباني وڏا ٿورا“. لن کي حال کان بي حال ڪري لن جو ٻيڙو ٻوڙي پوءِ واپس ڪن ها. اها مرلي سنگت کي پهروري ڪو نه ڏين ها، ساڙيلن لين کاڻ ساڙ ئي بس هجي ها. پهرين لن جي پوءِ ٿن من جي گل ڪن ها. اهڙي طرح جي ان فيشني ۽ مردار لن کان ته انگريزن جو اهو مصنوعي بناوٽي لن ڀلو هوندو هو جيڪو اسين ننڍپڻ ۾ ناهي هٽ ۾ جهلي هلي وانگر مائون مائون (ميين آه، ميين آه) معني مان اچان مان اچان ڪندا هئاسون.

Scanned with CamScanner

هندو مسلم لنن جي چِتي ويڙهه

اسان ننڍي هوندي سَياش، اوباش ۽ هي بدمعاش ۽ مان هندو مسلم تپڙ تڪرائي جنگ ڪندا هئاسون ۽ هڪ ٻئي جي تپڙن کي هٿ ۾ جهلي وزن ڪري پيٽ پڻ ڪندا هئاسون. هاڻي مني ۽ جي الائيڊ بئنڪ جي هن منيجر کي آهي ڳالهيون پڙهي غيرت تي اچي، چڙهي لن تي.

هيرو (اڳرين جو هترادو لن)

هيرو سنڌي ۾ ناٽڪي مزاحيه لوڪ گيت آهي. جنهن راڳ جي لفظن ۾ جنسيات جو ڪليل اظهار هجي اهو هيرو گيت آهي، هن راڳ ۾ گهٽي اگهاڙپ ۽ گارين واري معنيٰ سمايل آهي. هي لوڪ گيت خوشيءَ جي موقعن تي خاص ڪري شادين تي سهرا ڳائيندڙ مايون گائينديون آهن. هي مزاحيه لوڪ گيت پرپور موسيقي ۽ جاندار ناٽڪي نموني سان ڳايو ويندو آهي. هن گيت ۾ شادي واريون، شادي شده عورتون عورتن جي پنڊال ۾ ڪپڙي جو هترادو لن ٺاهي هڪبئي سان چاڳ (ڪيس) پڻ ڪنديون آهن، شادي مرادين ۾ لاڏن ۽ سهرن ڪان سواءِ هنن هيرو لوڪ گيتن ذريعي پوڳ، نڪاح ۽ چرچن جو مقصد هڪبئي کي وندرائڻ ۽ مزو وٺڻ هوندو آهي، عورتون هونهن به نچڻ ڳائڻ ۽ ساز وڄائڻ تي خوش ٿينديون آهن. ڪانوءَ کي هونهن به لڙ ۾ مزو، ريڊيو پاڪستان حيدر آباد ۽ ريڊيو پاڪستان ڪراچي تان اهي مزاحيه لوڪ گيت نشر پڻ ٿيندا هئا. ڪجهه لوڪ گيتن تي بعد ۾ بندش پڻ پئي ڪراچي اسٽيشن ته بندش جي باوجود ڪجهه وقت انهن گيتن کي نشر پڻ ڪيو. اڄ به ڪڏهن ڪڏهن اهي گيت پل ۾ نشر پڻ ٿي وڃن ٿا. "آهن پير صوفي پتڻ لاءِ هلي آ." "دنورو ڪاءُ مائي دنورو ڪاءُ" يا انڊيا جا گيت "جس ڪي بيوي موٽي" يا "سات سهيليان ڪڙي ڪڙي" جهڙن گيتن کي پڻ هيرو گيت چئي سگهجي ٿو.

هڪ نرالي شيءِ لن

هن اها نئين ۽ نرالي شي اڳ ڪڏهن نه ڏٺي هئي. هن نه لن ڏٺو هو نه وري ڪڏهن ڇڪيو هو. هن کي لن متعلق اجان خبر ئي نه هئي ته اها ڪهڙي بلا آهي. هن کي ته لن هٿ ۾ جهلڻ به نٿو اچي اڳتي ڪهڙا ڦاڙا مارينده، هن کي پهائڻ ته ايندو نه آهي، هرو پرو پرائي لن کي ميرو ڪندو آهي. خدا جو شان آهي ته هي مولائي به هوائي جهاز تي ويٺو.

لن جو معتقد

لن جو چانوءَ ۾ هن جي زندگي گذري وئي، لن هن جو امتيازي نشان آهي. هي لن کي تعويز ڪري پائيندو آهي، هي نئين نئين اوزارن جو شوقين آهي. هي سادن اوزارن سان کيڏندڙ هاڻي آٽوميٽڪ اوزارن سان نهايت چڱي ريت واقف تي چڪو آهي، هي لن سان اٿين کيڏندو آهي، جنهن ننڍي پار کي هٿ ۾ جهنجهٽو يا رانديڪو ڏبو آهي. هي طالب لن، لن سان چچڙ وانگر چنبڙي پوندو آهي. هن کي هر وقت رڳو گز کپي، هي لن جو طلبگار آهي، هن کي هر وقت ترو تازو تپڙ جي گهرج هوندي آهي، هي لن جو خوب قائل آهي. هي لن جو اصل کان وٺي معتقد رهيو آهي، هن جي لن سان رغابت ذوق ۽ شوق جنون جي حد تائين آهي. هي هر وقت لن لاءِ بيقرار ۽ بيچين رهندو آهي. هن کي خوابن ۾ به لن ڏسڻ ۾ ايندو آهي. هي ڪپڙن ۾ لن ڏسي پڌائيندو آهي ته اڳلي جو سائيز

Scanned with CamScanner

۾ ڪيترو هوندو جڻ نجومي هجي. هي خطرناڪ لن پڻ وڏي آساني سان برداشت ڪندو آهي. هن چوڏهن سالن جي هن عمر ۾ ڪيئي لن جهليا. اهڙي سندس سخاوت جا ڪيئي مثال آهن، هي اهڙي ٺهڙي ۽ اهاڙي ٿيڙي لن کي ٽڪ بہ ڪو نہ هڻندو آهي. هن کي اڄ بہ هڪ درست ٽپڙ جي تلاش آهي. هي تہ هاڻ لن جي نانءُ ڪاڻ بہ سڪي مئو آهي.

غيرتي لن

هي اڪثر راندين واري لباس ۾ رهندو آهي. ٽائوزر ۾ ئي سندس جنسي عضوو نمايان ڏسڻ ۾ پئي آيو. حوالن ئي حوالن ۾ همراه آخر راضي ٿيو، هن جو بي صبر لن واڪا ڪري ٻاهر اچڻ پيو چاهي. هي هر وقت لن کي هينگر ۾ ٽنگي پيو ڦرندو آهي. هن ٽائوزر مان پنهنجو ڪاٽ ڪڍي نروار ڪيو. جڻ يقيم تلوار مياڻ مان نڪري آئي. حسرتناڪ نظرون سان ڏسڻ ڪانپوءِ مون هن جي شناختي ڪارڊ کي هٿ ۾ قابو جهليو، مون جڏهن هن جي ساز کي ڇيڙيو تہ سُکن جا سرمنڊل وڳا، رڳو حڪم ڪرڻ جي دير هئي همراهہ يقدم تيار، شايد سيلف اسٽارٽ هو. ارجنٽ موشن ۾ اچي ويو. اهو غيرتي ٽپڙ غصي ۾ ٻاهہ ٿي. تتو پيو هو، ۽ غيرت ۾ نانگ جي ڦڻ وانگر ڪرمتي ڪٽي ٻيٺو هو. هن جي ٽپڙ جو مون تي وڏو اثر ويجهي ويو. مونکي هن جو لن بي حد پسند آيو. ٽپڙ سان ڪيس ڪندي مزو پي آيو. پنهنجو شآن ۽ شوڪت ڏيکاري رهيو هو. هن مان جوانيءُ جي جوت جرڪي رهي هئي. هن جي لن جي گهڙت اعليٰ بهترين ۽ عاليشان هئي. هي صحيح درست، مطمئن ڪندڙ ۽ نيچرل هو، اهو انفراديت رکندڙ اوزار نرالي رنگ ڍنگ جو هو. اهو منائتو شائتو، بي بها، عمدو جاذب نظر خوبصورت ۽ دل ڪش ٽپڙ، هن وڏي لاڏ ڪوڊ سان پالي وڏو ڪيو هو. اهو بهترين خوراڪ، غذاءِ مال ڪائي پليو. بحرحال هن جي اها شي ڪروڙ لهي. شل هن جي انهي شاهي ٽپڙ کي ڪنهن بدنظر جي نظر نہ لڳي. مونکي اهو گهمان ئي نہ هو تہ هي ڇوٽ اهڙي انمول شيءِ جو مالڪ آهي. هن جي ان (Element) کي ڏسي لڳي پيو تہ هن مسڪين کي پنهنجو جوهر ڏيکارڻ جو اڃان موقعو ڪا نہ مليو آهي. پل مليس تہ هڪدم سٽ ڏئي جهٽ هٽي. هن ڪنجوس تہ هن شاندار لن کي بہ سڪائي ماريو آهي. اهو پوءِ پيدا ڪندڙ ضرورت ڪان وڏيڪ ٿلهو لن، لن بہ باقاعده لن هو اهو لن ڇرڪائڻ لاءِ ڪالي هو. هن کي ڏسڻ لاءِ بہ حوصلو ڪپي، انسان جو تہ لڳي ئي ڪون پيو جڻ ڪنهن گهوڙي يا گڏهہ جو هجي. گهوڙي يا گڏهہ جو اڪثر ڪري شيدين جي رنگ جهڙو ڪارو هوندو آهي، پر هي اهڙو ڳاڙهو هجي جهڙي ڳاڙهي گجر، مونکي قسم آ، هن جي انهيءُ لن جو، فٽ پٽي کڻي منڊ ڪان ڇتري تائين جي ڊيگهہ جو ڪاڇو ڪيم تہ 9 انچ هو، جڏهن تہ ٽول يا موڪر ۾ 6 انچ هو ٻانهن جيترو، ڊلي کي پنهنجي ٽپڙ جي ماپ جو اندازو ئي ڪا نہ هو. ڪيس بہ جنرل ناليج ۾ اضافو ٿيو. هن جي ٽپڙ جو هيلمنٽ بہ عمر ڪوٽ جي قلعي ۾ ٽوپن سان گڏ سنڀالي رکڻ جهڙو هو، پاڻ ٽڪيٽ لڳائي رکو، وڪيل منگريو کي صلاح ڏيندس تہ هن لن جي بہ مڃڌن تاج پوشي ملهائي، جي لن ڇڪاسي ملڪ جو صدر ڪن ها تہ محترم آصف زرداري کان پوءِ هن ملڪ جو صدر يا وزير اعظم ميان نواز شريف نہ پر هي لن ميان هجي ها. هن جو دلڪش ٽپڙ ڏسي مهنجي ڳُڻي جا لپ لري پيا، مون خود خدمت جي پيشڪش ڪندي ڪيس چيو ”من اهو شاندار ٽپڙ تہ اڄ هٽائي، ترائي ڪرائي“. ان لمحي

مون ولو هن جون اکيون چمڪي اٿيون. مون پوءِ هن جي لن جو ڀرپور آدر ڀاءُ ڪيو. لڳ ڏئي پرانگ ڪائي سيڪس جي گهوڙي تي چڙهي ويلس. اها عاليشان سواري هئي. هن بسم الله ڪري شروع ٿي ويو، پهرين ٻوڙ ٽنگ ڏانهن ڪيٺهن. هن جو ٽير هر هر ڪسيو ٿي ويو، اهو منهنجي سرڪٽي ڳڻي جو ڪمال هو. بهرحال هن جي لن 21 توپن جي سلامي ڏئي آخر ٽير ڪوڙيو، ان ايذاءُ ڏيندڙ اذيتناڪ حملي جو تاب سهي نه سگهيس ڏڪڻ ۽ ٿڙڪڻ لڳس ۽ لن اڌ ۾ ڪڍائي ولي ڀڳس، چوندا آهن نه "هاٿي ڏارڻ لاءِ ٻه در وڏار ڪجن" منهنجي ڳڻي جو ٽنگ ٽنگ هو. اهو سختگير ڪڙو ٽڙو آڙيل ۽ ٿڙتيلو ٽيڙ بيلي پاڻ ڪان زور هو. "نه نو مڻ تلي ٿي ايندو نه ٿي رادا نچندي." آخر ڪوپري جو ٽيل آيو، نه نه ڪندي نيٺ لن کي ڏاڍو ٻڌي حد مقرر ٿي. "ڪڻ لن جو قسم" هن يقين ڏياريو، چوندا آهن نه "چمڙي وڃي پر دمڙي نه وڃي" پر هن منهنجي اعتماد کي ليس پهچايو. اهو هيلمنٽ سوڏو لن ان درد جي وٿي مان ٿورو ٿورو ڪري سڄو اندر وجهي ڇڏين ڪجهه ضرورت کان وڌيڪ وجهي ڇڏين، ڄڻ آرپار، پاڙو پار هليو ويو. "روڪ جي روڪي سگهين" اهو ٻي روڪ بي قابو تيز گام لن، ڄڻ سالن جو بکيو هو. مولائي کي مس مس ڪو جهان ڪرڻ جو موقعو مليو هو. ان وحشي جو پورائو نه پئي ٿيو. ڪانٽو 60 تي هوس ويو پئي ميٽر وڌندو. ڪڪ ڪڍي ڇڏين، ڏاٽا ڪڍي ڇڏين. لاهه ڪڍي ڇڏين. پاڙون پٽي ڇڏين، هڪ ساهه اندر ٻيو ٻاهر، ذري گهٽ ساهه تي ويو. رڳن مان ساهه ڪڍي صفا آفت ماري وڌئين. ڪيڪڙات ۽ رانيات جا سر شروع ٿي ويا. اڪ ٽيڏي ڪري ڏنم، سندس عضو ٺيڪ ڪم ڪري رهيو هو. جنسي لذت جا وڏا وڏا ڏک ڀري قرب کي اڌ مئو ڪري ڇڏين. ڪا ڪسر باقي نه ڇڏين، لڳي پيو نه ڳئي ڦاڙي پوءِ ڇڏيندو. آخر چيري ڦاڙي ڳئي جو نالو نشان متائي حال ڪان بيحال ڪري عضو لائي پوءِ جند ڇڏين. انهي عبرتناڪ شڪست ڪانپوءِ غاصبانه قبضو ڪري ورتو. راندیگر ڪاميابي جي رسي تائين پهتو. پنهنجي ڪاميابي جو جهنڊو ڪوڙي تخت نشين ٿيو. ته پوءِ وڃي ڪو سرو آيس، مون هي بازي هارائي ۽ ان ڪتي ڄڻ ڪا بلا تري، لن ۾ ڄڻ مرچ ٻرڪيل هئا. چوڪ ۾ سور مهينو ڪن هليو، جيڪو ٿيڻو هو سو ته ٿي ويو. هن منهنجي ڳئي کي ٺپي ڀرپور داد ڏنو بهرحال تجربن مان نه تجربو حاصل ٿيندو آهي. ۽ پوءِ هن جي لن ۽ منهنجي ڳئي جا پاڻ ۾ ناجائز تعلقات ٿي پيا. ائين جهان هلندو رهيو. اهو سلسلو اڃان جاري آهي.

بي غيرت لن

هي جيڏو پاڻ شان ۽ فضيلت وارو آهي. تيڏو سندس ٽيڙ بد نصيبلتو ۽ بي غيرت آهي. بدبختي اچي هن جي لن تي ختم ٿئي ٿي. هن لن جي نه گهر ۾ به عزت ناهي. هن جو اهو نڪمو لن خدا ڪيس بخشي ڏئي، باهه ڏينس اهڙي مردار ۽ بيڪار لن کي جنهن کي ٺڳائڻ لاءِ به ٽائيم کپي، جنهن کي ريجهائيندي به رات گذري وڃي "بي عزت جو ڳلو گهٽي ماري نٽو ڇڏين" دل ٻي چاهيو ان ڦلڪار جي لائق ٽيڙ جو ڳاٽو ڀڃي ڇڏيان.

ڳئي سان دلگي

هن جي انگ ۽ عضوي ۾ فرق هو. مون جڏهن هن جي ڳن ۾ هٿ وڌو نه سندس ڪائي ماڻي هئي، هن جو لن شرم کان پاڻ لڪائڻ لڳو. هن جي ٽيڙ جي شرافت جو دنيا قدر ڪندي، هن جو اهو شرميلو لڄارو، نماڻو، غريباڻو لن، ڪنهن به ڪم جو نه هو. هن

Scanned with CamScanner

جو اهو سيڪڙات، اناڙي، مو ڳو ۽ وات ڦاٽولن بي فائده، بي لطف ۽ بي فيض هو. هن جو اهو بي سرو حقير ۽ گهٽيا درجي جو لن چيچ کان وڏيڪ ٿلهو نه هو. اهو لنڍڙو، سنهڙو ڪمزور ۽ معمولي لن جنهن کي ڪو ٽڪ به نه هٽي. هن پنهنجي انهي بي بخت لن کي ڳاري سڪائي ماريو آهي، وچي پيو ڏينهون ڏينهن سنهڙو ٿيندو. جي اها حالت رهي ته هن جو لن اڳتي هلي مائيڪرو اسڪوپ (خورد بين) سان به ڏسڻ ۾ ڪو نه ايندو. هن نالي ماتر لن جي هاڪ هالا ڪان ٻاهر نه هئي، خواهش جو جوش ته منهن ۾ اٿس پر هن جي سر ڪنڊ ۾ سر نه آهي. هن جي بانسري يا مرلي جي ليهر وچڻ جهڙي نه آهي، مسڪين جا تپڙ ڊرا آهن. پهرين سٽ سان اجهامي ٿو وڃي. "وڏو ناهي چوتو ناهي." اڪ ٻوٽ ۾ ٻاهر، هن جي لن جو پريشر گهٽجي بلڪل ختم ٿي ويو هو. هي ڊڄٽو لن هر هر مالڪ جي پيلن ۾ وڃي لڪيو وڃي. هر هر اُجهامي ڪومائجو وڃي، ٽڪ پڄڻ لاءِ پيلن جي ٽٽاڻ ۾ ٿورو آرام ڪرڻ ڪانپوءِ "اٽ مسافر" چئي اٿي، ۽ جڏهن هن جي ڳئي کي ڪجھ گوپاٽو هنيون ته پريشر وڌيو ۽ هن جو اهو مڏو ڪهاڙو مس مس وڃي ڪو اپو ٿيو ۽ ان ۾ ڪجھ ساهه پيو. ان پنيرائي ڪانپوءِ هن جو لن ٽڳيو، اهو دنيا جو سڀ کان وڏو معجزو هو. هن آخرڪار حملي جي جاءِ ڳولي لڌي، رڳو چڙيون پئي هنيائين ته تي ڪڪڙ وارا نونگا هٽي بس ڪيائين، رڳو ڳئي سان دل لڳي پئي ڪيائين. پهرين ته پنهنجو گهر سمجهي بي ڌڙڪ اندر گهڙي ويو. ڦيرو، چڪر ڏئي هوا خوري ڪري وندو سيڪس جي تفريحي وٽي، يقدم ٻاهر نڪري آيو. رڳو ٻو ٽڙو ڏيکاري ديدار ڪرائي موٽي آيو. ڳئي جي دهشت ڏسي بدحواس ٿي ويو، سردار کي جڻ بيهوشي جا دورا ٿي پيا. ساهه بند ٿي ويس، جڻ مئل حالي ۾ هجي. ڏونڊاڙي جا ڳايو ته ٿورو ڪنڌ ڏوڏڻ ڪان پوءِ وري جهوٽا ڪائڻ لڳو. جهوٽن ۾ ئي پورو ٿي ويو. گهٽي حيلا وسيلا عتب آندا پر هو سٽل نه سجاڳ ٿيو هن جي مڏي ڪاتي ڪو ڪمال نه ڏيکاريو، هي ڏاڍو شرمندو ٿيو. هن ڪم عقل ضدي ۽ بي غيرت لن کي آخر تائين غيرت نه آهي. اهو ڪارتوس الائي ڇو نه ڇٽي سگهيو، مان اخر بيزار ٿي يهائڻ ڪان ئي دست بردار ٿيس.

مٺي چٽڻي

انسان ڪئين نه جنسي لذت ماڻڻ جا نوان نوان طريقا دريافت ڪيا آهن. منهنجو هي يار لال مٺي زندگي شهوت ڀري گذاري چڪو آهي. هي ماڻي ڪان پوءِ ڪيلو شوق سان کائيندو آهي. لن ڏسي هن جي وات ۾ پاڻي ڀرجي ايندو آهي. نواب شاهه جي نواب جي ڪاجرا واهه تي ويجهڻ ڪان پوءِ مان پنهنجي آلي انڊرويئر لاهي ليپوڙي سڪائڻ لاءِ چنڊڪا پئي ڏنا ته هن منهنجو لن تاڙي ورتو. هن لن کي اهڙين حسرتن سان پئي ڏٺو جڻ هي لن کي چڪ هڻي ڪچو کائي ويندو. هن موڪي ڇهو "جيڪڏهن اوهان کي اعتراض نه هجي ته مان پنهنجي ٽوال سان لوهان جو بدن خشڪ ڪريان". پوءِ هي آهستي آهستي منهنجو لنگيون صاف ڪندو مٺي ٿيندو ويو. ٿهڙ کي هٿ ۾ جهلي هيلان پيلا صاف ڪرڻ لڳو. هن سڄو بدن صاف ڪيو پر وري به لن مان هٿ نه ڪڍيو. پوءِ هن انهي ميوي کي زبان ڪڍي چٽڻ شروع ڪيو، چٽي چٽي چٽڪارا ڏيندو اچي چوسڻ کي لڳو. هن ٿهڙ کي بنياد کان ئي سڄو وات ۾ و جهي ڇڏيو. هي ٿڃ پيئاڪ ٻار وانگر لن کي چوسي رهيو هو. اٿين ڄڻين ڳئون يا ٻڪري جو ٿڻ ماءُ جي ٿڃ

Scanned with CamScanner

پيئندو آهي. يهائڻ کان اڳ لن چوسڻ هڪ اهم عمل آهي. يهڻ يا يهائڻ سون آهي تہ چوسڻ يا چوسائڻ وري ڪندن آهي. هن کي لن جي ٽہل وڏيڪ پسند آئي. هي لن جي ٽوپي کي چيگم جيان پيو چهاڙي، مان جڻ ڦاٽڻ وارو هوس نيٺ مان ڇٽي (Discharge) ٿي پيس، چوٽڻ ڪانپوءِ مني جي پچڪار تير وانگر وڏي تيزي سان نڪتي. لن هڪ غدود ۽ مادي رطوبت پاڻياٺ آهي، جيڪا هن ۾ ٺهندي ۽ وهندي رهي ٿي. اها آلاڻ ٿوت بخش ۽ طاقتور غذا آهي. اها خارج ٿيل مني دراصل لن جو عرق آهي. وهاڻي جي خلاف ٿي يا اڇي چادر تي اهو مني جو ننڍو ٽڪو يا داغ ظاهر يا ڇٽو ٿي پوندو آهي. پر هن مسڪين مني جو هڪ ڦڙو بہ ڏيان ٿيڻ نہ ڏنو، هن لن کي صفا نيچوڙي نيچوڙي اها ٿوت پيست ڪيرجي ملائي ڪڍي ڇتي ڳيت ڏئي هضم ڪري ويو، هن ميوي جو مخصوص ذائقو. اها لن مان خارج ٿيل غلاظت اها غليظ شيءَ انب جي جوس جيان لذيز ۽ سوادي آهي. هي مزيدار ميوو ميتاج ۾ جهڙي ماکيءَ جي لار، اها مني ڇتٽي ڪنڊ مصري ڪيرٽي برفي يا چاشني جهڙي مني آهي، هاڻي تہ اهي چاتو بہ چون ٿا تہ ”هن ملاوت واري دور ۾ هي سوادي مني بہ ڦڪي ڦڪي ۽ بي مزي پئي لڳي.“ چيو وڃي ٿو تہ هي لال جنسي لذت ماڻڻ لاءِ ادلو گدلو لن بہ ڏو وات ۾ وجهندو آهي. هي هٿن جون آڱريون ۽ پيرن جا اڱوٺا بہ چوسيندو آهي. هي پيلن کي بہ چوسيندو آهي تہ ڳئي جي چوڪ ۾ زبان وجهي بہ چٽيندو آهي. هي هڪ وقت ۾ لن لغوزي وانگر وات ۾ وجهي بہ ڪمال ڏيکاريندو آهي، هن کي شراب جي ڳچي جهڙو پيشاب پسند آهي. هي اڌ منو گلاس مُت جو ايلاچي وجهي پهي ويندو آهي، هي يهائڻ دوران ڇوڪرن کان منهن تي پيشاب جو ڦوهارو يا مُت جو ڇتڪار ڪرائي چٽيندو آهي. هي يهائيندي لن ڪڍائي لن تي ٿپڻل پنهنجو گونهہ بہ چٽي ويندو آهي. هي ڦٽ ڦرڙيون بہ چوسيندو آهي، ۽ ان جي غلاظت چٽي ڳهي ويندو آهي. هر گندگي چٽڻ چوسڻ سان هن جو سيڪس وڌندو آهي. هي ائين نہ ڪري تہ جڻ اڻٽ مري وڃي.

سبق ٻيو: ڳئي

ڪٽي پهاڙي اورنگي ٽائون (ڳئيءَ جي وصف)

هر انسان مرد توڙي عورت، ٻار، نوجوان ۽ ٻيڏڙي کي خدا هڪ عدد ڳئي ڏني آهي. ٻاڻ ان ڪم جي شي کي ڳانڊ، ٻٽاري، ڳئي ۽ ڦوڪي کان سواءِ عزت ڀري لفظن ۾ ٻاٺارو، لاٺڊي، ڪونڊي، ڪائو تڪيو طول ويهاڻو، گاڏيلو، ڪوچ صوفو، ڏهل ٽانڪي، ٽاش ٽينڪ، ديگ، ٽال ٻاٽ، توپ، تغاري، ٽجوڙي، خانو، ڪموڊ، مال گاڏي، شير مال، ملو نان، ڪريڊٽ ڪارڊ، ڪوبيءَ جو ڪل وغيره وغيره ڇئي سگهون ٿا. رب اها شي هنگڻ ڪاڻ ڏني آهي پر ماڻهو هن مان روزي روٽي ڪن ٿا. ڳئي اها چيز آهي جو ڪپڙن ۾ بہ لڪيل هوندي تہ بہ ڏسڻ واري کي ان جي سائيز جي ڄاڻ پئجي ويندي. هي ڳئي ڪڏهن ڪڏهن ٻڪ ۾ ڪپڙو بہ ڳهي ويندي آهي. عورتن جي ڳئي الڳ ۽ مردن جي ڳئي الڳ نمولي جي هوندي آهي. ڳئي هر سائيز جي هوندي آهي. ڳئي رنگين نہ پر بليڪ يا وائيٽ هوندي آهي. ڳئي سريلي ۽ بي سري بہ هوندي آهي. هي لن کائڻ واري مخلوق مونکي بي حد پسند آهي.

ڳڻي ڇهو

الياس جتوئي واپڊا (حيسڪو) جي ايڊمن برانچ ۾ پٽيوالو آهي هر اينداڙ ويندڙ جي گهڙيال ۾ هٿ وجهي، هٿ جي اشاري سان موٽڪي ڇڏائيندو آهي ته همراهه جو هيڏو آهي. هڪ ڏينهن ڪرسي سوري منهنجي پر ۾ اچي ويٺو ۽ موٽڪي آهستي چوڻ لڳو "سائين اوهان گهڻا درجا پاس آهيو؟" "مون پڇو ڇو؟ چئين "آئين ئي پيو پڇان؟" مون کيس جواب ڏنو "انٽر پاس آهيان" چئين "اسان جهڙا ماڻهو انٽر منٽر مان ڇا ڄاڻو سولي ۽ سنڌيءَ ۾ آڱرين تي ڳڻي سمجهائي". مون کيس آڱرين تي ڳڻي ٻڌايو ته "12 درجا پاس آهيان" ٿوري دير ۾ ڏسان ته الياس اسسٽنٽ عبدالحئي عباسيءَ کان ساڳو سوال پيو ڪري، جنهن کيس ٻڌايو ته "14 درجا پاس آهي" وري ڏسان ته سپرنٽينڊنٽ شڪور ميمڻ وٽ ويٺو ساڳيو سوال ڪري، ان ٻڌايس "16 درجا" ائين جتوئي اسان تنهين کان روزانو ڪيئي ڀيرا ساڳو سوال ڪندو هو. هڪ ڏينهن اسان تنهيءَ بيزار ٿي پنهنجي آفيسر ڊپٽي مئنيجر (TMP) محترم احمد سعيد سولنگي وٽ دانهن ڪئي وياسون ته "سر! هي جتوئي پٽيوالو ته اسان جو روز مٿو پئي ويو آهي، ته گهڻا درجا پاس آهيو. اوهان مهرباني ڪري کيس سڏي اسانجي روبرو اهڙي ڪا دٻ پٽيوس ته اهو لڻ ڪائڻ بند ڪري". صاحب پنهنجي پٽيوالي علي ڏني خاصخيلي کي سڏي چيو ته "لڻ لوسيءَ کي سڏي آ". جتوئي، صاحب جي روم ۾ جئين آيو ته سولنگي صاحب يڪدم کيس ڏاڪا هڏي چڙي ويو "ڇو ڇتون ڇا جو رينگٽ لاٿو اٿئي ڇو ٿو هنن جو لڻ ڪائين مونکان پڇ مان تو کي ٻڌائين درجا ڀرجا، پر اهي درجا پڇي تون ڪندين ڇا؟" ڪجهه وقت جتوئي چپ رهڻ ڪانپوءِ صاحب کي چيو "ڀلا صاحب لوهان ٻڌايو ته گهڻا درجا پاس آهيو". سولنگي صاحب چيس "لوسي هڪ ڀيرو ڪن کولي ٻڌي ڇڏ مان 19 درجا پاس آهيان وڃ هاڻي مونکان ڀيهر سوال نه ڪجان". جتوئي وات تي آڱر رکي چيو "مار! مان نوشهرو فيروز جي گورنمينٽ پرائمري اسڪول ۾ ڪجهه پهريون پڙهيس ته استاد موٽڪي ٻه ڀيرا پڙهيو. مان سوچيان ٿو ته آغا 12 درجا، حئي 14 درجا، شڪور صاحب 16 درجا ۽ اوهان سائين 19 درجا پاس آهيو، اوهان کي ته ماسترن پڪي پڪي لوهاڻي ڳڻي ڇهو ڪري ڇڏي هوندي".

مثياري پهچڻ شرط ڳڻي ۾ خارش

اڌيهن سان ٻريل بس جڏهن حيدر آباد کان ڀٽ شاهه ميلي تي ويندي مٽياري بائي پاس تي موڙي ته ڀويان تاج جوڻيي رڙ ڪري پڇيو ته "ڇا مٽياري اچي ويئي؟" مان کيس جواب ڏنو "ڇو ڀٽ ڳڻي ۾ خارش لڳي ڇا؟" مشهور آهي ته "مٽياري جو موٽ ويندي جي وڻير" ٻڌو آهي ته هن شهر جا ٺڪر ڀڪي به هڪ ٻر ڳڻي کي ڏئي پوءِ اڳتي آهن. اسان ته اهو به ٻڌو هو ته مٽياري جو سائين ايڏو ته سخت هو جو ٺڪر ڀڪيءَ کي به حويليءَ مٿان اڏامي سڪڻ جي همت نه ٿيندي هئي ۽ هن شهر مان گذرڻ وقت اهو ٺڪر ڀڪي هڪ پر اک تي ڏئي پوءِ گذرندو هو.

هيرو گيٽ گول مال جي ڪهاڻي

هڪ خوبصورت نوجوان جنهن جي عمر اڃا سورنهن سال مس آهي، هن جو بدن بهشت، نظر نور ۽ قد قيامت آهي، هن حسن و ڪمال جي انگ انگ ۾ اُمنگ آهي هي ماڻڪ موتي لعل، ڀولو ڀالو، معصوم ۽ اڻڄاڻ آهي، اهو هن جي الڙ جوانيءَ جي وڏهي جو ڪول آهي، جو هي انهيءَ چڙي وَهيءَ ۾ فيشن مطابق شرٽ ننڍي ۽ پينٽ ڊڍي پائي ٿو، هي جڏهن ناز سان گهمي ٿو تہ شرٽ مٿي ڪڇي تي ويڃنس ۽ پينٽ گرگهلي هيٺ ڪري چيلهہ ڪان هيٺ هر هر ڪسڪي ٿي ويڃنس. هي جڏهن هيٺ ٿورو جهڪي ٿو يا آرس ٿو ڀڃي تہ هرو ڪروائڪو ٿيو وڃنس، هي جڏهن چيلهہ ڪي ور وڪڙ ڏئي لوڏ سان گلي گلي چُونڪ چُونڪ گهمي ٿو تہ هن جي ڪليل ڦاٽڪ مان ظاهر ظهور نت نئون دلڪش نظارو ٿو ڏسجي، هي شايد چاڙهي واڙي هر وقت پنهنجي پٺاريءَ جي نمائش يا پبليسٽي ڪري ٿو، اهو رستن ۽ چُواٽن جي مچل ميڙ ۽ هجوم رڳو مفت جي تفريح جي ڪري آهي. پريم جا متوالا ۽ چشم تماشائي پنهنجي ڀرپور نگاهن سان هر هر اها زيارت ڪن ٿا. ڏگ ويندڙ واٽهڙن مان تہ ڪن جو وات ڦٽجو وڃي، ڪن جي نند ڦٽيو وڃي، ڪن لاءِ تہ قهر، ويل، ۽ حشر آهي، ڪي تہ مست مدهوس ٿي ٿا وڃن، اها ماحول ۾ مستي رڳو ان بي مهلي عيد جي ڪري آهي، انهيءَ لشڪر جي قطار ۾ ڪي نانگ بہ آهن، جن جا ڪر ڪنيل آهن. انهيءَ ڏم مچائيندڙ شڪار ڪي جهپٽ جي موقعي جي تاڙ ۾ ڪي عقابي شڪاري پڻ آهين، جن جا سٽل سور جاڳي پيا آهن، جن جي من ۾ گهڙيالن جا گهنڊ وڄڻ لڳا آهن. جن جي تند تپي باهہ ٿي وئي آهي، جن جي انهيءَ باهہ کي هاڻ ڪا فائربرگيڊ بہ وسائي نٿي سگهي. انهيءَ ڪيس ڪندڙ ڪڙپيلن جون بي فضيلتون آگريون ٽٽڪڻ شروع ٿيون، هٿن جا پوپٽ جڏهن هن لعل گلاب کي ڇُوهن ٿا تہ هي شرم هوندي جيان شرمائي ٿو. آخر تير نشاني تي گرز وانگر اچي لڳي ٿو ۽ تاج محل کي ضرب اچي ٿي وڃي. هوڏانهن عاشق شاعر لالي ويچارو اڃا عاشقي ۾ پورو آهي. هي پنهنجي معشوق کي چوي ٿو تہ "بابلا ڏاهو ٿي. سليقو سک، چو ٿو خلق ڪلائين، ڪنهن بدنظر جي نظر نہ لڳي پوئي، ائين گهڙي گهڙي نہ هر ڪائي جاني مٺان مونڪان ڪا خطا ڪو گناهہ نہ ٿي پوي"، آخر شاعر پاڻ بہ پيمان تي ٿو پوي ۽ محبوب کي التجا ٿو ڪري تہ "يا ڏڪ مال کي يا اهو گوهر هن گداگر جي ڪشڪول ۾ خيرات ڪري ڏي". آخر هڪ هجر جي رات جيڪا باقي ٿوري بچي ٿي. ان سياري جي رات مٿي آسمان ۾ بہ چانڊو کي هجي ٿي تہ هن شاعر جي هنج ۾ بہ چوڏهين جو چنڊ هجي ٿو. جيڪو آخر اها گهر گهلي پينٽ بہ صفا لائي ڇڏي ٿو، ۽ پوءِ اهو پيور مال مليدان بہ هليءَ وانگر چٽي وڃي ٿو.

ٽائيٽل سانگ: گول مال

هڪ جهڙو Doggerel مزاحيه ناٽڪي هيرو لوڪ گيت

شخصي علم عروض جي بنيادي وزن ۽ هم جنس پرسشي ۽ جي خالص وزن بحر خفيف

مفعل فاعلات — مفاعيل فاعلن ۾ لکيل

ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي پيارا گول مال کي ڙي ملا گول مال کي	ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي پيارا گول مال کي ڙي ملا گول مال کي
گلي ۽ گلي ۽ او رائيل ائين نه رول مال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	ڀلا! ڇا ٿئي خيال؟ يا ڇولان ڇانو الفقار سيال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
ياته مون سان اچي مل تون ياڊولڻ ڏيڪ مال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	ڪم ڦيندو ياد وجهه ڦال ڏي احوال مونکي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
نظر نور بدن بهشت، قد قيامت هاءِ ائين جهڪ نه جاني توکي ڪير سمجهائي ڪو گول ڪيپر جهپٽي نه وٺي جاني انهيءَ اقبال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	بندوق تي آ سڌي هاڻ گول مال کي پوءِ ويندو ڏس هن فن ۾ حلڪمال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
جڏهن ٻانهون ڪولي ڳرڻ کي پڃن تو تڏهن دلبر ڏاڍو تون دل کي وٽين تو هر هر آرسون نه پيچ مٺڙا سمجهه صورتحال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	اي دوست نه پڇ حال ٻال کي ڪاڏي ڪيان هن جنجال دجال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
اڄ داد ڏيڻ تي دل ٿي چاهي مٺا وارو ڪر راضي ٿي قرب وند ٿي وڃي مٺا سڳو اچي مل مون سان جاني ڇڏ ڪال ٻال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	وجهڻ ڏي من ڪوهه منجهه ڏول مونکي نه پريان پاڻيءَ جي انهيءَ پخال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
جلسي جلوس کي ڇڏ تون جاني ڇڏ هڙتال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	تون ڪري ڇڏ اڄ ڪنگال مونکي ۽ پري ڇڏ هن تباهه حال بيت المال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
ڇڏ هاڻي انهيءَ اجائي جانچ پڙتال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	ٿوري ٽڪ هٽي اما ٽڪلي هٽڻ ڏيم ٿهال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي
ڇڏ نه لعل گلاب تي پوپٽ ويلو سمجهه نه انهيءَ مثال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي رحم ڪر راڻا هاڻي هن ٻي حال ڀڄڻ ٻوال تي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي	وڳو جڏهن هي سر منڊل تيون تال ۽ ڪرتال نه ٻڪي ڇڏيو محربان هن شير مال کي مات آهي هر ڪمال کي هر زوال کي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي پيور مال مليدان اڳهڻ ڪلاڻ ڪيسي مل ڪڍي ٿي هاڻ رو مال مونکي ڏري ڏري نه ڏيکار سهڻا گول مال کي

Scanned with CamScanner

هر گانبد پر ٻري نظر

هي هو تہ گنبذ ۾ چريو پر سندس پس منظر توڙي پيش منظر ٻئي ڀلا هئا. هن ٻي سري جي گنبذ ڏسڻ وٽان هئي جنهن کي ڏسڻ لاءِ شوقين پري پري کان کهي ايندا هئا. اهڙي اعليٰ ۽ لائق گنبذ هن تر ۾ ڪنهن گانبو جي نہ هئي. بهرحال هن جي اها VIP گنبذ هن جي بشني ۽ کان سٺو دفعا ٻلي هئي. هي پنهنجي گنبذ هر وقت بارداني ۾ وجهي گهمندو هو. هي گنبذ ڪڏهن ٺيلهي تہ ڪڏهن پاٽ ۾ تہ ڪڏهن تري تي کڻي ڦرندو هو. هي مسڪين هميشہ گنبذ کي اڳيان ۽ پيٽ کي پويان رکندو آهي. هن کي گنبذ ۾ ڪينئو آهي. ڇيڙرو پن هن جي گنبذ ۾ گهڙي ويو آهي. هي گير گهلي پينٽ پائي هر وقت پنهنجي گنبذ جي پبلسٽي ڪندو آهي. هي گنبذ شوقين کي ڏيکارڻ جو شوقين جڏهن گنبذ جي نمائش لاءِ جهڪي ٿو تہ هن جو اهو بهشتي باغ نظر اچڻ لڳي ٿو، ماڻهن جي هجوم من اهو سچو قدرتي لقاءُ ڪيئي پيرا ڏٺو آهي ۽ مفت ۾ لطف اندوز ٿيا آهن. ماڻهن لو گهڙ ڏسڻ جي اهائين وللر ڳولي لڌي آهي. هن جي پوليس لائين جو اهو ڪافر نظارو منهنجي هن گناهگار اکين بہ ڪيئي دفعا ڏٺو آهي. هن جي اها ماسٽر پيس گنبذ. جنهن تي گلڪاري ۽ مينا ڪاري ڪيل آهي. هر وقت پئي ٻهڪندي رهندي آهي. هن جي انهي چمڪ ڏمڪ ۽ تجلي ولري ٻهڪندڙ واديءَ تي ڪئي لن قربان ٿيا. هي جڏهن پنهنجي انهيءَ پتاري جو ديدار ڪرائيندو آهي تہ هنيءُ اصلي ٺري پوندو آهي. هن جي گنبذ جو نماءُ ۽ حقيقي جوهر جمال ڏسي منهنجو همراه هر ڪجي پوندو آهي. هن گانبو جي پوئين وات ٻلي ۽ موچاري آهي هن جي گنبذ اڇي کير جهڙي ۽ سنگ مرمر جهڙي لسي آهي. ڄڻ تازو تازو رندو هڻائي آيو آهي. اهو لسو ۽ هموار پٽ اهو لس پيلو ڏسي منهنجو لن پاڻي پاڻي تي پوندو آهي. هي جڏهن گنبذ ڪڍي نروار ڪري ٿو تہ ڇا ڳالھ ڪجي. سبحان الله هو نهن بہ اها چتون جي ريت ناهي جو سندس گنبذ هر وقت ڍڪيل رهي، هن وات قاتل گنبذ جو هر وقت واڳون وانگر وات قاتل رهي ٿو، هن گنبذ جو منهن گتر جي منهن وانگر هميشہ کليل رهي ٿو. هن جي گنبذ ئي هن جي ڪل ملڪيت آهي. اها گنبذ ڪڏهن بہ ڪوتي ڪانہ ٿي. ان يادگار گنبذ جو اڄ بہ مول ۽ قدر آهي. هن انهيءَ نقد خزاني مان گهڻو فائدو ورتو، هن پنهنجي گنبذ کي تاحيات ڪرائي، ٺيڪي يا مقاطعي تي لکي ڏني آهي. هي گنبذ جو سخي ڪنهن بہ لن کي خالي نہ موٽائيندو آهي. هن پوک لائق زمين جي ايراضي زرخيز ۽ سيراب آهي. هن جو بخت ٻارو آهي هن فصل جي پيدائش ٻلي آهي. هن پيداواري اپائتي گنبذ جي اپت جام آهي. هن گنبذ جو باقاعده نقشو پلس ٿيل آهي، اها گنبذ وڏن وڏن استادن کان چيڪ ڪرايل ۽ پاس ڪرايل آهي. هن جي پيڙھ ۽ بنياد مضبوط آهي. هن جي اها گنبذ شارع عام آهي. اهو هن جي ان مخصوص ۽ ڊائنامٽ گنبذ جو ڪمال آهي جو اها ماڻهن کي پاڻ ڏينهن ڇڪي ٿي. "لن جي شرنائي وڄي ڄڻ هن جي گنبذ تي ميناڻي لڳي" هن جي گنبذ جا خدو خال ۽ نقش و نگار ڀلا آهن، هن جي گنبذ تي لنن جي

لڳي ٿي. هن جي ڳئي اوپرو ۽ پرايو لن ائين ڳڙڪائي ويندي آهي جو لوڳ ائي ٻه ڪلاڪ ڏيندي آهي. هي آئي ڏينهن وجي پيو لن گلم ۾ گڏ ڪندو. هن جي اها تانڪي پر جئي ناهي اهو ته ٿانو اهو پاندارو الائي ڪڏهن پربو. هن جي سوڙهي ڳئي ڏسندي ڏسندي نمايان ٿيو وڃي وئي. هن جي ڳئي ۾ ٿوري واڌ آئي ته اها واڌ ڪاڏي ڳئي وڃي، موڪري ۽ خلاصي ٿي پئي هن کي ان وڏيل ڳئي تي فخر آهي. هن جي اها وڏي ڳئي ايتري ته خلاصي آهي جو لن ۾ ٻوڏ جا متاثرين آباد ٿي سگهن ٿا. اها اونهي ۽ گهري ڳئي جنهن ۾ آڳيوٽ به غرق ٿي وڃي هن ڪئي اڻ ڳڻيا لن ڳڙڪائي ڇڏيا.

وائيڙي ڳئي

هن جي ڳئي جي ناليواري تختي تي اڳ صرف منهنجي لن جو نالو لکيل هو. گذريل ڇئين سالن کان هن وائيڙي ڳئي جي ڪڪائين گهر کي مون لتيو ضرور هو پر اڃان ڪاڏو نه هو. هي ڳئي کي لپ تيل هٽي ماليش ڪرائي ڳئي تي پوتي وجهي سمهندو هو ۽ مان پنهنجي لن کي پڳ ٻڌي ايندو هوس. پر هن جي ڳئي پريل هئي. مون گهٽو ئي ڳئي جو زور لاتو پر هي مونکان ڳئي ڦيري ويو. هي ڪئي پيرا ڳئي ڏئي غائب ٿيو ويو. ”پاٽي متي جهوپڙا مورڪ اُج مرن“ هي تن ڏينهن ۾ موم بتي پنهنجي ڳئي ۾ وجهي مزا وٺندو هو ۽ آئون مٺيون هٽي موٽي ايندو هوس، لن جو اهو آستانو ۽ آڪيرو، اهو ڇيت جيترو سوراخ يا تنگ جڏهن ڪڏ يا سُرنگ بڻجي ويو يا جڏهن هن جي ڳئي کي ٻهارو اڇي ويو. تڏهن هن کي مون تي رحم آيو. ”الله وٽ دير آهي اندير نه. اهوئي ته اندير آهي. اها سوا لک جي ڳئي هاٽي ٽڪو به نه لهي، ذات مڪيون سنڌس ڳئي پٽينديون رهن ٿيون. هن جي ڳئي تي مهنجي سيل مهر، ڇاپ يا ٺپا ڏسي سگهجن ٿا. جڏهن هن جي ڳئي ٽپي تندور ٿي پئي ته مون هن جي ڳئي تي پنهنجو لن پنڃ ڪيو، ڳئي تي اندرس ۽ پتو وغيره لکي ٽُڪ سان ٽڪلي هٽي مني آرڊر ڪيو. هي هاڻ مونکان ڪريڊٽ ڪارڊ تي پهائيندو آهي. مون ٻنڻ دهائي سَچ آن ڪيو ته گهٽي وڃي ۽ هن جي ڳئي جو پوچ ڪليو. هن جي ڳئي جي رن وي تي منهنجو جيٽ جهاز لٿو. جڻ پاتال ۾ گهڙي ويو. منهنجو ٽيڙ مسڪين تارو نه هو. هن سمنڊ ۾ ٻڏي ويو. ٿو ٻا موڪلي مون ڪرين سان لن ڇڪي ٻاهر ڪڍيو.

ڳئي جي ڳٽتي

هن جي لانڍي ته ڪکن جي هئي، پر هن جي لوڏ لکن جي هئي. هن جي ڳئي پوري پوني هئي. اها پارو ٿي ماني جهڙي مصيبتن جي ماريل ڳئي. اها زنگ لڳل ويلڊنگ ڪرايل ڳئي. اها ڊانچو، ڏيوالو نڪتل، ستياناس ٿئي منهن ڳئي. اها فيڪٽري جي چمني اها مال گاڏي جي ڪاري انجڻ، جنهن تي طرح طرح جي لنن جي مٽي جا تهه جمي ويا هئا. جڻ ڳئي کي گارو ٿپي آيو هو. هي ڳئي به نه ڌو ٿيندو هو. جنهن کي ڏسي ڪراهت پئي آئي. مون اڄ تائين اهڙي ٻي سري ۽ ٻي مزا ڳئي ڪانه ڏٺي آهي. هن ڳئي کان ته سليم ڇنا جو منهن هزار دفعا ڀلو آهي. رب جو شان آهي ته هن سڪل ڳئي تي به ڪيئي ڏاڙا لڳا. دبئي جي لودي پارن به هن ڳئي مان و ڏا مزا ورتا. هن پڌل ڳئي ۾ پهائڻ جا ڪيئي جراثيم جذب ٿيل آهن. اهي جڏا جيڪڏهن ڇڪاس لاءِ موڪليا وڃن ته حسن مجتبيٰ جهڙا ڪئي نالا سامهون اچي سگهن ٿا. ”ڪهين دستگير پٽي صاحب لو هاں

ٻڌايو مان ڪوڙ ته نه پيو ڳالهايان؟ اوهان جي شرافت جي مثال ته دنيا ڏيندي چاڪاڻ ته اوهان اڄ تائين ڪنهن چوڪر کي يهڻ ته ڇا پر سندس ڳئي تي ڇهنڊڙي به ڪانه پائي هوندي.“ پر هو پرديسي پڪي هن ڪاري جنڊ جي منهن ۾ آنگر ماڪي ۾ ٻوڙي گذيون هٽندو هو. ٻه آگريون هن جي ڳئي ۾ وجهي هن جو پڇو ڪيي سندس ترِي تي رکندو هو. هن مسڪين ڪي وري ٻه ڳئي جي ڪا ڳڻتي نه هئي ڇاڪاڻ ته هن جي ڳئي جي انشورنس ٿيل هئي، هي باقاعده ڳئي جو گوشوار جمع پڻ ڪرائيندو هو. تن ڏينهن ۾ منهنجي به اڃان جواني هئي، مون پڻ هن بڪتربند گاڏي جو تالو کوليو. مان همت جرئت ۽ مردانگي سان اُن ناقابل يقين لمحن مان گذرندي اهو ڏاڍ ۽ ڏمر وارو رستو ٽپي جهاد واري منزل تي رسيس ۽ دشمن جي مورچي تي قبضو ڪري هڪ ايماندار جج وانگر ڏوهاري کي سزا ڏني. چڻ ڪاٺ ۾ وجهي ڇڏيو. اها چاڏي، منڌائيڙا به ڳهي وئي مون هن جا تت ڪڍي ڇڏيا. سندس توپ يڪي گولاباري لاهي ڏني، ان بمباري ۾ مسلسل دستي بم ۽ ميزال پي نڪتا. انهي 21 توبن جي سلامي ڪان پوءِ اندران سڙيل لنن جي ڏپ پئي آئي. گهران ڳئي تيوب سان چڱي طرح صاف ڪري آيو تب به ڳئي مان ڏپ يا بانس نه پئي وئي. اهو دنبي جو گوشت ڪاڏو چڻ گونهه ڪاڏو. مون هن جي ڳئي جو پڇوئي ڦاڙي ڇڏيو، دستن جي پچڪاري ۽ ڦوهارو بند ئي نه پئي ٿيس. اها ڳئي سان زيادتي هئي، هن ڳئي جي ماريل کي فورن طبي امداد جي گهرج پئي. هي سور سختي برداشت ڪري نه سگهيو، آخر اها قاتل ڳئي ايمبوليس ۾ ڪٽائي لال بتي پهتو. ڊاڪٽرن هن جي ڳئي جي ملم پٽي ڪري 14هين ٽاڪن سوڌو ڪيس گهر اماڻيو. مهيني ڏيڍ ڪان پوءِ هن جي فيملي ڊاڪٽر. ڊاڪٽر نجم عباسي هن جي ڳئي جو معائنو ڪري هن کي ٻيهر يهائڻ لاءِ فٽ قرار ڏنو.

نياز شيخ جي ڳئي کي 18 ٽاڪا

مان ننڍپڻ ۾ جڏهن هن دوست جي گهر ويندو هوس ته هن جي ماءُ کي چوندو هئس ”امان نياز آئي“، ته هن جي ماءُ چوندي هئي ”پٽ 10 محرم تي اچجائين ڪوڙ نياز“ هن يار نياز جي نيازي ڏسڻي هجي ته ڏينهن جو وحدت ڪالوني اچجو رات جو نه، ڇو ته هي ڪاري قيامت رات جو اونده ۾ نظر ڪانه ايندي آهي. هن جي ماءُ سوٽڻ وقت هن جي ڪنڌ تي محنت ڪانه ڪئي. هن مولائي جو ڪنڌ ڪونهي، ائين جئين سوسل لن جو يوت هوندو آهي، برطانيه جا اڇا انگريز هتان هليا ويا پر ويندي ويندي هي گند هتي اڇلائي ويا. سندس جسم ايترو ته ڪارو آهي چڻ پوري آفريڪا جي مير جميل هجس، هن جي پيلن جي اها مير ڪرم جمالي جي پاڙي جا لاشاري چرس ڪري ڪپائيندا آهن، هي پاڪستان تي اڇلايل اعليٰ مخلوق چڻ سوڊان جي ڪري انب جي ڪا چوسيل کوڪڙي هجي. هي منهنجي پاڙي جو ڪيبل آپريٽر، جيڪڏهن هر مهيني مونکي ڪيبل مفت ڏئي ته مان موت ۾ ڪيس هن جي چرپي پريل ڪاري جسم تي هڪ، ڇمي ڏيان، اهين سال ٻن ۾ هي اڇو اجرو ٿي سگهي ٿو. ڳالهه ٽاڪن ته پاڙي ۾ هن جي ڪنهن دوست شادي ڪئي، همراه جو لن کو گڏهن کان به چڙهيل هو، شادي رات ڪنوار جو ڇڏ ڦاڙي وڌين. ايمرجنسي ۾ اسپتال وڃڻ لاءِ ان دوست نياز شيخ جون خدمتون حاصل ڪيون ۽ سندس پڌل ڪار ڪم آئي ڪنوار جي ڇڏ کي 18 ٽاڪا هڻي جڏهن ليڊي ڊاڪٽر

Scanned with CamScanner

ايمرجنسي روم کان ٻاهر نڪتي ته ٻاهر ٻن همران کي بيٺل ڏٺئن، هڪ ڪنوارو جو گهوٽ جنهن جي معصوم شڪل هئي ۽ ٻيو نياز شيخ جنهن جي ڀوائتي شڪل هئي. ڊاڪٽرياڻي ججمينٽ لڳائي ته اهو ڪارو بي غيرت ئي هن جو مڙس، تي سگهي ٿو. ڏاڪاڙي نياز شيخ تي چڙهي وئي، ”وحشي انسان پنهنجي زال کي ائين ڀهبو آهي ڇڻ ڏاري يهلو هجي، هن ويچاري جي بليڊنگ رڪجي نٿي“، نياز شيخ ڊاڪٽرياڻي کي ٻڌايو ته مان هن جو مڙس نه آهيان نه ئي ڪا مون يهدي آهي، هن ڏوست ڏانهن اشاري ڪري چيو اهو هي معصوم شڪل وارو اٿو“، اڳو پوءِ نياز شيخ متعلق ٻيو دلچسپ واقعو به ڪندو هلان. ننڍي هوندي نياز شيخ، طارق عباسي جي ننڍي ڀاءُ ياسر عباسي سان مذاق ۾ ڪا واهيات حرڪت ڪئي، هاڻ هو ڇوڪر ٽپ ملان آهي. هڪ ڏينهن اتفاق سان جمع نماز تي مسجد جي صفن ۾ تڙ تڪڙ ۾ نياز شيخ هن عباسي مؤلي جي ير ۾ بيٺو ته هن همران کي غيرت اچي ويئي، نماز توڙي ڊوڙندو ٻاهر ويو. ٻاهران مسجد جي گيٽ تي برف ڪپائيندڙ ملڪ سهتي جي دوڪان تان برف ڪٽڻ واري لوهي شيخ ڪڻي ڏو هئين نياز شيخ جي ڳچي ۾ نياز شيخ سجدي ۾ ئي ڍير ٿي ويو. ايمرجنسي ۾ نمازين جي خدمت حاصل ڪئي ويئي وري ساڳي هن جي يڌل ڪار ۽ ساڳي اسپتال، هن ڀيري نياز شيخ جي ڳچي کي 18 ٽاڪا لڳا فرق صرف ايترو هو جو هن ڀيري اهي ٽاڪا ساڳي ڊاڪٽرياڻي نه پر سندس ڊاڪٽر مڙس هنيا، پرسان بيٺل ساڳي گهوٽ کي ڊاڪٽرياڻي سڃاڻي ورتو ۽ کيس چيو ”ظالم هن دوست مان به نه مڙين“.

ڳچي ڦاڙ پوليس جمعدار

پوليس جي محڪمه ۾ خطرناڪ، تشدد پسند ملازم پڻ آهن، مان جڏهن نئون ڪوٽ سب ڊويزن واپڊا ۾ ملازم هئس، ته نبي سر روڊ ۾ پنهنجي دوست لاجبر خان ۽ خانصاب صنوبر خان وٽ رهندو هوس، ٻڌو هوم ته ڪنري ۾ هڪ اهڙو پوليس جو جمعدار هو، هن تر ۾ جيڪو چور چوري نه باسيندو هو ته ان چور کي ڪنري ٿاڻي جي انهي پوليس جمعدار جي حوالي ڪندا هئا. هي چورن جون ڳچيون ڦاڙيندڙ هو. چون ٿا ته ”هي پاپي جمعدار پنهنجون آڱريون ان چور جي ڳچي ۾ وجهي ان جو پچو جو پچو ٻاهر ڪڍي ان جي تري تي رکندو هو. DSP حسن شاه، DSP ضرار خان، اي ايس آءِ صادق وڳڻ، الياس عرف الا، شير خان عرف شيرو، عبدالرشيد عرف بم، ميرواه گورچاڻي ٿاڻي جو انچارج صوبيدار الجي سنگهه ۽ ڪوٽ غلام محمد جو صوبيدار مراد منگريو هي سڀ بي گناهن کي اڳهاڙو ڪري ڳچي ڪٽيندا هئا. ڪاسائين وانگر ديسي ڏنڊي يا پاڻي واري پلاسٽڪ جي نلڪين ۾ ڳاڙها مرچ لڳائي يا وجهي زوري ڏوهاري جي ڳچي ۾ وجهندا هئا. اهي عذاب، سور ۽ پو ڳنائون جن برداشت ڪيون هونديون اها تن کي خبر هوندي اهو ته صرف ٻاهر لاڙڪ ئي ٻڌائي سگهي ٿو ٻيلي ٻاڻ کي تجربو اصل ناهي.

چون ٿا ته دادو ۾ پڻ اهڙو هڪ SHO هو جيڪو ڪڏڙي باز هو جو ڏوهاري کي پڪڙي ٿاڻي تي ڪٺي ايندو هو ۽ پوءِ ان کي عورتن وارا ڪپڙا پارائي ڪيس خوب پيڙيندو هو.

لاڙڪاڻي ۾ پڻ هڪ اهڙو SHO ٿي گذريو آهي جيڪو چتون هو جو ڏوهاري کي ڀرين اڳهاڙو ڪندو هو. جيڪڏهن ڪيس ان جو لن بيحد پسند آيو ته هي ان ڏوهاري کان ڀهائي ڀهائي ان جي لن جو ٻيڙو ٻوڙي ڇڏيندو هو ۽ پوءِ ڪيس ڇڏي ڏيندو هو.

Scanned with CamScanner

ڪامريڊ اظهر جتوئي جو واڪي ٽاڪي

حيدر بخش جتوئي جو پوٽو ۽ موجوده هاري تحريڪ جو اڳواڻ ۽ منهنجو ڪلاس فيلو محترم اظهر جتوئي جيڪو هر وقت هيلان بندوق جا هوائي فائر ڪندو آهي هن جي واڪي ٽاڪي به مون جيان ٻهارو ئي ڪليل هوندي آهي.

قائم علي شاهه جي ٽوڙ ڪان شرجيل ميمڻ جي ڳڱي تائين PPP جو سفر

عوام کي پنهنجو دوست سمجهي خدمت جي دعويٰ ڪندڙ، ووٽ وٺي پنهنجي هر ڳالهه مڃائي، عوام جو ڪجهه به نه مڃڻ جو قسم کڻي اسيمبلي ۾ ويٺل غريبن لاءِ آيل امدادون هڙپ ڪرڻ، ٻڌ چوڙ ڪرائڻ ۽ ڪامورن کان پنهنجا ناجائز ڪم وٺڻ جي ڀڙوت ۾ پورا آهن. حڪومت طرفان ڪروڙين روپيا ڀاڱي وانگر وهائڻ جي باوجود غريب پوءِ به اڄ ۾ بيحال آهي. سڀ محڪمه رڳو پئدا گيري ۾ پورا آهن، هنن جي عوام سان ڪا به همدردي ڪانه آهي. هن اُميد جي ڇاپ واري اسلامي ملڪ جي اسپتالن ۾ نئن پيدا ٿيل ٻارن لاءِ آڪسيجن نه آهي، اُتي روشن مستقبل جي امنگ ڪئين پيدا ٿيندي؟ جتي ماءُ پيءُ بکون ڪاٽي اولاد کي پڙهائي ٿو. جتي اولاد راتيون جاڳي نور وڃائي پڙهي اعليٰ ڊگريون حاصل ڪري، ڊگرين سوڌو مايوسي جي قيد ۾ دفن ٿي وڃي ٿو. اُتي روشن مستقبل جي امنگ ڪئين پيدا ٿيندي؟ آمريڪا جي شهر ميڪسيڪو ۽ پيرو ۾ سون ۽ چاندي جون ڪاٽيون آهن ۽ اسان وٽ عوام کي ڏسڻ جي تفريح هاڻ رڳو وزير اعليٰ سنڌ، قائم علي شاهه جي ٽوڙ وڃي بچي آهي، اهو به ڏسي ڏسي عوام بيزار ٿي پئي آهي. هاڻ منسٽر شرجيل ميمڻ ڪا پنهنجي ڳڱي ڏيکاري ته ڪا چينج اچي. انسانيت کان هيٺ اچلايل عوام جي اها مسڪيني ذلت ۽ خواري ولري حالت ”ڇا جهڙي آهي تهڙي رهندي؟“ ايندڙ وقت ۾ خدا ڄاڻي اسان جو حشر ڇا ٿيندو. هي تباهه ۽ برباد ۽ بي آبرو ٿيندڙ عوام مهانگائي برداشت ڪري ويندي پر بي انصافي برداشت ڪري نه سگهندي. ڇا حق حساب وٺڻ جو عوام کي ڪو به حق ناهي؟ ٻوڏن ۾ ڪن جا اجها اجڙي ويا ته ڪن جا ٻچا وڇڙي ويا، ڪي دربدر ۽ خاڪ بسر آهن. آصف علي زرداري کي پاڪستان کپي. جيئي سنڌ وارن کي پاڪستان نه کپي پر هنن اُجايلن ۽ بکايلن کي نه ماني کپي. اسيمبلي جا چونڊيل MPA ۽ MNA ٻيو ڪجهه نه ڪن سال ۾ هڪ ڀيرو بجٽ اجلاس ۾ ورهايل بجٽ جا ٿلها ٿلها بوڪ کڻي اچي پنهنجي تڪ جي ٿريل طبقعي کي ڏين ته من ڪنهن گهر جي هڪ ويلي جي بک ٽري سگهي. هي ڪمزور حافظو رکندڙ عوام هاڻ منجهي پئي آهي. ڪو به هنن غريبن جي دانهن ڪوڪ ڪو نه ٿو ٻڌي. شهر جا ماڻهو بي حس ٿي ويا آهن. هن ملڪ جا ماڻهو گڏهه ٿي ويا آهن. ڪنهن ۾ به اخلاقي جرئت نه آهي. ڪو به ڪجهه ٿلو. عوام بي وس ۽ دل شڪسته ٿي پئي آهي. هنن جا هوش ۽ حواس خطا ٿي ويا آهن. هي پنهنجي زندگي مان ئي بيزار ٿي ويا آهن. هي مارو ٽڙا ڪوئلو ٻيڪ جو بي سلفي چرس جي ڇڪي سرور ۾ يا گهاٽي ننڊ ۾ گوش ۾ سٿل آهن، عوامي به وڏي ٻلاوي ۽ ماه جي چُڊ آهي ٻوڳي به نه پاڻ ٿي، وڃي ماڻهو پهائي سرمايدار مال مست آهي، نه غريب حال مست آهي. دولت رڳو نار جي لوٽن وانگر شاهوڪارن اڏو چڪر ڪاٽيندي رهي آهي ان ڪان دولت جي غير منصفانه ورهاست

جيستائين پنھنجي پچائيءَ کي نہ پھچندي تيستائين غريب ماڻ جو ٻچڙ اکين کي ڳوڙھا لڙ جھڙو ڪري ڦرندو ڌارا ھنن اڃايلن جي سار لھو. ڪروڙ پتي پنھنجي پتي مان ٽڪ پتي جي ڪا پتي ڪڍي تہ جيئن ھي چانھہ جي ڪا پتي وٺي سگھي. وس وارا امير واري وٺي سان ڪنھن نہ ڪنھن بھاني، سالگرھون، نعت، ميلاد ۽ دعوتون ڪري ھن بکي عوامي خلق کي طعام ڪارائي تہ بہ لک ڪٽي سگھي ٿو.

محترم اياز لطيف پليجي جي سيٽي وڃي وئي

سنڌ جيجل ماءُ جھڙي جيجي زرينہ بلوچ ۽ ھن صديءَ جي سڀ کان ڏاھي انسان، قائد انقلاب محترم رسول بخش پليجي جو ھي پٽ محترم اياز لطيف پليجو جنھن پيءُ جي اثر ھيٺ نظرياتي سکيا ورتي، ھي سنڌ جي انتھائي متاثر ڪندڙ شخصيت، جنھن جي نيڻن ۾ سنڌ جي سجاڳيءَ جا خواب آھن، جنھن کي تحرير ۽ تقرير ۾ خداداد ڏات مليل آھي، جيڪو شاندار ادائن سان تقرير ڪندي سڀ کي حيران ڪري ٿو. جيڪو ملاقاتن ۾ سڀ کي پنھنجو ڪري ٿو. جيڪو قابليت، شخصيت ۽ اخلاق ۾ پنھنجي پيءُ کان بہ ٻہ قدم اڳتي آھي، جيڪو ھر ڳالھہ ۾ پيءُ کان بہ قلم ۽ ٻہ ھٿ اڳتي آھي. پليجي صاحب جا پاڻ سنڌس زال، پٽن، ڌيئرن، پينرن، پائرن توڙي سڄي خاندان جا سنڌ تي احسان آھي، ھن جي بھشت جھڙي مقدس گھر جي مٽي جيڪر ميڙي ڪعبو ڪريان. اسان کي سچي ڪوڙي جي پرک ھئڻ کپي، اھا اسان جي سنڌي قوم جي ڪيڏي نہ بدقسمتي آھي جو اليڪشن 2013ع ۾ قاسم آباد جي صوبائي تڪ پي ايس 47 (منھنجي تڪ تي) اسيمبلي جي حقيقي آواز، سنڌ جي امن، انصاف، ترقي ۽ روزگار جي ضمانت قومي عوامي تحريڪ جي اميدوار محترم اياز لطيف پليجي جي ضمانت رد ڪري ڇڏي ۽ ھڪ قبضا مافيا، ڀتاخور ۽ ڪالھہ جي ڇوري، ڄام خان شوري، ھن عظيم ليڊر جي عظيم پٽ جي سيٽ وڃائي ڇڏي. سيٽي اياز لطيف پليجي جو چونڊ نشان ھو. پر سنڌيءَ ۾ سيٽي وڃائڻ جي معنيٰ ڪجھہ ٻي نڪري ٿي، ھن وقت ڄام خان شورو سنڌ حڪومت ۾ صوبائي وزير لائيو اسٽاڪ ۽ فشريز ٿي ٽلن ۾ آھي.

مھاتما گانڌيءَ کي گڏي

ڪرمچند گانڌي عرف "مھاتما گانڌي" بہ وڏو جوءِ جو ڇڏ ھو. پھرين عالمي جنگ دوران انگريزن جي فوج لاءِ ھندستان مان رنگروٽ ڀرتي ڪيئين ۽ انگريزن کان ان خدمت جي بدلي ۾ "قيصر – ھند" جو بلو (انعام) بہ وٺي چڪو ھو. ھندستان ۾ انھن ڏينھن ۾ جيڪي ريلون ھلنديون ھيون انھن ۾ ھڪ ٻہ بوگيون يورپين لاءِ مخصوص ڪيل ھيون جن تي لکيل بہ ھوندو ھو تہ صرف يورپين لاءِ (ھن ۾ ڪتن ۽ انڊين جي داخلا منع آھي) ھڪ موقعي تي گانڌي اھڙي ٻوگي ۾ ويھڻ جي ڪوشش ڪئي، تہ يورپين سندس ڪوڏ مٽي ڪري گڏي ھٽي لاھي ڇڏيس، ھمراہ ٿھي ٻاھر ٿي ويو ۽ پوءِ ان ٻاھر ھندستان مان انگريزن کي ٽڙي ڪڍيو.

Scanned with CamScanner

ماءُ جي چڙ قوم

سنڌ ۾ سنڌي، مهاجر، پنجابي، پٺاڻ ۽ بلوچ رهن ٿا. هي دنيا جو واحد ملڪ آهي جتي هر قوم جو پنهنجو نعرو آهي. پٺاڻ پيسي سان هر ڪم ڪندو آهي، مهاجر مطلب لاءِ وقت تي گڏهه کي به پيءُ ڪندو آهي، پنجابي روزگار لاءِ سڀ ڪم ڪندو آهي. بلوچ عزت لاءِ هر ڪم ڪندو آهي، پر سنڌي رڳو ڏاڙهي ۽ موڇڙي سان هر ڪم ڪندو آهي، هن قوم کي يا پئسو کپي يا نه پادر، اها سنڌي ماڻهن جي سائڪالاجي آهي. سنڌي قوم جهڙي ماءُ جي چڙ قوم اوهان کي ڪٿي نه ملندي. سالن ڪان پوءِ جاڳندڙ مردار، ڪاهل، نه سڌرندڙ، لاپرواهه، لاغرض ۽ بدقسمت قوم، بربادي هن قوم جو مقدر آ. اڻ پڙهيل جاهل، چور، ڌاڙيل، پنڻ گهرڻ جا ماهر، واپس ڏيڻ ڪان لن ڪوڪڙي، جوا، موالي نشيءَ، بشني. وڏيرن جي گارين جا نود، مرشد قلندر جا پٽيل، گهرلن ڏاڙيل هر ڳالهه کي غيرت جو مسئلو بنائيندڙ، تڪي تڪي تي غيرت ڪندڙ غير تي انتقام وٺڻ ۾ اڳيرا، وياج ڪٽڻ ۽ لاهڻ ۾ پورا، ڪائڻ پيئڻ ۽ ويس پائڻ جا ڪوڏيا. پنهنجي قوم جي عورتن کي به دوڏا پتي ڏسندا. تنگ تنگ تي چاڙهي ٽڳ تي پيا هر وقت مُڇون وٺندا. هن ستل قدم کي اٿڻ لاءِ به جاڳائيٽو ٿو پوي، اجان هي عظيم ۽ زنده قوم آهي. اجان هي سلوري ۽ سهاجهڙي قوم آهي. هي قوم نه رحم جي قابل به ناهي رهي، ها باقي نراغ دل ايترا آهن جو تڏي تي کهي آيل کي معاف به ڪري ڇڏيندا آهن، چون ٿا ته يورپ جا آواره جپسي به سنڌ جي جتن جي نسل مان آهن.

چڙ مان نڪتل ليڊر

اڄڪلهه جي چتون نئين نسل کي ليڊر ٿيڻ جو جنون بي حد تائين شوق آهي. هي ليڊر ٿيڻ لاءِ ڪجهه به ڪري سگهن ٿا. غريب هاري جو پٽ يونيورسٽي پهچندي ليڊر ٿي نڪري ٿو، جنهن جو گهر جي ڪنهن وٿي تي نالو ناهي اهو سائين ليڊر آهي، جنهن جي ڳڻي ڏو تل ناهي اهو به سائين ليڊر آهي، ڇمندي جڏهن ماءُ جي چڙ مان نڪرن ٿا ته ڪنهن نه ڪنهن پارٽيءَ جو جهنڊو ڪٽي پوءِ نڪرن ٿا. ڪو پي پي جو آهي ته ڪو شهيد ڀٽو جو، ڪو عوامي تحريڪ جو آهي ته ڪو فنڪشنل ليگ جو، ڪو ته وري جيئي سنڌ جي ڪنهن نه ڪنهن دڙي جو آهي. اهي غير تي پٽ ماءُ پيءُ تي ايتري غيرت نه ڪندا. جيتري هي انهن ليڊرن تي ڪن ٿا. اوهان هنن جي ليڊرن جي باري ۾ ڪجهه غلط سلط چئي ته ڏسو هي اوهانجي ماءُ يهي ڇڏيندا. هي اڪت مارڻ لاءِ تيار ٿي ويندا جهڙي اهي ليڊر سندن ماءُ جا پهندڙ هجن، جڻ هي انهن ليڊرن جي ناجائز اولاد هجن، هنن جو جائز پيءُ ماءُ به جيڪڏهن هنن کي ڪنهن ڳالهه تي منع ڪندو ته هي ان تي به ڏاڪا ٻانهي چڙهي ويندا. هي ليڊر رڳو هش ۾ خوش آهن، ٽڪ پيڌڻ تي پارٽي جو جهنڊو هٿي رڳو هان ڪارين ٿا، باقي ڪم ڪان لن. منهنجي والدين کي صلاح آهي ڇڏيو پيا ڪر، جي چوڪرو جمي ته جيئي سنڌ ۾ شموليت ڪرائيندا. نياڻيون سهاڳيون سڀ عوامي تحريڪ ۾ موڪليو، ڪهر واري کي PPP ۾ ۽ پاڻ فنڪشنل ليگ ۾ شامل ٿي وڃو ۽ الله الله ڪريو ۽ جيڪڏهن ڪو پٽ نڪمو آهي ۽ ڪنهن نه ڪم جو آهي ته ان کي ڇڏي ڏيو ته وڃي شهيد ڀٽو جو اڻ ڪري پوءِ رڳو مزا ئي مزا آهن پوءِ ڪو به اوهان جو لن به پٽي نٿو سگهي.

Scanned with CamScanner

باب ٽيون: سيڪس

سيڪس

اڄڪلهه پنج درجا پڙهيل ٻار به ڄاڻن ٿا ته سيڪس ڇا آهي؟ سيڪس اها بڇڙي بلا آهي جيڪا ويامنڌي ٿي چمبي چٽ مان آهي. سيڪس فزيڪل ايڪسرسائيز آهي. سيڪس هڪ عجيب لذت واري اڄ آهي. سيڪس غير ادبي لقاءُ آهي. سيڪس هڪ بي بها فيض آهي. سيڪس صرف عادت يا شوق نه آهي علاج پڻ آهي. سيڪس اهو عمل ۽ فعل آهي جيڪو پنهنجن منٽن ۾ پورو ٿي وڃي ٿو. سيڪس ۾ اونچ نيچ، اميري غريبي هوندائڻ هوند ڪانه هوندي آهي، سيڪس وڏي پرابلم آهي، جنهن کي هرڪو پنهنجي وس آهر حل ڪندو آهي. سيڪس هر دور ۾، هر ڪلچر ۾، هر تهذيب ۾، ڪنهن نه ڪنهن شڪل ۾ موجود آهي، سيڪس هڪ قسم جي جلوجهد آهي، سيڪس اها باهه آهي جا يورپ کان ڀڙڪي اٿي آهي، جنهن سڄي دنيا کي جلائي خاڪ ڪري ڇڏيو آهي. سيڪس قوم يڪجهتي، ايڪي ۽ ٻڌي جو سبق پيش ڪري ٿي. سيڪس کي تاريخ ۽ جاگرافي کان ٻاهر ڪڏهن پرکي نٿو سگهجي. سيڪس جي ڪٽ لڳائڻ مشڪل بلڪل ناممڪن آهي. زندگي صرف لطف آهي ۽ فحاشي هڪ اڻ وڻندڙ گناهه آهي. انهي خامين کان ڪو به پاڪ ناهي، هر ڪو هن يوڳنائڻ مان گذريو هوندو. هي اهو فعل آهي جنهن ۾ سيني کي پنهنجي وزن جي خبر پئجي ويندي آهي.

انسان ۾ سيڪس جي طلب ڇو آهي؟ انسان ۾ ڪاڏي جي خواهش جيان جنسي بک به پيدا ٿيندي آهي. انساني اخلاق پوءِ آهي جنسي گهرج پهرين آهي. هر انسان جي اندر حيوانيت، شهوانيات يا جنسيات موجود آهن جنهن کي Sexology چئجي، اها جنسي ڪيفيت اها جنسي جنونيت (Sex Naniaism) ماڻهو جي جبلت ۾ شامل آهي. انسان ۾ اها نفسياتي خواهش فطري آهي، ماڻهو ان جنسي خواهش کي دٻائي نٿو سگهي. سيڪس انسان جي ذهن تي هر وقت حاوي رهي ٿو، پنهنجي ناپاڪ شهوتي نفسياتي ۽ جنسي خواهشن کي پورو ڪرڻ لاءِ انسان گهٽائي ڪئين ٿو. ان فطري تقاضائن کي پورو ڪرڻ لاءِ ٻيا غير فطري ذريعا تلاش ڪري ٿو ۽ ائين سيڪس جي لهر ۾ لڙهي وڃي ٿو يا سيڪس جي ڏهڻ (دلدل) ۾ ڦاسي وڃي ٿو، هي ان ڏهڻ مان جيترو نڪرڻ جي ڪوشش ڪري ٿو اوترو ئي ڦاسندو وڃي ٿو. بازار ۾ سيڪس جي دوڪانن تي ڪاروبار اوج تي آهي. سيڪس عملي ڌنڌو آهي جنهن ۾ هزارين نوجوان رڌا پيا آهن سيڪس جي اثر کان ڪو به ٻاهر نه آهي. سيڪس کي چاهيندڙن جي هڪ ڊگهي قطار آهي. سيڪس جا آسانتا پاڻ گناهن ۾ شريڪ آهن. دنيا اوهان کي سيڪس جا زبردست موقعا فراهم ٿي ڪري ته ڇنين اوهان هر وقت شهوت انگيزي ۾ ٻوڏل رهو. سيڪس جو هر هر عمل نوان نوان نتيجا ڏيندو آهي. مون اهو عمل سوين بلڪه هزارين ڀيرا ڪيو آهي مون سيڪس کي هر هر ورجايو ته مونکي سيڪس جي هن موج مستي ۾ هر ڀيري هڪ نئون مزو نئون لطف آيو. نفس مري ويو ته قلب لاءِ آرام ٿيو، جيئري نفس کي ڪلاڙي ڪاٽي ان جو به نه ڀلو ڪرڻو آهي. خواهش ۽ جذبن کي دٻائڻ نه کپي انهن جذبن کي ڪڏهن ڪڏهن پورو ٿيڻ جو موقعو ڏيڻ گهرجي، جنهن ڪم مان دل خوش ٿئي ان ڪم ڪرڻ ۾ ڪهڙو ڏوهه آهي.

Scanned with CamScanner

چتون شل آباد هجن

اڄڪلهه پهاڻن فيشن ٿي پيو آهي سيڪو پيو شوق ۾ پهاڻي، اهو جلبو اوهان ۾ به هجڻ کپي. اهڙو ڪو مشڪل هجي جنهن کي اها ضرب نه آئي هوندي جيڪڏهن ڪو ائين چوي ته سڄي زندگي مونکي ڪنهن هٿ نه لاتو آهي ته اهو بدشڪل بدبخت آهي، لعنت هجي ان جي زندگيءَ تي. چتون ته نصيبن وارا ئي ٿيندا آهن. عمر جي هڪ خاص حصي ۾ ناتجربيڪار نوجوانن کان اڪثر اهڙيون بيوقوفي واريون غلطيون ٿي وينديون آهن. پر جيڪڏهن ڪو نوجوان چالي پڄهي پنهنجي عصمت رکو ٿوري فائدي يا بغير ڪنهن فائدي جي ڪنهن جي حوالي ڪري ڇڏي ته پڪ سان اهو چتون آهي. دنيا جي سڄي مخلوق ۾ چتون جو وجود بيحد ضروري آهي. هنن چتن کان سواءِ دنيا ۾ انڌو ڪار آهي، اڪثر انساني مخلوق ۾ ماڻهو نوانوي ڏهائي نو سيڪڙو چتون آهن. سڄو جهان چتن سان ڀريو پيو آهي. ”جيڏانهن ڪريان نگاهه تيڏانهن چتون سامهون“ سنڌ جا اڌ ماڻهو گڙ نگ لونڊي باز ۽ باقي اڌ صفا چتون آهن. پاڻ وٽ چتن جي ڪائي کوٽ ڪانهي، سنڌ چتن جو آکاڙو آهي، اسان وٽ ميجارٽي چتن جي آهي. اهڙن چتن جي ڪائي ڪٽپ ڪانهي، سنڌ ۾ چتن جو تعداد رنڊين کان به وڌي ويو آهي. هي چتون فحاشيءَ ۾ عورتن کان به گوءِ کٽي ويا آهن. ماڻهن کي به اهڙن چتن جي وڏيڪ گهرج آهي. اڄوڪي دور ۾ انهن چتن جي اهميت جو ايان به وڌيڪ اضافو ٿي ويو آهي. ان ڪري اها ڳالهه تعجب جهڙي ڪونهي ته شهر جي چتن ۾ گهٽو تعداد ٻاهران آيل چتن جو هوندو آهي. چتوَن وڌن، ويجهن شل آباد هجن. ائين چتن جي هڪ هٽي ختم ٿيندي ۽ ٻين چتن جو پلو پڙ ٿيندو. چتن کي پنهنجو عددي انگ وڌيڪ ڏيکارڻ کپي. پر اهڙن معاملن ۾ چتون گهٽو ڪري ڪوڙ ڳالهيندا آهن. خيرن سان پاڻ وٽ به جيڪي چتون آهن تن چتن جي به هي خاص عادت آهي. چتون چتون ۾ فرق آهي. ڪي اترادي چتون آهن ته ڪي لاڙي چتون، ڪي ڪوهستاني چتون آهن ته ڪي ٿري چتون. ڪي هوريان هوريان ڏاڪي به ڏاڪي خراب ٿي چتون ٿيندا آهن ته ڪي جدي پشتي ٻارين ٻچي چتون هوندا آهن. ڪي شعوري لاشعوري طور چتون ٿين ته ڪي مست الست ٿي چتون ٿين. ڪي روا جي قسم جا چتون هوندا آهن ته ڪي ڪلاسيڪل چتون. ڪي سڌريل ۽ اڻ سڌريل چتون هوندا آهن ته ڪي سنوان سڌا چتون هوندا آهن. ڪي واليٽري چتون هوندا آهن ته ڪي پروفيشنل، ڪي تربيت يافته چتون هوندا آهن ته ڪي هنگامي بنيادن تي تيار ڪيل چتون هوندا آهن. ڪي مزاجن چتون هوندا آهن ته ڪي رات وچ ۾ هٽ نوڪيا چتون ٿي پوندا آهن ۽ ڪجهه نوجوان ڪجهه ڏينهن هيڏانهن هوڏانهن تڪا ٽاپا ڪائي آخر ڪار هو چتون بڻجي و ٻندا آهن. مٿين طبقن ۽ هٺين طبقن ۾ به چتون ٿين ٿا. هتي ايس پي رينڪ جا آفيسر به چتون آهن. چڱا ڀلا اعلي طبقي جا خانداني ماڻهو به چتون آهن. اهي صاحباڻا، خانصباڻا، سردارڻا، رئيس هاڻا ۽ شاهاڻا ٻار به چتون ٿين ته اسان ٻارا مسڪين چتون ڪيڏي وڃن. سڪالاجي طور فلاسافر به چتون هوندا آهن. ڪي لاپاس چتون وڪالت جو پيشو ڪري به پئسو ڪمائين ٿا. هنن چتن جي فيلڊ ۾ اوهان کي پهرين درجي جي چتون کان وٺي انتها درجي جي هائي ڪلاس چتون جو وجود پڻ ملندو. هنن چتن جي اسنادگيءَ ۾ اوهان کي فائينل پاس چتون کان وينڊي بي ايڊ. ايم

ايڏ پاس چٽون پڻ ملندا. باقي خاص ڊگري پي ايڇ ڊي پاس چٽون کو مشکل سان مون جهڙو هڪ اڌ هوندو. هتي چٽون اوهان کي لوڏ جي صورت ۾ ملندا اها ڪيپ جي ڪيپ چٽن جي آهي. چٽون جي ابتدا شاندار پر موٽ ٻهڙي آهي. اسان وٽ چٽون کي نفرت جي نگاهه سان ڏٺو ويندو آهي، چٽون ڪا به هستي نٿو رکي. مان چٽون جي انسائيڪلوپيڊيا آهيان مان سيني جي سجاٽپ رکان ٿو. اهڙا چٽون عام جام پيا ڦرن پر هنن مان مون کي اعليٰ چٽون ڳولهڻا پوندا. مان رڳو هتي اوهان جي هنن بابت سچي ڄاڻ ۽ حقيقي بڻ بنياد ٻڌائي اهو ثابت ڪندس ته هي سمورا چٽون آهن.

يهائڻ جو شان

يهائڻ به هڪ عادت آهي. اها يهائڻ جي عادت اسان وٽ سنڌ ۾ گهٽي آهي، يهائڻ هر انسان جو حق آهي. ڪئين جي يهائڻ تي ڪنهن کي اعتراض نه هئڻ کپي. هر ڪو پنهنجي ڳئي ۾ ٿو يهائي، ٻي جي ڳئي ۾ ڪو نه ٿو يهائي. يهائڻ جو ته لطف ئي پيو آهي، يهائڻ نئين يا وڏي ڳالهه ناهي، پراڻي دور ۾ يهائڻ عجيب ۽ خراب سمجهيو ويندو هو، پر هاڻ يهائڻ شان ۽ فيشن آهي. هاڻ ته سيکو پيو يهائي. هرو ڀرو اهو لازمي نه آهي ته سيکو يهائي، ڪڏهن ڪڏهن انسان کي يهائڻ جي خواهش دل ۾ رکڻ کپي، يهائڻ وڏو فائديمند معلم آهي. هاڻ ته يهڻ يهائڻ رهيو نه آهي رڳو ٽائيم پاس آهي. اڳ وڏا يهائڻ ۾ ڪلاڪ ڪن وٺندا هئا، هاڻ ننڍا سيڪنڊن ۾ يهائي ٽا وٺن. اهو ممڪن ئي ڪونهي ته ڪنهن زندگي ۾ هڪ ڀيرو به نه يهايو هجي، ڪي خانِ خان هتي يهائي ويا، جيڪي يهائيندڙ يهائي هليا ويا يا جيڪي يهائيندڙ هن جهان ۾ ئي ڪونهن تن سان کهڙا ليکا، اڳي يهائيندڙ ڪڏهن وات مان ٻاڦ ٻاهر نه ڪڍندا هئا ته ڪو هنن يهايو به آهي، هاڻ يهندڙ کي ٿو شرم اچي پر يهائيندڙ ڍول ڪٽي ٿو پڙو ڏهي ته "مون يهايو مون يهايو". اهو الائي يهائڻ جو ڪهڙو فلسفو آهي. اڳي ماڻهو لڪي لڪي يهائيندا هئا. هاڻ ماڻهو کلم کلا، ظاهر ظهور پيا يهائن هنن کي ڏسي ائين پيو لڳي ڄڻ شرافت شرم ۽ حياءُ پاڻ يهائيندا هجن. يهائڻ کو ايڏو آسان ڪم ڪونهي، جي يهائڻ ايڏو سولو ۽ آسان هجي ها ته ناز سنائي به يهائڻ جو شوق رکي ها. يهائڻ لاءِ به دل جگر گهرجي ٿو. هن يهائڻ ڪان سواءِ به ڪم هلي نٿو سگهي دراصل فرصت ۾ يا يهائڻ جي موسم ۾ يهائڻ کپي، شروع شروع ۾ يهائڻ نهايت ڏکيو آهي. پهريون ڀيرو يهائيندي ڏرا لڄ ايندي آهي پوءِ ماڻهو روان ٿي ويندو آهي پوءِ ته سگهوئي ماڻهو يهائڻ شروع ڪندو آهي. يهائڻ جي پريڪٽس ڪرڻ کان پوءِ عملي طور يهائڻ ۾ وڏو مزو آهي، هر لن جو پنهنجو ذائقو پنهنجو مزو آهي، جن يهايو هوندو تن کي وڏيڪ خبر هوندي. مونکي به يهائڻ جو ذاتي تجربو آهي، يهائڻ ۾ منهنجو رڪارڊ خراب آهي سچي سنڌ کان يهائڻ ڪا معمولي ڳالهه ته نه آهي، مونکي يهڻ جون ڳالهيون اڄ به سنڌ جا لونڊي ٻاڙ ڳائيندا آهن، ائين لاهي پاهي يهائڻ نه کپي. مون ته يهائڻ ۾ وسان ڪئين گهٽايو مونکي ته يهائڻ جي چوٽ مليل هئي، يهائڻ کي پنهنجي زندگي جو نصيب العين ٻنائڻ نه کپي. يهائڻ جي شروعات پنهنجي ڀرپاسي کان ڪجي شروع ۾ پنهنجي حد ۾ يهائڻ کپي ۽ پوءِ اڳتي وک وڌائڻ کپي، آبادي کان ٻاهر وڃي يهائڻ ۾ برڪت آهي. ماڻهو نه جهنگ ۾ تبو کوڙائي به يهائيندا آهن. دراصل ماڻهو يهائڻ کان رهي نٿو.

سگهي. ڪن ڪي تہ پيريءَ ۾ بہ يهائڻ جو شوق جاڳي پوندو آهي. ڪي تہ تا عمر يهائيندا و ٽندا آهن، ڪي تہ يهائي يهائي ذهني مريض بڻجي ويندا آهن. ڪي تہ يهائڻ جا ڪوڏيا هوندا آهن. يهائڻ ۾ ڪا ڪسر نہ ڇڏيندا آهن. هي بنا رسيد جي پلٽي ماري گوڏا ڪوڙي يهائيندا آهن. ڪي سرڪاري پروتوڪول ۾ روالنگ چيئر تي ويهي يهائيندا آهن. هي چاهين تہ يهائن چاهين تہ نہ يهائن وس وارا آهن. هي هڪ دفعو يهائن پل، لک دفعا يهائن پنهنجو ڇا؟ هي ڪڏهن ڪڏهن پنهنجو اثر رسوخ پيدا ڪري بہ يهائي وٺندا آهن. هي رڳو وڏن ڪان يهائيندا آهن، هنن ڪي اها هدايت مليل آهي تہ پاڻ ڪان وڏن ڪان يهائڻ بهتر آهي، جڏهن تہ پاڻ ڪان ننڍي ڪان يهائڻ بي عزتي ۽ خواري آهي. هي غيرن ڪان يهائيندا آهن پنهنجن ڪان نہ، اسان تہ يهايو بہ وري بہ پنهنجن ڪان، ائين هي يهائي جسم جي خيرات يا صدقو ڪڍندا آهن، هنن سان يهائڻ ۾ ڪا ريس يا ضد تورئي آهي. هاڻ تہ ميرن، پيرن ۽ فقيرن ڪي بہ سَڏ پئجي چڪي آهي تہ ڪيئن يهائجي. وسيع پيماني تي يهائڻ لاءِ دستر خوان هر وقت ڪليل هئڻ کپي.

مان ۽ منهنجو سيڪس

جيستائين يهائڻ جو تعلق آهي تہ انهيءَ جا جراثيم پهريون پيرو مونکي ڇهين ڪلاس ڪان لڳڻ شروع ٿيا، ان وقت منهنجي عمر 12 سال مس هوندي، اهو ذري گهٽ 1973 جو زمانو هو. اڃان ڪنهن نيڪي جي خبر هئي نہ وري ڪنهن گناهہ سان واسطو هو، مونکي اڃان پورو يهائڻ بہ ڪو نہ ايندو هو، اهو سيڪس جو پهريون سبق هو جيڪو مونکي ننڍي عمر ۾ استاد ڪان مليو، استاد ڪان يهائڻ جو شرف حاصل ڪري امتحان ۾ پاس ٿي يهائڻ جي چشڪي ۾ لڳي ويس، اها سٺي تعليم مونکي پوري جواني ڪم آئي. ان عظيم استاد ان علم جي روشني مان گهڻن ڪي دڳ لاتو، جيڪي اڄ تائين سٺو روزگار ڪري رهيا آهن. هم جنس پرستي منهنجو ڪاتو ۽ شعبو آهي "ياري بہ نرجي ڪجي تہ سواري بہ نرجي ڪجي" مان راتين جي بسترن تي ان لميتيڊ ۽ اڻ واقفڪار خوبصورت ڇوڪرن سان سمهي پل پل ثواب ڪمايو آهي. انهي سيڪس ۾ منهنجي سڄي جان جڪڙجي وئي آهي. مون پنهنجي پوري زندگي ان عمل ۾ ڳاري ڇڏي آهي. مون پنهنجو پاڻ ڪي سيڪس ۾ گم ڪري ڇڏيو آهي. مونکي سيڪس جو تمام وسيع تجربو آهي، تقريبن 40 سال مون سيڪس ڪي ارپيا آهن. مون ۾ يهڻ يهائڻ جا وڏا گڻ موجود آهن مان انهيءَ عمل ۽ رد عمل جي مختلف مرحلن مان گذريو آهيان. مان رڳو سيڪس جي اثر هيٺ سوچيان ٿو، مان سيڪس جو بکايل آهيان، مونکي عزت جي نہ پر سيڪس جي بک آهي. منهنجي باهہ ڪا خاڪ منجهہ ٺري، مان سيڪس ۾ رچي ريتو ٿيل ماٺو آهيان. منهنجون سيڪسي ضرورتون فطرت پاڻ پوريون ڪريو ڇڏي، مان پنهنجي نفس ڪان پنهنجي مرضي مطابق ڪم وٺندو آهيان. سيڪس ۾ منهنجي ڪا بہ حد ناهي. مان ان عمل ڪي عيب نٿو سمجهان. مان سيڪس جي هن سبجيڪٽ ۾ پي ايچ ڊي آهيان. منهنجو 40 سالن جي تاريخ ۾ رڳو سيڪس سان لڳاءُ رهيو. مان سيڪسي خواهشون ترڪ يا ختم ڪري نٿو سگهان. اڄ 40 سالن جي سيڪس سان واسطي هوندي مان محسوس ڪريان ٿو تہ سيڪس هڪ وڏو سمنڊ آهي، مان تہ رڳو اڃان ڪناري تي ئي بيٺو آهيان، هن سيڪس جي ڳولا اڃان اڌوري آهي. مان حقيقت پسند آهيان. منهنجي حقيقت نگاري رڳو سيڪس ڪان شروع ٿي. سيڪس تي اچي ختم ٿئي ٿي. مان هنن هر قسم جي جنسي بي قائدگين ۾ شريڪ رهيو آهيان، مون ۾ ان شوق

Scanned with CamScanner

جو شغل تمام گھٽو رهيو آهي. منهنجو سيڪس مونکي ٻڌي؛ جو سبق ڏئي ٿو. اهو ثواب جو ڪم مونکي سڀ کان سولو نظر اچي ٿو. اها خوشي مزي ۽ لطف واري زندگي، دراصل پلان ڪي وندرائڻ جو هڪ طريقو آهي. مان هن عمل ۾ پاڻ کي هلڪو ڦلڪو محسوس ڪندو آهيان. مان ڇا ڪريان منهنجي دماغ ۾ ڊانچو يا ڊائي سيڪس جي فٽ ٽيل آهي ته ظاهر آهي ته مون مان رڳو سيڪس ئي نڪرندو.

پرل ڊسٽ جيان ڪرڙڪ

اهو فحاشي، بي حيائي ۽ سيڪسي جذبي جو دور هو. جنهن زماني جا هيٺيان واقعا ڏاڍا دلچسپ آهن مان هام نٿو هڻان ته ڪو راڄ منهنجو پڌل آهي پر هي واقعي منهنجو پڌل آهي. اهو فقط اتفاق هو. هاڻ مان اهو پڌائي نٿو سگهان ته اهو ڪئين ۽ ڇو ٿيو؟ بس ائين ٿي ويو. هي انهن ڪيترائي ڇوڪرن منجهان هو جيڪي منهنجا شريڪ بستر رهيا. هي منهجو سائيلينٽ پارٽنر هو. منهنجو هن سان پهڻ پهائڻ جو رشتو هو. مونکي هر طرف کان گهاتوئي گهاتو هو. منهنجي هن دوست جي منهنجي ڪلوز دوستن کي اڄ تائين خبر ناهي. هي زميندار گهراڻي سان تعلق رکندو آهي. هن جو نالو ردم قريشي آهي هي پرل ڊسٽ چانهه جيان ڪرڙڪ منهنجو دوست سگريٽ گهٽا ڇڪيندو آهي، جنهن سبب هن جا چپ ڪارا آهن پر ڏاڍا سيڪسي آهن. هي جڏهن منهنجي نظرن اڳيان گذرندو آهي ته مان ڪيس سڏي چوندو آهيانس ته ”چاچا ڪي يا ڪي ته پائي ۽ پوءِ جڏهن هي ياڪر پائي ملندو آهي ته لب لب سان ملائي چپڙن جي چمي وٺندو آهيانس ته هي به ڳنڍجي ويندو آهي. (Kiss is key of Love) هن جي ڪنوارن چپن جي چمي جي لذت مان اڃا تائين وساري نه آهيان سگهيو. هي بي تڪلفي سان ملندڙ نوجوان نهايت خوبصورت هو. هن جي خصوصيت اها هئي ته هن جا ڳهتا متا هر وقت ٿوڪيل رهندا هئا. ڇيچ چين جي وچ ۾ ڏئي هر وقت سيڪسي ميسيج سينڊ ڪندو رهندو هو. شرٽ جا سمورا بٽڻ کولي رکندو هو. مونکي هن جي اها بي حيائي سڀ کان وڌيڪ پسند آئي. هن جو ڳالهه ڳالهه تي اک پٽڻ جو انداز به غضب جو هو. هن جي مزاج جي حسن مونکي وائڙو ڪري ڇڏيو هو. مان ته هن جي حسن جو اسير بڻجي ويس. هن کي ڏسي نفسياتي جذبا پڙڪي اٿندا هئا. هر دم دل ۾ آس اٿاهين رهندي هئي. شروع شروع ۾ هي منهنجي اسپاٽ تي ايندو هو. منهنجي پلجي به هن تي ڪڏهن نظر ڪانه پئي. هي منهنجي آس پاس ويهي منهنجون سيڪسي ڳالهيون وڏي غور سان ٻڌندو هو. مونکي هن مان ڪا غرض نه هئي. هي منهنجي پهچ کان پري به نه هو، پر مان هن جي نزديڪ اچڻ جي ڪوشش ڪانه ڪئي. مان هڪ زبردست پلانر آهيان. مون اجائي تڪڙ نه پئي ڪئي. مون آهستي آهستي هن تان ڏيان گهٽائي ڇڏيو. ڪنهن خوبصورت ماڻهو کان پري ويهي، ويجهو کان ڏسڻ جو مزو ئي پنهنجو آهي، هن جي اکين ۾ مخصوص سڏ هو، هي معني خيز نظرن سان ڏسندو هو. مان ڄاڻي ٻيجهي ان پيغام کي سمجهڻ نه چاهيو. انسان پنهنجي خواهشن جي جذبن کي ڪهڙن ڪهڙن طريقن سان رعايتون ٿو ڏيئي، هن کي خواهش هئي ته هي سدائين نوجوان ۽ خوبصورت رهي، هي Sexual Furstration جو پڻ شڪار ٿي ويو هو. هي مونکي پهڻ جو رٿون رٿڻ لڳو. مان هن جي سر کي سمجهي ورتو هو، مون ائين پئي ڏيک ڏنو ڄڻ مونکي ڪنهن ڳالهه جو پتو نه آهي. هن هڪ ڏينهن پنهنجي بي تابي ۽ جو اظهار ڪجهه هئين ڪيو، ”ڇا تو هان مري آهيو؟

مان چاهيان ٿو ته پاڻ گڏجي ڪٿي ڊنر ڪيون؟" پوءِ هي منهنجي بائيڪ تي پويان ويٺو ۽ اسان هالا ناڪي وياسون. هي حضور شرم ماٺهو گهرڻ به گناهه سمجهي، جا ڪري، ڪجهري پاسي ويجي، اسپيڊ بريڪ جي جهٽڪن ۾ ردي عمل طور هن جو ٽيڙ پاڻ مرادو تيار ٿي ويو. مون هن جي ڪوساڻ کي محسوس ڪيو. مان گهبرائجي ويس ۽ ان لوچتي عمل تي حيراني ۽ پريشاني جو تاثر ڏنو، ائين ڇهندڙ حصو ڪجهه وقت لاءِ پري ٿي ويو، اهو وڻندڙ ڇهاءُ دل ۾ ته ڏاڍو پسند آيو، پر مون پنهنجي خودي وڃائڻ نٿي چاهي. مان ذهني طور ايجان يهائڻ ڪاڻ تيار نه هوس، پر مون لاءِ يهائڻ اڻ تر هو. هن جي نيت خراب هئي، هن جو يهڻ تي مڪمل موڊ هو. مون ايجان هن ڪان هن جو نان به نه پڇيو هو، تب هن سان ڊيٽ رکي. هيستائين وٺي اچڻ به ان جو ئي ڪمال هو. ماني دوران هن اندر جو حال لوريو ۽ تبادله خيالات ٿيا. هن جا خيالات ۽ رجحانات وڏا هئا. ماني کان پوءِ هن سگريٽ ڪڍي دکايو، هي سو تاهٽنلو رهيو. هي هڪ طوفان روڪي ويٺو هو. آيو ته هوس هن کي يهڻ جي نيت سان پر قسمت ۾ ڪجهه ٻيو ئي لکيل هو. هن جو گهران ڏينهن وائڪو هو، هن اچ ڪئي ته مان سندس لوطاق تي هلان ۽ هن جي ونگار وهان، هن جا ارادا نيڪ هئا. مان هن جي نيڪ ارادن جي ور چڙهي ويس هن نيٺ مون کي راضي ڪري ورتو. ڪم رضا مندي ۽ رضا خوشي سان ٿيو. هن منهنجو دلو پري پنهنجو شوق پورو ڪري ڇڏيو. هن مون سان اها حالت ڪئي جهڙي چڇڙ ڪري ٿو ڪتي سان.

نانگ جو ڪاڏل نوڙيءَ کان ڊڄي

ويجهڙائي جي ڳالهه آهي ته هي اسان جي فليٽ جي پڙ ۾ رهندو هو. تنهنڪري ساڻس اڪثر ملاقاتون ٿينديون رهنديون هيون. هن ۾ هڪ خوبي اها به هئي ته هي سڀ سان بي تڪليفي سان ملڻ جي ڪوشش ڪندو هو. هي پرڪشش نظر ايندو هو. هن جا نقش نمايا هئا. هي حسن جو جلوءُ هو. هن جي حسن آڏو ڪنهن جي جاءِ نه هئي، هي نئون معشوق ڪنهن سان به گهرو نه هو. هي اسان جي ڪچهري ۾ لڳ ڀڳ خاموش رهندو هو جا به ٿي پوي ڳالهٽو ناهي. مان رڳو هن سان ڪونه ڪو تعلق ٿي رکڻ چاهيو پر دلي مقصد حاصل نه ٿيو. اها تمنا پوري ڪانه ٿي اهو رشتو جوڙي نه سگهيو. هي ڏاڍو محتاط هو. ان ڪري سندس تعلق دوستيءَ کان نه وڌي سگهيو. منڍ ۾ مون کان غلطي ٿي وئي پهريون گهمرو هي جڏهن مون سان پاڪر پائي مليو ته مون اهڙي حجت ڪئي جو هن کي بجان لڳي ۽ خار پڻ. منهنجو لهيل تڪيل ڪم خراب ٿي ويو ۽ سڄي محنت ضايع ٿي وئي، ان بعد هن کي شڪ جاڳيو، منهنجي شڪل مان هن کي ڀوُ ٿيڻ لڳو. نانگ جو ڪاڏل نوڙيءَ کان ڊڄي. هي مون سان ملڻ وقت ڀوُ کان پاڪر نه پائيندو هو. اهڙي ڪا به ڳالهه ناهي، مان ڪيس مسلسل قائل ڪندو رهيس پر منهنجي هن آڏو ڪا به حجت نه هلي. سواءِ ليلائڻ جي ۽ منهنجي آخر تائين دل نه ڀري. ان کان سواءِ قصو ٽهڻ وارو ڪو نه هو. آخر ڪوشش رنگ لاتو. هن مون تي نظر ڪرم ڪيو. مان اڪثر هن سان مختلف موضوعن تي ڳالهيندو رهندو هوس، سڀني کان دلچسپ ڳالهه اها هئي ته هي منهنجون سيڪسي ڳالهين مان وڏيڪ لطف اندوز ٿيندو هو. جيتوڻيڪ هن جا اڪثر ساٿي مونکي پسند ڪو نه ڪندا هئا. اهي نه "ڏهڻ جا هئا نه کهڻ جا" روز رات جو ٻه ٿي ڪلاڪ اها سيڪس جي تبليغ هلندي هئي. هن کي به ڪيئي ڀيرا اهڙا خيال آيا پر هي ايجان پلئ کي جهليو اچي، بهرحال هن کي دسٽو آهي "ٻڪري کي ماءُ ڪڏهن تڪ خير منائيندي". هي اڄ

وري ٽڙيل هو. سندس شيطاني سياءُ اکين مان ظاهر هو. هن پاڻ ڏانهن راغب ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي، اڄ هي پاڻ مون وٽ لٽجڻ ڪان آيو هو. منهنجي ته ڄڻ عيد ٿي وئي، ان رات وچ ۾ اسان جا هڪٻئي سان تعلقات پيدا ٿي پيا. "من اڄ ته قرب ڪر، راضي ٿي وڃ ٿي وڃي، ڏي وٽ ڪنداسون. هاڻي منهن نه سُڃائجانءِ" هي ليٽ رضا مند ٿيو يهڻ جو بلو ٿي ويو. هن جو اٽيچ باٿ ڪمرو ئي الڳ هو. گهر جو دروازو جيڪو ٻاهرين گهٽيءَ ۾ کلندو هو. هن ڪمري جي ڪڙي (بليٽ) اندر چاڙهي ڇڏيو، هن پنهنجي اندر جو در به بند رکيو پر مان ته طوفان هوس، ڳالهين ئي ڳالهين ۾ هن جي انڊروئير ۾ وائبريشن ٿيڻ لڳي. مون هن جي انهي خفيا چرپر کي محسوس ڪيو. اهو هاڻ نڙ گهٽ ڪڍيو ظاهر ظهور سونهن لايون بيٺو هو. پوءِ جڏهن حجاب جاڳيا ته مون هن چنگ وڄائڻ جي شروعات ڪئي. ڄڻ ڇُروٽ سگار پئيندو هجان. هي اهو ساز هو جنهن کي ٻي ڪنهن اڃان پيڙيو ئي نه هو. هن ۾ پڻ تازگي اڃي ويئي. هن جو اهو انو ڪو نرالو ۽ عجيب و غريب لن، لن نه هو ڄڻ روشن سُنڙر چانڊئي جو ياءُ هو. اهو لن جو ياءُ ڪو خاص وڏو نه هو. اهو درمياني درجي جو مناسب موزون ۽ پورو پنو هو، بس جيڏو هوس ڪافي هوس، اهو الستي آڳانڊيو لن پر هو ڪم جو، هي ائين ئي سڏو بي جان بيٺل رهيو ڄڻ ڪو گهڙيل پٿر جو بت هجي، مان سندس جي جذبات کي آيارڻ لاءِ مسلسل ڪوشش ۾ هئس. پر هي انهن جذبن ڪان اڻڄاڻ هو. پنڙهن، سورنهن سال هڪ ڇوڪر لاءِ ننڍي عمر ڪانهي جو هي انهن جذبن ڪان اڻڄاڻ هجي. هن جو اهو لن يا ته اڻ آزمودگار هو يا هن لن کي وڏي مڳي هئي. لن جي ميٽ ماٽا ڪان پوءِ مان ڪيس ٻانهن ڪان جهلي ڇڪي ڪٽي سيني سان لاٿو ۽ ياڪر ۾ پري اڇي ڪٽ تي اڇلايو. لب لبن سان مليو ته سڄي جان جلي ويئي ڪٽ جي چيڪٽ تي هن جو لن به ننڊ مان ڪجهه بيدار ٿيو. هن پاڻ اربي پنهنجو بٽايو ته مان عشق جي دريا ۾ ٽپي پيس، سيڪس جي پياس اُجهائڻ خاطر، پر مان ناءُ مان يار ڪنڌڙ تارون نه هوس تب آبي مسافر جيان تران پيو صفيني ۾، ان گهري ساگر ۾، ائين لڳو ڄڻ اک ڀوٽ ۾ دنيا جو سير پئي ڪيو. منهنجي جسماني لوت ۽ صحت سلي هئي. مان ابتدا ڪان انتها تائين سيڪس جي درياهه ۾ ٻوڏيل رهيس اها جنسي ڪيفيت هئي، هن جي نرم گرم جسم جي گلستان ۾ منهنجي هٿن جا پوپٽ ڦريا پئي، ساهه سنگ سنگ پئي هليو، مان ڪيس مسلسل وڏايون ڏيئي رهيو هوس، هي سڄو ڏڪي رهيو هو. هن آخر مونکي اها جنت ڏيکاري ته مون هن جي مياڻ ۾ تلوار وڌي، ٻئي جي مياڻ ۾ پنهنجي تلوار وجهڻ جو مزو ئي پنهنجو آهي، انت وارو وڃايو ۽ آخري رسم پوري ٿي پاڙي ۾ ڪو ڪاڄ هو ان گهوٽ ڪنوار ڪان اڳ اسان سهاڳ رات ملهائي. هن منهنجي مراد پوري ڪئي، مون سوائي يهٽي يهنئين هن جا مونجهارا لاٿا، اها ترقي هن جي پروموشن هئي واه جو وٺ ٿي ويو ڏاڍو مزو آيو ۽ وڏو لطف مليو. مون ته پنهنجي خواهش پوري ڪئي پر هن کي پنهنجي خواهش اڌوري رهڻ جو ڪو ارمان ڪانه هو. مان ڪس ناڪام ٿي وڃڻ ڪانه ڏنو. مان ليڪو ڇڪتو ڪرڻ ٿي چاهيو. اها نا انصافي هئي مان سڪ جي سخاوت مان پوري طرح فائدو ورتو ۽ هو بي فيض ٿي واپس موٽي ويو. هن منهنجو لورو مڃيو حالانڪ اها ته منهنجي ڊيوٽي هئي. هن جهاد جو جهنڊو بلند ڪيو آخر لسم لوڙيائين ۽ علم ڪوڙيائين لهڙ ۾ چاڙهو ڪو نه هئس تب مسڪين دعا ڪئي. مڙئي مولائي بدن جي خشڪي لاٿي.

سنگت سان کھڙا ليکا

مون پيھر ڪڏھن بہ ھن جي دروازي تي دستڪ ڪو نہ ڏنو. وري الائي ڪڏھن
شرف حاصل ٿي. مون پھريون پيرو جڏھن ھن جي اوطاق جي دروازي ڪي وڄائڻ شروع
ڪيو تہ الائي ڪيتري دير دروازو وڄو، دروازي جي ڪڙڪڻ ڪان پوءِ ھن اُتي بولڻ
ڪليو، پوءِ جڏھن ٻاھر نڪتو تہ ڏاڍو سيڪسي پئي لڳو. دروازي اندر ايندي ئي ٻانھون
کولي ڀاڪر ۾ ولي ھڪ ڏگھي چمي ڏني مانس، ھي ڊوڙي وڃي ڪاڪوس ۾ لڪو ۽
اندران ڪڙو چاڙھي ڇڏين ۽ رڙ ڪري چئين "ٻاھريون دروازو بند ڪري ڇڏ شھر ۾
بدامني وڌي وئي آھي". مون ڏاڪڻ جو در بند ڪري ڪنڍي چاڙھي اندران ڪلف
لتڪائي ڇڏيو. ۽ سمھڻ واري ڪمري تائين ھليو آيس. ھن پنھنجي عاشق جو استقبال
پنھنجي بستري تي ڪيو. ھي ھيڪيو پئي، ھن جو آواز ڳرو ٿي ويو. ھن واھ جو ڪم
ڪيو، بس گھڙي نہ گذري بنا حجابن حيائن جو پردو ماري سيڪجھہ آڏو کولي
رکيائين. ھن جڏھن پنھنجي ڪتاب جو خوبصورت ٽائيٽل کوليو تہ ڪتاب جي ورقن
تي رڌ پچاءُ جو طريقو لکيل ھو ۽ ھاڻ دل جي دسترخوان تي ھر شي تيار ھئي. ھن
منھنجي پينٽ جي زپ ڇڪي بيلٽ کولي مونکي پڻ فل اگھاڙو ڪيو. ڪپڙن سان گڏ
سمورا حجاب لاھي جڏھن اسان بي حجاب ٿي پياسون تہ اسان جي وچ ۾ ڪو حجاب نہ
رھيو. مان ھن سان ڪڏھن ائين بي تڪلف ٿي نہ سگھان ھا جي ھي حجاب رکي ھا ھي
ھڪ ھٿ سان منھنجو ۽ ٻي ھٿ سان پنھنجو ٽپڙ مھٽي رھيو ھو. سُر تار مليو تہ تن جو
تنبورو وڄو ۽ تنوار ٿي. ٽپڙن کي پيٽي سيڪس کي وڏيڪ لذيذ بنائڻ جي خيال کان
ھي منھنجي گوڏن ۾ جھڪيو. ٻاڙ ڪان وٺي چوٽي تائين چڪي ٽاٽي ڪٽي وات منجھ
وڌئين، ھن جا ڏند لڳا ھئا. مون ڪيس کي چيو "ڏيٺو آھي تہ سڀ ڪجھہ ڏيو. سڀ ڪجھ
لٽائي ڇڏيو". ھي حياءُ ۾ ٻانھون ٻڌي ھيٺ با ادب جھڪيو. ھن عاجزي کي اڳيان ڪيو تہ
مون ھن کي پويان ڪري ڇڏيو. مون ھن کي نھايت اڏنگي طريقي سان ڀڃو. جڏھن جھنگ
منجھان گذري ڪنھن رستي تي پھتس تہ ڄڻ عيد ٿي وئي. ھٽي ھٽي اڏمو ٿيس. نيٺ سڪ
جي چست ڇڪي، سير جو مزو وٺي حاضري ھٽي ڊيوٽي حلال ڪئي. ماٺو ڪتي ڦاسي تو
تہ ڪٽي وري ڦاسائي ٿو. ھن سودي بازي ۾ ھن بازي ھارائي. پر مون ھن کي شرمندگي ۽ ڪان
بچائي ورتو، "ٻاڻ ۾ پريت وندڻ ڪپي، ھونھن بہ پنھنجي وچ جي ڳالھہ آھي، پنھنجو ٻاڻ ۾
آھيون، پرين سنگت سان کھڙا ليکا." مون پراڻا بار ۽ سڀ ٿورا ھڪ لحظي ۾ لاھي ھلڪو
ٿي وڃڻ ٿي چاھيو. مان سيڪس ۾ ڪڏھن بہ ڪنھن جا ٿورا کڻڻ نہ چاھيندو آھيان. حساب
وقت سر چڪتو ڪندو آھيان بھرحال وڏي باھمي ڏي وٺ ٿي اسان ھڪٻئي جون زمينون
کيڙيون صرف وڻڻ جي انگ ۾ حساب برابر ٿيو ڄڻ لوڻ جي سودي ۾ ڪٽوري ملي.

جڏھن مون ممنوع حد پار ڪئي

ھن ٽئين يار پرائن سيني يارن کي ٻھاري ڇڏيو، ھي شروعات ۾ خود مختيار نہ ھو.
اڳ ھن کي ٻنڌڻ جو ڪڙو چڙھيل ھو، پر ھاڻ ھي آزاد آھي، جئين وڻيس تئين ڪري. ھي
سيڪس جا نوان نوان طريقا ايجاد ڪري نئين نموني سيڪس انجواءِ ڪندو ھو. ھي مزو بہ
رنگ رنگ جو وٺندو ھو. ھن طرحين طرحين جا طوفان برداشت ڪيا لھہ وچڙ ۾ اچڻ ڪانپوءِ
ھن سچائي جو مظاھرو ڪيو ۽ پنھنجي محبت جو اظھار ڪيو. مون چالاڪي ھن سان بہ

Scanned with CamScanner

جنسي ناتا قائم ڪري ڇڏيا، اهي گهاٽا لاڳاپا هئا. دراصل هن سان دوستاڻا تعلقات هئا. هميشہ کان قرب جو هڪ رشتو هو. جيڪو دل اندر لڪيل هو، مان هن مان لطف اندوز ٿيندو هوس، اهابي مثال دوستي هئي. هي اونهاري سياري لاڪ (گوڏ) ۾ گذاريندو هو. منهنجي دوستيءَ کان پوءِ هي در ڪولي اگهاڙو وهنجندو هو، هي بستري تي بہ اگهاڙو ۽ اونڌو ٿي سمهڻ لڳو. هي ڇڻ گهوڙا وڪٽي سمهي پوندو هو. هن لذيذ ڪاڏي هر ڪائي ڇڏيو هو. هن ڪاڏي جو سواد بلڪل محسوس ٿيندو هو. هي وڏيڪ ڪارائتو لذيذ ۽ لست پريو ثابت ٿيو، هن جي سيڪس ۾ ايڏو تہ رومانس رکيل هو جو مان تہ چريو ٿي پوندو هوس. رات ٺرندي هئي ۽ لوڪ سمهي رهندو هو تہ مان پنهنجي کٽ ڇڏي هن جي کٽ تي اچي سمهندو هوس ۽ آهستي آهستي هن سان هٿ چراند شروع ڪري ڏيندو هوس. هن جي جاگرافي بيحد پلي ۽ بت ملائم هو. هن جي اگهاڙپ مان منهنجو ڍءُ ئي نہ ٿيندو هو. هن جي جسم ۾ چڻ اُفق جو چنڊ چمڪندڙ هو. هن جي جسم مان پهرين برسات جي خوشبو محسوس ٿيندي هئي. هن جي نٽ پاٽ تي هٿ ڦيريندي وات ۾ پاڻي اچي ويندو هو. منهنجي رڳ رڳ نهال ٿي ويندي هئي. هي ڇڻ بي جان بوتو بڻجي ويندو هو. اها ملهہ وڏي ملهائتي هوندي هئي. مان ممنوع حد کي خير خوبي سان پار ڪري وٺندو هوس. جڏهن چمن ۾ ڏيئو جلندو هو تہ چوڏانهن طبقا روشن ٿي ويندا هئا. هن پينگهي ۾ لڏندي ڇڻ عرش تي ملائڪن سان گڏجي اُڏرندو هوس، خوب پيڙي. يهٽي پٽي ڇٽڻ کان پوءِ فارغ ٿي نيستو ٿي ڪرندو هوس. ائين هي مونکي ٺاري طبيعت خوش ڪري ڇڏيندو هو.

ميزبان جي پٽ جي مهرباني

پٽ شاهہ جي ويجهو ڪنهن ڳوٺ ۾ VIP محفل رکيل هئي، جنهن ۾ شباب ۽ ڪباب جو پڻ بندوبست ڪيل هو، اُتي مان پڻ VIP مهمان هوس، انجواءِمينٽ لاءِ هر مهمان کي هڪ خوبصورت نوجوان ڇوڪري پيش ڪئي ويئي. مون کي پڻ ملي، پر مون واپس پٺي ڪئي. مون ميزبان کي چيو "مون لاءِ ڪنهن لونڊي جو بندوبست ڪيو وڃي." پر ميزبان کي غيرت پئي آهي منهنجي هڪ نہ هڏي، آڌي رات جو ميزبان جو پٽ مڪڻ آيو جيڪو نهايت خوبصورت هو. جنهن کي انجواءِمينٽ ڪرڻ جو شوق هو، مون ان سان اهو سودو طئي ڪيو تہ جيڪڏهن هو مونکي پهرين يهڻ ڏيندو تہ مان ڪيس هي ڇوڪري تحفو ڪري ڏيندس. ميزبان جڏهن سمورن مهمانن کي هٿيڪو ڪري پاڻ بہ هڪ ڇوڪري ڇوڪريءَ سان بي اونو ٿي ڪائي پئي سمهي رهيو تہ ميزبان جو پٽ وري آيو ۽ پوءِ شرط مطابق اسان ٻنهي جو ڪم ٿي ويو. صبح جو جڏهن ميزبان جو پٽ هليو ويو تہ عائشہ ناشتو ڪرڻ وقت مون کي چيو "سر ان ڇوڪرن واري فعل کي اسان جي اسلامي معاشري ۾ قابل شرم ۽ ناپاڪ فعل قرار ڏنو ويو آهي اوهان کي ائين نہ ڪرڻ کپي ها".

ڪتي جو فارم ٻرڻ

ٻريان سنڌي پار جي، جي ڪتي اچي ڪاري،
اسين سڀ لفاري قربان ٿين ڪتيءَ تان (حمل فقير)

تر جو پو تار وڏيرو سونا خان ٻيرو حسب معمول پنهنجي او ٺاري لڳ بند تي چلڪار ڪرائي مهمانن ڪاڻ موڙا، ڪرسيون، ميزون ۽ ڪٽون رکائي ويٺو هو ۽ ٻاهريون دلڪش نظارو ڏسي رهيو هو. اڄ بہ سنڌس سامهون روز جيان ساڳيو نظارو هو،

Scanned with CamScanner

پر اڄ جيڪا نئين ڳالهه هئي سا هي هئي ته ڪتيءَ ڪي ڪت جي مُند ۾ ڪت ڪٽندي آهي. جڏهن ڪا ڪتي ڪت ڪندي آهي ته ان جي آس پاس ڪيئي ڪتا قسمت آزمائڻ لاءِ اچي ڪٺا ٿيندا آهن وڏيري جي آڏو اهڙو هڪ منظر گذريو اڳيان هڪ جوان ڳتي پويان خفتي ۽ ياهو ڪتن جو لشڪر هجي ۽ سڀ کان آخر ۾ هڪ منڊو ڪتو پنهنجي نصيبن کي پٽيندو اچي، ڪتو ڪڙم ۾ وير. هن منڊي ڪتي جو جڏهن چانس مس ٿي ويو ته هن وڏيرو ڏانهن معني خيز نظرن سان ڏٺو. وڏيري کي هن تي رحم اچي ويو يڪدم ڪمدار خادم حسين پنيري کي حڪم ڪئين هن ڳتيءَ ۽ هن منڊي ڳتي کي گدام ۾ بند ڪريو، پوءِ ائين ٿيو. منڊي ڪتي وجهه ملڻ تي سڄي رات ڳتيءَ جا فارم پريا ۽ وڏيري کي دعا ڪئي، جڏهن منڊي ڪتي يهڻ جي ڪوتا پوري ڪئي ۽ هلڪو ٿيو ته هنن ٻنهي کي حڪم مطابق آزاد ڪيو ويو وري ٻئي ڏينهن وڏيرو او تاري تي اچي ويٺو ته ساڳيو لقاءُ هيل منڊو ڪتو ڳتي جي ڪڍ لڳڻ جي بجاءِ پڇ لوڏي فرمابردار وانگر وڏيري جي پيرن ۾ اچي پيو ۽ اڪين ئي اڪين ۾ ڪيس التجا ڪرڻ لڳو پو تار سائين اڄ به جهان تي وجي، هن کي پڪ تي وئي اڄ به وڏيرو ڪالهه وانگر قرب ڪندو، اهو ڏسي وڏيرو غيرت ۾ صفا ڳاڙهو ٿي ويو ۽ پنهنجي محافظن کي حڪم ڏنئين هي ڳتي جو پٽ ڳتو ئي رهندو هي پليت ڇا مونکي پڙوو ٿو سمجهي ٿوري دير ۾ اهو حيران ۽ پريشان منڊو ڪتو شهادت جو رتبو ماڻي چڪو.

مال ئي مال

ڳوٺن ۾ سڀ مالوند ماڻهو هر وقت جانورن ۾ رهن ٿا. هر وقت جانور سان گڏ رهڻ ڪري آهستي آهستي پاڻ به جانور بڻجي وڃن ٿا. گهڻو ڪري انهن جانورن جيڪي گهرن ۾ پاليا يا قيد ڪيا وڃن ٿا. انهن ۾ هم جنس پرستي جو شوق پيدا ٿيندو آهي، جنهن جو بنيادي سبب مخالف جنس جو نه هجڻ هوندو آهي. گهرن ۾ پاليا ويندا جانور جهرڪ مينهن، ڳئون، ڍڳيو، ڍور، ڍڳا، رڍ، ٻڪري، گڏهه، گهوڙو، ٻولو باندر، ڪتو، ٻلو تنهن ڪان سواءِ طوطن، سهن بدڪن، نانگ ٻلائن ۾ پڻ اهو شوق ڏٺو وڃي ٿو. گڏهن ۽ ڪتن جون ته اهڙي قسم جون حرڪتون عام آهن، ان ڪري اهو ممڪن آهي ته انسان اهو مڪرو فعل جانورن کان ئي سکيو هجي. گهڻو ڳالهيون انسان جانورن کان سکيون آهن. انسان خود جنسي لذت جو طريقو به جانورن کان سکيو هوندو. انسان پالڻ جو ذريعو بنائي ڏاڍي جانور کي نڪ ۾ ناڪيلي وجهي يا ڳچي ۾ رسو وجهي قيدي وانگر هلائي ٿو. رڇ کي ڳوٺ ڳوٺ، گلي گلي نچائي ٿو. انسان هٽرادو لڳ ڪرائي هر جنس جا سوين نمونا ٺاهي ورتا آهن. ڪمي کي جنسي عضوي سان مشابهت فقط سندس ڳچي جي ڪري آهي. ڪميءَ جي پٽيءَ تي ديوتائن جي رهائشگاهه تصور ڪئي وڃي ٿي. سڄي رات جاڳندڙ اُلو يا چبري کي اسان وٽ ايشيا ۾ نياڳو ۽ نحوست جي نشاني سمجهو وڃي ٿو. چو جو الو يا چبرو ويران قتل جاين، ڪنڊرن ۽ قبرستانن ۾ رهي ٿو. پر سڄي يورپ ۾ اهو آلو خوش بختي جي علامت سمجهيو وڃي ٿو. اتان جي ماڻهن کي هن تي ناز آهي. الو ۽ چمڙي وانگر سڄي رات جاڳي لامارا ڏيندڙ هن چوڏيهن صدي جي انسان کان سوئرن به پناهه گهري آهي. آڙي مرداني قوت لاءِ اڪسير آهي. ڪڪڙ وڏيڪ جنسي خواهش رکندڙ جانور سمجهيو ويندو آهي. پر هتي ته ماڻهو ڪڪڙ کان به

Scanned with CamScanner

ڇرهيل آهن. جانورن منجهان جنسي لذت حاصل ڪرڻ جو ماڻهن منجهه شروع کان ئي شوق رهيو آهي. جانورن سان لڳ ڪرڻ ڪا ذلت يا شرم واري ڳالهه هاڻي نئين ناهي رهي عورتون اڳهاڙيون ٿي ٻڪر جي اڳيان چوپائي جانورن وانگر بيهي پنهنجو پاڻ کي سنلس اڳيان پيش ڪنديون هيون. اهو مزو سوئرن ڪتن، گڏهن، گهوڙن ۽ ناڳن مان به ورتو ويندو هو. هينگون اُٺون ۽ ليڙاٽيون پائيندڙ گڏهه جي لن جي شان جي کهڙي ڳالهه ڪجي. گهوڙي ۽ گڏهه جي لن جو ڏيک ئي نرالو آهي.

ڳالهه ٿا ڪن ته هڪ ڀيرو ماءُ سان ڇتن شاهه جي درگاهه تي ويو، اُتي ڪو گهوڙو ٻڌل هو گهوڙي جو لن تيار ٿيل هو جيڪو مستي ۾ هر هر پيٽ سان پئي لڳو. ٻار اهو لقاءُ ڏسي ماءُ کي چيو "امان اهو ڇا هي؟" ماڻس کيس ڪو تسلي بخش جواب نه ڏنو، پيو پيرو ٻار جڏهن پيءُ سان آيو ته ساڳو لقاءُ ڏسي پيءُ کان سوال ڪيو. پڻس کيس صحيح جواب ڏنيو تڏهن پٽ پيءُ کي چيو "بابا امان ته چئي پئي اهو ڪجهه به نه آهي". تنهن تي پڻس جواب ڏنس ته "ابا ماڻي لاءِ ته اهو به ڪجهه ناهي"

ڀهراڙين ۾ مال چارينڌڙ ٻارن جي سيڪس جي هڪ وڏي داستان آهي. اهي جهنگل جي ويراني ۽ اڪيلي ۾ سڀ ڪجهه ڪن پيا. هم جنس پرستي. خود جنسي لذت، جانورن مان لطف وٺڻ هي جانورن کي ڪن به ٿا ته جانورن کان ڪرائين به ٿا.

گڏهن کي باجماعت ڀهڻ

لڇمڻ ڪومل پڻ وهي ڪاتي جي پنن ۾ اهڙو ذڪر ڪيو آهي مونکي ننڍپڻ جو اکين ڏٺو واقعو ياد ٿو اچي، اسان جي شهر نواب شاهه جي غريب آباد ۾ رهندڙ سڪن جا رولو ڇورا رات جو سيٺ بانڪارام جي ڪارخاني جا ٻاهر بيٺل گڏهه باجماعت ڀهندا هئا.

لڇمڻ ڪومل پڻ وهي ڪاتي جي پنن ۾ اهڙو ذڪر ڪيو آهي مونکي ننڍپڻ جو اکين ڏٺو واقعو ياد ٿو اچي، اسان جي شهر نواب شاهه جي غريب آباد ۾ رهندڙ سڪن جا رولو ڇورا رات جو سيٺ بانڪارام جي ڪارخاني جا ٻاهر بيٺل گڏهه باجماعت ڀهندا هئا.

لونڊي بازي چارٽ

لونڊي باز	هوا باز	ڇري باز	نظر باز، نوس باز
ڇوڪري باز	ٺلا باز	چاقو باز	ٺلا باز
رنڊي باز	جانباز	نخري باز	عشق باز
دوکي باز	نشاني باز	ٺوڪ باز	جلد باز
ـ ٺا باز	ٺونشي باز	خار باز	جڳت باز (چالاڪ)
چالباز	تلوار باز	شخي باز	راست باز (سچو)
لتني باز	بندوق باز	دليل باز	ڀهاني باز
نخري باز	تيري باز	بيت باز	لغڙ باز
چوگان باز	ٺڳ باز	دم باز	نفس باز

صدر موگابي جي صدر اوباما کي شاديءَ جي آڇ

آمريڪا جي عدالت مان اتان جي هم جنس پرستن کي پاڻ ۾ شاديءَ ڪرڻ جي اجازت ڏيڻ جي فيصلي تي، هم جنس پرستن جي شاديءَ جي سخت مخالف زمبابوي جي صدر رابرٽ موگابي احتجاج طور آمريڪي صدر براڪ اوباما کي شاديءَ جي آڇ ڪري ڇڏي. هن پنهنجي ملڪ جي سرڪاري ٽي وي تي هنگامي انٽرويو ڏيندي سخت لفظن ۾ چيو ته "آمريڪا تي هن وقت شيطانن جي حڪومت آهي جيڪي عظيم آمريڪي قوم کي بدتهذيب ڪن پيا. مونکي اهو سمجهه ۾ نٿو اچي ته جڏهن اسانجو مذهب

چڙهيل آهن. جانورن منجهان جنسي لذت حاصل ڪرڻ جو ماڻهن منجهه شروع کان ئي شوق رهيو آهي. جانورن سان لڳ ڪرڻ ڪا ذلت يا شرم واري ڳالهه هاڻي نئين ناهي رهي عورتون اگهاڙيون ٿي ٻڪر جي اڳيان چوپائي جانورن وانگر ويهي پنهنجو پاڻ کي سندس اڳيان پيش ڪنديون هيون. اهو مزو سوئرن ڪتن، گڏهن، گهوڙن ۽ ناڳن مان به ورتو ويندو هو. هينگون اِتون ۽ ليڙاتيون پائيندڙ گڏهه جي لن جي شان جي کهڙي ڳالهه ڪجي. گهوڙي ۽ گڏهه جي لن جو ڏيک ئي نرالو آهي.

ڳالهه ٿا ڪن ته هڪ ٻار ماءُ سان ڇتن شاهه جي درگاهه تي ويو، اُتي ڪو گهوڙو ٻڌل هو گهوڙي جو لن تيار ٿيل هو جيڪو مستي ۾ هر هر پيٽ سان پئي لڳو. ٻار اهو لقاءُ ڏسي ماءُ کي چيو "امان اهو ڇا هي؟" ماڻس ڪيس ڪو تسلي بخش جواب نه ڏنو، ٻيو پيرو ٻار جڏهن پيءُ سان آيو ته ساڳو لقاءَ ڏسي پيءُ کان سوال ڪيو. پڻس ڪيس صحيح جواب ڏسيو تڏهن پٽ پيءُ کي چيو "بابا امان ته چئي پئي اهو ڪجهه به نه آهي". تنهن تي پڻس جواب ڏنس ته "ابا ماڻي لاءِ ته اهو به ڪجهه ناهي"

ٻهراڙين ۾ مال چاريندڙ ٻارن جي سيڪس جي هڪ وڏي داستان آهي. اهي جهنگل جي ويراني ۽ اڪيلي ۾ سڀ ڪجهه ڪن پيا. هم جنس پرستي. خود جنسي لذت، جانورن مان لطف وٺڻ هي جانورن کي ڪن به ٿا ته جانورن کان ڪرائين به ٿا.

گڏهن کي باجماعت يهڻ

لڇمڻ ڪومل پڻ وهي ڪاتي جي پنن ۾ اهڙو ذڪر ڪيو آهي مونکي ننڍپڻ جو اکين ڏٺو واقعو ياد ٿو اچي، اسان جي شهر نواب شاهه جي غريب آباد ۾ رهندڙ سڪن جا رولو ڇورا رات جو سيٺ بانڪارام جي ڪارخاني جاٻاهر بيٺل گڏهه باجماعت يهندا هئا.

لڇمڻ ڪومل پڻ وهي ڪاتي جي پنن ۾ اهڙو ذڪر ڪيو آهي مونکي ننڍپڻ جو اکين ڏٺو واقعو ياد ٿو اچي، اسان جي شهر نواب شاهه جي غريب آباد ۾ رهندڙ سڪن جا رولو ڇورا رات جو سيٺ بانڪارام جي ڪارخاني جاٻاهر بيٺل گڏهه باجماعت يهندا هئا.

لونڊي بازي چارٽ

لونڊي باز	هوا باز	ڇري باز	نظر باز، نوس باز
ڇوڪري باز	ٺلا باز	چاقو باز	حلا باز
رنڊي باز	جانباز	نخري باز	عشق باز
دو ڪي باز	نشاني باز	ٽوڪ باز	جلد باز
دغا باز	ٽونشي باز	خار باز	جڳت باز (چالاڪ)
چالباز	تلوار باز	شخي باز	راست باز (سچو)
لتني باز	بندوق باز	دليل باز	بهاني باز
نخري باز	تيري باز	بيت باز	لغڙ باز
چوگان باز	ٽڳ باز	دم باز	نفس باز

صدر موگابي جي صدر اوباما کي شاديءَ جي آڇ

آمريڪا جي عدالت مان اتان جي هم جنس پرستن کي پاڻ ۾ شاديءَ ڪرڻ جي اجازت ڏيڻ جي فيصلي تي، هم جنس پرستن جي شاديءَ جي سخت مخالف زمبابوي جي صدر رابرٽ موگابي احتجاج طور آمريڪي صدر براڪ اوباما کي شاديءَ جي آڇ ڪري ڇڏي. هن پنهنجي ملڪ جي سرڪاري ٽي وي تي هنگامي انٽرويو ڏيندي سخت لفظن ۾ چيو ته "آمريڪا تي هن وقت شيطانن جي حڪومت آهي جيڪي عظيم آمريڪي قوم کي بدتهذيب ڪن پيا. مونکي اهو سمجهه ۾ نٿو اچي ته جڏهن اسانجو مذهب

انسانيت کي اهڙي ڪڌي عمل کان روڪي ٿو ته پوءِ پاڻ کي عيسائي چوندڙ اهڙي ڪڌي عمل جي اجازت ڪيئن ٿا ڏين. هن وڏيڪ چيو ته مان جلد آمريڪا وڃي صدر اوباما جي گوڏن ۾ ويهي ساڻس شادي ڪرڻ لاءِ سندس سنگ گهرندس.

هم جنس پرستي

مڪمل جنسي بندش واري اسان جي هن معاشري ۾ معاشرتي رواج مطابق ڪو ڇوڪرو ڪنهن ڇوڪريءَ سان آزادي سان ملي جلي نٿو سگهي، پر ان جي برعڪس ڪو ڇوڪرو ڪنهن نوجوان ڇوڪري سان ڪلي طرح ملي سگهي ٿو. عام رواج مطابق نوجوان ڇوڪرن جو پاڻ ۾ هڪبئي سان بي تڪلف ٿيڻ ڪي خراب ڪو نه سمجهو ويندو آهي Sex سيڪس يا جنسي ڪشش ڪي به دوستي ۾ وڏو پارٽ آهي. گڏ رهندڙ سنگتي پاڻ ۾ بي تڪلف هوندا آهن، خراب صحبت جي رنگين ماحول جي ڪري ان پاسي رجحان پيدا ٿيندو آهي. ڪجهه ڇوڪرن جي قسمت ۾ فطري طور تي هم جنس پرستي مائل هوندي آهي. هم جنس پرستي يا جنسي لذت يا جنسي تعلق ڏانهن رجحان هڪ وقتي گهرج آهي. گڏ رهڻ ۽ گڏجي سمهڻ سان هڪ خاص قسم جي الفت پيدا ٿي پوندي آهي. پنهنجي هم جنس سان محبت ڪرڻ ۾ جيڪو رومانس، نشو ۽ سرور آهي، اهڙو عورت ۾ ناهي، ان رومانس جو حقيقي ڪارڻ جنسي لِڳ لاڳاپا آهن، پر سيڪس جا سبب ايتري آساني سان ڪو نه جڙندا آهن.

لوندا ڪلچر

معمول کان هٽي غير فطري، فطرت جي خلاف يعني مرد جو مرد سان جنسي فعل کي (Sapphism) چئبو آهي، اها بد عادت، برائي بڇڙائي اهو مڪروهه غير فطري فعل جيڪو باقاعده اسان جي معاشرتي ڍانچي ۾ هاڻ شامل ٿي چڪو آهي، اهو لوندا ڪلچر سيني کان سرس نڪري ميدان تي آيو آهي، اهو ڳُتو فعل گهڻي مقدر ۾ رائج آهي. اهو گناهن جو ڍِڳ آهي، اڪثر ڪنوارپ واري زندگيءَ ۾ تمام گهڻا گناهه ٿيندا آهن. شايد اهو عمر جو اثر آهي. يا تمام گهڻي ناپاڪ شهوت ۽ نفسياتي خواهش جي غلبي جو عنصر پڻ شامل ٿي سگهي ٿو. سيڪس جو هر وقت ذهن تي حاوي رهڻ، پنهنجي خواهش کي وڌيڪ قابو پائي نه سگهڻ، سيڪس جو آساني سان مهيا نه هجڻ، ماڻهن پاران شاديون دير سان ڪرائڻ سبب سيڪس لاءِ سيڪسائپ جي خواهش رهي ٿي. جڏهن ماڻهو سڌي رستي کان هٽي وڃي ٿو ته پوءِ هو اهو غلط رستو اختيار ڪري ٿو ۽ سندس گهرائيون عجيب و غريب ٿي وڃن ٿيون. جيستائين مائٽ رشتا ڳولي، پئسا گڏ ڪري شادي ڪرائين تيستائين همراهه ڇا ڪري؟ ڪافي مردن ۾ شادي کان اڳ اهڙو قسم جو شوق ڏٺو ويو آهي. اهي نوجوان جن جا نڪاح دير سان ٿا ٿين يا آهي مرد جن کي زالون ميسر نه آهن. انهن ۾ خرابيون ٿيون پيدا ٿين. اهي ڪنوارا جن جون ايان شاديون نه آهين ٿيون يا اهي شادي شده جيڪي گهرن کان پري آهن يا جن کي زالون ڇڏي ويون آهن تن کي الله ڏسي ٿو. تن کي ڪپي نه صبر ڪن. ڇو نه صبر جو ڦل مٺو هوندو آهي. الله وڏو آهي. جيئن نه نفس چور آهي انهي جي گذاري لاءِ آدم جي نرينا اولاد سان اها رنا ڪئي وڃي ٿي. اهي نوجوان جيڪي فطرت جي تقاضائن يا پنهنجي خواهشن کي غير فطري حرڪتن يعني ناجائز طريقي سان پورو ڪرڻ لاءِ مجبور آهن، تن کي هم جنس پرستي جي چوٽ حلال ڪپي نه جيئن گهٽ ۾ گهٽ گناهه ٿين، ڪافي

ملڪن ۾ تہ مرد جي مرد اسان شادي (Gay Marriage) کي جائز قرار ڏنو ويو آهي. هونئن بہ هم جنس پرستي عورتن جي هڪ هٽي کي ختم ڪري ٿي. هر انسان جي پنهنجي هڪ سوچ آهي، جنهن جو هو اظهار ڪري ٿو. پوءِ ڀلي هو چاهہ ڪري سنڌس هر عمل جي پٺيان اهو ئي مقصد هوندو آهي. هي جديد دور آهي هن ۾ سڀ ڪجهہ جائز آهي. جيڪو ڪجهہ ٿئي پيو ان کي بي ڌيائي سان ٿيڻ ڏيو. اڄ ڪلهہ جو نوجوان من جي مونجهہ لهڻ لاءِ ڇڙواڳي تائين پهتل عياشيءَ جي جنون ۾ مگن آهي، هتي آزادي سان هيڏي هوڏي ڦري فحاشي ڪرڻ جا تمام گهڻا موقعا ميسر آهن. هونئن بہ آزادي کي سدائين غلط استعمال ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي آهي. حوس جي پٺيان ڊوڙندڙ ماڻهو رضا خوشي سان ظاهر ظهور اها برائي ۽ بڇڙائي ڪري ٿو. آزادي سان هڪٻئي سان تعلقات رکي هڪ ٻئي جي صحبت مان لطف اندوز ٿيڻ وارو هي رستو جيئن تہ سڀ کان وڏيڪ دلفريب ۽ پرڪشش آهي. سستو آسان ۽ وڌيڪ ڪارائتو آهي. اهڙي قسم جون فحاشيون عروج تي پهچي چڪيون آهن. هم جنس پرستي باقاعده هڪ ادارو ٿي چڪي آهي، جنهن سڄي نسل کي عادي بڻائي ڇڏيو آهي. مان نٿو سمجهان تہ اڄ جي ڪنوارن نوجوانن کي هڪٻئي مان مزو وٺڻ کان ڪو روڪي سگهي ٿو. فحاشي جي تاريخ ۾ هم جنس پرستيءَ جي باقاعده شروعات جي خبر نٿي ملي پر عام طور اهو سمجهيو وڃي ٿو تہ انهي جي شروعات ضرور جانورن ڪئي هوندي. قديم ترين ڪتاب ”بائيبل“ ۾ پڻ هم جنس پرستي. جو ذڪر موجود آهي، هزارين سال اڳ حضرت لوط جي قوم ۾ پڻ اهو شوق هو، پوين تاريخ تي نظر وجهنداسون تہ اسان کي خبر پوندي تہ انهن مهاڏاهن سقراط ۽ افلاطون جا بہ ڪم لٽل هئا. اهي UAE جا ”ڍگهن“ لنن وارا عرب تہ اڄ بہ وسان ڪو نہ ٿا گهٽائين ”پٺاڻن“ ۾ تہ پهڻ پهائڻ عبادت آهي، لغاري جيستائين پهائن نہ تہ لغاري ڪئين سڏئين. مطلب تہ آدم لٿو ئي زمين تي پهڻ پاهڻ لاءِ آهي، هنن هم جنس پرستن جي پنهجو پاڻ ۾ هڪ الڳ دنيا آهي هي رڳو هنن جو جهان آهي. هنن جي پنهنجي خاص اشارن جي زبان آهي جيڪا ٻيا سمجهي نہ ٿا سگهن. سيڪس جي ٻوليءَ ۾ هنن جي جسماني زبان کي (Body Language) سڏيو وڃي ٿو. هم جنس پرستن جو هڪ ٽولو لفتر (Lifter) جي نالي سان مشهور آهي، جنهن ۾ تيرهن کان سترهن سالن جا عقدان شباب يا نشين (Jeen Age) جا ننڍي عمر جا نابالغ قرار ڏنلن کان وٺي پوري طرح بالغ ۽ جوان ڇوڪرا اچي وڃن ٿا. انهن لاءِ عمر جو وڏو ننڍو هجڻ ڪائي اهميت نہ ٿو رکي. هنن کي ان عمل ۾ سواد اچي ٿو. ڪين چاهيندڙ مرد سان ميلاپ ڪندي ايترو مزو ڪو نہ ايندو آهي جيترو پاڻ جهڙي طبيعت ۽ مزاج واري مرد سان لطف ملندو آهي. هڪڙا ڪم ڪندڙ هم جنس پرست جن کي ڪم ڪرائيندڙن جي تلاش هوندي آهي. جيڪي (Only Top) يعني لوندي باز هوندا آهن، ڪم ڪرائيندڙ (Bottom) يعني ڇتون هوندا آهن ۽ ٻيا ڪم ڪندڙ ۽ ڪرائيندڙ هڪئي وقت ٻئي ڪم ڪندا آهن يعني پهندا بہ آهن تہ پهائيندا بہ آهن جيڪي (Verstile) سڏبا آهن. دراصل پهندڙ مظلوم ۽ پهندڙ ظالم هوندو آهي. هي هر وقت راضي بازي ڪري خراب ٿيل ڇوڪرا، هي سيڪس ۾ فن ۽ آرٽ جي حيثيت رکندڙ ڪمال جا ڇوڪرا، پاڻ ڏانهن ڪشش ڪرڻ لاءِ ايندڙ ويندڙ ماڻهن کي پنهنجي مصنوعي مسڪراهٽ ۽ جنسي ادا سان متاثر ڪرڻ جي ڪوشش

Scanned with CamScanner

ڪندا آهن. هي لفٽ جي بهاني سان گراهڪ ڦاهيندا آهن، هي چڪنا چوڪرا شام جو
ڪان رات جو ڏهين تائين مختلف روڊن جي چوڪن يا فٽ پاٿن تي بهترين شوخ رنگ جا
ڪپڙا پائي گر گهلون پينٽون ڪري ڪلهي تي بيگ لٽڪائي يا هٿ ۾ رجسٽر يا فائيل
کڻي گراهڪن جي تلاش ۾ نڪرندا آهن. هي هِيُ ڪم ڪندا آهن. اهو گهراهڪ ٿي
آهي ته هو هنن مان ڪهڙو ڪم ٿو وٺڻ چاهي. هي عام طرح ڪرائڻ (پهائڻ) ۾ گهڻو
خوش ٿيندا آهن. هنن جو چوڻ آهي ته هر روز ڪم ڪرڻ (پهڻ) مشڪل آهي، جڏهن ته
ڪرائڻ آسان آهي. هنن ڇوڪرن کي ان فن جي خاصي تربيت مليل آهي. سندن ناز نخرا
عورتن جهڙا هوندا آهن. سندن جسم خوشبوئن ۾ ٻڏل هوندو آهي. هي سدا سهاڳڻين
وانگر هوندا آهن. جنن جو ڪو ور ڪونهي. رات ڪاري ۽ ڏينهن اڇو آهي بس هي
جيڪي هڪ اڌ رات گذاري هليا ويندا آهن. هي رات ۾ راحت ڏيندڙ ڇوڪرا ايترو ته
راحت پهچائڻ ٿا جو ڇا ڳالهه ڪجي، ڇا واقعي ان ۾ ايڏو مزو آهي. مرد جو جسم عورت
کان وڌيڪ پرڪشش آهي. هي سونهن جو ميلو آهي. جتي ڇورن جو بول بالا آهي.
نوجوانن جي سچي خلق ڪيري آهي، خوبصورت ڇوڪرو ڏسي قدرتي طور ڪجھ
ڪرڻ جو جذبو پيدا ٿي پوي ٿو. هڪ حسين ڇوڪري سان ڇا ٿو ڪري سگهجي.
پنهنجي هم جنس سان محبت ڪرڻ ۾ جڪو رومانس. نشو ۽ سرور اچي ٿو اهڙو ڪنهن
عورت ۾ ناهي. ڇورن سان سيڪس ڪرڻ ۾ جيڪو مزو رکيل آهي، اهو جيڪڏهن ڪو
هڪ دفعو چکي ڏسي. اهي رنا ونا سڀ وسري ويندس. جيڪڏهن ڪو به اهو ڏوهه نٿو
ڪري ته ان جو سبب سندس ذهني يا جسماني ڪمزوري آهي. جن هن صحبت ۾ رهي
ڏٺو هوندو، تن کان اهي ڳالهيون ڳجهيون نه آهن. عياش ۽ شهوت پرست فطرت جا
مالڪ، هي غير فطري رنگ رلين کي پڻ پسند ڪن ٿا. اُصول اُهي آهن پر طريقا تبديل
آهن، جڏهن ته جنسي اخلاق جو معيار پڻ ساڳيو آهي. موبائيل، فون، اي ميل، ڪمپيوٽر،
ليپ ٽاپ کڻو. انٽرنيٽ کولي گوگل، فيس بڪ، يوٽيوب، هاٽ ميل، ياهو ۽ جي ميل
ملايو توهان کي گهڻو ڪجھ معلوم ٿي ويندو. ٿيٽرن ۾ به تقريبن ساڳيو حال ڏٺو
ويو آهي. ٿيٽرن جي ڊريسنگ روم ۾ اداڪارن کي پارٽ ادا ڪرڻ لاءِ تڙ تڪڙ ۾ هر هر
پنهنجي ساٿي اداڪارن آڏو لباس مٽائڻ لاءِ اگهاڙو ٿيڻو ٿو پوي. انهن ڳالهين سبب
اداڪارن جي طبيعت هم جنس پرستيءَ ڏانهن راغب ٿيندي آهي. جنڪ فوڊ (بازاري
کاڌي) کائڻ سان صحت برباد ٿيندي آهي. دماغي ۽ شهواتي قوت ختم ٿئي ٿي ۽ ان
سان پڻ هم جنس پرست وڌي ٿي. ننڍپڻ واريون خواهشون بالغ ذهن جي سيني احتياطن
مان پڇي نڪرنديون آهن ۽ گهڻو ڪري پڪي عمر تائين رهجي وينديون آهن. ”آواره
گرد فقيرن ۾ به اها عادت عام جام آهي“. هن فعل سان سڌو سنئون واسطو رکندڙ ان عمل
جا شوقين پنهنجو مقصد حاصل ڪرڻ لاءِ نوجوانن کي هر ڪائي خراب ڪري ان راهه تي
لڳائي مزو ماڻي عادت پوري ڪن ٿا. عام ڇوڪرن کي گهڻو ڪري عام ماڻهو ئي
خراب ڪن ٿا. هي انهي نئين ۽ نرالي ماحول جا عادي ڇوڪرا انهي لهس لڳڻ بعد ٻاهر
نڪري پون ٿا. هن موذي مرض ۾ مبتلا ٿي ويل هي هالو چالو مال. هي دنيا جي فضا
خراب ڪندڙ آلودگي پکڙيندڙ خراب ۽ ولگر ڇوڪرا. بنا شرطن شروطن جي دعوت
قبول ڪري، ملڻي ٿيل جڳهه تائين پهچن ٿا. هي پاڻ کان وڏن کي خوش رکڻ جي

ڪوشش ۾ پورو پورو لطف ڏين ٿا. هي Oral Sex کي وڏيڪ پسند ڪن ٿا. هي ننڍي عمر ۾ ضرورت کان وڌيڪ سيڪس انجواءِ ڪري پنهنجي معصوميت کي وڃائي ويهن ٿا. بار هلڪو ڪندڙ هم جنس پرستن جو هڪ وڏو تعداد آهي. گروپ سيڪس دوران هي وڏي آزار ۾ رهن ٿا. ايجا لگ ٿي نہ ڏوتا تہ ورڻ پيو چڙهندو. جيڪڏهن ڪنهن جا چاهيندڙ جيترا گهڻا هوندا تہ اوترو ئي سندس لاءِ فخر جوڳي ڳالهہ هوندي آهي. هتي باقاعده گروپ (گڏيل) سيڪس جو رواج آهي مان پڻ اهڙين ڪوڙ سارن ڇوڪرن کي سڃاڻان جيڪي اهڙي گڏيل سيڪس کي فروغ ڏين ٿا. انهن ڇوڪرن سان منهنجو بہ واسطو پيو. هي اهو عمل شوق سبب اختيار ڪندا آهن. پيشو الڳ شي آهي ۽ محبت يا شوق الڳ شي آهي. شوق يا ضرورت جڏهن عادت بڻجي ٿي وڃي، تہ پوءِ اها عادت ڇڏڻ ڏکي ٿي بڻجي وڃي سيڪس جي لهر ۾ لڙهي ويل هن ڏيڻ مان ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ لاءِ ٻاهر نڪرڻ جي ڪوشش ڪندا تہ اوترو ئي انهيءَ دلدل ۾ ڦاسندا ويندا. شوقيہ طور تي اهڙي فحاشي ۾ مبتلا نوجوانن يا هم جنس پرستي کي معاشرو حقارت ۽ ذلت جي نگاهن سان ڏسي ٿو. سماجي طور اهو عمل اخلاق کان ڪريل تصور ڪيو وڃي ٿو. ماڻهن جا اخلاق ۽ فطري عمل ڪيترا نہ متاثر ٿين ٿا. هن سان انساني اخلاق تي سٺو اثر پئجي نٿو سگهي. هم جنس پرست معاشري ۾ ڪا بہ هستي نٿو رکي. آخر ڪار ماڻهو ان برائي کان باز ڇو نٿو اچي، شايد وڏڙن جي ورثي جو نتيجو ۽ ڪجھ ماڻهن جي روين جو نتيجو آهي. معاشرو پيل هنن کي خراب نظرن سان ڏسي پر هي اهڙو شوق رکندڙ پنهنجي ان جنسي عمل کي صحيح ۽ جائز قرار ڏين ٿا. هنن جي نظر ۾ اهو ڪو گناهہ ناهي، هي پنهنجي ان جنسي تعلق کي هڪ ڪرامتي عمل قرار ڏين ٿا. هي ڪنهن مخصوص وقت ۾ جنسي لاڳاپي هيٺ رهن ٿا. اِها ہي ڳالهہ آهي تہ وقت گذرڻ سان گڏوگڏ هي انهن خواهشن کان لاپرواهہ ٿي غير واسطيدار ٿي وڃن ٿا. هر طبقي ۾ ڪجي اهڙي ذوق وارا مشهور ماڻهو پيدا ٿيندا آهن پر حقيقت ۾ هي وڏن گهراڻن، اميرن ۽ ميرن سان تعلق رکندڙ پڙهيل ڳڙهيل نوجوانن جو شوق آهي. هي پنهنجي نفسياتي خواهشن کي سچي دنيا کان لڪائيندا آهن پر هنن جا هي سانگ لڪي نہ سگهندا آهن. سوٽ، ماسات، ماروٽ، پُڦاٽ ۽ ڀين ويجهن رشتن وارا پاڻ ۾ ڏي وٺ ڪن ٿا. سمجھ واري عمر ۾ پهچڻ کان اڳ تعليم يافتہ نوجوانن ۾ ان فعل جو شوق پيدا ٿي ويندو آهي. جاڪاڻ تہ اسڪولن ۽ ڪاليجن ۾ ڪين ان فعل جو تمام گهڻو موقعو ملي ٿو. شاگرد درسگاهن ۾ فحاشيءَ کي ڪامياب ڪن ٿا. خاص ڪري اهڙي حالتن ۾ جڏهن اهي ڇوڪرا پنهنجي گهرن کان پري هجن ٿا. هاسٽل يا بورڊن هائوس ۾ هڪ ئي ڪمري ۾ ڪيهي ڇوڪرا پاڻ ۾ سٿيا پيا هوندا آهن جن کي گڏ سمهڻ جو موقعو ملندو آهي. رات جو ٻي خيالي ۾ انگن جو بدن جي چرپر سبب هيس (اُڪي) کي پاسو لڳي وڃي ٿو. هڪٻئي جي جسمن کي ڇهندي هڪٻئي جو حصو بڻجي وڃن ٿا. بنا ڪنهن لڄ ۽ شرم جي انهي الفت دوران غير فطري لذت واري عمل ۾ مصروف ٿي وڃن ٿا. هر روم ۾ گڏ رهندڙن ۾ هڪڙو اهڙو مون ڇهڙو ڪرڀيل ضرور هوندو آهي جيڪو پنهنجي ساٿي جي ان شوق جي تسڪين ڪندو رهندو آهي ۽ گڏو گڏ پنهنجي نفسياتي خواهش پڻ پوري ڪندو آهي ائين هم جنس پرستي جنم وٺندي آهي. هاسٽلن ۾ رهندڙ ڪو بہ شاگرد هن

هم جنس پرستي جي زهريلي اثر کان پري رهي نٿو سگهي. هي پوري طرح هم جنس پرستيءَ جو تابع ٿي وڃي ٿو ۽ چريائپ جي حد تائين هم جنس پرستيءَ ۾ ملوث رهي ٿو. اهو جنسي علم استاد کان به ڪافي پرائي سگهجي ٿو. بس صرف عقيدت هيٺ پاڻ موکي فيضياب ٿي سگهجي ٿو. پڙهائي ۾ منهنجا به ساڳيا پرڪار هئا. ان علم طرف راغب ٿيڻ کي ڪارآمد سمجهيم. منهنجا قدم به ان راهه ڏي وڌيا. ان ذوق ۽ شوق ۾ پاڻ کي منسوب ڪري ڇڏيم، اهو علم استاد کان مون پڻ ڪافي پڙهيو.

جنسي ڏاڍائي جو شڪار ٿيل ٻار

ننڍي عمر ۾ ٻارن سان زوري زنا جا واقعا عام آهن. هڪ دفعي شام تي مينهون آٽيندڙن کي هڪ 12 ورهين جو اڪيلو نينگر ور چڙهي ويو هو گهٽا ڇٽا هئا. بعد ۾ شام جو ڪپڙن کان اجو ٻار جو لاش هٿ آيو. ننڍي عمر ۾ جسني ڏاڍائي جو شڪار ٿيندڙ ٻار جڏهن بالغ ٿي ويندا آهن ته هنن جا تعلقات جيڪي ڪين حياتي جي آخري ڇيڙي تائين پهچائي ڇڏيندا آهن. ننڍي عمر ۾ ٿيندڙ برا تجربا سڄي زندگي تنگ ڪندا رهن ٿا، ننڍپڻ ۾ ڇتون ٿيل وڏي ٿيڻ تائين اها ڇتون وُري وات ڇڏي نٿا سگهن لونڊي باز گهڻو ڪري ننڍي عمر ۾ ٿئي ٿي، ڇوڪرا گهڻو ڪري 12 کان 14 سالن جي عمر جي وچ ۾ ئي هم جنس پرست بڻجي وڃن ٿا. جنهن مان اهو اندازو لڳائي سگهجي ٿو ته سندن عصمت جو خاتمو ننڍي عمر ۾ ئي ٿي چڪو هوندو آهي، ڇهين جماعت جو ٻار به اڄ سيڪس ڪرائي ٿو. ٻار کي اسڪول جي ماحول ۾ ان فعل جو تمام گهڻو موقعو ملي ٿو. اسڪول جي ڪامن باٿ ۾ ٻار هڪٻئي جو لن ڏسڻ لڳن ٿا ۽ هڪٻئي جي صحبت مان لطف اندوز ٿيڻ لڳن ٿا، اسڪولن جي خوف سان ڀريل باٿ رومن ۾ ننڍا ٻار اڪيلو وڃن کان گهبرائن ٿا. اُهي پوءِ ڪنهن وڏي ٻار سان گڏجي وڃن ٿا جيڪو ڪين خراب ڪري ٿو. اسڪولن ۾ ٻارن سان اخلاق کان ڪريل حرڪتون ٿين ٿيون. ٻار اڃان ڏهن سالن جو مس ٿو ٿئي ته ماستر صاحب ڪيس پنهنجو معشوق بڻايو ڇڏي.

فورس ۾ سيڪس

فورس ۾ قدرتي طور تي فحاشي موجود هوندي آهي. فوج رينجرس ۽ پوليس جي سپاهين کي تمام گهڻي وقت لاءِ عورتن کان جدا رهڻو پوندو آهي. ڪافي عرصي تائين اهڙين حالتن ۾ رهڻ ۽ فطري ذريعا نه هجڻ سبب سپاهي اهڙي ريت هن غير فطري هم جنس پرستي جي عادت ۾ ڦاسي ويندا آهن. اهو مشغلو گهڻو ڪري سپاهين ۽ ويڙهاڪ قومن ۾ گهڻو ڏٺو ويو آهي. رينجرس ۽ فوج ڪاڻ ان عملي جي گهرج سرڪاري طور تي به تسليم ڪئي وڃي ٿي. ان بابت ڪي به قاعدي ۽ ضابط نه آهن. تنهنڪري سپاهي هم جنس پرستي طرف وڌيڪ راغب ٿين ٿا.

جيلن ۾ سيڪس

قيد خانن ۽ جيلن ۾ به عام طور تي اهو مرض موجود هوندو آهي. جيل ۾ سڀ کان وڌيڪ تڪليف ڏيندڙ مسئلو ان شوق هم جنس پرستي جو وڌڻ آهي. جيل جي هن بي ڊنگي ماحول ۾ ڪوڙ سارا قيدي اهڙا آهن جيڪي نازڪ بدن ۽ سهڻا آهن. جيڪڏهن ڪو اهڙي قسم جو ننڍي عمر جو ڪو قيدي ايندو آهي ته قيد خاني جي ڄڻ عيد ٿي ويندي آهي. ڪو به نئون قيدي جيڪڏهن سهڻو آهي ۽ هڪ رات لاءِ اچي ٿو ته اُن سان

جيڪو حشر هوندو آهي اهو اوهان کي ٻاهر لاڙڪ ئي ٻڌائي سگهي ٿو. قيد خاني يا جيلن ۾ عام طور تي شوقين جيلر سپاهي يا ٻين فورسس جا ماڻهو ٻهاني سان اچن ٿا جتي اهڙا مرض موجود هوندا آهن. ٻچا جيلن جي ڪهاڻي ته ان کان وڌيڪ اذيتناڪ آهي جيڪا منهنجي اينڊڙ ڪتاب ۾ پڙهندا.

لونڊي بازي سنڌ جي هڪ ثقافت

سنڌ ۾ لونڊي بازي جي وڏي تاريخ آهي. سنڌ لونڊي بازي ۾ هڪ خاص مقام رکي ٿي. هن صوبي جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ هن جا آثار ملن ٿا. لونڊي بازي باقاعده سنڌ جي ثقافت جو حصو آهي. سنڌ جي سيني شهرن ۾ لونڊي بازيءَ جو شوق ڏٺو وڃي ٿو. دادو جو شهر گرم مزاج ماڻهن جو شهر آهي. دادو ۾ سهڻي ڇورن کان سواءِ جيئڻ ئي جنجال هوندو آهي. ڇتون ۽ لونڊي باز هڪ اڻٽٽ ايڪو آهي. اهو ايڪو دادو ۾ وڌيڪ ڏسي سگهجي ٿو. قوم پرستن جو گهڻو تعداد انهن خيالن کان بچي نه سگهيو آهي. سنڌ جا اڪثر قوم پرست ليڊر لونڊي باز آهن ته ڪيئي خوبصورت ڪارڪن ڇتون آهن. سنڌ مان اهڙي مهمانوازي واري روايت اڃان ويئي نه آهي. لونڊي بازي اڳ به فطرت ۾ موجود هئي ۽ اڄ به هن مرض کان ڪو بچيل نه آهي. لونڊي بازي ڪم خرچ بالانشين ۽ آسان ذريعو آهي.

توهان سنڌ جي هڪ ڪنڊ کان ٻئي ڪنڊ تائين سفر ڪري ڏسو، توهان کي اهڙا دلچسپ نظارا جتي ڪٿي نظر ايندا. مون سيني طرف نظر ڦيرائي ڏٺو ته جتي ڪٿي رڳو ٻوڙ ٻوڙان لڳي پئي آهي، باقي ڪل خير آهي. سنڌ اهڙو خطو آهي جنهن ۾ سرعام ان فعل جي پرچار ٿئي ٿي. سنڌ ۾ ڪو اهڙو ماڻهو ڪو به ڪونهي جيڪو ان مڪروهه فعل کان واقف نه هجي. سنڌ ۾ مرد پرستي جو شوق خاص خاص ماڻهن تائين محدود نه آهي سڄي سنڌ اندر ان فعل جي وبا ايتري حد تائين ڦهلجي وئي آهي. ان ۾ اسان جا سنڌي ڇوڪرا به گهٽ ناهن، بلڪ هو هٿ اڳتي آهن. اتر سنڌ جو ته سمور حصو اهڙي قسم جي ماحول وارو آهي. دادو ۽ لاڙڪاڻي وارا ته ڇوڪرن کي وڌيڪ پسند ڪن ٿا. هاڻ ته لاڙ جي بدين ۾ پڻ اها پٽ ڪاڻي پئي آهي ڪيئين ڊاڪٽر آڪاش انصاري صاحب اوهان کي ته وڌيڪ خبر هوندي ڇو ته اوهان پڻ بدين ۾ رهو ٿا. مون پنهنجي زندگي جي اڌ صدي ۾ اهڙا گهڻا ماڻهو ڏٺا. اڄ به منهنجو شهر حيدرآباد هن هم جنس پرستي ۾ ڏينهون ڏينهن ترقي ڏانهن وڌي رهيو آهي. ڪراچي جنهن کي روشينين جو شهر سڏيو ويندو آهي. هاڻي هن شهر اندر انسانيت جو وڏو قتل عام ٿي رهيو آهي. اتي ئي معاشرتي قدرن جي پائمالي پڻ ٿي رهي آهي. جنهن ۾ هڪ هم جنس پرستي به شامل آهي، بي بي سي جي رپورٽ مطابق ”ڪراچي ملڪ جي وڏي شهر سان گڏ هم جنس پرستن جو به وڏو مرڪز بڻيل آهي“. هم جنس پرستي هتي تيزي سان وڌي رهي آهي، هتي سرعام هم جنس پرستي جي بازار لڳندي آهي، پررونق پبلڪ پارڪ، ريلوي اسٽيشنون، لاري اڏا، سينماگهر، ٿيٽر، هوٽلون، مسافر خانا، ڪارخانا ۽ سيٽلائيٽ چئنلز وغيره انهن سيني مقصن کي پورو ڪري رهيا آهن. جتي باقاعده جنسي سروس شروع ڪيل آهي. اهي سيڪس سيڪارٽ جا ادارا بڻجي پيا، آهن اهو شوق فيشن طور رائج آهي، بهرحال شهر ۾ ته هر ڇوڪرو بازاري آهي. اهڙا ڇوڪرا انهن هوٽلن ۾ اوهان کي اڪثر ملندا جيڪي هوٽلون سڄي رات کليل رهنديون آهن. اهي هوٽلون اهڙي

قسم جي ماڻهن جا خاص گهر هوندا آهن. سنڌ ۾ به ڪجهه وڏيون هوٽلون اهڙيون به آهن جتي گهڻو ڪري ان فعل جا شوقين ئي ويندا آهن، جتي سهڻا ۽ خوبصورت ڇوڪرا خدمتگار طور ڪم ڪندا آهن. جيڪو مرد اهڙي خواهش ڏيکاريندو آهي ته ان هوٽل جا اهي خدمتگار ڪيس خوبصورت ڇوڪرو آڻي ڏيندا آهن. هتي ڇوڪرن سان گڏ انهن جو باقاعده هڪ پڙوو پڻ هوندو آهي. اهڙي هوٽلن تي ماڻهو پنهنجي جنسي باهه کي ختم ڪرڻ اچن ٿا. اهڙا ڇوڪرا پئسن تي پررونق محفلن ۽ خاص دعوتن تي پڻ گهرائي سگهجن ٿا. اهي سرعام اهو شوق پورو ڪندا آهن، ڇڻ اها عام زندگي جي ڪا معمولي ڳالهه هجي. هن آڏو شرم، حياءُ يا اخلاق جي ڪا به اهميت نه هوندي آهي. پوليس کي انهن سيني ڳالهين جي خبر آهي، پوءِ به هو ڪنهن قسم جي دخل اندازي نٿي ڪري. حڪومت لونڊي بازي خلاف قانون ۽ قاعده سخت نه جوڙي سگهي آهي.

شڪاري

هر لونڊي باز جا مقصد ساڳيا رهندا آهن پر طريقڪار الڳ هوندو آهي. لوهان کي لونڊي باز لوڌ جي صورت ۾ ملندا. هڪ هٽ مڇن ۾ ته ٻيو هٽ سٽڻ ۾، سنڌن اڪ هوندي ته ٻيو ڇاپيو ڪري. هاڻي ويڙهه انهيءَ تي آهي ته سڀ کان پهرين شڪار تي جهٽ ڪير ٿو هڻي. هي پنهنجي فن ۾ ڏاڍا ماهر هوندا آهن، هنن کي ان فن جي خاص تربيت مليل هوندي آهي. هي نوس نوس ڪندڙ نوس باز، وڏا نشاني باز لونڊي باز هوندا آهن. هي ننڍي سوچ رکندڙ ڪڙپيل ۽ حوس رکندڙ حوس باز پنهنجي حوس جي باهه اجهائڻ لاءِ ۽ پنهنجي حسن ۽ جواني برقرار رکڻ لاءِ الائي ڪيترن نوجوان، ڪنوارن ڇوڪرن جي حياتي برباد ڪري ڇڏيندا آهن. معصوم ڇوڪرن کي پنهنجي منفرد انداز سان پنهنجي ڄار ۾ ڦاسائي، انهن جي زندگي کي نئون موڙ ڏين ٿا. هي هاجيڪار لونڊي باز پنهنجي شوق جي ڪري ڇوڪرن کي مختلف طريقن سان هٿ ڪندا آهن. جيڪڏهن ڪو سهڻو ۽ قبول صورت نوجوان ملي ويندو آهي ته هي لونڊي باز ساڻن تعلقات پيدا ڪري وٺندا آهن، عام طريقو اهو هوندو آهي ته هي سفر دوران جڏهن ڪنهن شهر يا ڳوٺ ۾ ويندا آهن ته اتان جي ڇوڪرن سان دعا سلام رکندا آهن. آخر جڏهن ڪو سهڻو ڇوڪرو ڪين هٿ لڳندو آهي ته ان سان پنهنجي نفسياتي خواهش جو اظهار ڪندا آهن. ائين هي پنهنجي گرُ فن ۽ جوهر جي مدد سان ڪامياب پڻ ويندا آهن. هر اجنبي نوجوان کي اک ۾ رکندڙ هر خوبصورت ۽ صحتمند جسم کي تڪيندڙ، هي ماڻهن تي سواري ڪندڙ وحشي انسان باقاعده انسانن جا سوداگر هوندا آهن. هي ڇوڪرن کي فطري بالغ نظر سان ڏسندڙ شڪاري، شل نه ڪنهن جي ڪڇپون لن کي آخر تائين نه ڇڏيندا هٽي وڃي هنڌ ڪندا. مڙندا ڪنهن ڪا به نه آهن. لونڊي باز جي ور چڙهڻ کان پوءِ عزت بچائڻ مشڪل آهي. ڪنهن به ڇوڪر جو هنن کان بچي وڃڻ هڪ معجزو آهي. مجال آهي جو ڪو ڇورو هنن جي چنبي کان بچي سگهي. هڪ لونڊي باز تي ڪڏهن به ڀروسو ڪري نٿو سگهجي. جيئن سوين مکين جي ڍير ۾ ڪرڙي هر هر ولو آ.. تينءَ هي به ڪاميابي کان پوءِ وات کي مچڪائيندي ..ندو آهي لوتري وڏيڪ خوشي ٿيندي اٿن. هنن کي جيترو وڏيڪ شڪار مڪمل ڪهيري ۾ آهي ۽ ان سيڪس جي جن کان بچي نٿو سگهي.

باباءِ لونڊي باز

اڄ به هن وٽ لونڊي بازي جي روايت زندهه روپ ۾ ڏسڻ ۾ اچي ٿي. هي لونڊي باز ڇتون ناهڻ جي فيڪٽري آهي. جن انهيءَ ميدان ۾ ڪافي پاڻ پتوڙيو ۽ لونڊي بازي کي نوان رخ ڏيڻ ۾ نمايا ڪردار ادا ڪيو. تن دوستن مان متاثر هون نانءُ هن دوست جو پڻ آهي. هي وڏي ڊگريءَ وارو لونڊي باز آهي. لونڊي بازي جو هن کي تمام گهڻو تجربو آهي. هن سنڌ ۾ لونڊي بازي جو مضبوط بنياد وڌو. هن لونڊي بازي کي اوج تي رسايو. صرف لونڊي بازي ئي سندس زندگيءَ جو خاص رخ هئي. هي باباءِ لونڊي بازي، لونڊي بازي کان سر جي بازي تائين غازي رهيو.

عوام دوست لونڊي باز

هن عوام دوست لونڊي باز تازو هاڻ لونڊي بازي تان استعيفا ڏئي توبهه ڪري ڇڏي آهي.

سيڪس جو جن

هي غير فطري جنس جو بادشاهه سمجهيو وڃي ٿو. هي حد کان وڌيڪ رنگين مزاج عيش عشرت لاءِ هوٽل ۾ سدائين پنهنجي لاءِ هڪ ڪمرو محفوظ رکندو آهي. هي سيڪس جي جن کي پنهنجي ڪنٽرول ۾ ڪرڻ لاءِ وسان ڪين گهٽائيندو آهي. هي رات جو رهزن ۽ لونڊاهه جو پوڄاري آهي. هي اڃان تائين جوانيءَ واري روايت قائم رکندو اچي. هن کي هن عمر ۾ به لونڊي بازي جو مزو اچڻ لڳي ٿو. هن جو ڪو به ڏينهن خالي نٿو وڃي. هي هر ڏينهن لونڊي بازي جو جوش ۽ جذبو کڻي ڇورن جي شڪار تي وڃي ٿو. هڪ ٻن ڏينهن کان پوءِ هن جي مردانگي پوري ٿي وڃي ٿي. ائين هي پنهنجي جنسي بک مٽائي سڪون سان سمهي رهي ٿو.

ڇورن جو سيلاب

هي فطري طور تي حُسن پرست آهي، هي آغاز کان انجام تائين حُسن پرست آهي. هي سڀ ۾ پرين پسڻ جو قائل آهي. هر جنس جو جرڪندڙ داڻو هن کي سون لڳندو آهي. هي لسن ۽ چڪنن ڇورن لاءِ صفا پڙي آهي. ڇورن جي معاملي ۾ ڏاڍو لاچار ٿيندو اٿس. سهڻا مهانڊا ڏسي اصل چريو ٿي پوندو آهي. هي ڇوڪرا ڏسي حال کان بيحال ٿي پوندو آهي. پهرين ئي ملاقات ۾ خوبصورت جسم واري نوجوان تي عاشق ٿي پوندو آهي. هي هڪ جوش ڀريو مرد آهي. جيڪو تمام جلدي ڇوڪرن کان متاثر ٿي ويندو آهي. هر خوبصورت ڇوڪري ۾ دلچسپي وٺي صحبت رکڻ هن جو شوق آهي. ڇورن سان سندس محبت جنون جي حد تائين پهتل آهي. هي صرف ۽ صرف ڇوڪرن جو خيرخواهه آهي. هي اڪثر عام ماڻهن سان گهٽ ملندو آهي. هي خوبصورت ڇوڪرن جو پوئلڳ ڇوڪرا پالڻ جو پڻ شوقين آهي. هي ڇوڪرا پالي اهو معلوم ڪندو آهي ته سندس ايمان ڪيترو مضبوط آهي. هي هر وقت پلا ڇوڪرا پاڻ سان گڏ کڻي هلندو آهي. هن وٽ ڇورن جو سيلاب آهي هن ترقي رکيو ڇورن ۾ ڪئي آهي. خدا ڄاڻي هن وٽ الائي جي ڪيترو جادو آهي، سڄي زندگي سندس ڇوڪري سهڻن ڇوڪرن جو جهرمٽ جمع رهندو آهي. هي اڪثر سورهن کان سترهن سالن جا تمام خوبصورت ڇوڪرا گڏ کڻي هلندو آهي. هي جنهن به ويهلو آهي، ائين به هن سان اهڙا سهڻا ڇوڪرا گڏيا آهن. هن جي ڇوڪرن سان ايتري دلچسپي

هوندي آهي جو هي دعوتن تي ويندو آهي ته لونڊا ساڻ هوندا اٿس. مون هن کي اڄ تائين بنا ڇوري جي ناهي ڏٺو. هي شخص هر وقت جذبي جنون سان ڇوڪرن جي حوصلہ افزائي ڪندي نظر ايندو آهي. هي ڇوڪرن جو خاص خيال رکندي چوندو آهي "هي معصوم پرايا ٻچا آهن. هن جي خدمت مان پنهنجو ايمان سمجهان ٿو". هي سخي ۽ ان داتا هنن جي هڙان وٽان خاطر تواضع پڻ ڪندو آهي. هي هر هفتي دوستن کي دعوتون ڏيئي گهرائيندو آهي. هن جا اهي منظور نظر يورل سنگتي بيڪ وقت هن جا اڇي مهمان ٿيندا آهن. هي مهمانن جي هر طرح خدمت ڪندو آهي. هي مهمان نوازيءَ ۾ مهمان جي ڪا ڪسر نہ ڇڏيندو آهي. هي مهمان نواز، سيڪس ۾ بہ وڏو سخي آهي. هن سيڪس نواز وٽ پري پري کان ڇوڪرا ڀڄائڻ ڪاڻ اچن ٿا. هي ڇوڪرن کي ملڻ شرط ٻتا ٻتا ڀاڪر پائيندو آهي. هي طبلا وڄائڻ جو شوقين، ڪنوارا، نوجوان پسند ڪندو آهي، هي سيڪنڊ هينڊ مال کو نہ ڪائي. هن کي سنڌ جا اهي مزيدار ڪاڏا اڄ بہ ياد آهن. هن ان لمتيڊ ڇوڪرن سان همبستري ڪئي. "ڪهڙي ڀڇين ذات جي آيا سي اڳهيا." هن سڄي زندگي شادي نہ ڪئي ۽ مجرو رهيو. ڪو بہ خوبصورت ڇوڪرو جڏهن ڪجهہ وڏو ٿي بي سرو ٿيندو آهي ۽ ڪنهن ڪم جو نہ رهندو آهي تہ هي ڪيس گڏي هٽي ڪيندو آهي، پوءِ اهو ڇوڪرو سڄي عمر خيرات ۽ پن تي گذران ڪندي نظر ايندو آهي. ڪجهہ ڏينهن مون واري معشوق سونو پڻ هن ڪڙپيل سان ياري رکي هئي ڪس جلدي سندس مقصد جي خبر پئجي وئي سونو هن کان ڀڄايو الائي نہ خدا کي خبر باقي هن جا ارادا تہ نيڪ هئا.

رٽائر لونڊي باز

ڪيترائي ڇورن جا شوقين ٿي گذريا آهن. هڪ خوبصورت ڇوڪري جي حيثيت هڪ لونڊي جهڙي هوندي آهي. جنهن جي صحبت لونڊي بازي جي اثر کي وڌائي ٿي. هر لونڊي باز کي ٻہ ٽي اهڙا خوبصورت لونڊا هوندا آهن. منهنجو هي دوست بہ هم جنس پرستي جو شوقين هو تنهنڪري هي پڻ خوبصورت ڇوڪرا پسند ڪندو هو. هي پهرين ڳجهہ ئي ڳجهہ ۾ مات ميٽ ۾ لڪ ڇپ ۾ ڪنهن لڪيل جڳهہ تي اهو غير فطري عمل ڪندو هو پر پوءِ سرعام ائين ڪرڻ لڳو. اها ڳالهہ سندس لاءِ ذلت ۽ خواري جو سبب بڻجي پئي، هي ان ڪم جي ڪري حد کان وڌيڪ بدنام پڻ ٿيو. هي ذليل ۽ ڪريل انسان جنهن سان هاڻ ڪو بہ اهڙي قسم جو تعلق رکڻ وارو ڪو نہ آهي، هي هن وقت وارو وڃائي ويٺو آهي. ۽ اڄڪلهہ ڪجهہ ٿڌو لڳي ٿو هاڻ تہ هر هنڌ ان رٽائر ٿي ويو آهي ۽ ساهي پٽي پيو.

ڇتون واري ڇُوت

هي ڇتون آهي تڏهن تہ حق تي ڇڙي ٿو. هن ۾ اوهان کي ڇتون واري علامت ملندي، هن جو ڇتون هئڻ ڪنهن بہ شڪ کان خالي نہ آهي. سوال ئي پيدا نٿو ٿئي تہ هي ڇتون نہ هجي. ڇتون ۽ هن ۾ تڪي جو فرق ناهي. مطلب تہ ڇتون اهڙا هوندا آهن، ٿورن لفظن ۾ تہ هي ڇتون آهي.

يهڻ جي شرط

ٺٽي ضلعي جي جهرڪ شهر ويجهو، اونگر ٽاٽي جي حد ڳوٺ ٻوتو مڪان جي رهواسي بااثر زميندار رمضان عرف مڪڙو جيڪو انوکيون شرطون رکڻ جو بي حد

شوقين آهي، هن هڪ ڏينهن ڳوٺ جي هڪ نوجوان شهمير سان اها شرط رکي ته جيڪڏهن هو پنهنجي ويجهي عزيز ڪارو عرف ڪاهو سان سڀ جي روبرو بدفعلي ڪندو ته هي کيس شرط کٽڻ جي عيوض اڍائي ايڪڙ زمين لکي ڏيندو. تاريخ 16 اپريل 2015ع تي ان شرط واري ڳالهه تي نوجوان شهمير پنهنجي مائٽ ٽينگر ڪاري سان سرعام بدفعلي ڪري شرط کٽي. انهي زميندار سميت ڳوٺاڻا آخر تائين اهو مفت جو تماشو ڏسندا رهيا. انهيءَ سڄي ڪاروائي کي رڪارڊ ڪرڻ لاءِ باقاعدگي کان غلام حسين چانڊيو جهڙو هڪ وڊيو ٺاهيندڙ پئسن تي گهرايو ويو هو. جنهن پوري وڊيو ٺاهي. بعد ۾ پهلڻ ۽ پهائيندڙ سميت سمورن تماشو ڏسندڙ ڳوٺاڻن کي وڏيري پاران ريفريشمينٽ پڻ ڪرائي وئي. معاملو منظر عام تي اچڻ بعد اونگر پوليس مک جوابدار، رمضان عرف مکڙو، نوجوان شهمير ٽينگر ڪارو عرف ڪاهو ۽ وڊيو ٺاهيندڙ چئيني ڄڻن کي گرفتار ڪري ورتو.

پهائڻ جي نيت

هڪ ڏينهن ڪيس پهائڻ جو شوق اڀري ٿيو. هن پهائڻ ۾ دير ئي ڪا نه ڪئي هي ماڻهن جي تفريح ۽ دل وندرائڻ خاطر وڏي رضا خوشي ۽ چاهه سان، کلي ۽ فراخ دلي سان دل لائي بي ڌڙڪ تي پهائيندو آهي. هي بنا شرط شورطن جي وڏيرائپ نموني شاهنا شان ۽ ڌام ڌوم سان پهائيندو آهي. هي هر وقت پهائڻ ڪاڻ بيقرار، هلندي ڦرندي حوالن ئي حوالن ۾ پهائي وٺندو آهي. هي ته موچي موالين ۽ مانڊٽين ولرن کان به پهائي ثواب ڪمائيندو آهي. هي گهران ئي پهائڻ جي نيت سڳوري ڪري پوءِ نڪرندو آهي. هي محرم توڙي پلاري مهيني رمضان ۾ پڻ پهائيندو آهي. هي تهجد پڙهي پوءِ پهائيندو آهي. هي فخر کان سوماٽي تائين پهائيندو رهندو آهي. هي فرض پهڻيون قضا ڪري به پهائيندو آهي. هن پهائڻ جا سڀ ليڪا لتاڙي ڇڏيا آهن. هن کي پهائڻ جو ڏاڍو جنون ۽ شوق آهي. هي جذبي جنون سان پهائيندو آهي. هن ۾ پهائڻ جا سڀ گڻ ۽ ڏانءُ موجود آهن. هن کي پهائڻ جي مڪمل صلاحيت ۽ مهارت حاصل آهي. هي پهائڻ جي لن ۾ ڪمال جو ماهر ۽ ماسٽر آهي هن وڏي جاکوڙ ۽ وڏي تجربي کان پوءِ پهائڻ سکيو، هن کي ان محنت تي داد ڏيڻ تي دل ٿي چاهي. هن وڏي جاکوڙ ۽ وڏي تجربي کان پوءِ پهائڻ سکيو. ڪيس پهائڻ تي پاڪر پائي هار پارائي مبارڪ ڏيڻ گهرجي. هن وٽ پهائڻ جو مڪمل فارمولو آهي، هن پهاٽيون مچائيندڙ کي پهائڻ جو سرٽيفڪيٽ ملڻ گهرجي. جيڪڏهن پهائڻ جو مقابلو ڪجي ته مونکي پڪ آهي ته هي چٽون ئي پهريون نمبر ايندو. پهائڻ جي قابليت رکندڙ. اهڙي قابل کي لن ايوارڊ ۽ انعامن سان نوازيو وڃي. هن سان رات گذاريندڙ ڪڏهن به بکيو نه موٽندو. ان ڳالهه جي تصديق ان وقت ٿيندي جڏهن اوهان هن سان ڪا رات بسر ڪندا. هي دوستن کان پهائي خوشي محسوس ڪندو آهي. منهنجي مهمانن جو پار به هي سدائين خوشي سان ڪٽي، هن اهڙن ڪيترن ئي موقعن تي خاص طرح پهائيو. هي جنون جي حد تائين پهائڻ ۾ دلچسپي رکي ٿو. واهه مرحبا مراد آهي ته هن جڏهن به پهايو جيڪڻ به پهايو خوب پهايو. هن لڳاتار چوويهه ڪلاڪ لاڳيتو پهائي پهائڻ جو رڪارڊ قائم ڪيو. هن دليري سان پهايو. هن کي پهندڙ قطار ڪري هڪٻئي جي پٺيان پيا آيا. هڪڙا ويا ٿي ته ٻيا آيا ٿي. پر هن جوان آخر تائين هار نه مڃي ۽ لاڳيتو پهائيندو رهيو. پر هن اڃان پهائڻ جو هدف پورو نه ڪيو آهي.

ڀاڻڻ جي مراد

اهي ايڏو تہ سادو آهي جو ڪير هن کان ڀڄڻ بہ گهرندو تہ هي سخي نہ نہ ڪندو. هن جي سادگيءَ جي اها انتهائي آهي جو ڪيس ڀڄندڙ ڀڄڻ کان اڳ ۽ پوءِ هن جي سٽڻ بہ اهو لائي ۽ ٻڏي باقي مجال آهي جو هي پنهنجي سٽڻ ۾ پاڻ هٿ بہ وجهي. هن کان قسم ڏي قبول ڪرايو تہ چا هن مونکان نہ ڀڄايو آهي. هي حد کان وڌيڪ ناهي ڀڄائيندو، اهو ئي سبب آهي جو ڪنهن ڪي خبر ناهي تہ هي بہ ڪو ڇتون آهي. هي قانون جي حد ۾ قاعدن ۽ قانون سان ڀڄائيندو آهي. بس هي رڳو ڀڄائڻ جي مراد ۾ شامل راءِ آهي. باقي ڇتون ڪانہ آهي. هي ڇوڪرا هڪ ڪان وڌيڪ رکندو آهي. هن جي زندگي ۾ جو بہ سهڻو ايندو آهي ان کي هر حال ۾ هن کي ڀڄو پوندو آهي.

ڀڄائڻ جي آس

اهو معجزو آهي تہ هن ڪڏهن ڀلجي بہ ڪو نہ ڀڄايو آهي. اهو عجيب منطق آهي تہ هن ڪڏهن بہ نہ ڀڄايو هوندو. هي ڀڄائڻ کي عيب ٿو سمجهي ان ڪري ڀڄائي نٿو يا ڀڄائڻ هن جي وس جي ڳالهہ ناهي، چاهي ذهني طور اڃان ڀڄائڻ لاءِ تيار نہ آهي، چا هن ۾ ڀڄائڻ جي سگهہ ناهي، هي ڀڄائڻ جي قابل يا لائق ناهي، هن ۾ ڀڄائڻ جي آس اندر ۾ اٿس ضرور پر دراصل هن کي ڀڄائڻ جو طريقو ئي نٿو اچي. هي ڀڄائڻ جي ابجد (الفا بيٽ) کان بي خبر آهي هي، ڀڄائڻ نہ چاڙهيندڙ، ڀڄائڻ کان قطعي ناآشنا ۽ ناواقف آهي. افسوس جو هي ڀڄائڻ جي نعمت کان محروم آهي. هي جيڪڏهن شروع ۾ ڀڄائڻ شروع ڪري ها تہ وڏو نالو ڪمائي ها، پر هن درويش ان طرف ڪو خاص ڌيان نہ ڏنو.

ڀڄائڻ جي پرهيز

هي ڀڄائي ڀڄائي تنگ اچي ٿيو آهي، هي هاڻي پنهنجن پروان کان پري آهي. اڄڪلهہ ڪيس ڀڄائڻ کان پرهيز ٿيل آهي. هي ڀڄائڻ جي مرض کان آجو ۽ انهيءَ جهنجهٽ کان پاڪ آهي، هاڻي ڀڄائڻ ڇڏي گوشانشني اختيار ڪئي اٿس.

پنڙي تان لٿل

منهنجو هي دوست بشام نهايت ئي سهڻو، خوش شڪل ۽ ٺاهوڪو هو. جنهن سچي حياتي سيڪس کي ارپي ڇڏي، هن پنهنجي زندگي تباهہ ڪري ڇڏي، سنلس سٽڻ هر وقت ڍري هوندي هئي. هي پنڙي تان لٿل هو. وقت هن کي ان ڳالهہ جو عادي ڪري ڇڏيو هو. هي گناهن جو مرتڪب هو. هي گانڊو ڪارائتو ثابت ٿيو. ڪيئي لونڊي باز سنلس سخاوت مان مستفيد ٿيا. هي هر وقت لونڊي بازن کي مطمئين ڪرڻ جي ڪوشش ۾ لڳو رهندو هو. هي ڪنهن بہ لونڊي باز جو رخ پاڻ ڏانهن موڙي سگهڻ جي طاقت رکندو هو. هي امير ڪو هار جڏهن نابالغ هو تڏهن هن گهر جي نوڪرن کي بہ ڪو نہ ڇڏيو انهن سان بہ هن جا جنسي ناتا جڙيل هئا. هن پوءِ ان شوق ۾ وڏي ترقي ڪئي. اها ترقي ڪا خراب ڳالهہ ناهي. هي جڏهن جوان ٿيو تہ سنلس جنسي باهہ ايتري تہ ڀڙڪي چڪي هئي جو هي موجوده هر مرد سان سنلس جنسي ناتا جڙي ويا پر پوءِ بہ سنلس جنسي باهہ نٿي وسامي سگهي، هي اهو ساز نهايت ئي هنرمنديءَ سان وڃائي ڇاڻي هن کي اهڙي قسم جو چسڪو لڳي چڪو آهي. هي

Scanned with CamScanner

هن عيد تي مون سان تہ عيد مليو پر منهنجي لن کي بہ عيد مبارڪ چئي مليو، هن مان عام ماڻهن وڏو فائدو ورتو. واقعي هن جي ٽيسٽ تمام سٺي آهي. هي اهي خدمتون مفت سر انجام ڏيندو آهي هن جي اهڙي بي لوث خدمت اڄ بہ جاري آهي، هي جڏهن هي جهان ڇڏيندو تہ گهڻائي هن لطف کان محروم ٿيندا.

ٽري چٽون

چٽون مينارٽي ونگ جو هڪ آرگنائيز چٽون جي ٻاري ۾ پڻ هڪ هو. هي منڊو هو ۽ معذورن جي ڪوٽا ۾ چٽون مقرر ڪيل هو. هن ٻڌايو تہ هن کي پيٽ ئي نہ پئي تہ هي چٽون ڪٿين ٿيو. هونهن هي چٽون ڪا نہ هو، جواني وارو سڄو عرصو خير سان طئہ ڪري پيڇاڙي جو چٽون ٿيو. پيا چٽون (Up Grade) اپ گريڊ ٿي ويا، پر هي چٽون پڪو نہ ٿيو، ايان ڪچن ۾ پيو هلي، هن کان پوءِ ڪئي چٽون پيدا ٿيا جيڪي هن کان بہ اڳرا ڏسڻ ۾ پيا اچن. شل هي بہ ايان وڌي ۽ هن فعل ۾ تمام گهڻي ترقي ڪري، هي چٽون، چٽون سڏارا سنگت جو باني آهي ۽ چٽون جي وزارت جو اميدوار پڻ آهي. هي چٽون ۾ ڪجهہ سوائي پڻ آهي. هي گهڻو عرصو چٽون رهيو، هي مونکان بہ سينئر چٽون آهي، هن سپاهي مائل چٽون جو هي سائيڊ پيشو آهي.

مظلوم ٽائيپ ڳانڊو

هن کي چٽون ثابت ڪرڻ ڏاڍو ڏکيو آهي، لڳي ئي نٿو ڪوهي چٽون هجي هي هروڀرو پين چٽون جيان چٽون ناهي. حالانڪہ هي چٽون نہ آهي. هن لاءِ چٽون لفظ مناسب ناهي. هي مظلوم ٽائيپ گمنام چٽون، عملي طرح گهٽ پر زباني طرح وڏيڪ چٽون آهي. ان جي معنيٰ اها هرگز ناهي تہ هي ڪو چٽون آهي. هي صرف ڇڱي کي هلڪو ڪرڻ لاءِ ڪڏهن ڪڏهن يهائي وٺندي آهي، باقي چٽون نہ آهي. هي غير اهم عارضي ۽ اتفاقي چٽون صرف نالي ماتر چٽون آهي. هي بذات خود چٽون نہ آهي، پر چٽون چورا هن جي چوويهہ ڪلاڪ پڙوت ڪن ٿا. چٽون جي ڪوٽ پوري ڪرڻ تہ هن لاءِ ممڪن نہ آهي، ڪيس جلدي اها چٽون واري جاءِ خالي ڪرڻي پوندي. هن ۾ سڀ چٽون وارا ڳڻ موجود آهن پر پوءِ بہ هي چٽون ٽيڻ جي قابل نہ آهي. هن چٽون، چٽون ٽيڻ ۾ ڪا بہ ڪسر ڪا نہ ڇڏي، پر هن جي قسمت ۾ چٽون ٽيڻ لکيل ئي ڪا نہ آهي. هن نااهل ۽ جاهل کي تہ يهائڻ بہ پورو ڪا نہ ٿو اچي هن چٽون کي ڪهڙي خبر تہ يهاٽو ڪٿين آهي، باقي اڳتي هلي چٽون ڪٿين ٿيندو. هن يهائڻ کان وانجهيل چٽون لاءِ مون هروڀرو ڪاڳر ڪارا ڪيا. هن زوال پذير چٽون کي ترقي ڏيارڻ لاءِ مون وڏيون ڪوششون ڪيون، پر هن جي هٿ ۾ چٽون واري لڪير ئي نہ ڪو نہ هئي تہ مان ڇا ٿو ڪري سگهان، مون کي هن مان اڃان بہ وڏيون اميدون آهن هي دير سوير آخر چٽون ضرور ٿيندو.

توبہ شاهہ صاحب اوهان بہ

ٻڌ سڌ اها هئي تہ هي ماستر صاحب بہ چٽون آهي، مونکي هن سان ملڻ کان پوءِ اها ڳالهہ حقيقت پئي لڳي، ڇاڪاڻ تہ مونکي هن جي شڪل ۾ چٽون جا ڪجهہ اهڃاڻ نظر آيا پر شاهہ صاحب باوجود چٽون جي ماڻهو وڏي شان شوڪت وارو آهي. هي چٽون نہ آهي پر زماني هن کي چٽون ڪري ڇڏيو آهي. جيتوڻيڪ هي چٽون وڏو نہ آهي گهٽ معيار وارو چٽون آهي بس خدا جو شان آهي تہ هي بہ چٽون ٿي پيو آهي. هي ٿرڊ ڪلاس چٽون بہ پاڻ کي هروڀرو فرسٽ ڪلاس جو چٽون سمجهڻ لڳو آهي.

Scanned with CamScanner

سپنن ۾ پڌل

ماڻ هن کي پهرين ڪاڻ وسان ڪئين گهٽايو. پر هن مونکان پهائڻ ڪوار ۽ سمجهيو. هن کي مون رڳو خوابن ۽ خيالن ۾ پڌو هوندو هاڻ ڏسون ته خواب ڪڏهن ٿو سچو ثابت ٿئي.

چتون جو عالمي ڏينهن

سرڪار کي گهرجي ته ٻين عالمي ۽ قومي ڏينهن وانگر پهرين پهائڻ جو به ڪو قومي ڏينهن ملهائي.

تجربو

لونڊي باز ٿيڻ لاءِ نندپڻ ۾ پهائڻ لازمي آهي. جئين سڀڻ واري سئي جو سوراخ (باڪڙي) هئڻ ضروري آهي. اهو ممڪن ئي ڪونهي ته ڪو لونڊي باز اڳ چتون نه رهيو هجي. ڇو جو منهنجو ذاتي تجربو آهي ته لونڊي باز پاڻ به چتون هوندا آهن. ڪي گهٽ خوشنصيب هوندا، جي بنا قرباني ڏيڻ جي لونڊي باز بڻيا هوندا. جواني واري غفلت ۽ پيري جي بيوسي به چتون ڪيو ڇڏي. سيڪس ۾ ڪمزور سمجهيا ويندڙ جڏهن ڪنهن ڪم جا نا هين رهندا ۽ ختم ٿي ويندا آهن. ته رٽائر ٿي به چتون بڻجي ويندا آهن. اهو پهائڻ وارو اهم ڪردار اڳ يا پوءِ به ادا ڪري سگهجي ٿو پر اڳ پهائڻ جي ٽريننگ وٺي پوءِ پهرين جو مزو ئي پنهنجو آهي. ڪالهو ڪا چتون اڄو ڪا لونڊي باز سڀ طرف سگهارا رهندا آهن، ڪي چتون ۽ لونڊي باز ٻنهي جا مرڪب هوندا آهن. داخلي ۽ خارجي مقصد. چتون ۽ لونڊي باز ٻئي خوبيون هڪ ئي وقت گڏ هجڻ وڏي ڳالهه آهي. منهنجو هي دوست خوشي محمد خان هڪ ئي وقت چتون به آهي ته لونڊي باز به، هي اڳ چتون هو. چتون مان ڦري تازو لونڊي بازي ۾ گهڙيو آهي، سائين جن هونهن ته چتون آهن پر ڪين پهرين جي ايڊيشنل چارج پڻ مليل آهي. هن پهريان 16 سال چتون ۽ پويان نو سال لونڊي باز جو شرف حاصل ڪرڻ ۾ لڳايا. هي پهرين توڙي پهائڻ ۾ هر طرح خوش، حقيقت اها آهي ته هي مسڪين لونڊي باز نه پر چتون آهي، هي لونڊي باز جي پيٽ ۾ چتون وڏيڪ ڪامياب آهي، هي پهائيندي وڏيڪ سلو لڳي ٿو. مون ته خان کي جڏهن به ڏٺو، خان جون هر وقت ٽنگون مٿي ئي هيون، قابليت سان لونڊي بازي ۽ چتون گيري هلائڻ جو اهڙو هنر ڪنهن ٻئي ۾ ناهي، تڏهن ته تر جي چتون توڙي لونڊي بازن ۾ هن جي وڏي عزت آهي. هي اڳيان پويان سون شل سدائين اڳيان ۽ پٺيان جو بادشاهه رهي.

عادت جو سبب آخر ڇا آهي ؟

عادت اهو رويو آهي، جيڪو نسلي طرح تبديل ڪو نه ٿو ٿي پر انفرادي طرح پيدا ٿئي ٿو. عادت انسان جو هڪ عضوءُ ٿي ويندي آهي. اها عادت آهي جنهن ۾ عادتيءَ کي فائدو ٿئي ٿو. جيڪو ماڻهو جنهن عادت ۾ مبتلا هوندو ان جو اظهار ضرور ڪندو، پولو ڪيڏو به پوڙهو ٿي ويندو پر عادت مطابق پولائي (قلابازي) ضرور ڪائيندو، چوندا آهن "چتون ته رهي پر چتون جي چت نه رهي" عادت جئين ته ڪمزوري به آهي، انسان هن ڪمزوري تي مڪمل ڪنٽرول ڪري نه سگهيو آهي. ڪي ماڻهو عادت ۾ ڪليا رهندا آهن ۽ اها عادت پڃاڙي تائين نباهيندا ايندا آهن. پر ڪوڙ سارا ماڻهو اهڙا آهن جن وڏي ٿيڻ ڪان پوءِ نندپڻ جي غلط ڪمن کي ڇڏي ڏنو ۽ وري ڪڏهن پلجي به ڪو غير فطري طريقو اختيار نه ڪيو. جئين ته پراڻيون عادتون ڏاڍي ڏکيائي سان ختم ٿينديون آهن.

جين (GENES)

جون ڦاٽ پراڻي نسل کان نئين نسل ۾ تبديل ٿيل لونڊي بازي جي فعل جي عادت وڏن وسيلي ننڍن ڏانهن موروثي طرح (نسلي طرح) منتقل يا تبديل ٿيندي اچي ٿي. جيڪڏهن ماءُ پيءُ جو رجحان هم جنس پرستي طرف مائل آهي ته پوءِ انهن جو ٻار به ائين ئي ڪرڻ لڳندو ۽ وڏن جي روايت کي برقرار رکندي نقش قدم تي هلندو. اهو ٻار شروعات کان ماءُ جي پيٽ مان ئي ڪجهه اهڙيون خاصيتون کڻي ايندو. ڪيس ڇهڻ سان اهاڏات ملندي، ساڳي روايت برقرار رکندي پيءُ وانگر ساڳيا قرب ۽ مهربانيون ڪندو ۽ ٻڪ وجي پيءُ واري جاءِ سنڀالي پيءُ جي پوک لڙندو ۽ آخر اهو ان جو خانداني پيشو ٿي پوندو. منهنجو دوست ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيو به ڏاڍو ذهين ۽ هوشيار آهي ۽ هي به انهيءَ خيالن جي پٺڀرائي ٿو ڪري ته "هر گندي غير فطري فعل جي عادت موروثي آهي. اها جين اولاد کي والدين طرفان هر حالت ۾ ورثي ۾ ملڻي آهي." پر مان پنهنجي هن ذهين دوست جي ان دليل کي قطعي غلط قرار ڏيان ٿو. مون ۾ لونڊي بازي جي عادت آهي يا مان ڇتون آهيان، اها عادت منهنجي وڏڙن کان نسلي طرح مون ۾ ڪا نه آئي آهي، نه منهنجا وڏا اڳ ڇتون هئا، نه منهنجي ڪڙم ۾ منهنجا نندا هاڻ ڇتون ئي آهن. ڪنهن عورت جو ڪنهن عاشق سان گهران ڀڄي وڃڻ جيڪڏهن موروثي آهي ته پوءِ ان عورت جي ڏيرون جو به گهران ڀڄي وڃڻ لازمي آهي. جيڪڏهن اهو عمل منهنجي وڏڙن جي جينز مان مون ۾ منتقل ٿيو ۽ مون مان منهنجي اولاد ۾ منتقل ٿيندو ته پوءِ انهن کي به اهو ياد رکڻ کپي ته اهو عمل انهن جي وڏڙن جي جينز مان انهن جي وسيلي انهن جي اولاد ۾ لازمي منتقل ٿيندو.

لطف

دائي سمهارڻ وقت ٻار جي جسم کي مهٽيندي آهي ته ٻار کي هڪ خاص قسم جي لذت حاصل ٿيندي آهي ۽ ڪيس ننڊ اچي ويندي آهي. اهي لذت آهي جيڪا پوءِ گناهه ڏانهن کڻي ويندي آهي. لذت يا لطف جي ڪا به حد سرحد يا دائرو نه آهي هوندو. هي لذت جو ذائقو پاپ يا ڏوهه آهي ته هر انسان کي موت جو ذائقو به چکڻو آهي پوءِ ته موت به پاپ ۽ ڏوهه آهي. هر انسان جي طبيعت، نفسياتي لذت طرف مائل آهي هو لطف ۽ تفريح جو خواهشمند آهي. هو هر لمحي ۽ هر ساعت ۾ لطف چاهي ٿو. ۽ هو پورو پورو لطف ماڻي ٿو. هو سهڻي جي سامهون يا غير موجودگي ۾ به لذت حاصل ڪري وٺي ٿو. ان ڪري جيڪي چار گهڙيون ماڻهو زندگيءَ جو لطف ماڻي سگهي ضروري ماڻڻ گهرجي.

خود جنسي لذت

انسان پنهنجو پاڻ مان نفسياتي لذت حاصل ڪرڻ جو عجيب طريقو ڳوليو ٿو آهي. جسماني لطف کي ورجائي، از خود لطف وٺڻ مان ملي ٿي هڪڙي خوشي. اها غير فطري خود ۾ هم جنسي لذت جنهن کي اصطلاحن Hand Practice هينڊ پريڪٽس يعني مٺ هڻڻ چئبو آهي. هي جڳ جهان کان لڪيل اڪيلائي وارو گناهه آهي. هن سان هيريل ذهني عياش يا شهوت پرست انسان جيڪي هن دلڪش تصوراتي دنيا جي چڪر ۾ هر وقت شهوتي ماحول ۾ رهن ٿا. هي انهيءَ دوران جڏهن ڪا سهڻي چهرو ڪري ياڪو چورو ڏسان ٿا ته هي جلدي تن کان متاثر ٿي پون ٿا ۽ سڌ کان وڌيڪ ئي تلب ٿي

شدت جي اظهار يا خواهش پوري ڪرڻ ۽ سخت جنسي انهي سندن جڏهن ٿا. پون سندن اندر خود جنسي لذت ۾ صورت جي ملڻ نه جي مرد) يا (عورت جنس هم يا مخالف خيالن ۾ انهن مڃين، ئي خيالن طور خيالي تصورتي عام هي تو. پوي ٿي پيدا شوق جو هي انهيءَ خيالي لذت جو پورو پورو آهن. ڪائيندا پڇائي پلاءُ خيالي جو ڪرڻ ۽ پلن ”وري اڇجو توهان جو انتظار تہ آهن چوندا ۾ دل ۽ آهن ونندا ڪري حاصل مزو ۽ لطف رهندو“. انهن ذهني عياش ڪانسواءِ سخت مذهبي خيالن وارا خدا جا نيڪ ٻانها، سخت گير ملان ۽ مولوي جيڪي پنهنجي واعظ ۽ خطبن ۾ ان مڪروهہ فعل کي نندينداهن ٿا. جڏهن مرشد ڪامل پاڻ طالب ٿي پوي ۽ شڪار هٿ ڪرڻ جي هيچ ۽ ڳالهہ کلي پوڻ وارو خواري جي خوف کان، سخت بي وسي جي حالت ۾ ان ازخود لطف وٺڻ واري فعل ذريعي پنهنجو ڪم ڪڍي وٺي يا اهو صبر جو اڻ کٽ خزانو الله دين جي چراغ کي رڳڙي هٿ سان مهٽي ٻاهر ڪڍي وٺي تہ ان ۾ ڪهڙو حرج يا گناهہ آهي. پر ماڻهو حرامي آهن، اُهي چوندا تہ ”اهي اٿو مومن جا ڪم“ مٺ هڻڻ جو شوق خود پسندي جي ڪري بہ پيدا ٿيندو آهي. اهي ڇوڪرا جيڪي بلوغت واري عمر ۾ پهچي چڪا آهن، ان عادت ۾ مبتلا آهن. جڏهن واڌ ويجهہ ۾ ڪجهہ بختگي ايندي آهي تہ خود جنسي لذت جو شوق ٿيندو آهي. مان جڏهن جواني ۾ پير پاتو تہ مونکي پنهنجي چُتڙن تي وڏو فخر هو. مان اهو فعل آئيني جي سامهون بيهي ڪندو هوس. مونکي ڳائڻ وڄائڻ لاءِ پنهنجو يڪ تارو هو. وڻ بہ پنهنجو ميوو يا ڦل پاڻ نہ کائي سگهندو آهي. اهو ڦل منهنجي وات جي پهچ کان ڪافي پري هو. مان پنهنجي جنسي عضوي کي اڪثر ڪري هٿ سان مهٽيندو رهندو هوس. ان عمل سان هڪ قسم جي لذت محسوس ٿيندي هئي ۽ تسڪين ۾ اضافو ٿيندو هو. اهو غير فطري خودڪار جنسي لذت وارو فعل اڄ بہ جواني جي جوش کي تازو ڪيو ڇڏي. مان 5000 (پنج هزار) جو باني پاڪستان قائد اعظم جي تصوير وارو نوٽ اڳيان رکي مٺ هڻندو آهيان. ”ملت ڪا پسبان هي محمد علي جناح.“ مان هڪ ڀيرو ڪن بي پير قائدي تحريڪ الطاف حسين جي تصوير اڳيان رکي مٺ هڻڻ جي ڪوشش ڪئي پر ان چتون چيف صاحب اڳيان منهنجو لن ڏپ ۾ سُيسيو سُيسيو وڃي، آخر مون پچرئي ڇڏي. ”آج کي باد ملاقات نئي چيف صاحب هانجي هان چيف صاحب“ مطلب تہ اهو ماضي جو جنسي بداخلاق، اهو شوق، اهو مشغلو اڄ بہ هن تهذيب يافتہ دنيا ۾ ايتري قدر ڦلهيل آهي جو ڪو بہ ماڻهو اهڙو ڪونهي جيڪو هن فعل جو شڪار نہ هجي. اڄڪلهہ جي زماني ۾ 99 سيڪڙو ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون وقت بوقت خود جنسي لذت ماڻيندا رهن ٿا. اهو شوق اوهان کي شهرن جي پيٽ ۾ ڀهراڙين ۾ جام ملندو. هي اهو فن آهي جيڪو ڪنهن کان سکبو نہ آهي هي گر ۽ چالاڪيون هي استاد (لن) پاڻ ئي سيڪاري ڇڏيندو آهي. مُٺ شهوتي افعالن جي بنيادي الفا ٻيٽ آهي. هي بنا پئسہ جي مفت جي زنا، لذت ۽ لست ڀري آهي. اها ٻاراٽي ڳاڏي هٿ سان هلائڻ جو لطف ۽ مزو ئي اور آهي. ”نہ سڄڻ کي آسرو نہ دشمن کي ڀو، شرافت جي شرافت مزي جو مزو. واش روم، باٿ روم، زنده باد، موجان ئي موجان.“ هن مجنون کي تہ هر وقت ليلا ڪپي قسمت سدائين ڪنهن جو ساٿ ڪو نہ ڏيندي آهي. سپ اونهي پاڻيءَ ۾ رهي بہ اڃ تي سهي، نہ سمنڊ جو ڪارو پاڻي ٿي پئي، نہ ندي جو ملو ٻر

Scanned with CamScanner

هي برسات جي آسري ۾ ٽي رهي ۽ آخر هو ڪامياب ٿئي ٿي، هن فعل جا عادي ڇوڪرا ۽ خود جنسي لذت جا شوقين بجاءِ ڪان بيزار ٿي پنهنجون تمام محبتون ختم ڪري فرصت ۾ موڊ ناهي از خود لطف وٺڻ خاطر شلوار ۾ اڪيل هي هٿيار ڪاڏي هوائي ڪانڊ ڪن ٿا جن ڇارن ۾ ننڍي هوندي خود جنسي لذت يعني مٺ هڻڻ جي عادت هوندي آهي وڏا ٿي اهي ئي هم جنس پرستيءَ جي عادت ۾ مبتلا ٿيندا آهن. جڏهن اسان ڪنهن سان محبت ڪرڻ لڳندا آهيون ۽ ان تائين پهچي نه سگهندا آهيون ته خيالي لطف يا لذت ماڻي وٺندا آهيون يا ڪنهن ٻي طريقي سان عملي طور تي مزو حاصل ڪري وٺندا آهيون.

بدتميز ٻار

هڪ شاگرد اسڪول جي باٿ روم ۾ مٺ هڻي رهيو هو. تڪڙ ۾ در جي ڪنڍي هڻڻ وسري ويس اوچتو سندس مس جڏهن ئي باٿ روم جو در کوليو ته اهو لقاءُ ڏٺو ۽ ڪاوڙ ڪندي شاگرد کي چيو "بدتميز اهو ڇا پيو ڪرين"، شاگرد کيس ورندي ڏني ته "مس اوهان جي وڏي حياتي آهي هيئر مون اوهان کي پئي ياد ڪيو ۽ اوهان جي تصور مان پئي مزو ورتو".

ڪلاس ۾ ٻارڙن پي شور مچايو مس ڪاوڙ ڪندي چيو "جو ٻچا شور ڪري گا ڪڙا ڪردونگي" سيني ٻارن شور ڪندي چيو مس پيلي ميرا پيلي ميرا".

بس ۾ ڊبل مزو

هڪ ڀيرو مان ڪراچي کان حيدرآباد اچي رهيو هئس، اڌ رات جو ٽائيم هو بس تقريبن خالي هئي: جيڪي ٻه ٽي مسافر هئا سي به اڳين سيٽن تي ويٺل هئا. مان ۽ هڪ خوبصورت نوجوان پوئين الڳ الڳ سٽين تي ويٺل هئاسون، مون محسوس ڪيو ان ڇوڪرا اڪيلائي واري سيٽ تي ٽيڪ لڳائي ويٺل ڇوڪرو ڪا حرڪت ڪري رهيو آهي. آهستي آهستي سندس ان حرڪت ۾ تيزي ۽ شدت اچي وئي اوچتو سندس چهرو باهه وانگر ٻرڻ لڳو وات کلي ويس نڪ جون ناسون ڦلجي ويس. هن پنهنجو بدن اڃا وڌيڪ سنئون ڪيو ۽ ٽنگون آڪڙجي ويس ان کان پوءِ سندس جسم ٻه ٽي جهٽڪا کاڌا ۽ هو ساهه تي پيو. مان اٿي وڃي کيس کي جڏهن مني صاف ڪرڻ لاءِ پنهنجو رومال ڏنو ته هو ڏاڍو شرمندو ٿيو.

مٺ هڻڻ جا طريقا

مٺ هڻڻ جا هي طريقا وڌيڪ ڪار آمد ۽ مناسب آهن، ماڻهو ڪاڏي جو وچي صابڻ جام صابڻ جي ڪڻجيءَ سان به مٺ هڻي سگهجي ٿي. ڪي ته ٽوٿ پيسٽ پڻ استعمال ڪندا آهن. ان ڪم لاءِ ڪوڙو تيل به استعمال ڪري سگهجي ٿو. اهو تيل ان ڪي مکي جڏهن سان ان ۾ هلڪو ساڙو يا جلن ٿي پوندي مجبورن ان ساڙ يا جلن کي ختم ڪرڻ لاءِ ان کي مهڻو پوندو جنهن سان هڪ خاص قسم جو لطف ايندو، ڇوڪرا ان کي مهڻي مهڻي اصل ڳاڙهو ڪري ڇڏيندا آهن، شاور وٺندي به ماڻهو مٺ هڻي ٿو. جسم تان غير ضروري وار لاهڻ يعني ڪڇا لاهڻ وقت مٺ هڻڻ ته ڄڻ فرض ۾ شامل آهي. ان ڪان سواءِ ڪجهه ماڻهن ۾ جنسي لذت حاصل ڪرڻ جون عجيب و غريب عادتون پيدا ٿي وينديون آهن، مثال طور ڪجهه ماڻهن کي اهو شوق هوندو آهي ته هو پنهنجو ڀاڻ ڪي عورت ٺهرائي ڀاڻ مان مزو وٺندا آهن. ٻيا ڇو وارا به وهاڻا ڪڏي ان مان ڪم هلائي وٺندا

آهن. منهنجي هڪ دوست جو شوق ائين پورو ٿيندو هو جو هو پنهنجي وات ۾ پيشاب ڪرائي ان دوران مُٺ هڻندو هو، ڪڏهن ڪڏهن ننڍن ٻارن ۾ جنسي شدت پيدا ڪرڻ جي عجيب عادت پيدا ٿي پوندي آهي. هي ننڍا ڇوڪرا ڪرسي جي ڪناري يا ڪنهن ٻئي فرنيچر جي ڪنڊ سان پنهنجو جسم رڳڙي مزا وٺندا آهن. مرداڻو مصنوعي عضوو ڊلڊو Dildo هٿرادو لن ۽ عورتاڻو مصنوعي عضوو دلد دل Markin يا (هٿرادو چڊ) انهن مان به مزو وٺي سگهجي ٿو. ڪجھ عورتون پنهنجي مڙس جي نرم گرم هٿ ڪان وڌيڪ مصنوعي هٿرادو مرداڻي عضوي کي ترجيح ڏينديون آهن. ڪجھ عورتون پينسل، وارن جي ڪانٽن سوئيٽر پرڻ جي سرائين. بوتلن جي مٿين حصن يا ميڻ بتي وغيره ڪان به اهو ڪم وٺنديون آهن، ڪجھ ڇوڪرين کي سائيڪل جي سواري ڪرڻ ۾ پڻ ساڳو مزو ايندو آهي. عورتون اوڪڙو ويهي پنهنجي رانن جي رڳڙ سان پورو لطف حاصل ڪري وٺنديون آهن يا پيرن جي ڪڙي تي ويهي. ڪٽ جي پاون جي مٿي حصي يا پنهنجي آڱرئن جي استعمال مان به جنسي لذت ماڻي وٺن ٿيون. عورتون ان ڪم لاءِ ڪڏهن ڪيلا ڏگها ڪيرا موري يا ڳاڙهي گجرون پڻ استعمال ڪنديون آهن. جيڪي چُڏ جي اندرئين حصي تائين پهچائي سگهن ٿيون. نرم ۽ لسي کل وارو ڪيلو اهو واحد ميوو آهي جنهن کي ڏسي جوان عورتن جون اکيون ڦهلجي وينديون آهن. عورتون ڪيلي ڪان ڪم وٺندي وڌيڪ لطف وٺنديون آهن عورتن کي اوهان رستي ويندي ڪڏهن به ڪيلو کائيندي نه ڏٺو هوندو.

واپڊا ۾ ڪيئن CEO شايد ڪي به قريشي جي بدلي ٿي ته الوداع پارٽي ۾ باڪس ورهايا ويا. عورتون باڪس ۾ ڪا شي نه ڇڏي سواءِ ڪيلي جي سيني ڇوڪرين اهي ڪيلا مونکي ڏنا مون سيني جي روبرو چيو ”مان ايڏا ڪيلا ڇا ڪندس ڪجھ لوهان به ته ڪٽو.“

هڪ پيرو سکر جي جلسي ۾ ڪا سنڌ جائي ليڊر ڪيلو ڪائي رهي هئي ته هڪ پريس فوٽوگرافر اهو فوٽو ڪڍيو ته همراهه کي جيل اماڻيو ويو آخر مولائي صحافت ئي ڇڏي ويو.

وينا ملڪ ڀاڄي واري ڪان گجرون، واڱڻ، موري ۽ ڏگها ڪيرا خريد ڪيا ته ان ڀاڄي واري کيس چيو ”ميڊم ڪڏهن ڪائڻ لاءِ به ڀاڄي وٺندا ڪيو“.

مُٺ جا نقصان

خود جنسي لذت ڪان وڌيڪ ڪا به خراب عادت ڪونهي، جيڪا انسان جي سونهن ۽ سوڀيا کي ختم ڪري ڇڏي. حد ڪان وڌيڪ مُٺ مرداني قوت لاءِ هاڃيڪار آهي. خود لذت عورت ڪري يا مردان جا ڪيئي غير فطري نتيجا نڪرن ٿا. ان جا ڪجھ نقصان هي آهن. جهرڪ منهن جو رنگ پيلو ٿي پوندو آهي، جنهن سان منهن جي رونق ختم ٿي ويندي آهي. اکين جي چوڌاري ڪارا نشان ٿي پوندا آهن. اکين ۾ هر وقت سور رهندو آهي ۽ اکين ۾ پيلاڻ پهچي ويندي آهي. نڪ جون مختلف بيماريون ٿي پونديون آهن. نڪ ڳاڙهو ٿي ويندو آهي ۽ نڪ مان رت اچڻ لڳندي آهي. سگهڻ جا حواس ڪمزور ٿيڻ لڳندا آهن. نڙي ۾ خارش ٿي پوندي آهي. اڌ مٿي ۾ سور ۽ چڪر اچڻ لڳند آهن. دم جي بيماري ٿيندي آهي. دل جي بيماري ٿيندي آهي. مٺ هڻن دوران دل

Scanned with CamScanner

جو دورو بہ پئجي سگهي ٿو. مٿانو ڪمزور ٿي پوندو آهي، پيشاب ۾ ساڙو يا خرابي ٿي پوندي آهي آنوڙن يا پيلن ۾ هر وقت سور رهندو آهي. خاص ڪري عورتن جي جسم ۾ بدبو پيدا ٿي پوندي آهي. جسم تي موهيڙا. ڦرڙيون ۽ هٿن تي خسا اڀري پوندا آهن. پراڻن زخمن تي لڦون ٿيڻ لڳنديون آهن. عورتن جي زناني عضوي ۾ تيزابي ڪيفيت پيدا ٿيڻ لڳندي آهي. ڇڙ مان ڪچو پاڻي اچڻ شروع ٿي ويندو آهي ۽ حيض جي تڪليف ٿي پوندي آهي ۽ وڏي ڳالهہ تہ عورت جي ڇاتي لڙڪي پوندي آهي.

ڪدڙا

گرو مرائي گانڊ چيلا اڳئي ڇتون

نامرد يا خصي ٿيل کي غير اصطلاحي معنيٰ ۾ ڪدڙو چئبو آهي. ڪئي تہ ڄائي ڄم کان پيدائشي نامرد هوندا آهن، جن کي ڪدڙا فقير چئبو آهي. ڪي ذهني ۽ جنسي طور تي بيمار ماڻهو جيڪي پنهنجي نفس (انهن مقصدن) کي روحاني طور تي ماري ڇڏين ٿا. ڪيترائي ان شوق ۾ هٿرادو خصي ٿيا. ڪيترن ئي مردن کي نرواڻ حاصل ٿيو پر اهي سڀ گُرو نہ ٿيا. ڪنهن زماني ۾ جنسي ڏوهہ ڪرڻ واري جو خاص عضوو ڪٽي خصي ڪيو ويندو هو يا قيدين جا ڄڏا چيري نامرد ڪيو ويندو هو. پوءِ اهو خصي ۽ نامرد ڪدڙا سڏبا هئا، اڄ تائين نامرد ڪدڙا ئي سمجهيا وڃن ٿا. ذهني يا جسماني ڪمزوري ۾ مبتلا مرد، مردانگي جي لائق بہ نہ رهندا آهن. اڪثر ڪري اُهي ماڻهو جنسي ڪمزوري جو شڪار رهن ٿا. جيڪي نوجوان واري وهي ۾ خود لذت يعني مٺ هڻڻ جا عادي رهيا هجن ٿا. اڄڪلهہ جو، ناز گيهہ جي دور جو، نوجوان جنسي لحاظ کان جلدي ڪمزور ٿي وڃي ٿو ۽ سندس خواهش گهٽي عرصي تائين هلي نٿي سگهي. ڪو دور هو جو چيو ويندو هو تہ ”گهوڙو ۽ لوڙو (لن) ڪڏهن بہ پوڙها ناهن ٿيندا“. اُهي سچي گيهہ وارا اُهي لوڙائي پاڻ سان گڏ کڻي ويا. اڄڪلهہ جي مرد ماڻهن مان مردانگي جو نالو نشان ئي نہ رهيو آهي. ”جنهن جو پڇ مٿي ٿا ڪٿون اها مادي ٿي نڪري“ جنسي عضوي جي ڪمزوري سبب هي مايوس نوجوان ذلت جي خوف کان عورتن کان پري ڀڄندا آهن. هنن مردن جي مرداني قوت ختم ٿي ويندي آهي، پوءِ انهن جي فطرت مردن واري نہ رهندي آهي. سندن مردانگي عورتپڻي ۾ تبديل ٿي ويندي آهي ۽ هي عورتن وارا طور طريقا اختيار ڪندا آهن، قدرت جو قانون آهي تہ جڏهن انسان جي ڪا خاص قوت ضعيف يا ڪمزور ٿي ويندي آهي تہ ساڳي قوت ڪنهن ٻي طرف کان ظاهر ٿيندي آهي، جنهن شخص جي مرداني قوت ختم ٿي ويندي آهي تہ سندس ڇاتيون عورتن جي ڇاتين جيان وڏي ٻاهر نڪري ايندي‍ون آهن، جنهن منهنجا اشرف سينا ۽ منهنجي يار حفيظ قريشي جا ٻَبا سنڌڙي انبن جيڏا لڳن ٿا. اٿين پيو لڳي جڻ اسان ٽئي ڪيترن ئي ٻارن جون مائون هجون، پيزا هٽ تان پيزا، ڪي ايف سي ۽ ميڪڊونلڊ تان چڪن برگر ڪائيندڙ اڄ جو ولگر نوجوان جنهن جي جنس ڪجهہ عرصي کان پوءِ بدلجي وڃي ٿي. سندن چال ۽ انداز ڪدڙن جهڙو ٿيو وڃي، عورتاڻي مزاج جا هي ڇوڪرا

عورت نما مرد، عورتاڻا مرد يا مورت سڏجن ٿا. هي ڇيل ڇبيلون پورپيون علامتي طور عورت هجن ٿا. هي مردن منجهان عورتون ٺھجي پوندڙ اڌ مرد ۽ اڌ عورت، مهانڀن توڙي طور طريقن ۾ عورتن سان ملندڙ جلندڙ بلڪي هوبهو سهڻو نمونو ٺھجي وڃن ٿا. اهي ڇوڪرا جيڪي ڄمڻ کان پوءِ شوق ۾ عورتون ٺھجن ٿا. تن ۾ عورتپڻو نمايان ۽ وڌيڪ هجي ٿو. اهڙي قسم جا نوجوان گهڻو ڪري نازڪ ۽ حساس هجن ٿا. سندن انداز گفتگو ۽ ناز نخرا سڀ عورتن جهڙا هجن ٿا. هي جنسي عضوي جي ڪمزوري سبب مايوس ٿي عورتن وارو لباس يعني عورتن جهڙا ڪپڙا پائڻ لڳن ٿا. اهي پيدائشي کدڙا فقير توڙي هٿرادو بناوتي جڙتو کدڙا (مورتون) فرقو ڪن. فرقو يا کدڙا پوش هن ٽولي جو هڪ خاص عورتاڻو لباس هوندو آهي جئين عورتاڻو لباس عورتون پهرينديون آهن. هي عورتن کان به وڌيڪ سهڻا من موهيندڙ ۽ سيڪسي لباس پائي مردن کي پنهنجي جنسي چار ۾ ڦاسائڻ جي ڪوشش ڪندا آهن. اهي مرد جيڪي عورتن ۾ تبديل ٿين ٿا. سٺو زنانو لباس پائي عورتن وارا ڪم ڪن ٿا ۽ عورتن وانگر زندگي گذارين ٿا. هر جنس پرست مرد کدڙي جي روپ ۾ جسم فروشي ڪري ٿو. عورت ٿيڻ جي چڪر ۾ ۽ جسم فروشيءَ جي دنيا ۾ باقائده رنڊي ٺھجي حصو ٿيڻ لاءِ نوجوان هم جنس پرست نامڪمل مرد کدڙي جو روپ ڌاري ٿو. هنن شوقيه کدڙن (مورتن) وٽ جنسي تسڪين پهچائڻ جو وڏو فن موجود آهي. اهي اڪثر ڪري عورت ٺھجي ماڻهن سان جنسي عمل ڪندا آهن. هي جسم جي بناوت جو وڏو خيال رکندا آهن، جسم جا سڀ وار نچڪٽي سان پٽي صاف ڪندا آهن. جسم تي هڪ وار به نه ڇڏيندا آهن. سنڌن مٿي جا وار وڏا ۽ عورتن وانگر سنواريل هوندا آهن. هو وارن ۾ شيمپو، هيئر لوشن يا خوشبودار تيل هڻي ايندا آهن. اکين ۾ سرمو يا ڪجل، لبن تي لالي، هٿن پيرن تي ميندي، منهن تي پائوڊر يا فئر ائنڊ لولي هڻي ميڪ اپ وغيره ڪري ڊسڪو هڻي ائين ملوڪ ٿيو گهمندا وتندا آهن. هي نازڪ بدن ۽ سهڻا. نازڪ انگڙ، پشمي بدن کي ور وڪڙ ڏئي شهوت انگيز هلت هلندا آهن، هنن جو انگ انگ ڇڻ رقص ڪندو آهي. هي پنهنجي مخصوص لوڏ مان ئي سڃاتا ويندا آهن. هنن جي هلت چلت جو طريقو ڪيٽ واڪ ڪندڙ ماڊل عورتن جهڙو هوندو آهي. هي پنهنجي انهي هلت چلت ۽ عجيب ادائون ڪري گهڻو مشهور هوندا آهن. هي مرد جي چال ۾ عورت، حسن جي لحاظ کان هوبهو ڪا خوبصورت عورت لڳندا آهن. هنن جو پرشباب جسم ڪنهن به مرد جي دل جي رفتار وڌائي سگهي ٿو. عام طور تي انسان (مرد توڙي عورت) پنجاهه ورهين کان پوءِ جسماني طور پوڙهو ٿي بد صورت ۽ اڻ وڻندڙ ٿي پوندو آهي. پر هي جسماني بناوت جي لحاظ کان ان عمر ۾ به سڪوار لڳندا آهن. کدڙو جڏهن پوڙهو ٿي ويندو آهي ته ان جو رتبو اڃان به وڌي ويندو آهي ۽ هو گرو يا سردار ٿي ويندو آهي. هي عورت جي نالي سان سڃاتا ويندا آهن هنن جا انتهائي خوبصورت نالا هوندا آهن. هي عورتاڻا مرد، جڏهن عورتاڻو مزاج رکندا آهن ته هنن جو مردانو آواز به آهستي آهستي منجهي

عورتائو ٻڌجي پوندو آهي، هنن جي اشارن جي به پنهنجي مخصوص ٻولي هوندي آهي. اها پارسي ٽائيپ ڪوڊ ورڊ واري ڳجهي ٻولي صرف ڪدڙا ئي سمجهي سگهندا آهن پر عام ماڻهو نه. ڪنهن کي ڏک نه ڏيندڙ هنن جي دنيائي نرالي هوندي آهي. هنن سان ڪنهن به قسم جي نفرت نه پر محبت ۽ پنهنجائپ واري نگاهن سان ڏسڻ کپي. ڪدڙن جي جملي جنسون جو ڪو تربيتي ڪورس ناهي هوندو. جڏهن ڪو ڇوڪرو عورتن وارو رنگ ڍنگ اختيار ڪري ته اهو سمجهڻ کپي ته اها ڳالهه سندس فطري طور تي موجود آهي. جڏهن ماءُ پيءُ کي ڇوڪري يعني نياڻي جي خواهش هجي ۽ ڇوڪري بجاءِ ڇوڪرو يعني پٽ پيدا ٿي پوءِ ته ان جي پرورش خاص ڇوڪرين واري ڪئي ويندي آهي پوءِ ان عورتائي ماحول جي ڪري هن جي اندر عورتپڻو پيدا ٿيڻ لڳندو آهي. ڪي ڀار ته ماءُ جي پيٽ مان ئي اهڙي قسم جون زنانيون خصلتون ڪڍي ايندا آهن. جڏهن ڪو ڀار زناني صورت ۽ عادتن وارو پيدا ٿيندو آهي ته ان ۾ پڻ عورتپڻو پيدا ٿي پوندو آهي. عورتائي ماحول ۾ رهندڙ ٻار پنهنجي سيرت ماءُ ڀيڻ يا ٻي ڪنهن مائيٽاڻي جي شخصيت مطابق تعمير ڪندا آهن. انهن کي ڏسي هن ۾ پنهنجو پاڻ ئي عورتپڻو اڀري ويندو آهي، هو سواءِ ڪنهن ارادي جي پاڻ کي عورتن وارين سرگرمين ۾ ملوث ڪري ڇڏيندا آهن. هي جنسي طور پڻ اهو رويو اختيار ڪندا آهن ۽ نفسياتي طور تي عورت ٻڌجي پوندا آهن. سنڌ جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ قابل رشڪ نگاهن سان ڏٺا ويندڙ هي جذباتي طور تي آزاد، هي ظاهر ۽ بدڪار گند جي ڍير جا گيدي پنهنجي حسن ۽ نفس جي قيمت پڻ لڳائن ٿا. هي مردن جون نفسياتي خواهشون پوريون ڪندڙ عورتن جيان مڙس پڻ رکندا آهن. هي سڀ کي سيڪس آڇڻ جي دعوت ڏيڻ کان پوءِ تن مان من پسند ماڻهو جي چونڊ ڪري ان کي ڳريو (مڙس) ڪري رکندا آهن. جن مردن سان سندن محبت هوندي آهي تن جي خدمت هي زال وانگر ڪندا آهن. هنن جو زال مڙس وارو اٽوٽ رشتو هوندو آهي. هي سرعام اهڙو مڪروهه ڌنڌو ڪن ٿا. هي فحاشي ۾ باقاعدي رنڍين سان مقابلو ڪري سگهن ٿا. مردن سان عورتن جهڙي زندگي گذارڻ واري اها عادت يقين سان چئي سگهجي ٿي ته ايران منجهان ئي هتي پهتي آهي. رنڍي پهائي ٿي ته عورت جي عظيم رشتي کي بدنام ٿي ڪري، ڪدڙو ڪين جنس تصور ڪيو وڃي ٿو پر هي روپ عورت جو ٿو ڌاري ۽ عورت جو روپ ڌاري عورت جي رشتي کي ٿو بدنام ڪري، آهي جالي بناوٽي جڙتو ڪدڙا جيڪي اصل ۾ ڇتون هجن ٿا. جن جا خط و خال ۽ معاملا ڪنهن ڏاڙهي مڇن واري مرد جهڙا هجن ٿا، لهي سيهري اڇن ٿا ته اهي بدصورت به اکهامجي وڃن ٿا، هي خوبصورت ڇوڪرا ماڻهن کان پنهنجو ڪم به ڪرائين ٿا ته ڏوڪڙ پڻ ڪمائين ٿا. ائين هنن کي پنهنجي خواهش پوري ڪرڻ جو موقعو به ملي وڃي ٿو، ته سندن لذت ۽ تسڪين ۾ اضافو پڻ ٿي وڃي ٿو. ماڻهو عيبن کان خالي نه آهي، ڪجهه جلبا ڀلي ڪيترائي ڪريل ڇو نه هجن پر انهن ۾ اهو شوق پيدا ٿي پوندو آهي، جنس صنف نازڪ يعني عورتن جي گهٽتائي هوندي آهي، اتي جڏهن عام مردن کي ڪا

چوڪري نہ ملندي آهي تہ اهي ڪدڙن جو رخ ڪندا آهن، ڪدڙو جئين تہ عورت جو هوبهو نمونو ۽ روپ هجي ٿو اهو ئي سبب آهي تہ ماڻهو ان شوق ۾ ڪدڙي باز ٿئي ٿو. جيڪڏهن اوهان بہ هنن سان ملندا تہ اوهان جو ايمان خراب ٿيڻ ۾ دير ئي نہ لڳندي، "هڪ ڪدڙي سان زنا ڪرڻ ائين آهي ڄڻ نر گڏهہ سان زنا ڪرڻ هڪ برابر آهي." ميلو ۽ ڪدڙو لازم ملزم هجن ٿا. سوال ئي پيدا نٿو ٿئي تہ جت ميلو هجي ۽ اُت ڪدڙو نہ نچي جيڏو وڏو ميلو اوڏو وڏو چڪلو، قلندر جي ميلي تي تہ وڏ ۾ وڏ بدڪاريون ۽ عياشيون ڪيون وينديون آهن سنڌ جي ميلن ۾ بيهوده فحاشي عروج تي هوندي آهي، ڇو تہ ميلي ۾ هر طبقي جا ماڻهو شريڪ ٿيندا آهن، چاندين ۾ هڪ عجيب دستور آهي. جيڪڏهن انهن ۾ ڪو سهڻو ڇوڪرو هوندو آهي تہ ان جي پرورش ڇوڪرين وانگر ڪئي ويندي آهي، هي بي مول ۽ خصوصي ڪاڄ بہ ناچ ڪندي اوهان کي هر ميلي ۾ نظر ايندو. لوتي وڃائڻ واريون رنڊيون، سيڪسي ڪدڙا بدڪاريون ڪندي ۽ جنسي رانديون ڪندي اوهان کي نظر ايندا. ميلي ۾ لڳندڙ ٿيٽرن ۾ پڻ بيهوده فحاشي کلي عام ڪئي وڃي ٿي.

منهنجي هنن گناهگار اکين ميلن جي حد ۾ آباد بنگلن ۾ ميلي دوران انهن خاص محفلن ۾ بي حيائي جو اهو عالم ڏٺو آهي جت ڪجهہ ڪنجريون اگهاڙو ڊانس پڻ ڪن ٿيون. جت ايجنسين جا ڪارندا. وردي پوش پوليس وارا. حد جي انتظاميہ ۽ ميلي جا گادي نشين پڻ اهڙي سرپرستي ڪن ٿا. اهڙي هڪ محفل ۾ جنهن ۾ صرف اگهاڙو ڊانس نہ هو باقي سڀڪجهہ هو ڪجهہ سال اڳ قلندر جي ميلي تي گادي نشين سوڏو بہ اڊائي سئو مهمان هتان جي هڪ نر ايس ايڇ او جي غيرتي ڇاپي ۾ سڀ سوڏو پڪڙيا ويا هئا. گادي نشين سيد کي تہ مهيني ڏيڍ ڪان پوءِ مس مس وڃي ڇڏائي ريشمان ڇڏايو هو، باقين جي مونکي خبر ناهي.

حيدرآباد جي سنڌي آبادي قاسم آباد ۾ پڻ سيڪس جو وڏو بحران آهي، هن گهٽيل ۽ پوساتيل ماحول ۾ قاسم آباد جي مين چوڪ تي عيدگاهہ لڳ هوش محمد شيدي فلاءِ اوور جي هيٺان شام ٿيندي ئي ڪدڙن جي بازار لڳي ٿي. اهو ڪدڙن جو کلي عام چڪلو قاسم آباد ٿاڻي جي سرپرستي ۾ هلي ٿو. جتي ماڻهو ڪدڙن کي پنهنجي طلب پوري ڪرڻ لاءِ ڪارون توڙي موٽرسائيڪلن تي کڻي ويندي سرعام ڏسي سگهجي ٿو. اُتي هر وقت بيٺل رينجس پڻ اهو تماشو مفت ۾ ڏسي ٿي. هنن ٻڌايو تہ اسانجي ڪمائي جو گهڻو حصو پوليس کڻي ويندي آهي.

اڳ رواج هو تہ استيج تي زنانا ۽ مرداڻا سڀ ڪردار مرد ئي ادا ڪندو هو. حيدرآباد جي استيج ناٽڪن ۾ مرحوم ايس ايڇ او ڪوتڙي وارو حامد ٿهيم، مهراڻ هومز قاسم آباد وارو منهنجو يار، يار محمد ملاح (ميراڻي) جيڪو سئي سنڌرن گئس ۾ استيونو گرافر هو. هالا پراڻا جو مرحوم عرفان مهدي تنهن کان سواءِ وحدت ڪالوني جو مرحوم نثار دائود پوٽو، وحدت ڪالوني جو سهيل شيخ جو هن وقت ريلوي ۾ وڏو آفيسر آهي ۽ مان اڪثر عورتن وارو ڪاردار ڪندا هئاسون. شڪسپيئر جو مشهور ڊرامو "پرسيلا: دي

ڪوئين آف ڊيزرٽ“ جنهن تي پوءِ فلم بہ ٺهي هئي، اهو ڊرامو ٻن ڊريگ راڻين ۽ هڪ ڪدڙي جي ڪهاڻي تي ٺهيل آهي، ڊريگ راڻيءَ جو مطلب آهي. ”هڪ اهڙو مرد جيڪو عورتاڻو لباس پائي عورتن وانگر ناز نخرا ڪري تفريح جو موقعو فراهم ڪندو هجي“. ڊريگ راڻيءَ وانگر ڊريگ بادشاهہ بہ هوندو آهي جنهن جي معنيٰ ڊريگ راڻي جي معنيٰ جي ابتڙ آهي ”يعني اهڙي عورت جيڪا مرداڻا لباس پائي. مڇون يا ڏاڙهي لڳائي مرد وانگر ڪو ڪردار ادا ڪري،“ اهي ڊريگ ڪردار گهڻو ڪري هم جنس پسند ڪندا آهن.

منهنجو هي چاڪليٽي دوست ٿيٽرن ۾ زنانو پارٽ ادا ڪندو هو. جنهنڪري هن جي اڳتي هلي چال چلڻ، ڪجهہ وڌيڪ خراب ٿي پئي. هي جڏهن مردن جي خدمت ڪندو هو تہ زنانا ڪپڙا پائيندو هو ۽ وري جڏهن عورتن جي خدمت ۾ پيش ٿيندو هو تہ مرداڻا ڪپڙا پائيندو هو. جنهن انسان ۾ عورتاڻيون ۽ مرداڻيون ٻئي جنسون هجن تہ پوءِ اهو سون تي سهاڳو هئڻ جي برابر آهي.

پرويز خاصخيلي جي ماڇي ڳوٺ واري برگر جي ڪارخاني تي ايم ڪيو ايم قاسم آباد جي سيڪٽر انچارج محترم طارق عباسي، عالم چني جيڏي ڊگهي ڪدڙي ڪي اسان جي روبرو پهندو هو. جنهن جو اڌ ڌڙ بيڊ تي تہ اڌ ڌڙ بيڊ ڪان هيٺ هوندو هو. سلام آ پهڻ ۽ پهائڻ واري ٻنهي کي.

محترم عرفان جوکيو

سلام تہ ريڊيو پاڪستان واري علي احمد جمالي (مما جمالي) واري يار عرفان جوکيو کي بہ آهي. عرفان جوکيو جيڪو اصل تہ ڪنڊياري جو آهي ۽ شادي شده پڻ آهي، حيدرآباد جي چرين جي اسپتال ۾ وارڊ بوائي آهي ۽ اتي ئي گلو چوڪ تي رهي ٿو. هي ڪجهہ ڪدڙي، ڳئي هر وقت تري تي ڪٽي گهمندو آهي. ”چمڙي جائي پر دمڙي نہ جائي“. هن تي هڪ عاليشان ڪتاب لکي سگهجي ٿو. ڏائڻ پڻ هڪڙو گهر ٽاري پر هي تہ ڏائڻ ڪان بہ چڙهيل آهي، هن جي ڳئي ڇڻ ٽڏي ڪوئي آهي. جنهن مان ڪئي اجنبي پنهنجا ڏول وڄهي پاڻي پي پنهنجو جيءُ ٺاريندا آهن، هي اهو فعل وڏي شوق ۽ ذوق سان سرانجام ڏيندو آهي.

هن جو چرين جي اسپتال ۾ هڪ الڳ مخصوص ڪمرو آهي. اها ڳالهہ چرين جي اسپتال جي انتظاميہ ۽ هن جي ذاتي دوستن ڪان هاڻ لڪيل ناهي تہ، هي اتي چرين جي ڪهڙي خدمت ڪري ٿو، هي خدمت ڪندي ڊگهن ۽ ٿهلن لنن وارن ڪان پهائي بہ وٺندو آهي. هي اهو پلو هٿيار پنهنجي گروپ جي ساٿين کي بہ ونڊي ورڇي استعمال ڪرڻ لاءِ پڻ وٺي ڏيندو آهي. هي انهن چرين بلائون کي منهن ڏيندڙ ٻاهر پاڻ کي فرشتو ٿو سڏائي، هي مفت هٿ آيل چرين کي روزانو اگهاڙو ڪري وينجهاريندو آهي ۽ انهن جي لنن کي مهٽڻ رڳڙن مان مزو بہ ماڻي وٺندو آهي. هي روزانو رات جو وارڊ نمبر 1 جي سامهون ڪٽ رکي سرعام عيش عشرت ڪندو آهي. هڪ چريو پيو ويندو آهي تہ ٻيو چريو پيو ايندو آهي. اهو بي غيرتي ۽ بي حيائي جو منظر اوهان پڻ مفت ۾ ڏسي سگهون ٿا. اهو خواري جو هڪ وڏو دائمي

داستان آهي، هن جو دوست مما جمالي، نور احمد لغاري (نوري) جهانزيب، مرتضيٰ ۽ جمي جو به هن تي اثر آهي، هو ڪيس ڪو نه جهلين تا اچان به هو سندس هن شيطاني ڪمن ۾ به مدد ڪن تا ۽ شريڪ پڻ ٿيندا رهن تا. هن سيني جي چال چلت خراب ڪري ان راهه تي لڳائي ڇڏيو آهي. هي ڳوٺان آيل مٿن مائٽن ۽ ڪنهن اجنبي مرد مان به نٽو مڙي ۽ غليظ ڪان غليظ ڪم ڪرائي ٿو.

گرو گلان

هي گرو به گانڌو هو ۽ پنهنجي چيسن چيلن ڪان به (چيسائي چوسائي) ڪرائيندو هو. هن وٽ مرد عورتون ۽ ڪدڙا سڀ حاضري ڏيندا هئا. هي سيني سان جنسي تعلقات رکندو هو. هن مونکي به گهمائي لاتو. هي ڪجهه ضرورت ڪان وڌيڪ يهائيندلو هو ۽ بيءُ ڏينهن ڪم نڪرڻ ڪان پوءِ انهن سان ڪو به تعلق ڪو نه رکندو هو ۽ پيهر سڃاڻيندو به ڪو نه هو، هن زهريلي وَل جي اثر ڪان ڪو ورلي بچيل هوندو.

مور ڊانسر ماسٽر غلام حسين جي بقول

ڪو ٽڙيءَ وارو بنيادي پڙوو مور ڊانسر ماسٽر غلام حسين چيو ٿو ته ”اسان ته آرٽسٽ آهيون هي مورتون ته صرف ٽيڪسي آهن.“

جهانزيب

مونکي چڱي طرح محسوس ٿيو ته هي جهانزيب به مادي آهي. سندس آواز ۽ هلڻ عورتن جهڙو هو. هن جي آواز ۾ نسوانيت ۽ جسم ۾ نرمي هئس. هي ڪافي زنانو ۽ ڪنهن عورت ڪان وڌيڪ مونث نظر ايندو هو، هي منهنجي سونو جي هوبهو شڪل هو. جڻ ڪا ڇوري لڳندو هو. هي عام يا بازاري ڇوڪرو نه هو. ڪيس خواهش هئي ته جيڪر هي به مڪمل عورت بڻجي وڃي پر هي مڪمل طور عورت بڻجي نه سگهيو. هن انهي شوق جو اقرار پڻ ڪيو، هن ٻڌايو ته ”اهو شغل ٻارنهن سالن جي عمر ۾ ڪيس پنهنجي هڪ پاڙي واري سيکاريو هو“ ۽ انهي دوران انهيءَ تبديلي مان گذريو ۽ عورتن ۾ شامل ٿي چڪو هو. هي ڪجهه وقت صبر ڪري ماٺ ميٺ ۾ ويٺو رهيو پر جلد ئي هن پنهنجيون ساٿيون ئي سرگرميون پيهر شروع ڪري ڏنيون. هن جي هاڻ به ڪدڙن سان رغب آهي، هي اڳ به ايترو ئي اوج تي هو جيترو اڄ آهي. هن ڪي انهي پيهر پيشي ۾ آئي ٿورو ئي عرصو ٿيو آهي ۽ انهي ٿوري عرصي ۾ هن اهو ثابت ڪيو آهي ته اهو سيڪس جي نون لاڙن ۽ جديد تناظائن موجب انهي قومي جدوجهد ۾ ٻين ڪان ڪنهن به طرح پوئتي نه آهي.

مورت جو روپ

اهو هڪ راز آهي ۽ اڄ تائين اهو دل جو راز دل ۾ ئي رهيو اهي. مان شرم ڪان بلڪل آجو آهيان تنهن لاءِ اهو سڀ ڪجهه مان پڻ ڪندو هوس ان ڳالهه ۾ هڪ نئون لطف هو جنهن مان مان هيستائين اڻ واقف هئس. مون ۾ مورت جو روپ ڌارڻ جي

Scanned with CamScanner

ڪيڏي صلاحيت موجود آهي شايد اها منهنجي اصلي فطرت هجي. جنهن کي سوسائٽي ناقابل قبول سمجهي ٿي. جيڪو هاڻ پنهنجي فيصلي سان آزاد ٿي پنهنجي حقيقي روپ ۾ اچي رهيو آهيان ۽ مان شرم کان بلڪل آجو آهيان.

عورت اندر جي مردانگي

فطري طور تي عورتن کي پنهنجي ئي جنس طرف ڪا رغبت ڪو نه هوندي آهي، پر مردن طرف وڌيڪ توجهه هوندي اٿن. هي پاڻ کي مرد ۾ ڳوليندين آهن. ڪن عورتن ۾ زبردست قسم جون مردانيون خاصيتون موجود هونديون آهن. هنن ۾ زنانه صفت جي کوٽ هوندي آهي. هي اندر ۾ عورتن جهڙي دل ڪا نه رکنديون آهن. هنن جي سرير ۾ ڪو مردانو روح رهي ٿو. هي مردانه وصف جو حامل عورتون جن ۾ مردپڻو وڌيڪ هوندو آهي، هي مزاجن مرد هونديون آهن، اهي مرد نما، مردن جهڙيون، مردانيون عورتون، سڀ زنانا مشغلا ڇڏي ڏينديون آهن. سڀ ڪم مردن وارا ڪنديون آهن. هي سدائين مردن وارا ڪپڙا پائينديون آهن. ايتري قدر جو وار به مردن وانگر ڪترائينديون آهن. هي نمائش زيبائش کان به پري رهنديون آهن. سچ پڇ ته هنن کي عورتن ۾ شمار ڪرڻ ٺيڪ نه ٿيندو، هونئن ته مشرقي رسمن رواجن سبب هتان جون عورتون سرعام مردانو لباس پهري نٿيون سگهن پر نئين ۽ پراڻي دور ۾ هتي اهڙيون عورتون ضرور ٿي گذريون آهن، جن هن شوق کي ڪمال جي حد تائين پهچائي ڇڏيو آهي. هندستان جي ملڪ رضيه سلطانه، چاند سلطانه، نورجهان بيگم ۽ پنهنجي دور جي مشهور مڃي ويندڙ شاعره مرحب قاسمي ۽ بهادر ليڊر ليليٰ خالد کان سواءِ اهو شوق سنڌ جون ڪجهه ليکڪائون، فلاسافر امر سندو ۽ عرفانه ملاح، (جن ڳڌجي هاڻ سنڌ ميوزم ۾ ممتاز مرزا آڊيٽوريم آڏو بينظير پارڪ ۾ خانه بلوش نالي هڪ هوٽل پڻ کوليو آهي. جتي ڌات اديب اچن ٿا.) اهو شوق امبرين هيسباڻي، آغا راڻي، ايڊوڪيٽ نسرين قادري، ناهيد سولنگي ۽ منهنجي پهرين گهرواري ماريا ميمڻ پڻ رکن ٿيون جن ادب ۾ بيچيني پيدا ڪري ڇڏي آهي. عابده پروين، روبينه حيدري کان سواءِ ميسڪو جي رانديگر انيلا، ڇهه ست وڪيل، هڪ ٻه جج عورتون ۽ ڪجهه مشهور ايڪٽر ۽ پڻ فن ۾ اعلي مهارت رکندڙن کان سواءِ سياست ۾ پڻ اهڙيون عورتون تمام گهڻي تعداد ۾ موجود آهن جن مرد جو روپ ڌاري علامتي طور مرد بڻيو رهيون ۽ بي حد شهرت ماڻي هنن پنهنجي زندگي جو گهڻو حصو ڪاميابي سان مرد بڻجي گذاريو. اهو شوق اڄ به هتي فيشن جي طور تي رائج آهي. ننڍي عمر جي ڇوڪرن ۾ پڻ اهو شوق جججهي تعداد ۾ ملي ٿو. هي مردانا ڪپڙا پائي زندگي گذاريندڙ عورتون ڪهڙو پيغام ڏيڻ ٿيون چاهين، عورت جو جسم نازڪ ۽ نرم هوندو آهي مرد جي جسم جيان ورزش ڪري نٿو سگهي. جهڙي ڪي جهڙڪ نه ٿي نٿو سگهي، اهي مردن سان مردن جهڙي زندگي گذاريندڙ نازڪ بدن واريون من موهيون ماڻهڪ گهريون ته مجبورن پنا آئي جي ٿيون، هنن ۾ ٻچي ڄاڻي نه هوندي آهي. هي واڄهه سدا پنهنجي ۽ غير آباد ٿيون، هي جنسي طور ڪنهن به ڪم جو نه آهين رهنديون. هنن ۾

عورتائيون خصوصيتون بہ ڪو نہ ٿين، هنن جي دل ۾ ڪڏهن بہ اهڙي خواهشون نٿيون جاڳن، هنن ۾ ڪا بہ ڪڏي عادت ڪانہ ٿي رهي. ڪو بہ شخص اهو نٿو چئي سگهي تہ انهن عورتن ۾ اهڙي قسم جو ڪو شوق رهيو آهي. هي چا بہ ڪن پر هنن جو عورتپڻو مردانگي ۾ تہ تبديل ٿي نٿو سگهي. جيڪڏهن ڪو ڇوڪرو يا مرد ڇوڪرين يا عورتن وارا ڪپڙا پائي يا ڪا ڇوڪري يا عورت، ڇوڪرن يا مردن وارا ڪپڙا پائي تہ انهن کي اسان جو هي معاشرو کهڙو نان ڏيندو. قدرت جي جوڙيل قانون جي ابتڙ جيڪو بہ عمل ڪيو وڃي ٿو، ان جا نقصان جسماني توڙي ذهني طور تي ضرور ظاهر ٿيندا. جنس جنس سان لهندي آهي، مرد مردن سان ڪچهريون ۽ ملاقاتون ڪندي ۽ عورتون عورتن سان ڪچهريون ڪندي سٺيون لڳنديون آهن.

مرد بڻجڻ جا سبب

هي عورتن منجهان مرد بڻجندڙ عورتون ماءُ جي پيٽ مان ئي اهڙيون مردائيون خصلتون کڻي ايندڻيون آهن.

هي ذهني ۽ جسماني ڪمزور هجڻ ٿيون، هي جنسي عضوئن جي ڪمزوري سبب مايوس ٿي مرد جهڙا ڪپڙا پائين ٿيون.

هي پائرن يا مرد دوستن سان هر وقت گڏ رهندي نفسياتي طور تي مرد بڻجي وڃن ٿيون.

ماءُ پيءُ کي پٽ جي خواهش هجي ٿي ۽ قدرت طرفان پٽ بجاءِ ڌيءُ پيدا ٿي پوي تہ والدين مايوس ٿي ڌي کي پٽ جي صورت ڏئي هن جي پرورش ڇوڪرن وانگر ڪن ٿا.

جانڪي

ورهاڱي کان اڳ نواب شاهہ ۾ لاڙڪاڻي جو مسٽر اسيراڻي ديوان رهندو هو جيڪو پيشي جي لحاظ کان آرڪيٽيڪٽ هو. جنهن کي ڇهہ ڌيئر هيون. جن مان ٽيون نمبر ڌي جانڪي ڇوڪرن واريون ڊريسون بشرٽ ۽ چڊي پائيندي هئي ۽ ڪڏهن ڪڏهن شاعر قمر شهباز سان ملهہ بہ وڙهندي هئي. اها جانڪي پوءِ انڊيا هلي وئي ۽ ڪنهن انڪم ٽيڪس آفيسر جي زال بڻجي وئي.

غزالا سولنگي

هي پيدائش واري ڏينهن ئي ماءُ جي شفقت کان محروم ٿي ويئي. ڊليوري وقت هن جي ماءُ گهڻي خون ڏيان ٿيڻ ڪري وفات ڪري ويئي. هن جي پرورش خاص طور تي هن جي پيءُ ڪئي، آفس جي حد ۾ رهائشگاهہ هجڻ ۽ گهر ۾ ٻيو ڪو فرد نہ هجڻ سبب هي ننڍپڻ کان ئي پيءُ جي آفيس ۾ سندس نظرون آڏو رهي. مڪمل مردائي ماحول ۾ رهڻ سبب سندس اندر مرد پڻو پيدا ٿيڻ لڳو. هن ننڍي عمر کان ئي مردائو لباس پائڻ شروع ڪيو، هن اسڪول ۾ ئي پهرين ڏينهن کان يونيفارم ڇوڪرن وارو

Scanned with CamScanner

پاتو، هن ننڍپڻ کان ئي مردانہ انداز ۾ تعليم حاصل ڪئي، هن اسڪول توڙي ڪاليج جي اسٽيج ڊرامن ۾ سڀ مردانا ڪردار ادا ڪيا. هن جا معاملا تہ ڇوڪرين جهڙا هئا. پر هي هوبهو ڇوڪرو لڳندي هئي. سندس وار پڻ مردن جيان ڪٽيل هئا. هي ڊيڪ ويڪ ۽ نمائش جي خامين کان پاڪ هئي. هي عورتن وانگر ڪو زيور نہ پائيندي هئي، هي هار سينگار ڪري ڪڏهن نہ آئي. هي ناز نخرا تہ سکي نہ هئي. سندس رهڻي ڪهڻي جا طور طريقا بلڪل مردن جهڙا هئا. هي سڀني مردانين راندين ۾ شرڪت ڪندي هئي. هن ۾ عورتن واريون خواهشون نہ جاڳنديون هيون، هن جي عشق ۽ محبت جو جذبو مردانو هو. هي گرمي جي موسم ۾ پنهنجي قميص جا پٽڻ بہ کولي ڇڏيندي هئي. هن جي راغبت هميشہ عورتن کان مرد طرف گهٽي رهي، هي صرف مردن طرفن راغب ٿيڻ لڳي. هي مردن سان رهاڻيون ڪندي خوش پئي ٿيندي هئي. هن جا مون جهڙا ڪيئي دوست هئا، هي سڀ کان مردن وانگر ملندي هئي. هن جو مردن وانگر هڪ جاءِ تي ڪڏهن ٽڪاڻو نہ رهيو، هي صبح شام هل هلان ۾ سفر ۾ رهندي هئي. هي مردن وانگر هرجائي هئي. هن جا ڪيترائي ڇوڪرا محبوب هئا. هي انهن سان ٽوٽي ڪري محبت ڪندي هئي. هي مردن وانگر شراب پئي رستن تي جهيڙا ڪندي هئي. قميص جون ٻانهون مٿي چاڙهي وڙهڻ لاءِ تيار ٿي ويندي هئي. هي مردن وانگر اگهاڙي زبان استعمال ڪندي هئي. هي رن دست ڪچيون گاريون ڏيندي هئي. مونکي هن جي اها خوبي پسند هئي تہ هي وڏي دلير ۽ بهادر هئي. مونکي مردانٽي وزني آواز واريون اهڙيون ڇوڪريون پسند آهن. مونکي نيوز ڪاسٽر ندا ابڙو، اداڪاره سائره ڪاظمي، ممتاز، راڻي مکرجي ۽ سنڌ ٽي وي واري ميزبان صبا خان بحد وڻنديون آهن. ڇا تہ عورتون آهن ڇڻ شينهن جو ٻچو آهن. نر آهن نر

ڪنول

آفتاب خشڪ، مرتضيٰ مشوري ، نديم عالماڻي ۽ منهنجي پياري دوست ڪنول بہ مردن کان گهٽ ڪونهي، هن ۾ پڻ غزالا سولنگي واريون سموريون خوبيون آهن. هي مردانٽي عورت جنهن ۾ مرد پڻو نمايا آهي. هي عورتن جهڙا ڪپڙا هرگز نہ پائي، هي مردن وارا ڪپڙا پائيندي آهي. هي روبينہ حيدري وانگر سنڌي ٽوپي پئي، مردن وانگر هٿ ٻڌي ملندي آهي. سندس عورتپڻي جي نفاست نزاڪت جا عورت جو سينگار هوندي آهي. منجهنس خير ڪا رهي هوندي. هن کي ڪنهن بہ تياري جي ضرورت ناهي، هي ايڪتا جي ڏينهن تي مردن وانگر فائرنگ پڻ ڪندي آهي، ۽ مردن وانگر سڀ ڪنهن کي ڇاتيءَ سان لائيندي آهي، هي زناني مردانٽي چڪر کان جيڏو ٻچي سندس لاءِ اوترو ڇڳو آهي. وڏيڪ سندس مرضي، هر ڪو پنهنجي سامان جي پاڻ حفاظت ڪندو پنهنجو ڇا؟

لزبيان (چپٽي بازي)

جهڙي طرح ڪجھ مرد لونڊي بازي جي فعل جا شوقين آهن. اهڙي نموني ڪجھ عورتون پڻ عورت بازي (عورت جو عورت سان سيڪس) جي فعل ۾ مبتلا ٿي وينديون آهن. انهي عادت ۾ مبتلا عورتون کي لزبيان يا چپٽي بازي سڏجي ٿو. اهي چپٽ يا زناخي اڄڪلھ عام آهي. ڪنهن نہ ڪنهن صورت ۾ اهو شغل نہ رڳو مردن جي اندر پر عورتن ۾ پڻ رهي ٿو. ڪجھ وڏي عمر جون عورتون ميڊمون بہ اهو شوق فرمائين ٿيون. اهڙي قسم جا ڪوڙ سارا ڊراما، فلمون، ڪهاڻيون ۽ ناول آهن، جن ۾ ليڪڪن، عورتن جي اهڙي دوگانہ چپٽ بازي جي شوق جو ذڪر ڪيو آهي. ائين ٿو معلوم ٿئي تہ ڄڻ عورتن اندر اهو شوق پراڻي وقت کان رائج هو. دنيا جي سيني وحشي قومن جي عورتن ۾ اهو شوق مردن کان وڌيڪ ملي ٿو. آفريڪي نسل جي عورتن ۾ تہ اهو شوق بي انتها هو. شايد شاھ لطيف جو رسالو پڙهندڙن کي خبر هجي تہ مومل راڻي سر مان خبر پوي ٿي تہ مومل راڻي جي غير موجودگيءَ ۾ پنهنجي ڀيڻ سومل کي راڻي جو ويس پهرائي ساڻس گڏ سُتي هئي. ڀيڻ جو ڀيڻ سان، نڻان جو ڀاڄائي سان ۽ ڀين ويجهو رشتن ۾ پڻ اهو شوق ملي ٿو. هن ڀائرن جي زالن ۾، پاڻ ۾ پاڻ، ڏي وٺ ٿي سگهندي آهي. هڪ سهري کي پنهنجي نهن جي افعالن جي خبر هوندي آهي، شادي جي شروعاتي ڏينهن ۾ هڪ شخص کي سندس زال پنهنجي ويجهو اچڻ نہ ڏيندي هئي، ڇو تہ هو پنهنجي هڪ سهلي سان جنسي تعلقات رکندي هئي، منهنجي هڪ دوست جي زال کي ان فعل جي عادت پڻ هئي، پنهي کي هڪٻئي سان ملاقات ڪرڻ جو موقعو گهٽ ملندو هو، مڙس سان ذهني هم آهنگي نہ ٿيڻ سبب جو ڪيس آخر ڇڏي ڀڄي وئي.

19 سالن جي اها خوبصورت ڇوڪري جيڪا هاڻ پنهنجي هڪ سهيلي سان گڏ رهندي آهي. توهم جون اُهي سهاجهڙيون ۽ نيڪ ڇوڪريون جيڪي بغل ۾ ننڍڙو پرس کنيو نگاهون هيٺ ڪري نهايت معصوماڻي انداز ۾ گذري وينديون آهن، سي پنهنجي دلين ۾ ڪيڏا وڏا طوفاني جذبا ڪٽي وتنديون آهن، نوجوان ڇوڪريون اڪثر ڪري خوبصورت اداڪارائن تي ايڪٽريون تہ عاشق هونديون آهن جو ڪين ڏين ۽ دنيا جي ڪابہ خبر ڪانہ پوندي آهي. ان فعل جو شوق رکندڙ عورتن ۾ گهڻي قدر مردانگي موجود هوندي آهي ۽ اهي گهڻو ڪري لباس بہ مرداڻو پائينديون آهن. اڪثر ڇوڪريون هڪٻئي سان لڳي ويهنديون آهن ۽ هڪٻئي کي اگهاڙي حالت ۾ ڏسنديون آهن. خاص ڪري گرمي جي موسم ۾، ڇو تہ ڇوڪريون هيٺان ڪپڙا ڪو نہ پائينديون آهن. ان وقت هنن تي ضرورت کان وڌيڪ شهوت تاري ٿي پوندي آهي، وڏن وڏن دڪانن، ڪارخانن يا گهرن ۾ جتي ڇوڪريون گڏ ڪم ڪن ٿيون يا اسپتالن ۾ جيڪي عورتون زنانين بيمارين جي سلسلي ۾ اچن ٿيون انهن ۾ بہ ان فعل جي عادت آهي. جيلن ۾ مرد قيدين ۾ هم جنس پرستي جي جيتري عادت آهي. عورتن ۾ پڻ اها عادت ڪيترائي ڀيرا وڌيڪ

آهي. ان سلسلي ۾ هڪ دلچسپ ڳالهه به آهي ته پيشي ۾ عورتون جن وٽ مردن جي ڪا ڪمي ناهي هوندي انهن ۾ پڻ اهو شوق ڏٺو ويو آهي. سنڌ جي هڪ معتبر سياستدان پنجاب جي سياستدان ن پاڻ ۾ اهو شوق رکنديون هيون. جنهن مان هڪ حيات آهي ۽ هڪ مري ويئي آهي.

عورت

هر قسم جي سماج ۾ عورت بحث جو حصو رهي آهي. هن مردانٽي معاشري ۾ عورت جي عصمت ۽ عزت جي ڪا خاص اهميت ڪو نه آهي، عورت کي هر قسم جي برائي جي جڙ ۽ دنيا ۾ تباهي آڻڻ جو ذميوار پڻ سمجهيو ويندو آهي. شروعات دور ۾ عورت کي نجس ۽ ناپاڪ وجود سمجهيو ويندو هو. ڏٺو وڃي ته نه مرد هر وقت پاڪ آهي نه عورت، عورت کي دوزخ جو دروازو پڻ سڏيو وڃي ٿو. ”عورت ئي بدعورت ۽ ڏائڻ هوندي آهي،“ هي ڏائڻ مرد جا گوڙا ڇتي پڇي مڇو ڪري ڇڏيندي آهي. منهنجي دماغ ۾ اها ڳالهه شروع کان ئي ويهي چڪي آهي ته عورت وڏي مها ماڏر ڇوت شيءِ آهي. جنهن خطي ۾ عورت جو وجود هوندو، اتي امن ڪڏهن به ڪو نه ٿيندو، هي امن جي ته دشمن آهي. چون ٿا ته ”هر ڪامياب مرد جي پٺيان ڪنهن عورت جو هٿ هوندو آهي“. مان ٿو چوان ته ”هر تباهي جي پٺيان عَوَرت جو هٿ هوندو آهي“ عورت کي رڍ ۽ ٻڪري کان وڌيڪ حيثيت مليل نه آهي. ڇوڪريون ڇڻ پنهنجي ماءُ پيءُ جو مال هونديون آهن. هي جڏهن پنهنجي پيءُ جي گهر کان پرڻجي مڙس جي گهر وڃي ته پنهنجي مڙس جي ملڪيت سمجهي ويندي آهي. کيس خاموش رهڻ جو حڪم ڏنل آهي. مڙس جي اطاعت سندس فرض قرار ڏنل آهي. سندس حيثيت هڪ ٻانهي کان وڌيڪ ڪونهي. زال جو ڪم رڳو چئو ديواري جي اندر رهڻ، کاڌو تيار ڪرڻ، گهر جو ڪم ڪار ڪرڻ، ٻارن ڄڻن ۽ ٻار پالڻ هوندو آهي. زال رڳو ان ڪري هوندي آهي ته جيئڻ هوءِ دل وندرائڻ لاءِ مڙس جو رانديڪو بڻجي رهي، عورت رڳو تفريح جو سبب هوندي آهي، ان مان پڻ عورت جي غير اهم هجڻ جي ثابتي ملي ٿي. اڄڪلهه اقتصادي مسئلن سبب مرد گهڻو ڪري ڪم ۾ رڌل هوندو آهي، جو کيس عورت طرف توجهه ڏيڻ جو وقت ئي نه ملندو آهي. هر وقت ڪم ۾ مشغول مرد جڏهن اتفاق سان واندڪائي ملندي مڪمل طور تي واندو هوندو آهي ته عيش عشرت ۾ مشغول ٿي ويندو آهي. جيڪڏهن عورت ڪنهن مجبوري جي تحت ٻار ڄڻي به ورتو ته ان کي پاليندو ڪير؟ عورت کي ايتري واندڪائي ڪٿي آهي جو هو، هن زماني جي گوڙ گهمسان ۾ اولاد جي تربيت ڪري سگهي. نڪاح ڪو گناهه ناهي، ايندڙ نسلن جي بقا ۽ حفاظت رڳو ان طريقي سان ئي ممڪن آهي، جيڪڏهن ڪا عورت ڪنهن مرد سان شادي ڪري ٿي ته رڳو ان خيال سان نه ته اهو سڀ ڪجهه تهذيب ۽ معاشري جي نظام جو حصو آهي. اهڙي صورت ۾ ته کيس نه مڙس جي ضرورت آهي نه اولاد جي. آزادي جي ڳالهه ڪندڙ مرد

پنهنجي عورتن کي گهر ۾ ويهاري ڇڏيندا آهن. اهي جيڪي اڄ پاڻ کي تهذيب ۽ شائستگي جا علمبردار سمجهن ٿا. ڇا عورتون رڳو مرد جي نفسياتي خواهشن کي پورو ڪرڻ لاءِ وجود ۾ آنديون ويون آهن؟ عورت روح جي راحت آهي. عورت هن سماج جو اهم حصو آهي، جيڪا زندگي جي روز مره جي ڪاروبار ۽ هيٺائين مٿاهين کي مرد سان گڏ ڪلهو ڪلهي ۾ ملائي منهن ڏئي ٿي، مطلب ته اهو سڀ ڪجهه ڪري سگهي ٿي، جيڪو مرد ڪري سگهي ٿو. مرد سان گڏ علم حاصل ڪري ٿي، نوڪري ڪري ٿي، عورت مرد جي برابر آهي راءِ ڏيڻ جو هڪ جيترو حق رکي ٿي. اسان وٽ ٿوري ٿوري ڳالهه تي مارڪٽ ڪرڻ ۽ حد کان وڌيڪ وحشاڻو سلوڪ ڪرڻ وارو رواج موجود آهي، پنهنجو رعب تاب ويهارڻ جي ڪوشش ڪندي عورتن سان عقوبتون ڪرڻ جون ڌمڪيون ڏنيون وڃن ٿيون. اسب ۽ اخلاق جي نالي تي مارڪٽ ڪئي وڃي ٿي. ”هن مٿان ڪئي قيامتون اچي ڪڙڪيون. هي جلدي ان مان ڪڪ تي پئي ۽ پنهنجي مڙس ڪريم راهو وٽ پنهنجا ٻار ڇڏي ڀڄي وئي.“ ”۽ هوءَ بنگالڻ پڻ پنهنجي ڏيءَ بشمان پنهنجي مڙس پرويز خاصخيلي وٽ ڇڏي ڀڄي ويئي“ زال مڙس جي الڳ ٿيڻ جا ٻيا به سوين ڪارڻ ٿي سگهن ٿا. شادي تڏهن ئي شادي رهندي جڏهن زال ۽ مڙس ۾ ٻڌي ۽ هم خيالي قائم رهي ۽ جيڪڏهن انهن ۾ تضاد پيدا ٿي پئي ته انهن کي هڪٻئي کان جلا ٿي وڃڻ کپي ۽ جيڪڏهن مرد عورت کان ناخوش آهي ۽ ٺاهه جي ڪا به صورت نٿي بچي ته مڙس زال کي الڳ ڪري ڇڏي.

زنا ئي وڏو ۾ وڏو گناهه سمجهيو ويندو آهي پر اهو گناهه سڀ کان وڌيڪ عام آهي، مرد عورتن کان تمام گهڻو متاثر ٿين ٿا، مرد ۾ شهوت انگيز ۽ عياشي واري فطرت آهي، مرداڻي معاشري ۾ فحاشي جو عمل ٿيڻ لازمي آهي. هر مرد ۾ فحاشي جا جيوڙا هجن ٿا. عورتن سان ميلاپ ڪرڻ يا جنسي تعلق جوڙڻ هر مرد جي خواهش هوندي آهي. صنف نازڪ (عورت) جنهن ۾ حيوانن جو ٻهگر ۽ انسانن جون بدترين خاصيتون نهايت ئي ڪامياب سان جمع ٿيل آهن. عورت جي فطرت آهي ته هو پاڻ کي هر وقت ڍاڪي رکي ٿي. صنف نازڪ جي جسم مان ڦٽندڙ ۽ صاف نظر ايندو ڇاتيءَ جا اڀار ۽ عورت جي سونهن ڏسي مرد کي دل ۾ خراب خيال اچن ٿا، ۽ اها ئي فحاشي آهي. عورتن اندر قدرتي طور تي فحاشي موجود هجي ٿي. مرد جي جسم اندر خواهش وارو عضوو رڳو هڪڙو ئي هوندو آهي، جڏهن ته عورت ۾ ڪوڙ سارا عضوا اهڙا آهن جن ۾ تحرڪ پيدا ٿيندو رهندو آهي. عورتن ۾ مردن کان وڌيڪ شرم ۽ حياءُ هوندو آهي، ٿي ڪري هو حرامڪاري کان وڌيڪ ان اڪيلائي واري گناهه خود لذت طرف رجوع ڪنديون آهن. ماهواريءَ کان فارغ ٿيڻ کانپوءِ ڇوڪرين جون جنسي ضرورتون وڌي وينديون آهن ۽ جيڪڏهن ڪين ڪو مرد ميسر ٿي نه سگهندو آهي ته ان فعل خود لذت طرف رجوع ڪنديون آهن. اهي ڪنواريون ڇوڪريون جيڪي مرد کان ناواقف آهن، اهي گهڻو ڪري ائين ڪنديون آهن. هر عورت لاءِ ضروري آهي ته هو زندگي ۾ گهٽ ۾

گهٽ هڪ دفعو ڪنهن اجنبي ماڻهوءَ سان همبستري ضرور ڪري ڏسي. سچي زندگي پاڪ دامن رهڻ ۽ ڪنهن مرد جو منهن نه ڏسڻ جي باوجود سندن اصلي چهرو ڏسڻ ۾ اچي ويندو آهي. هو پنهنجي سهيلين سان پاڻ ۾ بيهوداڻ ۽ واهيات حرڪتون ڪنديون آهن.

چوڏري جي معنيٰ

هڪ اڪيلو مرد پنهنجي زال جي جنسي خواهشون جو پورائو ڪري نٿو سگهي، نه ئي هڪ زال جنسي خواهشون رڳو مڙس ذريعي پوريون ڪري ٿي سگهي. جيئن مرد هڪ ئي عورت تي نٿو پاڙي سگهي، تنهن عورت لاءِ پنهنجو پاڻ ڪنهن هڪڙي ئي مرد کي سپرد ڪرڻ ڏاڍو ڏکيو آهي، جيئن مرد هڪ ئي وقت چار زالون رکي ٿو سگهي، ائين هڪ عورت لاءِ هڪ ڪان وڌيڪ مرد رکڻ جي اجازت هئڻ کپي. اڳ هڪ عورت ۾ گهڻن ماڻهن جي حصي وارو طريقو يا گهڻن مڙسن وارو نظام قائم هو. اڄ به ڪٿي ڪٿي انهي گڏيل تعلق جو رواج ملي ٿو. ڪو هڪ شخص هڪڙي عورت سان شادي ڪندو هو. پوءِ سڄي جماعت ساڻس جنسي تعلق رکندي هئي. اها ان صورت ۾ گهڻن مردن جي زال هوندي هئي. گهڻا ڀائر رڳو هڪ ئي عورت تي گذارو ڪندا هئا. جيڪڏهن ڪنهن گهر ۾ چار ڀائر هئا ته شادي رڳو وڏو ڀاءُ ڪندو هو. پر عملن سڀ ڀائر ان عورت جا مڙس هوندا هئا، ۽ ان جي اولاد چوڏري سڏبي هئي. ڪنهن غير مرد سان لڳ يا همبستري ڪرڻ، ڪنهن غير مرد سان وابستگي جي خيال تي ٿهيل ڪيئي انڊين فلمون پڻ آهن. اها حقيقت به آهي، وڏن نائيٽ ڪلبن ۾ هڪ وڏن ماڻهن جي راند آهي، اُهي هن شغل جي راند ۾ حدايتري قدر ته پار ڪري ويندا آهن جو اهڙن موقعن تي عارضي طور پنهنجون زالون ئي تبديل ڪري ڇڏيندا آهن. اُهي پوءِ حرام ۽ حلال جي به تميز نه رکندا آهن. پنهنجي دوست جي زال سان گڏ سمهڻ ۽ پنهنجي زال کي دوست جي حوالي ڪري ڇڏڻ پنهنجي لاءِ يارڙي رکڻ ۽ زال لاءِ يار جو پلو ڪرڻ هاڻ هتي به نئين ڳالهه ناهي. ڪنهن زماني ۾ ميزبان ميزبان طور پنهنجي زال کي مهمان لاءِ پيش ڪندا هئا. هڪ ياٻن راتين لاءِ پنهنجي زال ڪنهن مهمان جي حوالي ڪري ڇڏڻ جو خيال ائين ڪريل ڪو نه سمجهيو ويندو هو. جئين هاڻ آهي. هي ضرورت وقت پنهنجي زال کي ڪنهن ضرورت مند غير مرد کي ڪرائي تي ڏئي ڇڏڻ جا پڻ مجاز هئا. سال ۾ هڪ ڏينهن لاءِ پنهنجي زال کي مڪمل آزادي پڻ ڏئي ڇڏيندا هئا ته جيئن وٽي تنهن ڪري جن شادي شده عورتن کي اولاد نه ٿيندو هو ته اُهي يار ڇٽڻ لاءِ خفيه طور تي پيو مڙس رکنديون هيون، مڙس پڻ پنهنجي زال کي حمل ڪرڻ لاءِ پنهنجي دوستن کان مدد حاصل ڪندو هو.

زال جي پڙوت ڪندڙ مڙس

ٻين جي عزتن سان کيڏندڙ غيرتي پنهنجي عزت ڏانهن ڪچيل هر آنگر وڌهي وجهندا آهن. جيڪڏهن هو ڪنهن اوپري شخص کي پنهنجي زال سان گڏ فحش حرڪتون ڪندي پڪڙي ٿو ته زال سان گڏ ان مرد کي به ڪارو ڪري قتل ڪري ڇڏي

ٿو. هونهن اهو فرمان پڻ آهي تہ ”جيڪڏهن ڪو ماڻهو ڪنهن ٻئي ماڻهو جي زال ڏي بُري نگاهہ سان ڏسي ٿو تہ ڄڻ هو ان سان زنا جو ڏوهہ ڪري ٿو“. ڏوهي لاءِ سزا تہ آهي بيشڪ پنهنجي عورتن کي اوپرن مردن کان بچائڻ کپي ۽ ٻين جي عورتن ڏانهن بُري نظر بہ نہ رکڻ کپي. قديم دور کان وٺي اڄ تائين هر معاشري ۾ هر قسم جون فطرت جي ابتڙ حرڪتون ڪيون وڃن ٿيون، گهٽيون رسمون تہ اخلاق کان ڪريل پڻ هجن ٿيون.

زال جي بي لباس پينٽنگ

جڳ مشهور آرٽس ريئبرانٽ پنهنجي پينٽنگس ۾ زال کي بي لباس پيش ڪيو، هن اُن ۾ زال جي سيني ۽ جسم جي ٻين عضون جا Nude Portraits ٺاهيان جيڪي اڄ بہ آرٽ پيس آهن. دنيا هن آرٽسٽ کي اهڙين شاهڪار پينٽنگس ٺاهڻ تي پوڄيو هو.

نامرد مرد

منهنجو بہ هڪ دوست هو جيڪو جنسي وظيفو ادا ڪرڻ جي لائق ڪا نہ هو. هن کي ڪو اولاد ڪو نہ هو. هن پنهنجي زال کي هڪ دوست جي حوالي ڪري ڇڏيو. جيڪو هن جي جنسي تسڪين ڪندو هو. هو پرڪشش جسم جو مالڪ هو. هن کي ڪا بہ عورت هڪ ڀيرو ڏسي نظرون ڦيري ڪا نہ سگهندي هئي. هو آخر تائين هنن جي جند ڇڏڻ لاءِ تيار ڪا نہ هو. هن جي زال هڪ ڏينهن مونکي ٻڌايو هو تہ ”سندس مڙس مڪمل مرد نہ پر نامرد هو. سهاڳ رات ئي ڪجهہ بہ ڪو نہ ٿيو هو.“ اهو نامرد هن جي نفسياتي خواهشن يا جسماني ضرورتون پوريون نٿو ڪري سگهي. ڪي سياست، ڪاروبار ۽ ٻين معاملن ۾ ايترو تہ مصروف ٿي ويندا آهن جو هنن کي اهو خيال ئي ڪو نہ رهندو آهي تہ سندس زال سندس پر پٺ ڇا ڪري رهي آهي. هن جي زال جا ٻين مردن سان پڻ جنسي لاڳاپا هئا، شروع شروع ۾ تہ هن مڙس کان لڪي مختلف مردن سان جنسي ناتا جوڙيا پر پوءِ هو ايتري تہ شهوت پرست ٿي وئي جو اهو سڀ ڪجهہ مڙس جي روبرو ڪندي هئي. اهي قابل اعتراض حرڪتون ڏسي سندس مڙس ڪبوتر جيان پنهنجون اکيون بند ڪري ڇڏيندو هو ڇاڪاڻ تہ هي نامرد ۽ بي روزگار هو ۽ هي سڀ ڪجهہ سندس زال جو هو. هي زال کان ڊڄندو پڻ هو.

شادي شده لونڊي باز

ان ڳالهہ ۾ ڪو شڪ ناهي تہ مردن جي بي راهہ روي جون ذميوار سندن زالون هونديون آهن. جيڪي پنهنجي مردن جي ذوق ۽ مزاج جو خيال نہ ڪندي کين پنهنجي ذات مان بيزار ڪري وجهنديون آهن. مردن جي عورتن کان نفرت ۽ بيزار ڳي مرد کي هم جنس پرستيءَ طرف راغب ڪندي آهي. ڪي شادي شده مرد پنهنجي زال جي سونهن ۽ سو ڀيا مان مطمئن نہ هوندا آهن يا سندن زال مان دل ڀرجي ويندي آهي تہ زال کي ڇڏي هم جنس پرستي اختيار ڪندا آهن.

مون ۾ ڏوڙ پاتي

ڪي مرد شادي کان اڳ ۽ شادي کان پوءِ به انهي غير فطري عمل ۾ رڌل هوندا آهن. اهو حال محرم مرد، جن کي زالون ميسر نه هونديون آهن لاهيءَ عاجزي جي حال ۾ ڇوڪرين جي بجاءِ ڇوڪرن ڏانهن رغبت رکندا آهن. اهي نوجوان جن جا نڪاح ايان نه آهين ٿيا جن زندگي ۾ ڪڏهن به ڪنهن عورت سان همبستري نه ڪئي ۽ نه ئي ڪنهن ڇوڪري ڏي اک کڻي نهاريو. جن کي عورتن جو ڪڏهن خيال نه آيو. مخالف جنس کان الڳ ۽ پري رهيا، اهي عورتن سان جنسي تعلقن کان ايڏو نه اڻ واقف هوندا آهن جو ڪين اها خبر به ناهي هوندي ته عورتن ۾ ڪيترو مزو رکيل آهي. منهنجو پڻ عورتن طرف گهڻو لاڙو نه ويو. ان لاءِ منهنجي سوچ ۾ ڪڏهن ان جو ڪو لفظ ناهي، نه ئي ايڏو ڪو ذڪرئي آهي. مان ماديون نه پر نر يهندو آهيان. مان شادي کان اڳ ۽ شادي کان پوءِ به اها ڏوڙ پاتي.

روپ سروپ جي راڻي

سترنهن سالن جي روپ سروپ جي راڻي، سندس ڪامئي برهه جي بستري تي اڪيلي ڏاڍي بيچيني سان پاسا ورائي رهي هئي. انهيءَ جاڳندڙ ڦو جواني جي پير ۾ هو زال ذات کان الڳ ٿلڳ ٿي سمهندڙ نامرد بي اونو ٿي ستل هو. هي پڪو ڇڏي ڪچي ۾ پيل هي زال ذات کان بنهه وئون ويندڙ پنهنجي زال کي ڪا خاص اهميت ڪو نه ڏيندو هو. هن آڏو زال ڪا به ڪشش نه رکندي هئي. هي ڇورن جي عادت ۾ ورتل هو. انهي دوران سندس زال کي شڪ ٿيو ته سندس مڙس او طاق تي ڇورن کي وٺي ٿو اچي ۽ انهن سان اهو شوق ٿو ڪري، مڙس جڏهن به ڪو ڇوڪرو او طاق تي وٺي اچي ته زال پاڻ ڪٿو مچائي مڙس جي ڪوشش کي ٺپ ناڪام ڪيو ڇڏي، انهي رد عمل ۾ مڙس زال کي ڏاڍو ماري، ان روز روز جي کٽ پٽ هڪ ڏينهن رنگ لاتو ۽ ڳالهه آخر طلاق تي ختم ٿي.

ريشمان جوان هوگئي

قديم مصر ۾ رواج هو ته جڏهن ڪا عورت ڪنهن مرد تي عاشق ٿيندي هئي ته هو ڪيس پنهنجا ڪپڙا موڪلي پاڻ وٽ اچڻ جي دعوت ڏيندي هئي، پوءِ پلي اها عورت ڪنوري هجي يا پرڻيل پر هتي اهڙي قسم جي شوق جي خبر نٿي پوي. ريشمان فيصل آباد جي هئي ۽ هو غضنفر روهڙي جو قريشي هو، ريشمان جو پيءُ رشيد جيستائين ڪاناشاسته حرڪت اکين سان نه ڏسي تيستائين اهڙي قسم جي عشق بازي هلندي رهي. اها محبت وڌي عشق جي درجي تائين پهچي وئي ته ريشمان جي پيءُ کي خبر پهچي ويئي، کيس ضرورت کان وڌيڪ محبت پسند نه آئي ۽ ان سندن تعلقاتن کي روڪڻ چاهيو، پوءِ چوري چوري سندن ملڻ ٿيندو هو. جڏهن انهن ملاقاتن جو راز ظاهر ٿيو ته اها به وڌيڪ سختي ڪئي وئي. ريشمان مائٽن جي بار هيٺ دٻجي سوٽ فيصل سان شادي ڪري ڇڏي ۽ پوءِ جلدي طلاق وٺي ڇڏي ۽ پوءِ ڪن ماڊلنگ ۾ اچي پنهنجه شهرت ماڻي، ريشمان جي عاشق جي به دل ٽٽي پئي هن به جلدي شادي ڪري ورتي ۽ هڪ ڏينهن

سالي ۽ سان ڪارو منهن ڪندي جلهجي پيو ۽ جوٽس طلاق ولي هلي ويئي ۽ هاڻي روهڙي جي ريلوي جنگشن تي هر ايندڙ ويندڙ ريل جي زناني گاڏي اڳيان ڪٽ اوڇو ڪري دري ڪان اندر ويٺل خوبصورت ڇوڪرين کي ڏسندو آهي.

قيمتي تحفو

ڪس، چمي انگريزن وٽ سڀ ڪان وڏو ۽ قيمتي تحفو آهي ۽ ڪس (Kiss) اسان وٽ سڀ ڪان وڏي بي غيرتي آهي. هن امتحان ۾ پاس ٿيڻ جي خوشي ۾ پنهنجي تي شرط لاهي ڇڏي، ان وقت ڪيس بريز به پاتل ڪو نه هو. هن سيني جي روبرو سرعام پنهنجي عاشق کي چمي جو تحفو ڏئي سڄي ڪاليج کي حيران ڪري ڇڏيو. هي اڳتي وڌي ڪلهي تي هٿ رکي اهڙي زور سان چمي ڏيئنس جو انهي ڊگهي چمي ذري گهٽ هن جي عاشق جو دم ڏٽي حوالي تي ڪيو. هو اها چمي سڄي زندگي ياد رکندو.

جنسي ڏاڍئي جون شڪار ٿيل نينگريون

بدڪاري هڪ ناپاڪ ۽ شرمناڪ فعل آهي. هن ظالم سماج ۾ آزادي ڪان اڳ ننڍي عمر جي ڪنوارين ڇوڪرين کي پڪڙي زوري لچالت ڪئي ويندي هئي، اڪيلي ۽ بي سهارا عورتن سان پڻ ضروري زنا ڪئي ويندي هئي، ظالمن کي ڪڏهن به ڪٿي اڪيلي عورت ملندي هئي ته زيادتي ڪان نه مڙندا هئا. دو ڪيبازي سان سندس عزت لٽي ونندا هئا. جنسي ڏاڍئي جو شڪار ٿيل باقي زندگي ذهني مريض بڻجي زندگي گذاريندیون هيون. ڪي ته حامله (پيٽ) سان تي ويندیون هيون، پنهنجي عزت لٽائڻ ڪان پوءِ هو گهر واپس وڃڻ مناسب نه سمجهندي، خودڪشي ڪري ڇڏيندیون هيون. ڪي ته 14 سالن جي عمر ۾ پنهنجي ڪنوارپ وڃائي چڪيون هيون، اُهي ڇوڪريون خوف وچان بازار ڪو نه ويندیون هيون ڇو ته اُتان جا مرد ساڻس گستاخانه طور تي سندس سان عشق جو اظهار ڪندا هئا. اهڙا اشارا ڪندا هئا جن کي ڪو شريف ماڻهو ڏسڻ به پسند ڪو نه ڪندو هو. بس عورت نالي جنس جي توهين هئي، عام ماڻهن لاءِ پنهنجي ڌيئرن ۽ زالن جون عزتون بچائڻ ناممڪن ٿي پيو.

لڄ جي حفاظت

حر تحريڪ دوران انهن مجاهدن جي عورتن کي پنهنجي لڄ بچائڻ جو هر وقت فڪر رهندو هو. اهڙي موقعي تي ننڍين نينگرين ۽ جوان عورتن کي بچائڻ خاطر سڄي ڳوٺ جون عورتون هڪ هنڌ گڏ ٿينديون هيون. جهڳتو ناهي وچ ۾ جوان نينگرين کي لڪائي ويهاري ڇڏينديون هيون ۽ چوڌاري وڏيون پوڙهيون ان ”ي ويهي رهنديون هيون، اهڙي صورتحال ۾ ڪافرن کي هٿ چراند جي همت به ڪانه ٿيندي هئي، سيني ڪنوارين نينگرين جا نڪ ٽوپيا ويندا هئا. جئين هو پرٽيل ڏسڻ ۾ اچن، سهاڳڻون ته پنهنجي مڱيندن مجاهدن سان وڃي جهنگ ۾ رهيون، زيادتين جو اهو سلسلو ورهين جا ورهيه جاري رهيو.

ملڪہ قلوپطرا

ملڪہ قلو پطرا جنهن کي يوناني تاريخدانن ”هيرو چين“ جو خطاب ڏنو هو. يعني، ”اها عورت جا هڪ ئي وقت ڏهہ هزار مردن جي جنسي بک مٽائي سگهي.“ پر حقيقت ۾ هن کي مردن جي بک هئي، اهو پڻ چيو وڃي ٿو تہ ”ملڪہ جڏهن پنهنجي شاهي بگيءَ ۾ شهر گشت لاءِ نڪرندي هئي تہ سندس ڇاتيون اگهاڙيون هونديون هيون.“ هڪ رات هن پنهنجي مهمانن سان شرط هڻيو تہ ”اڄ هو ڪين اهڙو گوشت کارائيندي جيڪو هن ڪڏهن بہ نہ کاڌو هوندو“ سندس امير مهمانن جيڪي سڄي دنيا جا مزيدار کاڌا ۽ گوشت کائي چڪا هئا بي چيني سان انهي گوشت جو انتظار ڪرڻ لڳا. هي انهن سيني کاڌن جا نالا ڪڻ لڳا جيڪي هنن پنهنجي زندگيءَ ۾ کاڌا هئا. جڏهن هن ملڪہ جا چار نوڪر گوشت کڻي آيا تہ مهمانن ۾ حيرانگي وچان ساهہ بيهي رهيو. هو هڪ وڏي ٿري ۾ مڪمل اگهاڙي ستي پئي هئي ۽ سندس جسم هر قسم جي سلاد سان ڍڪيل هو ۽ هيءَ مسڪرائي رهي هئي. اهڙي طرح هن اها شرط کٽي ورتي.

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

رنڊي

رنڊيءَ جي جسم لئہ جيڪر، نظريو ڪو وڳو ٿي پئي
بکايل پيٽ لئہ مذهب، مانيءَ جو ڳيو ٿي پئي
سارو فلسفو هن لئہ، ڪکن جو سهي اجهو ٿي پئي
تہ پوءِ انسانيت لاءِ رنڊي ڇا لئہ تڪو ٿيندي
سماجن جي جهريل منهن تي اها ڇا لئہ بجو ٿيندي (اشرف ب[illegible])
کهڙي ڪاڪ اڙي ڪاٺا! هي آمومل جو ڪوٽو (شيخ اياز)

لوط جو قصو توريت ۾ پڙايل آهي تہ ان زماني ۾ عورتن کي مهمانن جي اڳيان پيش ڪيو ويندو هو. جنگين ۾ فوجي دشمن ملڪ تي قبضو ڪري اتان جي عورتن کي غلام بنائي پنهنجي جنسي اُڃ پوري ڪرڻ لاءِ استعمال ڪندا هئا. هر جڳهہ عورتون آزادي سان پنهنجي حسن جا جلوا ڏيکاريندڙيون آهن. ڪائنات جي عظيم تخليق عورت هڪ منافع بخش جنس آهي، بازار مان ٻين جنسن وانگر عورت پڻ وڪي ۽ خريد ڪئي ويندي آهي، عورت بات روم آهي، جتي مرد پنهنجو گند ڪچرو اڇلائي ٿو عورت هڪ ٿو، ڪدان آهي، ڪانگهارو اڇلائڻ جي مناسب جاءِ، عورت، عورت جي نالي تي بدنما داغ آهي، عورت کي اسان رنڊي جو نالو ڏئي ڇڏيو آهي. هاڻ مرد کي کهڙو نالو ڏيون ڇو تہ ڪم ۾ ٻئي برابر جا شريڪ آهن. ڇڪلي جون عورتون جن کي رنڊي سڏيو ويندو آهي، رنڊي عورت جو خراب ۾ خراب نالو آهي. رنڊي کي رنڊي ڪري سڏبو تہ رنڊي بہ چڙي پوندي. ”رنڊي تيري ماءُ، رنڊي تيري ڀين“. رنڊي رنڊي هوندي آهي ان کي هر رات نئون مڙس کپي هڪ بستري مان مزو نہ ايندس. هڪ ويشا بازاري عورت رنڊيءَ سدا سهاڳڻي کي روزانو، هر رات ڪجهہ گهڙين جي لاءِ سهي، نئون مڙس

Scanned with CamScanner

ملي ٿو. پر هڪ زال کي ڪڏهن به پنهنجو حقيقي مڙس نٿو ملي. مرد چڪلن ۾ وڃي رنڍين سان جنسي مزا ماڻي ۽ گهر ۾ جو ٽس ڇڏ کي تيل مکي ويلي هجي ته ڇاڻ ايو پنهل جو پيءُ. زال صدين کان نگاهن جو مُصلو وڇائي مڙس جو اوسيئڙو ڪندي رهي آهي ۽ مڙس جسم فروشي ۽ عصمت فروشي جو ڏنڊو ڪندڙ طوائف ۽ رنڊي جي بلبودار ڪمرن جي بانس مان واس وٺندو رهيو آهي. رنڊيون جيڪي ڪرائي جو زالون هونديون آهن، هي اگهاڙا ٿتا سندن ڪجهه به بگاڙي نٿا سگهن. هي جذباتي طور مرد هونديون آهن. اک اک سان ملائي ڏسنديون آهن. هنن وٽ غيرت ۽ حياءُ جي نه ڪا معنيٰ هوندي آهي نه وري ڪا پابندي هجي ٿي. اڻ ڄاڻ ماڻهن سان جنسي ناتا رکڻ جي باوجود هي اندر ۾ ڏاڍيون اڪيليون هونديون آهن. چڪلي جي رنڊي جي دوستي پائيدار هوندي آهي. پنهنجي يار کان هو ڪا به ڳالهه ڪانه لڪائيندي آهي. رنڊين جي به اخلاقيات هوندي آهي، هي محرم جو لحاظ رکنديون آهن. چڪلي ۾ آيل نئين ڇوڪريءَ جي نڪ ۾ سون يا چاندي جي نٿ پارائي ويندي آهي، اهانت ان جي ڪنوارپڻ ۽ خريد ڪيل جنس جي علامت هوندي آهي. جڏهن ڇوري پوري لائق ٿيندي آهي ته نٿ کولڻ جي باقاعده هڪ رسم ادا ڪئي ويندي آهي، جيڪا وڏي ڏام ڏوم سان ٿيندي آهي، جيڪو مرد اهانت کوليندو اهو ڇوڪري سان پهريون سيڪس ڪندو.

سماج جا عزت ڀريا رجسٽرڊ چڪلا

زندگي هڪ وڏو چڪلو آهي. هنن دلالن جي ڌرتي ۽ دنيا ۾ جو به چڪلائي اچي ٿو هو پنهنجي پڙوت جو پارٽ ادا ڪري پوءِ وڃي ٿو. چڪلن کي مذهب جي پيرن سان اڏيو وڃي ٿو. اهي چڪلائي چڪلن جا سنا سرپراست اعليٰ هوندا آهن. NGOs جي نالي ۾ هلندڙ چڪلن کان ولي، وڏن شهرن ۾ قائم جيم خانه ڪلبن تائين، اهي آزاد چڪلن جي صورت ۾ موجود آهن. جيمخانو وڏن ماڻهن جو وڏو چڪلو آهي، جتي شهر جا پڙهيل لکيل امير ماڻهو، جاگيردار، سرمائيدار، نوڪر شاهي ۽ ڪامورا ڪارو منهن ڪرڻ اچن ٿا. جتي نامي گرامي چڪلائي جوا جا اڏا هلائن ٿا. جتي پڙوت ڪندڙ خوشامندڙ يا پڻ اچن ٿا. هن چڪلي ۾ شهر جا چڱا مڙس راندين جي آڙ ۾ تمام گهٽيون شهوت انگيز حرڪتون ڪن ٿا، هتي فحاشي حد کان وڌيڪ آهي، پريس ڪلب صحافين جو چڪلو آهي جتي سينيئر صحافي پنهنجا ڏک سک هلڪا ڪن ٿا. بار ڪائونسل وڪيلن جو چڪلو آهي جتي وڪيل بار لاهڻ ڪاڻ اچن ٿا. ادبي سنگت اديبن جو چڪلو آهي، يونيورسٽين اندر پڻ چڪلا قائم آهن. حيدرآباد جي ڊاڪٽرس لائين ڊاڪٽرن جو هڪ وڏو چڪلو آهي. جتي هر ڊاڪٽر پنهنجو الڳ چڪلو کولي ريٽ مقرر ڪيو ويٺو آهي. اسيمبليون چونڊيل ميمبرن جو سرڪاري چڪلو آهي، جتي وي آءِ پي چڪلائي اچن ٿا ۽ پنهنجو چڪلو ڪمائي وڃن ٿا. اسان وٽ سڀ سرڪس، ٿيٽر مذهبي ميلا، عوامي جلسا، چڪلن واري مقصد کي پورو ڪن ٿا. سماج جي نبض تي هٿ رکلو هجي ته اهي سڀ چڪلا وڃي کڻي ڏسو، پريس ڪلب کان پارليمينٽ تائين اوهان کي هڪ

Scanned with CamScanner

کان هڪ چڪلائي ملندو. اهي عادي ۽ زاني باقاعدگيءَ سان انهن چڪلن کي هلائين ٿا. هنن جي ڪري انهن چڪلن ۾ رونق آهي هنن کي شراب ۽ رنڊي کان وڌيڪ ٻي ڪا به عياشي ميسر ڪانه آهي. هنن کي شراب جي هڪ اڌ بوتل ۽ چڪلي جي ڪا رنڊي آٺين ڏينهن ۽ پوءِ ڏسو هي اهڙي پڙوت ڪندا جو دنيا دنگ رهجي ويندي.

سري گهاٽ

حيدرآباد جو سري گهاٽ هڪ عام چڪلو آهي، سري گهاٽ هندن جي مقدس هستي سري رام چند جي نالي منسوب آهي. ڦليلي جي ڪپ يا بند تي هجڻ ڪري هن پاڙي جو نالو سري گهاٽ ڪري رکيو ويو، حد کان وڌيڪ توجهه جو مرڪز بڻيل اهو زنا خانو، خلوت گاهه، اها هيرا منڊي، اها بازار حسن، اها ريڊ لائيٽ ايريا، ڳاڙهي بازار وارو علائقو پوليس جي ملي ڀڳت سان هلي ٿو، جتي پوليس هر وقت پنهنجي بليڪ ميلنگ ۾ مصروف آهي. هيءَ تبي گلي، جتي سيڪس سستو آهي ۽ اتو مهانگو، هن عزت ۽ عظمت جي منڊي ۾ جتي سرعام فحاشي ٿيندي آهي فحاشي جي هن مرڪز تي تن ۽ من جا مير مردن پنهنجو منحوس نفس ۽ غليظ نظرون کڻي اچن ٿا. جتي آواره مردن ۽ غير شادي شده نوجوان جي فطري خواهش لاءِ بدڪار ۽ غليظ نفسن وارين، مردن سان همبستري ڪندڙ عورتون، گورک ڏنڌي لاءِ اشارن سان پنهنجي گرائڪن کي پنهنجي طرف سڏين ٿيون. هنن جو جسم پبلڪ پراپرٽي هوندو آهي. هي مردن جون نفسياتي خواهشون پريون ڪندڙ طوائفون ۽ وئيشائون ڪلاسيڪل رقص ۽ مجرا پڻ ڪن ٿيون. اهو سڀ ڪجهه پيٽ جو ڪمال آهي، جڏهن هنن جي چوڌاري غربت جي لونڊهه هجي ٿي ته ان ڪري هي آساني سان اُتان جي هوشيار ۽ چالاڪ پڙون جي چڪر ۾ اچي وڃن ٿيون ۽ پوءِ هنن عورتن جي مقدر جا فيصلا ٿين ٿا. نسل در نسل هن ڌنڌي سان وابسته ماڻهن پنهنجي پيٽ جي بک اُجهائڻ لاءِ شهرن جي وچ ۾ پنهنجا ديرا ڄمايا آهن. رات جي وقت سندن گهرن جي ٻاهران ڳاڙهيون هٽ واريون بيتون ٽنگيون وينديون آهن ۽ ڏينهن جو دروازن تي خاص قسم جا نشان لڳايا ويندا آهن. جنهن جو مقصد اهو هوندو آهي ته جيڪي ماڻهون ان قسم جو شوق رکندڙ هجن سي اهو ڄاڻي سگهن ته اها ڪهڙي قسم جي بازار آهي. هتي رات جو ڪنهن ڪنهن ميل طلبي جي ٿاپ هارمونيم جو آواز ۽ ڇير جو ڇمڪو پڻ ٻڌڻ ۾ ايندو، هن ڪوچ جانان ۾ جتي ناچ رهي ٿي. چڪلن ۾ اچڻ وڃڻ ڪا سٺي ڳالهه نه آهي. بلڪه شرم جوڳي ڳالهه آهي. شريف خاندان جا مرد اهو پسند نه ڪندا آهن ته چڪلي ۾ ويندي ۽ ايندي ڪو کين ڏسي يا سڃاڻي وٺي، جيڪڏهن هو اوڏانهن ويندا به آهن ته رات جو لڪي ڇپي ويندا آهن. چڪلو جتي ماڻهو شڪلين ۽ رنگن تي مرندا آهن، شادين جي تقريبن ۾ مهمانن جي تفريح لاءِ ڏوڪڙن تي رنڊيون گهرايون وينديون آهن. سنڌ جي پيرن فقيرن جي اوتارن تي باقاعده هي رنڊيون نچنديون آهن. هي ڌنڌي کي فن سمجهنديون آهن جيڪي عورتون اسٽيج تي ڪم ڪنديون آهن تن کي پڻ پيشو ڪندڙ سمجهيو ويندو آهي.

گھر گھر چڪلو

جيتوڻيڪ ان ڳالھ جي تمام گھڻي ڪوشش ڪئي ويندي هئي تہ فحاشي چڪلن تائين ئي محدود رهي پر ان ۾ ڪاميابي تي نہ سگھي ۽ فحاشي چڪلن کان ٻاهر بہ هلندي رهي. ماڻهو ڪاڏي وڃي سڀ چڪلا بند آهن، اڳي چڪلا کليل هوندا هئا. ماڻهو اتي وڃي پنهنجي بک مٽائي ايندا هئا. چڪلا بند ٿيا تہ انهن جا اثر اُڀتا پيا. جيئن تہ اڳ رنڍيون الڳ ٿلڳ رهنديون هيون پر پوءِ مجبورن ڪين عام ماڻهن ۾ شامل ٿيڻو پيو. اهڙي طرح سندس خراب اثر اچا بہ وڌيڪ ڦهلجڻ لڳو. ڏينهنون ڏينهن رنڍين جي انگ ۾ ويتر واڌارو ٿيندو ويو. اڳئي چڪلا کليل هئا. هاڻ گھر گھر چڪلو کليو پيو آهي، جن تي ڪو بہ ماڻهو شڪ ڪري نٿو سگھي. چڪلن مان نڪري بنگلن، فليٽن ۽ پلازن ۾ آباد اهي چڪلا شهوت پرستي جا نوان طريقا سيکاريندڙ ادارا بڻجي پيا آهن گھر ۾ باقاعده چڪلو هلائيندڙ ۽ پنهنجو جسم وڪڻندڙ اهي پرده نشين عورتون جن جا هٿ سيڪس جي ميندي ۾ هر وقت رنگيل رهن ٿا، برقعو پائي لڪي سڀ ڪجھ ڪن ٿيون. ڪي تہ پردو لاهي جسم جي عرياني جو نالي ماتر غلاف چاڙي کلي عام بي حجاب ٿي نڪرن ٿيون، اُهي عام مردن سان ملن ٿيون ۽ جنسي ناتا قائم ڪن ٿيون. اهي جسم فروشي جو ڌنڌو ڪندڙ ڪال گرلس هڪ فون تي پڻ اچن ٿيون. ان ڪان سواءِ امير گھرن جي سيڪسي ڊريسنگ ڪندڙ ميڊمون پڻ هر وقت چڪنن ڇوڪرن جي تلاش ۾ مصروف رهن ٿيون. وڏن شهرن ۾ گيسٽ هائوس کلي ويا آهن اُتي ايندڙ سڀ مسافر ڇڻ هنن جا گراهڪ هجن ٿا. هنن گيسٽ هائوس ۾ ڇوڪرين جا البم ۽ نالن جي فهرست هجي ٿي. جنهن ۾ سندن خاصيتون ۽ مقرر ڪيل اگھ ڏنل هجن ٿا. چڪلي ۾ هڪ ٿلهي رنڍي سليم جمالي ۽ منهنجي روبرو چوي ٿي تہ ”عبادت شڪر جو ٻيو نالو آهي. آئون ڇا تي شڪر ڪريان هن ڳالھ تي تہ خدا مونکي چڪلي ۾ روزي ڏئي رهيو آهي.“ هڪ پاسي وهندڙ گندي نالي کي بند ڪري گھڻي گندي ڪئي ويئي آهي. نوري ڄام تماچي جي داستان رکندڙ ڪينجھر ڍنڍ جهڙي تفريح گاھ پڻ هاڻ ان شغل لاءِ وڏي فائديمند ثابت ٿي آهي. رنڍين جي ڪاروبار کي نہ روڪيو نہ تہ فحاشي سڄو معاشرو تباھ ڪري ڇڏيندي، هڪ چتون، ڪدڙي، ڀڙوي ۽ رنڍي کي دين مان تہ خارج ڪجي پر ان اشراف مولوي کي ڇا ڪجي جيڪو مدرسي ۾ ويهي معصوم نياڻين سان زنا ڪري ٿو.

ڀڙوو

رنڍين جي ڀڙوت جي ڪمائي کائڻ وارو ڀڙوو سڏبو آهي، ڀڙوو ۽ رنڍي هڪ ئي خاندان جا فرد هوندا آهن، ڀڙوا پنهنجي پورائي لاءِ باقاعده دلال بڻجي ڀڙوت گيري يا دلالي جو ڌنڌو ڪن ٿا. هي هر قسم جي فرمائش پوري ڪندڙ ڀڙوا ڪاٿن پايو مڇ کي وَٽَ ڏيو پيا هلن، هي رنڍي خود بہ کائيندا آهن تہ ٻين کي بہ پيش ڪندا آهن. پنهنجون ڇوڪريون وڪڻ، چڪلن جي ڪمائي کائڻ، جوا جا اڏا هلائڻ ۽ ٻيا بدمعاشي جا ڌنڌا

ڪرڻ هن جو اصل ڪم آهي. هنن عورتون سپلائي ڪندڙ دلالن جي منهن تي دانگي ملهڻ ڪبي، چڪلا رنڊين ۽ ڀڙون لاهڻ جون فيڪٽريون آهن. اهو عصمت فروشي جو ڌنڌو انهن رنڊين جو خانداني پيشو آهي. رنڊيون ۽ ڀڙوا جي ائين نه ڪن ته هنن جا ٻچا بک مرن. هر رنڊي ڪي پنهنجو ڀڙوو هوندو آهي. ۽ ڀڙوي جي ڪا به شڪل ڪا نه هوندي آهي، ڀڙوت جي آمدني تي زندگي گذاريندڙ هي ڀڙوا سڀ ڪجهه لين دين پاڻ طئي ڪندا آهن. ڀڙوي ۾ غيرت هجي ها ته ڀڙوو ڀڙوو ڇو سڏائي ها. انسان لاءِ ڀڙوو ٿيڻ زندگيءَ جو (Las Option) آهي. جتي انسانيت اچي دنگ ٿئي ٿي. ڀڙوو ڪان وڏيڪ ڪا به گار انسان لاءِ ڪو نه آهي. ڀڙوو ٿيڻ انسانيت جي توهين آهي. ماڻهو ڪاڏي وڃي، جاڏي ڪاڏي ڀڙوت لڳي پئي آهي. ڪو زال ۽ ڌيءَ جي تو ڀڙوت ڪري ته ڪو ڀيڻ جي، ڪي مجبور ۽ لاچار عورتون حالتن کان تنگ اچي هنن ڀڙون جي ور چڙهن ٿيون ته ڪن ڪي هي ڀڙوا اهو بدپيشو ڪرڻ تي مجبور ڪن ٿا. اسان وٽ ڀڙون جي تاريخ ايتري گهڻي پراڻي ناهي. مهاجرن جي اچڻ سان هتي ڀڙوت وڌي آهي. جيئن ته هي هجرت ڪرڻ وقت هتي هٿين خالي آيا، هنن نوابن کان هتي محنت ۽ مشقت وارو ڪم ڪو نه ٿي پڄو. انهي ڪري هي پنهنجي عورتن جا دلال بڻجي ويا، آهستي آهستي پاڻ سان آيل ٻين مجبور عورتن جي پڻ دلالي شروع ڪري ڏني. رنڊين ۽ ڀڙون جي ڪمائي تي عيش ڪندڙ وردي پوش ڀڙوا به آهن، اها مها ڪنجر چڪلي جي حد جي ٿاڻي ۾ ويهن ٿا. حد جونئون SHO اچان چارج ئي مس وٺي ٿو ته هي چڪلائي، چڪلي جو ريٽ هيٺو ڪري ڇڏين ٿا. جو ته هنن چڪلائين ڪي اچان مٿي ويٺل چڪلاين جو پيٽ به نه ڀرڻو آهي. هي پوليس جي وردي ۾ باقاعده ڀڙوا، ڀڙوت جي روپ ۾ ڇڏيل آهن. جن جي دم سان اهي ويران چڪلا به آباد آهن ۽ ڏام ڏوم سان هلن پيا. اهي وردي پوش ڀڙوا رنڊين ۽ ڀڙون جي گراهڪن کان پنهنجي ڀڙوت جو ڀتو پڻ وصول ڪن ٿا ۽ پنهنجي روزي روٽي به ڪن ٿا.

مجت واري محفل

رقص ۽ موسيقي جي لن موج مستي واري شاندار ۽ پر تڪلف دعوت ۾ اعليٰ قسم جي ڪاڏي جو انتظام پڻ هو. هن محفل ۾ نه رڳو جاگيردارن، ڪامورن ۽ ججن شرڪت ڪئي ٻروڏي تعداد ۾ نوجوان خوبصورت ڇوڪرا اچڻ گهرايا ويا هئا. هر ڪنهن پاڻ مو ڪيو ۽ مان پڻ ليخياب ٿيس. هن محفل ۾ مهمانن جي دل وندرائڻ ڪاڻ سري گهاٽ مان سدا سهاڳڻيون گهرايون ويون هيون. انهن خوبصورت چارمنگ گرلس ڳائي وڄائي ۽ نچي ڏسندڙن کي اپي مان ڪيڻي ڇڏيو. انهن پيشه ور ناچڻين اسٽيج تي چڙهي انتهائي شهوت انگيز ۽ نهايت ئي اگهاڙو ناچ ڪيو. ان حد کان وڌيڪ شهوت ناڪ ناچ محفل ۾ اگهاڙپ کي پهنجي عروج تي پهچائي ڇڏيو. هون به ناچ جو فلسفو اهو ئي آهي، هنن کي هڪ خاص پوشاڪ پاتل هئي، هي انهي تمام سنهڙي ۽ ريشمي لباس ۾ تقريبن اگهاڙيون پئي نظر اچيون هن جي جسم جو وار وار ڏسڻ ۾ پئي آيو پوءِ هنن ناچ نچندي پنهنجا اندريان ڪپڙا به

لاهي تماشائين ڏانهن ڦٽي ڪري ڇڏيا. هنن جي جسمن تي ڪپڙا ائين ڪاٻه شي ڪانه هئي سڌن جسم ۾ هزارين ماڻهن جو ايمان ڪٽڻ جي طاقت هئي، ناچ کان پوءِ انهي موجود پنهنجي پسند جي مردن جي حوالي ٿي ويون، مردن جي جهوليءَ ۾ ويهڻ کي ايترو قدر جو سر عام وظيفو پڻ ادا ڪيو ويو. انهي محفل جي خاص حصي مان ڪجهه اڳهاڙا مرد محفل جي عام حصي ۾ پڻ نڪري آيا. هي محفل منهنجي جگري يار سعيد احمد سهتو جي سوٽ وڏيري مختيار سهتي ميمبر ضلعي نوشهرو فيروز ۾ پنهنجي پٽ جي سنت جي خوشي ۾ ڪئي هئي. هن محفل ۾ اسٽيج سيڪريٽري مان هئس، جڏهن ته رنڊين جو ٺيڪو منهنجي معرفت سري گهاٽ حيدر آباد جي فنڪار راشد جان کي مليل هو. مون هن محفل کي پنهنجي هينڊي ڪيمپ ڪمرن ۾ پڻ مڪمل محفوظ ڪيو هو. پر وڏيري مختيار سهتي جي هڪ مائٽ پنهنجي مائٽ جج مقصود ڪوريجي صاحب جي چوڻ تي مونکان ڪسي ورتي اهو جج ان وقت نواب شاهه ۾ هاءِ ڪورٽ جو جج هو. ٻن ٽن مهينن کان پوءِ وڏيري مختيار سهتي اها ڪيمره وڏي مشڪل کان پوءِ پرياستي جي هڪ بينڪر چام فراز سهتي کان هٿ ڪئي جيڪو پڻ مختيار صاحب جو مائٽ هو. جڏهن سعيد سهتي جي هٿان مون کي اها ڪيمره موٽائي ملي ته ان ۾ هيڊ ڪانه هو. آخر اها 40 هزار جي مووي مونکي 5 هزارن ۾ کپائڻي پئي. وري به منهنجي دوست ضمير پائي جي مهرباني جنهن اها مووي خريد ڪئي نه ته ڪو به ٽڪي ۾ وٺڻ لاءِ تيار نه هو. ڪجرين تي واڇون ٽيڙيندڙ ان بيوقوف جج کي ڪهڙي خبر ته مان ڪهڙي فلم آهيان. اصل ڪيسٽ ته اڄ به مون وٽ محفوظ آهي. مان هن جج جي رن رولي ڇڏيندس.

ليمڻ ڪومل جي ماءُ ۽ نائيٽ ڪلب

وهي ڪاتي جي ڪنهن پني ۾ هن پنهنجي والده جو ذڪر ڪيو آهي. جنهن ڪيس نائيٽ ڪلب ويندي اسرار ڪيو ته مونکي به پاڻ سان گڏ وٺي هل، جتي پيش آيل دلچسپ واقعو هن ريت آهي.

"اها شڪاگو جي ڳالهه آهي. گرين ڪارڊ هوندو هو. تنهن ڪري هر سال پيا آمريڪا ويندا هئاسين ڇه مهينا ڪن مان اتي گذاريندو هوس. منهنجي ماءُ به پورو سال آمريڪا ۾ رهي. هاسو منهنجو پاءُ ۽ مان پاڻ ۾ ڏاڍو ويجها آهيون. هو چار سال مون کان ننڍو آهي. پر اسان پاڻ ۾ دوست آهيون ۽ ڏاڍا Antimate، ويندي پئي هڪ ٻئي وقت ساٿي چوڪريءَ سان عشق ڪري سگهندا آهيون. سڳا ڀائر هوندي به اسان ۾ ايڏي ويجهڙائپ آهي. اسان کي پاڻ ۾ ڪا ڳجهه، ڳالهه ڪرڻي هوندي هئي ته انگريزيءَ ۾ ڪندا هئاسين. جئين امان نه سمجهي، هڪ ڏينهن اسان پاڻ ۾ سوچيو پئي ته نائيٽ ڪلب هلجي. اسان انگريزيءَ ۾ اهو ڳالهايو پئي ته امان، پاپائيءَ کان پڇيو ته "هي ڇورا ڇا ٿا ڳالهائين"؟ "جئين ته هڪڙي پلي بواءِ ڪلب لڳندي آهي، هي اتي پيا وڃن". تڏهن هن پڇيو ته "اها ڇا لڳندي آهي"؟ ته پاپائيس ته "اتي ڇوڪريون ننڍا ڪپڙن جي ڊڪنديون

آهن". منهنجي ماءُ چيو تہ "مان بہ هلنديس" مون چيو "تہ امان تون پنجهتر سالن جي پوڙهي، تون هلي ڇا ڪندين"؟ چيائين تہ "مان ڏسڻ ٿي چاهيان تہ اهو آهي ڇا؟" منهنجو پاءُ جيڪو ڪجھ مذاقي آهي سو چيائين تہ "پاڙا ولي هليس ڪٿي پوڙهي خوش ٿي ويندي"، مون چيو تہ "پر هن حالت ۽ عمر ۾ نائيٽ ڪلب ۾ جتي ڪنبريز ۽ پيو جهان آهي. اتي هن کي ڪٿين وٺي هلون؟" پر هن چيو تہ "ڇا ٿي پيو. پلي هلي ڏسي" آخر اسان وٺي وياسيس. ايڏي بزرگ ۽ هندستاني ساڙهي پاتل ليڊيءَ جو اٿين اچڻ عجيب هو. سو ماڻهن نهاريو پئي تہ هي ڪير آهن؟ اسين وڃي ويهي رهياسين. چپ چاپ ڪبڙي پٽبري شروع ٿيو. ڪٿبري جي Mannerism جي تہ توهان کي خبر آهي. هن ويچاريءَ کي خبر ڪونہ هئي. ڇوڪريون نچندي نچندي هڪ هڪ ڪري ڪپڙا لاهينديون پئي ويون. آخر بلڪل بي لباس ٿي ويون. وري پوءِ مختلف ماڻهن وٽ وڃي پئي ويٺيون. مون سان بہ پين سان بہ، امان ويٺي ڏسي. هنن کي ڪلاڪ کن تائين ڏسندي رهي. مون چيو مانس تہ! "امان! ڏٺئي نہ، هاڻي هلون؟" چوي "ها هلون ٿا. ڏسان تہ سهي" ہ ڪلاڪ اهو ڏسڻ کان پوءِ اسان اٿياسين، ٻاهر اچي مون کي ٿي چوي. "مُنو! هنن ڇورين کي ڪو شرم حياءُ آهي، ڪو ڇوڻ آڪڻ وارو بہ اٿن، ڪو مٽ مائٽ ڪو نہ اٿن ڇا. جو هن کي ائين ڇوٽ ڇڏي ڏنو اٿن" مون چيو تہ "امان! هتي ائين ٿيندو آهي" چيائين "پٽسان منهنجي اشراف پٽن کي هيئن ويٺيون خراب ڪن." مون چيو تہ "امان! توکي برابر تہ خبر آهي پر هنن کي ڪهڙي خبر تہ تنهنجا پٽ ڪيترا اشراف آهن ۽ هن وقت تائين گهٽين حورن کي هنجن ۾ ويهاري ڇڪا آهن. تون بس ان ڳالھ کي ڇڏي ڏي."

گلان ماڇياڻي

لڇمڻ ڪومل پنهنجي آتم ڪٿا ۾ لکي ٿو تہ اسان جي ڳوٺ جي گلان ماڇياڻي جو مڙس ولو سچو ڏينهن گنجي گوڏ ۾ بزار ۾ رلندو هو يا وري سيٺ ڏالو مل جي کوھ جي ٿلهي تي ويلو ايندڙ ويندڙ زائفائون ۽ ڇورا پيو تڪيندو هو. ۽ رات جو دير تائين ڇورن سان ويلو گپ شپ ڪندو هو. گلان رات جو در وٽ ٻيهي وڏي واڪي سڏ ڪندي هئس "مُٺا ولو پهٽو اٿئي تہ اچي پهو نہ تہ مان وڃي ٿي سمهان"

سيڪس ۽ مذهب

هر تخليق مرد عورت جي ين ۽ يانگ جي ميلاپ سان ٿيندي آهي. انهن خاص عضون کي پڳ ۽ وارن بہ چئجي ٿو، پڳ جو مطلب عورت جو ڇڏ ۽ وارن جو مطلب مرد جو لن آهي. دنيا جا سڀ مذهب لن کان شروع ٿي ڇڏ تي اچي ختم ٿين ٿا. اسان مسلمان بہ تيستائين مسلمان نہ ٿيندا سون جيستائين طهر نہ ڪرايون. دنيا جو ڪو بہ مذهب اهڙو ڪونهي جنهن جي مقدس عبادت گاهن ۾ ڳجهيون ۽ لڪيل علامتون (سيڪس سمبل) جي صورت ۾ موجود نہ هجن. ڏسندڙن کي اهو ڄاڻي حيرت ٿيندي تہ مسجدون، گرجائين، ۽ مندرن جون دريون ۽ دروازا بہ گهڻو ڪري عورت جي زناني عضوي ڇڏ جهڙا

ٺاهيان ويندا آهن، مسلمانن لاءِ تہ مينار ٽيڊمارڪ آهي. قطب مينار، معصوم شاھ جو مينار، مينار پاڪستان وغيره وغيره. اهڙا ننڍا وڏا گھنٽا يا گھنٽا گھر مسلمانن جي هر ننڍي وڏي شهر ۾ اوهان کي ڏسڻ ۾ ايندا. انهن مينارن جو مرڪزي خيال مرد جي خاص عضوي لن تان ورتو ويو آهي، شڪارپور جو لن (گھنٽا گھر) تہ مان روز لڪيلر ايندي ويندي ڏسندو هوس باقي سکر جي لن جي سائيز ادل سومري، اياز گل ۽ اختر درگاهي کان پڇو ۽ مزارن جا گنبذ عورتن جي ڇاتي سان تشبيهہ رکن ٿا. مسجد تہ مڪمل سيڪس مان ورتل آهي. مينار لن مان گنبذ ٻُبي مان ۽ وڏي ڳالهہ تہ مسجد جي اندر جتي پش امام بيهي نماز پڙهائي ٿو ان محراب کي اوهان مسجد جي اندران توڙي ٻاهران ڏسندا تہ اهو اوهان کي هوبهو عورت جي چڏ سان مشابهت ڏيندو. معني امام امامت چڏ ۾ ٿو ڪري ۽ نمازي چڏ کان ٻاهر ٿا نماز پڙهن حقيقت اها آهي تہ اهي سيڪس مان ورتل آهن ۽ نفسياتي خواهش جا مڪمل مظهر سمجها ويندا آهن، وڏن وڏن گرجائن تي پڻ سنگ تراشي ذريعي اهڙا اگھاڙا منظر چٽيا ويندا آهن، جن کي اڄ بہ عام ماڻهن اڳيان آڻي نٿو سگھجي. مذهبي حيثيت ۽ رنگ ۾ جيڪي فحش حرڪتون ٿين ٿيون تن جي پڻ اوهان کي خبر آهي، اسان وٽ مزارن تي اهي مذهبي ميلا پڻ تمام گھٽي عياشين سان گڏ ختم ٿين ٿا. پراڻي زماني ۾ عرب پنهنجي مئل ڏاچي، ڍڳي يا گھوڙيءَ جو جنسي عضوو ڪپي گھر جي ٻاهرين دروازي تي لٽڪائي ڇڏيندا هئا تہ جيئن خوش بختي ۽ برڪت حاصل ٿئي. ۾ هاڻ ان جڳهہ تي گھوڙي جو نعل هنيو وڃي ٿو. جيڪو عورت جي جنسي عضوي جي علامت آهي. اڄ بہ اسان جا شڪارپوري پلاڻ پنهنجي گھرن تي گھوڙي جو نعل هڻن ٿا. ٻالي منهنجي مامي لالا لياقت جي لبيپن پور واري پراڻي جاءِ تي گھر جي در جي ٻاهران ٻہ تلوارون لڳل آهن. تن کي لن نہ سمجھيو وڃي، اهي تہ ذوالفقار علي ڀٽي ۽ حيدر جون تلوارون آهن، ڇاڪاڻ تہ منهنجو ننڍو مامو، احمد علي هڪ تہ حيدري آهي ٻيو تہ پيپلو ڀٽي جي دور ۾ تلوار PPP جو نشان هئي ۽ هاڻ شهيد ڀٽو جو. عورتون جيڪي بہ زيور پائينديون آهن، اهي ڪجهہ نہ ڪجهہ پيدائش جي علامت هوندا آهن. يا تہ اهي غلامي جو نشانيون آهن يا وري سيڪس جون، مسلمان نڪ جي نٿ (اُن جي ناڪيلي جيان ڦلو ر ڪرڻ جي علامت) هٿن جا زيور، ڪنگڻ ۽ چوڙيون هٿڪڙين جي علامت، اڱرين پيرن جا زيور پازيب وغيره پيرن ۽ ڳچيءَ جا زيور طوق سمجھيا وڃن ٿا. عورت جي سرڪشيءَ کي غلامي ۾ تبديل ڪرڻ جون اهي نشانيون جن کي صدين کانپوءِ هاڻي هار سينگار ۾ تبديل ڪيو ويو آهي. ٽڪ بلڪ ڪري اڳوڻو آڱرين جي وچ ۾ هيٺ جي پاو جو ٻاهر نڪتل هجي تہ ان زيور کي ٽيڪو چيو ويندو آهي، اهو زيور عورتون شوق سان پائينديون آهن، اهو سون جو زيور ٽيڪو دراصل چڏ ۾ پيل لن آهي يا چڏ سوڙو لن آهي، مندرن ۾ اها تصوير عام آهي تہ هڪ عورت ديوتا جي مقدس لن هٿ ۾ جهلي ويٺي آهي ۽ سندس ڳچي ۾ اهو زيور پاتل آهي، سني مسلمانن جو عقيدو آهي تہ ماڻهو کي جنهن رات جو لا (احتلام) ٿئي تہ ان کي ٽڪ هڻي ٽي پيرا يا عمر جي هڪ ڦيري تہ پوءِ ٿو لا تہ پو ٿلو. هڪو

مذهب جي وڏن وڏن ميلن ۾ زناني جنسي عضوي چڏ جي شڪل جهڙيون مليون ماليون پجائي ياترين کي نذراني طور ڏنيون وينديون آهن. لاهوت ۾ مون پڻ اکين سان ڏٺو ته لاهوت جي ياترا ڪرڻ وارا زائرين پڻ اهڙي شڪل واري مالي ڪلهي لاهوت ڪن پيا. ڪاما سوترا ۽ ڪوڪ شاستر پڙهي ڏسو اوهان کي رڳو سيڪس ملندو. هڪ هنڌ لکيل آهي ته گسٽيچر جي ڏن ۾ هڪ ٽنگ يا سوراخ هو. ياتري ان ديوتا جي ٽنگ ۾ آنگر وجهي يا ديوتا جي لن کي جهلي جيڪا دعا گهرندا هئا. اها پوري ٿيندي هئي. اهي جنسي عضوا يا سوراخ انسان کي فرحت بخشيندا هئا. ڪاش اهڙن ملڪن ۾ مان پيدا ٿيان ها. پراڻي دور ۾ مصرين ۾ مرداني قوت جي ديوتا کي اور سيريز چوندا هئا. اپالو ديوتا هم جنس پرستيءَ جو خاص ديوتا هو. سيت جيڪو شر (خراب ڪمن) جو خدا هو. ديوتا پرجا پتي. تاسئو يا تاسو Tasso ديوتا. ائرلينڊ ۾ هڪ عورت جو بت آهي جيڪا پنهنجي خاص عضوي چڏ ڏانهن اشارو ڪندي سڏي ٿي. ڪالي ماتا جنهن جي باري ۾ چيو ويندو آهي ته سندس هڪ هٿ ۾ ڪانڌ ۽ ٻي هٿ ۾ انساني سرن جي کوپڙي جي مالها هوندي اٿس. سندس خوني اکيون ۽ رت سان ڀريل ڳاڙهي زبان ٻاهر نڪتل هوندي اٿس. سندس وڏي ۾ وڏو ديوتا لگيا آهي جنهن جو تعلق شهوتي جذبن سان آهي. ان ديوتا جو بت ڳاڙهي مٽيءَ سان اهڙي طرح ٺاهيو ويو آهي جڻ ديوتا لگيا گوڏن ۾ لوڪڙو ويهي مسلسل پنهنجي لن کي تڪي مزا وٺندو هجي. ان لگيا ديوتا جو سڀ کان وڏو بت آفريڪا ۾ آهي. هندن جي مندرن جي ديوارن تي مرد توڙي عورتن جي جنسي عضون جا سڀ نقش چٽي نموني چٽيل هوندا آهن. جيڪي ميلاپ واري حالت ۾ ڏيکاريل هوندا آهن. مندرن ۾ ميلي دوران عورتن توڙي مردن جا اهي اگهاڙي بت، جنسي ميلاپ وارا، تصويرون ۽ تصويرون ولرائيا وڏي تعداد ۾ وڪرو ٿيندا آهن. جواني ۾ جهنگ شاهي جي سير دوران جڏهن مان غفور سومري سان جهمپير رسول بخش درس ڏانهن ويجي رهيو هوس ته اياز لطيف پليجي جي پاڻ يا سوٽ نعيم پليجي جي ڪنهن استاد مونکي تحفي طور ڏنا هئا. اهي سيڪسي ٿيا جيڪي هم جنس پرستي سان تعلق رکن پيا. H ۽ پوزيشن ۾ هئا. مون 30 سال گذري وڃڻ جي باوجود به سنڀالي رکيا آهن. اسان جي مذهب انهن جي مذهب جا اهڙي قسم جا سڀ بت ڀڃي پورا ڪري ڇڏيا آهن اڳکي چنڊ جي شعائن يا وج (بجلي جي چمڪ) کي ديوتائن سان مشابهت ڏني ويندي هئي. سج ۽ چنڊ جي لهڻ ۽ چڙهڻ سان جنسي تبديلين جا خيال خاص ٿين ٿا. مون واري مائي کي پڻ چانڊوڪي رات ۾ وڌو سيڪس چڙهندو. آهي ان رات مونکي به ٿي فارم پرتا پوندا آهن.

بي اولاد عورتون

هندو پنهنجي مندرن ۾ دهل، شنک ۽ لکين ٿي پنهنجا مذهبي ڀڄن الاپيندا آهن. لاهن ڪرڻ جو پڙلاءُ هڪ عجيب سحر طاري ڪري ڇڏيندو آهي ۽ ڪجهه مندر ته شهوتي جاين جي علامت پڻ هوندا آهن. انهن مقدس جاين تي غير اخلاقي حرڪتون پڻ ٿينديون

Scanned with CamScanner

رهن ٿيون. انهن مندرن ۾ جتي اهڙي قسم جون عبادتون ٿينديون آهن اُتي عورتون بہ گهڻي تعداد ۾ موجود هونديون آهن. هندو پنهنجي مندرن ۾ ڪوڙ سارا زنانہ ۽ مردانا بت اهڙا رکندا آهن، جن جا جنسي عضوا تمام وڏا هوندا آهن. اُهي بت جنسي ۽ شهوتي نوعيت کي مدي نظر رکي ڪري ٺاهيا ويندا آهن. اهي شهوتي جذبن جي علامت قرار ڏنل هوندا آهن. اهڙوئي ڪنهن ديوتا جو هڪ ننگو بت صرف پوتيءَ سان ڍڪيل هوندو هو. اهو اوڍيل ڪپڙو رڳو بي اولاد عورتن لاءِ ئي مٿي ڪنيو ويندو هو. اهي سنڌ ۾ بي اولاد عورتون مورتي سان پنهنجو جسم گسائينديون هيون، اهو خير ۽ برڪت جي علامت سمجهيو ويندو هو. ان نامعقول حرڪت کي خراب ۽ ڪريل سمجهيو وڃي ٿو.

درگاهہ چتن شاهہ مست

حيدرآباد ۾ ڪاهي روڊ تي واقعي چتن شاهہ مست جي درگاهہ تي هڪ خاص ڪمرو آهي، جتي هڪ کٽ رکيل آهي. جنهن تي خوبصورت ريشمي بسترو وڇايل آهي. چون ٿا تہ اها مست جي خاص کٽ هئي جنهن تي هو سمهندو هو. ان کٽ جي مٿي واري ديوار سان گڏ سائين چتن شاهہ مست جي هڪ وڏي ننگي پينٽنگ نما تصوير لڳل آهي جنهن جي لوگهڙ هڪ سنهي رئي سان ڍڪيل آهي ۽ سڄي تصوير جو فريم وري هڪ چادر سان ڍڪيل آهي. جتي بي اولاد عورتون وڏي تعداد ۾ اچن ٿيون ۽ اهو اوڍيل ڪپڙو مٿي کڻي خير ۽ برڪت حاصل ڪن ٿيون، اتي مردن جي داخلا منع آهي. اهو خير برڪت وارو خوبصورت ڪمرو موجوده گادي نشين سائين بهادر شاهہ جي اجازت سان مون پڻ ڏٺو، چاڪاڻ تہ سائين مون سان بي پناهہ محبت رکندو آهي، مان ۽ پرويز (برگر وارو) هر جمعي رات سائين ڏانهن باقاعده حاضري لاءِ ويندا آهيون. هي محبتن جي محفل آهي جتي هرڪو اچي سگهي ٿو.

محترم سائين سيد بهادر شاهہ

سنڌ پيرن، مرشدن، درويشن ۽ ولين جي درگاهن سان ڀري پئي آهي، سنڌ ۾ درويشن ۽ اوليائن جي خاص اهميت آهي. سنڌ جي گوشي گوشي ۾ اهڙيون مزارون ڏسڻ ۾ اچن ٿيون، سڄي سنڌ وانگر حيدرآباد شهر بہ اوليائن ۽ پيرن سان ڀريل آهي، هن جي گهٽيءَ گهٽيءَ ۾ ڪنهن نہ ڪنهن پير فقير ۽ سيد جي درگاهہ يا تربت آهي. حيدرآباد جي شاهي بازار جي هڪ سوڙهي گهٽي ۾ ڪاهي روڊ تي واقعي سيد چتن شاهہ مست جي هڪ قديمي درگاهہ پڻ آهي، جتان جي سيد گاجن شاهہ مست بخاريءَ پڻ وڏو نالو ڪمايو جيڪو تارو پردو فرمائي چڪو آهي، جنهن جي پڻ تربت هتي آهي. هتي گهڙي پل ويهڻ سان روح کي راحت پهچي ايندي آهي. منهنجا ابا ڏاڏا ڪٽر سُني هئا، جيڪي پير پرستي، قدامت پرستي ۽ توهم پرستيءَ کي ڪفر سمجهندا هئا. پر اهو منهنجو ڪفر يا ايمان آهي، جو مان اڪثر انهن پيرن ۽ اوليائن جي درگاهن تي وڃان ٿو. مونکي هن مزار جي پراسراريت پاڻ ڏانهن ڇڪيندي آهي ۽ الله جي چو مونکي هتي سڪون ملندو آهي،

Scanned with CamScanner

بلڪل اهڙو جهڙو ننڍپڻ ۾ ماءُ جي هنج ۾ محسوس ڪندو هوس. هن مست الست درويشن چٽن شاھ بخاري جو موجوده گادي نشين آهن سائين سيد بهادر شاھ جڏهن ته سيد گاجن شاھ مست بخاري جا گادي نشين آهن سائين سيد محمود شاھ هي ٻئي نوجوان پاڻ ۾ سڳا سوٽ آهن جيڪي هن آستاني ۾ مقرر ڪيل پنهنجي پنهنجي حد ۾ ويهن ٿا. هتي هر وقت معتقدن جو وڏو گهيرو رهي ٿو. هتي پيڙهي در پيڙهي ائين ئي ٿيندو آيو آهي. هن نئين پيڙهي هتي ڪيترائي نوجوان معتقد تيار ڪيا آهن، نه صرف نوجوان پر هتي ڏري گهٽ سموريون جنسيون اچن ٿيون، ڪنهن کي مسلسل ڪٿو ڪرڻ ايڏو آسان نه آهي ان لاءِ گهرجي ٿو. سائين بهادر شاھ صرف نالي جو بهادر ناهي پر هي پنهنجي والد حاجي شاھ بابا جيان بهادر سچو ۽ پرخلوص آهي. جيڪي وصفون هن جي والد صاحب حاجي شاھ بابا ۾ موجود هيون اهي ساڳيون وصفون سنڌس هن نوجوان فرزند سيد بهادر شاھ ۾ نظر اچي رهيو آهن. هي سيد سڳورو خانداني روايات جو قائم ڪندڙ آهي ۽ اڳين جي جلايل جوت کي زنده رکيو اچي. هي پنهنجي والد جيان مريدن سان مسلسل رابطي ۾ آهي، هن درگاھ جا دروازا مريدن ڪاڻ 24 ڪلاڪ کوليل رکيا آهن. هي نوجوان قرب ڏيندڙ ملنسار، يار ويس ۽ فضيلت وارو آهي شيعا توڙي سُني هن جي نظر ۾ يڪسان آهن. هي شعيا توڙي سُنين واري سوچ کان هتي ڪري سوچي ٿو. هتي فساد يا تنگ دلي نه آهي هتي شعيا سُني امن سان رلي ملي ويهن ٿا. هي روايتي مرشد يا روايتي سيد هرگز ناهي هن ۾ هڪ سچي انسان وارو جذبو آهي، هن جو ڪردار صاف شفاف آهي، مريد ڪيس دل سان عقيدت سان مان ڏين ٿا. سنڌن مريدن جون هن مرشد سيد بهادر شاھ ۾ ڪوڙ ساريون اُميدون آهن ۽ هي هينئر تائين مريدن جي انهيءَ اميدون تي پورو به لهندو رهيو آهي. جيتوڻيڪ ڪيس مرشديءَ ۾ آئي ڪو گهڻو وقت ناهي گذريو پر هنٽوريءَ خمار ۾ پنهنجي محنت ۽ ديانت ذريعي پاڻ کي مجرائي ڏيکاريو آهي. هي مريدن جي دل ۾ پنهنجي ڀرپور جاءِ پيدا ڪري چڪو آهي، ۽ هي پنهنجو هڪ الڳ ۽ منفرد مقام ٺاهڻ ۾ ڪامياب ٿي ويو آهي. هي هڪ عظيم رتبو حاصل ڪرڻ طرف وڃي رهيو آهي، خدا شل ڪيس عمر دراز ڏئي. جيڪو خدا جي ٻندن جي خدمت ڪري، جيڪو لوڪ جا ڏک درد دور ڪري، ان سان محبت ۽ عقيدت رکڻ کپي، اهڙن زنده پيرن کي پوڄڻ کپي. اسان مان ۽ پرويز باقاعده هر جمع رات سنڌس حاضري ڏيندا آهيون. ان پوتل هستيءَ کي پيرين پئي ڪاڪنڊ ولي ويهندا آهيون. هتي فرصت ۽ رات جي وقت ڪچهري لڳي ٿي، جيڪا روح کي راحت بخشي ٿي، جا چرچن ٽوڪن ۽ لطيفن کان سواءِ چڻ اڌوري هجي ٿي. اها ڪچهري سرد راتن ۾ باھ جو مچ ٻاري پڻ ڪئي ويجي ٿي. هر جمعرات اهو لطف ماڻي هتان جي ميناج ڪٽي اسان گهر اچون ٿا، مرشد جي در تي گهڙي گهڙي وڃڻ هلڪڙائي آهي، انهن حال حيات ولين ۽ الله لوڪ زنده پيرن سان ڪيل زيارتون، ملاقاتون ۽ رهاڻيون منهنجي زندگيءَ جون انمول گهڙيون آهن جن کي مان ڪڏهن به وساري نٿو سگهان.

اگهاڙيون گاريون

گار سڀ کان مقبول صنف آهي، زنده هجڻ به هڪ گار آهي، قوم ساري گار آهي، گاريون قوم جو سرمايو هونديون آهن، گار ڏيڻ هڪ هنر ۽ فن پڻ آهي، گار هڪ سٺي صحت مند تفريح يا وندر پڻ آهي، جيڪا عوام کي مفت مهيا ٿيل آهي. گاريون اگهاڙيون هونديون آهن. گاريون بي مُلهه ۽ بي بها هونديون آهن. گاريون سريليون ۽ بي سريون پڻ هونديون آهن. گاريون ڪچيون پڪيون به هونديون آهن. گارين لاءِ ڪا به قيد ناهي، گاريون سئو ڪوهن کان يا درياهه جي هن پار کان به ڏئي سگهجن ٿيون. گار ڏيڻ وارو گار ڏيڻ ۾ دير ئي ڪو نه ڪندو آهي. گار هر ڪو سولائي سان هڪ ٻئي کي ڏئي سگهي ٿو. گاريون چاتل ۽ اڻ چاتل ٻنهي کي ڏئي سگهجن ٿيون. پڙهيل ڪڙهيل ماڻهو به هڪ ٻئي کي گاريون ڏيندا آهن، ڪي ته اڻ شرط گاريون ڏيڻ شروع ڪندا آهن ته ڪي اُٿندي ويهندي گار ڏيندا آهن. ڪن ڪي ته گارين کان سواءِ ٻي ٻولي ايندي ئي ناهي. غريب ماڻهو ٽڪون بجاءِ ۽ گاريون هر روز کائي ٿو. ٻهراڙين ۾ وڏيرو هارين کي رن دختر گاريون ڏئي ٿو. پوليس جو به غريب تي گارين جو وسڪارو عام آهي. سرڪاري اسڪولن ۾ استاد شاگردن کي خوب گاريون ڏين ٿا. گاريون گهر جي ماحول مان به ملي وڃن ٿيون، ٻارڙا مائٽن کي ڏسي هڪ ٻئي کي گاريون ڏين ٿا. ٻارڙن کي اها تربيت ۽ تعليم وڏڙن کان مليل آهي. دوست دوست کي به هجت ۾ گار ڏئي ٿو. ننڍا وڏا ٻار ٻڍا، جوان مرد توڙي عورت گار ڏين ٿيون. زنده قومون پنهنجي ٻارڙن کي شاندار گاريون ڏينديون آهن، گار ماڻهو ماءُ پيءُ ۽ ڏيءُ تي به کائي ٿو. وڏي ڳالهه ته ڪي والدين نياڻين جي سامهون ايڏيون ته گاريون ڏيندا آهن جو اُهي ٻڌندي ئي ٻڌندڙ کي شرم ايندو آهي. رومال ۾ ويڙهي يا پردي ۾ ڍڪي ڏنل گاريون گهٽ آهن، ڏيءُ کي پرڻائڻ يا زال سان سمهڻ به ته گار آهي. ڪي گاريون ڏئي ته ڪي گاريون کائي بدنام ٿيندا آهن. گار گند جو جواب گار گند سان ڏجي ٿو ته جهيڙو وڌي ٿو. جهيڙي دوران گاريون ڏيندڙ ۽ گاريون کائيندڙ جي شڪل به ڏسڻ وٽان هوندي آهي. هڪ ٻئي کي ڏِ تي گاريون ڏئي وڙهي جڙي ڌار ٿيندا ۽ آخر ۾ هليا ويندا ته پويان پر پٽ موچڙا کائيندڙ ڪيس ماءُ پيءُ تي خوب گاريون ڏيندو. وقت تي ڪٿو هوندو ۽ پرپٽ شيشهن ٿي ويندو، سڀ کان وڌيڪ گاريون واپڊا وارا کائيندا آهن، ڪو به ادارو انهن شاندار گارين کائڻ کان رهي نٿو سگهي، دل جي گهراين سان مليل گاريون دل سان قبول ڪرڻ گهرجن. گاريون صدين جي تاريخ رکن ٿيون. گارين جو اصل ماڳ ڪهڙو آهي؟ اسان جڏهن گارين جو بنياد ڳولهينداسون يا گارين جي تاريخ تي نظر وجهنداسين ته پتو لڳائڻ مشڪل ٿيندو، تنهن باوجود ڪا پڪي ثابتي ڪا نه ملندي ته گاريون ڪڏهن کان شروع ٿيون ۽ اهو پڪ سان چئي سگهجي ٿو ته گاريون به هتي ڄايون هونديون، گاريون قديم زماني کان ولي قومن ۽ قبيلن جي ٻوليءَ ۾ رائج هيون، برهمڻن، عربن، سومرن، سمن جي دور

ڪان وٺي ٽالپرن جي دور تائين لاڳيتي گاريون ملن ٿيون جيڪي سيني به سيني منتقل ٿينديون هتي پهتيون، جن کي هتان جي عوام زنده رکيو آهي. گارين کي تخليق ڪرڻ وارا، گارين جا اصل خالق ڪير هئا؟ اهي گاريون جوڙيندڙ گمنام ڇو آهن؟ انهن جي نالي جي سڌ اسان کي ڇو ناهي؟ اهي عوام ۾ مقبول گاريون ٺاٺڪائي جو شڪار ڇو آهن؟ ڪنهن به تخليق جو تخليقڪار لڪڻ نه کپي. گارين جو عمل فطري آهي. جذبا، احساس، امنگون ۽ آدرشا انساني فطرت ۾ هر وقت سمايل رهن ٿا. جيڪي موقعي ۽ محل پٽاندر پلجي پون ٿا. تينءَ گاريون به انساني فطرت ۾ شامل آهن. جيڪي گارڙ جي اظهار طور خود به خود ٻاهر اچيو وڃن. گار هر خطي ۾ عام آهي. گاريون هر لهجي ۾ نشر اينديون. دنيا ۾ سوين بلڪ هزارين گاريون آهن، هر ٻولي کي پنهنجي پنهنجي گار آهي. هر خطي جا اصطلاح پهاڪا چوڻيون ۽ ڳجهارتون پنهنجون پنهنجون هونديون آهن، هر خطي جي گارين جي لفظن جو استعمال به اتي جي عام ماحول مطابق ٿيندو آهي. هر لفظ جون ڪيئي معنائون هونديون آهن. معنيٰ، جيڪڏهن ڪنهن هڪ قوم ۾ ڪا ڳالهه غلط سمجهي وڃي ٿي ته ٻي قوم ساڳي ڳالهه کي فخر جوڳي سمجهي ٿي. ڪي لفظ اهڙا به آهن جن جي ظاهر ۾ هڪ معنيٰ ته ڳجهه ۾ ٻي معنيٰ هوندي آهي. هر لفظ جي معنيٰ مختلف قومن ۽ زبان ۾ مختلف رهيون آهن. هر ٻولي ۾ گاريون ٿين ٿيون جيڪي ٿوري گهڻي فرق سان دنيا جي مختلف ٻولين ۾ پڻ ڪتب اچن ٿيون. هندي، بنگالي، ڍاٽڪي، مارواڙي، بلوچي، سرائيڪي، پشتو ۽ انگريزي ۾ پڻ بيشمار گاريون آهن، ڇا اسان جي سنڌي ٻولي ۾ اهي گارين وارا لفظ نه آهن؟ اسان جي ٻوليءَ ۾ ليٽ سنڌي گارين جو بي پناهه ذخيرو آهي. ڪي گاريون اسان جون نج پنهنجو آهن. ڪي گاريون ٻين ٻولين مان آيون آهن، جن کي اسان سنڌ واسين پنهنجو رنگ ڏنو آهي. گارين جي ٻولي سادي سئين سڌي ۽ عوامي هوندي آهي، سنڌ ۾ گارين جو واهپو عام آهي. گاريون سنڌي قوم کي ورثي ۾ مليل آهن. گاريون سنڌ جي ثقافتي تاريخ ۽ اسانجي ٻوليءَ جو حصو آهن، اسان جي ٻولي گارين ۾ خوشحال ۽ مالا مال آهي. اهي گاريون اسان جي ٻولي جو شاهڪار هجڻ جي علامت آهن، انهي ڪري سنڌي ادب جو حصو سمجهڻ کپي. گاريون اسان جي سنڌي ٻولي ۾ هزارن جي تعداد ۾ ملنديون، جيڪي سڄي سنڌ ۾ مشهور آهن جيڪي اوهان کي ڪنهن ڪتاب يا ڊڪشنري ۾ به ڪونه ملنديون. گارين تي لکڻ لاءِ ڪافي گنجائش موجود آهي اهي جيڪي گارين ۾ ٻولين جو ذخيرو ڪن ٿا ڪيئن جس هجي. ماڻهن وٽ گارين جو رڪارڊ موجود آهي. منهنجي خيال ۾ جيڪڏهن سنڌ جي روايتي گارين تي تحقيق ڪري تاريخ مرتب ڪجي ته يقينن سنڌ جي تاريخ ۾ نمايان اضافو ٿيندو موڪلي پڻ گارين جو درجو مليل آهي مون هن ڪتاب ۾ پڻ گارين تي کلي روشني وڌي آهي، منهنجي خواهش آهي ته هاڻ سمورين گارين تي تحقيق ڪري گاريون ميڙي هڪ تاريخ لکجي (۱۱۱ ڪري ڇپائي محفوظ ڪريان. افسوس جو هيٺئر گاريون آهستي آهستي ختم ٿينديون پيون وڃن،

اسان جو موجوده نسل هن گارين جي خزاني کان بلڪل خالي آهي. وري به شاباس آهي جهونن کي جيڪي گارين کي زندهه رکيو اچن. انهن گارين کي زندهه رکڻ لاءِ هڪ خاص مهر هلائڻ کپي روزانو پنج کن گارين جو ڊوز نيراني ولڻ ڪافي آهي. گارين ۾ پڻ اضافي ڪرڻ جي گنجائش موجود آهي. گاريون هاڻ نئيون پڻ ايجاد ڪرڻ کپن.

مثالي گاريون

هونئن ته سنڌي ٻوليءَ ۾ جهجهيون گاريون آهن. پر هتي مثال جي طور تي (نموني طور) ڪجهه عام گاريون ڏيون ٿا.

پيڻ جا چڏ	وچ وچ جوءِ جا چڏ	مادر چوت
ماءُ جا چڏ	يهانءِ جوءِ کي	چڏ جا ڏسين چا تو
رنڍيءَ جا پٽ	تر هتان هٽاءِ نه گڏي	چڏ جا نولا
يهانءِ ڳئي ۾	يهانءِ ڏارنجي کي	چڏ چريءَ جا
يهانءِ چڏ ۾	بوسڙي جا چپ نٿو ڪرين	وچ وچ لن نه ڪاءِ
يهانءِ ماءُ کي	ڳئي ڦاڙي هٿ ۾ ڏيندو سانءِ	لن ماٺهي جي چڏ ۾
يهانءِ پيڻ کي	ڳئي ڦاٽڪ نه ڪري چڏيانءِ	منڪر، بي پير، بيهودا
وڃي ماءُ يهاءِ	ڀڙوا ڪنهن جاءِ جا	پونتري جا
لوسي، ڀڙوا	لغ جي لعنت هجيءَ	لن تي چڙهه
چتون، چڪلائي	ڪمينا، ڀڙوا لوسي	لن ڪائڻ جي مشين

سيڪسي ڀاڪا

ماءُ کي يهي پيءُ کي سلام ڪندڙ.
ڏهتي ٿي سس کي يهڻ سڪاري
لونڊا ٽالنيون هٽن ۽ خيرپور تي فتح ٿئي.
راڻي پور راڻي پور (سست رفتاري جو يهڻ)
ڪمبٽ ڪمبٽ (تيز رفتاري جو يهڻ)
لنگهون لس يار حوالي، ٻاڻ هلي آ ڪمبٽ
هن ڪان پوءِ ٻڌين ۾ ٻس هٽي
لمان گهارو گهارو، للو للو. (ليارِي ۽ چاڪي واڙا کان گهارو ۽ للو ويندڙ بس جي ڪلينڊر جو مسافرن کي سڏڻ جو انداز)، بلوچي لهجي سبب پڻ گاريون ڏيندو هجي.

پوتي پادر

شادين جي موقعي تي فحش مذاق وارو رواج پڻ عام آهي، ڪالي ڪالي پڻ ان ڳالهه کي ٻرلطف سمجهيو ويجي ٿو ته چڏهن گهوٽ ڪنوار ڪمري ۾ اڪيلا هجن ته ڪين ٻڌين ۽ درجي ڪرڙ ڪين مان لعڪي ڏٺو ويجي ٿو. اسان جي پاڙي وحدت ڪالوني جي ڪچي آبادي ۾ منهنجي دوست انور شيخ جي شادي هجي، سندس ننڍي ڀاءُ اصغر شيخ

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

Scanned with CamScanner

روشندان مان لکي پئي ڏٺو. ريبڙي ميٽ روشندان هو. وزن سهي نہ سگھيو ھمران روشندان سڌو ڏو اچي سيج تي ڪريو پوءِ ٻڌو تي پاڻ جا پادر ڪاڏين اها رسم اڄ بہ ڪٿي ڪٿي ملي ٿي.

رسم طاقت

سنڌ ۾ گھوٽ جي طاقت ۽ جوان مڙديءَ جي پرک لاءِ مختلف سونڻ ڪيا ويندا آهن. اهڙيون سوين قسمن جون ناپاڪ رسمون داخل ٿي چڪيون آهن.

جڏهن ڄڃ ايندي آهي ۽ گھوٽيتا ڄڃ وٺي ڪنوارتن جي در تي پهچندا آهن تہ ڪنواريتا ان ڄڃ کي روڪيندا آهن، ائين چڻ مزاحمت ڪندا هجن، اها رسم طاقت جي زور تي پائيسن سان ادا ڪئي ويندي آهي، منهنجي ماسات آغا ديدار، مامي آغا ڪرم الله ۽ سوٽ آغا فياض جي شادي تي وڏو گند ٿيو. فياض جي شادي تي در نہ کولڻ ۽ گوليلن ۾ پتاشا وجهي ڄڃ تي بمباري ڪرڻ   ي مون ۾ غيرت ڪجھہ سوائي اچي وئي ۽ مان ان بي غيرتي تي بائيڪاٽ ڪيو ۽ ڪراچي کان حيدر آباد هليو آيس.

قومي سردار جا ٺٺ

ڪٿي ڪٿي شادي جي سهاڳ رات گھوٽ کان اڳ ان قوم جو قومي سردار ملهائي حلال ڪندو آهي ۽ تنهن کان پوءِ گھوٽ کي ڪنوار سان سمھڻ جي اجاز ڏني ويندي آهي.

آڏت پارٽي

شادي رات ڪنوار کي دلجاءِ ڏيڻ لاءِ ٻہ عدد پوڙهيون گڏ ڏنيون وينديون آهن. جيڪي صبح جو ڇڏ جي آڏت ڪنديون آهن.

رت ۾ ڳاڙهو رومال

جب ريشمي رومال ڪو اُهو دور سي لهرائيگا
تب ڪي دونگي دلبر جانان پہ خيـ   اغلي يا قربان

اصلي پٺاڻن ۾ هڪ واحيات رسم اهي تہ شادي جي سهاڳ رات ملهائڻ کان اڳ گھوٽ ماءُ گھوٽ پٽ کي وٺي هڪ خاص ڪمري ۾ ويندي ۽ اتي هڪ فريم ٿيل ڪپڙو ڏيکاريندي تہ ”ڏس پٽ هي ڪپڙو تنهنجيءَ پيءُ جي مڙسي جي نشاني آهي. توکي اڄ رات پنهنجي پيءُ جي عزت رکڻي آهي، مان هتي سپاڻي تنهنجي مڙسي جو فريم ٿيل ڪپڙو ڏسڻ چاهيان ٿي. جيڪو تنهنجي پٽ جي سهاڳ رات مڙسي ۽ غيرت جو ڪم ڏيندو“ منهنجي شادي ۾ پڻ اهڙو ڪپڙو رکيو ويو هو پر اها رسم اسان پٺاڻن ۾ ناهي. ڪنوار کي وڻوا ۾ ويهارڻ وقت گھوٽ جي ماءُ ڪنوار جي وڻواهہ واري رهي مان رومال جيترو ٽڪر ڪٽي پاڻ سان گڏ کڻي ويندي جو پوءِ، سهاڳ رات اهو رومال گھوٽ جي حوالي ڪيو ويندو، گھوٽ ڪنوار لاءِ اهو لازمي آهي تہ سهل ٽٽڻ ڪانپوءِ رت جي ڌبي جو داغ هن رومال تي لڳڻ کپي. اهو رومال هن پنهي جي امتحان جي رزلٽ شيٽ

آهي، صبح ليڊي ٿي سڀ کان اڳ اها رزلٽ شيٽ ٻاهر ٻاري لڳائي، ليسٽائين کنوارين جي گهران آيل گهوٽ ڪنوار جو ناشتو هلڻ لاءِ حرام هوندو، ٻاهر هال ۾ گهوٽين ۽ ڪنوارين جي ڪورٽن جو هنگامي اجلاس چالو هوندو، ڪنوارين کا پوڙهي اهو رومال ڏيکاري چوندي "ڏسو اسان جي ڪنوار، ڪنواري ۽ پاڪ صاف آهي، اها اسان لوهان کي براند نئو ۽ سيل پيڪ ڏني آهي. ڪو شڪ هجي ته رڙ ڪندا، بعد ۾ اعتراض قبول نه هوندو". ۽ پوءِ گهوٽيتن مان ڪا پوڙهي الندي ۽ اهو رت جي داغ وارو ڪپڙو ڏيکاري چوندي "ڏسو ڏسو اسان جي گهوٽ نامرد نه پر مڙس ماڻهو آهي. اسان لوهان کي گهوٽ طاقتوارو ڏنو آهي، ڪو شڪ هجي ته دانهه ڪندا. بعد ۾ اعتراض قابل قبول نه هوندو". تاڙيون وڄي ويندين ۽ ماني شروع ٿي ويندي.

گولڊن ڪس

عيسائي چاچين مرد، شادي رات چرچ ۾ نئين نويلي ڪنوار کي واري واري سان هڪ هڪ پرپور ڪس ڪندا آهن.

محبت جو معراج

هن هڪ ڏينهن اڳ پنهنجي فيس بوڪ تي آخري اسٽيٽس رکيو هو، جنهن ۾ لکيو هو ته "سياڻي مان مري ويندس پر منهنجو پهريون پيار ڪڏهن به نه مرندو."
۽ ٺيڪ ان جي ٻئي ڏينهن 2015-8-31 تي سومر جي صبح ڪراچي جي سولجر بازار واري علائقي پٽيل پاڙي ۾ واقعي هڪ نجي اسڪول جي ڪلاس روم ۾ مائٽن پاران پسند جي شادي نه ڪرائڻ کان مايوس ٿي ميٽرڪ پڙهندڙ جوڙي آپگهات ڪري ڇڏيو. واقعي کانپوءِ پوليس جي جاچ پڙتال دوران هن شاگرد نمروز حميد جي ڪتابن واري ٿيلهي مان هڪ خط پڻ مليو. جنهن ۾ هن لکيو هو ته "امان بابا معاف ڪجو، فاطمه منهنجي جان آهي ۽ مان هن کان الڳ رهي نٿو سگهان. مان اڄ فاطمه سان گڏ پنهنجي مرضيءَ سان خودڪشي ڪري رهيو آهيان، ڇاڪاڻ ته اسان جيستائين جيئرا آهيون لوهان اسان کي هڪ ٿيڻ نه ڏيندا. پر الله وٽ اسان ٻئي گڏ وڃڻ ٿا چاهيون ان لاءِ مونکي معاف ڪندا. خدا حافظ. الله سائين مان اڄان پيو تو وٽ پنهنجي محبت فاطمه سان گڏ ۽ اي رب منهنجي ماءُ ۽ پيءُ جو خيال رکجان."
هن خط جي آخر ۾ اهو به لکيو ته "آءِ لو يو امان پليز منهنجي مرڻ کانپوءِ منهنجي قبر فاطمه جي قبر سان گڏ ئي ٺاهجان. امان اها منهنجي آخري خواهش آهي. لوڪي ٻاءِ ٻاءِ امان بابا ۽ آل ليملي آءِ لو يو."
نمروز حميد ۽ فاطمه ٻئي پاڙيسري به هئا ته ڪلاس فيلو به هئا جو ننڍپڻ کان ئي ٻنهي ۾ بي پناهه پيار هو. نمروز ماءُ جو لاڏلو هو ماءُ کيس چاڪي چمر کان ئي گهڻو پيار ڏيندي هئي. اسڪول وڃڻ وقت ماءُ کيس ايترو پيار ڪري موڪليندي هئي جڻ هو ايهر ڪڏهن به موٽي ڪا نه ايندو. اسڪول جي موڪل کان پوءِ هي جڏهن گهر ايندو هو ته ماءُ کيس

هتا هتا پاڪر پائيندي هئي روئي پوندي. نمروز ۽ فاطمه جي من موهيندڙ جوڙي پنهنجي ننڍپڻ جي سونهن هئي. اوڙي پاڙي جا ماڻهو هنن کي گڏ ڏسي خوش ٿيا ليندا هئا ۽ هنن کي پنهنجو ساهه ڏيندا هئا. هي جڏهن ڪجهه وڏا ٿيا ته هنن پنهنجي والدين کي ڪيترائي ڀيرا چيو ته ”هاڻ هي هڪٻئي کان سواءِ اڪيلا رهي نٿا سگهن سنڌن جي جلد ڀاڻ ۾ شادي ڪرائي وڃي.“ والدين هر ڀيري ڪين اهو اوز ڏئي انڪار ڪندا هئا ته ”اڃان ته لوهان ننڍا آهيو پهرين لوهان پنهنجي پڙهائي مڪمل ڪري وٺو ان ڳالهه کي پوءِ ڏسندا سون“ هي جذباتي جوڙو جڏهن گهڻو وقت گهر کان ٻاهر رهڻ لڳو ۽ والدين کي مسلسل تنگ ڪرڻ لڳو ته انهن هنن تي سختي ڪري ڇڏي. هاڻ هي اسڪول کان سواءِ پاڻ ۾ گڏ ملي نٿي سگهيا. هڪ ڏينهن هنن اسڪول جي لان ۾ ويٺي اهو اقرار ڪيو ته جيڪڏهن پاڻ زندگي گڏجي گذاري نٿا سگهون ته پاڻ کي گڏ مرڻ کان ڪير به روڪي نٿو سگهي.

آخر 31-8-2015 تي سومر جي ڏينهن روز جيان صبح جو اسڪول جي اسيمبلي لڳي ته سڀ ٻار بيخبر تي اسيمبلي ۾ اچي قطارن ۾ بيٺا ڪا گهڙي ڪانه گذري يڪايڪ ٻه فائر ٿيا. هنن جي مغز مان گرم رت ڦوهارو ڪري ڪلاس روم ۾ نڪلجي چڪو هو واقعي کان اڳ اسيمبلي وقت اسڪول جي هن حصي ۾ بلڪل سانت هئي هنن سڀ کان پهرين ورانڊي جي گرل بند ڪئي ۽ پوءِ ڪلاس روم جو در بيڪڙي ڇڏيو فاطمه پنهنجي ڪتابن وارو ٿيلهو کولي پستول ڪڍي نمروز کي ڏنو فاطمه رات ئي اهو لوڊ ٿيل پستول پنهنجي سنڌ پيءُ جي سيراندي کان ڪڍي پنهنجي بيگ ۾ رکيو هو. پوءِ هنن آخري ڀيرو هڪٻئي کي ڀرپور پيار ڪيو پوءِ فاطمه جي چوڻ تي نمروز پهريان فاطمه کي لونڊڙيءَ ۾ گولي هڻي ماريو ۽ پوءِ پاڻ کي به لونڊڙيءَ ۾ گولي هڻي آپگهات ڪري ڇڏيو گهڙي پل ۾ سڀڪجهه ختم ٿي ويو. ان واقعي کانپوءِ اسڪول ۾ سمورن شاگردن توڙي استادن ۾ ڏهڪاءُ پکڙجي ويو ۽ اسڪول ۾ موڪل ڪئي وئي. هنن جي گڏ دلين ٽيڙ تي وڏو تڪرار هليو آخر اڪثريتي راءِ کانپوءِ پنهنجي پنهنجي اباڻي قبرستانن ۾ دفنايو ويو.

ALI CHAND

باب چوٿون: سونو SONU (منھنجو محبوب)

چلو معنيٰ لونڊو

چلو مان ڪنھن خوبصورت لونڊي کي چوندو آھيان، ڇلا ڇيچ پاوان، ڇلو ڇم ڇم پايان، لکن جو ڇلو آ، تکي جو ڪئين پانيان، ڇلا سچٹن مڪا، يا ڇلو چو نہ مَڪَ ڙي، وقت جي ڇيچ ۾ زندگيءَ جو ڇلو، پيو تئي گھر گھلو، يار جلدي ملو.

سردار جا شوق

چوڻ وارا چون ٿا سردار علي محمد مهر 2002ع ۾ سنڌ جو وزير اعلي هو. هي روزانو رات جو چيف منسٽر هائوس ۾ پنهنجا من پسند دوست ويھاري ساڙھي پاٽي لپسٽڪ چپسٽڪ هٽي. چمڪ ڏم مڪيا رنڊين وانگر ناچ ڪري مجرو ڪندو هو ۽ پيا تماشا بہ ڪندو هو. روح آهي نہ روح رهي نٿو سگھي.

آغا غلام نبي پٺاڻ جو پورل

اهو بہ تاريخ لکن ٿيون تہ موجوده گورنمينٽ جي منسٽر ۽ منهنجي ڳوٺاڻي آغا تيمور جو ڏاڏو ياڪوٽي مرحوم مسٽر آغا طارق جو پيءُ آغا غلام نبي خان پٺاڻ، هاءِ ليول جا پورل رکندو هو، جڳ مشهور سياستدان غوث بخش مهر جنهن کي ننڍڙو خان مهر بہ چوندا آهن، ننڍي هوندي آغا غلام نبي خان جو خاص پورل هو.

پلوڙ راڳي ضامن علي

سنڌ ۾ ڪو بہ راڳي ڏسڻ جو ناهو ڪو ناهي سواءِ اقرار وحيد علي ۽ ضامن علي جي ضامن علي جي چا ڳالھ ڪجي. جھڙو آواز پيار اٿس تھڙي مشڪي شڪل وٽنڊڙ هن جا سنڌ ۾ مون جيان ڪيئي عاشق آهن، پير بخش سمي جي خبر ناهي تہ عاشقن مان اٿس يا نہ پر SHO لال بخش ڏيپر تہ سندس چتن عاشقن منجهان اٿس پر هتي اڄ اسان ذڪر ضامن علي جي سڀ کان وڏي عاشق فقير حسين علي جعفري جو ڪنداسون، جيڪو مخدوم هائوس هالا ۾ مخدوم امين فهيم ۽ مخدوم رفيق الزمان جو گڏيل مئينجر آهي. فقير جعفري ان کان اڳ ڀٽ شاھ درگاھ جي خوبصورت فوٽو گرافر شاهد لوهار تي چتو عاشق هو. جڏهن مخدومن جي چوڻ تي سنڌ جو پلوڙ راڳي ضامن علي انٽر جو امتحان هالا ڪاليج جي سينٽر تي ڏيڻ آيو تہ فقير جعفري جي واڇ گودو هٽي ويس. عشق جي منزل انهيءَ حد تائين پهتي جو هي سينٽر ۾ امتحان ڏيندڙ شاگرد ضامن علي جي قدمن ۾ پٽ تي ويهي ڪيس ڪمپليٽ سپورٽ ڪندو رهيو، ضامن علي بہ هن سان خوب نڀايو مون فقير حسين علي جعفري جي ننڍي ڀاءُ فقير رجب علي جعفري جي وفات تي وچايل تڏي تي ضامن علي کي پورو هفتو ويٺو ڏٺو. ضامن سان سڪ ۽ قرب رکندڙ سندس هڪ هم عمر دوست سعيد سومرو جيڪو ميهڙ شهر ۾ رهي ٿو، هي

حيدرآباد ڇڏهن ٻه اچي ٿو ته پنهنجي يار ضامن لاءِ ڳوٺان ميهڙ جي مينديءَ ۽ مائو هن لاءِ سوڪڙي طور ڪٺي اچي ٿو. سعيد سومرو مونکي ٻڌائي ٿو ته ميهڙ جو نوجوان صوفي راڳي ۽ منهنجو استاد نديم علي چانڊيو جيڪو ضامن علي جي وهيءَ جو آهي، هي شڪل ۾ ضامن کان وڌيڪ خوبصورت آهي ضامن ته سانورو آهي پر هن جو ڪلر ليئر آهي، استاد جاويد علي عباسي جا ٻيا ٻه ڪوڙ سارا شاگرد آهن پر هن شاگرد جو جواب ناهي سندس آواز ٻه ضامن کان ڏهوڻ ته وڌيڪ سريلو آهي، هي ملڪيت ۽ پيسه وارو آهي تنهن سادي طبيعت جو مالڪ آهي. وڏائي ٽپ ڪا نه رکي، نه ڪنهن TV چينل تي آيو آهي نه ئي شوق اٿس. سوين گيت رڪارڊ اٿس تنهن البم رليز ڪانه ٿو ڪري. جتي وڃي ٿو عزت ۽ پيسو هن جي نصيب ۾ اچي ٿو. تنهن غرور ڪانه اٿس. بيروزگار نوجوانن جو قدر ڪندڙ اسانجي ڀيڻ فريال تالپر جيڪڏهن ڪيس ڏسي ته جئين ڪن ضامن علي کي ڪوٽڙي، جو TMO ڪيو هوس، تئين هوءَ نديم علي کي ٻه دادو جو DDO ڪري رکي.

اپي چند (سرمد جو مجازي محبوب)

دل شڪسته! عهد اورنگ تو ڏسان، سرزمين هند تي،
تو ڏسان سرمد دهليءَ ۾ ڪنهن ڪتاريءَ ساڻ پاگُر تو ملي،
۽ اپي چند جي اکين جا لڙڪ آلا تي ٺٽي جا ڳل چمن،
تو ڏسان تاريخ جو ننگو بدن، هر گهٽي ۾ تو رُلي
۽ اڏيڪو ڪوئي ڪلمو سڀ چپن تي تو ڪلي (شهباز منصور)

سرمد جيڪو ٺٽي ۾ پيدا ٿيو. يهودي فارسي نسل جو ماڻهو هو. جيڪو بعد ۾ مسلمان ٿيو. هي هڪ هندو ڇوڪرو جيڪو ٺٽي جي شاهي بازار ۾ مٺائي جو دوڪان هلائيندو هو اُن تي عاشق ٿي پيو. اهو هندو ڇوڪرو اپي چند ايترو ته حسين ۽ خوبصورت هو جو سرمد هن هتان پنهنجي دل ڦرائي ويٺو. آخر اهڙو ته عشق لڳ جو هي دنيا جا سيئي لڳ لاڳاپا لاهي مجذوب ٿي ويو. سرمد جي صوفي رنگ جي عجيب و غريب رباعين ۽ سندس الف اگهاڙي گهمڻ ڪري دهليءَ جا ڪٽر قسم جا مسلمان ڏاڍا پريشان ٿي ويا. آخر هن صوفي فقير کي اورنگزيب 1661ع ڌاري قتل ڪرائي ڇڏيو. اڄ تائين سرمد جو نانءُ ڳائجي ٿو. سرمد اسان سنڌين جو قومي هيرو آهي.

ڪمپليٽ گرائف

چانڊوڪيءَ رات ۾ چولستان جي رڻ ۾ قلعه دراوڙ جي ٻر ۾ مچ ڪچهري ۾ سرائيڪي زبان جي استاد بخاري، شاعر عزيز شاهد، اسحاق سميجي، اڪبر لغاري، سردار شاهه اعجاز مهر، ياسين جوٽيجي، اڪرم گرماڻي، جهانگير مخلص، قربان بلوچ، ڊاڪٽر نور علي شاهه ۽ مڪڻ جي موجودگي ۾ پنهنجي دلڪش گفتگو دوران ٻڌايو ته ”اڄ کان 30-35 سال اڳ جي ڳالهه آهي داتا سرڪار جي دربار ۾ هڪ سفيد پوش، اٽڪل 95-90 سالن جو بابا ويٺلو هوندو هو، جيڪا ٻه سهڻي صورت ايندي هئي. هو ان کي ڏاڍي

محبت سان گھُوريندو هو، پوءِ پهرين اهو ڇوڪري هجي يا ڇوڪرو، ننهن کان ڇوڪري تائين هن کي گهوريندو هو ۽ ايندڙ ويندڙ هن جي ان عمل کي برو محسوس ڪندا هئا. جيڪو هن کي وڻندو هو، ان کي چوندو هو ته ”منهنجو پاڻي پيءُ، شربت پيءُ، چانهه پيءُ“ پر اهي ماڻهو ڪڏهن به خراب محسوس نه ڪندا هئا، پهرين ته هو ڪنهن جي ڏي، سان ڳالهائي، ڪنهن جي زال سان، ڀيڻ سان پٽ سان، ڇو ته ان گلي ۾ مان گذرندڙ سڀ هن کان مانوس هئا. مان مسلسل ڪجهه ڏينهن ته بين اهو تماشو ڏسندو رهيس، پوءِ هڪ ڏينهن ڪانئس پڇا ڪيم ته ”بابا! هي ڪهڙو تماشو آهي“. چوڻ لڳو ”پٽ ڪنهن جا وار، ڪنهن جا ابرو (آءِ بروز) ڪنهن جا نيڻ، ڪنهن جا رخسار، ڪنهن جا لب، ڪنهن جون ڳالهيون، ڪنهن جون ٻانهون ڪنهن جا پير، ڪنهن جو قد ۽ ڪنهن جو الئه ڇا ڇا........ وڻندو اٿم ۽ پو رات جو پنهنجو سوڏل يار پورو ڪري پوءِ گهر مو تندو آهيان“

پرواني پنهنجي ڪان وٺي منصور قادر جوڻيجي تائين ۽ نصير مرزا کان وٺي مون لالي ۽ تائين اسان ڇورن جي معاملي ۾ هرجائي ان لاءِ آهيون جو اسان کي مڪمل محبوب ناهي ملي سگهيو. جنهن کي مان ڪمپليٽ گرائف چوندو آهي. جنهن جو قد به پلو هجي، اکيون به رب رکيون هجن. جنهن جا چپ به گلابي هجن. جنهن جا ولر به وڻندڙ هجن، جنهن جي چال به مستاني هجي، جنهن جي دکي به نڪتل هجي ۽ جنهن جو ٽيڙ به پلو هجي. جڏهن مڪمل يار گڏ هوندو ته ماڻهو ٻئي کي ڇو ڏسندو.

عشق

وري عشق بازي، اڙي دل! اڙي دل! اُئين ئي مجازي، اڙي دل!، اڙي دل! (شيخ اياز)

محبت لاءِ هڪ موضوع ضروري آهي. مرجي ته مارڳ (عشق) ۾ فنا ٿي مرجي، ائين جئين شمع ته ٻري ڳري وڃي ٿي پر پتنگا انهيءَ عشق جي آتش ۾ تب نتا مرن ۽ آخر تائين مٿس پنهنجي جان نثار ڪري فنا ٿي ٿا وڃن، عشق جنون ۽ چريائپ آهي، عشق باهه آهي جنهن مان عاشق پڇي نڪري ٿو. عشق جو انجام انتهائي ڀيانڪ آهي. حافظ شيرازي جي چواڻي ته ”ليليٰ جي رستي ۾ گهڻائي خطرا اٿئي ان تائين پهچڻ لاءِ پهريو شرط اهو اٿئي ته چريو ٿي وَڃُ“ عشق انسان جي ضرورت آهي. عشق جو پنڌ اٺاڳو آهي، جيڪو تڪليفون ۽ مصيبتن سان ڀريل آهي. هن جي راه ۾ اٽل ۽ مضبوط ارادو کپي، هن پنڌ ۾ ڪٿي به ساهي پٽٽي نه آهي، پٺتي ورڻ نه، رڳو اڳتي وڌڻ آهي. عشق TOM & JERRY جي جنگ آهي. جنهن ۾ TOM (ٻلي) عاشق آهي ۽ JERRY (ڪئو) معشوق آ. ڪئو ڪيڏو به چالاڪ ڇو نه هجي تب ٻليءَ کان بچي نٿو سگهي. عشق ۾ پوءِ پاڻ ڪيڻ مشڪل بڻجي وڃي ٿو، تنهنڪري منڊ ۾ ئي پاڻ سنڀالڻ کپي. عشق جي هڪ الڳ دنيا آهي عشق جي دنيا جا مجاور (عاشق) پنهنجي جُهان جي سلطنت جي شاهي تخت تي پنهنجي هٿن جي ٺاهيل خدا (محبوب) کي ويهاري ان جي پوڄا ڪندا آهن، هي انهيءَ پوڄا ۾ ڪنهن ٻي جي مداخلت يا شرڪت برداشت نه ڪندا

آهن. شاهہ تخت سر شاهي، پينو آپ گدائي. عشق ابد ۽ ازل آهي، اهو ڪفر ۽ اسلام کان پري آهي. حقيقي عشق طريقت جو اهم رڪن آهي، اهو مقام صرف ڪامل انسان کي ميسر ٿئي ٿو. محبت جو پهريون ڏاڪو (ابتدا) مجاز آهي ۽ حقيقت ان جو مٿيون آخري ڏاڪو (انتها) آهي. حقيقي عشق ۾ شروعات هميشہ مجاز سان شروع ٿيندي آهي ۽ مجازي عشق لاءِ هڪ عدد معشوق ضروري آهي. جيئن جسم ۽ روح ڳنڍيل آهن، جيئن عاشق ۽ معشوق هڪ آهن، ائين مجاز ۽ حقيقت جدا ٿي نٿا سگهن، عاشق کي سدائين معشوق جي لوڙ لڳل هجي ٿي، عاشق معشوق جي ڪڏ ليلو ٿي لڳي ٿو، اهو ئي عشق آهي. عشق مجازي جسم ۽ جسم جي حواسن سان تعلق رکي ٿو، محبت جسماني خواهش جي تڪميل جو نالو آهي، عشق مڪمل طور جنسي جذبو آهي، اهو عشق اصل ۾ عشق نہ پر هوس هوندي آهي، عشق ۽ عاشق جنون اختيار ڪري جنسي تسڪين ٿو ماڻي، اها عاشقي ۽ معشوقيءَ واري وهنوار آهي، اها ذاتي جيت ۽ هار آهي. هونءَ بہ عاشق ۽ معشوق وچ ۾ ڪهڙو حجاب.

دلبر (معشوق)

سنڌي ماڻهو باقاعده پنهنجو هڪ محبوب سانڍيندا آهن ۽ ان سان وڏو رومانس ڪندا آهن، وڏي عمر وارا ننڍي عمر جي سهڻن ڇوڪرن کي پنهنجو معشوق بڻائي ان مان ڀرپور جنسي مزو وٺندا آهن. ماڻهو جنهن کي ڀانئي چمي ۽ چتي اهوئي ٻين لفظن ۾ محبوب آهي، محبوب سان هڪ ساعت بہ مبارڪ آهي. سچو وفادار، هم جنس، هم خيال، هم راز ۽ هم نفس محبوب ڳولهي لهڻ محبت جو پهريون مرحلو آهي. هي معشوقن جو ماڳ آهي، جڳ سڄو ئي جنسار لڳو پيو آهي. هن حُسن ۽ سونهن جي ميلي ۾ ماڻهو ڪيڏانهن ڏسي ڪيڏانهن نهاري، هر طرف حُسن ئي حُسن آهي. مان حسين جي مظهر ۾ حُسن ڏسان ٿو، هر بدصورتي ۾ بہ ڪا سونهن لڪيل هوندي آهي، مان سونهن پرست پياسي آهيان. مان خوبصورت سهڻا من موهيندڙ چهرا ڏسي صفا چريو ٿي پوندو آهيان. انسان جي سيني ۾ بہ هڪ دل آهي ۽ انهيءَ دل ۾ بہ جذبا هوندا آهن ۽ دل جي اندر جي دنيا جو بہ پنهنجو هڪ الڳ سماج هوندو آهي. منهنجي دل محبت سان ڀريل آهي، سهڻي صورت وارن لاءِ، منهنجيءَ دل ۾ پيار گهر ڪري ٿو، ڪڏهن ڪڏهن اهڙي دل گرئي جي طلب ٿيندي آهي، جنهن سان اهي دل جا احوال اورجن، پر هي دنيائي دولابي آهي، منافق ۽ مطلب پرست آهي، دل جو سچو ڪو ورلي آهي، دل جي قرار ۽ سڪ سلڻ لاءِ هڪ دل گريو دلبر، دل نشين، دلربا، صنم لازمي آهي، جيڪو دل جي بلڪل ويجهو هجي، مان ڪائنات جي هر شي سان پيار ڪريان ٿو، مان سدائين يارن دوستن سان محبت ڪئي آهي. پهرين ڳالهہ تہ مان ملاوٽ يا لڳيءَ واري محبت تہ ڪنهن سان ڪندو ئي نہ آهيان، مان جنهن سان بہ محبت ڪندو آهيان ان لاءِ ساهہ ڏيندو آهيان. مان سڀ ۾ ڀرين پسڻ جو قائل آهيان. سنڌ جا سمورا سهڻا ڇڄ منهنجا محبوب هجن. منهنجي زندگي ۾ معشوقن کان سواءِ عشق جو وجود ئي ناممڪن آهي. محبوب بنا

ڪاٻه سرهاڻ ۽ سونهن مون لاءِ اجائي آهي، مان محبوب جي تصور کان سواءِ زندهه هجڻ جو تصور به ڪري نٿو سگهان. منهنجي من ۾ محبوب لهندا آهن. آهي دلبر رڳو منهنجي وجود ۾ آهن، مون بي تحاشا عشق ڪيا، منهنجا ايترا ته دلبر، محبوب ۽ معشوق آهن جو مونکي هاڻ سندن نالا توڙي شڪليون به ياد نه آهن، مون زندگي، انهن پويان گهاري ڇڏي، مون ايترو پيار ڪيو جو زندگي وسري وئي، هرو ڀرو معشوقن جا لاڏ ڪڍي ڪنيم انهن سيني سچڻن ۾ سچائي نه هئي، آهي زندگيءَ جي راهن ۾ هڪ نه ڪتندڙ عذيتناڪ عذاب هئا. انهن سيني جي شروعات ته سٺي هئي پر پوءِ سڀ دلپشوري ڪري مون سان ڪيڏي ويا، نتيجو سيني جو ساڳيو وڃي نڪتو، سڀ سڄڻ وڪري ويا، مونکان منهن موڙي مونکي اڪيلو ڪري ڇڏي جئيري ئي ماري ويا، بس مون بدنصيب عاشق جا نصيب جو اهڙا هئا. بيشڪل دل جو دلبر هڪ هئڻ کپي، دل به هڪ کي ڏجي، پر ان ماڻ جي چڊ ۾ سچائي ته هجي مونکي محبوب جو ميڙ نه پر هڪ فرد کپي جيڪو گهٽ ۾ گهٽ مون سان سچو ته رهي، منهنجو سياءُ ڪنهن به معشوق سان گهڻو وقت هلي نٿو سگهي، صرف هڪ عارضي ناتو ٿو جڙي ۽ ختم ٿي ٿو وڃي، مان هر ڀيري هڪ نئون محبوب ٿو رکان جيڪو هر دفعي مونکي دوکو ٿو ڏي. ياد جو دلچسپي ۽ علم دلچسپي سان واسطو آهي، جڏهن ڪنهن جي ڪنهن سان دلچسپي ختم ٿي ويندي آهي ته اهو ياد به نه رهندو آهي، ڪينءَ پهرين محبوب جي حد ڪٽي پوري ٿي ۽ ڪينءَ ٻئي محبوب جي حد ڪٽان شروع ٿي مونکي ياد نه اٿم، مون عاشق کي اوچتو جڏهن ڪو ڀيو ڀرپور نوجوان معشوق ملي وڃي ٿو ته، اهو منهنجي دل ۾ ويٺل اڳئين معشوق جو ڇڏيل خال اچي ڀري ٿو.

پنهنجي پنهل جون ڳالهيون

ڪاتب لکين جئين لايو لام الف سين. آسان سڄڻ تئين رهيو آهي روح ۾ (شاهه)

مونکي هڪ نئين ڀروسي جي تلاش هئي، مان مستقل هن جي ڳولا ۾ هئس. هن ڀيري وري مون هڪ نئون محبوب ڳولي ورتو آهي، مون وري هڪ نئين عشق جي شروعات ڪئي آهي. هن دفعي منهنجو محبوب سنڌي نه پر هڪ اردو ڳالهائيندڙ مهاجر آهي. اهو منهنجي زندگيءَ جو پهريون نئون تجربو آهي. ڏاريا ئي ڏاريا مٽ مٽئي جانه ٿيا، ڏاري ذات ڀاڙي، ڏاريا دل وارا ٿي نٿا سگهن. بس تقدير ڏارئي دلبر سان جو اڙي، مون هن کي ذات پات جي ڀيد ڀاءُ کان مٿي رکيو آهي. مونکي هميشه ڀروسي ئي لٽيو آهي، هڪ ڏارئي فرد تي ڀروسو ڪري نٿو سگهجي، پر هي وري به منهنجو ڀروسو آهي. منهنجو هي نئون محبوب جلدي پنهنجي مڪمل مجنا ماٺي. هاڻ منهنجي محبوبن جي قطار ۾ شروع ۾ بيٺل نظر اچي ٿو. هي اُتي بيهڻ جو اصل حقدار به آهي، هن جو نالو منهنجي محبوبن جي لسٽ ۾ سڀ کان مٿان ۽ پهرين شامل آهي، مان پنهنجي هر نئين محبوب جي شان ۽ مان ۾ هڪ يادگار ۽ پروقار تقريب ڪندو آهيان، جنهن ۾ مان ڪيس محبوبيءَ جو تاج پارائي ڪڏو ڪڏ پيار جو هڪ فرضي نئون نانءُ خطاب طور

ڏيندو آهيان. جيڪو پوءِ سڄي زندگي ان جي سڃاڻپ بڻجي ويندو آهي. مونکي پنهنجي انهن محبوبن جا اصل نالا تہ شايد ئي ياد هجن، پر منهنجا ڏنل اهي پيار جا نالا مونکان تہ ڇا پر سندن کان ۽ سندن سان تعلق رکندڙ هر تعلق کان تادم نہ وسرندا. مير فضل ٽائون، لطيف آباد، حيدرآباد ۾ رهندڙ يو بي ايل جي اڳوڻي بئنڪ منيجر ۽ هاڻوڪي وڪيل محترم ايوب چوهاڻ جو هي پٽ هاڻ ڇوويهہ ورهين کان ٽپي ويل آهي، هن بي ڪام پاس نوجوان جو اصل نالو تہ شرجيل حيدر چوهاڻ آهي. پر سندس مٽ مائٽ ۽ يار دوست کيس سلمان جي نالي سان سڃاڻيندا آهن، پر مان کيس سونو SONU ڪري سڏيندو آهيان، منهنجو هن کي ڏنل اهو نالو کيس بي حد پسند آهي، هاڻ هي سڄي زندگي سونو ئي سڏبو، هر نالي جي پنهنجي معنيٰ ۽ پنهنجو مزاج هوندو آهي، انهن نالن پٺيان هڪ مخصوص ماحول ۽ پس منظر موجود هوندو آهي، جيڪو نالي جي تبديل ٿيڻ سان آهستي آهستي ڏندلو ٿي آخر پنهنجي سڃاڻپ وڃائي ويهندو آهي، پر ڪي پيار جا ڏنل نالا ايترا تہ پيارا وڻندڙ ۽ پاور فل هوندا آهن جو اصل، نہ وڻندڙ ۽ مشڪل نالن کي مٽائي پنهنجي سڃاڻپ رکندا آهن، هر انسان کي پنهنجي آسيس ۽ انفراديت آهي هر بوتل بوتل ۾ پيو پيو شراب آهي، هر ڇوڪري جو پنهنجو هڪ الڳ رنگ روپ ۽ مزو آهي، هر ڇوڪري جو پنهنجو سرساز ۽ سنگيت آهي، پر هي منهنجي جان جند جان دلبر روح راحت آهي. منهنجا ڪيئي پرين آهن، پر هن جي بات ئي اور آهي، سهڻا پيا بہ گهڻا جهان ۾ پر منهنجي هن محبوب جو مٽ ڪوئي ناهي، جاني تنهنجو ناهي جوڙ، سونو تون تہ سون آهين. ”تم سا ڪوئي پيارا، ڪوئي معصوم نهين هي. ڪيا چيز هو تم، تم ڪو بہ معلوم نهين هي.“

سونو SONU

مان تمام گهڻا خوبصورت ۽ خراب ماڻهو ڏٺا، پر مون هن جهڙي شي ڪڏهن بہ نہ ڏٺي، هي جنس ئي جدا آهي، هي شي ئي ٻي آهي. پر هي شي چنگيءَ آهي، مان پڻ اهڙي دلچسپ ۽ اڻ لڀ شيءَ جو ڳولائو رهيو آهيان. جو بہ انسان جنهن بہ شي جي طلب ٿو رکي ان لاءِ جفا ٿو ڪري سو نيٺ ان کي وڃيو حاصل ڪري. خدا هن دنيا ۾ هر ڪنهن کي، ڪنهن نہ ڪنهن لاءِ ٺاهيو آهي، خدا لازمي طور تي هن کي فقط منهنجي لاءِ ٺاهيو آهي. منهنجي تازن ڪارنامن مان هي بہ هڪ ڪارنامو آهي، هي منهنجي محبت جي لازوال ڪهاڻي آهي. اها ڪهاڻي رڳو تجسس سان شروع ٿئي ٿي. پنهنجي محبت يا عشق جا قصا لڪائڻ نہ کپن، مونکي هي محبت عام ڪرڻي نہ هئي، پر وري بہ مون هن سان لاڳاپيل مڙني جذبن جي لڄ رکي آهي. اهو ئي ڪارڻ هو جو پهرين ڪتاب ”اگهاڙو سچ“ ۾ هن جي دل لڳي جو ڪٿي بہ ذڪر نہ هو، مان هتي بہ هن جو ڪيريئر خراب نہ ڪندس، مان هن سهڻي جي ساراهہ ڇا لکان، هن سان مرڪن، ٽهڪن ۽ پريل پاڪرن جا رشتا آهن، پر مان پرين جي نيڻن، ڏلفن، لبن، ڳلن، نازنخرن، هارسينگار، جواني ۽ جدائي

جي روڳ تي ڪيئي پنا ڪارا ڪيا آهن، مونکي تہ فضيلت پريو لکڻ ئي نٿو اچي. هن سان منهنجون وڏيون تاريخي يادون وابسطا آهن. هي اُهي گهڙيون آهن، جيڪي وسارڻ جهڙيون ناهن، هي حُسن جيڪو منهنجي ويجهو آهي، جيڪو پرپور پاڻ ملهائي پيو، مونکي هن سان گذاريل هي دور هميشہ ياد رهندو. مان هتي هن جي سونهن جي الفت بہ بيان ڪندس تہ ذات بہ. جڏهن هن جي صحبت جي يادگيري تي پَويم تہ اهو ياد ٿو اچيم تہ هن سان منهنجي پهرين معرفت طالب پنيري ۽ اسد پٽي جي ڪري ٿي، مان هنن دوستن جو دل جي گهراين سان ٿورائيتو آهيان، جن هن دلبر کي مون سان ملايو.

پهرين ملاقات

"تون نہ جاني ڪٿين آس پاس ۾ هي خدا"

هي ڇا مليو جڻ موسيٰ خدا سان طور سينا تي مليو، هي هن دوزخ جهڙي جهان ۾ مون شيطان ڪاڻ جنت مان لاٿل ڪو غلمان هو. مان هن تي ائين موهجي ويس جئين سرمد پنهجي مجازي محبوب ابيچند تي مئو، هيلو هاءِ کان پوءِ هي جڏهن ياڪر پائي مليو تہ جڻ حشر تي ويو. هن سان ملي منهنجا تہ جڻ وڻ وجي ويا. هي ڇا هو جڻ قهر ۽ غضب جو هڪ طوفان هو. هن جا مهاندا دلڪش هئا، هن جي عڪس ۾ چانداڻ هئي، هي پنهنجي ڪشش جو، جو ڳو استعمال ڪرڻ ڄاڻي، هي دل ڪٽڻ جو ماهر آهي. هي پهرين نظر ۾ ائين لڳو جڻ ڪا حسين دوشيزه هجي، هي زلفن کي جتڪا ڏئي زلفن سان کيڏي رهيو هو، هي وارن سان وار ڪري رهيو هو. هن جي حد درجي جي بي تڪليفي مونکي ڏاڍي وڻي. هن جو نظرن سان نوازڻ وارو انداز مونکي بيحد پسند آيو. هن هڪ وار نظر ڪپائي ۽ وري ڪٽي ڇڏي، اسان هڪٻئي جي اکين ۾ پيهر ڏٺو ۽ هن مسڪرايو، هن مرڪي مونکي گهائي ڇڏيو، هن جي مرڪڻ ۾ آلائجي ڇا هو، هن جي مسڪراهٽ بہ غضب جي هئي، هي جڏهن مسڪرائي پيو تہ جڻ هوش خطا تي پيا وڃن ۽ هن جي مرڪ جي اچلائيل چار، هن جي قاتل نظرن جي تير ۽ هن جي سونهن جي سهٽي خنجر مونکي اصل کهي ڇڏيو. هن مٿان پنهنجو پاڻ کي گهوري ڏنو سون، هي پهرين ڏينهن مون سان فري ٿي ويو، مون کي هن جي محبت گهيري ورتو، هن پيار جي ڪوڙڪيءَ ۾ مونکي ڦاسائي رکيو، هي ڇا مليو مونکان آرام ڇڏائجي ويو هن بي چين ڪري وڌو، اها ازغيبي عنايت هئي جو اسان اڪثر پيا ملندا هئاسون، پوءِ ڪيس هر هر اچڻ جو شوق ٿي پيو، مون بہ هن سان ميل جول وڌائي ڇڏي، ائين ميل جول معمول بڻجي وئي. جڏهن مونکي ڪو ڇوڪرو وڻي وجي ٿو، تہ مان ان تعلق کي پسند ڪريان ٿو، مان هن سان ڪو تعلق ٿي جوڙڻ چاهيو، هي جلدئي منهنجي ڪمزوري کي سمجهي ويو، مان ڪيس هر ممڪن طريقي سان پنهنجو بڻجڻ جي ڪوشش تي ڪئي پر هن ٽيندي، مون دعا ڪئي، باس باسي، ساٽ سئوڻ ڪيا، مون شوشو منتر پڙهيو، آخر منهنجي جادو جو هن تي اثر پيو، ڪيس مون ئي تہ چونديو هو، حيلا وسيلا ڪتب آٽي هن کي

Scanned with CamScanner

پنهنجو ڪيو. هي نهايت عجيب و غريب نمونو سان منهنجي زندگيءَ ۾ داخل ٿيو. مون ٻڌلون وچايون هيون هن جي ملڻ جي خوشي ۾، هي حيرت ۾ وڌيڪ سهارو منهنجي خوشين ۾ اضافو هو. دوستيءَ جا لمحا لمحو پيچ جڏهن ڪهڙين تعلقن تائين پهتا ته مان ڪيس محبت جي ڪوٺ ڏني هن دل سان ان پيشڪش کي قبول ڪيو. بلڪ اسان هڪٻئي کي شرط شروطن تحت قبول ڪيو جو لازمي هو. هي مراد ۾ مايل ٿو ڪرو هر طرح پوڇڻ جي لائق هو. مون هن کي دل سان پوڇيو هن جي الفت ۾ مون پاڻ کي هن آڏو صفا پڌرو ڪيو منهنجو نشانو پڪو هو. هن آخر مونکي ڏانوڻ وجهڻ ڏنو ڇڻ ڪنهن پتڪيل مسافر کي اوچتو منزل ملي وئي. مان واقعي ڏاڍو خوش آهيان جو منهنجي محبت سوڀاري رهي.

عاشقي

مان سچو پيار هن جي راه ۾ وڃائي ڇڏيو آهي، مان عشق کي سونو تائين محدود ڪري ڇڏيو آهي، پر حُسن جو ڪو به دنگ ڪونهي. مون سان هن جو ساٿ عاشقي جو آهي، اسان ٻئي عاشق ۽ معشوق جي هٿ ڪڙين ۾ ٻڌل آهيون هن مونکي پنهنجي عشق ۾ گرفتار ڪري پنهنجو اسير بڻائي ڇڏيو آهي. هي منهنجي سچي دستي بڻجي ويو آهي. هي منهنجو اهڙو معشوق آهي جنهن پنهنجي هن عاشق کي مڪمل طور پنهنجي قبضي ۾ ڪري ورتو آهي. هي مون سان پيار جو تعلق مسلسل سچائي سان نڀائيندو اچي، محبت ٻنهي طرفن کان اڄ تائين قائم آهي. منهنجي هن سان پرخلوص لڳن آهي. مان هن سان شديد بي پناهه محبت ڪريان ٿو. مان هن عشق ۾ چرپائپ جي انتهائي حد تائين ويس، اسان هڪٻئي سان پاڻ ۾ مڪمل طور روح سان حقيقي محبت ڪري سچي عاشقي ڪمائي، هن عشق ۾ منڊ ڪري ڇڏيو ته مون پوڄا ۾ اينڊ ڪري ڇڏي، هي منهنجي زندگي ۾ تمام گهڻي اهميت رکي ٿو. منهنجي وجود جيترو ئي اهميت ڀريو آهي. مان جڏهن به ڪو گرهه ڪائيندو آهيان ته به هن کي ياد ڪندو آهيان مان محبوب جي معاملي ۾ جيءَ کي جفائون نه آهيان ڏيندو. هي منهنجو خاص منظور نظر منهنجو دلبر جاني آهي. مونکي هن جي دوستيءَ تي فخر آهي، مونکي هن تي ناز آهي، منهنجو هن تي راز آهي. ان لاءِ هن جا هر ناز نخرا سهندو آهيان. معشوق هوئڻ به وڌيڪ مانَ ۽ مرتبي وارو هوندو آهي، عاشق ويچارو ته ان جا ناز نخرا سهندو آهي، هن جو نار هن جو روپ، هن جي هر گهڙي جي دلبري روح ۾ راحت ٿي پيدا ڪري. هن سان منهنجي دلڙي آهي. هي منهنجي دل جو راڻو آهي. هي منهنجي دل جي باغ جي بهار آهي. هي منهنجي دل جي دوا آهي، هي منهنجي جسم جو حصو آهي، هي تن من ۾ سمايل مونکي ساهه کان به ويجهو آهي. هن ۾ منهنجو ساهه آهي، هي منهنجي دل جي ڌڙڪن آهي. هن سان منهنجو درياهه جهڙو رشتو آهي. بلڪ ذاتي رشتو آهي. هي دل ۾ احساس جيان رهندڙ سيڙي رشتن کان مهان آهي. هي سڀڪن مٽن مائٽن کان به وڌيڪ، بلڪل گهر جي فرد جهڙو، منهنجي دل ۾ هن لاءِ ڀيڻ کان به

Scanned with CamScanner

وڏيڪ محبت آهي، دراصل هن منهنجي دل ڪٽي انهيءَ ۾ پنهنجي هڪ الڳ جاءِ ٺاهي آهي، هي اڄ تائين اها جڳهه پنهنجي شان ۽ مانَ سان ولاريو ويٺو آهي. مان هن ڪي اڄ به اتي رکيو آهي. جتي هي شروع ۾ ويٺل هو يا جتي هن کي هئڻ کپي، هي منهنجي هستيءَ ۾ گهڻو خاص گهڻو ويجهو آهي. هي منهنجي سموري دعائون ۽ تمنائون ۾ به گڏ رهيو آهي. هن جو هئڻ ئي مون لاءِ ڪافي آهي، الڳ هوندي به مان پاڻ کي هن سان هڪ سمجهندو آهيان. هن ۽ منهنجي وچ ۾ ڪو فاصلو نه آهي. اسان ڏسڻ ۾ ڇڻ ٻه آهيون پر هونو ڇڻ هڪ جسم آهيون. هي پنهنجي جسم کي منهنجي روح کان الڳ نه ڪندو آهي. شايد منهنجو به هن سان ڪو روح جڪڙيل آهي. جو جسم جدا هوندي به روح ڳنڍيجي هڪ ٻڌيل آهي. هن سان اهڙو ڪو پيوند آهي جو مان هن کان سواءِ رهي نٿو سگهان اهو ممڪن نه آهي ته هي به مونکان ڌار وجود رکي. اسان هر ڳالهه ۾ ڪٺا هوندا آهيون. اسان جي جوڙي هر وقت گڏوگڏ هوندي آهي، هي سدائين مون سان ڇهتيل رهندو آهي. چاهي بائيڪ تي هجي يا پنڌ، هي رات اڌ رات تائين مون سان گڏ هوندو آهي، هي مون سان ايترو ته گهاٽو آهي جو مان ڇڻ اوٽ ۾ پس منظر ۾ هليو ويو آهيان. مان ائين پيو سمجهان ڪٽي سونو مان پاڻ خود ته نه آهيان.

گلاب جو گل

هڪ گل قطار پنئر ته هڪ پنئر گنج گل.

هن باغ جي بهار جون کهڙيون ڪڇيون ڪيون. (استاد بخاري)

سچائي سان ٻج ڇڏبو ته نيٺ ڦٽندو بس رڳو پوکيءَ جو هنر اچڻ کپي، ۽ جڏهن پنهنجي وقت تي بهار ايندي ته ڪجهه نه ڪجهه ضرور ڦٽي پوندو. هر ميوي جو پنهنجو ذائقو آهي، هر گل جي پنهنجي خوشبو آهي ۽ هر خوشبوءِ جي پنهنجي تاثر آهي. بيابان ۾ ڪيئي گل ڪڙي ڪنهن جي ڏسڻ يا خوشبو ڏيڻ کان سواءِ ختم ٿي وڃن ٿا. منهنجي زندگيءَ ۾ رڳو گل ئي گل آهن، مان ته گلن ۾ ئي گم رهيس، مونکي اڄ به گلن جي تازگي وڻندي آهي. مونکي گلاب جا ڪڙيل گل وڏيڪ پسند آهن. جڏهن مُکڙي گل ٻڌجي رهنديون آهن ته مان پوپٽ ٻڌجي باغن جو رخ ڪندو آهيان. مان باغ جي سيني ڦسمن جي گلن جون خوشبو ميڙي گڏ ڪرڻ چاهيان ٿو. مان جيترا گل ۽ خوشبو گڏ ڪري سگهان ٿو ڪري وٺان، مان ڪيترن ئي گلن مان خوشبو ميڙي ماڪي ڪئي آهي. مون وٽ رنگ رنگ جا گلدستا آهن. اسان ٻئي هڪٻئي جا هار آهيون پر هي گلن جو هار مونکي بيحد پسند آهي، هي هر وقت پيو ٻهڪندو آهي، هي ايترو تازو ۽ جوان آهي ڇڻ مُکڙي اڃان هاڻ ٽڙي گلاب ٻڌجي رهي هجي، هي ڇڻ نئين مند ۾ نئين سر ڦٽندو هجي، هي هر رنگ ۾ نکري ايندو آهي، ڪڏهن رابيل ٻڌجي ته ڪڏهن گلاب جو گل ٻڌجي. بس هن گل تي مان پونر ٻڌجي هر ڪجي پيس، مان شبنم چمڻ لاءِ گل ڏي وڏيس ته مونکي هن گلبدن جي پگهر ۾ به گلاب جي خوشبو آئي هن دلبر جي گلابي

ڊيڊ ۽ چنبيلي مهڪ ۾ بہ مشڪ جي سرهاڻ آهي. هن جو جسم خوشبوئن ۾ ٻڏل هوندو آهي، ھي انهيءَ غضب جي خوشبوءِ سان پنهنجو احساس ڏياريندو آهي. هڪ ڀيرو گهر خالي هجڻ سبب مون هن کي دل سان سڏيو تہ هي اُڏامندو آيو ۽ پوءِ ٻارن جي اچڻ کان اڳ اتان هليو ويو. ٿوري دير پوءِ جڏهن ٻار گهر ۾ داخل ٿيا تہ وائيف مونکان پڇيو "گهر ۾ ڪو آيو هو ڇا؟" مون ڪوڙ ڳالهائيندي چيو "نہ، ڇو خير آهي؟" هن چيو "گهر ۾ خوشبو ئي خوشبو آهي الئہ ڇو؟" جڏهن خٽہ هرڻ پنهنجي دن مان ايندڙ سرهاڻ تي حيران ٿي چوطرف ڀيو ڦرندو آهي، هن کي پنهنجي وجود جي سهڪ هئڻ نہ رهندي آهي، ائين سونو کي بہ پنهنجي خوشبوءَ جي سمڪ هئي نہ آهي. مون هن کي هر وقت پنهنجي حواسن تي ڇائيل محسوس ڪيو آهي.

جن اکين تهر ڪيا

"اک پرين جي اهڙي جو نهاري تہ ماري، وار وڏا سارا سنواري تہ ماري."

"اکيون ادل جون ٻرن مشعلا ڪجل جو ڙ بناءِ."

"اک انکھ ڪي اشاري پر قافلي راھ بھول جاتي هين."

"هم يي دو پلس دو برابر چار ڪھ سڪين."

سوال آهي تہ: جڏهن اکيون 2+2=4 ٿي وڃن ٿيون تہ 2 دل ملڻ کان پوءِ 1 ڇو ٿا ٿي وڃن؟

ٻيو سوال آهي تہ: جڏهن ٽينشن جو تعلق دماغ سان آهي تہ، ماڻهو کي هارٽ اٽيڪ ڇو ٿو ٿئي؟

ٽيون سوال آهي تہ: جڏهن عشق جو تعلق دل سان آهي تہ عشق ۾ ماڻهو چريو ڇو ٿو ٿئي؟

اکيون ڳالهائينديون آهن. اکين جي ٻولي کان هر ڪو مڙئي ڪجھ نہ ڪجھ واقف هوندو آهي. اکيون تہ هونديون آهن جيڪي ابتدا ڪنديون آهن. جيڪي مقناطيسي تعلق جي لهرن کي براہ راست دل تائين پهچڻ جو متحرڪ ڪم ڪنديون آهن. چون ٿا تہ سونهن جڏهن کي عڪس، اکين ۾ لو ٿيندي آهي تہ آسَر جي ننڊ ۽ ڏکڻ جي هير بہ وسري ويندي آهي، انهن اکين تہ ڪيڏا تهر ڪيا آهن. ڪيڏا ظلم ڪيا آهن. ڪيترا گهر اجڙيا آهن، مون کي بہ انهن اکين برباد ڪيو آهي. سڀ دلبر دراصل اکين جو فريب آهن. مان خماريل شرابي، شربتي ۽ غزالي اکين جو عاشق آهيان، مونکي ڪاٽين جهڙا ڪجلا نيڻ بي حد پسند آهن. "تو ني ڪجل لڳايا دن ۾ رات هو گئي." محبوب جي خماريل اکين، ٻهڪندڙ ڳلن ۽ مرڪندڙ چپڙن جو پنهنجو نشو آهي.

نشيلن نيڻن وارو سونو منهنجو دلبر آهي. الله هن کي ڏسڻ جو موقعو ڪو نہ وڃائيندو. مون سان دل جون اکيون ساڻ آهن. مون هن کي دل جي اکين سان ڏٺو آهي. قدرت کيس نهايت ئي خوبصورت اکيون عطا ڪيون آهن، هي پنهنجي خوبصورت اکين، وڏن وارن ۽ سانوري رنگ ڪري اڃان بہ وڌيڪ سهڻو لڳندو آهي. هي دلبر جڏهن مون وٽ ايندو آهي تہ ماڻهو هن کي اکيون ڦاڙي ڦاڙي ڏسندا آهن. ايندڙ ويندڙ اکين ئي

اکين ۾ پيا قربان ٿيندا آهن. ڪو به ڪيس هڪ ڀيرو ڏسي نظرون ڦيري نٿو سگهي. هي ڀهرين نظر ۾ ئي موهي وجهندو آهي. هي جادو ڀريا نيڻ اُجلائي، جن چار ۾ ڦاسائي وجهندو آهي. هن جاناز وارا نيڻ مون لاءِ جڻ سزائون هجن. تنهنجي نوخيز نگاهن ماري ڇڏيو. ديد گلابي دلبر تنهنجي نيڻن مٿان ڀرون جڻ تلوارون هجن. منهنجي هن سان شديد محبت آهي. هي منهنجي اکين جو سرمو آهي هن کي ڏسي اکيون ٺريون ۽ چهرو چمڪي روشن ٿيڻ لڳندو آهي. مان هن کي اکيون ملائي بنا ڇنڀڻ جي مسلسل ڏسندو رهندو آهيان. هن جون خماريل اکيون جڻ مڌ جا مٽ هجن، جن کي ڏسي جڻ نشا ٿا چڙهن، جيڪو هن ۾ هوندو آهي سو سندس اکين مان ظاهر هوندو آهي. هن جي روشن اکين ۾ مستقبل جا ڪيئي خواب سمايل آهن. هن جو اکڙيون منهنجي روح ۾ هميشه پيون وسن. هن جي اکين جي نيڻن ۾ مونکي پنهنجي زندگي ڏسڻ ۾ ايندي آهي، هن کي ڏسي جڻ نئن سر پيدا ٿي پوندو آهي. جيستائين تنهنجي اکين ۾ نشو موجود آهي اسان مستن کي شراب جي ضرورت ناهي.

سهڻل جي سونهن

انسان جي حقيقي سونهن ان جي حسن جو جزو آهي. انسان جي جسم ۾ سڀ ڪان وڌيڪ نمايان ۽ پاڻ ڏانهن ڇڪيندڙ شي ان جو چهرو هوندو آهي. مونکي عورتاڻو حُسن نه پر مرداڻو حُسن وڻندو آهي. حُسن جو معيار حقيقت ۾ آهي به مرداڻو حُسن. سرمد جو مجازي محبوب ابيچند به ايترو حسين نه هوندو جيڏو منهنجي هي دلبر سونو حسين آهي. هي سونهن جو سائين پنهنجي حسناڪي ۾ بنهه الڳ آهي. انسان رب جي پنهنجي هوبهو صورت آهي. هن ۾ خدا لحد نظر ايندو اٿم. قدرت هن کي ناهيو به ته حسين آهي. رب هن کي سهڻي صورت ڏئي جڻ پاڻ جڙيو هجي. هن کي پنهنجي بي پناهه حُسن تي گهڻو ناز آهي. هي نهايت ئي خوبصورت ، سهڻو، من موهيندڙ بي حد پرڪشش شخصيت جو مالڪ آهي. هي جسماني توڙي ڪردار جي سونهن رکندڙ سيرت خواه صورت ۾ سهڻو بلڪه ذهني طور تي به نهايت چالاڪ ۽ هوشيار آهي هي حسين و جميل، هي حُسن و جمال، هي باڪمال، هي سونهن ۾ سوائي، هي لذت ۾ لائي، هي يوسف ثاني، هي خوش نظر هي جاذب نظر هي خوش شڪل، هي ڪشش ۾ قيامت، هي ڪردار جي ڪرامت، هي ٺهڪن ۾ ٺمتار، هي اندر ٺار، هي شخصيت ۾ سدابهار، هي سلمان ۾ سونو، هي سونو ۾ سون. هي سون ئي سون.

سورنهن سينگار

فيشن دراصل دماغ جو ڦير آهي. هي فيشن ايبل ڇوڪرو فيشن جو نه اصل ڪوڏيو آهي هي خوش لباس لٽي ڪپڙي ۽ ڪاڏي پيتي جو ڏاڍو شوقين آهي، هي وهنجي سهنجي، قيمتي پلاويس وڳا پائي. تيل ڦليل هڻي چمڪ ڏمڪ مکي. سينگار سڙو ڪري نهي سنيري ٽاٽ ٿي پوءِ نڪرندو آهي. هي سورنهن ئي سينگار سونو

سمارٽ رهڻ ۽ وڌيڪ پرڪشش ڏيکاءُ ڏيڻ لاءِ هر وقت پاڻ کي لاهي رکندو آهي هن کي پنهنجي سونهن ۽ جسم جو هر وقت فڪر رهندو آهي، هي پنهنجي صحت ۽ جسم جو خاص خيال رکندو آهي. هي پنهنجي سونهن ۽ بدن جي بيهڪ برقرار رکڻ لاءِ باقاعده ورزش، واڪ ۽ باڊي بلڊنگ ڪندو آهي. هي هر نئين ڏينهن نئون رنگ ڪري درالو نظر ايندو آهي. ماڻهو سندس قد، وڏن وارن ۽ سونهن کي حيرت وچان ڏسندا آهن. ميڪ اپ هن جو ضروري حصو آهي. ميڪ اپ جو مقصد سهڻو هئڻ سان گڏ پنهنجا عيب لڪائڻ جي ڪوشش به آهي هي پنهنجي چهري جي ميٽن جي جڙت ۽ نند پڻ ۾ تيل شديد ايڪسيڊنٽ جي زخمن کي لڪائڻ لاءِ تيار دوران واش بيسن تي نلڪو فل کولي صابڻ سان منهن رڳڙي رڳڙي ڌوئيندو آهي ۽ پوءِ ميڪ اپ ڪندو آهي انسان جي قيمت سندس ظاهري سونهن نه پر حقيقي قدرو قيمت آهي. ماڻهو کي پنهنجي صحت ۽ جسم جو خيال رکڻ کپي فيشني ڪپڙا پائڻ کپن، هارسينگار ۽ ميڪ اپ وغيره کي پسند ڪرڻ کپي. اهي مصنوعي، مهانگيون شيون هرو پرو جون بيڪار به ته نه آهن اهي انسان جي شخصي سونهن ۾ وقتي طور نگار پيدا ڪن ٿيون. هي فيشني ڪپڙن ۽ ميڪ اپ وغيره کي پل استعمال نه ڪري هي چاٽي وني ته شخصيت جي سونهن انهن مصنوعي شين جي محتاج ناهي سچ پچ ته انسان انهن شين کان سواءِ به سهڻو لڳي ٿو. ”مرڪ چنبلي ماشاءَالله نازڪ انگڙا، ريشم ڪپڙا، دل پٽريلي ماشاءَالله.“ هي مون ڏانهن به جڏهن ايندو آهي بالم بڻجي ايندو آهي. ڪنهن بري خبر جي اوچتي اطلاع تي ايمرجنسي ۾ هلڻ لاءِ به هن ڪچ ڪدڙي کي تيار ٿيڻ لاءِ به ڪلاڪ ڪن کپي. مان جڏهن هن جي سڪ ڪٽي سندس گهر ايندو آهيان ته مونکي هن جي ديدار لاءِ در کان ٻاهر ڪلاڪ ڪن ويهڻ جي سزا ڀوڳڻي پوندي آهي. جيستائين سهڻل گهران سينگار جي اچي. هي چوندو آهي ته ”تون اچڻ کان ڪلاڪ اڳ پنهنجي اچڻ جو اطلاع ڪندو ڪر ته جيئن مان اڳ تيار ٿي ويلو هجان“ مان کيس ڀوڳ ڪندين چوندو آهيان ته ”مرڻ گهڙي ملڪلموت کي عرض ڪندس ته ڪلاڪ ڪن ڇڏ جيسين سولو تيار ٿي وڃي ۽ پوءِ تو کي اطلاع ڪندس ته وارو ڪر جلدي تيار ٿي وٺ مان مرڻ پيو وڃان.“

سولو جي ماڊلنگ

هي جيترو خوش پينٽ شرٽ ۾ هوندو آهي ايترو خوش مون هن کي ڪڏهن سلوار قميص ۾ ڪڏهن نه ڏٺو. جڏهن ته هي سلوار قميص ۾ به غضب جو لڳندو آهي. ڄڻ ميهڙ يا خيرپور ناٿن شاهه جو ڪو لاهوڪو ناچو چانڊيو هجي جيءَ هي پوءِ ڪنهن ميلي ۾ نچي ته چانڊيو ذات کي به پلئي ڇڏي وڃي، جي ٽڪيٽ تي پهائي ته پناڻ ڪاڏي نه وڃن. جي علي حسن زرداري جهڙي ڪرپيل سان ياري رکي ته پوءِ بلاول ڀٽو زرداري سياست ڇڏي ڏي. جي مهراڻ ٽي وي جي مالڪ غلام نبي مورائي جي ڪٽيل ٻانهن ڀوري جهلي وڃي ته پوءِ پبلڪ چوائس وارو راجا مهمڻ وري راڻي باغ جي پولن جا ويٺو

لن ڏائي. شهرت ۾ ئي بقا آهي. هي ماڊلنگ ۾ ياسر شوري وانگر بي پناهه شهرت ماڻي بقا حاصل ڪرڻ چاهي ٿو. چوويهه ڪلاڪ سندس ذهن تي ماڊل بڻجڻ جو ڀوت سوار آهي. هي انهيءَ جنون ۾ گهر کان دربدر پڻ آهي. هي انهيءَ آسري علي حسن BBC واري ۽ 105 جي جي صاحبو واري دانش مهدي کان ڳڻي ڦاڙائي آيو ٿو. پر وري به چڙهي نه سگهيو مشڪل چڙهي هن جي تور به ڇڻ لک لهي. هن چو ذهن چنڊ تي گهمندڙ جي اڇل به قيامت آهي هي دلبر ۽انهن لوڏي هلندو آهي. مون لاءِ هن معشوق جي مرڪ ئي شهادت آهي.

يار جون ياترائون

هڪ دفعو مان هن تي عاشق تي پيس، منهنجي چاهت ان حد تائين پهتي جو جيسين مان ڪيس نه ڏسان ته آرام نه اچي. هي اڪيلو ماڻهو آهي، جنهن سان مان ملڻ چاهيندو آهيان. فقط هي ئي آهي جيڪو منهنجي ذهن کان واقف آهي، گهٽ ۾ گهٽ هي هڪ ماڻهو مون کي سمجهڻ جي اهل ته آهي. مان پنهنجي اندر جي هيڪلائپ هن سان شيئر ڪندو آهيان. مون جڏهن به هن کي ياد ڪيو هي ستون ڏيئي پهتو. هن يار جون ياترائون ۽ زيارتون ڪٿن ٿي نه ٿيون، نه ئي مان ٿڪجان ٿو. هي جڏهن ايندو آهي ته موقعو يادگار ٿي ويندو آهي. هن کي ڏسي جا خوشي ٿيندي آهي سان ٻڌائي نٿي سگهجي. هڪڙي کي ڏسندي ڇڻ دل جي ڪشش وڌي ويندي آهي. هي دل ٺار جڏهن ملندو آهي ته هيان ٺري پوندو آهي، ڇڻ روح کي راحت ملندي آهي. هي جڏهن منهنجي گهر ايندو آهي ته ڇڻ مون ۾ ساهه پئجي ويندو آهي، هن کي ڏسي نفسياتي جذبا جاڳي پوندا آهن، هي ايندو آهي ته موج مچي ويندي آهي. هي ايندي ئي سڀ سڪون لاهيندو آهي. هن جي اچڻ ۽ وڃڻ ۾ به لذت هوندي آهي. هي ايندو آهي ته مان صدقي صدقي ويندو آهيانس. سڀ ڪجهه آڏي اڳيان رکندو آهيانس. گهر ۾ جڳهه نه هوندي آهي جتي مان ڪيس وهاريانس، آخر ۾ مان ڪيس لن تي به ويهاريندو آهيانس ته هي مسڪين ان تي به خوشي خوشيءَ سان ويهندو آهي. هن جي زيارت جون منتظر هونديون آهن منهنجي گهر ۽ پاڙي جون گهٽيون. آهي جهڪيل ڇتيون، ڀڳل فرش ۽ اڌوهي کاڌل در ۽ دريون هن جون آجيان ڪنديون آهن هي ٽاٽل گٽر لائينون پاڻيءَ جا ٽٽل پائيپ، لٽل پٽرن جا ڍير ۽ ڪوٽيل رستا ڏسي پڇندو آهي ته ”توهان جي پاڙي ۾ ڇا هالاڪو خان آيو هو، هي دوستيءَ جي ڀهاني مون سان پريت جو ناتو ڳنڍيو اچي، هي جيترو وقت به مون سان گڏ آهي، اسان جي دل جي ياري آهي.

ڇڻ هڪ رات جي ياڪرم گذري وئي زندگي

مان سڄو سڄو ڏينهن هن جو انتظار ڪندو آهيان هي ڏينهن جو گهر ٿيل وري رات جو ليندو آهي. هي ڏينهن جو وچائجي ويندو آهي ۽ ڳوليو ڪو نه لهندو آهي هي سڄ رات جو ايري ۽ صبح جو لهي. اسان ته جاڳندا ئي شام کان پوءِ آهيون. اسان عادت جي لحاظ کان رات جو جاڳندڙ جانور آهيون. اسان لاءِ ساري رات جاڳڻ جشن آهي، اسان سڄي سڄي رات گهمڻ

۽ رستن تي هروڀرو پيا بدروح وانگر ڀٽڪندا آهيون، ڏينهن تہ ڏکيو سکيو گذريو وڃي پر رات تہ اسان جي لکن جي آهي اسان ڪيئي ڏينهن ڪيئي راتيون گڏجي ڦٽايون. اسان ڪيئي سهٽيون محفلون مچايون، ڪچهري ڪبي هئي تہ خوب ڪبي هئي. آخر انهن رهاڻين رنگ لاتو. هڪ رات مون هن پرين کي چيو "من دل تي چاهي تہ تون اڄوڪي رات هتڙي ترسي پوءِ" اڄوڪي رات رهي پوءِ سڄڻ دل ٿي گهري "واه جلال واه" پوءِ هي اَن ڀلاري رات هتڙي سمهي رهيو ۽ ڪيتريون راتيون پنهنجي گهر نہ ويو ۽ پوءِ هن هر ٽيئن چوٿين رات منهنجي نانءِ ڪئي اسان هاڻ روز رات جو ملڻ جي تقريب ڪندا آهيون ۽ روز هڪ نئون شهر آباد ڪندا آهيون. ممڪن آهي تہ اڄ رات بہ ڪا اهڙي هڪ تقريب ڪيون. سڄي سڄي رات هلي هلي جاڳي جاڳي هي ٿڪبو آهي تہ هن کي ننڊ ڪٽندي آهي ۽ اها ننڊ ئي هن کي منهنجي لوطاق تي ڪٽي ايندي آهي. مان کيس آرام جو دولاب ڏئي آزار ۾ وجهندو آهيان. منهنجي جهولي ۾ هن کي ننڊ اچي ويندي آهي، قرب ايترو آهي جو هن کي مان هر وقت ڇاتيءَ سان لاهي رکندو آهيان. هي سهاڻو وهاڻو استعمال نہ ڪندو آهي. پر منهنجي ڇاتي ويهاڻي جي طور استعمال ڪندو آهي. مان هن جي وارن ۾ آڱريون ڦريندو رهندو آهيان ۽ هن جي وارن جي ڦندن ۾ وچڙندو ويندو آهيان. هي فقط ساڄي پاسي سمهڻ جو عادي آهي ويهاڻي بجاءِ منهنجو هٿ سڄي رات هن جي ڪنڌ هيٺان رکيل هوندو آهي، مان پاسو ڪئين ورايان متان محبوب نہ جاڳي پوي، ان وقت مونکي ڊاڪٽر مرتضيٰ کوسي جو هي شعر ياد ايندو آهي تہ "سُمهان سيراندي ڪري پنهنجي ٻانهن —سپرين سمجهي سنجهي ئي، تنهن جي ٻانهن." سونو تہ جڻ ٽلڙي هير ۾ ستل هوندو آهي، هي تہ سمهي پئي تب مان ۽ منهنجا خواب جاڳندا آهن. هن جي هڪ رات جي ڀاڪر ۾ جڻ گذري وئي زندگي. هي جڏهن اٿندو آهي تہ آرسيون موڙي اٿندو آهي وري مان کيس ڇاتي سان لاهيندو آهيان ۽ دل ۾ اهائي خواهش پيدا ٿيندي آهي تہ ڪاش هي لمحہ سڄي زندگي لاءِ ساعت ٿي وڃن. هن جو اکيون چمندي هن جا هٿ ٻنهي هٿن ۾ جهليندي ائين لڳندو آهي جڻ هن سان پهريون ۽ آخري دفعو ملندو هجان.

يار جا عيب ۽ ثواب

هي مون لاءِ جڻ معجزو آهي. هي قدرت طرفان عطا ٿيل نعمتن مان هڪ وڏي نعمت آهي هي قيمتي ۽ ڪارائتو، هي قراق ۽ ڪارون جو خزانو مونکي جڻ انعام ۾ مليو هجي. هي سچو سرهاڻ، سچو سون آهي. هي لکين پيل پٿرن ۾ هڪ هيرو آهي، هن کي سون ۾ تورجي تہ هن جو ملهہ لکن ۾ آهي. هن جي قدر ۽ قيمت صرف جوهري يا صراف ڪري سگهي ٿو. هي پارس آهي ۽ مان لوهہ هن مونکي ڇهيو تہ مان سون ٿي پيس هي ڪڏ آهي تہ مان سون آهيان نہ تہ مان ٽڪي جو بہ نہ آهيان. منهنجي طرفان تہ رڳو برايون ئي برايون آهن پر پاڻ هي ڀرپور ڀلائين سان ڀريل آهي. هن جا عيب بہ ثواب لڳن ٿا جي هن جي عيبن کي ثوابن ۾ ڳڻجي تہ هن جا هي ثواب هزارين درجا گهٽا آهن. مونکي هن سان پيار آهي. تڏهن تہ هي مونکي پنهنجي ڪوتاهين، خامين ۽ ڏوهن سميت قبول آهي.

سونو کي ڏنل چميون

اهو سچ آهي تہ ڪنهن کي زبردستي ڀاڪر پائڻ نہ کپي پر جيڪڏهن مان پنهنجي محبوب سونو سان پيار ڪريان ٿو ان جو هٿ جهليان ٿو. ان کي ڀاڪر پائي چمان ٿو ان ۾ ڪهڙي خرابي آهي. هي منهنجي گس ۾ منهنجي گفتگو ۾ منهنجي ٻانهون جي گهيرن ۾ رهيو، هن يار جي پريل بادلن جا ڀاڪر، ڀاڪرن ۾ ٻوسا ۽ ٻوسن جي برسات، منهنجي ازل کان اُڃايلن لبن کي آب سان لبريز ڪيو. چمي ڀاڪر ۽ پيار ڪرڻ تہ ڪو هن کان سکي، هي چپن جي ٻوڏ ۾ ٻوڙي وجهندو آهي. ايتري چُمي پياري، سمنڊ ۾ ٽبيءَ وانگر – ڪڏهن منهنجون چُميون آهين ڪڏهن تون چپ ڪنهنجا ڪڏهن آغوش ۾ ڪنهنجي سمورو جڳ سمائين ٿو – ڪيترا چپ ڏنا مون اياز ڪيتريون مٺايون ورهايون پئي. لب لب سان ملي ٿو تہ چڻ ڪنارو ڪناري سان ملي ٿو. هي اينلو آهي تہ مان بہ پيار جو اظهار ڪندو آهيان. ملندي ئي سرعام سندس جواني سان پريل مُک کي ڀاڪر ۾ ڀري پريل ڳل ۽ چپڙن جي سيڪسي چمي وٺندو آهيان. هي غيرتي سنڌي ناهي جو ٻوسو بہ ڪرڪي ڏي هي تہ عاشق جو مليل تحفو پيار جي ڏنل چمي تي هٿ رکي، پنل ڳل جي آلاڻ کي پنهنجي پوري مُک تي ڦلائي چڏيندو آهي ۽ موت ۾ هي بہ ميناج جو ونڊ ڪندو آهي. بس چمي ملي تہ چڻ لک ڪتيو. هي مونکي ڪڏهن بہ ڳوڙو نہ لڳو، هن جي چمي ۾ بہ ماکيءَ جي ميناج آهي، تر ۾ هن کان مٺي ڪا شيءِ ناهي، هي دنيا جي هڙني ماڻهن کان مٺو تادم نہ وسرندو.

ڪليو ڪير

منهنجو هن يار سان ليڪوئي ڪونهي. هي اهو شخص آهي جنهن کان ڪو بہ راز لڪائڻ چڻ گناهہ آهي. هي منهنجو جسماني همراز ۽ سيڪس پارٽنر آهي. منهنجي ڪمزور زندگيءَ ۾ هن جو وقتي ۽ ڀرپور ساٿ هڪ مضبوط عزم آهي هي ڀرين پاسي کان پري نہ ٿيو، هن سان تعلق ڪڏهن نہ ٽٽو، اسان هڪٻئي سان ورهيہ نڀايو. هي هن عمر ۾ مون لاءِ غنيمت آهي. هي اوکي ۾ منهنجو سک آهي. هي منهنجي فطري ڪمزوري آهي. هي منهنجي زندگي جي لازمي گهرج آهي. منهنجو هن سان جذباتي لڳاءُ آهي. مونکي هن جي وجود جي سڪ لڳندي آهي، هن جي قرب جي خاص خوبي مون تي اثر ڪندي آهي. هن جو اهو قرب مون لاءِ چڻ عظيم تحفو هوندو آهي، اسان جا پاڻ ۾ قربن جا سلسلہ آهن. ڪيئي اهڙا قرب آهن جيڪي نٿا وسرن، هي اڄان تائين پنهنجو سڪون قائم رکندو اچي. مونکي ڪجهہ ڪرڻ جي غرض نہ پر هن کي ٻانهون جي گرفت ۾ وٺي پنهنجو پاڻ کي مدهوش ۽ معمور ڪرڻ آهي، اسان جي وچ ۾ حجابن جا سمورا ڪمزا پيگهل آهن. اسان جا لڪ لاڪاپا لڪيل نہ آهن. سڀ ڪجهہ کليو کلايو آهي مان کليو ڪير پڙهڻ جو عادي آهيان. اسان ڪجهہ هنڌن تي انجواءِ نہ ڪندا آهيون اسان ٻنهي جي ميلاپ جو ڪو بہ هنڌ مقرر ناهي هر جاءِ اسان جي جاءِ آهي.

سليم جمالي جي فليٽ تي ڇا ٿيو

هي ان وقت مونکي پتہ ويجهو هو جڏهن سليم جمالي اسان کي هڪ رات پنهنجي فليٽ تي ترسايو ڪيئن محسوس ٿيو تہ هي پلڙي تان ڪجهہ لڏل آهي. هي واقعي پلڙي تان لڏل هو. مان سليم جي روبرو انجواءِ طور پنهنجي رائيفل تيار ڪري هن کي ان ۾ هٿ جهلايو هن يڪدم ان ۾ هٿ وڌو ۽ ڪافي دير تائين دل وندرائڻ لڳو. مون ساز وڄائڻ جي شروعات ڪئي هي سر ۽ تال جو وڏو پختو هو. ڪا گهڙي ڪا شي اسان ٽنهي جي وچ ۾ ٿي. مون جيئڻ چاهيو تئين ڪيو. ڪجهہ تمام گهٽو ڪري ويس. اهو طريقو ڏاڍو خطرناڪ هو. مان دوئس ۾ اهو سيڪجهہ ڪري تہ ويٺس پر اها سراسر ڇريائپ، حماقت ۽ ڪريل حرڪت هئي. هن کي اها ڳالهہ بلڪل نہ وڻي. هن مون سان ڪيئي مهينا ڪو نہ ڳالهيو هن ملڻ ڇڏي ڏنو.

ٽني ۾ ملهايل منهنجو جنم ڏينهن

ان وچ ۾ منهنجي سالگره هئي. محبوب بنا مون لاءِ هر خوشي بي معنيٰ هئي.

18 مارچ منهنجو جنم ڏينهن هو ۽ مان اڪيلو ٽني جي ٽتا سيمينٽ فيڪٽري ۾ پنهنجي جگري يار غفور سومري جي سرڪاري بنگلي تي اميتاڀ بچن جي شرابي فلم ڏسي رهيو هئس ۽ غفور نائيٽ ڊيوٽي تي ويل هو. مونکي هن سوڳ ولر فضا ۾ سونو جي ڪمي محسوس ٿي رهي هئي. جنهن ڪاوڙ جڻ ڪان اڳ واعدو ڪيو هو تہ هن سالگره جو ڪيڪ سندس طرفان هوندو. اڄ نہ سالگره هئي نہ ڪيڪ هو ۽ نہ سونو ئي هو. جڏهن فلم ۾ اميتاڀ بچن پنهنجي سالگره ۾ گيت پيو ڳائي تہ "انتها هو گئي ميري پيار ڪي آئي نہ خبر ميري يار ڪي،" تہ ڄڻ هانو پيو ڦاٽي. انهي دوران غفور اچي ويو ۽ مونکي هن هڪ سرپرائيز ڏنو. جيڪو مان ڪڏهن بہ وساري نہ سگهندس اهو هي هو تہ سونو پنهنجي ڪيڪ سميت منهنجي روبرو بيٺو هو مون کي پنهنجي اکين تي يقين نہ پي آيو. پوءِ جڏهن اها پڪ ٿي تہ اهو خواب نہ حقيقت آهي تہ مان خوشيءَ ۾ هنبوشيون هڻڻ لڳس پوءِ اسان ان خوشي ۾ ڏاڍو شراب پيتو. غفور ڪيڪ ڏرو ڪائي ڊيوٽي تي هليو ويو تہ سونو سڪ جي سيج سجائي پنهنجو سچي پيار منهنجي راهہ ۾ وڇائي ڇڏيو. مونکي جنم ڏينهن تي غفور طرفان مليل هي تحفو سونو ۽ سونو پاران مليل هي پيار ڀريو ادو ڪو تحفو وڏيڪ پسند آهي. هن پنهنجو سڀ ڪجهہ آڏو کولي رکيو. تن جا سمورا ڪپڙا ۽ سمورو حجاب لاهي پي حجاب ٿي لاجواب ٿي پيو. سڀ ڪجهہ کليل هو. هاڻ اسان جي وچ ۾ ڪو حجاب ڪو نہ هو. ان وقت منهنجي جذباتي حالت وڏي وڻي. مون بہ پنهنجو اندر سڀ کولي رکيو. مان هن جي هر رخ ۾ دلچسپي رکان ٿو. مونکي هن جي هر شيءِ سان پيار آهي. هن پاڻ ارپي پنهنجو بڻايو مونکي هن جو اهو ڇاپو ڏاڍو پسند آهي. مان ڪيئن چوڻ هن ڇڏي سان گڏ ڏنو.

لذيذ ۽ لست ڀريو سونو

هر جواني کي پنهنجي جسم جي چمڪندڙ سولهن هوندي آهي، هن جو خوبصورت جسم موهيندڙ ۽ شاهڪار آهي. هن جي وجود جو هر صبح ڪنوارو آهي. ڪنوار ٽپ ۾ هن جي جواني رقص ڪندي آهي. هن جي بدن ۾ بجلي آهي، اها هن جي جوانيءَ جي مستي آهي، سندس خوبصورت جسم ۾ هزارين ماڻهن جو ايمان ڪٽل جي طاقت آهي. هي مرداني وجاهت سان ڀرپور نوجوان آهي. هن جي مردانگي تي ڪيترئي عورتون مرنديون آهن، هن جي ڪيئي عورتن سان اٽ ويهه ۽ دوستي آهي. هي هر شوق دل سان ڪندو آهي. هي اندر ۾ هڪ آڳ ٻرڪائي ڇڏيندو آهي. هي سيڪس ۾ فن (آرٽ) جي حيثيت رکي ٿو. هي منهنجي خواهشن ۽ جذبن کي پورو ٿيڻ جو ڀرپور موقعو ڏيندو آهي. مونکي ڪجهه به چوڻ جي گهرج نه پوندي آهي. هن کي خبر آهي ته مونکي هاڻ ڇا کپي. منهنجا خيال اوچا هوندا آهن. مونکي اهڙي قسم جو چسڪو لڳي چڪو آهي، اها هڪ حوس آهي، جنهن کي اها ڇوس پئي اهو ڪٽي ٿو اها ڇوس ڇڏي، اهو هڪ قسم جو نشو بڻجي ويو آهي. هي مست کي چست ڪري ٿو ته سٽل سور جاڳي پون ٿا. هي مونکان سکيل ان نئين هنر چوسڻ ۾ ڪمال جي ڪاريگري رکي ٿو. اهو ئي هن جو ڪمال آهي. هن جي صحبت راحت ۽ تربيت به اعليٰ آهي. هي جنس جي نئون نئون طريقن کان هاڻ بلڪل واقف ٿي چڪو آهي. هي مونکي ته اصل خوش ڪيو ڇڏي، تڏهن ته هي منهنجو من پسند محبوب آهي اسان هڪٻئي جي جسمن کي ڇهندي هڪٻئي جو حصو بڻجي وڃون ٿا. اسان وٽ صرف ٻه طريقا موجود آهن هڪ هن جو ۽ ٻيو منهنجو، ڪڏهن هي فائيل ته مان مفعول ته ڪڏهن هي مفعول ته مان فائيل بڻجي وڃون ٿا. پر الائي ڇو هي ادل سومري جو آزاد نظم مونکي وڏيڪ پسند آهي، هن کي اکين جا شراب ڀريا جام، هن جي چپن جون مٺيون چاشنيون ۽ هن جي مڌ جي مستي ڏسي اندر ۾ مئي لڳندي آهي، جسم ۾ نصير مرزا جيان توانائي اچي ويندي آهي، مان پنهنجو پاڻ کي وساري ڇڏيندو آهيان. جڏهن هي مون سان هوندو آهي ته مان هن مان ڀرجي ويندو آهيان، مان جڏهن ڦاٽڻ وارو هوندو آهيان ته سونو جي چپڙن جو ٻار لائي هن جي گلدستي ۾ پنهنجو اياز گل جهڙو گل ٽنبي ڇڏيندو آهيان. مون هن جي لڱ جي لوپ ماڻي آهي. مون هن جو سواد ورتو آهي. هي لذيذ ۽ لست ڀريو آهي. مون هن جا ٻئي پاسا ۽ سيئي عضوا چٽيا آهن. مون هن جي جسم جو ڀرپور ذائقو چکيو آهي، هن ديڳ جي ڪرچڻ (ديڳ جي تري ۾ چنبڙيل اڌ سڙيل ٻت) جو پنهنجو الڳ سواد، ذائقو ۽ مزو آهي. بهرحال هي ڪسو ڪٺين آهي. هن خوب نڀايو آهي. نه مان مڙيس نه هي ٻئي مڙيو. اڻين لصو هلندو اچي رکو چاهتون ٿي چاهتون ڪرار ٿي ڪرلو آهن. مان هن رڇايل سالڪ کي اسحاق سميجي جي ساريگا وانگر ايمان به ڀڄاري رکڻ چاهيان ٿو. هي مرضيءَ جو بادشاهه آهي. ڪڏهن بادشاهه ته ڪڏهن فقير، ڪڏهن ٿولو ته ڪڏهن

ماسو، مرضي پويس تہ ٻچا ڏيئي مرضي پويس تہ آنا ڏي، ڪڏهن اقرار تہ ڪڏهن ٽپ انڪار، ڪڏهن چمي بہ ڏيڻ ڪا نہ ڏي، ڪڏهن راڄ آڏو يهائي. مان بہ نہ ڏي تہ رنج، ڏي تہ خوش ٿيندو آهيان. اڪثر ها يا نہ وچ ۾ سوال اٽڪي پوندو آهي.

اگهاڙا سپنا

هي اڄڪلهہ منهنجون اُميدون پوريون نہ پيو ڪري. ائين تہ ڪو نہ هئين منا، جينءَ هاڻ ٿي ويو آهين. تعلق ۾ وٿي پئجي وئي آهي. مون مدت کان هن کي ناهي ڇهيو، پر اسان جي دوستي بستري کان ٻاهر بہ ڀرپور آهي، پر سچي جان جلي پئي آهي. من ڪو پيار جو چنڊو هٽي تہ منهنجي اندر جي ٻاهہ اجهامي تہ ڪو ٺار پوي. هي انٽاري ۾ اُجالو هي سونو سون. هي سون تي سهاڳ هر وقت منهنجي ذهن تي هاوي رهيو آهي. مون سونو کي سپنن ۾ بہ ساريو آهي. هي منهنجي سوچن لوچن ۽ خوابن ۾ بہ بي حجاب رهيو.

سونو جڏهن ٻار هو

ٻارهن ورهين جو هي نينگر سونو شڪل شبيهہ جو سهڻو ۽ موچارو هو، هن جو ڀرپور ۽ خوبصورت جسم من موهيندڙ ۽ شاهڪار هو، هي چالاڪ شروع کان ئي آزاد خيال هو. ماءُ پيءُ سان جهيڙي جي بدمزاجي سبب هي نينگر گهر کان ٻاهر نڪري آهستي آهستي خراب صحبت ۾ ڦاسي ٿو. ٻار پاڪ معصوم سادو ۽ الڙ ٿئي ٿو. خراب صحبت ۽ خراب عمل جو اثر ان ٻار تي پوڻ لازمي آهي. هر ننڍو ٻار پنهنجا طور طريقا ڪنهن ٻي کي ڏسي سکي اختيار ڪندو آهي. پوءِ هي انهيءَ صغيرپ واري ننڍي عمر ۾ ان عمل ڏانهن مائل ٿي وڃي ٿو. هي انهيءَ عمل کي عيب نٿو سمجهي هي ان گندي فعل ۾ مبتلا ٿي وڃي ٿو. هي اهو عمل ايتري ننڍي عمر کان شروع ٿو ڪري جو سندس مضمون ۾ بہ اڃان بختگي نہ آئي هوندي آهي. هي ڪريل ننڍي وهي ۾ ئي وڏا ٻار ڪڙڻ لڳو. هاڻ هن جي عصمت جو خاتمو اچي چڪو، هي پنهنجي ڪنوارپ وڃائي چڪو، هي سڀ جسماني ۽ جنسي راز ڄاڻي چڪو، ننڍي عمر ۾ ئي هن جو بخت ڪو اهڙو زور هو جو هن کي اڃا چٽون“ لفظ جي معنيٰ بہ خبر ڪانہ هئي. هن اڃان هاڻ ئي يهائڻ جي شروعات مس ڪئي هئي جو هن 100 سيڪڙو چٽون بڻجڻ جو اعزاز ماڻي ورتو. مان بہ اڃان جيتا مڙو هوس تہ مونکي بہ هڪ استاد پنهنجي دو نالي بندوق هٿن ۾ جلهڻ سيڪاري چٽون بڻائي ڇڏيو هو.

سونو تہ اسڪول ۾ خراب ٿيڻ کان بچي ويو ڇاڪاڻ تہ اُتي ماستر نہ پر ماسترياڻيون هيون پر هي انهيءَ عمر ۾ جڏهن کان اڃان مڇن جي ساول بہ ڪانہ آئي هئي هي اڃا لسو ۽ چوزو هو تہ هڪ هيئرڊريسر ڪيس پنهنجو معشوق بڻائي ڇڏيو. هن کي اهو شوق هن جي هڪ دوست کي ڏسي پيدا ٿيو. جيڪو اڳ ئي ان عمل ۾ رڌل هو. هڪ ڏينهن هن پنهنجي پاڙي ۾ رهندڙ ان فيشنبل دوست کان پڇو ”تون ايڏا عمده ڪپڙا ۽ قيمتي بوٽ ڪٿان ٿو آڻين؟“ تہ ان هن کي اهو رستو ڏسي گمراهہ ڪيو. هي رستو

جئين تہ و ڏيک دلفريب ۽ پرڪشش هو، تنهنڪري هن اهو جلدي قبول ڪيو. ٻارهن ورهين جو هي خوبصورت ٽيلگر جڏهن ڦريون ٻيرو پنهنجي شهر حيدرآباد کان ڪراچي پهتو تہ بس مان لهڻ شرط وائڙو ٿي ويو، هاڻ ڪيڏانهن وڃان. هو ڪي وائڙو ڏسي هڪ جهوني شڪاري ۽ هي شڪار تاڙي ورتو. ان بيوٽي ڪلينڪ واري هيئرڊريسر مظهر ڪي جئين تہ پنهنجي ڪار هئي تنهنڪري شڪار ڪجهہ آسان ٿي پيو. شڪاري ڪيس ڪي لفٽ ڏني ۽ هي ٽڪيل شڪار هڪ اجنبي سان ويهي رهيو. ڪنهن ٻلي هوٽل تي ماني کارائڻ ڪانپوءِ آرام ڪرائڻ جي بهاني گهر وٺي وڃڻ لاءِ راضي ڪري ورتو ۽ پوءِ معصوم من ڪي بگاڙي گمراهہ ڪندڙ هن اجنبي شخص ڪيس اهڙو تہ گمراهہ ڪيو جو هي آخر تائين ان سان ڇهتيل رهيو، هو بہ هن جي جان ڇڏڻ لاءِ تيار نہ هو. هن هيئرڊريسر ڪيس تراشي هار سينگار ڪري تيار ڪيو ۽ اهڙا تہ گڻ سڪاريا جو هي گمراهہ هاڻ پاڻ مرادو اهڙن اوپرن ۽ اجنبين جي پٺيان ڦرڻ لڳو. هن جلدي ئي پنهنجا اهڙا تہ پير کوڙيا جو هي هاڻ ڪلي طرح پاڻ کان وڏن سان اٿڻ ويهڻ لڳو. ۽ پوءِ ڏسندي ڏسندي هن اُتي پنهنجا جنسي ناتا قائم ڪرڻ شروع ڪري ڏنا هن ۾ شرم حياءَ جو جذبو شروعاتي عمر ۾ ئي ختم ٿي چڪو هو ۽ بلوغت واري عمر ۾ پهچڻ کان اڳ ئي هي ڇوڪرو اهڙي تعلق کان واقف ٿي چڪو هو. ٻالڪپڻي کان وٺي اوج تائين هن کي اهڙي فعل جي اهڙي تہ خراب عادت پئجي وئي جو ان کان سواءِ ڪيس تسڪين ئي ڪانہ ملندي هئس.

جڏهن نيڪ نمازين جا وضو ٽٽڻ لڳا

شوق جي دعويٰ تہ هيا بہ ڪن ٿا. پر هن جي شوق جي انتها آهي. هي سيلاب ٻڌي چڪو آهي. هي پنهنجي مقصد خاطر ڪجهہ بہ ڪري سگهي ٿو. سندس دل جئين چوي ٿي هي ائين ڪري ٿو. هي ٻالڪ جڏهن ٿورو وڏو ٿيو تہ سندس هر هنڌ هاڪ ڦهلجي وئي. سندس نالو هر زبان تي عام ٿي ويو، هاڻ هن جي جواني جو سج لهڻ تي آهي. ان لاءِ هي سمجهي ٿو تہ جواني باقي ڪجهہ ڏينهن جي آهي، جيترو ان مان مزو وٺي سگهجي ٿو وٺڻ کپي، يهائڻ هن لاءِ ڪو مسئلو ناهي. هي انهي عمل ۾ ڪا بہ ذلت محسوس ڪانہ ڪندو آهي، ڪيس اهو فعل سڀ کان سٺو ۽ بهتر لڳي ٿو. سندس ۾ ان فعل جي وبا ايتري قدر ڦهلجي وئي آهي جو هن کي ان عمل لاءِ ڪئي در ڏسڻا پيا. اهو ناممڪن آهي جو ڪو شخص سندس سامهون اچي ۽ ڪانس متاثر نہ ٿئي، هن کي ڏسي تہ ڪيترن ئي نيڪ نمازين جا وضو ٽٽيو وڃن. هي هر وقت سفر ۾ رهندڙ، موج مستي ۽ گهمڻ ڦرڻ جو بي حد شوقين آهي. هن کي هر وقت ٻاهريون رنگ روپ گهرجي هن حد کان وڌيڪ رنگين زندگي گذاري آهي، هن ۾ بظاهر ڪجهہ بہ نہ آهي، بي ڪا بہ خوبي ناهي سواءِ ان عمل جي، جنهن کي پنهنجي جنسي جار ۾ ڦاسائڻ لاءِ اهڙي عمل ڪانہ گهرڻ ئي نهي سنهيري اچي ٿو. هي هرو ڀرو هڪ جاءِ کان ٻي جاءِ تي وڃڻ لاءِ ايڏو ٻنهر طور لڳ چاڻ مالڪن کان لفٽ وٺي ٿو ۽ ان لفٽ کان پوءِ انهن اجنبين جي گهٽ ٿي وڃي ٿو.

آهستي آهستي هن جو اهو خاص شوق فيشن بڻجي ويو آهي. معتبر بڻجڻ لاءِ گاڏين ۾ اڳين سيٽن تي ويهڻ هن لاءِ نقصان وارو سودو ناهي. خراب ماحول، حد کان وڌيڪ شهواني جذبا، گداهن جو شوق، تفريح جو شوق، ڪنهن سبب جي کهرج هن کي پنهنجي مفاد جي ڪري آهي، چاپلوسي سان ڪم ڪڍڻ ته ڪو هن کان سکي، هن کي وڏا وڏا شڪاري شڪار نه ڪندا آهن پر هي الٽو انهن شڪارين کي پاڻ ڏانهن جنسي طور شڪار ڪرڻ لاءِ، مائل ڪندو آهي، ”ڪيني رن جا يار به گهٽا ته پار به گهٽا.“ هن جا مون کان سواءِ ٻيا به ڪيئي يهندڙ آهن. هن سان گهٽن ماڻهن جي حصي وارو طريقو مونکي نامناسب لڳو، جڏهن مون ڏٺو ته هي ٻين لوفرن سان به ملي ٿو ته مون هن کي اڪيلو ڇڏي ڏنو. هن جو هجوم سان ملڻ ۽ سنگت رکڻ طرف لاڙو آهي. هن جي ماڻهن سان هڪ لحضي ۾ دوستي ٿي ويندي اٽس هي هر هڪ سان گهيرو ٿئي ٿو. هي آوارا گرد، چوڪيدارن سان به دعا سلام رکڻ ۾ فخر محسوس ڪندو آهي. هونءَ به سڀ سان ميل جول رکڻ ڪپي.

پيڻ جي ڇڏ شيءَ

مون جڏهن هن کي Expose ڪرڻ شروع ڪيو ته مان ڪيس اميرن ۽ باثر طبقي جي دعوتن ۾ پاڻ سان گڏ وٺي وڃڻ لڳس مان ڪيس هتان جي اعليٰ طبقي ۾ اٿڻ ويهڻ شروع ڪرايو. هن جلدي منهنجي، حلقن ۾ پنهنجي ڏيٺ ويٺ وڌائي ڇڏي. مونکي حيرت لڳندي هئي ته منهنجا سنا دوست هن جي باقاعده پڇا ڪندا هئا. هي پنهنجي دعوتن ۾ هن کي اڪيلو گهرائيندا هئا. هي بي غيرت اڪيلي سر وڃي اهي دعوتون کائي ايندو هو. جنهن جي مونکي هيٽ به نه پوندي هئي، اسان وٽ اها روايت آهي ته اوهان ڪنهن نئين ماڻهو سان پنهنجي محبوب کي ملايو ۽ تعارف ڪرايو پوءِ نه اهو محبوب اوهان جو رهندو نه هو دوست، مان گهٽو ڪري اهڙن پڙون جي محفل ۾ هن کي ولي ڪو نه ويندو آهيان، پر مان زماني کان هن کي ڪيترو لڪائي رکندس.

سدا پرائو

هن جي چئو طرف رڱو شڪاري وڪوڙي ويٺا آهن. ڪيترائي سوالي سندس در جا سلامي آهن هي سخي ڪنهن کي به خالي نه ڇڏيندو آهي. هن جا سوين عاشق سنڌ ۾ اڄ به موجود آهن. هن جا ايترا ته عاشق آهن جو ڪيس انهن جانالا ته ڇا ڪيس شڪليون به ياد نه آهن. جلدي سندس چوگرد سوين عاشق گڏ ٿي ويندا آهن. سندس عاشق هن جو پيار ۽ قرب حاصل ڪرڻ لاءِ ڪيس هڪٻئي جي ريس ثي هڪٻئي کان وڌيڪ تحفا ڏيندا آهن، اهو سڀ ڪجهه ان ڪري آهي جو سندس عاشق تمام گهڻا آهن. جيڪي هن مٿان سر گهوريندا آهن. هر هڪ هن تي ساهه ان لاءِ پيو گهوري جو هن سيني کان پاڻ کي خوب ميڙايو آهي، هن جي حُسن جو جادو سيني جي هلي چڪو آهي، سيني جي حالت ڪم و بيش ساڳي آهي اهو حال هن جو به آهي، جيترا سندس چاهيندڙ گهڻا او تيري

Scanned with CamScanner

سندس لاءِ فخر جوڳي ڳالهه آهي. انهيءَ ڳالهه کي هي عيب نه سمجهندو آهي. هن جا چاهيندڙ هن کي هر روز ڪٿي نه ڪٿي رات جي دعوت لاءِ وٺيو وڃن ٿا جتي ڪيس سگريٽ، وسڪي، ۽ ماني به مليو وڃي، سندس تفريح به ٿيو وڃي ته چار ڏوڪڙ به مليو وڃن. هن کي ڪهڙي بلا ڪاڏو آهي جو هي اهڙي مزيدار زندگيءَ تان هٿ کڻي. هي پهرين رڳو مخصوص ماڻهن کان ڦاسائيندو هو، پر هاڻ پنهنجا بي شمار ڦاسندڙ پيدا ڪيا اٿس. هي هر روز پنهنجا ڦاسندڙ وڌائيندو وڃي. مان ڪيس ان عمل ۾ روزانو وڌندي ڏسان ٿو. هي هر قسم جي ماڻهن سان جنسي ناتا رکندو اچي، هي هر موقعي تي پنهنجي مطلب جا ڦاسندڙ تلاش ڪري نئوا واسطا پيدا ڪري وٺندو آهي. هي پررونق محفلن ۾ منهنجي موجودگي ۾ ئي پرواري سيٽ تي ويٺل اوپري ماڻهو يا غير واسطيدار سان لڪيل انداز ۾ اهڙيون حرڪتون ڪري وجهندو آهي ۽ پوءِ فون ڪال يا بات جو بهانو ڪري لڪ چپ ۾ پنهنجو ڪم ڪرئي پوءِ ايندو آهي. ان ۾ ئي هن جو جياپو آهي. روز هن جو مختلف ماڻهن سان ميل ميلاپ هوندو آهي. هي پنهنجو پاڻ کي پنهنجي مرضيءَ سان اجنبي شخص جي حوالي ڪري ڇڏيندو آهي. اڻ ڄاڻ ماڻهن جو انتخاب اجنبي ماڻهن سان همبستري هر مڪمل مرد سان جنسي ناتا رکڻ، هر ڪنهن کي (Wel Come) ڀليڪار چوڻ. هن کي گهڻن ماڻهن جي گهرج آهي. هي هڪ ئي وقت ڪيترن ئي مردن کي پاڻ ۾ سمائڻ جي سگهه رکي ٿو. هن جو گهرجون ايتريون ته وڏي ويون آهن جو هي هاڻ ٻين جي ڳڻين ۾ به اکيون وجهڻ لڳو آهي، هي جنهن سان به لاڳاپا رکندو آهي ان کي جلدي وساري ڇڏيندو آهي. هي جڏهن تڏهن ڪري ان کان جان ڇڏائي وري ڪنهن ٻي نئين مرد طرف ڏيان ڏيندو آهي هي هڪ ئي مرد سان گهڻو وقت رهي نٿو سگهي. هي سدا پرايو ڪنهن سان به سچو نه آهي، هي پنهنجو ئي ناهي ته ٻيو جو ڪيئن ٿيندو ڇو ته ڪيس بس رڳو پنهنجا مفاد پيارا آهن.

ڳانڍ جي ڪمائي

اڄ ڪلهه "پئسا ڦيڪ تماشا ديک" وارو زمانو آهي، جيڪڏهن تو وٽ پئسو آهي، گاڏي ۽ بنگلو آهي ته مال تنهنجو آهي. "آئي ته روزي ٽري ته بلا." هن جو نعرو آهي. گناهن جي ڪمائي جو نفعو عارضي ٿئي ٿو، هي مالي مشڪلاتن جو شڪار آهي. سندس گهر جا مالي حالات ٺيڪ نه آهن، هن مسڪين تي سدائين غربت حاوي رهي هن کي هر وقت ڪاڻ ڪا گهرج هوندي آهي. هي بيروزگار ۽ واندو آهي. هي ٻي ضمير ڪو به ڏنلو ڏاڙي ڪو نه ڪنا و آهي. هن کان محنت ۽ مشقت وارو ڪو به ڪم نٿو پڄي، هي پنهنجي بدمزاجي جي ڪري ڪٿي به نوڪري ڪري نٿو سگهي، هن کي خبر آهي ته هن وٽ سواءِ حُسن جي ٻي ڪا به ڪم جي شي نه آهي. هي هن هنر ڀڃائڻ کان سواءِ ٻيو ڪو به ڪم ڪرڻ ئي نٿو چاهي "لالچ ٻري بلا" آهي. هي پئسي جي لالچ تي هرڪجي ڪرايي تي هلندو آهي. هي پئسو جو پٽ آهي. هي پئسن خاطر پهنڃ لاهڻ ۾ به

دير ڪا نه ڪندو آهي. هي نيڪي سلائي ۽ عزت ڪان وڌيڪ دولت ۽ شهرت کي پسند ڪندو آهي. اڏامڻ جو شوق ڪيس هڪڙي جڳهه تي ويهڻ نٿو ڏيئس. هن جو ڪا هن ۾ هڪ جاءِ تي ٽڪاڻو نه رهيو آهي. هر جاءِ سندس جاءِ آهي هي اڪثر نوجوانن وانگر هڪڙي رات ۾ امير ٿيڻ جا خواب ڏسي رهيو آهي. هن کي امير ٿيڻ جو ڀوت سوار آهي هي خوب پهائي امير ٿيڻ پيو چاهي. زندگيءَ ۾ سندس واحد ڪوشش اها آهي ته پوءِ پلي هي ڇا به ڪري سندس هر عمل جي پٺيان اهوئي مقصد هوندو آهي. سندس اڻ ڪٽ لوڀ ۽ لالچ ڪيس ضرور ڏکيو وقت ڏيکاريندي. جيئن هر مال دو روپيه بازار ۾ ريڙهي تي وڪجي ٿو، تئين هن جو به اگهه فڪس آهي. هي ٻاٽا جو ريٽ رکي ٿو. وڪاڻن گهوڙن جا ملهه ئي ڪو نه ٿيندا آهن. ماڻهوءَ جو اگهه ڪيڏو ڪري پيو آهي. هي ٻي ٻها ماڻڪ وڪاميو ته ڇا، هيرا به ته وڪامبا آهن هي هيرو سستي اگهه تي وڪجڻ جو بادشاهه آهي پر هن سان هلڻ لاءِ حضرت حضر جي عمر، حضرت ايوب جو صبر ۽ قارون جو خزانو هئڻ کپي. خدا هن کي وڏائي هن هڪ سال ۾ پنهجي هن عاشق آغا قيوم کي پنڻ جهڙو ڪري ڇڏيو. هن جا هٿ هر وقت ٻئي جي کيسي ۾ هوندا آهن. هي ٻروان ڪيسن تي موج ماڻيندو آهي. هي پنهنجا اجايا سجايا خرچ پورا ڪرڻ لاءِ پهائيندو آهي. هن کي پئسن جي ڪا اهڙي لوڙ آهي جو پنهنجي گهرجن جي پورائي ڪرڻ لاءِ هي آئي ڏينهن پنهنجا عاشق وڌائيندو رهي ٿو. انهن سيني شين جو خرچ سندس عاشق ڀريندا آهن. هي عاشقن جي خرچ تي خوب مزا ماڻيندو آهي. هي گانڌ مرائي دولت ڪمائيندو آهي. هن خوب دولت ڪمائي آهي. هي ائين انهيءَ لاءِ ڪندو آهي ته جيئن هي وڌ ۾ وڌ ڪمائي. هي ڊيلڊ جي پڪين وانگر سڪ جو سانگي آهي. ميڪڊونلڊ جي برگر تي پهنڊڙ هن مسڪين جا هاڻ ڀاڱ کولي ويا آهن، هن کي پنهنجي آمدني وڌائڻ جو ڪريز آهي. هي انهيءَ ڪوشش ۾ هميشه ڪامياب رهيو آهي ڪيسو گرم رکڻ جي شوق ۽ خواهش ۾ هي ڀري ڀري نڪري وڃي ٿو ۽ ڪجهه وقت ڪان پوءِ هي ڪوڙ سارن تحفن سوڌو واپس گهر اچي ٿو. يا اهڙيون سو ڪڙيون باڪڙيون عيد مرادي ڪان سواءِ به پسند ڪري ٿو. هن کي هاڻ اها سڌ پئجي چڪي آهي ته سنڌين کي ڪيئن ڦرجي ۽ لٽجي. انهن سنڌي پوتارن هن جي پٺيان پنهنجي ڪئي ڪمائي چٽ ڪري ڇڏي آهي. پنهنجي جمع پونجي به لٽائي ڇڏي آهي. انهي اَپت مان هاڻ هن جا بخت بالا آهن. جيئن منگتهار جو پيٽ ڀربو نه آهي، تئين هن جو به پيٽ ڀرجي نٿو، ڪيس آئي ڏينهن پئسو کپي. هي ڪيل ختم ٿيڻ کان پوءِ پنهنجو معاوضو وٺي واپس ايندو آهي. هي هر رات ان شغل و سيلي خوب پئسو ڪمائيندو آهي.

ٽڪوڏئي پرائو ٻار ڪارڻ

مون به پيٽ کي چتيون ڏٺي اهڙا محبوب ٿاٿيا، باقي گهر ۾ ڪل ميڙ هو. مال باقي سڀ خرچ پنهنجي ذاتي عملن تي ڪندو آهيان، اهو سڀ ڪجهه هر و ڀرو ٻڌو اڪائي

Scanned with CamScanner

ويا. مهانگو لهي ميڙيو سين ۽ سستو ڏيٺو پيو. جنهن توئر ۾ منهنجا پئسا ختم ٿي ويندا هئا تہ هي مونکي پرديس ۾ اڪيلو ڇڏي ڪئين ٻئي سان هليو ويندو هو. مان هن تي عاشق هئس سڀ ڪجهہ ڪرڻ لاءِ تيار هئس. سندس عشق ۾ اهڙو تہ ديوانو ٿي چڪو هئس جو سندس هر ممڪن يا ناممڪن خواهش جتهہ ۾ پوري ڪندو هوس مون هن کي خوش ڪرڻ لاءِ ڪا ڪسر ڪانہ ڇڏي. مون هن کي سموريون گهربل نعمتون اڳيان آڻي ڏنيو. جڏهن زبان مان چوندو هو، تڏهن ٿيندو هو هن جيڪو گهريو مون کيس ڏنو، مون هن کي پنهنجا سمورا سُک سونپي سڀ سُور سنا پئي ڏوکڙ جي ضرورت پوندي هوس تہ گهرڻ ۾ ڪو حجاب ڪو نہ ڪندو آهي. منهنجو هن يار سان ليکو ڪو نہ آهي. هن منهنجي خرچ تي خوب مزو ماڻيو ۽ موج مستي ڪئي. هن جو سچو ثت ڻانگر منهنجو هو چوٽي آهي تہ "تڪو ڏئي پرائو پار ڪارجي" هن يار بہ مون سان ليکو نہ رکيو پنهنجون سموريون نعمتون مون اڳيان کولي رکيون. هي مونکان ڪو بہ معاوضو ڪو نہ وٺندو آهي. هي اهو ڪم مون لاءِ اعزازي طور خداڪارڻ ڪندو آهي. هن کي اڄ بہ جيڪا بہ گهرج آهي مان اها پوري ڪري سگهان ٿو.

جڏهن مون هن کي مار ڏني

"ڪهن تو کي گار ڏني مون ڪهن کي مار ڏني، ڪجهہ ياد اٿئي يا نہ." (استاد بخاري)

10 اپريل 2012ع جي اها رات ان تقريب ۾ موجود ڪو بہ شخص اها مار ڪڏهن بہ وساري نہ سگهندو. جنهن ۾ مون پنهنجي محبوب سونو کي ڏني هئي. مون کيس ايترو تہ ماريو هو جو هي ڏري گهت مئو هو. عقلدار خان جتوئي اسان ٽنهي، سعيد سهتي، ڪاشف جوٽيجي ۽ منهنجو گڏيل جگري يار آهي. هي شخص سون ۾ تورڻ جهڙو آهي. ان رات آصف جوٽيجي جي نئين بنگلي تي هن جي سالگره هئي، هن شخص جي وڏي PR آهي پر هن ان خاص تقريب ۾ سڄي زندگيءَ جي 50 کن بهترين دوستن جي چونڊ ڪئي هئي. جنهن ۾ مان خوش نصيب بہ هڪ هوس. جيئن تہ مان ڪنهن بہ تقريب ۾ سونو کان سواءِ ڪو نہ ويجان، سو سونو بہ مون سان گڏ شريڪ ٿيو. تقريب ۾ سرور جو ڳو خاص بندوبست ٿيل هو، سيڪو ٽاٽ تي گانا بجانا ٻڌي رهيو هو. مونکي اسٽيج سيڪريٽري جي ذميواري سونپي ويئي هئي، "پانوين سردي بازي لڳ جاوي سانوڻ ۽ مارول گروپ کان پوءِ طاهر مٺو بہ پنهنجو وارو وڄائي ويو ۽ پوءِ فرح شاهين آئي. جنهن اچڻ شرط شرابي گيت ڳائي محفل کي گرمائي ڇڏيو. چوندا آهن تہ "چور چوري کان وڃي پر هيرا ڦيري کان ڪا نہ وڃي" ان دعوت ۾ سمورن آيل مهمانن جون خماريل نظرون سونو تي ڪتل هيون. ان پرجوش گهوريندڙ نظرون مان سونو هڪ جي چونڊ ڪئي ۽ ان تي پنهنجو جادو هلائڻ شروع ڪيو. اهو خوش نصيب شخص مصطفيٰ ڪمال هو جيڪو چون ٿا تہ ڪراچي ۽ حيدرآباد جي ڪيترن ئي گيسٽ هائوس جو مالڪ آهي. هي خاص مهمان اڙي ڪاپ رنڊي باز هو، هي هن جي پيچ نہ هئي پر

هيڏانهن بہ سونو هو. جيڪو ڪنهن خوبصورت رن کان گهٽ نہ هو. لائين ملي تہ پهرين اکين جو مقابلو ٿيو، جيڪو ظاهر هو تہ سونو ئي کٽيندو. اهو مقابلو سونو کٽي اتان اُٿي ان جي پر ۾ وڃي ويٺو. هاڻ پورو پيگ نيٽ هڪ ئي ساهي ۾ پيٽ جو مقابلو شروع ٿيو، مهمان جي ڪار جي ڊِگيءَ مان ولايتي شراب جون بوتلون اينديون رهيون ۽ خالي ٿينديون رهيون ڏسندي ڏسندي خالي بوتلن جا ڍير لڳي ويا. مان اسٽيج تي ڊانسرن سان موج مستي ۾ پورو هئس مون کي پيٽ ئي ڪا نہ هئي تہ پويان ڇا پيو ٿئي. مونکي سعيد سهتي هوشاري وٺائي تہ "ماما ڇوري کي اک ڏيکار وڃي نہ هٽن مان نڪري،" مون ڏٺو تہ سونو ساڻو ٿي هن جي هنج ۾ سُتل پيو هو ۽ هو اجنبي شخص سرعام هن جون خوبصورت اکيون چمي رهيو هو. اُهي اکيون جن کي مونکان سواءِ ڪنهن کي چمڻ جي اجازت ناهي هي سونو مٿان نوٽن جون پريون گهوري لوٽائي رهيو هو، مان اهو تماشو ڏسي برداشت ڪري نہ سگهيس هر انسان کي پنهنجي هڪ حد هوندي آهي هي اجنبي مهمان پنهنجي حد ڪراس ڪري چڪو هو. سونو بہ پنهنجي حد کان ٻاهر نڪري چڪو هو پر مان اڃان پنهنجي حد ۾ هوس. ڇاڪاڻ تہ هي ڪاچ هڪ عظيم انسان عقلدار خان جتوئي جي مان ۾ هو ۽ هي شخص هن جو مانائتو مهمان هو. مهمان جي عزت اسان سنڌين جو شان آهي. اتي پنهنجا حواس برقرار رکڻ وڏي حوصلي جي ڳالهہ هئي. مون تہ مهمان جي عزت رکي هن سان هڪ لفظ نہ ڳالهيو ۽ مهمان بہ منهنجي سر کي سمجهي ويو پر سونو جا پير زمين تي نہ هئا هي هوا ۾ اُڏامي رهيو هو. هن جو رويو مون سان تمام گندو ٿي ويو هي گهٽي شراب پيئڻ سبب اوور ٿي گهٽيا درجي جي جهالت جو مظاهرو ڪري رهيو هو. مان هن جي اهڙي پڙوت تي دنگ رهجي ويس. "اهڙو سون ئي گهوريو جيڪو ڪن ڇني." مان هن ميڙ ۾ جذباتي ٿيڻ بجا هتان هليو وڃڻ ئي بهتر سمجهيو، هن سان وڏيڪ ڳالهائڻ پنهنجي بي عزتي سمجهي زهر جو ڍڪ پئي وڃڻ لڳس تہ هي مورڳو منهنجي ڳچي پئجي ويو هن اڃان بہ ڳئي مان پي ڳالهايو. آخر منهنجي بہ پناٽڪي رت جاڳي پئي ۽ مان ڪيس اوقات ياد ڏيارڻ لاءِ ڀري محفل ۾ چماٽن جي برسات لائي ڏني ڏڪ رحماني ڏڪ شيطاني مان هن کي باڪسر وانگر مڪن سان ۽ فٽ بال وانگر لتن سان ڪيڏندو ہي منزل کان هيٺ روڊ تي ڪٽي آيس. ڪاڏي ويا گانا بجانا، ہليتون پليتون، ڪيڪ ہيڪ سڀ ڏوڙ ٿي ويا. سڀ مهمان بہ تماشو ڏسڻ لاءِ هيٺ لهي آيا. بنگلي جي سامهون رينجرس هيڊڪوارٽر هو. رينجرس نڪري آئي. مون کين هٽي پري ڪيو تہ "ڪو بہ ويجهو نہ اچي، هي اسان پيءُ پٽ جو ذاتي معاملو آهي. هڪ پيءُ پنهنجي پٽ کي خراب عمل کان روڪڻ لاءِ سبق سيکارڻ چاهي ٿو." مون هن کي ائين ڪٽيو جيئن ڪو دشمن دشمن کي ڪٽيندو آهي. هن زندگيءَ ۾ ايتري مار ڪڏهن نہ کاڌي هوندي. ان جڳهہ تي جيڪڏهن منهنجو سڳو پٽ شاهرخ، ماهرخ يا هالار بہ هجي ها تب ائين برداشت نہ ڪري ها جئين هن سيڪجهہ پئي صبر سان برداشت ڪيو هن جو منهن هن جا هٿ مطلب تہ سڄو جسم سڄي ويو، هن کي

Scanned with CamScanner

پنهنجي حرڪت جي خوب سزا ملي. هن تي هٿ ڪٽڻ ڪان پوءِ مونکي ڏاڍو ارمان ٿيو. مٿس بي حد رحم پئي آيو. هن کي مارڻ ڪانپوءِ هن کي گلي سان لڳائي رونس پئي. هن جي حالت ڏاڍي خراب ٿي پئي هن جون التون بند نه پيو ٿين مان کيس پٽائي اسپتال ولي ويس. ڊاڪٽرن چيو "هي پوليس ڪيس آهي" پوليس چيو ته "هي شراب پيتل آهي ميڊيڪل چيڪ اپ ٿيو نه سزا ايندي". ڪجهه ڏئي ڪري جان ڇٽي. مان اسپتال جي رجسٽرڊ ۾ هن جو نالو سلمان عرف سونو ولد آغا قيوم درج ڪرايو ته هن روئي ڏنو. اسپتال مان ڪجهه ٽيٽمينٽ وٺي کيس گهر وٺي آيس ڪيس سڄي جسم تي تيل گرم ڪري مالش ڪيم. هن جي انگ انگ ۾ سُور هو. هي اڃان به روئي رهيو هو مون کيس پيار ڪندي چيو "تون سور جي ڪري روئي پيو نه" هن چيو "نه هي سور ۽ تڪليف جا ڳوڙها نه آهن هي ته خوشي جا ڳوڙها آهن. جتي منهنجو سڳو پيءُ چوي ته تون منهنجو پٽ نه ڪئين حرامي جو پٽ آهين" اتي تون هڪ حرامي پٽ کي پنهنجو سمجهي مارين ۽ پيار ڪرين پيو. ڪو ته آهي جيڪو مونکي دل سان پنهنجو سمجهي ٿو"

ڪوئي دکي نه دکي شبير تو دکيگا

هن جو تعلق يا آشنائي راز ۾ رهي نه سگهي. سونو لاشاري جي اوطاق ۾ گهڻي دير لڪي نه سگهيو، هي اُتي وقت سر اچ وڃ ڪندي نظر اچڻ لڳو. ڳجهي ۾ ڳجهو راز به مونکان ڪيئن ٿو لڪي سگهي. "ڪوئي دکي نه دکي آغا تو دکيگا." هن جهوني عاشق ۽ سون جي وچ ۾ لڪيل تعلقات جو راز، انڪشاف يا ڦاٽ ڪيئن ڦاٽو، اها ٿنگ TV جي Bareaking News ڪجهه هن ريت آهي ته ان وقت تائين سونو ٻنهي طرفن تي معمول سان هلي رهيو هو. اڳ واٽ طئي ٿيل هو ته هي Happy New Year مون سان گڏجي ڀرپور نموني ملهائيندو. پر هي ان رات اسڪرين تان ئي گم هو ۽ هن جي سم به بند هئي. مونکي اهو احساس ٿيو ته ڪٿي نه ڪٿي دال ۾ ڪجهه ڪارو ضرور آهي. مان هن تي شڪ به نه پيو ڪري سگهان. استاد ٿو چئي ته (نه يقين ڪريو نه وري عدم يقين، فقط چوڪس رهو ۽ هر شي ۾ شڪ ڪريو. ايسٽائين جو اوهين انهي نتيجي تي پهچي وڃو ته اها حقيقت آهي هر قسم جي شڪ ۽ شبهي کان مٿي هجي اهو ئي ته سچ هوندو آهي. انهي تي شڪ ڪرڻ جي ڪا به گنجائش باقي نه رهي) مان ٻي رات ڪائنس ڪان پڇيو ته "ڏي خبر تون رات ڪٿي هئين، مان محسوس پيو ڪريان ته رات توسان ڪو مسئلو هو، تو هاڻ به گهڻو پريشان ۽ گهبرائيل آهين، تو سان ڪجهه ٿيو آهي، پر تون مونکان ڪجهه لڪائي رهيو آهيان مان اهو سچ ڄاڻڻ چاهيان ٿو، تو کي ته خبر آهي اهو سچ مونکان لڪيل ڪو نه هوندو پر مان اهو سچ تنهنجي واتان ٻڌڻ چاهيان ٿو. ڪجهه چئو بابلا ڪجهه ٻڌائي" پر هي مسلسل چپ هو هي، ڪڇي نه سگهيو. ڄڻ هن جا چپ سبيل هئا. هن جڏهن ڪو به جواب نه ڏنو ته مان هن سان اکيون اکين سان ملائي پڇيو ته ڏي خبر "اهو ناچيز ڏٽي بخش لاشاري ڪير آهي ۽ رات ان وٽ تو ڇا پي ڪيو؟ "هي به

وري اهڙو ڪجي جهيڙي پيت. "نئين سال جي آمد جي سلسلي ۾ ايترو يهائڻ تي تون مونکان واڌايو وصول نہ ڪندي ڇا؟ راتوڪي موج پري محفل جي ميزبان ۽ تنهنجي نئين پهنڌڙ ناچيز ڪي چڙي ڪري. باقي هن جي چئين حصيدارن تہ توکي يهڻ جون مونکان واڌيون تہ وصول ڪيون آهن جن جون تہ مان اجو هاڻ تنگون ڀانهون پڇيون اسپتال پيڙو ڪيون ٿو اچان. هو ناچيز تہ ڪو نہ تڪرايو باقي هاڻ تنهنجو وارو آهي،" پوءِ سونو مان هو انڪري وئي. هن وٽ ڪو بہ جواب ڪو نہ هو. هن وٽ پنهنجي بچاءُ جا دليل نہ هئا. اهو ڦاٽ ڦاٽڻ ڪانپوءِ هي منهنجي پيرن تي ڪري پيو ۽ هن مونکي تڏهن ٻڌايو جڏهن هن مونکان راز رکڻ جو وعدو ورتو ۽ پوري طرح قصو ظاهر ڪيو تہ " هن جا لاشاري سان اڄ جا نہ پر مونکان بہ اڳ جا گهرا ۽ گهاٽا دوستاڻا تعلقات آهن." جيتوڻيڪ هن اهو نہ مڃيو تہ هن جا ناچيز سان ڪي جنسي تعلقات آهن. هنن جي گڏ رهڻ جو قيمتي ڪارڻ جنسي لڳ لاڳاپا آهن. جئين تہ هي لڳ لاڳاپا ۽ ٻنڌڻ رت جا رشتا نہ آهي پر جنسي ناتا آهن. هي وقتي فطري گهر جن سبب هڪ ٻي جي ويجهو آهن. پر هي عارضي تعلق آهي. هي رستو جٽادار ناهي. هنن جنسي لڳ لاڳاپن ۾ بہ اها قوت ناهي جو هي پنهنجي مخالف جنس يا هم جنس ڪي لاڳيتو پاڻ ۾ ڪٽو رکي سگهن. لاشاري صاحب تنهنجو جادو ختم ٿي چڪو آهي. تو وٽ هاڻ سونو اعزازي مهمان اٿئي. ڇا ٿيو جو اڄ سونو تنهنجي وس آهي سيان سونو ڪي سانڍڻ بہ تولاءِ مئسلو بڻجي ويندو. استاد وري چوي ٿو تہ "(هن تي ڀروسو نہ ڪندا تہ متان پڇي نہ وڃي. هن جي ڀروسي مان ڪو مفاد بہ حاصل ڪري وٺندو تہ بہ انهيءَ جو ڀروسو بدستور رهندو. ايتري قدر جو اوهين جيڪڏهن انهي جي محبت جو غلط استعمال بہ ڪريو ٿا انهي جي محبت ڪي دوکو ڏيو ٿا تہ بہ انهيءَ سان ڪو بہ فرق نٿو پوي. اهو تہ اوهانجو مسئلو آهي، هن جو ڀروسو، هن جي محبت ۽ هن جي شفقت جئين جو تئين رهندي).

سونو جو جڙتوُ پيءُ

هن چيو تہ "هي تہ مسيحا جهڙو فرشتن جهڙو آهي. هي صرف ۽ صرف منهنجو ڏيڊ (پيءُ) آهي، ۽ مان صرف ۽ صرف هن جو (سن) پٽ آهيان ۽ بس". مان ڪيس چيو تہ "پيءُ پٽ ڪي اگهاڙو ڪري اگهاڙو ٿي هنج ۾ ويهاري شراب نہ پيندو نہ ئي پياريندو آهي." برابر وقت تي گڏهہ کي بہ ابو چوڻو پوي ٿو. هي سونو جو زوريءَ ٿاڦيل، جڙتوُ پيءُ يعني بابو منو آهي. هن سونو ڪي تاتي وڏو ڪيو آهي، هي پٽ جيڏن ڪي بابا پٽ ڪري پوءِ يهندو آهي. هي سونو ڪي بہ ياسي (ياحسين) پٽ پٽ ڪري يهندو آهي، اڄ بہ هن تي سندس شفقت جو هٿ آهي. سونو جا نقلي بناوتي بابا، لاشاري صاحب اهو ياد رکي تہ هي ڪنهن ٻي جو پٽ اٿئي. هن جو اصل پيءُ ايوب چوهاڻ اڃان جيئرو آهي مئو نہ آهي. هي ان حرامي جو پٽ سونو جيڪو پيءُ سان سچو ناهي اهو حرامزادو تو جڙتو ڏيڊ (پيءُ) ناچيز سان ڪئين وفادار رهندو.

Scanned with CamScanner

واه لاشاري تنهنجا پاڳ - هاڻي ڪٿن تنهنجا پاڳ

هن ناچيز وٽ منهنجي محبوب سونو SONU جي وجود کي ڏٺو ويو. مان هتي هن جي تفصيلي احوال ۾ سونو کي ناچيز ڏٺي بخش لاشاري سان ملائي پيش ڪندس جو جو سونو جو هر تعلق مون سان تعلق رکي ٿو. ناچيز ڪهڙي چيز آهي، ڇا آهي، ڇا ٿو ڪري؟ اهو هن جو پنهنجو (Function) آهي، پر جڏهن اهو سوال اچي ٿو ته هي منهنجي سونوءَ سان ڇا ٿو ڪري؟ ته پوءِ اهو منهنجو (Function) آهي. هونءَ مان هن ماڻهو کان قطعي ڏار آهيان، هن جو مون سان ڪو به واسطو ڪونهي مان ڪيس نه سڃاڻيندي به چڱي طرح سڃاڻان. اها جرئت ۽ گستاخي صرف ان لاءِ ڪري رهيو آهيان جو هي منهنجي زندگي جي فلم جو ولين آهي. منهنجي هن سان اها پهرين بنيادي دشمني آهي ڇو جو هي منهنجو رقيب آهي. باقي منهنجا هن سان ڪئي سياسي، مذهبي يا نظرياتي اختلاف ته نه آهن. پاڻ سونو جو پوءِ ٿا پوست مارتم ڪيون. پهرين هن ناچيز جا آنڊا گونڊا ٻاهر ڪڍي ٿا ڏسون ته هي ڇا چيز آهي. منهنجي اندر ۾ وڏ آهن. هي منهنجو هن خلاف انوکو احتجاج آهي. مان هڪ تمام وڏي خطري واري راند ڪيڏي رهيو آهيان. ان جي ردعمل ۾ منهنجا ٻچا رڻ ۾ رلي ويندا. مان چڙ موت جي منهن ۾ هوندس، بلڪل مان خطرن کي پسند ٿو ڪريان. منهنجي سڄي زندگي خطرن سان پريل آهي. انسان زندگيءَ ۾ هونءَ به گهڻو ڪجهه وڃائيندو رهندو آهي، ”صنم هم تو ڈوبنگي تمي بهي کي ڈوبنگي.“ لاشاري تو کي خبر هئڻ گهرجي ته سونو منهنجو محبوب آهي ۽ هن سان هر تعلق مون سان واسطو رکي ٿو. مان تو کي ڪيئن ٿو وساري سگهان. تون ته منهنجو سڀ کان وڏو رقيب آهين، تون ته منهنجي خوشين ۾ زهر پريو آهي. هي رڳو منهنجي ۽ سونو جي ڪٿا نه آهي پر تنهنجي به ڪٿا آهي مان رڳو تنهنجي ڪردار ڪشي ڪري تو کي لوڙهڻ نه ٿو چاهيان پر هن ڪٿا ۾ هڪ دم سڀ ڪجهه ڏوڙ ٿي ويندو تون مان ۽ هو. ان تباهي تي پيو ڪو ٻڪوڙها ڳاڙي نه ڳاڙي پر تون ضرور لڙڪ لاڙيندي.

اسپيشل برانچ جو بي تاج بادشاهه

اها اسپيشل برانچ حيدرآباد وارن کي ڪا خانداني پٽ آهي ته هي، هڙ جا هڙ يا ته لوندي باز آهن يا وري چٽون. پاڻ طارق منگريو، ظفر سمون، انور ملاح، آفتاب آرائين، طالب پنيري ۽ مور ڈنسر ماستر غلام حسين طرف نتا وڃون، پاڻ هتي ڳالهه فقط هن جي ٿا ڪريون، هي جڳ مشهور هم جنس پرست جنهن جو هينئر مان نالو ڪٽڻ وارو آهيان عزت مآب جناب ناچيز ڏٺي بخش لاشاري صاحب، بنا تقريرون پڙهي رپورٽ درج ڪندڙ (جانچ ڪندڙ اداري) اڳوڻي CID آفيس ۽ هاڻو کي اسپيشل برانچ سان واڳيل هي سب انسپيڪٽر پنهنجي برانچ جو بي تاج بادشاهه آهي.

چولي ڪي پيڇي ڪيا هي؟

هن جي خدمت جي قدر شناسي نه ڪرڻ ناانصافي ٿيندي. مان سوچيو ته هاڻي هن ناچيز ٽائيپ ڪنهن چيز جو تواريخ ۾ سونهرن اکرن ۾ ڪو ذڪر اچڻ کپي. مان هاڻي هن تي ٿورڙي

Scanned with CamScanner

پوئتي وڃڻندس. منهنجو قلم هن جي ٿوري دل ٺرڻ چاهي ٿو پلي هن جي دل ٺري پلي هن کي پوئتي ڇڏي. هي ڦرشتو ته ڪونهي جو هن لاءِ نه لکجي. مان پنهنجي زهريلي نشتر مان هن جا ڪيا ڪرتوت ظاهر ٿيو ڪيان مان انتقام ڪٽان آئيان جيڪي هن جي وڏ پرو ڏو هين ڪن. هر سگهي چاپلوس اهو ٿيا آهن لوهان هن جو رڳو پهريون رخ ڏٺو آهي. لوهان کي هن جو ٻيو رخ به ڏسڻ گهرجي هاڻي لوهان هن تصوير جو بلڪل ابتڙ رخ به ڏسي سگهندا جيڪي ماڻهو لوهان کي جيئن اشراف سمجهن ٿا اهي ضروري ناهي ته اهي اهڙن هي انتهائي سياڻو. سمجهدار، عزت وارو شخص ڏسڻ ۾ ته تمام شريف ٿو لڳي. پر هن ماڻهو جا ڪم ڪنا آهن. هي هٿ ٺوڪي شرافت جي چادر ويڙهي ڪيئن ٿو ڦرندو. هن وٽ هر عمل جي پلس آهي. البت هن وٽ تمام حاصل آهي. اهو پهرين حقيقتون بيان. انهي پرٽي جي بيان جا آهي؟ هاڻي ڳالهه کلي پئي آهي اهڙي ڳالهه لڪي ٿي سگهي چور کي هميشه کٽڪو هوندو آهي. مان هن چور کي سڳ سوٽو جهليو آهي. مونکي ساري ماجرا جي ڄاڻ آهي مونکي هن جي حقيقي راڙن جي سُڌ آهي. مان هن جي ڪلن ڪرتوتن جو اکين ڏٺو شاهد آهيان. هي ڇا ڇا ڪندو آهي مون وٽ هن جا مڪمل تفصيل ۽ ثبوت آهن منهنجي ڪو جنهن دعويٰ ڪوڙي ٿي ٿي سگهي. امريڪي انٽيليجنس ناڪام ٿي سگهي ٿي مان نه. اهو سچ آهي پر هي انهي کي مڃيندو نه. هن ۾ ايتري جرئت ئي ناهي ته اهو چوي ته هائو سچ آهي. هي بزدل آهي اهو بدناميءَ کان ڊڄي رهيو آهي. اها ڳالهه سنس لاءِ ذلت ۽ خواري جو سبب بڻجي سگهي ٿي. هي پنهنجو اصل مڪرو چهرو ڏيکارڻ نٿو چاهي. شتر مرغ وانگر پنهنجي ڳچي واري ۾ وجهي پاڻ کي محفوظ سمجهي ته پلي سمجهي. ڪو هن ۽ ماڻهن جا وات ڪير بند ڪري. هن کي اهي ڳالهيون ته پتيئون ئي پونديون ڪا سير تي سواسير آهي تو منهنجي حد ۾ پير پاتو آهي. تو کي خبر ئي ناهي ته مان ڪهڙي بلا آهيان. مان ناڳ آهيان. قيامت تائين تنهنجو پيڇو ڪو نه ڇڏيندس. مان تو کي سڪ جو ساهه کڻڻ هرگز نه ڏيندس. مان تنهنجو اهو نانڪ ۽ نانڪ گهر سڀ ٽوڙ ڪري ڇڏيندس مان تنهنجا سورا و ڪاپڙا ڪري تنهنجو اصل چهرو ڏيکاري تنهنجو وليون بتال ڪري ڇڏيندس. مان توکي پُڇي لاهيندس. مان تنهنجي سڀورين ڪوشش ڪي ناڪام ۽ زيرو بڻائي ڇڏيندس ناچيز معنيٰ حقير. ڪا چيز نه پڙي، زيرو. اڙي تون ته هونءَ ئي زيرو آهين هي ڏٺو پريشان نٿي ته جئين ڪيس وڌيڪ بي عزتي جو منهن نه ڏسڻو پوي. شايد هي انين پنهنجي انجام تائين پهچي وڃي. مان هن کي برباد ڪرڻ نٿو چاهيان. مان هن جي آخرت خراب نه ڪندس. جو ته هن جي سچي نيڪ نامي برباد ٿي ويندي. مان هن کي هاڻ وڌيڪ تنگ نه ڪندس. متان هن جي دماغ جي رڳ نه ڦاٽي پئي ۽ ڪوما ۾ نه هليو وڃي. پوءِ نه قلم ڳچي ۾.

جنسي پلو

مان هن جي ڪلن ڪرتوتن ۽ ڪارنامن کان آگاهه ڪرڻ ضروري ٿو سمجهان. هن جا ڪرشما مان لوهان کي اڳيان به ٻڌايان. اسان سنڌين جو بهترين مشغلو لونڊي بازي آهي. هن مسڪين پروچ لاءِ صرف لونڊي بازي جهڙو ڪو به مشغلو باقي نه

رهيو آهي. هي هڪ پڪو لونڊي باز آهي، لونڊي بازي هن جو شوق ۽ شغل آهي ۽ رهندو. هي پنهنجي يهڻ واري ڪاز سان سو فيصد سچو آهي. هي لونڊي بازي جي روايت کي اڃان زنده رکيو اچي. هي پنهنجي نموني جو لونڊي باز مڙني لونڊي بازن کان مختلف آهي. هي هاءِ ليول جو لونڊي باز آهي. لونڊي بازي جو هن تجربيڪار لونڊي باز کي تمام وسي تجربو آهي، لونڊي باز ته هيا به گهٽا آهن پر هن پاپي جهڙو ڪو مشڪل ملي، هن سان ڪوئي پڄي نٿو سگهي، گهٽ ۾ گهٽ پنهنجي ته جاءِ ناهي. هن لونڊي باز ملڪ ۾ باهه ٻاري ڏني آهي. هن قوم جي سهاجهڙن، معصومن ۽ نابالغن کي عاقل بالغ ڪري ٻوڙي ٻوڙي ٻيڙو ٻوڙي، چورن جو ته اصل صفايو ڪري ملڪ ۾ پينگهه ڪري ڇڏي آهي. هي چورا مار جنسي ٻلو، هي آدم بوءِ آدم بوءِ ڪندڙ ماڻهو ڪائيندڙ ديو، هي گوشت خور جانور، ڪتي وانگر انسان جو ٻوتيون، پٽي ڪائيندو آهي. هي آدمخور وحشي انسان، انهن جوزن جون ٻوتيون ۽ ماس به پٽي ڪائي ويندو آهي. هي اهو گوشت ٻين ڪتن کي به کارائيندو آهي. هي پاڙي اوڙي، اوسي پاسي، پرپاسي مان ئي جهان ڪندو آهي. هن وٽ حرام حلال سڀ جائز آهي هي ٻلن ٺاهوڪن چورن لاءِ بهترين گهوڙي سوار آهي، هن کي تازي گهوڙن تي سواري واري فعل جي اجازت مليل آهي هر شي ۾ رسڪ ڪٽڻو پوي ٿو. هي هن عمر ۾ همت ۽ مردانگي سان پنهنجي حد اندر هي سڀ ڪجهه ڪري ٿو. هن کي چورن واري چُوس لڳل آهي هن قدرتي آفت جي اک ۾ سوئر جو وار آهي. هي چورا ڦاسائڻ جو مڪمل گڻ رکي ٿو. هي رستي ويندي لامارو ڏيندي. چونڊي چونڊي پيور مال هٿ ڪندو آهي. هي سهڻن چورن کي سبز باغ ڏيکاري لاهارا لپا ڏئي پنهنجي ڄار ۾ ڦاسائيندو آهي هي ٻلو آني سڌو ڪائيندو آهي اهو نت نئون شڪار، اهو لٽ جو مال هن راوڻ لاءِ بهترين ۽ عمدو ڪاڄ آهي.

قبرستان ۾ قرب

اهو ڪامياب نشاني باز، اهو مال غنيمت هٿ چڙهڻ کان پوءِ سڌو بابن شاهه قبرستان جو رخ ڪندو آهي، ڳجهه ئي ڳجهه ۾ وڏا ڪم پيا ٿين، اتي جيڪو ڪجهه ٿئي ٿو ٻڌائي نٿو سگهجي، اتي حقيقت ۾ ڇا پيو ٿئي اوهان ڄاڻي نه سگهندا، فقط اندازو لڳائي سگهجي ٿو. راڻي باغ لڳ اسپيشل برانچ آهي جيڪا هن جي آفيس آهي، ان آفيس جي سامهون GOR پيٽرول پمپ آهي، ۽ هن پمپ جي پرسان بابن شاهه قبرستان آهي ۽ قبرستان جي منهن ۾ هڪ لاهوتي جي هوٽل آهي، اها هن جي ڪرائيم برانچ آهي. هن هوٽل ۾ هن جي هڪ الڳ لڪيل شڪار گاهه آهي. جتي هي لڪي هر قسم جون ٻڇڙايون ڪندو آهي. هي جنسي ٻلو مُردن ۾ روح ڦوڪي به پهندو آهي، ڄاڻي مرداڻي ته ڪو نه ٻڌائيندا ته هنن سان ڪهڙو ويل آهي، قبرستان ۾ ماڻهو مردن کي قبرن ۾ ڪيڙن لا ۽ هي اتي زنده ماڻهن کي ڳڃي ۾ ڪيڙي ٿو. (قبرستان ۾ قرب) اها قيامت نه آهي ته ٻيو ڇا هي! هي پنهنجي پر ۾ شريف ٿي گهمندڙ هي عزت پريو شريف ماڻهو

چريائپ جي حد تائين هم جنس پرست آهي. هن جيڪي هتي راڄ پڌا آهن. انهن جو اڄ تائين ڪو رڪارڊ ڪو نه آهي. قبرستان ۾ تفريح ۽ شغل وڏي ڳالهه آهي.

چورن ڦاسائڻ جو ڪامياب فارمولو

هن وٽ مال هٿ ڪرڻ جا ڪيئي وسيلا آهن. هن جي شڪار ڪرڻ جو پنهنجو انداز آهي. شڪاري ڪي شڪار لاءِ زير سگهه گهربل هوندي آهي. هن جو اهو شڪار ڪرڻ جو سلسلو اڃان تائين جاري آهي، هن جي شڪار ڪرڻ واري روايت به گهڻي پراڻي آهي. هي شڪاري تڪڙ نه ڪندو آهي ته متان سڄي محنت نه ضايع ٿي وڃي. هن لاءِ شڪار هٿي ڪجهه وڏيڪ سولو ٿي پيو آهي. هن هٿيار بند هاڻي پيو نئون هٿيار هٿ ڪيو آهي. هن ڪي چورا پالڻ ۽ لونڊا ڏارڻ جو جنون جي حد تائين شوق آهي. اهڙا لونڊا وتس سدائين پيا پلبا آهن. هي چورن ۾ دلچسپي پالي انهن سان جنسي ناتا رکندو آهي. هي لن ڏاريل تتر معرفت نئون شڪار ڪندو آهي، اهو هن جو داڻو ۽ چارو آهي، اهو حربو ۽ وسيلو چورن ڦاسائڻ جو ڪامياب فارمولو آهي.

ناچيز جا پڙوا

پاڻ ڪي جيڪا رپورٽ آهي ته هن اسپيشل برانچ جي ناني، ويڙهي (ناچيز ائينڊ چيز ڪمپني) جا شهر ۾ باقاعده پڙوا چڏيل آهن، جن جو هڪ مضبوط چار وچايل آهي. جيڪي هن ڪي پيور مال هٿ ڪري ڏين ٿا. منهنجي جگري يار سب انسپيڪٽر اسپيشل برانچ ستن ٻولين جي شاعر محترم طالب پنيري کان سواءِ منهنجي برادري جي مها گرو مور ڊانسر ماسٽر، غلام حسين جيڪو اسپيشل برانچ ۾ هن جو خاص پٽيوالو آهي. جن ڪي به هن ڏنڊي سان لڳائي چڏيو آهي. طالب پنيرو ته نعتون پڙهي ٻانگون ڏئي وري به ڪمائي سگهي ٿو. پر اهو ڪدڙا تائيپ اسپيشل دلال مونڪي سمجهه ۾ نٿو اچي، هن جي پڙوت چو ٿو ڪري؟ هي ڪوتڙي جو آرٽسٽ خدا جو قسم آ جيڪڏهن انڊيا ۾ هجي ها ته سڄو هندستان هن جي پوڄا ڪري ها. پر هي بدقسمت هتي پڙوت ۾ پورو آهي. هونءَ ته هن جي هتي به عزت آ پنهنجي سرڪاري نوڪري اٿس، ٻچا ٻار اٿس گهر گهاٽ وارو آ، پير بخش سمون جهڙي نيڪ انسان جو هٿ اٿس جيڪو ڪيس ٻڇن وانگر پائيندو هو. جو ڪيس بيماري سيماري ۾ ڪم اچي ٿو. پر چوندا آهن ته "چتون وڃي پر چتون جي چوٽ نه وڃي" ان کان سواءِ هن ناچيز جو ڪن خاص ٻالڪن تي هٿ به آهي جيڪي هن ڪي مهل تي ڪم اچن ٿا. هي انهن جي مدد سان پيا چورا ڦاسائي ٿو. منهنجو محبوب سونو هن لاءِ پڻ وڏيڪ ڪارائتو آهي. جنهن وسيلي هي بهترين ڪاڄ هٿ ڪري وٺي ٿو. انهن تي هي خوش ٿي انعام اڪرام ڏيئي ٿو. دل دولت سان نه پر محبت ۽ خلوص سان ڪٽي ويندي آهي. هي اهڙن لونڊن جي دل سان مدد ڪندو آهي بخت هن سان اڄ تائين گڏ آهي. بخت ڪيس آخر تائين نه ڇڏيندو.

Scanned with CamScanner

ڪيل ختم پئسا هضم

هن وٽ عياشي ڪرڻ لاءِ تمام گهڻا پئسا ۽ وسيلا موجود آهن هي عياش پرست، شهوت پرست ۽ حوس پرست تمام گهٽيون عياشون ڪري ٿو. هي شراب ڪباب ۽ شباب جو به ڪوڏيو آهي. هي پئسو پاڻي وانگر خرچ ڪري ٿو. هن جو سمورو پئسو ۽ هڙئي پگهارون چورن، عياشي ۽ فضول خرچين تي خرچ ٿئي ٿو، پئسو هن جو ڦندو ۽ چار آهي. هي لونڊن کي پئسو روڪ ڏيندو آهي، هي پئسو فراخدلي سان خرچ ڪندو آهي. هي خوبصورت ڇوڪرن کي تمام گهٽيون رقمون آڇي راضي ڪندو آهي. هي انهن مان مزو ماڻي، عيوض ۾ وڏي رقم پاڪيٽ مان ڪڍي ڏيئي ڇڏيندو آهي. ڪيل ختم پئسا هضم تيڻ ڪان پوءِ اهي جو ڳي نه ڪنهن جا مت تي پوندا آهن. هي اڄ به هڙان وڙان سيڪس جي اوسر ۾ پنهنجو قومي ڪردار ادا ڪري رهيو آهي.

عشق پوڙها نه ٿيوي، توڙي تي ڳيس ڇني ڏاڙهي.

”منهنجي لال پڄائي باس آ. منهنجي مولا پڄائي آس آ.“ ”سيوهاڻي لال ڏي ڪو مال،“ ”پيچ پتائي ڪر ڪو ملڪ منائي،“ هي مال مليدن پيور پسند ڪندڙ، منائي، ملائي جو به شوقين آهي. هي اڻ مدائتو ميوو يا پاروتي پاچي ڪا نه ڪائي. سونو اهو منو لڏون آهي جو زاهدن جا به روزا پڄي ڇڏيندو آهي. هي سوني جهرڪي سونا انڊا ڏيندي آهي. هي بسري آچڪلهه ناچيز جي پسنديده ڊش آهي. هتي مون ناچيز ۽ سونو جي محبت کي ملائي هڪ ڪيو آهي. ”اب تيري حسن ڪا چرچا غير ڪي محفل ۾ به هي،“ سپ ڪو سياري جي سوڙ پاڻ ڏي سوري ٿو. هنن جي دوستي بستري ڪان ٻاهر نه آهي. گهٽي فحاشي جي ڪري انسان جا مرداڻا جنسي نازڪ عضوا ٿڌا ٿي ويندا آهن ۽ هو هر ڪنهن جي صحبت مان لطف حاصل ڪري نه سگهندو آهي. ان مقصد لاءِ هو ڪنهن هڪ کي چونڊيندو آهي. جنهن سان هي اهڙي ئي سچي محبت ڪندو آهي. جهڙي زال پنهنجي مڙس سان ڪندي آهي. اهو پوپٽ سلمان عرف سونو، طالب پنيري، پنهنجي پتي پائي ناچيز ڏٺي بخش لاشاري کي گفٽ ڪيو هو. هي جوانيءَ سان پريل نهايت ئي خوبصورت نوجوان هو. جڏهن ناچيز جي هن چيز (سونوءَ) جي پوين چيز تي نظر پئي ته هي پهرين نظر ۾ ئي هن تي عاشق ٿي پيو. هن کي ڏسي سيڪو چوي هائو هي ڪيس به وٺي ويو تڏهن ته ڪيس دل ڏئي وينو ۽ پوءِ هن پوپٽ کي به هر هر اُڏري اچڻ جو شوق جاڳي پيو. ائين هنن ٻنهي ۾ محبت جا پيچ وڌيا ۽ گهرا تعلقات پيدا ٿي پيا. هي هاڻ سندس سپرين آهي، هن عمر ۾ اهڙو ڪو پيو معشوق ڳولي لهڻ هاڻ سندس وس جي ڳالهه نه آهي. هنن ٻنهي هڪٻئي کي واه جو هٿ ڪيو. هونءَ ته هنن جا تعلقات عاشق ۽ معشوق وارا هئا، پر پوءِ هنن ۾ نفسياتي لذت پڻ شامل ٿي ويئي. اها عشق بازي لونڊي بازي ۾ تبديل ٿي وئي. اُهي چاهتون ۽ راحتون گهر ويني مفت ملي پون ته پيو ڪيس ڇا ڪپي. هي هاڻي گهڻو وقت هن سونو تي ئي گذارو ڪندو آهي. ٻنهي جو زال

مڙس وارو رشتو آهي. سونو لاءِ هن جو معشوق بڻجڻ وارو سودو نقصان وارو نہ هو. اسان عمر ائين نہ گنوائي آهي. هنن جي پاڻ ۾ گهري ۽ گهاٽي ياري جي سنڌ سنڌن زال ضرور رکندي هوندي ۽ اها اهي قابل اعتراض حرڪتون ڪئين برداشت ڪندي هوندي. ماڻهو جڏهن جسماني صحت يا فائدو حاصل ڪري نٿو سگهي تہ نفسياتي تسڪين حاصل ڪري ٿو. هي هن کي هر وقت چنبڙيل ۽ چهٽيل رهي، ٿو ڪيس ڪڇ ۾ ويهاري تنهن ئي سيپارن جيان چمندو رهي ٿو. سونو رڳو هن جي نفسياتي خواهش جو پورائو ڪري ٿو. هن کي پوڙها وندرائڻ جو فن اچي ٿو. هي پاڻ کان وڏن جي صحبت ۾ ويهڻ ۽ وڏي عمر وارن کي جنسي تسڪين پهچائڻ ۾ خوشي محسوس ڪري ٿو. هي پرشباب خوبصورت نوجوان پنهنجي جواني جي باهہ هن ڪرائي، پيڙي ۽ پوڙهي شخص مان ڪيئن ٿو وسائي، شايد هن کي پاٽي لاءِ اُڃ آهي تہ پاٽي کي بہ هن لاءِ اُڃ آهي ان لاءِ هو هن جو وڏي ۾ وڏو قدردان آهي. هنن جو پاڻ ۾ سڪ ۽ قرب جو اُهو سلسلو ۽ دستور گهڻي وقت کان هلندو اچي ٿو.

وظيفي تي رکيل ڇورا

هي ڇورا خدمتگار طور بہ ڪم آڻيندو آهي هي انهن کي رهڻ لاءِ جڳهہ پائڻ لاءِ ڪپڙا ۽ کائڻ لاءِ ماني ڇيو بہ ڏيندو آهي. هي انهن ڇوڪرن کي پاڻ وٽ رکي پالڻ جي عيوض مختلف ڪم وٺندو آهي، هي انهن کان جئين وڻي تئين ڪرڻ جا سمورا اختيار رکي ٿو. هن جا اهي سهٽا ۽ وفادار خدمتگار هن جي حاڪميت هيٺ سندس هر جائز ۽ ناجائز ضرورت پوري ڪن ٿا. تڏهن تہ هي ڪين خوب نوازي ٿو. هي انهن جي اهڙي وفاداري تي اهو جنسي وظيفو ڪين اُجرت طور ادا ڪري ٿو. ناچيز سيڪڙات ڇوڪرن کي معاهدي تي رکندو آهي هن مسڪين جو بہ هن سان معاهدو ٿيل آهي. هي سونو جي خرچ پکي جو بار بہ ڍوئيندو آهي. هي هن جي جڻ بيئنڪ آهي. سونو پنهنجي هن ڍيڍ کان هر پي ڏينهن پنهنجي خون پسيني جي ڪمائي 200 روپيا بطور وظيفو وصول ڪندو آهي. اهو وظيفو يا گذاره الائونس ناچيز سونو کي اهو چئي ڏيندو آهي تہ هي مٺائي اٿئي خرچي نہ، هي اها خير ۽ برڪت هر هٺي ڏينهن ڪندو آهي سونو پنهنجي عزت ۽ عصمت جو نذرانو ڏئي اها محنت جي ڪمائي ڪمائي ٿو. اهو نقد نذرانو وظيفو معاهدو هن جو تاحيات مقرر ٿيل آهي. اهو بنا بارگيننگ جي اڳوات طئي ٿيل آهي. غير حاضري جو حصو نہ آهي. لاشاري جا سونو تي بي انتها احسان آهن. هن ڪيس ڏاڍو نوازيو آهي. هي جيڪو سندس ذريعي پنهنجون هر قسم جون فرمائشون، خواهشون ۽ ضرورتون پوريون ڪري پيو. سونو هن شخصيت آڏو وسامجي ويجي ٿو هي سندس احسان جي بار هيٺ دٻيل آهي. هي گهڻو ڪري سندس جي پيرن ۾ ويهي ٿو. هي هر وقت پنهنجي هن پيءُ جا هول هولي ۽ گڻ ڳائي رهيو آهي ظاهر آهي جنهن جو کائيبو آهي تنهن کي ئي ڳائيبو آهي. سونو هر شي جي لاءِ اڄ بہ

Scanned with CamScanner

هن جو محتاج آهي سونو وٽ هن جو اثر ويهي ويو آهي هي اجان تائين سندس سيوا ڪندو رهي ٿو. پنهنجي ضرورتن جي پورائي لاءِ هي سندس ٽهل ٽڪور ڪري ٿو. هي ناچيز جي خدمت هڪ ٻانهي وانگر بلڪ زال وانگر ڪري ٿو. هي هن جي گهر جو ٻاهران نوڪرن وانگر سيڌو سامان پڻ وٺي اچي ٿو هي او طاق جي ٻهاري ڏيڻ کان وٺي پاڻي جا ڍم دلا ڀرڻ تائين. سندس ڪي زور ڏين کان دوسري خدمت ڪرڻ تائين. هي مسڪين سندس جي آيل مهمانن جي خدمت لاءِ بيگر بہ وهي ٿو. هتي ڪيس ڪيئي تجربا حاصل ٿيا جيڪو هي ٻڌائي نٿو سگهي. هُن هن خوشبو هن پوپٽ کي هن او طاق جي لوڙهي اندر قيد ڪري ڇڏيو آهي. هي هن جي مڪمل طور قبضي هيٺ آهي. هي هن جي هٿ ۾ اڱڙين جو گڏو بڻجي ويو آهي. هي ڪٺ پتلي بڻجي ويو آهي. سندس ڏوريون هن جي هٿ ۾ آهن هي هن جي ڏاڳي ۾ ٻڌل آهي، سدائين ڇئي آڪي ۾ هلندڙ، هن جي ريموٽ ڪنٽرول تي هلندڙ بلڪل ائين نڪ ۾ بيوسي جي نٿ پيل اُٺ يا مداري جي ڀولڙي جيان. اشاري تي نچندڙ هو چويس تہ نچ تہ نچي پيو، هو چويس تہ ويهي تہ هي ويهي پيو. هي گوڏا ڀڳل جانور هي پرڪٽيل بيوس ڀڪي هن جي محتا لاءِ مجبور آهي. هي ناچيز ناجائزي ڪري پيو. جڏهن اسان جا سونو ۽ منهنجي ملاقاتن جا راز هن وٽ ظاهر ٿيا تہ هن سونو تي اجان بہ سختي وڌيڪ تيز ڪري ڇڏي، هي خود مختيار نہ رهيو آهي. هاڻي هي پنهنجي مرضيءَ سان گهمي ڦري بہ نٿو سگهي. هي هن کي ڇڏي بہ نٿو سگهي ڇو تہ هن کي ڇڏڻ جو مطلب رڳو موت آهي، سونو جا سمورا حق ۽ واسطا ناچيز وٽ تاحيات محفوظ آهن. هن کي ڄڻ پورو قانوني حق حاصل آهي تہ هي سونو کان جئين چاهي ڪم وٺي سگهي. هي پنهنجي پسند ۽ هر فيصلو مڙهي پنهنجو حڪم هلائي سگهي ٿو. پنهنجي انداز سان جيو تہ جئين حڪم هلائڻ جي گهرج نہ ٿي پر هي پنهنجو پاڻ ائين ڪري ٿو. هي اهڙو ڪم ڪرڻ تي مجبور آهي. هي ٿوري فائدي لاءِ اهڙو حڪم مڃڻ لاءِ مجبور آهي. هن ڪڏهن بہ هن ڏيڻ مان ٻاهر نڪرڻ جي ڪوشش ڪانہ ڪئي آهي. لاشاري سونو کي بلڪل تباهہ ڪري ڇڏيندو. هي هن کي واڳون وانگر ڳهي ويو آهي. هن کي ان واڳون جي وات مان ڪيئن ڪڍجي هي اجان تائين هن جي جند ڇڏڻ لاءِ تيار نہ آهي. هن کي ان جي چنبي مان ڪئين ڪڍجي، هن شخص مان ڪئين جند ڇڏائجي، هي هن آڏو بيوس ان جي صلاح موجب هلندو رهي ٿو. جنهن تہ هن کي راضي رکڻ ان جي پسند موجب ڪم ڪرڻ انهيءَ جي ناپسندگي کي ٿوڪاري ڇڏڻ، فطري طور تي هن جي حيثيت اها ئي آهي. هي هن جي طاقت کان ٻاهر جئي نٿو سگهي هن جو ان کان سواءِ آزاد يا پاڻ مرادو ڪو وجود نہ آهي. هي ٿو جهہ سان هن جي خدمتون ۽ چاڪريون ان لاءِ ڪري ٿو تہ جئين هي سندس احسان جي ٻار هيٺ دٻيل رهي يا هي سوچي ٿو تہ متان ڪجهہ حاصل ٿي پئي. مونکي خبر آهي تہ سونو جا اهي سجدہ رائگان نہ ويندا. هي بيمار پوڙهو مرڻ کان اڳ ڪو نہ ڪو پلاٽ يا ڪو زمين جو ٽڪرو هن لونڊي جي نانءُ ضروري ڪري ويندو. هاڻي ڪٿن سونو ۽ جا ڀاڳ.

سونو جي ونگار

آئو پان روڊ تي واقعي حسين آباد ناڪي ڪان جانورن جي اسپتال تائين جتي اڳ گڊو ريلوي اسٽيشن جي زمين هئي جتي هاڻ پلاٽ ڪٽ آهي. انهي ۾ ڪوٽ ۾ ناچيز ڏٽي بخش لاشاري جو گهر پڻ آهي، سندس گهر لڳ هن جي هڪ اڌ ڪُجهي اوطاق پڻ آهي. هي آفيس توڙي گهرجو ڪم ڪار لاهي باقي وقت گهرجي هن الڳ حصي ۾ گذاري ٿو. هي اوطاق کان ٻاهر هرگز نه نڪرندو آهي ۽ گهڻو وقت هتي ئي گذاريندو آهي، هتي هر وقت شهوتي ماحول ۾ هر قسم جون ٻچڙايو ڪندو آهي. جئين ته اوطاق جي ٻاهران ڪلف لڳائي ڇڏيندو آهي، جنهن ڪري ڪيس ڪو به ٻئو پولو نه رهندو آهي هي هتي آيل مهمان جي چڱي طرح ماءُ پهندو آهي. گهر جي ڪنهن ڪم ۾ دلچسپي نه وٺندڙ هي نوجوان سونو جڏهن والدين جي نفرت جي تانن جي تير جو شڪار ٿي گهر ڇڏي هن وٽ آيو ته وري ڪڏهن به واپس نه ويو. هي هتي ئي رهڻ ڪائڻ لڳو. اهو ناممڪن هو ته هي اتي اچي نه پهائي هي هتي ڏوَ تي پاهيندي آهي. "اي محبوب پوڙهو ٿي ويو آهيان. هڪ رات پنهنجي جهولي ۾ سمهار، صبح نوجوان ٿي ويندس" (حافظ شيرازي) هن جو ڪم رڳو حلوه کائڻ آهي. هي ڇوڪرن سان گڏ سمهي پاڻ سان گڏ انهن ڇوڪرن کي به ناپاڪ ڪندو آهي. هن مرض ۾ مبتلا هي هن ناتي کي توڙي نتو سگهي سونو جي چال چلت خراب هئي. هي هن جو فيض يافته لونڊو محبت جي سرور ۾ ناچيز جي لاٿل آنن تي آرو ڪري وينو ته اڄ تائين نه اٿيو آهي. هنن ٻنهي وچ ۾ شروع کان ئي ناجائز تعلقات هئا هنن جا اڄ به پاڻ ۾ جنسي تعلقات هلندا اچن هي گهڻو ڪري هاڻ رات جو ئي گڏ هوندا آهن. هونءَ ته سونو سان سمهڻ به ثواب آهي. پر هي هن سان گڏ رهي به دعا ڪني ٿو. هنن جي هر هئي رات موچاري گذري ٿي. هنن جي ويڪ اينڊ ته عيد ۾ شمار ٿئي ٿي عشق جا راز و نياز به رات جو ئي ٿيندا آهن. سونو هڪ نه ٻي رات هن وٽ ٽڪڻ پسند ڪري ٿو. اهو باقاعده طئي ٿيل آهي ته هي هڪ نه ٻي رات هن وٽ اچي ترسي هن جي ڊيوٽي ڏيندو. هي ونگاري هڪ نه هئي رات هن لاش ۾ نئون روح ڀري ونگار وهندو آهي. هر سيٽرڊي نائيٽ هنن جي اسپيشل نائيٽ هوندي آهي. هي ان رات گڏجي خوب شراب پيئندا آهن ۽ پوءِ هي ناچيز لاشاري صاحب کيس مهدي حسن جا مقبول گانا پنهنجي ٻي سُري آواز ۾ ڳائي ٻڌائيندو آهي. ايئري ۾ انڊس هوٽل ۾ سروس ڪندڙ لاشاري صاحب جو پائيٽو پنهنجي ڊيوٽي پوري ڪري گهر موٽڻ وقت به ٽڪ پارسل ڪرائي رستي مان سوغات شرين جي برفي وٺيو پهچي ويندو آهي شراب جا سرور ولي ٽڪ کائي، برفي وات ۾ وجهي پوءِ هي هڪٻئي سان قرب ونڊڻ شروع ڪندا آهن. هنن جي اها سيٽرڊي نائيٽ ڪڏهن به رائيگان ڪانه وئي. سونو ان رات کي سنڀالي رکندو آهي، هي هر وڏي رات به ائين ئي شاهاڻه شان سان ملهائيندا آهن. اتفاق سان ان رات سونو نه آيو ته هي اها رات سمهي نه سگهندو آهي ۽ اڳلي صبح بيمار ٿي پوندو

آهي. هي سچو هفتو هن جي تصوير کي چمبون ڏيندڙ ان رات هن کي روبرو ڇلينلو آهي. هي رات اڌ رات جو سونو کي سڏي ته سونو ڊوڙي اتي پهچي. سونو کي جڏهن هڏکي ڪٽندي آهي ته مان کيس چوندو آهيان ته ”اٽ بيٽا اڄ ناچيز ڪالوڙا ڊبل گهوڙا ڪائي بخير تيار هو گيا هي“ ۽ سچ پڇو ته کيس انهيءَ وقت اتفاق سان ناچيز جو SMS ايندو اٿس ته بيٽا ڪنهان هو جلد پهچ ۽ هي اڏندو پهچي ويندو آهي. هن جي اچڻ کان اڳ هنڌ وڇائجي ويندو آهي ۽ هو تتل لن کي تيل هڻي ويٺو هوندو آهي. هي آخري ۾ ڪچهري ڪان پوءِ معمول جي پهٽي هٽي پوءِ وڃي نستو ٿئي ڪرندو آهي. ائين هنن جي اها سڄي رات پهندي پهائيندي گذرندي آهي. ائين هي ناچيز وچان وچان پيا ٻه ڇوڪرا ڪائيندو آهي. ڇو ته هي اڪيلو هن جي جنسي خواهش جو پورائو نٿي ڪري سگهيو. ڏار ڏار ڏينهن تي هن وٽ هر ڇوڪري لاءِ هڪ خاص رات مقرر ٿيل آهي. شاباس لڳو رهو ڏينهن خالي نه وڃي. هڪئي جو ضرورتون پوريون ڪرڻ کان پوءِ به هي لاشاري پنهنجي معاشري ۾ سماجي حيثيت ۽ شان شوڪت ساڳي طرح سان برقرار رکندو اچي ۽ مجي ئي نه ته ڪو مان اهڙو آهيان. ظاهر آهي رات جي ٻات اونداهي ۾ هي چيگم چٻاڙيندڙ نوجوان هن جي ڳئي کي ته ميندي مکڻ ڪاڻ ڪو نه ايندو هوندو. رات کي جڏهن ڪارهن لوهڙي ٿي ته هن جي دل جي انهيءَ اڳڻ تي هي ڪاري رات جو چنڊ پوءِ ڏينهن ڏئي جو سج ٿي اڀرندو آهي ۽ صبح سوير سج جي ڪرڻن سان گڏ هي آتو پان جي هن پناڻ ڳوٺ جي گهٽي ۾ خوشبو ونڊيندو ويندو آهي. ”رات زندگي جو جڳهو لطف مليو، جو هو چنڊ جهڙو سهڻو پرين منهنجي ڀاڪر ۾ هو“ (شيخ سعدي)

ناچيز جي چيز

سونو لاشاري جي شخصيت ڇا هن جي ڇڳل جُتي جهڙي منهانڊي واري لن کي به احترام سان چمندو آهي. هن کي اهو برڪت ڀريو لن اڄ به بي حد پسند آهي شڪر جو کيس ناچيز جي ڪا ته چيز پسند آئي. هي هن عقيدت واري لڱايل چم جي انجيڪشن سان ئي ساهه کڻندو آهي.

مور موتائڻ

اهو ٻڌائڻ جي ضرورت ڪونهي ته هي ڇورن پويان جندڙي ڳاري ڇڏيندڙ هاڻ پيري ۾ به پاڻ پهائڻ جو شوق رکي ٿو. سڄي زندگي ان عظيم خدمت ۾ گهاري ڇڏيندڙ هاڻ مور موتائي پيو. سائيجن هاڻ تا دم ياهڻ جو ٺيڪو کنيو آهي، سونو جهڙا هن جا هاڻ ڪيئي پهائيندر آهن. اهڙن ڇورن کان پهائڻ سندس دل جو مرغوب مشغلو بڻجي چڪو آهي. هي سونو جي انهي ڪرامت واري ڇيڄ، ڪتل جي ڪکڙي جيتري ٿلهي مان ئي پنهنجو ڪم ڪڍي وٺندو آهي، مان کيس سونو جي ايتري للڙي کان کيس پهائڻ تي لک مبارڪون پيش ڪريان ٿو ۽ کيس داد ڏيڻ کان سواءِ رهي نٿو سگهان،

ناچيز جي ناچاڪائي

منهنجو دارون دوا تنهنجو ديدار آ

بيماريءَ کي به وقت ڏسي ۽ ڪنهن ڪان پڇي ڪو نه ايندي آهي. هن جي عمر وڏي آهي هي هاڻي پيرسن ٿي ويو آهي. وڏي عمر تائين جسماني طور طاقتور هجڻ ضروري نه آهي. هي اڄڪلهه قدرت جي حساب ۾ آيل آهي. هاڻي سندس صحت ڏينهن ڏينهن خراب ٿي رهي آهي. هي ذهني، جسماني ۽ جنسي طور تي فعال ماڻهو نه آهي. ڪنهن نه ڪنهن سهاري جي رهي ٿو. هي ماڻهو خودغرضي جي بيماريءَ ۾ وڪوڙيل آهي تنهن ڪان سواءِ دل جي آزار ۽ الرجي جو به دائمي مريض آهي. هن کي ٽنگون ٻانهون لن ۽ ڳڃي ۾ خارش جي وبا ٿهلجي ويئي آهي. هن کي هر وقت خارش ڪندي آهي. علاج مرض جو نه پر هن مريض جو هٽڻ ڪپي. هن جي انهيءَ گانبه مار بيماري جو واحد علاج رڳو سونو وٽ آهي باقي ان بداخلاقي ۽ خرابي واري بيماري جا حڪيم ۽ طبيب دنيا ۾ ناهن. هن جي اها خارش رڳو سونو ئي لائي سگهي ٿو. سونو هن جو پراڻو آزمائيل گهريلو علاج آهي. ڪامل به راز پروڙي نه سگهيا. پرين جي پاپوهه ئي هن لاءِ شفا آهي. هن جي عذابن جو علاج، هن جي دردن جي دوا، هن جي دل جو دارون. هن جي مرض جي دوا صرف ۽ صرف سونو آهي. سونو جيڪو هن جي آرام ۽ صحت جو هر وقت خيال رکندڙ آهي، نه دوا نه دارون نه درمل نه دعا نه ڪا ڦڪي اثر ڪندي. آخر هي سونو وري ڪهڙي مرض جي دوا آهي. بس هن جو اهو هڪ ئي ٻوز هن لاءِ ڪافي آهي. هن مرض ۾ مبتلا مريض ۾ توانائي اچي ويندي ۽ مريض يڪدم تيار ٿي ويندو. هن جي رڳن ۾ خون ڪونهي تڏهن به هي ڪائڻ پيئڻ جو شوقين مڙي ڪو نه ٿو. هر وقت شراب جي نشي ۾ ڌت رهي ٿو. هي چوي ٿو ته ”ڊاڪٽر مونکي ڏس ڏنو آهي ته شراب ڪباب ۽ شباب تنهنجو علاج آهي“. ڪهڙي ماءُ جي چڌ ڊاڪٽر تو کي اهو ڏس ڏنو آهي. اڙي بابا شراب ئي ته تنهنجو علامتي موت آهي. انهيءَ حرڪتن ڪري ته تون جلدي بيماري ٿي پيو آهين. هن جي چهري تي جيڪو شرافت جو نقلي نقاب چڙهيل هو اهو موں لاهي ڦٽو ڪري هن جي اصل شڪل اوهان کي ڏيکاري آهي. ٻاهران لڳي ٿو ته هن کي ان جي ڪا به پرواهه نه آهي پر هن جو اندر ڪاچي ويو آهي هي اندران ئي اندران کو کلو ٿي چڪو آهي. هن جي حالت هڪ اڌهي ڪاڌل ڪالي وانگر آهي، جيڪا ڪنهن به وقت ڪري سگهي ٿي. هي مري ٿو ساهه ۾ تب هي جتي ڪالي ٻاهه لڳايون ويٺو آهي. نه مري ٿو نه جلد ڇٽي ٿي. پر لڳي ٿو ته هي هاڻي جلدي مري ويندو. هن جا پير هاڻي قبر ۾ آهن. هن جا ڏينهن پورا آهن ۽ هي ڪڏهن به لن چڙهي سگهي ٿو. هي ناچيز اهڙا تائين پنهنجي بيماريءَ جي مرض مان اڄو ٿي نه سگهيو آهي. خدا شل ڪيس ايمان به وڌي حياتي ۽ عمر درازي ڏئيس ۽ توفيق ڏئيس ته جئين سائيجن ايمان به وڌيڪ پورا پهي هن قوم ۽ ملڪ جي خدمت ڪري سگهن.

ناچيز جو موت

قديم موت بستري تي آهي ۽ مان انهيءَ جي لاءِ ماتم نہ ڪندس ۽ چونلس تہ اهو سنو آهي تہ اهو مري رهيو آهي. پراڻي (ناچيز ڏٽي بخش لاشاري) جو موت نئين (آغا قيوم لاليءَ) جي شروعات هوندي. نئون فقط تڏهن اچي سگهي ٿو. جڏهن پراڻون مڪمل طور تي مري چڪو هجي. پراڻي ڪي مرڻ ۾ مدد ڏيو ۽ نئين ڪي پيدا ٿيڻ ۾ مدد ڪريو. هڪ اهڙو موڙ اچي چڪو آهي جتي پراڻي ڪي چڏڻو پوندو ۽ نئين ڪي اُپڙڻو پوندو. اسين پراڻي جي پوڃا ڪندا پيا اچون. پل پراڻو احترام جو حامل هجي پر نئين جو احترام نہ پيا ڪيون. نئين ڪي تباهہ ڪرڻ جي هر ڪوشش ڪئي ويندي. نئون پاڻ ڪي مڃائي سگهي ٿو ڪاميابي ممڪن ٿي چڪي آهي. نئين جي مدد ڪرڻ ۾ چڱائي آهي. پراڻو تہ ايڏو ڳري سڙي ويو آهي جو انهي ڪي سهارو ڏنو بہ وڃي تہ بہ اهو باقي رهي نٿو سگهي. اهو تباهہ ٿيڻ وارو آهي اهو فنا جي ويجهو آهي. اهو اڄ نہ سڀان ڏهي پٽ پوندو پراڻو پنهنجو اعتبار ۽ ثبوت وڃائي چڪو آهي. جڏهن پراڻو رڳو اوهانجي چوڏاري لڙڪيل آهي. ڇو تہ هن ۾ ايڏي همت ڪونهي جو هي پاڻ ڪي بچائي سگهي. اسين جيترو دير ڪري سگهون ٿا. اوترو هي شخص اسان ڪي پريشان ڪري سگهي ٿو. اهو جيترو ڏکيو هوندو جيترو اهو ناممڪن هوندو. لالڪار ايتري تي عظيم هوندي ۽ هي مناسب وقت آهي ڇو تہ هي ناڪام ٿي چڪو آهي ۽ ياد رکو تہ ذهن اسان جو محتط آهي مرڪز نہ. مون هن لاءِ جيڪا آخري راءِ ڏني هي ان لائق آهي. هي سياڻو ۽ چالاڪ آهي هن جي باري ۾ حتمي راءِ قائم ڪرڻ ۾ لوهان ڪي اجان ٿورو وقت لڳندو مان سمجهان ٿو تہ ان ڪان وڌيڪ سندس بهتر تعارف ٿي نٿو سگهي. پاڻ هاڻي هن ناچيز جي چيپٽر ڪي اتئي ڪلوز ڪريون ٿا.

گڏيل معشوق

”تو پسند هي ڪسي اور ڪي تجهي چاهتا ڪوئي اور هي.“

سونو هڪ مٺ ۾ ٻہ گدرا ڪٽڻ ٿو چاهي، هي هڪ ئي وقت منهنجو ۽ لاشاري جو معشوق آهي. يعني هي اسان ٻنهي جو گڏيل معشوق آهي. محبوب، معشوق يا پرين ورهائبو نہ آهي، ورايل شي مڪمل نہ هوندي آهي، ائين هي بہ مڪمل نہ آهي. ”تنگو اتس يار حوالي پاڻ هليو آ گمبٽ“، يا ”ڪاڏي منهن مريم جو ڪاڏي تنبوالهيار“ مان تہ چوندو آهيان دلبر تہ ٿا دشمن بہ پنهنجو هجي. منهنجي محبوب ڪي هڪ ڇٽي تصور سان اچڻ کپي. منهنجو محبوب بہ هجي ۽ منهنجو نہ هجي. لن مان پيو چو سيانس ۽ ڳڻي لاشاري صاحب پيو ڇٽيس. هن ماءُ يهائي ڪي هنلو هنلو تہ نہ پٽيوس. هي ”چيز“ سونو هن ”ناچيز“ ڏٽي بخش لاشاري ۽ مون ”ڪاچيز“ آغا قيوم ٻنهي اتر ۽ ڏکڻ قطبن جي چڪ ۾ چڪجي ساڻو ٿي ويو آهي، هي ٻنهي طرفان ۽ رخن ۾ ورهايل عڇر مون جو سونو گڏهہ ۽ هن جو سلمان گهوڙو آهي. هن ڪريل عڇر ڪي ٻنهي پاسن ڪان ڏکيائي

آهي. هيڏانهن ٻاهر آهي نه هو ڏانهن پالي، هو درياهه ڪٺي وڃي ۽ مان پياسو رهان هي ان مان پهرين سال هجي ۽ مان سڄي رات جاڳي مولهون هلي ڏينهن ڪيا، منزل ٿي پهچڻ لاءِ مان هن وٽ فقط ٻه رستا آهن اسان مان هن کي صرف ۽ صرف هڪ چاهي جي چونڊ ڪرڻي پوندي. يا ته هي مونکي مڪمل ڇڏي ڏيکي ۽ هن جو ٿي وڃي يا هن کان ڊار ٿي پرپور منهنجو ٿي وڃي پوءِ هي جنهن سان گڏ هوندو اهو ان جو نصيب هوندو. نه هي ان کي ڇاڻ کان ڊار ٿو ڪري نه هي مونکان ڊار ٿيڻ ٿو چاهي. هي فيصلو نه پيو ڪري سگهي. اُن هن کان فيصلي ڪرڻ جي قوت به کسي ورتي آهي. حقيقت ۾ هي خوف ۾ ورتل آهي ڪٿي رد ڪيل اڙ بدلو نه وٺي. هي ڪنهن جو ٿيٺو ناهي نه منهنجو نه تنهنجو ڇاڪاڻ ته هن کي پنهنجا مفاد پيارا آهن. مون ۾ پنهنجي محبوب کي پوري طرح پنهنجو رکڻ جي صلاحيت موجود آهي. ڳچي ۾ پيل لاشاريءَ جهڙي هرويرو جي مصيبت اسان ٻنهي جي وچ ۾ هڪ وڏي هيچ آهي. پر مان حڪمت عملي سان هي ديوار ڪرائي ثواب ڪمائڻ نٿو چاهيان. جيستائين اهو (DECIDE) نه ٿيندو ته هي ڪنهن جو محبوب ٿو رهڻ چاهي تيستائين مان هن کي هٿ به نه لائيندس. شطرنج جا مهرا بساط کان ٻاهر نه ٿا نڪري سگهن راند جي ميدان جون سرحدون مقرر آهن راند هاٽي جيڪا به صورت اختيار ڪري مونکي مٺو پوندو. زندگي جُوئا ۾ هارائي آخري داءُ آهي هي ۽ مان.

بڌهن گهمي ٿو غير سان

منهنجو سونو تي پروسو هو پر مون محسوس ڪيو ته هي مونکي به دوکو ڏئي رهيو آهي مان هن مان وڏيون آسون ۽ اُميدون رکيون ويٺو هوس. مان هن کي مڪمل طور پنهنجو ڏسڻ چاهيان ٿو پر هي مڪمل طور هن جو ٿيڻ پيو چاهي. مان جيترو وڏيڪ کيس سيڪجهه سونپڻ چاهيندو آهيان، او تروئي هي مون کان ڪجهه نه ڪجهه بچائي پڻ وٺندو آهي. هاڻ هي بلڪل انهيءَ جي اثر هيٺ اچي ويو آهي. هي ان جي زهريلي اثر کان پري رهي نٿو سگهي. هر وقت هن جي زبان تي ان جو ڪلمو آهي. هي مونکان ڊار تي اُن جو ٿيڻ پيو چاهي جڏهن هي هن جو ڪو وڏو خيرخواه هجي مان ته هن يار مان صفا اڙجي ويس هن جون حرڪتون مونکي اذيت ڏيڻ لڳيون. جيءَ جنجال جيون جنجال بڻجي ويو. روز هڪ نئون سور، هڪ نئون درد هجي، منهنجو سڪون ڦرجي ويو منهنجي ننڊ اڏي وئي هن لاپرواهه ۽ بي فڪر جي روز جي عذاب ۽ اذيت جي درد ۾ يا مان پاڻ کي مٽائي ڇڏيندس يا هن کي مان کيس ٻار اچڻ لاءِ گهڻو ئي سمجهايو پر هن پنهنجا پر نه ڇڏيا. مون حتي الامڪان ڪوشش ڪئي جيڪي هنر هلا ٿاٽا هٺا هلايا پر ڳالهه اُني رهي. هن منهنجي ڪيل ڪوشش تي پاڻي ڦيري ڇڏيو. هاڻي گهڻو ٿيو جيڪڏهن هي مون سان ڦٽائيندو ۽ منهنجي محبت کي ٺڪرائيندو ته مان ٻنهين هن کان بدترين انتقام وٺندس. مان کيس لڳاتار وهر ۾ رکيو مان کيس ڏلل ۽ ڇڻهي پاسن کان خطري ۾ رکڻ ٿي چاهيو. مان هن جي چوڌاري دائرو ڇڪي پنهنجو چار اڄان به وڌيڪ سوڙهو ڪري ڇڏيو مان هن تي مڪمل بندش وجهي جو ڪسي

ڏئي ڇڏي. مون رڳو پنهنجي سمجهه تي ڀاڙيو جڏهن مون ڏٺو تہ هاڻ ڪجهه ڪرڻ جو وقت اچي ويو آهي تہ مون اهو سڀڪجهه ڪيو. هن جو منهنجي ويجهو ٿيڻ ڏکيو ٿي پيو. هن کي هاڻ منهنجي پاڇي کان بہ پوءِ ٿيڻ لڳو. هي پنهنجو پاڻ مان حد کان وڌيڪ بيزار ۽ ڪڪ ٿي آخر صفا باغي ٿي پيو. هي مون مان نجات ۽ ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ جون ترڪيبون سوچڻ لڳو. جيئن ٻچي جان ڇڏائي سگهي. هي مون مان جيترو پڇڻ پيو چاهي لوترو هن ڏهڻ ۾ ڦاسندو پيو وڃي منهنجو قصور سراسر اهو هو تہ مان هن کي بدلائڻ ٿي چاهيو، مان هن کي صرف پنهنجو حصو بنائڻ ٿي چاهيو، مان معاملن کي وچ ۾ خراب ڪرڻ بہ نٿي چاهيو. پر ان صلاح پويان منهنجا مفاد لڪيل هئا، هي منهنجي ڪا ذاتي ملڪيت ڪانہ هو، نہ هي منهنجو هر حڪم مڃڻ جو پابند هو. هي تہ مون سان هر ڳالهہ ۾ ٻڌل هو هي چوندو هو تہ "اسان کي هڪٻئي جي ذاتي معاملن ۾ دخل ڏيڻ نہ کپي. مان سڄو تنهنجو آهيان مون ۾ جيڪو ڪجهه آهي تنهنجو آهي توکي جو بہ گهرجي ڪٽي وٺ مان نہ ڪنلس. تون ڀرپور ڏهُ ڪري وٺ، مان تنهنجو تہ هر پورائو ڪريان پيو تنهن ڪانپوءِ مان ڪيڏانهن پيو وڃان ڪنهن سان ٿو ملان ڇا پيو ڪريان توکي اعتراض نہ هئڻ کپي پر مون تي اعتبار هئڻ کپي بس رڳو اسان جي دوستي کي ڪنهن سازگار موسم تائين ترسڻو پوندو پوءِ تون جيئن چاهيندي جئين چوندي تئين ٿيندو. پوءِ مان هن جي لفظن جي سمونڊ ۾ ٻڏي ويندو هوس پر مان ڇا ڪريان منهنجي هن سان شديد محبت آهي مان هن کي ٻئي ڪنهن سان ڏسي نٿو سگهان (جيڪڏهن ڪو شخص بدلجي بہ ويندو تہ اها فقط ضمني پيداوار هوندي پر هو محرڪ نہ هوندو هو اوهان جو حصو نہ بڻبو. ڪڏهن بہ ڪنهن شخص کي ڪنهن شي وانگر استعمال نہ ڪريو ڇو تہ هر شخص پنهنجي ذات ۾ هڪ منزل هوندو آهي، پاڻ کي ٻين تي نہ ٿاڦيو. ڇو تہ ٿاڦڻ تشدد وارو هوندو آهي، ٻي شخص جو احترام ڪيو ۽ ان کي وسيلي طور اهڙو نہ ڪريو هو ڇا ٿو ڪائي ڇا ٿو پئي ڇا ٿو پائي ڪٿي ٿري ٿو. اهو سڀ شيون اڻ لاڳاپيل آهن. بس فقط انهي جي محبت تي نظر رکو توهان ان کي ڪڏهن بہ ان عمل ڪندي نہ ڏٺو آهي نہ ئي ان بابت ڪجهه ٻڌو آهي رڳو توهان کي ان تي اعتبار هجڻ کپي.

جڏهن پنڇيءَ کي آزادي ملي

کيس روڪڻ هاڻي ڪنهن بہ طرح سان ممڪن نہ آهي،" مان هاڻ هن کي روڪيندس نہ ڇو جو ٻي ڪنهن تي ڪنهن بہ قسم جو ٻاڙڻ غلامي هوندو آهي. مان هن کي پنهنجي پڃري مان مڪمل طور هميشہ هميشہ لاءِ آزاد ڪريان ٿو. مان کيس پنهنجو پاڻ مان بہ آزاد ڪريان ٿو. هي هاڻي جاڏي وڃڻ چاهي وڃي جيڪو ڪجهه ڪرڻ چاهي ڪري. مون هن کي هر لحاظ کان پاڻ ڀرو بنائڻ جي ڪوشش پئي ڪئي، هن کي خبر هئڻ گهرجي تہ هي جيڪڏهن آرامده زندگي گذارڻ چاهي ٿو تہ هن کي ڪجهه نہ ڪجهه ڪرڻو پوندو هن کي پنهنجي ڀروسي سان جيئڻ کپي. هي جڏهن سگهي ٿو جيڪڏهن جيئڻ شروع ڪري تہ، مان هن کي آزاد ڪري ڇڏ هڪ ڪدا ڇڏي ڏنو. هي نہ

Scanned with CamScanner

آزاد ٿي ويو پر مان هن جي يادون ۾ قيد ٿي ويس هي آزاد ٿيو هن کي موڪو ملئو ملي. هي هڪ آزاد پنڇي جيان پڄراڳ ڀڄي پيو. سلسلي حالت ان پکي جهڙي هئي جيڪو گهڻو وقت پڃري ۾ رهڻ کان پوءِ اوچتو آزاد ٿي ويو هجي ۽ آڏامڻ جو شوق کيس هڪڙي جڳهه تي ويهڻ ئي نه ڏيندو هجي. هي آزاد پکي جڏهن اڏامي اڏامي ٿڪيو نه ڪس رستي ۾ رات پئجي وئي هي مڪمل طور وساري ويٺو هو ته هن جو ڪو آشيانو به آهي هي جڏهن نه پئي آيو ته هن جو هڪ SMS آيو ته ”طويل قيد ڪاٽڻ کان پوءِ جڏهن اوچتو پنڇيءَ کي آزادي ملي ته ان پنڇي کي پڃري سان پيار ٿي پيو.“ شروعات ۾ ٿي ان جي اها حالت آهي ته ايندڙ وقت ۾ هن جو ڇا ٿيندو؟

جڏهن هو پيار جون چاهتون ڀوڙي ويو

مان محبت ۽ نفرت ڀرپور ڪرڻ جو عادي آهيان هن ۾ به ٻئي ساڳيون خاصيتون ملن ٿيون. هن کي ڪاوڙ ۽ پيار ٻئي جلد ايندا آهن. ڪو سچي زندگي ڪنهن تي جند جان نه نڻو واري سگهي. رت جا رشتا هجن يا جنسي لاڳاپا هجن انهن ۾ به اها ٿوت ڪانهي جا پنهنجي واسطيدار سان پاڻ ۾ ڪنو رکي سگهن. ڪو ڀائين ته ڀائنجي نه ته زوري ڳل نه لائجي هي اکين ۾ ويهندڙ هڪ ڏينهن منهنجو اکيون ڪيڻ آيو. هن جي اکين ۾ چڻ باهه جا آلا هجن ايندي ڏاڪا ٻڌي چڙهي ويو. سڀ پيار پريتون چاهتون ڀوڙي ويو. هي دردن جي دوا هڪ نه چٽندڙ ناسور ڏئي ويو. هن جي ابتدا به غضب ۽ قهر جي هئي هن جي انتها به غضب ۽ قهر جي آهي هن جيڪي به بڪواس ڪئي مون برداشت ڪئي پر هن جو اهو آخري جملو ”هاڻ پنهنجو اکيون گم ڪر ڏسين ڇا پيو“ اهو ٻڌي مان چڻ اندو ٿي ويس ڇو ته منهنجو اکيو. سونو جي پيار ۾ ٻڌل هيون. انهن اکين ۾ ئي ته هي وسندو هو. هن شخص مون بدنصيب کي وري ڏسڻ کان به انڪار ڪيو هن پويان ڦري وري نه ڏٺو نه ئي وري ڪا پڇائي ڪئي ته ڪو مُو يا بچو بي وفا موسمن ۾ هوا گهلي ۽ ڪک پن سڀ پاڻ سان ڪٽي ويئي. نيٺ مونکان منهنجو سونو ڇڏائجي ويو آخر سونو مونکي ڇڏي ويو. سونو ته سورئي ڏيڻ جاٽي ايڏا سور نه ڏي جاني. ”ڪ شخص ساري شهر کو ويران ڪر گيا.“ ”کهڙي منجهه حساب؟ هڻڻ منهنجو موت ري لاءِ.“ هن جي دوست جو خوبصورت باب پورو ٿيو. هي مون سان راند ڪري ويو. هي مونکي بي شڪل ڪري ويو. هي جڻ منهنجو پاڙون ئي پٽي ويو هي جڏهن هليو ويو ته مونکي پنهنجي لٽجي وڃڻ جو احساس ٿيو. هن سان ايتري وابستگي هئي جو هن جي غير موجودگي مونکي منهنجي موت جهڙي لڳي، جهڙي ڀڙي ويا آهي شايد بي وفا نه هئا. پرين جي پچار جي اگ ڪٽي ڪيڏانهن وڃان، هي لپ سٽڪ لڳل چپن جي ڪس جيان غائب ٿي ويو. هي اکين ملجي ويو. جهڙين سليٽ تان اکر وهي ويندا آهن ۽ هي ٻهر جي ڪالي جيان جلدي سڙي ويو.

جو عشق جو هم سي روٺ گيا

"پنهنجي حياتيءَ ۾ شامل ٿي منهنجي زندگيءَ لاءِ دعا نہ ڪر
تون دوڪان بند دوا جا نہ ڪر. ختم ملڻ جا سلسلا نہ ڪر" (عزيز گوپانگ)
"جتنا سميٽون تو اتنا بکر جاتا هي." "جو عشق جو هم سي روٺ گيا اب اس ڪا حال سوناهي ڪيا."

هي رسي تہ جڻ خزان جي پرچي تہ بهار هئي. هي رسندو بہ پاڻ ۽ پرچندو بہ پاڻ آهي. هن جو پرچڻ ۽ هن جو رسڻ بہ مهانگو آهي. سندس ملاقات بہ مشڪل مسئلو هوندو آهي. هي ڪنهن بہ وقت ڪٿان بہ نہ نمودار ٿيندو آهي هي موجود هوندي بہ الائي ڇو غير موجود لڳندو آهي. هڪ ڏينهن بہ ملاقات ۾ ويڇو ٿو پئي تہ دل ۾ هڪ قسم جي بي چيني ٿي پيدا ٿي پوي. منهنجي دل شيشي جي گهر جيان آهي جنهن کي پٿر هڻڻ وارا ڪئي آهن. هن بي قدري زماني ۾ ڪير بہ ڪنهن جو ناهي، هي نہ سَنون جي دنيا آهي. هي مفاد پرستن جي دنيا آهي. مفاد پرستي بہ هڪ وڏو فن آهي. اهو فن هي ڏاري ذات خوب ڄاڻي ٿي. هي هوند ۾ گڏ اڻ هوند ۾ جدا ٿي ويندو آهي. هي ذهني طور نهايت چالاڪ ۽ هوشيار آهي. هي تيز ذهن حاضر جواب ننڍي عمر ۾ بہ عقل وڏو رکندو هو. هن الفت ۾ دوکو ۽ فريب سکي ورتو آهي. محبت جي دوکن فريبن، مڪاري عيارين ۽ چالاڪين کان مان بہ هاڻي چڱي ريت واقف ٿي چڪو آهيان. مان هن لاءِ سارو جيون ارپي سگهان ٿو پر هن ۾ سچائي ڪانهي مان الائي ڇو هن جي دل جي خاني ۾ فٽ ٿي نہ سگهيس اسان جي تہ يار دل صفا هئي هن جي دل مونکان هٽي ويئي آهي. هي جڻ دل ۾ فيصلو ڪري چڪو آهي تہ مون مان جان ڇڏائيندو هي منهنجي دل جي دسترخوان تي هر وقت جهيڙي لاءِ تيار ويٺو رهي ٿو. اُهي آرا ڪهاڙا جڻ دل تي پئي هليا. مونکي بہ ڪهڙو مٽي جو سور پيو جو ڏينهن رات هن جي ڪِيءَ ڪتي وانگر پُڇ لٽڪائيندو ٿو وتان هرو پرو خون ساڙي پاڻ کي پچائي ڪباب ڪيم خوامخواه اڇي اڇي ڏاڙهي ۾ خوار خراب ٿيس. اها ڪنڌ تي ترار. اها ريت رُسڻ جي اهي آزمائش جون گهڙيون اهو عاشق معشوق جو امتحان آهي. هونءَ بہ تاڻو ساڳيو ڪڏهن بہ نہ رهڻو آهي. الزامن جا بار وڏي وجن ناراضگي ۽ غلط فهمي وڏي وجڻ. نتيجي ۾ غير واسطيدار ٿي ڪهاڻي ئي ختم ٿي وجڻ ۽ پوءِ رڳو تصور ۽ خيال ۾ باقي رهڻ ئي عشق آهي "وقت ڏنو سين پاڻ پليو سين پيار نہ ٿو پلجي" (استاد)

جڻ نظر لڳي وئي

هن کي منهنجي ۽ اسان کي ماٺهو جي نظر ڪائي وئي ڏينهن رات جسماني گڏ هوندي دلي ۽ روحاني طور ڏار آهيون. هن جي موجودگي بہ اڻ موجودگي آهي. هن جو هئڻ ۽ نہ هئڻ ۾ ڪو بہ فرق ناهي. مسلسل پرين طرفان ماٺ جيوءَ جهوري وجهي ٿي. سهٽا تنهنجي سرجو قسم حڪم ڪر هي رستا هي شهر ڇا دنيا ڇڏي وڃان، جي تون

چئين ته عمر ڀر به تو سان ملا به نه "جانب ايذي جاڙ نه ڪر". منهنجي وجود ڪان انڪاري ٿي اڄ موجود نه ٿي. جڏهن سمورا اقرار انڪار ٿي ويا ته هن جو مون سان ڪو به واسطو نه رهيو. هن مون سان تعلق ٽوڙي ڇڏيو، ڇڄڻ جو سبب ڪجهه به نه هو. بس هن جي دل مون مان ڀرجي چڪي هئي هن کي منهنجي وڏيڪ گهرج يا لوڙ ڪانه رهي، اهڙو ڪو واڪوريو جو هي گلزار ئي اجڙي ويو. هر تمنا خاڪ ٿي پئي خوشين ۾ ڪتر پئجي وئي. اسان جي بي مسئل دوستي کي اڌوهي ڪائي وئي، ارمان حسرتن ۾ بدلجي ويا ۽ خواب گهڙين ۾ دڦ ٿي ويا. هن هڪ ئي ڌڪ سان منهنجو سڀ ڪجهه ڍاهي پٽ ڪري ڇڏيو مون ڪڏهن اهو سوچيو به نه هو ته اهو بت جيڪو مون پنهنجي هٿن سان ناهيو هو اهو ايترو جلدي منهنجي آنکين آڏو ڍهي پٽ پئجي ويندو هن ڪان وڇڙي جا دل جي تباهي ٿي سا تباهي ينيور ڪان گهٽ ڪانه هئي. "پڃاٽا پرئين ڏهجي باهه ينيور کي" هر طرف تباهي ئي تباهي هئي هن جي موجودگي ۾ باقي دنيا بي معنيٰ بڻجي وئي رنجشون نفرتون ۽ ڏريون ئي سهي تب روح نتو رهي توبن قرار ممڪن ناهي هي دنيا ۾ هو دنيا جو هر ڀر صرف منهنجو نه هو، هن مونکي مڪمل ٽڏي ڇڏيو هو. هن کي مونکان خاص قسم جي نفرت پيدا ٿي پئي. هي هاڻي منهنجي منحوس شڪل به ڏسڻ نٿو چاهي، هي هاڻ ته منهنجي نالي ڪان پڻ اٽچاڻ آهي. هن ناهه ۾ ڪو به نڪتو ڪانه ڇڏيو. هن قسم کنيو هو ته هاڻ هي مري ويندو پر منهنجي هٿ نه ايندو. هن پنهنجي پويان ڪو پيرو نه ڇڏيو. منهنجي چانوءَ هتي وئي مان ڪيس هاڻي ڪا ٿي ڳوليان. هي وجود ۾ آيو وري نيٺ ختم ٿي ويو. هي دوست ٿي آيو ۽ دشمن ٿي پيو. هن ڪچي ڌاڳي جهڙي پرين جي دوستي مون سان ائين ختم ٿي وئي ڄڻ هن جو ڪڏهن مون سان وسطو ئي نه هو. جنهن دوست جي لاءِ ماڻهو سر گهوري ڇڏي اهڙي دوست سان به معمولي ڳالهه تي پل کن ۾ ناتا ٽٽي پوندا آهن محبوب جي وڇوڙي تي هر ڪو پار ڪيي روئي ٿو. پوءِ جڏهن هي دل جي دوستي ٽوڙي دل ڪان دور ٿي ويو ته مان به مڪ وانگر پنهنجو منهن مٿو پٽڻ تي مجبور هوس. ڄڻ دل تي ڪنوڻ ڪري اڄ ته ماتم ۾ ڪو مري ويو آهي. مان ته ڄڻ جٿري مثل آهيان ۽ جٿرئي مري ويندڙ ته صنم جي بي وفائي تي ماتم به ڪري نه سگهندا آهن هي دل ۾ وجود ۾ خيال ۾ تصور ۾ ئي سدائين موجود رهي ٿو. جڏهن دل ڌڙڪي ٿي ته هي به دل سان گڏ ڌڙڪي ٿو، هن ڪان سواءِ دل نٿي پلي منهنجي دل ۾ انهن ڪاڻ دل جي آه آهي جن منهنجي هن دلبر کي منهنجي دل ڪان ڌار ڪيو. قربتن جا فاصلا وڌيا ۽ وڇوڙا وصال ٿي ويا وڇوڙي جي وصال ۾ واقعي ڏاڍو مزو آهي.

سولو جي دبئي روانگي

جيڪي وڃان وڃان ڪن، سي رهي رهندا ڪيترا،
سهٽا تون نه وڃ لاڙ پڪو مان جهليندي سان،
سائين جڏهن عشق لڳو ته اسان جدا ٿي وياسون.

آخري ملاقات وقت مان اکين تي سونو جو وساريل ڪارو چشمو چاڙهي آيس. منهنجي لاءِ هن جو خوبصورت ساٿ ڇڏي وڃڻ گهٽو تڪليف ده هو. هي منهنجي جسم ۾ پيار جو حصو هو. سونو مان توکي وڃائڻ نٿو چاهيان سونو تون مونکي مونکان ڌار نه ڪر نه وري توکان تون ڌار ٿي. اسان هڪٻئي جو وجود ڳوليندا سون ته به نه ملندو. ”سونو مين تم بن اڌورا هون، مجڪو تنها مت ڪر، رهي نه هي سڪتا تمهاري بنا.“ هي ڏکويل هو هن جي چهري تي خاموشي ڇانيل هئي. هن جي منهن تان مرڪ ڇڏائجي وئي هئي ۽ منهنجو اکيون آب وهائڻ لڳون. ”همين تم سي پيار ڪتنا يه هم نهين جانتي مگر جي نهين سڪتي تمهاري بنا“ هن جي اکين ۾ سچي عاشقي جي لاٽ هئي. هن جي چمن ۾ سُرهاڻ. بدن ۾ مانڊاڻ ۽ اکين ۾ آلاڻ هئي. مان چنڊ جي لالاڻ ۽ پرين ڪي اکين ۾ الاڻ ڏسي نه آهيان سگهندو. هن جي خوبصورت اکين ۾ ڳوڙهن جو ڄڻ سمونڊ هو، اکيون مسلسل نير وهائي رهيو هيون مون ان وقت هن جي پلڪن جون بوندون پنهنجي لبن سان نچوڙي پنهنجي ازل جي اُڃ اُجهائي هن چيو ”دل ته منهنجي به نٿي چاهي ته توکي ۽ تنهنجي خوبصورت محبت کي ڇڏي وڃان. توکي تنهائپ جي حوالي ڪري وڃڻ، انهيءَ حالتن ۾ ڇڏي وڃڻ منهنجي مجبوري، آهي منهنجي نظر ۾ اهو ڏاڍو دل شڪن ۽ شديد تڪليف وارو عمل آهي، پر ياد رک جدائي صرف نظر جو دوکو آهي. مان آهيان نه تنهنجي دل ۾ ويٺل، تنهنجي اکين ۾ ويٺل، پوءِ تون فڪر ڇو ٿو ڪرين.“ مون پاڻ کي جهلي چيو ”سونو تو ته سولائي سان وسري ويندي پر مان تنهنجي انهن نيڻن کي ڪاڏي ڪندس“ دل کي قابو رکڻ مشڪل هو. هي جڏهن مونکان موڪلائي ويو ائين لڳو ڄڻ زندگي وڇڙي وئي، ڄڻ منهنجو وجود ئي ختم ٿي ويو. هي ڄڻ منهنجي زندگي کي Hang ڪري ويو، ”هم اس کي بارشون ۾، هر اک موسم ۾ بيڳتي تي وهو اپني چاهت کي ساري منظر همين دکا کي چلا گيا“ (حسن رضوي) سندس لڏي وڃڻ ڪانپوءِ ٻي ڪا به اهڙي پهر نه بچي جا هن جي ڪمي پوري ڪري سگهي، پيار ۾ ڪهڙا ليکا بس سهڻا تنهنجو خير هجي من پلجي وري هڪ ٿيون.

پرينءَ جي ياد

هم اس کي بارشون ۾، هر اک موسم ۾ بيڳتي تي
وه اپني چاهت کي ساري منظر همين دکا کي چلا گيا (حسن رضوي)
جو بهول جائين انهين عمر بهر ياد رکهنا هي (هارون حمزه)
”جيڪي به ميت هئا پن ڇڻ ۾ وڇڙي ويا“. (طارق عالم ابڙو)
”ڏني ڏينهن ٿيام. ڪوه ڄاڻان ڪهڙا پرين؟“ (شاهه لطيف)

جهان جا لاڳاپا رڳو جيئرن لاءِ آهن. پرين زنده هجن. پل وڇڙيل هجن. پيارو پرين ۽ سڪ وارن کي سنڀالڻ کپي. اها فطري ڳالهه آهي ته جيڪو هتي موجود نه هوندو

ان جي ڪوت محسوس ٿيندي، هي هئي نه آهي تنهن لاءِ هن جي ڪمي محسوس ٿئي ٿي. سونوءِ سان سڃاڻپ ٿي اڳتي هلي دوستي ٿي ۽ ڪجهه وقت کان پوءِ دوستي محبت ۾ تبديل ٿي وئي ۽ پيجاڙي ۾ هن کان وڇڙندي درد محسوس ڪري رهيو آهيان. پرين جي ڏکهي انتظار جي روڳ زندگي ۾ سوڳ واري فضا برپا ڪري ڇڏي. عشق جي ابتدا ۾ بي هوش نه رهيو عشق جي انتها ۾ بي هوش وڃائي ويٺس. ڏور ويلن جو ڏس هوندو آهي ۽ وڃائجي ويلن جي ڪا خبر نه آهي هوندي، سونوءِ اهڙو نه ڪيل رهايو آهي جو ڏصو ابتو ٿي ويو آهي، ملڻ اسان جو هجر ۽ هجر اسان جو ملڻ بڻجي پيو آهي. حسن مطلوب آهي ۽ محبت انهيءَ جي ڳولا آهي. اهي هجر ۽ فراق جا چار ڏينهن هن جي ياد هن جي تلاش ۽ هن جي جستجو ۾ رهيا، اهو سيڪجهه هن سان محبت جي ڪري هو. بس عشق جي اُمنگ هئي هر جاءِ هر هنڌ مان ڪيس ڳوليندو رهيس پر هن کي لهي نه سگهيس، پرين جي عشق جي انهيءَ پنڌ ۾ رستي ۾ سيڪجهه مليو پئي پر مون کي هو نه مليو. سڄي شهر ۾ بدنام ٿيس پر تنهنجي دل مان گم نام ٿيس. اڃان همت نه هاري اٿم، اڃا آس ٽٽي ناهي. ڪيترائي پيرا ائين ٿيو آهي ته ڳولا ڪندڙ انهي ڳولا ۾ گم ۽ غرق ٿي چريا ٿي پيا. مان سامري جادوگر جو اهو تلسمي شيشو ڪٿان آڻيان. جنهن ۾ عاشق ويچارا پنهنجي وڇڙي ويل محبوب کي ڏسي سگهندا آهن. تو بنا خالي پنو مونکي چٽي جيان ڪائي پيو. تنهنجي محبت کان سواءِ اهو ناممڪن لمحا پڻ جهنم ٿي لڳن ٿا پيا. هڪڙي هڪڙي گهڙي ڄڻ سال لڳي ٿي پئي. اهي آتشي شعاءَ مونکي جلائي رک ڪندا. زندگي جا هي ڏکيا سکيا ڏينهن جهڙا به هئا گذري ويا. هاڻي انهن جون رڳو يادون ئي آهن. البم ۾ هن جي هر تصوير ۾ هن جون ادائون ڇڪيل آهن هن مون تي محبت جا مينهن وسايا هئا. مونکي هن جي جسم مان پهرين برسات جي خوشبو محسوس ٿيندي هئي. برسات جي مند ۾ تيز رفتاري سان پيار جي برسات ٿي هي تکي برسات ۾ وهنجي سهنجي ڄڻ نکري پيو ۽ ٻهڪڻ لڳو ڄڻ چانڊوڪيءَ ۾ وهتل هجي. مينهن سان وهنجي هي به ٺريو ته هن جو اندر به ٺري پيو برسات ۾ ڌرتيءَ جي ڏوڙ لڳي جڏهن ڇڪڻ ۾ تبديل ٿي ويئي ته هي ڄڻ رقص ڪرڻ لڳو اڄ به هن جي مون وٽ لاڳاپو ۽ پوءِ وساريل انهيءَ برساتي وڳي جي خوشبو مونکي نور بخشي ٿي انهن يادگار لمحن ڄڻ منهنجي زندگي جي انهن پلن کي امر بنائي ڇڏيو آهي مان هنجي يادون جو اسير آهيان، هي هر هنڌ منهنجو پيڇو ڪندو رهيو. جتي هن پيڇو نه ڪيو اتي مون کيس ياد ڪيو هوندو، هن سان گذاريل گهڙيون ڏنهن مهينا سالن ۾ تبديل ٿي ويا سيڪي محبت ۽ پهنجائپ جا پل ڪڏهن به پراڻا نه ٿيندا آهن جيا اهي ڏينهن هڪ دفعو واپس نه اچي سگهن، اهي ڏينهن اڄ به ائين ياد آهن ڄڻ اڄان ڪالهه بس هن جي ياد وڃي رهي آهي هي اڄ به منهنجي هانءَ ۾ رهي ٿو سو تو مونکي تنهنجو نانءُ اڄارخ اڃان وسريو ناهي ”ٿانڪ آهيان، پياڳ سپاڳ جون سپ صورتون، سپ سونهن، سپ رونقون، سپ آسون اميدون، آرزو، سپ دلڪشيون، سپ دلچسپيون، سپ تذڪرا سپ تبصرا

سڀ معاملا، سڀ فيصلا، سڀ موج مستيون مزا، سڀ قرب وارا سلسلا، سڀ فاصلا، سڀ حوصلا، سڀ پيار پريتون چاهتون، سڀ محبتن جون راحتون، سڀ ولولا، سڀ مشغلا، تنهنجي ذات جي هڪ هڪ سخا، تنهنجي حسن جي هڪ هڪ ثناءِ جسم منهنجي جا حصا، منهنجي هر درد جي دارون دوا، تنهنجي جادوءَ ڀري هي گفتگو، تنهنجي هر ابتدا، هر انتها، وسري نٿي توسان گهاريل هر نظر اڃان زنده آهي" انهن کي صرف ياد ڪري سگهجي ٿو. تون تہ مون کان پنهنجي اها ياد تہ کسي نٿو سگهين جڏهن برسات پوندي گلن تي جڏهن ماڪ پوندي تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندي. جڏهن ڪوئي روئڻ جو سبب پڇندو، جڏهن ڪوئي لڙڪ اگهندو تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين، جڏهن ڪوئي پاڪر ۾ اچي سمهندو، جڏهن ڪوئي سونهن سان ڀوڙيندو، تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين جڏهن ڪوئي اندر ۾ بہ هيڪلو هوندو، جڏهن رونقون ڏنگينديون، تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين، جڏهن ڪنهن جو سپنو ٽٽندو، جڏهن ڪنهن جي ملڻ جي آس پوئين پساهن ۾ هوندي، تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندير . جڏهن ڪوئي مونکان منهنجو حال پڇندو، جڏهن ڪوئي مون کان تنهنجو پڇندو ۽ جڏهن ڪوئي پنهنجي سونوءَ کي سونو ڪري پڪاريندو، تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين. هي وقت جي وٽي هڪ ڏکهي بريڪ ڊائون جي احساس ۽ هن جدائي جي آتش مونکي جلائي ڇڏيو آهي. محبت ڏکهو درد آهي چاهت جي جدائي کي جيئرو رکڻ ضروري آهي. سڪون ۽ سانت مشتاق لاءِ موت آهي. ياد کي قائم رکڻ جي بهاني انهن ساڳين رستن ۽ ماڳن تي ڏينهن رات جا ڦيرا ڏيڻ. طواف ڪرڻ يا پتڪڻ هن جي غير موجودگيءَ ۾ اهو جڳهيون سڄ تہ مونکي هميشہ جئريو جاڳنديون ساھ کڻنديون ۽ مون سان ڳالهيندي محسوس ٿيو.

اڪيلائي ۽ تنهائي

عمر ڇيگم جيان ڇهاڙيون پيا، سات تنهنجو ملهاس جهڙو هو...!!

"هي شهر آهي هن ۾ اڪيلائي بہ هوندي"، دنيا ۾ رهي الڳ رهڻ جو هڪ الڳ لطف آهي، اها اڪيلائي جنهن ۾ ماڻهو پاڻ ئي عاشق تہ پاڻ ئي معشوق هوندو آهي، اڪيلائي انسان لاءِ نعمت بہ آهي تہ رحمت بہ اها اڪيلائي جيڪا ننڍپڻ ۾ مونکي ڏاڍو ڏڇاريندي هئي هاڻ مون سان ڏاڍو پيار ٿي ڪري. اڪيلائي جي مدد ۾ دل چوندي آهي تہ ڪنهن اهڙي پرسڪون هنڌ تي هليو وڃان جتي ڪو بہ نہ هجي رڳو مان هجان، اڪيلائي ۾ مان پنهنجو پاڻ سان هوندو آهيان. اڪيلائي ۾ پنهنجو پاڻ سان ڪچهري ڪري پنهنجا ڏک سور پاڻ سان اورڻ يا ڪنهن وڇڙي ويل محبوب جي ياد ۾ وڇوڙي جا گيت جهونگهارڻ ۽ پوءِ درد ۾ ڀرجي سڏڪا ڀرڻ جو بہ الڳ لطف آهي، جڏهن مان پاڻ کي اڪيلائي ۾ گم ڪري تنهائي جو ڪاڄ ڀلجي ويندو آهيان تہ پوءِ اها تنهائي بہ تنها ٿي پوندي آهي. انهي اڪيلائي ۽ تنهائي جي مراقبي ۾ اڪيلي سر ڪائنات جا اسرار ٿي پيا ٿي پوندا آهن جڏهن خدا پاڻ هيڪلهي روبرو مخاطب هوندو آهي.

محبوب جي گلي

يہ گليان يہ چوبارہ يہان آنا نہ دوبارہ اب ھم تو گئي پرديس کہ تيرا يہان کوئي نہين
سڪي اھو اُبرھيگاءُ آهي، گلي گلي گيت ٿي وٺي آ،
پيابنا نند ڪٿين ايندي بسنت جي رت بي چئي آ.
مونکي ڪوٺيو موالي پلي منھنجو ميخانو ھن جي گلي (استاد بخاري)
تنھنجي گھٽيءَ جي مٽي ميڙي پنھنجو ڪمبو لاھيو آمون
ڪنھن سان نفرت ڪري نہ سگھندس ڇو جو توکي چاھيو آمون (تنوير عباسي)

مان محبوب جي گھر جي ھن گھٽيءَ تان گھور وڃان. ھن جي گھٽيءَ مان پنھنجائپ جي خوشبو ايندي اٿم. گھٽي گھٽي مان ھن جي سرھاڻ ٿي اچيم تنھنجي خوشبو ٿي رقص ڪري جئين مينھن ڪان پوءِ مٽي جي ھبڪار تنھنجي گھر جو درءُ تنھنجي گھر جي گھٽي جو دم درشن ڪرڻ لاءِ تنھنجي پاڙي ۾ تنھنجي گھٽي جا روز ڦيرا پئي ڏنم جڻ طواف پئي ڪيم، تنھنجي اھا برڪتي گھٽي جنھن ۾ مان تنھنجي غير موجودگي سبب بي برڪتو بڻجي پٽڪان ٿو پيو، پيلي ھاڻ تہ ھلي آ.

توکي ٿل الله آٿي

ڪڏھن موٽندي راٺا ھي ھند ڪتولا توبن اُپاٺا؟

شايد ھي مونکان ناراض ٿي ويو آھي. بس چڻ جھڙ ۾ چنڊ لڪي ويو آھي. ھن پاڻ کي منھنجي نظرن کان لڪائي ڇڏيو آھي. ھن اکيون ھوتي ڇڏيون آھن. ھي منھنجي نيڻن ۾ پنھنجو عڪس ڇڏي نگاھن کان پوشيده ٿي ڪٿي پري ھليو ويو آھي. ھن کي ڳوليان ٿو تہ بہ ڏسڻ ۾ نٿو اچيم، ھي منھنجي ديد کان پري ڇو آھي؟ جدائي رڳو نظر جو دوکو آھي نہ ڏسڻ رڳو ديد جي کوٽ آھي. ھي منھنجي تمام ويجھو آس پاس آھي، مونکي ھن جي سڳنڌ محسوس پئي ٿي. ھي منھنجي تمام ويجھو آھي پر مون جون اکيون پري اُفق تي کتل آھن، مان انھي کي ڏسڻ جي جي اھليت بہ وڃائي چڪو آھيان، پر مان ھن کي جڏھن سچي نظرن سان ڏسندس تہ ھي ملي پوندو. جي عشق سچو ھوندو تہ ٻيھر ملاقات بہ ٿيندي الائي ڇو مونکي يقين آھي تہ ھي مونکي ڇڏي نہ سگھندو. سوچ جي خاطري اٿم. اڃان بہ يقين اٿم تہ ھو ٻيھر موڙي اکين ۾ ضرور ايندو ۽ اچي منھنجا لڙڪ اگھندو. مليو تہ بس اھو منھنجو ڀاڳ ڇٽھو توکي ٿل الله اسان وٽ آئي، وري موسمون بدليون تہ وري مانداڻ ٿيندا ۽ محبت جا مينھن وسندا جدائي جي چمڪي کان ولي اکين جي الليل ندين ٿاٿين ھي ٻھڪاري جا بادل اکين ۾ لڙڪ ڪٿي ڪٿي منھنجي ديس ڏانھن تہ نہ پيا وڃن اھي پياسا بادل، او کي ويل جي دعائون جيان پيا سندي ياد ڏياري اڄ اسان کي خوب رو ڦاري رھيا آھن تو کي ڏلي زمانہ ڪاڙھي ويا. وات نھاريان ٿو جاني تنھنجي درشن ڪاڻ نيڻ رڳو ديدار ڳھرن ٿا اکيون تنھنجي جھلڪ ڏسڻ جي اوسيئڙي ۾ ٻڏي رھيون آھن تو وساري ڇڏيو ڇڱو

Scanned with CamScanner

ڪيئي خير مان تو کي وسارڻ جي ٿو ڪريان سونو تون تہ ٻہ نہ ٿو وسرين. تو کي ڪير وساري, مان اڌورو آهيان مون ۾ ڪا شي گهٽ آهي. مان مڪمل نہ آهيان. مان پنهنجي وجود کي ٻہ وساري ڇڏيو آهي مان پنهنجو وجود ڳوليان ٿو تہ ٻہ مونکي نٿو لڀي. سونو مونکي ڇڏي ڇڪو آهي پوءِ هن جو ذڪر منهنجي محفلن ۾ ڇو آهي؟ تون پلي نہ اڄ تون دل ۾ موجود آهين تون اکين ۾ واريل آهين تون سوچن ۾ سمائيل آهين تون روح ۾ رچيل آهين.

آيا آس تيام

بهارون ڦول برسائو ميرا محبوب آيا هي.

ايجنسيون هر وقت ماڻهو تلاش ڪنديون آهن. تہ ڪهڙو ماڻهو ڪٿي ڪٿي تي سگهي ٿو ۽ ڪهڙا ڪم ڏئي سگهي ٿو، ۽ ان ڪان ڪئين ۽ ڪهڙو ڪم وٺڻ کپي. ڪرائيم برانچ جي ڊٽي بخش لاشاري کي هن ڇوڪري (سونو) کي ڪجھ ڪرڻو نہ هو پر اهو هن جو مهرو هو. هن سونو کي انهيءَ ڪم لاءِ سيڙايو آهي. هي ڪنهن مختلف مقصد جي لاءِ هن ڪان وڌو ڪم ڪرائي سگهي ٿو. هي خوش آهي تہ هي انهيءَ ۾ مڪمل طور ڪامياب ويو آهي. سونوءَ کي وقت بہ وقت مختلف مِشن (Mission) ملندا هئا. پوءِ اها مليل Assignment ڪٽي ٻہ ٻہ مهينا غائب ٿي ويندو هو اهو غائب ۽ گم تيل وري نہ ليندو هو، هن جي موبائيل تي ڪڏهن ڪڏهن ڪئي خفيا ڪوڊ ورڊ پڻ ايندا هئا جيڪي مان ڪامن سينس (Comensence) لڳائي پڙهي ۽ سمجهي وٺندو هوس. پوءِ ائين ٿي تيندو هو جئين مون سمجهو پئي. هتڙي هڪڙي ڳالھ ڪندو هلان تہ ناچيز پاران هن کي اها آسائيمينٽ مليل هئي تہ هي ڪجھ وقت مونکان دور رهي تہ جيئن هن جي پري رهڻ سان مان هن کي مڪمل وساري ڪنهن نئين محبوب جي ڪڍ لڳان پوءِ جيڪي چلھ تي سي دل تي هوندا ۽ ائين هي دل مان نڪري ويندو. هي بهاني باز سونو ان پلان مطابق مونکي دبئي وڃڻ جو ڪوڙ ڳالهائي هتي ڪٿي لڪي رهيو اهو هن جو نئون مِشَن هو. هن جو اهو ڪم خطرناڪ هو. جيسين هن جو اهو ڪم مڪمل ٿئي هن جي سر بہ سانت رهندي. مان هن جي اچان تائين جند ڇڏڻ لاءِ تيار نہ آهيان. هي مونکان گهٽو وقت پڇي نٿو سگهي. هي مونکان ڪئين جند ڇڏائيندو. مان هن جي آخر تائين پيڇو نہ ڇڏيندس مان هن جو قيامت تائين پيڇو ڪندس. مان هن جو پيڇو ڪيو. مان هن جي پٺيان پئجي ويس. مون اُتي وڃي هنڌ ڪيو آخر گهر ڳولي لڌو ۾ مونکي سونوءَ جي سڳنڌ هتي ڪٽي آئي. مون مووي ڪيمرا ڪٽي ڏوبي گهاٽ جانچيا ريڪارڊنگ جي بهاني ڊرائي ڪلينرس ڏي ويس. منهنجي اڄ محنت رنگ لاٿو. هي جتي روپوش هو ان حد جي ڊرائي ڪلينرس وٽ هن جا ڪپڙا هينگر ۾ ٽنگيل هئا. مون ڪپڙا سڃاتا جيڪي مون ڪيس سندس پسند تي خريد ڪري ڏنا هئا. هن جي اها ڪمزوري هئي تہ هي ڪپڙا ڏوبي ڪان ڌورائي پائيندو هو. مون ڪنهن کي نہ ٻڌايو مون اهو دوڪان اڪ ۾

Scanned with CamScanner

رکيو "تيري ياد آئي غم خوشي ۾ ڍل ڳئي." شايد ڪڏهن ڪنهن موڙ تي ڪنهن لمحي اوسيڙي جي آولن اهو بي وفا منهن ۾ ملي وڃي ته خود کان پڇندس تو ائين ڇو ڪيو؟ مان جيڪڏهن سونو جي واپسي جو خواهشمند آهيان. ته مان ڪيس ڀيهر هتي گهرائي سگهان ٿو. بلڪل انهيءَ گهڙي جڏهن مان واپس ايندس ته سونو کي پاڻ سان گڏ وٺي ايندس. محبوب سان وري ملڻ جي آس ڪٽي سندس درتي هڪ چٽ چڙيم. "هارڪي جتني والي ڪو سونو نئي لالي ڪهتين هين" اهو هن جو تيڊمارڪ SMS هوندو هو جنهن جو مون ڪيس جواب ڏنو هو. "مون جدائي جي وڏي قيد ڪاٽي آهي. تون جڏهن پي ورين پر ياد رک هاڻ ڊگهيون جدايون ختم ٿي چڪيون آهن ۽ ملڻ جا لمحا ويجهو آهن بس رکو تون وري ملڻ جي نصيب جي تاريخ ٻڌائي ته جيئن مان تنهنجي چمين جي وکر کي تنهنجي خالي ڳلن تي رکي سگهان." پوءِ ڪجهه ڏينهن کان پوءِ ڪنهن PCO تا سندس فون آيو "هان هان آغاني جو ڊرا ديا" پر پاڻ وري به نه آيو. ڏاڍو ڪيو سين انتظار پر هن موٽڻ ۾ دير ڪئي. محبوب منهنجو ٿو اچي، من جي اچڻ جو پيغام جڏهن مليو مرڪن ۽ لڙڪن جي ورڪا ۾ هن جو وڏو شان ۽ مان سان استقبال ڪيوسون تنهنجي آجيان چڻ ته موڪلائي هئي. پرين طرفان ماٺ ئي چڻ ته سلام ها اها ئي ڳولا عشق جي انتها هئي. هاڻي هل ته اهڙي وادي ۾ هلون جتي رکو تون ۽ مان هجون رکو پيار ۽ محبت جو معراج هجي.

مادر چوت نڳ

سچي زندگي صرف ڀين جي ڪلهن تي سفر ڪيائين هاڻي پير جمائي پنهنجي پيرن تي بيهڻ جي ڪوشش پيو ڪري. هن هڪ ڏينهن ڏک ڀري لهجي ۾ چيو ته "هاڻ يار گهٽو ٿيو. گهٽو خوار خراب ٿيس ۽ پاڻ لاءِ آزار ڪيم. اهي مادر چوت نڳ ڪپڙا لاهڻ کان پهرين مونکي نوڪري ڏيارڻ جا وڏا وڏا وعده ڪندا هئا هاڻ انهن کي ڏسي اندر خاڪ ٿيو وڃي" هي هاڻ اوندهه ۾ ٽاپوڙا هڻي رهيو آهي ته هن کي روشني جا تروار نظر اچن، ڪٿي ڪو پير ڪپي ۽ روزي روٽي جي راهه کلي ۽ هي دربدري ۽ محتاجي ختم ٿئي.

ملڻ محال

هي چڱي شي هي بي بها ماڻڪ هاڻ اڻلڀ آهي، مصليت سبب جڳ کان لڪيو وتي يا شايد ڪيس پر لڳي ويا آهن هاڻ هي مڪمل طرح سان تبديل ٿي چڪو آهي. هي مونکان به منهن موڙي ماڳ مٽائي ويو آهي. سائيجن جو ناراضپو اچڪلهه چوٽ تي آهي. هن کي هاڻ منهنجي ڪابه گهرج يا ضرورت ڪو نه آهي. هي يارڙو الائي ڇو جو اسان کان وٺون ٿو وڃي اسان ٻنهي جا اڳي جهڙا سا ڳيا تعلقات به ڪو نه رهيا آهن. وقت گذرڻ سان گڏ اسان ٻئي هڪٻئي کان پري ٿيندا ويا آهيون. وقت گذرڻ سان گڏو گڏ مصروف رهڻ لڳو آهي اسان هاڻ گهٽو ڪري ڪو نه ملندا آهيون. هي هاڻي مونکي اڳي وانگر ٽائيم ڪو نه ٿو ڏي. الائي ڇو هن سان ملڻ محال آهي هن جو ملڻ مهانگو

ٿي پيو آهي ڪافي عرصي تائين هن جو مون سان موبائيل تي به رابطو قائم نه آهي. ورهين کان ڪو نه مليا آهيون. مون ڪيس سالن کان ڪو نه ڏٺو آهي. حالتون بدلجي ويون ان وچ ۾ ڪئي حادثا ٿيا. اسان جي گهر جا فاصلا به پري ٿي ويا آهن جڏهن ته هن جو گهر منهنجي گهر کان ايترو به پري نه آهي جيترو هي پرين مونکان پري آهي. مان ان دوست ڏانهن وڃان ٿو جيڪو هن وقت پنهنجي رونق وڃائي چڪو آهي. پر تصور ۾ ان جو شاندار ماضي ذهن ۾ رکي وينو آهيان. وقت گذرڻ سان سندس سمورو جوت لٽجي ۽ اجهامي ويئي آهي. هن هاڻ اهي اڱئي وارا انگل به ڇڏي ڏنا آهن ته هن کي پنهنجي گهر جو رستو به ياد نه آهي هن کي پنهنجو ماءُ پيءُ ۽ پيٽون ماريا ۽ سونيا به ياد نه آهن. هي جيڪو هاڻ پنهنجي پاڻ کان به وسري ويو آهي. سندس وجود ئي ڄڻ ختم ٿي ويو آهي. ٻڌو آهي ته منهنجو هي سونو اڄڪلهه ڪوٽڙي جي ڪنهن سڪندرآباد محلي جي عيسائي پاڙي ۾ رهي ٿو جتي هن ڪنهن عيسائي ڇوڪريءَ کي مسلمان ڪري پيار جو پرڻو ڪيو آهي، مان ڪيس هڪ تتلي جهڙي پياري نياڻي آهي. جتي هي بيروزگاري سبب خدڪشيءَ جا ڏينهن پيو گذاري. 27-7-2015 جي رات 10:56 منٽن تي هن جو ڪنهن نئين نمبر تان SMS آيو ته مان سونو منهنجي گهرواري عاليه وفات ڪري وئي آهي. سڀاڻي صبح جو 7 لڳي ڪيس دفنايو ويندو ٻي ڏينهن تيز برسات ۾ عاليه کي لطيف آباد نمبر 10 ۾ دفنايو ويو. 3 ڏهاڙا سونو ۽ سندس ڏيڍ سال جي ڌيءَ تتلي کي سخت بخار رهيو تيهجي تائين تڏي تي هي ٻئي لوڪ جي روبرو منهنجي هنج ۾ ستل رهيا ۽ مان جاڳس پئي.

پريم جا پيالا

فحاشيءَ سان شراب جو تعلق شروع کان رهيو آهي. WINE وائن (شراب) پئي ماٺهو متوالو، مست، مدهوش ۽ بي فڪر ٿي وڃي ٿو. شراب اسان جي ڏکن دردن کي مٽائي ڇڏي ٿو. پنهنجو پاڻ کي مدهوش ۽ معمور ڪرڻ جو بس هڪڙو طريقو ئي ته آهي. مون شراب صوف جو، انگور جو، ڳڙ جو، ماکي جو، هيڊ جو MEAD به پيتو آهي ته فرانس جي اعليٰ قسم جي شراب شمپين کان وٺي شي واز ريگل تائين، ويلن ڊي، ڊپلوميٽ، ايروسٽوڪريٽ، پاڪستاني ميري جن، ڊرائي جن، وات ون کان وٺي لوڪل ٺري (ڪولهي وسڪي) تائين بي انتها پيتو هوندو. تنهن کان سواءِ پريتم جو پيالو به پيتو ته پريم جا پيالا به پيتا، ته محبت جو جام به. معشوق جي اکين جا شراب ڀريل جام، هن سونوءَ جي چپن جون چميون چاشنيون ۽ هن جي مڌ جي مستي، مان هن جي محبت جون سرڪيون پيو پيا ته به اُڃ نٿي اجهامي، منهنجي اُڃ تڏهن لهندي جڏهن معشوق جي اندر ۾ به اهڙي ساڳي اُڃ پيدا ٿيندي. اُڃ اُڃ سان متجي ويندي.

سيڪسي ڪولر

قاسم آباد ۾ سنهري بوڪ لينڊ جي سامهون منهنجي وڏي ڀاءُ لالا ناظم الدين جو ويڊيو سينٽر هو اهو شايد قاسم آباد جو پهريون وڊيو سينٽر هو جتي CD ٻه وڪرو ٿينديون هيون. اهو وڊيو سينٽر AGHA'S آغاز جا نالي سان هو، جنهن کي منهنجا ڀائيٽيا آغا عابد، آغا زاهد، آغا آصف آغا امجد ۽ آغا ڪاشف گڏجي هلائيندا هئا. انهن جي ڏڏ تي مون ٻه ڀر ۾ هڪ فلمي پوسٽرن ۽ انوکن رانديڪن جو هڪڙو ننڍڙو اسٽال هنيو هو، اهو شايد 1996 جو زمانو هو، مونکي هڪ ڏيءُ نين ڏارا هڪ پٽ شاهه رخ خان اڳئي هئا. اهي ٽن يا چئين سالن جا مس هئا ته هڪ پٽ ماروخ خان پڻ ڄائو هو. مان وڏيڪ رانديڪا خريد ڪرڻ لاءِ ڪراچي ويس ڪلفٽن تي دو تلوار وٽ هڪ آغا سپر مارڪيٽ آهي، اُتان مون هڪ انوکو گڏو خريد ڪيو هو. مان جڏهن ٻه دوستن سان وسڪي پئينلو هوس ته اهو گڏو پاڻي جي ڪولر جي ڪم ڏينلو هو. هي ٻار جي شيپ نما ڪولر فت ڪن ڏگهو هو، جنهن ۾ ٻه جڳ کن پاڻي ايندو هو. هن گڏي کي گرگهلي جينس جي پينٽ ۽ فيروزي شرٽ پاتل هئي، پيرن ۾ جاگر ۽ اکين تي سن گلاسز چڙهيل هئس نهايت پيارو گڏو هو، هن انوکي گڏي جي خصوصيت اها هئي جو هي اڳيان پينٽ جي زپ کولي ٻئي هٿ پنهنجي ٽنٽيءَ کي جهلي بيٺي پيشاب ڪرڻ واري پوزيشن ۾ هو. جڏهن يويان گرگهلي پينٽ مان نظر ايندڙ ڳئي کي گڏي ڪبي هئي ته هي اڳيان پيرن ۾ رکيل شيشي جي گلاس ۾ ريلو (پيشاب) ڪندو هو. پوءِ مان اهو ڀريل گلاس ڪنهن دوست کي ڏينلو هوس ته هو ان گلاس کان ائين نفرت ڪندا هئا ڄڻ سچ ۾ هي ڪو پيشاب هجي. مان پنهنجو پيگ ٺاهي اهو ڀريل گلاس ان ۾ او تي چڏينلو هوس. تنهن زماني ۾ شراب ڄڻ مون لاءِ آب حيات بڻجي ويو هو. هاڻي مان هاڻ پيشنٽ آهيان، اهو اَمرت منو رس اهو مقدس شراب جيڪو ديوتن جو مشروب هو ۽ مون لاءِ پڻ آب حيات هو پر هاڻ ڄڻ مون لاءِ سقراط (Hemlock) جي هيملاڪ (زهر) جيان آهي. اهو زهر جو پيالو مون لاءِ موت آهي. مون جڏهن سونو کي عقللر خان جتوئي جي سالگرهه ۾ ڏاڍو بي دردي سان ماريو هو ته مونکي ان ڏينهن شراب جي ڏاڍي طلب ٿي. مون شوڪيس مان ڪرسٽل گلاس ڪڍيا. گلاس ۾ ڪجهه برف ۽ ان سيڪسي ڪولر مان ڪجهه برف جو پاڻي وجهي ڪاڪ ٽيل ٺاهي ٻه پيڪ ٺاهيان هڪ پنهنجي لاءِ ۽ ٻيو سونو لاءِ پوءِ ڇلڪي پيا پيمانه، شراب جو چشڪو ۽ شپڪو پري سمورو جام چاڙهي ڏوگهي خوب مستي ڪئي سون جڏهن سمورو جام پورو ٿي ويو ته گلاس ۾ انهي گڏي وارو ريلو ڪيل پاڻي وجهي علامت جام ٺاٺائي پيتوسون ته، ڪجهه مدهوش ٿياسون. هڪ ڀيري اسان هن گڏي ۾ فل شراب ڀريو ۽ پوءِ سڄو پيتوسون.

پوليس جو ٻي تاج بادشاهه منور ديوڻ

سلمان چوهاڻ (سونو) منهنجو محبوب هو ۽ هي مير فضل ٽائون لطيف آباد نمبر 9 ۾ رهندو هو، ٽن ڏينهن ۾ اسان اڪثر رات جو لطيف آباد نمبر 8 جي اڳوٽي شاهين سنيما ۽ هاٽوڪي شاهين شاپنگ سينٽر واري چوڪ تي واقعي هڪ پارڪ ۾ ويهندا هئاسون، اهو

اسان جي روزانہ گڏجاڻي جو هنڌ هو، جنهن کي اسان (Love Point) سڏيندا هئاسون. 18 مارچ 2012ع تي منهنجو جنم ڏينهن هو، سو نو پاران منهنجي جنم ڏينهن جي حوالي سان هڪ سادي تقريب ترتيب ڏني وئي. جنهن ۾ مان ۽ سونو کان سواءِ سونو جا دوست طالب پنهور، سهيل جمالي، اسد عديل ۽ ٻن ٻين شرڪت ڪئي. اڃا مان ڪيڪ مس ڪٽيو تہ اي سيڪشن ٿاڻي جي هڪ پوليس موبائيل اچي بيٺي ۽ هڪ پوليس اهلڪار اچي اسان سڀني جي تلاشي ورتي تہ "مونکي رپورٽ آهي تہ اوهان هتي ڪلم ڪلا وسڪي پيو پيا" جڏهن تہ هتي اهڙي ڪا ڳالهہ نہ هئي. تب هو چوڻ لڳو هتان اٿو ۽ ٻئي ڪنهن هنڌ وڃي مرو. ان ڪرڙي پوليس اهلڪار جو نالو منور هو، جنهن کي ڊيوڊ ڪري سڏيندا هئا. اهي هر ٻي ٽي ڏينهن اچي اسان جو مُٽ پٽي ويندو هو. ڄڻ هي پارڪ هن جي پيءُ جي جاگير هجي، هن کي وڏي مستي هئي، هي پنهنجي وردي جو ناجائز فائدو وٺندو هو، هي پاڻ کي برطانوي وزير اعظم ڊيوڊ ڪيمران يا انڊين فلمون جو ڪو ڊيوڊ يا ڊان سمجهندو هو. هي ڪنهن بہ وقت ڪٿي بہ ڪنهن جو بہ پٽڪو ڏوڙ ڪرڻ جو حق رکندو هو. هي لطيف آباد جي سمورن ڏوهاري دادائن جو جگري يار هو، پر وقت تي تن سان پڻ طوطا چشمي جو مظاهرو ڪندو هو. چون ٿا تہ انهن مان ڪنهن دادا جي يار کي پڪڙائي ويو، تنهن هن سان پلاند ڪرڻ تي چاهيو. تنهن نتيجي ۾ منان هوٽل لڳ چوڪ تي پوليس موبائيل تي فائرنگ جي ٿيل واقعن ۾ ڪل ست بي گناهہ پوليس اهلڪار کي زندگي تان هٿ ڌوئڻو پيو، ۽ هي فساد جي اصل جڙ منور ڊيوڊ تڏهن بہ بچي ويو، ٻڌڻ ۾ اچي ٿو تہ سخت زخمي ٿيل ڊيوڊ هاڻ اپاهج آهي.

رولو ڊور

اسين رولاڪ سيلاني، ڪڏهن ڪاٿي ڪڏهن ڪاٿي،
اڪين ڳوڙها ڳچيءَ ڳاني، ڪڏهن ڪاٿي ڪڏهن ڪاٿي. (حليم باغي)

امان اڪثر منهنجي ڪنهن سفر جي سنبرڻ وقت چوندي هئي تہ "منهنجو هي پٽ ٿومي الائي ڪنهن تي ويو، صفا رولو آهي، رولو ڊور" سچ تہ مان آ.يان بہ تہ هڪ بيچين رولاڪ ڊور، "اسان راهي واهي، واهي رول، رولو ڊور" منهنجي پيرن ۾ رولاڪيون آهن، مان رولاڪ ڪڪر جيان آهيان. مان جنم جنم جو رولاڪ آهيان. رولاڪي منهنجي مزاج ۽ منهنجي وجود جو حصو آهي، مان اندر ۾ دربدر آهيان، مان آوارہ گرد، سيلاني، مان فقير، ڀڪشو، ويراڳي، مونکي هڪ هنڌ ٽڪڻ پسند نہ آهي، مون زندگي سير و سفر ۽ سياحت ۾ گذاري ڇڏي، هل هلان جي زندگي، سدائين ٿيلها ڪاهن ٿي، سفر منهنجي زندگي آهي، زندگي هونئن بہ هڪ سفر تہ آهي، سڄي حياتي انسان مسافري ۾ رهي ٿو. اسان تہ ٻارو هن دنيا ۾ بس، رڳو مسافر تہ آهيون، عمر ۾ سفر ڪندڙ مسافر، مون سڄي سنڌ ڇاڇولي آهي، ان اڃايو آوارہ گهمڻ گهرڻ، رلڻ پنڻ ۽ خواري کان اڃان ڪڪ يا بيزار ٿيو نہ آهيان، جڏهن منهنجو هتي شهر جي اي مقصد هل هنگامي ۾ ساهہ گهٽجڻ لڳندو آهي تہ مان ڪنهن ڏنهن راهہ جو راهي بڻجي، ٻهراڙي

جي کليل پر فضا ۽ پرسڪون، قدرتي، فطري ۽ نيچرل ماحول ۾ هواخوري پيچرا تفريح ۽ سير سپاٽي تي نڪري پوندو آهيان، زندگيءَ لاءِ آڪسيجن اهم آهي. مونکي پنهنجي جياپي لاءِ آڪسيجن به ته کپي، ڀهراڙين جي سونهن، وڻڪار، هريالي، ساوڪ ڪيڏانهن ڪيڏانهن نهارجي، چوطرف ماڻهن کان وڌيڪ وڻ، ٻارن کان وڌيڪ پکي ۽ عورتن کان وڌيڪ گل جتان جي سڄاڻپ آهن. ڍنڍون ڍورا، نديون، نالا درياهه جا نت نوان نظارا ڏسي پکين جي سريلي لاتن ۽ هتان جي ماڻهن جو قرب دل تي نقش ٿي وڃي ٿو. مون کان سنڌ جون گليون رستا ۽ پيچرا اجان نٿا وسرن، خبر ناهي ته ڳوٺ ڳوٺ سان مونکي ايتري محبت ڇو آهي؟ مونکي ... رڃ جهنگ، جبل، پهاڙ، ڏونگر، برپٽ بيابان، ڪندر، ماڳ مڪان ۽ اڇاڻ ماڳن سان ايترو دلي لڳاءُ ڇو آهي؟ گلي گلي وسندي وسندي، واهڻ واهڻ، ڳوٺ ڳوٺ، شهر شهر دربدر خان بسر ٿيڻ، ڀهراڙين جي لوڙهن، ويڙهن، جنگلن، ٻيلن، پهاڙن جبلن ۽ اُداس پيچرن تي منهنجي پيرن جو هي اڻ ڪٽ پنڌ، ڪنهن لاءِ آهي؟ مان هن پڙپانگ، برپٽ، بيابان، نه ختم ٿيندڙ لامحدود روڃ، سڄ ۽ اُڃ ۾ ڪنهن کي ڳوليان ٿو؟ مان شايد پاڻ کي ڳوليان پيو، مان در حقيقت مسافر به پاڻ آهيان ته منزل به پاڻ آهيان، مون سنڌ جا عام توڙي خاص ماڳ ماڪن به ڏٺا ته بزرگن اوليائن جي مزارن جون حاضريون به ڀريون، مون اهي پنڌ ڪندي ڏور وڃي لاهوتي فقير به ٿيس. انهيءَ گهمڻ جي شوق ۾ انهن سوڪن اوکن پنڌن ۾ مون ڪيئي ڏينهن ۽ راتيون گذاري ڇڏيون. اڄ به ڪيتي کان ڪشمور تائين، ڪينجهر کان ڪارونجهر تائين ۽ سلطان ڪوٽ کان عمرڪوٽ تائين منهنجو روح ڀٽڪي ٿو پيو. مان هتي انهن ماڳن جو ذڪر ڪندس، جتي مون پنهنجا پير گهمايا، ٻلاري ڀٽ ڏٽي جي سونهاري ساٽيهه ڪانسواءِ اُتر، وچولو، لاڙ، ڪوهستان، ٿر، ڪوئيٽيا، زيارت، حناڍنڍ، هوڙڪ ويلي، فاران تنگي، سينتمن تنگي، ڪراچي، لاهور، اسلام آباد، ڪوه مري، نيو مري، ايوبيه، نٿيا گلي، ٽيڪسيلا، ڪاغان، سيف الملوڪ ڍنڍ، ڪالام، سوات (مينگوره، سيدو شريف) مدين، بحرين، الپوري، ملم جبه، سري پيا، بشام، شي گرام، بٽ گرام، ميان دم، خوازه خيله، شانگله، بشمال، اسڪردو، هنزه، گلگت، ڪوه فلڪ، وادي نيلم، ايبٽ آباد ۽ ڪوٽ راڌا ڪرشن وغيره وغيره مون جيڪي هنڌ ماڳ مڪان ڏٺا تن کي هر سال ياد تازا ڪرڻ لاءِ ڀيهر دوستن ساڻ ويس. مون سفر ۾ پاڻ سان خودي ۽ هستي نه پر سدائين جگري دوست ۽ من پسند محبوب ساڻ ڪنيان، سفر جو سانباهو ڪرڻ کان اڳ سفر جي ساٿي کي سمجهي وٺڻ گهرجي، ٻي جوڙ ساٿي سان مسافري ڪرڻ بي وقوفي آهي ۽ ٻي ڳالهه ته گهمڻ ڦرڻ لاءِ ماڻهو ڪاڏي نڪري ته سامان سڙو، ڪپڙا لٽا ڳرا نه ڪٽي ڇاڪاڻ ته مسافر سفر کان عاجز رهندو، مسافر هلڪو هوندو ته سفر سٺائو رهندو. سفر ۾ ڪئيمرا يا مووي اهم آهي ڇو جو اهي انمول ۽ يادگار پل محفوظ ٿي امر بڻجي پون ٿا.

لڙن جي لالي ٻري ترين ۾، گسن جي مٽي ڏري اکين ۾،
هلي هلي بس ٿڪي پياسين، گهڻو ٻڌايو اڃا سفر آ. (حليم باغي)

اڳهاڙي سواري

ٽنڦٽي بائيڪ يا موٽرسائيڪل منهنجي پسنديده سواري آهي، اهڙا ٽرانسپورٽ مهانگي آهي تنهن لاءِ مونکي پنهنجي سواري بائيڪ وڌيڪ سولي ۽ سستي لڳندي آهي. مان پاڻ اڳهاڙو آهيان، تنهن لاءِ مونکي سواري به اڳهاڙي پسند آهي. بائيڪ جيڪا اڳهاڙي سواري آهي. بائيڪ جنهن کي پچڻ لاءِ پير آهن، مونکي پنهنجي يونيڪ بائيڪ HAH-3121 آهي، جنهن کي مان محبوب سائين چوندو آهيان. بنا بائيڪ جي مان چڻ منڊو هوندو آهيان ۽ بنا محبوب سونو جي مان چڻ انڌو هوندو آهيان، هاڻ ته موٽرسائيڪل سان رڪشا جهڙي چنچي ٺاهي ويئي آهي، اها سواري پڻ آسان ۽ سستي آهي، هاڻ ته غريب غربي کي به موٽرسائيڪل وٺڻ جي قوت آهي. قسطن تي يا اسڪيم ۾ به ملي سگهي ٿي. شهر ۾ ماڻهو گهٽ، موٽرسائيڪلون ۽ اهي چنچيون وڌيڪ ٿي پيو آهن، ننڍپڻ ۾ مونکي پنهنجي سهراب اسپورٽس سائيڪل هئي. جنهن تي چڙهي مان ماڊل اسڪول ويندو هوس. ڪڏهن ڪڏهن اسڪول مان آڙي هٽي سائيڪل تي شهر جا ڦيرا هٽي موٽي ايندو هوس. هاڻ به بائيڪ کي ڪيڪ هٽي ڪيڏانهن نڪري پوندو آهيان. پنهنجي مشڪي پرين سونو کي پاڪر ۾ پري، پنهنجي بائيڪ تي حيدرآباد جي خالي رستن تي سڄي رات گشت ڪري، رات کي ڪٿائي گهر موٽڻ مون لاءِ اڄ به عياشي آهي، هونئن ته گهمڻ ڦرڻ لاءِ ماڻهو ڪاڏي نڪري نٿو سگهي. اڄر واري موڪل يا خاص موڪلن ۾ ٿورو ڦرو چڪر اوسي پاسي لڳائڻ ۾ ڪهڙو حرج يا خرچ آهي. مان چنچر آچر تي ڪو يارڙو ساڻ ڪٽي ڪنهن ماڳ مڪان يا ڪئين اڻ ڏٺي منزل ڏانهن نڪري پوندو آهيان. مان جيستائين سئو ٻه سئو ڪلوميٽر سفر نه ڪريان تيستائين چين نه اچي. ڪڏهن ڪڏهن مان اڪيلو بائيڪ تي ڪيڏانهن صبح وڃي رات وچ ۾ موٽي اچان ته به ڪنهن کي خبر نه پوي، ائين مان پنائڪو ڳاڙهو ٽماٽو ٻار هلي هلي ڪارو شيدي ٿي ويو آهيان. تب نٿو مڙان مان ڪيئمرا يا مووي ڪئي ٻهرارين جا قدرتي نظرا ۽ اتان جي رهڻي سهڻي کي فلمبند ۽ قلمبند ڪندو آهيان. مون سان سفر ۾ هر وقت جيڪي ساٿي رهيا تن ۾ سونو، طالب پنهيرو، قمرالدين ڪلهوڙو، ڪامريڊ شمن. طالب ڊيشڪ، نظير هلال ڳجو، امجد ميمڻ، گلشاد چانڊيو، فرحان سومرو، شهزاد شاهه، احسان صديقي، پرنس جميل، تنوير قريشي، خير محمد رند، پرويز ڀٽي، ڊاڪٽر احمد ٻگهيو، شياش موٽواڻي، لاجبر خان، خادم سخيراڻي، غفور سومرو، نور احمد لغاري، شهزاد سومرو، خالد خانزاده ٻئي جونئير ۽ سينئر، صرير پنهور، نصير مرزا، عرفان مهدي، عزيز گوپانگ، بخشڻ مهراڻوي، حسن درس، حسن مجتبيٰ، عبدالحفيظ ميمڻ، پپي ۽ ذوالفقار هاليپوٽو ڏولفي، هاڻ ته منهنجو پٽ مارو به مون سان گڏ سفر تي هلندو آهي، جيڪي منهنجي هن پنڌ ۾ منهنجي ڏک ۾ شريڪ رهيا تن کي منهنجو سلام،

باب پنجون: زندگيءَ جا ساٿي ۽ دوست

دوستن جو چارٽ

زندگيءَ جا ساٿي ۽ دوست

شمس الدين ميمڻ	پروفيسر هدايت الله مهيسر	فضل جوڻيجو	وڪيل منگريو
عبدالرحمان ميمڻ	صفدر صديقي	مقصود منگريو	اياز گانچو
يار محمد ملاح	ڊاڪٽر نورل ڪانڌڙو	غلام قادر پنهور	علي احمد جمالي
ذوالفقار شاهه	طارق عباسي	غلام رسول پنهور	فرحان سومرو
شاباش موتواڻي	ضمير حسين	غلام قادر لغاري	آغا ثناءَ الله
سعيد احمد سهتو	ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيو	نور احمد لغاري	جنيد وسطڙو
رحمت الله صديقي	پرويز خاصخيلي بشني	نور محمد منگي	صنوبر جان
امجد ميمڻ	جئي پرڪاش	گل محمد ميمڻ	مرتضيٰ مشوري
نظير ٻلال (گجو)	احسان صديقي	رشيد جمالي	وڏيرو مختيار سهتو
هاشم جوکيو	رحيم بنگالي	قمرالدين ڪلهوڙو	نارائڻ داس
ڪامريڊ شمن ميمڻ	تنوير قريشي	طالب پنيرو	ڪاشف جوڻيجو
اسماعيل مغل (ميجا)	خير محمد رند	طالب ڊيشڪ	عقلدار خان جتوئي
گلشاد چانڊيو	ڊاڪٽر عمران آخوند	غفور سومرو	سلمان چوهاڻ سونو

وڇڙي ويل دوست (اسان ۾ ڪا مڪلي ٻه آهي)

وڇڙي ويل ساٿين جي لسٽ مون پهرين ڪتاب ۾ ڏني هئي. هن لسٽ ۾ 2011ع کان پوءِ آج تائين وڇڙي ويلن ساٿين جا نالا آهن.

حسن درس	مهراڻ سونو سهتو	گاجن شاهه مست	آغا محمد علي
اسرار شام	شڪيل بچاڻي	سائين حاجن شاهه ماڙي	برڪت لالا
مشتاق چنگيزي	رشيد يوسفاڻي	ساٿي عالم ابڙو	فضل خان
آغا شهاب الدين	مقصود خاصخيلي	ڪريم راهو	نثار دائود پوٽو
لائق سهتو	حاجي اقبال ڪيريو	غلام محمد ڏر منگي	تاج محمد وسطڙو
طارق عالم ابڙو	ساجد قريشي	مظهرالدين زنگي	زاهد تلباڻي
لڇمڻ ڪومل	غفور شيخ	آغا امداد خان	آغا همايون خان
صادق فقير	حسام سومرو	غلام عباس شاهه	آپا نسيم
چاچي ڪلثوم	لالا نواز خان	عاليہ (سونو جي زال)	ناچيز ڏٽي بخش لاشاري

دوست

دوست ۽ ساٿي ۾ فرق؟

دوست جي ڪا قيمت نہ ٿيندي آهي، جڏهن تہ ساٿي پنجن روپين ۾ تي تا ملن.

دوست مشڪل ۾ ساٿ ڏيندو آهي ۽ ساٿي مشڪل کان بچائيندو آهي.

دوست انمول ٿيندو آهي ۽ ساٿي گول ٿيندو آهي.

دوست زندگيءَ سان جڙيل هوندو آهي ۽ ساٿي لن تي چڙيل هوندو آهي.

ان لاءِ تہ چونڌا آهن مظلومون ڪا ساٿي الطاف حسين.

Scanned with CamScanner

زندگيءَ جون دوستيون

مان سدائين انسان دوست رهيو آهيان منهنجي هر ماڻهو سان هڪ لمحي ۾ دوستي ٿي ويندي آهي. مان هر وقت پنهنجي چوڌاري دوست گڏ ڪيو رکندو آهيان منهنجا فقط محبت ڪندڙ دوست ۽ هم سفر ساٿي آهن. حقيقت ۾ جيڪي مون کي وڏيڪ ويجها آهن جيڪي منهنجا پنهنجا آهن. جيڪي مون سان پيار ڪن ٿا. انهن سيني سان مان محبت ڪريان ٿو. انهن دلبر دوستن سڄڻن ساٿين رازدار رفيقن، هم راز هم دمن ۽ وفادار واقفڪار سيني کي هڪ ڌاڳي ۾ پوئي عمدي مالها بنائي ڇڏي ڇڏي ۽ ۾ وجهي دوستي جو دم ڀريندو آهيان پوءِ پوري زندگي منهنجي مزاج ۾ انهن دوستن سنگيتن ۽ چاهه سڄاڻ وارن جي نياز مندي تي ناز هوندو اٿم. جنم کان گڏ گذارڻ وارن سنگيتن ساٿين سان ڪيل رس رهاڻيون اهي صحبتون شرارتون، محبتون، چاهتون ۽ محبتون محسوس ڪيون اٿم اهي زندگيءَ جون دوستون ميٺي تن جون چڳليون يادون لکي ڪين هميشه زنده رکيو اٿم مان اجائي اينگهه نه ڪندس رڳو انهن کي پنهنجي ياداشت ۾ شامل ڪندس يادن جي خانن مان جئين جئين تن جي ياد ظاهر ٿيندي، تئين تئين تن جو ذڪر ڪبو هلبو. ماڻهو هن ڌرتيءَ تي اڪيلو آيو آهي. اڪيلو رهي ٿو ۽ هتان اڪيلو ئي ويندو اهڙي اڪيلائي جي عالم ۾ جيڪڏهن ڪو سچو ساٿي ملي ٿو ته وڏي نعمت آهي. دوست خاص حيثيت رکي ٿو ان جو حصول زندگيءَ جي سفر تنهائي ۾ مشڪلات کي گهٽ ڪرڻ لاءِ وڏي مدد ڏئي ٿو. سڄڻ ۽ دوست جي صحبت تتل ڏينهن ۾ ٿڌي ڇانو برابر آهي ان ڪري هر ڪو سچي سڄڻ جي ڳولا ۾ پيئي رهيو آهي. چون ٿا ته سچا دوست اندر جا مکڻ ماڻهو هوندا آهن ۽ مهل جا مڙس هوندا آهن. ڪنهن مخصوص وقت ۾ ڪنهن مخصوص پل يا گهڙي تي جڏهن ڪو دوست سخت پريشان هجي ان گهڙيءَ ان دوست جي وقتائتي مدد هڪ اهڙو احسان آهي جو اهو دوست سڄي حياتي لاهي نٿو سگهي. مان جن سان لاڳاپا رکيا تن سان پائرن وانگر شادي غمي ۾ شريڪ رهيس. مان دوستن جي آزمائيشي گهڙي ۾ دوستيءَ جي آزمائش مان نڪري نروار ٿيو هوندس. مان مشڪل کان مشڪل وقت ۾ مهل سر هر حال ۾ هم خيال ٿي. سڏ تي سڏ ڏيندڙن سان مڙس ٿي گڏ رهيو آهيان. ڏکن سورن ۾ تن جي پچر کانهه ڇڏي هوندي، وڏ ۾ وڏ ڪم آيو هوندس. ڪس ڪائڻ جي صفتن کان معمور تي مددگار هجڻ وارو ڪردار ادا ڪري سندن ڳجهه ئي ڳجهي ۾ مالي مدد ڪئي هوندي يا وري صلاح مشورو، همت حوصلو ۽ سهارو ڏياري آساني پيدا ڪئي ساٿس گڏ سير ۾ هڏيو هوندس. مان ڪکن وانگر هڏندڙ دوستن کي ڇڪي مٿي ڪيو هوندو يا ڀاڙون ڀنجي ماڻهو آهيان پر مان پاڻ کي ڪپڙن کان سواءِ ئي لباس محسوس نه آهيان ڪندو، منهنجا دوست ئي ته منهنجو اصل لباس آهن. مان دوستن کان سواءِ پاڻ کي ئي لباس ۽

بلڪل صفا اڪيلائي محسوس ڪندو آهيان. جڏهن وقت بدلجي ٿو ۽ جڏهن وقت ويچو رجهي ٿو ڇڏي ته ڪير به ڪنهن جو نه رهي ٿو. سيڪو هيڏانهن هوڏانهن ٽڙي پکڙجي ٿو وڃي. جڏهن ورهين جي دوستيءَ کي وقت جي لٽ لٽي ٿي وڃي، جڏهن دوستيءَ ۾ ڏار پون ٿا. جڏهن دوست لڏا پٽيون ٿا وڃن ته ائين ٿو لڳي ڄڻ هو پاڻ سان گڏ منهنجو ماس به منهنجي جسم مان روڙي کڻي ٿا وڃن. منهنجو دم گهٽي منهنجو ساهه کڻي ٿا وڃن. مونکي بي موت ماري ٿا وڃن. اکيون اڄ به تلاش ڪن ٿيون تن کي جن سان گڏ هلڻ جي عادت هئي. جن سان اڌ وهي فريم ۾ گذري، يار زنده محبت باقي.

منافق دوست

هي پائر ۽ دوست سچا ٿيڻا نه آهن. ڪير به ڪنهن جو دوست نه رهيو آهي، هر ڪو پنهنجي مفاد جي ڳالهه ڦيرائين ٿو ڪري. هي سچي سنگت رڳو دولابي آهي، دل جو سچو ورلي آهي. اڳي دوستي جي اهميت جا معيار ٻيا هئا. خاص طور تي انهي ۾ سچائي جو حصول هو. هاڻي انهيءَ جي اهميت انهيءَ جي سچائي تي نه پر گهرج تي آهي. هاڻ ته دوستيءَ جي اهميت ٽڪي جي به نه رهي آهي. هاڻي دوستي رڳو پاڻ لاءِ زنده آهي. مان دوست ناهڻ جي مشن آهيان. منهنجا سوئين بلڪ هزارين دوست آهن، واقفڪار به تمام گهڻا اٿم تب مان اندر ۾ ڏاڍو اڪيلو آهيان، مونکي ميڙ نه هڪ فرد کپي، جيڪو مان سان گهٽ ۾ گهٽ سچو هجي، ”هڪ سورهيه يار ڀلو سئو ڏڇڻ سڄڻ کان“ جنهن دوستي لاءِ ماڻهو سرگهوري ڇڏي اهڙن دوست سان به معمولي ڳالهه تي ناتا ٽٽي پوندا آهن. دوستيون ياريون توڙڻ لاءِ ته نه ڪبيون آهن. ”بيني جو يار سيڪو آهي ڪرئي جو ڪو به ڪونهي.“ مان اڌ صدي ساڳي مهانڊن وارن ماڻهن سان گذاري ڇڏي، اُهي دوست جن جو مان سان واسطو هو، اهي دوست جن کي مان هميشه مان ڏنو، جن ۾ مرڪون ورهائي جهول خالي ڪئي. اهي ڪمينا، منافق نمڪ حرام، دوستي جي آڙ ۾ دشمن نڪتا، اهي خوشين ۾ زهر ٻرينداڙ، اهي بدنيت دل ۾ بغض رکي پاڙون پٽيندڙ، ڪک ۾ خنجر وهائيندڙ، منهنجا دوست جن مونکي مڏي ڪاتي سان ڪهتو. سازشي، چالباز مڪار ۽ فريبي دوستن کان خدا امان ۾ رکي، هي اوهان کي اتي اچي مريندا جتي اوهان کي پاڻي به نصيب نه ٿيندو. عقلمندي واري ۽ سچي ڳالهه اها آهي ته، اهي سازشون ۽ نڪيون رڳو اسان سان ڇو آهن؟ مونکي تمام عمر بنا سبب جي لتاڙيو ويو آهي. مونکي هميشه ڀروسي لتيو آهي، ڪو به شخص اهڙو ناهي جنهن تي ڀروسو ڪري سگهجي، مونکي برباد سڄڻ نه پر بي قدرا دوست مليا. دغاباز دوستن يارن جي دل ۾ ٻيا ئي ۽ دغا ڀريل آهي. اهي تعصب ۽ ساڙ رکندڙ چاپلوس جيڪي بظاهر ته ڏاڍا شريف ٿا ڏسجن، ٻاهرين مٺيون لاتيون پيا ڪن پر اندر ۾ ڏاڍا بي ايمان آهن، هنن جي اُٿي ويهڻي محبت ۽ نفرت منافقي تي ٻڌل آهي. ”دوست مدد ڪندو آهي ۽ دشمن وڙهندڙ آهي“ ڪير منهنجو دوست آهي ۽ ڪير منهنجو دشمن. منهنجو هڪ هڪ دوست سئو دشمنن جي برابر آهي.

Scanned with CamScanner

دوست ۽ سنگتي

”سونهن، سچ جا سنگتي، ميڙيان ٿو پيو. محنتي ۽ محبتي ميڙيان ٿو پيو، ڪنڌرن مان هو ٿا، ٺڪريون ڪن ڳتيون. مان ٻه جنهن جي دل تتي ميڙيان ٿو پيو.“ تحقيقات ڪجي ته پهريون ان جي دوستن کي ڏسجي، مطلب اهو ته هو ڪنهن سان اٿي ۽ ويهي ٿو منهنجا هي دوست، منهنجي اکين جي او طاق جو ڇپر آهن، بدقسمتي سان ان مهم ۾ منهنجا ڪيترائي دوست رهجي ٻه ويا هئا. بحرحال رهيل سهيل ميڙي چونڊ ڪئي اٿم. منهنجي اها وڏ ۾ وڏ ڪوشش آهي ته سمورن دوستن کي هتي مختصر نموني پيش ڪيان.

محترم صفدر صديقي

هي باباءِ بجلي صفدر صديقي ساري تر جو سيوا ڏاري آهي پر هن دل جي ڏٺي جي رات جو سم سانت هجي ٿي. هي پڪي شادي جي ڦندي ۾ ڦاسڻ کان پوءِ آزاد رهيو ناهي، نئين ڪنوار، نئين نئين شادي اٿس اسان ڪيس آخر پرڻجڻ تي مبارڪباد جون واڌايون پيش ڪريون ٿا ۽ هي جي ائين رات ڏينهن لڳو رهيو ته پوءِ اسان سندس ولي عهد سلمان صديقي جي اچڻ جي خوشخبري ٻه جلد ٻڌنداسون هن پٽ جو نالو اڳئي سوچي ڇڏيو آهي هي شل پٽ، پوٽن پڙ پوٽن وارو ٿئي پوءِ لن چڙهندو ته اسان کي خوشي ٿيندي هي هن دور حاضر ۾ هن دور جون دوستون ۽ ياريون پوڳي رهيو آهي. هي هڪ سمجهدار انسان آهي جيڪو حرامي حلالي، شريف ۽ بدمعاش ۾ تميز رکڻ ڄاڻي ٿو. هي لالچ ۾ لڙهي ۽ دڙڪي ۾ ڊڄي وڃڻ وارو ماڻهو نه آهي، هن ۾ اها خوبي وڏي آهي جو هي ڪنهن جي حق تلفي نه ڪندو آهي، هي ويرين لاءِ واڍو ۽ سڄڻن لاءِ سائين آهي. هي پنهنجي سمورين خبرون جو حساب وٺندڙ پنهنجي زيادتين جو ڪنهن ٻه نازڪ وقت بدلو وٺندي انهن ڪاڻ نانگ ٻڻجندي دير ئي ڪو نه ڪندو آهي، پوءِ هي ان وقت ڪنهن جي ٻه نه ٻڌندو آهي، هي ڏاڍو ڏنگو ماڻهو آهي. هي طبيعتن فيلڊ مارشل ايوب خان جهڙو سخت آهي. ڪنهن جي مجال نه هوندي آهي جو سندس مرضي خلاف ڳالهائي، هن سان ٺاهي هلڻ گهرجي، هي اسان جي سنگت جو پڻ ڪرتا درتا آهي. هن اها ذميواري وڏي وزن واري ڪئين آهي. هن کي وڏو ڪيو اٿئون ته هي وڏو ٿي ڏيکاري. ٿوري ۾ گهڻي برڪت آجي اصول تحت اسان جي دوستي هلي پئي. اسان جي دوستي ۾ هن وقت صفدر صديقي کان سواءِ مان، پرويز ٻشني، ڊاڪٽر نورل ڪانڌڙو ۽ ڪجھ ايڪڙ ٻيڪڙ دوست وچي بچا آهيون، خدا جو قسم ڏاڍو سڪون آ. گرن گنجن کان جان ڇٽي پئي آ. اسان جي دوستيءَ کي ڪڏهن ٻه رونگ يا ڪٽ نه چڙهيو باوجود طبيعتن جي فرق ۽ اختلافن جي (پرويز ۽ مان نه ڳالهيندا آهيون) ته ٻه هڪ تار ڳنڍيل آهي جا اسان کي اڄ تائين ڳنڍيو پئي اچي. شل اسان جي دوستيءَ کي ڪنهن جي نظر نه لڳي.

Scanned with CamScanner

محترم پرويز بشني (حصو ٻيو)

هن ڪي ماڻهو نالي سان نہ پر بشني لقب سان سڃاڻين، بشني هن جو اباڻو ۽ خانداني لقب آهي، هن جا وڏا اصل بشني هئا. ان لاءِ هي بہ بشني تو سڏائي، مان دنيا ۾ وڏا وڏا ڪمينا ماڻهو ٻڌا ۽ ڏٺا، پر اهڙو ڪمينو مان نہ ڏٺو نہ ٻڌو، هي سنڌ جو انتهائي ڪمينو انسان ضد جو ڏاڍو پڪو آهي، هي مرندي مري ويندو پر ڪمينائپ ڪا نہ ڇڏيندو. هن جهڙو ڪوڙو مان پنهنجي سڄي زندگيءَ ۾ ڪو نہ ڏٺو، هي ڪنجر پڙوو ۽ منافق وڏو حرامي آهي. هي لنگهو، ڪوچڙو ۽ واهيات تاحيات حرامي رهندو، هي فريبي ۽ دوکيباز وڏو بي ايمان، بي عزت، بي ضمير، بي حياءَ ۽ بي شرم آهي. هن ڪي شرم ڪو نہ آهي، باقي سڀ ڪجھ آهي، هن ڪم ظرف بدديانت ۽ ڪميني ماڻهو مان هڪ پل بہ وفا ڪانہ ٿي. هن بي ايمان جنهن جو ڪو بہ دين ايمان ڪونهي. جنهن جو ڪو بہ اصول ڪونهي هن مان چڱائي جي اميد رکڻ اجائي آهي، هن بي عزت جو ڳوٺ ئي الڳ آهي، هي خسيس، ڪريل، گهٽيا ۽ نيچ ذات، جو خاصخيلي آهي، خاصخيلي ذات وارا الائي جي ڇو فطرتن ڪمينا هوندا آهن. هي منافق، بي عزت، محسن ڪش هوندا آهن. هي خسيس ٽڪي جو ماڻهو جي آسمان ۾ ٿُڪ ڦٽي ڪندو تہ اها ئي موٽ ۾ سندس منهن تي ڪرندي. هونهن تہ بي عزت انسان لاءِ لعنت جو ٻوز ئي ڪافي هوندو آهي، تنهن لاءِ منهنجي بہ دل چيو تہ مان بہ هن لعنتي جي منهن تي ٻہ ٽي ٻوندا گهروڙي ڏيان، پر هن مردود مروان ڪي ٻونڊي جو کهڙو خوف، ڪو بہ هن ڪي بجاءِ ڏئي تڪون هٽي بي عزت ڪري اها هن جي عزت ۽ شان آهي. هن لعنتي جي منهن تي قدرتي لانتاڻو آهي، هن ڪي وڌيڪ لعنت وجهي ڇا ڪنداسون. مان اهڙا بدفضيلتا لفظ ڪٿان آڻيان، جيڪي هن بي عزت جي وڏ ۾ وڏ توهين ڪن. مان نٿو چاهيان تہ مان پنهنجون بهترين ذهني صلاحيتون ۽ ڪوششون هن قسم جي بيوقوف ماڻهو تي ضايع ڪيان، مونکي وقت ڪونهي جو مان هن واهيات تي وڌيڪ ڪجھ لکان. مان هن مقامي چغل خور، مڪمل بدخواھ ۽ فتني باز ڪي اهڙو سڃاڻان، اهڙو هن لوسيءَ ڪي ڄٽيندڙ هن جي ماءُ بہ نہ سڃاڻي. هن منافق جي اصل خاصيت اها آهي تہ، هي دوستن کي ڌوڪو ڏيندو آهي. هي حرامي هر وقت دوستي ۾ ڏار وجهي دوستن جون پاڙون پٽيندو آهي، هي دوستي ۾ ڏڦير پيدا ڪندڙ، ڇاڻي ٻجهي ائين ڪندو آهي. هي لومڙي جيو ٽي وي واران ڪان بہ چڙهيل آهي، هر خبر ڪٽان نہ ڪٽان هٿ ڪري ڳالھ کي وڌائي چڙهائي پيش ڪندو آهي "ڏاچي هٽي ڏھ تہ توڏي هٽي تيرنهن" هي هر ڳالھ جا آنڊا او جهري ڪڍي ٻڌائيندو آهي، هن جي دوستيءَ ڪي منافقي سان تشبيھ ڏئي سگهجي ٿي. هن منافق جو منهن تي هڪ روپ ۽ پرپٺ ٻيو روپ آهي. هي "منهن ۾ موسيٰ ۽ اندر ۾ ابليس" آهي. هي خوشامندڙو، ٻچاپڙو ۽ ڪنجر منهن تي منهنجي خوشامد ڪندو آهي. منهنجي ساراھ ڪندي نہ ٿڪبو آهي ۽ پرپٺ منهنجي دوستن ۾ منهنجي گلا ڪندو

Scanned with CamScanner

آهي. اهڙا ڪمينا ماڻهو ئي ڪامياب آهن. هي منهنجو دوست نہ پر منهنجو دشمن آهي. جنهن مونکي دشمنن کان وڌيڪ دوست ۽ همدرد ٿي نقصان پهچايو آهي. هي ٻڌائي تہ هن کي مون مان ڪهڙي تڪليف پهتي آهي. هي منافق شخص ڪنهن جو دوست ٿي نٿو سگهي. هي منافق آهي، اهڙا منافق ماڻهو ئي منافق هوندا آهن. منافق ۽ ڪميني ماڻهو سان ڪميني پن ۾ پيش اچڻ ئي بهتر آهي. هي پيدا گير ۽ هر مرض جي دوا. رات توڙي ڏينهن مشين وانگر ڪم ۾ مشغول رهي ٿو. هي هر گندي ۾ گندو ۽ ڪريل ڪم ڪري ٿو. هي ڪاري زبان وارو گنهو ڪائيندڙ، منحوس، هر وقت عجيب ۽ غريب من گهڙ ۽ ڪوڙيون افواهون ڦلائي دوستن کي حراسان ڪري پريشاني ۾ مبتلا ڪري ٿو. هي دوستن کي رنج ڪري خوشي محسوس ڪري ٿو. هن کي هر وقت ڪو نہ ڪو رينگٽ ڪپي. هن ناتڪي جا ڪوڙا اطلاع اعتبار جوڳا نہ هوندا آهن. هي دوستن جي مرڻ جون ڪوڙيون خبر ڦلائي ڏاڍو خوش ٿئي ٿو. هن سان وينل هن جا پيا پڙوا تائيپ دوست پڻ اهڙين خبرون کي انجواءِ ڪن ٿا. خبر اٿي قهر ٿي ويو پاڻ وارو شهباز دراني ويچارو اڄ صبح اوچتو وفات ڪري ويو ڪيس ڳوٺ نيو سعيد آباد ڪڻائي ويا آهن. خبر اٿئي عقيل قريشي ترڪ جي هيٺان اچي ويو خبر اٿئي ڊاڪٽر احمد علي ڀگهيو کي ڳلي ۾ ڪينسر ٿي آهي خبر اٿئي آغا قيوم دل جي دوري ۾ گذاري ويو. هن ناتڪي جو ٻڌائڻ جو انداز اهڙو آهي جو اڳلي جو اڌ ساهہ ٻڌندي نڪريو وڃي. دوست تہ دوستن جي وڏي ڄمار لاءِ دعا گهرندا آهن انهن جو خير گهراندا آهن. هن جاهل ڇٽ بي وقفو کي ڪهڙي خبر تہ دوست تہ اضافي هٿ هوندا آهن، هڪ سچي دوست جو موت دراصل سندس جو ئي تہ موت هوندو آهي. مان جيڪڏهن ڪيس اوچتو اچڻ شرط چوان ”جلدي ڪر هل، تنهنجي اڪيلي سڪيلڊي ڏي بشمان بنگالي ڪالوني لڳ ماءُ ڏانهن ويندي ريل هيٺان اچي ڪتجي وئي آهي“ تہ ڇا ڪيس خوشي محسوس ٿيندي. افسوس هن کي ڪير سمجهائي دشمن جي مرڻ تي بہ خوش نہ ٿيڻ ڪپي سڄڻ بہ مري سگهن ٿا.

محترم طالب پنيرو

سنڌ ۾ اها چوڻي مشهور آهي تہ ”پنهرو نہ دوست، اوجهري نہ گوشت“ طالب پنهرو وڏو معتبر نالو آهي. هي سنڌي زبان جو شاعر اسپيشل برانچ حيدرآباد ۾ سب انسپيڪٽر آهي، هن کي پاسپورٽ چيڪ ڪرڻ تي رکيو ويو آهي، هي مولائي، نعت خواه، ثناء خوان ۽ مرثيا گوه پڻ آهي. حيدرآباد ۾ ٿيندڙ هر پروگرام جي شوبہ تلاوت ڪندو آهي. هن کي پڙوت کان سواءِ سڀ ڪجهہ اچي ٿو! اسپيشل برانچ جي ڪامياب ملازم کي ڀائڻ بہ اچڻ کپي اهو انهن جو اصول آهي شهباز بلڊنگ جي پليان پوليس ڪوارٽر ۾ رهندڙ اسان جو هي اونده ۾ سوجهرو دوست جيڪو شڪل کان پڻ پوليس لڳندو آهي. هن شخصيت جي زبون حالت ڏسي افسوس ٿيندو آهي هي بدلائي شڪل وارو بدشڪل، هي رنگ جو ڪارو اندران ٻاهران ڪارو آهي، وار ڪسيل، ڏند پيلا، وڏو

آهي. خدا لازمي طور تي هن جو منهن ننڍ ٽڪڙ ۾ لاهيو هوندو، هن جو منهن بگڙيل آهي. ملان قدرت هن جي نرڙ تي ڪارو پلو هڻي، هن تي بدنيتي جي مهر هڻي ڪاري آهي. جيڪا حقيقت ۾ هن جي بدصورتي ۾ واڌارو ڪري ٿي، هي نه رڳو شڪل جو بگڙيل آهي پر جيڪو ڪجهه به ڪندو آهي اهو نهايت بدنما هوندو آهي، هن جي بدشڪل جسم ۾ بد روح ويهي رهي آهي جيڪا هن کي برائي ڏانهن ڇڪيو ويٺي آهي. جيڪا هن جي اڇي مٽي تي هن جو ڪارو اعمال نامو لکي ٿي. هي انساني مخلوق، طالب پنهيرو، هي بري آفت، قدرتي بلا، اسان لاءِ جڻ ڪاري قيامت هجي. هي آفريڪا جو ڪارو جن جڻ ريل جي ڪا ڪاري انجڻ هجي. هي ڪنهن پروگرام ۾ يا ٽوئر تي هلڻ وقت اهو ڇٽي ڪلاڪن جا ڪلاڪ گهر ويندو آهي ته جاڻ تيار ٿي تو اچان. جڏهن گهران موٽي ايندو آهي ته ساڳيا ڪپڙا ساڳيا حال هوندا اٿس، ائين لڳندو آهي جڻ منهن به نه ڌوتو هجيس، ٽوڙ تي به وار به نه اٿس تب ڦٽي گهر کان ٻاهر اچي ڏيندو. اها آهي هن جي نل تياري، هي پل ته ميرا ڪپڙا مهينن جا مهينا نه متائي پر هي پنهنجو معشوق هر روز بدلائيندو آهي. هن کي ڇوڪرن ڦاسائڻ جو گڻ آهي. هن وٽ ڇورن جو سيلاب آهي، هي ڇورن کي الله جي ڪيئن ريجهائي پنهنجو ڪندو آهي، هن کي جڻ تعويزن جي ڪا پري ٻڌل آهي. ڪو به هن وٽ اچي اڳهامجي ويندو آهي. هي ڇورن جو خاص خيال رکندو آهي. ڀي ڇورا ڏسي حال کان بيحال ٿي ويندو آهي. هي رستن ۽ چونڪن تي واڳون وانگر وات ڦاڙي بيٺلو آهي. هي ان ڪم کان هڪ پل به واندو نه رهندو آهي. هي ڇٽي پاسن هٿ هلائڻ شروع ڪندو آهي ۽ پوءِ جلدي سندس چوگرد سوين معشوق گڏ ٿي ويندا آهن. هي ڇوڪرن کي اصل ڳڙڪائي ويندو آهي، ڇوڪرو ٻاڪرو هن تر ۾ هڪ نه ڇڏيو اٿس. هي لڏن ڇورن جي چڪر ۾ برباد ٿي ويو آهي. هن سان جڏهن ڪو ڇوڪرو گڏ هوندو آهي ته ڀي ڪنهن کي لپ نه سڃاڻندو آهي ان وقت نانگ ٻڌجي ويندو آهي. رقيبن جو ڪم هونهن به ساڙ ڪرڻ آهي. هي شيطان انهن ڇوڪرن کي ڪنهن سان به ملڻ ڪو نه ڏيندو آهي. هن جو مون تي هڪ ٿورو آهي جو سولو هن جو مونکي گفٽ ڪيل آهي. جيڪو اڄڪلهه منهنجو محبوب آهي طالب پنهيرو منهنجو پيارو دوست آهي هي جيتوڻيڪ غريب آهي پر دل جو درياهه آهي. هي سخي مرد هر وقت لڪ ڇپ ۾ ڪنهن نه ڪنهن غريب جي دل سان مدد ڪري ٿو، هي جڏهن به منهنجي اسپارٽ تي ايندو آهي ته سڄي سنگت جي چانهه جي هڪ رائونڊ جا پيسا لڪ ڇپ ۾ مونکي اڳواٽ ڏيندو آهي، هن جو نالو سخاوت ۾ منهنجي سمورن دوستن کان اڳڀرو رهيو آهي. هو هن جو فعل آهي ۽ هي هن جو عمل، هن جي فعل کان هن جو عمل ڪجهه وڌيڪ وزني آهي. اسان کي هي وٺي نه وٺي خدا کي خدا جي رسول کي پنهنجن کي ۽ پنهنجي مرشد کي هي پنهنجن پسند هوندو. هڻو آهي ته هن قاسم آباد ۾ پنهنجو بنگلو به تيار ڪيو آهي، سندس جو پروموشن به ٿيڻي پيو، سندس شاعري جو ڪتاب به اچي پيو هن کي مهراڻ ٽي وي وارن به ڪمرايو آهي شل خدا کيس ڪامياب ڪري.

Scanned with CamScanner

ڊاڪٽر نورل ڪانڊڙو عرف ڊاڪٽر ٽورو

هن جو ذڪر بہ ڏاڍي عزت ۽ احترام سان ڪبو، سنڌس ڪي سيني خوبين ۽ خامين سان ظاهر ڪبو، مان تو ڪي خوار نہ ڪنڊس ڇو جو ٽون قدرتي خوار خراب آهين. هي ايترو لهي ئي نہ جيترو لحاظ لهي، هن جي تر ۾ جيڪا عزت آهي، سيني کي خبر آهي. ماڻهو هن ڇوٽ پٽل کي ڊاڪٽر نورل ڪري سڏيندا آهن. هي نہ MBBS ڊاڪٽر آ، نہ وٽنري ڊاڪٽر ۽ نہ وري PHD ڊاڪٽر آهي. باقي چالن جو ڊاڪٽر آهي. ايڪسائيز کاتي جو هي سب انسپيڪٽر هڪ مڪمل پڙوَ آهي. هن پنهنجي کاتي جي ماءُ يهي چڏي آهي. هي مفت خور حرام تي هيريل آ. هي دنيا ۾ رڳو پاڻ لاءِ جئيندو آهي، هي ڏينهن ۾ ڏهہ دفعا ٽورو (ڪاڪوس) ڪندو آ، تنهنڪري هن کي ڊاڪٽر ٽورو چون ٿا. هي ڏينهن جو سڄو ڏينهن نتهڻ اُس ۾ پنهنجي درجو ٿاتڪ ڪولي ال ڪانو وانگر وات ڦاڙي ٻاهر ڀيٺو هوندو آهي، ۽ رات جو اسان جي ٿاڪ تي ايندو آهي. هي سڄي رات ويٺو هوندو آهي جڏهن ڏسندو آ تہ هاڻ اٺڻ جو ٽائيم پرجي آيو آهي تہ ان وقت ڪيس تڪڙي ٽوري جي ڪال ايندي آهي. هي ائين ڪاڪوس جو بهانو ڪري ڪسڪي ويندو آهي تہ متان چانهہ جو بل نہ ڳچي پئي. هي ڪنجوس مکي چوس آهي. هن وٽ مهمان نالي ڪنهن شي جو تصور ئي ڪو نہ آهي. هي ايترو تہ بکيو ۽ سڪٽو آهي، جو ٻاهران آيل ڪنهن دوست يا ڳوٺان آيل ڪنهن مٽ مائيٽ کي ماني تہ پري جي ڳالهہ آهي هي سڪٽي چانهہ جي ڪوپ جي صلاح بہ نہ ڪندو آهي. هي ڪارا ڪانڊڙا اڄ ڪان نہ شروع ڪان ئي وڏا ڪمينا آهن. هي ايترو تہ ڪنجوس آهي جو پنهنجو پاڻ تي بہ ٽڪو هڪڙو خرچ نہ ڪندو آهي. هن کي ڄمڻ وقت ڏائي وهنجاريو هو ۽ مرڻ وقت ملان وهنجاريندو باقي هي مجال آ جو ٽڙ ڪري. هن سالن ڪان صابڻ جو منهن ئي ڪو نہ ڏٺو آهي ۽ نہ ئي صابڻ هن جو منهن ڏٺو آهي. هي ايترو تہ ڪنجوس آهي جو ڪاڪوس ۾ ٽورو ڪرڻ ڪانپوءِ هٿ صابڻ سان ڌوئڻ بجاءِ ڪاڪوس ۾ رکيل ڪچي چيڪي مٽي جي سر تي هٿ مهٽي پاڻي سان ڌوئي ڇڏيندو آهي. صابڻ خريد ڪرڻ بہ هن لاءِ فضول خرچي آهي. هن جاهل جي ذهانت محدود آهي. هن جون ڳالهيون ائين آهن جئين ڪاري گڏهہ جا ٽٽ هجن هي ڇوٽيو سيني کي ڇوٽيو سمجهندو آهي. هن ڪڏهن بہ ڪنهن سان چنگائي نہ ڪئي. هي منهنجي چند خود مطلبي دوستن مان هڪ آهي. هي گاسليٽ تي هلندڙ ڊاڪٽر ٽورو منهنجي ننڍي هوندي جو دوست آهي. هي يار منهنجو پاڙيسري بہ آهي، هي منهنجو بنهہ ذاتي دوست، لانگوٽي يار پڻ آهي، اسان جي مضبوط دوستيءَ جا پيا بہ ڪيئي ڪارڻ آهن، هي اسانجي دوستيءَ ۾ اسان کي پيارو بہ گهٽو آهي، مڙئي هن يار کي تپائيندا آهيون، هي اندر جو ميرو بظاهر ڏسڻ ۾ معزز آهي. هي حرام ڪائي ڪائي بد صورت بي سرو ۽ تمام گهٽو ٿلهو ٿي ويو آهي. ڍڍر نڪري آيو اٿس، پيٽ ۽ ڳڃي ائين نڪتل اٿس جڻ اڳين ۽ پٺيان ڪنهن شادي هال مان ڪاڏي جون ديگون چورايون اٿس،

Scanned with CamScanner

کان بيزار، هلڻ ڦرڻ کان هلاڪ، نہ ڏهڻ جو نہ کهڻ جو، هي ڏمڪ جڏهن اسان جي ٽاڪ تي ايندو آهي تہ ڄڻ ڌرتي ڏڏڻ لڳندي آهي ڄڻ ڪو ڀونچال يا زلزلو آيو هجي. هي جڏهن ايندو آهي تہ سڄي ايگريڪلچر پلازه خالي ٿي ويندي آهي. پلازه جي يونين جو اڳوڻو صدر محترم ڪرم خان جمالي چوندو آهي. ”لالڙي سنڌڙي هن بلا کي هتان تاريو پلازه جا ٻار تا تهن“ هي ايترو تہ سخت جان آهي جو ڪنهن کي دل سان مَڪ هڻي تہ اڳلي جو تورو ئي نڪري اچي پر ان کان پوءِ هن جو تورو ڪير بند ڪندو هن يار جي شخصيت ۾ گيدي پنو لڪيل آهي. هن بزدل جي ڪارتن ۾ بزدلي گهر ڪري ويئي آهي. بزدل بي غيرت هوندا آهن دلير نہ، هي رڳو ماڻهو آهي انسان نہ، هي دوستيءَ ۾ بلڪل صحيح نہ بس رڳو صحيح آهي، سياڻا چئي ويا آهن تہ ”سخي جو مال ۽ موذي جو سر ويندو آهي. سخي ۽ شوم جو ٻارهين مهيني ليکو برابر هندو آهي.“ هونهن بہ مال سر جو صدقو آهي، هن حرام ميڙي هڪ فليٽ خريد ڪيو، پاڻ ڪچي آباد جي گند ۾ رهندو آهي ۽ اهو فليٽ خالي پيو هوندو آهي. هن VIP فليٽ جو ڪرايو وڏيڪ آهي تنهن لاءِ ڪو ڪرائي تي وٺڻ لاءِ تيار نہ آهي. هڪ ڏينهن هن کي پنجاب جا ٺڳ اچي لڳا. بيکي اچيون مکيون پالي ماکي ناهيندا هئا. اها ماکي ٻاهرين ملڪ موڪلي وڏو پئسو ڪمائيندا هئا. اهو سڀ فراڊ هو. هزارين ماڻهو پئسا ڀيٽا ڪرڻ جي چڪر ۾ هنن ٺڳن جي ور چڙهيا ڊاڪٽر نورل بہ لالچ ۾ اچي نہ رڳو فليٽ ڪرائي تہ ڏنو پر سڄي زندگي حرام ۽ ٺڳي مان ڪمايل پئسا بہ هنن جي حوالي ڪري ڇڏيا. آڌي رات جو هڪ ڏينهن اهي ٺڳ سيني کي چونو لڳائي ڀڄي ويا، ڊاڪٽر نورل سان ڏاڍي ٿي هڪ نہ هن کي سال ڏيڍ جو فليٽ جو ڪرايو نہ مليو، پيو تہ هن جي سڄي زندگي جي موڙي وئي. ليون تہ ٺڳيل ماڻهن اچي ڊاڪٽر نورل کي ڳچيءَ مان ورتو تہ هي تنهنجي فليٽ ۾ آفيس کولي ويٺا هئا تون هنن سان ٺَڳل آهين اسان کي اسان جا پئسا واپس ڪر، انهن ٺڳجي ويندڙن ۾ هڪ بي وقوف DSP بہ هو جنهن اچي ڊاڪٽر کي لاڪپ ۾ بند ڪيو هن ڊاڪٽر توري جو تہ تورو ئي خشڪ ٿي ويو هو پر سنگت ڪيس ڪم آئي. قسمت اهڙي ڪا ڦتل هوس جو انهيءَ دوران سندس گهر جي ٻاهران 2 پيرا سندس ڪار ۽ هڪ پيرو سندس موٽرسائيڪل چوري ٿي وئي، هاڻي پيان پيان هلي ٿو. ڪيس ماءُ جون پٽون آهن. ماءُ هن ڪنواري پٽ کي روز منٿون ڪندي هئس تہ ”ابا هاڻ تہ شادي ڪر، پوڙهي ماءُ جو خواب پورو ڪر.“ ماءُ ڪيس چوندي هئي تہ ”پٽ جنهن ڇوڪريءَ تي هٿ رکندي اها تنهنجي ڪنوار هوندي آخر هن جي ماءُ ان ڳڻتي ۾ سخت بيمار ٿي پئي. هن پٽ اڃان نڪاح جو پنو بہ نہ ڏٺو تہ سندس ماءُ گذاري وئي، هن بي غيرت ماءُ جي وفات کان پوءِ جلدي شادي ڪئي. هي واٺ الله جي ڪڏهن پل ۾ ڪنو پٽ جو چاڙهي تہ ان ۾ بہ پڙوت، خيرات لاءِ ڪو بيمار ڍ ر مرڻ کان اڳ کهي تہ مامس اڌ گوشت تہ گهر ڪنيون وچي باقي ڪائيندڙ ڇا لن ـ ـين 9 محرم ۾ هر سال نياز ڪري تہ ان ۾ بہ ساڳي ڳالهہ، بہ پاٽ

مس مولائين ڏانهن اچن ته ختم ٿيڻ جو اعلان ٿي. سموريون ديگيون امام جي ڳالهه جي
کيل شايد امامن ڏانهن روانو ڪري باقي مولائي ڳل تي گهر وڃن. اها آهي هن بهشتي
جي خيرات ۽ نگر نياز، "هن يار جي گهٽي جيڪا اصل ۾ مرشد جي ڪا پٽيل گهٽي
آهي." جڏهن ڏس گوڏي جيڏي گپ، ڪو فضيلت وارو ماڻهو ته هتان لنگهي ٿو
سگهي، ڪو بي ستو هوندو جو هن پل صراط تان لنگهي ويندو. پاڙي وارن جي صبر
کي به سلام آهي، مجال آ ڪو ٻڙڪ به ٻاهر ڪڍي. هي ته مونکي حضرت ايوب جي عمت
جا ٽالڳن، ايڏو صبر ته انهن منجهه تي سگهي ٿو. چون ٿا ته "پڙوو کي به سال ۾ غيرت
ايندي آهي" پر هن کي اها به ناهي، وري به سندس پيءُ هارون ڪانڌڙي کي ڪنهن ڪنهن
مهل غيرت اچيو وڃي، مولائي، طبيعت ۾ به چاڪ ناهي، تب ويچارو ڪا ڪاٺي ڪٺي
ماتما گانڌي وانگر پنهنجي مدد پاڻ تحت لڳي ويندو آهي پنهنجي گهر جو گند صاف
ڪرڻ. ڪو خانداني پنگي به اهڙي سچائي ناهي ڏيکاريندو جيڪو هي چاچو ڪري
ڏيکاريندو آهي، باقي پٽن ۾ نپ افعال ڪونهي، هنن جو گهر ڏسو ٻارهوئي ائين لڳندو
چڻ گڏهن جو واڙو هجي، هر طرف لڏ ڇيٽا گند ڪچرو هي بدبودار ماحول ۾ رهڻ جا
عادي تي چڪا آهن. نود تي چڪا آهن. ڊاڪٽر جو گهر، گهر گهٽ مال جو واڙو يا وتاڻ
وڌيڪ لڳندو آهي. ڪمرن ۾ ٻڌل مينهون، ڍڳيون ٻڪريون آزاد ڦرندڙ جانورن جا ڦر
(ٻلونگڙا) صوفن ۽ ڪٽن تي ستل. مال جي لاتل ڇيٽن مان اچا پکي ڦلوري ڦلوري ڪيئان
پيا ڳولي ڪائيندا. چوڌاري پٽين تي گهر جي چُل ٻارڻ لاءِ ٿپيل ڇيٽا پيا سُڪن. صوفن،
ڪٽن ۽ ڪرسين هيٺان گڏ ڪيل سڪل ڇيٽا پيا ڏسڻ ۾ ايندا، چوندا آهن ته "ڏڻ ته ڏٽي نه
ته وڪڻ ڪٽي، پر هتي ته قصو ئي ٻيو آهي، ڏڻ به پنهنجو، ڏٽي به پاڻ آهن. تب جهڳوئي
جهڻ اٿن، پاڻ کير لاءِ به سڪي مرنداهو چانهه لاءِ کير به ٻاهران وٺيو اچن. مارڪيٽ ڪاميٽي
وارو طارق عباسي هن جو جوڙيوال آهي، هي ٻئي ڳئي ڳنڍيار آهن.

محترم طارق عباسي

هي لن مهاندو طارق عباسي جنهن کي سنگت پيار مان تيڙو للو چوندي آهي.
هي به هن ڊاڪٽر توري جهڙو سوئر آهي، طبيعت ٻنهي جي هلڪڙي آهي، هي ٻئي
هڪٻئي جا ساٿاري آهن. هي ٻئي هڪئي ڳئي مان هنگندا ۽ هڪ ئي پيالي ۾ هڪٻئي
جو مُٽ وجهي پيئندا آهن. هي ٻئي هن شهر تي خدا جو قهر آهن. جنهن ڪانون کي لڙ ۾
مزو ايندو آهي، ائين هي ٻئي جڏهن گڏبا آهن ته ٻين تي گڏجي ٺوڪ بازي ڪندا آهن،
جڏهن هن کي ٻيو ڪو به نه ملندو آهي ته هي هڪٻئي کي ٻُنجي لاهيندا آهن. پارو ٿي
ماني جي شڪل جهڙو اسان جو هي دوست، طارق عباسي اصل ۾ مارڪيٽ ڪاميٽي ۾
فوڊ انسپيڪٽر آهي. اهڙا ماڻهو 50 روپين تي پنهنجو ايمان وڪڻندا آهن. هي سڏين
جي ويري جماعت MQM جو قاسم آباد جو سيڪٽر انچارج پڻ رهي چڪو آهي. هن
عظيم شخص ۾ هڪ بهترين ڪوالٽي آهي ته هي هڪ هڏ ڏوي آهي ۽ هر وقت پاڙي

وزي جي پلاٽي لاءِ سوچيندو آهي. وحدت ڪالوني جي ڪچي آبادي (العشبار وليج) ۾ ڊرينيج جي نيڪالي جي پمپنگ اسٽيشن، مسجد روڊ، رستا گهٽين جا RCC بلاڪ، گئر لائينون ۽ واپڊا جا پول هن جي اڻٿڪ ڪوشش جو نتيجو آهن. جيئن ته معاشي مسئلن سبب جڏهن اهڙا پائر شاديون نه ڪندا آهن ته ان ڪري مجبورن سندن پيٽن کي به ڪنوارو رهڻو پوندو آهي. هن هاڻ شادي ڪئي آهي. انشاء الله هاڻ هن جو پيٽون به ڪنواريون نه رهنديون.

محترم ضمير حسين ايف ايم

هن دوست جو نالو ضمير حسين آهي. هي اسانجي سنگت ۾ واحد اردو ڳالهيندڙ آهي. هن کي قاسم آباد جي پڙون سنڌين کي MQM ۾ آڻڻ جو نيڪو مليل آهي. هي پولي ٽيڪنيڪل ڪاليج جي ڪالوني ۾ رهندو آهي ۽ ريڊيو ۽ ٽي وي جو بهترين مستري آهي، هي به انهن ڀنهي جي اوبر ڪائي انهن جهڙو پڙؤ ٽي وي آهي. هن جو نالو ته ضمير آهي پر هن ۾ ضمير جو ذرو به ناهي. هن ضمير جو به انهن وانگر ضمير مري ويو آهي. هي اسان وٽ ايندو آهي ته اڪثر ايف ايم هڻندو آهي. تنهنڪري هن کي دوست ضمير ايف ايم چوندا آهن.

محترم ڊاڪٽر احمد علي ڀگهيو

لن ڪاٽڻ جي مشين، هڪ قابل ڊاڪٽر، مريض ڏسي به مفت، دوائون به مفت ڏئي، پاڙو به تاون، ٽڪ به ڪدڙي جي ڳڻي به ڪدڙي جي.

محترم استاد رحيم بنگالي

منهنجو دوست، بهترين بورچي شوقيا رڪشا ڊرائيور ۽ ناڪام راڳي هن کي ابي جي دئور جا سمورا مقبول فلمي گانا بزباني ياد آهن. آواز سٺو اٽس پر واليم ٽپ نه اٽس، بيٽري ڊائون اٽس. ان ڪري مسڪين چڙي نه سگهيو. چوويهه ڪلاڪ بيمار بهرين گريڊ کان 18 گريڊ تائين جو سڀ بيماريون هن ۾ آهن. بيماري هن جي صفا ڳڻي ۾ گهڙي وئي آهي. ان ڪري هي هر وقت بيماري جي فڪر ۾ رهي ٿو. علاج هن جي مرض جو نه پر هن ذهني مريض جو هئڻ کپي.

محترم فهيم زرداري

عرف (لنگڙو زرداري) خدا خير ڪري جڏهن ڪا فلم ڳچي ۾ پوندي آهي ته پوءِ نڪرندي ڏاڍي مشڪل سان آهي، هن جڏڙي فلم "نواب شاهه ڪا لنگڙا حيدر آباد ۾" زبردست ڪاميابي ماڻي پوءِ جڏهن هن وڏي فلم "هل مندا تنهنجي لئي" ٺاهي، ته فلاپ وئي ۽ هن مندي خوب موچڙا کاڌا، ويچارو مندي جو مندو رهجي ويو.

محترم رفيق سولنگي

(ڳوبيوقوف ماڻهو ٿي هرو ڀرو ڪا ايدا آهن.

SHER ALI CHANDIO
SINDH
CHANDIA GOTH QASIMABAD

محترم اسد پرڙو

وات ائين اٿس جڻ جسٽي گلاس کي اوچتو لت اچي ويئي هجي

جسٽس سيد احسان شاهه بخاري (سرخ جلالي)

هن جو نالو احسان صديقي آهي هي پاڻ کي جسٽس سيد احسان شاهه بخاري (سرخ جلالي) سڏائيندو آهي. هي هچا جيل حيدراباد ۾ ڪاڪو سپاهي آهي، هي مڪمل عجوبو آهي. هن کي ڏسي ائين لڳندو آهي جڻ مريخ جي مخلوق PK سزا ۾ هتي آئي هجي. هن جي کوپڙي جا سڀ بلٽ ڍرا آهن. هي نفسياتي مريض آهي. ماڻهو هيٺين حالتن ۾ دماغي توازو وڃائي ويندا آهن. 1. اوچ تان هيٺ لهڻ جي صورت ۾ 2. پيئسي جي گهٽجڻ سبب 3. زماني جي ساٿ نہ ڏيڻ ڪري ۽ 4. مشڪلاتون وڏي وڃڻ جي حالت ۾ پر هن سان اهڙو ڪو بہ مسئلو ڪونهي، هي هر وقت مک وانگر پنهنجو منهن مٿو پٽڻ تي مجبور هوندو آهي. ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيي وانگر هن جي بہ زندگي ڪربلا آهي، هي هئي سدائين ماتم ۾ هوندا آهن. هي هر وقت جان مان بيزار هوندو آهي. هي دنيا مان بيزار ۽ دنيا هن مان بيزار هوندي آهي. هن جي جهالت ٻڌائڻ جهڙي نہ آهي هي هٿ ائين ڏيندو آهي جڻ اسان جا وڏا هن جي پيءُ جا ڪي قرضي هئا. مان اهڙن ماڻهن سان هٿ ملائڻ بہ پنهنجي بيعزتي سمجهندو آهيان. هن جي پر ۾ جيڪڏهن ڪو اچي ويهندو تہ هي ٻوٿ اهڙو بڇڙو ڪري ڇڏيندو جڻ اهو شخص هن کان خيرات گهرندو هجي. ڪاوڙ ۾ هن جو منهن مهاندو بگڙجي لن جهڙو ٿي ويندو آهي. هن جي ڳڻي منهن هڪ جهڙو آهي خبر ئي نہ پوندي آهي، تہ ڳچي ڪهڙي اٿس ۽ منهن ڪهڙو اٿس. هي ريل جي مڪمل تباهہ حال ڪاري انجڻ ائين لڳندو آهي جڻ ڪوئلي جي کاڻ کي اوچتو باهہ لڳي هجي ۽ ان مان جا شيءِ باقي بچي هجي سا هي سو ڪڙي هجي، هي بدقسمت شخص خوش قسمتي سان ادي صفدر صديقي جو سوٽ آهي. هن بد نصيب کي صديقي ايسوسيئيشن رحم کائي گهر ڪاهي ڏنو. خاندان ۽ سندس سوٽ صفدر ڪيس بہ پيرا پوليس ۾ نوڪري وٺي ڏني، تب هي احسان ڪنهن جو احسانمند ناهي. هي سڄي زندگي لوڏن ۾ رهيو آهي ۽ رهندو. هي عقل جو اڪابر ايترو تہ صفائي پسند آهي جو هي گنواهہ تي بہ عطر هاري پوءِ ويندو آهي. هي ڏينهن ۾ منهن ڏهہ پيرا ۽ هٿ سئو پيرا ڌوئيندو آهي پر ڳچي عيد تي بہ ڪانہ ڌوئي. هن جا هٿ ۽ ڳچي جا سکن جي ولرن کان بہ وڏا آهن. هن کي خبر نہ ناهي تہ اهي بہ ڪي لاهيا آهن، بس رڳو سڄو ڏينهن هٿ ڌوئڻ ۾ پورو هوندو آهي، وات ۾ کهنگهو، مٿان وري ميهن پڙي پر ۾ ويهل جو اصل لن ڇهاڙي ويندو آهي. ماڻهو هن سان ملڻ، وقت جو زيان سمجهندا آهن، پر هي ڪامياب پاميسٽر ۽ سڄو ولي آهي، هي منهنجو ولاڪ دوست پڻ آهي، اسان سڄي سنڌ گڏ جي گهمي ڏٺي آهي. هي منهنجي پهرين ... جي دوري دوران سڀ کان اڳ پهتو ۽ نہ چاهيندي بہ هن منهنجي مالي مدد ڪئي.

ٽه سپاهي

هي ڪاڪو سپاهي احسان شاهه بخاري ڪاڙهي ڪٽي وارو احسان صديقي) ڪوٺر هو ٿول پٽي صاحب وڏي جي ٽيبل تي رکي، صاحب وڏي ۽ بچيا جيل ڪي الوداعي سلوٽ هڻي همراهه روانو ٿي ويو وري هيڏانهن اصلي منهن ئي نه ڪيئين.

توصيف جتوئي

سيارو اچڻ شروع ٿيندو ته اسان وٽ سڀ چريا اچي گڏ ٿيندا احسان صديقي ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيو، الهه يار ڳڏاڻي، عاشق اوڍاڻو، رحيم بنگالي، سعيد ميمڻ اسد شيخ ۽ توصيف جتوئي وغيره، ضروري ناهي ته منهنجي هر ڪنهن سان حجت هجي. هي بي روزگار، بي گهر، بي در واندو ٽنڊو توصيف جتوئي، هي بي ضمير ڪو به ڌنڌو ڌاڙي نه ڪندو آهي، هي سڄو ڏينهن رلي پني رات جو صرف ۽ صرف اسان جو اچي لن ڪائيندو آهي. هي اتي تي چٽي، هي جنجال جان، فقط ۽ فقط بيزار ڪندڙ انسان آهي. هي ويلن ۾ واڌارو هڪ قسم جو آزار آهي، هن کي ڪو نانگ ڪائي، هي اسان جي ٻڙ چو اچي پيو آهي، هن بدمزاج شخص مان ڪنيئي جند ڇڏائجي هي ائين اسان ڪان زيان ٿي رينلو. هي ڇڙواڳ طبيعت ۾ لاپرواهه آهي. جئين ٻلي ست گهر مٽائيندي آهي ائين هي درمهيني ڪرائي جو گهر مٽائيندو آهي. هن بدحال جو پيءُ بک ۽ افلاس ۾ خالي هٿين ويو، ڪن وٽ ڪا به ملڪيت ڪانه هئي. هي پويان لن به ڇڏي نه ويو ۽ هي سنلس پٽ توصيف جتوئي جنهن جي کيسي ۾ ٽڪو به نه ليي، ڏهه روپيا سگريٽن جا به سوٽن ڪان بني ولي، هي سوٽن جو ڪتو ڪائيندڙ سوٽن جي ٽڪن تي عيش ڪندڙ ايڏي لئي ۽ مڳي ڪندو آهي ڄڻ ملڪ هن جي خرچ تي پيو هلي. سوٽن کي گهرجي ته هن کي ماٺيچي ۾ اٿن هي ٻاڙهيل آهي پر اٽي ويلي جي سوچ سمجهه جو عقل نه اٿس. هي گهڻي قدر بي رلول به آهي. هن کي اها به خبر ناهي ته سلي سنگت ۾ ويهڻ وقت ڪڏهن ڳالهائجي ڪئين ڳالهائجي ۽ ڪڏهن چپ رهجي، ماڻهو هن جون بيهوداءِ بڪواس ڳالهيون ٻڌي برداشت ڪندا آهن، هن جو دماغ هاڻ پنهنجي اڳين جاءِ تي نه آهي، مان دعوي سان چوان ٿو ته "هن مان عقل موڪلائي ويو آهي،" جن ماڻهن تي ڪو ڀوت سوار ٿي ويندو آهي ته سمجهه ڇڏائجي ويندي آهي، ان وقت هو ڪنهن جي به ڪانه ٻڌندو آهي، هي ڊپريشن جو شڪار آهي ۽ هر وقت فرسٽريشن ۾ رهي ٿو. هن جو دماغ آئوٽ آهي. هن جي صحا ڪرڻ جو ٻيلو بست ڪيو ويجي، چرين جي اسپتال سزا جي آخري حد آهي، جت چريا ويچارا زماني جي ڌاڌائيين ۽ ستم ڪان فرار حاصل ڪري هتي اچي سک حاصل ڪن ٿا تن مٿان هي بري آفت نازل ڪرڻ به ناانصافي ٿيندي، انهن ويچارن چرين جو قصور ته ٻڌايو؟

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

سومرو عبدالغفور ٽلوي

اصل تہ سومرو هو، عبدالغفور جو گهراڻو
جملي ننڍين وڏن جو سيٽ هارجا پالا هو ٽڪا
منجهي خيرپوري ٽيو هي راڻ
ابالڪيل هئس ٽلي منجهہ جو داڻ
هاڻ شيدي ڳوٺ حيدرآباد اٿس ابا

محترم شمس الدين ميمڻ

هي دوستن ۾ بهترين ۽ وفادار دوست پئي رهيو آهي، هن دوستيءَ ۾ مسلسل پئي نڀاهيو آهي. هي جڏهن ڊاڪٽرس ڪالوني ۾ رهندو هو تڏهن کان دوست آهي. اسانجي دوستيءَ کي گهڻو زمانو گذري چڪو آهي، شمس ۽ عبدالرحمان پاڻ ۾ ڀائر آهن ۽ ٻئي منهنجا جگري يار آهن، ڪو دئور هو هنن ٻنهي ڀائرن ۾ مثالي محبت ۽ چاهت هئي، هاڻ هنن کي وقت جي هوا لڳي چڪي آهي ڪين زماني جي نظر ڪائي ويئي آهي. منهنجو هي يار شمس اڳ ڪک پتي هو هاڻ ماشاءَ الله لک پتي آهي. ٻنهي ڀائرن کي اسٽيٽ لائيف چئير جي چيئرمين عظيم انسان اَي-جي (الهہ جڙيو) آخوند جون سلجيل ۽ پڙهيل لکيل ڀيڻو ڏالون آهن، شمس جون سموريون نياڻيون ۽ پٽ ڊاڪٽر آهن. جڏهن تہ عبدالرحمان جا سمورا پٽ پڻ پڙهيل آهن. جن کي هن وڏو خرچ ڪري پڙهيو آهي هي پنهنجي اولاد کي ٻڌائيندو آهي تہ اسانکي تہ سڃي ڏينهن ۾ هڪڙو ڏکو ملندو هو. شمس واپاري آهي. واپاري بہ دوستيءَ ۾ ڏنل ۽ ورتل پئسا اٽڪل سٽڪل سان پنهنجا پئسا وصول ڪري ڪوٽ پوري ڪري وٺندا آهن.

شعور جو شعاع

يقينن تعليم ڏاڍي سٺي آهي، ٻار جي تربيت، ماحول، معاشرو ۽ سماج گڏجي ڪندا آهن، جنهن ۾ ڀرين ڪوشش ماءُ پيءُ، گهر جي ڀاتين، مٽ مائٽ، اوڙي پاڙي جو ماحول ۽ پوءِ اسڪول هوندو آهي، اسڪول ۾ داخل ٿيڻ هڪ نئين زندگيءَ جي شروعات هوندي آهي. اسڪول ۾ استاد دراصل شاگرد جو روحاني پيءُ هوندو آهي، استاد سبق ڏيئي ٿو، ليڪچر ڏيئي ٿو، چاڻ ڏيئي ٿو، شاگرد ڪيترو حاصل ڪري ٿو، ان تي مدار رکي ٿو. مان پهرين پنهنجي پاڙي وحدت ڪالوني جي سنڌي اسڪول ۾ پڙهيس ۽ پوءِ ماڊل اسڪول لولا ڪئمپس حيدرآباد ۾ پڙهيم. مان اسڪولن ۾ گهٽ ۽ ٻاهر گهڻو سکيو آهيان. منهنجا اهي اندر توڙي ٻاهر جا سمورا سبق رٽيل آهن. مان سليٽ تي لکيل اکر "ٿڪ سان مٽائي ڇڏيندو هوس، منهنجو ٿڪ سان جو پهرين ڏينهن سان واسطو پيو سو اڄ تائين قائم آهي ٿڪ هر ڪم ۾ آساني پيدا ڪري ٿي." انهيءَ زماني ۾ پڙهائي سٺي هوندي هئي. جنهن ڪري لورا پڙهيل بہ قابل هوندا هئا تڏهن شاگردن ۾ محبت ۽ استادن ۾ عزت هئي. پرنسپل جي هيبت، ۽ استاد جي رٽهي جو

مان هو. شاگرد عمر ۾ استادن سان جهڪي ملندا هئا، اهي اڳوڻيون پڙهايون ۽ اڳوڻا استاد ڪٿي. هاڻ تعليم جو حال هيٺو آهي، تعليم بلڪل تباهه ٿي رهي آهي. تعليم به هڪ انڊسٽري بڻجي وئي آهي. هاڻ ڀار سرڪاري اسڪولن ۾ نه پر خانگي اسڪولن ۾ ٿا پڙهن، جتي ڳريون فيون ورتيون وڃن ٿيون. سرڪاري اسڪولن ۾ سفارش ۽ رشوت تي استاد ڀرتي ٿيل آهن، جن مان اڪثر ماسترن جي وڏي تعداد جاهلن تي مشتمل آهي. جن ڪي لن به نٿو اچي. جن هميشه رٽيل لڪچر ڏنا آهن، جن ڪتابن کان ٻاهر ڪڏهن ڪو نه پڙهايو، گوسڙو ۽ نااهل استادن کان سواءِ، رشوت، ڪاپي ڪلچر ۽ اسٽوڊنٽ جماعتون جي دهشتگردي تعليم کي تباهه ڪري ڇڏيو آهي. تعليم هڪ هنڌ بيهي ويئي آهي. جتي ٻن ورهين کان ڪلاس نه هلندا، جتي استاد پگهار ته سرڪار جي کڻندا ۽ ڪم صحافت جو ڪندا اتي تعليم حاصل ڪندڙ ڪاپيءَ کانسواءِ ڇا ڪندو؟ جتي قابليت جي نصيب ۾ دربدري هجي. جتي ڏينهن رات محنت ڪري نوجوان پڙهي ڊگرين جا بنڊل هٿ ۾ ڪنيو سڄي عمر روزگار لاءِ پريشان هجي پر ڪنهن کي به هن تي رحم نه اچي.

هڪ قابل استاد محترم تنوير قريشي

شاگرد به ڪئي آهن، جيڪي پنهنجي وسيع مطالعي سان استادن کي لاجواب ڪري ڇڏيندا آهن. ماڊل اسڪول (اولڊ ڪئمپس) حيدرآباد جو هي ذهين شاگرد تنوير قريشي اتان جي استادن کي حيرت ۾ وجهي ڇڏيندو هو. هن وٽ ٽيڪسٽ بڪ کان وڌيڪ ڄاڻ هوندي هئي. جنهن لاءِ هي لائبريري ۾ وڃي ڪلاڪن جا ڪلاڪ مطالعو ڪندو هو، نوان آيل ڪتاب خريد ڪري پڙهندو هو. سندس هوشيارپ ۽ ڄاڻ کي ڏسي ڪري استاد هن کي ڪلاس جو مانيٽر مقرر ڪيو، عقل ۽ علم ۾ وڏو، صفائي سٺائي ۽ پڙهائي ۾ هوشيار ۽ قابل شاگرد، شاگرديءَ وارو مدو پورو ٿيڻ کانپوءِ سنڌ يونيورسٽيءَ اولڊ ڪئمپس جي انهيءَ بهترين ماڊل اسڪول ۾ استاد بڻيو، محبتي، اهل دل ۽ منهنجو هي سچو دوست تنوير قريشي هونءَ ته منهنجو بهترين ٽوئرريسٽ دوست آهي. پر مون هن کي صرف استاد جي روپ ۾ ئي ڏٺو، اها ٻي ڳالهه آهي ته هن کي ڪڏهن ڪڏهن موڪلون ۾ تفريح ڪرڻ جو ڀوت سوار ٿئي ٿو، هي انتهائي ذهين ۽ پُراثر استاد جنهن کي شاگرد وڏي احترام ۽ عقيدي سان پيرين پئي ملندا آهن. هر هنڌ سندس قابليت جي هاڪ آهي. هي باڪردار انسان، هي شاگردن جي دلڪش ۽ دلفريب شخصيت، هڪ ماڊل ۽ آئيڊيل استاد بڻيو، مونکي فخر آهي ته هي منهنجو بهترين دوست آهي ۽ هي مونکي به پنهنجو بهترين دوست تسليم ڪري ٿو.

سڌورو منهنجو غريب دوست

جمع جو ڏينهن هو مان هفتي ڪن جو سيڊو سامان ۽ ڀاڄي ٻوٽي گهر لاءِ خريد ڪري، ٽاور مارڪيٽ لڳ ڪنهن نانوائي جي هوٽل تي ويهي نان ۽ نهاري کائي رهيو هوس ۽ هي هوٽل کان ٻاهر پٽ تي ويهي ڪنهن غريب غربي جيان خيرات جي دال ماني

ڪائي رهيو هو، تہ منهنجي هن تي اوچتو نظر پئي. آئي لي ڙي!! هن جي شخصيت جي زبون حالت ۽ افعال ڏسي مان ڏڪي ويس. هي مانائتو هن ميري حال ۾، مان اُتان اُٿي کيس ڀاڪر ئين پئجي ويس. مون سندس حال پڇيا، هن ڪياڙي ڪنهيندي چيو: "کهڙا هيڻن جا حال پڇين ٿو، ماڻهو جڏهن خسيس ٿئي ٿو تہ ڪا قيمت ئي نٿو رکي. بيٺي جو يار سيڪو آهي ڪرئي جو ڪو بہ ڪونهي،" ڪچهري ڪندي هن جو قول ۽ فعل هڪٻئي جو ساٿ نہ پئي ڏنو، منهنجي بدبختي هئي جو مان هن جي غربت وقت يا هن جي پيءُ جي بيماري دوران سندس پڇاءَ بہ نہ ڪئي، جڏهن تہ هن جي جملي جماعت ۾ مان اڪيلو ئي ان وقت هن يار جو بار سهي ٿي سگهيس. مونکي تن ڏينهن ۾ الله گهڻو ئي نوازيو هو. هي ڪنهن دور ۾ ڏاڍو سهڻو هو، مونکي هن جا گولڊن وار ڏاڍا پسند هئا. ڪئير نہ ڪرڻ جي ڪري هن جي منهن تي هاڻ چاڻئون پهئجي ويون هوس، سڄو مٿو ڪٽل هوس، ٽڪن تي نالي ماتر صرف ٻہ وار وڃي بچا هوس. ائين پئي لڳو ڄڻ مڏي ڀاڪي سان مٿو صاف ڪرائي نوڙ ڪرائي هجيس. هن وڏيڪ ٻڌايو تہ سندس مٽ مائٽ کيس پسند نٿا ڪن. سنگت ساٿ ڪائي ڪانہ اٿم، اڪيلو پنهنجي ايمان سان زندگي ڪي پوڳي ٿو. مون کيس همت ڏياري ۽ دلاسو ڏنو تہ ڏک سک زندگيءَ جا ساٿي آهن. موڪلائڻ وقت هن جون اکيون پرجي آهيون ۽ چوڻ لڳو "يار اسان جي پارت هجي."

هي پيءَ پٽ جي وڏي ڪهاڻي آهي. هن جو پرمتڙيو پوڙهو پيءُ "پنهون منهنجو جگري يار هو. اهڙو ئي هڪ رستو هن يار جي پيءُ سان پڪي ڏور سان ٻڌل رهيو. سندس ڏاڙهي دن تائين هوندي هئس، پاڻ هميشہ ڀاڪي سان مٿو صاف ڪرائيندو هو. ان ڪري کيس ماڻهو نوڙهو ڪري چوندا هئا. هي ڪڏهن مون وٽ اچي ويندو هو تہ بي تڪلفي سان ڳالهيون ڪندو هو، هن جي طبيعت ۾ هر وقت بي چاڪائي رهندي هئي. جيڪو گهڻي دير ويهي نہ سگهندو هو. بيماري سبب پيرن ۾ ڏنپ ڏنا هنئين. جيستائين هلڻ جهڙو هو هن دوستي تان وارو نہ مٽايو. هي پنهون جو پٽ "سڌورو پنهور" ياري ۾ پيءَ کان بہ ذرا اڳتي پئي هليو پر پوءِ وقت سان گڏ الڳ الڳ راهن تي نڪري پياسون. هي پيءُ ڪي هڪ ئي سڪيلڌو پٽ هو. هي پيءُ جو ڪٽيو ڪائيندڙ. ڪڏهن پٽ تي پير نہ رکندو هو. هي ماءُ پيءُ جو نافرمان، بدچلن پٽ. هر قسم جي شيطاني ڪمن ۾ ملوث هو. هي نالائق حلالي پيءُ جو حرامي پٽ هو، هي بدبخت پوڙهي پيءُ کي ٽڪ بہ ڪانہ هڻندو هو، پهرين ملاقات ۾ مان ڪائنس سوال ڪيو هو تہ "سدورا ڪانہ ڪئي اٿم، تنهنڪري اولاد ڪانہ اٿم" ۽ هاڻ کيس هڪ پٽ ۽ پنج ڪن ڪکيون دروازو کوليندي هئي، اڳي هن جو ڏاڍو اوج هو هاڻ غريب حالت ۾ آهي ۽ سڄو آهي. تڏهن سندس پيءُ جو سڄي سنڌ ۾ ڪاروبار هلندو هو. سندس والد وڏي ملڪيت ڇڏي ويو، هن پيءُ جي ملڪيت ۾ اضافو ڪرڻ بجاءِ ٻن ٽن سالن ۾ بلڪل تباھ ڪري ڇڏي،

خزانو هاري پورو ڪيائين ته هي سچو ٿي ويو، وري جڏهن هن جي جڏهن سمورو بدقسمتي جا ڏينهن ڦريا، هي ڏهاڙيءَ تي ڪم ڪندڙ ڪاريگر پنهنجي آمدني وڌائڻ ڪاڻ رات جو اجان به وڌيڪ پاڻ پتوڙيندو هو، هي پنهنجي ڪاروبار ۾ وڌيڪ پئسا لڳائي وڌائڻ چاهي پيو. ڪجهه ئي ڏينهن ۾ هن کي سخت ڪاروباري نقصان پهتو، هن اجان پاڻ جهليو نه هو ته زماني جي گردش ڪيس وري مسڪين بڻائي ڇڏيو. اهو مسڪين ڏک پچائي نه سگهيو. بي انصافي جي ول هن کي چيئن ئي پاسن کان وڪوڙي وئي. زندگيءَ ۾ ڪيترن مسئلن ۽ تڪليفن ۾ مبتلا رهيو، هي دل شڪستو ٿي آخر گهر ۽ آفيس کي باهه ڏئي ڇڏي. سڀ ڪجهه سڙي رک ٿي ويڻ ڪري، هي اجان به ڪنگال ٿي ويو. حالتون ان حد تائين پهچي ويون جو هي پائي پائي جو محتاج ٿي ويو. هن جي من ۾ پل ڪيڏا به ڏک چو نه هجن پر هي خوشيون ورهائيندو هو. هي مونکان به وڌيڪ حقيقي هو. هن کي وڏو دل گردو هو. هن وقت سان ٽڪرايو صحيح پر ڀريو پوءِ به نه، حياتي جي هن ڏکي سفر ۾ هي ٿڪيو پوءِ به نه، سندس زندگي ۾ واحد ڪوشش هئي ته هي پٽ سارنگ کي پڙهائي وڏو ماڻهو بڻائيندو پر هي خيالن جي دنيا ۾ رهندڙ ماڻهو ڪريو تڏهن، جڏهن ڪيس انهيءَ ننڍي عمر واري پٽ کي ٻن چئن آنن جي ڪري مزدوري لاءِ موڪلڻو پيو. هن وقت هي ٻارڙو پنهنجي شعبي جو نهايت اهم ۽ ڪارگر پرزو بڻجي چڪو آهي. رب چاهيو ته هي دنيا ۾ اڳتي هلي ماءُ پيءُ جو نالو روشن ضرور ڪندو. مان ماضي ۾ ٿورڙو پوهتي ڏسان ٿو، هي انهن ڏينهن جي هڪ منظر اجان جيئرو آهي، مان هن کي تڏهن پڃندو پرندو محسوس ڪيو جڏهن سندس پٽ سارنگ کي مالڪ چوري جي ڪوڙي الزام ۾ پوليس جي حوالي ڪيو. سندس مالڪ هن ٻار مان ڪجهه حاصل ڪرڻ ٿي چاهيو، ناڪامي جي صورت ۾ هن اهو ڪيو، جڏهن سندس پٽ جي داد رسي نه ٿي سگهي ته اهو سوچي سوچي هن جي دماغ جي رڳ ڦاٽي پئي ۽ هو ڪراچي ۾ ڪوما ۾ هو. هو انتهائي نگهداشت واري وارڊ ۾ هو. تنهنڪري هن سان مونکي ملڻ نه ڏنو ويو. مان وڏا وس ڪيا سيني ڊاڪٽر دوستن ڏانهن ويس منهنجي ڊاڪٽر دوستن، هن جي علاج ڪندڙ ڊاڪٽرن کي حڪم ڏنو ته هر قيمت ۾ سندس زندگي بچائي وڃي. پنجن ڏينهن کان پوءِ جڏهن هن کي هوش آيو ته مان ڪيس گل ڪٽي ڏسڻ ويس ته هن مونکي ليلائي ليلائي چيو "لالي مونکي بچائي مان مرڻ نٿو چاهيان. جي مان مري ويس ته منهنجي اولاد جي پر گهور ڪير لهندو ڇا؟ هو به مون جيان در در جون ٺوڪريون کائيندا." مان ڪيس چيو "سڏورا مايوسي گناهه آهي الله بهتر ڪندو. پوءِ هي جلدي صحتياب ٿي ويو ۽ چڱ ڀلائي کان پوءِ هن جي مان سان ڪا به ملاقات ڪانه ٿي. هاڻ هي جڏهن مان سان ورهين کان پوءِ اوچتو مليو ته مونکان هڪ ڀيرو ٻيهر چرڪ نڪري ويو.

Scanned with CamScanner

باب ڇهون: فلم اسٽار محترم شهباز دراني

او ڇوڪريءَ (گيت)

او حسين خاصخيلي جي شهر جي ڇوڪري، تون ڇو ايڏي پياري آهين.
ڪٿان لڌي آهين، ڄڻ ڪا حور پري آهين.
وڪيل منگريو جي War-Bar ۾ مون تو کي بار بار ڏٺو.
ويس اڇو تون پائي آئين، چانڊوڪي ڄڻ چورائي آئين.
تنهنجو من آ منزل منهنجي،
منهنجا نيڻ اڄ به تنهنجي او سيئڙ جي آس لڳائي ويٺا آهن.
منهنجي خاموش زندگيءَ ۾ آءُ، هار ڳو تنهنجو ساٿ ٿو ڪپي.
تنهنجو روپ نرالو، تون جُون ۾ ڄڻ جهڙالو، تنهنجو ليڊي ڊائنا جهڙو پاڙو.
تنهنجي ادائون جو ڪهاڙو، منهنجو دل تو ڪان سواءِ ٻاڙو.
ڇاڪري آغا لالي ويچارو جيڪو اندران توڙي ٻاهران اگهاڙو،
تنهنجي يادون جي رستن جو مان رولاڪ، تنهنجي شهر ۾ رات جو لوڊشيڊنگ جو آزار،
تنهنجي ساري تر جا، تنهنجي ساري شهر جا، تنهنجي گهر جي در جا سمورا ڪتا به ته ڪارا هن.
تون هتڙي هيڪلي نه ايندي ڪر، تنهنجا هي هڙ حوالي، تنهنجا هي هڙ موالي تنهنجا هي هڙ چريا ڪريا. تنهنجي جسم جا رڳو چنبڙيل چچڙ اٿئي.
تون سليم شاهه جي اُجڙيل وارن جيان وائڙي نه ٿي.
تون شيراز ميمڻ ڏانهن ڏري ڏري نه ڏس.
ڪاش مان تو کي استاد غلام نبي راهي کان لکائي رکان ۽ بوگس پيسي پائي کان.
تنهنجو يار خالد ڪليار ته ناهي، ائين ان سان بي تڪلف نه ٿيند ڪر.
منهنجو اٿئي عرض، هن وچڙندڙ مرض عقيل قريشي کان نه کڻ قرض.
عاشق هالائي جي پير ۾ نه اچي ويهه، انهيءَ ۾ تنهنجي ڀلائي آهي.
مرتضيٰ مجبور لاءِ تون ڇو آهين ايڏي مجبور.
دل ۾ الائي ڇا اٿم، شايد ٻاهه اٿم،
پل راجا ميمڻ کي لڳي تيلي، پل ثمرين فلسطيني کي لڳي بخيلي.
پل آزاد گوپانگ تو کي چنبڙ تي چاڙهي،
تون شهباز دراني سان، جهلن برف ڪر تي هي گهمي به ته ناهين.
تون ميڊيا جي لوڻ ڀاڻي رفيق عيساڻي جي قد کان به ڊگهي ته ناهين.
تون قادر بخش ملو جي لٽ جهڙي سنهڙي به ته ناهين.
تون ليڊي ڊائنا به ته ناهين جو گل جهڙو گل حسن گل تنهنجي نان ٽان ڪو ايولرڊ لٽائي ڇڏي
تون جي ايم سولنگي جي سهڻي به ته ناهين جو سڀ ڪجهه لٽائي ڇڏجي،

Scanned with CamScanner

تون رميش ڪمار جي ڏياري يا هولي به نه ناهين جو خوشيون ملهائجن،
تون نه نجيب مهراڻ جي گلشن جي سرهاڻ به نه ناهين،
تون علي رضا لغاري جي ريڊگٽ پر ناچ، هي تو ڪهي گناهه جي رستي تي لاهي ثواب چاهي ٿو.
تون حيدر رهو اها حد DSP نذير ميمڻ جي حد الٽي ڪٽي ملت ۾ نه بدنام ٿي وڃي
تون پنهنجو اڳهه نه گهٽا تون نه بي بها آهين.
تون نه فقير معظم جيان فقير بڻجي نه ڏس. سڀ ڪجهه اهي ۽ فقيري ۾ الٽي،
تون دانش آرائين سان حميره چنا جيان محبت ڪري نه ڏس،
تون رحمان بلا جي امبر مهڪ نه ناهين جنهن جو امير علي استاد آهي،
تون شفيع چانڊيو جي فرينڊ بڻجي نه ڏس، شفقت حاصل ڪري نه ڏس،
تون اسرار لغاري جي تاج پور ۾ نوابي جا اسرار نه وڃي ڏس،
خيرل جو خير هجي، تو کان وسري ويس نه خير، پر تو کي ملي خير محمد ٻانو جو جهڙو ڏهيسر، اهو نه آغاز آهي اهان انجام ڇا ٿيندو، هن فنڪشن ۾ تنهنجي همت جواب ڏيندي وڃي. تنهنجو آفتاب چهرو برف جيان رجي رهيو آهي. تنهنجي مرضي آهي نه تون ويهه يا وڃ، پر تون نه وڃ صفدر صديقي جي چوڻ تي بجلي به چاڻ آئي.
اڃا نه طالب پنيرو جي تلاوت هلي پئي، اڃا هاڻ نه ڏکهو ڏينهن ڪوتو آهي
اڃا نه رات باقي آهي. اڃا نه تنهنجي بات باقي آهي. اڃا نه علي سنڌي پڳو ناهي. اڃا نه جي پرڪاش ڪتو ناهي. اڃا نه پرويز بشني سينڊوچ باڪس ڪٽي پڳو ناهي. اڃا نه منهنجا اڻ ٻني جا نشا لٿا ناهين.
غفور سمون ۽ انتظار جي ڪڊيل ڪجهه يادگارن تصويرون ۾ تون مرڪ شاهه جيان مرڪي رهين آهين.
تنهنجي ادائن ۾ اڳيان به گل نه پويان به گل آهي. تون نه اڳيان به پارس ۽ پويان به پارس آهين
تون رياض پارس جي موچن جهڙي وٽندڙ ۽ پارس علي پارس جهڙي سهڻي چو آهين.
حسين خاصخيلي تنهنجي شهر جي هي چو ڪري ڪيڏي پياري آهي. تون ڪٿان لڏي آهي.

ٿاڪ

مان صبح کهران آفيس وڃان ٿو ۽ شام ڌاري گهر موٽي اچان ٿو، ۽ پوءِ رات جو وري هن جاءِ تي پهچان ٿو، گهر ۾ اينٽري الراتفري آهي جو مان هر وقت ٻاهر ئي رهڻ چاهيان ٿو. سڄو ڏينهن محنت ڪريان ٿو. ڏڪن وانگر هلان ٿو. ڪم ڪار ۾ ظاهر آهي مان ٿڪجي بيزار ٿيان ٿو. جيون جي هن بيزاري مان آجو، واندو ۽ آزاد ٿي سڀ سوداءُ ٻاهران چاڙهي چاڙهن هن کلي فضا ۾ اچان ٿو نه چڻ ساهه مٽجو وڃي. هي اها جاءِ آهي جتي اچي موٽکي سڪون ملي ٿو. هتي جي مان نه اچان نه موٽکي اصل سک نه اچي. مان سالائين دوستن جي ڳولا ۾ ۽ دوست سدائين منهنجي ڳولا ۾ رهن ٿا. جيڪي سڀ

هڪبئي ڪي هتي اچي ڳولهي لهون ٿا. ايگريڪلچر ڪامپليڪس جي هن خوبصورت بلڊنگ جي مين گيٽ آڏو هڪ پٺاڻ دوست نانو جي ڪوئيٽا بخارا هوٽل آهي جتي صرف چانهه ۽ پراٺا ملن ٿا. ان هوٽل جي پر ۾ هڪ ٻئي دوست پرويز خاصخيلي عرف بشني جو برگر جو ريڙهو آهي ان ريڙهي آڏو اسان پنهنجي هڪ ننڍي دنيا وسائي آهي. هي ٽڪاڻو ئي منهنجي ڪل ملڪيت آهي دنيا جي نظرن جو مرڪز بڻيل هي چؤنڪ دراصل منهنجي اوطاق آهي، هوٽلن تي ويهڻ جي چرس يا چونڪ جي ڪليل رستي تي ڪرسيون وجهي اوتارو هلائڻ جي عادت اڄ جي ناهي. تاريخ شاهد آهي ته هميشه مون اهڙائي ٽڪاڻا ٿاڪ. اسپاٽ ۽ ڊيره وسايا آهن. اها هوٽلنگ اها ڪچهري بيڪار وقت برباد ڪرڻ يا ذهن ضايع ڪرڻ نه آهي. اهي يونيورسٽون آهن، جتي سڀ علم پڙهيا ۽ سکاريا وڃن ٿا. اهي ٽڪاڻا، اهي اوطاقون اسان وڏڙن جي ثقافت آهن. ائين هي ڊيرو به اسان دل وارن جو وطن آهي. زندگي جا ڪيئي سال ساڳي انداز ۽ طرز زندگي سان گذاريا اٿم رات جو ٿاڪ تي اچڻ روز جي روايتن ۾ شمار آهي، اها ئي ساڳي روايت اهو ساڳيو سلسلو لڳاتار جاري آهي. رات جو هتي هن قرب جي قلعي ۾ وڏي رش ٿئي ٿي. جا قرب جي ڪڙي جي هڪ ڏکي زنجير ناهي ٿي، هن چاهه جي چوڏيل ۾ ڪرسيون دوستن ۾ گهيرجي وڃن ٿيون ۽ ڪڏهن ڪڏهن ته منهنجي ويهڻ جي جاءِ به ڪانه پڇي ٿي. هتي وڏي ڪچهري لڳي ٿي، بس حال پائي جگري دوست گڏجون ٿا. هن دل جي ڊيره ۾ ڪيترائي دل سان چاهڻ وارا به اچن ٿا، ته ڪي ٽائيم پاس ڪرڻ به اچن ٿا، هتي نئين نئين جنس اچي ٿي، هر عمر جو ماڻهو هتي اچي ٿو. هر ذوق ۽ شوق جو ماڻهو هتي اچي ٿو. هرگرو گنجو بنا روڪ ٽوڪ جي هتي اچي سگهي ٿو. هي ديرو دراصل هن شهر جي هڪ قسم جي دانشورن جو ديرو آهي، مشهور شخصيتن جو ميڙ آهي. هتي ڪلاڪار، قلمڪار اداڪار ۽ ڪيئي وڏا فنڪار اچن ٿا. هتي نپٽ نياڳا چريا ڪريا به اچن ٿا، جيڪي پنهجي خودي ۽ مستيءَ ۾ مست رهن ٿا، هنن نڪمن ۽ بيڪار ماڻهوءَ جو ڪو وقت مقرر نه آهي هي ڪڏهن به مالڪلموت جيان اوچتو نازل ٿي اسان لاءِ آزار پيدا ڪن ٿا. هتي حرامي حلالي سڀ اچن ٿا. اسان وٽ حرامي حلالي جي ڪا تميز ڪانهي هتي واهه جي وندر ۽ فرحت لڳي وڃي ٿي. انهيءَ ڪيل تماشي، دل لڳي ۽ تفريح ۾ منهنجي به تفريح ٿي وڃي ٿي ۽ ٻيو مزو به اچي ٿو ته عوام کي جدا تفريح پڻ ملي ٿي. هتي ڏک سک اورڻ جا وڏا وسيلا ۽ تجربا آهن، اچڻ وارو موت ۾ هتي پنهنجا آهي ڏک سور وساري پوءِ گهر وڃي ٿو. هن محبت جي جاءِ تي غفلت ڪائي ڪانهي، هتي آئون تون آهي ڪا نه، چوڏاري رنگ لڳيو وڃي وسون لڳيون وڃي منڊل مچي وڃن ٿا. هن محفل ۾ ڪچهري ۽ رهاڻ ڪندي ننڍي ننڍي ڳالهين تي وڏا وڏا ٽهڪ ڏيڻ ٽهڪن مٿان ٽهڪ ڏيڻ انهن ٽهڪن جا پڙاڏا پري تائين گونجندا رهن ٿا. اهي چار ٽهڪ، اهي ياريون، اهي اوطاقون، اهي سک جا ميلا، اهي چاهيندڙ سدا آباد هجن. موسم جي موڙ موجب سياري ۾ اها محفل باهه جي مچ تي سجائي وڃي ٿي. هن محبتي ميڙ ڪان منهن

متي نٿو سگهجي، بدنصيب ۽ بدقسمت آهن اهي جن وٽ اسان ڏانهن اچڻ جو ٽائيم ناهي، هي صوفياڻي سنگت هي ڪچهري تڏهن مڪمل ٿئي ٿي، جڏهن محترم شهباز دراني اچي ٿو. هن ڪچهريءَ جي تڏهن ديڳ ڏمجي ٿي جڏهن شهباز دراني هتي اچي ٿو، روز هڪ نئين محفل سجي ٿي، روز نئين ڪچهري مچي ٿي، روز ڪيتري سڪ ونديو تہ بہ پيئي ڏينهن لوڙ ساڳي رهي ٿي. هتي سلامي پرڻ ڪمپني ڪرڻ ڪئي خانِ خان آيا جن جي لسٽ ڊگهي آهي ڪئين ڪئين جا نالا ڪٽجن ماضيءَ جون آهي پڙنگ بلائون اڄ بہ هتي اسٽيچو جي روپ ۾ ڏسي سگهجن ٿيون. هتي آهستي آهستي سڀ ڪو پنهنجي ٽائيم تي اچي ٿو، مان بہ الڳ وقت تي اچان ٿو. هت رڳو اسين چانهہ سگريٽ جي عياشي ڪيون ٿا. هن ديري جي هن دادلي تي جڏهن ديد پئي ٿي. هتي ڪڏهن تہ ڪڪڙون ڪون لڳي پئي هوندي آهي هي ويڙهو انهن خانِ خانن ڪان اڳ بہ متل هو هاڻ بہ ويران ناهي سيان بہ ويران نہ رهندو.

فلم اسٽار محترم شهباز دراني

مونءَ تہ هنج وفائن جو پر شهرت ۾ شهباز! (سرمد چانڊيو)
هتي سوين رند روز آيا، نوان نوان دور جن هلايا
نہ آهہ قدرت ڪڏهن بہ خالي، ڪليو پيو آ شراب خانو (شيخ اياز)

هي بزم هي ميڪدو، هي مئي خانو، جتي نئين نئين مُند ۾ نئين نئين مڌَ پيندڙ نوان ۽ پراڻا مڪيش مدهوش ٿي وڃن ٿا. اهو سڀ شوق جو سلسلو يا ڪرشمو آهي، يا هتان جا ساقي محبتي آهن. هي اسان جي هن مئيخاني جو نئون رند آهي، جيڪو هاڻي ويجهي ماضيءَ ۾ اچڻ لڳو آهي. هن جو نانءُ وڏي عزت سان ورتو وڃي ٿو، هي International Fame هي مشهور معروف، هي اعليٰ قابل احترام، هي هن صدي جي سڀ کان الڳ، منفرد ۽ انمول شخصيت آهي قلندر شهباز کان قمر شهباز ۽ هن شهباز تائين. اڄ شهباز عنوان آهي ۽ دراني خاڪو، اها هن شهباز دراني جي وڏي ڪٿا آهي، سندس مهربانين جو عيوض ڀيءَ طرح تہ ادا ڪري نٿي سگهيس، مان هن جي ڪردار کي آدرشي بنائڻ جي بدران جئين جو تئين پيش ڪندس. شاهين، هما، عقاب، باز ۽ شهباز هڪ نانءُ آهي اعليٰ پرواز جو، فلم انڊسٽري جي آسمان ۾ شهباز جيان هر وقت اعليٰ پرواز ڪندڙ هڪ ٻيو نان بہ تہ آهي محترم شهباز دراني جو، اسان جي هن اسپارٽ کي گهربل هو هڪ اهڙو شهباز، هي جيڪو هڪ پيرو پٽڪي آيو تہ هن کان اڏرڻ وسري ويو، هاڻ اسان جو هي ٽاڪ، هن باز جو آکيرو آهي. چوندا آهن تہ "باز جا آکير پهاڙن تي، اڏار بلندين تي ۽ شڪار فضا يا ڌرتيءَ تي هوندو اٿن، شايد هن شهباز جو باز ٻڌجي شڪار ڇهڻ لاءِ هيٺ اچڻ جو ڪو ڪاز هجي، ٻيا باز تہ فضا ۾ اڏري رهيا آهن پر هي شهباز زمين تي آهي. ڇاڪاڻ اسان هن جا ڪنب وڍي ڇڏا آهن، هي هاڻي چاهي بہ تہ اڏيري نٿو سگهي. هي اسان ڪبوترن ۽ مورن جي ڪچهريءَ جو باز، پنهنجا ڪتيل ۽ وڍيل پر ڦهلائي

پنهنجن ڪاڻ ڦاڪيندو ته ضرور هوندو، هن ڪهاڻي جي چوڏاري ڦرندي هي باز، اڄ به عقابي اک ۽ عالمگير نظر رکي ٿو. هن شهباز جي ڪيئين ۾ زندگي آ، هن جو هڪ هڪ ڪنپ تاريخ، هي ته باز نه، شهباز آ، اسان ته اڃان هن جو هڪ پَرُ به هٿ نه ڪري سگهيا آهيون، پر هن جو پاڇو به پوي ته به وڏي ڳالهه آ، هن جي موجودگي جو تصور ئي اسان لاءِ وڏي اٿت آ. هي شهباز جڏهن هتان پنهنجا پر ڦهلائي اڏري ويندو ته اسان هن خالي پڃري کي ڪاڏي ڪنداسون. ننڍپڻ ۾ مونکي سئنيمائون ۾ ويهي فلمون ڏسڻ جو ڪريز هو. هر نئين فلم جو پهريون شو ڏسڻ مون لاءِ ڄڻ فرض هو. تنهن کان سواءِ هر آچر يا موڪل وارن ڏينهن تي مارننگ شو ڏسي به پنهنجي سنت پوري ڪندو هوس. انهي زماني ۾ فلمون جو اوج هو. منهنجي شهر حيدرآباد ۾ ڪوهنور، چانڊني، وينس، بمبينو، هل ٽاپ، فردوس، راحت، نيو مئجسٽڪ، شمس، اوڊين، شاليمار، الائيٽ، ڪيپري، نشاط، شهاب، نور محل، چراغ محل، ڪيپيٽل، سنگيت ۽ شاهين سئنيمائون هيون بمبينو، نيو مئجسٽڪ ۽ شهاب کي ڇڏي ڪري باقي سئنيمائون جي جاءِ تي هاڻ وڏا وڏا خوبصورت پلازه ۽ شاپنگ سينٽر ٺهي ويا آهن. انهيءَ زماني ۾ انهن سئنيما گهرن ۾ ديسي توڙي ولائتي فلمون هلنديون هيون. جن جي مهينو مهينو اڳ ائڊوانس بڪنگ ٿيندي هئي. انگلش ۽ جاپاني پڪچرس کان سواءِ انڊين توڙي پاڪستاني اردو فلمون ته رنگين ٺهڻ شروع ٿيون پر پنجابي، پشتو ۽ سنڌي فلمون هڪ اڌ کي ڇڏي ڪري آخر تائين بليڪ ائنڊ وائيٽ هيون. سنڌي هئڻ جي ناتي سنڌ سان اهڙو ته عشق هو جو پنهنجي ٻوليءَ جون اهي بليڪ ائنڊ وائيٽ سنڌي فلم به اسان کي رنگين فلمون کان مٿي لڳنديون هيون. مشتاق چنگيزي، مصطفيٰ قريشي ۽ شهباز دراڻي ان زماني جا فلم انڊسٽري ۾ اعليٰ پائي جا پلوڙ ايڪٽر هئا. مشتاق چنگيزي ته آخر تائين سنڌي فلمون جي هيرو طور سڃاتو ويندو هو. جڏهن ته مصطفيٰ قريشي پنجابي فلمون جو ولين بڻجي ويو ۽ شهباز دراڻي پشتو فلموڻ ۾ ڪاهي پيو، شهباز دراڻي جو سنڌي توڙي پشتو فلمن ۾ وڏو دٻدٻو هو. هن انهي اداڪاري جي شوق ۾ زندگي ڏئي ڇڏي. ڪنهن آڏو تماشو بڻجي زندگي گهارڻ ايڏو سولو نه آهي، جيڏو ڏسڻ ۾ اچي پيو، هن فلم اسٽار شهباز دراڻي اداڪاري جي بهترين پرفارمنس تي، اجرت، عزت ۽ خصوصي شهرت ماڻي هن جا چاهيندڙ اڄ به هن شخص کي دل سان پوڄين ٿا. اڄ جو نئون نسل هن شخص کي ڀل فلمون جي حوالي سان نه سڃاڻندو پر هن ٽي وي آرٽسٽ کي روزانو ڪنهن نه ڪنهن سنڌي چينل تي ڪنهن نه ڪنهن روپ ۾ ضرور ڏٺو هوندو. هي سنڌي توڙي پشتو فلمون جي الٽ اڄڪلهه اسان جي هن نائڪ گهر جي سونهن آهي ۽ هي وڏي ڳالهه اسان جي هن باڪس آفيس تي به هٽ وئي آهي، اها حقيقت آهي ته هي هڪ خوش قسمت انسان آهي، هي هستي ٿو رکي، هن هستيءَ کي ڪنهن به ناراضيءَ ۾ توري نٿو سگهجي، هن جو تذڪرو نه ڪري سگهجي ٿو پر هن جي ڪٿ نٿي ڪري سگهجي، سڄي ڳالهه نه هيءَ آهي، مون هن رتبي جو ماڻهو اڃان ڏٺو نه آهي، هي سلي ليملي،

سلي ڪردار، سلي لباس ۽ سلي زبان وارو، هي سونهن ۽ سچ جو سنگتي، هي يارن جو يار، هي ڪچهريءَ جو ڪوڏيو، هي مجلس جو مور، هي قربائتي محبتي ماڻهو، هن لاجواب ۽ مڪمل ماڻهوءَ ۾ ڪو نقصان، ڪا ڪمي يا کوٽ ڪانه ڪانهي. هي اصول ۽ بي بها موتي آهي. اسان جي ناڪ کي عزت بخشيندڙن ۾ هي به هڪ آهي. هن چنڊ کي اسان جي ڪشش هتي ڇڪي ڪٺي آئي آهي. هي جو آيو ته جهوڪ جي جهولجهار جوڙو ٿي ويٺي. هي هڪ عشق آهي جو هتي پڳو آهي. اهو عشق سان عقيدو به آهي. بس هڪ سڪ ئي سڪ آهي. اها سڪ ئي ڇڪ آهي. هي قرب جو ڪاروان آهي. هي سڪ جو سلسلو آهي. اها سڪ جي ميندي ڇهتل، سڪ جي ساک پڻ آهي. "ڪڏهن مقام، ڪڏهن ڪهڪشان، ڪچهري ٿي، اٿيو ته پينگ، جي ويلو ته ڇهڇٽا ٿي وئي" (استاد بخاري) من ڪئي راتيون اسان کي ارپي ڇڏيون. اسان جي هي ڪچهري هي گفتگو اڄ جي ناهي ڇڻ سالن جي بلڪ صدين جي آهي. اسان ڇڻ هزارين صدين کان گڏ آهيون. هن جي قرب جو هڪ ڪٽو به ڪارائتو آهي. هن جون ڳالهيون طويل تاريخ رکن ٿيون. هي هڪ جيئري جاڳندي تاريخ آهي. هي زندگي آهي جنهن کي اسين ميڙيون پيا. هي عشق آهي جنهن جي عاشقي اسان ماڻيون پيا. هي سنڌ آهي جنهن جي سينگار ۾ اسان نڪري پئون ٿا. هن محبت جي ميخاني ۾، هن قربن ڀري رُوح رهاڻ ۾، هن سونهن ڀري گود ۾. جڏهن خوشيون گڏبيون آهن ته محبت جي محفل مچندي آهي. هن ڪاڪ محل جي ميلي ۾ ڪيئي مومل ۽ راڻا پنهنجي آسيس وٺڻ ڪاڻ اچن ٿا. هت جذبن جو احساس به آهي. هت ڪيئي اچن ٿا جيڪي سڀ لاءِ ڏچو پيدا ڪندڙ درد دل موت جهڙا مهانڊا ڪنيون. تباهن جا ڀانڊا ڪنيون، جهنم جا تانڊا ڪنيون اچن ٿا. هي هن شهر جي بيڪسي آهي جو اسين ميڙيون ٿا پيا. هت سونهن جا سمورا روپ ۽ عشق جي سموري آگ تو هان کي ملندي. هن دوستيءَ جي رنگ بوءِ ۾ ڪو جهام ڪو تاءِ ڪت لڳل به هن رنگ ۾ رنگجي ۽ هن عشق جي مچ ۾ مچي اگهامجي وڃن ٿا. هن قد آور شخصيت شهباز دراني جي اوچائي آسمان جيڏي ۽ اونهائي پاتال جيڏي آهي. هي ماڻهو پربت جيڏو هي، پهاڙ جهڙو عظيم آهي. هي جيترو قدآور آهي، اترو ئي دل جو ويڪرو ۽ ڪشادو پڻ آهي. جتي رشتا سوڙها ٿي پيا هجن اُتي هي وڏي دل وارو سڀ کي دل سان ڀائيندو آهي. هي هڪ درياهه آهي. سنڌو جي وهڪري وانگر هي هڪ سمنڊ آهي. سمنڊ جي پاتال کان به گهري آهي هن جي دل، جنهن جي گهرائي ۾ اسان ٻڏي وڃون ٿا. هي ڪچهري ۾ ڊاڙ پوڳ، ٽڪاءُ ڪري راڳ ۽ ويراڳ ڪري، محفل پوري ڪري اسان جي دل ٺاري وڃي ٿو. هي زندگي ۾ مليل اسان لاءِ نعمت آهي. هن جو هر عڪس لاجواب آهي. هي زنده دل خوش لباس راڄ ڀاڳ وارو آهي. پرسنلس اصل وارث ته اسين آهيون. هي جڏهن اسان کان وڇڙي ويندو ته هن ڪاڻ هڪ دور روئيندو هڪ زمانو روئيندو ۽ جڳ جهان روئيندو. وڏي عمر وارا عمر رسيده، ضعيفي ۽ پيرسني واري حالت ۾ پوڙها ٿي بدصورت بڻجي وڃن ٿا پر هي 88 سالن جو

Scanned with CamScanner

پوڙھو اڄ بہ جوانن کان جوان ۽ ڳاڙھو لڳو پيو آھي. عمر جو شباب بہ عروج تي ھوس تہ عمر جو زوال بہ عروج تي اٿس. ھي عروج ھاڻ ڪمال تي پھچڻ وارو آھي. خدا ڪيس ايان بہ خضر جيڏي عمر ڏيس. وقت بادشاھہ آھي وقت ھن جي جسم کي تہ جھوري ڇڏيندو پر ھن جي نانءُ کي ڪير مٽائي نہ سگھندو.

ھن جي ذات

[سارنگا روشن خيال ۽ جدت پسند خيالن جو ترجمان آھي. اسحاق سميجو، جامي چانڊيو، علي دوست عاجز، شوڪت شورو، سردار شاھہ، اڪبر لغاري، ارشاد پٺي ۽ منظور ميرائي جي نگراني ۾ نڪري ٿو. جيڪو منھنجو پسنديده پرچو آھي، سارنگا جي ڪنھن جلد جي خاص ورق ۾ اڇڪزئي پشتو ھوليءَ جي ليکڪ ۽ نقاد محمد ابراھيم ڪامران پشتو قوم جي مزاج تي سنو لکيو آھي، جنھن کي منير چانڊيو سنڌي ۾ ترجمو ڪيو آھي.]

”منھنجي ماءُ! مون کي قسم آھي تہ مان جنت مان، مون تي ايندس، جيڪڏھن مون اتي پشتون جي گار نہ ٻڌي“ (غني خان)

اي عشق! تون خود ڏسين ٿو تہ، مان پشتون آھيان، مون پنھنجين اکين کي فقيري ناھي سيکاري (حمزه شينواري)

پشتون قوم جو خمير مزاحمت ۽ وطن پرستيءَ جي مٽي مان ڪنيو ويو آھي. ھي قوم پھرين ڏينھن کان عالمي سامراج ۽ علائقائي جبر ۽ ڏاڍ سان مزاحمت ڪندي آئي آھي. ان ڪري ھتان جا ماڻھو ثقافت، تاريخ ۽ تمدن، دوستي، دشمني يا عام زندگي ۾ ھڪ مڪمل ۽ ھم گير مزاحمت سان ڀرپور آھن.

تاتاري، چنگيزي، چنگيز خان، ھلاڪو خان، قبلائي خان، صحراءِ ڪوبي جا منگول لنگڙو مغل بادشاھہ ”تيمور لنگ“ ھن سرزمين تي اھڙي تہ باھہ لڳائي جنھن جو مثال ملڻ مشڪل آ.

پشتونن جي اُٿڻي ويھڻي، محبت ۽ نفرت، سياست ۽ سماج، مزاحمت ۾ ڀرپور آھي. اوھان ڪنھن بہ پشتون سان ملي ڏسو ڪنھن بہ موضوع تي ڳالھي ڏسو اوھان کي پھرين صدا مزاحمت جي ملندي. پشتون قوم جي فطرت جي مطابق بغاوت ۽ مزاحمت ۾ ئي ان جي بقا آھي. پشتون جي زندگيءَ مان جيڪڏھن مزاحمت ڪڍي ڇڏجي تہ انھيءَ ۾ باقي وڃي جيڪا شيءِ بچندي سان بي غيرتي ھوندي.
عبدالغني ڪان جيڪو باچا خان جو وڏو پٽ ھو جيڪو ھن جديد دور جو سڀ کان وڏو مزاحمتي شاعر آھي، پر مزاحمت بذات خود ان مان ڪڏھن بہ گھٽ نہ ٿي. ھنن ۾ شديد مزاحمت ۽ مستقل پرچار نظر اچي ٿي. ھي پنھنجي قومي فڪر کي جاري رکي ھن مزاحمت جي فلسفي کي پوري آب و تاب سان پنھنجي نو جوان نسل ڏانھن منتقل ڪن ٿا، پشت بہ پشت ۽ نسل در نسل ھنن ۾ اھو ئي ھنر رھي ٿو. ھي اڏان جي ”صلاح فلاح

۽ عربي ۾ نہ پر پشتو ۾ پڙهڻ ٿا. زندگيءَ جي ذات تہ نامعلوم آهي پر هونئن اسان محترم شهباز دراني ۽ مان آغا قيوم هم ذات آهيون. هن کي ذات جو غرور آهي ذات جي پڙ نہ اٿس. پنهنجي ذات لڪائي ڪيئن ٿي جي ذات سڏائيندڙ يا جيڪو شخص پنهنجي ذات ۾ قيد آهي اهو ڪڏهن بہ ڪنهن کي فيض ڏئي نہ سگهندو. هي پنهنجي ذات وارن لاءِ وڏيڪ توانائي بخشي ٿو. هي فڪر پشتون رکندڙ آهي، هن جا خيال پشتونن جو ادراڪ ڪن ٿا. هي مزاحمت ۽ وطن پرستيءَ جو سڀ کان وڏو علمبردار آهي. هي پناڻ پرستيءَ جو وڏو حامل آهي، هي خودار ۽ غيرتمند ڳوڙهن کان لوڙن تائين نج پناڻ آهي. هن ڪڏهن بہ وطن پرستي کان منهن نہ آهي موڙيو. هن جي سڄي زندگي پنهنجي قوم جي رهنمائي ڪندي گذري، هن مزاحمت کي پنهنجي ڪچهري جو بنيادي محور بنايو. هن ۾ پنهنجي خان آغا سراج دراني جو اثر ويٺل آهي، جيڪو اڄ تائين پنهنجي پوري طاقت سان گڏ هن جي گفتگو تي ڇانيو پيو آهي. هي مزاحمت ۽ قوم پرستيءَ جي احساس کي اڳتي وڌائيندي ان کي پنهنجي قوم لاءِ بنيادي اصول سمجهي ٿو. هي پناڻ نسل جو ماٿو پنهنجي مزاج ۾ نج آهي. هي عالمگير مقبوليت ماڻيندڙ بہ پنهنجو پاڻ کي انهي مزاحمت کان الڳ ڪري نہ سگهيو. هن جي مزاحمتي رويي ۾ ڪا ڪمي نہ آئي. انهيءَ ڪري هن جو رويو هڪ مزاحمتي فرد (Resistance Activist) ۾ تبديل ٿي ويو. هن جي دماغ ۾ اڃا بغاوت ۽ مزاحمت جا جذبا موجود آهن جيڪي جابر قوتن جي خلاف آواز اُٿاريندا رهن ٿا. هن جي عام زندگي ۾ سڀ کان وڏي ترجيح وطن پرستيءَ ۽ دشمن سان مزاحمت ڪرڻ جي ڪردار ادا ڪرڻ ۾ گذري ٿي. مزاحمت ڪندي فنا ٿيڻ هنن جي سڄاٽپ رهي آهي. هن جي رڳ رڳ ۾ پٺاڻڪي ڊوڙي ٿي. پروفيسر بشني ڪيس هر وقت تنگ ڪندو آهي تہ بابا هي تہ زناني صدري آهي اها ترنڊي لاءِ پٺاڻن جا ناچو پائيندا آهن، بابا اها ٿائي پڇ مفلر پايو زڪام تي ويندو. ٽوپي، ڪوٽي ڪپڙو، ميوو وڪندڙ پٺاڻ پائيندا آهن. پٺاڻ ذهني مريض هوندا آهن. ڪو ڦروٽ ياڪپڙو وڪڻندڙ پٺاڻ جو ڪهڙو ڪم ناٽڪ مان، ڪٿو ڇا ڇاٽي ڪٽڪ جي مانيءَ مان، اودان آرام سان ڪو ڪپڙي جو يا لوندا جو ـو ڪان ڪولي ويهو هرو ڀرو انهن ناٽڪن جي چڪرن ۾ خوار پيا ٿيو.

هي پشتون شير آهي، محترم شهباز دراني کان وڏو هيرو سڄي دنيا ۾ ٻيو ڪو بہ نہ آهي مان ايندڙ صفحن ۾ ان ڳالهہ جو ذڪر ڪندس.

هن جي اچڻ جو سينگار

سڀ کان پهرين پرويز بشني هن کي ڪال ڪندو "بابا اچو نہ سڄي سنگت ٻهي ياد ڪري" ۽ پوءِ سڄي سنگت ۾ فونون ٿي وينديون تہ عدالت جو حڪم ۽ شاهي فرمان آهي تہ جلدي پهچو. ڪٿپ پوري يا ڪورم پورو ڪرڻ لاءِ هن جون حاضريون ڏيندڙ هن جي سڏ کي آذان ڪري پائيندا آهن گهران سڏي، هڪ هنڌ گڏ ڪري ويهارڻ

هن شخص جو ڪرشمون آهي. هي دوستن کي ويهاري دير ڪندو آهي هي ويهاري ويهاري جڻ ڳاري ڇڏيندو آهي، دراني صاحب جي اچڻ لاءِ اسان هن ٽاڪ ڪي ائين سينگاريون ٿا، جڻ ڪو محبوب يا مرشد اچڻو هجي هن جو حڪم ٻجا آڻڻ لاءِ اهتمام ڪيو ويجي ٿو. يڪدم ڪرسيون لڳي وڃن ٿيون. ننڍڙي خوبصورت ميز وچ ۾ لڳائي ان تي جڳ گلاس، پليٽ چمچو، چاقون مطلب ته هر گهربل شي اچي ويجي ٿي. هن جو پڪيڙو وڏو آهي. ٽيبل هوندي به هي شخص سگريٽ، ماچس، لائيٽر، موبائل توڙي رومال سڀ پنهنجي جهول ۾ رکي. اها قرب جي ڪرامت آهي جو قسمت روز هن کي هتي آڻي ٿي. وڏا ڪي پاڳ جٽيا جو هي هتڙي اچي ٿو، مجال آ جو هن کي ننڊ يا ڪرار اچي جئيسين هي هتڙي نه اچي. هن جو گهر ۾ شايد دم گهٽجي ٿو، هي هتي اسان وٽ کلي فضا ۾ ساهه کڻڻ ڪاڻ اچي ٿو. هي اسان وٽ هر هر اچڻ ڪاڻ ايڏو بيتاب ڇو آهي؟ هي ايڏو اسان ڪاڻ لڇي ڦٿڪي رڙي ڇو ٿو؟ ڪٿي هن جي هتي اُور ته پوريل نه آهي، اسان شايد هن جا عضوا آهيون هي هر روز هتي پنهنجا عضوا ڳولڻ اچي ٿو، شايد هن جو بت هتي اچي مڪمل ٿئي ٿو. سندس حب ۾ اُڪير ڪيس هتي آڻي ٿي اها بيتاب چاهت آهي. اها تانگهه جي ڳيرتا آهي. جا هن جي اندر تن من ۾ واٺيل آهي. انهيءَ پراڻي تانگهه ۾ به اجا طاقت آهي. هي جا هن جي اندر ۾ طاري تانگهه آهي. سا تانگهه هن کي تپائي ٿي. هي جڏهن ايندو آهي ته هتان جو اڱڻ ۾ هوائون به جهومڻ لڳن ٿيون، ڪرسيون به رقص ڪرڻ لڳن ٿيون. انهيءَ واءُ سان گڏ هن جي خوشبو به ملي جهومڻ لڳي ٿي. هوائن ۾ خوشبو جي مهڪار ۾ هي لڳاتار محفل جهومائي وجهي ٿي.

هن جي چانهه

اڄڪلهه دوستي مڙئي چانهه جي چُڪي جي آهي. ان اڏ ڪوپ چانهه پيئڻ جي عياشي اسان هتي هر روز ڪيون ٿا. اهي شڙاپ شڙاپ ڪري چانهه پيئڻ جا سلسلا اڃان جاري آهن. ڪم خرچ بالانشين، چانهه هڪ نشي جي حيثيت والاري وئي آهي. چانهه جي محبت مٺو زهر آ، هي چانهه جو ڏڪ امرت آ. هي آب حيات پئي ماڻهو بلڪل فريش ٿي ٿو وڃي. شهباز دراني ايندو آهي ته اسان جا ڏنڊ ٿي ويندا آهن. هي حد درجي جو مهمان نواز آهي مهمانداري ڪرڻ ۾ کيس بي حد خوشي ٿيندي آهي. هي هتي اچي مهمان به پاڻ ته ميزبان به پاڻ هوندو آهي. هي حاتم طائي خرچ ڪرڻ جو شينهن مڙس آهي. هي ايندو آهي ته چوندو آهي پنهنجا پئسا پنهنجي کيسن ۾ وجهي ڇڏيو. هتي مان وڏو آهيان مون کان سواءِ ڪو به بل نه ڏيندو. مهمان ڪنهن جو آدر ڪنهن جو ٿيا آيو، ٿيا ٿيا ڪاڏو پيهو ان سان هن کي ڪو فرق نٿو پوي. سمورا بل ڏيڻ تي ڪڏهن منهن تي گهنج نه پيس. ٿيا ڪيي، اجا اچي؟ لکيو ته، اسان سڀ هن جي خرچ تي روزانو عيش ڪندا آهيون، هي اسان ملت خورن ۾ چانهه جو لنگر ۽ پراڻن جي خيرات جڻ، جان جو صدقو ڪيندو آهي، ڪچهري جي بسم الله ۾ تي ويهارو ڪن چاهيون اچي ويٺيون آهن. ائين روز تي

روز جو سلسلو هوندو آهي آخر ڪچهري جي الڻ وقت ڪلمي پڙهڻ تائين ۽ ڪان اڍائي سو ڪن جو ٻل نڪرندو اٿس. ٽيبل ۽ ڪرسين جي ارد گرد رکيو خالي ڪوپن جا ڍير ٿي ويندا آهن. دراني صاحب ڊيابطيس يا شگر جنهن کي پاڻ مٺن پيشابن جو مرض چوندا آهي موڏي مرض ۾ ورتل آهي. هن لاءِ مٺي ڪا به شي مڪروه آهي. هي پاڻ پرهيز سبب ڦکي چانهه پيئي ۽ سنگت کي مٺي چانهه پياري، هي چانهه ۾ سائڪرين ملائي پيئندو آهي. سائڪرين ظاهري ذائقي ۾ ڪڙي پر انتها درجي جي مٺاڻ رکي ٿي. هي پنهنجي صحت لاءِ هر وقت فڪرمند رهندو آهي، حياتي ۽ صحت لاءِ نقصانڪار شين کان پرهيز ڪائڻ پيئڻ ۽ لذتن کان نفرت اٿس ڦکي چانهه الله دشمن کي به نه پياري بنا کنڊ جي بي سوادي ڦکي چانهه پيئڻ کان بهتري آهي ته مُٺ پئجي، پرهيزي غذا کائڻ ڇڻ گونهه کائڻ برابر آهي. ڦکي چانهه پئي پرهيزي ۽ جي سوادي ڪاڏا کائي به هن جي ڪچهري سواد پريل آهي. هن جي گفتگو ۾ ماکي، مصري جهڙي مٺاج آهي. شگر جي مريض جي پيٽ ۾ شايد کنڊ جو ڪارخانو هوندو آهي. مٺن پيشابن وارو هر هر پيشاب لاءِ ويندو آهي. حيرت آهي ته هي مسلسل چئن سالن کان هتي روزانو اچي ٿو ۽ ٿي ڪان چار ڪلاڪ ويهي ٿو. پر اسان هن کي هڪ ڀيرو به پيشاب لاءِ اٿندي نه ڏٺو آهي. ٻي حاجت ته پري جي ڳالهه آهي. نه اُٻاسي ڏئي نه گيس خارج ڪري. هي ماڻهو آجن آ. مان ڪيس مذاق ۾ چوندو آهيان "بابا ڇا اوهان هتي پيمپر پائي ايندا آيو ڇا؟" ٻُجو ڏئي وڏو ٽهڪ ڏئي ڳالهه ٽاري ڇڏيندو آهي. مون هن شخص کي ڪڏهن مٺي جو سور، پيٽ جي سور جون گوريون، ڪن جي سور جي دوا يا کنگهه جو شربت يا ڀُڙ ٽڳائڻ جو گوريون وٺندي ڪڏهن نه ڏٺو. ها باقي ڪڏهن ڪڏهن ڏند يا هوڙ ۾ سور پوندو اٿس پر هي پناٽڪو بچو ان کي به لن نه هٽي. ان پيڙ هوندي به هي پاڻ کي ڪٽائي هتي پهچي. ڪڏهن ناسازي علالت يا بيماري سبب ليٽ يا نه اچي ته اسان کي ائين لڳندو آهي ڄڻ اسان جو کنڊ جو جهاز ٻڏي ويو آهي. هي اسان لاءِ دلي ڏڍ ۽ سهارو آهي. الله هن جي حفاظت رکي. تندرست ۽ صحت ياب هجي خدا کيس اجان به وڏي حياتي بخشي (آمين)

هن جا سگريٽ

منهنجو پسنديده برانڊ Gold Flake گولڊ فليڪ آهي. جڏهن ته شهباز دراني جو پسنديده برانڊ اڇو پائين آهي. هي پڙون وانگر ٺونشي ٿي سگريٽ پيئندو آهي. بقول ڊاڪٽر احمد علي ٻگهي جي "ائين سگريٽ پيئڻ ڦڦڙن لاءِ وڏيڪ نقصان ڪار آهي" ائين ته سگريٽ پيئڻ ئي صحت لاءِ نقصانڪار آهي، اهو صحت واري وزارت پاران سگريٽ جي پاڪيٽ تي ڪليل لفظن ۾ لکيل پڻ آهي ۽ ان سان گڏ پاڪيٽ تي ڪينسر ۾ ورتل ڪٿين همراه جو وات پڻ ڇپيل آهي. تب اهو موت ماڻهو پئسا ڏئي خريد ڪري ٿو. سگريٽ ڪمپنيون اخبارون، ٽي وي ۽ روڊن تي سائن بورڊ هٽي اشتهار جي صورت ۾ حڪومت کي ٽيڪس ڏيڻ ٿيون. ماڻهو پاڪيٽ خريد ڪري به ٽيڪس ادا ڪري پيو.

نه ڪمپني کي اعتراض آ. نه حڪومت کي اعتراض آ. نه خريد ڪري پئيندڙ کي اعتراض آ نه مفت خور کي اعتراض آ. نه ڪنهن ڊاڪٽر اهو احتجاج ئي ڪيو آهي ته مان هر قسم جي مريض جو علاج ڪندس، سواءِ سگريٽ پيئندڙ جي، ڊاڪٽر ته خود سگريٽ جا سوٽا ٿا هڻن. پوءِ ماڻهو وڃي ڪيڏانهن. شهباز دراني نئون پاڪيٽ خريد ڪري ٽيبل تي رکندو آهي. اهو هن پناڻ جو شان آهي. هڻڻ به ائين گهر جي، هي هڪ سگريٽ پئيندو ته ٽي سگريٽ عقيل قريشي پي ويندو آهي. هن مفت خور کان قرآن کڻايو ته هن پنهنجي پئسن سان ڪڏهن خريد ڪري ڪو نه پيتو هوندو. ائين پيا شوقين به شوق فرمائيندا آهن. آغا ثناءُ الله راڄپي به قسم کڻڻ جهڙو ٿيندو ته مون به زندگي ۾ هڪ پيرو سگريٽ پيتو هوندو سو به شهباز دراني جو مفت جو . ڳالهين دوران جڏهن دراني صاحب پيو سگريٽ ڪڍڻ لاءِ پاڪيٽ کوليندو ته ڪاري وارا ڪڪ هوندا، شاباس هجي پاڪيٽ کي جنهن ويچاري سيني جي دپ جهلي. وري پئسا نڪري ويندا پيو نئون پاڪيٽ ايندو جنهن جي به اڇڻ سان سيل عقيل قريشي کوليندو، نيٺ ان پاڪيٽ جو به ويندي ويندي اهڙو حشر ٿيندو جهڙو پهرين پاڪيٽ جو حشر ٿيو هو. ائين ٻن نوڪرين، ٻن زالن وارو عقيل قريشي به چاهيون پئي به اندا، به پراڻا ڪائي. به پاڪيٽ چڪي، ٻي لڳي گهر ويندو. ائين ٻن لامن (لام تي زور) (عقيل قريشي ۽ وڪيل منگريو) (لام تي زور) واري محفل آخر لن چڙهي ويندي.

هن جو مذهب

شهباز دراني اهل حديث و جماعت جو ماڻهو آهي. ڪنهن مجلس، ڪنهن محفل، ڪنهن نعت خواني ۾ ڪانه وڃي. ڪنهن دوست ساٿي، عزيز قريب، مٽ مائٽ جي وفات تي جنازي ۾ شرڪت ڪانه ڪري. ڪنهن جي فاتح ڪانه ڪري. ڪنهن قبر يا مزار کي ڪانه مڃي. نذر نياز يا خيرات نه ڪري نه ڪائي. هر عمل هن لاءِ ڏوهه. هر شي هن لاءِ مڪروهه هر واسطو هن لاءِ پاپ، مها پاپ بي پردا عورت کي ڏسڻ گناهه. زيور مرد لاءِ حرام، ماتم ڪرڻ ڏوهه، ڪونڊا ڪندڙ لعني، ڪائيندڙ جهنمي، ختمو حرام هن جي ڪچهري ۾ لامذهب، ڪند ذهن، بي ايمان منڪر گناهه ڪبيرا، پاپ مها پاپ، ڏوهه مڪرو حرام حلال، گفتگو ۾ به هي حديث ۽ قرآن کان سواءِ ڪانه ڳالهائي.

هن جو ناراضپو

شهباز دراني جو ناراضپو، ڪاوڙ، غصو يا رنج پنجن منٽن جو، رات گئي بات گئي. هي پوڳن چرچن ۾ هرو ڀرو ڪو نه رسندو آهي. ڪنهن غلط حرڪت تي يا ڪنهن واهيات ڳالهه تي ٿورو ڪرو ٿي ويندو آهي. هن کي ڪوڙ کان سخت نفرت آهي، پيو ته ڳالهائڻ دوران متوجه نه ٿيڻ. موبائل ۾ منهن وجهي ويهڻ. منهن ٻي طرف ڦيري نظر انداز ڪرڻ ۽ ڪچهري ۾ ٻي ڪنهن سان ڪن ۾ ڳالهائڻ ڪيس سخت ناگوار گذرندو آهي. ڪاوڙ ته ڪيس مس ڪال ڪري، فون نه اٽين ڪندڙ تي به ڏاڍي ايندي آهي، هي

مونکي ڏاڍو پائيندو آهي. مونکي حد کان وڌيڪ گهُرندو آهي. اسان ۾ هن جي وچ ۾ عمر جي ڪا ديوار ناهي، هي جڏهن ڳالهائيندو آهي ته مون سان ڳالهائڻ دوران عمر جي تقاضائن جو احساس ڪرڻ بنا منهنجي ذهني سطح تي لهي ايندو آهي. مان هن جي پر ۾ اينترو ته ويجهو ويهندو آهيان جو منهجا هٿ هن مني صديءَ جي تاريخ کي ڇهندا آهن، مان جڏهن ڳالهائڻ دوران ٻاراڻي ڪري وجهندو آهيان ته هي صرف مون کي پونڊو ڏئي ڇڏيندو آهي. جي وڌيڪ ڪاوڙ ڪندو آهي ته مان سندس هٿ وٺي پاڻ کي پونڊو ڏياري ڇڏيندو آهيان ۽ پوءِ هي ٺري پوندي آهي. مان کيس چوندو آهيان "بچا آهيون، ڪاوڙ کي اندران دل جي پيچري مان ڪڍي اها ڪاوڙ هٿ جي تري تي رکي ڦوڪ ڏئي فلائينگ ڪس جيان اسان ڏانهن اُڏائي اُماڻي ڇڏيو، اسان اها اوهان جي ڪاوڙ جهپي منهن تي مکي ڇڏينداسون." پوءِ کلي ڪرڙي پونڊو ڏئي ڇڏيندو آهي. هڪ پيرو ڪنهن چينل جي ڊرامي جي رڪارڊنگ دوران شوٽنگ تي ٽروِيل هو. اتان پرويز ٻشني کي فون ڪري سڄي سنگت جو احوال ورتائين ڳالهين ڳالهين ۾ ڳالهه نڪتي ته "جئين ته مان اتي ڪانه آهيان، اوهان واري سنگت به سُڄي ۽ پڪي آهي، پوءِ روزانو اهو ٻه ٽي سئو چانهه جو بل ڪير پيو ڀري". پرويز حرامي آهي سو هن اقبال ڪيريو (جو ان وقت اڃان حيات هو) ڏانهن اشارو ڪري چيو "بس آهي هڪڙو چُوتيو". پوءِ ته دراني صاحب صفا چڙي پيو "ان جو مقصد مان به چُوتيو آهيان اوهان مونکي چُوتيو بنائي خرچ ڪرائيندا آيو. ڪن ڪولي ٻڌي ڇڏ چُوتيا ڀيٽسان چُوتيو معنيٰ (چڊمان ڀيدا ٿيندڙ) چُوتيو اسان ٻنهين ۾ سڀ کان وڏي گار آهي. اڄ کان پوءِ مونکي چُوتيو نه چئجان. سامهون هجين ها ته بندوق جي ڀرين ئي ڏڪ سان شوٽ ڪري ڇڏيان ها." پوءِ ته ڪاوڙ ۾ دراني صاحب اسان ڏانهن مهينو ڪن ڪو نه آيو، مسي مسي ٽِلو ڪيو سو نس تڏهن وڃي جان ڇٽي.

هن جو تڪرار

شهباز دراني منهنجي هن ٽاڪ کي آغا جو ڇڪلو چوندو آهي، سو منهنجي هن ڇڪلي تي مختلف سياسي، سماجي، مذهبي شخصيت کان سواءِ قلمڪار، چترڪار، ڪلاڪار، هدايتڪار، صلاحڪار، اداڪار، بدڪار ۽ واقفڪار اچن ٿا، اسان شيطانن وچ ۾ هي فرشتن جهڙو ڪردار رکندڙ پاڻ سان وڏيون فلمون ساڻ ڪري اچي ٿو ته آهي ڪردار هتي رڳو ناٽڪ ڪرڻ اچن ٿا. انهن جو مرڪڻ، کلڻ، ڳالهائڻ، ٻولائڻ، اٿڻ ويهڻ سڀ ائين هجي ٿو چڻ اداڪاري ڪري رهيا آهن. فطري طور تي جيئڻ ڪپي اداڪاري نه ڪرڻ ڪپي، ناٽڪ گهر ٻٽجي ويل اسان جو هي اسپارٽ جتي روازنو رات جو چڻ نائيٽ شو هلندو هجي. انهن اداڪارن کان هاڻ مان به ڇگي ريت واقف ٿي ڇڪو آهيان. ننڍي هوندي ناهو ڪو هئڻ سبب اسٽيج تي تماشو ٻٽجي ايڪٽرس طور کي ليڊيز ڪردار مون پڻ ادا ڪيا. جيڪي يادگار ۽ لاجواب هئا. جيئڻ ته مان فطري ماڻهو آهيان، مون کان اداڪاري نٿي پڄي. ان ڪري مون اهو سڀ ڪجهه ڇڏي ڏنو، ۽ ها جيڪڏهن ڪنهن BP

فلم ۾ ڪم ڪرڻ جي آفر ملي ته اهو شوق ضروري پورو ڪندس. پوءِ اهو يهڻ جو هجي يا يهائڻ جو انهن اداڪارن کان سواءِ هتي ڪي صاف ذهن به آهن ته ڪي ڇاتي ۾ ڪاتي رکي به اچن ٿا. هنن ٽپائي ماريو آهي. اها طئي شده سازش آهي. هي پنهنجو فرض پورو ڪن پيا. هنن کي برداشت ڪرڻو پوي ٿو. هن ڀيري محفل ۾ هڪ ڏينهن ڪامريڊ شمن ۽ شهباز دراني بحث ڪندي ڪنهن ڳالهه تان اٽڪي پيا نيٺ شهباز دراني، ڪامريڊ شمن کي چيو ”ڪامريڊ پهرين ته اهو ٻڌاءِ ته تون پڙهيل ڪيترو آن ڪامريڊ ويچارو انگوٺي ڇاپ آهي. سو اهڙو ڪچي جهڙو پيت، وات ۾ چڻ منگ پئجي ويس. سڄي محفل ٺهڪن ۾ ٻڏي وئي ۽ پوءِ قصو اتئي ختم ٿي ويو، هتي روز محفل مچي ٿي. اها ويڌن اڄ جي ناهي. اهي حجتي تڪرار، اهي قابل معافي جهيڙا اهو بحث مباحثا روز جو معمول بڻيل آهي. اهو ڏسي تعجب، حيرت ۽ افسوس ٿئي ٿو. مناظراءِ مباحثا اسان درويشن جي روايتن موجب نيڪ نه هوندا آهن. ذهن ملن نه ملن ته چا ٿيو، دليون ته هڪ هئڻ کپن هتي اسين قرب وڌائڻ اچون ٿا نه ڪي انتشار ڦهلائڻ. هم ڪلامي دوران اها گفتگو رسمي رواجي ڳالهين سان شروع ٿئي ٿي. اختلافي راءِ جي بنياد تي جهيڙو، اٽبٽت، تڪراري ڳالهين تي بحث شروع اهو بحث جلدي جهيڙي ۾ تبديل ٿيو وڃي. ڏسندي ڏسندي هڪٻئي کي وڙهڻ لاءِ للڪارڻ کان پوءِ لٺ لڳي وڃي ٿي، پوءِ ان ملاڪڙي ۾ سڀ ڏوڙ ٿي وڃي ٿو. اهو تنازعو گهڻو ڪري مذهبي ڳالهين تي بحث دوران ٿئي ٿو. محمد حسين قادري ڪٽر شيعو آهي اچڻ شرط يا علي مدد ڪندو، علي الله، علي وارث چوندو ته دراني صاحب ۽ هن جو بحث شروع ٿنهنڪري مذهبي بحثن کان پرهيز ڪئي وڃي. انهن مذهبن ته ماڻهو مڃيا آهن. غير جانبداري کان ڪم وٺڻ کپي، ماڻهو کي ڪليل ذهن ۽ صاف دل جو مالڪ هئڻ کپي پرسنل دوستيءَ ۾ اها ڦوٽ نه هئڻ کپي. بيشڪ حرڪت ۾ برڪت آ، اها ويڌن، حرڪت يا انجواءِمينٽ ڪڏهن ٿيڻ کپي روز روز نه، قصور وار تي ڪو ڏنڊ ڏوهه مقرر ڪيو وڃي يا ته هو ڏنڊ ڀريندو ياوري ڀڃي جان ڇڏائيندو، ڪجهه ڏينهن ڪچهري مان پاڻ مرادو خارج ٿي. وري موٽي ايندو. صلهنامو تيار ڪري اتي جو اتي ختم ٿيڻ کپي. هتي ته ”جڏل به جهان خان جي ته فيصلو به جهان خان جو“ واري ڪار آهي.

هن جي پُڇاڻي

۽ جڏهن اسين هتي ويهڻ لڳندا آهيون ته وقت ڊوڙڻ لڳندو آهي. هي وقت راڪيٽ کان به تکڙو هلندو آهي، اڃان ڪچهري جو پيٽ ئي نه ڀربو آهي. اڃان ڳالهين جو دور ئي نه ٿيندو آهي ته رات ڏيڍ ڏاري آخري گولي (ڪاوش واري وين، جيڪا قمبر، شهدادڪوٽ تائين اخبارون ۽ سواري کڻي ويندي آهي.) اچي ويندي آهي. اها وين اسان جي گڏجاڻي جي پڇاڻي جو ڪاشن هوندي آهي. پوءِ صفدر صديقي گنڊ وڃائيندو آهي ته ”اٿو ڪلمون پڙيو گاڏي اچي وئي.“ انهيءَ محشر جي مهل سرڪار جي به روانگي جو

Scanned with CamScanner

ٿئيم اچي ويندو آهي ۽ جدائي اچي ڪرڪندي آهي. هڪ ڏينهن اخبارون جي موڪل هئي ان لاءِ شايد وين نہ آئي. اسان وين جي آسري تي ويهي ويهي صبح ڪري ڇڏيو سون. پلاڻ جو حساب چڪائڻ ڪانپوءِ جڏهن پاڪرن جي پيڙ پاڙي ٿيندي آهي تہ محفل برخاست ٿيندي آهي. علي علي. ماشاءَ الله ٿي ويندي آهي. انهي محفل جو اختتام يا خاتمو انهيءَ ڏات ۽ ذات جي رات جو موت پڻ هوندو آهي. وقت ٽاري ٻاڙ پوري ڪيو هر ڪو ڪائي پي ٽاٽ ٿي هليو ويندو آهي. ڪيل ختم پئسا هضم. وڃن وقت پرويز جو ترانو پاڪ سر زمين شادباد هائي هائي حسين آباد ۽ نيو سعيد آباد شروع ٿي ويندو آهي ۽ ماتم پڻ ڪندو آهي تہ "بابا سائين اسان کي اڪيلو يتيم ۽ لاوارث ڪيون ٿا وڃون." تنهن کان پوءِ شهباز دراني گهر وڃي سڪيو ٽيندو آهي تہ اسان بہ پنهنجي گهرن پيڙا ٽيندا آهيون. گهڙي ڪن ڪانپوءِ هي اسپارٽ پڊ پاڻ تي ويران ٿيجي ويندو آهي. چڻ هتي ڪرفيو لڳي ويندو آهي. اها رستي ۾ سطعي گفتگو اها ڪچهري دل تي پنهنجا نقش چٽيندي آهي. اهي چٽل ۽ اڪريل نقش تاريخ ٿيجي ويندا آهن ۽ اهي گهڙيون امر ٿيجي ويندیون آهن.

هن کي ڇڏي اچڻ جو آزار

هتي ايندڙ اهي وڏيون فلمون اچي اسان لاءِ ڏچو ٿيون پيدا ڪن. اچڻ وقت ڪو نہ ڪو هنن بلائڻ کي هتي اسان وٽ ڦٽي تہ ڪيو وڃي. وڃڻ وقت اهي اسان جي ڳچي ۾ شهباز دراني کي روزانو حسين آباد ڇڏي اچڻ جي بيگر وڏو آزار آهي. "سائين تو سائين پر سائين ڪا ڪتا بہ سائين". هنن هنهي لامن (لام تي زور) عقيل ۽ وڪيل کي اسان کان بہ پليون موترسائيڪلون آهن. پر اهي مروان گهران ڪٽي نہ ٿا اچن. هڪ تہ انهن ۾ پيٽرول پوي ٿو جنهن تي خرچ اچي ٿو. اهو ڪير وڃرائي. ٻيو تہ ڪو ڦرو ڦري نہ وڃي پراڻي ڳالهہ آهي ان ڇڏي اچڻ جي چڪر ۾ ڊاڪٽر احمد علي ڦڪيو. پنهنجي يار ڊاڪٽر مرتضيٰ ڪوسو کي چيو "هن يار منصور قادر کي گهر ويندي مهل رستي ۾ انور ولاز ڇڏيندو وڃ" منصور قادر جو تہ ڪم ٿي ويو پر هن يار ڪوسي جا ڪم لاهي ويا موٽ تي ڦرن اچي اڳ جليس "ڇڏائي گاڏي مان هٽ ڪڍ." هن ڪوسي مڙس آتي ڪوسڪي پئي ڏيکاري ڏري گهٽ سر پئي ويس. مرشد ضرور هوس جو زنده سلامت گهر پهتو. اهو ڏينهن اهو شينهن همران وري اسان ڏانهن منهن ئي نہ ڪيو. تہ بہ منصور قادر اڃان نہ پيو مڙي. اڃان بہ ڪيس ڇڏي اچڻ جو مسئلو آهي. نوشين شيخ کي قاسم آباد ۽ رفيق عيسائي کي پڪوڙا اسٽاپ ڇڏڻ. عقيل قريشي کي واپڊا ڪالوني. وڪيل منگريو کي ٽڪ پنڌ ٿي چرين جي اسپتال ڇڏڻ. مطلب تہ هنن سمورن پڙهيلن کي گهر ٿائين ڇڏي اچڻ روز جو معمول آهي. "ٽڪ بہ ڪڏڙي جي تہ ڳلي بہ ڪڏڙي جي" گاڏي بہ اسان جي تہ پيٽرول بہ اسان جو هنن کي مجال آ جو شرم بہ اچي تہ اڄ ڪٿي پيٽرول وجهايون. مون کي جهڪڏهن ڪو چوندو آهي تہ "ڇڏي اچ" تہ مان ڪيس چوندو آهيان.

Scanned with CamScanner

”ڳاڻ مراني ڪا شوق ھي تہ لنڊ اپني ساٿ رکو“ شهباز دراني کي ماشاءَ الله پٽ، پوٽا، ڏوٽا آھن. سيني کي پنھنجون ذاتي گاڏيون آھن. اھي سڌورا آھن جي ڇٽي اکي ۾ بہ آھي، شهباز دراني کي ڇڏڻ ايندا آھن تہ آخر تائين ويٺا بہ ھوندا آھن. ويچارا ويھي ويھي سڪ تي ويندا آھن تہ بہ ڪجھندا ناھين. وڏن جي محفل ۾ ھنن جو ويھڻ مناسب بہ ناھي، پيو تہ ھنن جي پنھنجي بہ ذاتي لائيف آھي. ھنن کي ائين ويٺي ويٺي ٻور ٿيندي ڏسي پرويز بشني چوندو آھي ”پٽ تو ھان ھلو، محفل الائي ڪڏھن کٽي بابا کي مان پاڻ ڇڏي ايندس.“ پوءِ ھي بشني ھنن کي پڇائي ”پاڻ بہ ڪسڪي ويندو آھي. پوءِ اھا قلم علي اُچڻ ۽ منھنجي ڳچيءَ ۾ پوندي آھي. علي جنھن کي مان علي تون سنڌي آن“ چوندو آھيان. اھو علي ويچارو سواري ڊوئي ڊوئي بيگر ڏئي ڏئي بيزار تي پيو تہ بہ نانءُ نيڪي نہ ٿيس پڇاڻي پڇي جان ڇڏايائين. ڪي اھڙا آغا ثناءَ الله جھڙا خان خان آيا. ڪن سياڻن تہ ائين ڪيو جو پنھنجو گاڏيون گھر ڇڏي پاڻ بہ پنڌ اچڻ لڳا. ڪن تہ مور ڳو اچڻ کان ئي توبہ ڪئي. شهباز دراني کي روز اڌ رات جو حسين آباد ڇڏي واپسي ۾ زنده سلامت موٽي اچڻ ڪنھن معجزي کان گھٽ ڪو نہ ھو. جي ناڪي کان اچان تہ ڦورو منھن ۾ جي عيدگاھہ کان اچان تہ پٺاڻ ڳوٺ جا پٺاڻڪا خون خوار ڪتا. منھنجي ڪڍ لڳن ھڪڙن پٺاڻن جي ڪتن جي حد پوري ٿي تہ ٻين ماڇين جي ڪتن جي حد شروع ٿي. ڪلمہ پڙھندو گھر پھچان. ھڪ ڏينھن اٽڪل ڪيم تڏھن وڃي منھنجي بہ جان ڇٽي. ھڪ ڏينھن مان ڪيس ڪوڙ ھڻندي چيم ”دراني صاحب رات جڏھن مان اوھان کي ڇڏي پئي آيس تہ اوھان جا پاڙي ۾ ھڪ وڏي مڇن واري ھمراه روڪي پڇو تہ ”ڇا شهباز دراني بہ پنج منٽ پوئتي آھي ڇا؟“ اھو ٻڌي دراني صاحب صفا ٽپي باھہ ٿي ويو. لعنت ھجس، ڪھڙو آھي، ھڪ دفعو مونکي ھلي ڏيکار حسين آباد تہ ڇا مان حيدر آباد مان نہ لڏياسين تہ منھنجو نالو بہ شهباز دراني ناھي.“ مون ڪيس چيو ”ٽڏو ٿي ان ويچاري جو ڏوھہ ئي ناھي اوھان مون جھڙي بدنام شخصيت سان اڌ اڌ رات جو موٽرسائيڪل تي پويان ويھي جھلي ڦرندا تہ ماڻھو تہ ائين سمجھندا، ڪيترن کي لاڏائيندو. مون سان ويھو ٿا تہ بدنامي بہ برداشت ڪيو. گندي پاڻي مان گذري ماڻھو ڇنڊڻ کان بچي نٿو سگھي.“ اھو ڏينھن اھو شينھن وري مولائي مونکي نہ چيو ”ڇڏي اچ.“ ڪڏھن ٽپائڻ لاءِ چوانس ”بابا مان آھيان نہ ڇڏي ٿو اچان“ چوي ”نہ بابا نہ تو سان ويھڻ معنيٰ خواري“ ھاڻ لاچار سئو روپيا رڪشا جا ڀري ويندو آھي. ھڪ ڏينھن دير ٿي پوڻ ۾ دراني صاحب کي چيو ”بابا جلدي ڪيو اٿو ھي ميت واري گاڏي خالي خالي حسين آباد پھچي وڃي ڊرائيور خاصخيلي آھي. منٽ ڪئي الماس تہ ”مائٽ جي وڃي تہ ھن لاش کي بہ اڪيلي ڪڍو درياھہ ۾ لوڙھي اچجانءِ نيڪي جو ڪم آھي ثواب ٿيندي“. لعنت ڏيندي چيائين ”وڏو ڪو ڪنجر آھين.“ ”بلا بابا ھئين ٿا ڪريون مان لاليءَ کي لغام وجھي گھوڙو ٿو ڪريان. اوھان گھوڙي تي چڙھي لغام جھليو مان گھوڙي کي

Scanned with CamScanner

ڳچي ۾ مرچ ٿو وجها. چڙيو پلا. مون وارو گيس جو سلينڊر وجھو ڳچي ۾ مان هيٺان نيلي ٿو ڏيانس آڏامندا ويندا باز وانگر، هونهن به اوهان شهباز آيو. باز يا شهباز کي آڏامڻ کپي، باز موٽرسائيڪل يا رڪشا ۾ ٿورئي ويهندو آهي. آغا هي وٽ 200 روپيا. اج ته بابا کي مان چڙي ٿو اچان صبح جمعو آهي تون ڪباڙا مارڪيٽ ۾ ريڙهي تان بابا لاءِ پناڻ کان ڦيٽن وارو بوٽ وٺي اچجان اُهي بابا کي پارائي هتان دکو ڏئي چڙيندا سون حسين آباد هتان پري ڪونهي يا سڌو گهر هوندا يا سڌو اسپتال پوءِ اهو روز روز جو چڙي اچڻ وارو ڪروڊ ئي ختم ٿيندو.“ هاڻ هن عظيم شخصيت شهباز دراني جي تعريف تڪميل تي پهتي. آخر ۾ مان فقط هي جملو لکي قصو تمام ڪريان ٿو ته هي هاڻي پراڻي سکي جان صرف عجائب گهر ۾ رکڻ لائق وڃي رهيو آهي.

محترم منظور ڪباڙي

هي جڏهن پنهنجو سهڻو پوٽ اسان ڏي ڪٽي ايندو آهي ته اسان سمجهي ويندا آهيون ته جاڻ نحوست اچڻ واري آهي، هي ڪباڙڪو ڏنڌو ڪندو آهي. هي سوٽ ۾ بيلٽ بجاءِ اڳٽ وجهي ايندو آهي. هن جي آمدني ايتري ڪونهي جو هي ويچارو شادي ڪري ٻار پالي سگهي، ان ڪري هي سڄي ڄمار ڪنوارو رهيو. جڏهن اسان جي ٽاڪ تي اچا محترم شهباز دراني نئون نئون اچڻ شروع ڪيو ته هي به اوچتو نازل ٿيو ۽ بنا هٿ ملائڻ جي چپ چاپ اچي شهباز دراني جي پير ۾ ويهي رهيو. (وڏي ماڻهو ڪي غريب جو هٿ هوڻ ۽ به ميرو لڳندو آهي) هڪ ڪارو هيو ڪاٺو ٿيون غريب حال، هڪ مشڪوڪ ۽ شڪي ماڻهو کي پنهنجي پير ۾ ويٺل ڏسي شهباز دراني مونکي سڌي ڪن ۾ پڇو ”هي سوڪڙي ڪير آهي.“ مون کيس کي چيو ته ”مفت جي ماني کائڻ جو ورلڊ رڪارڊ قائم ڪندڙ هي منظور ڪباڙي آهي هن کي اوهان جي نتا سڃاڻو ته پوءِ اوهانجو ڄمڻ ئي فضول آهي، هي اونداهي اوهانجو متوالو آهي هن جي خصوصيت اها آهي ته هي پتڙي تي بنا ٽڪ بنا پئسي ۽ بنا ٽڪيٽ تي پهائيندو آهي. هن جي ڪاري ڳئي ۽ ريلوي جي ڪاري انجڻ پاڻ ۾ سوٽ ماسات آهن، هي اسان اوهان لاءِ بنا پئسن تي نوڪر ڪرسيون ڪٽي اچڻ، ٽيبل صاف ڪرڻ ۽ چانهه وغيره آڻڻ لاءِ رکيو آهي، دراني صاحب به سچ سمجهيو ڪيس سڌي ڪيسي مان پئسا ۽ سگريٽ جو خالي پاڪيٽ ڪڍي ڏيندي چئينس ته سامهون واري ڪيبن تان هي پاڪيٽ ۽ لائيٽر وٺي آ ۽ مون کيس کي چيو باقي پئسا جي بچن ته تون پڙوت جا سمجهي ڪٽي چڙ جان. ويچاري منظور ڪباڙي منهنجي اکين ۾ ڏنو ۽ سگريٽ ڏئي جلدي کسڪي ويو. ائين دراني هن کي ڊوڙائي ڊوڙائي هن جي ماءُ پهي چڙي آخر مولائي پڇي جان چڙائي.

فلم اسٽار نوشين شيخ

اسان جي هن اسپارٽ تي ڪڏهن ڪڏهن تي وي آرٽسٽ فريده سهتو، جهڙي مصيبت، شامت، آفت ۽ بلا به ايندي آهي. ماشاءَ الله هي جيتري صحت مند آهي. او ترو

Scanned with CamScanner

سندس مڙس بشير سهتو ڪمزور آهي. مان جسماني ڪمزوري جي ڳالهہ پيو ڪريان. مرداني ڪمزوري جي خبر تہ سندس زال کي هوندي. پنهنجو اجان واسطو ڪو نہ پيو آ. هي نو والن جي شلوار لڳندي آ، تہ سندس مڙس اڱٺ وجٽي. پاڻ فريده سهتو جو سانچو يا غنچو بعد ۾ بيان ڪنداسون، هتي فلحال پاڻ تي وي آرٽسٽ نوشين شيخ جي ڳالهہ ڪنداسون. منهنجي جنم جي شهر شڪارپور جي هي نيڪ نمازڻ شيخياڻي جيڪا مها ڪوي شيخ اياز جي مائيتاڻي پڻ آهي. اڄڪلهہ قاسم آباد، حيدر آباد ۾ رهي ٿي. هي ٻئي فريدي سهتو ۽ نوشين شيخ وڪيل منگريو جا پلاٽ آهن ۽ شهباز دراني سان واسطيداري ڪري هٿ اچن ٿيون. اهو عجيب اتفاق آهي تہ جڏهن فريدي سهتو مڙس ۽ نڻدڙي ڏيءَ سوڌو اچي ٿي تہ نوشين شيخ هتي اڳ ئي ويٺل هجي ٿي ۽ جڏهن فريده سهتو اچي ٿي تہ هي بہ الائي ڪٿان اچي نازل ٿئي ٿي. هي ٻئي پاڻ ۾ اصل نہ ٺهن ڇڻ هڪٻئي جون پهاج هجن. هي جڏهن هٿ اچن ٿيون تہ هنن جو جهيڙو ڏسڻ وٽان هوندو آهي. ان ۾ اسان جو ڪجهہ نہ وڃي. منهنجو هي ٽاڪ نوشين جو خوش خانو بہ آهي. اچڻ شرط شهباز دراني ۽ وڪيل منگريو کي ڏوراپو ڏيندي چوندي آهي. ”ڇو ڀلا مون کي وساري ڇڏيو اٿوَ مون ڏي لڙي بہ نٿا اچو.“ هي اچي ٿي تہ چمڪ ڏم هٽي اچي ٿي. هن جي اچڻ تي دراني صاحب قربان قربان پيو ويندو آهي ”ڇا ڪائيندين ڇا پيئندين؟“ جئين سڪيلڌي کي پٽ ڄائو چمين سان ماري ڇڏين. ائين شهباز دراني نوشين کي ڪارائي ڪارائي ماريندو آهي. پيٽ فل ٿيڻ جي باوجود بہ نوشين کي اڌ رات جو بک اچي لڳندي آهي. تنهن لاءِ هي هڪ اندو آمليٽ، هڪ هاف فرائي، ٻہ رول، ٻہ ٽي شامي ڪباب ٻہ ڪن سينڊوچ ٻہ پراٺا، ڊبل روٽي، بسڪوٽن جو پاڪيٽ، ٻہ ٽي ڪيڪ پيس پاپن جي ٿيهلي، نمڪو ۽ 30 روپين ڪن جا ڪاچا بہ گهر پارسل ڪري ڪٽي ويندي آهي. ڇا ڪري ويچاري مولائڻ، فليٽ ۾ اڪيلي جو رهندي آهي. نوشين کي ڇڏي اچڻ ڪانپوءِ پرويز ٻشني، دراني صاحب کي ٽپائيندي چوندو آهي. ”بابا ڇا نوشين اوهان سان ڪاليج ۾ گڏ پڙهي آهي جو اوهان هن جي ايڏي خدمت ٿا ڪريو. ڪٿي عشق بشق مشق جو چڪر تہ ناهي.“ بابا زبان ٻاهر ڪڍي ٻنهي ڪنن کي جهلي توبہ توبہ ڪندي چوندو آهي تہ ”اسان پٺاڻ آهيون، پٺاڻ پرائي ننگ ۾ نظر نہ وجهندا آهن.“ پرويز خاصخيلي جي شادي مون ڪرائي هئي بنگالين مان، زال چنگڙي هئس پر هن ۾ حال نہ هو. ڇڏي ٻيجي ويس هاٽي وري ٻي شادي جو شوق جاڳيو اٿس، سڄو ڏينهن ”سيو هاٽي لال ڏي ڪا زال“ ڪندو ٿو وتي. جيڪا ٿو رَنَ ڏسي چوي ٿو ”اها هڙايو (پرٽايو)“. نوشين شيخ بہ ڪنواري آهي. هن همراه جي ان تي بہ نظر آهي، هن هڪ ڏينهن وجهہ وٺي دراني صاحب کي چيائين ”سڄو ڏينهن پرايون رنون ٿو تڪيندو وٽان هاڻ منهنجي بہ شادي ڪرايو. ڪٿي قسم ڪٽڻ جهڙا تہ ٿينداسون تہ هي ڳاڙهي ڪنوار دراني بابا هٿ ڪري ڏني آهي. بابا اهڙي ڪا نوشين جهڙي ولائتي مال اسان کي بہ هٿ ڪري ڏيو تہ وڃي جهان ڪري اوهان کي دعا

Scanned with CamScanner

ڪريون" دراني صاحب ڪاوڙ ۾ ٽهي باهه ٿي ويو "اڙ لوسي مان ڪو پڙوو آهيان ڇا؟" ٻڍا پڙوي پڙوي جي ڳالهه ناهي، ٻچا آهيون ٻچن لاءِ به ڪو سک نه ڪندو ڇا. تنها هونئن به رهي ٿي مون ڇڙي ڇانگ لاءِ به ٽڪاڻو ٿي پوندو. گراهه به وات ۾ مان پاڻ وجهندو سانس، هتي به ويلي هوندي اوهان سان وسنوَ ڪري. ديگڙو دم تي آهي. ڪو رسو ڪوليو ته ڪا دل جي باهه هلڪي ٿي. باقي ائين ڪنواري وني هوندي ته اڏهي کائي ويندس."

تصديق نامو

عمر گذري وئي حسين جيان، جو به مٽي ۾ لڳو يذيذ ئي لڳو (وفا). مونکي رڳو يذيذيت ٽپايو آهي. ڪنيم ته دوستي جي ڪوليم ته دشمني نڪتي، دنيا منافقن سان ڀري پئي آهي. دوستيءَ ۾ مان زماني جا بي حد عجيب رنگ ڏٺا. چريا به ٿياسين يار به ڪياسين، مندون بدلجي ونديون آهن ته دوست به بدلجي ويندا آهن، هن پر سڪون ماحول ۾ جڏهن سڪون ۾ خلل پيو ته، مان هن اسپارٽ مان هٿ ڪڍيا، اڇڻ وڃڻ ٻئي گهوريا، مان پويان مُڙي نه آهيان ڏسندو. مان پيهر موتي ساڳين رستن ۽ ماڳن تي نه آهيان ايندو. بحرحال مونکي هتي هئڻ ته نه ڪپي ها. سنگت کان سواءِ بيقراري ناخوشي صحبت کان دور رهي به ته نتو سگهجي. ائين منهنجو دم پيو گهٽبو هو. "مان انهي مرڪز ۾ رهندس ته طوفان جو مرڪز بڻجي ويندس. طوفان منهنجي چوڌاري رانيات ڪندو رهندو ۽ آخر گذري ويندو." هاڻ هنن جو به ٽئي بلو. مونکي دوستن جي پَرَ ۾ دشمنن جو ڏر آهي. جڏهن دوست ڦري منافق ٿي اکيون ڦيري ڇڏين ته انهن کان بچڻ کپي. گڏ جئيندي ڪائيندي به هڪٻئي سان سچا نه آهن. جن دوستن لاءِ مون زندگي ڏيان ڪئي، پنهنجو مستقبل خراب ڪيو ۽ پنهنجي هستي وڃائي، تن دوستن منهنجو قدر نه ڪيو. هتي رهي مون پنهنجي Energay ضايع ڪئي. مان جتي ڇڏي ۽ شرت ۾ به آيس، مان جيڪو بيماري ۾ به پاڻ ڪٽائي ايندو هوس. هنن مون سان ڇگا پير نه پاتا، هنن مان مونکي ڪڏهن به فيض نه رسيو. "ٻيرن کان ٻير گهرڻ اجايو آهي." "ڪاون کي پيلا هجن ها ته اڏامندي ڏسجن ها." گدڙ کي ڪهڙي طاقت جو گهر جو ڪڪڙ چورائي، ڏوهه ناهي گدڙ جو پنهنجي گهر جا ڪتا ڀاڙيا هئا. هي تماشو ڏسندڙ هن بابت هڪ لفظ به نه ڪهيا چڻ هنن جا وات سبيل هئا. مون خلاف نفرت ورثي ۾ ڪٽي ايندڙ مونکي ڏسي حسد کان پاڻ پٽيندڙ منهنجا هتي ويهندڙ اڪثر دوست انهيءَ مزاج جا آهن. پلي مان به ڪجهه ساهي پٽي وٺان، ائين هنن جي دل جي باهه ٿڌي ٿي. اها پهرين بنيادي دشمني هئي جا پوءِ اڳتي هلي. "درياءَ کي اڪرڻ جي لاءِ ٻيڙي جي گهرج هوندي آهي پر هڪ گهڙي اهڙي به ايندي آهي جڏهن اوهان کي ٻيڙي مان ٻاهر اڇٽو پوندو آهي." دوستيءَ ۾ ڏڪار وارو ورتاءُ نه هئڻ کپي. دوستي ۾ نامنظور يا نانقبول ڪو به نه هئڻ کپي. دوستي ۾ هڪ لاءِ سڀ ۽ سڀ لاءِ هڪ اصول هئڻ کپي. پنهنجي سائين جو قدر ڪرڻ کپي. ڳالهه

Scanned with CamScanner

ڪاڏي جي ڪاڏي وڃي پهتي. هاڻ قصي کي ڪتائڻ گهرجي، هڪ فضول ڳالهه تان هوٽل واري ”پناڻ گل خان“ سان جهڳڙو ٿي پيو. هونئن ته اهو منهنجي زندگيءَ جو تمام ننڍڙو واقعو هو، پر منهنجي زندگيءَ ۾ اهڙو مثال مشڪل ملندو. هونئن ته هلڪو ڦلڪو ٽڪ بجي وارو ڪم مان پاڻ ڪندو آهيان. پر هتي ويل ٿي ويو. منهنجي سڄي سنگت پاڙي نڪتي. اها جرئت ۽ گستاخي ان لاءِ ڪري رهيو آهيان ته جئين هنن کي ڪجهه احساس ٿئي. ڪا ڳڙ ٻڙ ضرور هئي. اهو لال بيگ ”گل خان“ ديدا دليري سان ڪلم ڪليو دشمن ٿي بيٺو. هن جي مونکي جيڪا رپورٽ هئي ته هن کي گڏي ڏئي مون خلاف ڀڙڪايو ويو هو. مونکي سڀ خبرون هيون، اها پوري پلاننگ ۽ باقاعده طئي شدا سازش هئي نه ته مونکي ته ڪو منجهائي ڏيکاري. هي اسپارٽ ته چا هي سچو هوائون جو شهر حيدر آباد منهنجو آهي، اڄ تائين ڪو مائي جو لال پيدا ئي نه ٿيو آهي، جيڪو منهنجي بي عزتي ڪري پنهنجي عزت بچائي سگهي يا مونکي منهنجي شهر ۾ منهنجي پاڙي ۾ مونکي ڪٽي به ويهڻ کان روڪي سگهي. ”جهي به جهان خان ته فيصلو به جهان خان ڪري.“ آخر هن پناڻن جي وڏي خيرخواهه محترم شهباز دراني هن پناڻ جي چُرچ تي فيصلو ڪيو ۽ پنهنجي اصليت ڏيکاري. ”ماءُ مري ڏيءُ لاءِ ڏيءُ مري لن لاءِ“ اسان مئاسون دراني صاحب لاءِ ۽ هو ٿو مري پناڻن ڪاڻ“ مان سچو رمضان هن اسپارٽ تان جلاوطن رهيس ۽ اڇي ڪدڙن وارو هيرو چوڪ وسايو، تن ڏينهن ۾ مونکي اڇي چيله ۾ سور پوڻ لڳو، جيڪو هاڻ ڪڏهن ڪڏهن پوندو آهي. ان پناڻ جي جاسوس ۽ پاڙي سنگت جي خابرو پرويز بشني جي اها ڊيوٽي هئي ته اهو حال معلوم ڪرڻ اچي ته منهنجو حال ڇا آهي. اصل ۾ ڳالهه هي هئي ته مون واري سنگت هن شهباز دراني مان نجات ۽ ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ پئي چاهيو، هي پاڻ وٽائو پرپٽ هن جي ماءُ پيڻ هڪ ڪندا هئا ۽ روبرو ائين فيلنگ ڏيندا هئا ڇڻ هي هن جا وڏا خيرخواهه آهن. هي اينلو هو ته مونکي چوندا هئا. ”دفع ڪرينس،“ پر مان ته ڪيس دل سان عزت ڏيندو هئس. هي هتي ويهي وقت گذاريندڙ ڪاهل وجود هاٽي ڪاڏي وڃي، هي وڏي عمر وارا به صفا چوت هوندا آهن، ڳالهه کي سمجهندا نه آهن، هروڀرو پيا بحث ڪندا آهن، جهڳڙي ۾ ڪرسيون ٽٽيون، هوٽل کان ٻاهر ڪرسيون رکڻ واري ڪهاڻي ختم. مان اسپارٽ کان آئوٽ، پويان شهباز دراني کي اها عزت نه ملي ته هن هتي اچڻ ڇڏي ڏنو ۽ ائين انهن سازشين جي سازش ڪامياب وئي ۽ هن جنجال مان جان ڇٽي، هي هنن لاءِ وڏو آزار هو. اهي چند ڏينهن مون لاءِ عارضي طور تي ڏاڍي ڏکي صورتحال ۾ گذريا، بس مان رڳو پختو ٿيس ۽ مون وٽ صبر جو اڻ کٽ خزانو هو، قدرت هر هنڌ ساز باز رهي ڪاٽ هٽندڙ دوستن جي انهيءَ تڏا ويڙهه ڪانپوءِ منهنجو دم گهٽجڻ لڳو. مان پنهنجي ڦوت عمل کي ڪنهن ٻي رستي تي مشغول ڪرڻ ٿي گهريو، مان ڪنهن ڏار هنڌ تي وڃي سڪون حاصل ڪرڻ ٿي چاهيو. انهيءَ سڄي ماندائڻ کان بي خبر مان هجو من ۾ هوندي به پاڻ سان گڏ هوندو هوس، مان صرف پاڻ ۾ ئي رهڻ ٿي چاهيو، مونکي بي سري ماحول

۾ مونجهه ٿيڻ لڳي پر اهي نئين نئين محبت جي ماڻدائن جا سڏڙيا جن کي لئين محبت جي ميخ لڳل هئي، مون ڏانهن هر هر اچڻ کاڻ تڙپندا رهيا، پوءِ اهو سڪ جو اثر هو جو مان هتان جون محبتون ميڙي دل تي رکي ڇڏيون. منهنجي هي ڪچهري ساڻ سان آهي، مان هجوم ۾ پنهنجي حيثيت جو مقام ماٺي وٺندو آهيان، مان جڏهن چاهيان ته هر مجلس جي پسند بڻجي سگهان ٿو، مان هن نئين سنگت جي وهه وَتي مان سُرڪ پريو ته نينهن جا نشا چڙهڻ لڳا، وري موسمون بلديون ته ماندائا ٿيا. محبت جا مينهن وسيا. وري محفلون مچنديون رهيون، وري ميلا لڳندا رهيا. ائين مجلس وري هميشه ٻهڪندي رهي. پراڻي ڪچهري ۽ محفل کي ڏانوا ڏول ڪندڙ، مذاق چرچن ۽ پوڳن جي پينگ ڪندڙ، هي دغا بازباغي، هتي ته چا پر ڪٿي به پنهنجو وجود ڳوليندا ته به هنن کي نه ليندو.

محفل نه رهي

محفل نه رهي، ساقي نه رهيا، پيالا نه رهيا، پياسي نه رهيا.

اي شمع سر، چارات اُها گذري به وئي، گذري به وئي (شيخ اياز)

پکي هاڻي نه ٿا اچن هوائون انهن کي آڏين ٿيون، اسان جي هن معمول واري محفل مان تمام دوست هڪ هڪ ڪري پاڻ مرادو غائب ٿي ويا. انهن سيني جي شروعات ته سني هئي، پر پوءِ هي سڀ وکري ويا ۽ هڪ مڪمل نئين هنڌ جا ماٺهو اچڻ شروع ٿي ويا. نئين ايندڙ دوستن جو اضافو نوان دوست اوپرا چهرا، نئون ماحول، هي منهنجو گهوڙن جو طنبيلو ته ساڳيو هو، پر منهنجا سمورا گهوڙا متجي ويا. هن حويلي جا نوڪر چاڪر بانها ۽ رکوالا ته ساڳيا هئا، پر مالڪ متجي ويا. باقي ته سڀ ڪجهه ساڳيو هو.

رونا ليليٰ

ڍاڪا ۾ ڪرڪيٽ ”ورلڊ ڪپ 2011ع“ جي افتتاحي تقريب ۾ دنيا کي جهومائي ڇڏيندڙ، بنگالي گلوڪاره جنهن جو تعلق هاڻ بنگلا ديش سان آهي. جا اڳ سنڌ جي مشهور گلوڪاره هئي. رونا ليليٰ تقريب ۾ سنڌ سان محبت جو اظهار ڪندي، ”لعل ميري پت رکيو ڀلا جهولي لالڻ، سنڌڙي دا، سيوهڻ دا، شهباز قلندر،“ واري ڌمال ڳائي ٻڌندڙن کي وجد طاري ڪري ڇڏيو ۽ جڏهن رونا ليليٰ دنيا آڏو قلندر جي ڌمال ڳائي رهي هئي ته سندس اکين ۾ ڳوڙها تري آيا. هن جو سنڌ سان دريا جهڙو رشتو هو. هن سنڌ کي ڳائي سنڌ ڌرتيءَ جو حق ادا ڪري ڇڏيو، اڄ سنڌ جو نئون نسل سنڌي ٻولي جي هن من موهيندڙ آواز واري فنڪاره کي سڃاڻي به گهٽ ٿو، رونا ليليٰ سنڌي سنگيت ۽ سنڌي ٻولي جي وڏي خدمت ڪئي، هو اڄ پاڪستان ۾ موجود نه آهي، پر سنڌي موسيقي لاءِ سندس خدمتون بي مثال ۽ لازوال آهن، رونا ليليٰ پاڪستان ته ٺهير ننڍي کنڊ جي عظيم گلوڪاره آهي، جنهن کي موسيقي جا متوالا اڄ به وڏي چاهه سان ٻڌندا آهن. سنڌ به هن سان مسيحا جهڙي محبت ڪئي، گڏيل پاڪستان جي مشهور معروف فنڪاره رونا ليليٰ 1951ع ڌاري اڳوڻي مشرقي پاڪستان ۾ سيد امداد علي

Scanned with CamScanner

جي گهر ۾ جنم ورتو، سندس هڪ ڀيڻ دينا ليليٰ، جا پڻ ڳائيندي هئي، سان مخدوم محمد زمان ”طالب المولیٰ“ جي ننهن هئي. شايد مخدوم امين فهيم جي گهرواري هئي، جنهن مان شايد ڪيس هڪ پٽ نجيب به آهي. ”نڪ نجيب جو سهڻو، سهڻو، سهڻل جا سينگار واه واه دل کي وڻن ٿا.“ رونا ليليٰ راڳ ۽ موسيقي جي تعليم استاد عبدالقادر پيارلگ کان حاصل ڪئي. بنگلاديش جي وجود ۾ اچڻ کان اڳ، رونا ليليٰ جو من موهيندڙ آواز سنڌي فلمن لاءِ لازم سمجهيو ويندو هو. سنڌي فلمون سندس ڳايل گانن جي ڪري ئي هٽ ويندیون هيون. رونا ليليٰ سنڌي، اردو، بنگالي، سرائيڪي، پنجابي ۽ بلوچي ۾ به ڪيئي گيت ڳايا. پر سندس اصل سڃاڻپ سنڌي فلمي گيت آهن. سندس سنڌي گيتن ۾ ”منهنجا سائين سنڌي ٽوپي وارا“ ”ڪئين پرچايان تو کي“ ”لڳايم نيهن جو ناتو“ ”هڪ مٺڙو الا منهنجو مٺڙو“ ”چور چور منهنجي دل جو چور“ ”منهنجي اڱڻ تي آيا“ ۽ ”اڱڻ ٻهاريان، تنهنجيون واٽون نهاريان“ جهڙا ڪامياب گيت شامل آهن. رونا ليليٰ اردو فلمن ۾ به ڪافي گيت ڳايا جن ۾ ”ڪاٽي نه ڪٽتي ري“ ”تو هي بتا پڳلي پون“ ”دنوا دنوا ۾ گنو“ ”واعدي ڪرڪي صنم تو نه آئي“ ”همين ڪوڪر بهت پڇتائو گي“ جهڙا سدا بهار گيت شامل آهن. رونا ليليٰ گهڻو وقت پاڪستان خاص ڪري (سنڌ) ۾ رهي. اُهي انمول گهڙيون جيڪي هن مرڪندڙ، ٽهڪندڙ ڇهري سنڌ جي چاهه ۾ گهاريون تن جي مهرباني.

سيد سليمان شاهه

1933ع ڏاري جاتي جي ننڍڙي ڳوٺ ”تڙ خواجه“ ۾ جنم وٺندڙ عبدالله شاهه بخاري جو هي پٽ سيد سليمان شاهه ٻلورو ۾ ننڍو ٿي وڏو ٿيو. جو سنڌ جو البيلو فنڪار هو، جو 18 آگسٽ 1996ع ۾ 63 بهارون ماڻي، اوچتو دل جي دوري سبب اسان کان هميشه هميشه لاءِ موڪلائي ويو. هي سنڌ جو پهريون فنڪار هو، جنهن پهرين سائيڪل ۽ پوءِ موٽرسائيڪل تي ڊرائيور رکيو سو به پورل، بلا شاهه جي ڪلام ”ول ول ڦتل ڪريندا“ ڪيس شهرت جي بلندين تي پهچايو. سنڌ ۾ بهترين فنڪار طور ڀلائي ميرائيندڙ، هي سيد جو ٻار، جڏهن پيرن ۾ ڇير ٻڌي جهمريون پائي نچندو هو ته، عوام به مست ٿي جهومڻ ۽ نچڻ لڳندي هئي. هر هڪ بدن ۾ ڇير ڇمڪندي هئي. هن جي ورڪ وڪ لفظ لفظ ناچ هو. فضائن ۾ هن جا گيت، هن جي پيرن جي ڇير ۽ هن جون ادائون پڻ نچنديون هيون. هن پاڻ سان گڏ وقت جي سربراهن کي پڻ نچايو. هي ڇير ٻڌي ناچ ٻئي سنڌ جي ميلن ملاکڙن ۾ به نچندو هو. هي موسيقار غلام حيدر کي پنهنجو استاد مڃيندو هو. هن ڪٿڪ ڊانس جي سکيا اي بي پرواني کان حاصل ڪئي هئي، هن جو مشهور ليڊر ”ڪولي“ جي نالي سان مشهور هو. هن بلاول ٻيلهجر، فيروزالدين ۽ ايس گل کان پڻ پرايو. هي منڊ ۾ پڪتن سان رهيو، پوءِ هن پنهنجو هڪ الڳ ٽولو ٺاهيو، هن جي شاگردن ۾ ”عاشق مجبور آ“ وارو امير بخش عمراڻي، امير بخش ميراڻي، مولا بخش

مگنھار ۽ ڪارو شيخ شامل هئا. هن هند سنڌ کان سواءِ ڪيترن ملڪن ۾ پنهنجي فن جو مظاهرو ڪيو. ڪيس ريڊيو تي امداد خواجہ ۽ ٽي وي تي عبدالڪريم بلوچ پهريون ڀيرو متعارف ڪرايو، هي پهريون ڀيرو بطور ايڪٽر ۽ ڊانسر، ماٺلي واري منهنجي جهڳري يار رئيس ڪريم بخش نظاماڻي جي پهرين سنڌي فلم جو اعزاز ماڻيندڙ فلم ”ايڪتا“ ۾ ڪم ڪيو تنهن کانپوءِ هن چانڊوڪي، شهرو فيروز ۽ نوري ڄام تماچي ۾ پڻ اداڪاري جا جوهر ڏيکاريا. هن هڪ اردو فلم ”جهڪ گيا آسمان“ جا مڪمل گانا پڻ ڳايا، هي ڪافي عرصو سيناسين سان بہ هليو. هن ٻہ شاديون ڪيون هيون، ڪيس فقط هڪ نياڻي هئي. اڄ بہ سنڌ ۾ هزارين ملوڪ ناچو ڇير ٻڌي نچن ٿا. پر هن جهڙي حيثيت ڪنهن بہ نہ ماڻي آهي. هن جو خال ڪو بہ پري نٿو سگهي. مونکي جيڪڏهن راڳ ڳائڻ اچي ها تہ مان پيرن ۾ ڇير ٻڌي هن جو ڇڏيل خال ضرور پريان ها. 23 مارچ 1961ع تي نيين پور محلا شڪارپور ۾ منهنجي ڇٽي جي جشن ۾ بابا هي سيد جو ٻار سيد سليمان شاهہ گهرايو هو، تڏهن هن ڪي اجا مڇن جي ساول بہ ڪانہ هئي بلڪل لسو هو. سنڌ جي ماڻهن جي نيٽن ۾ پنهنجو عڪس ڇڏي ويندڙ هن البيلي فنڪار کي اڄ بہ سنڌ ياد ٿي ڪري، اجا تنهنجي ڇيرن جا ڇمڪا ڪنن ۾ ٻرن ٿا.

ڀاءُ ڀيڻ: نازيا حسن ۽ ذوهيب حسن

ڪراچي جي جڳ مشهور صنعتڪار بشير حسن ۽ عورتن جي ڀلائي لاءِ ڪم ڪندڙ سماجي اڳواڻ منيزه بشير جاهي ڏي پٽ نازيا حسن ۽ ذوهيب حسن جديد موسيقي جي دنيا ۾ تمام وڏو نان رکن ٿا. هي ٻئي ڀاءُ ڀيڻ نہ رڳو ڏاڍا خوبصورت هئا، پر خوبصورت گلوڪار بہ هئا، نازيا ۽ ذوهيب کي مون پهريون ڀيرو 1970ع ڌاري پاڪستان ٽيليويزن ڪراچي سينٽر تان ٻارڙن لاءِ نشر ٿيندڙ موسيقي جي پروگرام سنگ سنگ ۾ ڏٺو، هن پروگرام جو موسيقار سهيل رانا هو. هي ٻئي خوبصورت ڀاءُ ڀيڻ ان وقت تمام ننڍا هئا، ان وقت مان پڻ 9 سالن جو هئس، وري سنگ سنگ جي نالي 1988 ڌري پروڊيوسر شعيب منصور ٻيهر پروگرام شروع ڪيو، جنهن جو ميزبان بہ موسيقار سهيل رانا هئو، هن پروگرام ۾ ذوهيب حسن ۽ نازيا حسن خوب ڳايو، جنهن کي تمام گهڻو پسند ڪيو ويو. 3 اپريل 1965ع ڌاري ڪراچي ۾ جنم وٺندڙ هن خوبصورت گلوڪاره نازيا حسن 35 سالن جي ڄمار ۾ ڪينسر جهڙي موذي مرض سان جهيڙيندي لنڊن جي هڪ اسپتال ۾ 13 آگسٽ 2000ع ۾ دم ڏئي حوالي ڪيو. اجا هن جو مڙ پاڪستان آيو نہ هو ۽ نہ ئي هن کي دفنايو ويو هو تہ مون هن جي ياد ۾ لالي پبليڪيشن پاران 16 آگسٽ 2000ع تي سنڌ ايجوڪيشن ٽرسٽ حيدرآباد ۾ هڪ يادگار پروگرام نازيا حسن جي ياد ۾ ڪيو جنهن جي صدارت نصير مرزا ڪئي هئي ۽ خاص مهمان مختيار ملڪ هو. جڏهن تہ اعزازي مهمانن ۾ زوار نقوي، آپا نسرين نوري ۽ حميد ڀٽو جن هئا. ان وقت جي سمورن نالي وارن فنڪارن شرڪت ڪئي، پرو گرام جي

آخر ۾ شمن علي ميرالي پڻ نازيا حسن کي پيتا ڏني، مئي پڇاڻان حڪومت پاڪستان پاران اعليٰ سول ايوارڊ ماڻيندڙ نازيا حسن 1981ع ۾ فلم فيئر ايوارڊ (بهترين گلوڪاره جو اعزاز) ماڻي چڪي هئي. لنڊن يونيورسٽيءَ مان بزنس ايڊمنسٽريشن ۾ بيچلر جي ڊگري ماڻيندڙ هن شاگرديائي لنڊن مان ايل ايل بي پڻ ڪئي. نازيا حسن نيويارڪ ۾ اقوام متحده جي هيڊ ڪوارٽر ۾ ٻه سال سياسي ۽ تحفظاتي ڪائونسل ۾ ميمبر رهي ۽ هڪ سال يونيسف هيڊڪوارٽر ۾ پنهنجون خدمتون پڻ انجام ڏيندي رهي. نازيا حسن کي ڀاءُ ذوهيب حسن کان سواءِ هڪ ننڍي ڀيڻ زهره حسن پڻ هئي. نازيا حسن جڏهن اشتياق بيگ سان شادي ڪئي تہ هن کي ان مان هڪ پيارو پٽ آريز پڻ پيدا ٿيو. هي ٻئي ڀاءُ ڀيڻ نازيا ۽ ذوهيب پاڪستان ٽي وي جي اسٽيج ميوزڪ شو ڌنڪ ۾ ميزبان جي حيثيت ۾ ڪافي پسند ڪيا ويا. 1980 ڌاري انڊيا جي مشهور اداڪار ۽ هدايتڪار فيروز خان جي فلم قرباني جو نازيا حسن جي آوزا ۾ رڪارڊ ڪيل گيت ”آپ جيسا ڪوئي ميري زندگي مين آئي تو بات بن جائي“ جنهن هند سنڌ جي هر گلي ۽ هر ڪنڊ ۾ تمام گهڻي پذيرائي ماڻي، انڊين موسيقار ”بدو جي“ جي ميوزڪ البم ڊسڪو ديواني ۾ هنن ٻنهي ڀاءُ ڀيڻ خوب داد حاصل ڪيو 1981ع ۾ ان البم تمام رڪارڊ ٽوڙي ڇڏيا، پاپ ميوزڪ جي دنيا تي ڇانئجي ويل نازيا حسن ۽ ذوهيب حسن جي جوڙي کي پاڪستان، بنگلاديش، انڊيا، جاپان ۽ روس کان سواءِ آمريڪا ۾ بہ تمام گهڻو پسند ڪيو ويو UAE جا عرب تہ خوبصورت ذوهيب حسن تي صفا چريا ٿي پيا. ان ڪانپوءِ 1982ع ۾ هن جو ٻيو آلبم بوم بوم، 1984ع ۾ ٽيون آلبم ينگ ترنگ ۽ 1988 ۾ چوٿون البم ڪئميرا ڪئميرا ريليز ٿيو جنهن کي پڻ تمام گهڻو پسند ڪيو ويو. دنيا جي تمام گليمر ميگزين ۾ هنن خوبصورت ڀاءُ ڀيڻ جي جوڙي ٽائيٽل تي جاءِ ويلارڻ لڳي، هڪ ٻئي جي هنج ۾ سمهي تصويرون جو سيڪشن پورو ڪري هڪ پرڏيهي رسائي کي انٽرويو ڏيندي نازيا حسن چيو تہ ”جيڪڏهن ڀاءُ سان نڪاح جائز هجي ها تہ مان ذوهيب جهڙي خوبصورت ڀاءُ کي پنهنجو مڙس ڪيان ها.“ ان انٽرويو کان پوءِ سڄي دنيا جي اسلامي ملڪن ۾ وڏو لڙ ٿي پيو. ڪجهہ وقت هي ڀاءُ ڀيڻ پاڪستان ڇڏي هليا ويا. پاڪستان ٽي وي تي پڻ هنن جي گيتن نشر ڪرڻ تي پابندي لڳي. بدو جي جو پنجون البم ميڊ ان انڊيا تياري ۾ هو تہ نازيا حسن ناچاڪ ٿي پئي جيڪو هي نہ ڪري سگهي، جو پوءِ عليشا چغتائي ڪيو. نازيا حسن سماجي ۽ تعليمي ڪمن ۾ پڻ اڳ ڀري هئي. هن سان منهنجي پهرين ملاقات ننگر پارڪر ۾ ٿي. هي سابقہ وفاقي وزير اطلاعات جاويد جبار سان گڏ ملڪ جي پوئتي پيل علائقي ٿر ۾ ٻارڙن جي تعليم ۽ صحت بابت سماجي خدمتون انجام ڏيڻ لاءِ ننگر پارڪر ۾ ٻانهن ٻيلي تنظيم جي آفيس ۾ آئي هئي، ان آفيس ۾ نازيا ۽ جاويد جبار کان سواءِ مسڪين جهان خان کوسو جو پٽ جئيندو کوسو، ممندس پٽ ولي محمد کوسو، محمد هاشم کوسو، ڏانو ڏانڌل جو گرڌاري لال، ٻانهن ٻيلي

Scanned with CamScanner

تنظيم جي عهديدار ملي پريس ڪلب جا صحافي ۽ مان ۽ مون سان گڏ حسن درس ۽ عرفان مهدي پڻ هئا. هي اسان سان سنڌي ۾ ڳالهائي رهي هئي، مون کيس چيو "اوهان ايتري سٺي سنڌي ڪٿان سکي". هن ٻڌايو ته اها سنڌي ريڊيو پروڊيوسر سميع لنگاه کان سکي آهي،" ۽ ها باقي هن جي خوبصورت پياءُ ذوهيب حسن سان منهنجي اڄ تائين ڪا ملاقات ناهي ٿي.

محترم دانش آرائين

هي پنجتن جو گداگر ۽ ثناءُ گر سنڌي ڪيسٽ ڪلچر جو بهترين شاعر آهي، جنهن کي سنڌ جي تقريبن ننڍي وڏي سيني سنڌي فنڪارن ۽ فنڪارئون خوب ڳايو آهي جنهن کي سڀ کان وڌيڪ سنڌ جي نرالي فنڪار طفيل سنجراڻي ڳايو آهي، دانش آرائين جي مادري زبان سنڌي ناهي، تب هن نيٺ سنڌي ۾ شاعري ڪئي آهي. هن سنڌ ۾ رهندي هن ڌرتي ماءُ جو حق ادا ڪيو آهي. هن جي شاعري مان هن جي عظمت، قابليت ۽ لياقت جو پتو پئجي سگهي ٿو. سندس خداداد صلاحيتن مان پورو پورو فائدو نه وٺڻ ۽ ان جي خدمت جي قدر شنسائي نه ڪرڻ ناانصافي ٿيندي، اهو ئي سبب هو جو سنڌ جي سڄڻن هن عظيم سپوت ۽ مهان شاعر کي جٺري ئي مڃتا ڏيڻ لاءِ سندس مان ۽ شان ۾ "هڪ شام" جو پروگرام ترتيب ڏنو. ان شام جي موقعي تي منهنجي هن عظيم انسان سان پهرين ملاقات ٿي. هي شخص خوش شڪل، خوش اخلاق خوش پوشاڪ، خوش خوراڪ ۽ رنگين مزاج پئي لڳو، هي ڪٽر پٽي کان پاڪ، پنهنجي پرائي جو ويڇو نه رکندڙ، همت وارو محبتي انسان، ڳالهه، دوستي ۽ سنگت جو سچو ملنسار، مهمان نواز، يار ويس، يارن جو يار، دوستن جو دوست، سنگت ۽ پائيپي وارو خانداني مڙس پئي لڳو، هي سلجهيل سمجهدار، رعبدار، تمام ذهين متاثر ڪندڙ شخصيت جو مالڪ آهي، ان پروگرام کان پوءِ هي منهنجي دل تان نه لٿو ۽ منهنجي روح ۾ ويهجي ويو. منهنجي دل چيو ته ساڻس پڪي ياري رکجي. مون جڏهن هن درياءَ دل زنده دل کان، دل گهري ته هن دل ڪڍي ڏني. هي نيڪ نيت ۽ صاف دل وارو دانش، جڏهن مون کي پنهنجي دانش گاهه وٺي هليو ته هن منهنجي ڪنڌ تي هڪ ڪس ڪئي اهو هن جي قرب جو هڪ عظيم تحفو هو، مون هن يار جي ياري ڏٺي، هي دوستيءَ ۾ مون کي ٻنهه پنهنجو لڳو. پارس اهو پٿر آهي، جنهن سان ڪا به شي جڏهن گسائبي ته اها سون ٿي ويندي. هن جي ڪچهري ۾ روح کي راحت ۽ من کي آسيس ملي ته مان به سون ٿي ويس، مان فخر سان چوان ٿو هن کي پنهنجو دوست چئي سگهان ٿو، هي منهنجي انهن خوش قسمت دوستن مان آهي جنهن لاءِ منهنجي دل ۾ هميشه عزت ۽ احترام رهندو، گهٽ ماڻهو مون کي سمجهڻ جا اهل رهيا آهن. هن جي مان سان انسيت رهي آهي. هن جي مان سان خاص دوستي آهي، تنهنڪري منهنجي هر ڳالهه ۾ هن کي دلچسپي آهي، جڏهن جڏهن به هن جي کوٽ محسوس ٿيندي آهي، تڏهن تڏهن مان هن جي دانش گاهه ٿي ويندو

آهيان ۽ هي ڪلي ڪيڪاريندو آهي، پڙهڻ ڪائڻ ڪانپوءِ راڳ رهاڻ ۽ روح رهاڻ ڏيندي آهي. هن دوستاڻہ تعلقاتن ۾ ڪڏهن بہ ويڇو نہ وڌو، وقت گذرڻ سان اهو رشتو اجان بہ پختو ٿيندو ويو، اسان جي گهري دوستي مضبوط ناتن جي لڙي ۾ پوئجي وڃڻ ڪان پوءِ سون مان ڪنڊن بڻجي پئي آهي.

درويش صفت انسان محترم پير بخش سمون

جي زندگيءَ جو بنيادي خاڪو (پروفائيل) تفصيل سميت

هن شخص جي ايڏي اعليٰ ظرف جي مونکي خبر نہ هئي، هن فقير صفت درويش انسان سان گڏ گهمڻ ۽ ويهڻ بہ عبادت آهي. هن ماڻهو ۾ ڪوٽ ڪائي ناهي، هن کي ڪنهن سان پيٽي نٿو سگهجي، هي صفا ڪو الڳ قسم جو ماڻهو آهي. هي انسان نيڪ ۽ ماڻهو عظيم آهي، هي جتي بہ ويو اُتي پنهنجي نيڪي ڇڏيائين، جنهن درويش جي مان ڳالهہ ڪري رهيو آهيان، هن ڪي سهيڙجي تہ هي مڙني ڪان سوايو نظر ايندو. مان هن تي گهڻو لکي سگهان ٿو. جي هن تي، مان نہ لکندس تہ، مان مياري ٿي پوندس. تنهنڪري مان سندس حياتي جو هي احوال لکي پنهنجو فرض پيو ادا ڪريان، اول تہ مان ڪنهن جي ساراهہ ڪندو نہ آهيان، پر جي مان ڪنهن جي ساراهہ ڪندو آهيان تہ سچي ۽ کليل دل سان ڪندو آهيان. سچ پڇو تہ هن عظيم انسان لاءِ منهنجي دل ۾ ڪو بہ مير ناهي، هن عوامي شاعر ۽ راڳ جي پارکو، پير بخش سمون جون وصفون مختصر لفظن ۾ جيڪڏهن لکجن تہ هئين چئجي تہ هي نراليون خاصيتون رکندڙ، پنهنجي فطرت وارو، سڌو سنئون ماڻهو آهي، هر برائي ڪان پري، نيڪ سيرت، نيڪ صورت، نيڪ دل، وسيع نظر، کليل دل دماغ وارو. هي بي مثل لاجواب لاثاني ماڻهو، گفتار جو غازي، محفل جو مور، ڪچهري جو ڪوڏيو، ڪردار جو ڪشادو، دوستيءَ جو ڪرائتو، وڏي جگر گرڏي وارو، بهادر، بي ڊپو، ارادي جو پڪو، قول جو سچو، باوقار، عزت ۽ اهميت وارو. ڪنهن کي نہ رنجائيندڙ، هرگز توائي نہ ڏيندڙ، نفاست پسند ماڻهو. هن جي اکين ۾ انسان شناسيءَ جو جوت جرڪي ٿي.” مان هن کي چڱي طرح سڃاڻان هي بي بها جوهر سچو ارڏو ۽ سدا حيات انسان آهي، هي صاحب دل، خوش شڪل ماڻهون رنگين مزاج، محبت ڪندڙ دوست، سڀ سان ميل جول ۽ دعا سلام رکندو آهي، هي ڪنهن دوست کي اوپرو نہ سمجهندو آهي. ساٿس ملڻ وارو پنهنجو پاڻ کي مان وارو سمجهندو آهي. هن جي دوستن جو هڪ وسيع حلقو آهي. سندس صحبت قطعي بي لوث هوندي آهي، هي منهنجو مداح آهي. منهنجي ڪتاب اگهاڙو سچ پڙهڻ ڪانپوءِ هڪ بهترين ۽ سچي ليکڪ طور هن منهنجو مان ۽ عزت رکي، مان ان عزت جي لائق نہ هئس، منهنجي سندس سان دلي همدردي آهي، هن مون سان وڏا وڙ ڪيا، مونکي سندس دوستيءَ تي فخر آهي. هن جو مون ساڻ دريا جهڙو رشتو آهي. هن سان دوستي ۽ ميل ملاقات جو وقت تمام ٿورو گذريو آهي، تب جڻ لڳي ٿو تہ هن جي وڏن ڪان وٺي

Scanned with CamScanner

ڏاڍو پراڻو رستو هجي، هي وهي ڪاڏل سٽ کي پهتل آهي هي اورايج ڏيندو وڃي، قديمي ۽ پراڻو رستو هجي، هي وهي ڪاڏل سٽ کي پهتل آهي هي اورايج ڏيندو وڃي، عمر جي هن حصي ۾ ٻڍاپي ۾ به جوان پيو لڳي. هي کلڻو ڳالهائڻو خوش مزاج، خوش طبع ۽ زنده دل انسان آهي. هي مذاق، چرچن ۽ کل ڀوڳ جو بي تاج بادشاهه آهي، سچي زندگي ڏک ۽ غم کي لڪائي کلندي خوش ٿيندي گذاري ڇڏين. هن جهڙو کلڻ ۽ خوش ٿيڻ جو طريقو ڪنهن ماڻهو ۾ ممڪن ئي ناهي. رب ڪيس بخت سان نوايو آهي. طاقت ۽ دولت ٻئي شيون وٽس موجود آهن. خوب ڪمائين خوب خرچ ڪئين، پر هن معاشري ۾ سماجي حيثيت ۽ شان و شوڪت ساڳي طرح سان برقرار رکندو اچي. هي اميراڻي ٺٽ سان رهندو آهي، پر دل فقيراڻي هوندي اٿس. وڏائي واري ڏينهن تي چڙهي چائو ئي ناهي، اها هن جي خانداني هئڻ جي نشاني آهي. هي درگاهه جو گادي نشين صفا درويش آهي، هي پٽ تي عام ماڻهن وانگر عام ماڻهن سان گڏ ويهندو آهي. هي دسترخوان تي به غريبن مسڪينن سان گڏجي ماني کائيندو آهي، هن ۾ درويشاڻي صفت واري نياز نوڙت قائم رهندي اچي. هي پيرن فقير ڏي چڱي مراد رکندو اچي. هي پيرن مرشدن ۽ سيدن جو معتقد آهي. هي اڪثر درگاهن ۽ بزرگن جي مزارن جي زيارت ڪندي ملندو آهي. هي ميلن ملاکڙن تي وڏي ٺٽ سان دوست يارن نوڪر چاڪرن سان وڏي اٽالي سان ويندو آهي. هي اتي ميلي ملاکڙي وارن ۽ راڳندڙن ۽ سازيندن تي دل کولي فراخدلي سان خرچ ڪندو آهي. هي ڪڏهن ڪڏهن ته هڪ هڪ فنڪار تي لک لک روپيا به گهور ڪندو آهي. هاڻي مان هن جي خاص ڳالهه آخر ۾ اوهان کي ٻڌائيندو هلان ته سخا هن جي ريت آهي. هي مهمان نواز سخاوت ۾ برڪ ۽ هٿ جو سخي آهي، هي يارن جو يار، دشمنن جو به دوست، هي خلق جو خادم، مسڪينن جو ٻانهن ٻيلي، غريبن جو غمخوار، ستايلين ۽ ضرورتمندن جي دل سان عملي طور تي مدد ڪندو آهي، هي دوستن کي مهل سر ڪم اچڻ، سندن جي خدمت ڪرڻ، تعلقات کي بنائڻ ۽ قائم رکڻ ۾ خوشي پيو محسوس ڪندو آهي. ڪنهن يار دوست کي ڏکيو وقت اچي پئي ۽ هو اچي ڪيس ڪوٽڙي ڦاٽڪ کان ڄام شورو بائي پاس ڏانهن ويندڙ روڊ تي واقعي گنا مل واري اوطاق تي يا قاسم آباد واري سنڌباد هوٽل جي پويان واري بنگلي تي هڪل ڪري ته هي خدا جو قسم آ ان کي ڪو نه موٽائيندو. هي راڄ ڀاڳ جو مالڪ ماڻهن جا ايترا ته شخصي ڪم ڪندو آهي جو سوين ماڻهو ۽ سوالي سندس در تي صبح شام هجوم ڪري ويٺا هوندا آهن. جن مان ڪنهن کي به هن ڪڏهن به هٿين خالي ڪو نه موٽايو هوندو. ڪوٽڙي واري مور ڊانسر ماسٽر غلام حسين جي بيماري تي هن لکين روپيا خرچ ڪيا. ڪنهن کي عمرو ڪنهن کي حج اهڙا سندس سخاوت جا ڪيئي مثال آهن. هن سماجي خدمتن ۾ پنهنجي زندگي وقف ڪري ڇڏي، شل سخين جي سخاوت هميشه قائم رهي. الائي ڇو پاڻ اهڙن عظيم انسان جو جيئري قدر ڪو نه ڪندا آهيون ۽ مُئي پڇاڻان هنن جا ڳڻ پيا ڳائيندا آهيون.

Scanned with CamScanner

محترم سهيل اديب بچاڻي

منهنجي جگري يار سهيل موتوائي جو يار، پر منهنجو ڪجھ به نه اچ به پيو
جهڙي شيءِ آهي. مون ڪڏهن ڊپٽي ڪمشنر ناهي ڏٺو. هي جڏهن دادو ۾ مئجسٽريٽ هو ته رات جو دادو جي سنسان رستن تي اسپورٽس سائيڪل تي ڦرندو هو. دادو ۾ ان وقت به جادو هو. هي جڏهن ADC ميرپورخاص هو، گهر ناهي جو ان وقت جي ڊپٽي ڪمشنر ميرپورخاص محترم احمد بخش ناريجي سازش ڪري ڪيس زبردستي ٻڌي موڪل تي وڃڻ تي مجبور ڪيو. ٽنڊو الهيار جي مشهور ليکڪ فضل احمد بچاڻي جو هي خوبصورت پٽ ۽ ي جي عبدالستار بچاڻي جو هي ڀائٽيو. قلندر جي دعا سان اڪيلو جامشورو ۾ D آهي. هي جهڙو فرض شناس، ايماندار ۽ محنتي انسان اهڙي عهدي تي مشڪل ملي.

محترم آغا سهيل

والي بال جو بهترين رانديگر، راندين جو عاشق، اديب ليکڪ شاعر مفڪر، راڳ جو پارکو، غريبن جو همدرد، هڪ سچو قوم پرست، يارن جو يار، ايماندار فرض شناس آفيسر، گهٽ ملندو. هر سڌ تي ليبڪ چئي ايندڙ پاڻ اڪيلو ڪونڙي ۾ DRO جي پوسٽ تي آهن.

خان جي گهوڙي

موزسجائي گهوڙي چڙ تون گهوٽ، مومل ماڙيئي، سوب مبارڪ تو کي گهوٽ

(آغاقيوم)

ڪوٽ سلطان جي هن خان کي پليون ميٺون. پلاٽ ۽ پلا گهوڙا پالڻ جو شوق هو. هونئن ته هن وٽ ڪيئي پلا گهوڙا هئا پر هي سواري اڪثر هڪ بوري گهوڙيءَ تي ڪندو هو. خان جو هن گهوڙيءَ سان جنون جي حد تائين پيار هو. هو اڪثر چوندو هو ته ”هي ته منهنجي محبوبه آهي“. خان جڏهن پاڻ پنگ پٽيندو هو ته ڪونبو ڪن پنگ جو هن گهوڙيءَ کي به هنائي چڙهيندو هو. پوءِ خان بوسڪي جو ڍيل گهوڙا پتڪو بنا ڪالر واري قميص ۽ وڏن گيرن واري سلوار پائي ۾ بلش ٿي گهوڙيءَ کي لکيلر شڪارپور گهمائڻ لاءِ وٺي ويندو هو. جڏهن هي قداور گهوڙي سوار، سير سپاٽي لاءِ نڪرندو هو ته سڀ کو هن جو سلامي ٿيندو هو. هر هنڌ خان جو مان ۽ عزت هئي. جاتي بيٺي ڪلاڪ ڪان چتو. وات ويندي رستي ۾ ڪو واقفيت وارو پيادو ملي ته خان گهوڙيءَ جون واڳون ڇڪي ته جڻ گهوڙيءَ کي بريڪ لڳيو وڃي، ڪو به واقفڪار خان کي لفٽ ڪرائي نه ڪرائي پر خان جو ته فرض آهي گهوڙي روڪي حال احوال وٺڻ. گهوڙي پهرين گيئر ۾ فرلانگ ڪن مس هلي ته وري ٺڪاءُ بريڪ. هلي هلي آخر گهوڙي کي به عادت پئجي وئي، هي آٽوميٽڪ گهوڙي هاڻ سامهون ايندڙ ڪنهن شخص کي ڏسندي ءِ ازخود پاڻيهي بيهي رهندي هئي، هاڻ خان کي زينون ڇڪڻ جي به ضرورت نه

هئي، گهوڙيءَ کي خبر هئي تہ خان ان همراهہ جو لڻ ضرور ڪائيندو. آخر هڪ ڏينهن خان پنگ جو پيالو پئندي پيالو ڪري ويو، هن جي مئي پڄاڻان پونرين اها گهوڙي واپڊا واري ظهور شاهہ جي معرفت گهٽ اگهہ تي روهڙي واري علڻ شاهہ کي وڪي، علڻ شاهہ بدمزاج، خارباز ۽ بخيل هو، ڪنهن سان دعا سلام نہ رکندو هو. خود بخد حرڪت ڪندڙ خان جي هي پاليل ۽ هيريل گهوڙي ڪو همراهہ ڏسي تہ بنا لغام روڪڻ جي هلي هلي بيهو رهي. هڪ تہ هلي تہ شرميلي ڪنوار وانگر هلي، پيو تہ هر هر بريڪ لڳيو وڃنس، هن نئين مالڪ ڪئي وس هلايا پر اها ماجرا ڪيس سمجهہ ۾ نہ آئي، جڏهن گهوڙي پنهنجي موڊ تي بيهي رهندي هئي تہ علڻ شاهہ جو رت ٽهڪڻ لڳندو هو. گهوڙيءَ کي وڏيون هڪلون ڪري هلڻ لاءِ آمادا ڪندي. منٿ ميڙ ڪري چوندو هو. تہ ”مائي منهنجو ڏوهہ تہ ڏس.“ گهوڙيءَ کي امام حسين جا واسطا ڏئي گيپل پند رهڙي ويندو هو. ناس جي دٻليءَ مان چپي پري نڪ ۾ ڏيندو هو چڪ تي گهوڙي چرڪ پري ڊوڙندي هئي، لاچار هن گهوڙي جي ناسن ۾ بہ ناس وجهڻ شروع ڪئي. علڻ شاهہ خان جي هن مردار گهوڙيءَ مان صفا اڙجي پيو ”اڙي چنڊي گهوڙي ڪرمن ۾ اچي لڳي“ ظهور شاهہ جي چوڻ تي لڳي، مورڳو پنهنجو مور بہ وڃائي برباد ٿي ويس، ان ڪان تہ منهنجي نوڪر علوهہ جي ڦتاڪي ڪُتي پلي آهي، جيڪا سکر کان روهڙي گهر پلڪ جهپڪ ۾ پهچيو وڃي، خان جي اها جهونڙي ۽ پوڙهي گهوڙي جنهن جون هاڻ تہ پاسريون بہ نڪري آيون هنيون، جهڙو هن سيد جو حال بڇڙو هو. اهڙي ئي بڇڙي هي گهوڙي هئي، هي بہ انهيءَ فڪر ۾ ڏينهون ڏينهن خان جي گهوڙيءَ وانگر ڳرندو ويو، پڇاڙي علڻ شاهہ هن گهوڙيءَ تي نڪرڻ ڪان توبهہ ڪري ڇڏي.

لالا هاڏي بخش جو بہ ڏندو چيلو

لالو هاڏي بخش خان منهنجو ويجهو عزيز آهي، اصل ۾ هي سوڪڙي ڪاٽ مڏي محلہ هاڻيدار شڪارپور جي آهي. اسان وڏن کان ٻڌو هو تہ جو ڪريون پرڏجن ڪان پوءِ مڙس جي گهر ڪئين پرديس هليون ويندون آهن، پر هي يار پنهنجي ماسات متي ذات، پرڏجڻ ڪان پوءِ حيدرآباد لڏي آيو. اڄڪلهہ هي پنهنجي جيون ساٿيءَ سان اسان جي پاڙي الشهباز وليج (ڪچي آبادي) نزد اولڊ وحدت ڪالوني ۾ رهي ٿو. هن کي پنهنجو ذاتي گهر ۽ ڪرياني استور پڻ آهي. هي اسانجي پاڙي جو پيو نمبر اشراف شخص آهي، پهريون نمبر سندس سالو اشفاق خان (بابو) آهي، جنهن جو پڻ ڪرياني استور آهي. هاڏي بخش کي ٻڪريون پالڻ جو جنون جي حد تائين شوق آهي، ماشاءَ الله ڪيس ڏڻ ٻڪرين جو آهي، وحدت ڪالوني چُونڪ جي ريلوي پل کان وٺي بابو جي آڪڙا هوٽل تائين اها ريلوي جي بند واري پوري پرتي جا پٽي چانڊيا پاڙو سڏبي آهي، انهيءَ پاڙي ۾ هڪ تہ ڪئيون گهٽو ويهامنديون آهن پيو چانڊياڻيون ۽ ٽيون هاڏي بخش جون ٻڪريون، انهيءَ پٽي ۾ 360 تہ اسپيڊ بريڪر آهن، تب مان موٽرسائيڪل، خان جي

SHERAZ ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

گهوڙيءَ کان به آهستي هلائيندو آهيان، ڪڏهن ڏس ڪٿين جا ٻلو نڪر، ڪڏهن هاڏي بخش جي ٻڪرين جا ڦر ته ڪڏهن چانڊين جا ٻار آڏو اچيو وڃن. هي چندا ٻار مجال آ جو هڪ انچ به سورن، ٻارن جي معاملن ۾ اهي اترادي چانڊيا ڏاڍا جذباتي آهن. ڪو هنن جي ٻارن کي هٿ ته لائي ڏيکاري، اصل ڏون سڄائي ڇڏيندس، سو مون ڳالهه پئي ڪئي لا هاڏي بخش جي، هڪ ڀيرو قرباني واري عيد کان ڪجهه ڏينهن اڳ هن جي هڪ ڇيلي سوجل وڏو نالو ڪمايو. جيڪو گراهڪ اچي ڇيلو ڏسي موٽي وڃي "هي ته اجان ننڍو آهي". گولي پنيري وانگر هي مولائي ڇيلو به قد ۾ مار ڪائي ويو. گراهڪ کي خالي هٿين موٽندو ڏسي هاڏي بخش کي تيسا چڙهن، ڇيلي کي ڳچيءَ کان جهلي ڪندا مٿي ڪري ضرور ءِ وات ڦاڙي چئي "انڊا ڏسين نٿو به ڏندو آهي" هي ڏينهن ۾ ڏهه ٻارنهن دفعا ائين گراهڪن کي ڏيکارڻ لاءِ ڇيلي جي سسي مٿي ڪري ڏندن جو ديدار ڪرائي. هاڏي ته ڇيلو به اها پريڪٽڪس (مشق) ڪري عادي ٿي ويو. هاڏي بخش ڏانهن ڪو به گراهڪ اچي ته ڇيلو اڳيئي ڄاڻي وٺي ته ڪيس ڇا ڪرڻو آهي، پاڻ مرادو ٻوت مٿي ڪري وات ڦاڙي بيهي رهي، آخر اهو ڇيلي ڪرشنا جو عاشق سوجل ويچارو طارق عباسي جي ور چڙهيو ۽ قرباني تي قربان ٿي ويو.

چالاڪ ٻلي

صدام شاهه، ظفر سولنگي، رفيق سولنگي ۽ فياض سولنگي هي چارئي پاڻ ۾ گهاٽا سنگتي هئا، گڏ رهندا هئا ۽ آمريڪن سسٽم تحت تامي شيئر ڪري ٻاهران هوٽل تان ماني گهرائي کائيندا هئا ته ٺيڪ انهيءَ مهل ٻگهڙ شاهه اچي ٺڪ السلام عليڪم ڪندو هو. هي اچي انهيءَ ويلا تار شاهه مان ڏاڍو بيزار ٿيا، اهو مروان شاهه ٽڪي هڪڙي خرچ نه ڪندو هو. مهمان ايندو آهي قسمت سانگي جنهن جي دل سان خدمت ڪئي خوشي پئي ٿيندي آهي هي بن پلائي مهمان روز اچيو لن ڪائي، هي ايندو هو ته هنن جي منهن جو پنو لهي ويندو هو، هي هن کان ان لاءِ به ٽارو ڪندا هئا جو هي شيطان هڪ ته هن کي ٽپ نه وٺندو هو. ٻيو مفت ۾ وچ ۾ ويهي کائيندو هو. ٽيون ته ٻو ٽيون سو ٽيون سڄيون رهڙي ويندو هو، چوٿون ته ٽڪرو ٻنهي هٿن سان کائيندو هو، پنجون ته گهڻو کائيندو هو. مفت جو کائڻ ته ڪو هن کان سکي، وري ماني کان پوءِ ٻو ٿڌي چانهه يا ليٽر واري 7up جي فرمائش به ڪندو هو. هي ماني لڪي کائيندا هئا ته "اچيو آهي شيطان" شيطان جو نالو ڪنهو ته ٻگهڙ شاهه به اچي ويندو هو، هي هن کي رخ به نه ڏيندا هئا، منهن تي ڪرڪر به ڪندا هئا. تب هو ٿو هه منهن جو ٻڪو هو چوندو هو "رزق ته الله جو آهي ڏاتي ڏاتي ته کائڻ واري جو نالو لکيل آهي، اڄ هتي منهنجو رزق لکيل هو" هي ٻوءِ ڳالهه جو سور ڳنڍي ۾ رکي سوچيندا هئا ته ماني کائڻ وقت هن ٻڪ کي خبر ڪٿان ٿي پئي، هڪ ڏينهن اهو راز معلوم ڪرڻ لاءِ هنن گڏجي ٻگهڙ شاهه جي اسپيشل دعوت ڪئي ۽ اهو راز معلوم ڪرڻ لاءِ ته "شاهه صاحب اڄ اسان کي ٻڌائي ته تو کي خبر

Scanned with CamScanner

ڪئين ڏي پئي ته هاڻ ماني اچي وئي آهي.“ شاهه صاحب انهيءَ بي چين ٻلي، ڏانهن اشارو ڪيو جيڪا سپ جو ڪاڏو ويٺي تڪي هن ٻليءَ کي ماني جو ڪيو اچلائيندي چيو ”هي ٻلي منهنجي قاصد ۽ خابرو آهي. منهنجو هن تي اهو ڀروسو آهي جو مان پنهنجو ڀريون لقمون هن کي ڏيندو آهيان، هي ٻلي ڏاڍي ذهين آهي هن کي خبر آهي ته اوهان پليٽ هن کي ڏرو به نه ڏيندا، ته هي ڪاڏو اچڻ جو اشارو سمجهي منهنجي پيرن کي چٽي اوهان ڏانهن وٺي ايندي آهي، ته مان سمجهي ويندو آهيان ته ماني اچي وئي آهي. اهو وري هن جو مون تي ڀروسو آهي.

عثمان چارڻ ۽ پاڙي جو ڪتو

محمد عثمان چارڻ صاحب واپڊا ۾ اسٽور ڪيپر هو. هاڻ رٽائر زندگيءَ گذاري رهيو آهي. هي اسان جي پاڙي جي يو سي 1 جو زڪوات ڪاميٽي ۾ چيئرمين به آهي ته اسان جي پاڙي ڪچي آبادي اولڊ وحدت ڪالوني جي مسجد جي يونين جو صدر پڻ آهي. هي ٻانگو جڏهن صبح جي ٻانگ ڏيندو آهي ته اهو لقاءُ ڏسڻ وٽان هوندو آهي. هي جڏهن فجر جي ٻانگ ڏيندو آهي ته ٺيڪ ان وقت اسان جي پاڙي جو هڪ لوسي ڪتو ڀونڪڻ لڳندو آهي، ملان جي ٻانگ شروع ٿيندي ئي اهو ڪتو ڀونڪڻ لڳندو آهي ۽ ٻانگ ختم ٿيندي ئي ڀونڪڻ بند ڪندو آهي. مون پاڙي وارن کي ننڍ مان اٿاري اهو لقاءُ ڪيئي ڀيرا روبرو ڏيکاريو پڻ آهي. چارڻ صاحب کي خود به اها خبر آهي پوءِ الائجي اهو پاڙيو ڪتو شيطان آهي يا وري چارڻ صاحب

SHER ALI CHANDIO
SINDH
CHANDIA GOTH QASIMABAD

Scanned with CamScanner

باب ستون: اديب

چارٽ

زندگيءَ جا ساٿي (ذات ڏٽي) اديب، شاعر، صحافي ۽ فنڪار

نصير مرزا	ڪوثر برڙو	پروانو ڀٽي	عبدالواحد آريسر
اياز گل	ڊاڪٽر آڪاش انصاري	ڪامران ڀٽي	جام ساني
ادل سومرو	عابد مظهر	مدد علي سنڌي	گل محمد عمراڻي
اياز لطيف پليجو	فضل قادر ميمڻ	ولي رام ولڀ	آغا سليم
مرتضيٰ سيال	عاشق هالائي	رسول بخش درس	سهيل اديب ٻجاڻي
لياقت رضوي	جاويد سوز هالائي	علي بابا	استاد شفيع فقير
عزيز گوپانگ	محسن جويو	امداد حسيني	ظهر حسين
زوار نقوي	وسيم سومرو	عبدالقادر جوڻيجو	گل حسن گل
ظفر عباسي	بخشڻ مهراڻوي	قاسم ماڪا	ڪڙڪ جلال
تاج جويو	حسن مجتبيٰ	ابراهيم خشڪ	طاهر منو
ذوالفقار هاليپوٽو	ڊاڪٽر مرتضيٰ ڪوسو	سوز هالائي	ساجن سيال
منصور قادر جوڻيجو	حفيظ ڪنير	شهباز دراڻي	فدا قريشي
حفيظ قريشي	فتاح دائود پوٽو	ڊاڪٽر قادر مگسي	اڪبر جروار
اڪبر سومرو	انعام شيخ	ڊاڪٽر دودو مهيري	فقيرو چانڊيو
ناز سنائي	آصف بالادي	قاضي خادم	جاويد سهتو
ناز سهتو	تاج ميمڻ	ڊاڪٽر بدر چنا	اقبال مگسي
نياز پنهور	رشيد راڄڙ	عبدالفتاح هاليپوٽو	عامر راهو
آسي زميني	رزاق سروهي	وڪيل مگريو	پروفيسر اعجاز قريشي
روشن سُندر چانڊيو	سليم جمالي	عقيل قريشي	الحاج شاهنواز مسافر
شفيع چانڊيو	مظهر چانڊيو	راجا ميمڻ	عبدالله پلي
علي نواز ٿل	نور محمد پتو	رفيق عيساڻي	نظير ملڪاڻي
سرور نواز ٻگهيو	الطاف ملڪاڻي	اسرار لغاري	هدايت پريم
ڊاڪٽر احمد علي	منصور سوراج	اختر رند	شمس الدين شاهه
مرتضيٰ مشوري	زين دائود پوٽو	خالد ڪليار	رياض پارس
خالد اڄڻ	فقير نظير لغاري	رئوف چانڊيو	سهيل ڀٽو
گل ڪونڌر	الله بخش ڪنير	خالد چانڊيو	خالد آزاد ونگهيو
سليم چنا	الاهي بخش ٻانڀڻ	مرتضيٰ مجبور	لالا رحمان سمون
منصور ڏاهري	علي نواز خاصخيلي	زاهد مگريو	خالد ڪوکر
اسحاق مگريو	علي احمد جمالي	رضوان قاضي	مهيش ڪمار
جعفر ميمڻ	راحيل شر	جنيد وسطڙو	ڪامريڊ غلام رسول
جاويد ٻٽي	اعجاز محسن	عبدالسلام ڀٽو	سرفراز وسطڙو
وقار رضا بلوچ	عبدالرحمان سيال	علي نواز گهانگرو	اشوڪ ڪمار آزاد
مختيار ملڪ	محمد علي رياض	سليم شاهه	ايوب شر

Scanned with CamScanner

امر درگاهي	حسام سومرو	علي انور جوکيو	شعبان وسطڙو
اياز عالم ابڙو	آغا سعيد	رميش ڪمار	اسلم عباسي
خدابخش ابڙو	غلام مصطفيٰ سولنگي	غلام نبي راهي	جبل ملڪ
قيوم منگي	آزاد گوپانگ	خير محمد ٻاڳو جو	اسحاق سميجو
قربان منگي	دانش آرائين	عبدالله ملاح	سرور سهتو
الھ جڙيو شاد	فقير معظم	الطاف سومرو	بابا رحمان
ڪرشن شرما	پير بخش سمون	منظور مراد	ضامن علي
ڊاڪٽر اشو ٿامس	حسين خاصخيلي	ماما لالو	طالب ڏيشڪ
زيب سنڌي	ماستر غلام حسين	غلام رسول غرق	طالب ٻيرو
غني ميراڻي	قادر بخش ملو	اسماعيل چانڊيو	خادم سخيراڻي
اعجاز منگي	يوسف لغاري	حميد سنڌي	مغمور ميرانپوري
زبير سومرو	منظور دانش	ستار وسطڙو	پنهل ساريو

مان ۽ منهنجو ادب

مون هن منافق ۽ ڪريل ادبي ماحول ۾ پاڻ کي زنده رکڻ جي ناڪام ڪوشش ڪئي. مون سان اختلاف هجڻ ڪري منهنجي سڄي زندگي جي ادبي خدمتن کي نظرانداز ڪري مونکي فراموش ڪيو ويو. مونکي مختلف سببن جي ڪري نظرانداز ڪيو ويو . هي ذات جي ڏيھ جا ذات ڏٺي هي بي قدرا هئي جو ڪهڙو قدر ڪندا. ادب ۾ قدر شناسي نه هئڻ سبب دل شڪستو ٿي ڪنارا ڪش ٿيس، ۽ هاڻ هڪ گرم ۽ تازي ڪتاب سان گڏ پيهر ادبي ميدان تي خدڪش تي لٿو آهيان. هاڻ مان هڪ مڃيل ۽ معتبر ليکڪ سان گڏ صاحب ڪتاب پڻ آهيان. هن ڪتاب کان اڳ اديبن مونکي ائين چوٽ پٽل جي پٺي سمجهيو پر پوءِ سياڻن کان پنهنجي سياڻپ وسري وئي. مان سڀ سان بازي ڪري ويس. مان ان کان اڳ ادب ۾ نيم مرده حالت جو اديب هوس. مان ڪو ايڏو وڏو اديب يا دانشور ڪو نه آهيان. هن ڪتاب اديبن کي تشويش ۾ وجهي ڇڏيو. منهنجو هي ڪتاب سياڻن به ورتو. مون اندر ۾ جا سٽ سٽي سا پوري ڪئي. ادب ۾ ڊولهن به هي ميدان خالي هو. هي ميدارن مون لاءِ پنهنجي طرفن کان لاپائيتو ثابت ٿيو. هاڻ مان گهر ويلي سڄي سنڌ سان هن ڪتاب ذريعي جنسي رابطي ۾ آهيان. ادب ۽ جنسيات جي موضوع تي هي هڪ نوان هئي. مان نه ڇيچ ڪهاڻي شهيدن ۾ شامل ٿيڻ جو چاهن بي ڪيو، پر مونکي سنڌي ادب ۾ نمايان ۽ الڳ ٿلڳ جڳهه حاصل ٿي. هي جيڪو ڪجهه مون لکيو آهي ڇا اهو ادب آهي يا ادب ۾ بي ادبي يا وري منهنجي پنهنجي سوچ آهي. مان ادب ۾ ناقابل برداشت ايڪڪ لکيو وڃان ٿو. اهو مشڪل مسئلو آهي ته مونکي اديبن ۾ شمار ڪيو وڃي. ڪو به منصور قادر جو ٽيهجو جهلو يا ڊاڪٽر اسحاق انصاري جهڙو ڪم ظرف ڇڳي جي عمل کي مور نه مڃيندو آهي. هي منهنجي مزاج ۽ منطق کي سمجهي نه سگهيا. ڪن چيو " لالي وڏو لاهه آن ": "لالي

ڪتاب لکي ٻاهر ڪري ڇڏئي "لالي پنهنجو قد وڌائڻ لاءِ ۽ سستي شهرت حاصل ڪرڻ لاءِ ائين پيو ڪري" وغيره وغيره. ڪو به زندگي ڀر ته هتي سستي شهرت نٿو ماڻي سگهي. ائين هجي ها ته سڀڪو ائين ڪري ها. لالي وانگر لکڻ ايڏو سولو ناهي. مون اديبن جي بابت ۾ لکي هنن جي پاڪ دامني تي ڪاري مَس هاري ڇڏي آهي. ان حوالي سان اديبن ۾ ڏاڍو گوڙ ٿيو. منهنجي خلاف هڪ وڏو محاذ کڙو ٿيو. مون هنن اديبن جون ننڊون حرام ڪري ڇڏيون. مان هنن لاءِ آزار ۽ ناسور آهيان. منهنجي هن ڪتي وٻائي ڪتاب اگهاڙو سچ سنڌ جي ادبي حلقن کي ڇت ڪتائي جي ڪيفيت ۾ مبتلا ڪري ڇڏيو. هي هائي ڪتي وانگر ڀونڪڻ پيا. هي هائي گڏهه وانگر لئيڙون پائي هينگڻ پيا صرف اهي ليکڪ ڪاوڙيا جن کي هن آئيني ۾ پنهنجي تصوير نظر آئي. مان سچ لکندو رهندس. ڀل ته ڪوڙن جي ڳچي ۾ مرچ پون يا سنڌن ڪچا سڙن. هي ادب جا سڀ مجريل پڙوا منهنجو ڇتو ڀي پٽي نه ٿا سگهن. منهنجي ڪردار تي آڱر کڻڻ وارو پهرين پنهنجي ڪردار کي صحيح ۽ درست ڪن. ادبي حلقن ۾ ٻڙ ڏڪ مچائيندڙ منهنجي لکڻي جا جيترا مخالف آهن. اوترائي ته حمايتي به آهن. جتي هي شيخ اياز ۽ استاد بخاري جهڙن معتبر شاعرن مان به نه مڙيا تن تي به ڇتي تنقيد ڪيون ٻالي مان ڪهڙي ڪيت جي موري آهيان. ڪيڏي نه افسوس جي ڳالهه آهي جو ڏهه ٻارهن سالن جي مسلسل ان ٿڪ محنت بعد ڀاءُ رشيد احمد لاشاري سچل سائين جو رسالو اردو ۾ ترجمو ڪري ڇاپيو جنهن جون 500 ڪاپيون به 46 سالن ۾ نٿيون وڪامجن يا سنڌ جي محان شاعر محترم امداد حسيني جي شاعري جي ڪتاب امداد آهي رول جو 500 ڪاپيون به 36 سالن ۾ نه وڪيون. اتي مون جهڙي ادنا ليکڪ جو ڪتاب اگهاڙو سچ جون هڪ هزار ڪاپيون 16 ڏينهن ۾ هٿون هٿ بلڪ بليڪ تي وڪامجي ويون ۽ ڇئن سالن ۾ 65000 ڪاپيون بليڪ تي بنا بوڪ اسٽال تي رکڻ جي عام پڙهندڙ خريد ڪري پڙهي ڇڏيو. باقي خدا جو شڪر آهي ڪه اديب اهڙو نه هو جو پئسن تي ڪاپي وٺي سهڻي کي اعزازي ڪيهي "لالي پنهنجي هٿن سان لکي ڏئي ڇپرايو ۽ سڪ مان محترم يوسف لغاري وغيره وغيره" ڪتاب تي اديبن ۽ صحافين جي مٺت واري ڦرمار اڄ به جاري آهي. ادبي ادارا به رکو پنهنجو پاڻ کي يا پنهنجي من پسند ليکڪن کي ڇاپين ٿا اسان جهڙن کي ته هو لڱ به نٿا هڻن. مان آخر ۾ اهو ٻڌائڻ ضروري ٿو سمجهان ته مان، مرحوم ڪامريڊ مير محمد ٽالپر، مرحوم حليم بروهي، وڪيل امان الله سومرو ۽ پياري انسان رحمت الله ماڇوڻي کي پنهنجو رهنما ۽ رهبر ٿو سمجهان، جن سچ جي لاٽ ٻاري آهي سچ پڇو ته امان الله سومري يا ڀاءُ رحمت الله ماڇوڻي سان نه مان ڪڏهن مليو آهيان، نه ئي هي مون کي سڃاڻن ٿا. بس هڪ ان ڏٺل روحاني عشق آهي جي رب چاهيو ته مان هنن پنهي سان ملي هنن جا پير ڌوئي پيئندس.

ادبي تنقيد: (LITERARY CRITICISM)

هونئن تہ تنقيد جا ڪيئي قسم آهن، پر هتي پاڻ رڳو ادبي تنقيد جي باري ۾ ڄاڻڻ چاهينداسون. لفظ تنقيد جو مفهوم ۽ مقصد آهي تہ عدل ۽ انصاف جو فيصلو ڪرڻ، ڪري ڪوتي ڪي جاچي، پرکي، فرق ڀڏائڻ، يا ڪنهن جا عيب ثواب، خوبيون، اوڻايو ۽ قدر قيمت نروار ڪرڻ. عام زبان ۾ تنقيد جو مطلب عيب چيني، نڪتہ چيني يا عيب ڪڍڻ سمجهيو وڃي ٿو، تنقيد دراصل ڪنهن مخصوص ڪارنامي جي خوبين ۽ عيب جو مطالعو آهي، علم ادب جي ڪنهن بہ موضوع تي راءِ ڏيڻ کي ادبي اصطلاح ۾ ادبي تنقيد چئبو آهي. هونئن تہ انساني فعل جو هر عمل تنقيد جي زد ۾ اچي ٿو، انساني حياتيءَ سان لاڳو جيترا بہ فڪر ۽ نظريا آهن، تنقيد انهن کي سمجهڻ ۾ مددگار ثابت ٿئي ٿي، تنقيد هر انسان جي طبيعت جي تقاضا آهي. تنقيد اسان جي زورمره واري زندگيءَ جو اهم جزو آهي، ادب کي حياتيءَ جي تنقيد چئجي تہ غلط نہ ٿيندو، ڇو تہ ادب زندگي کي نئين سر سينگارڻ جي هڪ ڪوشش آهي. تنقيد ادب لاءِ نهايت ئي ضروري عمل آهي. دنيا جي هر ترقي يافتہ ٻولي ۾ نقاد يا تنقيد نگار موجود هجن ٿا. جيڪي پنهنجي راءِ جو اظهار ڪن ٿا. هڪ تنقيد نگار جو رتبو هڪ تخليقار کان گهٽو مٿي آهي. اديب ادب کي خلقي ٿو ۽ نقاد ان کي ناهي ٿو. ادب هڪ اڻ تراشل هيرو آهي، جنهن کي تنقيد نگار پنهنجي فن ۽ ڪاريگري سان گهڙي، تراشي، سينگاري سنواري خوبصورت بڻائي ٿو، اسان وٽ عام خيال اهو آهي تہ ”جيڪو ماڻهو ڪجهہ بہ ڪري نٿو سگهي اهو نقاد يا تنقيدنگار بڻجي وڃي ٿو، نقاد پنهنجي ادبي زندگيءَ ۾ ادب جي ميدان ۾ ناڪامي حاصل ٿيڻ ڪانپوءِ ئي نقاد بڻجي ٿو، نقاد ۾ نفرت جو جذبو گهڻو هجي ٿو، تنهنڪري هو چڱاين کان چشم پوشي ڪري ٿو. اهي نقاد پنهنجي ناڪامي تي ڪاوڙجي ٻين جي عظيم تخليق مان خاميون ۽ عيب ڪڍي تنقيد نگاري جو ڏنڊو ڪن ٿا“. سنڌي ادب ۾ تنقيد ڪرڻ جو رواج عام آهي. هروڀرو جي تنقيد هتان جي نقادن جو ذوق تربيت ۽ مشغلو رهيو آهي. اها تقيد انهن تنقيد نگارن جي مرغوب غذا آهي، اڪثر ڏٺو ويو آهي تہ اسان وٽ تنقيد ڪندڙ نقاد پنهنجي ذاتي دشمني ۽ اختلاف سبب يا پنهنجي پسند ۽ ناپسند واري رويي سبب ذاتيات تي لاهي ايندا آهن، محض ذاتي ۽ شخصي مخالفت سبب گارگند ڪرڻ کان بہ ڪو نہ ڪيائيندا آهن، اهڙي طرح دشمنيون پيدا ٿي پونديون آهن ۽ معاملو ڪورٽ تائين وڃي پهچندو آهي، پنهنجي مخالف ليکڪ سان ذاتي يا نظرياتي اختلاف نہ رکڻ کپي، ليکڪ جي عيبن کي ڇڏي ڪري. ليکڪ تي نہ پر سندس لکڻين تي يا شاعر تي نہ پر سندس شاعري تي جائز تنقيد ڪئي وڃي، جا مناسب لفظن ۾ بيان ڪرڻ کپي، نقاد جي راءِ وزنائتي ۽ سوچ يا نظر (Positive) مثبت هئڻ کپي، ڇو تہ تنقيد شخصي راءِ ظاهر ڪرڻ کان گهڻي مٿي آهي.

Scanned with CamScanner

ساڄي ۽ کاٻي ڌر

هن ٺٺڏي ڪنڊ ۾ آزادي کان ڏهہ ٻارنهن سال اڳ کان ولي ورهاڱي کان پوءِ ورلو دور، سنڌي ادب ۾ روايت پرستي ۽ روايت کان بغاوت ۽ ٽڪراءَ جو دور هو. انهيءَ باهمي رجحان ۽ اختلاف جي نتيجي ۾ سنڌي اديب ظاهر ظهور ٻن گروهن ۾ ورهائجي ويا. هڪڙا ساڄي ڌر وارا يعني (روايتي يا رجعت پسند) ۽ ٻيا کاٻيءَ ڌر وارا، (روايتن جا باغي يا ترقي پسند) سڏجڻ لڳا. انهن ترقي پسند ڌهنن قوم ۾ نئين ۽ پروگريسو سوچ ڏني، قومي بيداري پيدا ڪئي، جنهن سبب انهي ڌارا ۾ ڪيترائي نوان ليکڪ شاعر ۽ نقاد اڀري آيا. انهن ساڄي ۽ کاٻي ڌرجي ٻنهي گروهن هڪٻئي خلاف خوب شعر، مضمون، مقالا ۽ ڪتاب لکيا، جنهن سبب هڪ نئين پروگريسو تنقيد سامهون آئي. انهي فن تنقيد جي باري ۾ سنڌي ٻولي ۾ ڪيترائي ناياب ڪتاب لکيا ويا آهن. جن ۾ محترم رسول بخش پليجي جا ٻہ ڪتاب "انڌا اونڌا ويڄ" ۽ "سنڌي ڌات هنجن" پڻ آهن. اهڙيون تحريون لکڻ تي محترم رسول بخش پليجي ۽ محترم غلام محمد لغاري کي گرفتار ڪيو ويو، هنن مٿان بدناموسي، جا مقدمہ داخل ٿيا ۽ هرجاني پراڻ جون ڌمڪيون پڻ ڏنيون ويون، شيخ اياز بہ ڪمال جو شاعر هو. هن عظيم ۽ لاثاني شاعر ٻنهنجي قابليت ۽ صلاحيت سان سنڌ ۾ بي پناهہ شهرت ۽ مقبوليت ماڻي. هن مزاحمتي شاعر تي اهي الزام هنيا ويا تہ هي ملڪ دشمن، انڊيا جو ايجنٽ، اسلام جو منڪر ۽ ڪافر آهي. هن جي شاعري ۾ شان خداوندي ۾ گستاخي. پاڪستان دشمني، فحاشي ۽ عرياني شامل آهي. هن مها قومي جي ٽن ڪتابن "ڀنئور ڀري آڪاس"، "ڪاڪ ڪڪوريا ڪاپڙي" ۽ "ڪلهي پاتم ڪينرو" تي بندش وڌي وئي ۽ سندس تحريرن تي پابندي مڙهي ڪيس قيد ڪيو ويو. اهڙي ڏکي وقت تي شيخ اياز جا ويجها دوست ۽ ساٿي، اديب ۽ شاعر ڪٿي لڪي گم ٿي ويا پر هڪ بيباڪ عالم دين مولانا غلام محمد گرامي، شيخ اياز جي آخر تائين طرفداري ڪندو رهيو. جنهن سب ڪيس تنقيد جو نشانو بڻائي بيهودا لقبن سان نوازيو ويو، ڪيترن ئي سنڌي نقادن سنڌي ترقي پسند ادب کي ڪچرو ۽ گندڪري سڏيو. ڪن ليکڪن تہ ماڳئي ٻنهنجي اوائلي رچنائون تان ئي هٿ ڪنيو. (جن ۾ ترقي پسنديءَ جي ويچارن جو اظهار هو). سنڌي اديبن جي سڀ کان وڏي جماعت "سنڌي ادبي سنگت" جي روپ ۾ پڻ وقت بوقت عوام دوست، وطن دوست، انقلابي ۽ ترقي پسند پينل اڳتي آيا، جن ڪاپائي پلٽي ڇڏي، ترقي پسند شاعرن ۽ انقلابي شاعرن طوفان برپا ڪري ڇڏيو.

سنڌي ادب جا لاجواب شاهڪار

هنن اديب ۽ نقادن جي باري ۾ مونکي جيڪي ڀهتر کان ڀهتر ڳالهيون معلوم آهن سي مان هتي عام ڪندس. هڪ سلو ۽ ڪامياب اديب يا نقاد ڳارين جو ڪهيرو اپياس ڪندو آهي، پهہ سنڌي ڳاريون ڏئي ٻنهنجا سهڻا ۽ اعليٰ مهال پيش ڪري

سنڌي ادب جي لغت ۾ انمول واڌارو ڪندو اهي، اهي اعليٰ تخليقون پڙهڻ ڪپن، اهي سنڌي ادب جا لاجواب شاهڪار آهن، مطالعي مان معلوم ٿيندو ته ڪراچي مان سائين جي ايم سيد جي نڪرندڙ روزانه اخبار "سندھ" ۽ خان بهادر ايوب کهڙي جي "نواء سنڌ" اخبار، حيدرآباد مان نڪرندڙ سيد سردار علي شاهه جي "روزانه مهراڻ اخبار" ۽ محترم عثمان ڏيپلائي جي "عبرت اخبار" جا پوءِ قاضين جي ملڪيت ٿي عثمان ڏيپلائي جي "انسان اڪيڊمي" نواب شاهه مان ميمڻ عبدالمجيد سنڌي جو نڪرندڙ رسالو "ادا". سنڌي ادبي بورڊ جو ٽماهي "مهراڻ" نئين زندگي، روزانه "آواز" "پيغام" "سوجهرو" "برسات". محترم حميد سنڌي جو ماهوار رسالو "روح رهاڻ" شيخ اياز جو رسالو "اڳتي قدم" ۽ طارق اشرف جي "سهڻي" کان سواءِ TRD جي رسالي "نيوز اينڊ اوپينئن" کي، ڏنل شيخ اياز جي شاعري متعلق ڊاڪٽر غلام علي الانا جو حقيقت پسندانه جواب ۽ تنقيدي انٽرويو، هي روزانه اخبارون، ماهوار رسالن ۽ مئگزين ۾ هلايل بحث ۽ مباحثا جيڪي پڙهندڙن جي نظر مان ضرور نڪتا هوندا. انهن عظيم هستين جا اهي اوچا شاهڪار ضرور پڙهڻ کپن. انهن جي عظمت جي ڳولا اوهين پاڻ ڪريو. انهن جي باري ۾ هنن جي زندگيءَ جي گهراين جي پوري ڄاڻ هئڻ ضروري آهي، تنقيد هڪ فن آهي، ادبيات جي ادب جا اهي سنڌي اديب نقاد، محقق مفڪر، عالم ۽ مها ڏاها انهي تنقيد جا ماهر آهن، جن تنقيد ۾ نوان تجربا ڪري نواڻ آڻي تنقيد جو نئون باب کولي ڇڏيو آهي، ليڪ ۽ نقاد هڪٻئي لاءِ لازم ملزوم آهن، هنن ذهين ۽ دانائون پنهنجي وسيع علم ۽ ڄاڻ مطابق پنهنجي ذهانت، دانائي ۽ تخليقي صلاحيتن سان ڪري ڪوتي ۽ بري ڀلي جو فرق متائي، خود غرضي تعصيبي ۽ نفرت وارو رويو اختيار ڪرڻ بجاءِ هڪٻئي جي گلا ۽ نڪته چيني ڪرڻ بجاءِ اصولن جي پرواهه ڪرڻ بنا، هڪ ٻئي جو ڏاڍو لحاظ رکيو. هڪٻئي جي تعريفن ۾ اعلي قدرن جي اهڙي ته ڀرپور چنڊ ڇاڻ ڪئي جو اڳلي کي دل برداشته ٿيڻ جو موقعو ئي ڪانه ڏنو، سنئو سنڌو ان جي عظمت جي اُجاگري ۾ سنا اوين جو دم گهٽجي ويو. سنڌي ادب ۾ اهڙي تنقيد جي هميشه کوٽ رهي آهي. هنن ادب جي اهڙي کوٽ پوري ڪرڻ ۾ ڪا ڪسر ڪانه ڇڏي. هنن ادبي نقادن جيڪي جواهر ڏيکاريا ان تي دنيا دنگ رهجي وئي. دنيا جي ادب ۾ اهڙي شاندار تنقيد جا مثال نه ملندا. جنهن پوين سمورن سونهاري دئورن جا رڪارڊ ٽوڙي ڇڏيا. انهن جا اهي ادبي ڪارناما وسرڻ جهڙا نه آهن. ڪين ان شعوري ڪم تي داد ملڻ کپي، اهي چريا ڪريا ليکڪ جي هي شاهڪار تنقيدي لکڻيون نه لکن ها ته انهن جو اهي عظيم لکڻيون گمنامي ۾ غرق ٿي وڃن ها. جي هي اٿين نه ڪن ها ته ادب جي ترقي رڪجي وڃي ها پر اسان ته اڳهاڙو سچ لکي هر ويرو ملت ۾ بدنام ٿياسون.

ڀنڀور کي ٻاهيون ڏيندڙ اديبن جي لسٽ

مون هتي هن لسٽ ۾ ساڄي ۽ کاٻي ڌر جي رجعت پسند ۽ ترقي پسندن جا نالا ڏنا آهن. جن ان دئور ۾ طوفان برپا ڪيو هو. جنهن ته مان نقاد نه آهيان ۽ پهل چوڪ ۾ جي هڪ خاني جا نالا ٻئي خاني ۾ اچي وڃن ته مونکي معاف ڪندا. هونئن به ڪن ترقي پسندن بعد ۾ هٿ ڪنيو هو. ان لسٽ جي ڪرڪ جي درستگي لاءِ محترم حميدي سنڌي محترم ڊاڪٽر قاضي خادم، محترمه نور افروز خواجه ۽ مون واري يار محترم هدايت پريم سان رابطو رکو ته وڌيڪ بهتر ٿيندو.

کاٻي ڌر ولن يعني ترقي پسند اديبن ۽ شاعرن ۾ هي نالا اهم آهن		ساڄي ڌر وارن يعني رجعت پسند ۾ هي نالا اهم آهن
جي ايم سيد	شيخ اياز	ڊاڪٽر محمد ابراهيم خليل
محمد ابراهيم جويو	ابراهيم منشي	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي
مولانا غلام محمد گرامي	محمد خان مجيدي	سيد سردار علي شاهه
رسول بخش پليجو	نياز همايوني	رئيس ڪريم بخش نظاماڻي
حيدر بخش جتوئي	استاد بخاري	رشيد احمد لاشاري
ڊاڪٽر غلام علي الانا	امداد حسيني	عبدالقيوم صائب
ڪامريڊ سوڀو گيانچنداڻي	ڊاڪٽر تنوير عباسي	قربان علي بگٽي
ڄام ساقي	شمشير الحيدري	عبدالڪريم لغاري
غلام محمد لغاري	پروانو ڀٽي	حافظ خير محمد اوحدي
علي احمد بروهي	رشيد ڀٽي	شيخ عبدالرزاق راز
طارق اشرف	حميد سنڌي	سرور علي سرور
نسيم کرل	آغا سليم	مولانا عبدالغفور سيتائي
ظفر حسن	قاضي خادم	بردو سنڌي
ابن حيات پنهور	جمال رند	سرويچ سجاولي
شوڪت حسين شورو	امر جليل	ڊاڪٽر عابد لغاري
قمر شهباز	سراج الحق ميمڻ	محمد موسيٰ ڀٽي
عبدالڪريم گدائي	جامي چانڊيو	منظور نقوي
۽ ٻاقي هي اهي نالا آهن جن پڻ ڪايا پلٽي		شيخ علي محمد
محمد عثمان ڏيپلائي	ممتاز مهر	ع ق شيخ
ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ	ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو	عبدالستار شيخ
مرزا قليچ بيگ	ولي رام ولڀ	اميد علي سرائي
ڊاڪٽر گربخشاڻي	بيگم زينت چنا	طفيل احمد قريشي

Scanned with CamScanner

مولانا دين محمد وفائي	عبدالله چنا	غياث الدين جوڻيجو
ڪاڪو ڀيرو مل	مراد علي مرزا	ناصر مورائي
ج ع منگهاڻي	پروفيسر ڊاڪٽر فهميده حسين	خواجه سليم
ڊاڪٽر ستيش روهڙا	ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو	عمر چنڊ
ڊاڪٽر جڳديش لڇاڻي	ڊاڪٽر نواز علي شوق	تاج جويو
ڊاڪٽر درشهوار سيد	ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو	تاج بلوچ
پروفيسر علي نواز جتوئي	ڊاڪٽر هدايت پريم	اسحاق سميجو
محمد اسماعيل عرسائي	ڊاڪٽر نور افروز خواجه	اياز گل
ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي	ڊاڪٽر غلام حسين پنهوڙ	شبنم گل
احسان علي بدوي	بدر ابڙو	آفتاب ابڙو
انور پيرزادو	بدر اُڄڻ	پروفيسر محرم خان
خالد سنڌي	نور الهديٰ شاهه	غلام محمد شهواڻي
حليم بروهي	منصور قادر جوڻيجو	حفيظ قريشي (ڀٽي)
پروفيسر عبدالرحمان سيال	نثار حسيني	ناز سنائي
ڪامريڊ مير محمد ٽالپر	وڪيل امان الله سومرو	آغا قيوم

علامه غلام مصطفيٰ قاسمي

چون ٿا تہ ڪنهن سخي جو ديدار ئي هڪ پاڪ زيارت آهي ۽ سندس سارهہ ڳائڻ عبادت آهي. هن نيڪ ۽ صالح انسان جي صورت فرشتن جهڙي هئي، هي هڪ مجيل استاد ۽ بااثر عالم دين اديب ۽ دانشور هو. هي درياهہ جيان، آسمان جيان صاف ۽ شفاف هو. هن جي پرورش تمام سخت مذهبي ماحول ۾ ٿي هئي. هن جي طبيعت دين طرف مائل هئي. هي رڳو ايمان تي زور ڏيندو هو. هن جي ڪلهن تي ديني ذميوارين جو بار هو، ڳوٺ رئيس پنهيو خان جي حافظ محمود جو هي پٽ ۽ گورنمنٽ ڪاليج ڪالي موري جي پروفيسر نذير قاسمي جو هي والد صاحب 40 سال شاهہ ولي الله اڪيڊمي حيدرآباد جو ڊائريڪٽر رهيو، پاڻ قرآن پاڪ جو سنڌي زبان ۾ ترجمو پڻ ڪيائون. هي صبح جو باقاعده نماز پڙهندو هو، قرآن پاڪ جي تلاوت ڪندو هو ۽ تسبيح پڙهندو هو. هي عبادت گذار الله جو هر وقت ذڪر ڪندو رهندو هو، هي درد وارن جو درمان هو. هن عظيم انسان ۽ هن قدآور شخصيت جي مڃتا طور سنڌ يونيورسٽي پاران 2004ع ۾ سندس نالي تي چيئر پڻ قائم ڪئي. هن اداري لاءِ ڊاڪٽر قاضي خادم صاحب جي ڪوشش کي سلام پيش ڪجي ٿو.

محترم ڊاڪٽر غلام علي الانا

جڳ مشهور ليکڪ، سنڌ جو ڏاهو، عالم، چوٽيءَ جو نامور اسڪالر، سنڌ جي پهرين پي ايچ ڊي هجڻ جو اعزاز ماڻيندڙ، لنڊن مان ايم اي ڪيل، سنڌي شعبي جو سابق سربراهه، سنڌالاجي ۽ سنڌي ٻولي اٿارٽي جو سابق ڊائريڪٽر، علامه اقبال اوپن يونيورسٽي ۽ سنڌ يونيورسٽي جو سابق وي سي محترم ڊاڪٽر غلام علي الانا، ضلعي ٺٽي جي تعلقي جاتي جي ڳوٺ ترڙ خواجه جي لکپتي پاڙي ۾ الله ڏني خواجه جي گهر ۾ جنم ورتو. سندس والد صاحب الله ڏنو خواجه اصل ۾ هڪ ناچو هو. جيڪو شادي مراديءَ تي نچندو ۽ ڳائيندو هو. لوڪ فنڪار، ڳائيٽو ۽ ناچو، الله ڏنو خواجه جڏهن به ڪنهن شادي مراديءَ ۾ ويندو هو ته پنهنجو به نياڻيون ۽ تي پٽ وٺي ويندو هو، هي خاندان جا سڀ فرد ٺولو ٺي سازن تي ڳائيندا ۽ وڄائيندا هئا. الانا صاحب جي هڪ ڀيڻ مرثيه خواني ۾ وڏو نانءُ ڪمايو جڏهن ته ننڍي ڀيڻ لوڪ گيت جي راڻي هئي.

البيلو شاعر حسن درس

”سياڻي جڏهن سنڌ پنهنجي شاعري جي اتهاس جا پنا ورائيندي ۽ مونکي پڙهندي ته مان باقي نه هوندس“ (حسن درس)

هي هڪ لخظي ۾ يادگيرين جي ملبي هيٺان دٻجي ويو. هي دنيا فاني آهي، هي يار به گذاري ويو، سخت صدمو رسيو، هي ڦوهه جواني ۾ وقت کان اڳي لاڏاڻو ڪري ويو، هي غير معمولي انسان هو ۽ غير معمولي انسان دنيا مان هميشه غير معمولي طريقي سان ويندا آهن، هن سنڌ جي ڀلوڙ شاعر حسن درس 5 سيپٽمبر 1968ع تي مشائخ هوتي ۾ جنم ورتو. 16 جون 2011ع تي موت هن سان اڙجي پيو، هي زندگيءَ جون صرف 43 بهارون ماڻي سگهيو. زندگي ڪي زندگيءَ جو نالو مليو ئي موت جي ڪري آهي. پيار ڪرڻ وارا نازنخرا ڪرڻ وارا هڪ هڪ ٿي ڌرتيءَ ۾ گم ٿيندا وڃن پيا، ڪنهن ڪنهن کي ياد ڪجي، ڪنهن ڪنهن لاءِ روئجي، بس هن جي ياد وڃي رهي آهي. هن جو نقش چٽي طرح ياد آهي. هي هڪ نوجوان جو تصور آهي، ياد آهي، عڪس آهي، تصور ۾ حسن درس جو شاندار ماضي ذهن ۾ رکي هي لفظي پورٽريٽ لکان پيو، هن تي لکڻ لاءِ لفظن جي خوشبو پوري نه پوندي. هي دنيا مان هليو ويو پر هن جي ياد دل ۾ اڃا باقي آهي. هن سان اينري وابستگي هئي جو هن جو موت مونکي منهنجي موت جهڙو ٿو لڳي. هي منهنجي جسم جو چڻ حصو هو. چڻ ڪو مونکي پاڙون سوڌو پٽي ويو، هن جو بي وقت وڇوڙو سڀ مرڪون سڀ ٽهڪ کسي ويو، هي اڄ به منهنجي هانوَ ۾ هري ٿو. هن سان وڏيون وڏيون تاريخي يادون وابسته آهن، هن کي ياد ڪري گذريل ڪيئي دلچسپ گهڙيون ياد ٿيون اچن. حيدرآباد ۾ هن سان گهاريل اهي مرغوز لمحا اڄ به زنده آهن.

”مون کي چٽيو محبت ۽ محبت کي مون چٽيو آهي“ (حسن درس)

سنڌ جنهن کي هن پرين جو پاڇو ڪوٺيو هو، ان سنڌ جي سفر ۾ هي محبتي پرين مون سان پاڇي وانگر گڏ هو، منهنجو هن سان تمام گهڻو وقت گذريو. ٿلهو ڇامر ڙهي يونيورسٽي جي ڪنوارن رستن کان وٺي ڄهمپير جي جابلو گس تائين اسان هميشه گڏ هئاسون، هي هر منڊ ۾ مون سان گڏ هو، منهنجي هن يار سان دلڙي هئي، هي مون سان سپني ۾ به مرڪي ملندو هو. مون هن کي ائين ڏٺو جيئن ڪوئي شيشي جي گلاس کي ڏسندو آهي. هي سنڌ جو البيلو ۽ پلوڙ شاعر فائل ۽ مفعول جو پابند هو، هن رومانس ۽ شاعري کي نوان لاڙا ڏنا. هي لفظ اڏائڻ واري ننڍڙي وهيءَ ۾ شاعر ٿيو، ذوالفقار علي ڀٽي جي ڦاسي تي هن خوبصورت نظم لکيو ته ”ڦاسي جي جهولي ۾ هن کي ننڊ اچي ويئي“ ننڊ ته هن خوبصورت شاعر کي منهنجي جهوليءَ ۾ اچي ويندي هئي، منهنجي زندگيءَ جو هي به هڪ رنگ هو، هن کان پوءِ مان به بي رنگ بڻجي ويس. هن جي ذات به اُجري رهي ته هن جو روپ به، هي خماريل نيڻن وارو نوجوان، نهايت ذهين، سهڻو ۽ ڪلمک هو. هي مشائخ جو مور نهايت ئي حسين هو. هي پنهنجي حسناڪي ۾ بنهه الڳ هو. هي البيلي جادوئي چال وارو بي فڪر نوجوان حسن، جو طوفان هو، يار حسن واقعي حسن هو. هي حُسن پاڻ سان گڏ ڪٺي ويو. هي انگ نچائي، رنگ رچائي، مچ مچائي ويو. هن پنهنجو پاڻ ملهايو، هن کي ٿورڙي عرصي ۾ جيڏو مقام حاصل ٿيو اهو تمام گهٽ ماڻهن کي نصيب ٿيندو آهي، پر افسوس هھڙي بي بها جوهر جو جيڙي قدر نه ٿيو. مئي ٿيو ته ڇا ٿيو.

منهنجو روحل، ردم، چيزل به تون، منهنجو پٽ به تون، منهنجو پيءُ به تون، منهنجو ”حسن درس فقير“ به تون،

مشائخ هوتي جي هن خوبصورت درس فقير تي مون سميت رسول بخش درس، اڪبر سومرو، مقبول نظاماڻي ۽ ڊاڪٽر آڪاش انصاري به فدا هئا ته جڳ مشهور ليکڪا مهتاب محبوب چري جي خوبصورت شاعره ڌي ارم محبوب به هئي جنهن هن سان پيار جو پرٽو ڪيو، جنهن مان کيس هڪ نياڻي ردم ۽ پٽ روحل ۽ چيزل آهن.

هڪ ڀيانڪ حادثو

سورهين جون 2011ع تي رات جو ساڍي ٽين وڳي موت هن جي زندگيءَ جو اُڪ ڇهليو بيٺو هو، سنڌ جو هي البيلو شاعر حسن درس هن روڊ حادثي ۾ زندگيءَ جي جنگ هارائي ويٺو، چون ٿا ته ”هن ٿان صدقي ويندڙ اهي دوست. جيڪي سندس ڪاهي ڪانڌي به نه ٿيا، جيڪي هاڻ پنهنجي ڏوهه جو ڏنڊ ڀرڻ لاءِ سندس ورسين جو مقابلو ڪن پيا“، ٿن کيس ان ڏينهن جي.او.آر ڪالوني ۾ حد کان وڌيڪ شراب پياري عياشي ڪرائي کيس روڪيو نه پر اڪيلو ڇڏي ڏنو، هن حالت ۾ ڊرائيونگ ڪندي هي جي.او.آر ڪالوني کان پنهنجي گهر سٽيزن ڪالوني اچي رهيو هو ته پونم پيٽرول پمپ لڳ، قاسم آباد جي هوٽل محمد شيدي فلاءِ اوور جي پلر سان ٽڪرائجي ويو. بريڪ فيل

Scanned with CamScanner

ٿيو. ڪار ڪنٽرول مان نڪري وئي. ٻي ڪنهن گاڏي ٽڪر هنيو يا هي هوش ۾ نه هو، خدا کي خبر بحرحال هن مسڪين جو ته سر ويو، حادثي ڪانپوءِ حادثي ۾ زخمي حسن درس ڪيتري دير تائين گاڏي ۾ تڙپندو رهيو، پوليس حادثي جو نوٽيس نه ورتو، زخمي حسن جي علاج تي پوليس حد بندي تڪرار ڪندي رهي. قاسم آباد پوليس جي حد هئي يا جي.او.آر پوليس جي حد. آخر ڪيتري دير ڪانپوءِ ان موقعي تي هڪ ڇيڇ پهتي جن مان ڪن نوجوانن ڪيس حادثي واري هنڌ کان اسپتال پهچايو، پر ان وقت تائين گهڻي دير ٿي چڪي هئي ۽ زندگي هن سان وفا نه ڪئي، حسن درس جو موت حادثو هو. مگر ڪيس پوليس پاران وقت تي طبعي امداد لاءِ اسپتال نه پهچائڻ وارو عمل هڪ سانحيو هو. ”سپريم ڪورٽ پنهنجي هڪ رولنگ ۾ پوليس لاءِ اهو لازمي قرار ڏنو هو ته هو پهريائين ڪنهن به زخمي يا حادثي جو شڪار ٿيل ماڻهن کي فورن طبعي امداد واسطي اسپتال آڻي ۽ ان جو فيصلو بعد ۾ ڪري“. پر هنن ڪوڊ آف ڪنڊڪٽ جون حدون اورانگهيون هيون، تنهنڪري حسن درس جي خون جي ڪيس ۾ ٻنهي ٿاڻن جي غفلت ڪندڙ پوليس کي هٽائي هٿڪڙيون هڻي لاڪ اپ ڪيو ويجي، حسن درس جو لاش وصول ڪندڙ ڀاءُ اڪبر درس ۽ حسن جي ٻين دوستن جو اهو مطالبو سڄيندي ڊي پي او حيدرآباد پير فريد جان سرهندي فرض ۾ غفلت ڏيکارڻ تي ٻن ايس ايڇ او ز، ايس ايڇ او قاسم آباد گلشن مهر ۽ ايس ايڇ او، جي.او.آر عرفان ڀٽي کي فورن معطل ڪري جاچ جو حڪم ڏنو (اها جاچ جيڪا ڪڏهن به مڪمل ٿِي نه آهي) اهو ڪيس انهن دوستن مٿان به هنيو ويجي ها جن هن کي حد کان وڌيڪ شراب پياري اڪيلو اُماڻيو هو.

حسن درس کي ڀيٽا

جڏهن محبتن جا ميلا مچندا، جڏهن ڪو سهڻو سونهن سان ٻوڙيندو،
جڏهن پير پير ۾ پائي ڪو دلبر ملندو، جڏهن ڪو ساهه کان به وڌيڪ ويجهو ٿيندو.
جڏهن هوا ڳرانڙي پائي ملندي، جڏهن ٽڪي برسات پوندي،
جڏهن ڪو گلاب پو ڪيندو، جڏهن ڪو وڙهندو، جڏهن ڪو پرچندو،
جڏهن ڪو ماريندو جڏهن ڪو جئياريندو. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين.

*

جڏهن ڪو دل جو بادشاهه فقير بڻبو، جڏهن ڪو بکيو ڍڳوان ٿيندو،
جڏهن دلين جو سودو ٿيندو، جڏهن ڪنهن جو ڀروسو لٽبو،
جڏهن ڪو پاڻ ڏاڍي جو لقمو بڻبو. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين.

*

جڏهن ڪو صحبت ۾ محبت جا جام چار ڪندو، جڏهن ڪو مُرڪ مان سَرڪ پريندو،
جڏهن ڪو، نه ڪندو، جڏهن ڪو ها، چوندو، جڏهن حجابن جا گهڙا ڀڇندا.
جڏهن خودي ۽ بيخودي جو فرق متجهندو، جڏهن چاهتن جي حد باقي نه رهندي،
جڏهن درياهه پئي به پياس نه لهندي. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين

Scanned with CamScanner

جڏهن بي وفائي عام ٿي ويندي، جڏهن بي قدري جام ٿي ويندي.
جڏهن ڪو سڏ ڪي تاريندو، جڏهن ڪو ڏڪاريندو،
جڏهن ڪو سپنن ۾ به نه ساريندو، جڏهن خواب به موڪلائي ويندا،
جڏهن ڪو جاڳي ڏينهن ڪندو. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين

*

جڏهن نيڻ رڳو ديدار لاءِ ترسندا، جڏهن ڪو اوسيئڙي ۾ دفن ٿيندو،
جڏهن ڪو اداس هوندو، جڏهن خاموشيون نغما رچائينديون،
جڏهن دلبر دل جا رستا اورانگهي ويندا، جڏهن فاصلا ۽ دوريون وڌي وينديون،
جڏهن پير لڦون ٿيندا، جڏهن همتون جواب ڏيندو، جڏهن آسون پڄنديون،
جڏهن ڪو ٽٽندو، جڏهن ڪو ورندو، جڏهن ڪو مٽبو. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين

*

جڏهن ٺهڪن جو ڪهت ۽ ڏڪار ٿيندو، جڏهن ڪو ڏک رئاريندو.
جڏهن سمورا سک دفن ٿيندا، جڏهن درد دل جو سات ڇڏيندا.
جڏهن سوچيو سهڪڻ لڳنديون، جڏهن سچائين ۾ سگهه باقي نه رهندي.
جڏهن قدم قدم تي ٺهمتون ئي ٺهمتون گڏبيون. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين

*

جڏهن رشتا ڏڪاريندا، جڏهن انسانن ۾ ڪا به سچائي نه رهندي،
جڏهن پيار ۽ محبت نه رهندي، جڏهن ڪو منافق گڏبو،
جڏهن دوستن جي دل ۾ دغا پربي، جڏهن راڄ غدار ٿيندا،
جڏهن ڏوهن جا ڏند پربا، جڏهن هيٺا بي سهارا ٿيندا.
جڏهن سوپ جي خاطري به نه رهندي، جڏهن ڪو جيتي به هارئبو،
جڏهن ڪالات اجهامبي. تڏهن تون ڏاڍو ياد ايندين

*

جڏهن ڌرتي دوزخ ٻٽبي، جڏهن ويڙها ويران ٿيندا.
جڏهن شهر سنسان ٿيندا، جڏهن جهنگ خاڪ ٿيندا.
جڏهن سب پيڙيون غرق ٿيندو، جڏهن ڪک به باقي نه رهندو.
جڏهن خدا جي تخليق جو هر نقش اُجڙبو،
جڏهن وڇوڙو وصال ٿيندو. جڏهن جيئڻ جي تمنا ڪي ڪو مرندو،
جڏهن ڪو گهر، گهٽي، پاڙو، شهر، وطن يا جهان ڇڏيندو.
جڏهن ڪو ساهه چورائبو، جڏهن موت آڙ جي پوندو.
جڏهن تنهنجو جنم ڏينهن هوندو، جڏهن تنهنجي ورسي ٿيندي.
تڏهن حسن تون ڏاڍو ياد ايندين.

*

چٽون اديب

مان پنهنجي ڏاهپ واري ذات جو مظاهرو ڪندي، اڄ هتي اديبن جا اعمال تحرير ڪندس. عام ماڻهن جي مقابلي ۾ سماج ۾ اديبن کي وڏيڪ محترم ۽ سڌريل سمجهيو وڃي ٿو. ليکڪ ڪمال جي شي هوندو آهي، هي ملڪ ۽ قوم سان سچو هوندو آهي، پر اسان جي سنڌ جون اهي علمي ادبي ۽ فني مصيبتون ۽ هي پنهنجي مطلب جا واندا ۽ ڪاسليڪي اديب، جيڪي ڪتابن، رسالن ۽ اخبارن ۾ پناهه وٺي رڳو پنهنجو پاڻ کي جيئرو رکڻ ۾ پورا آهن. هي رڳو پاڻ لاءِ لکن ٿا ۽ پاڻ ئي سمجهي سگهن ٿا. هي ڏپ ڪندڙ اديب ۽ عظيم ليکڪ ادب ۾ ڳئي گهاري ڇڏڻ ڪانپوءِ جيڪي ڦاڙا مارين ٿا يا هنن ذات ڏٺي کي اڇي چا ٿو. هي جيڪو لکن ٿا بڪواس لکن ٿا. هنن جي هر لکڻي جو مقدر ڊسٽ بن (ردي جي ٽوڪري) بڻجي ٿو. هنن صاحب ڪتاب ۽ پلن ليکڪن جي ڇپيل ڪتابچن کي عام پڙهندڙ وٺي پڙهڻ بہ گوارا نٿو ڪري. تنهن لاءِ اهي ڪتابڙا ڪارائتا ثابت نٿا ٿين. مون لاءِ ادب هڪ خاص ميدان هو. منهنجي ادب سان خاص نسبت رهي آهي. منهنجو مشغلو علم ۽ دانش طرف گهڻو هوندو آهي. مون ڪتابي مطالعي سان گڏ ادبي علمي صحبت کي بہ جاري رکيو. منهنجي ڪافي اديبن سان ڏيٺ ويٺ رهي آهي، گاڏي ڪاتو جتي اديبن جو هجوم هوندو هو. جن سان علمي ادبي شناسائي واري هڪ تند جڙيل رهي مان اديبن جي ڪرتوتن جو اکين ڏٺو گواهه آهيان، هي هڪبئي کي عظيم ڪندڙ هر طرح جي برائين جا مالڪ آهن. هر اديب هڪبئي کي سڃاڻي ٿو تہ ٻيو ڇا پيو ڪري. هي هڪبئي تي ملامت وجهڻ وارا، تون غلط مان صحيح وارا، ادب جي نالي ۾ ڪيتري گدلاڻ آڻن ٿا. منهنجي دنيا جهان جي برائيءَ سان ڀيٽ ڪندڙ پاڻ وري ڪيڏا مسيحا آهن سا وري مونکي خبر آهي. هي غير فطري جذبن جي عڪاسي ڪندڙ، بيت باز شاعر رڳو محفلون ۽ مشاعرا ڪري ٿا سگهن، بس ان کان وڌيڪ هي ڪجهہ بہ نہ ٿا ڪري سگهن. هي سنڌي قوم جا حقيقي سوچيندڙ ذهن، اديب، ليکڪ، دانشور، شاعر، سگهڙ، صحافي، آرٽسٽ، فنڪار، ڪلاڪار، چترڪار، قلمڪار، برک عالم، سياڻا، ڏاهاڪابر، مفڪر، فلاسافر، اسڪالر، محقق، سماجي سڌارڪ، اخلاق جو ليڪچر ۽ درس ڏيندڙ استاد، وڏا وڏا حق سچ جا علمبردار، هڙ جا هڙ چٽون يعني (Homo Sexual) آهن. هنن جي پوري جا پوري سنڊيڪيٽ، لوڏ جا لوڏ چٽون آهي. هي علمي، ادبي ثقافتي، سماجي، تولڙي فني چٽون، لوهان کي هر هنڌ عام جام ملندا. هي لٽريري ۽ ادبي، نوانوي ڏهائي نو سيڪڙو چٽون باقي هڪ سيڪڙو لونڊي باز آهن، هنن مان ڪو ورلي وانجهيل هجي، باقي ڪم و پيش سمورا اديب چٽون آهن.

مون وٽ ڪافي گهڻو مواد آهي، مان انهن سوين اديبن کي سڃاڻان، جي فطرتن عيش عشرت جا شوقين هئا، جيڪي پهڻ پهائڻ جا قائل هئا (80) واري ڏهاڪي ۾ سنڌي ادب ۾ اهڙي قسم جو ذوق ۽ شوق محبت ۽ لڳن ڪجهہ گهڻو ڪان وڌيڪ هئي، سنڌ جي چوٽيءَ جا اديب پڻ ان موذي مرض ۾ مبتلا هئا، انهيءَ حوالي سان ڪجهہ اهڙين معتبر شخصيتن جو ذڪر هت ضرور ڪبو جن سان منهنجي بہ ياري رهي،

جيڪي اڄ بہ منهنجا بهترين دوست ۽ ساٿي آهن، جيڪي مونکي پنهنجي لکڻين کان وڌيڪ پسند آهن، اهي عظيم شخصيتون جيڪي فائل ۽ مفعول هيون ۽ اعليٰ شمار ٿين ٿيون، ان دور جون اُهي عظيم ۽ اعليٰ شخصيتون جن مان ڪي ٽڏيون تي دفن ٿي ويون ۽ ڪي اڃان تائين تازا دم ۽ گرم نرم آهن. مان رڳو هنن جي هٿ ٺوري نقاب ڪشائي ڪندس مان پنهنجو پردو پاڻ ئي پري ڪريان ٿو. ڀلا ڪنهن کي اديب يا ليکڪ ڪئين سڏجي يا چئجي؟ جي اوهان کي سنڌي اديب ٿيڻ جو شوق آهي تہ پهرين ڳئي ڦاڙائڻ لازمي آهي. نہ تہ ادب ۾ اوهان خوار خراب رهندا ۽ ڪڏهن بہ مهان اديب ٿي نہ سگهندا. اهو سمجهي ڇڏڻ کپي تہ جيڏو وڏو اديب ايڏو سينيئر چئون. هي سڀ وڏا اديب ۽ دانشور ائين ڪو نہ ٿيا آهن، هنن جون وڏيون قربانيون آهن. هي ڳئي گسائي ڦاڙائي گهارو ڪرائي پوءِ اچي هن منزل تي پهتا آهن، سڪندر اعظم، نيرو ۽ شيڪسپيئر، علم، اخلاق ۽ ادب جا وڏا ماهر هئا، جن وڏي شهرت ائين نہ ماڻي، اهو ممڪن نہ هو پر هنن اهو ممڪن بنايو، پنهنجي حسن تي تمام گهڻو فخر ۽ ناز ڪرڻ ڇڏي ڏنو. پروانہ ڪئي، تاج جويو يا ناز سهتي سان فورن رابطو رکو پوءِ اوهانجي ادب ۽ ميڊيا تي ڌهلن ڌمامن سان آجيان ٿيندي. اديب شاعر صحافي ۽ پوليس جا ماهر اوهان جا هر وقت سلامي هوندا. نہ تہ ريهي ويهي اوهان ادب ۾ ڏپ ڪري ويندا، سنڌي ساهت ۾ هڪ پيرو اڻ شوق جي رڳو جرئت ڪري وٺو، ڪجهہ رهنمائي اوهان کي منصور قادر جوڻيجو يا نصير مرزا بہ مفت ۾ ڏئي سگهن ٿا نہ تہ مان تہ هر وقت حاضر آهيان جهڙو حال تهڙو پيش پريان نال باقي ناز سنائي يا زوار نقوي کان ڪجهہ بہ هڙ حاصل نہ ٿيندو، رهندو پوئتي پئجي ويندا.

ڪھاڻيڪار منظور جوکيو

منهنجو دوست ڪھاڻيڪار ۽ ليکڪ محترم منظور جوکيو پنهنجي ڏبئي، آمريڪا، لنڊن ۽ يورپ جي سفرنامي ”هوا جي ديوار“ جي صفحي نمبر 92 يا 93 تي لکي ٿو تہ ”منهنجو دوست حميد ڀٽا جنهن جي انگريزي ادب ۾ ماسترس ڪيل آهي ۽ انگريزيءَ جو سٺو شاعر پڻ آهي. جنهن سان نيويارڪ ۾ ملاقات ٿئي ٿي. واقعن ۽ اهم ڳالهين بابت هڪ ٻئي کي آگاهہ ڪريون ٿا، ڳالهين دوران حميد ڀٽا پڇي ٿو تہ ”نيويارڪ کانپوءِ اوهان ڪيڏانهن ويندئو“. ”سمر دل ۾ ٻن هفتن جي ٽريننگ جو پروگرام آهي“ ”سمردل زبردست، مان اُتي سال کن رهيو آهيان، سمردل جي يونيورسٽي ٽفٽس ۾ پڙهيو بہ آهيان، منظور صاحب اوهان جيڪڏهن سمردل وڃو تہ هڪ ڳالهہ جو خيال ڪجو اتان جي آرٽسٽس ۽ ليکڪ کان پري رهجو ڇو جو اهي انتهائي خطرناڪ آهن. انهن جي اڪثريت (Homo Sexual) هم جنس پرست آهي. انهن لاءِ عمر جي وڏي ننڍي هجڻ ڪا اهميت نٿو ڪي. اوهان کي بہ هلائي ڇڏيندا. هن ٻڌايو تہ (Tufts) ٽفٽس يونيورسٽي ۾ پڙهڻ دوران يونيورسٽيءَ جي ڀرسان اڪيلي جڳهہ يونين، اسڪوائر هئي، جتي هڪ ڪيفي ريسٽورينٽ هو، جتي گهڻو ڪري آرٽسٽ ۽ اديب اچي ويهندا ۽

ادب ۽ فن ۾ خوب ڪچهريون ڪندا هئا. مان به اڪثر اتي ايندو ويندو هوس جو ته اتي اڪثر شاگرد به ويندا رهندا هئا. جيئن ته مان سڀ کان ننڍو ۽ نوجوان هئس سو هنن سيني لونڊي بازن مونکي اچي پاسو ڏنو. هنن مون کي پڇڻ لاءِ وڏا وس ڪيا. پر مان معاملي کي سمجهي ويس ۽ پڇي جان ڇڏائي. اوهان به مڃيو ٿا هنن (Homo Sexuals) کان پاسو ڪجو وڏيڪ اوهانجي مرضي "ان مان ثابت ٿيو ته ته رڳو اسان جا سنڌي اديب چٽون آهن. پر دنيا جا سڀ اديب چٽون ۽ لونڊي باز آهن. اهڙا ڪا اديبن ۾ خانداني پٽ آهي. جي ائين نه ڪن ته هي اديب ڪيئن سڏائين.

نصير مرزا جي هڪ ٻار کي اڪيلائي ۾ ڏنل ٽيوشن

منهنجو دوست نصير مرزا پنهنجي يادگيرين جي ڪتاب "سفر من اندر" جي صفحي 46 کان 48 تائين ۾ لکي ٿو ته "تن ڏينهن ۾ مان تازو حيدرآباد جي هڪ مڊل اسڪول ۾ ماسٽر ٿيو هئس. اسڪول جوائن ڪرڻ سان مونکي ستين ڪلاس جو ڪلاس ٽيچر مقرر ڪيو ويو. هو ڪلاس ۾ ڪل 45 ڇوڪرا هئا ۽ مونکان چار ۾ پنج ست سال ئي ننڍا هئا. ڪلاس ۾ ڪجهه پيارا ۽ معصوم مهانڊن وارا ٻار به شامل هئا. ڪلاس جي انهن نينگرن منجهان هڪڙو نينگر مون ۾ غير معمولي دلچسپي وٺڻ لڳو هو. پر خدا گواهه آهي ته مون ڪڏهن به ڪنهن کي بدنظر سان نه ڏٺو هوندو. مان انهن ڏينهن ۾ باقائده شيو به ڪرڻ لڳو هئس. ارڙهن سالن جي چار ۾ هڄڻ جي باوجود منهنجو ذهن صاف سٿرو ۽ بدن ڇڻ وضوءَ ۾ محسوس ٿيندو هئم. رسيس مهل مان اسٽاف کان الڳ ٿلڳ ڪرسي رکي ويٺو پڙهندو يا لکندو هئس ته اهو ڇوڪرو پنهنجو پاڻ مون لاءِ چيگم، سوپاريون يا ٻي شيءِ پنهنجن پئسن مان وٺي ايندو هو. ڪنهن دوست جي اچڻ تي چانهه وغيره گهرائيندو هوس ته منهنجي احتجاج جي باوجود پئسا ٻئري کي پاڻ ئي ڏئي ڇڏيندو هو. مان سندس هنن عنايتن جو هرو ڀرو نوٽيس ڪو نه وٺندو هئس، مونکي خبر هئي ته هي زميندار پيءُ جو پٽ آهي. بظاهر هي نينگر ڏاڍو نارمل ۽ ڪمپليڪيٽ لڳندو هو ۽ منجهس مون ڪڏهن ڪنهن به قسم جي احساس ڪمتري به ڪانه ڏٺي هئي، پر پوءِ به هن نينگر کي اڪثر مون مايوس ڏٺو. مون ڪانئس اهڙي مايوسيءَ جو سبب پڇڻ گهريو. هي ان ڏينهن اوچتو اچي منهنجي ڪرسيءَ جي پٺيان ٻيهو رهيو. "مونکي ٽيوشن پڙهائيندو سر"؟ اهي لفظ هن رازدارانه انداز ۾ پنهنجا چپ منهنجي ڪن جي ويجهو آڻي ائين چيا، ڄڻ مونکان ڪجهه گهرندو هجي. ايترو ويجهو ٻيهي ڳالهه ڇوڻ سبب مونکي هن جي وجود مان ٻارڙن واري پائوڊر "ڪلو ڪيرا" جي خوشبوءِ آئي هئي ۽ وات مان جنهوڙ جي، شايد مون سان اها ڳالهه ڪرڻ کان ڪجهه دير اڳ، هن جنهور جي ٽڪي کاڌي هئي يا "اسپارڪل ٽوٿ پيسٽ" سان ڏند واش ڪيا هيا. مون چيو! "اها ڪن ۾ پڌائڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي اها ته پاڻ منهنجي لائق جي ڳالهه آهي؟ اوهان ڪجهه دوست گڏجي گروپ ٺاهي اچو.

Scanned with CamScanner

حاضر..... ضرور پڙهائيندس” منهنجي جواب تي خوش ٿيڻ بجاءِ هن پيشانيءَ تي گهنڊ وجهي انگل کيو........ ”نہ سر! مان توهان وٽ اڪيلو تو پڙهڻ چاهيان“. مون چيو ”ٺيڪ آهي، مان حاضر آهيان“. ٽيوشن جو وقت اسڪول جي ٽائيم کان پوءِ هڪ ڪلاڪ مقرر ڪيوسين. هن اهو بہ طئي ڪيو تہ، ”سر ٽيوشن گهر ۾ پڙهڻ بجاءِ هن ڪلاس روم ۾ ئي پڙهائجو“، مون چيو! ”اهو بہ ٺيڪ آهي، مونکي شاگرد جي گهر وڃي ڪيس ٽيوشن ڏيڻ پسند بہ ڪونهي“. ڪلاس ۾ هن ٻار جي هڪ هابي هوندي هئي، اها هئي ڪنهن نہ ڪنهن طرح سان مونکي ڇهڻ جي .... ڪاپي چيڪ ڪرائيندي، پين ڏيندي، پين وٺندي، هو ضرور منهنجا هٿ ڇهڻ جي ڪوشش ڪندو هو. سچ تہ مون ڪڏهن بہ ان ڳالهہ جو نوٽيس نہ ورتو هو. مونکي ڪهڙي خبر تہ هو ان طرح سان پنهنجي بئٽري چارج ڪري رهيو آهي، ڪجهہ ڏينهن ٽيوشن پڙهڻ کان پوءِ هن هڪ ڏينهن اوچتو اندر گهڙي ڪلاس روم جو دروازو ٻيڪڙي ڇڏيو. مون ان ڳالهہ ڪي بہ لفٽ ڪانہ ڏني. جو تہ ٻاهر سخت سردي هئي ۽ مان خود بہ ڏکي رهيو هوس. ريڊنگ ڪان پوءِ مون هن کي ڊڪٽيشن لکرائي .... ڪاپي چيڪ ڪرائڻ لاءِ جڏهن ڪيس سڏيم تہ، هو منهنجي ٻنهہ ويجهو اچي ويٺو. مون ڪانئس ڪاپي ورتي ڏنو، تہ لکيل ڪجهہ بہ ڪو نہ هو. مون مرڪي جيئن ئي ڪيس ڏٺو تہ هن اوچتو اکيون پوري منهنجي ڳل تي پنهنجا گلابي چپ رکي ڇڏيا. هن ٻارڙي جي هن اوچتي حرڪت تي، مون ائين ڇرڪ ڀريو ڄڻ خواب مان سجاڳ ٿيو هئس. پر منهن ۾ گهنڊ وجهي ڪيس ڏٺم تہ، هن جي اکين جي ڪنارن تي ننڍيون ننڍيون ٻوندون رم جهم لائي ويٺيون هيون، منهنجي حالت اها هئي جيئن اوچتو سڄي شهر جي بتي اُجهامي وڃي ۽ ائين جيئن شهر تي سناٽو ڇانئجي ويندو آهي. هن ٻار جي هن حرڪت تي مان تہ جهڙوڪ ”سُن“ ٿي ويو هئس. نيٺ همٿون ڪڏ ڪري پڇيو مانس ”بابلا! هي تو ڇا ڪيو؟ ڏس لالا .... مان تنهنجو استاد آهيان. ٻاءُ آهيان، اها سٺي ڳالهہ ڪانهي“، هن لڙڪن مان رستا ناهي آخر چپ ڇوريا........ ”سر! مونکي اوهين سٺا ٿا لڳو......... بس منهنجي دل چاهيو............ ۽ مون .... سر...... پليز مونکي بس هڪ ملي ڏيڻ ڏيندا ڪريو. مونکي غلط نہ سمجهو“......... هو ٻار ڳالهائي رهيو هو ۽ مان مسلسل هن معصوم ٻارڙي جي معصوم وضاحتن تي مرڪي رهيو هئس.

محترم حسن مجتبيٰ

هي اوٻاوڙي جو چٽون مُوجو. حسن مجتبيٰ دايو، اسان جي ڪمپني ۾ اٿندو ويهندو هو. هي جنهن زماني جي ڳالهہ آهي ان زماني ۾ ايان هن کي ڳڻي دوئڻ بہ ڪانہ ايندي هئي. امام بارگاهہ گل شاهہ گاڏي کاتو حيدراباد واري، سائين ذوالفقار شاهہ عرف (پپو شاهہ) جي دوستيءَ ڪري هي منهنجو وقفڪار ٿيو. مان، پپو شاهہ، زوار نقوي، عزيز گوپانگ، صرير پنهور، غفور سومرو، تنوير قريشي، عبدالحفيظ ميمڻ (پپي) ۽ ذوالفقار هاليپوٽو (ذلفي) ان زماني ۾ گل سينٽر تي ڪيفي مصطفيٰ تي ويندا هئاسون،

Scanned with CamScanner

اهو اسان جو روز رات جو معمول هو. اهو منهنجو ٽاڪ هو، جتي سمورو خرچ پڪو مان ڪندو هوس، ان ڪيفي جو مالڪ گل محمد ميمڻ واپڊا ۾ ميٽر ريڊر هو. هي مان ۽ ٻيو مهيسر ميٽر ريڊر هڪ ئي آفيس گاڏي کاتو سب ڊويزن واپڊا حيدرآباد ۾ هئاسون. حسن مجتبيٰ حيدرآباد جي ناظر ڪورٽ ۾ پنهنجي سڳي چاچي جج ڏني بخش دائي وٽ ريڊر هو، هي انهي چاچي جي گهر ممتاز ڪالوني ۾ رهندو هو. واپڊا (حيسڪو) جي موجوده ايڪسين مشتاق دائي جوهي سوٽ حسن مجتبيٰ پنهنجي چاچي جي ناظر ڪورٽ مان پنهنجي افعالن ڪري نڪتو. هي ڊيوٽي ٽائيم کان پوءِ جج جي چيمبر ۾ ويهي چورا پهندو هو. هڪ ڏينهن هي سڳ سوڏو جهلجي پيو ۽ نوڪري وڃائي ويٺو، تنهن کانپوءِ هي عبرت ميگزين ۾ اچي لڳو، جتي هي ايڊيٽوريل بورڊ ۾ هو. تنهن کان پوءِ هن يوسف علي ڪوثر يٽي واري روزنامہ خلق اخبار ۾ پڻ ڪم ڪيو. تنهن زماني ۾ خلق اخبار جو دفتر ڪيپري سينما ۾ هو. جتي ڪا مولائڻ صحافڻ هن چتون جي چڪر ۾ اچي وئي پيار جو پرڙو ٿيو. هي گلستان سجاد ۾ نٽ سان رهڻ لڳو پر پوءِ جلدي نئين ڪنوار پنهنجي پراڻي گهر مائٽن ۾ هلي وئي ۽ هي نئين گهر ۾ پراڻا چورا پهڻ لڳو. ائين هن صحافت جي حيثيت ۾ وڏو نالو ڪمايو، مختصر نثرانا نظم لکندڙ هي ڪاپي ڊر جو ڪارڪن ۽ منهنجو دوست هاڻ (سنڌي اردو ۽ انگريزي) صحافت ۽ ادب جو هڪ وڏو نانءُ آهي. هي هڪ ئي وقت (سنڌي اردو ۽ انگريزي) ٻولين ۾ لکڻ جي مهارت رکي ٿو. هي انگريزي ميگزين نيوز لائين. ڊيلي اخبار، فرينٽير پوسٽ ۽ بي بي سي جهڙي ادارن ۾ ڪم ڪري چڪو آهي. هن کي شاعراڻي دل، صحافتي تجربو، وسيع مطالعو ۽ چتون عادت آهي. هر تخليقي ذهن عياش ٿئي ٿو. ان لاءِ هي به عياش آهي. سيڪس ئي هن جي صحافت، سيڪس ئي هن جو ادب ۽ سيڪس ئي هن جو فلسفو آهي. منهنجو هي سڀ کان ويجهو ۽ گهاٽو دوست (Gay Activist) ۽ Homo Sexuals (هم جنس پرست) آهي، هن جڏهن پاڪستان جهڙي اسلامي ملڪ جي ڊچٽئن اخبارون ۾ اهو لکيو ته ”هم جنس پرستي جائز آهي ۽ هت به ڪين پاڻ ۾ نڪاح ڪرڻ جي اجازت ملڻ کپي“ اهو چپجڻ کان پوءِ هي دٻ جهلي نہ سڪيو ۽ جان جي خطري سبب برطانيہ سرڪار کي پناهہ جي درخواست ڪئي ۽ پوءِ هتان ڀڄي ويو. هي ترڪ وطن صحافي هاڻ مستقل طور انگلينڊ ۾ سيٽل آهي، وطن تبديل ڪرڻ سان اهو ڇاپ هرگز ناهي ويندو. پريشانين هن کي هتي بتال ڪري ڇڏيو هو، هيءَ هي ديس امڙ جي ڌرتي انهتائي ڪرب ۽ تڪليف ۾ ڇڏي ويو، اهڙيون جنسون هن ڌرتيءَ تان هاڻ آهستي آهستي ختم ٿينديون وڃن ٿيون، هي هن پاڪ ملڪ پاڪستان مان هليو ويو، ڇو جو هن ناپاڪ جي هت مارڪيٽ ڪا نہ هئي، اها خواري ۽ برائي هتان ٽري پلي آهي. مونکي اجا به پڪ آهي ته هن ديار غير (پرديسي) ڏورانهين ڏيهہ ۾ به بڇڙيون خصلتون ڪو نہ ڇڏيون هونديون، بلڪ وڌيڪ واڌارو آيو هوندو. سيلاني پکين جيان هي ملڪ ۽ ماڳ مٽائي ڪيترن سالن کان پاڻ مرادو جلاوطن ٿيل، سنڌي صحافت جو هي مظهر، اڄڪلهہ ديسان ديس اڏري ٿو ۽ هن وقت

جرمني جي مني چتي پيو. حسن مجتبيٰ ۾ اها خوبي آهي ته هن کي وطن جي يا سنڌ جي سڪ ڪٺندي آهي ته هي دوستن جي ياڪرن کي ياد ڪندو آهي. هي جڏهن به هت ايندو آهي ته مون سان ضرور ملندو آهي. مان کيس چوندو آهيان "مُوجو هميشه لاءِ چو نه ٿو موٽين. موٽڻ مهٽو ناهي" ۽ پوءِ هي چوندو آهي "لالي هاڻ هتي رکيو ڇا آهي؟" واقعي هتي رکيو ڇا آهي؟ حسن مجتبيٰ کي پرديس ۾ وطن جي مٽي هر وقت ماضي ياد ڏياريندي. وطن جي وٽن کان ڊار رهندڙ هي صحافي پوءِ ڇو ٿو پنهنجي لکڻين ۾ هر رت وطن جا گيت ڳائي. هن پرديس ۾ دربدر ٿيندڙ کي ڇا اُتي ذهني سڪون ملندو.؟ نه ڪڏهن به نه، هي ڇورن تي اعتفا ڪرڻ وارو حسن مجتبيٰ هت اڪثر عجيب و غريب حرڪتون ڪندو هو ڳچا بغل ۽ مٽي جا وارا نه لاهيندو هو، اهي سڪن کان وڏا ٿي ويا هئس. ڪڏهن به وهنجڻ جي ضرورت محسوس نه ڪندو هو، هن جي ڪپڙن سالن کان ڌوبيءَ جو منهن نه ڏٺو هو، سلوار هميشه اونڌي پائيندو هو، جنهن تي مني جا داغ چٽا ڏسڻ ۾ ايندا هئا، هر وقت اڳٽ لٽڪندو هوس. پينٽ جي زپ ٽوڙي ڇڏيندو هو. ڏندن کي صاف نه ڪندو هو. هٿن پيرن جا نهه نه ڪٽيندو هو بوٽ کي پالش ته ڇا ڪپڙو به نه هڻندو هو. ها باقي ناشتو هي بادشاهي ڪندو هو ناشتو هي نه رڳو پاڻ پر دوست کي به ٿائيت ڪرائيندو هو. هي لونڊن تي مون جيان دل کولي خرچ ڪندو هو. سندس اهڙي خدمتن کي وسارڻ احسان فراموشي ٿيندي. مون سوچيو ته حسن مجتبيٰ جهڙي مها ڇتون شخصيت جو به تاريخ جي پنن تي سونهري اکرن ۾ ذڪر اچڻ کپي تنهن لاءِ هي لکي مون پنهنجو فرض نڀايو آهي.

محترم ذوالفقار هاليپوٽو (ذلفي)

هي اردو ميڊيم ۾ پڙهيل سنڌي شاگرد، اڄڪلهه سنڌي، اردو ۽ انگريزي ٻولين جو سينيئر ليکڪ، صحافي، تجزي نگار، سماج سڌارڪ ۽ سياستدان آهي. هي مشهور معروف شخصيت اوهانکي هر ميڙاڪي ۾ اڳيان اڳيان وينل ملندي. اها هن جي خوش نصيبي چئجي جو هي وڏن وڏن اديبن ليکڪن، صحافين، سياستدانن ۽ مهاڏاهئن سان اٿئي ويٺي ٿو. پر ياد رکڻ کپي ته ڪو به جونيئر ڪنهن به سينيئر کان پهائڻ جو سرٽيفڪيٽ وٺي سينيئر نٿو ٿي سگهي. ذوالفقار هاليپوٽو ننڍي وهي ۾ ڏاڍو خوبصورت ۽ موچارو هو، هي نازن سان پليو، (ناز سهڻي يا ناز سنائي) سان نه پر هو ناز ته نخرن وار هئا. هي نينگر جڏهن چوڏنهن کان پندرهن سالن جو مس ٿيو ته سندس ڀريون پهندڙ پيدا ٿيو. ان عظيم انسان جو نالو هو ماسٽر عزيز گوپانگ، اسان هن سانگهڙائي شاعر کي ان عظيم ڪارنامي تي واڌايون پيش ڪريون ٿا. اسان جي هن سنڌي معاشري ۾ استاد کان پهائڻ ضروري لياقت سمجهيو وڃي ٿو. هن جي پنهنجي استاد سان پڪي يار هئي، هي اڪثر ادبي پروگرامن ۾ پنهنجي انهيءَ استاد سان گڏ ايندو هو، ان ڪانپوءِ سو رنهن کان سترهن سالن تائين ادب ۾ سندس پهندڙن جو لڳاتار

تعداد وڌندو رهيو، ڇمڻ سان ئي هن ۾ اهي خوبيون ۽ خصلتون موجود هيون. اڪيون ڪولڻ سان ئي هن پاڻ ڪي اديبن جي هنج ۾ ڏٺو. ماستر عزيز گوپانگ جو اهو سڀ ڪان پيارو شاگرد ائين جلدي ادب ۾ اُسرندو اها هن جي استاد ڪي ڀيٽ ئي نہ هئي. جڏهن سنڌي ادب ۾ چِتون جو تعداد نالي ماتر هو تہ هن ٻالڪ ڏلفي ڪلفي ان وقت ادبي چِتون جي کوٽ ۽ ضرورت جي پورائي ڪرڻ ۾ ڪا بہ ڪسر يا ڪوتاهي ڪانہ ڇڏي، هاڻ اهڙا چِتون اوهانکي اديبن ۾ عام جام ڏسڻ ۾ ايندا. هن ادبي ۽ سياسي قسم جي چِتون جي ادب، صحافت ۽ سياست ۾ حيثيت هڪ چِتون کان وڌيڪ ناهي. هي پنهنجي عادتن ۽ ڪردار سبب اديب گهٽ چِتون وڌيڪ لڳندو آهي. هن ننڍي عمر ۾ مسلسل چاليهہ ڏينهن اديبن ۽ صحافين کان پهاڻ جي چلي ڪاٽڻ جو مقابلو بغير ڪنهن پريشاني جي ڪٽي ورتو، هي هڪ ئي وقت سچي ادبي لڏي ڪي منهن ڏئي سگهي ٿو، هي اڪيلي سر سچي قوم جو بار ڪٽي سگهي ٿو. هن جهڙي چِتون اديب جو ادب ۾ هجڻ قومي خدمت آهي. هن ادبي ۽ اعزازي ڳئي پاڻ ڪي تہ ادب صحافت ۽ NGO's ۾ خوب هلايو پر هاڻ پي پي جي سياست ۾ پڻ قسمت آزمائي رهيو آهي. پيپلز پارٽي وارا تہ اهڙا پٽيل آهن جو ڪنهن کي پنهنجو لن بہ نہ آهين ڏيندا. نثار هاليپوتو تہ هن جو روحاني پيءُ آهي ۽ يوسف علي ڪوثر پتي جي خاندان جو هي نياڻو آهي. باقي مولا بخش چانڊيو تائين تہ ٺيڪ آهي. ان مولائي جو تہ لن بہ نہ ٺڳندو آهي. پلي وينو بيگر وهي، پر جي ان کان بہ وڏن سياستدانن جي هٿ يا ور چڙهيو تہ اهي ڪيس پهئي پهئي هن جي ڳئي کي ڇپو ڪري ڇڏيندا. سلو سيڪرات اهو آهي جيڪو استادن کان گهٽو ڪجهہ پرائي پر هن نالائق شاگرد پنهنجي لائق استاد (مرحوم لائق سهتي) کان مليل سڪيا شايد دل سان هنڊائي نہ، تہ استاد لائق سهتي جا پڌل صحافي اڄ آسمان تي پيا اُڏرن پريس ڪلب جي صدر لالا رحمان سمون ۽ اسحاق منگريو وٽ تن جي لسٽ هوندي. مان هاڻي ڏلفيءَ کي جڳ مشهور صحافي حسن مجتبيٰ سان ملائي پيش ڪندس تنهن زماني ۾ هن نينگر جا گهريلو مالي حالات سٺا نہ هئا. هي سرڪاري اسڪول ۾ پڙهڻ ڪانپوءِ ڪجهہ ڪلاڪ ڪوڪر پاڙي ۾ استار بيڪري تي ۽ پوءِ قريشي پرنٽنگ پريس تي ڪم ڪرڻ لڳو تن ڏينهن ۾ منهنجو ٻاراڻو ڪتابي سلسلو لالي علي رضا قريشي جي انهيءَ قريشي پريس مان ڇپبو هو. ائين هي لالي جو ساٿي ٿي آيو ۽ منهنجو محبوب ٻٽجي ويو، تن ڏينهن ۾ مان بغل ۾ ٻہ ٻہ معشوق ڪنيو وتندو هوس، هڪ عبدالحفيظ ميمڻ جيڪو ابڙان ضلعي نوشهرو فيروز جو هو جنهن کي مان ٻيپي ڪري سڏيندو هوس جيڪو هاڻ سوئي سندرن گئس قاسم آباد ۾ آفيسر آهي ۽ ٻيو هي ذوالفقار هاليپوٽو جنهن کي مان ڏلفي ڪري سڏيندو هوس ۽ دوست مونکي لالي ڪري چوندا هئا. مان هوس بہ تہ لالي، ائين اسان جو ٽيڙو مشهور هو. جنهن کي جيئي سنڌ جي ليڊر عبدالواحد آريسر جي دعا مليل هئي. تنهن زماني ۾ مان پنهنجون سالگرهون هر سال حيدر آباد جي وڏين وڏين هوٽلن ۽ هالن ۾ وڏي ڌام ڌوم سان ملهائيندو هوس جنهن ۾ سچي سنڌ مان ڪئي گل ۽

پونر اچي گڏ ٿيندا هئا ۽ ائين هڪ ڏينهن هي حسن مجتبيٰ بہ آيو، جنهن آخر تائين پڃري کا نہ ڇڏي نيٺ هي منهنجا هي ٻئي لکا کبوتر اوڏائي ڪٽي ويو ۽ منهنجو پڃرو ئي خالي رهجي ويو. ان دوران مون سان هڪ ٻيو واقعو پڻ پيش آيو جنهن جو پڻ ڏک پڇائي نہ سگهيس. مان واپڊا ۾ ڪلارڪ هوس ۽ مون پنهنجي بدلي نئون ڪوٽ ڪرائي ڇڏي ۽ مان نبي سر روڊ ۾ رهڻ لڳس. ٽن سالن ڪان پوءِ جڏهن واپس حيدرآباد آيس تہ هٽ ڪايائي پيلچي وئي هئي هي ٻئي هاڻ حسن مجتبيٰ جا منظور نظر هئا. هو رات ڪي ڏينهن پيو چئي تہ هي بہ چون پيا ڏينهن آهي. ذوالفقار هاليپوٽي ڪي مڪمل چٽون گهارو ڪرڻ ۾ حسن مجتبيٰ جو وڏو هٿ آهي. هن ڪان يهائڻ ڪان پوءِ هن مسڪين جو مقدر ڪليو. هن جو جوڙ تڏهن مڪمل ٿيندو هو جڏهن هي هن يهندڙ سان گڏ هوندو هو. حسن مجتبيٰ، ذلفي جي آخر تائين پڇر ڪا نہ ڇڏي. ٽن ڏينهن ۾ فرنٽيئر پوسٽ اخباري جي آفيس ڊاڪٽرس لائين جي ڪنهن منزل ۾ هئي مشهور صحافي جي اين مغل جنهن جو بيورو چيف هو اُتي هڪ ڀنگي چوڪرو ايلفرڊ هو جيڪو صفائي جو ڪم ڪندو هو ان جون اکيون گرين هيون. حسن مجتبيٰ ان ڀنگي تي بہ چِٽو عاشق هو. هي ٻئي حسن ۽ ذلفي گڏجي ان ڪي يهندا هئا. حسن مجتبيٰ تہ ان ڪان يهائيندو بہ هو. ان آفيس ۾ حسن مجتبيٰ ڏينهن رات ذوالفقار هاليپوٽي ڪي هنج ۾ ويهاري صحافت ۽ سياست جا ڳڻ پڻ سڪاريندو هو. سنڌي صحافت تہ هن ذلفي ڪي لائق سهتي اڳئي سيکاري چڪو هو، پر هي هن ڪي اردو ۽ انگريزي صحافت سيکاري رهيو هو. هن ڪي صحافت تہ پوءِ اسرار شام، جي اين مغل، دستگير ڀٽي، مدد علي سنڌي ۽ سهيل سانگي بہ ڏاڍي سيکاري، هن جو حسن مجتبيٰ کان سواءِ آزاد يا پاڻ مرادو ڪو وجود نہ هو. هي حسن جو نمبرون ڪمدار هو، هي پهرين نمبر جو ڪوڙ هو، ذوالفقار هاليپوٽو جو پيءُ اُميد علي هاليپوٽو جيڪو منهنجو بہ يار هو هي باقائده چڪلي جي پڙون ڪي ڪورٽ ۾ شريف ثابت ڪندو هو، هي ڪورٽن جو پروفيشنل ڪوڙو شاهد هو. هي پئسا وٺي ڪورٽن ۾ قرآن جا ڪوڙا قسم کڻندو هو. هن ايترا تہ ڪوڙ ڳالهايا جو جج اچي بيزار ٿيا، جن هن ڪوڙي دلال تي هميشہ لاءِ پابندي هڻي ڇڏي. ظاهر آهي اهڙي ڪوڙي جو پٽ بہ تہ اهڙو ئي ڪوڙو هوندو. هڪ ڏينهن مون ۽ ڊاڪٽر احمد علي ٻگهيو، حسن مجتبيٰ سان پريس ڪلب ۾ شام ملهائي "هڪ شام حسن مجتبيٰ جي نانءُ" جيئن تہ هي (Gay) هم جنس پرست. ڊپ ۾ نہ آيو تہ متان اديب تقريرن ۾ پيچڙو نہ ڪن. پر اسان اها شام "هڪ شام حسن مجتبيٰ تو ڪان سواءِ" جي عنوان سان ملهائي، جنهن جي صدارت اي ڊي خواجہ ڪئي. خاص مهمان ۾ عبدالقادر جوڻيجو ۽ اعزازي مهمان هو خان محمد پنهور، عبدالقادر جوڻيجي پنهنجي تقرير ۾ چيو تہ هي شام حسن مجتبيٰ جي روبرو منهنجي سرڪاري بنگلي ۾ طئي ٿئي هئي هن وعدو پڻ ڪيو هو تہ هي ايندو، پر هي نہ آيو، هي پروفيشنل صحافي آهي ٿي سگهي ٿو تہ ان وقت هي پنهنجي شام کان وڌيڪ پنهنجي پروفيشن کي اهميت ڏيندي، ڪنهن ڏورانهي علائقي ۾ ڪنهن

Scanned with CamScanner

ترڪ واري جو انٽرويو ڪندو هجي، پر هتي هن ڪوڙي ساک ڏيندڙ ڏاڍي پنهنجي تقرير ۾ خدا جو ڪوڙو قسم کڻي چيو ته ”حسن مجتبيٰ هن وقت پنهنجي گهر ۾ ويٺو آهي. هن کي خبر به ناهي ته ڪالهه هن سان شام ملهائي پئي وڃي ڪيڏي نه افسوس جي ڳالهه آهي ته جنهن سان شام ملهائي پئي وڃي ان کي دعوت به ناهي“، پوءِ ڇڏ جا ٽون ڪنهن آهين“ هن جو ڏوهه نه هو، هي پيءُ جي روايت برقرار رکندو اچي اهي اڪر هن کي حسن مجتبيٰ سيڪاريا هئا. هن کي هٽ سان چتون ڪندڙ. هن جي پيڙي ٽاري هن کي ڳئي ڏيڪاري پاڻ ته حسن مجتبيٰ انگلنڊ پهچي ويو، پر هي مسڪين هتي پيو اڪيلو ڀهائي هي ڏلفي حسن مجتبيٰ کي ضرور مس ڪندو هوندو، هن جو وس لڳو هلي نه ته هي پنهنجي ڳئي ٽپال ۾ وڃي، حسن ڏانهن ان ديس ضرور اماڻي ها. حسن جي به دلي خواهش هوندي ته هي پٽاري ڳئي به انگلنڊ ۾ هجي ها ته خوب ڪٽائي ها، پر هي ڏلفي چريو ٿورئي آهي جو ڳئي ڪنيون پرديس ۾ وڃي دربدر ٿي، هن جي ڳئي جي ته هتي به وڏي ڊمانڊ آهي هي هاڻي پنهنجي گرو جي نالي تي چڪلو کولي اچا سوڏو گرو جو پيغام پکيڙي رهيو آهي. استاد کيس اهڙو سبق پڪو ڪرايو آهي جو اڄ تائين کيس ياد آهي، هي ان جا ڏسيل ۽ آزمايل نسخا استعمال ڪري رهيو آهي، جيڪي هن لاءِ لاپائتا ۽ فائدي مند ثابت ٿي رهيا آهن. هي جيڪو حسن مجتبيٰ جي لڳايل انجيڪشن سان ٿي ساهه کڻندو هو هاڻ ان دوا جو اثر بلڪل ختم ٿي چڪو آهي. هاڻ هي پنهجي ڳئي PPP جي آڪسيجن تينٽ ۾ رکي ويٺو آهي جتي PPP جا سياستدان هن جو دهل وڃائي رهيا آهن. هي جيڪو حسن مجتبيٰ جو فيض يافته چتون هو. هي هاڻ ان جو به محتاج نه آهي رهيو، هن هاڻ پنهنجي منهن ڀهائڻ شروع ڪيو آهي. هن هاڻ سڄي تو جه ڀهائڻ تي ڏني آهي. هن جو ذڪر هاڻ ادبي حلقن کان ٻاهر به ٽيڙ لڳو آهي. هي تمام معزز ماڻهو آهي ڀهائي ٿو ته ٻا هي وڏا ماڻهو هونهن به شوق ۾ ڀهائيندا آهن ان ۾ ڪنهن کي به اعتراض ٽيڙ نه کپي هي ڀهائي ٿو ته پنهنجي ڳئي ۾ ٿو ڀهائي سئو دفعا ڀهائي، حسن مجتبيٰ جي هي پيداوار ٻلو فصل اڄڪلهه سيدا وارو اعجاز قريشي لهڻي رهيو آهي. ”واه قريشي تنهنجا ڀاڳ“ ٻاٿر قريشي صاحب ٿوري هوشياري هجي، اڄڪلهه تو واري هن لونڊي جي اک تحريڪ انصاف واري عمران خان جي ڏکهي ٽپڙ ۾ اٽڻي کٽي هي ڇورو وڃهه ولي آئو نه ڪرئي.

محترم منصور قادر جوڻيجو

هي ڀائي جان آڪاش پرنٽنگ پريس جو مالڪ، سابق وزير تعليم سنڌ ڊاڪٽر ميڊم حميده کهڙو جو سابق او.ايس.ڊي ۽ پوليٽيڪل سيڪريٽري، مهڙ جي ڳوٺ کهاڙي جو جوڻيجو. هڪ باهمت اڻٿڪ قومي ڪارڪن، جيڪو هر وقت دل ۾ قومي درد رکي ٿو، هڪ سچو انسان هڪ بهترين دوست، سٺو مقرر، ادبي ۽ سياسي اڳواڻ، سنڌ پرست، دوست پرست ۽ حسن پرست. هن يار سان منهنجي پراڻي دور کان وٺي خاص ۽

گهرو تعلق رهيو آهي. منهنجي ادبي زندگي کي معنيٰ ڏيڻ ۾ جن فردن جو ڪردار رهيو آهي تن ۾ منهنجو هي دوست به آهي. هي ذاتي طور تي ٿڌي طبيعت وارو مرد آهي ۾ جڏهن ته هي ڦاٽندو آتش فشان وانگر آهي، ڪير ڪيترو اشراف آهي اسان کي سڀ خبرون آهن، هر وڏيرو وات نه کولايو نه ته گهڻو گند ٿي پوندو، هي ماڻهو پڻ شرافت جو نقاب ويڙهي اچان پنهنجو پراڻو ڏنڊو برقرار رکيو پيو اچي. مون هن جي شرافت جي چادر مان ڪيئي منيءَ جا داغ ڏٺا آهن جن کي ڪوئي ڌوئي به مٽائي نٿو سگهي، مان چا چولن اوهان سيني کي اها ڳالهه خبر آهي. اها ڳالهه لڪل نه آهي ته هي ڇوڪرن جو وڏو پياسي آهي، هي رائيس ڪئنال ۾ ترڻ جو شوق رکندڙ اونهي پاڻيءَ ۾ پيو آهي سو ڪيئن پسڻ کان آجو رهي، مونکي چڱي طرح خبر آهي ته ڪير ڪيتري پاڻي ۾ آهي. سڄي زندگي سندس چوڌاري سهڻا ڇوڪرا جمع رهيا، هي هڪ ئي وقت ڪئي ڇورا سنڀالي سگهي ٿو. هن جي معشوقن جي ڪائي ڳڻپ ڪانهي جن کي هي واڳن جي نظرون کان لڪائي رکندو آهي. هن پنهنجي جان انهيءَ عمل ۾ ڳاري ڇڏي آهي، هي ڪوڏي ڪوڏي، ونجهه وٽي ۽ ڇورا پالڻ جو شوقين، هي پرائي ٻنيءَ تي هر هلائڻ جو شوقين ۽ هي گناهن جو شوقين اهو ثواب جو ڪم اڄ به ايمانداري سان ڪري ٿو. هي پيرل پياسي اڃان به اڃايل آهي. هي اڄ به ڪو چنگڙو ڇوڪرو ڏسي ٿو ته سندس وات الڪانوءَ وانگر پتجو وڃي، هي ڳجهڙو منهنجي ڪيئي محبوبن سان ڪجهه ڏينهن اڳيون ٿڌيون ۽ ڪک گرم ڪري چڪو آهي ۽ اڃان به ٻلي وانگر باقي ٻچڙن کي تاڙي ٿو ۽ ٻلي ڪائي سائين مال مليدان ۽ ماڻي جواني. اهو به هن جو قومي سرمايو آهي. هن دوست هڪ ڏينهن ساڙ ۾ چيو ته "تنهنجو ڪردار خراب آهي ۽ تنهنجو ڪتاب اگهاڙو سڄ واهيات آهي، ڪو به تنهنجي ڪتاب کي پڙهڻ ته ڇا هٿ ۾ کڻڻ لاءِ به تيار ناهي." منهنجي هن دوست سان وڏي محبت ۽ عقيدت آهي، هن کي سڀ خبر آهي ته منهنجو ڪتاب ڪيئن هيروئين وانگر بليڪ تي وڪيو ويو. جڏهن ته هن يار سڄي زندگي مختصر ڇوپڙيون ڇپائي اديبن ۾ مفت ورهايو هن جا اوهاسيون ڏيندڙ ڪتاب ڪوڏي ناڻي ڪين وڪاڻا، ڇاڪاڻ ته سندس ڪتابن ۾ دم ڪو نه هو. مان هتي هاڻ سندس ٽي لکڻ کان پرهيز ڪريان ٿو ڇاڪاڻ ته هي گونهه ڪتن جو آهي. سنڌ سلامت – سونهن سلامت ۽ سڄ سلامت.

زمين ۽ آڪاش

سنڌ جو پلوڙ شاعر محترم ڊاڪٽر آڪاش انصاري ڪاڻڻ، ڪارائڻ توڙي پڇائڻ جو بلا جو شوقين آهي. سنڌ ڪالا هن جي ڪمزوري هوندا آهن. پلن ۽ ڪرڙن جو هي ذڪر ائين پيو ڪندو آهي جڻ محبوبن جون ڳالهيون پيو ڪري. ساوڻ جي مند ۾ به ته آڪاس ۾ ڪنڊل ويڇل لڳندا آهن، ان مند ۾ تون به آ ڪاش، ۽ آڪاش اکيڙين ۾ سمائي.

ڪرڇا به ڪٿي سمجهي — ڪنهن کان ته ٻچل آهيان (ڊاڪٽر ٻچل ميمڻ)

دنيا ۾ سڀ پهدل آهن تنهنجا، بس هڪڙو ئي ته ٻچل ٻچل آهي. (لالي)

Scanned with CamScanner

محترم ناز سهتو

هڪ ته تون اڳيئي آن حسين، پيو نفيس ويس تو ڍڪين، تيو وري تلين تو ناز سان.

محترم سليم چنا پاڻائي

جفاڪش، محنتي، پنهنجي مقصد سان سچو، چوڏهين جو چنڊ، (چڻ چانڊوڪي شمشان ٻڻجي ويل هجي).

محترم ڪامران پنني

هن جي به ڪامراني ڏني سون.

محترم ذوالفقار شاهه

عرف پپو شاهه، پيراٽي سگوري ذات، هن شاهه صاحب سيد ذات هجڻ جو ناجائز فائدو ورتو. عقيدت سان هن پير مرشد ڪاڻ جڪٽو پيو تڏهن وجي ڪو فيض حاصل ٿيو.

طارق عالم ابڙي جو نر ڏاڏو

سارنگا جي ڪنهن پرچي ۾ منهنجي دوست ليکڪ مرحوم طارق عالم ابڙي پنهنجي سيلف پورٽريٽ ۾ لکيو هو ته ”منهنجو ڏاڏو طبيعت جو بيحد ضدي شخص هو. اونهاري سياري پنيءَ اگهاڙو گهمندو هو، پيرن ۾ جتي بنهه نه پائيندو هو. هندن سان بنهه نه پوندي هئس، هي واڻين سان هميشه جهيڙو ڪندو رهندو هو. هن ڪي گهر ٺاهڻ جو جنون هو، هڪ عاليشان ۽ هيڏو وڏو گهر اڪيلي سر اڏيو هين. هي پنهنجي گهر تي ڪنهن غير جو ميرو هٿ به نه سهندو هو، هن پنهنجي هن گهر خاطر اڪثر جهيڙا به ڪيا، جنهن ڪري هي جيلن جي حوالي رهيو. هن شهر جي ميونسپل چيف کي هڪ درخواست ڏني جنهن ۾ هن گذارش ڪئي ته ”سندس گهر ٻاهران سرڪاري طور بورڊ لڳرايو وڃي ته جئين ٻاهران ايندڙ مسافر ۽ واٽهڙو سندس گهر جي ديوارن جي لوٽ ۾ پيشاب وغيره ڪرڻ کان پاسو ڪن.“ هن جڏهن ڏٺو ته سندس مسلسل درخواستن جي باوجود چيف آفيسر حڪم جاري نه پيو ڪري ته هن هڪ ڏينهن ڪاوڙ ۾ اچي شهر جي ان ميونسپل چيف آفيسر جي ٽيبل تي پريل آفيس ۾ گوڏ جو پلئه هٽائي پيشاب ڪري ڇڏيائين.“

وهي ڪاتي جي وڪريل پنن وارو لڇمڻ ڪومل

هن پنهنجي آتم ڪٿا وهي ڪاتي جا پنا باعث هنڌ سنڌ ۾ حيرت انگيز شهرت ماڻي.

اچي مٽي وارو انڪل

ڪيشو، هنن اچن وارن مون سان اهڙو ويل ڪيو آهي جو ڪو دشمن به نه ڪري، جو چنڊ جيان حسين ۽ هرڻي جهڙين اکين واريون خوبصورت ڇوڪريون بابا، بابا ڪري سڏين ٿيون (ڪيشوداس) اي رب مرضي ٿئي ته ڦائي تي چڙهائين يا جهنم جي

Scanned with CamScanner

آڳ ۾ ڄڀجهائين پر اهو ڏينهن نہ ڏيکار جائين جو، هن ناچيز کي معشوق ڇوي بابا جان (جوش مليح آبادي). هن عمر ۾ هاڻي جڏهن هر ڪا حسينا مون کي انڪل -انڪل ڪري سڏي رهي آهي، تڏهن انڪل واري اچي متي سان پنهنجو ڪارو اعمال نامو تحرير ڪندي، مون کي احساس ٿي رهيو آهي تہ مان ڪيترو سچ لکي سگهڻ جي جسارت ڪري سگهان ٿو. گهر جي درن ۽ درين پويان پردا ڏيئي لتا لاهي ڇڏڻ ۾ تہ ڪا بہ جهجهڪ ناهي پر سچي جڳ جهان آڏو الف اگهاڙو ٿي ويهڻ لاءِ جيڪا جرئت گهرجي، مون ۾ اها پيدا ٿي سگهي يا نہ؟

اغلام بازي

مونکي زندگيءَ ۾ ٻن شين کان سخت نفرت آهي. قمار بازي ۽ اغلام بازي - ٻوئين عمل کان تہ سخت ٻڇان ايندي آهي. جو مان ان کي انسان ٻڇڙي ۾ ٻڇڙو غير نطري عمل سمجهندو آهيان.

يوسف ثاني

پروفيسر ليکراج عزيز سنڌي جو نر شاعر هو. هو غير شادي شده هو. هو قداور ۽ شاهاڻي شخصيت جو مالڪ هو. شڪل صورت ۾ يوسف ثاني هو. ان عمر ۾ بہ هن جي ڳاڙهن لڳن مان رت ڇٽندو نظر ايندو هئس. هو مهمان نوازيءَ ۾ بہ پنهنجو مثال پاڻ هو.

شاعر فراق گورکپوري

هر آتوار تي دهلي گيٽ کان لعل قلعي تائين دريا گنج جي فٽ پاٿ تي پراڻن نايات ڪتابن جي، ميلن تائين ڦهلي "بڪ بازار" لڳندي آهي. مون ڪجھ عرصو اڳ مشهور رسالي "بيسوين صدي" ۾ اردو جي مشهور شاعر فراق گورکپوري جي اپيل پڙهي هئي تہ "منهنجي ناياب ڪتاب "انداز" جي ڪا ڪاپي يا ڪو نقل موجود ناهي. جنهن وٽ هجي تہ مونکي ڏيندا تہ مان تا عمر سندس احسان مند رهندس، پيو تہ ان ڪاپي جي مان ڪا بہ قيمت ڏيڻ لاءِ تيار آهيان". مون جڏهن هن جو اهو ڪتاب ان بزار ۾ ڏٺو تہ مونکي ذهني جهٽڪو لڳو ۽ مون اهو ڪتاب فٽ پاٿ تان ٽيھ روپين ۾ خريد ڪيو. فراق گورکپوري الھ آباد يونيورسٽيءَ ۾ انگريزي جو پروفيسر هو. مان اڳ الھ آباد ڪڏهن نہ ويو هئس. فراق جو ڪتاب اتفاقي هٿن اچڻ بعد مان هن سان ملڻ ٿي چاهيو. مون فراق گورکپوريءَ بابت ڪيئي ڏهڪائيندڙ قصا ٻڌا هئا. هن جي هم جنس پرستي وارن فعلن جون ڪيئي ڪهاڻيون مشهور هيون. خود عيني (قرت العين حيدر) جيڪا ڪڏهن بہ ڪا هلڪي يا گهٽي گفتگو نہ ڪندي هئي، مونکي فراق جي مرد پرستيءَ جون مزو ماڻيندي ڳالهيون ڪندي هئي. فراق جي ويجهن دوستن جو چوڻ آهي تہ هو "هم جنس پرستيءَ جي موضوع تي معقول دليل پيش ڪندي اڳلي کي قائل ڪري ڇڏيندو هو تہ اهو فطرتي عمل آهي ۽ بقول شخصي علم عروض جي "مفعول فاعلات، مفاعيل فاعلن" واري بحر وزن جو بنياد بہ اهو ئي آهي". هن بحر طبيعت جي

Scanned with CamScanner

انهي وزن تي هڪ ئي لهر ۾ ستر پنجهتر بندن جو غزل به ائين چلي ويندو هو. فراق جي همعصر شاعر انقلاب جوش مليح آبادي پنهنجي سوانح "يادوڪي ڪي بارات" ۾ فراق جي باري ۾ ڪيترا ابدڏوڦيءَ وارا قصا ۽ لطيفا پڻ درج ڪيا آهن، مون هن جو اهو ڪتاب پڙهيو، هي خيال جي سطح تي عظيم شاعر هو. مون اهو مجموعو سانڍي رکڻ ٿي چاهيو پر مون فراق جهيڙي عظيم اديب ۽ شاعر جي امانت ۾ خيانت ڪرڻ لاءِ ٿي چاهي. تن ڏينهن ۾ فوٽو ڪاپي جي به سهوليت ڪا نه هئي، هڪ شام ڪافي هائوس ۾ نريش ڪمار شاد مليو مان ڪيس سچي حقيقت ٻڌائي ۽ ڪيس چيو ته "پاڻ ٻن ڏينهن ڪان پوءِ الهه آباد هلي فراق سان ملنداسون"، شاد مرڪي چيو "هل پلي پر پنهنجي جو ڪم تي"، مون ڪي هن جو شرارت پريو جملو سمجهه ۾ ته اچي ويو پر چيو مانس، "مان ڪو به جو ڪم ڪڻڻ لاءِ تيار آهيان". هو بئنڪ روڊ واري گهر ۾ اڪيلو رهندو هو. اسان هن جي گهر وياسون هي شاد سان پاڪر پائي مليو پر هن مون طرف ڪا توجهه نه ڏني، هي ڪمري ۾ شراب پئي رهيو هو. شاد چيس "فراق صاحب مون ٻڌو هو ته توهان پيئڻ ڪان پرهيز ڪئي آهي". چيائين "پيارا پرهيز به پنهنجي مرضيءَ سان ڪئي هئم. شروع به پنهنجي ئي مرضيءَ سان ڪيو اٿم. بواسير (موڪن) جي بيماريءَ ڪري بوتل ڪان پري ٿيٽو پيو پر پوءِ غالب جو اهو شعر آڏو آيو "رگون ۾ دوڙني ڦرني ڪي هم نهين قائل. جو آنک سي هي نه ٽپڪا تو ڦر لهو ڪيا هئه؟" اسان ٿهڪ ڏيئي کلڻ لڳاسون، رسمي ڪچهري ڪان پوءِ مان ڪيس سندس ناياب ڪتاب ڏيندي چيم "مون اوهانجي اپيل پڙهي هي ڏيڻ لاءِ خاص دهليءَ مان هلي آيا آهيون." مون هن کي نه ٻڌايو ته هي ڪتاب ڪتان ۽ ڪيئن خريد ڪيو. ڪتاب ڏسي هن جو گول گول اکيون چمڪي اٿيون، هن پلنگ تان اٿي مون کي پنهنجي ٻانهن جي گهيري ۾ آندو ۽ نرڙ تي هڪ چمي ڏني. هن ڏاڍو زور پريو ته مان ڪانسو هن ڪتاب جا پئسا وٺان، مون جڏهن هن ڪان ڪجهه به نه ورتو ته هن وري زور پريو ته چڱو پلا دهليءَ ڪان اچ وڃ جو ڀاڙو ته وٺ. منهنجي انڪار جي باوجود هن سئو جو نوٽ ڪڍي زبردستي منهنجي ساڄي هٿ ۾ رکي منهنجي مُٺ ڀيڪوڙي ڇڏي. مان هن جا اهي نيڪ ارادا ڏسي اتي وڌيڪ ترسڻ بهتر نه سمجهم ۽ موڪلائي ٻاهر نڪري آيس ۽ شاد وٽس ڪافي دير ويٺو ئي رهيو. هن کي هڪ زال هڪ ڌيءَ ۽ هڪ پٽ پڻ هو پر هي زال ذات ڪان نفرت ڪندو هو. هن جي انهي افعالن سبب سندس پٽ جوانيءَ ۾ ئي پاڻ کي درياهه ۾ ٻوڙي آپگهات ڪري ڇڏيو. فراق گور کپوري تمام وڏو شاعر هو. هن آل انڊيا ريڊيو تي انٽرويو ڏيندو چيو هو ته "مرزا غالب بعد فراق گور کپوري جهڙي شاعر کي اچڻ ۾ صدي لڳي ويندي آهي". هن کي ڀارتي وزير اعظم اندرا گانڌي هندوستان جو وڏي ۾ وڏو ادبي انعام ڀارتيه گيان پيٺ ايوارڊ ۽ ڏيڍ لک جو ڊرافٽ ڏنو، جيڪا ان وقت تمام وڏي رقم هئي. سالن ڪان پوءِ منهنجي فراق سان دهلي ۾ پاڪ ۽ هند مشاعري ۾ ملاقات ٿي، مان هن جي پيرن تي هٿ رکڻ لاءِ جهڪيس ته هو مون ڏانهن نهاريندو رهيو. مون ڪيس ٻڌايو ته "مان اهو ڇوڪرو آهيان جنهن اوهان کي اوهان جو ناياب

ڪتاب هٿ ڪري ڏنو هو“. ياد ايندي ٿي هن پنهنجي ڪول ڪول اکين جا مٽڪا ٻيرائيندي چيو. ”پر نوجوان حيرت آهي تہ تون ان ڏينهن مونکان ٻچي ڪئين وٺين؟“

گناهہ جا مرتب

ٽرين صبوح سويل ڪانپور اسٽيشن اچي بيٺي، مان گهري ننڊ ۾ هوس ڪنهن منهنجي ڪلهي تي هٿ رکي مونکي ڏونڌاڙيو، مان نيم خوابي، مان ڇرڪ ڀري اٿس ۽ وائڙن وانگر هيڏانهن هوڏانهن ڏسندو رهيس. سڀ هيٺ لٿاسين، باک ڦٽي محل اسٽيشن تي اڃان فانوس ٻري رهيا هئا. مان سامهون نلڪي تي منهن ڌوئي رهيو هئس تہ خانصاب فرحت حسين مون ڏانهن شيطاني اکين سان گهوري رهيو هو. مون کي ان وقت تہ ڪجهہ سمجهہ ۾ نہ آيو پر اڳتي هلي هن جي حوس ڀريءَ نهار ۽ هٿ کس جو شڪار ٿيندي ٿيندي بچيو هئس. صبوح روشن ٿيندي ئي سڀ اسٽيشن کان ٻاهر نڪتاسين. مون ڏٺو فرحت حسين مون ڏانهن ڏسي گگ ڳاڙي رهيو هو. نرمل داس فانيءَ جو هڪ شعر آهي. ”حديثن ۾ نظر پهرين تہ آهي معاف — ٻي جا ناهي اوچتي، گناهہ صاف“ ۽ اسان ٽئي صاف گناهہ جا مرت تي رهيا هئاسين.

لکُونا چو

تن ڏينهن يوپيءَ جو ڪو پٽيو اسڪول ۾ ڊانس ماسٽر ٿي آيو، جيڪو لسرات ڇوڪرن کي لکنوءَ جي نواب واجد علي شاهہ جي طرز جو نچڻ سيکاريندو هئو. هو ڊانس تہ سٺي سيکاريندو هئو پر ٿوري ئي غلط پير ڪٽڻ تي ڇوڪرن جا زور سان ڳِٽا پٽيندو هئو. مان تنهن وقت مَنهن ڳونرائي ڪري ڳِٽا پٽايان هان تہ اڄ شايد لڇُو مهراج جي برابريءَ جو ناچو هجان هان.

بدبخت ڇوڪرو

مان سانجهي جو سنان پاٽي ڪري، نئون ڪڙتو پائجامو پائي، لکنو جو بانڪو ٻڄي پريڊ گرائونڊ روانو ٿيس، مان هڪ خيمي جو پردو ڪسڪائي اندر آيس مونکي خانصاب ڏسندي چيو ”آئو آئو ٻچي“ ۽ هٿ کان وٺي پاسي واري موڙي تي ويهاريو. هن مونکي پنهنجي ناٽڪ ڪمپني ۾ شامل ٿيڻ لاءِ چيو جو مان ڪيس ٽرين ۾ ٻڌائي چڪو هئس تہ مان ڪٿڪ جو سلو ۽ تربيت يافتہ رقاص آهيان. جيڪو شايد هو منهنجي ان وقت سنهري ۽ لچڪدار جسم کي ڏسي ڀانپي ويو هو. خانصاب فرحت حسين کي ڏسڻ سان ڪا فرحت اچڻ بدران ڀڃان ايندي هئي، هن جو رنگ ڏامر جهڙو هو. ناٽڪن جي پيشڪش دوران رات جو جڏهن هو پنهنجي منهن تي اڇي ڪريم مکيندو هو نہ لڳندو هو تہ اها بوٽ پالش ۾ پالهجي ويئي آهي ۽ بتين جي روشني ۾ ڪاري بوٽ تي چمڪاٽ ڪري رهي آهي. اڌ رات ڌاري جڏهن هر ڪو وڃي پنهنجي پنهنجي خيمي ۾ آرامي ٿيو ۽ مان بہ هڪ وڇايل ٽلهي ڪاٺي تي ليٽي رهيس تہ اوچتو اهو ڏامر جو ڍبو فرحت حسين اندر اچي منهنجي پير ۾ ويٺو ۽ سرگوشيءَ ۾ چوائين ”اٿ منهنجي ٽنبوءَ ۾ اڄ مون تو لاءِ هڪ خاص ڏن ناهي آهي، جنهن

تي تون رقص ڪندي، جيڪا تو ڪي هينئر ئي سيڪارڻي آهي، مٿان وري وسري نہ وڃي“ مان چپ چاپ استاد سان گڏ سندس خيمي ۾ آيس. چيائين تہ ”هتي اچي منهنجي پير ۾ ويهہ“ سندس ويجهو آيس تہ ڇڪي ڪٽي پنهنجي سٿر تي ويهاريائين. آهستي آهستي هو منهنجن ڳٽن تي هٿ گهمائڻ لڳو ۽ پوءِ ياڪر ۾ آڻي چميون ڏيڻ لڳو. هن جي وات مان شراب جي تکي بوءِ اچي رهي هئي. مون ڪاوڙ ۾ هن جو هٿ هٽائي پري ڪيو. چيائين ”جان من ڪو بہ ڊپ نہ ڪر. هن وقت هتي ڪو بہ نہ ايندو.“ آهستي آهستي هن ٻئي هٿ سان پنهنجي تنبوءَ جهڙي سلور جو ريشمي ازاربند کولي ڍلو ڪيو ۽ سلوار هين سرڪائي. ڊپ ۽ حراس ۾ مان روئڻ لڳس ۽ ڇڪاريندي چيائين ”بچي روتي ڪيون هو؟ پوچنا تو همارا فرض هئہ آگي تماري مرضي“ خوف. ڏک ۽ شرمساري وچان مان ڳوڙها اگهندو خيمي کان ٻاهر نڪري آيس. پويان استاد فرحت حسين گهگهي آواز ۾ گٽ وهائي ٻُڻ ٻُڻ ڪري چئي رهيو هو ”اڙي او بدبخت لڙڪي. ڪيون اپني نصيب ڪو ٺوڪر مار ڪر جارهي هو؟“ جڏهن مان رقص جي ريهرسل ڪندو هوس تہ موسيقار فرحت حسين جون حوس ڀريون نظرون منهنجي پنڊڙن تي هونديون هيون منهنجي اها پٽ ڏامر جهڙي ڪاري فرحت حسين جي هر وقت فوڪس ۾ رهي، ان رات واري واقعي کان پوءِ فرحت حسين چڱو خبردار ٿي ويو هو، مونکان لن ڪري ڪ ڪائي رهيو هو تہ مٿان مان هن جي ڪڏي ڪم جو ذڪر هن جي ياءُ نواب صاحب رفاقت حسين يا انوري بيگم سان نہ ڪري ويهان. جي مان ائين ڪيان ها تہ ان جو منفي اثر مون تي پڻ پوي ها، ان ڪري مان مصلحتن چپ رهيس، مونکي پنهنجي روزگار کان وڌيڪ پنهنجي فن ۾ مهارت حاصل ڪرڻ ۾ دلچسپي هئي، انهي منڊلي ۾ اهو هڪ فرحت حسين نہ هو پر ميڪ اپ مئن اختر حسين بہ هو، جيڪو جڏهن ميڪ اپ ڪندو هو تہ پائوڊر ڪريم هٿي، روج سان منهنجا ڳٽا بہ مهٽيندو هو. مان انهن ناٽڪ منڊلين جي چڪر ۾ گهر گهاٽ ڇڏي شهر شهر ڳوٺ ڳوٺ ۽ در در جا ڌڪا ڪائيندي ڪيترائي پيرا ذليل خوار ٿيس ڪيترن ڪيل ۽ اڻ ڪيل گناهن جون سزائون پو ڳيم، ڪيترن ڪجرين، ڀڙون، دلالن ۽ لونڊي بازن جون صحبتون ماڻيم. 26 مارچ منهنجو جنم ڏينهن هو ان شام انوري بيگم پنهنجي هٿن سان مونکي ڪارڪون ڪارائي مٿان ملائيءَ سان ڀريل ماهي ڪير جو گلاس پياريو هو، منهنجي محبوبہ سروريءَ پنهنجن هٿن سان پرت ڀريل رومال لڪائي منهنجي ڪيسي ۾ وجهي ڇڏيو. ان رات مون سينگاريل استيج تي هزارين ناظرين اڳيان، لڇو مهراج جي معيار جهڙي ڪٿڪ ناچ جو مظاهرو ڪيو هو. منهنجي سڄي تن بدن ۾ قيامت جي باهہ ٻرڪيل هئي ۽ ٽڙڪندڙ ٽڙن جي حرڪت مونکي پنهنجي ريشمي پهراڻ اندر ئي خارج ڪري ڇڏيو هو. ان رات مان سهڪي سهڪي ساٿو تي پنهنجي خيمي ۾ ابتو سبتو ٿيو ستو پيو هئس، اڌ رات خيمي جو پردو سرڪيو ڪو جوان ۽ پرڪيل جسم منهنجي ابتي ٿيل لوٽ ڪي سڌو ڪري پنهنجي ياڪر ۾ پيڪوڙي ڇڏيو.

ويچارو سپاهي

آگري ۾ جوتن جو وڏو ڪاروبار هو، شام ٿيندي ئي ڪاريگر جوتن جا ٽوڪرا ڀري ڪناري بزار جي ڀرسان ئي پاسي اچي ويهندا هئا. هڪ ڏينهن مان به امان کان پئسا وٺي ٻه بوٽ خريد ڪري رنڍي کاني جي لنگهه وٽ اچي ويس ۽ جوتن جو ورو ڪرڻ لڳس. پوليس وارن ڏنڊا اولارڻ شروع ڪيا پر منهنجو معصوم چهرو ڏسي قياس ڪاڏائون، هڪ پوليس وارو ته شيطاني نظرن سان مون ڏانهن نهاري مرڪي رهيو هو، ۽ پنهنجن ٽنگن وچ ۾ پتلون مٿان کنهي رهيو هو، پر اينڊڙ وينڊڙ رش ڏسي پنهنجا چپ چٻاڙيندو رهجي ويو.

لونڊو

مهاجرن ڪوڙا ڪليم ڀري، مڪڙن جيان اچي اڏ نواب شاهه شهر ۾ سيني مڪانن ۽ دوڪانن تي قبضو ڪري ورتو، اسان کي نه سندن ٻولي سمجهه ۾ اچي نه ئي هو اسان جي ٻولي سمجهي سگهن. اسان جو پراڻو ملازم اميرو (امير بخش) هڪ ڏينهن پنهنجي ٻارهن سالن جي پٽ سان ان مهاجر جي دوڪان تان ڪا شيءِ وٺڻ آيو. اميرو هر ٻئي ٽئين ڏينهن وٽس ڪجهه نه ڪجهه وٺڻ پيو ايندو هو. جنهن ڪري هن مهاجر دوڪاندار سان چڱي ڏيٺ ويٺ ٿي ويئي هئس. پٽ کي ڏسي ان مهاجر پڇيس "امير بخش يي تيرا لونڊا هئہ؟" اميروءَ جي اکين ۾ رت لهي آيو ۽ وٺندي همراهه کي ڳچيءَ کان جهلي ڪٽي پٽ تي دسيائين ۽ مٿس ٺونشن جو وسڪارو ڪري ڏنائين مهاجر رتو رت حواس باختہ ٿي مار به کائيندو رهيو ۽ پڇندو به رهيو "امير بخش ڪيا هوئا. مئن ني ڪيا ڪيا هئہ؟" دوڪان جي هڪ ٻن نوڪرن جئين تئين ڪري مهاجر کي ڇڏايو. پوليس ڪيس ٿي ويو، بابا صوبيدار کي چئہ چواءِ ڪرائي ڪيس لئہ مٿي ڪرايو ۽ اميروءَ کي ڪجهه ڏينهن لاءِ ڳوٺ موڪلي ڏنو، دراصل اهي اڙدو ڳالهائيندڙ هر ننڍي ڇوڪري کي ويندي پنهنجي پٽ کي به لونڊو چوندا آهن ۽ اسان سنڌين ۾ لونڊو بدفعل يا ڇٽون ڇوري کي چئبو آهي.

گنگوجي غار ۾

ليمڻ ڪومل ياليا پنهنجي آتم ڪٿا ۾ هي ڪاتي جا پنا ۾ لکي ٿو ته "مان ٽون سالن جي عمر ۾ نواب شاهه جي ولس هاءِ اسڪول ۾ داخل ٿيس، جتي گهڻا ٽئا ماستر شاعر به هئا. ماستر نارائڻ شيام، پرسرام ضياء ۽ منور آباد جي سنڌي اسڪول جو ماستر رانجهو مل، موني بزار جي پوسٽ آفيس ۾ پوسٽ ماستر ۽ شاعر سليم ڳاڙهوي جي ميزباني ۾ روزانو ميڙاڪو لڳندو هو جتي شاعر پنهنجو پنهنجو شعر پڙهندا هئا اتي هڪڙو مزاحيہ شاعر ترڪي ٽوپي سان به ايندو هو. جنهن ته ماستر رانجهو مل جو ڪنهن ڪنگو نالي شاگرد سان، انهيءَ مفعول ڇوري سان، صوفياڻي قسم جو عشق مشهور هئو، جنهن تي ان قندلي ترڪي ٽوپي واري شاعر محفل ۾ هي شعر پڙهيو،

”محمود چاڙتو هئو شيدي اياز ۾ جيڪي ڏنو آرانجهو گنگو جي غار ۾“

ان عمر ۾ مون کي نہ محمود جي نالي جي ڄاڻ هئي نہ شيدي اياز جي ۽ نہ ئي مون کي گنگو جي غار جو مطلب سمجهہ ۾ ايندو هئو. پر مونکي اها شاعري وڻندي ضروري هئي.

گانڊو

پنگ جو نشو گانڊو نشو آهي. ريڊيو اسٽيشن تي مان ڏهہ ٻارهن سال اسڪرپٽ رائيٽر طور ڪم ڪيو، هڪ ڏينهن شوراتڙي تي مان پنگ جا چار گلاس چاڙهي شام جو ريڊيو تي LIVE ڪامينٽري ڪندي، پاڪستان جي ظالم ۽ احسان فراموش ڊڪٽيٽر جنرل ضياءُ الحق لاءِ لفظ گانڊو نڪري ويو، ٻئي ڏينهن ليڊي ڊائريڪٽر مونکي سڏائي مونکان انگريزي ۾ ”گانڊو“ لفظ جو مطلب پڇيو (هن کي هندي يا اردو نہ ايندي هئي) ان لفظ جو انگريزي نعم البدل ملڻ ناممڪن هو. ٻن ڏينهن کان پوءِ مون کي سخت وارننگ جو ليٽر مليو.

قائم علي شاهہ واري پنگ

وزير اعليٰ سيد قائم علي شاهہ واري هي اعليٰ پنگ پڻ سيڪس جي واڌاري لاءِ اهم حيثيت رکي ٿي. شراب جي بوتل 800 روپين کن جي آهي. بوتل جو چوٿون حصو پڻ 200 روپين جي قيمت جو ٿئي ٿو، ان شراب پيئڻ لاءِ ماحول کپي، ٽيبل ڪرسي، گلاس، جڳ برف ڪولڊڊرنڪ نمڪو ماچس سگريٽ ايسٽري کپي ۽ شراب جي استعمال کان پوءِ پيٽ ڀرڻ لاءِ ڪڙهائي گوشت يا مٽن ضروري کپي پر پنگ پٽاري پٽ تي ٻہ پئي سگهجي ٿي رڳو هڪ گلاس خالي کپي سڀ جو ڪم ٿي ويندو ۽ پوءِ 50 روپين کن جا پڪوڙا سڄي سنگت لاءِ گنج آهن، محترم بشير خان قريشي بہ پنگ جو موالي هو تہ سندس پٽ ۽ موجوده جسقم چيئرمين محترم صنعان خان قريشي پڻ پنگ شوق سان پئي ٿو. لياقت رضوي کان عرفان مهدي تائين، تاج جويو کان علي نواز ٿل تائين اسرار شام کان حسن درس تائين سمورن اديبن پنگ پيتي مونکي تہ ادل سومري ۾ بہ شڪ ٿو لڳي پر مون ڪيس ڪڏهن بہ پنگ پئيندي ڪو نہ ڏٺو آهي، مسڪين عزيز گوپانگ تہ پنگ ڏئي بہ نہ آهي تہ ڪيئن ٿيندي آهي. منهنجي دوستن ۾ فضل جوٽيجو، ڪاشف جوٽيجو ۽ سعيد سهتو تہ پنگ جا اڄ بہ موالي نمبر 1 آهن. باقي موالي عبدالله ملاح تہ رڳو نالي ۾ موالي آهي.

صحافي (اخبار باز)

تون ئي صحافت، تون ئي سياست — تون ئي خاص خبر وو جاني! (سرمد چانڊيو)

پڙهہ، ٻڌ، ڏس، سک ۽ لک، اهي پنج ئي متا هميشہ ياد رکڻ کپن، سنڌ جا ٻار پڙهي نتا سگهن، حڪمران ٻڌي نتا سگهن. هت انصاف ڏسڻ ۾ نتو اچي، دک ڪائڻ کان

Scanned with CamScanner

پوءِ سکڻ تہ اسان سکيائي ناهيو ۽ اسان جا ليکڪ ۽ صحافي سچ لکي نٿا سگهن. هت شاعري رڳو ڪرڻ لاءِ، ڪهاڻيون رڳو لکڻ لاءِ، اخبارون رڳون اشتهارن لاءِ وقف آهن، اڄوڪي اخبار ڪاوش ڪٽي پڙهيم ۽ ڏٺم تہ 12 پيجن جي اخبار جي قيمت 12 روپيا هئي، جنهن ۾ ننڍا وڏا ڪل ملائي 84 اشتهار هئا. ڪٽنگ ڪري پراڻي اخبار تي پيسٽ ڪيم تہ ڪل اٺ پيج ٿيا. معنيٰ 12 صفحن جي اخبار ۾ رڳو چار صفحا خبرون جا هئا باقي 8 صفحن تي اشتهار هئا، تب اخبار جي قيمت 12 روپيا. اهو ظلم ناهي. علي قاضي صاحب، تہ پيو ڇا آهي؟ ان ڪان تہ ليکڪ سليم چنا حق حلال جي پگهار مان پنهنجا ڪتاب ڇپائي هر مهيني مفت پيو ورهائي، قيمت ڪجھ بہ نہ، سڄا سارا 27 ڪتاب مفت ۾ اها ادب جي خدمت ناهي تہ پيو ڇا آهي؟ هن ڪي تہ اشتهار ڪو نہ ٿا ملن، خير صحافت جون گهڻيون ئي وصفون ۽ ڪيئي تشريحون آهن، صحافت جو ڪم بنيادي طور تي خبر رکڻ آهي. صحافت جمهوريت جو چوٿون ٿنڀو آهي. هڪ بيباڪ صحافي مظلومن جي آواز کي بلند ڪرڻ لاءِ پنهنجي قلم کي بي باڪيءَ سان استعمال ڪندو آهي، هڪ ذميوار صحافي پنهنجي فرض بجا آڻڻ لاءِ ايمانداري، ديانت ۽ صاف گوئي ڪان ڪم وٺندو آهي. پنهنجي بي باڪانہ صحافت جي سچائي خاطر جن هڏ ڏوکين پنهنجو سيڪھ داءُ تي لڳايو تن ۾ بخشڻ مهراڻوي جو والد صاحب مشهور صحافي شهيد فقير محمد رحيم مهر، فقير محمد لاشاري، شمشير الحيدري ۽ محمد عثمان ڏيپلائي شامل آهن، جن عوامي حلقن ۾ پنهنجي سچائي ۽ سون تي سيڻ نہ مٽائيندي ڪافي شهرت ماڻي ۽ نانءُ پيدا ڪيو، جن پنهنجي عظمت ڪي قائم رکي صحافت کي نوان لاڙ ڏنا. جن بيباڪي جو مظاهرو ڪندي صحافت سان گڏ پاڻ کي بہ امر بڻائي ڇڏيو ۽ اڄ بہ اسحاق منگريو جهڙا ذميوار ۽ باڪردار ڪيئي صحافي آهن جيڪي جرنلزم جي ساک بچايون اچن ٿا. اهڙن اخبار نويسن جي اعليٰ معيار جي جديد صحافت کي منهنجو سلام آهي، باقي راڄو واڄ، سونيون منڊيون، سوني چين ۽ بوسڪي جي قميض پائي پريس ڪلب جي احاطي ۾ شراب پئي گند ڪن ٿا ۽ لفافي جي سهاري صحافت ڪن ٿا، اهڙي صحافي ڪان معافي. ڪهڙو صحافي ڪيتي بيلو آهي، هر ڪنهن جي ضمير جو مسئلو آهي. سڀ ايوارڊ پهلي سرفراز وسطڙو سفارش تي ڪٽي وڃي ٿنهن سان لالا رحمان سمون، مهيش ڪمار، جعفر ميمڻ، اقبال ملاح، يونس مهر يا جاويد ڀٽي کي ڪو فرق نٿو پوي ۽ نہ ئي ان سان ڪو ڪامريڊ غلام رسول سهتو، مظهر چانڊيي جي سڄي پگهار ڪٽي ڇڏيندو، باقي ناز سهتي ۽ نياز پنهور ڪي تہ پگهار جي پرواھ ناهي، علي قاضي زنده باد. ڇا اهو سنڌ جي صحافت جو الميو نہ آهي تہ اخبار هجي نہ هجي ٿي بہ صحافي آهي! ڪجھ لکي نہ لکي تہ بہ صحافي آهي. گهٽ ۾ گهٽ مان تہ سنڌي پرنٽ ميڊيا، سنڌي اليڪٽرانڪ ميڊيا ۽ سنڌي سوشل ميڊيا ڪان پري آهيان، باقي ڏاهو منهنجي ڏيھ جو دانهون منهنجي ديس جون ڪري ڪري غلام مصطفيٰ سولنگي اڃي ٿڪو آهي. هاڻ هي حقيقي صحافت ۾

دلچسپي نٿو رکي ۽ سسني خيزيءَ ۾ دلچسپي رکي ٿو. هي هاڻ سهڻي (سهڻي پارس) نہ پر هر سهڻي ڇوڪري کي سنڌ راڻي ڪري ڪڍ لڳي ٿو. آغا ظفر هوشياري وڌجانءِ ڪٿي تون بہ هن سان گڏ نہ مفت ۾ ماريو وڃن.

ايل بي او ڊي هڪ مها آفت

هن وقت منهنجي هٿ ۾ مون واري يار سليم جمالي جي چاچي مذاحمتي ۽ جاکوڙي صحافي الھ بچائي جمالي جي ڪالمن جو مجموعو "ايل بي او ڊي هڪ مها آفت" آهي. صفحي 37 ۽ 38 تي سليم جمالي لکي ٿو تہ جديد صحافت جا بنياد رکندڙ شمشير الحيدري، سراج، آغا سليم ۽ فقير محمد لاشاري جهڙا صحافي هاڻ فقط ڪتابن جي صفحن ۾ ملن ٿا، ۽ سنڌ جي موجوده صحافت جي صورتحال ڏسي لگ ڪاندار جو وڃن ٿا. هاڻ رڳو مارڪيٽ ۾ ڪال گرل جيان هلندي ڦرندي ريٽ طئہ ڪندڙ بازاري صحافي سرگرم آهن. سنڌ! جتي هاٽي خبر جو ريٽ طئہ ٿئي ٿو، هر خبر جو، هر اشو جو ملھ پنهنجو پنهنجو آ. جڏهن سنڌ جي صحافت بازار جو وکر بڻجي وئي تہ صحافي نالي مخلوق ڇائنا جي موبائيل سيٽ جيان عام جام ٿي پئي آهي. جاڏي نظر ڪر تاڏي صحافي سڳورو بيٺو آهي، هي هلندي ڦرندي ڪچي صورتخطي ۾ خبر ناهي ڇڻ خبر سان ريپ ڪري ٿو. هاڻ تہ صحافين تي ڇتون ڇورا بہ ڪلن ٿا تہ هل ڙي! هي بہ صحافي آهي. اها ڪم چور، ڪاهل، نااهل ۽ واندي خلق، اوهانکي ٽن جاين، هوٽلن تي سڄو ڏينهن ڪانيءَ هڏي ويئي چانھ پئندي، درگاهن تي چرس پئندي ۽ پريس ڪلب تي شراب پئندي اهو توتي نااهل گروه جيڪو پنهنجي مزاجن ۽ روين ۾ مها حرامخور هوندو آهي. حرامپائين جي گرن ۾ دلال جيتري اهليت رکندو آهي. تڏهن تہ اهي پريس ڪلب جا عهديدار حد جي ٽاٽي جا ايجنٽ ڏيرو جا پيچ لتڪائو ۽ منشيات فروشن جا ساٿاري هوندا آهن. اهڙن صحافين جو اصل چهرو توهان کي ڪنهن سياسي يا اين جي اوز پاران ڪيل ڪنهن پروگرام ۾ ماني کائڻ وقت ڏسڻ لاءِ ملندو. هي هر وقت ڪنڌ ۾ ڪارڊ لتڪائي پنهنجي مقرر ڊيوٽي تي ادا ڪندي نظر ايندا هنن ڪري رڍن جو صحافي ٿيڻ جو مقصد عوام جو آواز اعليٰ ايوانن تائين پهچائڻ نہ پر رڳو پئسو ڪمائڻ يا ڪنهن سپاهي، پنگي ۽ رڪشي واري تي روعب ڄمائڻ هوندو آهي. هنن کي دنيا جي وڏي ۾ وڏي خوشي اخبار جو ڪارڊ ملڻ هوندي آهي. اهي عجوبا اخباري اداري جو اهو لائيسنس ملن ڪانپوءِ پهرين ٻن ٽائرن واري ڪودا گاڏي وٺندا آهن ۽ ان جي اڳيان پنيان پريس واري پٽي هر حال ۾ هر صورت ۾ هڻندا آهن تہ جئين ڪرڙ ڪانڌيري کي خبر پوي تہ "صحافي پٽ" پيو وڃي آخر ۾ هي سنڌ صحافت جي ڪاهوڙي ڪردار الھ بچائي جمالي لاءِ لکي ٿو تہ "هي بدبن ضلعي جي قتل درياهن جي ديس ڪڍڻ جو انسان بااصول صحافي آهي، جنهن جي هر هڪ تحرير ۾ اجڙيل ديس جي ماٺهن جو ڪيڏارو آهي، هن بااصول وطن دوست، روشن خيال، ڪاهوڙي صحافيءَ پنهنجي 40 سالن جي صحافتي ڪيريئر ۾

Scanned with CamScanner

ڪيترن ماڻگر مچن ۽ ڪڏڻ سان مهاڏو اٽڪايو. جڏهن واپڊا ۽ ورلڊ بئنڪ جا نااهل بدعنوان ڪامورا ۽ اعليٰ دماغ رکندڙ انجينئر آدم خور خوني ميگا پروجيڪٽ ايل بي او ڊي ٺاهڻ ۾ مصروف هئا تڏهن انهن بدمستن کي جيڪڏهن ڪنهن للڪاريو ته اهو الهه بچايو جمالي هو. هن انهن ديسي ۽ ولايتي ڪوڙن دلالن جي ڪاري ڌنڌي کي ڪيترن اخبارون ۾ اگهاڙو ڪيو. هي لطيف شناس آهي. پر لطيف سنڌس لاءِ پير ناهي، پير پرستيءَ کان ڪيس ايتري نفرت آهي جيتري محمد عثمان ڏيپلائي کي هئي".

محترم محمد عثمان ڏيپلائي

(هڪ مهان شخصيت کي پيتاءِ خراج عقيدت پيش ڪريان ٿو.)

مان ننڍپڻ کان ئي پاڻ وڏن جي صحبت ۾ رهيس 1970ع واري ڏهاڪي ۾ مان ادب جي شوق سبب اديبن ڏانهن مائل ٿيس. انهيءَ دور ۾ منهنجي محترم سائين نثار حسيني سان ملاقات ٿي. جيڪو مونکي آرٽ، لٽريچر ۽ ڪلچر وارن محفلن ۾ وٺي ويندو هو. جنهن مونکي سنڌ جي مهان ليکڪن سان ڪلهو ڪلهي ۾ بيهارڻ جي سگهه ڏني. منهنجي سنڌ جي ڏات ڌڻين، برک عالمن، مفڪرن، ڏاهن فلاسافرن، اديبن، ليکڪن، شاعرن، سگهڙن، صحافين ۽ استادن سان وڏي عقيدت چاهت ۽ محبت رهي آهي. منهنجون هنن سان وڏيون صحبتون ۽ رهاڻيون رهيون. تن ڏينهن ۾ ئي هن ڏيلي جي ڏاهپ، حيدرآباد جي هير ۽ سنڌ جي سونهن محترم محمد عثمان ڏيپلائي جي زيارت ۽ شفقت نصيب ٿي. ادبي دنيا جي هن شاهڪار جو وجود سنڌ جي اديب لاءِ باعث فخر هو. هر اديب جي دل ۾ هن لاءِ تمام گهڻي عزت ۽ احترام هوندو هو، هي روايتي ليکڪ نه پر هڪ مجيل ليکڪ هو. هي عام ماڻهو نه پر عظيم انسان هو. هي خدا جي خدائي ۾ انسان نه پر هڪ فرشتو هو. هي وقت جي ڪوڙن خدائن آڏو سچ جي للڪار هو. هي قول جو سچو، عقل ۽ علم جو ابو هو. هي دل جو درياهه ۽ قلم جو بادشاهه هو. هن جي لکڻين ۾ تري ڏٽ جهڙو سوات هو. هي ڏيپلي جي وارياسي ڌرتيءَ جو ڄائو، دل جو تر جيترو وسيع هو. هن بي مثل ماڻهو، هن لاجواب شخصيت ۽ هن لاثاني انسان کي ٿري پوڄيندا هئا. هي هو به ته هر طرح پوڄڻ جي لائق. هي راڄ ڀاڳ جو مالڪ، ميمڻ ڪميونيٽي سان تعلق رکندو هو. هي ابتي ڪل لاهيندڙ ڪاروباري ميمڻ نه هو، هن نه ابائي مائيناٽي ملڪيت کي به لت هڻي ڇڏي، هن جون تخليقون هن جي وجود جي سڃاڻپ هيون، پس اها ئي هن جي زندگي جي تاريخ آهي، هي جڳ جهان لاءِ صرف ۽ صرف محمد عثمان ڏيپلائي هو. چون ٿا ته "نالن جو پنهنجو مزاج هوندو آهي" هن جي نالي پٺيان به هڪ مخصوص ماحول ۽ پس منظر موجود هو. محمد عثمان ڏيپلائي هن جو نالو هو. هن جي ماءُ هن جي جنم کانپوءِ ڇٺي ڏينهن هن جو اهو نالو سوچي سمجهي رکيو هو. حضرت محمد پنهنجي جهانن جي سردار جو نالو آهي، عثمان سخاوت جو پيو نالو آهي ۽ ڏيپلو واريا سو پٽ آهي پران جي پاتال ۾ سوني جون کاڻيون آهن، جمڻ وقت

Scanned with CamScanner

هن جي امڙ رب کان دعا گهري هئي تہ اي رب منهنجي هن ٻچڙي کي محمد جي سادگي، عثمان جي سخاوت، ابوبڪر جي عمر ۽ عمر جو انصاف ڏجان ۽ هي ٻچڙو جڏهن جوان ٿيو تہ هن پنهنجي امڙ کي چيو "امان پنهنجي رب کان اها دعا بہ گهر تہ منهنجي قلم کي حيدر جي تلوار جيان تيزي ۽ طاقت ڏجان" هن جي قلم ۾ واقعي طاقت ۽ تيزي هئي. هي قوم جو حقيقي دانشور ۽ سوچيندڙ ذهن هو، هي هڪ تمام وڏو ليکڪ، اعليٰ اديب ۽ باڪردار صحافي هو. هن سماج خلاف لفظن ۽ خيالن جي هٿيار سان جنگ جوتي، هن بي خوف بي پرواهہ ۽ بي باڪ ٿي لکيو. هن لکڻين کي نئون موڙ ڏنو، هن ۾ اظهار جي قوت ۽ تخليق جي سگهہ هئي. هن پنهنجي قلم کي هٿيار ۽ پنهنجي ذات کي علامت بنائي سچ جو ساٿ ڏنو. هن جيڪو بہ ڪجهہ لکيو سچائي ۽ ايمانداري سان لکيو. هن ڪنهن بہ موڙ تي پنهنجي آدرشن جي سوديبازي نہ ڪئي، هن پيرسن جي ٻڍاپي ۾ بہ سچ جي طاقت هئي. اها هن جي نيت جي سچائي هئي. هن جي ڏات ۽ هن جو فڪر جو ڳانڍاپو سڌو سنئون سنڌيت سان هو. هن جي لکڻين ۾ سنڌ جا عڪس، اولڙا ۽ احساس هئا. هن جانثار کي پنهنجي وطن پنهنجي ٻولي ۽ پنهنجي ثقافت سان بي پناهہ پيار هو، هن سچ ۽ سنڌ جي عشق ۾ پاڻ فدا ڪيو. جڏهن ڪو سنڌ ۽ سنڌين جي ڀلي جو سوچيندو آهي تہ هي سنڌ واسي بہ ان سان بي پناهہ پيار ڪندا آهن هن جي چاهيندڙن جو سنڌ ۾ هڪ وسيع حلقو هو. هن سنڌ جي ماڻهن کي هر مشڪل وقت ۾ ساٿ ڏنو. مشڪل کان مشڪل وقت ۾ بہ هن جي صلاح مشورو همت ۽ حوصلي ڏيارڻ سان آساني ٿي پوندي هئي. هي سخاوت ۾ بہ برک هو. هي حقيقي سچو ۽ محنتي ماڻهو باهمت ۽ اڻٿڪ ليکڪ هو. جنهن ادب ۾ پاڻ کي خوب مڃايو. هن جي، معاشري ۾ پيدا ٿيندڙ هر برائي تي ڪڙي نظر هئي، هن انسانيت کان هيٺ اچلايل ذلت ۽ خواري تي لکيو. هن سماج جي ظلم تي لکيو. هن قومي ڦرلٽ تي لکيو، هن ملان جي اندر ۾ ويٺل ابليس تي لکيو. هن ڪعبي مان پيدا ٿيندڙ ڪفر تي لکيو. هن مذهبي منافقي تي لکيو. هن شڪر تي لکيو ايمان تي يقين تي لکيو، هن جا سمورا ڪتاب انمول ۽ بي ملهہ هئا. هن جا اهي سچ جي ڪوساڻ سان ڀريل ڪتاب آسماني ۽ الهامي ڪتابن کان وڌيڪ وڪيا ۽ پڙهيا ويا، هن جي لاڏائي سان پنهنجي دور جي هڪ وڏي ليکڪ جي پڄاڻي ٿي. پر هي ڏات ڏٺي سدا جيئاڪ بڻجي ويو هي، سچ لکندڙن جي لکڻين جي صورت ۾ اڄ بہ زنده آهي. هي تاريخ جي يتيمي جي ٽپندڙ آس ۾ پنهنجا عڪس ڇڏي ويو. هي پنهنجي پويان نہ صرف قومي خدمتن جو سونهري رڪارڊ ڇڏي ويو بلڪہ ورثي ۾ پنهنجي نيڪ ۽ صالح اولاد پڻ ڇڏي ويو هي اڄ اسان وٽ جسماني طور موجود نہ آهي پر سندس حياتي جو نظريو ۽ خلق جون خدمتون اسان اڳيان مشعل راهہ آهن. هن جي محبي پٽ محترم محمد علي ڏيپلائي وڏي جاکوڙ، جفاڪش، ڪوشش ۽ محنت سان نہ رڳو سنڌي ادبي بورڊ جي ٽماهي مهراڻ جو خاص ڏيپلائي نمبر شايع ڪرايو پر سنڌي ٻاراڻي نئين نصاب ۾ ڏيپلائي صاحب تي سبق پڻ شامل ڪرائي حقيقي پٽ جو ڪردار ادا ڪيو جنهن تي

کين سلام پيش ڪجي ٿو، اجا ڏيپلائي صاحب جي نالي ۾ ڪا يونيورسٽي ڪا اسپتال قائم ڪرڻ کپي تڏهن اسان هن عظيم انسان جو حق ادا ڪري سگهنداسون.

جان ڪيري جو سنڌي ٽوپي پائڻ کان انڪار

مارڪيٽ ۾ تازو آيل (ڏبئي، آمريڪا، لنڊن ۽ يورپ) جي سفرنامي "هوا جي ديوار" جو ليکڪ ۽ منهنجو دوست منظور جوکيو صفحي 110 کان 111 تائين ۾ لکي ٿو ته "انسٽيٽيوٽ فار ٽريننگ اينڊ ڊولپمينٽ ITD جي ٽريننگ لاءِ اسان جڏهن واشنگٽن وياسون ته اسان جي پروگرام جو اهم مقصد سينيٽر جان ڪيري سان ملاقات ڪرڻ به هو. ڪيپيٽل هل جي ڪانفرنس هال جو جڏهن وڏو دروازو کليو ته هڪ ڊگهي سنهڙو سمارٽ ۽ خوبصورت ماڻهو جنهن کي دنيا سينيٽر جان ڪيري جي نالي سان سڃاڻي ٿي. نمودار ٿيو ۽ سڀني سان ملڻ کان پوءِ هو اسان سان به وڏي گرمجوشيءَ ۽ مسڪراهٽ سان مليو ۽ اسان کان حال احوال وٺڻ کان پوءِ چيو ته "پاڪستان ۽ آمريڪا جي دوستي جي هڪ تاريخ آهي. هن مشڪل گهڙين ۾ دهشتگردي خلاف شروع ڪيل جنگ ۾ اسان جي فتح پاڪستان جي فتح آهي ۽ جيڪر اسان هارايون ٿا ته اها هار پاڪستان جي به هوندي آهي. هن جي مختصر ڳالهه ٻولهه بعد هو اسان سان گروپ فوٽو ڪڍرائي ٿو. اسان کيس گذارش ڪيون ٿا ته پاڪستان مان هن لاءِ ڪجهه سوکڙيون آنديون آهن، هو خوشيءَ سان قبول ڪري ٿو، مان کيس اجرڪ اوڍايان ٿو، مسڪرائي شڪريو ادا ڪري ٿو ۽ فوٽوگرافر فوٽو ڪڍي ٿو، وري کيس سنڌي ٽوپي پهرائڻ جي ڪوشش ڪيان ٿو ته هو مسڪرائي چوي ٿو ته "سينيٽر ڪينيڊي سياست ۾ منهنجو استاد آهي هن جو چوڻ آهي ته "ڪڏهن به ٽوپي پائي فوٽو نه ڪڍرايو ڇو ته اها توهان جي هڪ خاص سڃاڻپ پيدا ڪري ٿو جيڪا توهان جي وسيع سياسي حڪمت عملي کي محدود ڪري سگهي ٿي." انهيءَ ڪري مان اوهان جي ٽوپي جو تحفو دل سان قبول ڪريان ٿو ۽ انهيءَ کي هٿ ۾ جهليان ٿو." اجرڪ ۽ ٽوپي جو ڏهاڙو ملهائيندڙ علي قاضي ياپي ڪنهن کي جان ڪيري تي ڇو اعتراض ناهي. ان جو ڏلن ڪاٿو ته خبر پوي ته ڪو مرس آهي.

ايڪتا جو ڏهاڙو

ڪاڇو ڪڙي ٿي اڄ ڪٿين انقلاب

ٽوپي اجرڪ ٿي مچي ڪٿين انقلاب (استاد بخاري)

جڏهن ملڪ جي پهرين سنڌي صدر محترم آصف علي زرداري سنڌي ٽوپي لڙ ٿي رکي شان سان غير ملڪي دورا ڪيا ته هڪ پناهگير سامراجيت جي نمائينده چينل "جيو" جي تعصب پرست ۽ مفاد پرست صحافي شاهد مسعود جڏهن جي رڳن ۾ سنڌ سان نفرت جو زهر ڀريل آهي سنڌي صدر تي نفرت آميز طعنو هڻي سنڌ قوم جي ثقافت تي وار ڪري آجائي واويلا مچائي، تڏهن سنڌي قوم جي ثقافت ۽ غيرت کي

للڪارڻ ناقابل برداشت ٿي پيو. سنڌي قوم هڪ متحد قوم آهي جا پنهنجي ثقافت ۽ ٻولي جو تحفظ ڪرڻ بهتر انداز ۾ ڄاڻي ٿي.

جو قوم جيئاري اهو جيئندو رهندو، جو عالم اجاري اهو جيئندو رهندو
مونکي تاريخ ۽ تقدير ڏني پڪ آ. جو سنڌ سنواري اهو جيئندو رهندو (استاد)

پنهنجي ڪلچر کي اجاگر ڪرڻ غيرت ۽ قومي فرض آهي. ايڪتا جي علمبردار سنڌ ڄائي محترم علي قاضي سنڌ ثقافت جي تحفظ طور ۽ پنهنجي جيجل ماءُ سان محبت جي اظهار طور پنهنجي ثقافت ۽ ڌرتي کي پيتا ڏيڻ لاءِ جسم تي اجرڪ ويڙهي مٿي تي سنڌي ٽوپي پائي هٿ ۾ ڪهاڙي کڻي شهپر وٽي سنڌيت جو علم کڻي 6 ڊسمبر 2009ع تي قومي ڏهاڙي (ايڪتا) جي سونهن ڏني، جنهن وساريل ثقافت کي نئون جنم ڏئي زنده ڪري سنڌي قوم ۾ اتساهه پيدا ڪيو.

سنڌ جا ماڻهو ٽوپي اجرڪ سان نمايان ۽ منفرد لڳندا آهن ٽوپي جو اعليٰ مان آهي ۽ اجرڪ جو بيشڪ وڏو شان آهي سنڌي ٽوپي اجرڪ سان سنڌ جو حُسن وڌي ٿو. سنڌ جيتري سهڻي آهي ان جي ثقافت به اوتري پياري ۽ نرالي آهي. سنڌ جي ثقافت ٽوپي اجرڪ پٽڪو دنيا جي سڀني قومن جي ثقافتن کان مختلف آهي جنهن تي هر سنڌي ماڻهو کي وڏو ناز آهي، پنهنجي ڌرتي ۽ ان جي ثقافت سان محبت جو اظهار ته پوري دنيا ۾ مختلف قومون ڪنديون رهن ٿيون پر جهڙي ريت سنڌي ماڻهو پنهنجو ايڪتا ڏينهن ملهائين ٿا، ان جو ڪو به مثال نظر نٿو اچي اسان جي ڏڻ ۽ ايڪي وارو پيغام سڄي دنيا ۾ ڦهلجي رهيو آهي

سنڌ،سنڌي اليڪٽرانڪ ميڊيا ڪي ٽي اين KTN چينل ۽ سنڌي پرنٽ ميڊيا روزانه ڪاوش جي سڏ تي قديم سنڌي ثقافت جي لڪين رنگ ڪٽي نڪري پئي اجرڪ ٽوپي سنڌي ثقافت ۽ تهذيب آهي سنڌو پٽا جو عالمي سفر سنڌ ٽوپي سان سڄاتو وڃي ٿو. سنڌي عوام ۾ ثقافتي جوش پريندڙ سنڌ جي نئين اڀرندڙ ليڊر محترم علي قاضي جي ڏاهپ ۽ جدوجهد کي سلام آ. جنهن سنڌين جو وقتائينو علم کڻي سنڌ جي سمورن شهرن وستين واهڻن ۾ ثقافت جا انيڪ رنگ پکيڙي ڇڏيا، جنهن درياهه سان يڪجهتي جا ڏينهن سنڌ اندر رواج ۾ آڻي قومي ڏڻ (ايڪتا) جو ڪريڊٽ ماڻيو.

6 ڊسمبر 2009ع تي سنڌي ٽوپي جو ڏهاڙو
24 جنوري 2010ع تي سنڌو درياهه جو ڏهاڙو
5 ڊسمبر 2010 تي ايڪتا جو ڏهاڙو
20 نومبر 2011ع تي ايڪتا جو ڏهاڙو
23 ڊسمبر 2012ع تي سنڌ مهنجي امان
8 ڊسمبر 2013ع تي ايڪتا جو ڏهاڙو
7 ڊسمبر 2014ع تي ايڪتا جو ڏهاڙو

هاڻي هر سال اهو ثقافتي ڏينهن ملهائڻ جي روايت پئجي وئي آهي. اجرڪ ۽ ٽوپي جي تجلن وارو اهو ڏينهن جشن طور ملهايو وڃي ٿو. سنڌي ماڻهن لاءِ هي ڏينهن ڄڻ عيد آهي. اها اسان جي قومي عيد آهي. ثقافتي ڏينهن عيد جهڙي خوشي جيان ملهائڻ جو مقصد آهي ته اسان پنهنجي ايندڙ نسل کي پنهنجي ثقافت جي باري ۾ شعور ڏئي سگهون ڇو ته؟ هر قوم جي سڃاڻپ ان جي ثقافت سان ئي ٿيندي آهي. جنهن ثقافت وساري ان قوم وساري ۽ جنهن قوم وساري ان کي تاريخ وساري ڇڏيندي آهي.

ماڻسان وچن

جي سياست تي لڙو ٿا پيا، لڙو. جي عقيدا ٿا رکو بيشڪ رکو
سنڌ لئه ليڪن سڀئي گڏجي اٿو. سنڌ کي ٿاهي وٺو ٿاهي وٺو!
(استاد بخاري)

سنڌ سدائين پاڻ ملهايو آهي پر سنڌ سان ڪنهن به نه نڀايو آهي.

”وڏي سٿڻ ڍگهي قميص وڏو پٽڪو، اجرڪ ڪلهي تي ۽ پوءِ هل پنهل ميلي تي “پرائي مال تي توپي نراڙ تي.“ اهي توپي باز سنڌي اڳواڻ رڳو پنهنجو پاڻ کي سرخرو ڪن ٿا. چينلن تي چڪلائپ نڪري چڪي آهي. KTN الڳ، سنڌ TV ۽ مهراڻ TV الڳ ته آواز TV ۽ ڌرتي TV الڳ، قرآن ۾ لکيل آهي ته هڪ نه آهي ٿيٽو. قاضين کي خانداني ورثي ۾ مليل آهي ته جتي به وڃون ڳني پنهنجي الڳ ڪجو. هنن تي رنڪ ڪرڻ ڪپي ته هي سنڌ سان ڪيترا وفادار آهن. مان ايڪتا جي هن عظيم فلسفي کي سمجهڻ کان قاصر آهيان. ايڪتا جي ڏينهن جو لڪاءُ به ڏسڻ وتان آهي. اسان سنڌين ۾ ڪيتري ٻڌي آهي، سا اسان ايڪتا جا ڏينهن الڳ الڳ ملائڻ جي مقابلي ۾ ڏسي چڪا آهيون. اها هنن جي عظمت آهي جو اسان جو قومي ڏهاڙو هڪ نه آهي، هي سنڌ جي طاقت گڏ ڪري الڳ ٿيندڙ. هي ٻڌي جي روپ ۾ ڏار، اهو هنن ثابت ڪيو ته اسان لکين سنڌي گڏ هوندي به گڏ نه آهيون. هنن سنڌين جي گهٽگهرن ته ايڪتا کي لوڙي ڇڏيو، سنڌ سان هن انو کي فلسفي ۽ وفاداري کي ڏسي دنيا دنگ رهجي وئي هوندي ۽ پر کي ڇڏيو هوندو ته سنڌي ڪڏهن به گڏ نٿا ٿي سگهن. هي سنڌين ماڻهن جي گڏيل فهم جا عاشق ته آهن پر هنن کي پاڻ ۾ گڏ ٿيڻ جو شعور ناهي. ڪروڙين ماڻهو جو گڏيل فهم به دن کي پاڻ ۾ گڏ ثابت نٿو ڪري سگهي. هي چينل باز بازيگر، اشتهار بازي ذريعي پنهنجي طلسماتي ڪردار سان ماڻهن ۾ ٻڌي جي سگهه کي ساڙو ڪندا رهيا آهن. هنن جو لهلو درست ڪو نهي ماني، ٿن ڏهُ تي مو ڇڙو ٿن گهٽ. اها سنڌي ٻيتا جي جيت نه پر هار آهي. اهڙي ڪردار تي ڪين شاباس ڏيڻ کپي. هي هزارين سنڌين کي گڏ ڪندڙ مدبر اڳواڻ پاڻ هڪ ڏينهن تي گڏ ٿيڻ لاءِ به تيار نه آهن. گهڻ معنيٰ بي عزتي، ٻنهي ڏرين ٻاهن ڪتيل گروپ ۽ لن ڪتيل گروپ آخر تائين آڻ نه مڃي، هزارين ڪوشش جي باوجود به گڏ نه ٿيا. هن ڏينهن تي پنهنجي بزرگن جي ڏنل درس طور بعض رکي اهي ٻاڻي جو عزم ٿا دهرائين. ٻڌي ۽ محبت جو سبق نه هنن کان سکڻ کپي. سنڌي عوام کي

هنن جي نقش قدم تي هلي اهڙي ئي شاندار ٻڌي جو ثبوت ڏيڻ کپي، سنڌي لوڪ جي دلين سان کيڏيندڙ ۽ ايڪتا جو سڏ ڏيندڙ پهرين پاڻ ايڪي جو سبق سکن ۽ پنهنجي وجود کي هڪ ڪري ڏيکارين تنهن کان پوءِ ايڪتا جا گيت ڳائين ۽ جهمريون پائين اصل ايڪو تڏهن ٿيندو جڏهن اوهان پاڻ گڏ ٿيندا نه ته هر هڪ سنڌي اوهان واري واڪ وٺندو. اهو ايڪي ۾ مليل ڪروڙ ٿلهن نعرن رقص طور ملهايل دلي نه پر ظاهري قومي ايڪتا جي ڏينهن کي لوڙهي ڇڏيندو، محبت جي سگهه جي سامهون نفرت ۽ ڪروڌ جي سگهه ٽڪي بيهي سگهي. قوم جي مفاد خاطر ٺاهه لازمي آهي، وڏيون وڏيون جنگيون لڳنديون آهن. هزارين ماڻهو مارجي ويندا آهن، آخر ڳالهه وري به ٺاهه تي نڪرندي آهي. هي نه جنگ آهي نه دشمني، صرف ڌرتي ۽ قوم خاطر هڪ ڏينهن تي گڏ ٿيڻ جي ڳالهه آهي. ضد ۽ انا کي پوري ڇڏڻو آهي، پاڻ کي سنڀالڻو آهي. پاڻ مان اختلاف ڪڍڻ جي ڪوشش ڪرڻي آهي. ڌرتيءَ سان حقيقي محبت ۽ ثقافت سان پيار جو ثبوت ڏيڻو آهي. پاڻ ۾ کير کنڊ ٿيڻو آهي، لکين ماڻهن جي ان غير معمولي سگهه کي دانشمندي جي ضرورت آهي. ذاتي رنجشون ختم ڪري هڪ متحد قوم هجڻ جو ثبوت ڏيندي اهو عزم ڪرڻو آهي ته اسان ۾ ڪي به اختلاف نه آهن. تدبر تشڪيل ڏئي پنهنجون صلاحيتون ڪتب آڻي عملي طور گڏجي ايڪتا جو حقيقي روپ ڏئي، ڏيهه توڙي پرڏيهه کي ڏيکارڻو آهي ته قومي ٻڌي جي ايڪتا هينئَ هوندي آهي. آخر ۾ نديءَ جي پاڪ ۽ پوتر جل مان وضو ڪري شاهه جي مقدس رسالي تي هٿ رکي، سنڌ جيجل ماءُ سان اهو وچن ڪرڻو آهي ته امڙ هن دفعي ائين نه ٿيندو.

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD
SINDH

باب اٺون: سنڌ نامو

مهانگائي (بک جي ناني)

مهانگائي بک جي ناني آهي. اسان جي ملڪ ۾ 12 مهينا مهانگائي مقت آهي. هر شيءِ جو اگهه روزانو وڌندو وڃي ٿو. اڳهه آسمان سان ڳالهيون ڪندا نظر اچن ٿا. مهانگائي غريب جي چيلهه ڀڃي جيئڻ جنجال ڪري ڇڏيو آهي. مهانگائي جي طوفان جي ور چڙهيل غريب عوام آلو خريد ڪرڻ ته ڇا پر انهن جا اگهه به پڇي نٿو سگهي. ايتي ڪل لائينڊز واپارين ڪانٽي کي ڇڪي رکيو آهي ۽ ڏاڍو مال ميڙيو آهي. رمضان ۾ هنن جا مزا محرم ۾ هنن جا مزا عيد تي هنن جا مزا هيٺيون طبقون غربت جي گهاٽي ۾ پيسجي رهيو آهي ۽ مٿيون طبقو ان جي مجبوري جو ناجائز فائدو وٺي رهيو آهي.

بک

رب جي بوچا کان هزار پيرا مٿي آهي پيٽ جي بوچا. شاهوڪاري ۽ غريبي خدا طرفان نه پر ماڻهن جي پيدا ڪيل آهي. ڪن وٽ پائڻ لاءِ هزارين ويس وڳا ته ڪن وٽ بدن ڍڪڻ لاءِ اڱ تي ڪپڙو نه آهي. غريب جي هار کي پيرن ۾ جتي به ڪا نه هوندي آهي. ڪن جي گهر ۾ ڇٽيهه طرحين جا طعام پيا پچندا آهن ته ڪنهن جي گهر جي چلهه ٻروسامپل هوندي آهي. ڪي سور پيا سهن ته ڪي موجون پيا ڪن. اهائي هوندو ۽ اڻ هوند جي جنگ آهي. جيڪا صدين کان جاري آهي. زندگي جي هر موڙ تي غريب عوام کي ورثي توڙي انعام ۾ رڳو بک ۽ مفلسي ئي ملي آهي. بک ۽ مفلسي ڏوهن کي جنم ڏيندي آهي. بک جي ڪري هاري وڏيري کي ڪهي ڪائي پيو. بک ۾ ماڻهو ماڻهو جو ماس کائي پيو. ڏاتار جي ڌرتي تي جڏهن کان جنم ورتو آهي. جيڪو پنهنجي وجود جي مالڪي جي بقا لاءِ وڙهي ٿو. ماڻهو رڳو جيئڻ جي جاکوڙ ۾ رڌل آهي. پنهنجي جياپي لاءِ رڳو پيٽ پرڻ ئي انسانيت ڪونهي انسانيت جون وڏيون قدرون آهن. غربت ۽ بک ملڪ ۾ ڪاٺي پئي آهي. غريب ڪڏهن به بک بيماري ڏک ۽ ڏوجهرن کان ٻاهر نه رهيو آهي. هڪڙا بيڪاري ۽ سبب پيٽ تي مجبور ٿي پيا آهن ۽ پيا رليا آهن. جن جو ڏنڊو ئي پيٽ آهي. دنيا ۾ ڪروڙين ماڻهو ڪاڏي جي ڪوٽ سبب مري رهيا آهن. صوماليه، هيٽي ۽ ٻين ملڪن ۾ بک ۽ بدحالي سبب ماڻهو هڏاوان پڃرا بڻجي ويا آهن. عالمي اداري جي هڪ رپورٽ مطابق "آمريڪا ۾ هر سال 43 ارب ڊالرن جو کاڌو بيڪارڻ ۽ استعمال ڪرڻ جهڙي ڪچري جي ڍيرن تي اڇلائي ضايع ڪيو وڃي ٿو. جيڪڏهن اهو کاڌو اڇلائڻ بجاءِ سنڀالي استعمال ڪجي ته سڄي دنيا جي بک ختم ڪري سگهجي ٿي." هر سال حاجي سڳورا حج دوران عيد تي اضحيٰ ڪن ٿا. اهو اضحيٰ جو گوشت سعودي عرب کان هوائي جهاز رستي سڌو افغانستان پهچايو وڃي ٿو ۽ فلسطيني بار بک ۾ مئل ڪتا کائين ٿا. انسان کي انسان ٿاهڻ لاءِ بک ختم ڪرڻي پوندي. اڳتي ڪهڙين ۾ هڪ ٻه ڪتا هوندا هئا جن کي باقاعده مالڪ کارائڻ لاءِ گوشت مال آڻيندا هوا.

Scanned with CamScanner

ڪجهہ نہ ڪجهہ ڏيندا هئا. جيڪي پونڪي مالڪ کي موجود کيءَ جو ثبوت ڏيندا هئا. پراچ جو ڪتو بہ انسان وانگر ٻڪيو آهي. ڇو جو جڏهن انسان پاڻ کي ٻڪيو هوندو تہ پهرين کي ڇا ڪارائيندو، ٻک ئي اهاشي آهي جيڪا انسان توڙي جانورن کي ڇتو ڪري ٿي. اوهان ڪڏهن اهو سوچيو آهي تہ فقير کي ڏسي ڪتا ڀونڪندا ڇو آهن؟ ۽ اڄ ڏينهن تائين فقير اهو چئي خيرات نہ موٽائي هوندي تہ بس گنج ٿيو سپائي جا پاڳ سپائي سان هڪ ماني جا چار ٽڪر ڪري ورهائڻ وارا پائر هاڻ ڪتن وانگر هڪٻئي جي وات مان گرهہ ڇني رهيا آهن. هڪٻئي کي ڦٽي لهولهان ڪري رهيا آهن.

غربت جو مزو

غربت جي چڪي ۾ پيسجندڙ غريب عوام هر طرح جي بي پناهہ مسئلن جو شڪار ٿي چڪي آهي، ڪا بچت ناهي. پيدائش جا ذريعا محدود آهن. پورهيت طبقو غربت سبب پنهنجي محنت وڪڻڻ تي مجبور آهي. غريب ماڻهو مظلوم آهي، پورهيو ڪرڻ جي باوجود بہ ٻڪيو ۽ ڏکيو آهي. ٽي بي ۾ ورتل مزدور، بيوس ۽ لاچار آهي. جيڪو جيئڻ مرڻ لاءِ بہ آزاد ناهي. عوام کان آزاديءَ سان جيئڻ جو حق بہ کسيو ويو آهي. هنن جي جيئڻ جا وسيلا تنگ ڪيا ويا آهن. حياتي جون بنيادي گهرجون ڪاڏو، پاڻي ۽ پيون سهولتون گهرڻ ڇا هنن جو حق نہ آهي؟

سنڌ نامو

سائيم سدائين ڪرين مٿي سنڌ سڪار

سنڌ ڌرتي جيڪا ماءُ جو رتبو رکي ٿي، مونکي ماءُ کان بہ پياري آهي. مان هن جي لڄ تان جان نثار ڪندس، "مرسون مرسون پر سنڌ نہ ڏيسون." هر ديس واسي پنهنجي ڌرتي سان عشق رکي ٿو، پنهنجي ديس جي مٽيءَ جي مهڪ کي محسوس ڪري ٿو. سنڌس هر دفاع ڪرڻ لاءِ بہ تيار ٿي وڃي ٿو ۽ پوءِ ڌرتيءَ تان جان گهورڻ کان بہ نہ ٿو رهي. وطن بہ ماڻهو سان حب رکي ٿو، بلڪ جنهن شهر ۾ ماڻهو جو جنم ٿئي ٿو ۽ جتي هو رهي ٿو، اهو شهر بہ ان ماڻهو ۾ تحفظ جو احساس پيدا ڪري ٿو. منهنجو ديس هڪ زنده زرخيز وطن آهي. هتان جي تهذيب ۽ ڪلچر صوفياڻو آهي. هي امن ۽ محبت واري ڌرتي آهي. جنهن ۾ ڪو بہ ڏيهہ منهنجي هن ڏيهہ جهڙو ناهي.

مان ۽ منهنجي جيجل سنڌ

مان ڪيڏو نہ خوش نصيب آهيان جو مونکي هن ڌرتيءَ سنڌ ماءُ جنم ڏنو. مان سنڌ جي مٽي مان پيدا ٿيو آهيان. مان امڙ جيجل جي ڳچ ۽ سنڌ جيجل جي سنڌوءَ جو پاڻي پي وڏو ٿيو آهيان. مان هن ڌرتي سان جڙيل آهيان. منهنجو تن من سنڌ سان ڳنڍيل آهي. منهنجي رڳ رڳ ۾ سرزمين سنڌ سان محبت آ. ان جي پيار کي مان ايمان جو جزو سمجهيا ٿو. منهنجو سنڌ جي ڌرتي، وطن ۽ قوم سان، مٽي، پاڻيءَ ۽ رت جو رشتو آ. مان سچو سنڌ واسي ۽ پڪو سنڌي آهيان. مان سنڌي ڪار لاءِ ڪم ڪندڙ هڪ

گمنام ۽ ادنا سپاهي آهيان، مون سڄي زندگي دل ۾ سنڌ جو درد پاليو آهي. مان اڳ به ڪنهن نه ڪنهن طرح پنهنجي جيجل جي خدمت پئي ڪئي آهي. مان اڄ به سنڌ جي هر سڏ تي ڊوڙي وڃي قربان ٿيندس.

منهنجي ديس جي مٽي

منهنجي هن ديس سنڌ جي آلي ۽ چيڪي مٽيءَ جي مهڪ ڌرتي سان نينهن تي سيکاري، منهنجي سنڌ جي پوري ڳاڙهي مٽي پوٽر ۽ اڻ مول آهي. سنڌ ڌرتي جي چيڪي مٽي مان ٺهيل ٿڌي دلي جو پاڻي به ته اسان کي مٺو لڳندو آهي. چون ٿا ته "جنهن مٽيءَ مان جنم وٺندڙ ان مٽيءَ تي ظلم ڪندا آهن ته مٽي رنگ مٽائيندي آهي ۽ پوءِ سون پيدا ڪندڙ زمينون به ويران ٿيڻ لڳنديون آهن، تڏهن کيتن ۾ خوشبو روئيندي آهي". ظلم هن ڌرتي جي مٽي کي بدلائي ڇڏيو نه ته سنڌ ڌرتي جي مٽي اهڙي نه هئي، جا مٽي پنهنجي ڪک مان چاول هندو پائي بندن جي حفاظت نه ڪري سگهي، هن سنڌ ڌرتيءَ جي چيڪي مٽي جي خوشبو جي چاهت جي انهن هندن کي خبر هوندي جيڪي هيءَ سنڌ ڇڏي ويا، هيءَ انهن جي ماتر ڀومي سنڌ جي مٽي آهي، هن مٽيءَ جي چپٽي به هنن لاءِ سرمو هئي. هي پوٽر مٽي جيڪا هو دهلي ۾ وجهي ڪٽي ويا جيڪي اڄ به ان چپٽي مٽيءَ جو درشن ڪندي اکيون ٺڏيون ڪن ٿا، ۽ هتان جي سارين جي سارِيالي کي سارين ٿا.

محترم بشير خان قريشي

سنڌ ڇٽيو ڪو اهڙو ناهي، مور مهان بشير خان (آغا قيوم)

هي سنڌ جي ڪک مان جنم وٺندڙ مهان انسان، محترم بشير خان، سنڌي قوم جو حقيقي هيرو هو. هي سنڌ جو مخلص ۽ پرخلوص قومي ڪارڪن جسقم جو چيئرمين هو، هن ۾ تنظيمي صلاحيتون هيون، هي خدمت جي جذبي سان سرشار هو. هي هڪ سياسي ڪارڪن هو. هن جي نظرئي جا ڪيترائي مخالف هئا، هن ڪڏهن به چالاڪي ۽ لچيءَ واري سياست ڪا نه ڪئي، هي ڪڏهن به ڏوهن ۾ ملوث نه ڏٺو ويو. هي ڌرتي ڌڻي، هي عزت لائق هستي، هي آب و تاب ۽ شان شوڪت وارو، هڪ پرامن ۽ پرسڪون ماڻهو هو. هي شخصي طرح باخلاق، باوقار ۽ خوددار ليڊر هو، سندس عزت جو سبب به اهو ئي سمجهه ۾ اچي ٿو، هن پنهنجي ڪارنامن خدمتن سچائي ۽ سورهيائي سان مثالي حيثيت ماڻي، هن کي وطن ٻولي، ثقافت ۽ سنڌ جي ماڻهن سان اٿاهه پيار هو. هن جي دل سدائين سنڌ ۽ سنڌين جي درد سان ڀريل هئي، هي سنڌ جي هر تڪليف ۾ هر اڳ تي ڀرپور آواز بلند ڪندو هو، هي هر وقت سنڌ ۽ سنڌين جي ڀلائي جي لڳن ۾ رهندو هو، هي بنا لالچ جي خلق سنڌ جي خدمت ڪندو هو، هي اوکي ۾ سوکي ۽ مددگار، جنهن پنهنجي سڄي حياتي سنڌ لاءِ وقف ڪري ڇڏي. هي هڪ سچو سرواڻ، سچو سپوت، سچو سڄڻ ۽ سچو سنڌي هو. هي سنڌ ڪاز تي پختو انسان، مڪمل قومي غيرت جو

للڪار هو. هي شيردل هستي، جنهن جو هر هڪ لفظ هڪ مڪمل ڪتاب هو، هڪ تاريخ هو، ديش ڀڳتي ۽ حب وطني جو لولو سندس رڳن ۾ سمايل هو. هن جي رڳن ۾ خون بجا سنڌ جي محبت گردش ڪندي هئي، هن جو تن من سنڌ سان ڳنڍيل هو. هي سن جي سائين سان دلي عقيدت رکندو هو، هي سنڌ جو جانثار سپوت هي سنڌ جو دودو دلير بهادر ۽ ارڏو پٽ آخري دم تائين سنڌ ۽ سيد سان سچو ۽ وفادار ٿي رهيو هن کي سنڌ سان محبت جي ڏوهه ۾ زهر ڏئي شهيد ڪيو ويو، ويندي ويندي هن عاشق سنڌ زهر کي به امرت بڻائي جام شهادت ماڻي ۽ هاڻ سندس جانشين ۽ جانثار شهزادو صنعان خان قريشي جسقم جي نئين چيئرمين جي حيثيت ۾ سنڌ جو علم کنيو آهي، هي سنڌ سان وچن ٿو ڪري ته "بابا جي ڇڏيل جدوجهد تي ثابت قدم رهندس." شل دشمنن جي نظر کان بچي ۽ سنڌ، سنڌ جي سائين ۽ سنڌ جي خان جي حقيقي خواب جي ساڀيا ماڻي.

محترم گل ملاح

ڪئين اين.جي.اوز ۾ پروجيڪٽ ڊائريڪٽر آهي، ڪجهه وقت جيئي سنڌ محاذ جي ڊيلي فرنٽ لطيف سنگت ۾، سنڌ ۾ ڏاڍو سرگرم رهيو هو، بعد ۾ سعودي عرب ۽ لنڊن هليو ويو، هن وقت دبئي ۾ آهي، هر سال دبئي ۾ سنڌي ڪلچرل پروگرام ڪرائيندو آهي. خاص ڪري سنڌ جي فنڪارن لاءِ ويزائون ۽ ٽڪيٽون پڻ موڪليندو آهي.

پناهگير مهاجر

"ڪالهه مهاجر قوم جو نعرو لڳو، اڄ انهن جو دهل تي ڏئو نڪو لڳو" (استاد بخاري)

چون ٿا ته "ڪنهن مخصوص وقت ۽ ڪنهن مخصوص پل يا گهڙيءَ تي، جڏهن ماڻهو سخت پريشان هجي ان گهڙيئي ڪنهن جي وقتائتي مدد هڪ اهڙو احسان آهي جو ماڻهو سڄي حياتي لاهي نٿو سگهي". هنن مهاجرن کي پنهنجي حيثيت نه وسارڻ کپي. هندوستان مان لڏي آيل هنن ڌارين مهاجرن جي لوڏ ۽ يلغار جو رخ جڏهن سنڌ ڏانهن وڌي رهيو هو ته، اسان سنڌ واسين هنن جو وڏي شان ۽ مان سان استقبال ڪيو هو. انهيءَ ڏکيءَ وقت ۾ هن جي عملي مدد ڪئي هئي. هنن جي وڏڙن کي اسان جي وڏڙن هر اسٽيشن تي ٻليڪار چئي ڏيڳون ڀت جون رڌي کارائيون. پنهنجي جيءَ ۾ جايون ڏنيون ۽ دل و جان سان آباد ڪيو، جهڙي ريت نانگ جي فطرت ڏنگ هڻڻ آهي. اهڙي ريت هي پناهگير به نانگ آهن نانگ، سنڌ ۾ سر جي پناهه وٺندڙ هي پناهگير مهاجر، منافق، مفاد پرست، احسان فراموش، ڪمينا ۽ نمڪ حرام آهن. مفاد پرستي به هڪ وڏو فن آهي، جنهن ۾ هي وڏا ماهر آهن. پنجاب آمريت ۽ مهاجر سامراجيت گڏجي سنڌ جي اصل ڌرتي ڌڻين جو شهرن ۾ جيئڻ عذاب ڪري ڇڏيو آهي. هنن نفرت آميز طاقتن اڄي ديرو ڄمايو آهي، انهن سنڌي سماج مٿان ڇانيل ڌارين ۾ پناڻن به وساڻ نه گهٽايو آهي. وقت به وقت انهن فرئونن، قارونن، شيطانن ۽ يزيدن اسان کي ڏاڍو رت ڪيو آهي. اها جنگ ازل کان جاري آهي جيڪا ايان ختم نه آهي ٿي، شايد ابد تائين

جاري رهندي. گڏريل اڌ صدي کان ڌرتي ڌڻين ۽ لڏي آيلن جو پاڻ ۾ نباهه نه پئي ٿيو. هنن پاڻ کي پناهگيرن. هنن مڪر مهاجرن کي جڏهن ڪوڙا سچا ڪليم مليا ته هي جلدي ئي هن شهرن تي حاوي ٿي بخت ۽ تخت جا مالڪ ٿي ويا ۽ ڌرتي ڌڻين لاءِ ڌرتي تنگ ڪري ڇڏيائون. مهاجر سنڌين جا اصل کان دشمن رهيا آهن، هنن سنڌين جي مخالفت ۾ لساني بنيادن تي هڪ MQM نالي پارٽي قائم ڪئي، جيڪا پنهنجي مڪارانه حڪمت عملي تحت سنڌ ۾ لساني ڇڪتاڻ وڌائڻ لاءِ رتو ڇاڻ ڪرڻ تي لهي آئي. هي گروهه هاڻي مڪمل طور تي دهشتگردي جي ڪاروائين ۾ ملوث ٿي چڪو آهي. امن جي هن ڌرتي تي ابليس جا هي ٻچا، انسان نه انساني ٻوٿن ۾ درندا ۽ حيوان آهن. 80 سيڪڙو اردو ڳالهائيندڙ، مهاجر قومي موومينٽ MQM (ايم ڪيو ايم) جماعت ۾ سڌي ۽ اڻ سڌي طرح يا مجبورن ۽ زوري شامل آهن، اها شهر جي لوسين جي جماعت، مهاجر قومي موومينٽ هاڻ گڏڙن ۽ بگڙن کي گڏ ڪري محتنده قومي موومينٽ بڻجي وئي آهي. گڏهه ساڳيو آهي پر رڳو آ تر مٽيا ويا آهن. هن گڏهه جو روئڻ ۽ ڪلڻ به معنيٰ وارو هوندو آهي، هن منهن نه ڏسندڙ جا پار ڪيڻ جا پنهنجا روايتي انداز آهن. هي بي پير ڪوڙن جو بي تاج بادشاهه آهي، هي جان جي بازي لڳائيندڙ جتيون ڇڏي ڀڄي ويندڙ پاڻ کڙ اج نه سيان ڌهي پت پوندو، بحرحال هن جو حساب ڪتاب هاڻي ويجهو آهي، هن جا ڏينهن به گڏو گڏ پورا ٿيڻ وارا آهن. هن جي سڄي سياست داد گيري، ڌاڌائي ۽ مارَ ڌاڙ تي ٻڌل آهي. هن هميشه ڌمڪين ۽ دهمانن واري سياست ڪئي آهي. جيڪي ماڻهو بندوق جي سهاري جئيندا آهن اهي مرندا به ته بندوق جي ذريعي آهن.

حڪومتي اتحادي ايم ڪيو ايم

هر دور ۾ هر وقت عروج ۾ رهندڙ، سدائين طاقت ۾ آيل، هر ايرندڙ سج جا سلامي، سرڪار ڪنهن جي به هجي، ان حاڪم جو هنن کي سلام ڪرڻو آهي. انتظاميه هن آڏو بيوس آهي. جيڪا ڌر حڪومت ۾ آئي هي سياسي رنگ بدلائيندڙ ان جو طرف وٺندي، ان طاقتور پارٽي جي در جا هلونگڙا ۽ اتحادي ڌر بڻجي وڏا ٽڪ وڏا عيش ۽ وڏا لسونا ڪندا ۽ آخر ۾ ڪنهن هڏي تي رسندا به پاڻ.

سنڌ ورهائڻ جي سازش

مي نظام آ خراب – انقلاب انقلاب

مڪاني نظام، وفاق ۽ صوبائي حڪومت کان پوءِ ٽيون اهم بنياد آهي. 2012ع وارو سنڌ پيپلز لوڪل گورنمينٽ ايڪٽ آرڊيننس جيڪو سنڌ جي ٻهراڙين لاءِ الڳ ۽ شهرن لاءِ الڳ هو، جڏهن کي سنڌ جي ماڻهن ٻٽو مڪاني نظام جو نالو ڏئي رد ڪيو، نتيجي طور تي پيپلز حڪومت کي اهو ٻٽو مڪاني نظام واپس وٺڻو پيو. اهو نام نهاد ميٽرو پوليٽن ڪارپوريشن وارو ڪارو قانون دراصل سنڌ ورهائڻ جي سازش هئي سنڌ کي ٻن ضلعن ۾ ورهائي، سنڌ کي ٻن حصن ۾ ورهائڻ جي سازش سنڌ سان

ويساهم گھاٽي ھئي، اھو نئون ۽ پڻو نظام ھنن اتحادي ڌارين (پاڳرن) سان ڌرتيءَ جو سودو ھو. سنڌ جي وحدت تي جڏھن حملو ٿيو تہ ھي ڌرتي ٽڙٽڪي نہ ھئي. ھن ڌرتيءَ جي حفاظت ۽ مالڪي لاءِ جڏھن ھن ڌرتي جا سپوت پٽ بروقت جاڳي پيا تہ ھي لساني بالادست وانڱا ٿي ويا ۽ انھن سنڌ جو غير فطري ورھاڱو يا سنڌ تي ڌارين جو قبضو ٿي نہ سگھيو.

زندہ قبرستان

آھ.......ھي تہ ھڪ پُر ھجوم قبرستان آھي، ڪنھن پئي چيو تہ ھي شھر آھي؟ ھتي تہ قبرون ئي قبرون آھن. نہ ڪو شھر آھي ۽ نہ ڪو گھر، مئل احساس ۽ مئل اکيون. مئل جذبا ۽ مئل ضمير، ھتي تہ ھر ڪنھن کي ڪفن پھريل آھي، ھي ڪھڙي زندگي آھي جو ھر قدم تي موت جا فرشتا انتظار بيٺا ڪن. (افضل شوق)

مارا ماري

اي پيي ويڙھ نتي سوچي، ڪنھن جو ويڙھ ٿيو ويران (شيخ اياز)

ڳلي ڳلي ۾ خون وھائي – ڪيڏو ڪيس ڪري ويا، مٽرن وانگي جنڊ – پڙن ۾. سارو ڏيھ وڏري ويا. (سرمد چانڊيو)

ھن سامراجي راڄ ۾ ڏاڍا، ڏچا آھن، دنگو فتنو فساد، مار دھاڙ، گڙٻڙ، وڳوڙ، ويڙھ، ھنگامو، رتو ڇاڻ، خونريزي، ظلم ڏاڍ، تباھي بربادي، شھر شھر ۾ انتشار ڦليل آھي. ڏڪ ڏڪان، ڏڪ ڏڪان، پَٽ پٽان، چڪ چڪان لڳي پئي آھي. ھڻ ھڻان، وٺ وٺان، وڙھ وڙھان. ھل ھلان ۽ ڪڻ ڪٽا لڳي پئي آھي. ڏاڍ مڙسي ھٿيار ڪٽي ورتا آھن. بندوقن مائوزرن پستولن ۽ ڪلاشنن جا غير قانوني ٺڪاءُ اھا خوفناڪ وحشتناڪ، پيانڪ ۽ ماٺحو مار دھشتگردي، اھا مارا ماري قتل عام ھي مڪار، عياش بي ايمان فسادي بدمعاش، ھي وحشي رھزن ۽ خوني درندا پنھنجي ذاتي مطلب خاطر ۽ پين تي دھشت طاري ڪرڻ لاءِ انھن ڪن پيا، ھنن جو دين ايمان انسانيت کي ايذائڻ آھي. خلاف توقع حالتون بگاڙيون وڃن ٿيون اھو ڏينھن نہ آھي جيڪو بنا ګوڙ جي گذري. شھر جي مختلف حصن ۾ روز پُرتشدد واقعا پيش اچن ٿا. آدم جي پٽ قابيل ڀاءُ ھابيل کي بي گناھ ڪٺو اھو. سلسلو اڃان ھلندو اچي. "ھڪ انسان جو قتل پوري انسانيت جو قتل آھي" ماڻھن مان ماڻھپو نڪري ويو آھي. انسان کي انسان جوئي ڪٽي پيو خنجر، انسان کي انسان جو دشمن ٿو ڏسان تہ افسوس ٿو ٿئي. ھي آدم بو آدم بو ڪندڙ ملڪ آدم خور ٿي ويو آھي، ھن ماڻھو مار ملڪ ۾ روزانو 10 کان 15 ماڻھو بي موت ماريا وڃن ٿا. خون ريزي ھن ملڪ کي بوچڙ خانو بڻائي ڇڏيو آھي. ھي ڌرتي ڪوس گھر بڻجي وئي آھي. ڌرتي ڌڻين جي نسل ڪشي لاءِ ڪھن ڳولي ڳولي چونڊي چونڊي قتل ڪيو ٿو وڃي، ھي بيگناھ اڻٽ ماريل، ھي بيدردي سان قتل ڪيل، ھي چيچلائي چيچلائي ماريل، ھي ڳترا ڳترا ڪري ذبح ڪيل ھي بي گناھ ننڍڙڪا رت ۾ ھڏيل لاوارث لاش جن مظلومن جو خون ريلا ڪري وھي ٿو. ھي حادثہ نہ پر ڏٺا وائٺا قتل آھن.

۽ انسانذات جو ڪوس آهي، ڪو دور هو منهنجي شهر ۾ بي سهارا انسان بي خوف ٿي ٻاهر ٻانهن پالڻ تي گهري ننڊ ڪندا هئا. هاڻ زندگي غير محفوظ ٿي ويئي آهي. شهر کي شاڪ لڳل آهي شهر جا ماڻهو خوف جي سرطان ۾ ورتل آهن ملڪ ڇڪار، نقصانڪار ۽ موت مار ٿي ويو آهي. شهرن ۾ شعلن جا راڪاس لڇي رهيا آهن ڏڏيل دليون بنا ڪٽڪي گهمي ڦري نٿيون سگهن، ڇچريل معاشري ۾ مائرون خوفزده، ڏڪويل ۽ غمزده آهن. مائون بيواه، ڏيئرون لٽجي ويون آهن. سهاڳڻين جا ڏهاڳ باقي نه رهيا آهن. پٽ قتل ٿي ويا آهن، روڳ گيرب ۽ گاهه باقي رهيا آهن. فرش تي بيوس رڙيون آهن ۽ عرش تي قادر جي قدرت به نڌڻڪي ٿي پئي آهي. شهر ۾ دهشت وحشت ڇڻ موت جو راڪاس گهمي ويو آهي. سڄي شهر ۾ لڳل لکين روپين جون لڪيل آٽوميڪٽ ڪلوز سرڪٽ ڪئيمرائون جي وچايل چار جي باوجود هي وحشي بي روڪ، بي قابو بي لگام قاتل، پوليس چونڪين تي بزدلانه ۽ قاتلانه حملا ڪري رهيا آهن. ڪا داد فرياد ناهي. ڪو پڇڻ وارو ناهي ڪو ڇوڙ وارو ناهي. هي انڌير ڇو ٿي رهيو آهي، 72 ايجنسيون ڇا ماءُ پيون يهان، سڀ هجڙا ۽ ڪدڙا آهن بس موچڙو آهي گهٽ ۾ ماني آهي ٻوءِ تي ائين ته يونيورسٽي جي ڪرمنالاجي جا شاگرد به قتل ڪيل جي اکين جي ماٽڪين جي اسڪينگ ڪري قاتل هڏئي سگهن ٿا. مارا ماري دراصل رياست جي ظلمن جو نتيجو آهي. رڳو جنجال ۽ جهيڙو ته زندگي ناهي، خدرا هاڻ اها خون ريزي بند ڪيو. ڪير سهندو هيڙا هاجا ۽ قيامتون پنهنجي ديس تي. مان انسانيت جي بقا لاءِ امن جي اپيل آهيان، مان امن جو آلاپ آهيان، رب منهنجي ديس کي پناهه ۾ رکجان.

محترم عبدالستار ايڌي

نالي ۾ سماجي ڪارڪن پر وڏو پيداگير، لاشون جو سوداگر.

پيداگيري ۽ ڀتاخور

هي دوڪاندارن کان ناحق اڳاڙي ڪندڙ، زوري ڀتو وصول ڪندڙ سياسي شودا، ڦورو رهزن لٽيرا ۽ بدمعاش، جن کي نه روپ نه رنگ، نه شڪل نه ڄاڻ آهي، رڳو ڦرڦران ڪن ٿا. نه وڻندڙ برتاءُ ۽ بدسلوڪي ڪن ٿا. هي نالي جا زوراور، پنهنجي والدين جي ناجائز ۽ بگڙيل اولاد، هي لڪ ۾ دم ڪندڙ لوفر بدمعاش طاقتور پارٽي جي در جا پاليل لوسي ڪتا آهن، بلڪ ائين چئجي ته پارٽي پنهنجي هنن ڪتن کي ڇڙواڳ ڇڏي ڏنو آهي هي اُلٽيون چالي لئي ڪندڙ ڪارڪن. ڪارڪن نه پر سياسي پڙوا آهن، جن کان اوهين چڱي ريت واقف آهيو. پيداگري هنن جو مول مٽو آهي، هنن سان هر وقت وڏو اٽالو ڪڏ هوندو آهي اهي جرائيم پيشه آوارا لوفر گروهه ۽ ٽولي جو، باقاعده هڪڙي ڪيڪ آهي، جيڪي هر وقت ڦرلٽ ۽ لوفرائپ ڪندي نظر اچن ٿا. هي نامي گرامي زنا خور شراب خور، حرام خور، ڀتاخور، ڀتاخور، پيداگير روزانه ٿوان ڪانئن جا ڪپڙا ٿوان بوٽ پائي چڱا مڙس ٿيو ڦرن پيا. ڪلاٿ اسٽور کان مفت ڪپڙا وٺي، ٽيلر ماسٽر کان

مفت سيائي، ڌوبي کان مفت ڌورائيءَ، موچي کان مفت بوٽ پالش ڪرائڻ ۽ هوٽلن تي مانيون مفت کائڻ هنن جو شوق رهيو آهي. سڄو ڏينهن ڦلو ڪٽ پٽ، هي ڇالي واٽي لئي ڊيڪارڻ لاءِ ائين ڪن ٿا. هنن غنڊن کي پاڻهون گنجڻ شهر وڏڻ ۽ پستول ڪيڻ کان سواءِ اڃي ڇا ٿو. هي غنده بدمعاش جيڪي پوليس ۽ پوليس جي مخبرن ۽ ڇاڙتن جا جگري يار آهن، جيڪي شهر جي وچ بازار ۾ ڏينهن ڏٺي جو وارداتون ڪن پيا، جيڪي مختلف وارداتن ۾ ملوث پڻ آهن، دوڪاندارن کان زوري ڀتو وٺندي پڪڙجن به ٿا. سياسي پارٽي جي مداخلت ۽ پوليس جي ياري سبب جلدي ڇٽيو وڃن. سياسي پارٽي جي دهشتگردن سان مهاڏو اٽڪائڻ سولو نه آهي پر خوف ۽ ڊپ ۾ ديجڻ به ته بزدلي آهي. ”گدڙ جي سئو سال زندگيءَ کان شينهن جي هڪ ڏينهن جي زندگي بهتر آهي.“ هر وقت خوف ۽ حراس ۾ نود ٻڌجڻ کان بهتر ناهي ته ڀتاخورن ۽ ڏاڍ مڙسي کي قبول ڪرڻ کان انڪار ڪرڻ ڪپي لچن لوفرن کي دڙڪي ۾ رکڻ ڪپي، منهنجي غنڊن ڀڙون ۽ منشيات فروشن سان ڇتي ويڙهه آهي، هي زوراور رڳو نالي جا زوراور آهن، هنن کي جهليو ۽ هنن سان گڏجي مقابلو ڪريو. هونءَ به ڦرجي مار کائي ٿاهه ئي ته ڪرٽو آهي. پوءِ ڇو نه مار ڏئي ناهه ڪجي ”تون ڇا تون ڇا“ واري جهڳڙي مان فائدو ڇا واري پاليسي اختيار ڪجي. منهنجي سڄي تر ۽ اوڙي پاڙي ۾ اهڙا ڪيئي سياسي ڀڙوا رهن ٿا. اهڙا گهٽيا درجي جا ڪمينا ليڊر ۽ ڪارڪن وحدت ڪالوني ۽ ڪچي آبادي ۾ ڪتن کان گهٽا آهن جيڪي پلجن ئي حرام جي مال تي ٿا. لٽ مار يا حرام جو مال کائڻ ڪو سولو نه آهي. خدا به بدمعاش کي ڍگهي رسي ڏيندو آهي پر پوءِ پڪڙ ضرور ڪندو آهي. منهنجي اوڙي پاڙي جا اُهي گانڊو جن جا هر وقت سنگهون ۽ گوبا ڳاڙندا هئا جيڪي نٺڊي هوندي منهنجو ٽپڙ جو منهن ڏسي ذري گهٽ بيهوش ٿي ويندا هئا. هاڻ ڏاڍا ڏنگا ڦڏائي، فسادي، بدمعاش ۽ ليڊر آهن ڳوٺان ڏاڙيلن جي دپ نه جهلي لڏي آيل اهي لوسي ڪتا جن جو ڪنهن وقت ته به نالو نه هو هاڻ لينڊ ڪروزر ۽ پراڊو گاڏين ۾ اڳين ويهي گهمن ٿا. ارشاد خاصخيلي، بابر لاڙڪ، عمران ارباب، علي رضا قطريو. احمد رضا منگسي عرف ڄڳي، نعيم ميمڻ عرف تيڙا، مسعود مهيسر، علي گل ابڙو. زاهد ابڙو عرف رڳهو. شبير شبو ابڙو، لالا ڏاڪر پٺاڻ، ذوالفقار چانڊيو، عاشق چانڊيو، عرس چانڊيو، عمران چانڊيو SRTC، دلاور او ۽ ذيشان شيخ عرف ڊيشو به خدا جو شان آهي. اهي به سائين هاڻ معتبر ليڊر آهن. هنن مان هڪ اڌ کي ڇڏي تقريبن سڀني تي قاسم آباد ٿاڻو ڀٽائي نگر ٿاڻو، جي او آر ٿاڻو ۽ حسين آباد ٿاڻي تي ڪيئي قبضي، ڀتي، ڦر ۽ خون جون FIR داخل آهن ۽ ضمانت تي ٻاهر آهن تب هنن جون مستون چوٽ تي آهن. هنن حيوانن کي خونخواري جو جنون آهي. هي آپي کان ٻاهر جذباتي عمر تي ۽ سر ڦريا ڏوهاري علائقي ۾ ڇڙواڳ گهمن ڦرن پيا. جذبات جي غفلت جي هن کي ڪا به ملامت ناهي، هنن کي مختلف قسمن جا غير قانوني هٿيار گڏ ڪرڻ اڌ رات جو لئي ڊيڪارڻ لاءِ هروڀرو جي هوائي فائرنگ ڪرڻ جو شوق آهي. ائين ڪري هي پاڻ کي دلير ٿا سمجهن ”من ڪا به گڙهڙ نه

سير تي سوا سير آهي.“ هي دلير هڪ ڏينهن جيل جو منهن ڏٺائين ڏسڻ ته همراهن کي دست تي ٿا پون پوءِ سڄي لوفر گيري داداگيري ۽ غنڊه گردي ٻاهر نڪري ٿاهر ٿيو پوي جنهن بابر لاڙڪ هنگي ڏنو هو دراصل هتان جي پوليس ڀاڙوي آهي، اها ڀاڙوي پوليس ٿوري ٿوري غيرت ڏيکاري ته هي ڀاڙيا خوابن ۾ به ڇرڪندا وتن. ٻڌو آهي ته تازو نئين آيل ايس ايس پي حيدر آباد محترم عرفان بلوچ صاحب اهڙو ته هن تر کي ڏنڊو ڏنو آهي جو هي سڀ همراهه هٿن ۾ تسبيون ۽ مٿي تي ٽوپيون پايو نمازون پيا پڙهن.

قبضي خور

قبضي خور (لئنڊ مافيا) ڏينهون ڏينهن پنهنجي گرفت وڌائيندي پئي وڃي اها قبضا خور مافيا قاسم آباد کان ٽيندي وحدت ڪالوني، الشهباز ڪالوني، (ڪچي آبادي) کان اڃا اڳتي سحرش نگر تائين وڃي ٽي. هنن کي جنهن تنهن جو مال ڦٻيو وڃي. پاڙيسري يا محليدار جي پلاٽ تي ناجائز قبضو ڪري سرڪاري زمين يا ريلوي جي زمين تي وڏي پيماني تي قبضو ڪري راتو رات اڏاو تون ڪندڙ ڪو به بريت بيابان جنگل ويرانو خالي نه ڇڏڻ. غريب جي ٿوري ۽ پيشاب جي جاءِ به ڪائي وڃڻ. هنگاما ڪري پلاٽ هڙپ ڪرڻ. غير قانوني قبضا ڪرڻ. ڪين ڪو به چوڻو وارو ڪونهي ڪين سڪجهه ڦٻيو وڃي. اهو سلسلو هاڻي بند ٿيڻ کپي. وڏي پيماني تي هڪ ڀيرو ٻيهر وري ٻوهارو اچڻ کپي ”دشمن جي دانگي ڀڳي پيلي آهي.“

ڪل نائيڪ

هي زوراور گهٽو ڪري نندا دوڪان ۽ هوٽلون ڦريندو هو. ماڻهو جئين هن کي پاڻ ڏانهن ايندو ڏسندا هئا ته پنهنجي سڄي ڏينهن جي گڏ ڪيل جمع پونجي سندس سامهون آڻي رکندا هئا، پر پوءِ به هي انهن ماڻهن کي رڳو مزي وٺڻ خاطر ماري ڇڏيندو هو. اها ڳالهه مشهور هئي ته هي هڪ هٿ سان سينڊوچ کائيندو هو ۽ ٻي هٿ سان ماڻهو ماريندو هو. هڪ ڏينهن دوڪاندارن پوليس کي اطلاع ڪيو پوليس جلدي ڪيس ڏسي ورتو، هن ۽ پوليس وچ ۾ لڪ لڪوتي هلندي رهي پوليس ڪيس اڪٽ مارڻ پئي چاهيو. هي چالاڪ ڪٽي روپوش ٿي ويو. هڪ ڏينهن هن پنهنجي ساٿي کي سينڊوچ ۽ برگر آڻڻ لاءِ موڪليو جيڪو پوليس جي نظرن ۾ اچي ويو، پوليس سندس پيڇو ڪيو اٿي رهيل ماڻهن کي به شڪ پئجي ويو جن پڻ پوليس کي يڪدم اطلاع ڪيو. پوليس جي اچڻ سان ئي پنهنجي ڏرين ۾ ڇپي فائرنگ شروع ٿي وئي، پوليس مٿان فائر ڪرڻ ۽ ٻن پوليس وارن جي مارجي کان پوءِ سندن چوڌاري پوليس جو ڄار وڇڪ سوڙهو ٿي ويو پوليس جي شديد فائرنگ جي ڏي وٺ دوران هن جا ڪئي ساٿي ماريا ويا، تنهن کان پوءِ لاش ڪڍيا ويا ۽ ڪجهه پوليس گرفتار ڪري ورتا، باقي هي ڀڄڻ ۾ ڪامياب ٿي ويو. سڄي شهر جي پوليس سندس پٺيان پئجي وئي، هن کي محسوس ٿيو ته هاڻي هي گهڻو وقت پوليس کان بچي نه سگهندو. اِن ڪري هن ڪنڌي جو ڦيرو ڪيو ۽ واپس ايندي سندس منهن مهان پوليس سان ٿي ويو.

پوليس فائر ڪولي ڇڏيا، هي سخت زخمي ٿي ويو، ائين لڳو ته بنيادي طبعي امداد ڪان اڳ ئي هي مري ويندو پر سندس جسم ۾ زندگي اڃان به موجود هئي پوليس ڪيس ڳچهي ۾ رسا وجهي موبائيل سان ٻڌي روڊ تي گهليندي ٿاڻي ڪٺي آئي. انهي ڦاسي واري رسي جي زور سبب رستي ۾ ئي دم ڏٺي حوالي ڪئين پوءِ پوليس، پوليس مقابلو ڏيکاري هن جي لاش مٿان لانگ بوٽ رکي فوٽو ورتو ۽ پوءِ انعام اڪرام وٺي ترقي ورتي. ماڻهو پل نه مري پر ڦرلٽ ۽ ظلم مري، ڇا گل ڀٽي، شاول مهر، بابو جمالي، منور چانڊيو، ذوالفقار ڍڪڻ مئو ڇا ڦرلٽ مئي يا ظلم مئو؟

سنڌ جا غدار

برصغير جي اها بدقسمتي آهي ته دنيا جي موجوده غدارن ڪان وڌيڪ غدار برصغير ۾ رڳو سنڌ ۾ آهن ۽ اهي سمورا غدار بدقسمتي سان سڀ جو سڀ سنڌي آهن. جيڪي پنهنجي ذاتي مفاد جي خاطر غدار بڻيا. هي ديس غدارن سان ڀريل آهي. هي راڄ ئي غدارن جو آهي، جيڪي سنڌ لاءِ وڏو آزار آهن. اڄ جي سنڌي قوم ڪي سنڌ جي سڄڻن ۽ غدارن جي خبر هئڻ ڪپي. ملڪ جي انهن بدخواهن ۽ دشمنن جو مڪمل بائيڪاٽ ڪري مٿن لعنت ملامت ٿيڻ ڪپي، سنڌ سان ستم ظريفي ته اها آهي، ته سنڌ جي عاشقن ئي سنڌ کي لوڙيو آهي. سنڌ سان جيڪو سنڌي ڏاڍائي ٿو ڪري. ويساهه گهاتي ٿو ڪري ۽ غداري ٿو ڪري، ان غدار کي گهر تائين ڇڏڻو ناهي. ڪنهن به سنڌي اخبار يا ٽي وي چينل کي ايتري جرئت نه آهي جو هو انهن غدارن جا نالا اُچارين. جڏهن به سنڌ جي تاريخ لکي ويندي، ته سنڌ جي هنن قومي غدارن جي ڪردارن کي ضرور ياد رکيو ويندو، وقت هنن جي منهن تي ضرور دانگي ملي گذري ويندو. هن جي حال تي سنڌ اڄ تائين منهن مٿو پٽي پٽي، مير معصوم شاهه بکري جي "تاريخ معصومي" جي ورقن کي پڙهي ڏسو ته شاهه بيگ ارغون ۽ ڄام فيروز جهڙن حاڪمن ۽ شاعر قاضي قاضن جه[illegible] پڙهون تاريخ ۾ پهريون ڀيرو تقسيم سنڌ جو واقعو ڪرايو. سنڌ ۽ سنڌين سان ٺڳي ڪندڙ ان ٺڳ قاضي قاضن جي مصلحت سان ئي سنڌ جي تاريخ تي تقسيم سنڌ جو [illegible]اغ لڳو، چنيسر سومري پنهنجي ننڍي ڀاءُ دودي سومري کان بدلو وٺڻ لاءِ هندستان جي بادشاهه علاو الدين خلجي کي سنڌ تي حملي ڪرڻ لاءِ آڻي بغاوت جو اعلان ڪيو. اسان جا پنهنجا ئي نائومل، مير جعفر ۽ مير صادق غدار بڻيا. سنڌ جا مکيه غدار محمد ايوب کهڙو ۽ علي محمد راشدي هئا. تازو هاڻ لاڙڪاڻي ۾ پيپلن جي غدار ايم پي ايز جا نالا، ڪاري گاڏهن ۽ ڪتن تي لکيل ڏٺم، غ[illegible]ارن جي شهر لاڙڪاڻي جي حقيقي خير خواهن جو، دشمنن ۽ غدارن خلاف نفرت جو انوکو احتجاج ڏسي جا حقيقي خوشي ملي سان ٻڌائي نٿي سگهجي. سنڌ جي موجوده ليڊرن جون نيتون، اراده ۽ عزم کهڙا آهن؟ انهن مان و[illegible]دار ڪير آهي ۽ غدار ڪير؟ اهو اوهان مونکان وڌيڪ ڄاڻو ٿا، ان جو فيصلو اوهان پاڻ ڪيو ته بهتر ٿيندو.

ڪھر ڪري ڇڏيئيم

ڪڏهن ڪڏهن ڪنهن جا ذاتي جذبات به قومن تي ڪيڏو ڪھر ڪري وجهندا آهن، جنهن کي اهي جذباتي نوجوان پنهنجي جوانيءَ جي جوش ۾ ايندڙ وقت لاءِ نه ڏسي ۽ نه سمجهي سگهندا آهن. قصو ڪوتاهه 1938ع جولائي، پير علي محمد راشدي "اوهي ڏينهن، اوهي شينهن" ۾ لکي ٿو ته مان پنهنجي ڳوٺ بهمڻ (ضلعو لاڙڪاڻو) وڃڻ لاءِ موٽر ۾ چڙهي خشڪيءَ رستي ڪراچي مان روانو ٿيس، مون سان به ڊرائيور ۽ ماستر گوبندرام هليا (گوبندرام جنهن کي مون ننڍپڻ کان پاليو هو ۽ ماستري جي نوڪري به وٺي ڏني هيم) تن ڏينهن ۾ اجان ڪوٽڙي کان دادو وارو پڪو رستو ڪو نه هو. گرمي سخت هئي هوا پوساتيل، سن تائين مس پهتاسون ته ڊرائيور جي نڪ مان گرمي سبب رت وهڻ لڳو. ان ڪري سن ۾ سائين جي ايم سيد جي اوطاق تي لاهي وري سفر چالو رکيوسين، خيال هو ته دادو ۾ وڃي مانجهاندو ڪنداسين. پر اجان لکيءَ تائين مس پهتاسين ته ٻي ڊرائيور به هنگي ڏنو، مجبور ٿي لکيءَ واري هندو ڌرمشالا جي دروت بيهي رهياسين، لکيءَ ۾ انهن ڏينهن ۾ ڪو به وڏو وڻ ٽڻ ڪو نه هيو. جنهن جي ڇانوَ هيٺ پناهه وٺجي ها. اسان جو حال برو هو مون گوبند کي موڪليو ته ڌرمشالا ۾ ڪمرو وٺي اچي ته اُتي ترسي ڏينهن ناري پوءِ اڳتي وڌئون. گوبند اندران ٿي آيو. چيائين "قبلا ڪمرو مليو آهي، اوهين اندر هلو". مان موٽر مان لهي اجان ڌرمشالا ۾ مس اندر داخل ٿيس ته هندن ۾ هل هنگامو مچي ويو، مونکي مسلماني لباس (شلوار، چولي ۽ پٽڪي) ۾ ڏسي رستو روڪي بيهي رهيا. "اڙي ميان مشلمان، هيڏانهن ڪيڏانهن پيو اچين؟ هي ڌرمشالا آهي. هتي هندوءَ کانسواءِ ٻي ڪي پير پائڻو ٿي نه آهي ٻاهر نڪر پونتي موت" مان چيو مان به انسان آهيان. هتي نه وڻ نه ٽڻ ٻاهر ڪانءُ جي اک پئي نڪري مسافر آهيون. گهڙي سواءِ ويهي هليا وينداسين. اوهان جي ڌرمشالا تي قبضو ته ڪو نه ڪنداسين" گوبند غريب به گهڻو ستاين چئي! "هي پير راشدي آهي. قومي خيالن جو آهي. هندو مسلماني، جو ڀيد ڀاءُ ڪا نه رکي. اوهان کي اهڙي انسان سان ائين نه ڪرڻ کپي" پر اسان جا سڀ حيلا، حجتون، دليل دلائل منٿ ميڙ سڀ بيڪار ثابت ٿيا پنڌرهن ويهن واٽين مڙي اسانکي پوٺين پير ڌرمشالا مان ٻاهر ڪڍي ڇڏيو. ٻاهر نڪرڻ ڪانپوءِ ڪيڏانهن وڃون؟ ڪا به واٽ نه ڏسي، ريلوي اسٽيشن جي ٿرڊ ڪلاس ويٽنگ روم ۾ وڃي ڪرياسين. اُتي سارو وقت دل ۾ سوچيندو رهيس ته جنهن قوم، مذهبي، فرقي ۾ ايتري انسانيت ناهي جو به گهڙيون پنهنجي مسافر خاني ۾ ڪنهن مسافر کي اُجهو ڏي. تنهن قوم، فرقي ۽ ٻاٽين سان ڪهڙي طرح ڀائيچارو هلي سگهندو؟ سو به مون جهڙي ماڻهوءَ سان جنهن هميشه تعصب بدران محبت جو درس پئي ڏنو هو پوءِ جڏهن ڏينهن لاري پئي موٽر ۾ ويهي رهياسين ته مون ڊرائيور کي چيو "هاڻ ڳوٺ نه پر واپس ڪراچي هلنداسين" اج حياتيءَ جو وڏو سبق سکيو آهر. هيستائين جيڪي مون ڪيو

سو غلط هو. ملت مسلمانن سان مان دوکو ڪندو رهيو آهيان ته هندو مسلمان ڀائر آهن ۽ ڀائر ٿي رهن هندن جي اڄ جهڙي تنگ دلي ڏسي مان هن نتيجي تي پهتو آهيان ته هي ڪافر اسان جا ڪڏهن به ڀائر ٿي نٿا سگهن." اڄ مان پاڻ سان وچن ٿو ڪيان ته جيستائين هنن پليتن کي سنڌ مان پاڙ پٽي هتان ملڪ بدر نه ڪندس، اوستائين پنهنجي ڳوٺ جو مُنهن نه ڏسندس" ان ڪانپوءِ جيڪي ڪجهه ٿي گذريو، ان جو ذڪر تاريخ جي ورقن ۾ تڙيو پکڙيو پيو آهي. هتي آءٌ رڳو ايترو اشارو ڏيندس ته ان ڏينهن لکيءَ ۾ جيڪا باهه منهنجي اندر ۾ ڌکي، تنهن مونکي ورندڙ ڏهه سال سک سان سمهڻ ڪو نه ڏنو. آءٌ ماچيس جي اُها ننڍڙي تيلي هوس، جنهنجو پنهنجو وت يا وس ته ڪو نه هوندو آهي، پر جڏهن باهه وکهي سڄا شهر ۽ ملڪ سڙي پسم تي ويندا آهن ۽ پنيت باهه لڳڻ جي جاچ ڪبي آهي، ته ان جي شروعات وجي ان ڪمزور تيليءَ سان ڳنڍبي آهي انهن ڏهن سالن جي عرصي دوران پهريائين سنڌ ۾ مسلم ليگ کي اٽڻ ۽ وڌائڻ جي ڪوشش ڪيم، محمد علي جناح جي صدارت ۾ سنڌ مسلم ليگ ڪانفرنس ڪوٺايم، جنهن ۾ هندستان جي سياسي تاريخ ۾ پهريون ڀيرو مُلڪ جي ورهاڱي ۽ هندو مسلمان جي جدائي جو آواز اٿيو. آل انڊيا مسلم ليگ ۾ پروپيگنڊا سيڪريٽري بڻجي تقسيم–هند جي حق ۾ مسلمانن کي بيدار ڪيم. پاڪستان جي قرارداد لاءِ مواد فراهم ڪيم. جيڪا 1940ع ۾ منظور ٿي. مسجد منزل گاهه سکر بابت جيڪا ستيا گره ٿي جنهن ۾ وڌو ڪوس ٿيو هو تنهن جو ٻيو نمبر ڊڪٽيٽر آءٌ هوس. صوبائي مسلم ليگ جي جنهن اجلاس ۾ ستياگره جي باقاعده منظوري ڏني ويئي ان جي صدارت پڻ مون ڪئي هئي. سکر جي خونريزي ڪانپوءِ جيڪو ٽربيونل هاءِ ڪورٽ جي جج هلايو، تنهن جي اڳيان مسلمانن جي وڪالت پڻ مون ڪئي هئي ۽ فيصلو ورتم ته تڪراري جاءِ واقعي مسجد آهي ۽ فسادن ۾ مسلمان بيگناهه هئا ۽ اڳرائي هندن جي هئي. ان ڪانسواءِ ان عرصي اندر جيڪو به لٽريچر مسلمانن پاران پڌرو پئي ٿيو. تنهن جو گهڻو ڪري لکندڙ آءٌ هوس. انهن ڏينهن ۾ سنڌ جي مسلمانن وٽ ڪا به اخبار ڪانه هئي. جيڪا هندن جي خلاف پاڪستان لاءِ پروپيگنڊا ڪري، اها ڪسر به مون پوري ڪئي. پنهنجي جوابداري تي 1940ع ڌاري ڪراچي مان "مسلم وائيس" نالي اخبار ڪڍي. آخر نون 9 سالن ڪانپوءِ نيٺ پاڪستان بڻيو ۽ هندن جي سنڌ مان لڏ پلاڻ ٿي. انهيءَ دوران ڪياماڙي بندر تي مان هندن جي لڏ پلاڻ جو نظارو ڏسڻ ويس. ڇا ته منظر هو. هندو مرد عورتون، پوڙها وان ٻار ٻارت وڃڻ لاءِ جهاز جو انتظار ڪري رهيا هئا. حد نظر تائين رڳو ماڻهو ئي ماڻهو هئا ڪي او ڇگارون ڏيئي روئن پيا ته ڪي دانهون ڪوڪون پيا ڪن، ڏاڍو ڀيانڪ منظر هو، هتان جا نوجوان مسلمان پنهنجي وس ڪان ٻاهر هئا ۽ هندو هتي رهڻ لاءِ دل جهلي نه سگهيا. ساڳيو گوبندرام به ان ڏينهن مون سان گڏ هو جيڪو پاڻ به سنڌ ڇڏي هندو وجي

رهيو هو. ويچارو سُکن سان گڏ ساو بہ سڙي ويو. موڪلائڻ وقت اکين ۾ پاڻي آڻي ڏوراپو ڏيندي چئين "پير! پنهنجو وچن سو پاڙيئہ پر ڪري قهر ڇڏئيہ".

نوٽ: [وڏا سيِ وڏا ماءُ جا چڏ هئا نہ پاڻ سک سان ويٺا نہ ڪنهن کي سک سان ويهڻ ڏنئون. اها ڌرمشالا هينئر ڊهي وئي آهي. هاڻ ان جي پر ۾ مسجد ٺهي ويئي آهي. لکي تيرٿ اسٽيشن کي بہ مسلمان ڪري لکي شاهہ صدر اسٽيشن ڪيو اٿن، لکي شهر ۽ اسٽيشن جي سامهون پهاڙن ۾ جيڪي گرم پاڻي جا چشما هئا جتي هندن مندر پڻ ٺهرايو هو. جتي دنيا جهان جا هندو فقير، ٻاوا، سنياسي، جوڳي، نانگا (صفا اگهاڙا) ڪن چير ڪاپڙي اچي اُت ڳاهت ڪندا هئا. ڪل چمڙي جي بيمارين جا ستيل انهن چشمن ۾ وهجڻ لاءِ سڄي سنڌ مان پيا ايندا هئا. پر اڄ انهن چشمن ۾ مسلمان زيارتين جا ٻار بيٺي پيشاب تا ڪن ۽ ان ڌرمشالا ۽ مندر جا ڪنڊر اڄ تائين اتي موجود آهن. جيڪي ڪجهہ ٿي گذريو تنهن جو فيصلو الله تعاليٰ جي ذات وٽ آ، پر انسان وڏي ڪميني شي آ.]

ديوان کي ڪاڪوس ۾ بند ڪرڻ

ڪامريڊ يوسف نوناري جي سنڌ سُجاڳ سماچار جو هي نئون شمارو هٿن ۾ آهي، جيڪو ڪامريڊ، سائين جي ايم سيد جي ڪتاب "نئين سنڌ لاءِ جدوجهد" کي نئين ترتيب ۾ آڻي پڌرو ڪيو آهي، جنهن ۾ هي واقعو ديوان نهچلداس وزيراڻي کي پير علي محمد راشدي ڪاڪوس ۾ بند ڪري ڇڏيو ڏاڍو دلچسپ آهي. بجيٽ تي آخري ووٽنگ ۾ باقي بہ ڏينهن هئا. جي ايم سيد، ڪانگريس پارٽي ۽ ديوان نهچلداس وزيراڻي هندو گروه سان اڳ ۾ ئي هڪ اصلاحي پروگرام جي بنياد تي ٺاهہ ڪري ڇڏيو هو. ووٽنگ کان هڪ رات اڳ دستور موجب وزير اعظم سر غلام حسين هدايت الله پنهنجي سمورن مددگار ميمبرن جي اعزاز ۾ رات جي کاڌي جي دعوت (ڊنر) ڏني. ان تي سوال اٿيو تہ جي.ايم سيد صاحب ان دعوت ۾ شامل ٿئي يا نہ؟ ڪن جو خيال هو تہ جنهن صورت ۾ سر غلام حسين جي وزارت کي ٻي ڏينهن تي ڪيرائڻو آهي. تنهن صورت ۾ هينئر ان جو نمڪ (دعوت) نہ کائجي پر بحث مباحثي بعد هن نتيجي تي پهتاسين تہ جيڪڏهن، جي ايم سيد ڊنر ۾ شريڪ نہ ٿيندو تہ هڪدم شڪ شبها جاڳندا ۽ پوءِ ميمبرن تي سر غلام حسين وزارت پاران چوڪسي شروع ٿي ويندي، ڪن کي تہ عهدن جا واعدا پڻ ملندا، عرض تہ سيد جو ڊنر ۾ نہ وڃڻ واري غلط قدم کڻڻ جي ڪري ساري ڪئي ڪمائي ختم ٿيندي ويندي. تنهنڪري فيصلو ٿيو تہ جي ايم سيد صاحب ڊنر ۾ ضرور شريڪ ٿئي. سر غلام حسين جي ڊنر پارٽي کانپوءِ اسانجي آخري گڏجاڻي ٿي. جنهن ۾ ديوان نهچلداس وزيراڻي بہ اچي شريڪ ٿيو. اسان جي گڏجاڻي اڃان هلي رهي هئي تہ ٻاهران خبر ملي تہ خانبهادر ايوب کهڙو اچي رهيو آهي. ايوب کهڙو صاحب ان وقت سر غلام حسين جي وزارت ۾ پارليامينٽري سيڪريٽري هيو. ايوب کهڙي صاحب جو ديوان نهچلداس وزيراڻي کي آڌيءَ رات جي وڳڙي ۾ اسان وٽ ويٺو ڏسڻ خطرناڪ

سمجھيو وڃي ها. تنھنڪري مون (پير راشدي) ڪيس اتاري وڃي ڪاڪوس ۾ بند ڪيو. ڪيس سمجھائي ڇڏيو ته جيستائين ايوب کھڙو هتي آهي، تيستائين پاڻ ڪاڪوس اندر ڪموڊ کي ڪرسي بڻايو ويٺو هجي، جنھن ويلي کھڙو صاحب اٿي ويو ته آءُ جلد ئي اچي در کولي تو کي ٻاهر ڪڍندس. خانبهادر ايوب کھڙي کي ڳالهيون ڪندي ڪي ڪلاڪ گذري ويا. آخر پاڻ به روانو ٿي ويو ۽ اسان کي اچي ننڊ ورايو. مور ڳو اها ڳالهه ئي وسري وئي ته ڪو ديوان نهچلداس غريب ڪاڪوس ۾ بند آهي. گهڻي رات گذارڻ کانپوءِ ڪنھن ويلي قضا حاجت لاءِ ڪاڪوس ۾ داخل ٿيس ته ڏٺم ديوان باقاعدي ڪموڊ تي ڍڳي ڪڍي ويٺو آهي. شرمساري وچان مون ساڻس گھڻي همدردي ڪئي. ڪيس چيم ته، "هن وقت تائين خانبهادر کھڙي اٿڻ جو نالو ئي ڪو نه ٿي ورتو. تنھنڪري اسان به ويٺا رهياسون معلوم ٿيئي ٿو ته وزارت پارٽي کي ڪو شڪ جاڳيو آهي، جنھن جي تحقيق لاءِ ايوب کھڙي کي موڪليو هئائون. اسان به ڪيس ويهاري خوب ويساهه ڏنا، هو هنيئر اٿي ويو آهي، ۽ مون اچي ڪاڪوس جو در کوليو آهي". ديوان نهچلداس غريب جي ذهن تي وزارت جو ڀوت چڙهيل هو. سو ڪنھن ساري رات جي تڪليف يا بري حال کي ذرو به محسوس نه ڪيو ۽ ڪلندو اٿي گھر ڏانھن روانو ٿي ويو. ويندي رڳو ايترو پڇيائين ته "پروگرام ته آل رائٽ آهي". (رتابندي ته سڄي ٺيڪ آهي) جواب ڏنم "بلڪل ٺيڪ ٺاڪ"

اڇو ته جهالت سان جنگ ڪريون

جهالت سان جنگ ڪندڙ منھنجو هي دوست عاشق او ڏاڏو يقين ۽ اعتماد ڀسان چوي ٿو ته "ياد رکو ميڊيا وار ۽ ثقافتن جي جنگ هٿيارن جي ويڙهه کان وڌيڪ تيز اٿو." هي سنڌي ميڊيا ۽ سنڌي اديبن کي سلام پيش ڪري ٿو. جيڪي سنڌ جي هر محاذ تي پنھنجو تاريخي ڪردار ادا ڪن ٿا. منھنجو هي دوست چوي ٿو ته "جيئي سنڌ جي شروعاتي دور ۾ ان کي شاگرد اڳواڻ ڪيو ويندو هو جيڪو پوزيشن هولڊر هوندو هو پر افسوس جو اڄ ان شاگرد کي شاگرد اڳواڻ ڪيو وڃي ٿو. جيڪو ڌاڙو ۽ ڌڙڪو رکي ٿو، ڪرمنلز ۽ ڀتي خورن قومي تحريڪ ۽ سماج کي تباهه ڪيو آهي". هي چيو ٿو ته "مان پهرين ڏينهن کان اڄ ڏينهن تائين ڪرمنلز جو مخالف آهيان ڀلي کھڙا به لقب ملن" هي قومي تحريڪ اندر پنھنجو فڪري ۽ تعليمي اثر ڇڏيندڙ قومپرستن، ترقي پسندن ۽ انهن ٻڌرن ۽ ڊيڄڙن کي پڻ سلام پيش ڪري ٿو. جن سنڌ جي عظيم درسگاهه سنڌ يونيورسٽي مان ڪرمنل لڏي کي ڀڄائي پاڪ ڪيو. هي شير حيدرآباد SSP حيدرآباد محترم عرفان بلوچ صاحب کي پڻ سلام پيش ڪري ٿو. جنھن حيدرآباد جا ڪرمنلز ۽ ڀتاخورن کي هاف فرائي ۽ فل فرائي ڪري صفايو ڪيو. هاڻ ته ڪرمنلز ليڊرن جي ديدار کان به سڪي مئا آهيون. سلامن جو ڏوڙيو لاهيندڙ منھنجو هي دوست 1988ع جي سنڌي مهاجر جهيڙن ۾ ذاتي ڪوشش سان جهڙو ختم ڪرائيندڙ

رهبر سنڌ سائين جي ايم سيد ۽ قائد تحريڪ الطاف حسين کي پڻ سلام پيش ڪري ٿو. هي ٻڌائي ٿو ته ”جڏهن سنڌ ۾ پهريون پيرو ايم آر ڊي تحريڪ هلي رهي هئي ته ان وقت سنڌ اندر سگهاري ٻارڙا سنگت لطيف سنگت هئي ۽ شاگردن ۾ جيئي سنڌ اسٽوڊنٽس فيڊريشن هئي جيڪا قومي جدوجهد هلي رهي هئي ۽ مڪمل طور تي منظم هئي، شهيد بشير خان قريشي ان وقت جيئي سنڌ اسٽوڊنٽس فيڊريشن جو اڃان نئون نئون مرڪزي صدر ٿيو، هو ان وقت لطيف سنگت کي جساف جي مڪمل پنيرائي حاصل هئي ۽ مان جيئي سنڌ لطيف سنگت جو مرڪزي پريس سيڪريٽري هيس، مون وٽ سڄو مرڪز هو پر ڪو به فيصلو اڪيلو نه ڪيم. اسان جا اجلاس سن ۾ رهبر سنڌ سائين جي ايم سيد جي اوطاق تي ٿيندي هئا. اجلاس ڪري ٽڪجي پياسين ته پوءِ هڪ دفعي ڪاوڙ ۾ مون چيو ته ”يار ڪجهه ڪيو ته نتا رڳو ٿا اجلاس ڪريو. مونکي ننڌ تي اڇي نيصلا ڪجو پوءِ پريس ۾ ڏيندس“، شهيد بشير خان قريشي ۽ ڊاڪٽر حيدر لاشاري جيئمستن جي عزت بچائي لاڙڪاڻي جا سارنگ ماڇي ۽ ڊاڪٽر نظير سولنگي به ڪنڌار نڪتا ۽ شهيد سرائي قربان کهاوڙ پڻ پاڻ ملهايو باقي ٻين جا ڪم لتل هئا. مون رهبر سنڌ سائين جي ايم سيد جي ڪچهري ۾ ڏٺو ته اڪثريت رونشيباز ڪارڪنن جي هوندي هئي، علمي ۽ ادبي ماڻهو تمام گهٽ هئا ۽ سائين جي ايم سيد، فڪري ۽ سگهاريو ڳالهيون ڪندا هو. گهڻا دوست سائين جي ايم سيد جي روشن خيالي اعليٰ فڪر ۽ عالمگير حيثيت کي لڪائن ٿا، جيڪا ڳالهه سائين جي ايم سيد جي فڪر سان ناانصافي آهي. اُميد ته تنقيد اختلافن ۽ ذاتيات ڪان هٽي ڪري ڪئي وڃي ته جيئن اسان جهالت ڪان شعوري جنگ ڪتي سگهون. جيئن ته شاگرد جدوجهد دوران اسان ڪان سڄي قومي تحريڪ ڪان تمام وڏيون غلطيون به ٿيون آهن. ان غلطين جي ازالي لاءِ هاڻ نئين سري سان صف بندي ٿيڻ گهرجي ته بهتر ٿيندو.“ آخر ۾ هي ٻڌائي ٿو ته ”مونکي اهو چوندي تمام گهڻو ڏک ٿو ٿئي ته هاڻوڪي موجوده سنڌ جي سمورن بورڊن جي امتحاني مرڪزن ۾ ڪاپي ڪلچر ضرور هو.“ هي چوي ٿو ته ”ڪاپي ڪندڙ ٻڌي ڇڏين ته اهي قوم کي جهالت جي انڌيري ۾ ڌڪو ڪن ٿا. اها قوم سان سچائي ناهي“ هي ٻڌائي ٿو ته ”مان جڏهن ڏهين ڪلاس ۾ گورنمنٽ بوائز هاءِ اسڪول ڪوٽڙي ۾ پڙهندو هيس ان وقت منهنجو ڪلاس ٽيچر ۽ انگريزي جو استاد مرحوم سائين وزير علي سومرو صاحب جن هئا.“ هو چوندو هو ته ”جيستائين تعليم عام نه ٿيندي تيستائين اوهان سنڌ ۾ انقلاب آڻي نه سگهندا. ڪنهن به قوم کي ترقي ڪرڻي آهي ته اها پهرين پاڻ کي تعليم جي ميدان ۾ اڳيرو ڪري“. پر هي ٿو چيو ته ”انقلاب اچا پنڌ ۾ آهي اهو اچڻو آهي نسرت ڇاڻ جي هولي ۾“

4 مارچ جا زيرو

هي 4 مارچ جا هيروز اقبال ترين، مير ٿيٻو، مهر حسين شاهه يوسف ٽالپر، يوسف لغاري، جام ساقي، مجيب پيرزادو، مدد علي سنڌي، ڪامل راڄپر، اعجاز قريشي ۽ مسعود نوراني آهن، جن ۾ ڪجهه وڪائو پڻ آهن، جن ذاتي مفاد خاطر سنڌ ۽ سنڌين جي مفاد کي قربان ڪري ڇڏيو. اهي وڏي بي حيائيءَ سان پاڻ کي سنڌ جو قومي هيرو پيا سڏائين، اهي چوٿين مارچ جا هيرو هاڻي صرف زيرو آهن.

جيئي سنڌ جا ڌڙا

سنڌين جي قومي جدوجهد ۾ ڏار وجهڻ لاءِ جيئي سنڌ جا ڪيئي ڌڙا ڪيا ويا آهن. ڪو ڊاڪٽر قادر مگسي جي ترقي پسند پارٽيءَ جو آهي ته ڪو جلال محمود شاهه جي، يونائيٽيڊ پارٽي جي عَلمَ هيٺ تو گڏ ڪيو وڃي، ائين ڪو آريسر گروپ آهي ته ڪو بشير خان گروپ، شفيع برفت، شفيع ڪرناٽي قمر ڀٽي ۽ چانڊين جا ڌڙا ڌهه گروپ ٿي پيا آهن. صفدر سرڪي کان وٺي قمر ڀٽي تائين اهي جيئي سنڌ جا ننڍا وڏا گروپ، جڏهن سن ۾ سائين جي ايم سيد جي سالگره يا ورسي تي اچن ٿا ته انهن جو لقاءُ ڏسڻ وٽان آهي. هنن جو رهبر هڪ هو. هنن جو سياسي ڪعبو سن آهي پر هي سڀ ليڊر بعض معاوين ۾ ورتل آهن، هي مخالفن تي فتح حاصل ڪرڻ لاءِ ۽ پنهنجي باهه ٺارڻ لاءِ هر صورت ۾ ٻئي جو مٽڪو ڀڃڻ ۾ دير ئي ڪانه ٿا ڪن. هنن جا مثا ۽ مقصد ساڳيان رهيا آهن. ليڪن طريقڪار علحيده آهن. هي سنڌ جي گڏيل مقصدن خاطر يا مصلحت خاطر هڪ پليٽ فارم تي گڏجن به ٿا، ته اهي هنن جي منافقي جا ٿاهه گهڻو وقت هلي نه ٿا سگهن. هڙو آهي ته شفيع محمد ڪرناٽي جي اڳواڻي ۾ جيئمست الائنس وجود ۾ آيو آهي، هن الائنس جو ترجمان سورهيه سنڌي ٻڌائي ٿو ته ”ڪنوينر الائنس شفيع محمد ڪرناٽي کان سواءِ سنڌ جي غير تمنداولاد مان جيئي سنڌ قومپرست پارٽي جو چيئرمين محمد راهمون، قومي تحريڪ جو چيئرمين محمد علي خشڪ، قوم پرست اڳواڻ ۽ ايڊووڪيٽ قمر ڀٽي، جيئي سنڌ آزادي تحريڪ جو چيئرمين خادم سومرو، پارٽي اڳواڻن ۾ دودو ديشي، سهيل ابڙو، نثار لاگير، محمد ڪوڪر ۽ ٻيا شامل آهن. جيڪي انسانيت، امن ۽ محبتن جي پرچاري ۽ سنڌو ديش جي آزادي جي علمبردار محترم سائين جي ايم سيد جي 111 هين سالگرهه تي امن ۽ محبت جو ڏهاڙو ملهائيندا. شل اهو الائنس به هلي موٺڪي اميد نٿي نظر اچي.

جيئي سنڌ جي ڪارڪن جي دماغي ڪيفيت

پاڻ هتي جيئي سنڌ جي ڪارڪن جو جائزو به وٺنداسون. لوهان هنن جي دماغي ڪيفيت ۽ روايتن مان باخوبي واقف آهيون ۽ هنن کي پوري طرح سڃاڻو ٿا ۽ اوهان کي اها به خبر هئڻ کپي ته ”جڏهن جو شخصي ڪردار نه هوندو آهي ان جو قومي ڪردار به نه هوندو آهي“، سنڌين جي درد جو ٺيڪو کڻندڙ هي قومپرست ڪامريڊ، جن

ڪڏهن به ڪو ٻوٽو نه هاريو آهي. جن کي اصولن جي ڪا به پرواهه ناهي، هي سڀ جيڪي پنهنجي شخصي مفادن تي قومي مفادن کي قربان ڪري ڇڏيندا آهن هي سنڌ سنڌ ڪري ٿڪجندا ناهن، جن کي صرف هي ديش آزاد کپي، هي خود پرست، هي مفاد پرست، ٺلهن نعرن ۽ ڪوڪلن ڀاشن ۽ بنا تنظيم ڪاري جي هي ڇا ڪانئر سنڌ آزاد ڪرائيندا. ڪو به عملي قدم نه آهي ڪٽڻو اهو هنن جي منشور ۾ شامل آهي. رڳو سائين جي ايم سيد جون سالگرهيون ۽ ورسيون ملهائيٽيون آهن. وطن پرستي ۽ ديشي ڀڳتي جي صورت ۾ قوم جي اکين ۾ ڌوڙ وجهڻي آهي، وڏي سٽڻ، ڏکهي قميض پائي موچون وتي هر ڳالهه تي هروڀرو جاوڏاوڏا ٺهڪ ڏيڻا آهن، هنن کي ته پنهنجي ڪوڪلن ٺهڪن تي به يقين ناهي. هي غرور جو شڪار، وڏائي خور، لڪ باز، آڪڙ باز، مون جيان لوٽڻي پاس هلندا ائين آهن ڄڻ سنڌ هنن جي ابي جي هجي، هي خود فراموش ڪنهن سان به سئون منهن ڪري نه ڳالهائيندا آهن، هي بحث ۾ پنهنجي ڳالهه تان نه هٽندا پنهنجي هر ڳالهه مڃائيندا. ٻئي جي لڻ ٻڌندا. سچ هرگز نه ٻڌندا. بحث کي جلدي جهيڙي ۾ تبديل ڪري وٺندا. هي چوٽ پٽل جا پاڻ کي عقلمند ۽ عقل ڪل سمجهندا آهن. ڪامريڊ شپ، قوم پرستي وارن لاڙن، جذباتي نعرن ۽ استادن سان سئين راند سونٽي جي، واري دهشتگردي، سنڌ جي سمورن مقدس تعليمي ادارن، ڪاليجن ۽ يونيورسٽي کي وڏو نقصان پهچايو آهي. هنن هر هنڌ تانبا ڏئي ڇڏيا آهن، جئيڻ ئي جنجال ڪري ڇڏيو آهي. سنڌ جو آئيندو ڏاڍو ڀيانڪ نظر اچي ٿو. اهي جنوني قوم پرست، اهي جذباتي گنڊا جن کي نه اٽڻ ويهڻ جو ڍنگ آهي نه ڳالهائڻ جو. هي سنڌ ۽ سنڌين جا مڪمل بدخواهه آهن. هي ڀتاخور جيئي سنڌ وارا پيدائي ٻيتي لاءِ ٿين ٿا. انهن ۾ هنن جو جياپو آهي. هي ائين نه ڪن ته هنن جي گلشن جو ڪاروبار ڪئين هلي. هنن جي رهبر کي به آزادي گهربي هئي، هاڻ هنن کي به آزادي گهرجي. هنن نوڏن جي روين ۾ تبديلي اچڻي ناهي. ڀل آزادي به ماڻي ڏسن.

تنهنجو ڀيءُ به ڏيندو آزادي

سنڌ جا سنڌي ليڊر خدا ته نه آهن جو هنن تي تنقيد نٿي ڪري سگهجي. سنڌ ۾ ڪو به اهڙو ناهي جو هنن ٻي عزت ليڊرن ڏانهن آڱر سڌي ڪري سگهي. ليڊر ڪهڙا به ڪڏا ڪم ڪن ٿا تڏهن عوام هنن کان حساب نٿو وٺي، هتي هر ڪو مفاد پرست ٿي ويو آهي. مان هن ڪوڙي ليڊر شپ جو اصل چهرو سنڌ واسين کي ضرور ڏيکاريندس. مان جڏهن هنن جو اصل روپ وائکو ڪندس ته ناراضگي جو سيلاب يا طوفان ته ضرور ايندو. مان سمجهان ٿو ته هي گڏجي پنهنجي پالتو ڪتن کان ٻچ ضرور ڪرائيندا. جيڪي مونکي حلال ڪري ڇڏيندا، مان يا پيو اڪيلو ڪجهه به ڪري نٿا سگهون. پين قومن جي ڀيٽ ۾ سنڌين جو سياسي شعور وڏيڪ آهي، سنڌين ۾ ذات ليڊر آهن تڏهن سنڌي سگهارا نه پر نڌڻڪا آهن، ته به هي شڪست خوردا ۽ هارايل آهن. سنڌي وت پهر ليڊر

شپ ڪونهي، سنڌين کي سچو ليڊر ملي نه سگهيو آهي، سچا ليڊر مري کپي ويا آهن جن کي اڄ به سڄي سنڌ ڳائي ساري، ڪروڙين جن جا سلامي آهن، ليڊر سنڌ ۽ سنڌين سان ڪيترو مخلص آهن. هنن جي عوامي زندگي ۽ ڪان ذاتي زندگي ٻنهي مختلف آهي. هنن جي قول ۽ فعل ۾ ڪيڏو نه وڏو تضاد آهي. هي سنڌ جا وڏا ليڊر جن جو سنڌ ۾ وڏو نالو آهي، ڪجهه به نه آهن. سنڌ جي هر رهاڪو کي خبر آهي ته هي اسان جا ليڊر ڪيتري پاڻي ۾ آهن. خود قوم پرست ليڊر جيڪي قومي غيرت رکن ٿا جيڪي قومي ليڊر آهن سي پڻ قوم سان سچا ناهن. هي خودار ۽ غيرتي به بي غيرت ٿي ويا آهن. هنن کان سنڌيت وسري ويل آهي، هي هاڻ رڳو جيهڙن جهتن جي مزاجن جي ترجماني ڪن ٿا چندا خور ليڊر آهن، شرابي ڪبابي ليڊر آهن. دغا باز، بليڪ ميلر، اناڻي گير ليڊر آهن. آواره لوفر بدمعاش ليڊر آهن، ڪو فخر سنڌ ته ڪو شير سنڌ تو سڏائي، ڪو ڏهيسر آهي ته ڪو مهيسر تو سڏائي. اسان جي هوشيار ۽ چالاڪ ليڊرن عوام کي گمراهه ڪرڻ لاءِ قوم کي رڳو سڪڻن نعرن کان سواءِ ٻيو ڪجهه ڏنو ڇا آهي؟ انهن ٺلهن هوڪارن ۽ جذباتي نعرن رڳو عوام کي بيوقوف بنايو آهي. ”مان ننڍڙو ٻالڪ آهيان، مان گهر جو رستو ڀلجي نعرو ٻڌجي ايند س۽ رڳو پنهنجي ديس جي ڪنهن پت تي لڪجي ويندس“، هي سوپارا ۽ سرخرو رڳو نعرن ۾ آهن، ”تنهنجو پيءُ به ڏيندو آزادي تنهنجي ماءُ به ڏيندي آزادي“ پٽن سڄي زندگي ڳئي گسائي ڇڏي تب آزادي حاصل ڪري نه سگهيو، باقي هي چڪلائي هليا آهن آزادي وٺڻ، هنن کي پاڪستان نه کپي. هنن کي ڪالاباغ ڊيم نه کپي. هي ته پاڻ اندر ۾ ڪاري ڪڏر ڪندڙ آهن. هي ته ڪالاباغ ڊيم کان به وڌيڪ خطرناڪ آهن. هنن ليڊرن اڄ تائين ڪهڙا، ڦاڙا ماريا آهن تن جي خبر اوهان کي به هوندي ، هي اسان جي سنڌ جي سياست وانگر ڦرٽا گهرٽا خود غرض ۽ بي اصول ليڊر خواب غفلت ۾ ستل آهن، هي ٻتاڪون هڻندڙ ڪم چور ڪاهل، بزدل ۽ عياش ليڊر ڪجهه به ڪري نه سگهندا. هي سڀ بي سرا راڳ پيا ڳائين ته هي سنڌ سان سچا آهن، اهو سڀ ڪوڙ آهي، اها قوم سان ٺڳي آهي. هي سچا ٿيڻا ناهن، ڪائئون مهل سر ڏرتي ۽ قوم لاءِ قرباني جي اميد رکڻ اجائي آهي. هي ائين ٿا محسوس ڪرائين جڻ سنڌ تان سر گهوري ڇڏيندا ، مونکي انهن جاهلن تي کل ٿي اچي. جي اهي عشق پرست، حسن پرست ۽ قوم پرست ليڊر سڀ جو سڀ سچا هجن ها ته ممڪن آهي ته سنڌين کي اهي ڏکيا ڏينهن نه ڏسڻا پون ها. لعنت آهي اهڙن ليڊرن تي. هي ليڊر ٽيٽ جا بلڪل اهل ئي نه آهن. سنڌ جا سنڌي ليڊر سڀ جو سڀ چندا آهن ، هنن کي خبر ئي ڪانهي ته سياست ڪٿين ڪبي آهي، هي سياست نه پر رڳو ٻڙوت پيا ڪن. هنن بي غيرت ليڊرن کي رڳو دلنائلو باقي آهي.

ڇٽبو سچ

قوم مارايئي ٻچايئي پاڻ کي — سنڌ ساڙايئي ۽ سايئي پاڻ کي (استاد بخاري)

مون تي الزام آهي تہ ”مان پنھنجي آتم ڪٿا اگھاڙو سچ ۾ پنھنجو قد وڌائڻ لاءِ سستي شھرت حاصل ڪرڻ لاءِ عظيم رهبر سائين جي ايم سيد خلاف انتھائي نازيبا ٻولي استعمال ڪئي آهي“، مان تہ سائين جي ايم سيد جي پيرن جي مٽيءَ کي سرمو ڪيان پر مان ڇا ڪيان، منھنجي دل نٿي مڃي ۽ ها مان تہ ننڍڙو آهيان پر منھنجي سنڌ جي تاريخ تہ وڏي آهي ۽ مان انھيءَ تاريخ جو هڪ ورق آهيان، سنڌ جي تاريخ پڙهي ڏسو اوهان جا لڳ ڪاندراجي ويندا، اسان کي رهبرن جي روپ ۾ سدائين رهزن مليا آهن ۽ اڃان اسان رڳو ڪھاڙيون ٺپائيندا وتون ٿا، نهرو، گانڌي، ابوالڪلام آزاد، پٽيل ۽ محترم جي ايم سيد جھڙي معتبرن جي هوندي ملڪ جو ورهاڱو ٿي ويو، رڳو اختلافن جي نتيجي ۾ سنڌين کي ٻليدان تي چاڙهيو ويو. ان منحوس ورهاڱي ۾ نقصان صرف ۽ صرف سنڌ، سنڌين ۽ سنڌيت جو ٿيو. سنڌ اسيمبلي جو پراڻو رڪارڊ کڻي ڏسو جنھن ۾ مائي جيٺي سپاهملاڻي تي چئين تہ ”ان وقت اسانجو رهبر عقل جو مظاهرو ڪري ها تہ هي ٿهر نہ ٿئي ها“. جيئم سائين جئين سدائين جن هڪ وزير جي حيثيت ۾ سرڪاري ٽي وي تي سنڌ جي سنڌين هندن خلاف تعصب ڀري جذباتي تقرير ڪئي تہ ”ٽيستائين مان سک جو ساهہ نہ کڻندس جيستائين هڪ بہ هندو سنڌ ۾ باقي نہ رهندو“. سنڌ مسلم ليگ جي هن پريزيڊنٽ پنھنجي سڄي طاقت جو زور لڳائي. اخبارون ۽ ٽي وي تي سنڌين هندن خلاف ڌمڪائڻ جا اشتھار هلائي سنڌ کي معاشي طور تباهہ ڪري، سنڌي واڻن کي زوريءَ سنڌ مان ڌڪي پوءِ سک جو ساهہ کنيو. ملڪ ٽوڙي پاڪستان ٺاهي سنڌين کي عقليت ۾ تبديل ڪري بعد ۾ واڳون وارا ڳوڙها ڳاڙيا. سنڌين جي قاتل جنرل ضياءَ کان گلدستو وصول ڪري سندس آشرواد حاصل ڪيو. سنڌين جو سڀ کان وڏو قاتل الطاف حسين اڄ بہ وڏي واقعي چيو ٿو تہ ”مان سياست ۾ سائين جي ايم سيد جو شاگرد آهيان ۽ هو منھنجو گرو ۽ استاد هو“. الطاف حسين کي آشرواد ڏيندڙ جي ايم سيد وڏو قوم پرست هو. جنھن کي انگريزن کان بہ نفرت هئي پر سندس نالو سنڌي ۾ غ م سيد نہ انگريز ۾ GM سيد هو. جي اهو جيئيم سيد هجي ها تہ بھتر هو. ان کان تہ ج – ع منگهاڻي، ع – ق شيخ، الف – م (اسرار شاهہ) وڏا قوم پرست ڇٽبا جو گهٽ ۾ گهٽ هنن پنھنجو نالو تہ سنڌي ۾ لکيو.

ڪھاڙي ڇاپ امن

ڪلرن ۽ رنگن جي دنيا ۾ رنگن جي هڪ پنھنجي معنيٰ هوندي آهي. هر رنگ پنھنجي هڪ الڳ سڃاڻپ رکي ٿو. اوهان رستن تي سفر ڪندي چوواٽن تي لڳل ٽريفڪ سگنلز کي غور سان ڏٺو هوندو. ساڱو رنگ ايندي ئي ٽريفڪ هلڻ لڳندي آهي. پيلو رنگ معنيٰ هوشياري وٺو (رڪڻ يا وڃڻ لاءِ) ۽ ڳاڙهي رنگ تي

ٽريفڪ بيهي رهندي آهي. نشانيون علامتون اُهي ئي رنگ خاص اهميت رکن ٿا ڊيگهه، ويڪر، ٿولهه، منڍ ڇيڙي، چورس، مستطيل، ٽڪنڊي، گول، ڪالو ۽ والو جي به ڪا معنيٰ هوندي آهي. محرم ۾ اوهان ڏٺو هوندو ماڻهو اڪثر ڪارا ڪپڙا پائيندا آهن اهو ڪارو رنگ ڏک ۽ غم جو رنگ آهي. اهو رنگ تباهي ۽ مايوسي جو رنگ آهي. رات به ته ڪاري ڀيانڪ هوندي آهي. اڇو رنگ سادگي، پاڪائي ۽ امن جو رنگ آهي. پيلو رنگ بيماري ۽ اُداسائي جو رنگ آهي، خزان جي علامت آهي. سائو رنگ بهار خوشحالي ۽ خوشيءَ جو رنگ آهي ۽ ڳاڙهو رنگ سرخ خون جو رنگ آهي. ڳاڙهو رنگ شهادت جو اعلان آهي. اهو رنگ مزاحمت جو رنگ آهي. منهنجي ان سڄي لکڻ جو مقصد اهو آهي ته مان اوهان کي اهو ٻڌائڻ چاهيان ٿو ته اسان جي سنڌو سڀيتا جي عظيم تهذيب موهن جي دڙي جي ڪنڊرات مان هٿيارن کان سواءِ سڀ ڪجهه مليو. اهو دنيا کي پيغام هو ته سنڌ امن ۽ آشتي جي سڀيتا آهي. سنڌو ماٿري صدين جي سُونهن جو ورثو آهي سنڌ امن جو هندورو آهي. سنڌ جي عظيم تهذيب جا اهي اُهڃاڻ ٻڌائين ٿا ته اسان جي هٿيارن جي ثقافت نه آهي، اسان اڄ به امن سک ۽ سلامتي چاهيون ٿا. اسان کي ڪنهن به هٿيار، بندوق يا ڪهاڙي جي ضرورت نه آهي. سنڌ کي صرف ٻڌي ايڪي ۽ ڀائيچاري جي ضرورت آهي. جا اصلي هٿيار ۽ سگهه اهي، اهو ڪهاڙي ڇاپ سنڌين جو رهبر سائين جي ايم سيد جيڪو دنيا جو سڀ کان وڏو امن پسند انسان هو. اهو پراسرار راز اوهان به ٻڌو ته اهو امن جو علمبردار کهڙي خوشي ۾ ڪهاڙي کڻي نڪتو. جيئي سنڌ جو جهنڊو اوهان اڄ وچي غور سان ڏسو، سڄو ڳاڙهو آهي، ڳاڙهو معنيٰ خون جو رنگ، ان ڳاڙهي جهنڊي جي وچ ۾ اهو اڇو گول چوڏهين جو چنڊ آهي. اهو اڇو گول جيڪو ٽورڙو آهي، اهو سائين امن آهي. ان امن ۾ وري ڪهاڙو ڏنل آهي. ڪهاڙو جيڪو هٿيار آهي. اهو هٿيار ڪهاڙو ڳاڙهي نشان تي به اڇي پي سگهيو پر اهو هرو ڀرو امن جي حصي جي مٿان ڏئي ڪينهن نه امن جي ماءُ پڏي وئي آهي. سنڌ جي ثقافت اجرڪ به ته آهي، سنڌي ٽوپي به ته آهي. وڏي ڳالهه ته سنڌ جو نقشو ايترو خوبصورت ۽ پيارو آهي جو اهڙو خوبصورت نقشو دنيا جي ڪنهن ملڪ جو نه هوندو. اهو ڏنو وڃي ها. ڪهاڙو ڪهڙو آدريش ٿي سگهي ٿو. جي ايم سيد کي ميڇالو يا دماغ ته هو ئي نه جو عقل ۽ فهم کان ڪم وٺندي ان قاتل ڪهاڙي جي بجاءِ زيتون جي شاخ ڏي ها جا پڻ امن جي علامت آهي. لاڙڪاڻي جا زيتون دنيا ۾ مشهور آهن ان لاڙڪاڻي جي زيتون جي ڪا ٽاري ڏئي ها. يا امن جو ڪو اڇو پکي ڏئي ها. جڏهن ته دنيا جي سپر طاقت آمريڪا پنهنجي جهنڊي ۾ هٿيارن جي نمائش نٿو ڪري، جيڪا طاقتور موتمار ميزائل ۽ ايٽم بم جي طاقت رکي ٿو. اهي ڪعبي قبلي جا وارث سعودي عرب وارا پنهنجي پاڪ ملڪ جي جهنڊي ۾ پاڪ ڪلمي سان گڏ تلوار ڏئي ڪهڙي امن جو پيغام ڏين ٿا. سنڌو سڀيتا جو هي عظيم رهبر ميزائل رکندڙ قومن کي قلم بجاءِ ڪهاڙو سجائي اهو جهنڊو ڏيکاري ڪهڙي امن جو پيغام پکيڙي ويو. سو منهنجي سمجهه کان

زور آهي. ٽيڪ آ، رت انقلاب جي ۽ ضمير مڙسي جي نشاني آهن پر مٺا سائين، ضمير جي مڙسيءَ سان انقلاب آيو تہ نہ، هو نهن بہ آمريت جا ساٿي جا ساٿي انقلاب ٿورئي آڻيندا آهن، نہ ئي نالو مٽائڻ يا نئڊيو ڪرڻ سان غلامي ويندي آهي. آزادي ڪا رنڊي ڪونهي جو اوهان ڪيس پڻ روپين جي لالچ ڏيندا تہ هو ڊوڙندي اچي اوهان جي هنج ۾ ويهندي، آخر ۾ هن عدم تشدد جي پرچاري سياستدان کي مون صوفي عدم وجود جي قاتل جو سرخ سلام.

کهاڙي رهزنن جو هٿيار

سهڻا تون نہ وج لاڙ، کهاڙي آءُ جهليندو سائين

شهيد فاضل راهو جنهن کي ڏينهن ڏٺي جو سندس ڳوٺ راهوڪي ۾ کهاڙي سان ڪُنو ويو. کهاڙي جيڪا قديمي سنڌي استعمال ڪندا آهن تلوار، تير، مکو يا کهاڙي امن جانشان ٿي نٿا سگهن، اهي رهزنن جا هٿيار آهن، اها کهاڙي مون سڃاتي آ. مونکي ان کهاڙي کان سخت نفرت آهي جنهن فاضل راهو جهڙي عظيم انسان جو سر ڪنيو.

کهاڙي تو لا مقدس
کهاڙي مون لاءِ پاپ
کهاڙي تنهنجو شان، مان ۽ نشان
کهاڙي منهنجو نقصان
کهاڙي تنهنجو ڀاڳ
کهاڙي منهنجو اڀاڳ / نڀاڳ

17 جنوري سازش جو ڏينهن

17 جنوري هڪ رنڊي آهي، تون وٺ اچي ٿي، مون وٽ اچي ٿي
هڪڙو ناچ نچي ٿي، ڇڻ نغارن تي نچي ٿي (آغا قيوم)

17 جنوري سائين جي ايم سيد جي سالگره
تنهنجو رهبر منهنجو رهبر
جي ايم سيد جي ايم سيد
فاضل آ.

17 جنوري شهيد فاضل راهو جي ورسي
تون کهڙو فاضل مارينديں،
هت هاري ناري فاضل آ، هي سنڌ ساري

17 جنوري هلو هلو سن هلو
17 جنوري هلو هلو راهوڪي هلو
17 جنوري تنهنجو جنم
17 جنوري منهنجو موت
17 جنوري سن ۾ سائين جي سالگره جي خوشي ۾ ناچ
17 جنوري راهوڪي ۾ راهوڪي جي ابي جو غم ۽ ماتم.
17 جنوري تو لا بهار
17 جنوري مون لاءِ خزان
17 جنوري سن ۾ عيد
17 جنوري راهوڪيءَ ۾ قيامت
17 جنوري سن ۾ ٺهڪ
17 جنوري راهوڪي ۾ ڳوڙها
17 جنوري تو لاءِ تحفو ڪيڪ
17 جنوري مون لاءِ تحفو ڪفن
17 جنهن تنهنجو هر هر جنم
17 جنوري منهنجو هر هر مرڻ
سن تنهنجو ساهہ
راهوڪي منهنجي رهزن
تنهنجو جنم منهنجو انت آهي ۽ منهنجو انت ئي تنهنجو موت آهي.

17 جنوري تي سن ۾ سائين جي ايم سيد جا پانديئڙا کهاڙي کي چمنداءِ سلام پيش ڪندا.
17 جنوري تي راهوڪي ۾ فاضل راهو جا عاشق کهاڙيءَ کي ٽو ڪاريندا.
منهنجي گهر ڪان سن ۽ راهوڪي جو فاصلو هڪ جيترو آهي، مان سائين جي سالگره تي وڃان يا فاضل راهو جي ورسي تي وڃان، مان راهوڪيءَ کي رنجائي سن کي سجائي نٿو سگهان، هلو مسئلو ئي حل ٿي ويو چوڻ ٿا تہ شهيد فاضل راهو جي پٽ محترم اسلم راهو اعلان ڪيو آهي تہ هاڻ شهيد فاضل راهو جي ورسي هر سال 17 جنوري جي بجاءِ 27 جنوري تي ملهائي ويندي. جئين سن وارا راهوڪي ۽ راهوڪي وارا سن وڃي سگهن.

ذاتون — **لن ذاتون**

برفت بري آفت	ڏيرن ڏاهرين ۾ ڏڦير	دلن	ٻلالن
چانڊيہ چور	جمالي ڍنڍ	سيالن	پلالن
منگسي شاهد	ڦنن ۽ ڦلپوٽن ۾ ڦڙ ڦوت	مغلن	ڪاڇيلن
ڀٽي ڀاٽيا	مري مدهوش	جهتيالن	ڀيالن

عجيب و غريب ذاتون

گڏهہ مار	مچلا	ڪودا	منڊا	جهيجا	موتا	گائنچا
ڏنگا	منگڻ	ڏُڪڙ	گونگا	جنهنجهڻ	آوٺا	ڪلتي
شودا	بگهڙ	ڏمچر	جاڙا	چنجٽي	پاهي	چورا
لُچا	ٻوڪ	ڪارا	جاڙيجا	جهرڪ	ڪچائي	ڀَنگ
وڙهاڪ	ڏڦر	مڏا	چاڙيپوتا	سانڊا	ڪُرسي	منڊاٽي

"ي" واريون ذاتون

سنڌ ۾ 20 ڪان 25 هزار ذاتون آهن، جن ۾ 5 هزار ذاتون اهڙيون آهن جيڪي لاٽي ڪاٽي واٽي يا (ي) تي اچي ختم ٿين ٿيون.

لسٽ

باب نائون: پوليس – وڪيل ۽ جج

پاپي پوليس

هڪ پوليس وارن جو پوءِ سهڻا، پيو تو مان لٿو ٿئي ڏوءُ سهڻا.
او ميريا ڍهول سپاهيا، تينون رب ديا رڳهان.
پوليس ڪاهي فرض مدد آپ ڪي.

فوج پوليس ۽ انتظاميہ تحفظ ڏيندڙ قانون ناهي، عوام کي لاڳيتو پنهنجي قبضي هيٺ رکندي آئي آهي. هي ڪورتون، هي ٿاڻا سڀ بدمعاشي جا اڏا آهن جتي غريب جو رت، پيتو وڃي ٿو. پاڪستان ۾ پڙوي ۾ پڙوَ ادارو پوليس جو آهي. هن ملڪ ۾ پوليس جو رول هن وقت رڳو دلال وارو وڃي رهيو آهي، هي پوليس جي وردين ۾ سرڪاري پڙوا ڏينهن رات پڙوت ۾ سرگرم رهن ٿا. سنڌ جي حدن ۾ قائم ٿاڻن ۾ ناڪارا ۽ مدي خارج پوليس وڃني آهي. ٿاڻن تي سڀ جا سڀ چور ويٺا آهن. پوليس ۽ چور جي نفسيات، پوليس ۽ ڌوهاري جي ذهنيت ساڳي آهي. هنن پڙون جو دين ايمان رڳو مُڪ مُڪائو هوندو آهي. پوليس سڳوري وٽ ڏنو پٽ چٽي جو هوندو آهي، پوليس ڪيسن تي ڏي وٺ ڪري وٺي ٿي، خون ۽ زوري زنا تي بہ ڏي وٺ ٿئي ٿي، هي مفت خور، ڪم چور سپاهي هر وقت رڳو SHO جي دلالي ۾ پورا آهن. سڀ پوليس آفيسر رڳو خانہ پوري ڪرڻ لاءِ ڪرسين تي ويٺا آهن. هنن جار ڳوٺ آهن. هي دنبن پيتن وارا پوليس آفيسر حرام ڪائي اهڙا تہ تلها ٿيا آهن جو چُرڻ ڦرڻ کان لاچار آهن، سندن ڳچيون ئي گم ٿي ويون اٿن. اها حرام جي ڪمائي ڪائي، هنن پوليس آفيسرن جا ضمير مري ويا آهن. هي ظلم پوليس آفيسر تہ پنهنجي انتها کي رسي ويا آهن، چڪلا نالي ۾ بند آهن. گهر گهر پڻ چڪلو کوليو ويو آهي، پوليس کي تہ موقعو ملي ويو آهي. پوليس تہ اهڙا موقعا ڳولهندي رهندي آهي. ليڊي پوليس ڪانسٽيبل پاڻ چڪلو هلائيندي ڏٺيون ويون آهن. چڪلي جي رنڊين جي ڪمائي جو وڏو حصو پوليس زوري وٺيو ٿي وڃي. ٿاڻن جا سپاهي ۽ منشي، اهي وردي پوش پڙوا، اهي با وردي خونخوار بگهڙ، ڪامورن (وردي پوش پوليس ۽ غير وردي پوش انتظاميا) تائين اهي رنڊيون ۽ منٿلي وقت سر پهچائين ٿا. انهن هنن سپاهين جا حوصلا وڌن ٿا. اهڙن پوليس آفيسرن تي جيڪي چڪلي جي رنڊين ۽ ڪڌن جي ڪمائي کائن ٿا، تن تي لعنت هجي. پوليس جي وردي ۾ 99 سيڪڙو ملازم خود ڏوهاري ۽ رشوت خور آهن. ڌاڙيلن کان بہ وڏا ڌاڙيل خود پوليس ۾ موجود آهن. پوليس ڌاڙيلن جو روپ اختيار ڪري چڪي آهي. هي قانون وارا پاڻ ئي قانون توڙين ٿا پوليس جيڪا خود دهشتگردي ۾ ملوث آهي. ڪڏهن ڪڏهن پوليس پنهنجي ڪار گذاري ڏيکارڻ لاءِ بہ وارداتون ڪندي آهي. جيڪي بہ ڏوهہ ٿي رهيا آهن اهي سڀ پوليس جي لاپرواهي جي ڪري ٿي رهيا آهن. با وردي سپاهي چونڪن تي رائيفلون جهليو پوزيشن ۾ بيهل تہ آهن، پر اهي سڀ رڳو شوپيس آهن. پوليس جو ڪم صرف ۽ صرف غريبن کي ستائڻ آهي. غريب هر وقت وڏيري جون گاريون ۽ پوليس جا موچڙا کائڻ جو عادي ٿي ويو

آهي. جيڪڏهن ڪو پوليس سان ڦٿائي ٿو ته جيل جي هوا کائي ٿو، هنن پاڻ هٿان ڪو به ڪو نه بچندو آهي. مون ڏٺو ته اسٽيشن جي حد ۾ هڪ پوليس موبائيل هڪ رڪشا واري کي روڪي ۽ ان مان هڪ مسافر همراهه کي لاهي وٺي وڃن ٿا جي مُڏ مڪاءُ نه ٿيو ته هن مسڪين کي ڪنهن رنڊي سان گڏ اگهاڙو ڪري فوٽو ڪڍرائي يا ڪنهن ڪرمنل ڪيس ۾ چالان ڪيو ويندو. پوليس جي موچڙي ۾ وڏي ڪرامت آهي. سچ پتلو لڳڻ تي چنگن ڀلن جو تورو به نڪري وڃي ٿو. هي بي گناهه نه ڪيل ڏوهه به باسيندو، پوليس ۽ چور جو ٻلي ڪوئي وارو مثال آهي پوليس جو ڪم آهي هتي هر حال ۾ امن قائم ڪرائڻ، پوليس کاتي ۽ انتظامي عملدار جي پيرن ۾ ڪڙيون ۽ هٿن ۾ ٻيوسي جا ڪنگڻ پاتل آهن، عوام جي مال ۽ جان جي محافظ به ڪجهه نٿا ڪري سگهن ته هن غريب عوام کي تحفظ ڪير ڏيندو، جڏهن انتظاميا پاڻ ڏلي پئجي وڃي. جڏهن قانون لاڳو ڪندڙ اداري جي خفيه پوليس پاڻ مختلف وارداتن ۾ ئي ملوث هجي. جڏهن پوليس جا مخبر ۽ ٻڌل دلال، سياسي ڏرين جي غنده گردن سان اٽن ۽ ويهن، پوليس جن جون هر وقت خدمتون چاڪريون ڪندي نظر اچي. پوليس کان ته ترجو ڪو لولچ لوفر بدمعاش يا چور ڳجهو نه آهي، پوليس لُوچن لوفرن، بدمعاشن ۽ چورن کي چڱي طرح سڃاڻيندي آهي ۽ روزانو هنن ڏوهارين سان اٿندي ويهندي پڻ آهي. پوليس ته پاڻ غنده گردي کي فروغ ڏيندي آهي. اهي پتا خور بدمعاش، لولچ لوفر ۽ چور اهڙيون ڪار گذاريون اڪيلي سر نه ڪندا آهن. انهن جي پويان خود پوليس به انهن جي مددگار هجي ٿي. هي سڀ ڪجهه پوليس جي آڙ وٺي ڪندا آهن. جي پوليس سچي ٿئي ته هتي ڪو ڪڪڙ جو ٻچو به چوري نه ٿئي، پر هي ته پاڻ هٿ سان چورن ۽ لوفرن کي تحفظ فراهم ڪندا آهن. هتي جيڪي ڏوهه ٿين ٿا، جيڪڏهن تن ڏوهن جو پير ڪٽبو ته اهي سڀ هنن وردي وارن ڏانهن ويندا. ڏوهاري ڏينهن ڏٺي جو سرعام پريل بازار ۾ دوڪاندار کي چماٽون وهائي ڪڍي ٿو ۽ اتي موجود پوليس موبائيل ۾ پوليس جا سپاهي مفت جي چانهه ساسر ۾ وجهي شڙاپ شڙاپ پئيندا رهن ٿا. هنن سيني شودن کي پوليس جو ڪو به ڊپ ڪونهي. ڏينهن ڏٺي جو موٽرسائيڪلون ۽ موبائل ڦريون وڃن ٿيون. سرڪاري زمينن تي کهڙي ريت قبضو ڪيو وڃي ٿو. منشيات سرعام وڪامجي رهي آهي. منشيات جو ڪاروبار چوٽ چڙهيل آهي. بدنام منشيات فروش، ڀنگ، چرس، هيروئين ۽ شراب خانه کولي ويٺا آهن، هن تي پوليس پهرو ڏئي ويٺي آهي، ٿاڻن جي پوليس جتان چرس ۽ شراب مفت ۾ گهرائي وٺي ٿي. ها ڪو نئون SHO صاحب اچي ٿو ته مسلماني جو ثبوت ڏيندي، سڀ گٽا ۽ شراب خانه سيل ڪرايا وڃن ٿا، ته جئين پتو پيٽو وٺي سگهجي. نشي جي خاتمي جو پڪو پهه ڪندڙ اهڙا ايماندار پوليس ڏنڍي ڪونڊي واري سلفي پيئندڙ صوفي ۽ هيروئني کي ٽپاٽڪي ڪري ٿي يا ڪنهن ڳنڍي چوڙ کي پڪڙي لاڪپ ڪري ٿي. باقي چور ۽ لوفر تي گهٽ هٿ وجهي ٿي. جن وٽ اسلحو آهي ان جي ته بلڪل ويجهو ئي نٿي وڃي، پوليس اها جرئت نه ٿي ڪري سگهي. جيڪڏهن پوليس ٺوري به ڪڏهن ڪڏهن غيرت ڪري ته هي آواره لوفر ۽ بدمعاش اهڙي جرئت به نٿا ڪري سگهن، پر اسان جي پوليس پڙوي آهي

Scanned with CamScanner

ٻڙوي ڪي ٻه ٻارنهين مهيني غيرت ايندي آهي پر هي پوليس ته ٻڙون کان ٻه چڙيل آهي. ڪنهن سياسي ڏر جي غنڊن هڪ بي گناهه نوجوان کي ڪهڙن ڪان آڇو ڪري شهر ۾ گهمائي ساڻس شديد جسماني تشدد ڪيو. ان ڪاروائي دوران خاموش تماشائي بڻيل شهرين مان ڪنهن به پوليس کي بروقت اطلاع نه ڪيو نه ئي ڪنهن ان غير انساني رويي خلاف ڪو احتجاج ڪيو ان جو ذميوار ڪير آهي؟ لازمي طور تي ان جي ذميواري پوليس سان گڏ عوام جي به ته آهي. عوام بزدلي جو مظاهرو ڪندي اڳتي نٿو اچي، جنهن ڪري ڏوهارين کي سزا نٿي ملي. ڪجهه عوام کي به اڳتي اچي ڊپ ٿو پوندو ته "ڪير چاپيو ڪري" ڏوهارين جي پشت پناهي ڪرڻ وارن ۾ ڪهڙيون شخصيتون ملوث آهن. جن خلاف ڪا به ڪاروائي نٿي ٿئي. قانون هٿ ۾ ڪٺڻ کي سختي سان منهن ڏنو وڃي. سنڌي عوام کي هن پوليس تي هاڻي ڪو به اعتبار ڪو نه رهيو آهي، ڪنهن ڏوهاري خلاف ڪيس وڙهندڙ وڪيل جو پوليس پاران تحفظ نه ملڻ سبب قتل ٿي ٿو وڃي. اتي عوام ڪهڙي آڌار تي پوليس سان سهڪار ڪري سگهي ٿو، عوام پوليس سان صرف هڪ صورت ۾ ئي سهڪار ڪري سگهي ٿو جڏهن ڪيس اهاپڪ هجي ته جڏهن هن ڪنهن ڏوهاري جي نشاندهي ڪئي آهي ته پوليس ڪيس مڪمل تحفظ ڏيڻ سان گڏوگڏ ان ڏوهاري کي سزا ڏيارڻ لاءِ مضبوط ڪيس تيار ڪري ۽ ڏوهاري کي پنهنجي انجام تائين پهچائي.

پوليس کاتي جا نر آفيسر

سڄو پوليس کاتو هرو ڀرو ائين ناهي ڪجهه نر آفيسر به آهن جن کي چاهيندڙ پسند ڪن ٿا. هي جتان بدلي ٿي وڃن ٿا. اتان هنن جي واپسي لاءِ عوام احتجاج ڪري ٿو ته هن کان سواءِ ٻيو نه ڪپي. جن ۾ اي ڊي خواجه، نثار احمد صديقي، ڊي آءِ جي عبدالعزيز بلو، عبدالحفيظ بنگش، ڊي آءِ جي حيدر آباد ثناءُ الله عباسي، ايس ايس پي حيدر آباد پير فريد جان سرهندي ۽ عرفان بلوچ جهڙا، شريف آفيسر پڻ آهن. جن کي سلوٽ ڪرڻ تي دل چاهي ٿي.

بي گناهه ضدي

هن ته ڪڏهن ڪوئو به نه ماريو هو، هي ان وقت پنهنجي ٻارن ٻچن سان پنهنجي گهر ويٺو هو ته اوچتو دروازو کڙڪيو، هن جيئن ئي در کوليو ته پوليس ڪيس ڌڪا ڏئي زوري زبردستي سندس گهر گهڙي آئي. گهر ۾ ائين ڪاهي پئي جڻ ڪا فاتح فوج مقتول قوم جي گهرن ۾ ڪاهي پوندي آهي، يا جيئن جرمن فوج نازين تي ڪاهي پئي، پوليس ڪيس گلي کان جهلي زوري ڪيس موبائيل ۾ ويهاريو. هن پوليس کان پنهنجي گرفتار جو سبب پڇيو ته هن کي چيو ويو ته ٿاڻي تي هلي ٻڌائينداسون. هن کين چيو ته "موڪلي ڇڏيو ته مان پاڻ ئي ٿاڻي تي پهچان ٿو." هن پڇيو ته "هنن وٽ ڪو تلاشي جو وارنٽ يا ڪو آرڊر آهي." پوليس ڪيس وراڻيو ته "تلاشي وٺڻ لاءِ ڪو به وارنٽ نه کپندو آهي، نه ئي سرچ وارنٽ ضروري آهي." پوءِ ٻڌا ڪنهن مشهور نامي نامڻ

بي هن بي گناهہ کي ڏکا ڏئي لاڪپ ۾ بند ڪيون، ان بي ايمان رشوتخور آفيسر رشوت وٺڻ لاءِ اها گهٽيا حرڪت ڪئي. هن ڪيس لاڪپ ڪرڻ کان پوءِ ڪائنس سودي بازي ڪرڻ شروع ڪئي. هن سوچيو تہ هي ڪوڙي الزام ۾ بدنامي کان بچڻ لاءِ ڪيس جام رقم ڏيندو، هن مسڪين کي بي گناهہ گرفتار ڪري پوليس وڏو ڪارنامو سرانجام ڏنو هو. هن سرڪار کي عرض ڪيو هو تہ ڪنهن اشراف جي گهر ۾ زوري گهڙي ويندڙ کان پڇاڻو ڪري تحقيقات ڪرائي، سازش ڪندڙ کي قانون تحت سزا ملڻ کپي. هن آخر ۾ لاڪپ مان غير قانوني طور ٻاهر نڪرڻ کان بہ انڪار ڪيو، هي ضد ٻڌي وينو هو تہ جيڪڏهن مون ڏوهہ ڪيو آهي ۽ مونکي قانوني طور گرفتار ڪيو ويو آهي تہ پوءِ غير قانوني طور تي مونکي ڇو ٿو آزاد ڪيو وڃي؟

پوليس جي ٽارگيٽ ڪلنگ

حيدرآباد ۾ آچر 6 جولائي 2014ع تي رات جو لطيف آباد 8 نمبر چوڪ تي ”منان هوٽل“ ويجهو پوليس موبائيل تي دهشتگردن جي فائرنگ ۾ اي سيڪشن ٿاڻي جا ٽي پوليس اهلڪار اشتياق راجپوت، سيد محمد راشد ۽ مسعود ظفر شهيد ٿيا، جڏهن تہ هڪ واٽهڙو علي ظفر سميت هڪ پوليس اهلڪار ”منور ديوڊ“ پڻ زخمي ٿيو. زخمي ٿيل پوليس اهلڪار ”منور ديوڊ“ کي رات دير سان ڪراچي جي اسپتال ۾ منتقل ڪيو ويو، جتي آپريشن بعد سندس حالت سڌرندڙ ٻڌائي پئي وڃي. زخمي اهلڪار ”منور ديوڊ“ 11 نمبر لطيف آباد جو رهواسي آهي ۽ ڪيس تي ٻار آهن، ٻي طرف ٽنهي شهيد پوليس اهلڪارن جي جنازي نماز پوليس گرائونڊ حيدرآباد ۾ ادا ڪئي وئي. جنازي نماز ۾ ڊي آئي جي حيدرآباد ثناءُ الله عباسي، ايس ايس پي حيدرآباد پير فريد جان سرهندي، پوليس آفيسرن ۽ اهلڪارن جي وڏي انگ شرڪت ڪئي. جنهن بعد شهيد ٿيل اشتياق راجپوت جو لاش ٽنڊوڄام زرعي يونيورسٽي ڪالوني جي حاجن شاهہ بخاري قبرستان، سيد محمد راشد جو لاش ٽنڊو يوسف ۽ مسعود ظفر جو لاش مير فضل ٽائون لطيف آباد 9 نمبر جي قبرستان ۾ مٽي ماءُ حوالي ڪيو ويو. واقعي ۾ شهيد ٿيل اهلڪار اشتياق راجپوت لطيف آباد 11 نمبر جو رهواسي هو ۽ ڪيس 5 ٻار آهن، شهيد ٿيل سيد محمد راشد، لطيف آباد 9 نمبر جو رهواسي هو ۽ ڪيس 3 ٻار آهن. ايس ايس پي حيدرآباد پير فريد جان سرهندي واقعي ۾ شهيد ٿيل اهلڪارن جي وارثن لاءِ 20،20 لک روپيا معاوضي ۽ هر شهيد جي هڪ وارث کي پوليس ۾ نوڪري ڏيڻ جو اعلان ڪيو. تدفين دوران ڊي آئي جي حيدرآباد ثناءُ الله عباسي چيو تہ ”اسان جي ڪوشش آهي تہ شهيدن کي هڪ هڪ ڪروڙ روپيا معاوضو ڏياريو وڃي.“ هن انهي موقعي تي نسيپ چيڪنگ تي مقرر اهلڪارن کي بلٽ پروف جيڪيٽ ڪانسواءِ چيڪنگ نہ ڪرڻ جو حڪم پڻ ڏنو، هن وڌيڪ چيو تہ ”حيدرآباد پوليس وٽ ڪل 182 بلٽ پروف جيڪٽون آهن، جيڪي ڪافي ناهن ان لاءِ ٻين ضلعن مان بہ پوليس اهلڪارن لاءِ بلٽ پروف

چيڪتون گهرايون ويندي‌ون.“ هن اها هدايت پڻ ڪئي ته ”هاڻ ڪنهن به صورت ۾ ڪنهن به هنڌ تي هڪ پوليس موبائيل چيڪنگ نه ڪندي ۽ چيڪنگ واري هنڌ چوطرف گهٽ ۾ گهٽ تي پوليس موبائلون مقرر رهنديون.“ هن چيو ته ”دهشتگردن خلاف ڪاروائي ڪرڻ رڳو پوليس جو نه پر ٻين قانون لاڳو ڪندڙ ادارن جو به ڪم آهي.“ آخر ۾ واقعي جي جاچ لاءِ هڪ اعليٰ سطحي جاچ ڪاميٽي ٺاهي وئي.

ساڳي هنڌ هن واردات کان 8 مهينا اڳ نومبر 2013ع تي ”منان هوٽل“ تي اي سيڪشن ٿاڻي جي پوليس موبائيل تي فائرنگ ۾ 4 اهلڪار محمد علي، عابد علي، محمد عمران ۽ ڪامران عباسي دهشتگردي جو نشانو بڻايا ويا. ڇاٽايل واقعي جا جوابدار به اڃا تائين گرفتار نه ٿي سگهيا آهن. ان وقت به پوليس جي اعليٰ سطحي جاچ ڪاميٽي جوڙي وئي هئي دهشتگردي ۽ ٽارگيٽ ڪلنگ جي حوالي سان پر امن سمجهيو ويندڙ شهر حيدرآباد ۾ نومبر 2013ع کان وٺي شروع ٿيل پوليس جي ٽارڪيٽ ڪلنگ ۾ هن وقت تائين ٿيل 11 مختلف واقعن ۾ 17 پوليس اهلڪارن جي شهادت ۽ 8 پوليس اهلڪارن جي زخمي ٿيڻ جا اطلاع آهن. جڏهن ته ڊي آئي جي حيدر آباد ثناءَ الله عباسي جي چوڻ مطابق ”هڪ سال دوران حيدر آباد ريجن ۾ 36 پوليس اهلڪارن کي شهيد ڪيو ويو آهي.“ روزانه ڪاوش جي ڪرائيم رپورٽر سعيد افضال جي جاچ ڪندڙ پوليس آفيسرن سان لڪيل ۽ ڊگهي ڳالهه ٻولهه کان پوءِ ڏنل رپورٽ مطابق، اها ڳالهه سامهون آئي آهي ته، سيني واقعن ۾ دهشتگردن موٽرسائيڪلن ۽ نائين ايم ايم جو پستول استعمال ڪيو. پوليس جي جاچ ڪندڙ ذريعن اها دعويٰ ڪئي آهي ته، سمورن واقعن ۾ ايتري هڪجهڙائي هوندي به جاچ بعد اها ڳالهه به سامهو آئي آهي ته، ڪجهه وارداتن ڪانسواءِ باقي وارداتن ۾ هڪڙو ئي نائين ايم ايم پستول نه پر مختلف نائين ايم ايم پستول استعمال ڪيا ويا، جنهن مان اها ڳالهه ظاهر ٿئي ٿي ته سڀ وارداتون هڪ ئي دهشتگرد گروپ ناهن ڪيون ۽ ان ۾ مختلف ٽولا ملوث آهن“ نومبر 2013ع ۾ منان هوٽل تي اي سيڪشن ٿاڻي جي پوليس موبائيل تي فائرنگ ۾ 4 اهلڪارن جي شهادت جي ذميواري جيئو ٽيڪ تحريڪ طالبان قبول ڪئي آهي پر جاچ ۾ اها ڳالهه ثابت نه ٿي آهي. پوليس خلاف ٽارگيٽ ڪلنگ جي واقعن جي جاچ ڪندڙ ذريعن دعويٰ ڪئي آهي ته ”اڪثر اهلڪارن کي ذاتي دشمني ۽ باقي اهلڪارن کي لياري گينگ وار ۽ مختلف ڌوهاري گروپ جي ماڻهن شهيد ڪيو آهي.“ پوليس ذريعن جي دعويٰ موجب ڪينٽ ٿاڻي جي حد ۾ شهيد ٿيل پوليس اهلڪار خدابخش کي ڌوهارن جي ٽولي شهيد ڪيو. لطيف آباد 2 نمبر ۾ ٻن پوليس اهلڪارن ستار سولنگي، ۽ صفر پنهور کي لياري گينگ وار جي ڪرمنل عدنان عرف عدو جي ٽولي قتل ڪيو، ۽ ساڳيو ٽولو نومبر 2013ع ۾ اي سيڪشن پوليس جي موبائيل تي حملي ۾ 4 اهلڪارن جي شهادت ۾ ملوث هو، ۽ هڪ تڪراري مقابلي دوران لياري گينگ وار جو عدنان عرف عدو پوليس

مقابلي ۾ ماري ويو، جڏهن تہ سنڌس ڪو بہ ساٿي زخمي يا گرفتار ٿي نہ سگھيو، نہ ئي ڪو پوليس اهلڪار زخمي ٿيو. امڪان ظاهر ڪيو پيو وڃي تہ هيڊ منان هوٽل تي 6 جولائي 2014ع وارو واقعو جنهن ۾ اي سيڪشن جا ٻہ اهلڪار شهيد ٿيا، سو ماري ويل جوابدار عدنان عرف عدو جي قتل جو پلاٽ هجي. هر واردات ڪالعدم تنظيم تحريڪ طالبان جي کاتي ۾ وجهڻ تہ پوليس جي پراڻي عادت آهي. انهن واردتن ۾ زخمي ٿيل پوليس اهلڪارن جي نشاندهي تي اصل دهشتگردن کي گرفتار نہ ڪرڻ ۽ ذميوار جوابدارن کي تحفظ فراهم ڪرڻ. ان ڳالھ کي مڃي ورتو آهي تہ پوليس بہ انهن بااثر ڏوهارين کان ڊڄي ٿي، ٻئي طرف جن ڪيسن جا جوابدار گرفتار آهن تن جا عدالت ۾ ڪيس هلن نٿا. شنوائي ٿئي نٿي، جوابدار کي سزا ملي نٿي تہ پوءِ شهرين کي تحفظ فراهم ڪرڻ ۽ انصاف ڏيڻ ڪنهن جي ذميواري آهي. جڏهن تحفظ ڏيندڙ پوليس اهلڪار ۽ انصاف فراهم ڪندڙ ججھ ۽ وڪيل پاڻ قتل ٿين تہ پوءِ عام شهرين جو ڇا ٿيندو؟

CID جي SP چوڌري اسلم جو قتل

ڳجھا ۽ تحقيقاتي ادارا هميشہ ڳجھي چاڻ ڏئي ڏوهارين کي گرفتار ڪرائڻ يا مارائڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪندا آهن، پر اسان جي ملڪ ۾ ائين نہ ٿيندو آهي. ان جو ثبوت هن حقيقت مان معلوم ڪري سگھجي ٿو تہ سي آءِ ڊي جو ايس پي چوڌري اسلم کي سنڌس ساٿين سميت دهشتگرد ڪاروائي ۾ شهيد ڪيو ويو. هي لياري ايڪسپريس تان گھرلن آفيس ڏانهن وڃي رهيو هو، تہ هن کي دهشتگردن نشانو بڻايو. هي گھران آفيس يا آفيس مان گھر وڃڻ وقت رستا تبديل ڪندو هو. پر ان ڏينهن سنڌس روٽ ڪنفرم هو، جنهن ڪري دهشتگردن سنڌس گاڏي تي حملو ڪيو، سوال اهو ٿو پيدا ٿئي تہ چوڌري اسلم جي ان ڏينهن واري ڪنفرم روٽ جي ڄاڻ دهشتگردن تائين ڪيئن پهتي، اهي ڪهڙا عنصر آهن، جيڪي سي آءِ ڊي ۾ رهندي طالبان لاءِ ڪم ڪري رهيا آهن. جن جي انفارميشن تي چوڌري اسلم تي حملو ٿيو.

وڪيل

موٽڪي انصاف گھر جي وڪيل نہ، مان هنن لا پاس وڪيلن جي هتي وڪالت نہ ڪندس. دراصل ماڻهو بدنام نہ آهي پيشو ۽ پئسو بدنام آهي، هر لا پاس وڪيل وڪالت جو پيشو ڪندو آهي. هر وڪيل پروفيشنل ۽ پيشہ ور هوندو آهي. ڪي وڪيل تہ هن مقدس پيشي کي بدنام پڻ ڪندا آهن. حقيقت ۾ وڪيل وڪائو هوندو آهي. وڪيل پارٽي تي ڪوڙ يا سچ ڳالهائڻ لاءِ ورتو ويندو آهي. انڊيا وارا پڪستان ۾ آهن ۽ هندستان ۾ وڪيل کي پاڙو ۽ وڏي يا سينيئر وڪيل کي مها پاڙو سڏيو وڃي ٿو. ان جو مثال هيئن سمجھڻ گھرجي تہ جيڪڏهن هتي وڪيلن جي آفيس جي ٻاهر نالي واري تختي لڳل هجي،

پاڪستان ۾

وڪيل فضل قادر ميمڻ

سينيئر وڪيل يوسف لغاري

هندستان ۾

پاڙو فضل قادر ميمڻ

مها پاڙو يوسف لغاري

جج ۽ وڪيل جيڪي پنهنجي جياپي جا قانون ناهي، انساني زندگين سان کيڏندا آهن. وڪيل قانوندانن جا اهي ٽوڪ دان آهن، جيڪي ڪورٽن ۾ هر ڪيس جي پيشي تي دليلن جي دانگي چاڙهيندا آهن. وڪيل ڪورٽ ۾ چور کي ساڌ ۽ ساڌ کي چور ثابت ڪري سگهي ٿو، چون ٿا ته ”وڪيل جي رڳن ۾ رت نه پر پئسو ڊوڙندو آهي. وڪيل ضمير سان نه پيئسه تي ڳالهائيندا آهن، هنن کي پئسا ڏئي جيڪو وٺي اهو ڳالهرائي سگهجي ٿو.“ وڪيل نمائيندو يا ترجمان هوندو آهي، هن کي ڪاري ڪوٽ جو تقدس قائم رکڻ کپي. وڪيلن جو هڪ وڏو تولو ڪوڙن ٺڳن ۽ بي ايمانن تي مشتعمل آهي. هي ماهر قانون ڪاري ڪوٽ ۾ عدالتي بدمعاش آهن. اهي ڀڙوا ڀڙون جو دفاع ڪندا آهن، اوهان کي اهي بي ضمير وڪيل ڳولهڻا نه پوندا. اهي ڪهڙو انصاف ڪندا جيڪي خود بي انصافي جي پيداوار آهن، ڇو جو ڪورٽن ۾ ڪوڙ ڳالهائي ڳالهائي هنن جو ضمير مري ويندو آهي، هي عادي ٿي ويندا آهن ڇو جو اهو هنن جو ڌنڌو آهي، لعنت آهي، اهڙي روزي تي جيڪا ڪوڙ ٺڳيءَ ۽ منافقت ڪري ڪمائجي. اها پنهنجي پيشي سان ويساگهاتي ۽ غداري آهي. هي پنهنجو پيٽ ڀرڻ لاءِ هروڀرو ڪيس کي اينگهائيندا آهن. هي ڪيس جي آڙ ۾ غريب فريادي جي پينگ ڪري ڇڏيندا آهن. سچ پڇو ته حقيقي وڪالت ۾ وڏو مزو آهي. ڪورٽ جي ڪٽهڙي ۾ وڏي کان وڏي مجرم کي گلي کان جهلي جواب طلبي لاءِ بيهاري ٿو سگهي. سچا وڪيل گهٽو ڪري اهم ۽ حساس نوعيت جا ڪيس وڙهندا آهن. سچا وڪيل بار ائسوسيئشن جي بار مان نڪري حقيقي انصاف لاءِ گڏجي هڪ پينل ناهي وڙهن ته انصاف يقيني آهي، پر هتي ته انصاف ۽ قانون آهي ڪٿي. اهو قانون جيڪو وڪيلن قانون جي ڪتاب ۾ لڪائي رکيو آهي. هتي ته عدالت جا پنهنجا مثال آهن. وڪيل عدالتن ۾ پيش نٿا ٿين. ڪنهن به ڏوهاري کي سزانه ٿي ملي، ظلم ته اهو آهي ته ٿاڻن تي ايف. آءِ. آر. به داخل نٿي ڪئي وڃي.

سنڌ ۾ سٺا وڪيل ايڊووڪيٽ ۽ بيرسٽر به آهن جن وڏو نالو ڪمايو آهي. اها وڏي فخر جي ڳالهه آهي ته پوري پاڪستان ۾ ڪرمنل پرسيجر ڪوڊ جا سٺا ڄاڻو وڌ ۾ وڌ سنڌ ۾ آهن. منهنجي وڪيلن سان گهٽ ڄاڻ سڃاڻ رهي آهي. منهنجو هڪ اڌ ڪيس کان سواءِ ڪنهن ڪيس سان واسطو نه پيو آهي. مونکي عدالتي فلمون بي حد پسند آهن. مان جيڪڏهن ليکڪ نه هجان ها ته بهترين وڪيل ضرور هجان ها. مونکي ذاتي طور تي وڪيلن ۾ هي پسند آهن.

محترم رسول بخش پليجو، محترم اياز لطيف پليجو، محترمه نور ناز آغا، محترم يوسف لغاري، محترم فضل قادر ميمڻ، محترم عزيز شيخ، محترم ڊالو مل،

Scanned with CamScanner

محترم اشوڪ ڪمار، محترم روچيرام، محترم ڪرشن پيل، محترم ديدار بلوچ ۽ محترم لالا لياقت جيڪو منهنجو مامو پڻ آهي.

جج

هڪڙو ته روز حشر ٿئي، ٻيو ظالمو هتو، ٻي لوٽ فيصلو ڪري اهڙو خدا ڪٿي (استاد)

واهه ڙي وا، بور جوازي فيصلا! دلفريبي، دو ڪيبازي فيصلا (استاد بخاري)

انصاف سچائي وڏي طاقت آهي. منهنجو رب پاڪ پڻ عدل انصاف ڪندڙن ۽ سچائي جي چاهيندڙن کي پسند ڪري ٿو، مظلوم کي انصاف فراهم ڪرڻ جج جي ذميواري آهي. هتي هلين عدالت ڪان وٺي، وڏي عدالت تائين انصاف پريا فيصلا ڪونه پيا ٿين. بي گناهه ڪوڙن ڪيسن ۾ جيلن ۾ بند آهن. قانون جا محافظ پوليس، وڪيل ۽ جج تقدير جا مالڪ آهن عدالت ۾ سڀ جا سڀ عقل ۽ عدل جا انڌا ويٺا آهن. هن ملڪ ۾ انصاف مري ڪپي چڪو آهي. انصاف امير جي ميراث بڻجي چڪو آهي، بس جهنگ جو قانون آهي. هن ملڪ ۾ ڏوهي کي سزا به نه ٿي ملي ۽ بي گناهه ٽيپ ڪايو وڃن. سزا هوندن به هيٺي لاءِ هوندي آهي. ڪورٽ، ٿاڻا ۽ هنن جا قانون به هنن جهڙا آهن. پوسٽ مارٽم جي رپورٽ اچڻ ڪان اڳ ۾ ئي ڏوهاري جو ضامن منظور ڪري ڏوهاري کي ضمانت تي آزاد ڪيو ٿو وڃي، بيشڪ آزادي انسان جو پيدائشي حق آهي، جوابدار معنيٰ ڏوهاري هتي ڏوهاري کي ڪيسن جي ڪا پرواهه ناهي هن کي پڪ آهي ته هن جو ڪيس به اهڙي ڪورٽ ۾ هلندو جا ڪورٽ هن خلاف ڪو فيصلو ڏئي نٿي سگهي. هن وقت تائين جيڪو ٿيندو آيو آهي اهو انصاف نه بلڪ ويسا گهاتي آهي، ڏوهاري کي فوري طور تي قانون جي گرفت ۾ آڻو وڃي ۽ انهن کي ڪورٽن ۾ چالان ڪري سخت ڪان سخت سزائون ڏنيون وڃن.

اڳي هن خطي ۾ امن امان ايترو هو جو ورلي ڪا ڪورٽ ويهندي هئي، چوري چڪاري ۽ لٽ مار نه هئي، ماڻهون ٻي ڏپا ٿي سمهندا هئا. هاڻ ملڪ ۾ لوفر وڏو آهي ۽ انصاف جڏو آهي. پاڪستان جو موجوده داغدار عدالتي نظام عوام جي تباهي ۽ بربادي جو نظام آهي، ماڻهون کي هاڻ ڪورٽن تي اعتماد نه رهيو آهي، هي موجوده نظام کي پنهنجي لاءِ هڪ ڏچو ٿا سمجهن. هن وقت ملڪ ۾ ڪو به قانون نه آهي عدالتون رڳو ڏيکاءُ آهن هتي انصاف نالي ڪا شي نه آهي، هتي خوبصورت عدالتي بلڊنگون ته آهن پر اتي انصاف جي ڪوٽ آهي، هن ملڪ ۾ عدليه سڪرات ۾ ورتل آهي، رياست جا سڀ دستور آهستي آهستي مري کپي رهيا آهن.

انصاف اهي ڇا؟ What is Meenig of Justice? ڏوهاري جرم ٿو ڪري، قتل عام جو پيو ٿئي؟ ان جي ڇاڻ پاڻ کي بلڪل ناهي اهو ته لوهان کي اياز لطيف پليجو ئي ٻڌائي سگهي ٿو، بس پاڻ کي ايتري خبر آهي ته انصاف ايمان جي مضبوطي جو نالو آهي، چون ٿا ته ”جج، جارل ۽ جيلر سياڻا هوندا آهن، جيڪي قانونن ۽ اصولن کي پائيندا ۽ ڏياڪيندا آهن.“ عام طور جداري ڪيسن ۾ ماڻهو صرف ۽ صرف ان لاءِ حاضر ٿين ٿا جو هنن

Scanned with CamScanner

کي گرفتاري جو ڊپ هوندو آهي قانون غريب جي پهچ کان پري آهي، هتي انصاف حاصل ڪرڻ لاءِ حضرت خضر جي عمر، ايوب جو صبر ۽ قارون جو خزانو هئڻ لازمي آهي. عدالت انصاف نه پر جڻ خيرات ڏيندي آهي، جج جن وٽ سچ ۽ ڪوڙ ڪجهه به ناهي، جج ڪيترائي زير سماعت ڪيس ۽ مقدما التوا ۾ وجهيو ڇڏين ٿا، قانوني گهرجون پوريون ڪرڻ لاءِ جج هر وڳرو جي ڏيگهه ڪري ٿو. هت ماڻهو انصاف وٺڻ اچن ٿا ۽ موت ۾ رڳو تاريخ وٺي موٽن ٿا. ڪين بنا هڏڻ جي مايوس ڪري موٽايو وڃي ٿو. اهو آهي هن ملڪ جو انصاف، هتي بي انصافي عروج تي آهي، جيڪا ڳالهه ڏينهن ۾ طئي ٿيڻي آهي اها مهينن ۾ ۽ جيڪا مهينن ۾ طئي ٿيڻي آهي انهن ۾ سال لڳيو وڃن. وڏو ظلم آهي. غريب ماڻهو پنهنجو سڄو ڪم ڌنڌو ڏاڙي سيڙائي پنهنجا ٻچا بک ماري، لوڌر سوڌر وٺي، ڪرايا ڀاڙا ڪري اچي ٿو، هتي ڇهه ڇهه مهينا گذريو وڃن، ڪو به فيصلو ڪو نه ٿئي، ماڻهو ويچارا پنهنجي ڪيسن کي منهن ڏئي نه سگهندا آهن، هي هنن ڪيسن ۾ پنهنجي جند ڦاري ڇڏيندا آهن، ڪيئي ويچارا مورڳو ڪيسن تان ئي (With Draw) ٿين ٿا ۽ هٿ ڪڍي وڃن ٿا. ڇو جو انصاف ۾ دير ٿيڻ ڪري انصاف وٺندڙ ٿڪجي ٽٽجي هارجي پوي ٿو ۽ هن ۾ اها همت ئي ڪو نه ٿي رهي ته هي انصاف وٺڻ جي ڪوشش ڪري، فريادي ۽ جوابدار اها انصاف ۾ بي انصافي ۽ دير جي فيصلي ۾ دل ۾ اهو فيصلو ڪن ٿا ته ڪيسن جو فيصلو الله ڪري جلدي ٿئي پوءِ ڀل اسان جي خلاف ڇو نه هجي. اڪثر ڪيسن ۾ ائين ٿيندو آهي ته دعويٰ پيءُ ڪندو آهي ته ڪيس جو فيصلو پٽ يا پوٽو ٻڌندو آهي. جڏهن ٻيڙيون غرق ٿي وڃن. مظلوم ظالم جو ڪاچ ٻڌجي وڃي. تنهن کان پوءِ انصاف ڪهڙي ڪم جو. مون اوهان کي پهرين ٻڌايو ته عدالت ۾ ترائل لاءِ ڪو به وقت مقرر ناهي، اهڙي قسم جي شڪايتن کان پوءِ آخر 26 جون 2015ع تي سپريم ڪورٽ جي 3 رڪني بينچ جسٽس ثاقب نثار تاريخي عدالتي فيصلو ٻڌائيندي چيو ته ماتحت عدالتون سول ڪورٽون ترائيڪل مڪمل ٿيڻ کانپوءِ 30 ڏينهن ۾، ڊسٽرڪٽ ڪورٽون 45 ڏينهن ۾ ۽ هاءِ ڪورٽون 90 ڏينهن ۾ ڏنل وقت مطابق فيصلو ٻڌائين پابندي نه ڪندڙ ججن خلاف ڪاروائي ڪئي ويندي. شل ائين ٿي پر مونکي نٿو لڳي ته ائين ٿيندو. انصاف جي پهرين، ٻي ۽ آخري ڏاڪي ٿائين رشوت يا پئسو ڏيڻو پوي ٿو، هي قاضي، مفتي، محتسب، هي بي فيض جج ڪهڙو انصاف ڪندا سرڪاري وڪيل، جن جو عدالتن ۾ احترام ڪونهي، جيڪي جميا ۽ پلياڻي حرام جي پيسن ۾ آهن ته پوءِ اهي ججهه لئي ويا ته انصاف جو ڇا ٿيندو. "ڪرپشن ۾ بار ۽ بينچ هڪ ڳالهه آهي" جڏهن ججهه رشوت خور هوندا ته لازمي وڪيل به اهڙا ئي هوندا، جيڪي ججن جي دلالي ڪندا هوندا. ڪورٽن ۾ ڪوڙ ڳالهائڻ جو پروانو جاري ڪندڙ ۽ رشوت وٺي انصاف کي ٽيين وال ڪندڙ جج مجال آهي جو، پنهنجي ڏنل ٽائيم تي ملن ۽ بنا انتظار ڪرائڻ جي گهرائن.

مان حيسڪو (واپڊا) هيڊڪوارٽر حيدرآباد ۾ ڊائري ۽ ڊيسپيچ تي اسسٽنٽ ۽ انچارج آهيان منهنجي انڊر ۾ ٻه ڊائري وارا ۽ ٻه ڊيسپيچ وارا ڪلارڪ آهن جمع تي هاف ڊي ۽ لاسٽ ڊي هئڻ ڪري سڀ جلدي ڀڄيو وڃن مان انچارج هئڻ ۽ ڪوريئر سروس ڊيل ڪرڻ سبب جئين ته مان دير سان ايندو تنهن لاءِ مونکي دير تائين ويهڻو پوندو آهيان. جمع ڏينهن مونکي اڪثر ڪٽڪو رهندو آهي ته جاڻ ڪورٽ مان سمن آيو ۽ سچ پڇو، پوءِ ٽينلو به ائين ٿي آهي. سمن (عدالت جو سڏ يا اطلاع نامو، ڪورٽ ۾ حاضر ٿيڻ جي طلبي) جنهن ۾ گهٽ ۾ گهٽ ٻن هفتن جي محلت مليل هوندي آهي. اسان وٽ ٻاري بينچ جا رشوت خور وڪيل ۽ ججھ اهو سمن پراڻي تاريخ ۾ صحيح ڪري آخري تاريخ ۾ موڪليندا آهن، ته جئين الزام لڳل آفيسر ٽائيم تي عدالت ۾ پهچي نه سگهن، سمن ۾ 15 تاريخ سومر جي ڏينهن صبح جو 8 لڳي آفيسر کي ڪورٽ ۾ حاضر ٿيڻو آهي، 13 ۽ 14 ڇنڇر آچر موڪل آهي. 12 تاريخ جمع جي ڏينهن آفيس ٽائيم کان پوءِ ڪورٽ جو بيلف سمن ڪٽي ايندو جنهن ۾ جج جي صحيح پهرين تاريخ جي ڪيل هوندي آهي ۽ نمبر به پهرين جو ئي لڳل هوندو آهي. جڏهن ته ائين نه هوندو آهي. صحيح ۽ نمبر پراڻي تاريخ ۾ لڳل هوندو آهي. هيڏانهن پاڻي ۽ هوڏانهن باھ هوندي آهي. جي اهو سمن نه ٿا وٺو ته جج ٿو ٻڌي، جي وٺو ٿا ته ڪيڏانهن ڪريون، آفيسر ته 15 تاريخ تي صبح جو 9 لڳي ايندو، ڪڏهن تياري ڪري، ڪڏهن ڪورٽ وڃي پوءِ هو آفيسر ڪا ڳالھ نه ٻڌندو ۽ سسپنڊ ڪندو ۽ ائين مان ڪيئي ڀيرا بي گناھ ماريو ويو آهيان، هاڻ اوهين ٻڌايو اهڙا منافق ججھ ڪهڙو انصاف ڪندا. هاڻ ته جج کي ججمينٽ به وڪيل ٿو لکي ڏئي. هاڻ ته ججھ جي ڳئي به وڪيل ٿو ڪني. هاڻ ته ڪورٽ ۾ انصاف نه ٿو ٿئي پر رڳو پريمي جوڙن جو نڪاح ٿو ٿئي.

ائين به ناهي ته ڪي سڀ ججھ ۽ سڀ وڪيل بدديانت ۽ رشوتخور آهن، پر حقيقت پنهنجي جاءِ تي اٽل آهي. آهن ڪي ايماندار ۽ ظرف وارا ججھ به پر اٽي ۾ لوڻ برابر. ڪورٽ جج سان ٻڌل هوندي آهي، جي جج ايماندار ۽ سٺا هوندا ته عدالت جي نيڪي ٿيندي ۽ ماڻهن جو انصاف ۾ ويساھ ٿيندو جي جج ايماندار آهي ته شريف ماڻهن لاءِ چپر ۽ ڇانوءِ آهي. هڪ مانائتو جج جيڪو خدا جي انصاف واري ڪرسي تي ويٺو آهي، جيڪو ڪوڙن جي شاهدي کان وڌي سچي صورتحال کي چڱي طرح سمجهي ٿو. هڪ عالم فاضل، بردبار، تحمل وارو، نيڪ سيرت، شريف، سچاڄھو رحمدل، ايماندار ۽ انصاف پرور ججھ ئي عدالت جو وقار بحال ڪري سگهي ٿو. جنهن مان انصاف جي اميد ڪري سگهجي ٿي، انصاف لاءِ صرف نيڪ نيتي گهرجي اهڙن انصاف پرور ججن تي خوني حملا به ٿي سگهن ٿا پر هنن کي همت نه هارڻ گهرجي، اهڙن ايماندار ججن جي ٻيڙن جي مٽي به اکين ۾ پائڻ ثواب آهي.

خوني بيان

قانوني لحاظ کان اسان کي خبر آهي تہ جيڪڏهن قتل کان اڳ ڪو فرد ڪجھ ماڻهن مان پنهنجي جان کي خطرو سمجهي پڌرائي ڪري ۽ بعد ۾ مارجي وڃي تہ اهڙي موقف کي خوني بيان (Dying Declmation) چئبو آهي. جنهن جي قتل بابت تيندڙ تحقيقات ۾ بنيادي ۽ لازمي اهميت هوندي آهي، نہ تہ اهو پاڪستان پينل ڪوڊ جي خلاف ورزي آهي. جنهن محترمہ بينظير صاحبہ پنهنجي موت جي ايف آءِ آر پنهنجي قتل کان پهرين ئي درج ڪرائي وئي. جنهن تحت جنرل پرويز مشرف تي ڪيس هلي رهيو آهي.

جرم - خطا

- موت جي سزا جو پروانو يا ڦاسي جو حڪم (ڊيٿ وارنٽ) جاري ڪندڙ ججھ هن جي زندگي بخشي ڇڏي. انهيءَ خوشيءَ ۾ سندس دم پرواز ڪري ويو.
- اطلاعاتي درخواست ڪرڻ لاءِ ڪنهن بہ قانون جي ضرورت نہ هوندي آهي. هر شهري کي حق آهي تہ هو انتظاميہ جي ظلم جي خلاف درخواست ڪري تہ سگهي، پنهنجو پاڻ تي ٿيندڙ ظلم يا اجتماعي ظلمن جي باري ۾ اعليٰ انتظاميہ کي اطلاع ڪرڻ ڪو بہ ڏوهہ يا جرم ناهي.
- توهين عدالت جي جرم ۾ ڇهہ مهينا سزا ڪاٽڻ لازمي آهي، جي جرم ڪندڙ کي چارج شيٽ يا فرد جرم جي ڪاپي ملي آهي، جي نہ تہ پوءِ اهو ڪيس ائين عدالت ۾ هلي نٿو سگهي. ڪيس مٿي پاڪستان بار ڪائونسل ۾ اپيل جو حق آهي. اهڙو قانون اڳي ئي عمل ۾ آهي.
- ڄاڻي واڻي لاپرواهي ۾ ڪيل ڏوهہ يا غلطي سان ڪيل قتل بہ ٿي وڃن ٿا. ڪوڙن، بوگس ۽ جڙتو عيني شاهدن جي روشني ۾ عدالت ڪين ڪيس مان بري ڪيو ڇڏي ۽ ڪنهن ڪوڙي ۽ جڙتو ڪيس ۾ آزايل بي گناهہ ڦاسي چڙهيو وڃن.
- وڏي ۾ وڏي مجرم کي بہ عدالت ڪجھ نٿي ڪري سگهي، پر شرط اهو آهي تہ ان ڪيس ۾ حڪومت جي دلچسپي نہ هجي، باقي ماڻهن طرفان داخل ڪيس کي ماڻهون ئي منهن ڏيندو.
- ڪيس جي ڊڪري (Ex-Party) ڪنهن بہ هڪ ڌر جي حق ۾، هڪ طرفو فيصلو.
- ڪرائم ڪنٽرول ائڪٽ تحت چالان ٿيل بہ هاءِ ڪورٽ ۾ قانوني پٽيشن تيار ڪري، پاڻ ئي فريادي ٿي سگهي ٿو.
- ڪو بہ ماڻهو ڪنهن بہ جج خلاف سپريم ڪورٽ يا سپريم جڊيشل ڪائونسل ۾ وڃي سگهي ٿو.
- اذيت ڪهڻ ۾ قيدي يا باندي کي قانون جي پلڙن سان جوڙيو وڃي ٿو.

Scanned with CamScanner

- جيل ۾ ڏوهاري پيشه قيدين کي ڏنڊا پيڙيون هڻيون وڃن ٿيون. ٻانڊين کي زنجيرن ۾ ٻڌي هڻن جي پيرن ۾ اڙ مڻ جون ڏڙيون ٻڌيون وينديون آهن. ڏڙيون هڪ زنجير ۾ ٻڌل هونديون آهن.
- پوليس جو لاڪپ، زندگي ۾ هڪ ڀيرو ڏسڻ لازمي آهي.
- حراست، نظر بندي، حوالات، هٿڪڙيون مرد جو زيور آهن. الله تعاليٰ ڏئي اهڙي زيور کان آبجيڪشن اور رول تي پاڻ هن جج واري چيپٽر کي ڪلوز ڪريون ٿا.

باب ڏهون: مذهب

مذهب

مذهب جي تاريخ بابت ڄاڻ حاصل ڪرڻ کان سواءِ اسان ان جي باري ۾ ڊاهپ پريو بحث نٿا ڪري سگهون، مان هتي مذهب تي تبصرو ڪو نه ڪندس، ڇو جو هي وڏو مسئلو آهي، مذهب جو تعلق عقيدي سان آهي. مذهب عقيدو ئي ڪونهي بلڪ طرز عمل به آهي. مذهب دراصل هڪ قسم جي تحريڪ آهي. انسان ذات جي ترقي ۾ مذهب جو هڪ اهم ڪردار رهيو آهي. مذهب Religion لاطيني زبان جي لفظ Relgio مان نڪتل آهي. جنهن جي معني آهي ٻڌڻ. دنيا ۾ تي سئو کان مٿي مذهب (ڌرم) موجود آهن. مذهب اسلام آخري مڪمل ۽ جداگانه دين آهي ۽ ان جي اچڻ بعد ٻيا سڀ دين منسوخ ٿي ويا. خدا جو آخري ارشاد سچو قرآن ۾ آ. ازل ۽ ابد جي مقدس ڪتاب قرآن پاڪ کان ڪهڙو ڪافر انڪار ڪندو، هن ۾ تمام وڏو سبق ۽ هدايتون موجود آهن. ”ڪوڙ تي قرآن ڪڻندڙ اسان جا سنڌي ڏاڙي ٻولي ۾ لٿل قرآن کي گهٽ اهميت ڏين ٿا ۽ پنهنجي ٻولي ۾ لکيل شاهه جي رسالي کي وڏيڪ.“ هي شاهه جي بيتن کي آيتون سمجهن ٿا. ڇو جو شاهه صاحب پاڻ فرمائي ٿو ته ”جي تو بيت ڀائين سي آيتون آهن“ پر قرآن جهڙو ڪو درس ناهي. جي ايم سيد کي پلي رهبر سمجهيو پر نبي پاڪ جهڙو ڪو رهبر ناهي. پنجتن جهڙو ڪنهن جو شان نه آهي ۽ فقير جهڙي ڪا مجلس ناهي. صرف رب جي رتل وات تي هلڻو آهي، ٻي ڪا وات ڪانهي، سمورا عالمي مذهب هڪ ٻئي کان مختلف نه ٿي سگهن ٿا، پر انهن ۾ هڪڙي وحدت موجود آهي، هر مذهب ۾ عبادت دعا ۽ قرباني موجود آهي. ڪو به دين جهيڙ ڇهتو ۽ ويڙهه نه ٿو ڏسي، نه ئي ڪو مذهب خراب آهي. ڇو جو ڪو به مذهب برائي جو سبق ڪو نه ٿو ڏئي. هر مذهب عالمي ڀائيچاري جو درس ڏئي ٿو. جيڪڏهن سڀ مذهب انسانيت سيکارين ٿا ۽ امن اتحاد سيکارين ٿا ته اهي پاڻ الڳ الڳ ڇو آهن، پنڊت جو ڌرم ۽ ملا جو اسلام ڳالهه ساڳي آهي. حقيقت ۾ ڪفر ۽ ايمان، هندو ۽ مسلمان اڇو ۽ ڪارو هڪ آهن. نه ڪفر ڪم جو آهي نه مسلمان، ”مذهبن ۾ وڏي منافقي آهي.“ هي سڀ مذهبي منافق رڳو اداڪاري ڪن ٿا، ”مذهبي ٿيڻ آخري عياشي آهي.“ جڏهن انسان ڪجهه به ڪري نٿو سگهي ته هو مذهبي بڻجي وڃي ٿو. معنيٰ مڪمل ڪميڻو، پنهنجي عياشين کي مذهبي رنگ،

ڏئي مذهب جي ٻاڪ نالي ۾، مذهب جي اوٽ يا آڙ ۾ ڪڌي طريقن سان پنهنجي مفادن کي جائز قرار ڏئي استعمال ڪيو ويو آهي. مذهب خوف مان پيدا ٿيو آهي، ۽ خوف يا ڊپ بزدلي آهي. اسان کي مذهب جي نالي تي مفلوج ڪيو پيو وڃي. ماڻهن وٽ مولوين جو اثر وڌندو ٿو وڃي. جيئن ته دنيا جي ڳالهين کان وڌيڪ مذهبي ڳالهين جو اثر وڌيڪ ٿيندو آهي. اهڙا ماڻهو به پنهنجو پاڻ کي مذهبي پابندين کان نٿا بچي سگهن، پوءِ ڀلي سندن دل ۾ مذهب لاءِ ڪا اهميت هجي يا نه هجي. مان جيترو گهٽيا آهيان ملان مولوي ۽ اهي ديني عالم مونکان به هزار دفعا گهٽيا آهن. هي مذهب جي نالي تي هر پڙوت ڪن ٿا ۽ ٿڪي ٿا وڃن. چون ٿا "ته هندوستان ۾ 95 سيڪڙو کان به وڌيڪ رنڊين جو مذهب اسلام آهي". مسلم ۽ غير مسلم ۾ تضاد شيعه ۽ سني ۾ تضاد مُلن ۽ سيدن ۾ باهمي حسد عام آهي. "مذهب نئين نويلي طوائف جيان فرقي جي نئين پڙوي هٿان لٽجي ٿو." هي سڄو ڏينهن مصلي تي ويٺل دين جا پاڻ جيڪي بهشت نصب ٿيڻ جو يقين ڪٺي ملن ٿا. هي فرعون صفت، خود مطلبي ۽ جاهل فرد ئي اسلام جا علمبردار آهن. هي روايت مذهب جا دعويدار، هي مذهب (ڌرم) مڙيندڙ. هي مذهبي ڀوت، هي فتني باز جيڪي مذهب ۾ عقيدي جي نالي تي قانون هٿ ۾ کڻي افراتفري پيدا ڪرڻ جا ذميوار آهن. هي حديثون ٻڌائيندڙ واعظ ۽ نصيحتون ڪندڙ ملان، پيش امام، ديني رهنما عالم ۽ نقاد، هي منهن جا مومن ۽ مسلمان، مومنائپ جي انساني لباس ۾ ٻاهر ملان ۽ اندر ۾ ابليس آهن. هي سني ۽ ديوبندي، هي تنگ دل ۽ شدت پسند، ڪٽر فرقه پرست مسلمان، پنهنجي مدرسن ۾ رڳو ڪاوڙ حسد ۽ جڙ ڏيندڙ. مذهبي درس ڏين ٿا، ڌرم ۾ جيڪا هٽ ڌرمي آهي، هي دين ڌرم جي ڳالهه ڪندڙ مذهب جا ٺيڪيدار، هي خدا جي ڌرتي جا ناخدا تي ويٺل، خدا کان به وڌيڪ خدا بنجي ويا آهن. ڪڪڙ ٻانگ ته ڏيندو آهي پر نماز نه پڙهندو آهي. اسان مسلمانن جو پڻ ساڳيو حال آهي، اسان رڳو نالي ۾ مسلمان آهيون رڳو زبان سان ڪلمي چوڻ ۾ ايمان ناهي. مسلمانن نمازون پڙهڻ کان سواءِ ڪجهه نه ڪيو آهي، صرف نيڪ هئڻ نمازون پڙهڻ ئي نيڪ نه آهي. نيڪي جون پيون به ڪيتريون ئي تقاضائون آهن. جيستائين انهن کي پورو نه ٿو ڪيو وڃي ايمانداري ۽ نيڪوڪري واري وصف مڪمل نه ٿئي ٿي. صحيح معنيٰ ۾ مسلمان اهو آهي جيڪو حقوق الله سان گڏ حقوق العباد کي به پنهنجي زندگيءَ جو اهم حصو سمجهي.

مان ۽ مذهب

مان نه هندو آهيان نه مسلمان، مان نه شيعو آهيان، نه سني نه وهابي، نه قادري، نه قادياني، نه ديوبندي، نه نقشبندي، نه برقاني، نه صدقاني، مان ڪنهن به ڌرم يا مذهب جو نه آهيان. مان رڳو رب جو آهيان. مان مذهبي پابندين کان پاڻ کي آجو رکندو آهيان. جنهن ڪري مان مذهب ۾ قائل نه آهيان، مان خدا جو منڪر به آهيان، نه عاجز به آهيان. مان دين اسلام کي ٽڪرن ٽڪرن ۾ ڏسي نٿو سگهان، منهنجو دين مڪمل ۽ هڪ

آهي، منهنجو رب هڪ آهي، مان رب جي ڪهڙي گهر ۾ وڃي نماز ۾ سر جهڪايان، هو پنهنجي هر ثواب ڪي تسبيح جي داڻن ۾ ڳڻن ٿا. مون ڪڏهن به پنهنجي سجدن جو حساب ناهي رکيو. مان شرعي (مذهبي) قانون جو پچان منهنجي اندر ۾ ئي عدالت آهي، منهنجو ضمير ئي منصف آهي. هي مُلان مولوي ڪٽر فرقي پرست مسلمان پلي مون خلاف ڪا به فتويٰ جاري ڪن. اهي پاڪ عبادت گاهن ۾ اينڊڙ پليت پلي وضو ڪري پو تر (پاڪ) نظر اچن پر انهن جي پليتي نه ويندي، پليت جو پاپو به ته پاپ آهي. انسان گندي، غليظ ۽ ناپاڪ مٽيءَ مان پيدا ٿيو آهي. انهي لاءِ ان جي حيثيت منيءَ کان وڌيڪ ناهي. هر اها شي جنهن مان زندگي جنم ٿي وٺي اها ناپاڪ آهي. اسان جي بدن مان جيڪا به شي خارج ٿئي ٿي اها ناپاڪ آهي. انساني جسم ناپاڪ ۽ سندس روح پاڪ آهي، اهو فلسفو مونکي سمجهه ۾ نٿو اچي بحرحال اهي پاڪ خوش هجن اسين نا پاڪائي يا ناپاڪي ۾ ئي خوش آهيون، پر ياد رکو ڏڪار برائي ڏينهن ترغيب ڏئي ٿي.

الله

ايجها ڪم ڪريجي جنهن وچ الله آپ ٻڻجي (سچل)

ڪيس الله، رب، خدا، ايشور يا گاڊ سڏيو فرق نٿو پوي. هي ڪائنات جوڙيندڙ، هي زمين و آسمان جو مالڪ، هي هر جڳهه هر وقت موجود، هي سدا کان سدائين وجود رکندڙ، جنهن جي ڪٿ ممڪن ئي نه آهي. حاڪميت الله جي آهي، زندگي، موت، عزت، ذلت خدا جي وس آهي ڪجهه به پنهنجي وس نه آهي. هن خدا آڏو اسان بي وس لاچار ۽ هٽيا آهيون. آخر اهو ئي ٿيندو جيڪو رب کي منظور هوندو، ڏٽي کان سواءِ ڪنهن جي سٽائي ٽٽي نه آهي، سيان جون رزق به الله تي آهي، وٽيس ته بڪ ماري. جائي پاڻ الله، ذات هڪ آهي باقي سڀ صفات آهي، ذات حقيقت آهي ۽ صفات مجاز آهي.

خدا جو راز

اسين جن راڪاس، شيطان ٿياسين. اسين ديوتا ۽ فرشتا نه آهيون
اسان جوڙيا ڪعبا، اسان جوڙيا قبلا، ڪندا پاڻ کي پاڻ سجدا نه آهيون (استاد بخاري)

جڏهن شريعت تي پورو لهبو ۽ طريقت سکبي ته حقيقت معلوم ٿيندي. خيال ۽ فڪر وسيلي معلوم ٿيل حقيقت ڏاهپ ۽ ڄاڻ آهي، خدا خيال جو نالو آهي ۽ انسان وجود جو نالو آهي. اسين خيال جي پويان پنهنجو وجود وساري ويهون ٿا. اسين مسلمان ته ٿي وڃون ٿا پر انسان ٿيڻ اسان جي وس کان ٻاهر آهي، ڇا اسان جنهن بابت سوچيون ٿا ٿي سگهي ٿو ان جو ڪو به وجود نه هجي، خدا رڳو تصور ئي تصور يا خيالي ئي خيال ۾ هجي. ٿي سگهي ٿو خدا جو خيالي وجود محض تصور يا وهم ئي هجي. ڇا ان سوچ کي درست ۽ سچو چونداسون. ايمان يا عقيدو خطرناڪ وڻ ويڙهي آهي. ان عدم وجود (وجود نه رکندڙ) تي عقيدو رکڻ ڇا ڪنهن بي ايمان ماڻهو وٽ ايترو مضبوط ايمان هوندو يا سپهي عليهان کان آجي الله، جي ذات ۾ وڌو توڪل (ڀروسو) يا خدا جي ايمان ئي بختگي

Scanned with CamScanner

هجي، ڇا اسان جو رب جي وجود کان انڪار، ڇا هو اڻ موجود ٿي پوندو. رب جو پنهنجو وجود آهي، ان بابت سوچڻ گناهه آهي. شريعت، طريقت معرفت راز حقيقت پروڙڻ گناهه آهي. اتي دانائي ۽ ڏاهپ ڏوهه آهي. مجيون ٿا ته خدا آهي باقي هي پڙوت اجائي آهي.

ڇا ٿئي تخليق کي چورو نه ڪر (استاد بخاري)

انسان جو سرجڻهار ۽ تخليڪار خدا، رڳو انسان کي ڪٺ پتلي جيان نچائي ٿو. هن کي اسان جي ڪا به گهرج ناهي. خدا رڳو پنهنجي من ماني چاهي ٿو، انسان لاءِ بندگي جو فرض آهي، خدا ۽ بندي جي وچ ۾ صرف بندگيءَ جو فرق آهي، انسان خدا جو راز آهي. خدا کي پنهنجو پاڻ ۾ تلاش ڪر. خدا تو کي ڳولي ٿو ۽ تون ڪنهن جي ڳولا ۾ آهين. مان پڻ وحدت الوجود (هم اوست) جي فڪر جو قائل آهيان. انسان جي اندر ۾ جيڪو رب پاڪ روح رکيو آهي سا اصل حقيقت آهي. انهي حقيقت کي سڃاڻڻ ۽ پنهنجو پاڻ کي پروڙڻ ئي خود خدا جي ذات جي معرفت حاصل ڪرڻ آهي ۽ ان کي ئي خدا سمجهي سجدو ڪرڻو آهي. منهنجي به قلب ۾ هڪ قبلو آهي مان پنهنجي تن کي ئي طواف ڪندس.

الله جا گهر

هڪ هندو ٻيا مسلمان تيون وچ وڏائون وير،
انڌن اونهه نه لهي، تن کي سچ چوندو ڪير،
روحل راهه پرين جي جڏهن گهمي ڏٺو سون گهيڙ
ته رب مڙني ۾ هيڪڙو، تنهن ۾ ڦندو نه ڦير،
سا ڪيڏانهن ڪنڌي پير، جا سڃي ڪعبته الله ۾،

مسلمانن ۾ مومنين کان ولي مولائين تائين سڀني ۽ نيڪ خيال رکندڙ ۽ خراب لسمن جا ماڻهو به ملن ٿا، جن کي هڪڙي جي شڪل ئي نٿي وڻي، رب کي ڪنهن سجدي جي يا ڪنهن گهر جي ضرورت ناهي پوءِ الله جا ايترا گهر ڇو؟ عبادت واسطي مسجدن ۾ رب کي رڳو سجدو ئي ته ڪرڻو آهي. اسان جي آڏان ته هڪ آهي پوءِ اهي چڪلائي الڳ الڳ ڇو آهن، ڪعبي مان ڪفر پيدا ٿيندو ته باقي مسلماني ڪٿي رهندي. ڪعبو وڏي شي ناهي ماڻهو وڏي شي آهي. جيڪو الله جي عشق ۾ ڪعبي ۾ اچي ٿو، جي دنيا جهان جا ماڻهو پنهنجو ڪعبو قبلو الڳ الڳ ناهي ويهن ته هتي رڳو ڏيهو چمڙا ۽ الو ئي ڏسي سگهجن ٿا.

فطرت سان بغاوت

ڪجهه به نه مان ڪجهه لهي نٿو سگهي. هڪ روپ کان ٻئي روپ ۾ ٿيون ۽ ڇو ٿون روپ ٿي سگهي ٿو ۽ ائين سلسلو هلندو رهي ٿو، پر مادي کي ڪو به خلقي نٿو سگهي. ڪا شيءِ اڳ جنهن حالت ۾ هجي، ان ساڳي حالت ۾ نه رهي ته ان تبديلي کي ڇرپر ڇڪبو آهي ۽ هر ڇرپر فطرت سان بغاوت آهي. هڪ شيءِ مان ٻي نرالي شيءِ ٺهڻ جي تبديلي جهلي يا مورثي

عمل نہ هو. تبديليون بغاوت کي جنم ڏين ٿيون. شيطان جو آدم کي سجدو نہ ڪرڻ انسان جو فطرت خلاف ڦريون جڻن، هو جڏهن حوا جنت مان بيزار ٿي پور ٿي آدم کي اُنان نڪرڻ جي صلاح ڏني تہ آدم خدا خلاف بغاوت جي نيت ڪئي. ان ڪارنامي تي خدا کين جنت مان تڙي ڪڍيو. ڌرتي جو پهريون خون، حوا جي ڌي زهرن تي آدم جا پٽ وڙهيا هڪ جو خون ٿيو ٻيو خوني ٿيو.

وڏو گهر

ڪوئرو. لوٽو يا بدنو هٿ ۾ ڪٽي، کهڙ جو ڏنڊڻ سيني تي لٽڪي، "مان مديني وڃان سارو مدينو گهمان" جي رٽ لڳائيندڙ نوراني پوشاڪ ۾ ڪفن پهريل هي شيطان، جڏهن شيطان کي پٿر هڻي حج ڪري اچن ٿا، تہ اڳي کان بہ وڌيڪ حرامي ٿي پون ٿا. هي دل جا ڪارا ۽ منهن جا صاف پرهيزگار ۽ ايماندار، رشوت جي پئسن مان سال بسال حج ۽ عمرہ ڪندڙ ۽ هر سال اعتڪاف ۾ ويهندڙ مسلمان بي ايمان ۽ شيطان جيڪي ماءُ پيءُ کي پادر هڻي ڪمرن ۾ بند ڪندڙ. پلاٽ هڻي يا پئسي جي لالچ تي سڳي ڀاءُ کي بي گناهہ قتل ڪري، خون ۾ رنگيل هٿ ڪٽي ۽ يتيمن جي مال تي حج ڪري پنهنجا سمورا گناهہ بخش ڪرائي حاجي سڏجن ٿا. اُهي ڪيترا ڪمينا هوندا تصور نٿو ڪري سگهجي. چون ٿا تہ "حج يا عمري تي خدا جنهن کي گهرائي." خدا بہ هنن ڪمينن کي پسند ڪري ٿو. اهو بہ چون ٿا تہ خالق ڪائنات جي جنت ماءُ پيءُ جي قدمن ۾ آهي. اهي غريب مسڪين جيڪي حج يا عمري جا خواهشمند آهن، ڪو غيبي خزانو هٿ لڳڻ يا ڪنهن معجزي يا الله جي حڪم جو انتظار پيا ڪن، تن کي گهرجي تہ ماءُ پيءُ جي خدمت ڪن انهن لاءِ اهو ئي حج آهي ۽ جن کي ماءُ پيءُ نہ آهن اهي اڪيلائي ۾ خدا کي ياد ڪن ڇاڪاڻ تہ اڪيلائي خدا جو واحد دروازو هوندو آهي. خوني، قتل يا ظالم پلي لڪ حج ڪري اچي. آب زم زم سان پلي پاڪ صاف ٿي اچي ان پليت کي پل خدا معاف ڪري ڇڏي. خدا کي ڇا آهي پو ڳي تہ اهو يتيم ٿو جنهن تہ اڃان پيءُ جي قاتل چاچي کي معاف نہ ڪيو آهي. مان تہ چوان ٿو تہ قاتل کي تہ سندس جي مرڻ ڪانپوءِ بہ معاف نہ ڪيو وڃي. پوءِ تہ يذيد جي ظلم ۽ فرعون جي خدائي کي بہ وساري ڇڏيو، ڇاڪاڻ تہ هاڻ هو هن دنيا ۾ نہ رهيا آهن، ڇا اڄ کان پوءِ ظالم کي ان ڪري معاف ڪيو وڃي تہ هو هاڻ هن دنيا ۾ نہ رهيو آهي، مان هاڻي ضياءَ الحق کي ڇا چوان عظيم چوان يا شهيد چوان. شهيد راڻي محترمہ بينظير ڀٽو صاحبہ جو قاتل پرويز مشرف حج يا عمرو ڪري خدا کان گناهہ معاف ڪرائي اچي، ڇا اوهان PPP وارا کيس ان ڪري معاف ڪندا جو خدا کيس معاف ڪيو آهي. ڇا بلاول ڀٽو زرداري، بختاور ۽ آصفہ، بينظير جي پيهر اولاد کيس معاف ڪندي ڪاڏهن بہ نہ.

قدرتي آفت

تيسين سور سئو جيسين ان جو ڪو لاهيندڙ ڳولي لهجي. الله جي آسري ۽ انسان جي ڀروسي سان انسان ڪيترو هلندو. توڪل تي ڀاڙيو. خدا جي خدائي تي ڀروسو رکو. الله وٽ دير آهي انڌير نه، پر اهوئي ته وڏو انڌير آهي. شايد انسان خدا جي قدرت کان واقف نه آهي. قدرت وٽ انصاف جا پنهنجا پيمانا آهن، اهي پيمانا ڪڏهن به غلط ڪو نه ٿيندا آهن. جڏهن رب غضب، ڪاوڙ ۽ ڪروڌ ۾ ايندو آهي ته، پنهنجون دهشتون ڏيکاريندو آهي. هن جو غضب قدرتي آفت جي صورت ۾ ظاهر ٿيندو آهي. هر قدرتي آفت تباهي جو اهڃاڻ ٿئي ٿي. هي قدرتي آفتون اسان جي ڪيل گناهن جي سزا آهي. هو سزا ۽ جزا جو مالڪ آهي. ڏوهه گناهن موجب سزا ۽ نيڪي چڱائي موجب جزا ڏيڻ جو مجاز آهي. بيشڪ رب ڪي وڏي طاقت آهي.

ڪجهه مذهبي ڳالهيون

اهڙي قسم جا گهڙيل شيشا ملن ٿا جنهن ۾ جيڪڏهن سڄي پاسي کان ڏسجي ته تصوير متفرق ۽ اونڌي سونڌي نظر ايندي ۽ پاسيرو ڏسجي ته ٺيڪ ڏسڻ ۾ ايندي.

مرڻ کانپوءِ روح جو آواگون ڪنهن جي صورت ۾ اچڻ اهو خيال نه پر حقيقت آهي. ته روح ڪنهن ٻي ۾ ٽرانسفر ٿيندو آهي. منهنجي وڏي ڀاءُ آغا رشيد جي ڀرين گهرواري جيڪا بروهڻ هئي. ان ڪي جنات جو اثر هو، وفات وقت ان جي ڪمري ۾ سندس مڙس. ڀاءُ ۽ مان موجود هئاسون. جئين ته ان پنهنجي ڀاءُ خالد جي هنج ۾ دم ڏنو. جنات ڪي يڪدم هٿي ٻاڏي گهربل هوندي آهي. اسان باقاعده ائين محسوس ڪيوسون ته ڏوئن جي صورت ۾ ڪاشي ڀاپي شائسته جي ٻاڏي مان نڪري خالد جي ٻاڏي ۾ شفٽ ٿي ويئي ۽ ٿوري دير ۾ خالد جنات وانگر عجيب حرڪتون ڪرڻ لڳو.

درگاهن تي غازي عباس جي علم هيٺان ويهي، هي مولائي موالي ٻٽجي ڀنگ جو ڪونڊو پي، چرس جاسوٽا هنيو، خبر ناهي ڪنهن جي روح ڪي خوش ڪن ٿا.

حشر جي ڏينهن ۾ ماڻهو ماتمي جلوسن ۾ پٽڪي دوران ڪيترو سينو ڪٽين ٿا. ياباهه تي ماتم جو ڪهڙو فلسفو آهي، از خود ئي دوزخ ۾ گهر ٺو ٺو پوي.

سجدي لائق رڳو رب هو. ڪو به آدم پوڄا لائق ناهي، سواءِ ان خدا جي جنهن جي هٿن ۾ روزي روٽي، رزق ۽ رحم و ڪرم آهي. آدم شيطان جي نظر ۾ پوڄا لائق نه هو. پوءِ ڇو خدا جي چرچ تي ٻارن وانگر شيطان ٻڻجي شيطان ڪي پٿر هڻو ٿا.

آدم ته بهشت ۾ وڏي شان ۽ مان سان گهڙيو هو، پوءِ ننگو ٿي ڇو تڙيو ويو.

آدم جي اڇلايل ٽڪ (جنت) ڪي ٻيهر حاصل ڪرڻ لاءِ آدم ذات ايڏي بي چين ڇو آهي.

ذوالفقار علي ڀٽي جي دئور ۾ امام مڪه ۽ امام مدينه پاڪستان آيا هئا، حيدر آباد جي عيدگاهه ۾ لکين ماڻهن سندن پٺيان نماز پڙهي هئي جامون به پڙهي چاشان هو.

هي اهو ذوالفقار علي ڀتو هو، جنهن جي ڏئور ۾ پرهڻتيءَ محل اوڀر طرف آسمان ۾ تارن جي هڪ قطار ظاهر ٿئي. جنهن جي شڪل تلوار جيان هئي. ان آسماني تلوار لاءِ اهو مشهور ٿيو ته اها تلوار مولا علي جي آهي ۽ مولا ڀتي صاحب تي مهربان ٿيڻ وارو آهي. حق موجود. بيشڪ موجود.

توهم پرستي ۽ وهم پرستي

"پيرن فقيرن جي سنڌڙي سونهاري." ذات پات جو فرق اسلام توڙي ڇڏيو آهي تب سنڌ ۾ سيدن جي وڏي لئي آهي. اسان وٽ سنڌ ۾ رضوي سيد، جيلاني سيد ۽ بخاري سيد جام آهن. "سيد ميرو ته به پنج سيرو" جيئن امير جو ٻار چريو يا چتون، هوندو آهي ائين سيد جو ٻار چريو يا مست ضروري هوندو آهي. هر سيد جي گهر ۾ هڪ نه ٻيو ٻار چريو يا مست آهي. اها سيدن کي پٽ آهي يا دعا، اهو سيد ئي ٻڌائي سگهن ٿا. اهي مست ۽ چريا هنن سيد لاءِ سون جا جهرڪ آهن. جڏهن اهو چريو نانگو يا مست سيد گذاري ٿو وڃي ته هي پنهنجي ڇوتڪاري يا گذاري لاءِ ان ته مقبرو اڏي نانگو شاهه يا فلاڻو مست لکي ٿا ڇڏين. جيڪڏهن هو معصوم ٻار آهي ته ان تي معصوم شاهه يا گل شاهه لکي ٿا ڇڏين. پوءِ اسان جا اهوجهه ۽ واندا سنڌي انهن روحاني قبرن تي اچي ٻڙ ٿا وجهن، پير فقير، بزرگ ۽ اوليائن جي اهڙن آستانن، مزارن، تربتن، مقبرن ۽ درگاهن تي کهڙي کهڙي طريقن سان عياشيون ڪيون ٿيون وڃن، مذهبي وڏن ڏينهن تي هنن درگاهن تي، عورتن جو وڏو انگ هر وقت موجود رهي ٿو. مزارن کي مرڪز بنائي اتان جا پير فقير، اهوجهه سنڌين کي پليتون پڙهي ۽ زعفران سان تعويذ لکي ٿا ڏين، ائين تعويذ ڳچين ۾ پارائي، ڦيٿا رکرائي، ڪارا تلڪ هٽائي، ڪارا ڪڪڙ يا ڪارا ٻڪر صدقي ۾ ڏئي. جن ڀوت ڪڍئي. انتر منتر جادو منتر، بلدروح سان ڳالهيون ڪري، ساڻ سونڻ ڪيا وڃن ٿا. جيڪي سڀ اجايا آهن. اهي چالاڪ سيد انهن بيوقوف سنڌين کي معجزا ڪرامتون ڏيکاري، اصل ۾ انهن بکين ۽ پندڙن ڪان پنن ٿا. اهو هنن سيدن جو ڏوهه ناهي، اهي بيوقوف پاڻ ئي لتجڻ ڪاڻ اچن ٿا.

قدم گاهه جو شيدي

قدم گاهه مولا علي جي مين گيٽ لڳ ڍڳهن ولرن ولري درويش جي تصوير رکي هڪ شيدي پنهنجو جهان ڪري ٿو. هن وٽ ڪنتا ڪولاب، مڻين جا هار، ياقوت فيروز، مرجان عقيق ۽ نيلم جا پٿر به آهن ته مينڊيون به، ماڻهو انهن بي جان پٿرن ۾ وڏيون آسون اميدون رکي ويهن ٿا، هنن جو عقيدو آهي ته اهي پٿر سنڌن زندگيءَ تي اثر ڪن ٿا. مون ڏٺو ته ان شيدي جي سڄي ڳچي، هٿن ۽ چيچن تائين پٿرن سان ڀريل هيون، اهو سڀ ڪجهه هوندي به هو ڪائي پئي پن جو پيو.

Scanned with CamScanner

پاپوش بابا

دنيا جي ستن ولين ۽ درويشن جيتري طاقت رکندڙ دعويدار پاپوش بابا جيڪو حسين آباد گدو پارڪ لڳ درياهہ جي ڪناري تي آستانو ٺاهيو ويهندو هو. پاپوش معني (پادر. جوتو يا بوٽ) اهو پادر بابا آس پاس جي پيرن ۾ وڏو نانءُ هو. اهو پاپوش بابا سڄي ڏينهن ۾ ماڻهن سان صرف هڪ ڪلاڪ ملندو هو ۽ ملڻ وقت گنڊڙ وانگر وڏيون اُٺايون ڪندو هو. جيڪو هاڻ تازو پردو فرمائي ويو آهي هاڻ هن درگاهہ جو چڱو مڙس مون وارو يار محترم مظفر صديقي آهي. جنهن کي سائين جو وندُ پڻ مليل آهي.

فقير سائين رحمان بابا

نہ شيطان آهيون نہ رحمان بابا— اسان ابن انسان، انسان بابا (استاد بخاري)

شيطان بابا

درويشن جا مريد سندن نوري پٽ آهن، طالب بي نور آهي ۽ مرشد نور وارو آهي، مرشد جو شان وڏو آهي طالب ويچارو عيبدار ۽ ڪمينو آهي، خليفا بہ هر جاءِ تي مرشد جو مت تي نٿا سگهن، مان اڃان طالب آهيان، منهنجو ڪو ڪامل رهبر ناهي، جئين تہ منهنجو ڪو مرشد ناهي تنهنڪري في الحال منهنجو مرشد شيطان بابا آهي مان وتانس ڪجهہ سکيو هوندو. قيامت ڏينهن حساب جي وقت مونکي پڪ آهي تہ منهنجو هي مرشد شيطان بابا مونکي اڪيلو نہ ڇڏيندو، مان پنهنجي مرشد ڏانهن ڪرم جي نگاهہ جو طلبگار آهيان.

وحدت الوجود

اي خدا منهنجا تي گناهہ معاف ڪر (شينڪر آچاره جو فلسفو)

1.مون تصور ۾ تنهنجي تصوير قائم ڪئي (حالانڪ تنهنجي ڪا بہ صورت نہ آهي)

2.مون مداح ۾ تنهنجو بيان ڪيو (حالانڪ تنهنجي تعريف ٿي نٿي سگهي)

3.۽ مسجد ۾ وڃڻ وقت مان هي ڀلجي ويس تہ (تون تہ هر جاءِ تي موجود آهين)

شاهہ حسين بن منصور حلاج

منصوريءَ جي موج ۾ تو "اناالحق" الايان (سچل)

هڪ انفرادي انسان، هڪ مثالي ڪردار، بيحد دلير، سچو، هڪ ڪامل يقين رکندڙ صوفي جنهن جو مقام ۽ مرتبو اعليٰ هو، منصور جنهن علي الاعلان اناالحق جو نعرو هنيو. "اناالحق" يعني "آءٌ خدا آهيان". هن چيو تہ "جي تمان ڪافر آهيان تہ پوءِ منهنجي ڪفر ۾ اضافو ڪر"، هن اهو بہ چيو تہ "اچو مونکي قتل ڪريو، جو تہ منهنجو خون اوهان تي حلال آهي"، هن وڏيڪ چيو تہ "يارو مونکي قتل ڪريو. ڇڏو! منهنجي قتل ۾ منهنجي زندگي آهي. منهنجي زندگي ۾ موت، منهنجي موت ئي زندگي آهي." 27 مارچ 922ع مطابق 24 ذوالقعد 309 هجري تي اڱاري جي ڏينهن صبح جو

Scanned with CamScanner

ساجهر باب خراسان آڏو، درياهه دجلہ واري ڪليل ميدان ۾ هن آخري ڀيرو بيباڪيءَ سان اناالحق جو ڪلمو پڙهيو ۽ جلاد جي تلوار آڏو چيو تہ "جيڪي مون انڪشاف ڪيا، تن جي سچائي تي مان اڄ بہ اٽل آهيان".

مراقبو

اسلامي تهذيب جي روح الله جي ذڪر سان وابستہ آهي ۽ الله جي ذڪر جو سڀ کان مؤثر ترين صورت مراقبو آهي. ذڪر يا مراقبو الله جي طرف متوجہ ٿيڻ آهي. جيئن تہ لالچي انسان حلال حرام کان بي نياز ٿي. هر صورت ۾ دنياوي زندگي جي لذيذ نعمتون مان مزو وٺڻ، آزادانہ طور جنسي خواهشن جي تسڪين ۽ پاڻ کي خوشحال بنائڻ جي الجهن ۾ لڳي ويو آهي ۽ پنهنجي حقيقي خالق کان دور ٿي جدا ٿي ويو آهي، تنهنڪري هن جو الله جي اهم ذات کي دل جي گهرائين ۾ سمائڻ ۽ رب سان لنئو لڳائڻ ضروري آهي. مراقبو نفيس قوتن جي مڪرو فريب ۾ قاتل انسان نفس پرستي جي حلن مان نڪري، ساري حربن کان نا آشنا ٿي، مادي دنيا کان بلند ٿي. پاڪيزه مقصد تائين رسائي جو ذريعو آهي. مراقبو مختلف خيالات کي ڇڏي. دنيا جي سمورن ارمانن کان خالي ٿي، ڪنهن بہ هڪ مادي تصور کي پڪڙي رکڻ ۽ ڄمي ويهڻ جو نالو آهي. مراقبي جي مادي صورت ڪنهن تصوير تي نظر ٽڪائي رکڻ، ان جي آواز تي ڌيان ڄمائي رکڻ ٻين تصويرون ۽ آوازن کان لاتعلق ٿي وڃڻ ۽ ڪنهن بہ خيال تي توجہ نہ ڏيڻ آهي. مراقبي جو ڪل آرٽ چوڪس رهو، هوشيار ۽ ڦڙت رهو تہ جيئن انهن سيني چورن کي اوهان ۾ گهڙڻ جو ۽ اوهان کي ناپاڪ ۽ آلوده ڪرڻ جو امڪان باقي نہ رهي. مراقبي لاءِ سڀئي هنڌ صحيح آهن. هر هنڌ تي هڪ مرڪز دستياب هوندو آهي. بس رڳو هڪ سو اسي (180) درجي جو رخ موڙي وٺو، بس پنهنجي اندر ۾ ڏسو، هيڏانهن ڪا بہ بيزاري نہ هجي. ڪا هڪ سوچ بہ نہ هجي، فقط اوهين ئي هجو، پنهنجي اندر مان دنيا کي ختم ٿيڻ ڏيو ۽ اوهين دنيا مان ختم ٿي وڃو، مراقبو خدا جي نور ۽ هستيءَ کي پنهنجي هستيءَ ۾ جذب ڪري پنهنجي اندر ۾ غرق ٿيڻ جي ڪوشش آهي. دل جڏهن الله ڏانهن پوري لوت سان متوجہ ٿيندي آهي تہ دل تي الله نقش ٿي ويندو آهي. دنيا جي اندر رهو پر پاڻ کي وساري ڇڏيو. چون ٿا تہ "پاڻ ۾ پيهي روح رهاڻ ڪرڻ سان انسان پاڻ خدا ٿيو وڃي." مراقبو تصوف جي سمورن سلسلن ۾ موجود آهي. گوتم ٻڌ پڻ گيان ڌيان ۾ مگن هو. اسلامي مراقبي جي تاريخ حضور پاڪ جي غار حراءَ ۾ قلبي ذڪر کان شروع ٿئي ٿي. مراقبي جي قلبي ذڪر جو ردم تڏ ۽ ڏيڍر کان سکڻ کپي جيڪي روزانہ رات مسلسل ذڪر ۾ رهن ٿا. مراقبي جو فن ٻلي ءَ کان سکڻ گهرجي جيڪا ڪوئي جي ٻر تي جوهہ ماري ويهندي آهي. مراقبو آغاز ۾ هجي يا انجام ۾ اهميت رکي ٿو. ماڻهو سوچين ٿا تہ مراقبو ڪو بي حد ڏکيو ۽ محنت طلبي ڪم آهي. مراقبو دم ڪشي جي هڪ مشق آهي. بس رڳو پاڻ کي قابو ۾ ڪرڻ جو فن آهي روزانہ صبح شام رڳو سٺ

منٽن لاءِ سڄي دنيا کي وساري ڇڏڻو آهي ۽ انهيءَ عمل مان گذرڻو آهي. فقط خاموشي جي ذريعي ڳالهائڻو آهي، فقط هڪ منٽ جي خاموشي اربين کربين گناهن جي گرامن جي گهر ڪري ٿي ڇڏي ۽ هڪ منٽ جو اڻ وڻندڙ آواز دنيا جي سڪون کي ساڙي رک ڪري ٿو ڇڏي، ڳچ سنئون سڌو خاموشي ۾ ويهي رهڻ ڪم نه ايندو، روزانو پهريون هڪ هفتو ڪلڻ جو، ٻيو هفتو روئڻ جو، ٽيون هفتو خاموشي سان ڏسڻ جو ۽ آخري هفتو انٽرايڪشن ۾ خالي رهو. مراقبي جو مطلب آهي اڪيلي هئڻ جو آرٽ ۽ محبت جو مطلب آهي گڏ ٿيڻ جو آرٽ، مراقبي ۾ اوهين ساهه اندر ڏا ڪڍو ۽ محبت ۾ اوهين ساهه ٻاهر ڏا ڪڍو ۽ گڏيل محبت ۽ مراقبي سان اوهانجو ساهه مڪمل ٿئي ٿو. مڪمل اهو شخص هوندو آهي جيڪو ٻنهي کي سڃاڻيندو، مان هڪئي وقت مراقبو ۽ محبت ڪري سگهان ٿو. اضافي فائدو حاصل ڪرڻ لاءِ مراقبو خفيه هٿيار آهي. مراقبو هڪ عظيم اهميت جو حامل آهي مراقبو ذهني طور تي بيمار ماڻهن جي علاج ۽ صحت جي بحالي جو طريقو (ٿراپي) بڻجي وڃي ٿو. ٻنپهرن جو ڪجهه وقت لاءِ آرام به مراقبي جو قسم آهي جنهن سان فائدو پوي ٿو. مراقبي جو عمل ننڊ جي عمل ڪان وڌيڪ ذهن کي تازگي ڏيندڙ آهي. مراقبو زندگيءَ جي الجهيل ڏور کي سلجهائڻ جو بهتر ذريعو آهي، مراقبو دماغ تي سڌو اثر انداز ٿئي ٿو ۽ ذهن کي ڪنٽرول ڪري ٿو. وڌندڙ ذهني دٻاءُ ۾ ڪمي واقعي ٿئي ٿي، انسان خيالات جي انتشار، فڪر جي فلتشار ۽ پريشانين جي بحران مان نڪري اچي ٿو، مراقبو ذهني سڪون ۾ مددگار ثابت ٿئي ٿو، وڏي ڳالهه ته جذبات کي ڪنٽرول ڪري ٿو، مراقبي جي ذريعي دماغي قوت جي ڪارڪردگي ۾ اضافو ڪري بهتر نتيجا حاصل ڪري سگهجن ٿا، جڏهن اوهين ڪڏهن ڪنهن مراقبو ڪندڙ کي ڏسو ته انهي سان گڏ ويهي رهو. ائين اوهان به مراقبي جي موڊ ۾ هليا ويندا ۽ اوهان کي به فائدو ٿيندو، پوءِ اوهان الله کان ساري انسانيت جي ڀلائي لاءِ دعا ضرور گهرجو. خدارا مراقبي جي عمل سان زندگيءَ جو سليقو سکو. مراقبو سڪون ڪانسواءِ ٻيو ڪجهه به ناهي، مراقبو به هڪ جوا آهي ٻين سيني جوائن ۾ اسين ٻي ڪا شي داءُ تي هڻون ٿا پر مراقبي ۾ اسين پنهنجو پاڻ کي داءُ تي هڻون ٿا. مراقبو ڪندڙ ڪڏهن به هارائبو ناهي.

باب يارهون: حيسڪو

بجليءَ جي ڪهاڻي

(لوڊشيڊنگ کان بچڻ لاءِ گهٽ بجلي ڪپائڻ سکو)

ٽي سئو سال اڳ جڏهن دنيا ۾ بجلي ڪانه هئي تڏهن رات جو روشني پيدا ڪرڻ لاءِ هتي شهر جي رستن توڙي گهرن ۾ استعمال ٿيندڙ بتين ۾ تيل ٻارڻ طور استعمال ٿيندو هو. مکي منگهارام جي اليڪٽرڪ سپلاءِ ڪمپني پاڪستان قائم ٿيڻ کان پوءِ سندس لڏي وڃڻ کانپوءِ سندس جنرل مئنيجر سردار بهادر (شيخ محمد بخش) ولد ميان الاهي بخش وٽ رهي جيڪو اصل شڪارپور جو رهندڙ هو. جنهن 1947ع کان 1951ع تائين هن ڪمپني کي هلايو، بعد ۾ حڪومت هن ڪمپني کي پنهنجي قومي تحويل ۾ ورتو. اها حيدرآباد اليڪٽرڪ سپلائي ڪمپني بعد ۾ سنڌ اليڪٽرڪ سپلائي ڪمپني بڻجي ۽ پوءِ واپڊا ۽ پيپڪو ٿي هاڻ وري هي حيدرآباد اليڪٽرڪ سپلائي ڪمپني (حيسڪو) آهي.

اداري جي ڊيوٽي

- مونکي مارشل لا جي دور ۾ واپڊا ۾ نوڪري ملي ان وقت ملڪ جو سربراهه جنرل ضياءَ الحق هو.
- مونکي تنهن زماني جي واپڊا جي ايڪسين ڳاڏي، ڪاتي محترم ڪريم بخش قريشي جيڪو ڪي بي قريشي جي نالي سان سڃاتو وڃي ٿو نوڪري ڏني. جيڪو پوءِ حيسڪو ۾ به پيرا CEO پڻ رهيو ۽ هاڻ رٽائر آهي.
- مونکي نوڪري منهجي ماءُ بادشاهه زادي پنهنجي پوٽي مٺ سهيلي افروز قريشي جي انهي پاءُ ڪي بي قريشي کان وٺائي ڏني.
- مان مئٽرڪ جي بناٽي 5 گريڊ ۾ لوور ڊويزن ڪلارڪ جي طور تي آپريشن سب ڊويزن واپڊا ڳاڏي ڪاتو حيدراباد ۾ 8 جولائي 1981ع تي ڊيوٽي جوائن ڪيئي.
- مونکي واپڊا ۾ نوڪري ڪندي 34 سال ٿيا آهن مون پنهنجي پوري جواني واپڊا کي ارپي ڇڏي، رٽائرمينٽ ۾ باقي 6 سال وڃي رهيا آهن.
- مان هن وقت 14 گريڊ ۾ اسسٽنٽ (هيڊ ڪلارڪ) آهيان ۽ حسيڪو هيڊڪوارٽر حيدرآباد جي ايڊمن برانچ ۾ ڊائري ۽ ڊسپيچ سيڪشن جو انچارج پڻ آهيان. اهو منهنجي حوصلي ۽ هڪ طويل صبر جو ڦل آهي. منهنجي انڊر ۾ 7 ملازم ڪم ڪن ٿا. ڊائري تي روشن ضمير ۽ آصف رضوي ڊسپيچ تي، جي خان (جميل خان) ۽ عذير قريشي، ڊاڪ رنر، جان (غلام حسين) اڳ عيسائي، هاڻ مسلمان ۽ نائب قاصد (پٽيوالا) محمد الياس جتوئي ۽ فرقان حيدر.

Scanned with CamScanner

- منهنجو چٺين ڪورئير سروس سان واسطو آهي TCS جو اعجاز، OCS جو عرفان، SpeedX جو ممتاز حسين ۽ PDHS جو شاهد مون سان رابطي ۾ آهن.
- منهنجو هيڊ CEO محترم سليم جاٽ، ايڊمن ۽ ايچ آر ڊائريڪٽر محترم عمران علي عسڪري، مئنيجر ايڊمن محترم ايوب آفريدي، مئنيجر ايچ آر محترم شفيق احمد ميمڻ، ڊپٽي مئنيجر (ٽي ايم پي) محترم مانجهي خان هنگورجو، ڊپٽي مئنيجر سروسز محترمه پشميته شيخ ۽ ڊپٽي مئنيجر (سي ايس) محترم محمد عثمان ميمڻ جن منهنجا مين آفيسر آهن جن جي انڊر ۾ مان ڪم ڪريان ٿو.
- ايڊمن برانچ منهنجي مين برانچ آهي جنهن ۾ سينيئر سپرنٽينڊنٽ محترم محمد اسلم ميمڻ، اسسٽنٽ عبدالحئي عباسي، اسسٽنٽ مرتضيٰ مشوري، اسسٽنٽ محمد قاسم، اسسٽنٽ صادق رضا چنه، اسسٽنٽ شوڪت علي، اسسٽنٽ سيد شفقت علي، نظير ميمڻ، زاهد علي، عبدالحڪيم ٽڙي، فيصل ڪوري، مختيار احمد، سيد مجتبيٰ شاهه، رحيم بخش، اياز گائنچو، سلمان شفيق، ظفر الله آريجو، ڪامران ڪامي، علي ڏنو ۽ الياس جتوئي ۽ دوستن ۾ ريحان، علي رضا ميمڻ، شيرازي، عتيق ۽ الله رکيو نائب قاصد.
- مان حيسڪو هيڊڪوارٽر حيدرآباد ۾ گهڻو وقت ڊسپيچ تي رهيو آهيان، تنهن کان سواءِ ايڊمن برانچ ۾ A3 ٽيبل تي، 3 پيرا پلاننگ ۾، ايم.ايم.ايم، (او اينڊ ايم) ڊسٽريبيوشن، هيلپ لائين 118، پي آر او سيڪشن، ڪمرشل سيڪشن، سيفٽي برانچ، ايس.اِي سرڪل I، ايڪسين گاڏي کاتو، آر.او گاڏي کاتو، سول ورڪس سب ڊويزن تنهن کان سواءِ پول پلان ڪوٽڙي، ماتلي آپريشن سب ڊويزن، ٽنڊو محمد خان آپريشن ڊويزن ۽ نئون ڪوٽ آپريشن سب ڊويزن ۾ پڻ مون جوائيننگ ڏني.
- سرڪاري نوڪري ۾ ڪاهلي ۽ سُستي وارو ڪلچر ڪجهه وڌيڪ هوندو آهي، اها ڪاهلي ترقيءَ جي دشمن آهي. مونکي شروع کان ئي پٽ آهي ته مان آفيس ڪجهه ليٽ ايندو آهيان. مان ٽائيم جو ايترو ته پابند آهيان جو جڏهن مان پنهنجي ٽائيم تي آفيس ڊيوٽي تي ايندو آهيان ته نه منٽ هيڏانهن نه منٽ هوڏانهن مونکي ڏسي آفيسر ۽ ملازم پنهنجون گهڙيون درست ڪندا آهن ۽ جڏهن مان ايندو آهيان ته لنچ بريڪ يا نماز جي وقفي ۾ به ڊيوٽي ڪندو آهيان. مان آنڌي ۾ طوفان ۾ برسات ۾ ٻوڏ ۾ ڪرفيو ۾ ۽ هڙتال ۾ به ايندو آهيان. مان بجلي بند هجي تب ڪم ڪندو آهيان ۽ ڪڏهن دير تائين به ويهندو آهيان ۽ پنهنجو ڪم پورو ڪري پوءِ ويندو آهيان مان بيماري، سيماري ۾ به پاڻ ڪٺائي ايندو آهيان. مان جائز موڪل رکو چنجر آچر واري ۽ خاص سرڪاري موڪلين واري ڪندو آهيان.
- مالهو نوڪري هابي سمجهي ڪندا آهن پر مان ڊيوٽي کي بندگي سمجهي ڪندو آهيان، مان ڪم کي بوجهه نه سمجهندو آهيان، مشين يا روبوٽ بڻجي پوندو آهيان،

Scanned with CamScanner

منهنجي مٿان ذميوارين جي بوجهہ جا پهاڙ آڻي رکو ماں هئو مان جيان اُهي ڪم جا پهاڙ تري تي کڻي وڃي سگهان ٿو. منهنجا ساٿي جيڪو ڪم سچي ڏينهن ۾ بہ ڪري نہ سگهندا آهن، اهو سا ڳيو ڪم مان هڪڙي ڪلاڪ اندر ڪري وٺندو آهيان. مان ڪم تي پنهنجو يا پرائو نہ سمجهندو آهيان. مان ڪم پورو ڪري ساٿين جي حصي جو ڪم بہ اڪيلي سر ڪري وٺندو آهيان. تنخواهہ دار ۽ نوڪري پيشا ماڻهو ڪي ڊورن وانگر محنت ڪرڻي پوي ٿي. حد ڪان وڌيڪ ڪم ڪري مون پنهنجي صحت کي هڪ طرف نقصان پهچايو ۽ ٻاڻ کي حسد جو نشانو ٻئي طرف پڻي بڻايو.

- پنهنجي اداري جو تقدس قائم نہ رکڻ پنهنجي پيشي سان غداري آهي. اهي جيڪي چون ٿا تہ ”هن اداري جي نوڪريءَ اسان کي تباهہ ڪري ڇڏيو آهي. اسان اهڙي بيوقوفي واري نوڪري جي لاءِ تہ ڪو نہ چاوا هئاسون“ هي صبح جو سوير بنا قلم ۽ پين جي رڳو ان لاءِ اچن تہ جئين هنن جي حاضري قبول پئي ۽ پوءِ هنن جي ذميواري ختم ٿي وڃي ٿي، اهڙا خوشامندڙيا. ابن الوقت طرز جا ماڻهو ئي مونکي اوورٽيڪ ڪري مونکان گوءِ کڻي ويا.
- منهنجي دل ۾ هر وقت ڪو نہ ڪو دشمن هوندو آهي، اهڙي طرح منهجي دل مان هڪ دشمن نڪري ٿو وڃي تہ مان سک جو ساهہ کڻندو آهيان، پر اوچتو جلد ئي ڪو ٻيو دشمن اچي اها جاءِ وٺندو آهي تہ منهنجي لاءِ وري ڏچو پيدا ٿي پوندو آهي.
- نوڪري ۾ پنهنجي طبيعت جي ڪري روايتي خوشامد ۽ غلط ڪم نہ ڪرڻ جي ڪري سدائين تڪليف ۾ رهيس ۽ آفيسرن جي گڊ بوڪس (Good Books) ۾ نہ اچي سگهيس ان ڪري مون لاءِ نو پروموشن، نو ترقي جو بورڊ هنيو ويو. گروهہ بندي ۾ هڪ اڪيلي ۽ تنها ماڻهو جو نوڪري ڪرڻ ڏکيو آهي. آفيسرن جي ٽارگيٽ ۾ آيل هڪ مخصوص گروپ جي پروپگنڊا جي ور چڙهيل ڪئين ٿو پاڻ بچائي سگهي.
- آفيسر تہ ڪافي بدليا پر منهنجي قسمت نہ بدلي، منهنجا ستارا هميشہ گردش ۾ رهيا.
- آفيسر شينهن ۽ ملازم گدڙ هوندا آهن ۽ گدڙ ڏر ۾ لڪي زندرهڻ جي ڪوشش ڪري ٿو. جڏهن ڪو بالادست پنهنجي زيردست جي مجبوري جو ناجائز فائدو وٺڻ چاهيندو آهي تہ زيردست پيچي هيٺو ٿي پوندو آهي ۽ خوف هن ۾ گهر ڪري ويندو آهي. ماڻ ڪنهن جي ڏڻ مڻ سهڻ وارو ماڻهو نہ آهيان. جڏهن بہ ڪو بالادست پنهنجي اختيارن جو غلط استعمال ڪندو آهي يا ڪا بہ غلط سوچ جڏهن مون تي زوريءَ مڙي ويندي آهي تہ مان احتجاجن پاڻ ڪان بہ وڌي طاقت سان مهاڏو اٽڪائي ويهندو آهيان، مونکي اهي آفيسر زهر لڳندا آهن جي زندگي ۾ هڪ اصول جو ڏنڊو کڻي هلندا آهن، اصول خود بہ هڪ سچ ڪونهي، اصولن جون وڏيون وڏيون ڳالهيون ڪندڙ آفيسر لوهان ڪي هر وقت بي اصول ئي ملندا. مان آفيسرن سان سندن ئي اصولن تي ڪيترائي جهيڙا بہ

Scanned with CamScanner

ڪيا. مان هر وقت خطرن جي زد ۾ هوندو آهيان. انهن قاتلن ۽ قانون کي ٺوڪر هڻڻ جي مونکي سزا به وڏي ملي. "سزا هڪ سٺو آهي" مان ڪيئي ڀيرا سسپينڊ پڻ رهيس. اها سزا هئي جا مونکي ڀوڳڻي پئي مون ڏاڍو ڀوڳيو آهي. مان سسپينڊ ٿيڻ دوران سخت مونجهارن جو شڪار رهيس. منهنجي خلاف ثابت ڪرڻ لاءِ ڪائي ثابتي ڪانه هئي پر تڪليف مونکي پنهنجن ئي ڏني. مصيبتن، تڪليفن ۽ مشڪلاتن ۾ بجاءِ آسرو ڏيڻ جي مان پاڻ کي سنڀالي وٺندو آهيان. قدرت به اسان مسڪينن کي ڪٿي ڇڏي. غريب جو الله آهي. قدرت مون کي هر ڀيري باعزت بري ڪندي رهي آهي. مسلسل تڪليفن کان پوءِ ٻيڙا وڃي پار پوندا آهن.

- مان هارٽ پيشنٽ به آهيان. منهنجي ڪارڊيالاجسٽ ڊاڪٽر جي خيال کان مان موسٽ ڪامپليڪيٽڊ پيشنٽ آهيان.
- مان پنهنجو خرچ آمدني جي حساب سان ڪندو آهيان مون ۾ بهتر آمدني جي خواهش ڪڏهن نه رهي، مون نوڪري جو سارو زمانو شرافت ۽ ايمانداري ۾ گذاريو مان اداري جو هڏڏوکي ۽ جانثار ٿي رهيس. "رشوت کارائڻ جهڙي ميزباني ۽ کائڻ جهڙي مهماني ڪائي ناهي" ڪجھ مٿيان آفيسر راشي هئا ۽ ڪجھ هيٺان ملازم ديانتدار نه هئا ته به مان انهي نيڪ بخت رشوت کي نذرانو نه بڻايو. مان وانيا جهڙي راشي ڪاٽي ۾ هوندي به ڪجھ ٿاهي نه سگهيس، نوڪري ۾ ديانتدار ماڻهو لاءِ مستقبل ڪونهي. اسان جي ملڪ ۾ وڏي بدقسمتي اها آهي جو هتي ايماندار ۽ محنتي ماڻهن کي هميشه پري رکيو ويندو آهي ۽ خوشامندڙين ۽ جي حضورين کي اڳيان رکيو ويندو آهي.

منهنجي وڏن وارن جو آزار

- جون ته ته سيد غلام مصطفيٰ شاهه جيڪو وائيس چانسلر سنڌ يونيورسٽي ۽ وفاقي وزير تعليم هو ۽ انتهائي بااصول هو. سنڌ جي ڀلوڙ شاعر محترم امداد حسيني کي سيد هجڻ ۽ وڏي سفارش هجڻ جي باوجود به سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ ۾ نوڪري صرف انهيءَ ڪري ڪو نه ڏنائين جو هن جا وار وڏا ۽ سدائين وکريل هوندا هئا. مونکي به جيسڪو جا سپ آفيسر ڏاڍو چاهيندا هئا پر اهي پلا آفيسر مونکي پروموشن صرف انهيءَ لاءِ ڪو نه ٿا ڏين ته منهنجا وارا به عورتن جيان وڏا ۽ هر وقت وکريل رهن ٿا. جنهن ڏينهن مان لفظ نهات پريو ٿي ايندس انهيءَ ڏينهن منهنجو پروموشن پڪو آهي. پر مان به ضدي آهيان لن ڪٽائي ڇڏيندس وار نه. اها منهنجي ڪيئي سالن جي محنت آهي. مان انهن وارن جي ڪري ته ڪڏڻ جي B.O.D جو چيئرمين آهيان، جنهن جي مونکي ڳري پگهار ملي ٿي.

SHER ALI CHANDIO
CHANDIA GOTH QASIMABAD SINDH

صبر جو ڦل

منهنجي Date of Appointment 8-7-1981 آهي ۽ Lengt of Serivce 33 سال آهي. مون جونيئر ڪلارڪ کان سينيئر ڪلارڪ وارو ڪورس C-300 18.8.2003 کان 19-9-2003 تائين ريجنل ٽريننگ سينٽر حيسڪو ڄام شوري مان پاس ڪيو. مونکي 20-10-2003 تي 7 گريڊ مان پروموشن ڏيئي 9 گريڊ ۾ سينيئر ڪلارڪ ڪري PRO سيڪشن ۾ رکيو ويو. مون وري سينيئر ڪلارڪ کان هيڊ ڪلارڪ وارو ڪورس C-400 6-5-2013 کان 24-5-2013 تائين ريجنل ٽريننگ سينٽر حيسڪو ڄامشورو مان پاس ڪيو. مون DPE به پاس ڪئي آهي. منهنجو 4 نمبر سينيارٽي لسٽ ۾ نالو آهي. مونکي ساڳي گريڊ ۾ 12 سال گذري ويا آهن. ڊپارٽمنٽ ۾ 4 جايون خالي پڻ آهن (BOD) بورڊ پاران مونکي پروموشن ڏيڻ جي منظوري پڻ ڏني وئي هئي. ايڊمن برانچ جي سينيئر سپرنٽينڊنٽ محترم اسلم ميمڻ جيڪو حيسڪو هيڊڪوارٽر ۾ (CBA) يونين جو چيئرمين پڻ آهي مون سان وعدو ڪيو ته 18 مارچ 2014 تي پروموشن تنهنجي سالگره جو تحفو هوندو. وري عيد تي آسرو مليو. ٻه عيدون گذري ويون وري چيو ويو 10-10-2014 تي تنهنجي شادي جي سالگره جي تحفي طور توکي پروموشن ملندو. پر منهنجو اهو سڄو وقت اميدن جي نظر ٿي ويو. ڏيڍ سال گذري ويو پر مونکي پروموشن ڪو نه مليو، ان راه ۾ الائي جي ڇو کهڙي رنڊڪ بڻيل هئي. مونڏي هنن آفيسرن جو الائي جي کهڙو پلانڊ رهيل هو. مون پنهنجي واسطيدار آفيسرن محترم مانجهي خان، محترم شفيق احمد ميمڻ، محترم علي انور جوکيو، محترم ايوب آفريدي ۽ محترم سيد عمران علي عسڪري جن کي بار بار چيو پر هنن ڀلو اڻ ڀڙو ڪري ڇڏيو، ساري مٿا ماري ڪرڻ ڪانپوءِ ان جو ڪو به نتيجو نه نڪتو، مونکي هنن مان گهڻيون اميدون هيون، مان نٿو چوان ته مان ڪو قابل آهيان پر مون هن اداري جي دل و جان سان خدمت ڪئي آهي هي مون لاءِ هڪ وڏي انتظار جي ڳالهه ٿي پئي آهي. پر مون اڃان دل نه هاري آهي قدرت هميشه حقدار کي حق ڏنو آهي. رڳو هڪڙي اسلم ميمڻ مان اها اُميد رکڻ ته هي سڀڪجهه ڪندو ناممڪن پئي لڳو. ويچاري مانجهي خان کي ڀيا ڪم به ته گهڻا هئا. بابا مان فقير طبيعت ماڻهو آهيان مون فقير سان نه ڦٽايو، مونکي ستائي سُک نه پائيندو. آخر عبداللطيف نظاماڻي صاحب سان مليس جنهن چيو بابا حقدار کي حق ضروري ملندو ۽ پوءِ 2 ڊسمبر 2014ع تي محترم اسلم ميمڻ جي اڻٿڪ محنتن رنگ لاٿو. مرتضيٰ مشوري جي دوستي به ڪم آهي ۽ محترم مانجهي خان نيٺ قدر ڪيو، ائين مون حقدار کي حق مليو.

اڪيلي آفت ۽ فوج

مزي جي ڳالهه ته جڏهن واپڊا ۾ نئين نئين ARMY (فوج) آئي ته ان پنهنجي ڪارڪردگي ڏيکارڻ شروع ڪئي، هن مليٽريءَ اچڻ شرط ملازمن ۾ تاڪوڙ وجهي

حيسڪو (واپڊا) جي اڳوڻن ۽ موجود آفيسرن جي لسٽ

مون واپڊا ۾ پنهنجي نوڪري دوران ڪيئي آفيسر ۽ بالا آفيسر ڏٺا. جن ۾ XEN, SE, AD, DD, DIR, CE, CEO ۽ SDO هئا. اڄ به سڀ حيسڪو ڪي هي هيٺيان آفيسر هلائين ٿا.

محمد سليم جاٽ	سيد عمران علي عسڪري	شفيق احمد ميمڻ	محمد ايوب آفريدي
عبدالقادر جمالي	سيد مظفر الدين	محمد عثمان ميمڻ	محمد اڪبر دراني
نظير شيخ	سيد عشرت علي	عبدالحق ميمڻ	محمد فاروق افغان
حبيب الله خلجي	عبدالواحد علوي	عبدالستار ميمڻ	محمد نعيم خان
ڪي بي قريشي	سيد نبي شاھ	فهيم الله ميمڻ	رياض احمد پٺاڻ
مقبول احمد خواجہ	سيد خالد علي چشتي	ذوالفقار علي ميمڻ	سرفراز احمد خان
عبدالغفور ميمڻ	سيد سعيد الحسن	مقصود احمد ميمڻ	سلطان حسين خان
حفيظ الله قريشي	سيد شرافت علي	محمد اقبال ميمڻ	محمد اسماعيل خان
گفتار انجم	سيد مختيار حسين شاھ	اقبال احمد ميمڻ	مولائي طلا الله خان
اديب الحسن رضوي	سيد مرتضيٰ شاھ	عامر نويد ميمڻ	سعيد احمد خان
تنظيم الحسن نقوي	سيد خالد علي شاھ	نظام الدين ميمڻ	محمد شفيق خان
منج الحسن سيد	علي مدد شاھ	عبدالجبار ميمڻ	معين الدين خان
ثمرڪند خان	سيد الطاف هاشمي	ارشاد علي ميمڻ	عمران خان
عبدالحڪيم ڪندي	شاھ رضا نقوي	امير احمد ميمڻ	الہ الدين خان
غلام فريد	سيد اعجاز علي شاھ	منير احمد ميمڻ	آفتاب احمد خان
اڪبر گجر	سيد وجاهد حسين شاھ	خالد ميمڻ	علي عمران پٺاڻ
ارشد بخاري	سيد عاقب عباس شاھ	اعجاز اختر ميمڻ	علي نذير جان
شڪيل احمد	سيد سميع عباس زيدي	ساجد پرويز ميمڻ	محمد اقبال خان
برگيڊيئر ابو راشد	ميسز امبر شاھ	عرفان ميمڻ	غلام اڪبر خان
برگيڊيئر طارق ارشد	سيد خالد حسين شاھ	نثار احمد ميمڻ	غلام قادر خان
برگيڊيئر محمد علي	تجمل حسين	خليل الرحمان ميمڻ	عقيل احمد خان
شريف انصاري	ظهور احمد شيخ	فريد الدين ميمڻ	شهباز الله زمان
امتياز احمد ڪلهوڙو	ميسز پشمينہ شيخ	غلام سرور ميمڻ	عمر ترين
جميل احمد راجپوت	عبدالغفور شيخ	محمد موسيٰ ميمڻ	اختر قريشي
اميد علي قريشي	عبدالحميد شيخ	صفدر حسين ميمڻ	فدا حسين قريشي
اجيت ڪمار	منظور آحمد شيخ	شڪيل احمد ميمڻ	اشفاق علي قريشي
ڪرنل حامد غوث	لياقت علي شيخ	خادم حسين ميمڻ	امتياز احمد قريشي
مختيار بيگ مرزا	اعجاز احمد شيخ	منظور علي ميمڻ	ضياء الدين قريشي
چاند بادشاھ	حفيظ الله شيخ	سجاد علي ميمڻ	خرم قريشي
ظفر اقبال اعواڻ	غلام محمد شيخ	مقبول احمد ميمڻ	عبدالرحيم سومرو
سهيل احمد ڪتياڻ	محمد مٺل شيخ	نزاڪت علي ميمڻ	افتخار احمد سومرو
احمد سعيد سولنگي	عبدالقائم شيخ	امتياز احمد ميمڻ	منير احمد سومرو
سيد مختيار حسين شاھ	ريحان احمد شيخ	ارشاد احمد ميمڻ	فريد احمد سومرو

طارق مجيد	امجد علي شيخ	اختيار احمد ميمڻ	رفيق احمد سومرو
ڪاظم علي خان	اعجاز احمد شيخ	اظهر علي ميمڻ	امجد علي ابڙو
امداد حسين ڏوگر	جاويد احمد شيخ	فريد احمد ميمڻ	جاويد اشتياق ابڙو
حق نواز سومرو	عمران احمد شيخ	امجد محمود آرائين	انعام علي ابڙو
طفيل محمد شهواڻي	منير احمد شيخ	ذوالفقار علي آرائين	محمد اعظم ابڙو
علي انور جوکيو	ارشاد شيخ	اعجاز حسين آرائين	ذوالفقار علي ابڙو
ستار بخش سومرو	عبدالڪلام شيخ	محمد رفيق آرائين	ڪنور ريحان سڪندر
ظهر راجپوت	عرفان ڪريم شيخ	لياقت علي آرائين	ڪنور سلطان سڪندر
علي خان جمالي	لونگ خان جکرآڻي	حافظ بدرالدين	غلام نبي ملڪ
عبدالمالڪ جمالي	محمد يعقوب گوپانگ	جاويد محمود	محمد نظام الدين
غلام علي جمالي	محمد صادق گهر	غلام اڪبر ملاح	حافظ عبدالحميد
نيڪ محمد جمالي	مانجهي خان هنگورجو	علي رضا پتي	عقيل نور
محمود علي ڪيڪي	رفيق احمد هنگورجو	عبدالغني پاتولي	آصف حسين پتو
جميل احمد ڪيڪي	نذير احمد کوکر	اشتياق علي پتي	خالد رضا
شمشاد ڪيڪي	احمد خان سراز	محمد مٺل پتو	محمد يامين
عبدالغفور جاٽ	غلام سرور درس	ڪريم بخش ڏاهري	نجم الدين ابڙو
طارق نديم جاٽ	مولا ڏنو سنگراسي	نياز احمد لاشاري	سهيل احمد شيخ
نور احمد نظاماڻي	مشتاق احمد	عبيد الله لاکو	محمد فرحت ڪمال
عبدالعزيز نظاماڻي	منير احمد پنهور	شاهد حسين دائود پوٽو	پرويز افضل
واحد بخش نوناري	غلام فاروق ٽنيو	مشتاق علي بروهي	آصف شيراز
حفيظ الله نوناري	غلام نبي خاصخيلي	محمد سليم مغل	غياث الدين
سهيل احمد نوناري	نويد اختر ارباب	وحيد علي ٻرڙو	گل بهار
محبوب علي نوراني	سعيد احمد ڏاوچ	مشتاق احمد مهيسر	شمير عالم
لياقت علي ميراڻي	ذوالفقار علي مگٽپيجو	آفتاب احمد دياني	عبدالمجيد منگي
الطاف حسين ميراڻي	جاويد احمد صديقي	فرمان علي دياني	ملڪ امتياز الحق
عبدالخالق ميراڻي	مجيب الرحمان سيال	مقصود احمد ڪوريجو	دين محمد
جلال الدين عباسي	رحم علي لونو	امجد حسين جاگيراڻي	محمود احمد
عبدالستار عباسي	محمد روشن اونو	محمد ابراهيم منگريو	جهانگير عمير
محمد نواز عباسي	مشتاق احمد دايو	گلزار احمد دستي	ميسز ظهور افضل
اظهر علي سولنگي	فيض محمد ڏومڪي	غلام قاسم شاهاڻي	شاهين عمر
محمد اڪبر سولنگي	جاويد اختر آخوند	نادر علي خشڪ	عمر فاروق
امجد جتوئي	طارق باجاري	قاضي خالد حسين جوڻيجو	فضل الرحمان
اظهر جتوئي	عبدالقيوم پرڳڙي	عمر حاجن اوڄڻ	عطاء الرحمان
غوث بخش جتوئي	رحيم پتافي	خادم حسين پٽي	پيرزاده اسد الله امير
ظهير احمد خواجه	محمد اسحاق بيگ	گل منير سرهيو	سادات علي
عزيز احمد خواجه	ڏتي بخش ڪونڌر	محمود علي بحريار	دڳرو مل
نعمت الله سانڊ	شير محمد ڪونڌر	محمد نظام الدين	رميش ڪمار
عبدالستار سوهو	وسيم احمد ڪورائي	چوڌري رياض احمد	ڪانجي مل

Scanned with CamScanner

ممتاز علي سوهو	رانا محمد شفيق	نذير احمد حليمي	ارشد چغتائي
محمود علي	خالد پرويز	مظهر علي	اطهر جاويد
قاسم حسين	نسيم الدين	معين شاداب احمد	طاهر حبيب عابد
اصغر علي	عماد احمد	محمد مدثر احمد	محمد سلطان
عبدالحڪيم	سلمان	ڪرنل نعيم اختر	رواچند شرما
مير خان ڪتيان	اختر لطيف صديقي	امتياز علي قاضي	ڪرشن لال ڪتري
مس فرح ديبا	ميسز خورشيد بانو	محمد موسيٰ ميربحر	سنيل ڪمار
خادم حسين ميراڻي	عبدالستا چنا	عثمان الحق انصاري	فاروق رشيد

محترم محمد سليم جاٽ

مون محسوس ڪيو آهي تہ حيسڪو جو جيڪو بہ نئون CEO ٿيندو آهي عملي جي سلام جو جواب ڏيڻ بجاءِ ڪنڌ کي ڏوٽي لڻ ڏانهن اشارو ڪري چڻ چوندو هجي ”ڇهڙو هن لڻ تي“.

محترم محمد سليم جاٽ حيسڪو جي هن ڊپارٽمنٽ جو سربراهہ آهي. واپڊا ۾ هن جو نانءُ معتبر نانءُ تسليم ڪيو ويجي ٿو. حيسڪو ۾ هن جي وڏي خدمت آهي. ڪيس انهي خدمت جي مڃتا طور هن اداري جي نمائندي ڏني وئي آهي. هن ڏکي وقت ۾ هن اداري جون واڳون سنڀاليون آهن. هن کي ننڍي عمر ۾ ڏاڍي ڏکي ذميواري سونپي وئي آهي. ان سپردگي ڪانپوءِ هن جي ذميواري پڻ وڏي وئي آهي. هي سڀ ڪان وڏيڪ عزت وارو شخص باڪردار، ديانتدار ۽ محنتي آهي. هي غير معمولي انسان عمر ۾ ننڍو پر لياقت ۾ وڏو آهي. هي ملازمن سان شفقت ۽ پيار سان پيش ايندو آهي. هي خانداني شخص عهدي ۾ تہ وڏو آهي پر انسان بہ وڏو آهي.

محترم سيد عمران علي عسڪري

محترم سيد عمران علي عسڪري، حيسڪو ۾ ايڊمن ائينڊ ايچ آر ڊائريڪٽر آهي. هي آهستي آهستي ترقي ڪري هن مقام تي پهتو آهي، اهو هن شريف ماڻهو جو حق بہ هو. هي ڌيمي لهجي وارو ۽ بلند خيالن وارو شخص آهي، هي ادبي ذوق رکندڙ آهي. هي انهن ٿورن آفيسرن مان آهي جيڪي ايماندار ۽ انصاف پسند ٿي رهندا آهن. هي هڪ بااصول صاف شفاف ۽ ايماندار آفيسر طور مشهور آهي. هي سرڪاري ڪم لاءِ ننڍي ملازم وٽ پاڻ اٿي بہ هلي ايندو آهي. هن ڪڏهن بہ اهو محسوس نہ ڪرايو آهي تہ هي ڪو وڏو آفيسر آهي، پر ائين چو عملو هن لاءِ چوندو آهي تہ ”هي نہ ڏهڻ جو نہ ڪهڻ جو آهي،“ هن مان ”نہ سڄڻ کي آسرو نہ دشمن کي ڀُو“، ”انڌي جهڙي پيڪين تهڙي ساهرين“، پر مان ان تي ٽيڪا ٽپڻي ڪرڻ کان في الحال پاسو ٿو ڪريان، بحرحال هي وسيع تجربي وارو انسان، انتهائي شريف ماڻهو آهي، هن اداري جي انتظام کي عزت ۽ وقار سان هلايو آهي. هن جي پرک جي ڪسوٽي نهايت تکي آهي، جهڙو تهڙو هن تي مشڪل پورو لهندو، هن جي عظمت جو اندازو ان واقعي مان لڳائي سگهجي ٿو تہ

حيسڪو جي اسڪول وين هن جي معصوم نياڻي سنيه کي سنڌس گهر ڇڏي واپس وڃي رهي هئي ته اوچتو اتفاق سان اها نياڻي پير سلپ ٿيڻ سان ان وين هيٺان اچي چيپاٽجي وئي. هن عظيم انسان انهي سانحي کي الله جي رضا سمجهي ان وين جي ڊرائيور جاويد کي بيني پير معاف ڪري ڇڏيو. منهنجو حيسڪو انتظاميه کي عرض آهي ته هن عظيم انسان جي ان نياڻي جي ياد ۾ ان حادثي واري وين تي سنيه اسڪول وين نالو رکيو وڃي يا واپڊا اسپتال تي سنيه جو نالو لکيو وڃي.

محترم محمد ايوب آفريدي

هي بي پرواهه بادشاهه، هي حيسڪو جي روح ۽ جان، هي محترم محمد ايوب آفريدي خان، حيسڪو ڪاتي ۾ مئنيجر ايڊمن جي اهم پوسٽ تي آهي، هن کي ايترا ته جلدي اهم عهدا ڏنا ويا، جنهن مان سنڌس بخت جي ستاري جي بلنديءَ ڏينهن سفر جي اندازي جي خبر پوي ٿي، سنڌس خاندان هڪ پناڻ آفريدي قبيلي سان تعلق رکندڙ آهي، هن جا ڏاڪنهن سبب جي ڪري پنهنجو ديس ڇڏي اچي ٽنڊو آدم ۾ وسيا. هي بهترين سنڌي ڳالهائيندڙ آهي. هن جي انفراديت اها آهي ته هي سڀ جو دوست ۽ يار آهي. هن پنهنجي چاهيندڙن ۾ تمام گهڻو اضافو ڪيو آهي، هن جي وسيع واقفيت پاڪستان پيپلز پارٽي سان گهڻي رهي آهي. پيپلز پارٽي هر دور ۾ حيسڪو ۾ LO محترم غلام سرور درس ۽ محترم ايوب آفريدي کي گهڻو نوازيو آهي. ٽنڊو آدم وارو MPA فدا حسين ڏيرو ته آفريدي صاحب جو پڳ مَٽ يار آهي، هي هڪ انتهائي سياڻو ۽ سمجهدار شخص آهي، هي وقت جو مڪمل فائدو وٺي ڄاڻي، هن جي پوسٽنگ گهڻو وقت هيڊ ڪوارٽر ۾ رهي آهي. هن جي ڇهين حس تيز آهي. هن کي اڳواٽ خبر پئجي ويندي آهي ته هاڻ هيڊ ڪوارٽر ۾ تباهي اچڻ واري آهي ته هي اتان نڪري سائيڊ پوسٽ وٺي ويهي رهندو آهي ۽ جڏهن محسوس ڪندو آهي ته هاڻ طوفان ٽري ويو ته هي واپس پنهنجي اڳوڻي جاءِ تي ويهي رهندو آهي. هي شخص ڪچري جو ڪوڏيو آهي. هن جي ڪچهري ۾ مصري ماکي جهڙي مناڻ آهي، هن جي ٽيبل جي چوڌاري هر وقت مهمان ويٺل هجن ٿا. ويٺل مهمانن جي سامهون ٽيبل تي پليٽن ۾ هر وقت هر قسم جو نمڪو پڳل چليل پڳڙا ۽ گرم گرم چانهه حاضر هجي ٿي. هي ا ڳ اسٽائل جو آفيسر منهنجو آئيڊيل آفيسر آهي، هن جو مون تي شروع کان ئي راز رهيو آهي. مون سان گهڻي محبت ۽ حجت اٿس، جڏهن موڊ خراب هوندو اٿس ته مونکي پنهنجي روم ۾ اچڻ ڪانه ڏيندو آهي ۽ جڏهن فرسٽ ڪلاس موڊ ۾ جمع خان ۽ فرحت ڪمال جهڙن دوستن سان ويٺو هوندو آهي ته مونکي ضروري گهرائي وٺندو آهي پوءِ مون تي سيڪسي چرچن جو حملو ڪري ڏيندو آهي، هي ويس نوابي ۽ ٺاٺ ٺوٺ وارا پهريندو آهي پر دل درويشي اٿس. هي ننڍي لاڪون کان ئي صورت ۾ تمام سهڻو ۽ طبيعت ۾ کلڻو ملڻو رهيو آهي. هي نيڪ سيرت، خوبصورت، خوش اخلاق، خوش خرم، خوش پوش، خوش

Scanned with CamScanner

لباس چگي چلت، وڏي هلت وارو، پنهنجي دور جو تمام فيش ايبل شخصيت رهيو آهي.
هي هينڊسم مرداڻي وجاهت شاهاڻي حسن و جمال ۽ جاهو جلال واري شخصيت اڄ به ايور گرين ۽ سدابهار آهي. هي وڏي عمر ۾ به نوخيز ڇوڪرو لڳي ٿو. هي منهنجي آفيسرن ۾ سڀ کان چگي شي آهي، هي هينئر 19 گريڊ جو آفيسر آهي، رب کيس اڃان به وڏي عزت ۽ چمار ڏيس (آمين).

محترم شفيق احمد ميمڻ

هي حيسڪو جو ذميوار آفيسر محترم شفيق احمد ميمڻ، حيسڪو ۾ مئنيجر (ايڇ آر ايم) آهي. پاڻ گڏو گڏ Recruitment Cell ريڪروٽمنٽ سيل (نوڪريون ڏيڻ) جا انچارج آفيسر پڻ آهن، پاڻ بنا ڪنهن سفارش جي ميرٽ تي بي انتها نوڪريون ورهائي چڪا آهن. هن غير معمولي، قابل فخر ۽ سدا بهار آفيسر جي هي برڪتن ڀري ڪرسي تاحيات پڪي آهي. هي عهدو ڇڻ ڪيس ڏاڃ ۾ مليل هجي، ماڻ ڪيس پينگهي ۾ لولي ڏيندي دعا ڪئي هئي ته پٽ شفيق، الله ڪندو تون وڏو آفيسر ٿيندين ۽ غريبن ۾ نوڪريون مفت ورهائيندو رهندي، ماڻ ڪيس شايد اهو به چيو هجي ته پٽ هڪ اصول ياد رکجان، دنيا کي نوڪريون ڏيجان، پر ان آغا قيوم جي ڪنهن به اولاد کي نوڪري نه ڏيجان. هي صاحب عقل ۾ علم ۾ وڏو، ايماندار، ديانتدار، رعبدار، اصول پرست، بي ڊپو، اداري جو ذميوار ۽ خيرخواهه، پنهنجي عملي جو قدردان، معاملي جي تهه تائين پهچڻ جي صلاحيت رکندڙ، انسان پسند ۽ پورو پورو انصاف ڪندڙ انسان آهي. انسان خطا جو گهر آهي، ڪڏهن اسان کان وقتي پل ڇُڪ ٿي به هوندي ته هن مهربان شخص مهرباني جي نظر سان اسان کي معاف ڪري ڇڏيو هوندو. مان هن شخص جي نهايت ئي عزت ڪندو آهيان ۽ هي به موت ۾ ان کان به وڌيڪ عزت ڏيندو آهي، رب ڪيس اڃا به عزت وارو ڪري.

محترم مانجهي خان هنگورجو

* صبح سانجهي، آنڊي مانجهي لالي ۽ جي رڱو ها جي، نه جي (آغا قيوم)

* اٽل اڏول ارادو جنهن جو — هنگورجي جهڙو ڪير
سنڌ ڄڻيو ڪو اهڙو ناهي — مانجهي مڙس مٽير (آغا قيوم)

* اهي ته طوفان وڏا پيا، وڏندا، هينئر ته مانجهي هنيان نه هاريو.
سڄن سان ساگر سڪانه ڪڏهن، گهرڻ سان گهتجي نه ڪالهر آ. (حليم باغي)

* ڪري ياد روئيندين جي ورق ورندا — ته مانجهي موتيا منزل ڳتي سڀ ڪشالا
(ڊاڪٽر شاهه عنايت موسوي)

اوهان صوفي راڳي مانجهي فقير ٻڌو هوندو، اوهان ثقافت ۽ سياحت کاتي حڪومت سنڌ جي ڊائريڪٽر محترم ڊاڪٽر محمد علي مانجهي کي به سڃاڻيندا هوندا پر هاڻي اچو ته اوهان کي ملايون حيسڪو (واپڊا) جي ڊپٽي مئنيجر (TMP) محترم مانجهي خان هنگورجي سان مانجهي سعنيٰ (بحري ٻيڙي يا جهاز جي مسافرن ۽ ڪپتان

Scanned with CamScanner

جو رهبر ۽ رهنما) هي حيسڪو جو رهبر ۽ رهنما هي جوڌو جنگ جوان، هي مانجهي مور مهان، ڪهڙي ۽ هٺونگو شهر لڳ اچڙي ٽر جي ڳوٺ جڪرو خان هنگورجو جو آهي هي پنهنجي ڳوٺ پنهنجي خاندان ۽ پنهنجي ذات ۾ واحد پڙهيل لکيل ۽ اڪيلو آفيسر آهي. هڪ پڙهيل لکيل ماڻهو ئي آفيسر ٿي سگهي ٿو، هي منهن مهانڊي، ڪپڙي لٽي ۽ اٿڻي ويهڻي ۾ خانداني آفيسر لڳندو آهي. ڪاموري زندگي يا آفيسر شاهيءَ ۾ هن ذات جا اوهانڪي مشڪل ملندا، هي حيسڪو جي ڪشتيءَ جو ناکُءُ يا مانجهي حيسڪو کي قدرت طرفان مليل هڪ انمول ۽ ناياب تحفو آهي، هي حرف نه ڪوئي آيو، مانجهيءَ ماڳ ملهايو، عمر ٿوري قد ۾ بيشڪ ننڍڙو آهي، پر هن جي هن اداري ۾ قدر و قيمت تمام وڏي آهي. هي پنهنجي عمر ۾ حد کان وڌيڪ چاڙهو، هوشيار ۽ سخت محنتي شخص آهي، هن کي پنهنجي ڪم تي غير معمولي عبور حاصل رهيو آهي. هي ڪم کي تمام گهڻي اهميت ڏيندو آهي. هي پنهنجي ڪم ۾ مڪمل فنا ٿي ويندو آهي، هي گڏجي ڪم ڪرڻ (Team Work) جو قائل آهي هونئن به ٽيم کان سواءِ ڪو به ڪم ڪرڻ ممڪن ناهي. هي عظيم ناهي پر هن جو ڪم هن جو عمل عظيم آهي، ننڍي قد واري غير معمولي انسان جرمني جي هٽلر جنهن دنيا تي راڄ ڪيو. علامه آءِ آءِ قاضي جنهن VC تي سنڌ يونيورسٽي تي راڄ ڪيو. تنهن هي مانجهي خان پڻ حيسڪو تي راڄ ڪرڻ چاهي ٿو.

هي گهٽ ڳالهيندڙ طبيعتن خاموش، مڪمل خشڪ ۽ سخت مزاج آهي. هي آفيسر ڊيسپلين ۽ وقت جو سخت پابند آهي مسٽر رول چيڪ ڪرڻ هن جي بهترين هابي آهي. ايڊمن برانچ جي عزت ۽ ذلت هن جي هٿن ۾ آهي. ڊيسپيچ برانچ جي بگڙيل صورتحال جو ليکو به ڪيس مليل آهي.

بحرحال اهو مجبو ته هن ۾ مونکي سڌارڻ جون وڏيرون صلاحيتون آهن. هي ائين مونکي سڌارڻ جا حڪم جاري ڪندو رهندو ته ممڪن آهي ته مان سڌري به وڃان، في الحال ته منهنجا به پير زمين تي نه آهن. هن کي ۽ مونکي خبر آهي ته اسان ٻئي هڪٻئي کي ڪجهه به ڪري نه سگهنداسون، پر جيڪڏهن سياڻي مان سڌري ويس ته اهو ڪمال يقينن هن کي حاصل هوندو. اهو ڪريڊٽ هن کي مان هاڻ ئي ايڊوانس ۾ ڏئي پيو ڇڏيان.

محترم محمد صادق کُهر

مون ڪٿي پڙهيو هو نه رنجيت سنگهه لکيو هو ته "سيلارجا جو پاڻي صاف شفاف ملو ۽ لذت وارو آهي، ائين ڄڻ امرت ڌارا هجي" مان به چوان ته هن شخص کهر صاحب ۾ ايتري ميلاڄ ڇو آهي؟ محترم محمد صادق کهر صاحب حيسڪو ۾ ڊپٽي مئنيجر پبلڪ ريليشن آهن. ضلعي خيرپور ميرس ۾ سيلارجا نالي هڪ اسٽيشن به آهي ته هڪ ڳوٺ به آهي "سيلارجا پالا" اهو منهنجي يار غفور سومري جو ڳوٺ پڻ آهي جنهن ڀاڳ وارا زمانه ليکڪ وڪيل امان الله سومرو پڻ پيدا ٿيو. ان سيلارجا پالا لڳ هڪ

Scanned with CamScanner

خوبصورت ڳوٺ صادق ڳهر پڻ آهي. صادق ڳهر هن صادق ڳهر جو ڏاڏو هو. جنهن هي ڳوٺ ٻڌو ۽ سندس پنيان به اهو نالو ڳوٺ تي ۽ سندس هن پوتي تي رکيو ويو. اسان جي هن آفيسر ڳهر صاحب جو ميڊيا سان ننڍپڻ کان وٺي ناتو رهيو آهي، ميڊيا سندس گهر ۾ موجود هئي. سندس والد علي شير ڳهر پنهنجي وقت جو مجيل صحافي هو. ضلعي خيرپور ميرس جا ٻه محنتي صحافي هڪ غلام عباس ڀنڀرو جنهنجي اڄ به عبرت جي مالڪن اڳيان عزت آهي ۽ ٻيو علي شير ڳهر جنهن کي هو ڪڏهن به وساري نه سگهندا، وسريو نه ڳهر صاحب جي عزيزن قريبن کان مرحوم انور ڳهر (جاني) به ناهي، جيڪو نوجواني ۾ ڇپان ۾ ڪنهن روڊ حادثي ۾ وفات ڪري ويو. جنهن کي ٽپيدار منظور ڳهر، نيڪ محمد ڳهر، ولي محمد ڳهر، محمد سومر ڳهر، ماڪن ڳهر، ڊاڪر حسين ڳهر ۽ دلشاد ڳهر اڄ به ياد ڪن ٿا. هنن ڳهرن ميڊيا کي چڱو ڀڙو، ڏٺو ۽ سمجهيو آهي. محترم صادق ڳهر جو پٽ ثاقب صادق ڳهر مهراڻ چينل تي آهي، ته شڪيل ڳهر عبرت ۾ شاهد ڳهر ايڪسپريس چينل تي آهي ته مون وارو يار اشرف ڳهر وري PTV تي آهي. مطلب ته هي ڳهر پوري ميڊيا تي ڇانيل آهن. محترم صادق ڳهر صاحب کي حيسڪو ۾ پڻ اهو اهم شعبو مليل آهي، هي سموري اخبارن ۾ اشتهار ڏيارڻ، پريس ريليز جاري ڪرڻ، اخبارون خريد ڪري، ان مان حيسڪو جون خبرون ڪٽنگ ڪري CEO کي پهچائڻ ۽ ان تي هڪلم عمل ڪرائڻ جو پابند آهي، هي پنهنجي انهي ميڊيا جي وابستگي سان هن اداري کي ڪامياب رکندو اچي، ان کان سواءِ ڳهر صاحب ٻيون به ڪوڙ ساريون خدمتون انجام ڏيندو رهي ٿو، هن حيسڪو مان حيسڪو نيوز نالي رسالو پڻ جاري ڪيو. حيسڪو ۾ 118 هيلپ لائين پڻ سندس ڪوشش جو ڦل آهي. حيسڪو جي ويب سائيٽ، حيسڪو جا خوبصورت ملازم ڪارڊ، حيسڪو آفيسن جا ٻرندڙ سائين بورڊ، سيفٽي لاءِ پينافليڪس تي پرنٽ هدايتون جاري ڪرڻ وغيره، واپڊا جي منسٽر يا حيسڪو جي ڪلي ڪچهري هجي يا ڪنهن آفيسر جي مان ۾ ڊنل پارٽي. ڪنهن نئين ڳوٺ جي بجلي جو افتتاح هجي يا ڪو حيسڪو جو سيمينار، هي شخص سڀ کان اڳيان اڳيان رهندو آهي. هي حيسڪو کي درپيش مسئلن جي حل، توڙي انهن خدوخالن (GAPS) کي پورو ڪرڻ، سسٽمن ۽ ڪجھ بنيادي نوعيت جون تبديليون آڻڻ جي طريقيڪار کي يقيني بڻائي ٿو. هي جستجو جي خزاني سان ڀريل آهي، هن ۾ پنهنجي طرز عمل جي معنيٰ تبديل ڪرڻ جي معجزانه صلاحيت آهي هي پنهنجي وڏيڪ دلچسپيءَ ۽ تجربي سان هن اداري کي سڌارڻ ۽ سوارڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪري سگهي ٿو. هي اداري جي جان، اداري ۾ جان وجهڻ لاءِ ۽ واڌ ويجھ لاءِ پنهنجي ڄاڻ ۽ علم مطابق ڏينهن رات پاڻ پتوڙي ٿو، اداري لاءِ جاکوڙ به هڪ عبادت آهي، هي قداور ۽ انهتائي متاثر ڪندڙ شخصيت، جنهن جي شخصيت ۾ وڏو نڪار ۽ وقار آهي، هي فقير ۽ درويش ماڻهو هن اداري جو حقيقي مالڪ آهي. درحقيقت هي پنهنجي ذات ۾

هڪ اعليٰ قسم جي انجمن آهي. هي هڪ شخص نه پر هڪ ادارو آهي، سنڌس ذات، ڏاهپ ۽ ڏاهپ سان هي اداري ڏينهن ڏينهن فيضياب ٿيندو رهي ٿو. هن شخص جو مون ٿي وڏو راز آهي. هن طرفان مون سان ڪڏهن به برادرانه سلوڪ ۾ ڪمي ظاهر نه ٿي، هي جڏهن PRO هو ته مان سنڌس انڊر ۾ ڊپٽي PRO سڏائيندو هوس، هن جو ان دور ڪان مون سان قرب هلندو اچي. هن نوڪري ڏاڍي همت سان ڪئي ۽ ان مان پاڻ کي ٿاهيو، هن پاڻ کي پاڻ ٺاهيو آهي، هي تازو عضيٰ واري عيد تي پنهنجي فيملي سان گوٺ ويل هو، ته پويان سنڌس ايگريڪلچر پلازه واري فليٽ تان چور سنڌس گهر مان الهه تاهه ٻواري ويا، چور جڏهن هن جي ڪل ميڙيل حق حلال جي موڙي ميڙي ويا ته هن کي ان جو ڏاڍو ڏک پهتو ۽ ڪيس دل جو اٽيڪ ٿيو. پاڻ جڏهن حلال احمر جي دل جي اسپتال ۾ داخل هئا ته اسپتال جي اندريان توڙي ٻاهريان هن کي چاهيندڙ جو هڪ هجوم جمع هو، انهي ۾ مان هن جي اهميت ۽ محبت جو اندازو لڳي سگهجي ٿو. خدا کين ڊگهي عمر درازي عطا فرمائي (آمين).

محترم لونگ خان جکراڻي

محترم لونگ خان جکراڻي حيسڪو ۾ مئنيجر (ايل اينڊ ايل) آهن. هي حيسڪو جو واحد آفيسر آهي، جنهن جي عهدي ۾ ٻه لازم آهن (لام ٽي زور) اينڊ جي شروع ۾ ٻه ايل ته اينڊ جي اينڊ ۾ ٻه ايل، اڳيان ٻه ايل ته پويان ٻه ايل، حقيقت ۾ مونکي ٻه ان ٻن لنن واري برانچ ۾ هيٺ ڪپي آ. هڪ ڀيرو هن هالا جي ملازم جي وفات ڪانپوءِ خالي پيل جاءِ تي مونکي گهرائڻ لاءِ مٿي لکي پڻ ڏنو هو، پر شايد ڊسپيچ تي منهنجي گهرج وڏيڪ هئي، ان وقت منهنجي جواني ٻه هئي جکراڻي صاحب جي ته عيد ٿي وڃي ها. پر خير هاڻ ٻه اڳتي ٻه ٻه ٻروچ ويٺا آهن، هڪ اسسٽنٽ ڊائريڪٽر علي خان جمالي ۽ ٻيو هي، مان هتي هجان ها ته هي ٻئي مونکي ڪورٽن ۾ ٻچائي ٻچائي اصل منهنجي ڪالهه گرم ڪري ڇڏين ها، محترم لونگ خان جکراڻي جو شمار حيسڪو جي قداور، هينڊسم ۽ باوقار شخصيتن ۾ ٿئي ٿو، هن ۾ پڻ هڪ سٺي آفيسر جا سڀ طريقا موجود آهن. هڪ انتهائي باشعور، سجاڳ ۽ ذهين آفيسر، جيڪو عملي سان ته هر وقت ڪلندو ملندو رهي ٿو پر حيسڪو جي ڪرتا ڌرتا ۽ فيل مستن کي هر وقت چرڪائيندو پڻ رهي ٿو. هي تن کي اهو سبق ٿو ياد ڏياري ته "غلطيون رڳو وسارڻ لاءِ ناهن هونديون، اعليٰ آفيسر نه اعليٰ عمل هوندو آهي، هڪ اعليٰ آفيسر پنهنجي ڪيل غلط فيصلن تي ملازم کي پنهنجي مفاد لاءِ نقصان پهچائي ٿو ته اهو عظيم نٿو رهي" اهو ئي سبب آهي جو حيسڪو جو سمورو عملو هن عظيم انسان جي راءِ ۾ پنهنجو احترام وڃائي ڇڏيندو آهي.

محترم محمد عثمان ميمڻ

محترم محمد عثمان ميمڻ صاحب اسان وٽ هاڻ حيسڪو ۾ ڊپٽي مئنيجر (CS) آهن. هڪ بهترين آفيسرن ۾ جيڪي وصفون هجڻ کپن سي هن انسان ۾ موجود آهن. پاڻ پتوڙيندڙ، هڏوڪي، محنتي ۽ جفاڪشي، هن جو شمار انتهائي ذهين ۽ قابل

Scanned with CamScanner

آفيسرن ۾ ٿئي ٿو، هي هڪ ڪامياب آفيسر سمجهيو وڃي ٿو، جيڪو پنهنجي سچائي، خلوص، نيڪ نيتي ۽ اداري سان وفاداري ڪري اداري جي تمام ويجهو آهي. مٿياري جو هي ميمڻ آفيسر پنهنجي ذات ۾ هڪ شاندار ۽ خانداني قسم جو ماڻهو آهي، هن جو ڪردار بلڪل بي داغ آهي. هن جي پوري ڪيريئر ۾ ڪا به ڪرپشن ثابت نه ٿي آهي. هڪ پڪو ديندار، مانيٺو حليم، شائسته، سادو، سنئون سڌو، درويش صفت انسان، سٺي اخلاق ۽ سٺي ڪردار جو مالڪ، اندر جو ۽ دل جو اجرو، نرم دل فراخ دل، رحمدل، دردمند، خداترس بنهه گهڻو مهربان. هڪ عاليشان محبتي ماڻهو، جيڪو سڀ سان محبت واري وات وٺندو ۽ هر ننڍي ملازم جي عزت ۽ مالڪي ڪندو آهي جيڪو انسانِي اخلاقن جي معيار کي پرکڻ جي صلاحيت رکي ٿو، جيڪو دل قول ۽ عمل جو سچو آهي، جيڪو منافقت کان ڪوهين ڏور آهي. هڪ اهڙو نيڪ نيت انسان جيڪو سڀ جو ڀلو چاهي ٿو، جيڪو هر وقت پنهنجي ملازمن جي مفادن جو ڀرپور خيال رکي ٿو، جنهن ڪڏهن به ڪنهن ملازم کي نقصان ڏيڻ جو سوچيو به ناهي. هڪ سنجيده انسان، هڪ مثالي آفيسر، جيڪا ڳالهه چئي ڇڏي سا چئي ڇڏي، پوءِ ڀلي ڇا به ٿي پوي. مڙس ماڻهو واعدو هر صورت ۾ پورو ڪندو. هن عظيم انسان مون سان ان ڏکي وقت ۾ مدد ڪرڻ جو واعدو ڪيو، جڏهن حيسڪو جا ڪرتا ڌرتا آفيسر به مون لاءِ ڪجهه ڪري نه سگهيا ته هن عملي طور اهو ڪري پنهنجو وعدو پورو ڪري ڏيکاريو پوءِ ڇو نه مان اهڙي نر ۽ مڙس ماڻهو جي واکاڻ ۽ چڱائي لکان.

مئڊم پشمينا شيخ

مئڊم پشمينا شيخ حيسڪو ۾ ڊپٽي مئنيجر (سروسز) آهن. مر[illegible] سان ڪلهو ڪلهي ۾ ملائي مردن جيان پنهنجو ڀرپور رول ادا ڪندڙ هي سائڻ جنه[illegible] جي عظمت ۽ عزت وڏي آهي. انتهائي پراعتماد باوقار ۽ هڪ دلير آفيسر، جنهن حيسڪو ۾ پنهنجي وجود جي مڃتا مڃائي آهي، هونئن به اسان جي معاشري ۾ عورت جو در[illegible]سل وڏو مقام آهي. سنڌ ڄائي، سنڌ راڻي محترمه بينظير ڀٽو صاحبه پهرين سنڌياڻي هئي، جنهن پهرين مسلمان عورت ۽ پهرين پاڪستاني عورت جو اعزاز ماڻيو، جنهن پاڪستان جي وزيراعظم ٿيڻ جي اقتدار ماڻيو، جڏهن ته هزاري سان اڳ عورت جو مڙهه مقام ۽ بڻ بنياد رڌٿو هو. پر اڄ جي عورت وڏا وڏا ادارا هلائي ٿي ۽ اهڙي ڪاميابيءَ سان هلائي ٿي جو خود مرد به حيران آهن. هي حيسڪو جي انتهائي معتبر هستي عملي جوں تڪليفون دور ڪرڻ لاءِ پنهنجي خدمتي ۽ محبتي جذبن تحت هر وقت پنهنجو پاڻ کي پيش ڪندي رهي ٿي ۽ ملازمن جي ننڍين ننڍين مسئلن کان وٺي اهم مسئلن کي حل ڪرائڻ لاءِ پڌم اڳي حاضر ٿي وڃي ٿي. نه ڪيس پنهنجون ٻيڪون ڳڻائڻ جي عادت آهي، نه ڪيس گهڻو يا فضول ڳالهائڻ جي عادت آهي، بس هي فرض شناس آفيسر نه هر وقت پنهنجي ڪم ۾ مصروف ۽ رڌل رهي ٿي. هن ۾ ڪو شڪ ناهي ته هي عام عورت نه پر عظيم انسان آهي.

محترم محمد يعقوب گوپانگ

محترم محمد يعقوب گوپانگ صاحب جنهن سخت محنت ۽ لاڳيتي جاکوڙ سان هي هڪ اعليٰ منصب ۽ مقام ماڻيو. جنهن پنهنجي وجود مان دنياداري، تڪبر غرور لالچ ۽ لوڀ کي تڙي ڪڍيو. غرور کان پري هن ڪڏهن به وڏائي نه آندي، تمام نيچرل ماڻهو پنهنجو مٽ پاڻ، روشن دماغ، سادو سٻاجهڙو حساس ۽ سچي دل رکندڙ انسان، قلم هٿ ۽ دل جو سخي، ڪائنس نقصان ڪنهن انسان کي ڪو نه پهتو. ملازم هن جي انتهائي عزت ڪندا آهن ڇو جو هي غريبن جو همدرد آهي. هن شخص کان ڪئي ملازم متاثر آهن. تنهنڪري اڄ تائين سندس نالو ڳائبو اچي ٿو. هي جتي به ويو پنهنجو نالو ڇڏي آيو. هي صاحب هڪ تجربيڪار ۽ سچي خدمت ڪرڻ جو جذبو رکي ٿو. حيسڪو ۾ هن جو هئڻ حيسڪو لاءِ عزت جو باعث آهي. واسڪيٽ پاتل واڪنگ اسٽيڪ هٿ ۾ جهليل هي مسيحا انسان هڪ دلبر ۽ نر آفيسر آهي.

محترم اقبال ميمڻ

محترم اقبال ميمڻ صاحب هن وقت حيسڪو ۾ ڊپٽي مئنيجر (ايم ايم) آهن، هن فقير طبيعت ماڻهو، هن آدرشي انسان ۽ هن فرشتي لاءِ به ڪجهه چوڻو پوندو. قابل ذڪر ۽ قابل تعريف آفيسر نه پر هڪ مخلص بي لوث دوست، وڏو نالو شاندار پرسنلٽي، هڪ غضب جو ماڻهو، جنهن جي صحبت ۾ راحت ۽ گفتگو ۾ سواد آهي، جنهن جي چپن تي هر وقت مسڪراهٽ وکيريل آهي. جيڪو پاڪر پائي اندر ۾ ٺار ۽ ٻاهرين گرمي کي ٺڏڪار ۾ بلائي ڇڏي ٿو. جنهن جا رقيب گهٽ ۽ رفيق بي انداز ۽ بي پناهه آهن. جنهن وٽ دوستيون نڀائڻ جو ڀرپور ڏانءُ آهي. هي يار ويس، جنهن ۾ ڪو به غرور ڪا به وڏائي ناهي، جيڪو انتهائي ذهين، قابل ۽ سمجهدار آهي. جنهن جو ذهني معيار تمام بلند آهي. جيڪو هڪ اعليٰ قسم جي سوچ جو مالڪ آهي. جيڪو پنهنجي شعبي جو ماهر آهي. جيڪو پنهنجي ذميواري ۽ پنهنجي مقصد سان مخلص آهي. جيڪو عزت ۽ وقار سان پنهنجي هڪ الڳ ٿلڳ دنيا ۾ رهي ٿو. اهڙو ڪل مڪ ۽ فضيلت وارو ماڻهو جيڪو منهنجي دل وتان آهي، ۽ منهنجي خوشين ۾ اضافو آهي، هي ٻاجهارو شخص وقت به وقت معنائون ڀري مرڪ ڀري مونکي پاڻ وٽ گهرائي گرم گرم چانهه مان سرڪيو پرائي ٿو، هي جهڙي جو جاني جڏهن هر عيد تي پنهنجي ملازمن ۽ رشيدارن کي عيدي ڏيندو آهي ته مونکي پڻ يادرکندو آهي. هن جو هر قرب ڇڻ مون لاءِ عيدي آهي.

محترم عبدالعزيز نظاماڻي

MN SHE'AH BANA, SUN'E BANA, DEOBAND WA, BIRELVI BANA,
NA BAN SAKA TU AZIZ EK ACHA MUSALMAN NA BAN SAKA.

AZIZ NIZAMANI

اڪ پاسي ميري رهن وهابي – اڪ پاسي ديوبندي
اڳئي پڇهي شيعه سنّي – ڏاڍي فرقه بندي
وچ وچالي ساڏا ڪوئنا – قسمت ساڏي منڊي
اڪ محل تي آٺ ميستان – ڪيڏي ڪرين پابندي (بلي شاهه)

Scanned with CamScanner

محترم علي انور جوکيو

مونکي فخر آهي تہ محترم علي انور جو کيو صاحب جھڙو نہ آفيسر منھنجو آفيسر هو، آهي ۽ انشاءَ الله رهندو. هن معتبر شخصيت جي هن دارين ۾ بامعنيٰ حيثيت آهي. سندس قابليت، صلاحيت ۽ ذهانت کان ڪنهن کي بہ انڪار ناهي. هي مسلسل محنت ۽ جدو جهد ۾ يقين رکي ٿو، هي اهل دل انسان، هي دلين جو دلبر، هي هر دلعزيز شخصيت دل ۾ خدا جو خوف رکي ٿو، هي سخي ديانتدار شخص هميشہ ٻين جي ڀلائي لاءِ جاکوڙيندو رهندو آهي. هي هڪ وڏي اعليٰ پائي جي سوچ ۽ اعليٰ ظرف جو مالڪ آهي، هي آفيسر نہ پر ملائڪ آهي. ٻيا آفيسر جئين عهدن ۾ ويندا آهن وڏا ٿيندا ٿئين سندن دل ويندي آهي گهٽبي، پر هي تہ درياهہ دل آهي، هي ڏکن سورن جو سهارو، هي ماڻهو پيارو، بي سهارا، هيسيل ۽ مايوس ملازمن ۾ جئڻ جو حوصلو آهي. هن جي شخصيت ۾ همدرداڻو ۽ شفقتاڻو رويو سمايل آهي. هي هر ڏوهہ درگاز ڪندڙ، ڪنهن جي بہ دل ڏکائڻ نہ چاهيندو آهي. هڪ سچو ذات ڏٺي جنهن علم سان لونءِ لاتو آهي، هڪ سچو قوم پرست جنهن جو ڌرتيءَ سان پيار بہ شامل آهي. جنهن کي دنياوي لالچن کان بيزاري رهي آهي. جيڪو الله سان بہ عقيدت ۽ محبت رکندڙ آهي. هي جيڪو هر جمع تي پنهنجي بنگلي تي ٽيهن چاليهن مهمانن کي گهرائي ويهاري دين جو ڳالهيون ٻڌائي، مراقبو ڪرائي، نماز پڙهائي، عمده طعام ڪارائي ٿو ۽ جيڪو پنهنجي خرچ تي مذهبي ڪتاب ڇپرائي مفت ۾ ورهائي ٿو. هي نيڪ ۽ سخي انسان اڄڪلهہ غير ضروري انڪواريون ڀوڳي رهيو آهي، هن ان کان اڳ بہ تمام گهڻو ڀوڳيو آهي، پر قدرت ڪيس هميشہ باعزت بري ڪيو آهي. هن شخص جو سيڪو سلامي هو، طاقت کان ٻاهر نڪرڻ بعد اهي ساڳيا ماڻهو بدلجي وڃن ٿا. ايتري قدر جو ڪيترا هوشيار، چالاڪ ۽ مڪار ماڻهو جيڪي هن جا پنهنجا هئا. هن جي شرافت ۽ سادگي مان غير واجبي فائدو وٺي سندس بدنامي جو باعث بڻيا.

محترم ظفر اقبال اعوان

هي ڊائريڪٽر پنهنجي وقت جي سمورن سي اوز تي غالب رهيو. ماڻهو سڄو ڏينهن هن جي آفيس جي ٻاهران ملاقات لاءِ انتظار ۾ ويٺا هوندا هئا، پر هي ڪنهن کي بہ لن نہ هٿندو هو. هي آپي کان ٻاهر جيءَ جنجال سڀ کان وڏو آزار هو، ملازمن جا سندس ٻاري ۾ رايا مناسب نہ هئا. هي پٺيوالن تي بہ احمد سعيد سولنگي جيان پنهنجي انگريزي جاڙيندو هو. هي ٿڙي سان نہ ٻاڪ ۽ ڳڻي سان ڳالهائندو هو. هي انتهائي گهٽيا درجي جو ڪرپل انسان وڏو مغرور هو، پاڻ کي هوشيار ايمانداري ۽ آلائي ڇا ڇا سمجهندو هو. هي اول تہ برانچ ۾ ايندو نہ هو ۽ جڏهن برانچ ۾ ايندو هو تہ ملازمن ۾ ٿاهہ پئجي ويندو هو. ملازم هن کان ايترو ڊڄندا هئا جنهن جي ڪا حد ناهي، سڀ هن جي هڪ اشاري تي

نچندا هئا. هي جڏهن عقابي اکيون گهوري ڪنهن کي ڏسندو هو ته اڳلو ڏڪي ويندو هو ته هاڻي الائي ڇا ٿيندو؟ هي جڏهن نرڙ تي گهنج آڻي رعب ۽ دٻدٻي واري آواز سان ڪنهن کي سڏ ڪندو هو ته چڱي ڀلي ماڻهو جو پيشاب نڪري ويندو هو. هي ڪنهن کي پنهنجي آفيس ۾ اندر اچڻ جي اجازت گهرڻ تي YES به ايڏي ته دٻدٻي سان چوندو هو جو اڳلو منجهي پوندو هو ته اندر وڃان يا اتان ئي ڀويان پير ڪيان. ملازم سندس آفيس ۾ سڏ تي ساهه روڪي ائين ايندا هئا ڄڻ اڏي تي چڙهيل هجن، هن پنهنجو دٻدٻو سڄي دنيا کي ڏيکاريو پر مان هڪ پل به هن کان ڪانه ڊنس، انهن مڙني ڳالهين جو مون تي ڪو به اثر نه ٿيو، مون اهڙن حڪمن جي ٽڪي جيتري به پرواهه نه ڪئي. ڪنهن جي پرواهه نه هجڻ جو احساس ئي دل کي خوش ڪرڻ لاءِ ڪافي هو. هي ته منهنجو منهن ڏسڻ به پسند نه ڪندو هو، ظاهر آهي حڪم نه مڃڻ جو ڀوت ڪئين وٽندو. (هونئن به منهنجو ڀوت وٽڻ جهڙو ناهي) هر ملازم هن بدبخت شخص کان نفرت ڪندو هو. مان به هن سان نفرت ڪندو هوس، تنهنڪري صبح صبح سان هن منحوس جي شڪل به ڏسڻ پسند ڪانه ڪندو هوس، پين کي ستائڻ هن کي سٺو لڳندو هو. مان هن جي هرويرو خوشامد ڪو نه ڪندو هئس. هن جو مون سان رويو غير مهذب هو. هن جي ته مون سان پوندي به ڪانه هئي، هي مونکي هرويرو پريشان ڪرڻ لڳو، هن سڄو وقت مون درويش شخص کي پريشان ڪيو، مان هن جو سڄو دور مخالفت ۾ رهيس، سڄو ترم عتاب هيٺ آيل رهيس، ڪڪ ڪري مارين، ڏاڍو ستايائين، ننڍي ننڍي ڳالهين تي مسلسل تنگ ڪندو رهيو. منهنجي نڪ ۾ نٿ وجهي اٺ جيان يا ڳچي ۾ رسي وجهي مداري جي ڀولڙي جيان نچائيندو رهيو. مان ڄڻ واڳهون جي وات ۾ هئس، هي سوئر منهنجي رت پي ويو هو، آخر هڪ ڏينهن نه راهه الله نه راهه رسول سسپينڊ ڪري ڇڏين، هي ته مون تي اڳئي ڏمريل هو اهو ته ڪو سڪٽو بهانو هو، دٻنامو مليو ڄڻ سزا هئي. بنا ڏوهي جي لڙڪائي ڇيو پيو وڃي ته "ڇا توکي ڏوهه قبول آهي". اهو فيصلو گهٽ ۾ گهٽ مان ته منظور ڪو نه ڪندس، مون ناقابل بخش جرم ته نه ڪيو هو. مونکي ضروري هئو وڃي ته جئين مان پنهنجي صفائي پيش ڪري سگهان. مون سان ڊپارٽمنٽلي زيادتي ٿي هئي، اها بي انصافي هئي. مان CEO مقبول احمد خواجه کي درخواست ڏيندس ته ڇا ٿيندو ڪجهه به نه ٿيندو. مان CEO وٽ ڪيئي شڪايتون پيش ڪيون، مون مئو مٺو پٽيو ته مون سان ظلم آهي، پر ان صاحب تي ان جو ڪو به اثر نه ٿيو. بس سپ اپليڪيشنون زيان ويون. مون هڪ آخري ڪوشش ڪئي مان PSO طفيل صاحب سان مليس ۽ ڪيس صفائي پيش ڪئي ته "مان پاڻ تي لڳايل الزام بابت پاڻ کي ڏوهاري سمجهان ٿو يا نه، جئين ته مان هڪ بالا آفيسر جي ماتحت آهيان، جنهن جي هٿ ۾ ڪات کهاڙو آهي. مان انهيءَ قابل ئي نه آهيان جو ڪا سازش ڪري سگهان يا جنگ جوٽي سگهان. ان ڪري مون مٿان مڙهيل الزام جڙتو ۽ بدنيتي تي مبني آهن"، ڏينهن ٻن ۾ هن بادشاهه جي دربان ڇيو ته مونکي سرڪار اندر گهرايو آهي مان اندر ويس ته

Scanned with CamScanner

اتي پيا بہ چام واندا ويٺا هئا. منهنجي مخالفن جا منهہ لٿل هئا، جڏهن مان CEO جي روبرو پيش ٿيس تہ هو سڀ آفيسر پاڻ ۾ سس ڦس ڪرڻ لڳا ۽ ٿوري دير کان پوءِ CEO صاحب مونکان پڇيو ”تہ ڏي حال ميان تون ساڳيون تہ نہ آهين جيڪو شريف ماڻهن خلاف اگهاڙو ڪوڙ لکندو آهين يا ٻيو آهين“. مون ڪيس وراڻيو تہ ”سر! اهو سوال منهنجي هن ڪيس جي متعلق نہ آهي باقي اوهان هن ڪيس بابت ڪجهہ بہ سوال ڪريو“، اهو ٻڌي هي تپي باهہ ٿي ويو، هن جي چهري ۾ همدردي نالي ڪا بہ علامت ڪا نہ هئي مونکي هن مان انصاف ملڻ جي بلڪل توقع ڪا نہ هئي. مون پاڻ سان ٿيل وارتا جي دانهن وري بہ ڪيس کي ڏني، جنهن هڪ ڪن کان ٻڌي ٻي ڪن مان ڪڍي ڇڏي، ڪو بہ ڪڙتيل ڪا نہ نڪتو، وقت وڏو بادشاهہ آهي هو هر ڪنهن جو فيصلو پاڻ ڪندو. پوءِ بہ سور سختيون جاري هيون. مان اهي بار بار ملندڙ عقوبتون زيادتيون بي واجبيون صبر سان برداشت ڪيون، اهو سولائي سان جند ڪا نہ ڇڏيندو، مان جڏهن ڏٺو تہ حالتون روز روز ناقابل برداشت ٿينديون وڃن ٿيون تہ مون هن سان سڌو سنئون ٽڪر ڪاڏو. ان باهہ ۽ آڳ ۾ پاڻ کي پچائي ڪاڙهيو، هر عذاب مون لاءِ چڻ ڪنٽا ۽ عيش ٿيندو رهيو، ملازم هن جي هڪڙي ئي دٻ تي هنگي ڏيندا هئا پر مون ڪيس اهڙو منجهائي ڇڏيو جو همراهہ جون وايون بتال ٿي ويون. مون انصاف حاصل ڪرڻ لاءِ پريس ڪلب آڏو پاڻ پٽي ساڙيو، ان مان نقصانڪار نتيجن نڪرڻ جو امڪان هو. مان جي بچي ويس تہ اهو يقين هڪ معجزو هوندو نہ تہ اهو خون هن جي ڳچي ۾ تہ آهي. اخبارون پڙهي مون کي CEO صاحب گهرايو مان ٻيهر هڪ گهٽيا درجي جي جاهل وٽ پيس ٽيان سوال ئي پيدا نہ ٿو ٿئي آخر حيسڪو هيڊڪوارٽر جي يونين جي چيئرمين محترم عبدالڪريم بلوچ مونکي ٽڪ لعنت ڪري زبردستي وٺي هليو مون CEO صاحب کان معافي ورتي، منهنجي گناهہ جي قرباني رائيگان ڪا نہ ويئي ۽ مان ٻيهر بحال ٿي ويس ۽ هو ڏانهن اها مصيبت ٽري. خدا ڪيو مس مس هن جنجال ظفر اقبال اعوان مان جند ڇٽي، سيڪو هن جي بدلي مان خوش هو. هن جي بدلي کان پوءِ وڃي ڪا بهار آئي.

محترم عبدالقادر جمالي

(O&M) کي ٻن حصن ۾ ٽوڙي هڪ کي (T&G) ۽ ٻئي کي ڊسٽريبيوشن بڻايو ويو محترم اجيت ڪمار کي (O&M) ڊسٽريبيوشن جو پهريون چيف انجنيئر مقرر ڪيو ويو. ان نئين دفتر ۾ LDC ظفر الله آريجو ۽ اسسٽنٽ غلام رباني منگريو کان پوءِ جو ڪيو صاحب مون ناڪارا کي سڀ کان هوشيار سمجهي بدلي ڪيو تہ ڊپٽي ڊائريڪٽر محترم ظهير احمد خواجہ ۽ منظور شيخ صاحب منهنجي جوائننگ وٺڻ کان انڪار ڪيو. جڏهن مان CE اجيت ڪمار وٽ ويس تہ ان چيو ”پٽ هي ٽا چون تہ تون سڄي عمر ڊسپيچ تي رهيو آهين، ڊسپيچ کان سواءِ تو کي ٻيو ڪم نہ ٿو اچي، تو کي وٺي ڇا ڪنداسون هاڻ تون ٻڌائي ان کان سواءِ تو کي ڇا ٿو اچي“، منهنجي ڳچا سڙي

Scanned with CamScanner

ويا. اُهي ٻئي ڊپٽي ڊائريڪٽر ان وقت اُتي ويٺا هئا، مان انهن ڏانهن ڏسي صاحب کي چيو "مونکي سر! پڙوت جا سپ ڪم اچن ٿا". صدقو وڃان اجيت ڪمار تان ڪلي چئين "اسان کي تو جهڙو پڙوي جي سخت ضرورت آهي جيڪو گهر ويني ملي وڃي ته ٻيو ڇا کپي" ائين مان هن آفيس ۾ پڙوو تي ڪم ڪرڻ لڳس، پر مونکي محترم ظهير احمد خواجه هڪ سيڪنڊ به چين سان ويهڻ ڪانه ڏنو، جئين ته نئين نئين آفيس هئي اسان کي پنهنجي برانچ نه هئي ان لاءِ مان MMM برانچ ۾ محترم امداد شاه سان گڏ سندس ٽيبل تي ويهندو هوس. اُتي مون زندگيءَ جا ٽي بهترين دوست ٺاهيا هڪ محترم امداد شاه ۽ اسسٽنٽ ڊائريڪٽر هڪ محترم عبداللطيف نظاماڻي صاحب جو وڏو پٽ محترم عبدالعزيز نظاماڻي ۽ ٻيو محترم اقبال ميمڻ جن کي مان ڪڏهن به وساري نه سگهندس. وري اسان جو دفتر ڪچي قاسم آباد گريڊ اسٽيشن تي (CM&O) جي دفتر ۾ رکيو ويو. محترم اجيت ڪمار ڪان پوءِ محترم مظفر اُڃڻ پوءِ محترم نظام الدين چارڻ ۽ آخر ۾ محترم عبدالقادر جمالي صاحب آيو. اُتي اسان تي شيطان مشهور هئاسون هڪ اطهر ميمڻ جيڪو منهنجي پائيتي آغا عابد جو سَرو پڻ هو (تازو فيملي سان حج تي ويو ته اُتي وفات ڪري ويو). ٻيو قمرالدين ڪلهوڙو جنهن کي مان قمرالدين ڪا لوڙا چوندو آهيان ۽ ٽيون مان، هي آفيسر جمالي صاحب نهايت شريف ماڻهو هو. ڪو ٽينشن نه هو. بغير چون چران جي سٺو وقت پئي گذريو. هڪ ڏينهن اوچتو خبر ناهي ڇو اطهر ميمڻ جو ٻلت ڦربو يونين جو چئيرمين هو، الٽي ڪوپڙي هو، هر وقت پستول ساڻ هوندو هوس پستول ڪڍي قمرالدين ڪلهوڙي کي گڏ وٺي صاحب کي ڊيڇارين، يا حسين گهوڙا مچي وئي. انڪوائري ٿي، ٻئي همراهه قمر ڪلهوڙو دادو ۽ اطهر ميمڻ لاڙڪاڻي جي هوا ڪائڻ لڳا اطهر جو ته ڳئي مان لاڙڪاڻو نڪري آيو معافي تلافي ٿي، ڏند ڏوهه پريون ۽ پوءِ "جُتون دي ڪوتي اُتنون آ ڪلوتي" وري ٻئي ٺڪ السلام عليڪم، وري ٽيڙو مڪمل هاڻ ته هالن وارو هو عيسو ميمڻ به اچي گڏيو. اها چنڊال چوڪڙي وري عروج تي، هڪ ڏينهن منهنجي ٿئي ڦٿي "اڙتا تير گانڊ ۾ لينا" جي چوڻي مطابق، روز پنهنجي مرضي تي ايندو ۽ ويندو هوس ڪڏهن به صاحب کان نه پڇيو، نه ئي ڪڏهن صاحب پڇيو، موڪل واري ٽائيم کان ڪلاڪ ڪن پوءِ صاحب جي ڪمري ۾ ويس "فقير ويه يا وڃي" اهو چوڻ ڇڻ پنيور کي باهه ڏئي ڇڏي، اهو، ڇُوت ٻروچ آپي مان نڪري ويو، اهو ڏينهن اهو شينهن جمالي صاحب اشرافت جو جو پو لاءِ ڦٽو ڪيو انهيءَ دوران ڪيس سيٽ به وڏي ملي، سيٽ ڇا مليس ڇڻ ته ٽيڪچي ويو. رهيل سهيل ساک به تباهه ۽ برباد ٿي ويس، انتظامي نقط نگاهه کان بيڪار رهيو باوجود طبيعت ۾ شريف هئڻ جي، نامرادي سندس نجهرو هئي، هي آپي پاپ آفيسر صفا اڳڙين جو لن هو، پوري سروس ۾ هن جهڙو ڇُوت پتل جي آفيسر مون نه ڏٺو. هي آفيسر جي القابيت کان به ناواقف هو. وڏو نالو هوس پر پرسنلٽي ٽڪي جي ڪانه هئس. جهڙي سندس ٻَوٽ هو ان ۾ ته آفيسر نٿي لڳو. هي آفيس ۾ سڄو ڏينهن، هڪ ئي ڪم ڪندو هو. پنهنجي ڊپٽي ڊائريڪٽر

غلام قاسم شاهاڻي صاحب کي پاڻ وٽ گهرائي ان جو لن پيو دائيندو هو، هي جي ايم بدقسمتي سان سنڌ تي اهڙي جيسڪو جو چيف ايگزيڪيوٽو ٿي رٽائر ٿيو، هن جهڙو اگو ٿي چاپ نااهل آفيسر CEO ٿي وڃي هن اداري جي اها ڪهڙي بدقسمتي ٿيندي، هن جي اوقات چاهئي، انهيءَ خوش فهمي ۾ هو ته مان CEO آهيان، ڪو هن مسڪين جي ٽڪي پئسي جي ته پڇندو ئي نه هو، پنهنجي ڊپٽي مئنيجر سروس محترم عثمان ميمڻ صاحب کان هڪ نئون ٽيليفون سيٽ گهرين جنهن ڪيس مٽي ڪٽي پراڻو ڏنس، هڪ سيٽ به ڪاڻ وٺي سگهيو باقي چالٽي جو CEO هو. هاڻ رٽائرڊ زندگي گذاري رهيو آهي. بهرحال ڪجهه به هو پر ماڻهو شريف هو. الله ڪيس وڏي حياتي ڏئي.

118 (هيلپ لائين) جي روڙي

عهدو ۽ اختيار ڪيترن ماڻهن جي اکين تي پڙدو چاڙهي ڇڏيندو آهي. انسان ڪيڏي به درجي تي وڃي رسي تب به ڪيس اصليت وسارڻ نه کپي، اهو آفيسر اڄ آهي سڀاڻي نه هوندو. ان جي جاءِ تي ڪو ٻيو هوندو. خبرناهي اهو ڪير هوندو. هي جئين جئين وڃي پيو عهدي ۾ وڌو ٿيندو تئين تئين سندس روپ وڃي پيو دهشت ڀريو ٿيندو.

هي پنهنجي عملي جو ازلي دشمن آهي دپ ڏيڻ هن جو مکيه اصول آهي. هي رڳو هر وقت عملي کي دٻائڻ ۽ ڌمڪائڻ ۾ پورو هوندو آهي هن جو ماتحت عملو به هن مسڪين جي لن پڇندو آهي، اسان هن بيزار ڪندڙ مصيبت مان هاڻ مانوس ٿي ويا آهيون اُپرن سيرن کي گڏ ڪٽي هلٽو پوندو آهي. منجهنس ڪاري ۽ ڪبري ۾ تميز جو مادو ڪونهي، سندس اڳيان روڏون سڀ هوت ڪاريون آهن، هي رڳو پاڻ مان مطمئن آنيس پاڻ کان سواءِ ڪنهن تي به ڀروسو نه ڪندو آهي. هي پنهنجي پو ڳناهن جو بدلو شايد اسان کان ولي رهيو آهي، هي هر وقت چڙ جي نگاهن سان ڏسندڙ هميشه ٿوڪيو ويٺو هوندو آهي. هي هر ڪنهن سان کهري نموني پيش ايندو آهي. هي ايترو ته مغرور آهي جو ڪنهن سان سڌي منهن ڳالهائيندو به ڪونه آهي. هي عزت جي نالي کان واقف ئي ناهي اهو ئي سبب آهي جو هي عزت وارن کي بعزت ڪندو آهي. هي عملي سان انتهائي بدسلوڪي سان پيش ايندو آهي. هي هر روز اچيو پنهنجي آفيس ۾ ڪنهن نه ڪنهن کي بنا سبب گهرائي يا برانچ ۾ اچيو بيعزتو، بيجزو ۽ ذليل ڪندو آهي. هي سختي طريقي سان به نه سمجهائي سگهي ٿو پر هي انسان جو نه ٿو ئي ناهي،هي پنهنجي حيثيت وڌائڻ ۽ اڳلي جي ساک گهٽائڻ لاءِ پنهنجي معتبري ظاهر ڪرڻ لاءِ هئي کي صرف ڪندو آهي ۽ هلڪڙائپ ۽ ٽرڙائپ جو مظاهرو ڪندو آهي، اهو رويو هر روز جو معمول آهي اها زيادتي، ناانصافي ۽ ذلالت برداشت کان ٻاهر آهي. ڪنهن سان ايڏو به نه ڪرڻ گهرجي، مون پنهنجي پوري سروس دوران اهڙو مغرور، ٽرڙو بي فيض ۽ اصل مرچوٽ آفيسر نه ڏٺو: هن جي هن اداري لاءِ ڪا به قابل ذڪر ڪنٽريبيوشن ناهي، هن جي عملي پرپٺ هن جو نالو روڙي رکيو آهي، روڙي به ملي هوندي آهي هي نه صفا

ڪوڙو توهه آهي، پر اسان تہ زهر کي بہ ماکي ڪيو چڙيون هن سان مقابلو ڪرڻ معمولي ڳالهہ ناهي پر مان هن جي هلڪي ڦلڪي دٻ تي ڏهجڻ وارو بہ تہ ناهيان.

آفيسر شاهي جي خداوندي

هي سنڌ جيڪا هميشہ وقت جي حاڪمن جي غلط پاليسين جي شڪار رهي آهي هي مدي خارج بيورو ڪريٽ هي سرڪاري ڪامورا، هي عملدار ۽ هي آفيسر شاهي هن ديس کي اوڏائي جيان ڪائي اندران ئي اندران کوکلو ڪري ڇڏيو آهي. پاڪستان جي اهم ترين ادارن ۾ واپڊا بہ هڪ آهي. حيسڪو ان جي ڊيلي ڪمپني آهي. حيسڪو جي هن اداري سان واسطو رکندڙ آفيسرن جي فطرت کي سمجهڻ نهايت ڏکيو آهي، پر مونکي هنن آفيسرن جي نامناسب روشن جو خاصو تجربو آهي. مونکي پنهنجي آفيسرن سان نهايت گهري محبت پئي رهي آهي. مان تہ بزرگن، استادن ۽ آفيسرن جي عزت ڪرڻ سکيو آهيان. تنهنڪري اهو ناممڪن آهي تہ مان ڇاٽي واٽي انهن سان ٽڪرڻ گهرندو هجان، مان پنهنجي هٿن سان ئي پنهنجي پيرن تي ڪهاڙو هڻندس تہ ٻي مدد ڪٿان ملندي، پر مان تہ پنهنجو بچاءُ بہ تہ نہ پيو ڪريان مونکي ناحق سان مقابلو ڪرڻ وڏيڪ سٺو لڳندو آهي. آفيسر فرشتا تہ ناهن جو هنن جي خلاف نہ ڳالهائجي نہ لکجي، مڙس کي مڙس ۽ پاڙئي کي پاڙيو چوڻ حق آهي. هر نئين آفيسر جا نوان نخرا هوندا آهن. مونکي انهن نئين ڪنوار جيان نخرو ڪندڙ انهن آفيسر کي ڇيڙڻ ۾ مزو ايندو هي، حيسڪو جا سمورا آفيسر پاڙيا آهن. هي دل ۽ جگر نٽار ڪن. سرڪاري ۽ پبلڪ ادارا هميشہ ان ڪوشش ۾ هوندا آهن تہ هو پنهنجي ماڻهن جي طرفداري ڪن پر هي چمڪندڙ بجلين جا مالڪ واري هٽ ولي پنهنجي اسٽاف کي مارينديي بہ دير ئي نہ ڪندا آهن، آفيسر دراصل هڪ گهٽيا درجي جي مخلوق جو نالو آهي، جيڪا پاڻ کي فرشتو ۽ اسٽاف کي شيطان سمجهندي آهي. آفيسر پاڻ کي عقلدار سمجهندو آهي جڏهن تہ هو مڪمل بيوقوف هوندو آهي. جئين رنڊي کي سڀ ڪان وڌيڪ دلچسپي پئسي سان هوندي آهي ائين حيسڪو جي آفيسر کي سڀ ڪان وڌيڪ دلچسپي مسترول (حاضري رجسٽر) سان هوندي آهي. هي مسترول چيڪ ڪرڻ جي فن جا ماهر هوندا آهن ڪين ان ڪم ۾ خدائي ڏات مليل هوندي آهي. هي پنهنجا سمورا فرض وساري رڳو مسترول ڏسندا آهن. ڪين اهو مسترول ايترو تہ پيارو هوندو آهي جو هي ان کي ڏسي ڳئي هيٺان رکي آرو پڻ ڪندا آهن. ان بي بخت مسترول کي روزانو هڪ آفيسر نہ پر ڪيئي آفيسر گڏجي اجتماعي ريپ ڪندا آهن، آفيسر ليٽ اچڻ واري جي رن رولي ڇڏيندو آهي. گسائڻ نتائڻ يا گهوڀي هٽڻ معنيٰ موت، مسترول تي ڪراس معنيٰ زندگيءَ تي ڪراس، هي ايڪسپلينشن ڪال، وارننگ، سسپنڊ آرڊر يا شوڪاز نوٽيس ٽڪڙو جلدي ڪڍي ڇڏيندا آهن جئين اناڙي ڇوڪرو ڳئي مان ٽڪڙو لن ڪڍي ڇڏيندو آهي. همدردي نالي جي ڪا بہ علامت هنن ۾ ڪانہ هوندي آهي، جيڪڏهن ڪو هنن کان بچي بہ ويندو

آهي تہ اهو هڪ معجزو هوندو آهي. هنن آفيسرن مان انصاف ملڻ جي توقع رکڻ فضول هوندي آهي. آئي ڏينهن اسٽاف جي عزت ۽ ناموس وڃي پيو گهٽبو ۽ آفيسر وڃن پيا زور وٺندا. هن اعليٰ اداري ۾ بالا عهدن تي ويٺل هنن آفيسرن کي پنهنجي طاقت کان ٻاهر نڪرڻ نہ کپي. آخر هي ننڍا ملازم بہ تہ خدا جي مخلوق آهن. ننڍي ملازم سان آفيسر جو ظلم انتها تي آهي. آفيسر طبقو هن دنيا ۾ پيدا ٿي پنهنجي اسٽاف کي ٽينشن پيدا ڪرڻ لاءِ آهي. ذهني دٻاءُ (Tention) انسان کي مڪمل طرح مفلوج ڪري ڇڏيندو آهي. ڇو جو انسان جو ذهن ئي سڀ ڪجهہ آهي. ذهن ٺيڪ رهندو تہ انسان بہ ٺيڪ رهندو. چون ٿا تہ "ظلم ڪرڻ واري کان ظلم سهڻ وارو وڏيڪ دلير ۽ بهادر هوندو آهي". پر انسان جي برداشت جي بہ ڪا حد ٿيندي آهي. هڪ خاص حد تائين ماڻهو صبر ۽ ضبط کان ڪم وٺي سگهي ٿو، اداري جا سچا خدمتگار ملازم آفيسرن جي نوازيل عيوضن جي غلط بياني سبب مسلسل ظلم جو شڪار ٿي رهيا آهن، آفيسرن کي حقيقتن کان آگاهي نہ هوندي آهي هو رڳو چمڪي تي بندوق هلائيندا آهن شل ڪين سمجهہ اچي ۽ حقيقتن کي پوري طرح سڃاڻي سگهن. ڪنهن جي بہ خلاف ڪا شڪايت ڪٿي وڃڻ لاءِ ثابتي يا حقيقت هٿ ۾ هجڻ لازمي آهي، نہ تہ ٿوري ئي ڀُل چُڪ ڪيس وڃائي ڇڏيندي آهي. آفيسرن کي تجربي مان سکڻ کپي تہ جيسئين حقيقت ڪين هٿ نہ آئي آهي تيسئين قدم کڻڻ درست نہ آهي، پر افسوس جو هنن آفيسرن کي تہ پنهنجي عيوضين کان پڇا ڳاڇا ڪرڻ جي بہ اڃان سمجهہ ناهي. ائين هر ڪنهن جي چغليءَ تي اعتبار ڪري پروسو ڪري ويهن ٿا.

پاور ۾ هٿ

هڪ ڏينهن دستور مطابق FIA حيدرآباد جي دفتر مان هڪ پٽيوالو اسسٽنٽ ڊائريڪٽر FIA محترم زبير احمد پيچوهو جي صحيح سان هڪ لفافو رسيو ڪرائڻ آيو. ان وقت آفيس ۾ لنچ بريڪ هو، مون کان سواءِ سڄو اسٽاف لنچ ۽ نماز تي ويل هو. پٽيوالي کي خبر هئي تہ هي لفافو ڊائري ڪلارڪ انور امام ئي وصول ڪندو. وقفي ختم ٿيڻ ۾ اڃان ڪجهہ منٽ باقي هئا ان لاءِ هي ان جو انتظار ڪري رهيو هو. منهنجي ان ڏينهن ڪا ڦتل هئي، ڇوڪرو ميڙئي ڪجهہ ٿاهو ڪو هو. مان عادت کان مجبور، هن سان ٺري ٿيڻ لاءِ ڪيس سڏيو، لفافو وٺي رجسٽر تي صحيح ڪئي. ڇوڪري چيو "ٺپو بہ هڻي ڏي". مون ٺپو بہ هنيو. ڇوڪري چيو "هاڻ پنهنجو نالو بہ لک". "مون کيس چيو جڏهن تہ هي ڪم منهنجو ناهي مون تہ ڦرب ۾ تو کان ورتو آهي. ٺپو آهي، صحيح آهي، اهو ڪافي آهي، بس تون وڃ امانت ملي وئي جڏهن آفيسر وٽ پهچي وئي" هو چيو تہ "نالو بہ لک" مان چوان "نہ" آخر ڳالهہ وڌي ويئي اهو ڇوڪرو ائين پيو ڳالهائي جڻ هو ڊائريڪٽر FIA پاڻ هجي مونکي بہ پلاڻڪي جهڙڪي ڏاڍي رجسٽر وٺي مٿي صحيح ۽ ٺپو پين سان ڪٽي رجسٽر جي ماڻهي لفافو منهن ۾ هڻي ڇپو مانس چڙهہ لن

Scanned with CamScanner

تي جڏهن همراهہ اچي تہ ان کي ڏيجان" چورو ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو ٿي ويو. رجسٽر ۾ لفافو ڪٽي ٽڪڙو ٻاهر نڪري ويو. اجان ٿوري دير مس گذري تہ ڏسان آفيس ۾ ٻاهر ڪٽو مچي ويو. هڙ جا هڙ آفيسر ڊوڙندا سهڪندا مون وٽ آيا تہ ڇا ڪيو تو هن FIA واري چوري ڪي؟ CEO صاحب تنهنجي ڪري اسان تي ڏاڍو ڪاوڙيو آهي". ايتري ۾ PSO صاحب بہ مونکي سڏڻ آيو تہ CEO صاحب تو کي گهرايو آهي جلدي هل" CEO صاحب هجي محترم مظفر حسين عباسي سو مونکي ڏسندئي ڏاڪا ٻڌي چڙهي ويو، مان ٻڌندو رهيس ۽ هڪ لفظ بہ نہ ڳالهايو آخر پنهنجي صحيح سان جاري ڪيل سسپينڊ آرڊر ڏيندي چئين "مون تہ تنهنجي نوڪري پئي تيل ڪئي پر تنهنجا مرشد ضرور هئا جو تون بچي وئين" نيٺ گونگي ڳالهايو مون چيو سر منهنجو قصور صرف ايترو آهي تہ هو پٽيوالو ٿي ڊائريڪٽر FIA واري ٻولي پيو ڳالهائي تہ مون بہ حيسڪو جي CEO واري اک ڏيکاري مانس بس سر ڳالهہ ايتري هئي مون 32 سال هن اداري جي خدمت ڪئي ۽ موٽ ۾ مونکي ان جو سلو هي پيو ملي. هو FIA جو اسسٽنٽ ڊائريڪٽر پنهنجي ماٺهو جو مان رکڻ لاءِ اوهان جي ماٺهو جو پٽڪو پيو ڏوڙ ڪري ۽ اوهان آيو جو CEO ٿي ڪري پنهنجي ماٺهو کي بچائڻ بجاءِ اقٽ ماري رهيا آهيو. بس سر هاڻي گهٽو ٿيو. مان هاڻ هن بي قدري اداري ۾ وڌيڪ رهڻ نٿو چاهيان محترم زبير احمد پيچوهو صاحب مڙس ماٺهو تہ آهي مان وچان پيو ان جي پڙوت ڪرڻ گهٽ ۾ گهٽ هو ڏڪئي وقت ۾ ماريندو تہ نہ بچائي تہ سگهندو. هتي تہ بچڻ جي بہ اُميد ناهي" اهو ٻڌي CEO صاحب حيران ٿي ويو مان ڪيس لاجواب ڪري ڇڏيو، مونکي هيٺان ڪان مٿان ڏسي ڪلي ڏنيئن واقعي نر آفيس هو. سسپينڊ آڊر پنهنجي هٿن سان ڦاڙي چئين " تون وڏي ڳُتي شيءِ آهين، هاڻ وڃي شان سان پنهنجي ٽيبل تي ويهہ ڪير بہ تنهنجو نالو نہ وٺندو مان پاڻ منهن ڏيندس." ۽ پوءِ ڪجهہ بہ نہ ٿيو ۽ خير سان اهو وقت بہ گذري ويو.

افسانوي دريا – LETHE

ملازمت دوران منهنجي زندگيءَ ۾ وڏا وڏا بالا آفيسر آيا ۽ ويا پر منهنجا اهي سمورا آفيسر مون سان بهتر انصاف ڪري نہ سگهيا. مان سڀ ڪجهہ برداشت ڪري ٿو سگهان پر بي انصافي برداشت نہ ٿو ڪري سگهان. بي انصافي مونکي باغي ڪري ڇڏيندي آهي. بي انصافي ڪري مونکي هنن آفيسرن کان نفرت ٿي پئي آهي، آفيسر اهو افسانوي دريا (LETHE) آهي. جنهن جو پاڻي انسان کي خود غرض ۽ خود فراموش ٿاهي ڇڏيندو آهي. انهن ۾ انهن جو ڪو بہ قصور ناهي، هنن کي جڏهن پنهنجي سڃاڻپ ئي نہ هوندي تہ هي پوءِ ٻئي کي لن سڃاڻيندا، اهي تہ آفيسون ۾ بالا عهدن تي ويٺل فرعون ٿيا ويٺا آهن، تن کي ٻين جي درد جو احساس هئڻ ڪپي. پر انهن مان ڀلائي جي اُميد رکڻ ٻہرن کان ٻير گهرڻ جي برابر آهي. الاهي ڇا ماجر آهي جئين مان نوڪري ۾ گهڙيو آهيان مٿي هڪ ڏاڪو بہ چڙهي نہ سگهيو آهيان، هي خود غرض پاڻ تہ هر پيري

ڊبل پروموشن وٺن پيا ۽ مونکي چون پيا تہ ”صبر ڪر صبر وارن جي گهر ۾ خير آهي“ مان تہ پنهنجي ناڪامين تي روئي بہ نٿو سگهان. جيسڪو ۾ يا تہ خود غرض ۽ بد دماغ آفيسر اچن ٿا جيڪي پنهنجي اسٽاف جو مُٽ پٽي ٿا وجن يا وري اڳرين جو لن اچن ٿا جن مان ورڻو ڪجهہ ناهي. خبر ناهي ادارو ڇو اهڙو آفيسر ٿو مقرر ڪري جنهن مان نہ اداري کي فائدو آهي، نہ اداري جي ملازم يا انهيءَ اداري سان واسطو رکندڙ عوام کي، ڪنهنجي بہ ڀلائي جو ڪو بہ فائدو ٿيڻ وارو نہ آهي. هي انتقامي جذبي جا مالڪ رڳو پنهنجي عهدي ۽ اختيارن جو غلط ۽ ناجائز فائدو وٺن ٿا. هي باقاعده خوب اختيار استعمال ڪن ٿا. رڳو آفيس جي ڊيڪورم ۽ ڊسيپلين جي ڳڻ ڪن ٿا. اهو خدا جو ڏمر آهي جو اهڙا ماڻهو آفيسرن جي شڪل ۾ اسان جي مٿان نازل ڪيا وڃن ٿا. اها اسان جي اعمالن جي سزا آهي، جيڪا اسان ڀوڳي رهيا آهيون، منهنجا انهن ظالم آفيسرن سان اصولي اختلاف تہ هئا پر الائي ڇو شخصي طرح سان هنن سان منهنجي بي پناهہ محبت رهي آهي. جيتوڻيڪ هنن مون سان بي انصافي ۽ ناجائزي ڪئي پر تڏهن بہ منهنجي دل مان هنن لاءِ ڪڏهن بہ بدعا نہ نڪتي.

بي قياس بي رحم آفيسر

آفيسر آخر بدفصيلتو، قهري، بي رحم ۽ ظلم ڇو ٿو ٿئي؟ انهيءَ جي دل ۾ رحم جو جذبو هئڻ کپي، ڪيس بي رحم ۽ بي قياس ٿيڻ نہ کپي، هنن آفيسرن جي روح ۾ ذور بہ رحم نٿو هجي، هي مزاج جا ڊڪٽيٽر هجن ٿا. اهي سخت مزاج، غنده ٽائيپ آفيسر اداري کي پنهنجي ابي جي ذاتي ملڪيت ۽ جاگير سمجهي اسٽاپ کي پنهنجو غلام سمجهي انهن جي ابي ڏاڏي تي ڏمرجي وڃن ٿا. صبح جو بنا ناشتي جي ايندڙ اهي آفيسر، جن کي زالون گهران ئي ڏڪا ڏئي ڪڍن ٿيون. جڏهن آفيس اچن ٿا تہ پاڻ کي الئہ ڇا ٿا سمجهن تہ هي ادارو هلئي انهن جي ڪري ٿو. پٺسان سدائين بخيل گهران ئي لن جهڙي شڪل ڪيو اچن ٿا ۽ اچڻ سان ئي ماتحت اسٽاف کي بنا ٽڪ جي شروع ٿي وڃن ٿا. اسٽاف کي نيچ نظرن سان ڏسندڙ هي خوني درنده دشت طاري ڪرڻ لاءِ ائين ڪن ٿا. نيچ انسان ۾ ئي مگ ۽ تڪبر هوندو آهي. بس زور آڏو زاري آهي. ڳڻي تي بہ هٽ آهي تہ وات تي بہ هٽ آهي. خوف ۾ اسٽاف مسڪين بہ ظاهر تہ سندن حڪم مڃي وٺندو آهي پر انهي غريب اسٽاف جا پٽون ۽ پاراتا اهڙن کي دوڙ ڪيو ڇڏين. هي سڄي زندگي تہ جيئرا رهئا نہ آهن. اهي مرن تہ جئين پيا جئين.

سنڌي آفيسرن جي دماغي ڪيفيت

سنڌين آفيسرن جي ڳالهہ ئي نہ ڪجي، سنڌ دشمن آفيسر سنڌيت جا دشمن آهن، سنڌيت جو ماحول پيدا ڪندڙ پاڻ بہ سنڌي نہ آهن. هنن جو رويو سنڌي وڏيري وارو آهي، هنن مان ڇڻ غيرت موڪلائي وئي هجي، هاڻ مشڪل ئي انهن کي آمر ٿي، ها باقي رٽائرمينٽ بعد يا سنڌ کان ٻاهر بدلي ٿيندي آهن يا ڪا ناانصافي ٿيندي آهن تہ اندر

جي قوم پرستي جاڳي پوندي الن، سيٽ تي هوندا آهن ته ايترا ڪمينا ٿي ويندا آهن جو سڀ ڪان وڏيڪ ايذائون به سنڌين ڪي ئي ڏيندا آهن. ڳالهه رڳو موقعي ملڻ جي آهي، ڪنهن سنڌي ڪي آفيسر ٿيڻ ڏيو، ڪنهن عهدي تي رڳو ويهه پوءِ ڏسو ته اهو فلاڻو خان ڪئين ٿو يڪدم سانڊي وانگر ڪهڙا ڪهڙا رنگ ۽ روپ مٽائي، پوءِ ڏسو هن جي اندر جي ڪميڻائپ ڪنهن تي ٻاهر نڪري اچي، پوءِ ان مان اوهان ڪئين ڀلائي جي توقع رکي سگهو. جيڪو سيٽ تي ڳئي ڪوٺڻ سان ئي ڦرين ڪنهن سنڌي جي ئي رن رليندو، وري سنڌي آفيسر جهڙو ٻاڙيو به ڪوئي ڪونهي. هي ايترو ته ٻاڙيو آهي جو ڳالهه نه پڇو، هي ايترو ته بزدل آهي جو ڪو ٿوري به مڙسي ڏيکاري ته هي هنگي ڏيندو. جيسڪو جو مهاجر آفيسر يا مهاجر اسٽاف ٿورائي ۾ هوندي به اسان سنڌين ڪي پاڻ ۾ ويڙهائي اڻ سڌيءَ طرح اسان مٿان راڄ ڪرڻ جي ڪوشش پيو ڪري، ڪو سنڌي آفيسر اسٽاف مان ڪنهن تڪي جي مهاجر ملازم ڪي سزا ۾ ڪٿي اندروني سنڌ بدلي ته ڪري ڏيکاري ڪئين سڀ مهاجر ملازم ڪولين وانگر ڪٽي تي ويندل ۽ اهو سنڌي آفيسر ڏسندو رهجي ويندو.

اڙي پائوهي ته يار هڙڪائي ويا

سنڌ ميوزيم جي ممتاز مرزا آڊيٽوريم ۾ وفات ڪان ڪجهه مهينا اڳ، جڳ مشهور ماهر تعليم محترم ايڇ ايم کُوجا پنهنجي صدارتي تقرير ڪندي، انهي ڳالهه تي ڏک ۽ افسوس جو اظهار ڪيو هو ته "مون جن هارين، مزدورن ۽ پورهيتن جي غريب يتيمن، لاوارث ۽ ڏکايلن اولاد جون فيسون معاف ڪري مفت ڪتابن ۽ هاسٽل جون سهولتون ڏئي، اسڪالرشپون وٺائي، پڙهائي اها اُميد رکي ته هي مسڪين يتيمن ۽ لاوارث، علم حاصل ڪري وڏا عهدا ماڻي يقينن سماج جي غريب محروم ۽ ڏکايلن جي دل سان مدد ڪندا، پر مونکي انتهائي ارمان سان چوڻو ٿو پوي ته منهنجا تيار ڪيل، اُهي غريب شاگرد اڄ وڏا راشي ۽ ڪرپٽ آفيسرن آهن." اها حقيقت آهي. اخبارون رشوتخور ڪامورن جي ظلم سان ڀريل آهن. ظلم ۽ رشوت خوري ملڪ کي تباهي ماريو آهي، ڪرپشن اسانجي روح ۾ سمائجي ويئي آهي. رشوت جي بيماري اسان جي محڪمي ۾ به آهي، پوليس ۽ واپڊا جو ادارو سڀ ڪان وڌيڪ بدنام آهي، جئين SRTC جي پنهجن ئي ملازم پنهنجي اداري جي ماءُ پهڏي هي به ائين هن درهم برهم اداري جا پنهنجا ئي ملازم پنهنجي هن اداري جي ٻيڙي ٻوڙي ٻيڻگ ڪن پيا. پوءِ لوهان ئي ٻڌايو ته اهو ادارو ڪئين سڌرندو، جيسڪو ۾ ايمانداري ۽ ظرف وارا ملازم ٿوڙي آفيسر موجود آهن پر اٽي ۾ لوڻ برابر، انهن چند آفيسرن ۽ ملازمن ڪان سواءِ ڪيئي آفيسر ۽ ملازم ڪرپٽ آهن، هي هن اداري کي اڳتي ڪن يا سڌو ڪن ڇا؟ مان ڇا چوان ته هتان جي بي ايمان رشوت خور آفيسرن ڪان رنڍي جو ڪردار سٺو آهي، مان جيسڪو جي انهن راشي آفيسرن ۽ ملازمن جا چهرا سڃاڻان ٿو جيڪي ڪنگال هئا اڄ ڪروڙ پتي آهن،

Scanned with CamScanner

مهيني جا لک هزار تہ ڪڏي نہ ويا. جن بي ديانت هئڻ ۾ ڪا ڪسر باقي نہ ڇڏي، جن ڪي هن اداري سکيو ستايو ۽ مالا مال ڪري ڇڏيو. جيڪي اڄ بہ هن اداري جو ڪتيو پيا کائين، ڪنهن ڪي بہ اهڙي جرئت ڪانہ ٿيندي جو هنن جو وار ونگو ڪري سگهي. ڪو مائي جو لال هجي جو هنن کي اچڻ شرط انهن سيٽن تان هٽائي، خدا جو قسم هي هڪ مهيني اندر پنڻ جهڙا ٿي ويندا. هي جئين تنهن جو مال ڦٻائي ساوا ٿي ويا آهن. هي وڏن پيٽن وارا آفيسر ۽ ملازم جيڪي ہہ قدم ڪن بہ ڏڪي نٿا سگهن. رشوت وٺي حرام کائي هنن جو ضمير مري ويو آهي. نيب NAB، FIA اوچتو اچي مٿان ڪڙڪي ٿي، انڪوائري ٿئي ٿي، جنهن جي نتيجي ۾ وڏا عملدار تہ رشوت ڏئي ڇٽي وڃن ٿا، پر ڪنهن ننڍي بي گناهہ عملدار کي صدقي جو ٻڪرو بڻائي نوڪري کان رخصت ڏني وڃي ٿي. نانگ تہ نڪري وڃي ٿو، پوءِ رڳو ليڪو پيو ڪٽجي. اهو آهي هن ملڪ جو انصاف، غبن واري سڄي رقم جڏهن NAB يا FIA وارا ڪٽي وڃن ٿا تہ، هي ڇٽي وري اچي ساڳيو گند ڪن ٿا. اُهي رشوتي ۽ طاقت جا سلامي آفيسر انهيءَ غبن جي پئسن مان ڪجهہ رقم هي انهن انڪوائر ڪندڙ حرام خور ڪتن اڳيان هڏي طور وجهندا آهن ۽ هو انهيءَ هش ۾ خوش ٿي ويندا آهن، اهڙن جو انجام گهڻو ڪري ڀيانڪ هوندو آهي، هاڻ هنن جي راند اٿر ۽ مستي ختم ٿي چڪي آهي. هي پنهنجي انجام تائين پهچڻ وارا آهن، طاهر مغل جهڙي پڙوي کي دپ پئي تہ هو ائين گم ٿي ويو ڄڻ هو ئي نہ جونيئر ڪلارڪ مان 17 گريڊ ۾ اسپورٽ آفيسر خدا جو شان آهي. هاڻ هن سوئر جو گنهہ موت سوڙهو آهي. هن جو مثال اهو ٿيو تہ ڪن شينهن جي سهاري هيڙيون ڪيئي لومڙيون پيٽ پالين پيون، پر جيڪو پاڻ پڙون سان ويٺو کائي تنهن کي ڇا چئجي؟ اڃان هڪ چالاڪ پڙوو باقي آهي، مايا ميڙڻ جنهن جو شوق رهيو اهي، هي حرام جي ڪمائي همت ۽ مردانگي سان خرچ ڪندو آهي. جڏهن ڪنهن کي بہ ڪا فتح حاصل ٿيندي آهي تہ هن پڪي پڪائي کي شراب جي هڪ اڌ بوتل ۽ رن بطور مال غنيمت عطا ڪئي ويندي آهي ۽ هن جا مفت مشورا پڻ ڪم جا هوندا آهن هاڻ تہ هن جي بہ اسٽيشن ئي ٻي ٻڌڻ ۾ پئي اچي، هتي تہ غير حاضر جو حصو بہ هڙپ ٿي ويندو آهي. رشوت ناجائز ۽ حرام آهي. پر غير حاضر جي رشوت بہ جائز ٿيو وڃي، حيسڪو جي انهن حالتن ۾ ڦيرو اچڻ جي اُميد اُجائي آهي، سچ پڇ تہ مان ڪمائڻ نہ سکيس، مان دنيا ۾ خوداري، ايمانداري ۽ ديانتداري سکي آهي. مان حرامي ۽ حلالي جي سڃاڻپ رکان ٿو. مون تنگي ۽ مفلسي ڏٺي آهي، پر مان حرام جي پئسي کي ٽڪ بہ ڪانہ هڻان، ديانتداري ۾ پورت ڏکي آهي. پوءِ بہ منهنجا هٿ ڪڏهن بہ غليظ نہ ٿيا. مان ڪفايت پسند آهيان. مان جيڪڏهن سخي نہ آهيان تہ ڪنجوس بہ نہ آهيان. مان صرف آمدني کان خرچ گهٽ ڪندو آهيان، تہ جئين مونکي ٻين وانگر وقت تي پنڻو نہ پوي. مون لاءِ اها حق حلال جي روزي ڪافي آهي. ماڻهو کي ايتري دولت هجي جو عزت

جي ماني ملي اها ڪافي آهي. هتي فرشتو ڪو بہ ڪونهي، ديانتدار رڳو رب جي ذات آهي، احتساب الله وٽ آهي. هي راشي آفيسر ۽ ملازم پنهنجي پر ۾ وڏا ايماندار ٿيا پيا گهمندا آهن. هنن جو دين ايمان رڳو پئسو هجي ٿو، نہ تہ ايترو پئسو جهٽ پٽ ڪٿان اچيو وڃي. هي ڪروڙين روپيہ ٿڦائي هر شي هڙپ ڪن ٿا، ڪين ڪير بہ غلط نٿو چوي. ڪين سڀ ڪجهہ ٿيو وڃي، هنن جي بڪ انهيءَ مان ئي ظاهر آهي تہ هنن هيڏو ڪاڏو آهي، تب هنن حرام خوران جو تہ پيٽ ئي ڪو نہ ٿو ڀرجي، هي جيترا وڏا تونگر آهن اوترائي وڏا مفلس پڻ آهن. هي سدائين ائين ئي بکيا ئي رهندا، هي بکيا تب پاڻ کي ڀڳوان ٿا سمجهن. هي حرام خور راشي آفيسر پنهنجي آخرت سنوارڻ لاءِ پنهنجي حرام جي ڪمائي کي حلال جي ڪمائي ۾ تبديل ڪرڻ لاءِ پاڻ حرام ڪائي عملي کي حلال ڪارائڻ لاءِ آفيس ۾ هر جمعي رات ديڳيون رڌائي خيراتي ڪاڏا ورهائيندا نظر اچن ٿا. هي حرام جي دولت گڏ ڪري پنهنجي اولاد جو سک ڪنڌ سڄي عمر رشوت ۽ حرام جي ڪمائي تي پنهنجا بنگلا ۽ محل اڏيو، جڏهن رٽائر ٿي ڪنهن ڪم جا نہ رهندا آهن، تہ باقي عمر ڏاڙهي رکايو نيڪ نمازي بڻجي ويندا آهن. اهڙن راشي ۽ رٽائر آفيسرن جا مون وٽ هر روز ڪئي مذهبي SMS اچن ٿا، من سندن اهي مذهبي SMS هنن جي آخرت جي ڇوٽڪاري جو سبب بڻجي پون.

عشق جا ڪُورا

حيسڪو جا اترائتا آفيسر هر وقت رڳو نظاماڻي صاحب سان وفاداري جو ڪردار ادا ڪرڻ ڪري بي اترائتا بڻجي ويا آهن.

تازو ڪن نااهل آفيسرن کي اهل آفيسرن کان ٽپائي ترقي ڏيڻ ڪري ايماندار آفيسر بدظلن ٿيندا پيا وڃن، جنهنڪري پراوينشل سروس ڪنڌن کي اهو وهم ويجهي ويو آهي تہ ايمانداري سان نوڪري ڪرڻ ايترو فائديمند نہ آهي جيترو ڪنهن نظاماڻي جا ٽتا ڪٽڻ سان، ذاتي نفعن حاصل ڪرڻ لاءِ هر وقت مشغول رهندڙ اهي حيسڪو جا بالا آفيسر، جيڪي هن اداري کي ادارو نہ پر نظاماڻي جي جاگير سمجهن ٿا. جيڪي هن جي منشا موجب هلن ٿا. جيڪي هن کي راضي رکڻ لاءِ هر وقت هن جي عشق جا ڪُورا پرين ٿا ۽ سائين سائين ڪندي هن جا پير چمن ٿا. هنن نااهل آفيسرن مان جوابداري جو احساس گم ٿي ويو آهي. ڪين عملي جي مسئلن سان ڪا بہ دلچسپي ناهي. ڪين پنهنجي اسٽاف جي بهتري جو ڪو بہ اونو ڪونهي. هنن آفيسرن جون خوبصورت ٽيبلون هيڊ ڪلارڪن جي ميزون جيان هر وقت ڍڳ فائيلن سان سٿيون رهن ٿيو. هي مڪيہ ڪمن کي بہ اهميت نٿا ڏين، جن کي وڏيڪ اهميت جي ضرورت آهي، فائيلون مهينن جا مهينا بنا ويچار ڪرڻ جي وٽن پيون رهن ٿيون. انهن اهم مسئلن تي غور ۽ فڪر ڪرڻ لاءِ انهن فائيلن کي ڏسڻ لاءِ بہ ڪين وقت ناهي، رڳو ڪين رواجي ڪمن لاءِ واندڪائي ملي ٿي. دراصل هنن کي اهڙا اهم مسئلا حل ڪرڻ جي اهليت ناهي، نہ هي

ڪنهن ٻي کان ئي صلاح وٺڻ چاهين ٿا. ان جي پيٽ ۾ هنن کي صرف رواجي ۽ غير ضروري ڪم، چاپلوسي ليڊرن جا خالي سلام وصول ڪرڻ ۽ انهن ليڊرن سان ڊگهين ملاقاتن سان دلچسپي آهي.

ايڊمن برانچ

سموري ايڊمن برانچ ناپسنديده ماڻهن سان ڀري پئي آهي. هي سڀ ڀڙوا ڪنهن ڪم جا ناهن. هنن خود غرض مان ورڻو ڪجهه به نه آهي هي خود مطلب خود پرور ۽ Todays جيڪي منهن جا مٺڙا ۽ اندر جا ڪارا آهن، هي جيڪي آفيسرن جي مدد سان پنهنجي مخالفن کي اندران ڪمزور ڪري ٻاهريان تن سان دوستي رکيو اچن ٿا. تن منافقن کان بچڻ کپي، هي گهران آفيس رڳو حاضري هڻڻ ۽ آفيسرن جي خوشامند ڪرڻ اچن ٿا، باقي ڪم ڪان لن. هنن مان ڀلائي جي توقع ڪرڻ ٻهرن کان ٻير گهرڻ جي برابر آهي هتي هڪ ڳالهه جو ذڪر ڪرڻ کان رهي نٿو سگهان ته هي نه سهڻ واري سموري لوڊ جو ڪئي صاحب جي نوازيل آهي. علي انور جو ڪيو صاحب عظيم ۽ درويش صفت انسان آهي سڀ کي نوازيندو آهي. هي انهيءَ دور جا مشهور ڀڙوا آهن. جيڪي مفت جي مال تي مڇي مواڻ مڙس ٿيا آهن. جن جون اڄ به پنج ئي آڱريون گيهه ۾ آهن. جن جو هر لالچ اڳيان وات ڦاٽي ٿيو پوي. جيڪي بکايل ڳجهن وانگر ڍونڍ جي تاڙ ۾ ڪرڪنيو ويٺا رهن ٿا، آفيسر رڳو ڪنهن خاص مخصوص گروپ کي گهڻو نوازن ٿا، رڳو پنهنجا نوازڻ جي دستور کي ختم ڪيو وڃي. ڀڙون کي ڪرسين جي پرواني ڏيڻ جي رسم يڪدم بند ڪئي وڃي، بنا ڪنهن تميز ۽ فرق جي برابري جي جڳهه هجڻ کپي. پنهنجي مخلص اسٽاف کي به گڏ ڪٽي هلڻ کپي، آفيسر چند ليڊرن جي هٿن جو رانديڪو ٿي ڪتب نه اچن. هي يونين جا ليڊر ليبر جا نمائندا نه آهن. هي رڳو پنهنجي ذات ۽ مطلب جا آهن. يونين ليبر جي حقن جي حفاظت ڪرڻ بدران پنهنجي ماڻهن جي بچاءُ ۽ ترقي لاءِ ڪوشان رهي ٿي. هي رڳو پنهنجي مفادن جي حفاظت لاءِ سجاڳ آهي، غريب ۽ اهو جهه لازمي طرح جاهل هوندا آهن. اهي اهو جهه ملازم هنن چالاڪين کان بيخبر هئڻ ڪري ذليل زندگي پيا گذارين ۽ هي خود غرض ليبر ليڊر به هنن جي جهالت مان ناجائز فائدو پيا وٺن. ڪمزور ملازم يونين ۽ آفيسرن جي چنبي ۾ ڦاٿل آهن. اها يونين جي لعنت هنن پاڻ تي پنهنجي ڳچي ۾ وڌي آهي، هي هاڻ انهي مان ڪڏهن ٿا آجا ٿي سگهن. سڄو اسٽاف بزدلي جي اگهور ننڊ ۾ ستل آهي. جيستائين اهي ملازم سجاڳ نه ٿيندا تيستائين اهي نا اهل آفيسر ۽ منافق ليڊر راه راست تي نه ايندا. ملازمن کي سجاڳ ڪرڻ ۽ سنڀالڻ جي جوابداري ڪنهن جي آهي. اسان کي پاڻ ۾ ملي هڪ جان ٿيڻ جي ڪم ڪرڻو آهي پر اهو جذبو اسان ۾ موجود ناهي.

جي حضور

"سوچا ٿا ايڪ ڪام ڪرون، جاتي جاتي تجي سلام ڪرون"

هر وقت ڪم ڪان لن واھ سائين واھ، واھوا، واھ جي ڳالھ ڪيو اٿئو.

منهنجو هي دوست مفت مُشورا 14 هين گريڊ ۾ اسسٽنٽ آهي، نالو ته لائق جھڙو اٿس پر مونکي هي صفا نالائق لڳندو آهي، هن کي اجائي ترڙائپ آهي. هي اٿئي ويهٽي ۾ پاڻ کي لارڊ ٿو سمجهي، جڏهن ته هي مسڪين جو ٻار آهي. هي عقل جو اڪابر ڇڻ علم ۽ عقل ۾ قابل هجي، جڏهن ته چاڻ تڪي جي ٻه ڪانه اٿس. ايرنڊڙ سڄ جو سلامي، ڏنڍ جي پکين وانگر سڪ جو سانگي، نوڙي مان نانگ ٺاهيندڙ اول نمبر جو ڪوڙو، پاڙيو، مڪمل بدخواھ، حاسد ۽ دغاباز آهي، هي اڳئي مون سان نه ٺهندو هو، هيو هي منهنجي خلاف آفيسر سان ٻٽ هو. ٿيو هئين جو آفيس ۾ مان ڊسپيچ تي آهيان، آفيس ۾ هڪ ڪم ٿيندو ته هيو ايندو آهي. ڪو اوهان جي ذهن تي پريشر وجهي ته اهو هلندڙ ڪم اڌ ۾ ڇڏي هيو نئون ڪم ڪيو جنهن کي (Leep Omission) چئبو آهي يعني ٽپڻ (اوچتو هڪڙو ڪم ڇڏي هيو اختيار ڪرڻ). مان هونهن ٻه هر ڪم ارجنٽ ڪندو آهيان، پر جي ڪو مون تي ائين پريشر وجهندو آهي ته مان صفا بخيل ٿي پوندو آهيان، سو هن يار سان ان چوڻي مطابق "تنگ آمد جنگ آمد" تي پئي هاڻ هن کي منهنجي شڪل ٻه ڪانه وڻندي آهي. هڪ چوڻي اها ٻه مشهور آهي ته " جتي لوپي هوندا اُتي نوڳي ٻک نه مرندا" ايوان ۾ هر وقت آفيسرن ۽ يونين جا چاڙتا ۽ جاسوس پيا ڦرن. هي مخابرو چغل خور، ڪم چور ۽ نااهل جتي ٻه ڪم ڪندو اهي اُتي ٻه سندس عزت ڪا نه هوندي آهي. هن جي ريپوٽيشن خراب آهي، هن پنهنجي نوڪري جي پوري عرصي ۾ هڪ ڏينهن ٻه صحيح ڊيوٽي ڪانه ڪئي، ڪيس ڪم ڪان سخت نفرت آهي. هي فائيلن ۽ ڪاغذن کي هٿ لڳائڻ ٻه گناھ سمجهندو آهي. دفتر اچڻ جي وقت جو سخت پابند آهي، پر مجال اهي جو صبح جو اچي چار ليڪا ڪڍي. هي خوشامندڙو آفيسرن جي رڳو خوشامد ڪندو آهي. اهو طريقو هن جي ڪم ڪرڻ جو طريقو آهي. هي حرام جي سرڪاري پگهار کڻندو آهي. پگهارون ۽ اورٽائيم ته هن جي ابي ڏاڏي جو بونس آهي. هي آفيس جو ڪم ڪار لاءِ باقي وقت چڪلي ۾ وڃي گذاريندو آهي. هي ائين ته پڙوو آهي، پر پاڻ کي معزز ۽ شريف ٿو سڏائي. هي هئنڊسم پرسنلٽي ۾ قابل تعريف آهي ۽ وڏي شد مد سان ڳالهائيندو آهي. هن وٽ اهڙي ڪا لياقت ٻه ڪانهي، تنهن لاءِ هي پنهنجي ان ذاتي ڪم جو ڪاريگر آهي ۽ پنهنجي انهيءَ پڙوت جي ڪم ۾ انتهائي هوشيار پڻ آهي. هن کي انهي پڙوت مان سٺي رقم ملي ٿي. هي غريب جو ٻار مفت جي مال تي ايڏو ته بدمست ٿي ويو آهي، جو پرپٽ آفيسرن کي گاريون ٻه ڏيندو آهي. اها پاڙيائي آهي. جو ته نمڪ کائي گلا نه ڪبي آهي. هي دولت ڪمائي ٻه چاٽي ته کپائي ٻه چاٽي. اڄ ٻه هن جي وڏي لئي آهي. ماٺهو هن ڪوڙي جي ڪوڙن ڏٺن تي لڳي

پنهنجي پير تي پاڻ ئي ڪهاڙو هڻن ٿا ۽ پوءِ پريشان ٿين ٿا. هن جي نيت صفا ناهي. پر جي هي سچو ٿئي ته ڪڙ تي ڪير پيارو. آفيسرن ڪي به اهڙن ڪمينن ملازمن جي هر وقت گهرج پوي ٿي. باقي چمچا ته هر جڳهه هوندا آهن. هي آفيسرن جي چمچاگيري ڪندڙ هر فرمائش پوري ڪندو آهي. هن کي آفيسرن سان رهائي رکڻ جو خوب ڍنگ اچي ٿو. هي جي حضور ڪرڻ جو ماهر، هر آفيسر ڪي پنهنجي مٺ ۾ رکندو آهي. هي هر آفيسر سان فٽ، آفيسرن سان لاڳاپا رکي طاقت وٺندو آهي. هن کي آفيسرن جي دست شفقت حاصل آهي. آفيسرن سان گهاٽي لاڳاپي هئڻ ڪري آفيسرن جي پنيرائي ۾ رهندي، هي ڪنهن جو به پتو ڪٽي سگهي ٿو. پر هي مون فقير سان ڦٽائيندو ته ڏوڙ ٿي ويندو، تنهن لاءِ هن ڪي اها جرئت ئي ڪانه ٿيندي آهي ته مون سان ٽڪر ڪري. اهو رعب پلي پين ڪي ڏيکاري. هي مونکان ڪو نه بچندو، ڇو جو مان هن جا سڀ گهٽ گيڙ بند ڪري سگهان ٿو. خدا ڏي پناهه منهنجو ڏنگيل پوءِ پاڻي به ڪانه گهرندو آهي. هي آفيسرن جا پاليل ڪتڙا سندن اچلايل هڏن تي پلي خوش ٿين پنهنجو ڇا؟ هنن پڙهن جو ڇگو مڙس اڄڪلهه هتي نه آهي. هي به اندرين خاني ڪهڙا وري ڪن سان سچا هئا. هي سڀ ٽوٽي ۽ حرامخور ڪتا هن لاءِ عظيم هئا. جيڪي هن جي بي جا تعريف ڪري پنهنجو مطلب ڪڍندا هئا، جيسڪو جو هو رحمدل آفيسر هنن حرام خورن جو پيٽ پرڻ لاءِ انهن ڪي خراميايون ڪرڻ جي چوٽ ڏيندو هو. آفيسر پاڻ به ته اهڙن پڙهن ۾ گهٽ لياقت وارا ماڻهون ڪي وڏيڪ پسند ڪن ٿا ۽ جيڪي هنن جي پسند موجب هلن ٿا. جن کان هي سو ڪڙي پاڪڙي وصول ڪري موت ۾ ڪين انعام اڪرام ڏيندا رهن ٿا.

محترم مرتضيٰ مشوري

(بابا سائين) مٺي زبان، مٺي چريءَ سان ڳهڻ وارو، منو ايڊو سنڌڙي انب ڪان به منو بابا سائين، بابا پٽ، جاني منا ڪري ڳالهيندو پوءِ اڳلي جي ائين ماءُ پهندو جو ان ماءُ جي چڏ ڪي پاڻيءَ به نصيب نه ٿيندو. اڄڪلهه سڀ رنگ دنيا سان آهي هي پنجن ڪي پندرهن ڪندڙ شاعر جيسڪو ۾ ڊپٽي ڊائريڪٽر جي حيثيت جو اسسٽنٽ آهي، هن جي هر رات رنگين گذري ٿي.

ڪاسبي ڪنجر محترم طاهر مغل

هي وائيٽ ڪالر سفيد پوشي پڙوو رڳو وڏن ماڻهن جي محفل ۾ سندن وڏين گاڏين جي اڳين سيٽن تي ويهي ٿو. هن ڪميٽي ۽ بي عزت ڪي مان چنگي طرح سجاڻان شڪارپور جو هي ڪنجر طاهر مغل اڄڪلهه حيدرآباد جو مها ڪنجر آهي. هن هتي اچي پڙوت جا سمورا رڪارڊ ٽوڙي ڇڏيا آهن. هي خود پرست چوٽي، جو حرامي ماڻهو آهي، هن ڪي پڙوو سڏجي ته بيجانه ٿيندو، مون پاران هن ڪي ڏنل پڙوت جو اعزاز هن ڪميٽي لاءِ قيمتي سرمايو آهي. هن بي عزت جي عزت هئي ڪانه، ڇو جو هن طرح پڙوي جو ضمير مري ويندو آهي. پڙوي ۽ هن ۾ ٽڪي جو فرق ڪونهي. هن ڪي شرم

Scanned with CamScanner

ڪو نہ آهي باقي هيو سيڪجهہ آهي، هن ڪان تہ چڪلي جا پڙوا عظيم آهن. فطري حالتن جي ڦيري ۽ بدلجندڙ ماحول هن کي پڙوو ڪري ڇڏيو نہ تہ هي ماڻهو لاجواب آهي. هي 5 گريڊ جو LDC هاڻ حيسڪو واپڊا ۾ 17 گريڊ جو اسپورٽس آفيسر آهي. هن جونئير پڙوي ڪي سينيئر پڙوي جي چارج بہ آهي. هي پڙوو ٻئي ڊيوٽيون ڪري پيو، اڄڪلهہ هن پڙوي وٽ پئسا جام هوندا آهن پر پيسي سان عزت ڪو نہ ملندي آهي. واپڊا ۾ ذات ڪنجر آهن پر هن ڪنجر کي معتبر ڪري ويهاريو ويو آهي، هي گريڊ ۾ ننڍو ڳئي جو ٿهلو ۽ پڙوت ۾ وڏو آهي. خدا جو شان آهي تہ هي ڪوچڙو بہ پڙوت ڪري پيو، حالانڪ هي پڙوت جي بلڪل هيل ئي ناهي. پڙوت هن منافق جي رت ۾ ويهي وئي آهي. پڙوت هن جي رڳ رڳ ۾ سمائيل آهي. هن جي حلالي هئڻ ۾ شڪ آهي. هي پڙوت جي پيداوار، حرامزادو پيدائشي حرامي پڙوو آهي. اها پڙوت جيڪي هن جا ابا ڏاڏا بہ ڪري نہ سگهيا. اها پڙوت هن ڪنجر ڪري ڏيکاري. هن پڙوت جا سڀ ليڪا لتاڙي ڇڏيا آهن. هي ٻن هٿن سان پڙوت ڪندڙ هاڻي صاف پڙوت تي لهي پيو آهي. پڙوت هن جو ڌنڌو آهي. پڙوت هن جي زندگيءَ جو مزاج بڻجي چڪي آهي. هي زاني، پڙوت جي ناني، پڙوت جو پورو نمونو پڙوت جو اصل روپ آهي. باقاعده هڪ تصديق شده ۽ مجيل پڙوو آهي. هي ڪميڻو ماڻهو هڪ نسلي پڙوو آهي، هن جو پڙوت ۾ ڪو ثاني ناهي. مان هن پڙوي جي دل جي گهرائين سان عزت ڪندو آهيان ڇاڪجي هن سماج ۾ پڙون سان بہ رهائي رکڻو پوندو آهي. بوبڪن جا پڙوا، ياڻن جا پڙوا، پريا جا پڙوا پٽ شاهہ جا پڙوا تہ ٻڌاسون پر اسان پڙون جو ضلعو ئي الڳ آهي. خدا کان دعا آهي تہ هن جي اهڙي عزت ۾ ڏينهنون ڏينهن اضافو ٿيندو رهي ۽ رب ڪيس پڙوت ۾ اڃان بہ ترقي سان نوازي تہ جئين اسان جي ضلعي شڪارپور جو نالو روشن رهي.

عبدالشڪور ميمڻ اڳوڻو سنيئر سپرنٽينڊنٽ	هن حيسڪو مان رٽائرمينٽ کان پوءِ پنهنجو چڪلو کوليو آهي، عبدالحئي عباسي جو هي سورو هاڻ جاين جي دلالي ڪندو آهي
فيضل جمن ڪوري	کير ڪنيار آ، کير آ ڪوري، هي ٽنڊي حيدر جو ڪارو ڪوري ڪارو ناڳ آهي. هي صاحب جي پڙوت ۾ پيش پيش هوندو آهي.
انور امام	هي ڪراچي گهر وڃڻ کان اڳ اهڙو تہ مٺو ٿي ويندو هو جڻ مصري ۽ واپسي مهل زهر بڻجي پوندو هو.
الهہ ورايو پنهيرو	هن مسڪين کي الله بہ واپس ورائي ڏنو تہ هن سو ڪڙي کي مان ڇا ڪندس، اها او هان ئي ڳئي ۾ لنگائي ڇڏيو.

محترم علي اُچڻ

علي تون سنڌين ـ آن، واپڊا واٽر ونگ جي لونڊن جو سردار، هن جا لونڊا، ضلعي ليول، تعلقي ليول، سيڪٽر ليول ۽ يونٽ ليول جا هوندا آهن. هن سان ڪو ورهين جو ساٿ ناهي رهيو، هر پيٽ ۾ گڏ، هن کي تي ويلا ماني ملي. هنڌ بستر ملي گنج ٿيو. باقي ڇا لن ڪپي.

بابر لاڙڪ

هن گڙنگ چتون جو نالو بابر لاڙڪ آهي. هن جو نالو ئي ڪافي آهي، هي جميلي پائر چتون آهن. حقيقت ۾ هن جو گهر ڀاڳ وارو آهي جو هي چتون ان گهر ۾ پيدا ٿيو. اهڙا نصيب ۽ ڀاڳ وارا چتون بار بار نه پر مشڪل جمندا آهن. هي هلندڙ صديءَ جو سڀ کان وڏو چتون آهي. هن دور ۾ هيڙا چتون ملڻ مشڪل آهن. هن چتون جو حيدرآباد ۽ حيدرآباد کان ٻاهر وڏو نالو آهي. هن چتون کي تاريخي حيثيت حاصل آهي. جڏهن سنڌ جي چتون جي تاريخ لکي ويندي ته هن چتون جو نالو پهرين ورتون ويندو. هن مجيل ۽ معتبر چتون سنڌ ۾ پاڻ مڃايو آهي. چتون ۾ هن جو هميشه ڏاڪو جميل رهيو آهي. اسان وٽ هي چتون وڏي مان ۽ شان وارو لکيو وڃي ٿو، پر هن چتون جي عزت ۽ مان ايڏو ڪو نه آهي جيڏو هن چتون کي حاصل آهي، هن کي اها خوشفهمي آهي ته پاڪستان جهڙي ملڪ ۾ هن جهڙو چتون ڳولي ڪو نه لڀندو. باقي هن جي چتون هئڻ جي اهميت کان انڪار ڪرڻ وڏي بيوقوفي آهي. چتون ته هر ڪو نه ٿيندو آهي پر هي انهي فن ۾ ماهر آهي. هن چتون ۾ پهائڻ جا ايترا ته GTTS (گرڊس) آهن جو اها رفتار رهي ته هي چتون انٽرنيشنل ليول جو چتون ثابت ٿي سگهي ٿو. هن چتون جي سرپرستي ۽ سرواڻي ڪندڙ ليبر ليڊر عبداللطيف نظاماڻي جو هن چتون تي ٻاجهه جو هٿ آهي. مان ڪيس هن چتون جو ابو سڏيان ته بجا ٿيندو. چو ته هن ڪيس سندس پيءُ ايوب لاڙڪ جي فوتي ڪوٽا تي حيسڪو (واپڊا) ۾ جونيئر ڪلارڪ طور پرتي ڪرايو پر هي حيسڪو مان پگهار کڻي ڊيوٽي هن ابي جي ڪندو آهي. حيسڪو جي ڊرائيورن جو چيئرمين عبدالڪريم هالي بلوچ پڻ هن چتون جو وڏو طرفدار آهي. حيدرآباد جهڙي ڪليل فضا ۾ جتي ڳاٽيتي جيترا چتون مس هئا. انهي شهر ۾ پاءُ مجيد سيال هيڙن چتون جي اوسر لاءِ وڏو پاڻ پتوڙيو آهي. هن ڪيترائي گهارا چتون متعارف ڪرايا آهن. جيڪي گهڻو عرصو هن جي مدد سان چتون بڻيا رهيا. بابر لاڙڪ جهڙو تڪي تڪي تي پڇائيندڙ چتون پڻ هن جي اڻ ٿڪ ڪوشش سان چتون جو هڪ اعليٰ نمونو بڻيو. هن جهڙي غصب جي چتون کي هڪ ڪامياب چتون ٿيڻ تي مبارڪ ملڻ کپي. ڪنهن کي وهم و گمان به نه هو ته هي چوپٽي ڪٽ ٻار اڳتي هلي هڪ ڪامياب چتون ثابت ٿيندو. تاريخ وڏي ظالم شي آهي، هن جهڙي غيرتي پٽ کي به آخر چتون ڪيو ڇڏي. هي چتن جي عملي شڪل خصوصي چتن جي قطار ۾ هڪ سلو بهترين واڌارو آهي. چتون ۾ هن جو وجود غنيمت آهي. هن کي پهائڻ جو اهڙو ڍنگ آهي جو ٻيو ڪنهن چتون ۾ نه هوندو. چتون جو استحصال ڪندڙ سن چتون ميدان ۾ اچڻ کان پوءِ جڻ سهڻي ۽ چتون کي علامتي ماري وڏو آهي. هي بنيادي چتون تادم چتون ئي رهندو. پر هن لاءِ چتون هئڻ

Scanned with CamScanner

ڪا بہ حيثيت نٿو رکي، چنگائي تہ هن چتون مان لٿي نہ آهي هتي مخلص چتون جي اڃان ڪمي آهي. افسوس جو مان اهڙي شاندار چتون کي پهڻ کان محروم رهجي ويس.
پڌڻ ۾ اچي ٿو تہ هي پهي پائر سني لاڙڪ ۽ بابر لاڙڪ محترم عرفان بلوچ هٿان هاف فراءِ ڪيل آهن، بابر لاڙڪ کي تہ مون فقير جي بددعا ڪائي وئي مان هن جي پيءُ جيڏو هيس گدو چوڪ تي واقعي انصاري پيٽرول پمپ تي هن مونکي جڳ آڏو بيگناهہ ماريو هو مون رب تي ڇڏيو هو ۽ رب مونکي هي ريزلٽ ڏني.

شراب خور

شراب جڏهن جسم ۾ اندر داخل ٿيندو آهي تہ پوءِ اندر جي سڄي ڪميڻائپ ٻاهر نڪري ايندي آهي، شرابي ماڻهو شريف تي نٿو سگهي ڇو جو شراب پئيڻ کان پوءِ ان ۾ شناخت نٿي رهي، هو ڪمينو ۽ بي غيرت تي ٿو وڃي. هي شراب خور شراب جو هريل هو. هن کي شراب ڏاڍو وڻندو هو، هي مهانگو شراب پئيندو هو. هي اَٽڻ شرط بوتل چپ تي رکندو هو. ڀلي ڪيڏي بہ مهانگائي ڇو نہ هجي هن کي لن جي پرواهہ هڪ اڌ بوتل تہ هن کي روز کپي، ڀلي ڇا بہ ٿي پوي شراب جي عياشي ڪرڻي آهي، هي شراب جي نشي ۾ ڌت ٿي پنهنجي شرم ۽ حياءُ کي پري ڦٽي ڪري ڇڏيندو هو. هي شراب جي نشي ۾ چُور ٿي مون کي ڪچيون گاريون ڏيندو هو ۽ شراب جي پنڪين ختم ٿيڻ کانپوءِ مونکان روئي معافي وٺندو هو.

محترم عبداللطيف نظاماڻي

(پيارا! پير سنيالي ڪڻ –اڳيان بہ نظاماڻي اٿئي)

پاڪستان واپڊا هائيڊرو اليڪٽرڪ سينٽرل ليبر يونين (پوهاسلي) جي عقوبتن جي هڪ تمام ڏکي تاريخ آهي. اڌ صدي کان (CBA) رهنڌڙ ۽ پنهنجو پاڻ کي ليبر جي نمائينده جماعت سڏائيندڙ هي (پوهاسل) يونين جيڪا ناقابل برداشت نامور بڻجي چڪي هئي، تنهن جو هاڻ ڊراپ سين ٿي چڪو آهي، ۽ پنهنجو موت پاڻ مري چڪي آهي، ۽ سندس گند جي ڏپ اڃا تائين ساهہ منجهائي رهي آهي. بيشڪ ڪمال کي زوال آهي. اهو ياد رکڻ کپي تہ تاريخ ڪڏهن بہ تاويل قبول ناهي ڪندي. جڏهن دما ڌم مست قلندر ٿيندو آهي ۽ جڏهن سچا اٿندا آهن تہ سياڻا پنهنجي سڃاڻپ وساري ويهندا آهن.

50 سالن کان ورڪرن جي مقدر جا فيصلا ڪندڙ، مزدور مزدور پائي پائي جا ڪوڪلا نعره هڻائيندڙ ۽ ڏسندڙن لاءِ ڪشش پيدا ڪندڙ هي رٽائر شيطان محترم عبداللطيف نظاماڻي جيڪو اڳوڻي هاريل يونين جو مرڪزي چيئرمين پڻ آهي. اهو فرعون جيڪو اڳ پاڻ کي خدا سمجهندو هو. جيڪو هما پکي جيان هر وقت آسمان ۾ پرواز ڪندو رهندو هو. جيڪو پاڻ کي شينهن سڏائي هر وقت ڪتن جي لوڌ ڪنيو وتندو هو. هن کي وڏي مهگي هئي، هي ڪنهن سان سنئين منهن ڳالهائيندو بہ نہ هو، ليبر سان هٿ ملائڻ بہ پاپ سمجهندو هو. هٿ ملائڻ کان پي ڇرڪن، منهنجو هٿ چڻ لوهر آهي (اياز گل) هن کي ڪير سمجهي

تہ هٿ ملائڻ سان هٿن جي گرم جوشي دوستيءَ ۾ استاه وڌائي ڇڏيندي آهي ۽ شينهن جي ڪل پائي ماڻهو شينهن نٿو ٿي سگهي، شينهن ٿيڻ لاءِ شينهن جهڙي دل کپي، هن ڏاڍي رلوڻ جي ڏهڪاءُ کان آفيسر توڙي ليبر ڏڄندي هئي. هن راڪاس سامهون مخالف ٿي بيهڻ جو ڪو سوچي بہ نہ سگهندو هو. هن جو غدار موت جو حقدار هو. هن جو نيٽ ورڪ ايترو تہ تيز هو جو ڪو ٽٽ بہ ڏيندو هو تہ هن کي بروقت خبر پئجي ويندي هئي، ماڻهو خسيس ڪم لاءِ بہ هن کي نعره لطيف جيئي لطيف چئي سجدو ڪندا هئا. پيا در تن لاءِ حرام هئا. حقيقت تان پردو کڄڻ کان پوءِ هاڻ سندس گلشن جو ڪاروبار ٺپ بند آهي. هاڻ هي زنده لاش، ظلم جادوگر پنهنجو جادوئي اثر وڃائي چڪو آهي. هي هاڻ شراب جي خالي بوتل جيان آهي. جنهن کي خالي ٿيندي پياڪ (شرابي) اتڻ کان اڳ وارڊات گم ڪرڻ لاءِ سڀ کان پهرين گند ۾ ڦٽو ڪندا آهن.

اسان جو ادارو واپڊا مختلف ڪمپنين ۾ ورهايل آهي، جتي ٻن يونين جي سياست طاقتور آهي هڪ پاڪستان واپڊا هائيڊرو اليڪٽڪ سينٽرل ليبر يونين جنهن جو مرڪزي چيئرمين محترم عبداللطيف نظاماڻي آهي ۽ ٻي پاڪستان واپڊا ايمپلائيز پيغام يونين جنهن جو مرڪزي چيئرمين آهي محترم سراج الدين ثاقب صاحب، تازه پيغام يونين بنا ريفرينڊم جي ڪورٽ ذريعي ڪيس کٽڻ بعد پهريون ڀيرو (CBA) جو اعزاز ماڻيو. هاڻ ورڪر منجهي پيا آهن تہ ڪهڙي طرف وڃجي؟ عبداللطيف نظاماڻي پنهنجو وڃايل رتبو حاصل ڪرڻ لاءِ هائڊرو يونين کي نئون نالو ڏئي انهي مئل گهوڙي ۾ ٻيهر ساهہ ڦوڪڻ جي ناڪام ڪوشش ڪري رهيو آهي. چاڪاڻ تہ هي پنهنجي فوري خيريت ۽ مستقل سلامتي ڏسڻ چاهي ٿو. پر صورتحال هاڻ جذبات کان حقيقت ڏانهن منتقل ٿي چڪي آهي. وقت سان گڏ هن جا دوست، حمايتي ۽ طرفدار هڪ هڪ ٿي چپ چاپ غائب ٿي ويا آهن. هن کي ڪلهن تي کڻڻ وارا اڪيون ڦيري چڪا آهن. هاڻ هن جي اردگرد رڳو قصيده گوه وڃي باقي بچيا آهن. جيڪي سيان اهي بہ نہ رهندا. هاڻ هن وٽ رڳو خالي نعرن ۽ کوکلا اخباري بيان وڃي رهيا آهن. هي هاڻ رڳو پنهنجو ڀرم رکڻ خاطر، اُهي پرفريب نعره هڻائي رهيو آهي. جن مان هن جي جان ڇٽڻي ناهي. مونکي اهي نعره ٻڌي بہ بيحد افسوس پيو ٿئي تہ هن جي هاريل جماعت جا اهي هاريل جواري ۽ منافق، هار جي آڙ ۾ هن جا نہ پر پنهنجا نعره پيا هڻائين. CBA کان سواءِ ليبر جي مسئلن جو حل ناممڪن آهي. هن کي اها ڳالهہ سمجهڻ کپي تہ سياڻي CBA کان ٻاهر ٿيڻ جي صورت ۾ هن جي اڳوڻي جماعت نئين نالي آل پاڪستان واپڊا هائيڊرو اليڪٽرڪ ورڪرز يونين ۽ نئين اڳواڻ اقبال خان جي اڳواڻي ۾ ليبر ۾ اهو ساڳيو گرائونڊ قائم رکي سگهندي جيڪو ڪيس اڳ CBA يونين جي حيثيت ۾ حاصل هو يا مستقبل ۾ اها يونين موجوده صورتحال کي برداشت ڪرڻ جي طاقت رکي ٿي خاص طور تي ان وقت جڏهن هن ۾ عبداللطيف نظاماڻي جهڙو ليڊر ڪورٽ جي مجبورين سبب آئوٽ هجي.

سچا ورڪر

مزدور ورڪر ۽ سچا ڪارڪن ئي ڪنهن تنظيم، يونين يا پارٽيءَ جا اصل پرزا هوندا آهن ائين اهي مزدور ۽ ڪارڪن سڀ پرزا جوڙي هي پيغام يونين ٺاهي آهي. اهي ورڪر ۽ ڪارڪن جن جي دل ۾ هن يونين لاءِ همدردي ۽ سچائي هئي، جيڪي ساري پنڌ ۾ گڏ هئا. جن ڏک سک ۾ مسلسل نڀاهيو، جن اونداهين راتين ۾ اميد جا ڏيئا ٻاريا. جن پنهنجي صلاحيت سان ڏهن ٻارهن سالن کان هن يونين کي ڏوهي هتي پهچايو. جن انتظي کي ٽٽي ٻڌايو. جن پنهنجي شاندار جدو- ـه ثابت قدمي ۽ سچائي سان سومنات مندر جهڙي هائيڊرو جي مضبوط قلعي جون، اهي دو کي جو ديوارون ڏاهي پٽ ڪيون. جن عبداللطيف نظاماڻي جهڙي فرعون کي گوڏا کوڙڻ تي مجبور ڪيو ۽ پنهنجي حيثيت مڃرائي. جن جي دعائون، جدو جهد ۽ قرباني جي بدولت پيغام ڦڙتي ڪائي CBA تي.

مندون بدلجي ويون پر هنن جي قسمت نه بدلي، هنن جي اميدن جي موت مايوسي جي صورت ۾ ڏني ويئي. هنن کي پنهنجي يونين مان ڪافي اميدون هيون ته هي ايندي ته سندن سورن ۾ ڪجهه ٿاپر ايندي. هنن کي بهتر تبديلين جا خواب به ڏيکاريا ويا هئا. هنن جا ڪجهه ارمان به هئا، هنن ڪجهه نوان خواب به ڏٺا هئا. پيغام جي ڪاميابي جي پرجوش نعرن ۾ هنن سمجهيو ته هاڻ اسان جا سڀ درد دور ٿيندا پر هي صفا پليل هئا. هنن ورڪرن گهٽو ئي نڀايو پر ساڻن موت ۾ دوکو ڪيو ويو. هنن کي ته ايندي ئي پنهنجي جماعت مان ناس ڪيو ويو، جن مسلسل پو ڳيو. جيڪي عتاب هيٺ آيا، جن کي انتقامي طور تي بدلي ڪيو ويو. جيڪي سچي زندگي لوڏن ۾ رهيا ۽ جيڪي غم ۾ گڏ هئا. تن کي خوشين ۾ به جاءِ ملڻ ڪپي. انهن سان ٿيندڙ ويڌنن جو ازالو ٿيڻ ڪپي. هنن جو قدر ٿيڻ ڪپي. هنن لاءِ محبتن جو مينهن وسڻ ڪپي، هنن کي اڳتي اچڻ جو موقعو ڏيڻ ڪپي، پيغام ڪجهه ماڻهن جي هٿن ۾ محدود ڇو آهي؟ ڪي سور پيا سهن ته ڪي موجون پيا ماڻن، پراڻا ۽ سچا ساٿي گڏ هوندي به گڏ نه آهن ڇو؟ جيئن پراڻيءَ شيءِ جو پراڻو هجڻ ئي ان جي قدر جو ماڻ نه آهي، تيئن نيئن شيءِ جو نئون هجڻ به ان جي چڱائي جو دليل ڪونهي. سڀ جا سڀ پراڻا ۽ سچا اڄ مئا، هنن جي اجري من کي ميرو ڪيو ويو، ڪين مڪمل نظر انداز ڪري هنن جي ڦٽن تي لوڻ ٻرڪيو ويو. پيغام ايندي ئي سک هنن کان ڦرار ٿي ويا. هنن کان پنهنجن ئي منهن ڦيري ورتو. هنن کي دلاسا ڏئي دوکو ڪيو ويو، هنن جون ڪئي اميدون دم گهٽجڻ سان مري ويون هاڻ ته هي پنهنجي اباڻڪ ٿي به روئي نٿا سگهن.

سازشون

پيغام يونين ايندي سازشون ٿي رهيو آهن. ڪجهه منافق ۽ مرو پيا اسان جي صفن ۾ شامل آهن. اهي چالاڪ سازشي عنصر گردي کي فروغ ڏئي رهيا آهن اسان اها پيغام کي ورهائڻ جي سازش سمجهو ٿا. پيغام يونين خلاف جتي دشمن ٽولو سازشون

ستي رهيو آهي. اُتي هن جا پنهنجا به انهن سازشن ۾ برابر جا شريڪ آهن. اها شئي جنهن کي اسان پاڻ ئي حصن ۾ ورهائي ٽڪرا ٽڪرا ڪري ڇڏيو ۽ چئون ته اها سچي آهي ته اها عقل سان ناانصافي ٿيندي، پيغام سان سازش ويساهه گهاتي آ. اسان پيغام کي حصن ۾ ورهائڻ هرگز نه ڏينداسون. اسان پيغام ۾ ڏار وجهندڙ رفيع الدين شاهه ۽ خالد خانزادي جونيئر جهڙن چالاڪ سازشين کي سڃاڻون ٿا. اسان اندروني توڙي بيروني سازش جو منهن توڙ جواب ڏينداسون.

بيٺي پير بدلي

"پاڪستان واپڊا ايمپلائيز پيغام يونين" جي مرڪزي چيئرمين محترم سراج الدين ثاقت جي منظوري سان جاري ڪيل نوٽيفڪيشن، جنهن ۾ يونين جي سرگرمين ۽ نمائندگي جا اختيار ڏنا ويا ٿا. جنهن ۾ نان CBA کي به واپڊا اٿارٽي ٽرانسفر نٿي ڪري سگهي، اهو تحفظ حاصل آهي. پر هتي ته CBA جي عهديدارن کي به آئوٽ ڪيو ٿو وڃي. ياد رهي ته پيغام جي CBA واري پوري مختصر دور ۾ مان چيئرمين پيغام يونين حيسڪو هيڊ ڪوارٽر هوس. اهڙو نوٽيفڪيشن پڻ نڪتل هو پر تنهن هوندي به ايڊمن ائنڊ ايڇ آر ڊائريڪٽر محترم علي انور جوکيو صاحب مخالف يونين جي چيئرمين عبداللطيف نظاماڻي جي چوڻ تي مونکي ٻيهر پيرا حيسڪو هيڊڪوارٽر مان اسٽينڊ ريلو ڪيو. هڪ ڀيرو Distt (O&M) ۾ ۽ ٻيو ڀيرو هيلپ لائين 118 تي جڏهن ته اسانجي پيغام يونين جو صوبائي چيئرمين محترم ساجن پنهور نه رڳو ليبر جي مسئلن کان لاتعلق رهيو پر پنهنجي اڳوڻن سچن ساٿين کان به بي تعلق رهيو. جڏهن ته نر هو ڊپٽي مئنيجر محترم محمد عثمان ميمڻ جنهن مڙسي ڪري مونکي واپس آندو.

واپڊا پيغام يونين جي صوبائي چيئرمين محترم ساجن پنهور ڏانهن خط

تون چئه نه ڪچان، تون چئه نه لڄان – پر تو کان هڪڙي ڳالهه پڇان؟

تون ڪنهن ڪنهن کي خاموش ڪندي – اعلان هزارين مان نه رڳو (شيخ اياز)

تنهنجي وڏندڙ ناانصافين مونکي لکڻ تي مجبور ڪيو، مان هيستائين چپ سبي خاموشيءَ سان ڏسندو رهيس، پر هاڻ مان حق سچ چوڻ ۾ ڪنهن کي به بخش نه ڪندس. سچ جيڪو ڪڙو ٿيندو آهي ۽ ڪم ظرف جنهن کي برداشت نه ڪندو آهي تون پاڻ بابت ڪا مثبت تنقيد به ٻڌڻ لاءِ تيار ناهين، هونهن به تو ساڻ ڳالهائڻ اجايو آهي. تو کي خبر آهي ته تون ڇا آهين ۽ سچ ڇا آهي. جيڪو سچ ۽ صحيح آهي تنهن کي دنيا ضروري مڃيندي.

ساجن تو ايندي چيو ته "اسان جي يونين نئين نئين آئي آهي، ڪجهه پير مضبوط ڪرڻ ڏيو ته اسين ليبر جا سڀ جا سڀ مسئلا حل ڪنداسون" چوندا آهن ته "سلو اهو جو ڄمنديءَ پلو نڪري" پر تنهنجي ته بسم الله ئي غلط هئي، تنهنجي سچ جو شروعاتي قدم مڪمل ڪوڙ تي رکيل آهي، تو ۾ عبداللطيف نظاماڻي جهڙي

هڪجهڙائي آهي، تو ليبر جو ڪنهو پيو ڪائين، اها ڪيپ تو اڪيلي سر نه ڪو نه ڪئي آهي. پيغام يونين جو تاج رڳو تو لاءِ نه آهي. پيغام ۾ تو ڪان به قابل ماڻهو موجود آهن اسان تو کي جيت ان لاءِ ڪانه ڏني آهي، جو تون اسان کي هار ڏين ۽ اهڙو ويل نه ڪر پيغام جي جيت کي ڪرو مورو نه ڪر. ”انڌي جهڙي پيڪين تهڙي ساهرين“، ”انڌير نگري چرپٽ راجا“، ”ڏاڏي رڌڻ واري ڏهتا ڪائڻ وارا“، ”ماءُ مري ڏيءُ لاءِ ڏيءُ مري لن لاءِ“ اهي سڀ ڪهاوتون تو تي بلڪل فٽ آهن، تون سڄڻ ڪارڪنن کي ٽڙڪائي پيغام کي يرغمال بڻائي ڇڏيو آهي. تو پيغام جي گلستان مان انهن سچن ورڪرن کي غير ضروري گاهه جيان ڪٽي ڦٽو ڪيو آهي. اها ڪهڙي مجبوري آهي جو تون سڄڻن کي ڏڪي، دشمن جي فيڪٽري مان پنهنجا سڄڻ پيو تلاش ڪرين. اڄ به ساڳيا ڪندا راهه ۾ تا چين، اها نظاماڻي جي باقيات، اهي پڙوا جيڪي تنهنجي اچڻ ڪان اڳ پهچيو وڃن جيڪي جتي ڪٿي اڳيان اڳيان وينل هجن ٿا. اهي هائيڊرو جا پاڇوڪڙ شوڌا، اٽڪل باز، چالباز ۽ بهروپيا. اهي ٻچا ٻڙا ڏسڻ ۾ اٻوجهه پر اندر جي ڪمينا، منافق، مڪمل بدخواهه، خود پرست، خود غرض نه شڪل نه چاڻ، اٽي تي چٽي، اهي مفت خور هڙ ڪائو هالو چالو ويڪائو مال، اها چورن جي لوڏ جي لوڏ پيغام ۾ ڪاهي پئي آهي، هي جيڪي نقط ۽ فقط پنهنجي ذاتي ڪم جا ڪاريگر آهن. هي جيڪي هائيڊرو جي طاقت کان ٻاهر نڪرڻ بعد ساڳيا ماڻهو آهن جيڪي بدلجي ويا. هي خوشامندڙيا جڏهن پنهنجي مفاد خاطر نظاماڻي سان ڏينهن رات گڏ هئا. جيڪي سڄي زندگي هن جي اوير ۽ نمڪ کائي به هن سان سچا نه ٿيا. اهي راتو رات پيغام سان ۽ تون سان ڪئين سچا ٿيا حيرت آهي. هي جن جي رڳ رڳ ۾ پڙوت سمايل آهي جن جو پڙوت ۾ ڪو ثاني ناهي هي رڳو تنهنجي پڙوت ڪري پنهنجا پير پختا ڪن پيا، هي جيڪي مفادن خاطر هن سان به گڏ هئا تو سان به گڏ آهن ۽ وفاداري هنن جو ڍونگ آهي. هي قصده خوان پنهنجي مفادن خاطر تو لاءِ به قصده ڳائيندا. هنن مردارن جا پليت پير پيغام يونين ۾ پيا آهن شل پيغام جو خدا خير ڪري، مونکي ته پيغام يونين جو آئيندو به هائيڊرو يونين جيان پيانڪ ٿو نظر اچي.

محترم ساجن پنهور تڪبر ۽ غرور تو کي ورثي ۾ مليل آهي. تون ساڳي ريت نياڻي رهيو آهين، دنيا بدلجي وئي آهي پر تون پنهنجي اندر کي بدلائي نه سگهيو آهين. تون اڄا تائين نظاماڻي سان نياڻي رهيو آهين. تون نظاماڻي جي هر ناتي کي معنيٰ ڏئي رهيو آهين. تنهنجي دوستيءَ کي منافقي سان تشبهه ڏئي سگهجي ٿي. اهي اپرندڙ سج جا سلامي. هر ديگ جا چمچا، اهي هر وقت عروج ۾ رهندڙ، ايور گرين جن ڪلهه به خوب مزا ماڻيا هن وقت به تو پاران تن لاءِ ساڳي سخاوت جي نوازش جاري آهي. تون ناني ويڙهو مچائي سخاوت جي جذبي تحت پيغام يونين جي اهم عهدا تحفي طور اهڙي نه فراخدلي سان ورهائي رهيو آهين، جڻ پيغام يونين تنهنجي ابي جي ملڪيت هجي، تون هنن لمحن کي خزانو سمجهي پنهنجي پنهي هٿن سان نه لٽاءِ انهن بي مختيارن کي خودمختيار ڇو پيو ڪرين. هنن بي شرمن کي ٻيهر ڳاڙهو ڇو پيو

Scanned with CamScanner

ڪرين؟ انهي مونئل مڙهه ۾ ڦيهر ساهه ڦوڪي انهن سڪلن کي ڀڪائي گلناز چو پيو ڪرين؟ هنن تقديرن جي ڏڪيلن، جن کي ڀاڳ به ڇڏي ويا، تن جي ڪڏهن تون چو آهين؟ هي موسمي ڏيڏر رڳو بهار ڏسي آيا اٿئي هنن کي پلٽي ڏڪي ڇڏ. هائيڊرو جي ڪريل ملبي ۾ انهن کي ڏڀڄڻ ڏي هي پاڻ ئي پنهنجو موت مري ويندا. تون ممتاز ڊرائيور، سڪندر، جبار عباسي، جلال راجپوت ۽ اشتياق اُڃڻ جهڙا غدار نوازي رهيو آهين. ياد رک هڪ پيرو جو غدار سئو پيرا جو غدار هوندو آهي“. هي گلي جا هار وري به نه ٿيندئي رڳو غدار ٿيندئي. تنهنجا پنهنجا تو کان دور ۽ هي غدار تو کي ايترو ويجها چو آهن؟ غداري جا جراثيم ته تون ۾ به موجود آهن. تون اڳ نظاماڻي جو بار بار پير ڇهندڙ، نمبرون ڪمدار، منظور نظر ۽ رکيل هيئن ۽ اڄ غدار بڻجي سندس اولين دشمن جو اعزاز ماڻي چڪو آهين، تون پيغام يونين جي جائز اولاد کي ڇڏي، نظاماڻي جي اها ناجائز اولاد چو ڪٺي رهيو آهين؟ ڪٿي ائين ته نه آهي تون نظاماڻي جا اڳوڻا احسان ۽ فرض چڪائي رهيو هجين. اهي هڙ جا هڙ حرامي ڀار ڪڻڻ کان بهتر نه آهي ته تون خود ئي پنهنجي اڳوڻي مڙس نظاماڻيءَ وٽ واپس موٽي وڃ. اسان کي سخت اعتراض آهي اسان هنن تي اعتبار ڪري نٿا سگهون اسان کي هائيڊرو جي انهن بهروپين مان پيوند قبول ڪونهي اسانکي تو سميت سموار ايڊا پٽ ڪيل ليڊر نه کپن، اسان غدارن جا بوٽ چمي نٿا سگهون. ياد رک تنهنجا اهي منظور نظر تنهنجا اولين دشمن بڻبا، اهي جيڪي ايندي شرط تنهنجي وجود کي ختم ڪرڻ جي ڪوشش ۾ هر وقت سرگردان آهن. هنن اپاهجن جي بيساخن تي هلڻ نه سک منهن پراڇي ڦهڪو ڪندي. احسان فراموش نه ٿي سڄڻن کي بيزار نه ڪر، نه ته اسان سڀ گڏجي تنهنجو مڪمل بائيڪاٽ ڪنداسون، تون مٿان لعنت ملامت ڪنداسون. اسين ڳگدام ۽ بي همت ناهيو. مردانه وار اسان کي به اچن ٿا، اسان تو خلاف پنهنجو اصل هٿيار پروپيگنڊا استعمال ڪنداسون. جنهن سان تون چڪرائجي ويندي. اسان هڪ ڏينهن اندر ڪيئي صفحن تي پنهنجو سچ لکي ڇپائي هڪ ئي ڏينهن ۾ سنڌ جي سمورن دفترن اندر ورهائڻ جي صلاحيت پڻ رکون ٿا. ياد رک ته اسان جهرڪي کي باز سان ويڙهائڻ جو فن به ڄاڻو ٿا. وقت بدلجڻ ۾ دير ئي نه ڪندو آهي. وقت هڏائيندو ته اُٺ ڪهڙي طرف ٿو ويهي، جو ڪرڻو اٿئي ڪري وٺ، ڦير وقت نه ورڻو اٿئي. هر طرف تو لاءِ نفرت ۽ ڪروڌ جي جوت جلي رهي آهي. اها باهه تو کي تباهه ڪري ڇڏيندي، ائين نه ٿي جو تون پنهنجو پاڻ بچائي نه سگهين، ائين نه ٿئي جو پوءِ تون به پلٽي ڏڪيو وڃي. ائين نه ٿئي جو تنهنجو آغاز ئي تنهنجو انجام نه بڻجي. خدا نه ڪري جو تون پوءِ ”ڌوٻيءَ جي ڪتي جيان نه گهر جو رهين نه ئي گاٽ جو.“ ماٺهو کي کهٽ ۾ کهٽ دل ۽ نيت جو صاف هئڻ کپي، محترم ساجن پنهور صاحب پنهنجي دماغ ۾ سمجهه رک. وسيع نظر، ڪليل دل ۽ دماغ رک، درياهه دل ۽ نيڪ نيت ٿي. پيغام جي لاڄ رک، تو کي هنن ڪوئيلن جي ڪوڪ ۾ رڳو درد ئي درد ملندو، هنن ڏي ڏيان ڏي، روئيندڙن کي پرچاءِ سڄڻن ۽ دشمنن جي سڃاڻپ رک. سڄڻن کي ڳولي،

Scanned with CamScanner

سيني لاءِ، دل ۾ سمائي، گڏ ڪٽي هل، سپ سمنڊ جي تري ۾ اٿئي. ليبر سان ڪيل واعدن کي پاڙي ڏي، عملي طور ڪجھ ڪري ڏيکار، اهڙو ڪم ڪر جو تنهنجون ڳالهيون ڳائيجن، هاڻ رڳو تو کي تنهنجي اها ڪارڪردگي ئي بچائي سگهي ٿي. ساجن سائين تون اسان جي دل جو سائين آهين. اسان جي دل ۾ تنهنجي لاءِ عزت آهي. تنهنجي دل ۾ به اسان لاءِ سافٽ ڪارنر هئڻ کپي. عزت وٺبي ۽ ڏبي به ته آهي. تو اسان کي عزت ڏني ته ڏس، يقين ڪر اسين تو کي لک عزتون ڏينداسون. اسين سنڌ واسي عزتن تي سر ڏيندا ۽ وٺندا آهيون. عزت ڏيڻ واري ته هو بي پرواھ ذات آ باقي بندو بندي کي ڇا ڏئي ٿو سگهي.

ڪاڪ جو ميندرو

مونکي پيغام جي اها بلا ڳچي ۾ وجهندڙ محترم خالد خانزاده (سينيئر) هو جو هن ڪاڪ جو ميندرو هو، جيڪو وقت جو مڪمل فائدو وٺڻ بجاءِ لڙهي ويو. جيڪو تو سان دشمني ۾ پلي چڙهي ويو. جنهن جو نظريو هو ته پاڻ ۾ اختلافن جا امڪان يونين کي ڪمزور ڪندا، جيڪو يونين کي ڏانوا ڏول ٿيڻ کان بچائڻ خاطر پنهنجي زندگيءَ بنواس ۾ گهاري رهيو آهي.

ٻري ٻيڙيءَ ۾ واٽيو ڳورو

پيغام يونين جي ڪاميابي شايد مونکي به يانءِ نه پئي. پيغام يونين کي معنيٰ ڏيڻ ۾ جن فردن جو ڪردار هو تن ۾ مان به ته هئس، مون ته چٽي طور تي سچائي سان پنهنجو ڪردار ادا ڪيو. انهيءَ اڙهانگي پنڌ مون تي ڪيئي مصيبتن جا پهاڙ اچي ڪٽا ڪيا. هر وقت سسپينڊ، بدلي، زندگي آفيسرن سان جهيڙيندي گذاري ڇڏيم. نه اپ گريڊ نه پروموشن، نه سينيارٽي لسٽ ۾ نالو نه مسٽر ول تي نالو، نه ٽريننگ نه اوور ٽائيم، نه ٽي اي، ڊي اي نه رشوت، نه حصو نه پتي انهيءَ ويڌن هوندي به مون پيغام کي نه ڇڏيو. مون تي طرحين طرحين جا ظلم ٿيندا رهيا. منهنجو جيئڻ جنجال بڻجي ويو. مان رڳو قرباني جو پتلو هوس، مون جو هيترو لوڙهيو هو اهو کهڙي ڪاتي ۾ ويندو، هاڻ جڏهن ڪالي گهٽا برسي آهي ته پيغام مون لاءِ اجنبي ڇو، راتين جي گگھ انڌيرن ۾ پيغام يونين جي مشعل منهنجي هٿ ۾ هئي ۽ مان سڀ کان اڳ ۾ هئس، هاڻ ڇو نه؟ هاڻ جڏهن باک ڦٽي آهي ته شبنم جا ڪترا ڏسڻ ڪاڻ منهنجيون اکيون ڇو ڪڏيون پيون وڃن؟ شايد ان لاءِ جو مان پيغام ۾ پرين جا پير ڏسڻ چاهيان پيو، پاپين جا نه، ساجن تنهنجي شاهي دسترخوان تي تنهنجا سڀ جا سڀ مهمان لٽل آهن، صرف مان نه، تنهنجي انهي منافقن جي تڏي تي مان ويهي به نه سگهندس، ڇو جو منهنجو ساھ منجهندو مان هرو ڀرو جي اختلافن کان پري آهيان مان ڪنهن سان به ڦٽائڻ نٿو چاهيان. هي وقت رُسڻ جو نه آهي. اهي عهدا مون لاءِ بيڪار آهن، مان پنهنجن ڪارڪن ۽ ورڪرن جي دلين مان پنهنجي همدردي ۽ پيدا ڪيل عزت وڃائڻ نٿو چاهيان. ماڻهو مڇي ماني وارو هر ڪو آهي، ڪم ڪنهن جو به نه بيهندو. پيغام جي اڙهانگي سفر ۾

Scanned with CamScanner

منهنجا پير پٽون ٿيا آهن. ساجن مون کي چڙي ڏي ته مان ڪجھ ساهي پٽي وٺان. مون لاءِ اهوئي ڪاني آهي ته مون پيغام کي ڏکئي وقت ۾ سات ڏنو. منهنجي اُڪير اڄ به پيغام سان آهي. مان پيغام سان پوءِ به پاڙيندو رهندس.

پيغام يونين زنده باد. سنڌ سلامت سات سلامت سونهن سلامت

نقط واپڊا پيغام يونين جو سچو سالار آغا قيوم

ٽوڪٽي مان هوا نڪري وئي

واپڊا پيغام يونين جمهوري طريقي سان طاقت ۾ نه آئي هئي. بلڪ ناجائز سازشن وسيلي آئي هئي، ان ڪري جلدي ان ٽوڪٽي مان هوا نڪري ويئي. اسان هڪ خرابي کي ڪڍي ٻي کي آندو، انڪري ليبر کي ذهني انتشار ۾ ئي رهڻو پيو. اهي ئي پراڻا دستور. اها ئي اڳوڻي فضا. اُهي آفيسرن جا آزار جڙ ته ڪاميابي رائگان وئي. انهن خود غرض جي ته وڏيڪ الله ٻڏي، هن ساجن پنهور به مزدورن جي ڀلائي لاءِ ڪجھ نه ڪيو مونکي افسوس سان ظاهر ڪرڻو پوي ٿو ته هن نوڪري جون 12 سيٽون حاصل ڪري ورڪيون. انهن خود غرض غدارن جون پاڙون پٽي اڇلايون وڃن ها ته هي ڏينهن نه ڏسڻا پون ها. ياد رهي ته 29 مئي 2013ع جي ريفرنڊم ۾ هائيڊرو يونين هڪ نئين نالي آل پاڪستان واپڊا هائيڊرو اليڪٽرڪ ورڪرز يونين هڪ ڀيرو ٻيهر ميدان ماري وئي.

SHER ALI CHANDIO
SINDH
CHANDIA GOTH QASIMABAD

Scanned with CamScanner

باب ٻارهون: فيملي ۽ رشتا

عيد

اگڻ جي اَڇن عيد ورتي اُن کي (شاهہ لطيف)

*

جا عمر! تو مَل عيد سا سان سوءَ ورتي سومرا!!
ويئي ويچارن وسري، خوشي ۽ خريد،
سکڻ کيا شهيد، مارو جي ملير جا. (شاهہ لطيف)

*

ڪتڻ جي ڪانہ ڪرين، سُتي ساهين هڏ،
صباح ايندءِ او چتي عيد اگهاڙن گڏ،
جت سر تيون ڪندءِ سڏ، اُت سڪندين سينگار کي. (شاهہ لطيف)

*

جا براد بتن جي، سا اڄ بک اديسين،
روزا رندر ڪن عيد نہ وڏا ڪاپڙي. (شاهہ لطيف)

*

سڄو ڏيهہ ڏاتا ڪري جي اَيا،
لکين عيد جا چنڊ اُڀري پيا! (شيخ اياز)

*

جڻ تہ جهومي ٿي پئي هي ڪائنات،
تون ڪٿي آهين پرين اڄ عيد رات؟. (شيخ اياز)

*

مس مس پهتي مُند بهار – دلبر آندي عيد بخاري. (استاد بخاري)

*

روشن روشن ميڙا مچندا – خوشبو خوشبو نغما نچندا،
هوندو سهج سُرور پيارا، ايندي عيد ضرور. (استاد بُخاري)

*

عيد جو چنڊ تہ نہ آهيان، جو نهارين مون ڏي،
مان ويل وقت تہ نہ آهيان جو پڪارين مون کي. (امداد حسيني)

*

قسمت ساڻ اچين ٿي تون پي عيدن ۽ تهوارن وانگي (اياز گل)

*

عيد جي ڏينهن بہ دُوري آهي – ڪيڏي نہ مجبوري آهي. (اياز گل)

*

Scanned with CamScanner

جيءَ تي جهڙ ڪنهن جهانجهڻ وڄائي،
لڙڪن هٿي ڪا عيد ملهائي. (ڊاڪٽر بيدل مسرور)

*

او هلان وٽ آهي خوشي پلي عيد ملهائيو،
اسلان وٽ آ ماتم ڏکي هر ڪا آ ديد. (ڊاڪٽر مرتضيٰ کوسو)

*

جهومي تو تن من — الله اڄ عيد ڪئي اکرين. (فلمي گيت)

*

ڏس! موت پيو ملهائي عيدون ڏاڍيون هوليون. (نامعلوم)

*

عيد جا ڪارڊ ڏسندي سندم — هر ڪا ڳالهه ڪندي پئي (سليم چنا)

*

اڄ اکڙين جي ديد ڏس — منهنجي عيد ٿي (آغا قيوم)

*

اڄ نه عيدون سي، جيڪي هيون ڪال — منهنجي دردن آڏو، ڏينهن مان ٿي ڍال،
ڇڪي جلندڙ دردن جي پرسان خدمت حال، منهنجي هٿن جي ڍال، پلو سڄي پاڻيان مان.
(ڊاڪٽر شاهه عنايت موسوي)

*

اڄ نه عيدون سي جيڪي هيون ڪال- اڪيلي عنايت لاءِ آ جڳ سڄو جنجال
تلندڙ هتيو. اجهال پڄي ٿي ڪو پتو ٻم (ڊاڪٽر شاهه عنايت موسوي)

*

ڪنهن غمن وارا عيد ملهائن — سور سدا جن جا ساٿي آهن،
جن جون آهن دلڙيون ڏاروں — نور تهن کان آهن ٻاهرون
سي ڪنهن هٿين مهندي لائين — ڪنهن غمن وارا عيد ملهائن (نجم نور)

*

موت جو منظر هيو جنهن ڏينهن جا — عيد هئي پر تو سوامون ڪان نه ٿي،
اڙي دل ٿي ڪهڙي طرح آسرو ڏين — اڄها عيد آئي، اڄهو يار آيو
الائي جو "اصغر" اڄڪين عيد وانگر- نه هن عيد تي ڀي هو منتار آيو (اصغر سيتائي)

*

عيد ڏياري ياد ڪو — ڏسڻو آهي! او سٽيهڙي جي روپ ۾! (سائل پيرزادو)

*

رئل يار موڻ سان مليو عيد تي — پوي دل سان ياڪر ڪليو عيد تي
لهي غم ويا سڀ، ملي وئي خوشي — لکين خوش پرين اچيو عيد تي

ڏني مون بہ دعوت سڄڻ کي دلي — اڄي منهنجي گهر ۾ رهبو عيد تي
وڇوڙي جون ڳالهيون ويون ٿي ختم — لئين سر لهائڻ ٿيو عيد تي (فقير محمد سنائي)

*

وڪٽوريا گاڏيون گهوڙن جا ٽاپ
سڏ امن جي اڄ وڃ
عيد تي بي اذيت وارا موڪرا پاڪر (خدابخش آزاد)

*

آرزو خون ٿيون، ختم ٿيون اُميدون، تي خوشيون خاڪ ويون، رُسي ويون چڻ عيدون رونقون راک ٿيون، انڌيون ٿيون سڀ ديدون، هر ضرورت جو قتل ٿي ويو، ماتم ڪيو.
(سڪندر آه)

*

سنڌ جي راڻي نياڻي نماڻي شهر شهيد ڪئي
آهي اسان جي من ۾ ماتم — ڪوفين عيد ڪئي

*

مان روز نہ پر عيد تي اگهندس ڳوڙها — تون موڪلي ڏي ريشمي رومال مونکي
(استاد بخاري)

عيدون برادون

دنيا اندر هر ملڪ ۾ ڪيترائي مذهبي ڏينهن يا تهوار ملهايا وڃن ٿا جن ۾ عيدون هولي، ڏياري، ڪرسمس ۽ ٻيا بہ ڪيترائي ڏينهن اچي وڃن ٿا جن کي ملهائڻ جو مقصد هڪٻئي ۾ خوشيون ورهائڻ آهي. جئين پڪي سارو ڏينهن گهمي ڦري شام جو پنهنجي آکيرن ڏانهن موٽندا آهن. ائين ئي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ اندر موجود روزگار سانگي ويل پرديسي پکيئڙا ٻين شهرن مان عيد ملهائڻ لاءِ پنهنجي وطن شهرن ۽ ڳوٺن جو رخ ڪن ٿا. هر شخص اهو چاهيندو آهي تہ هو عيد جون خوشيون پنهنجي والدين، پنهنجي عزيزن قريبن ۽ يارن دوستن سان گڏ ملهائي، پر افسوس آهي تہ اسان جي ڏيهہ ۾ هڪ پاسي عيد ڏهاڙي تي پنهنجن ماڳن ڏانهن ويندڙن کي ٽرانسپورٽر ٻنهي هٿن سان لٽين ٿا تہ ٻئي پاسي رهي سهي ڪسر دهشتگرد پوري ڪريو ڇڏين. ٻارن کي سارو سال عيد جو انتظار رهندو آهي. نوان ڪپڙا پائڻ ۽ نوان چمپل خريد ڪرڻ جي حسرت رهندي آهي. والدين کين چمپل ۽ لٽا وٺي ڏئي سندس ارمان پورا ڪندا آهن. اسان جي معاشري ۾ موجود غربت ۽ بدحالي جي ڪري غريب هاري، پورهيت ۽ مزدور پنهنجي ٻارن لاءِ قرض کڻي عيد جا ڪپڙا خريد ڪري پنهنجي اولاد جي چهري تي خوشي آڻيندا آهن. شهرن ۽ ڳوٺن جا جدا جدا ۽ عيد ملهائڻ جا طريقا مختلف هوندا آهن غريب غربو عيد ڳوٺن ۾ انتهائي سادگي سان ملهائيندو آهي. هر ماڻهو پنهنجي وس ۾

وٽ آهر عيد خريداري ڪندو آهي. شهرن جا ماڻهو هڪ پاسي عيد جي خريداري وڏي جوش ۽ خروش سان چنڊ رات تي ڪندا آهن. ته ٻئي پاسي تفريح گاهن پارڪن ۽ هوٽلن جو رخ ڪندا آهن. ڳوٺ جا سڌا سادا ماڻهو پنهنجي اوطاقن کي رنگ و روغن ڪرائي ڇڏيندا آهن. عيد نماز پڙهي، قبرستان وڃي، وڏڙن جي قبرن تي گل چاڙهي ڦل پڙهي، پنهنجي گهر موٽي، گهر ڀاتين کي مبارڪون ڏئي، ٻارن کي خرچيون ڏئي. سلام دعا ۽ عيد ملڻ لاءِ وري ٻئي ڪنهن رشتيدار جي گهر وڃن ٿا. جتي گهڙي ڪن ويهي ٻارڙن کي خرچيون ڏئي موڪلائي اتان سڌو ڏو ٻينگ جي اوتاري تي اچن ٿا. وڏن شهرن ۾ رهندڙ عيد ڪرڻ لاءِ ڳوٺ ايندڙ اهي ڀوتار، سردار، جاگيردار، وڏيرا، ايم پي اي، ايم اين اي، وزير ۽ مشير عام ماڻهن سان يا ته عيد تي يا اليڪشن دوران ملي سگهندا آهن. باقي وقت ته هي ڀوتار دبئي يا اسلام آباد ۾ هوندا آهن. هنن جو ديدار به مهانگو هوندو آهي. عيد وارن ڏينهن ۾ وڏن شهرن جي پڪنڪ پوائنٽ تي ڪافي رش لڳي ٿي. عيد جي موقعي تي لتل ماڻهن جي پيهه ڏسڻ وٽان آهي. نوجوان پڪنڪ يا تفريح تي وڃڻ لاءِ ساٿين جو گروپ ٺاهي نڪرن ٿا. هي پاڻ سان ڪاڏي پيتي جو شيون به کڻي اچن ٿا. عيد جي موقعي تي درگاهن ڏانهن وڃڻ جو لاڙو به رڪارڊ ٽوڙ حدتائين وڌي ويو آهي. نوجوان آثار قديمه تي به اچن ٿا. آثار اندر عيد جي موقعي تي ڊڪڻ ڊوڙڻ ٽپا ڏيڻ. نچڻ کان سواءِ موٽرسائيڪلون کڻي اچي پڻ هلائن ٿا. جن سان آثارن کي پڻ گهڻو نقصان پهچي ٿو. هنن نوجوانن موٽرسائيڪلون هلائي موهن جي دڙي کي پڻ مڪمل تباهه ڪري ڇڏيو آهي. منع ڪرڻ تي جواب ٿا ڏين ته ”تباهه ته هو اڳئي آهي اسان ڇا تباهه ڪنداسون“ سال گذري ويا آهن عيدون برادون خوشيون ۽ غم مون لاءِ سڀ بي معنيٰ آهن.

راڻي باغ

بابو اسان سيني کي عيد تي پڪنڪ يا تفريح تي وٺي ويندو هو. انهيءَ زماني ۾ لنڊي سڙڪ ڏانهن طرف نه هئي رش به گهٽ هوندي هئي، هاڻ ته هنهي پاسي وڏي رش لڳي ٿي. اڳي رڳو ٽانگا هلندا هئا. بگي يا وڪٽوريا، جانورن کي پاڻي پيارڻ جا حوض ۽ مسافرن لاءِ نادين رکيل هونديون هيون جنهن ۾ پخالي پاڻي ڀريندا هئا. اسان عيد ڏينهن روڊ تي خالي ٽانگي جو انتظار نه ڪندا هئاسون ڇو ته بابا عيد تي اسان کي وڪٽوريا ۾ ڄامشورو ۽ راڻي باغ وٺي ويندو هو. جتي اسان پاڻ سان گڏ ڪاڏي پيتي جون شيون کڻي ڪچهري ڪري لطف اندوز ٿيندا هئاسون. مان مٽي ڪوچوان سان گڏ بالم تي ويهندو هوس. المنظر تي پهچي درياهه شاهه جو نظارو ڪري ڄامشورو جي پل وٽان لنگهندي پوءِ پيو ٿيندو هو. سنڌو درياهه به تارو تار پيو وهندو هو. پل وٽ درياهه جو گوڙ ۽ شور اهڙو هوندو هو جهڙو شينهن جو گجگوڙ. پل ڪراس ڪرڻ ڪانپوءِ مس مس وڃي ٻٽ ۾ ساهه پوندو هو. اسان ڪڏهن ڪڏهن گهر کان پنڌ ئي پنڌ راڻي باغ پهچندا هئاسون. حيدرآباد جو هي ميونسپل پارڪ جنهن کي راڻي باغ چون ٿا. هتي پهريون

Scanned with CamScanner

پيرو ان وقت جي ميونسپالٽي جي چيئرمين خانصاحب عبدالله چنا جاڙو ڪرايا هئا. تڏهن حيدرآباد جي هوائن ۾ مستي هوندي هئي. ماڻهو اونهاري جو حيدرآباد جي هڪ واحد تفريح گاهه راڻي باغ ۾ گذاريندا هئا. جتي چوڪاري گهاٽا وڻ ئي وڻ هئا. پکي پکڻ پنهنجي دلڪش انداز ۾ پنهنجون مليون ٻوليون ٻوليندا هئا. پکين کي خوب داڻو ۽ جانورن کي خوب چارو ملندو هو. راڻي باغ جي حيوان گهر ۾ آهي ڇا؟ هاڻ ته ڪجهه به ناهي، هتي پکين ۽ جانورن کي نه وقت تي پاڻي ٿو ملي نه داڻو يا چارو اهڙي طرح هي ڏهرا ۽ هيڻا جانور ۽ پکي ڏسندي ڏسندي بک وگهي دم ڏئي حوالي ڪريو ڇڏين. سڪيلڊو هاٿي راڄا هو اهو به ماري ڇڏيون. شينهن، چيتا سڀ مري کپي ويا. ٻلڪون ۽ للڙا ميري گدلي پاڻي ۾ مثل مڇيون کائن ته اسان نڪ تي رومال رکي ڏسندا هئاسون. هاٿي ته مڇيون به ناهن اسان شرارتي، ڏنگائپ ۾ تت نيون حرڪتون ڪندا هئاسون. اسان شينهن، باندر، واڳون، گدڙ، ٻگهڙ، هرڻ، ٻلڪون، مئو ۽ ٻين پکين ۽ جانورن کي پڃرا، بسڪوٽ ڪيلا ۽ چپس کارائيندا هئاسون. هاڻ ته رهيل سهيل شينهن به بسڪوٽ ۽ ڪيلا کائن تا هنن کان گوشت کائڻ ته وسري ويو آهي. هاڻ هنن پکين ۽ جانورن کي به آزادي ڏيو ته هي پنهنجي فطرتي ماحول ۾ پنهنجو شڪار پاڻ ڪن. راڻي باغ ۾ جهولڻ لاءِ جهولا هئا. نٽ بال کيڏبي هئي. ورزش ٿيندي هئي، اوپن ايئر ٿيئٽر ۾ اصلاحي ڊراما ٿيندا هئا. هاڻ ته بيهودا ڊانس ڪيا تا وڃن. هاڻ ته عيد تي راڻي باغ ۾ گندا ناچن، عشق بازي رنڊي بازي ۽ لونڊي بازي کلي عام ٿي ڪئي وڃي. رڳو پوليس ۽ اسپيشل برانچ جا نٽ آهن. باقي تفريح ڪا نه آهي.

سامان واري ٻُجڪي

(خاص دل) منهنجي هٿ ۾ هميشه ڪپڙي جي هڪ ڳوٿري هوندي آهي. جنهن ۾ منهنجو ذاتي سامان هوندو آهي. اها ٻُجڪي منهنجي سڃاڻپ آهي، مان پنهنجي پيڙائن جي ڳنڍڙي ڪلهي تي کنيو وتان. آغا (آڳا) اپني موت سي ڪوئي بشر نهين، سامان تو سئو برس ڪا هي، پر پل ڪي خبر نهين، چوندا آهن ته "گودڙي پنهنجي چنڙي ئي ڀلي".

منهنجي فيملي جو تعارف

موڪي وقت سان پنهنجي فيمليءَ جو تعارف ڪرائڻ لازمي ٿو لڳي، منهنجي سڃاڻپ آغا قيوم جي نالي سان آهي، پر موڪي دوست پيار لاءِ ڪري سڏيندا آهن. لکڻ ڪمپيئرنگ ڪرڻ، سير و سفر ڪرڻ ۽ فوٽو گرافي ڪرڻ منهنجو شوق رهيو آهي، اڪر پهلوان، لالي پاراٿو ڪتابي سلسلو، روزاني جلاوطن اخبار، ساهه سڳنت سڏڻ پالي جي ڪوٽ علاف ڪٽڻ جو اڻو ڪو مظاهرو ۽ پنهنجي، اٿر ڪيتا اڳهاڙو سچ جي لاثاني تحرير منهنجي سڃاڻپ آهي، مان هڪ پادشاهه زادي جو پٽ آهيان (پادشاهه زادي دراصل منهنجي ماءُ جو نالو آهي) جيڪا هڪ گهريلو سگهڙ خاتون هئي، منهنجو بابا

لالا عبدالڪريم (مرحوم) ولد محمد بچل مغل پاڻ ڪالونائيزيشن آفيس هيڊ ڪوارٽر حيدرآباد ۾ هيڊ منشي هو، جيڪو 54 سالن جي عمر ۾ اوچتو دل جي دوري پوڻ سبب 18 مئي 1979ع تي وفات ڪري ويو. اسان پاڻ ۾ اٺ ڀاءُ ڀيڻون هئاسون، پنج ڀائرن ۽ ٽي ڀيڻون جن مان هڪ ڀيڻ ۽ هڪ ڀاءُ وفات ڪري ويا. مان ڀائرن ۽ ڀيڻن ۾ پنجين نمبر تي هئس. منهنجو جنم 18 مارچ 1961ع تي نيين پور محلہ شڪارپور ۾ ٿيو. منهنجو اسٽار برج PISCES پايسز آهي، منهنجو طهر (سنت) 23 مارچ 1973ع ۾ ٻارهن سالن جي عمر ۾ ٿيو. جڏهن ته منهنجي شادي 10 آڪٽوبر 1991ع ۾ ٽيهه سالن جي عمر ۾ ٿي. منهنجي سس شمشاد بيگم جنهن کي سڀڪو پيار مان جمي دادا ڪري سڏيندو هو، سا منهنجي سڳي ڦڦات هئي. منهنجو سهرو لالا گل حسن پٺاڻ، انڪم ٽيڪس کاتي هيڊ ڪوارٽر حيدرآباد ۾ ڊائريڪٽر ايڊمن هو، مان پرائمري گورنمينٽ پروانشلائيز مڊل اسڪول اولڊ وحدت ڪالوني حيدرآباد مان، سيڪينڊري ماڊل اسڪول (اولڊ ڪئمپس) حيدرآباد مان، فرسٽ ائير گورنمينٽ ڪاليج ڪالي موري مان، انٽر سائنس گورنمينٽ مسلم ڪاليج مان ۽ بي اي (Library Science) گورنمينٽ سچل سرمست آرٽس ۽ ڪامرس ڪاليج حيدرآباد مان پاس ڪئي. مان هن وقت واپڊا (حيسڪو) هيڊ ڪوارٽر ۾ 14هين گريڊ ۾ اسسٽنٽ آهيان، مونکي هن کاتي ۾ نوڪري ڪندي 34 سال ٿي چڪا آهن. منهنجي گهروار آغا رفيعہ پٺاڻ 8 اپريل 1967ع ۾ مير شاهہ ٿبي پاڙي شڪارپور ۾ ڄائي هن جو اسٽار (TAURUS) برج ثور آهي هي هن وقت 47 سالن جي آهي ۽ منهنجي هن وقت عمر 54 سال آهي هي مونکان عمر ۾ 7 سال ننڍي آهي، هي پاڻ ۾ پنج ڀيڻون ۽ چار ڀائر آهن ھي ترتيب ۾ ٻي نمبر تي آهي. هن پرائمري لاڙڪاڻي مان مڊل سکر مان ۽ ميٽرڪ ايچ ايم خوجا اسڪول نواب شاهہ مان پاس ڪئي، اسانجي شاديءَ کي 24 سال گذري ويا آهن. ”مور ٿو ٽلي راڻا، مور ٿو ٽلي، راڻا تو مان راڄ ٿيندا“، راڻا تو مان لک ٿيندا. قدرت مونکي هن حق حلال ۽ ڀاڳن ڀري مان ٽي پٽڙا ۽ هڪ نياڻي ڏني الم، جيڪي ماشاءِ الله جوان ٿيا آهن، انهن ڇهن ڀارن کان سواءِ باقي مون باٿ روم ۾ ڌيان ڪري ڇڏيا، چوندا آهن ”جهڙا ڪانگ تهڙا ٻچا“ يا ”ٻچا ڪائون کي بہ پيارا“ اولاد ۾ والدين جو ساهہ هوندو آهي، منهنجي اولاد منهنجي وجود جا ورڪنگ حصا آهن. منهنجي اولاد سان منهنجو سلسلو جڙيل آهي، ٻار گهر ۾ سونهن ۽ والدين جي دل جي روشني هوندا آهن، اولاد جي مستقبل لاءِ پاڻ پتوڙيندڙ والدين پنهنجي زندگي اولاد لاءِ وقف ڪري پنهنجي خواهشن کي اولاد مٿان گهوري ڇڏيندا آهن، پاڻ کي ماري گهر کي جياريندو پوي ٿو، منهنجا سهورا ٻار، ماءُ سميت الڳ فطرت جا مالڪ آهن، هي سڀ مونکان بلڪل مختلف آهن، هي جڏهن اٿندا آهن تہ طوفان ٿي اٿندا آهن، وڏي وڏي ڳالهه ڳالهه تي اٿندا آهن، اٿندي اٿندي ڀت مٿي تي کڻي ڏيندا آهن، گهر ۾ روزانو فطري ماتم مثل هوندو آهي، هاڻ تہ اسان جي گهر جو پالتو طوطو بہ اها ئي زبان پيو ٻولي،

نين تارا (NAIN TARA)

نينا او نينا، اسي ۾ نينا- سيڪوئي چاهي مجھڪو اسي ۾ نينا

منهنجي هي اڪيلي ڌي نين تارا، جنهن کي اسان پيار ۾ نينا ڪري سڏيندا آهيون. 27 جنوري 1993ع تي اسان جي فيملي ڊاڪٽر محترمہ شميم ارباب جي ارباب ڪلينڪ حسين آباد، حيدر آباد ۾ ڄائي، نينا جو اسٽار (AQUARIUS) دلو آهي، نينا هن وقت 22 سالن جي آهي، هن پرائمري پاڙي جي بي بي بوائز اسڪول مان سيڪينڊري، گورنمينٽ گرلس هاءِ اسڪول اولڊ وحدت ڪالوني حيدراباد مان 2009ع ۾ B گريڊ ۾ پاس ڪئي ۽ جڏهن تہ انٽر سائنس B گريڊ ۾ 2011 ۾ مهراڻي ڪاليج آٽو ڀان روڊ حيدر آباد مان پاس ڪئي، ۽ هاڻ سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو ۾ BSc (Deptt: of Rural Development Studies) Part-IV جي آخري سال ۾ آهي، مان لبرل خيالن جو آهيان منهنجي ناناڻي، ڏاڏاڻي يا سهراڻي خاندان مان منهنجي هي نياڻي نين تارا واحد ڇوڪري آهي جيڪا يونيورسٽي ۾ پڙهي تي. هائي ڪٽن هن جا پاڳ، هي لوڪل گورنمينٽ ۾ اسسٽنٽ ڊائريڪٽر ٿيڻ چاهي ٿي. ميڊم آغا جويريا چاهي تہ منهنجي هن نياڻي ۽ جو اهو خواب پورو ٿي سگهي ٿو.

شاهہ رخ خان (SHAH RUKH KHAN)

شاهہ رخ خان منهنجي وڏي پٽ جو نالو آهي، جنهن کي اسين شاهرو ڪري سڏيندا آهيون، هن جي ماءُ جواني ۾ انڊين اداڪار شاهہ رخ خان کان گهڻو متاثر هئي، تنهن لاءِ هن تي پڻ اهو نالو رهيو ويو. هن جو اسٽار (SAGTTATIUS) ٿوس آهي، هي 9 ڊسمبر 1994ع تي ساڳي فيملي ڊاڪٽر محترمہ شميم ارباب جي ارباب ڪلينڪ حسين آباد، حيدر آباد ۾ ڄائو، هي هن وقت 20 سالن جو آهي، شاهہ رخ پرائمري توڙي سيڪينڊري پاڙي جي بي بي بوائز اسڪول ۾ پڙهيو، هن ميٽرڪ 2011 ۾ AI گريڊ ۾ پاس ڪئي. هن انٽر سائين (Mehren College of Science and Technology Hyd) مان 2013ع ۾ A گريڊ ۾ پاس ڪئي، هي هن وقت گورنمينٽ سچل سرمست آرٽس ۽ ڪامرس ڪاليج حيدر آباد ۾ B.Com Part II جو شاگرد آهي ۽ ساڳي وقت ڏينهن جو سنڌ يونيورسٽي ڄامشورو ۾ Deptt: of Library and Information Science ۾ BSc Part I جو پڻ اسٽوڊنٽ آهي. هي پڙهي ساڳي يونيورسٽي ۾ ليڪچرار ٿيڻ چاهي ٿو، هي تمام ذهين، هوشيار ۽ حساس پڻ آهي، هي ماءُ جو لاڏلو ۽ چمچو ڏاڍو ضدي آهي. هي لکڻ پڙهڻ، لڙڻ ۽ جهڳڙڻ ۾ پڻ ڪافي تيز آهي.

Scanned with CamScanner

ماھہ رخ خان (MAA RUKH KHAN)

ماڻھن ۾ مقبول آھي مارو تنھنجو نانءُ
شل چپر تيءُ ۾ چانوءُ، سدا ھن سماج لاءِ (سليم چنا)

ماھہ رخ خان منھنجو ٻيو نمبر پٽ آھي، اسان کيس مارو ڪري سڏيندا آھيون، مارو نالي راجستان ۾ ھڪ قعلو پڻ آھي. مان ھن کي الي منھنجا مارو ڙا ڪري سڏيندو آھيان، ھي منھنجو فل ٽائيم اسسٽنٽ آھي، مارو جو اسٽار (CAPRICON) جدي آھي، ھي 20 جنوري 1996ع ۾ سنڌ ميوزيم لڳ غني اسپتال قاسم آباد، حيدرآباد ۾ ڄائو، ھي ھن وقت 19 سالن جو آھي، ھي پرائمري بي بي بوائز اسڪول ڪڇي آبادي اولڊ وحدت ڪالوني حيدر آباد ۾ پڙھيو، ھن ميٽرڪ بہ 2014ع ۾ D گريڊ ۾ ھتان ئي حاصل ڪئي ۽ ھاڻ گورنمينٽ بوائز ڪاليج قاسم آباد ۾ پڙھي رھيو آھي. ھي فرسٽ ائير ۾ آھي پر ھن مولائي کي پنھنجو نالو سنڌي ۾ بہ لکڻ ڪو نہ ٿو اچي. ھي پڙھائي ۾ تہ جڏو آھي پر ڏاڍو محنتي آھي، ھي ھر ڪم جو جن آھي. ھي شام جو پاڙي ۾ استاد محمد خان بلوچ جي ڌوٻيءَ جي دوڪان تي پارٽ ٽائيم پڻ ڪري ٿو، اھا ھن جي پنھنجي ڪمائي آھي. ھي پاڻ ڪمائي، پاڻ خرچ ڪري، ھي مونکان الڳ خرچ ۽ پڙھائي جا ماھوار ٻہ ھزار پڻ چڪي وٺي، ھي مونکان بہ ٽيون ڪسر آھي ھن جي PR گھٽي آھي جئين شاھہ رو ماءُ جو پٽ آھي، تنھن ھي مارو وري منھنجو پٽ آھي، ھي ٻئي ٻائر شاھہ رخ خان ۽ ماھہ رخ خان ھڪٻئي جي صفا ابتڙ آھن. مارو سڄو ڏينھن گھر کاڻ گڏھہ وانگر وھندو آھي، ھي جيترو گھر ڏانھن جوابدار آھي اُن جي ڀيٽ ۾ شاھہ رو او تروئي لاپرواھہ ۽ بي چيو آھي، ھي ٻئي رڳو ماني کائڻ گھر ايندا آھن. باقي سڄو ڏينھن دوستن سان ھوندا آھن، رات 2 وڳي تائين ڪين گھر ياد نہ ھوندو آھي، گھر ۾ ايندئي ٻاھر ڪتو مچائي ڇڏيندا آھن، جئين جنجال ڪري ڇڏيندا آھن.

ھالار (HALLAR)

سنڌ جو ھي سڀ کان خوبصورت جبل ھالار دادو ضلعي ۽ ڄامشوري ضلعي جي سنگم ۾ واقعي سنڌ جي اولھہ طرف آھي، ھن ھالار جبل جون ٻہ شاخون ڪرو جبل ۽ ڏاڙ ھيارو جبل پڻ آھن. ھالار جبل ھندستان جي برماءِ آسام ٽڪرين سان تشبيھہ رکي ٿو، ھالار جبل کي سنڌ ۽ بلوچستان جي سرحد جو پڻ اعزاز حاصل آھي، ھالار جي خوبصورت وادي ۾ ھڪ خوبصورت ڍنڍ پڻ آھي جتي مڇي ۽ پلو ڄام ٿئي.

مورڙي جي مڇي، ھالار جا پلا، ٻھن واري ڇوري چلو ڪاڏي ڪئين! (لوڪ گيت)

چو تون ھالار جي چوٽيءَ تي آن بيٺو شاعر؟
لفظ ترڪش ۾ سستي تير ڪئي بيٺو ھان!
(استاد بخاري)

Scanned with CamScanner

مون کي ڏنگين ٿيون هي سمنڊ جون لهرون هر هر،
مان تہ هالار جي چوٽيءَ تي مٺي ننڊ ستو هان! (استاد بخاري)

بي حسي ماحول جي اهڙي جو،
ڇڻ برسات ترڪي وئي ڏهي هالار تان (استاد بخاري)

هالار هجي ڏرندو، مهراڻ لڇي مرندو
جي خوف کي ونئندو، دل ديس جي دو دن کان
ڪو سچ، صبح، سيج تي لڇندو ڏٺو اتم (استاد بخاري)

اتر کان هالار مٿان، ٿو ڪيڏو ڪارونيار اچي!
ڏکڻ ڏانهن هلي آ اُڏري، ننڊ نہ ڪر واهبري ۾ (شيخ اياز)

هاڙهو ۽ هالار ڪري وئمن (مير محمد پيرزادو)

گنجو ٿو ڏئي گنج ۽ نروار پڪاري،
هر وقت ٿو هالار جئي منهنجو وطن سنڌ! (الحاج رحيم بخش قمر)

حب رکي جن مان ۾، هڪ جاءِ تي جي بيٺا
هالار جبل جيان بيٺل چست اهي ڪيئن جسندا
سنڌڙين جي ناهي جاءِ، سو رهيہ ڪي ڪي رسندا. (غلام محمد ڏرمنگي)

اڄان هاڙهو هالار، ڪارونجهر، پکو ئوڙهو جبل، لڏيو ناهي نادان، ڌرتيءَ تان!
اسان ماٿرين جا ماڻهو — اڏول هو نداسون جبلن جيان.
جيسين سنڌو، وهندو رهندو — ديس پنهنجو وسندو رهندو. (سيلم چنا)

هالار جي هستي

هالار منهنجي ۽ مرحوم دوستن طارق عالم ابڙي ۽ ڪريم راهو جي پٽن جانالا بہ آهن.

منهنجو هي پٽ هالار منهنجي آخري اولاد ۽ ڪرڙ آهي، چون ٿا تہ "ديگ جي ڪرچڻ پلي ۽ مٺي هوندي آهي." هالار ۳ جولائي 2003 تي مشهور ليڪ ڊاڪٽر شميم انصاري جي عاصم ڪلينڪ قاسم آباد ۾ ڄائو، هن جو اسٽار (CANCER) سرطان آهي، هي ننڍڙو هالار ماشاءَالله آهستي آهستي وڏڻ ويجهڻ لڳو آهي، هي هن وقت 12 سالن جو آهي. هالار هن وقت پاڙي جي بي بي بوائز هاءِ اسڪول ۾ پڙهي ٿو ۽ 6 ڪلاس جو شاگرد آهي. هالار پنهنجي پائرن توڙي پيڻ، ڪلاس توڙي اسڪول ۾ سڀ کان هوشيار،

Scanned with CamScanner

ذهين ۽ تيز يار آهي. هي پنهنجي عمر کان وڌيڪ ذهين ۽ چالاڪ آهي. هن کي ڪائن وارو ڪاٽ ڪمند (ڳنڍيريون) پسند آهن. هي روز صبح جو اٿي ڪمرجي در تي بيهي اينڊز ويندڙ اٿيڙهه جونين ۽ پوڙهين کي "گڊ مارنينگ مس" چئي چڙڻ لاءِ تنگ ڪندو آهي. ڪرائيون روز سندس ماءُ وٽ شڪايت ڪئي ايديون آهن ته هن عمر ۾ پٽڻين ويلو اسان سان عشق ڪري. هي روز صبح جو اٿڻ وقت ڏمچر نه مچائي ته هالار ڪئين سڏجي. هي پاڻي ڪولر جي ٽوٽيءَ ۾ منهن لڳائي پوءِ پيئندو آهي. هي پنهنجي خرچي مان خريد ڪيل شي جو ڀاڱو مجال آ جو ڪنهن ٻئي کي ڏي پوءِ چاهي اهو ڀاءُ هجي، ڀيڻ هجي، پيءُ هجي يا ماءُ هجي. هي ان وقت بلڪل مهاجرن وانگر طوطا چشم ٿي ويندو آهي. هن کي ڪجهه به ياد نه رهندو آهي ته اها خرچي ته ڪجهه دير اڳ بابيءَ ڏني هئي مان جڏهن ڪيس خرچي ٻيڻي (ڊبل) ڪرڻ جي چٽ ڏيندي چوندو آهيان "هالار ڏس مونکي به نتو ڪارائين" ته هي پنهنجي وات جو گرنهه به ڪڍي ڏيندو آهي. پر ڀاءُ ڀيڻ مان جيڪڏهن ڪو هن جي بسڪوٽن جي ٿاريءَ مان اتفاق سان ڪو هڪ ادَ بسڪوٽ ڪڍي به ورتو ته هي طوفان ڪڙو ڪندو آهي. پوءِ ان کي اهو هڪ بسڪوٽ ڏاڍو ڀاري پوندو آهي ۽ ان جي بدلي ۾ ڪيس بسڪوٽن جو ٻه ٿاريون ۽ پيو ڪٽو ڪجهه وٺي راضي ڪرڻو پوندو آهي، تنهنڪري ڪو به هن بلا کي ڪانه ڇڙيندو آهي. ماءُ جو هن ۾ ساهه آهي. هالار ويچاري سان ننڊي هئڻ ڪري سدائين ويل آهي. ماءُ هن کي ٻاهر بلڪل ڪانه ڇڏيندي آهي. هي ويچارو لاچار روئي پٽي سمهي رهندو آهي. ماءُ ڪان پوءِ ممتا حد آهي. فطرتي ۽ قدرتي جذبي تحت ماءُ جي هنج ۾ هي پاڻ کي محفوظ سمجهندو آهي. اڄڪلهه جي مائرن ڪان لوليون ۽ لوڪ گيت وسرندا پيا وڃن. هالار کي ماءُ جهولي ۾ سمهاري هلڪي هلڪي هٿ جي ٿڦڪي سان الله چئي سماريندي آهي ته آهستي آهستي هن جون اکيون ٻوٽجڻ لڳنديون آهن ۽ هن کي ننڊ اچڻ لڳندي آهي ۽ هي سڪون سان سمهڻ لڳندو آهي. هالار جي معصوم مرڪ مون لاءِ ڪائنات جي سڀ کان وڏي خوشي آهي.

اچو ته درد جو حال ٻڌايان

هن درد جي داستان ۾ رڳو منهنجي دل جو درد، منهنجا سور، منهنجا پور ۽ اُڌما ڀريل آهن. دل درد جي ٻلي ٻڌجي ويئي آهي. منهنجي هي دل درد سان ڀريل آهي. دل ۾ هڪ غم جو غبار آهي. دل جلي ماڻهو جي زبان ذرا تلخ ٿيندي آهي. مان ته ٿهيل ٿي سورن جو آهيان. مان نه پليل ٿي ڏکن جو آهيان. هي ڇا مونکي ڏک ڏيندا؟ مون سڄي ڄمار لڙڪن سان منهن ڌوتو آهي. روز هڪ نئون سور هڪ نئون درد آهي. غم ايندا آهن ته ڪٿا ايندا آهن. مون سان سورن ڪڏهن به ڪٽايو ناهي. مون به سورن ۽ تڪليفن جو سٺو پڪو ڪيو آهي. رڳو غم جون ڇاوٽيون آهن. ڪئي درد ڇا لشڪر آهن جيڪي مونکي مارڻ چاهين ٿا. هر رات ماتمي قافلي سان ماتم جون هڏڪيون

سهان ٿو. هر صبح اُميد جو عَلمَ کڻان ٿو ۽ هر شام، شام غريبان جيان گذري ٿي. سور هوندا ئي سٺ لاءِ آهن، درد ۽ تڪليفون هڪٻئي لاءِ لازم ملزم آهن، درد کي ڪو ماضي ڪو حال ياڪو مستقبل ڪونهي، مان زندگيءَ سان ڀرپور آهيان، لطف آزندگي، درد ظاهري تڪليف آهي پر حقيقت ۾ حد درجي جي خوشي آهي. ڏک مصيبتون سڪن جو سينگار آهن. تڪليف ۾ درد جي راحت جي رمز ڳولڻي آهي. جنهن لاءِ حب آهي تن لاءِ ڏک سينگار آهن، مان غم سان لاڳاپيل آهيان. مان سڪن لاءِ ڪڏهن به سڪيو نہ آهي، مون سڪن سان سڀ لاڳاپا سڀ ناتا ٽوڙي ڇڏيا آهن. مون سڀ ڏک لاهي ڇڏيا آهن، هر آس رلي وئي آهي. خوشيون راس نٿيون اچن، سچي زندگي سواءِ سُورن جو ٻيو ڪو بہ ساٿي نہ رهيو آهي. ڏکن ۾ بہ ڪو ڀاڳي پائيوار ناهي، خوشين ۾ ساٿ ڏيڻ تہ ٺيڪ آهي پر ڏکئي وقت ۾ بہ تہ ڪو نڀائي، هر ڏک کان پوءِ بہ مرڪيس پئي، مان ڏکن کي ٿڪن سان ٽارڻ جو عادي آهيان، اهي ڏک لکندي پاڻ مرادو منهنجون اکيون ڀرجي آيون ۽ خوشين تي لکندي منهنجو من جهومڻ لڳو. هن ۾ منهنجي مرڪن ۽ خوشين جا لمحا بہ تہ ويڙهيل آهن، دل ۾ يقين ويهي ويو آهي تہ ڏک ويندا سک ايندا، انهي اميد تي پيو هلان، غم سڀ وسري ويندا، سک جڏهن واڌايون موڪليندا. هتي هر شيءِ جو تعين ڀاڳ ٿو ڪري تہ شل ڀاڳ سٺائو ٿئي. چون ٿا تہ "قسمت ڄمڻ سان ئي تي لکجو وڃي". ڇا واقعي اهو انسان جو مقدر آهي. انسان کي فطرت ۽ قدرت اڳيان جهڪڻو پوي ٿو. منهنجي قسمت ۾ بهتري نہ آهي، مان تہ پنهنجي اباڻ تي روئي بہ نٿو سگهان، ڇا مان هاڻ هر خراب شيءِ (ڏک ۽ سک) کي مڃي وٺان. پر مان بدقسمتي جي هر ڏک تي جهڪندس نہ، مان تقدير کي ڏکي ڇڏيندس، مان بدقسمتي جي هر ڏک کي خوشي قسمتي ۾ بدلائيندس. "دنيا ۾ هجو دنيا ۾ رهو ۽ مڪمل طور تي جئيو. جئيو پر خواهشن کانسواءِ ڇو تہ سيئي خواهشون اوهانکي جيئڻ کان پري ڪن ٿيون". خواهش تہ رڳو هڪ پل جي هوندي آهي. جڏهن زندگيءَ جي ڏور کي ڏوريم تہ سمورا ڏک فرار ٿي ويا. ڏک ۽ غم ڦري سک ٿيا. جڏهن سڪن منهن ڪڍيو تہ سمورا درد لهي ويا. ڏکن کي پختو مروتو اچڻ کان پوءِ هاڻ ڪا ڏکيائي يا بيچيني ڏسڻ ۾ ڪانہ ٿي اچي.

رشتا

گڏ ٿيو، گڏ ٿيو جي مرون تہ گڏ مرون، جي جيئون تہ گڏ جيئون (ڊاڪٽر تنوير عباسي)

جهان جا لڳ لاڳاپا رڳو جيئڻ لاءِ هوندا آهن. انسان کي هڪٻئي جي سهاري جي ضرورت هوندي آهي. انسان پٿر جي دور کان هڪٻئي سان گڏ رهيو آهي، هڪ ئي خاندان جي ماڻهن ۾ اتوٽ رشتو هوندو آهي. ذات، نسل، خاندان، برادري، قوم، فرقو ۽ پاڙي اوڙي ۾ وڏي طاقت هوندي آهي. متن مائٽن رشتيدارن ۽ ويجهن عزيزن قريبن سان رهائي رکڻ کپي. راڄ کي سنيالڻ کپي. رشتا هڪٻئي جي ٽيڪ هوندا آهن. رشتا جسم جو اَنگ ۽ عضوا آهن، رشتا دل جي تسڪين آهن. ذات برادري، اباڻا، ناناڻا، رت جا رشتا،

Scanned with CamScanner

رت ست ۾ شامل تخم جو تاثير، رت کي رت جي ضرورت پوندي آهي. رت دانگي تي به ورندو آهي. خاندان کان دور ۽ پنهنجن جي طاقت کان ٻاهر ڪو جئي نٿو سگهي. پنهنجا نيٺ پنهنجا ۽ ڏاريا نيٺ ڏاريا هوندا آهن، عزيز قريب مٽ مائٽن ۽ سڪ وارن جي مزاج پرستي ڪرڻ کپي. سڪي ستابي خاندان کي پنهنجي غريب مٽ مائٽن کي وقت تي نوازڻ کپي. سيئي ناتہ رشتہ پيار جي قابل آهن، عزت جي لائق آهن، سيني لاءِ اندر ۾ درد ٿئي ٿو. درد کي بہ درد جي طاقت هوندي آهي.

يتيميءَ جو نياڳ

چون ٿا تہ دانگي مٿان رت وري ٿو. سچائي پلا ڪارهي آ انهيءَ ۾، (اياز گل)

بدصورتيءَ سان ڀريل هن سماج ۾ شهر جي فضا ئي بدلجي وئي آهي. هن ڪشمڪش جي دور ۾ ڪير بہ ڪنهن جو ڪونهي. پختن ۽ مضبوط رشتن ۾ ذاتي انائن ۽ نفرتون جنم وٺي ڇڏيو آهي. ڪيئي گهاٽا ۽ ويجها رشتا نفرتن جي وهڪري ۾ وهي وڃن ٿا. اک ڇنڀ ۾ روحن جا رشتا، صدين جا رشتا هڪڙي پل ۾ ڇني ۽ ٽٽي وڃن ٿا. رت جي رشتن ۾ بہ اها قوت ڪانهي جو هو هڪٻئي کي لاڳيتو پاڻ ۾ ڪٺو رکي سگهن، ڪمزور بنيادن تي اتوٽ رشتا ٽٽي وڃن ٿا. معمولي اختلافن تي رشتن کان منهن موڙي لاتعلق ٿي نفرت جي آڙاهہ ۾ ڪرڻ ڪتان جي انسانيت آهي. بس زمانو آ. ٽٽڻ جا بنياد ٿوراءِ نهڻ جا بنياد تمام گهٽا آهن. رشتا ڇا ٿيندا آهن. محبتون ڇا ٿينديون آهن ۽ جذبا ڇا ٿيندا آهن؟ هي پنهجن لاءِ غير بڻيل ۽ زماني سان نوان ناتا ڳنڍڻ جو خواهشمند نئون نسل جنريشن گيپ جي وٿي سبب رشتن جي اهميت کي وساري ويٺو آهي. اڳي رشتا جن کي پيار ۽ محبت جهڙن خوبصورت نالن سان پڪاريو ويندو هو، پر هن جديد دور ۾ سڄي سماج جو ڍانچو ئي تبديل ٿي ويو آهي. جذبا پنهنجي عظمت وڃائي ويٺا آهن. اڳي ماڻهو هڪٻئي جا رازدار ۽ همدرد هئا. هي عجيب ۽ نامعلوم قسم جي ضرورت ۾ ڳنڍيل هئا، محبت جا اُهي اهڃاڻ اڄ ڪٿي بہ ڏسڻ ۾ نٿا اچن. جوائنٽ فيملي (گڏيل خاندان) گم ٿي چڪو آهي. سس ۽ ننهن جو جهيڙو تہ صدين کان هلندو پيو اچي. پر اڄڪلهہ ڪو بہ ڪنهن کي قبول ڪرڻ ۽ اپنائڻ لاءِ تيار ناهي، ڪو بہ ڪنهن ننڍي وڏي جو هٿ جهلي نٿو هلي، ڪو بہ ڪنهن سان گڏ ناهي، رشتا ۽ تعلق بي معنيٰ بڻجي ويا آهن. پيءُ پٽ مان. ڌيءُ ماءُ مان، ڀيڻ ڀاءُ مان ۽ ڀاءُ ڀاءُ مان بيزار آهي. زال، مڙس سان واسطو رکڻ نٿي چاهي. پاڙو اوڙو هڪٻئي کي سڃاڻي نٿو. رشتا تہ اڳ بہ هئا پر هاڻوڪي رشتن کي ڇا ٿي ويو آهي؟ رشتا روايتي قدرن کان عاري ٿي ويا آهن. رشتن جي خوشبو ڪوڏي ٿي پئي آهي، رشتن مان اها ذهني خوشي ۽ روحاني خوشي نڪري وئي آهي. رشتا پيار تہ ڇا همدرديءَ جي قابل بہ نہ رهيا آهن، رشتن ۾ ڪو بہ جذبو باقي نہ رهيو آهي. رشتن تي دز، مير ۽ ڪٽ چڙهي وئي آهي. هر رشتو پنهنجي جوڙ کان هٽيل

آهي، هر ڪو پنهنجي محور کان هٽي غائب ٿي چڪو آهي، هر غير ٻئي ليل آهي، ڪنهن کي ڪنهن جي پرواهه ناهي. هاڻ رشتا ٻئي جي سهاري کان سواءِ رڳو پاڻ لاءِ زنده آهن. رت جو ناتو (مائٽي) هاڻ رڳو پاڻ تي پالي. انهن پاڪ پويل رشتن ۾ يتيميءَ جو نياڳ پرجي ويو آهي. هن هڻ هٽان واري دور ۾ ماڻهو جلبات ۾ لڙهي ويل آهن. رشتن مان احساس ۽ جذبا مري ويا آهن. هنن سچڻن ۾ سچائي ناهي رهي، رشتا ڪولنگام انتها ۽ پوڙا ٿي پيا آهن. هي زنده جسمن ۾ مئل دلون رکندڙ رشتا هاڻ بکواس بڻجي ويا آهن. هر طرف نظر ڦيرائيجي ٿي تہ پنهنجائي پنهجن جا دشمن نظر اچن ٿا. خوني رشتا بہ خوني ٿي پيا آهن. رشتا بگهڙ، راڪاس ۽ ڏائڻ بڻجي کائي رهيا آهن. ڪتو بہ ڪڙم سان سٺو لڳندو آهي. راڄ رشتن کان سواءِ لهي نٿو سگهي.

رشتن جو مان

مان تہ هر ڪنهن کي پنهنجو بنائڻ سکيو آهيان. مان تہ رشتن جو وڏو مان رکندو آهيان. مان ڏارين جي منهن ۾ ڏوڙو جهندو آهيان. مونکي اڄ بہ پنهنجائي پيارا آهن. منهنجو انگ ازل کان هنن سان لکيل آهي. مان تہ پنهنجي سڄي پائپي لاءِ انتهائي اتساهہ ۽ لڳاءُ رکندو آهيان.

ڦرڪو ڦريل

شايد پنهنجن کي مان ڪوڙو آهيان. ڇاڪاڻ جو هي سڀ هر حال ۾ منهنجي بربادي ڏسڻ چاهين ٿا. اسان جي خاندان جو اهو نظام آهي تہ ڪين پنهنجن ۾ ڪو جهائپ ۽ ڏارين ۾ پنهنجائپ جو حسن نظر اينلو آهي. پنهنجا ڇڏي غير ۽ ڏلرين ۾ مٽي ڪندا آهن. پوءِ ڏارين جي نهوست ۽ منهوست خاندان کي تباهہ ڪري ڇڏيندي آهي. سڀ گهيڙ رستا بند ٿي ويندا آهن. مٽ مائٽ منافق بڻجي ڪن، چپ ۽ اکيون بوتي ڇڏيندا آهن. هنن جو ڦرڪوئي ڦري ويندو آهي. هي مغل پٺاڻن مان ڦري. خاصخيلي پٺاڻ، پٽي پٺاڻ، ميمڻ پٺاڻ، جوکيا پٺاڻ، ڦريشي پٺاڻ، جتوئي پٺاڻ بروهي پٺاڻ ۽ شورا پٺاڻ بڻجي ويا آهن. هي ڪتي جي وات ۾ ويلل معتبر رڳو پنهنجن تي ئي ڀوڪندا آهن. هر نامرد رڳو ڇڏ جي ليڪ تي ڪڏندو آهي. هن مان رت جي رشتي (مائٽي) جي سڃاڻپ ختم ٿي ويئي آهي. مونکي دور دور تائين هنن ملاوٽي مائٽن ۾ ڪو سڄڻ نظر نٿو اچي، رڳو دشمن ئي دشمن ٿا نظر اچن. پنهنجو رت ست هوندي هي پٽ ٿي ويل منهنجا اولي ويري، مونکي جيئري ماريندڙ منهنجي رحمن تي ٿولن ڇهبڪ وسائي رهيا آهن، هي سڀ منهنجا نيچ نسر جا مائٽ سٺو ۽ هانو ۾ ڪوڪو ٺوڪين ٿا ۽ نفرتن جا تير وسائين پيا، هي ماري ڇانءُ يا اس ۾ ڦٽي ڪندڙ پنهنجا توڙي ڌاريا ٻئي ماهہ مادر ڇوت آهن. هنن مون سان سڀ ناتا، سو هل ۽ قطع تعلقات توڙي برادريءَ مان بيدخل ڪري ڇڏيو آهي، هنن سڀ رشتا اوراڳهي ڇڏيا آهن. هنن ويرن جي دل ۾ مون لاءِ نفرتن جا

Scanned with CamScanner

آزاد آهن. هنن جي اکين ۾ منافقي جا ڪوپا چڙهيل آهن. هنن مونکي ڀاڙ کان ڪٽي بلڪل الڳ ڪري ڇڏيو آهي. هي سڀ گڏجي مونکي اڪيلو ڪري مارڻ چاهين ٿا. اگر رت جي رشتن ۾ ايتري وفا هجي ها ته ”حضرت يوسف“ مصر جي بازار ۾ نه وڪامجي ها.

الٽي کوپڙي

هي الٽي کوپڙي، هي جاهل، هي منهنجي پٽن جو ڀڙوو ٽائيپ چاچو آغا رشيد بدقسمتي سان منهنجو وڏو ڀاءُ آهي، هن جي ڪل ٽڙيل آهي. هي مروان به زال جو مڄُو يعني رن مريد آهي. هن شُودي ۾ مڙسي جو ٿهس جي آهي، هي بيگانو زال جو ڀانهو هر وقت هي جوءِ جو ترانو ڳائيندو آهي. هي ٻئي زال مڙس طوطي مينا جي ڪهاڻي آهن. ڏڳو ڏڳي جو افسانو آهن ۽ پولڙي ۽ مداري جو تماشو آهن. هي رٽائر ڪوتار جنهن کي هاڻ پنهنجو ڪرياني اسٽور آهي. انهي سيڏي جي دڪان تي لن به نه اٿس، اُتي اڪيلو ويٺو ڪڪڙ وانگر ٻانگون پيو ڏئي يا ڪُتي وانگر پنهنجو لن پاڻ پيو ڏائي، هي سخت طبيعت، زبان دراز ۽ بدمزاج دوڪاندار آهي، هي حقيقي ۽ سڳو ڀاءُ آهي، پنهنجن ۾ پرائو مون تي هر وقت ڏمريل آهي، هي مونکي ڏسي خار کائيندو آهي. هي ڄاڻي واڻي دشمني پيدا ڪري رهيو آهي. هي مونکان الائي ڪهڙي جنم جو بدلو وٺي رهيو آهي. هن کي اجائي ترڙائپ هوندي آهي. هي بي وقوف پاڻ کي وڏو عقلمند ٿو سمجهي، حالانڪ هي جاهل صفا چوت پتل جي آهي، هي وڏو حرامخور جانور آهي. هن جي حرامپائين جون پاڙون پاتال ۾ کتل آهن، نوڙت نياز، ۽ شرافت ڪڏهن هن جي ڀر مان ڪانه لنگهي آهي. هي آهستي آهستي سڀ اخلاقي حدون پار ڪرڻ لڳو آهي. منهنجا هن تي بي انتها احسان آهن، پر هي احسان فراموش ۽ ڏوڪيباز روز رات جون مون سان وڙهڻ جو ترڪيبون سوچي پوءِ سمندو آهي. هي خام خا جا جهيڙا جهتا ڪندو آهي. هن ۽ هن جي ڀر ۾ رهندڙ ننڍي ڀاءُ ماستر صاحب آغا لطيف، ٻنهي ۾ تڪي جو به فرق ناهي. منهنجا پٽ شاهه رخ، ماهه رخ، پنهنجي گهر جي ٻاهران ڪرسيون وجهي ويهندا آهن ته هنن ٻنهي چاچن جي ڳڃي ۾ مرچ پئجي ويندا آهن. منهنجا پٽ اسان ڀائرن جي نفرت جي دوزخ مان نڪري نٿا سگهن، هو ننڍا ايترو ته بي وس آهن جو ڪجهه به نٿا سگهن. انهن ظالم چاچن ڪيترا دفعا هرويرو منهنجي معصومن کي ڏک به هنيا آهن، هي سدائين ان تاڙ ۾ رهندا آهن ته ڪيس ڪوئي وجهه ملي ته هي پنهنجو وير پاڙين ۽ پلانڊ ولن. هن ڪافر يذيد ڀاءُ آغا رشيد 10 محرم تي منهنجي گهر جو پاڻي بند ڪري ڇڏيو، اهو ڦهر ڪربلا جي ڦهر کان گهٽ هرگز نه هو، هن رمضان جي ڀالاري مهيني ۾ منهنجي گهر جي گئس ڪٽي منهنجي گهر جي چُلهه به وسائي ڇڏي، هن عيد جي ڏينهن گهر جي بجلي ۽ ڪيبل به ڪٽي ٻارن کان ٽي وي جي اڪيلي وندر به کسي ڇڏي. اهي ڏاڍا ڏکيا ڏينهن هئا. هي دراصل مونکي هتان لڏائڻ جي چڪر ۾ آهي. هي منهنجي وجود کي ختم ڪرڻ چاهي ٿو، هي اهو ئي ڪري ٻي سگهيو جيڪو هن ڪيو. اهو ڏينهن ياد

ڪري اڄ به ٻت ڪاڻيار جي لڳو، اهو سور اڃان تائين ڪو نه ٿو وڃي. هن مان حيا شرم نڪري ويو آهي. هن ۾ ٽڪي جو به شرم ڪو نه آهي، هي وڏو ئي بيغيرت آهي. اهڙين ذليل حرڪتن جي ڪري مان اهڙن شودن ڀائرن کان پاسيرو آهيان. هن جي مونکي نه ڪا پرواهه هئي نه هاڻي آهي. سو دفعا چيو الماس ته ”بابلا اسان ڪڏهن سان نه لڳائي“ منهنجي هلان هرو ڀرو زيان لڳي ويندي. هي منهنجي وس کان ٻاهر ناهي. هي سڌرندو نڌهن جڏهن ساڻس جليون ڪبيون. هن وري تو تازي شروع ڪئي آهي. هي هاڻ وري ترڙائپ جو مظاهرو ڪندو. مان هيل هن جي دماغ مان اها پريل هوا ڪڍي ڇڏيندس.

ڀڙوا به ڀائر ٿا سڏائين

چوندا آهن ته ”لت ڪٽجي پاءُ ڏانهن، ڳالهائجي الهه لڳ.“ هتي ٻي جي ضرورت نه آهي. هتي اهو چاڻٽون آهي ته اڪيلو ڪئين ٽيٽون آهي. هر ڪو هڪٻئي کان ڇرڪيل آهي. ڪير به ڪنهن سان ڪنو ناهي. ماڻهن جي اندر جو انسان مري ويو آهي. هو جيئري ئي مئل آهن. تر سان تر ۽ گهر سان گهر پيو لڙي. پاءُ سان پاءُ به گڏ ناهي. پاءُ پاءُ کي فضول ٿو سمجهي. پاءُ پاءُ جو دشمن ٿي پيو آهي. هت ڀڙوا به ڀائر ٿا سڏائين. اهي ڀڙوا ٿا ٿيپ ڀائر سچا ٿيٽا نه آهن. مان پڻ پنهنجي ڀائرن جي ستم ظريفي جو شڪار آهيان. ڀائرن جيڪي مونکي عذاب ڏنا. مونکي تمام گهڻي اذيت پهچائي. ان اذيتن جاڻ ڪٽ سلسلا روا آهن. مونکي پل پل اذيت ۽ تشدد ڪي منهن ڏيٽو پوي ٿو. اهو سڀ ڪجهه ساڙ ۽ حسد آهي. ڪي خدا مونکي منهنجي ڀائرن کان بچائي، باقي دشمنن کي مان پاڻ منهن ڏيندس. ”منهنجي من ۾ مچ ٿا ٻرن. امان بابا جي وفات کان پوءِ يتيمي جي چادر ۾ ويڙهجي جن ڀائرن جي ڀروسي تي هتي رهيس. منهنجا اهي پانڊي ۽ ڪانڊي ئي ايذائيندڙ ٿين ته مان مسڪين ڪنهن در اڳيان دانهن ڏيان. پيءُ جو پڳدار ۽ گهر جو وارث لالا پاڻ به هيٽي قلم پري هلي اچڻ لاءِ تيار نه هجي ته مان ڇا ڪريان؟ پڪا پڪن سان اڏي ويئل جنم گڏ گڏ لريندڙ غير واسطيدار تي من ۾ غير ر ڪن. اهي اڪيون ڀو تندڙ ڀائر اهو نٿا سوچين ته مان انهن سان ۽ هو مون سان آهن. وري به پاڻ ۾ رت ست آهيون. ننڍپڻ ۾ مونکي انهن ئي ڀائرن ته سانڍيو هو. مان انهن ڀائرن جي ڀاڪرن ۾ پليس. انهن جي چيچ تاڻي هلڻ سکيس. هي رسندا به پاڻ هئا ته پرچندا به پاڻ هئا. مان جنهن وقت ئي ڀين ڀيٽون ۽ ڀائرن کان مختلف هوس ۽ ڀين ڀارن کان پڻ. ان وقت محبتون هيون. پنهنجائپ هئي. بس سڪ ئي ساک هئي. هر وقت گهل هنگامو لڳو پيو هوندو هو. جيڪي پچندو هو سو کائيو هو ۽ جتي جاءِ هٿ ايندي هئي اتي سمهو هو. لو نهاري جي راتين ۾ اڳڻ ۾ سمهبو هو. جڏهن ته سياري جي آڏي ماڏي ۾ ويجي سو ڙهين ۾ گهڙندا هئاسين. صبح تائين سنا پيا هوندا هئاسين ۽ صبح جو ڪلمو پڙي تيار ٿي گڏجي اسڪول ويندا هئاسون. ڏڪيا سڪيا ڏينهن اهين گذاري ڇڏيا. اهڙو ڪو واءُ وريو جو گلزار ئي اجڙي ويو. هاڻ ته ڀائرن ۽ ڀيڻن جي درن ڪي اورانگهڻ جي اجازت ناهي. منهن مهانڊن ۾ هڪ آهيون پوءِ به الڳ ڇو آهيون؟ گهرن جون ڀتيون ته مضبوط آهن پر دلين جو جهريل آهن. گهر جي ديوارن تي

سڪڻ لاءِ هڪٻئي جا ڪپڙا ته ڏسي سگھون ٿا، پر هڪٻئي جون شڪليون نه ڏينهن جو هنن جي گھرن جون مڪيون ۽ رات جو هنن جي گھرن ڪان مڇر ته اسان وٽ روزانو سلام دعا لاءِ اچن ٿا. پر هي ته عيد براد تي به ملڻ ڪو نه اچن، هنن جي ليٽرين جي ڏپ ته اسان محسوس ڪيون ٿا، پر الائي ڇو هنن جي رت جي خوشبو نٿي اچي. هڪ فاصلو جنم وٺي چڪو آهي. ڪيترائي پيره ڀاهر پاڻ ۾ منهن سامهون ٿيا هونداسون پر پڪ سان نه مليا هونداسون. ڪيئن منهن مٿي ڪٽندا. پنهنجاپ جو هنن مروانن ڀائرن ۾ جز ئي نه آهي. پيٽن ڪي ڀائرن ڪان ۽ ڀائرن ڪي ڀائرن ڪان جدا ڪرڻ واريون ڏائڻ جو روپ رکندڙ اهي منحوس ڀاڄائيون خاندان ڪي ڪائي ويون. سڄو راڄ ڀاڳ پورو تي ويو. نه ڀائر رهيا نه ڀائي چارو نه ڀائيپي رهي نه ڪو لحاظ، بيماري سيماري ۾ به مونکي منهنجي ڀائرن ۽ ڀينرن مان تڪي جي اُميد ناهي، ڇوٽي آهي ته گهر جو ڪتو ڀاڙيو نه ٿي ته گدڙ ڪي مجال جو ڪڪڙ چورائي. اهي رن مريد (جوءِ جا مڄَو) ڀائر خوش هجن، گهريلو معاملن ۽ اندروني اختلافن ۾ ورهائجي ٽڪرا ٽڪرا ٿي ويل جسم جي عضون ڪي ڳنڍڻ هاڻ ايترو سترو ناهي. اهو سلسلو هاڻ صرف رب ملائي سگھي ٿو. وڏڙن جي زباني ته رشتا آسمانن ۾ طئي ٿيندا آهن. پاڻ ۾ اختلاف رکندڙ ڀائرن جا پٽ ئي پيءُ جي مئي پڄاڻان چاچن جون ڌيرون پرڻبا آهن، اڄ تائين ائين ئي ٿيو آهي.

چرين ۽ مستن جو جهيڙو

چري ڪينئن چوي "ويران وير وڏو، " تم تير آزمائو هم جگر آزمائيگي.

هي چرين ۽ مستن جو جهيڙو آهي پاڻهي نهي پوندا.

ماءُ پيءُ سان ٻچا. ڀائرن سان ڀينر ۽ ڀاءُ سان ڀاءُ سنو لڳي ٿو، ڀائر ته ڀاءُ لاءِ اکين جو نور هوندا آهن، ڀائر ته سک ساهه هوندا آهن، ڀائرن سان ڀاءُ ٿي گذارجي، ڇو ته ڀائر هڪٻئي جي ٽيڪ هوندا آهن. الائي اُهي گهور ويندڙ ڀائر ڪٿي.

ڀاءُ جي ڀيڻ ڪان شڪايت

چا مون ڪان اها ڳالهه وسري ويندي ته جيڪا ڀيڻ جهليءَ جي جهَلڪن ۾ ڀائرن جا ڳگهر سڪائيندي هئي سا سڳي ڀيڻ پنهنجي ڏيرن جي شادي تي هن ڀاءُ ڪي سڏ ڏيڻ به گوارا نه ڪري، جڏهن ته ان شادي ۾ خاندان جا سمورا مروان مدعو ڪيل هجن ۽ اهي ڪمينا شادي ۾ اڳين قطار ۾ وينا هجن چا منهنجي پيٽوي آغا سهيل جا اُهي مُنافق مائٽ منهنجي سڳي ڀيڻ ڪي مونکان به وڌيڪ ويجهو هئا. فرزانه ڀيڻ مونکي اهو ارمان سڄي زندگي رهندو ته تنهنجي ڏيرن جي ڄڄ منهنجي در وٽان گذري وڃي ۽ اسانکي پنهنجي در تي بيهڻ جي به اجازت نه هجي.

ڪنيرن جو ڪاڄ

ڀاءُ نه ڪاڏو جي ڀاءُ جو پَٽ – ته ڇڻ ڪتجي ويو ٻانهن ڪان هٿ (سليم چنا)

ڪو وقت هو ڳوٺ سان پت برادري ۽ مرٽي پرٽي جو تعلق وڃي رهيو هو. تن به هاٽي نظر انداز ڪري ڇڏيو آهي. هونهن به هاڻ مان مائٽن جي شادي توڙي غمين ۾

Scanned with CamScanner

ڪو نہ وجان، ڇو جو شادين جي شاميانا يا وهانوءَ ۾ يا ڪنهن مرڻي جي ميڙ ۾ اهي منافق بہ تہ اچي گڏجن ٿا. جن سان نہ چاهيندي بہ هٿ ملائڻو پوي ٿو. سچ تہ مان انهن ڪنجرن سان ڪنهن ڪاج ۾ گڏ ويهڻ نہ چاهيندو آهيان.

منهنجي لاءِ اها ڳالهہ تعجب جي نہ آهي تہ منهنجي وڏي ڀاءُ لالا ناظم الدين پنهنجي پٽ آغا امجد جي شادي ۾ يا منهنجي ننڍي ڀيڻ فرزانہ پنهنجي ڌيئرن موتيا ۽ ستارا جي شادي جي دعوت مونکي ڪانہ ڏني پلي نہ ڏين، منهنجي بلا ڪان، مون ڪڏهن ان انتها تي سوچيو بہ ناهي تہ منهنجا واسطيدار منهنجا رشتيدار شادي غمي ۾ مون کي سڏين ڇو نہ ٿا يا عيدن تي ونڊون ورهاستون ڇو نٿا ڪن. مان راڄ توڙي مٽي مائٽي ۾ الڳ ڇو آهيان يا هي ڪناراڪش. خودڪش ۽ سٽل ڪش رشتا سيان منهنجي مئي پڄاڻان منهنجي مڙهہ کي پنهنجي ابائي قبرستان بابن شاهہ ۾ دفنائڻ بہ ڏيندا يا نہ خدا معلوم، مان ڇڻ مئلن جا مڙهہ ڪنيون پيو هلان، هنن مرده دلين ۾ بيداري جي اُمنگ پيدا ڪرڻ اجائي آهي.

ٽُڪ ڇاپ رشتا

مان پنهنجن پروان وٽ ناقابل قبول پئي رهيو آهيان، مائٽن مونکي ايترو تہ بدظن ڪيو آهي جو هنن لاءِ منهنجي دل ۾ ڪا بہ همدردي ڪانهي. هنن منهنجي خاندان وارن ايڏو تہ زهر پري ڇڏيو آهي، جيڪو منهنجي رڳن مان ڦاٽي وهڻ لڳو آهي. مان مائٽن مٽن، سوٽن، سالن، ڀيٽون جو ڏاڍو ايذايل آهيان، جڏهن هي منهنجا مٽ، مٽ ئي نہ ٿيٽا آهن تہ مان ڇو هنن جو زوريءَ جو مٽ ٿيان. جي هنن جي دل ۾ منهنجي لاءِ جاءِ ناهي تہ مان بہ هنن کي ٽُڪ هٽي ڪڍيو آهي.

وڇوڙي جي ويل

اسان سڀ وڇڙي رهيا آهيون ۽ ايندڙ وقت وڇوڙن جو آهي، ڪيئي جيئرا جاڳندا دل وار اڏار ٿي ويا. ٺڏيون هوائون ڀل رُسن پر نفرت جون هوائون نہ لڳن. نفرتن ۾ جوانيون اُجڙيو وڃن. يار بي وفا ٿي ويا. دوستن دغا ڪئي، ڀائر بيگانا رهيا. رشتا ڪٽا ٿي ويا، ڀاڙيسڙين ڀاڙ ڀتي، ڀائرن ۾ ڏڦيڙ، رشتن ۾ ڏڦير، پنهنجن پنهنجو نہ ڪيو. انهن صدمن جا تاب اندر ڪائي رهيا آهن. اهي زخم، اهي گهاءُ پراڻا آهن. اهي سور ۽ زخم تہ پرجڻ جا ناهين، اهي سور تہ ناسور بڻجي پيا آهن. حياتيءَ جي سفر ۾ زندگيءَ جا سڀ رنج ۽ پنهنجي عزيزن جي بي وفائي جي داڻهن ڪنهن در ڏيان. پنهنجن پراون جا ڇاٽائيءَ ۽ اٽڃائيءَ مان ڏنل ڏک ڏکوئي ڇڏيندا آهن، جيڪي اڃان تائين پيو ڳيان پيو.

زندگيءَ کي خطرو

مون رشتن کي توڙڻ جو ٺيڪو تہ ناهي کنيو، مان ڇو پنهنجي سڄڻن کي تباهہ ڪرڻ جي پويان پئجي ويو آهيان، خاندان کي داغدار ڪرڻ ۾ مونکي ڪهڙو فائدو ٿيندو. ساٽن ڳانڍاپا توڙي، سندن زندگي ۾ مداخلت ڪري، سڄو خاندان پنهنجي خلاف

Scanned with CamScanner

ڪري، مٽ مائٽن سان ڦٽائي، اوڙو پاڙو رنجائي پنهنجي زندگي لاءِ خطرو پيدا ڪري رهيو آهيان، موڪي ايندڙ ڏينهن ڏاڍا ڏکيا ڏسڻا پوندا، مان مائٽن جي ڪاوڙ لوڪ لڄا جو پوءِ سڀ ڪجهه وساري ويلو آهيان. مان ڪنهن جي هدايت مطابق زنده رهڻ وارو ماڻهو نه آهيان. ڪو به پنهنجي مفاد مون مٿان مڙهڻ گهرندو ته ظاهر آهي مان به وڙهندس. منهنجا مائٽ غيرت ۾ ٻڏي نه مرن مون، ڪي ڪلور ناهين ڪيا، مون ته صرف سچ کي ظاهر ڪيو آهي.

جان جان هئي جيئري

جان جان هئي جيئري ورچي نه ويٺي، وڃي پون پئي، ساريندي سڄڻن کي (شاهه)

"جيجل! لوڙهي چڙجان ڏارين ۾ نه ڏجان، هي عيد مون کي اباڻن سان ڪرائجان. مان ڇمي مائٽن لاءِ گهنگهر ثابت ٿيس، تنهن ڪان ته ڇمان ئي نه ها، يا ڇمندي ئي مري وڃان ها." ڇا اسان جا وڏڙا عجيب و غريب هئا. اڻ پڙهه، اهو جهڙ ۽ سادا هئا. دنيا جي لقائن کي پوريءَ طرح سمجهي انهن جو ادراڪ نه پئي ڪري سگهيا. وڏڙا آخر رشتن تي ايڏو ساهه ڇو ڏيندا هئا؟ پنهنجن ۾ ڏنل منهنجي هي وڏي ڀيڻ آغا نسيم پنهنجن کي ساريندي آخر 13 مارچ 2015ع تي وڃي پون پئي هن روئندي چيو هو ته منهنجي موت تي نه چاهيندي به سڀ پائر، پيٺون ۽ مٽ مائٽ هڪ تي ويندا ۽ پوءِ واقعيءَ ٿيو به ائين، هاڻ اسين سڀ هڪ آهيون. شل سدائين هڪ رهون. وري ٻئي ڪنهن جي مارڻ جي ضرورت نه پوي.

SHER ALI CHANDIO
QASIMABAD

Scanned with CamScanner

باب تيرهون: موت

چڱ ڀلائي کان عليلائي جو سفر

افسوس برهه جي بيمار حاذق به سڃاڻي ڪين سگهيا. محبوب مٺا منهنجو تو کان سواءِ
نڪي دم ٿو وڃي نڪي غم ٿو وڃي (استاد بخاري)

مان جي بيمار آهيان ته ڇا ٿيو هئي تات تنهنجي سا آهي سا آهي.

جي تون ملندين ته من وهوا — جي نه ملندين تب وهوا (استاد بخاري)

اسان لاءِ محبوب ائين آهي جئين بيمار لاءِ دوا يا قوت بخش غذا. محبوب جڏهن ملي ٿو ته منهنجي شخصيت جا سڀ پهلو هڪ وقت جاڳي پون ٿا.

انسان جي وڏي ۾ وڏي دولت صحت مند جسم آهي. ”تندرستي هزار نعمت آهي“. هڪ تندرست انسان هڪ ڪروڙ بيمار انسان کان بهتر آهي. زندگي جيڪا مڪمل طور تي محبت، ڪل ۽ خوشي لاءِ ارپي وئي آهي. ”جيءُ خوش ته جهان خوش“ جي اصول تي انسان هلندڙ آهي، شين ۾ ملاوٽ آهي، ناقص ۽ خراب کاڌن ۽ آلودا ماحول صحتمند انسانن کي ڪيئي مُوذي مرضن ۾ مبتلا ڪري ڇڏيو آهي. ٻار پيٽ جي خرابي ڪري اسڪول جي ڊيسڪ تي ويٺي ويٺي ئي پينٽ خراب ڪري وجهي ٿو. بي پرواهه والدين لاپرواهه ڊاڪٽرن ۽ بي اثر نقلي دوائن مان ڏوهه ڪنهن جو آهي؟ ڪنهن به بيماري ۾ مريض فورن ڊاڪٽر ڏانهن ڀڄي ٿو، مهانگي علاج ڪانپوءِ ڊاڪٽر وٽ گارنٽي ڪانهي ته مريض بچندو يا نه؟ اهي مريض جيڪي نه جئين ٿا نه مرن ٿا. تنهنجو صرف الله آهي، غريبن ۽ مسڪينن وٽ ته نه دوا درمل لاءِ پئسو آهي نه ڪا ٽڪي خريد ڪرڻ جي طاقت رکن ٿا، الله ڪنهن به انسان کي سندس وسعت کان ٻاهر تڪليف نٿو سهائي. اڳي بيمار کي ويڄ يا ڏنڀ ڏيندا هئا. ننڍي ماتا نڪرندي هئي ته وڏا چوندا هئا ”ڪنهن ڀنگياڻي کي وچي ڀاڪر پايو“ ماتا جي بيماري جو جوش گهٽائڻ لاءِ عورتون گڏجي خاص آلاپ ۾ ماتا جي لولي ڳائيندڙيون هيون، ڪيئي ماڻهو ماتا جي بيماري ڪري اکين کان انڌا ٿي ويا. شاباس آهي انگريز کي جنهن وڏي ماتا جهڙي بيماري کي فنا ڪري ڌرتيءَ تان ئي مٽائي ڇڏيو. هاڻ پوليو جي مڪمل خاتمي لاءِ جدوجهد ڪن پيا، خوراڪ جي کوٽ ۽ ٿيليسميا جهڙي بيماري سبب هر روز ڪيئي ٻار مرن پيا. اهڙي هڪ سينٽر ذين بيا ۾ منهنجو هڪ دوست دلشاد چانڊيو خدمت ڪري پيو. ٻارن سان ملاقات ڪرڻ کان پوءِ هن مونکي ٻڌايو ته ”هي ٻار ميجر ٿيليسميا جي بيماري ۾ ورتل رهيا آهن هنن ٻارن جي بچڻ جي اُميد گهٽ هوندي آهي“. هي انهن ٻارن جي زندگيءَ جو ڏئيو وسامندي اکين سان ڏسي رهيو هيو پر ڪجهه به ڪري نه پي سگهيو، هر مهيني هنن ٻارن جي جسم مان پراڻو سمورو بلڊ (خون) ڪڍي نئون وڌو ويندو آهي تب هي بچي نه آهن سگهندا، موت جي وات ۾ جئيڻ ڪو سولو ناهي. مليل رپورٽ موجب پاڪستان ۾ هر سال 5 کان 6 هزار ننڍي عمر جا ٻار ٿيليسميا جهڙي موذي مرض ۾ مبتلا

تي وڃن ٿا هڪ لک کان وڌيڪ ماڻهو ٿيليسميا جي اذيت ناڪ مرض ۾ زندگي گهارڻ تي مجبور آهن. تقريبن هر ماڻهو جي رت ۾، ٿيليسميا جو اثر موجود رهي ٿو جيڪو پازيٽو هجي ٿو، اهو شمار مائينر ٿيليسميا ٿئي ٿو. پر ميجر ٿيليسميا جي بيماري ۾ هر مهيني جسم جي پوري رت ڪڍي نئين ٿي لڳرائي وڃي. هڪ ئي خاندان ۾ شادي ڪرڻ ڪري اها بيماري ٿئي ٿي. تيز ۽ تڪڙو ڳالهائڻ وارو دل جي عارضي ۾ جلد مبتلا ٿي ويندو آهي، ڪلندي ڳالهائيندي به بلڊ ۾ ڪلاٽ اچي وڃي ٿو. مان پڻ پراڻو هارٽ پئشينٽ آهيان. مان مڪمل طور تي صحتياب نه آهيان. مون بيماري خلاف وڏي ويڙهه ڪئي، مان موت سان ڇڪتاڻ ۾ رڌل هئس، ڪيئي مهينا اها موت ۽ منهنجي وچ ۾ جنگ هلي. ڪجهه ڏک منهنجي تندرستي چورائي ويا. ڪجهه جوڀن جواني جي ڏينهڙن ۾ غلطين سب صحت کي هاجو رسيو. صحت اڄ به سهي نٿي رهي. اڃان به موت جي منهن ۾ مانائتو مهمان آهيان جيون جي جادوگري ۾ جئون ٿا هر مري، سڀ نيڪ تي سگهي ٿو ماڻهو رڳو ڪنهن ڳالهه جي ڳڻتي نه ڪري. ان ساري بيمار معاشري جي مرض جو علاج صرف ۽ صرف منهنجو هي ڪتاب آهي، هي اهو بي حس معاشرو آهي جتي ڊاڪٽر هڪ معصوم جان کي بچائڻ جي به پولي لڳائن ٿا. مسيحا جي پيشي سان لڳاپيل ڊاڪٽر ڪاسائي ٿي ويا آهن هنن کي سرڪاري اسپتالن کان پرائيوٽ ڪلينڪون وڌيڪ پياريون آهن. تپ طبيعت جي ناسازي ۽ بيماري ۾ ماڻهو ضعيف ٿي لڙهي وڃي ٿو. علاج لاءِ ماڻهو سرڪاري يا خيراتي اسپتالن ۾ داخل ٿئي ٿو جتي ڪين بهتر علاج ملي نٿو. بيمار کي چاڪ چوبند ڪندڙ دوائي ڪم ڏيندي آهي، جيڪا ڪين ملي نٿي. ڊاڪٽر مريض جو مرض صحيح سمجهي نٿو، ائين مسيحائن جي اسپتال ۾ اُميد جو ڏيئو اُجهامي وڃي ٿو. اسپتالن ۾ جديد طبعي سهولت هئڻ کپي جنهن کي حاصل ڪري مريض صحتيابي ٿي سگهي. غريب جي مدد ڪرڻ ۽ بيمار جو پرگهور لهڻ پڻ هڪ افضل عبادت آ. عشق به هڪڙي بيماري آهي. جنهن کان جيترو بچجي گهٽ آهي. آخر ۾ مان عبدالقيوم صائب جو هي شعر چوندس ته ”درد وارن کي عطا ٿيو درد آهي لاءِ دوا“

موت جا گيت

اڃا تائين تو نه سکيا ناهن بانبڙا— تنهنجي پويان موت ڪيڏو تڪو پيو ڏڪي! (آسي زميني)

*

جئيڻ اهو ناهه، جئين ڪو ساهه کڻي جيئي — جئيڻ اهو آهه مري ۽ جئيندو رهي (آسي زميني)

*

اسان کي جئيڻ جو طريقو اچي — اسان کي مرڻ جو سليقو اچي
لوهان پنهنجا مقتل سجائي رکو — وڏي ولولي سان وري ڪو اچي. (آسي زميني)

*

Scanned with CamScanner

اسان رسم منصور جا پاسان — اسان ئي بلاول جا مسلڪ ڏٺي
اسان موت جي پهچ ڪان مٿيرا — پلي شو دلعا آزمايو ڪٽي (آسي زميني)

*

اڳو پوءِ آوس مرڻو سڀ ڪي آمگر — مٺان ڪو پروس ڪانئر پلجي ساهه ڏي (آسي زميني)

*

مٺان موت پاڪر پر مونکي پري — اچو ڪي ڏهاڙي هلي آءُ تون (سرتاج جاگيراڻي)

*

موت جي چاخبر موت مئي ڪان اڳي — نانءُ تنهنجي مان هر هر ڪيان ڪو غزل (اصغر سيتائي)

*

ان ڪان وڌيڪ حسين موت جو تصور تي ئي نٿو سگهي
تون گهوري ڏسين ۽ روح پرواز تي وڃي!!! (سائيل پيرزادو)

*

ڪوئي ڪتبو نہ ڪا مزار ڪپي — بس قبر جو نشان ڪافي آ. (اختر درگاهي)

*

ڪڏهن موت ڪي پي تا ماري وجهئون — ڪڏهن ڪوئي ماري وجهي تو اڪ (اختر درگاهي)

*

موت قبولئيون پاڪي جيون — ان پڌ تر پر وينا آهيون (اختر درگاهي)
موت جلدي نہ ڪر — اجا مون ڪي پيار لئہ ڏينهن اُڌارا گهرجن (اختر درگاهي)

*

هر ڪا چيز فنا آ ليڪن — ليهن نہ ٿئي نابود — حق موجود (اختر درگاهي)

*

پاپيهي پيحار ڪيو سعيو سچ جو — ڪين ميائين هار — اڳ مري ويو موت ڪان (اختر درگاهي)

*

مون ڪي مُذمر ڏي موت پري ڏي مت پر — سرڪون ڏي سڏي هميشہ جيل جون (اختر درگاهي)

هنڌ تنين جو هيءُ What is Death موت ڇا آهي ؟

هي ڌرتي ڏاڍي خوبصورت آهي، وقتي طور تي تمام ٿوري عرصي لاءِ هن ڌرتي تي انسان ڏکهي عرصي تائين جئي نٿو سگهي ۽ جلدي مريو وڃي، انسان ڪي تہ صرف مرڻ لاءِ ئي پيدا ڪيو ويو آهي، نبض بيهي جهڪي تہ انسان خلاص، بس هڪ جهٽڪي پر ئي ڪم لئي تا وڃن، مان موت جا اطلاع هر وقت پر واري مسجد مان گهر ويلي پڏان ٿو، سيئي مالهو موت ڏانهن تا وڃن، بس رڳو هل هلان لڳي پئي آهي، ڪيئي فنا ٿي ويا، هي سڀ مري ويا آهن، اسان جن ڪي دفنايو تنهن ڪي مرڻو هو، قضا

ڪي قضا ڇو نہ ٿي اچي! ڇو رب هر ويرو پنهنجي ئي تخليق کي تباھ ڪرڻ جي پليان پهجي ويو آهي؟ حڪم الاهي اڳيان اسين بلڪل بي وس آهيون. اسين روزانو مري رهيا آهيون عزرائيل اسانجو مٽ تہ ناهي، جو اسان سان ڪا رعايت ڪري، موت سان وڙهڻ آسان ناهي، هر وقت نہ مرڻ جي ڪوشش ڪندڙ بہ آخر مري ٿو وڃي. انسان جڏهن پيدا ٿئي ٿو تہ پاڻ رئيندو ٿو اچي ۽ سڄي زندگي روئي گذاري ٿو، جڏهن هن دنيا مان موڪلائي ٿو تہ پويان گهڻن کي رئاريندو ٿو وڃي. فنا تہ انساني وجود جو حصو آهي، موت زندگيءَ جي امانت آهي جيڪا زندگيءَ کي هر صورت ۾ موٽائڻي آهي، موت سان بهرحال ڪو شخص تعلق نٿو رکي، هر ڪو زندگيءَ ۾ ايترو تہ شامل آهي، جو وٽس وقت ئي ڪونهي، پر زندگيءَ جي رستي ۾ تہ موت جي اونهي کاهي آهي، موت برحق آهي، جنهن جو ڏينهن هنڌ ۽ وقت مقرر آهي، هر ماڻهو جي عمر جا ڏينهن رات ڳڻيل آهن. هر هڪ جو حساب تقدير جي ڪتاب ۾ لکيل آهي. وقت پنهنجي ايڪن ۾ محدود آهي ۽ زندگيون سراسري طرح سٺ ستر سالن جي عمر ۾ پنهنجا مدا گذاري ٿيون وڃن. هر انسان پنهنجي زندگيءَ جو سفر ختم ڪري آخرت جو سفر ٿو شروع ڪري. موت انسان جي آخري منزل آهي جتي هو ساھ پٽي ٿو موت ۽ زندگي هڪ ئي سڪي جا ٻہ رخ آهن، زندگي فنا آهي ۽ موت ابد آهي زندگيءَ ۾ حياتي انمول ۽ موت اٽل آهي. مطلب تہ موت زندگيءَ جو ڊراپ سين آهي. مرڳ (موت) کان شهر خموشان (قبرستان) جو اذيتناڪ سفر ۽ اها دائمي جدائي هانو ڇنو ڇڏي.

موت جا قسم

شيءَ وڃي ڏٺيءَ کي پهتي... ويچار سوءِ سورن کان ڇڏي پيو... هي ڪينسر جي موذي مرض ۾ مبتلا هو... هي سخت غريبي واري حالت ۾ ۾ مئو ... هن جي بچڻ جي اُميد گهٽ هئي ... ويچاري گهڻئي حيلا هلايا ... ڪافي ڀڄ ڊڪ ٿي... ليڪن قضا کي ڪير ٽاري ... آخر زندگي هارائي موت جي ور چڙهي ويو ... ڪمپونڊرن ۽ نرسون کي بہ ويندي ويندي رئاري ويو ... هفتي کان پوءِ سندس شادي هئي ... ويچاري شادي بہ ڪانہ ڪئي ... هن مهان شخصيت هن دنيا مان لاڏاڻو ڪيو، هي سنڌ جي هلندڙ گهمندڙ ثقافت هو، هن وڏو نالو ڪڍيو، آخر پنهنجو وارو وڃائي خاڪ مڪان ٿيو، هي مئو آهي پر هن جو نالو نہ مئو آهي. اڄ بہ هن کي سڄي سنڌ ساري ٿي ۽ هر هنڌ هن جون ڳالهيون ڳائجن ٿيون ... هي جڏهن گذاري ويو تہ هن جي منهن تي نور پئي وسيو ... خدا مغفرت ڪريس مڙھ کي وهنجاري ڪفن پارائي، جنازي نماز پڙهي ڏولي کي ڪلها ڏئي، قبر ۾ دفنائي، ڏهاں جماڻا، چاليها، ٻارها ۽ ختما پيا ٿيندا. پر اهي ڳالهيون نہ ڳڻنديون، قضيو، لوتڳي، ڪفن ڏولي، جنازو، مردا خانو، قبر، دفنائڻ، لاڏاڻو، وڇوڙو، صدمو، اهي اُهي سڀ منحوس لفظ آهن، جنهن کي ڪو بہ پسند نٿو ڪري. تب ٻڌڻ پون ٿا. ڪارا ڪپڙا، نغمہ ماتم، مرثيو، نوحو ۽ شام غريبان ڇا دل کي مطمين ڪري سگهندا؟ موت ۽ محبت ۾ بہ

گهڻي هڪجهڙائي آهي شايد هڪ ئي آهن مصيبتن جي شڪل ۾ بہ موت اچي ٿو. اهو پيار جيئرن لاءِ بہ هيڻ ڪپي، هتي مري ويندڙ تہ نئين ڪفن ۾ ٿو دفن ڪيو وڃي ۽ زندہ آهي تہ اگهاڙو ٿو رهي. هتي مرجائيل چهرن ۽ انهن مري ويل چهرن ۾ بہ گهڻو فرق ڪونهي. دنيا جڏهن هنن کان منهن ٿي موڙي تہ هي دنيا مان ئي هلايا ٿا وڃن. موت کان اڳئي جئرو ٿي مرڻ ڪيڏو عذاب آهي. اهي جئري مئل هرگز نہ نا ٿا ٿين اهي تہ هميشہ واري حياتي هت ڪن ٿا.

ڪيڏو بہ ڪر سينگار پر، مهمان مٽيءَ جو آنءَ

ڪنهن بہ جنازي کي ڪلهو ڏيندي ائين محسوس ٿيندو آهي، ڄڻ پنهنجيءَ وجود جي حصي کي دفنائڻ وڃي رهيو هجان ۽ جڏهن بہ ڪو دل گهريو پنهنجو مرندو آهي ۽ جڏهن کيس لحد ۾ لاٿو ويندو آهي تہ ڄڻ ائين لڳندو آهي تہ قبر ۾ پيو ڪو نہ ڄڻ مونکي لاٿو ٿو وڃي، هي سڀ ڄڻ مونکي پوري رهيا آهن. نيڻ الگ ڏي آهن ۽ اسان وري بہ پوَن ڏانهن ورنداسون. شڪاري شڪار تاڙي ٿو تون ۽ مان بہ شڪار بڻجي ٿا سگهون، بس رڳو وقت جو مسئلو هوندو آهي، ايندڙ سيان انهن مان ئي ڪو شخص قبر ۾ لاٿو ويندو. مان قبرن کي نہ پر ان ۾ سُتل قربن کي گل پارائيندو آهيان. منهنجون اکيون ڪڏهن ڪڏهن پاڻ مرادو بنا سبب جي بہ نير وهائيندو آهين ۽ ڪڏهن مان چاهيندي بہ روئي نہ آهيان سگهندو. الئي چو مونکي روئڻ جي ايڪٽنگ ڪا نہ اچي، مان اهڙن موقعن تي پنهنجي چپن ۾ هڪ تعزيتي ٺهڪ رڪندو آهيان. ڪيئي جگر گوشان اسان کان وڇڙي ويا، ڍول ويا ڍولڻ ويا، ڪي وڇڙي ويا ڪي اُڏري ويا جيڪي پي ميت هيا. پن ڄڻ ۾ وڇڙي ويا، مون رڳو ويڙهيا آهن جگري يارن جي وڇوڙن جا ڪفن، دوستن جي صدمن هانو ڦاڙي وڌو آهي. جڏهن منهنجا سڀ محبوب پنهنجي پنهنجي قبرن ۾ سمهي رهيا تہ مان بلڪل اڪيلو ۽ تنها رهجي ويس. وڻ تي جيئن ويڳاٿو پنڇي وڳر کان وڇڙيل ساٿي ساري رڙندو آهي مان پڻ ائين روئاءِ رڙاٿو.

مان هڪ ليڪ ۽ عاشق آهيان. مونکان ليڪ ۽ معشوق نٽا وسرن عرفان مهدي ۽ معصوم سانگهڙائي جي وڇوڙي جو اچا گهاءُ ئي نہ پريو هو تہ ان کان بہ بري خبر مون لاءِ کهڙي تي سگهي تي تہ حسن درس بہ اسان کان وڇڙي ويو.

منهنجو مرشد سيد عباس علي شاهہ

منهنجي جنم ڏينهن تي مونکان بہ وڏيڪ خوش ٿيندڙ، منهنجو مرشد سيد عباس علي شاهہ جيڪو مرشد گهٽ دوست وڌيڪ هو. جنهن کي هڪ ڏينهن آخر ننڊ ۾ ننڊ اچي ويئي، هن جڏهن پنهنجو آسماني چولو بدلايو تہ مان بلوچستان جي ٽوئر تي هوس، هن کي جڏهن حيدرآباد ۾ غسل ڏنو پئي ويو تہ اُت زيارت ۾ مونکي هن جي جسم جي خوشبو پئي محسوس ٿي. هاڻ هن مٿان هڪ عاليشان مقبرو اڏيل آهي. هي هر وقت سينگار ۾ رهندو هو. "ڪيڏو بہ ڪر سينگار پر مهمان مٽيءَ جو آن". "پل پاڻ

Scanned with CamScanner

سڏائين ٿا ته مهمان مٺيءَ جو آن". اها امر شاعري ڪندڙ هي عظيم شاعر هاڻ پاڻ پڻ سو ين منڻ مٽيءَ ۾ دفن ٿيل آهي. هاڻ اهڙا ماڻهون ڪٿان اچن جو انهن جا ڇڏيل خال پر ڪري سگهجن.

مولانا ملڪاڻي جو ڏوليءَ ۾ سير

چون ٿا ته دادو وارو مولوي غلام احمد ملڪاڻي جيڪريءَ ڪفن پاڻي پاڻ کي ماني (ڏوليءَ) ۾ کڻائي ڦرندو و تندو هو ۽ هر وقت مريدن جو وڏو انبوهه سائنس همراه هوندو هوس. مولانا ملڪاڻي 1935ع ۾ وفات ڪئي.

مرشد سائين حاجن شاهه ماڙي وارو

مان سنڌ ٽي وي جي پروگرام "هڪ ڏينهن اوهان سان" جي رڪارڊنگ لاءِ شڪارپور لڳ ماڙي ڳوٺ، مرشد سائين حاجن شاهه سان ملڻ ويوس ته منهنجي اوچتو نظر سائين جي آستاني ۾ سامهون ديوار تي ٽنگيل سائين جي فريم ٿيل ان تصوير تي پئي جنهن ۾ سائين تي جئيرئي گلن جا هار ٽنگيل هئا ۽ اگربتون ٻري رهيو هيون مان اٽنديءَ سائين کان پڇريون سوال اهو ڪيو ته "سائين مان هي ڇا پيو ڏسان"؟ سائين مسڪرائيندي جواب ڏنو ته "اها ته مريدن ۽ چاهيندڙن جي عقيدت آ مان ڇا ٿو ڪري سگهان؟" ۽ اڄ جڏهن هو پاڻ هن دنيا ۾ موجود ناهي ته سندس انهيءَ فريم ڪيل تصوير تي ڪو به گل يا ڪا به اگربتي ٻرندي نٿو ڏسان ته ڪا به حيرت نٿي ٿئي ۽ مسڪرائيندي سوچيان ٿو ته "اها ته مريدن ۽ چاهيندڙن جي عقيدت آهي، مان ڇا ٿو ڪري سگهان؟

الطاف حسين جو يادگار

حيرت ته مونکي هاڻ ان تي به ناهي ته حيدراباد کان لطيف آباد ائيرپورٽ ويندڙ روڊ تي لطيف آباد 12 نمبر واقعي چوڪ تي خدا حافظ بورڊ تي جتي اڳ دنيا جو وڏو گولو لڳل هو هٽائي MQM هاڻ پنهنجي قائد الطاف حسين جو جيئرئي يادگار تعمير ڪيو آهي. جنهن ۾ چئين پاسن الطاف جون تصويرون هٽي چارائي ڦَل لڪي ڇڏيا آهن اهڙي يادگار کي سينوتين چئبو آهي، سينوتين (اهو خالي مقبرو جو ڪنهن شخص جي ياد ۾ ٺاهيو وڃي جيڪو ڪٿي ڪنهن هنڌ دفن ٿيل هجي) شل، سنڌن عقيد ساپيا ماٿي (آمين) هي جيسيئن قبر پيڙو ٿئي تيسين ته هن ملڪ جي ماڻ ئي پهي ڇڏي آهي. الله وٽ دير آهي انڌير نه. الله جي ٺهر جو بڪ ٿي آخر ڏاڍو بڇڙو ٿي مرندو. مان هر جمعي تي جمع بازار (کهاڙا مارڪيٽ) ضرور ويندو آهيان ۽ هن ڦَل چوڪ تي چار ڦَل ضرور پڙهندو آهيان ڇاڪاڻ ته مونکي خوشي ٿيندي آهي ته هتان جي مٽي هن جي حفاظت نه ڪري سگهي. الطاف حسين جيڪو ايم ڪيو ايم جي قيادت ڇڏ جي ته هر وقت ڳالهه ڪري ٿو پر هتي اچڻ جي پلجي به ڳالهه نٿو ڪري، هي ته هتي جيڪري هرگز ڪا نه ايندو پر هن جو ڪڏهن نه ڪڏهن هتي لاش ضرور ايندو، جي لاش به نه آيو ته يادگار ته اڳئي قائم ڪري ڇڏيو اٿس.

مان ۽ منهنجو محبوب موت

ايڪ ڏن مٽ جائي گا، ماٽي ڪي مول، جڳ ۾ رهہ جائينگي پياري تيري بول.

منهنجو چهرو قبر تي ويو آهي، منهنجا لفظ لاشا ٿي ويا آهن ۽ منهنجو لهجو سوڳوار ٿي ويو آهي.

اسان تہ جيئري ئي قبر ۾ آهيون، اسان لاءِ تہ جيئري ئي ڏمچر ۽ مٽي محشر آهي. هاڻ جيئري ئي قدر ناهي تہ مٽي خاڪ ٿيندو، پر جي ٿيو بہ تہ اسان تہ هن جهان ۾ ئي نہ هونداسون تہ قدر بدر ڪي ڇا ڪنداسون. هن جيئرن جي قبرستان کان بهتر آهي مري پنهنجن سان گڏ آرامي ٿجي مرڻو تہ اڳي پوءِ آهي، پر "جيئري مر تہ معشوق سان ملين" آهي موت جن ۾ زندگي لڪيل هوندي آهي مونکي بعد پسند آهن. بهادر ۽ دلير انسان پسند جو موت مرندا آهن. مان پڻ پنهنجو پسند جو موت مرڻ چاهيان ٿو. مان باوقار موت تي ترجيحي ڏيان ٿو. من منهنجو موت تاريخ جو انوکو ۽ پراثر احتجاج ثابت ٿئي. مان موت کي بہ ائين ورهائي مرندس جئين مان زندگي کي ورهايو آهي. مان پنهنجي جنم جي ڏينهن کان مري رهيو آهيان. هر گهڙي منهنجي ڪا نہ ڪا شيءِ مري ٿي وڃي. مان پنهنجي زندگيءَ جي لمحن ۾ موت کي تلاش پيو ڪريان، مان خدا کان پنهنجي موت جو ڏينهن بہ تہ پڇي نٿو سگهان، مان سيڪجهہ هارائڻ طرف وڃي رهيو آهيان، ان جوا ۾ مونکي آخر زندگي بہ تہ هاراڻي پوندي ۽ جڏهن مان هر شي هارائي ڇڏيندس تہ اهو منهنجي زندگي جو آخري ڏينهن هوندو. وات تہ وهندڙ آهي پر وک ڪٿي ٿي وڃي. جسم جو آخري گهر روح مسافر خانو آهي. مان ڏکهي عرصي تائين جئيندس يا ائين جلدي مري ويندس خدا معلوم. مان هميشہ تہ نہ رهندس. زندگي تہ هڪ موقعو آهي نيٺ تہ هليو وڃڻو آ. اهو ياد رکو تہ مان هن طبعي جسم ۾ سدائين تہ رهي نٿو سگهان ڪنهن نہ ڪنهن ڏينهن تہ مونکي اهو ڇڏڻو پوندو، مان زندگيءَ جا 54 سال جي چڪو آهيان، مان ڪالي جي چڪو آهيان، مان هاڻ گهڻو عرصو جي نٿو سگهان. ڪنهن بہ وقت آهہ ڪندي پساهہ پورو ٿي ويندو. منهنجا پل ڇڄندا ٿا وڃن، عمر منهنجي مونکي ڇڏي پئي وڃي، دل جي تال بي تالي ٿيندي پئي وڃي، مون ۾ هاڻ ساهہ کڻڻ جي بہ طاقت ناهي. هاڻ موت سڏ پنڌ تي اچي پهتو آهي موت جو فرشتو عزرائيل يا موت جو ديوتا (يمراج) گهوڙي تي سوار آهي، هو اسپيڊ ۾ اگهاڙي تلوار لهرائيندو پيو اچي، مونکي گهوڙي جي سنبن مان اٿيل دز پري کان نظر پئي اچي. مان ساهہ جي آخري تند ٽٽڻ تائين تهن سان وڙهندس ۽ پوءِ جڏهن "منهنجي ساهہ جو آواز بہ مون تائين نہ پهچندو، تڏهن مونکي اها خبر بہ نہ پوندي تہ مان ڪو مري چڪو آهيان. انتهائي زوال جي وقت جڏهن زندگيءَ جي مسافري جو آخري ٽڪ پهچي مان هالاڻو ڪندس تہ منهنجي ناپاڪ وجود کي غسل ڏئي پاڪ ڪري ڪفن ۾ ويڙهي انهيءَ ساڳي کٽ تي رکيو ويندو جنهن تي مان روزانو ويهندو، لکندو ۽ سمهندو هوس. منهنجي ميت

جڏهن منهنجي روح مان منهنجي گهر کان نڪرندي ته اها منهنجي هن گهر کان آخري موڪلائي هوندي، جنازي ۾ ڪير ڪير شريڪ هوندو، تعداد ڪيترو هوندو، ان سان مونکي ڪو فرق نٿو پوي جنازي نماز کان پوءِ منهنجي ميت کي بابن شاهه قبرستان آندو ويندو. لحد ۾ لهڻ کانپوءِ جڏهن قبر تي مٽي پوندي ته منهنجا پنهنجا لٽن سان مٽي ڏئي قبر جوڙيندا، جڏهن مان هميشه لاءِ رسي ويندس ته ڪيترا ڳوڙها ۽ ڪيترا گل منهنجي قبر مٿان هوندا خبرناهي؟ جڏهن مان قبر ۾ بي فڪري ننڊ جي آغوش ۾ سمائجي رهيو هوندس ته منڪر نڪير حساب ڪتاب وٺڻ وارا فرشتا ايندا ۽ ايندي شرط ٻڌي ڪي تڏاهڻي چوندا ”آتي پٽ هاڻي حساب ڏي“ جڏهن ڏوڙ ۾ لتبس ته مٽي سان مٽي ٿي ويندس آخر مٽيءَ جو ڍير، منهنجي جڏهن جي خاڪ به زمين جو ڀاڱو بڻبي ۽ انهي قبرن جي ڍير سان منهنجي قبر به ڪتبي لاءِ واجهائيندي رهندي. شل مونکي به هن ڌرتي جي مٽي نصيب ٿئي، جڏهن مان دنيا ۾ ئي نه هوندس ته منهنجي ڪرت پڻي محسوس ٿيندي. تڏهن مونکي هن شهر حيدرآباد جون هوائون ۽ وحدت ڪالوني جون گهٽيون پيون تلاش ڪنديون. مان هن ڪتاب ذريعي تحريري ۽ زباني ”ول“ وصيت ٿو ڪريان ته ”منهنجي موت کان پورن بعد منهنجي ڊيڊ باڊي عطي طور ڏني وڃي ته جيئن منهنجي جسم جا ڪار آمد حصا ڪنهن جي ڪم اچي سگهن. منهنجو لڱ ته ڪارائيتو ناهي، باقي ڳئي وڏي ڪم اچي ٿي سگهي، منهنجو موت اڃان ڪيئي قصا ۽ ڪهاڻيون ڇڏي ويندو، مان ته فنا جي اوڙاهه ۾ ڪٿي گم ٿي ويو آهيان. مان ته ڏکي عرصي کان مرڻ جي لاءِ جي رهيو آهيان، شايد عزرائيل به گهڻو مصروف آهي. هي اڪيلو آهي ويچارو، سڄو ڪم اڪيلو ئي ڪري ٿو. مونکي شايد اڃان موت جو اوسيئڙو ڪرڻو پوندو تڏهن وڃي منهنجو وارو ايندو. مان ڪري به ڇا ٿو سگهان، هن اڃان سوڏو پينڊنگ ۾ پيل پراڻن فائلن کي ئي نه اڪلايو آهي، بهتر اهوئي آهي ته هي اڳ ۾ پيل ڪمن کي پهرين نمٽائي وٺي پوءِ منهنجي ڳڻ ڪري تيستائين مان ڪجهه وڏيڪ جي وٺان ۽ آدم خور قبر به پل ته پنهنجا آنڊا وڏا ڪري وٺي. چنبيلي جي ول جيڪا سڙڻ کان اڳ پنهنجي حياتيءَ جا سڀ کان سهڻا گل ڏيندي آهي. ائين مان پڻ مرڻ کان اڳ پنهنجي زندگيءَ جا ٻه گل اُگهاڙو سچ ۽ گول مال پنهنجي آتم ڪٿا جي صورت ۾ اوهان کي ڏيو پيو وڃان. چون ٿا ته ”زندگي توڙي موت جو ويس هوندو آهي“ پنهنجو ته يارو زندگي ۾ ويس به اگهاڙپ هو ته مئي به ويس ساڳيو ئي رهندو ۽ ياد رکجو ته منهنجو موت ئي دراصل منهنجو جنم هوندو.

فيملي فوٽو

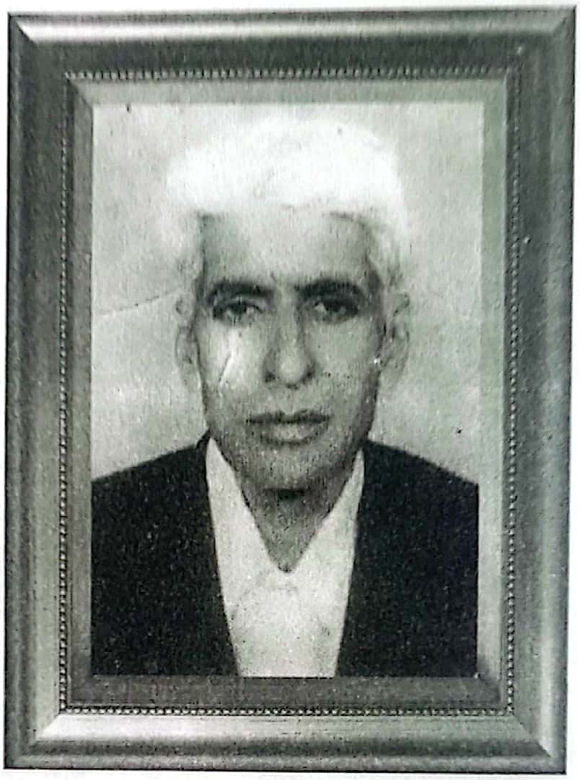

بابا مرحوم لالا عبدالكريم

امڙ بادشاه زادي

Scanned with CamScanner

اڳئي ائين هياس،
جو پنهونءَ ڌوتم ڪپڙا

آغا قيوم

هاڻ ائين ٿياس
جو جت ٻ ناهيون نيهن سين

جڏهن هي سچ پچ لاليءَ هو

آغا قيوم عرف **لاليءَ** کي آئون 1980ع واري ڏهاڪي کان سڃاڻان جڏهن هي سچ پچ **لالي** هو. هن ۾ تمام گهڻيون صلاحيتون موجود آهن. هن ٻاراڻي رسالي **لالي** ذريعي تمام گهڻي ميڄتا ماڻي. هن جون لکڻيون ادبي رس چس سان ڀرپور آهن. پر مونکي سندس ان انداز سان سخت اعتراض آهي. جنهن کي هي **اُگهاڙو سچ** چوي ٿو. منهنجي خواهش آهي ته هي پنهنجن صلاحيتن کي هاڪاري اندازي ۾ استعمال ڪري ۽ پنهنجي لکڻين ذريعي پنهنجو اهڙو ڪردار ادا ڪري جنهن سان پاڻ به مطمعن ٿي سگهي ۽ سندس دوست به خوشي محسوس ڪن.

مرتضيٰ سيال

ڪڙوءِ ڪرو لڪي ٿو

آغا قيوم هڪ باصلاحيت ۽ سڄاڻ ليکڪ آهي. هي اُگهاڙو سچ جو دعويدار آهي. ڪڙو لڪي ٿوءِ ڪرو لڪي ٿو جيڪڏهن انهن سچائين کي وڌيڪ تخليقي انداز سان، علامت ۽ ٻين فني خوبين سان سينگاري ڪنهن ادبي حدبنديءَ اندر لکجي ته پوءِ ماڻهن کان لڪائي چوريءَ پڙهڻ جي ضرورت محسوس نه ٿيندي **آغا قيوم** انهيءَ ڳالهه کي سمجهي ٿو پر هي چاهي ٿو ته ماڻهو سندس ڪتاب کي عام ڪتابن وانگر نه پڙهن.

ادل سومرو

بي حد پيارو دوست

آغا قيوم منهنجو جان من دوست آهي. بي حد پيارو جنهن سان زندگيءَ جا بهترين سال گڏ گذاريا آهن. سنڌ جو سير ۔ ڪيئي يادگار سفر گڏجاڻيون ۽ هن لنڊي پار، وانگر هر هنڌ منهنجي بي پناه عزت ڪئي ۽ احترام ڏنو ۽ اهو سڀ منهنجي زندگيءَ جو بهترين سرمايو آهي. هن انتهائي بولڊ موضوع تي هي ڪتاب لکيو آهي ۽ لنڊي ڪنڊ ۾ اهڙي ڪتاب لکڻ جي جرئت هن ئي ڪئي آهي. زنده باد آغا قيوم زنده باد

نصير مرزا

سڀ کان وڌيڪ وڪرو ٿيندڙ ۽ ڪيئي ايوارڊ ماڻيل ڪتاب